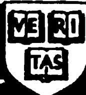
VE
RI
TAS

ГОДИНА II. ЯНУАРИЙ 1904. КНИЖКА I

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Органъ на Славянското Благотворително дружество въ България

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904.

ДИНА II. ЯНУАРИЙ 1904 КНИЖКА I.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

дание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904

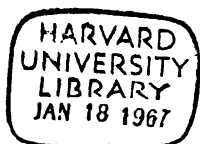
HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
JAN 18 1967

Владиката Каравангелисъ*).

I

Каравангéлисъ, пастирътъ христови,
Яви се веселъ при пашата пакъ:
— Паша ефенди! Днесъ комити нови
Открихъ: готви тъмници и окови.
Богъ нек' закриля царя наши драгъ!

— Владико, аферимъ на тебѣ и слава.
Слуга си вѣренъ на султана, брава!

II

Каравангéлисъ, вѣрниятъ слуга
На падишаха, пакъ е при пашата:
— Ефенди, радостъ пълни ми душата:
Комити други азъ открихъ сега.
Противъ Исляма дигаха раята!

— Фала и честь на тебе, башъ кишишъ.
Султана много ще задоволишъ!

III

Каравангéлисъ, честниятъ владика,
Яви се пакъ и съ тържествующъ гласъ,
— Паша ефенди, радостенъ извика,
Готви бѣсилки: трийсетъ йощъ клетника.
Душмани царски, днесъ подушихъ азъ!

[1]) Гръцки владика въ Македония днесъ, прочутъ по мръсните си шпионства и прѣдателства спрямо въстанниците.

— Брилянтенъ орденъ въ знакъ на благодарность
Султанътъ готви зарадъ твойта вярность.

IV

Каравангéлисъ пакъ се появи:
— Паша ефенди, вечъ съмнѣнье няма:
Комити съ пушки криятъ се въвъ храма.
Нек' паднатъ тозчасъ тѣхнитѣ глави
Подъ славний ятаганъ на Динъ-Исляма!

Кога излѣзе черний гръкъ, пашата, блѣдъ,
Плюнá по него и пошушна: *писъ миллетъ*!

София
8. Януарий 1904 г.

И. Вазовъ

Значението на Македония въ сѫдбинитѣ на гръкославянския миръ [1]).

I

Макаръ Македония, както въ географическо, тъй и въ етнографическо отношение, и да не прѣдставлява нѣкоя особено голѣма и закрѫглена область, но все пакъ ней се е паднало да играе бѣлѣжита и важна роль не само между народитѣ на Балканския полуостровъ, но изобщо въ сѫдбинитѣ на арио-европейското човѣчество, а особено пъкъ — въ гъркославянския му клонъ.

Тъй като Македония не е нито островъ, нито полуостровъ, затова тя никога не е имала такава опрѣдѣленость и териториална цѣлость, каквато, напр. Морея или Италия. Рѣкитѣ, които я поятъ: Бистрица (старият Хелиакмонъ), Вардаръ (Аксиосъ), Струма (Стримонъ), Места (Нестосъ), наистина, всички се вливатъ въ Егейското море, но не въ единъ и сѫщия заливъ, при което въ срѣдното си течение тѣ сѫ отдѣлени една отъ друга съ доста високи плănински вериги. Та и окрѫжаващитѣ Македония планини: Олимпъ и Пиндъ на Ю.—З., Шаръ, Черната и Осоговска планини на С., Родопитѣ на И. не прѣдставляватъ нѣкоя непрѣкѫсната планинска верига като Алпитѣ или Пиренеитѣ, а съставляватъ отдѣлни планински системи, прорѣзани съ проходи и клисури, които олесняватъ сношаването съ съсѣднитѣ области. Още доста рано прѣзъ тѣзи проходи били построени много или малко удобни търговски и военни пѫтища, отъ които въ Римско врѣме особено бѣлѣжити били: 1) Via Egnatia — отъ Драчь за Охрида, Солунъ и Тракия, и 2) отъ Бѣлградъ по Морава и Ситница къмъ Качаницкия проходъ и по-нататъкъ къмъ Скопие, Солунъ, Лариса и Елада.

При такива условия, нѣма нищо чудно въ това, че Македония е заемала ту по-голѣма, ту по-малка територия: по нѣкога тя състояла само отъ долинитѣ на Бистрица и Вардаръ, а по нѣкога съдържала и долнитѣ на Струма и Места, а често пѫти се прѣхвърляла въ долнитѣ на албанския Дринъ, а на изтокъ пъкъ въ долината на Марица. Така напр., при Филипа II въ Македония влѣзвала и часть отъ Тракия, дѣто той положилъ началото на гр. Филипополъ, сегашния Пловдивъ; а при Василия I, основательтъ на македонската династия византийски императори, въ Македония влѣзвалъ и Адрианополь (Одринъ), родния градъ на този императоръ. Въ XV

---

[1]) Рѣчь, казана отъ А. С. *Будиловичъ* въ тържественото събрание на Славян. благотворит Общество въ Петербургъ на 14 февруарий 1903 год.

и XVI столѣтия въ Македония влѣзвали не само София и Дечани, но дори и Подгорица и Сараево. Въ друга пъкъ епоха Македония влѣзвала въ Илирия или бивала раздѣляна на първа, или приморска Македония, и втора, или вжтрѣшна (напр. при Константина Велики). И сега часть отъ долината на р. Струма се намѣрва въ българското Княжество, а горньото течение на Вардаръ, заедно съ Скопие, е привързано административно къмъ Косовския вилаетъ.

Трѣбва да се забѣлѣжи още и това, че терминътъ Македония въ административния езикъ на В. Порта съвсѣмъ се не употрѣбява— даже е забраненъ,—за нея сжществуватъ само вилаетитѣ: Солунски, Мънастирски (битолски), Косовски., което е запазено и въ съобщението на руското правителство отъ 12 февруарий т. г. по въпроса за реформитѣ въ Македония и Стара—Сърбия. Само въ науката, а отъ Кримската война насамъ често пжти въ и дипломацията, се употрѣбява термина Македония.

Като се придържамъ о това полуантикварно употрѣбление, и азъ въ този очеркъ подъ думата Македония ще разбирамъ областьта, която е заградена отъ Олимпъ, Пиндъ, Мокра планина, Дебъръ, Шаръ планина, Черна гора (Скопската), Осоговската планина, Рила, Родопитѣ, а на югъ отъ Егейското море, отъ Солунския заливъ до Кавалския, дѣто се влива р. Места.

Още по малка опрѣдѣленость прѣдставлява Македония въ етнографическо отношение. За стария периодъ ние сами точно не знаемъ къмъ какво плѣме принадлежало населението на тази область. Само хипотетически може да се допусне, че източната часть на Македония въ старо врѣме била населена съ плѣмена отъ тракийски коренъ, родствени на старитѣ троянци, а по видимому и на сегашнитѣ арменци; западната — съ клонове отъ илирийско плѣме, за остатъкъ отъ което смѣтатъ да сж албанцитѣ; а южната, или Македония въ тѣсния смисълъ на думата, дѣто сж се намѣрвали столицитѣ на старитѣ македонски царе Едесса и Пелла, вѣроятно и по онова врѣме била заселена отъ смѣсъ отъ трако-гръцко и иллирогръцко, или, както нѣкои се изразяватъ, пелазго-гръцко население. За сега остава още не разрѣшенъ въпросътъ, въ какво отношение се намѣрвалъ този послѣдниятъ слой къмъ дорянитѣ на стара Елада, които, споредъ прѣданията, се прѣселили къмъ югъ имено отъ мѣстата, които се намѣрватъ около Олипъ.

Но и въ историческо врѣме, ни се чини, че е нѣмало моментъ, когато населението на Македония да е било обединено въ плѣменно отношение. Гръцкиятъ езикъ въ периода на Македонското царство, а особено пъкъ въ врѣмето на Александра Велики и диодохитѣ, тамъ, разбира се, е билъ много разпространенъ, но въ вжтрѣшностьта, а особено пъкъ въ крайпланинскитѣ части на страната и тогава останали запазени трако-иллирийскитѣ стихии. Въ началото на III ст. до Р. Х. (около 280 год.) Македония била разклатена отъ Келтското нашествие. Отъ II. ст. до Р. Х. съ завоюването на Римлянитѣ тука се почва Римската колонизация, слѣдитѣ отъ която се запазватъ и до сега въ цинцарското или куци-влахското, а ромжн-

ското население, много или малко радствено на придунавскитѣ ромжни. Слѣдъ това сж настжпили опустошителнитѣ нахлувания на готитѣ, хунитѣ, аваритѣ, въ крайморскитѣ страни на сарацинскитѣ пирати, и най послѣ грамадния порой на славянитѣ, които въ VI—VIII ст. ст. новоднили не само Македония но и цѣлата почти Гърция, чакъ до Морея. Отъ послѣ къмъ това се прибавили още и нашествията на южно-италиянскитѣ нормани, кръстоностнитѣ франки, венецианскитѣ търговци и нобили, испанскитѣ евреи, и най-послѣ татаритѣ и турцитѣ, които и до сега съставляватъ едва ли не едната третя часть отъ населението на тази страна.

Тъй че терминътъ „македонецъ" има по-скоро географическо отъ колкото етнографическо значение, каквото терминитѣ: австриецъ, маджаринъ, швейцарецъ, макаръ въ историята на македония да е имало моменти, когато въ страната е прѣобладавала една или друга народность, напр. трако-илирийската въ най-старо врѣме, слѣдъ това гръцката, а отъ VIII—IX ст. ст.. славянската. И сега при 2,258,000 население въ Македония, не по-малко отъ 1,181,000 сж славяни (въ това число 148,000 помаци); когато турци и татари нѣма повече отъ 500,000, гърци 228,000, албанци до 128,000, куцовласи до 80,000, испански евреи 67,000, цигани 54,000 и черкези 2-3000, безъ да смѣтаме по малкитѣ и случайнитѣ групи. [1]).

II

Като прѣминавамъ къмъ въпроситѣ отъ историко-културната область, азъ прѣди всичко ще засѣгна въпросътъ за значението на Македония въ религиозния животъ на образованитѣ народи, слѣдъ това ще разгледамъ нейната роль въ сферата на политическитѣ отношения и най-послѣ, — въ кржга на научно-художественитѣ явления, въ най тѣсния смисълъ на думата.

Че Македония още отъ най-старо врѣме е играла извѣстна роль въ религиозния животъ на гърцитѣ, се вижда отъ свещеното значение на Олимпъ, който се издига на границата между Македония и Тесалия, като тронъ на боговетѣ на Елада въ класическия й периодъ. Сжщото подтвърждаватъ гръцкитѣ легенди за митическия пѣвецъ Орфей, въ прѣданията за когото се поменуватъ и Олимпъ, и Родопитѣ, и Хемъ, и Стримонъ, т. е. всичкитѣ почти главни части на Македония. Тука сжщо се намѣрвалъ центърътъ на мистическия култъ на кабиритѣ, проникналъ тука отъ Финикия, повидимому, прѣзъ Самотракия и който слѣдователно се явява като една отъ раннитѣ свръзки между вѣрванията на симитскитѣ и арийскитѣ народи. Единъ отъ центроветѣ на този култъ билъ имено Солунъ, дѣто освѣнъ това се намѣрвали храмоветѣ на Зевса, Аполона, Диониса, Артемида, Посейдона, Иракла, а отъ по послѣ и въ честь на нѣкои римски Кесари. Отъ послѣ тѣ били прѣстроени въ християнски храмове, а нѣкои и до сега сж се запазили ту като черкови, ту като джамии,

---

[1]) Гл. В. Кжнчовъ Македония. София 1900 г. стр. 289,

Вѣроятно, съ това развитие на религиозния животъ въ македонскитѣ градове се обяснява вниманието къмъ тѣхъ на Апостола Павла, който нѣколко пѫти минавалъ прѣзъ Македония, спиралъ се въ нѣкои нейни градове и даже написалъ послания: едно къмъ филипийцитѣ, който градъ се намѣрвалъ въ Ю.-И. й ѫгълъ, а двѣ къмъ солунянитѣ. Послѣднитѣ ап. Павелъ ги нарича „образецъ на всички вѣрующи въ Македония и Ахаия (Сол. I. I гл. 7. ст.); „защото отъ нихъ словото Господне се разпространи не само въ Македония и Ахаия, но и повсемѣстно се разпространи славата за вѣрата имъ въ Бога" (ib. 8). Въ частность апостолътъ хвали солунянитѣ за тѣхното братолюбие за „което нѣма нужда да ви пиша, защото . . . вие така постѫпвате съ всичкитѣ братя по цѣла Македония (ib. 4 гл., 9—10 ст.) Изобщо той ги нарича „синове на свѣтлината и синове на деня, а не синове на нощьта или тъмнината" (ib. 5 гл. 5—6 ст.).

Извѣстно е, какви глѫбоки слѣди е оставила слѣдъ себе си дѣятелностьта на този „апостолъ на езичницитѣ" въ всички страни, дѣто той бивалъ. Частно пъкъ Филипи и Солунъ отъ това врѣме ставатъ сѫщински огнища на християнството въ тѣзи мѣста. Въ първия отъ тѣзи градове е билъ епископъ Ермъ (Σρμαφ), единъ отъ 72 апостоли. А въ Солунъ между непосрѣдственитѣ приемници на ап. Павла билъ Аристахъ и др. Отъ слѣдующитѣ иерарси на Солунъ Александъръ епископъ солунски и на цѣла Илирия, присѫтсвувалъ на I вселенски сборъ (325 г.). Тука били издадени нѣкои отъ едиктитѣ на Констатина Велики въ полза на християнството (322—323 г.); тука билъ кръстенъ въ 380 г. императоръ Теодоси Велики; оттука сѫ излѣзли до 40 християнски мѫченици, на чело на които стои св. Димитъръ Солунски, погубенъ при Максимиана Галерия въ мѣстния амфитеатъръ, въ 306 год., който и до сега се почита отъ солунчани, даже и отъ турцитѣ, като патронъ на тѣхния градъ. Посветениятъ нему великолѣпенъ храмъ (наистина не първоначалния) се е запазилъ и до наше врѣме, като джамия (отъ 1481 год.). Сѫщата участь е постигнала тука и останалитѣ стари храмове, напр. на св. Параскева, св. Георги, св. София, отъ които първиятъ е прѣстроенъ отъ капището на Афродита, вториятъ — на кабиритѣ, а третиятъ е бѣлѣжитъ по това, че е построенъ отъ Андемия, строительтъ на Св. София въ Цариградъ.

Въ врѣме на иконоборството Солунъ тъй здраво се придържалъ за иконопочитането, че получилъ за това почетното название „градъ на православието".

Ето защо нѣма нищо чудно въ това, дѣто, споредъ руската „Начальна лѣтописъ", словенетѣ (илирийскитѣ) признавали ап. Павла. като основатель на солунската църква, за свой благовѣститель. Разбира се, че въ букваленъ смисълъ това не е вѣрно, защото въ днитѣ на ап. Павла и изобщо до V — VI ст. ст. въ Македония не е имало „словени". Но по принципъ и послѣднитѣ, подобно на гърцитѣ, могатъ да се смѣтатъ за духовни чада на Солунския благовѣстникъ и даже не само македонскитѣ „словени", защото въ поло-

вината на IX ст. отъ този сжщия Солунъ сж излѣзли двама други апостоли, на които мисионерската дѣятелность безъ противорѣчие има общославянско значение.

Това сж били славнитѣ солунци Кирилъ и Методий, на които паметьта празднуватъ по-голѣма часть отъ славянитѣ, като основатели на славянската църква, и при това не само на Балканския полуостровъ, но и въ Южна Русия, Велика Моравия съ Чехия, Словация и Панония, а отъ послѣ — при тѣхнитѣ ученици и послѣдователи — и въ всичкитѣ останали славянски страни.

Между тѣзи ученици и послѣдователи македонскитѣ славяни — наредъ съ цариградскитѣ и малоазиятскитѣ, очевидно, сж играли не малка роль, защото въ тѣхната позната срѣда солунскитѣ братя най-лесно можали да подбератъ нуждния контингентъ лица, подготвени за мисионерска дѣятелность между славянитѣ. Това се подтвърждава още и отъ обстоятелството, че слѣдъ смъртьта на св. Методия (въ 885 г.), когато по-голѣмата часть отъ ученицитѣ му били изгонени отъ Велика Моравия, благодарение интригитѣ на нѣмцитѣ и глупостьта на мѣстнитѣ славянски князе, мнозина и най-добритѣ отъ тѣхъ заминали, за Македония, като тѣхно отечество, дѣто, напр., Св. Климентъ билъ слѣдъ това епископъ Велички, близо до Охрида, а Св. Наумъ — основатель на мънастирь на негово име, на самото Охридско езеро.

Отъ това, по видимому, е произтекло свещеното значение на Македония въ очитѣ на цѣлото славянство. Много рано, още въ втората половина на X ст., тука е билъ прѣнесенъ българскиятъ патриаршески прѣстолъ, а имено отъ Прѣславъ въ Воденъ, послѣ въ Мъгленъ и най-послѣ въ знаменитата Охрида, дѣто автокефалниятъ глава на българската черкова, — макаръ отъ послѣ погърченъ — стоялъ до 1767 год. Недалечь отъ Македония, въ старо-сръбсия Печъ и сръбскитѣ архиепископи, които отъ послѣ се наричали патриарси, поставили своя автокефаленъ прѣстолъ (до 1766 г.). Въ долината на македонската р. Струма се намѣрва и знаменитиятъ български мънастирь „Св. Иванъ Рилский, а въ долината на македоно-албанската р. Дринъ — се намѣрва сръбскиятъ Дечански мънастирь.

Но като главенъ центъръ и дѣецъ въ развиването религиознитѣ завѣти на Св. Св. Кирила и Методия въ гръцко-славянския Изтокъ се явява Македонския Атонъ (Света гора).

Споредъ гръцкитѣ легенди, тази Гора, която има видъ на грамаденъ конусъ, до 2000 метра високъ, била нѣкога си камъкъ, който разбунтувалиятъ се гигантъ Атонъ, синъ на посейдона, хвърлилъ срѣщу боговетѣ на Олимпъ. Въ християнско врѣме този камъкъ, наопаки, става нѣщо като високъ жертвеникъ за молитви, отъ началото на отдѣлни отшелници, а по-послѣ на организирани братства и мънастири.

Тази организация не датува много отколѣ; тя не е сжществувала въ врѣмето на Солунскитѣ братия, които, по тази причина, трѣбвало за усамотено богомислие да избиратъ друго, по отдале-

чено отъ Слуиъ мѣсто. Такова мѣсто е било малоазиятскиятъ Олимпъ, близо до Бруса, дѣто се намѣрва Полихронскиятъ мънастирь, познатъ намъ отъ Житиетата на славянскитѣ първоучители.

А пъкъ Атонъ, както подобната на този малоазийски Олимпъ „Света Гора“ на Изтокъ, израства още въ втората половина на X ст., слѣдователно, едноврѣменно съ разцъвтяването на славянската черкова и въ другитѣ части на Македония, въ училищата на тъй нарѣченитѣ „седмочисленици“ и тѣхнитѣ ученици.

Безъ да се спирамъ по подробно върху условията за израстването и устройството на сѫществуващитѣ сега на Св. Гора мънастири (20), скити (13), келии и колиби (до 800), азъ ще отбѣлѣжа само това, че въ построяването имъ сѫ вземали участие не само византийскитѣ императори, велможи и ерарси, но тъй сѫщо царетѣ, князетѣ и велможитѣ български, сръбски, молдавовлашки, угровлашки, грузински, най-послѣ — руски. Сѫщо така и въ срѣдата на братията на „Св. Гора“, още отъ старо врѣме е имало прѣдставители на всичкитѣ греко-славянски страни. Тѣ сѫ се групирали на всѣкждѣ въ братско единение, но съ извѣстно прѣдпочитане на руситѣ къмъ мънастиря св. Пантилеймонъ, на българитѣ къмъ Зографския, на сърбитѣ къмъ Хилендарския.

Разбира се, че при такъвъ гръцко славянски характеръ на атонския строй св. Гора не е можала да се ползува съ особно съчувствие на Западъ, което се проявило, между другото, въ подигнатото срѣщу нея гонение отъ рицаритѣ на IV кръстоносенъ походъ, въ периода — за щастие, кратковрѣмененъ—на латинската империя и на солунското кралство. И Испанскитѣ Каталонци, при свирепствуването си въ областитѣ на Източната Империя, нанесли много тежъкъ ударъ на светогорцитѣ, (въ 1397 год.) отъ който послѣднитѣ обаче скоро се оправили благодарение покровителството на Палеолозитѣ, а послѣ и до извѣстна степень и на султанитѣ. Тѣзи послѣднитѣ виждали въ тази монашеска република единъ видъ християнско копие отъ тѣхната „Гора на дервишитѣ“ (при политѣ на горѣпоменатия малоазиятски Олимпъ) и не засѣгали нейното самоуправление. Само въ врѣмето, когато въ Родопитѣ господарували дивитѣ „кърджалии“ и врѣмето на възстанието за освобождаването на Гърция, Атонъ пострадалъ малко отъ турцитѣ. Но отъ 1830 год. той почналъ да се развива мирно, особено благодарение на наплива на руски монаси, които сега съставляватъ значителенъ контингентъ—около половина отъ братията въ тази монашеска република [1])

Ако въ старо врѣме Атонъ, по своето високо положение, което господствува отъ Тесалия до Дарданелитѣ и отъ Родопитѣ до сѣвернитѣ Споради, се е смѣталъ като главенъ маякъ за тази часть на Егейското море, то въ послѣднитѣ 800—900 г. той изигра ролята на духовенъ маякъ на гръцко славянскитѣ народи, който не е изгубилъ за тѣхъ и сега своето обединяваще значение.

[1]) Гл. В. Кѫнчовъ. Македония стр. 175. На Атонъ отъ общото число, 9900 жители, руси има повече отъ 4000 души.

Най-послѣ манашескитѣ метохи, храмове, параклиси на отдѣлнитѣ атонски мънастири, построени отъ тѣхъ въ Солунъ, Цариградъ, Одеса, Новия Атонъ, Москва, Петербургъ и други точки на източно християнския миръ, които въ голѣма степень облекчаватъ ходенето на поклонение на православнитѣ хора, особено пъкъ на руситѣ на Св. Гора и въ Палестиня, служатъ тъй сжщо като звена въ духовната верига, която свързва този миръ съ единството на вѣрата, надеждата и любовьта.

III

Ако Македония е толкова много допринесла въ религиозната область, то не по-малко е допринесла тя и въ сферата на държавническитѣ отношения. При всичкото несравнено величие и силата на своя националенъ гений, елинитѣ, които сж рѣшавали съ такава глжбочина и лѣкость най възвишенитѣ въпроси на мисъльта и знанието и които построили въ Атина жертвеникъ на Непознатия Богъ, се оказали крайно слаби, даже просто безпомощни, въ политическото творчество. Почнали съ дребни царчета, увѣковѣчени въ типоветѣ на Агамемнона и Менелая, елинитѣ слѣдъ това дошле до аристокрацията и демокрацията съ ограниченъ муниципаленъ характеръ; послѣднитѣ по нѣкога се съединявали въ съюзи отъ хегемонически типъ, но съ твърдѣ шаткава и хрупка организация.

Въ това отношение елинитѣ приличатъ на индуситѣ (въ арийската срѣда), които тъй сжщо сж създали много нѣща вѣковѣчни въ областьта на личното творчество, даже и религията (буддизъмъ), но не сж могли да създадатъ нищо дълготрайно и обширно въ сферата на държавническото устройство, ето защо тѣ всѣкога сж били лесна плячка на завоевателитѣ и до сега оставатъ жертва на тѣхната експлоатация. Наистина, персидскитѣ войни се свършили благополучно за гърцитѣ отъ Елада, но малоазиатскитѣ имъ колонии и части не могли да се избавятъ отъ перситѣ, царството на които пъкъ имало грамадна живучесть и способность да се възражда слѣдъ всички катастрофи, дори до наши дни.

Имено тука изпъква Македония, като страна съ политически стремежи и способности, — нѣщо повече, — съ държавнически гений, който обезсмърти и Филипа II и Александра III македонски, съ нѣкои отъ приемницитѣ на послѣдния.

Въ моята задача не може да влѣзва разглеждането на условията, благодарение на които македонското царство постепено заяквало, и като обединило гърцитѣ, се прѣобърнало въ империя, която обемала едва ли не всички тогава извѣстни образовани страни отъ тритѣ материка на Стария Свѣтъ. Но азъ не мога да не отбѣлѣжа това, че въ това отношение Македония е изиграла въ гръцкия миръ роль, до извѣстна степень аналогична на тази, която послѣ сж изиграли франкитѣ при образуването отъ Карла Велики „римската империя на нѣмската нация“, а още по-послѣ пруситѣ или — по частно Бранденбургъ, при образуването на сегашната Германска империя, и *Москва при* създаването на сегашната руска империя.

Колкото се отнася до характера и значението на Македонската империя на Александра Велики, то макаръ тя и да се е сформирала не безъ извѣстно влияние на Персийското царство, като най-старъ арийски прототипъ на всесвѣтска държава изобщо, но при все това тя все пакъ сжществено се отличава отъ послѣдньото по организацията и задачата си. Нѣмайки подъ себе си и задъ себе си силенъ културенъ фундаментъ (субстратъ), Персийското царство се е развивало по вече въ проявяването на физическата сила, отъ колкото духовната, съ гълно занемаряване културнитѣ задачи. Македонската империя, напротивъ, се въодушевявала отъ идеитѣ и идеалитѣ на гръцкия животъ, макаръ и прѣработени отъ македонския политически гений. Тя била носитель на всички културни придобивки на Елада, на които всесвѣтского значение още тогава било очевидно за всички.

Отъ друга страна Македонскиятъ империялизъмъ съвсѣмъ не приличалъ на базиргянския експлоататорски империализъмъ на Картагенъ, който послужилъ за прототипъ на Веницианската синьория, а по-послѣ и на Великобританската империя.

За това имено и приноситѣ на Македонската монархия сж били до такава степень голѣми, че създали отъ себе си новъ периодъ въ живота на цѣлото образовано човѣчество. Макаръ Александъръ Велики и да е прѣминалъ като скоропрѣходящъ матеоръ надъ прѣдната часть на Азия и съсѣдната съ нея Африка, обаче слѣдитѣ отъ това прѣхвръкване още и сега се чувствуватъ въ тѣзи страни. Отъ водителитѣ на неговата армия и държавнитѣ хора отъ неговата школа сж излѣзли дѣйци, които и слѣдъ смъртьта на царя заякчили господството на гръцката образованость надъ цѣлия изтокъ.

Като оплодотворили Египетъ, Сирия, Мала Азия, Месопотамия, даже и Персия, съ гръцки идеи и учрѣждения, Александъръ Велики и неговитѣ замѣстници: Птоломеидитѣ, Селевкидитѣ, Антигонидитѣ и др. съ това едноврѣмено спомогнали на гърцитѣ да усвоятъ всичко това, което оставало още живуще въ образованостьта на хамититѣ, симититѣ и източнитѣ яфетиди, чакъ до Индия. Оттука и е излѣзла блѣстящата образованость на елинистическия периодъ, на който било сждено да стане като културенъ прѣдтеча на християнството.

Наистина, въ моментътъ когато се появява хррстиянството, въ по-голѣмата часть отъ елинскитѣ и елинистическитѣ държави вече се развявало знамето на Римската империя. Но и тази послѣднята не се ли явява като една отъ историческитѣ еволюции на Македонската империя?

Съ послѣднята още по тѣсно била свързана Византийската империя, която длъжи своята окончателна организация тъй сжщо на едного отъ гениалнитѣ синове на Македония, на Юстиниана Велики. А пъкъ въ Византийската империя за пръвъ пжть източно-християнскиятъ миръ достига своето гражданско и черковно сформиране, което — подъ сводоветѣ на християнството — прѣдставлява своеобразно съчетание отъ елински, македонски, елинистически и римски идеи.

Благодарение имено на такова сформиране, Византийската империя въ течението на дългъ редъ столѣтия служила на народитѣ отъ християнския изтокъ като щитъ и противъ източнитѣ завоеватели: — персийски, арабски, турски — и противъ романо-германския западъ, който кждѣ врѣмето на кръстоноснитѣ походи се бѣ сформиралъ въ особенъ, враждебенъ на Византийския и завоевателенъ културенъ типъ.

А когато най-послѣ Византия падна подъ ударитѣ на мохамеданитѣ, тогава заедно съ гербоветѣ на империята и нейнитѣ исторически задачи прѣминаха къмъ Московското царство, което отъ това врѣме много книжници сж наричали трети Римъ, но което по би било право да се нарича втора Византия или третя Македонска монархия.

Забѣлѣжително е това обстоятелство, че въ периода, когато на Славянския югъ се образуватъ и развиватъ самостоятелни държави Българска и Сръбска, въ тѣхъ се проявява едно неволно тежнение къмъ Македония. Това може да се каже почти за всички български господари, като се почне отъ княза Бориса, царетѣ Симеона и Самуила и се свърши съ Асѣневцитѣ въ XIII ст., а слѣдъ това за много сръбски Неманичи до края на XIV ст. Често пжти въ Македония била утвърждавана и столицата на тѣзи господари, въ градоветѣ напр. Воденъ (стара Одеса), Битоля (старата Хераклея), Прѣспа, Охрида (старата Лихнида), при българскитѣ господари, въ Скопие, Прилѣпъ, Сѣръ — при сръбскитѣ.

Трѣбва да прибавимъ, че още по онова врѣме Македония по нѣкога ставала ябълката на раздоръ между българскитѣ и сръбскитѣ господари. напр. при князъ Бориса, а послѣ при Михаила—Шишмана и Стефана Дечански, — което за съжаление се породи и въ XIX столѣтие.

Но като че ли е сжществувала нѣкаква трудность, както за българскитѣ, тъй и за сръбскитѣ господари да се затвърдятъ здраво въ Македония, Това обстоятелство отчасти се обяснява съ това, че нито еднитѣ, нито другитѣ сж имали силна флота: българитѣ, като народъ отъ старо врѣме, та и до сега не мореходенъ, а сърбитѣ като народъ мореходенъ само по Адриатическото море, въ Далмация и Хърватското крайбрѣжие, но не и въ егейскитѣ води, дѣто господарствувала ту грьцка, ту сарацинска, ту венецианска, ту турска флоти, но никога още на здраво не е господарствувала славянска флота. За това имено Солунъ и другитѣ приморски градища и пристанища въ Македония никога не сж влѣзвали въ състава на славянскитѣ държави, безъ да се гледа на всичкитѣ имъ усилия да завладѣятъ тѣзи пристанища. А пъкъ арапскитѣ пирати въ 904 г.) норманскитѣ грабители (въ 1185 г.) и турцитѣ (въ 1430 г.) успѣватъ при поддържката на флотата да прѣвзематъ Солунъ.

Отъ това, намъ ни се чини, че може да се направи заключението, че и въ бждеще славянитѣ нѣма да имъ бжде възможно да затвърдятъ своето надмощие въ Македония безъ поддържката на славянскитѣ флоти.

Всѣсвѣтското значение на македонската монархия на Александра Велики, като прототипъ на Римската империя, по-късно на Византийската, а въ най-послѣднитѣ еволюции и на Всеросийската, съ подготовителнитѣ за послѣдната етапи въ старитѣ държави—Велико-Моравската, Българската и Сръбската, — било причината за извънредната разпространеность между славянитѣ, но легендарни разкази за този великъ господарь. Образувалъ се е, даже, споредъ гръцкитѣ образци, особенъ кръгъ повѣсти за Александра или Александрии. Тѣзи легенди сѫ уцѣлели въ много редакции на черковно-славянски езикъ, а отъ части и на отдѣлни славянски нарѣчия. Нѣщо отъ тѣзи легенди се е вмъкнало и въ славянскитѣ лѣтописи, напр. въ руската „Начальна лѣтописъ" прибавката за нечиститѣ хора затворени отъ Александра Макеконски въ сѣвернитѣ лѣсове и които трѣбва да излѣзатъ оттамъ прѣди свършването на свѣта. А въ краткото гръцко житие на Св. Климента Величски на Александра Македонски се приписва изгонването изподъ Олимпъ (близо до Бруса въ Мала Азия) на мизитѣ, или българитѣ, които ужъ съ неговата рѫка били изтикани къмъ сѣверния океанъ и Мъртвото море, отдѣто послѣ съ орѫжие въ рѫцѣ прѣминали прѣзъ Дунава и заели Панония, Далмация, Тракия и Илирия, а тъй сѫщо и по-голѣмата часть отъ Македония и Тесалия. [1]) А пъкъ въ старо-чехската литература се помѣнува „Завѣщанието на Александра Велики за славянитѣ", дѣто той подарява на послѣднитѣ земята отъ далечния Сѣверъ до Италия.

Не отъ това ли се явява разпространенностьта между славянитѣ името на македонския герой, което се отразило и въ Русия въ името на Александра Невски, а въ XIX ст. на трима едноимени нему императори?

IV

И въ научно-художествената область Македония заема твърдѣ видно мѣсто въ лѣтописитѣ на человѣчеството. Въ старо врѣме тука се развивалъ широкъ културенъ животъ, напр. въ градоветѣ Едесса и Пелла, които били столици на македонскитѣ царе; слѣдъ това въ Пеллагонийската Хераклия (сегашната Битоля), въ Лихнида (сегашната Охрида), а сѫщо и въ гръцкитѣ крайморски колонии, каквито: Терме, (отъ 315 г. прѣименувана отъ Касандра въ Тесалоника, по името на неговата жена, сестрата на Александра Велики), Потидея, Олинтъ, Неаполь, (Кавала), Халкидската Аполония, Амфиполь, Филипи, Стагиръ и др.

По-голѣмата часть отъ тѣзи градове, слѣдъ разрушаването имъ ту отъ римлянитѣ, ту отъ варваритѣ, се обърнали въ заглъхнали прѣдградия и села, освѣнъ Солунъ, Охрида и Битоля, които запазили и до сега часть отъ своето първо значение. Но разпръснатитѣ по Македония въ голѣмо количество остатъци отъ стари акрополи, храмове, дворци, театри, арки, статуи, и т. н., служатъ като свидѣтелство за старото величие и културното значение на тѣзи мѣстности.

---

[1]) *Ламанскій.* О слав. въ Мал. Азіи стр. 153.

Запазили сѫ се извѣстия, че македонскитѣ царе още отъ най-старо врѣме привличали при своя дворъ грѫцкитѣ поети, мислители, художници, тъй че въ Едесса и Пелла сѫ живѣли напр. Пиндаръ, Иппократъ, Еврипидъ, Исократъ, Платонъ, Демостенъ и много други знаменити гърци.

Но всесвѣтската слава на Македония въ това отношение съставлява появяването между нейнитѣ синове на най-великия отъ ученитѣ на старо врѣме Аристотеля. Макаръ по своето образование, като ученикъ на Платона, и слѣдъ това по дѣйностьта въ Атинския лицей, той и да може да се смѣта за елинъ, но по произхождението му — отъ македонския градъ Стагира, на далечь отъ Атонъ, а сѫщо и по врѫзкитѣ му съ македонския царски дворъ, дѣто бащата на философа билъ придворенъ лѣкарь, а самъ той билъ възпитатель на наслѣдника на прѣстола, имено на самия Александра Велики (въ 343–349 г. г.), Аристотель трѣбва да се смѣта за македонецъ. Може би, по тази имено причина той въ възгледитѣ си върху организацията на държавата да се отличава сѫществено отъ тогавашнитѣ елини, напр. Демостена, който смѣталъ, че главната задача на гърцитѣ е да се борятъ не съ перситѣ, а съ македонския империализмъ, когато пъкъ Аристотель въ неговата *„Политика“* считалъ монархията за по-висока форма управление, отъ колкото аристокрацията или демокрацията, разбира се, подъ условието, че тя (монархията) нѣма да се изроди въ тирания, която пъкъ е още по-лоша и отъ олигархията и охлократията.

Отъ това може да се заключи, че Аристотель съчувствувалъ и на македонския империализмъ на Александра В., който на дѣло се оказалъ твърдѣ полезенъ за по нататъшнитѣ сѫдбини на грѫцкото образование и неговото разпространение на Изтокъ. Въ всѣки случай философскиятъ универсализъмъ на Аристотеля и политическия универсализъмъ на негова блестящъ ученикъ стѫпили на сцената на историята едноврѣменно и взаимно спомогнали на успѣхитѣ си.

Безъ да се спирамъ тука върху съдържанието на Аристотелевската философия и наука, азъ ще си позволя да подчъртая само нѣкои нейни вънкашни свързки съ останалитѣ страни на македонската образованость. Къмъ числота на такива свръзки принадлежи, прѣди всичко, κοινή т. е. общогрѫцкиятъ езикъ, излѣзълъ отъ Аристотелевската школа и основанъ по видимому, върху македонския елинизъмъ. Като измѣстилъ постепено всичкитѣ по-ранни тѣсно-областни грѫцки диалекти, той станалъ мощенъ органъ на науката, не само въ Александрийския, но и въ подирѣшния Византийски периодъ отъ нейното развитие чакъ до зараждането на ново-грѫцкия литературенъ езикъ. На този езикъ най-главно било проповѣдвано християнството и били написани опрѣдѣленията на вселенскитѣ събори., на него сѫщо отъ послѣ писалъ патриархъ Фотий, а слѣдъ него, безъ съмнение, и ученикътъ на послѣдния — св. Кирилъ философъ. Дали не оттука е заимствувана отъ послѣдния и идеята за общославянския образованъ езикъ, която била вече осѫществена върху почвата на говора на

солунскитѣ, или споредъ други, цариградскитѣ славяни, и която сега постепено съзрява върху почвата на езика на Ломоносова, Пушкина, Гоголя?

Второ, тука се отнася идеята за културното сближаване на най разноплѣменнитѣ народи, между другото, при помощьта на създаването въ тѣхната срѣда на нови културни центрове, отъ които единъ египетската Александрия, слѣдъ Аристотеля, при Птоломеитѣ, става даже главенъ центъръ на гръцката наука и образованость, както сегашния руски Петербургъ е станалъ такъвъ за руската образованость за врѣмето слѣдъ Петра Велики.

Разбира се, че руската сѣверна Палмира (Петербургъ) стои още далечь отъ тази просвѣтителна роль, каквато изигралъ на елинистическия Изтокъ Александрийския музей, съ неговитѣ учени и учебни заведения, въ течението на 9 столѣтия блѣскаво управление на Египетъ отъ начало, отъ македонската династия на Птоломеитѣ, а по послѣ отъ нѣкой отъ римскитѣ Кесари. Тука въ тази македонска колония продължавала своето развитие гръцката философия (неоплатонизмъ), гръцката филология (Ератостенъ и др.), астрономия, (Птоломей), математика (Евклидъ), медицина(Галиенъ); — съ една дума, всичкитѣ тогавашни науки и искуства. Оттука тѣ най-главно отъ послѣ се разпространили въ Пергамъ, Тарсъ, Ефесъ, Антиохия, Селевкия, даже Римъ, и най послѣ въ Атина въ врѣме на християнския периодъ и въ Цариградъ, на който слѣдъ това било сѫдено да продължи още съ 10 столѣтия развитието на елинистическата образованость, оплодотворена и просвѣтена отъ християнството. Къмъ Александрия се промъква блѣстящата срѣдневѣковна арабска образованость, а къмъ Цариградъ — възраждането на науката и изкуствата въ Западна Европа, което не е изгубило тамъ своето значение и до сега.

И славянската образованость е получила свои сѣмена отъ Византийската образованость, при което македонския Солунъ и тука е изигралъ велика, всемирно историческа роль. Наистина помѣнатитѣ вече по-горѣ Солунски братя Кирилъ и Методий се явяватъ като основатели не само на славянската черкова, но и на славянската писменность, общеславяския литературенъ езикъ и общеславянската образованость.

Въпросътъ за това, дали този езикъ и тази писменость сѫ се зародили въ Солунъ, дѣто сѫ се родили нашитѣ първо — учители, или въ Цариградъ, дѣто Кирилъ получилъ отъ Фотия (както едно врѣме Аристотель отъ Платона) своето висше образование, или въ „словѣнското князуване“ въ Македония, дѣто Методий билъ Архонтъ, или най послѣ, въ Полихронския мънастирь при Малоазийския Олимпъ (дѣто той отъ послѣ билъ егуменъ), — нѣма особно значение, защото между солунскитѣ и цариградскитѣ гърци и славяни по онова врѣме не е можало да има особена разлика. И еднитѣ и другитѣ гърци биле византийски гърци или ромеи, чада на източната черкова, на източната империя, на източно-християнската образованость намѣрила имено тогава своя пъленъ отпечатъкъ въ лицето и дѣятелностьта на патриарга Фотия. И еднитѣ, и другитѣ

славяни сж били славяни отъ македоно-тракийския диалектически типъ, които по онова врѣме съставлявали по-голѣма часть отъ населението и въ Солунъ (дѣто споредъ Пан. житие на св. Методия: солуняне вьси словѣньскы чисто бесѣдуютъ) и въ Цариградъ, а отчасти и отъ другата страна на Мраморното море, въ тъй нарѣчената Опсикия, дѣто императоръ Юстинианъ II въ 688 год. прѣселилъ изъ подъ Солунъ до 30,000 славяни колонисти, къмъ които Константинъ V прибавилъ отъ послѣ още 200,000. Разбира се, че между тѣзи македонски и опсикийски славяни трѣбвало да се намѣрватъ образовани християни, даже монаси, които можали съвмѣстно да помагатъ на св. св. Кирила и Методия както при прѣвождането на черковнославянскитѣ богослужебни книги, тъй и при учреждаването на този езикъ училище въ Великата Моравия и другитѣ съсѣдни тогава съ нея славянски страни.

И характерътъ на кириловската графика, основанъ върху грыцката, е можалъ да поникне както въ Солунъ, тъй въ Цариградъ, дѣто съ еднаква вѣроятность може да се прѣдполага, възъ основа свидѣтелствуването на Храбри, за по ранното употрѣбяване на „грыцкитѣ писмена“ въ славянската рѣчь.

Колкото се отнася, най-сетнѣ, до идеята за даруването на славянитѣ, като на великъ народъ, особена литургика и отдѣлна писменость, при това съ общеславянски характеръ, то, възъ основа Панонскитѣ житиета, трѣбва да я считаме за гениаленъ замисълъ на Кирила философа, но основанъ на прецеденти отъ източно-християнската образованость; защото тя, още отъ старо врѣме, редомъ съ общогрыцкия езикъ, допущала и мѣстни езици, напр. сирски, коптски, арменски, грузински, готски и др. Това било прѣдизвикано отъ самия универсализъмъ както на Македонската, а послѣ и Византийската империи, тъй и аристотелевско—александрийската образованость, като не говориме вече за вселенския хатактеръ на християнството и свободно съборния строй на православната черкова.

Но не само поникването на славянската писменость, но и понататъшната ѝ сждба сж тѣсно свързани съ Македония. Къмъ нея се присъединява литературната дѣйность на всичкитѣ почти „седмочисленици“, на които работа се отворила отъ послѣ и въ Македония — а тъй сжщо изобщо разцъвтяването на черковно-славянската писменость въ врѣмето на царетѣ Симеона и Самуила, макаръ нѣкоя часть отъ запазенитѣ юсови кодекси да е можала да се появи и въ другитѣ части на България. А отъ XI ст. въ тази литература е можалъ да взема извѣстно участие и Атонъ, въ мънастиритѣ на който сж се запазили до наше врѣме, безъ да се гледа на зжба на врѣмето, толкова много паметници отъ славянската писменость, както кириловски, тъй и отчасти глаголицки типъ.

Не можемъ най-послѣ да не отбѣлѣжимъ и това, че и въ по нататъшното развитие на срѣдне грыцката или византийската писменость, Македония е вземала доста значително участие, както за това свидѣтелствуватъ имената: на историка отъ X ст. Io. Камениатъ

отъ Солунъ, на учения богословъ и филологъ Евстатия Еп. Солунски (+ 1194); на хуманиститѣ: Теодора Газа, Іо. Андроника Калистра, Мат. Камариотиса и др.

V

И тъй Македония е вземала по-голѣмо или по-малко участие: 1) въ разработването идеитѣ на вселенската черкова въ врѣмето на апостолитѣ и съборитѣ и при установяването типа на православието, а послѣ това въ организирането по този типъ и на славянската черкова и разпространяването и между всичкитѣ славянски народи.

2) Въ образуването на мировата империя на Александра Велики, основана върху федерацията на народитѣ, обединени чрѣзъ културното наслѣдие на Елада и съсѣднитѣ съ нея елинистически страни и народи отъ Изтокъ, разбира се, подпомогната отъ влиянието и на идеитѣ на римското право;

3) Въ извършеното отъ Аристотеля събиране и систематизиране резултатитѣ на гръцката мждрость, и въ обширната имъ прѣработка, послужила слѣдъ това за основа на Александрийския периодъ, свързанъ чрѣзъ Римъ, арабитѣ и Византия съ ново европейската образованость, а още по-вече съ източно християнската.

Но тъй като отъ съчетаването идеитѣ на източното християнство, източната империя и източната образованость съ идеитѣ на славянската черкова, славянската империя и славянската образованость се получава имено това, което ние сега наричаме гръцко-славнски културенъ миръ или типъ, то оттука става ясно, каква важна, всемирно-историческа роль се е паднало на Македония да изиграе, въ която имено роль и сж се очъртали главнитѣ фазиси на това съчетание.

А като кристализационна точка въ този великъ процесъ послужила дѣйностьта на солунскитѣ братия, които по тази причина се явяватъ основоположители на гръцко-славянския културенъ типъ.

А щомъ това е така, то не заслужава ли тази свещена страна по-симпатично отнасяне къмъ нея на всичкитѣ вѣрни синове на нашия културенъ миръ, независимо отъ това, да ли тѣ се наричатъ гърци, албанци, власи, българи, сърби или руси? Не се ли отнасятъ къмъ всичкитѣ тѣхъ въ еднаква степень отправенитѣ къмъ филипийцитѣ думи на Ап. Павла: „Исполните мою радость, да тожде мудрствуете, туже любовь имуще, единодушни, единомудренни". (гл. II ст. 2)? На Макадония вече й не прѣдстои, разбира се, да играе ролята на Македония при Филипа II, нито при Александра Велики, нито на нѣкакъвъ Балкански Пиемонтъ. Но нищо не й бърка да стане пакъ — както и едно врѣме — едно отъ най-завѣтнитѣ звена въ културната система на гръцко-славянскитѣ народи.

За осжществяването на такава задача ще се окажатъ, разбира се, недостатъчни ретроспективнитѣ възгледи върху миналото на Македония, въ нейнитѣ съотношения съ гръцкия и славянския мирове. Но при освѣтлението на историята могатъ въ тази посока да се проявятъ по-съзнателно съвмѣстнитѣ усилия на всички истински синове на гръцко-славянския миръ, обединени отъ свещенитѣ завѣти и високото, непобѣдимо знаме на нашитѣ Македонски Първоучители.

Прѣведе *С. Н. Л.*

Три въпроса

Легенда отъ **Графъ Л. Н. Толстой**

Едно врѣме живѣлъ единъ царь; той дошълъ до убѣждението, че ако всѣкога знаеше врѣмето, кога каква работа да почва, и ако би знаялъ, съ какъвъ человѣкъ би трѣбвало да има работа и съ какъвъ не, и, най главното, ако всѣкога би могълъ да знае, коя отъ всичкитѣ му работи е най-важната, — то той никога и въ нищо не би прѣтърпѣлъ несполука.

И щомъ се убѣдилъ той въ това, извѣстилъ по цѣлото царство, че ще награди щедро тогова, който го научи, какъ за всѣка работа да избира нуждниятъ часъ, какъ слѣдъ това да познава, кои хора му сѫ най-нуждни, и какъ, най-послѣ, да познава безъ погрѣшка, коя отъ всичкитѣ работи е най-важната.

И почнали да идватъ при царя ученитѣ хора и да даватъ на неговитѣ въпроси различни отговори.

На първия въпросъ едни отговаряли, че, за да може да се опрѣдѣли подходящето за всѣка работа врѣме, трѣбва отъ начало да се наредятъ поредъ днитѣ, мѣсецитѣ и годинитѣ, и послѣ да се придържаме строго о този редъ. Само тогава, — казвали едни, — всѣка работа ще бѫде извършена на врѣмето си. Други казвали, че отъ по-рано не може да се рѣши, коя работа въ кое врѣме трѣбва да се почне, и че не трѣбва да се занимаваме съ праздно прѣкарване на врѣмето, а трѣбва всѣкога да се слѣди хода на работата и въ всѣка дадена минута да се върши това, което трѣбва. Трети казвали, че колкото царьтъ и да слѣди внимателно хода на работитѣ, — единъ человѣкъ не е въ състояние самичекъ въ всѣки даденъ случай правилно да рѣши, кое кога да се работи, а че за тази цѣль той (царя) трѣбва да има при себе си съвѣтъ отъ мѫдри хора и по тѣхнитѣ съвѣти да рѣшава, кое кога да се работи. Четвърти, най послѣ, казвали, че се случватъ и такива работи, при които не остава врѣме да се питатъ съвѣтницитѣ, а е нуждно самъ царьтъ безъ забава да рѣши, врѣме ли е да се почватъ тѣ или не. А за да се рѣши това, трѣбва отъ по-рано да се знае, какво ще се случи. А това могатъ да знаятъ само прорицателитѣ; затова, за да може да се знае врѣмето на всѣка работа, трѣбва за това да бѫдатъ питани прорицателитѣ.

Така сѫщо били различни и отговоритѣ на втория въпросъ. Едни казвали, че на царя сѫ най-нужди такива хора, които да

му помагатъ въ работитѣ по управлението; други казвали, че най-нужднн му сж свещеницитѣ; трети казвали, че най-нужднн сж лѣкаритѣ, а четвърти казвали, че войницитѣ му сж по-нуждни отъ всички останали хора.

На третия въпросъ, коя работа е най-важна отъ всички, едни отговорили, че най-важното на свѣта сж наукитѣ; други казвали, че най-важно е военното дѣло; имало и такива, които казвали, че най важно отъ всичко друго е служенето на боговетѣ.

Всички отговори се различавали помежду си, затова царьтъ не останалъ удовлетворенъ ни отъ единъ отъ тѣхъ и на никого не далъ обѣщаната награда. А за да получи колко-годѣ удовлетворителенъ отговоръ на своитѣ въпроси, той рѣшилъ да ги зададе на отшелника, който билъ прочутъ по цѣлата страна съ своята мждрость.

Отшелникътъ живѣлъ постоянно въ гората и допущалъ при себе си само прости хора. Затова царьтъ се облѣкълъ въ прости дрѣхи, и, като се приближилъ до келията на отшелника, оставилъ своята стража малко на далечъ отъ келията, слѣзълъ отъ коня си и тръгналъ самичекъ къмъ келията.

Когато царьтъ се доближилъ до келията, отшелникътъ копаялъ. Като видѣлъ царя, той го поздравилъ и пакъ продължавалъ да работи. Отшелникътъ билъ изнуренъ тѣломъ и слабъ и, набивайки лопатата въ земята и обръщайки буцитѣ земя, тежко дишалъ.

Царьтъ се приближилъ до него и му казалъ:

— Азъ дойдохъ при тебе, мждри отшелнико, да поискамъ отъ тебе отговоръ на три въпроса; какво врѣме за каква работа трѣбва да се избира, за да не се каемъ за това: какви хора сж най-нуждни за всѣкиго, и съ кого трѣбва да имаме повече работа, а съ кого по малко, и най послѣ, кои работи сж най-важни, за да се заловимъ най-първо съ тѣхъ.

Отшелникътъ изслушалъ царя, но не отговорилъ, а плюлъ на ржцѣтѣ си и продължавалъ да копае земята.

— Ти се умори, — му забѣлѣжилъ царьтъ, — дай ми твоята лопата, азъ ще покопая и за тебе.

— Благодаря, — отговорилъ отшелникътъ, далъ лопатата на царя и поседналъ на земята.

Като прѣкопалъ двѣ лехи, царьтъ се спрѣлъ и повторилъ своитѣ въпроси. Отшелникътъ не му отговорилъ, а станалъ и протегналъ ржка да вземе лопатата.

— Сега азъ ще покопая, а ти си почини! — казалъ той.

Но царьтъ не му далъ лопатата, а продължилъ да копае.

Миналъ часъ, миналъ други, слънцето вече се скривало задъ дърветата, когато царя забилъ лопатата въ земята и казалъ:

— Азъ дойдохъ при тебе, мждри человѣче, да получа отговоръ на моитѣ въпроси. Ако ти не можешъ отговори, кажи ми, та да си отида!

— Вижъ нѣкой тича насамъ! — казалъ отшелникътъ. — Да видимъ, кой е той!

Царьтъ се обърналъ и видѣлъ, че отъ гората тича къмъ келията нѣкакъвъ си брадатъ човѣкъ. Той стискалъ съ ржцѣ стомаха си; изъ подъ ржцѣтѣ му течела кръвь. Като дотичалъ до царя, брадатия човѣкъ падналъ, очитѣ му се склопили, той лежалъ неподвижно и само тихо стенѣлъ. При помощьта на отшелника царьтъ разгърналъ дрѣхитѣ на човѣка. Въ стомаха му имало глжбока рана. Царьтъ я промилъ, до колкото можалъ, и я прѣвързалъ съ своята кърпица и кърпицата на отшелника. Но кръвьта не прѣставала, и царьтъ трѣбвало на много пжти да снема намокренитѣ съ гореща кръвь прѣвръзки, да ги изпира и отново да прѣвръзва раната. Когато кръвьта прѣстанала, раненниятъ се пробудилъ и поискалъ да пие. Царьтъ донесълъ вода отъ извора и далъ на болния да се напие. Въ това обаче врѣме слънцето вече било залѣзло, и почнало да става прохладно. Царьтъ съ помощьта на отшелника прѣнесли ранения въ келията и го настанили на постелката.

Когато раненниятъ легналъ на постелката, затворилъ очи и утихналъ, то царьтъ отъ работния трудъ тъй се уморилъ, че се обтѣгналъ при прага на келията и заспалъ. Той спалъ тъй джлбоко, че прѣзъ цѣлата нощь се не пробудилъ ни единъ пжть, а на утро като то отворилъ очи, дълго врѣме не можалъ да си спомни дѣ се намѣрва и кой е този брадатъ човѣкъ, който лежи на постелката и гледа втренчено на него съ бляскавитѣ си очи.

— Прости ме, — казалъ брадатиятъ човѣкъ съ слабъ гласъ, щомъ забѣлѣжилъ, че царьтъ се събудилъ и го гледа.

— Азъ не те познавамъ и нѣма за какво да те прощавамъ, — отговорилъ царьтъ.

— Ти не ме познавашъ, но азъ те зная. Азъ съмъ твой врагъ и съмъ се клелъ да ти отмъстя, за дѣто погуби моя братъ и отне моитѣ имущества. Азъ знаяхъ, чи ти искашъ да отидешъ самичекъ при отшелника, и азъ рѣшихъ когато се връщашъ да те убия. Но почна вече да се мръква, а ти все още се не връщаше. Тогава азъ излѣзохъ отъ своята засада, за да разузная дѣ си ти, и връхлетѣхъ на твоитѣ тѣлопазители. Тѣ ме познаха и ме раниха. Азъ избѣгахъ отъ тѣхъ, но бихъ умрѣлъ отъ изтичането на кръвьта, ако ти не прѣвържеше раната ми. Азъ искахъ да те убия, а ти ми спаси живота. Ако сега азъ остана живъ, и ти не ме отблъснешъ, азъ ще ти служа като най-прѣданъ робъ, и това сжщото ще завѣщая на своитѣ дѣца! Прости ме! Царьтъ се зарадвалъ твърдѣ много, дѣто можалъ тъй лесно да се примири съ своя заклетъ врагъ, и не само го простилъ, но му обѣщалъ да му повърне имуществата. Той рѣшилъ да му изпрати своитѣ слуги и своя домашенъ лѣкарь.

Царьтъ се простилъ съ ранения и излѣзълъ отъ келията на отворено. Той почналъ да дири съ очи отшелника.

Прѣди да си отиде отъ него, той искалъ за послѣденъ пжть да поиска отъ него отговоръ на своитѣ въпроси. Отшелникътъ

се намѣрвалъ въ своята градина, — той на колѣнѣ пълзѣлъ около разкопанитѣ вчера лехи и турѣлъ сѣмена въ земята.

Царьтъ се приближилъ до него и му казалъ:

— За послѣденъ пжть, мждри человѣче, те моля да ми дадешъ отговоръ на моитѣ въпроси.

— Но тz вече получи отговоръ! — казалъ отшелникътъ, клѣкнишкомъ гледащъ царя отъ долу на горѣ.

— Какво казвашъ ти? Азъ съмъ получилъ отговоръ?— попита царьтъ.

— Разбира се, — казалъ отшелникътъ, — ако ти вчера не се смилѣше надъ мене и не копа за мене лехитѣ, а заминѣше самичекъ при твоята свита, тогава този человѣкъ би те нападналъ и ти би се разкайвалъ, за дѣто не си останалъ при мене. Значи, тогава именно бѣше врѣмето — да се копаятъ лехитѣ, и азъ въ тази минута бѣхъ за тебе най-нуждния человѣкъ, а отъ всички работи най-важната за мене бѣше да направя добро. И тогава, когато този человѣкъ побѣгна при насъ, бѣше тъкмо врѣмето да го прѣвържемъ и да му се помогне, защото другояче ако ти не прѣвържеше неговитѣ рани, той би умрѣлъ, безъ да се помири съ тебе. Значи, че той бѣ за тебе най-нуждниятъ человѣкъ, и това, което ги можеше да направишъ за него, бѣ за тебе най важната работа. Забѣлѣжи си прочее, че най-подходящето врѣме всѣкога е само едно: сегашниятъ моментъ; за това то е най важно и подходяще, защото само въ този моментъ ние разполагаме съ себе си; най нуждниятъ человѣкъ за тебе всѣкога е този, съ когото ти въ сегашната минута имашъ работа, защото никой не може да знае, да ли ще ти се случи да имашъ работа съ нѣкой другъ человѣкъ; и най-важната работа е — това добро, което ти можешъ да направишъ на този человѣкъ, съ когото въ сегашната минута имашъ работа, — защото само за това е изпратенъ человѣка въ живота.

Прѣведе. *X. У. Z.*

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Неуредицата въ Сърбия.

I.

Всички вѣрваха, че слѣдъ ужасната нощь на 29 май, когато се тури край на династията на Обреновичитѣ, настрадалата се Сърбия ще добие, най-сетнѣ, вжтрѣшенъ миръ и че за нея ще настжпи нова ера — ера на миръ, щастие и благополучие, когато отъ ново почнаха да се пръскатъ слухове за вжтрѣшни разпри, и за извънреднитѣ мѣрки, които краль Петръ трѣбвало да вземе за своята лична безопасность. И всичко това се случи въ течението на нѣкакви си 5—6 мѣсеца. Ако обаче си припомнимъ това, което е прѣживѣла братската съсѣдня намъ Сърбия прѣзъ това врѣме, ние лесно ще се убѣдиме, че всичко, което става прѣдъ нашитѣ очи, произтича напълно логически отъ обстоятелствата, които послѣдваха насилническото отстраняване династията на Обреновичитѣ, ще се убѣдиме най-сетнѣ и въ това, че *ни една страна въ свѣта не може безнаказано да се отклонява отъ общитѣ закони на държавния животъ и че историческата Немезида не е единъ празенъ звукъ.*

Сега едва ли ще се намѣри человѣкъ, който да не е съгласенъ съ мисъльта, че сръбскиятъ държавенъ прѣвратъ не е работа само на военнитѣ, и че не е извършенъ съ знанието, съгласието. моралната и материалнита подрѣпа на Карагеоргиевичевцитѣ. Въ заговора, очевидно, сж вземали участие и граждански държавни мжже; само съ това прѣдположение може да се обясни бързото и лесното съставяне на врѣменото правителство слѣдъ прѣврата.

Първата работа на врѣменното правителство бѣ: 1) да увѣдоми прѣдставителитѣ на държавитѣ въ Бѣлградъ за случилото се, за образуването на врѣменото правителство, и за рѣшението на послѣдньото „да възстанови конституционния редъ, сжществувалъ до 24 мартъ 1903 г., и да се свикатъ народнитѣ прѣдставители, избрани възъ основа конституцията отъ 6 априлъ 1901 г. на засѣдание, което ще стане на 2-й юний, когато ще стане избирането монархъ на страната и взематъ други рѣшения, нуждата отъ които се налага отъ новото положение на нѣщата". Въ сжщото врѣме по улицитѣ на Бѣлградъ бѣха разлѣпени обявления, съ които се забраняватъ събранията и митингитѣ.

А до чужестраннитѣ кабинети правителството изпрати декларация, въ която се казва: „Събитието прѣзъ нощьта на 29 май бѣше, разбира се, ужасно, но трѣбва да се вземе прѣдъ видъ

това, че историята на Сърбия прѣзъ послѣднитѣ 25 години бѣше въ сѫщность история на съпружескитѣ отношения на кралетѣ Милана и Александра. Нашата задача е да поправимъ стореното зло. Безукорното поведение на сръбския народъ прѣзъ течението на сегашнитѣ тежки обстоятелства и благосклонностьта на Европа къмъ насъ ни даватъ надежда и уповавание на бѫдащето".

Слѣдъ прѣговоритѣ между водителитѣ на партиитѣ и временото правителство, на 1 юний въ залата на скупщината има прѣдваритенло съвѣщание за избирането на краль, което е траяло цѣли 6 часа и бѣ едно отъ най-бурнитѣ. То се свършва съ вземането рѣшение да избере за краль Петъръ Карагеоргиевичъ Само двама отъ членоветѣ на кабинета — имено Живковичъ и Стояновичъ дали гласъ за учреждаването въ Сърбия република.

Свиканата на 1 юний Скупщина състоеше отъ 170 души депутати. Слѣдъ откриването засѣданието, врѣменното правителство направи своето изложение, въ което особено важенъ е пасажътъ, въ който се опрѣдѣля гледището на врѣменото правителсво върху войската, виновница на прѣврата; а именно: „Правителството съ удоволствие констатира, че то се е опирало на съзнателното поведение на сръбския народъ и патриотическата геройска армия, която поддържала въ страната пълния редъ и спокойствие".

Слѣдъ прочитането на изложението, Скупщината, безъ всѣкакви разисквания, избра едногласно за сръбски краль Петра Карагеоргевичъ, който приелъ избора и въ отговоръ на съобщението за избирането му, отговорилъ телеграфически, като обѣщалъ „да бѫде всѣкога пръвъ прѣдставитель на свободата на народа и най вѣренъ конституционенъ пазитель правата на скупщината".

Слѣдъ избирането на краля Скупщината се зае съ конституцията отъ 1888, и изработи тѣзи измѣнения, които народнитѣ прѣдставители считали за нуждно да направятъ въ нея, за да я въведатъ отъ ново въ Сърбия. Тѣзи измѣнения състоятъ въ слѣдното: прѣстолонаслѣдието е признато по права низходяща линия отъ дома на Карагеоргиевичитѣ по право на първородсво. Скупщината се избира всѣки 4 години, намѣсто за 3 год. както бѣ досега; отъ разпущането до свикването на новата Скупщина трѣбва да минатъ най много 4 мѣсеца, а не година, както бѣше до сега. Избирателното право е разширено съ даването избирателно право на всички, които плащатъ най-малко 15 лева, поземленъ налогъ и косвени налози, съ което разширение числото на избирателитѣ се уголѣмява съ 25 %. Всеобщото гласоподавание, искано отъ крайнитѣ радикали, не бѣ прието. Въведени бѣха окрѫжнитѣ съвѣти, като посрѣдстваще звено между общината и правителството. Висшата власть бѣ усилена съ закона, споредъ който всѣки законопроектъ трѣбва прѣдварително да минава прѣзъ държавния съвѣтъ.

Тѣзи измѣнения бѣха приети съ болшинство 113 гласа срѣщу 3, слѣдъ което бѣ изпратена при краль Петра въ Женева лдепутация отъ 24 чеовѣка да му поднесе акта за избирането му.

Веднага слѣдъ неговото избиране Петъръ Карагеоргиевичъ се обърналъ телеграфически къмъ руския и австрийския императори съ молба да го признаятъ за краль на Сърбия, на която молба получилъ утвърдителенъ отговоръ, съ оговорката, че трѣбва да се накажатъ цареубийцитѣ.

Подигнатиятъ отъ Русия и Австрия въпросъ, за наказването на тѣзи, безъ злодѣянието на които краль Петъръ, може би, никога нѣмаше да сѣдне на сръбския прѣстолъ, поставяше краль Петра въ много трудно и, може би, безизходно положение, което ще стане явно отъ долоизложеното.

На 11 юний краль Петъръ пристигна въ Бѣлградъ, на другия день той даде клетва да пази конституцията и издаде манифестъ къмъ народа.

II.

Всички истински приятели на Сърбия се зарадваха отъ заемането вакантния сръбски прѣстолъ отъ такъвъ человѣкъ като краль Петра, защото той има всички шансове да стане добъръ държавенъ глава на Сърбия: проживѣлъ послѣднитѣ години далечъ отъ Сърбия, той бѣ избавенъ отъ духа на интригата, недовѣрието и озлоблението, отъ каквито бѣха пропоени послѣднитѣ Обреновичи. Неговото минало и това, което той бѣ проживѣлъ въ врѣмето на неговото дълго изгнание отъ отечеството му, трѣбваше да му дадатъ възможность да изработи напълно своитѣ политически идеали.

Освѣнъ това, като слѣдилъ отъ далеко, въ качеството на много или малко обективенъ зритель, произходящитѣ въ Сърбия неуредици, краль Петъръ е можалъ съвършено опрѣдѣлено да види, какво именно е нуждно на Сърбия, къмъ какво се стреми сръбскиятъ народъ и какво именно той очаква отъ своя господарь. Заедно съ това, краль Петъръ, като прѣкаралъ дълги години въ Швейцария, се е свикналъ съ нейното демократическо устройство, се е проникналъ отъ сжщитѣ тѣзи идеали на свободно самоуправление, отъ каквито и неговитѣ нови поданици.

Сърбия, като страна, притежава всичко, което е нуждно за напрѣдъка на нейното население; при това тя е богата.— до сега не ѝ достигаше само спокойствие и вѣра въ благополучието на утрѣшния день; липсваха ѝ яки уважавани еднакво отъ краля и народа закони.

Отъ страна на краля, въ сжщность, е нуждно твърдѣ малко, за да удовлетвори и даже ощастливи сърбитѣ: *достатъчно е да бжде честенъ, добросъвѣстенъ, справедливъ и доброжелателенъ*, т. е. да притежава качествата, които липсваха на Обреновичитѣ. Задачата на краля сега се облекчаваше още и отъ това, че той има наслѣдници. Оставаше на краль Петра да изпълни още едно сжществено условие — *да се постави по-високо и вънъ отъ всички партии и да не се сврзва право или косвено съ нѣкоя политическа група хора, за да може да запази пълна свобода на дѣйствия въ*

всичкитѣ си постѫпки, за да може да се рѫководи само отъ конституцията, отъ своята собствена мѫдрость и доброто на повѣрения му народъ.

Но краль Петъръ още отъ първитѣ стѫпки на държавното поприще даде поводъ да се прѣдполага, че той не напълно се ползува отъ свободата, за която се говори по-горѣ и че неговитѣ дѣйствия носятъ на себе си печатъ на нѣкаква си зависимость отъ чужди влияния. За това си твърдение ние нѣмаме прѣдъ видъ само въпросътъ за наказването авторитѣ на 29 май, официално подигнатъ отъ Русия и Австрия; тъй като такова рѣшение едва ли би било по силитѣ на единъ господарь, едва що встѫпилъ на прѣстола и то не по право на наслѣдство, а по изборъ станалъ възможенъ имено бладодарение дѣянието на тѣзи заговорщици, безнаказаностьта на които поне отъ формално гледище, бѣ осигурена съ рѣшението на великата скупщина. Друга нетактичность бѣше рѣшението въпросътъ за съставянето на първото министерство слѣдъ избирането му за краль.

Слѣдъ като кральтъ се клѣ въ Конституцията, пълномощията на врѣменото правителство се свършеаха. Тъй като грамадното болшинство въ скупщината бѣ радикално, то най-естествено и най-конституционно щѣше да бѫде да се състави ако не чисто радикално, то поне коалиционно министерство, като по-голѣмата часть отъ членоветѣ му бѫдатъ радикали, но намѣсто това кральтъ остава на власть цѣлото министерство на Авакумовича, като даже не извади отъ състава му тримата отъ министритѣ, замѣсени въ прѣврата. Да ли кральтъ е билъ свободенъ при вземането това си рѣшение, остава още въпросъ не разрѣшенъ, но оставането министерството на Авакумовича на власть не бѣше отъ конституционно гледище нѣщо много мѫдро, което не закъснѣ да се прояви релефно. При откриването засѣданието на скупщината единъ отъ депутатитѣ (радикаль) се обръща къмъ правителството съ питане, защо слѣдъ своето конституиране, правителството не се прѣдставило въ скупщината и не ѝ изложило своята програма, поне за най близкото бѫдѫще. Болшинството признава този въпросъ за важенъ и рѣшава съ него да се прѣреди дневния редъ. Правителството веднага разбра значението на това питане, прѣдседательтъ на скупщината веднага дигна току-що отвореното засѣдание, а министрътъ Авакумовичъ, за да се задържи на власть и да се не прѣдизвиква министерска криза, още на другия день прочита въ скупщината указа за разпущането ѝ.

Тъй че не съставянето първото министерство отъ членоветѣ на радикалната партия, която имаше въ скупщината грамадно болшинство, даде поводъ за разгаряне партизанскитѣ страсти още въ първитѣ дни послѣ прѣврата, които страсти като че бѣха малко поутихнали.

III.

Введената отъ ново въ Сърбия конституция отъ 1888 г., която е почти копие отъ белгийската, е изработена и прокарана

отъ радикалната партия. Споредъ тази конституция, скупщината е чисто демократическа и правителството е свързано отъ нея въ всичкитѣ си дѣйствия. Държавниятъ съвѣтъ не може да извърши нищо безъ скупщината. Властьта на краля е крайно ограничена А пъкъ ако има страна, дѣто е нуждна силна, но строго законна власть на господаря, то е именно Сърбия, която не прави изключение отъ общото правило, което прѣдсказва нещастие на тази страна, дѣто, при малко население, има твърдѣ много хора, които се занимаватъ съ политика, като послѣдица отъ което се явяватъ сума честолюбци, които за своитѣ своекористни смѣтки, въ борбата си за власть, разпокъсватъ своето отечество, само и само да успѣятъ или пъкъ да се задържатъ на онова стжпало, на което тѣ сж сполучили да стжпятъ.

Сръбскитѣ господари трудно можаха да ладятъ съ тѣсногрѫднитѣ възгледи на различнитѣ честолюбци; съ неразположеността на сърбитѣ къмъ самопожертвователность за общото благо, да се подчиняватъ на силната власть, като прѣтърпяватъ по нѣкога нейното зло, но като се пъкъ за това ползуватъ отъ принесеното отъ нея добро. При това сърбитѣ, а особено горньото съсловие, не сж бивали всѣкога твърдѣ скрупульозни въ отношенията си съ Короната. Неблагодарностьта на най близкитѣ помощници накарала Карагеоргия да напусне освободената отъ него страна. Такава сжщо участь постигна и Милоша, който устрой Сърбия, подигна я въ Княжество и бѣ изгоненъ. Тогава единъ отъ войводитѣ бѣ изпратенъ да се убѣди, дали Милошъ наистина се качилъ на парахода, който трѣбвало да го отведе отъ Сърбия. Като го изпратилъ, мстителниятѣ воевода хвърлилъ камъкъ въ Дунава като казалъ:

— „Да се върнешъ въ тази страна тогава, когато този камъкъ излѣзе самъ отъ рѣката".

За да бждемъ справедливи, трѣбва да се вземе въ внимание още единъ елементъ, който отчасти обяснява шаткавостьта на сръбскитѣ дѣйци. — той е, безъ противорѣчие, деморализиращето влияние върху тѣхъ на съсѣдната Австрия, която всячески се старае да сѣе смутове въ страната; всѣкога е поддържала недоволнитѣ, насърдчавала интригитѣ. Напослѣдъкъ вѣстницитѣ оповѣстиха, че австро-унгарското посолство въ Бѣлградъ харчи ежегодно по 380.000 крони за подкупи и др.

Слѣдъ стжпането на Петра I на сръбския прѣстолъ, когато опасностьта отъ външна намѣса мина, партийнитѣ интриги почнаха и се появиха разногласия въ самото министерство, които станаха достояние на пресата; за всички стана ясно, че вжтрѣшния миръ за Сърбия пакъ стана недостижимъ, както и по-рано, и че членоветѣ на правителството мразятъ единъ другиго.

Направениятъ въ сжщото врѣме отъ Рибараца (либералъ) опитъ за обединяването на всичкитѣ партии въ една голѣма демократическа партия прѣтърпѣ несполука.

При тѣзи обстоятелства положението на краля вече ставаше доста трудно, но то още по-вече се усложни отъ начина, по който работѣха офицеритѣ, взели участие въ цареубийството, които, като считаха по тази причина себе си за превилегировани, поискаха да имъ се остави прѣобладаваща роль въ управлението и особено въ назначението висшитѣ чиновници. Въ скоро врѣме кральтъ се озова напълно въ зависимость отъ офицеритѣ-заговорщици. Тѣ заемаха най-важнитѣ и доходни служби. Тѣ протестираха срѣщу всички неприятни тѣмъ назначения и сполучваха да издѣйствуватъ отмѣняването имъ, което насърдчаваше заговорщицитѣ и ги правѣше по-дързки.

До каква степень краль Петъръ е билъ тероризиранъ отъ окржжаващитѣ го участници въ катастрофата на 29 май, се вижда отъ случая за назначението на полковника Лешанинъ за хофмаршалъ на двореца, което заговорщицитѣ достигнаха да отмѣнятъ, което пъкъ стана причина за частична министерска криза. Опитванията да се введатъ нѣкои необходими за благото на народа реформи, се разбиха о съпротивлението на тѣзи, които диктуваха на краля своята воля.

Другъ случай прѣдставлява въпроса за свитата на краля.

Както се знае, кральтъ има право лично да си избира свитата. Отъ това си право той се възползува още въ Женева, като назначи за свои адютанти 3 офицери взели участие въ самото убийство на краль Александра. Слѣдъ идването въ Бѣлградъ Авакумовичъ и военниятъ министъръ генералъ Атанацковичъ (сжщо отъ заговорщицитѣ) посъвѣтваха краля, по съображения отъ международенъ характеръ, да смѣни адютантитѣ си, на което краля се съгласилъ, обаче, като се научила за това партията на офицеритѣ-заговорщици, унищожава указа за назначението новитѣ адютанти и поискала категорически уволняването на генералъ Атанацковича.

Сжщо по такъвъ начинъ бѣ осуетено искането на Атанацковича да прѣведе въ провинцията 4 отъ бѣлградскитѣ полкове, вземали участие въ цареубийството, вмѣсто които да се прѣмѣстятъ други 4 полка отъ провинцията.

Подъ влиянието на всичко това въ сръбската армия почнаха полека-лека да се промъкватъ преторианството и партизанството и свадитѣ между войсковитѣ части и между офицеритѣ.

IV.

Пълната безнаказаность за участницитѣ въ убийството на 29 май, наградитѣ, които се изсипаха върху тѣхъ, очевидното за всички благоволение, което кральтъ прояви спрямо тѣхъ, и послѣдицата отъ това — тѣхното диктаторство, донесоха онѣзи плодове, които можаха да се очакватъ.

Тази котерия офицери почна да се държи надмѣнно спрямо другитѣ офицери, не вземали участие въ събитието на кървавата нощь. По тѣхно настояване почнаха да се правятъ масови уволнения на „подозрителнитѣ“, споредъ тѣхъ, офицери, и притѣсня-

яха по всевъзможни начини тѣзи офицери, които не одобряваха политиката на участницитѣ въ послѣдния прѣвратъ. Недоволството въ армията се изостри още по-вече тогава, когато офицеритѣ и солдатитѣ въ провинцията бѣха лишавани отъ заплата по цѣли мѣсеци, когато бѣлградскитѣ имъ другари получавали всичко на врѣме и въ изобилие. Недоволството растѣше. Армията се раздѣли на двѣ части враждебни — на участници въ прѣврата и на невзели участие въ прѣврата.

Между офицеритѣ на полковетѣ изъ провинцията се усилваше умразата противъ офицеритѣ-заговорщици, отличавани отъ краля и повишавани въ по-горни чинове. Въ Нишъ и Крушевацъ офицеритѣ въ общо събрание рѣшили да протестиратъ противъ повишаването на мятежницитѣ офицери за смѣтка на останалитѣ вѣрни на клѣтвата си офицери. Офицеритѣ отъ Крагуевацкия гарнизонъ подали прошение до краля, въ което между другото се казва, че слагатъ орѫжието прѣдъ краката на краля, — и продължаватъ: — „само изваждането отъ състава на армията гнуснитѣ цареубийци, за които утрѣ и твоята личность нѣма да бѫде свещена, може да омие отъ Сърбия позора, съ който тя е покрита“. Но сѫщинския центъръ на недоволнитѣ бѣ нишкиятъ гарнизонъ; между неговитѣ офицери се съставилъ заговоръ да искатъ отстраняването отъ власть на тѣзи отъ тѣхнитѣ другари по мундиръ, които сѫ се запетнили съ ужасното прѣстѫпление. Съставено било за тази цѣль възвание, подписано, споредъ едни, отъ 700, а споредъ други отъ 1386 души офицери. Съжаляваме, че мѣстото не ни позволява да дадеме in extenso това възвание което прѣдставлява единъ цѣненъ документъ.

Въ врѣме на посѣщението на Нишъ отъ краль Петра, единъ отъ ординарцитѣ му прѣдалъ въ присѫтствието на министритѣ Машинъ и Генчичъ възванието на контръ-заговорщицитѣ. Министритѣ взематъ възванието и отъ него узнаватъ за новия заговоръ. Вечерьта сѫщия день по кафенетата на Нишъ станаха сблъсквания между офицеритѣ отъ двата лагера. Машинъ прѣзъ нощьта арестува рѫководителитѣ на заговора и всички били затворени въ тъмницитѣ: при все това офицеритѣ отъ 15 и 18 полкове се обявили солидарни съ нишкитѣ офицери.

Въ Баница, когато билъ правенъ прѣгледъ на 7 полкъ, отъ редоветѣ излѣзълъ единъ подполковникъ и казалъ на краль Петра: „кръвьта на нашия убитъ краль вика къмъ небето за отмъщение. Въ това врѣме, когато нашитѣ невинни другари стоятъ въ тъмницитѣ, убийцитѣ на краля се разхождатъ свободни“. Като чулъ тѣзи думи, кральтъ страшно поблѣднѣлъ, а офицерътъ билъ веднага арестуванъ.

Откритието на заговора силно смутило диктаторствуващитѣ офицери и тѣхнитѣ органи. Споредъ мнѣнието на вѣстника „Застава“ всички събития, настѫпили послѣ избирането на новия краль могатъ, да се обяснятъ само съ това, че виновницитѣ на 29 май убили само малцина. Трѣбвало прѣвратътъ да се извърши въ по-грандиозни

размѣри, злото да се изтръгне съ корена, и да се унищожатъ *всички* измѣнници.

А „Мали Журналъ" почна да твърди, че арестуванитѣ въ Нишъ офицери не сж нищо друго, освѣнъ подкупени австрийски агенти, раздорници, които иматъ за цѣль да отстранятъ краль Петра, за да поставятъ на сръбския прѣстолъ германски или австрийски принцъ. И вѣстникътъ иска да се въоржжи цѣлиятъ сръбски народъ, за да може да защищава отечеството си отъ измѣнницитѣ, които продаватъ Сърбия.

Въ това врѣме между офицеритѣ изъ цѣла Сърбия почнало да се разнася за подписване друго възвание, още по-остро отъ първото.

Обаче офицеритѣ, участници въ прѣврата, не се смущавали и вземали всички мѣрки. Тѣ ставали все по-дързки. По тѣхното настояване въ различнитѣ гарнизони били арестувани сума офицери; тѣ настояли за прѣмѣстването въ бѣлградската крѣпость арестуванитѣ въ Нишъ офицери. Въ това сжщото врѣме бившитѣ заговорщици всячески се стараели да примамятъ на своя страна бѣлградската улична тълпа, за да могатъ чрѣзъ нея да сплашатъ образованата класа, която съчувствувала на арестуванитѣ офицери.

Политическитѣ страсти все по-вече и по-вече се разгорещявали, като обемали все по-голѣмъ кржгъ лица, увлечени отъ тѣхния водовъртежъ, и улицитѣ на Бѣлградъ, най-сетнѣ, станаха арена на събития, напомнящи най-лошитѣ врѣмена на милановщината. Участницитѣ въ прѣврата на 29 май устрояватъ демонстрация прѣдъ редакциитѣ на вѣстницитѣ, публикували възванието на офицеритѣ, които искатъ отстраняването на цареубийцитѣ, и по този начинъ направиха тълпата да играе ролята на посрѣдница между краля и офицеритѣ. По насъскването на заговорщицитѣ на 27 августъ отъ много хилядната тълпа, пълнеща улицитѣ по случай илюминацията, се отдѣлила група демонстранти до 150 души и отиватъ прѣдъ редакциитѣ на неприятнитѣ тѣмъ вѣстници, изпочупватъ стъклата имъ съ камъни, а самитѣ здания поврѣдили. За забѣлѣзване е това, че всичкитѣ сцени по улицитѣ на Бѣлградъ сж се извършили подъ пасивната поддържка на полицията, която, знаейки кой стои задъ гърба на демонстрантитѣ, не се осмѣляла да здържа уличнитѣ скандалджии и шайки.

Тѣзи буйства на шайкитѣ се подновявали на два пжти, при които полицията проявявала пълно бездѣйствие; но тѣ въ сжщото врѣме съвсѣмъ не изплашили противницитѣ на настжпилия слѣдъ 29 май режимъ. Напротивъ, тѣзи безчинства още по-вече усилили вълнението въ сръбската армия, толкозъ по-вече че извършенитѣ въ Нишъ арести засѣгнали само главнитѣ ржководители, а останалитѣ протестиращи се заловили съ удвоена енергия за агитация въ страната.

Неуредицата въ Сърбия особено вълнувала Унгария. Забравяйки своя собственъ кризисъ, маджарскитѣ вѣстници почнаха усилено да проповѣдватъ мисъльта за окупирането Сърбия отъ Австро-унгарски войски, като мотивираха тази мѣрка съ опаснос-

титѣ, които положението на работитѣ въ това кралство заплашва цѣлия Балкански полуостровъ.

Нападкитѣ на сръбскитѣ вѣстници по адресъ на Австрия по поводъ прѣдполагаемата австрийска окупация бѣха тъй остри, че австрийскиятъ посланикъ Думба счете за нуждно да посѣти сръбския министръ на външнитѣ работи Калевичъ и да му заяви, че слуховетѣ за намѣрението на Австро-Унгария да заеме Сърбия съ своитѣ войски сж лишени отъ всѣкаква основа.

Обаче едновремено съ това стана извѣстно, че австрийскитѣ гарнизони въ Босна, а особено въ мѣстата, съсѣдни съ Сърбия, сж снабдени съ голѣмо количество военни припаси, а управлението на желѣзницитѣ получило заповѣдь бързо да построи бараки за военни отряди.

Като въ pendant на всичко горѣизложено телеграфнитѣ агенции на 9-й декемврий разпръснаха слѣдната телеграма отъ Будапеща: „Въ камарата на депутатитѣ министра Ритри произнесе дълга рѣчь, за да оправдае повикването на резервата, която ще замѣсти разпуснатитѣ войски, чрѣзъ нуждата да бжде войската въ пълния си съставъ (и то врѣдъ зимата), тъй като едно дѣйствие е възможно прѣзъ идещата пролѣть. Политическото положение на балканския полуостровъ е несигурно, то съдържа зародиши на много възможности и изненади. Всичко това, поради съсѣдството ни, тъй много ни засѣга, че ще бжде осждително нехайство, ако компрометираме цѣлостьта на войската. Ние, които бихме могли да угасиме огъньтъ, трѣбва да внимаваме, да не би пламъцитѣ отъ съсѣдитѣ ни да се прѣнесатъ и у насъ". Коментарии сж излишни.

V.

Бѣлградското правителство, най послѣ, почна сериозно да се загрижва както отъ породилата се въ армията крамола, тъй и отъ послѣдицитѣ, които могатъ да произлѣзатъ отъ това, и взе да употрѣбява всички усилия да отслаби и намали, до колкото това бжде възможно, размѣритѣ на раздоритѣ и да ги прѣдстави малко въ по-смекченъ видъ.

Краль Петъръ въ всички тѣзи печални обстоятелства се държа до най-висока степень нерѣшително, което поведение лесно се обяснява съ особенитѣ условия на неговото въцаряване. Но и той счете за дългъ на обѣда, даденъ въ негова честь отъ офицеритѣ на бѣлградския гарнизонъ, да каже рѣчь, въ която между другото казалъ: „очитѣ на цѣлото сръбство въ тѣзи тежки дни сж обърнати къмъ армията. Като нейнъ вождъ, азъ съмъ щастливъ, че мога да подтвърдя, че разногласия вече не сжществуватъ. Армията е еднодушна и заслужва и за напрѣдъ довѣрието на народа. Еднодушието между офицеритѣ, а сжщо тъй между тѣхъ и народа ще помогне на Сърбия да излѣзе щастлива отъ всички трудни обстоятелства".

А отъ правителственъ източникъ се появи слѣдньото съобщение:

„Походътъ, прѣдприетъ отъ една часть отъ европейския печатъ, най-вече отъ виенския и берлинския, противъ сегашния режимъ въ Сърбия, произвежда въ ржководещитѣ бѣлградски сфери неприятно впечатление и въ сжщото врѣме оскърбява най свещенитѣ чувства на народа.

„Прѣвратътъ, станалъ прѣзъ нощьта отъ 28 къмъ 29 май, макаръ и извършенъ отъ нѣколцина офицери, отговаряше на желанията на страната, и Скупщината го обяви за народно дѣло. Че кральтъ е дѣйствувалъ благоразумно, като се отказа, съгласно желанието на народа, отъ наказването изпълнителитѣ на това дѣло, се доказва не само отъ въодушевлението, съ което го срѣщаха на всѣкждѣ въ врѣмето на обикалянето му изъ страната, но и отъ сегашното доброволно национално движение, подигнало се противъ новитѣ заговорщици. Въ голѣмо число многолюдни събрания цѣлото население на Сърбия протестира противъ намѣрението на това незначително число офицери, които, като се ржководятъ прѣди всичко отъ своитѣ лични интереси, подлагатъ на опасность спокойствието и редътъ на държавата. Може безъ преувеличение да се каже, че цѣлиятъ народъ осжжда сега тѣхната непатриотическа дѣятелность.

„Но безъ да се гледа на това, часть отъ европейския печатъ ги взема подъ своя защита и иска отъ краля не само освобождаването имъ, но и изпълняне на тѣхнитѣ искания, което е въ явно противорѣчие съ волята на страната. Отъ краля искатъ, той да обяви война на своя народъ и да създаде около себе си анархия.

„Сърбия се намѣрва въ надвечерието на изборитѣ: новата Скупщина ще се събере въ скоро врѣме, и намѣсто да дочака нейното рѣшение, този печатъ, който въ по-голѣмата си часть принадлежи на конституционни и парламентарни страни, иска щото кральтъ да направи нѣщо като държавенъ прѣвратъ, като осжди едни хора, които Скупщината е провъзгласила за народни герои. Тѣзи тенденциозни нападки на часть отъ европейския печатъ върху краля и народа, който се чувствува съ него солидаренъ, произвеждатъ въ Сърбия голѣмо вълнение. Въ цѣлия този походъ проглежда искусно водена враждебна интрига, насочена къмъ това, да не допусне да се въцвори въ Сърбия спокойствие и редъ. Сръбскитѣ вѣстници, разбира се, отговарятъ съ нападки на тѣзи страни, печатътъ на които се застжпя за арестуванитѣ офицери и говори противъ сръбския краль. Тѣзи печални явления едва ли ще послужатъ за поддържането приятелски сношения между Сърбия и тѣзи страни. Общиятъ интересъ иска, щото на тѣзи нападки и отъ двѣтѣ страни да се тури колкото е възможно по-скоро край“.

Да се спираме да разглеждаме това съобщение, написано, очевидно, ad usum delphini, би било неумѣстно, но не можемъ да не забѣлѣжимъ, че съ него уличнитѣ демонстрации противъ нѣкои редакции се прѣвръщатъ въ доброволно национално дви-

жение, въ него се замълчава истинското число на недоволнитѣ, и не може човѣкъ да се не начуди, дѣто именно сега въ Сърбия се иска, щото Скупщината да провъзгласи заговорщицитѣ за народни герои. *А отъ страни намъ ни се чини, че ако тѣзи герои сж наистина патриоти, то най-доброто, което тѣ би могли да направятъ за спасението на отечеството отъ междуособици и раздори — то е да напуснатъ Сърбия*

Споредъ думитѣ на Ненадовича, роднина и секретарь на краль Петра, прѣзъ послѣднитѣ дни, прѣкарани отъ краль Петра въ Женева, всѣка поща му донасяла съ десетици писма, въ които се съдържали съвѣти какъ да се постжпи съ заговорщицитѣ за да се удовлетвори и Сърбия и чуждитѣ държави. Единъ отъ най-оригиналнитѣ съвѣти билъ изпратенъ отъ нѣкой си професоръ въ Виена, който прѣдлагалъ да се изпрати голѣма сръбска експедиция къмъ сѣверния полюсъ, въ която да влѣзатъ всички вземали активно участие въ заговора и убийството на кралската двойка. По този начинъ, споредъ мнѣнието на този професоръ, всичкитѣ заговорщици, подъ благовиденъ прѣдлогъ, ще бждатъ отдалечени отъ Сърбия за 3 или 4 години, слѣдъ което, може би, ще се завърнатъ съ такива научни трофеи, които ще накаратъ чуждестраннитѣ правителства да забравятъ за трагедията въ Конака.

Но за сега участницитѣ въ прѣврата не проявяватъ ни най малко желание да се съблазняватъ даже и отъ научни трофеи, а непрѣстанно даватъ подъ сждъ всички, които се отнасятъ къмъ тѣхъ критически, като забравятъ, че всички заговори и контръ-заговори въ края на краищата ще деморализиратъ армията.

Процесътъ на нишкитѣ офицери се разгледá въ Бѣлградъ Споредъ рѣшението на сжда капитанитѣ Новаковичъ и Лазаревичъ сж осждени на двѣ годишенъ тъмниченъ затворъ и деградиране, а останалитѣ офицери на затворъ отъ единъ мѣсецъ до една година.

Извършенитѣ прѣзъ септемврий законодателни избори въ Сърбия сж дали слѣдния резултатъ: радикали 74, крайни радикали 65, либерали 18, напрѣдняци 1 и единъ социалистъ. Този изходъ на изборитѣ принуди правителството на Авакумовича да подаде оставка. Отъ този резултатъ на изборитѣ оставаше да се усвои едно отъ двѣтѣ: или примиряване между двѣтѣ радикални фракции или пъкъ разпущането на скупщината и произвеждането нови избори. Тъй като въ врѣме на изборитѣ отъ страна на правителството нѣмало никакъвъ натискъ върху избирателитѣ, то можеше да се очаква, че новитѣ избори ще дадатъ сжщитѣ резултати, та и не бѣше врѣме да се подлага населението на нови вълнения.

Прѣдъ видъ сериозностьта на положението и това, че сливането на двѣтѣ фракции отъ радикалнàта партия при сегашнитѣ обстоятелства се прѣдставяше като дѣло отъ патриотическа нуж-

да, то двѣтѣ фракции рѣшават да забравятъ старитѣ вражди. Надеждата за осѫществяването това сливане всички възлагаха на Груича, единствениятъ отъ умѣренитѣ радикали, който, благодарение на продължителното му отсѫтствие отъ Бѣлградъ, бѣ запазенъ отъ нападкитѣ на крайнитѣ радикали.

Наистина, щомъ министерството на Авакумовича даде оставката си, краль Петъръ покани Груича, и той, на почвата на съглашението между двѣтѣ фракции радикали, успѣ да състави кабинета, въ който да не влѣзва ни единъ отъ участницитѣ на майския прѣвратъ. Всички допущаха, че авторитетътъ на Груича ще въздѣйствува благотворно за здравото сливане на двѣтѣ групи радикали и за общото умиротворяване. Груичъ състави своя кабинетъ не отъ водителитѣ на двѣтѣ фракции, а отъ второстепени личности, което не придаде на кабинета онзи авторитетъ, какъвто обстоятелствата изискваха отъ него. Не се мина много врѣме отъ съставянето на кабинета и почнаха да циркулиратъ слухове за разклатеното му положение, до дѣто не отдавна министърътъ на финанситѣ си подаде оставката и самъ Груичъ взема да управлява ad interim и министер. на финанситѣ.

Има симптоми по които може да се сѫди, че не е далечъ деньтъ за една министерска криза въ Сърбия.

Ако се вѣрва на съобщението на вѣстника „Штампа“, Скупщината въ текущата си сесия, освѣнъ въпросътъ за бюджета, ще се занимава още и съ слѣднитѣ въпроси: събитията на 28 май и тѣхнитѣ послѣдици, нишкитѣ събития, избирането членове за държавния съвѣтъ. Освѣнъ това отъ Бѣлградъ съобщаватъ, че между членоветѣ на новата скупщина много се говори за нуждата да се прѣдума краля и министерството на Груича да помилватъ нишкитѣ офицери и да уволнятъ отъ служба участницитѣ въ прѣврата на 29 май.

Всичко това като че ли прѣдвѣщава нова, по-добра ера, ера на прѣкратяването въ Сърбия онази вѫтрѣшна неуредица, която въ сѫщность се явява като отражение на бсзсъзнателни движения (импулси) на народната душа, смутена отъ не настѫпилото възмездие, което само може до извѣстна степень да примири обществената съвѣсть съ извършеното злодѣяние, съ каквото и да се мѫчатъ да го оправдаватъ.

Обаче развитието на събитията слѣдъ откриването засѣданията на Скупщината не оправдаха прѣдсказанията на „Штампа“, и за наказването на авторитѣ на 29 май не бѣ направено нищо, като резултатъ на което се яви общата дипломатическа акция на всички велики сили. Прѣдъ видъ настѫпащитѣ праздници — коледа и нова година прѣдставителитѣ на всички велики сили напуснаха Бѣлградъ. Тази обща мѣрка е прѣдприета съ цѣль да се упражни дипломатически натискъ върху краль Петра и правителството му за наказването цареубийцитѣ.

На свършване нека пожелаемъ на братския намъ сръбски народъ да излѣзе щастливо отъ тази неуредица, въ която го тикнаха събитията отъ 29 май, да заякне вѫтрѣшно, за да бѫде силенъ външно, което е особено важно при развиващитѣ се събития на Балканския Полуостровъ.

Изъ „Рускій вѣстникъ". Z.

Австро-Унгария. Въ Хабсбургската монархия прѣзъ послѣднитѣ мѣсеци се случи небивалъ кризисъ, който показва, че въ недалечно бѫдаще ще настѫпи finis Austriae въ този видъ, въ който тя до сега сѫществува. Не дошлия още до никакъвъ край австро-унгарски конфликтъ има малко необикновенъ характеръ, и не прилича на по-първитѣ спрѣчквания на Австрия съ короната. Всѣки по-раненъ кризисъ е засѣгалъ само Унгария, а сегашниятъ е засѣгналъ цѣлата монархия, та справедливо може да се нарѣче *кризисъ на Хабсбургската монархия.* Още въ 1848-49 г. маджаритѣ безъ успѣхъ се помѫчиха да се отдѣлятъ отъ Австрия и да образуватъ независима маджарска държава. Въ периода отъ 1850—1867 г. Австрия сполучи да въдвори въ Унгария своята неограничена власть чакъ до извѣстното дуалистическо съглашение въ 1867 г., което даваше на Унгария широки конституционни права. Отъ този моментъ се почва бързия прогресъ на Унгария. До 1857 г. нѣмското население на Австрия се е борлѣо противъ усилването маджарското влияние въ империята, а отъ момента на съглашението и приравняването правата на маджаритѣ и нѣмцитѣ въ Австрия, послѣднитѣ, въ желанието си да се възползуватъ отъ маджаритѣ противъ славянското население на Австрия (най-главно противъ чехитѣ), почнаха да гледатъ прѣзъ пръсти на порастването и закрѣпването на националната идея у маджаритѣ. Но въ края на краищата нѣмцитѣ останаха излъгани: въ сегашно врѣме тѣ вече подъ никакъвъ начинъ не могатъ обузда маджаритѣ, на които тѣ сами дадоха възможность да „порастнатъ" и заякнатъ; отъ друга страна тѣ при помоща на тѣзи сѫщитѣ маджари не сполучиха да задушатъ и славянитѣ, на което тѣ толкова се надѣваха. Въ послѣдния моментъ маджарскитѣ националисти, ползувайки се отъ неясно изразения законъ за общата авсро-унгарска войска (§ 11, чл. XII отъ Конституцията отъ 1867 г.), поискаха учрѣждаването на отдѣлна маджарска армия, формирана само въ Унгария, съ маджарски офицери, съ маджарско военно училище, знамена, военни знакове, химнъ, форма и *командуване само на маджарски езикъ.* При това, ако маджаритѣ сполучеха да прокаратъ своето желание, то щѣше да се случи това, че Австрия трѣбваше да издържа на своя смѣтка тази „отдѣлна маджарска армия", защото, споредъ Конституцията отъ 1867 год., Унгария внася въ държавния бюджетъ 30% отъ цѣлата сума на бюджета, а останалата часть отъ империята — 70% отъ тази сума. Маджарскитѣ опозиционни партии успѣха да въодушевятъ съ своята идея за независима маджарска армия цѣ-

лото маджарско население, и въ сегашно врѣме едва ли въ Унгария ще се намѣри държавенъ мжжъ, който би се рѣшилъ да състави маджарско министерство съ програма, която да не съдържа този въпросъ и въ тази форма. Обаче всички прѣговори по този въпросъ съ Францъ-Иосифа не доведоха до желания резултатъ. Прѣстарѣлиятъ глава на Хабсбургската монархия остана непрѣклоненъ въ своето рѣшение да запази непокжтната конституцията на империята. На 17 септемврий (н. с.) въ Хлопи (село въ Галиция) императорътъ издаде заповѣдь къмъ армията, въ която заповѣдь между другото е казано: „Нека моята войска знае за якитѣ връзки, които едностранчивитѣ стремежи би могли да отслабятъ, вопрѣки високитѣ задачи, които тя трѣбва да изпълни за благополучието на двѣтѣ части на монархията, — нека тя знае, *че азъ никога нѣма да се откажа отъ тѣзи права и прѣдимства, които сж повѣрени на върховния вождъ. Обща и една, каквато е въ този моментъ, трѣбва да остане моята войска* — могжщо срѣдство за защитата австро-унгарската монархия отъ нейнитѣ врагове. Такъвъ бѣше отговорътъ на императора на всичкитѣ национални искания на маджарскитѣ опозиционни партии. Впечатлението произведено въ Виена и Пеща отъ императорската заповѣдъ къмъ армията, не може да се опише. Въ Будапеща видѣха въ тази заповѣдь нарушение на конституцията и оскърбление на маджарската народность; а че такава заповѣдь не можеше да се остави безъ протестъ, съзнаха и това всички партии трѣбваха да се съединя да протестиратъ противъ постжпката на императора. Възбуждението въ срѣдата на маджаритѣ достигна до крайни прѣдѣли: маджарскитѣ студенти въ Будапеща устроиха демонстративно шествие до гроба на Кошута, дѣто слѣдъ остри рѣчи изгориха, подъ звуковетѣ на революционни пѣсни, единъ екземпляръ отъ императорската заповѣдь Въ демонстрацията взема участие грамадна тълпа народъ.

Въ желанието си да уреди този кризисъ императоръ Францъ Иосифъ възложи тази сериозна и тежка работа върху бившия хърватски банъ — ново назначения министъръ — прѣдседатель Куенъ Хедервари. „Азъ не можахъ да се съгласия на промѣнитѣ които въ своитѣ окончателни резултати водятъ къмъ отслабване двѣтѣ половини на монархията, и които би могли да подложатъ на опасность самото сжществуване на полученото отъ моитѣ прадѣди наслѣдство.... И азъ рѣшихъ принадлежащитѣ на менъ права да ги запазя и въ бждаще непокжтнатии да ги прѣдамъ ненарушени на моитѣ приемници“.... Такива сж думитѣ казани въ рескрипа, даденъ на името на Куенъ-Хедервари. Като повтаря още единъ пжть, че той счита за своя священа длъжность и за напрѣдъ да се прѣдържа строго о съглашението отъ 1867 г., императорътъ прѣдлага на графа Куена „да намѣри щастливъ изходъ отъ това толкова опасно за страната и монархията положение“. Още въ първото засѣдание на амджарския парламентъ, дѣто било подложено на обсждане желанието на

императора, да се възстанови довѣрието между главата на държавата и негова народъ, станало скандалъ. Отъ името на опозиционнитѣ партии (водительтъ Францъ-Кошутъ — синъ на знаменития Кошутъ) билъ съставенъ адресъ до императора, заключителнитѣ думи на който гласятъ: „ако ние можемъ да докараме нашата държава до благосъстояние, като пожертвуваме само нашитѣ права и нашия езикъ, то на това ние можемъ да отговоримъ само: никога, никога, никога"!

Появяването на „помирителя" Куена-Хедервари било посрѣщнато враждебно и засѣданието се свършило съ извикването отъ депутата Барабашъ слѣдньото: „Ние не вѣрваме на краля!" И тъй първото опитване за изглаждането конфликта чрѣзъ образуването ново маджарско министерство се свършило съ пълна несполука. Самъ Куенъ билъ принуденъ да подаде оставка отъ поста министъръ-прѣдседатель. Кризисътъ оставаше не изгладенъ; въпросътъ за езика въ армията остава за сега още откритъ; маджаритѣ не мислятъ да правятъ отстъпки, и въпросътъ за цѣлостьта на хабсбургската монархия съ това се поставя на карта.

Слѣдъ Куена-Хедервари съ сѫщата мисия биваха натоварвани различни маджарски държавни мѫже, които послѣдователно отказваха отъ нея, до дѣто най-сетнѣ се нагърби съ нея Тиса, слѣдъ прѣдварително водени дълги прѣговори съ императора. Слѣдъ прѣдставлянето въ камарата и на новото министерство на Тиса, опозиционнитѣ групи почнаха своята обструкция въ най-остра форма и не искаха подъ никакъвъ начинъ да оставятъ парламента да работи, до дѣто се не удовлетворятъ националнитѣ искания на маджарския народъ. Тази обструкция продължава прѣзъ течението на послѣднитѣ мѣсеци и до послѣдньо врѣме, когато телеграфътъ отъ 21 ноемврий м. г. разпръсна по цѣлия свѣтъ една телеграма отъ Будапеща съ слѣдньото съдържание: „Събранието отъ партията на независимитѣ прие съ 46 гласа противъ 28 прѣдложението на Г. Кошутъ за прѣкратяването на обструкцията заедно съ допълнението на Г. Тали, което казва, че партията желае да се бори при всѣки случай за създаването унгарска войска и за развиването ѝ въ национална смисъль. Вѣрва се, че голѣма часть отъ меншествата съ изключение на десетина души, ще се присъедини къмъ рѣшението на болшинството".

Види се, че високи отечествени интереси и сѫдбоносностьта на настѫпващитѣ на балканския полуостровъ събития да сѫ продиктували на маджарскитѣ опозиционни групи вземането горньото патриотическо рѣшение: да се откажатъ за извѣстно врѣме отъ своитѣ национални стремежи.

Опозиционнитѣ дѣйствия на маджарскитѣ националисти прѣдизвикаха аналогични дѣйствия и у другитѣ народности, които влѣзватъ въ пъстрия съставъ на австро-унгарската монархия. Слѣдъ маджаритѣ и другитѣ „исторически" народи на хаб-

сбургската империя поискаха възстановяването на тѣхнитѣ права. Завълнуваха се чехитѣ. Клубътъ на чехскитѣ избиратели въ Прага се обърналъ къмъ младо чехскитѣ депутати да иска отъ тѣхъ да употрѣбятъ при настоящето смжтно врѣме по-усиленъ трудъ „за удовлетворяването държавно-правовитѣ постулати на чехския народъ", признати съ императорски рескриптъ още въ 1871 год. Хърватитѣ, които въ течението на цѣли мѣсеци водятъ дѣятелна борба съ маджаритѣ за своитѣ национални права, внимателно слѣдятъ какво става въ Унгария. Ако маджаритѣ сполучатъ да издѣйствуватъ удовлетворяването на тѣхнитѣ искания, то хърватитѣ иматъ намѣрение отъ своя страна да искатъ, щото командуването въ хърватскитѣ полкове да става на хърватски езикъ. Въ този смисълъ на всѣкждѣ въ Хърватско се води усилена агитация. Маджарскитѣ ромжни отъ своя страна сж се изказали рѣзко противъ аспирациитѣ на маджаритѣ и сж рѣшили да влѣзатъ въ споразумѣние съ останалитѣ не маджарски народности на австро-унгарската монархия за борба съ маджаритѣ. Съ подобни „прояви" на национално чувство у отдѣлнитѣ народи на хабсбургската монархия кризисътъ се извънредно усложнява: отново се поставя на реда си умразниятъ за Австро-Унгария въпросъ *„за езицитѣ"* изобщо, и частно езика за въ австро-унгарската армия —, разрѣшаването на който въпросъ не е особено леко и просто. Съ своята дългогодишна погрѣшна политика, основана на принципа „divide et impera", австро-унгарското правителство, или, което е все сжщото, Хабсбургитѣ си изкопаха яма, въ която тѣ първи ще паднатъ неочаквано. . .

Общото тревожно състояние въ Австро-Унгария кара славянскитѣ народности на врѣме да забравятъ своитѣ лични недоразумѣния и да се обединятъ за борба съ общия врагъ въ името на общото благо. Симптомитѣ на това радостно явление се виждатъ по-чувствително въ измѣнилата се политика между сърбитѣ и хърватитѣ, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на Австро-Унгария. Сериозно е подигнатъ въпросътъ за примиряване и взаимни отстжпки.

Отъ своя страна и сърбската далматинска партия, въ която въ послѣдньо врѣме бѣха се появили разпри, дошла до благодѣтелното заключение, че всичкото ѝ бждаще зависи само отъ задружна работа и съгласие. Прѣдъ видъ на това далматинскитѣ сърби въ Сплета положили основата на съединената сръбска народна партия. Тази партия си поставя за задача непрѣменното сближаване на сърбитѣ съ хърватитѣ: „Партията се надѣва (се говори въ нейното рѣшение), че слѣдъ прѣмахването разногласията, които въ сегашно врѣме раздѣлятъ сърбитѣ отъ хърватитѣ, може да бжде заключенъ между тѣхъ съюзъ върху принципа на равноправностьта и взаимното съгласие".

Съ чувство на високо нравствено удовлетворение се слѣдятъ отъ насъ тѣзи, макаръ още слаби, опити на отдѣлнитѣ членове отъ великото славянско сѣмейство къмъ миръ, любовь и съгла-

сие. Заслѣпени отъ неразбрано дребно тщеславие и шовинизъмъ, человѣконенавистничество, дребнитѣ славянски народи до сега сж работили като орждие въ ржцѣтѣ на своитѣ врагове, които искрено и непрeсторено желаятъ гибельта на славянството. Като раздухватъ имената вражда между славянитѣ, възбуждайки тѣхнитѣ национални страсти, тѣзи врагове сж слѣдвали вѣрна политика, фатална по своитѣ послѣдици за цѣлото славянство, и безъ това разпокжсано и разхвърлено, и въ по-голѣмата си часть малко културно, икономически слабо. И само въ послѣдньо врѣме славянитѣ видѣха, кждѣ ги водятъ, огледаха се наоколо си и видѣха, че не въ враждуването имъ единъ съ другъ е тѣхното спасение, а въ съгласието и задружната културна работа. Слава Богу: по-добрѣ късно, отъ колкото никога!

Прѣзъ лѣтото се помина намѣстникътъ на Босна и Херцеговина, баронъ Калай, слѣдъ управляването на окупиранитѣ провинции цѣли 21 години. Прѣзъ това врѣме той, споредъ чуждестраннитѣ вѣстници, прѣвърналъ полудивата страна въ райски кжтъ, а полудивата славянска орда, — въ щастливъ културенъ народъ. Но въ сжщность това управление не бѣ тъй благотворно за страната и съставлява отъ себе си редица отъ мѣрки, систематически прѣслѣдвани и насочени срѣщу народностьта и религията на православното население на Босна и Херцеговина. Повѣрявайки управлението на тѣзи провинции на барона Калая, Австрия е знаела какво върши! Обладавайки желѣзна воля, несъкрушима енергия и чудовищна упоритость, Калай си бѣ поставилъ за цѣль да изтрѣби сръбския православенъ елементъ — отколѣшното население на Босна и Херцеговина. За тази цѣль той се не спираше прѣдъ никакви срѣдства. Ползувайки се отъ различието на вѣрата въ населението, той насъскваше мохамеданитѣ срѣщу православнитѣ, като се стараеше да направи отъ първитѣ свое орждие и подкрѣпа. Той усили католическата пропаганда, като повика на помощь хърватитѣ, като ги заслѣпи съ призрака на идеята за „Велика Хърватия"; той въоржжи братъ срѣщу брата; той наводни страната съ нѣмски и маджарски колонисти. Двадесеть и една година се мина отъ момента, когато въ Босна и Херцеговина се яви Калай; прѣзъ това врѣме въ по-важнитѣ центрове на окупиранитѣ провинции, въ Мостаръ и Сараево, се появиха: електричество, трамвай, псстлани улици, училища, аптеки, каменни кжщи и пр.; вжтрѣ въ провинциитѣ сж построени 2000 километра желѣзни пжтища и 1000 километра шосета. Но отъ това на населението не е станало по-леко: желѣзнитѣ пжтища и шосета, построени отъ потьта на населението, не сж уголѣмили неговото състояние, защото не сж се строили съ такава цѣль а сж се строили само за изпълнението на проекта на цѣлъ стратегически планъ за въ недалечно бждаще. Аграрниятъ въпросъ, най-важниятъ за страната, за разрѣшаването на който Австрия бѣше натоварена да окупира страната, остава още не разрѣшенъ, и въ Босна и Херцеговина и до сега царува турската

феодална система — сибиране отъ населението още срѣдневѣковниятъ „десятъкъ" (ошуръ). Природнитѣ богатства на страната сѫ дадени подъ експлоатация на нѣмцитѣ които, като, раззорятъ и разграбятъ чуждата тѣмъ страна, се връщатъ обратно въ отечеството си. Таквази е истинската картина.

Мѣстото на Калая зае бившиятъ австро-унгарски посланикъ въ Атина, а по-рано дипломатически агентъ въ София — Буриянъ, сега австро-унгарски министъръ на финансиитѣ.

Чехия. Отношенията между Австрия и Маджарско, особено въпроса за маджарска *„национална"* войска, оказаха своето влияние върху политическото настроение на чехския народъ, което се прояви въ усилването опозиционния духъ на чехския народъ изобщо и на младочехската партия особено. На станалото въ Прага на 4 септемврий общо събрание отъ членоветѣ на тази партия било заявено чрѣзъ устата на старитѣ водители Пацака, Херолда и Аниша, че първитѣ искания на чехитѣ: 1) въвеждането на чехския служебенъ езикъ вѫтрѣ въ Чехия и 2) отварянето чехски университетъ въ Моравия — сѫ доста скромни и прѣдставляватъ отъ само себе си подразбиращи се атрибути на единъ свободенъ народъ. Сега чехскиятъ народъ трѣбва да се дмоогва за едно прѣглеждане на австрийската конституция отъ райхсрата, върху базата на широка децентрализация и *създаването на чехска „национална" армия.* И наистина, ако споредъ статистическитѣ данни австрийската армия състои отъ: 480,000 славяни (174,000 чехи, 78,000 поляци 75,000 руси, 75,000 сърбии и хървати и 28,000 словенци.) 227,000 нѣмци, 120,000 маджари, 84000 ромѫни, 14000 италиянци, (глед. „Славянс. Гласъ" книга за августъ 1902 г.) и ако маджаритѣ, които сѫ едва 120000 души претендиратъ за „национална" армия, защо и чехитѣ, които сѫ 174000 души да не претендиратъ за това, ако не съ по-голѣмо, то поне съ еднакво право като маджаритѣ? Сѫщото остава въ сила и з аполяцитѣ, руситѣ, хърватитѣ и сърбитѣ.

Нѣмцитѣ въ чехския сеймъ продължаватъ своята обструкция, за да парализиратъ неговата дѣйность. Поводъ за това дало желанието на чехитѣ — да се прѣгледа законодателството за градското самоуправление, а особено този му параграфъ, който дава на градскитѣ съвѣти правото на неограниченъ изборъ почетни граждани. Благодарение на това именно право магистратитѣ на градоветѣ, въ които чехското население е болшинството, искуствено поддържатъ своя нѣмски характеръ, тъй като избиратъ само нѣмци за почетни граждани. Нѣмскитѣ депутати въ чехския сеймъ сѫ почнали обструкцията, за да побъркатъ на прѣглеждането този законъ и съ цѣль да насочатъ дѣйностьта на сейма за рѣшаването икономически въпроси, а не политически.

Въпросътъ за построяването ново здание за чехския университетъ въ Прага силно вълнува чехското общество. Макаръ пражскиятъ университетъ и да принадлежи къмъ числото на най старитѣ университети въ Срѣдня Европа, макаръ по научнитѣ

си заслучи, той и да не отстжпва на който и да било другъ университетъ въ Европа, обаче той се помѣщава въ здание, което самъ австрийскиятъ министъръ на народ. просвѣщ. Хартель нарскълъ „европейски скандалъ". Прѣдставете си голѣмо каменно здание съ дъсчени стълби и подове, съ тѣсни прозорци, съ лоша вентилация и несносно освѣтление, и вие ще си съставите понятие за този „храмъ", въ който се помѣстя философскиятъ факултетъ на университета, който едно врѣме имаше за свой глава самия Янъ Хусъ! Тъй като числото на студентитѣ отъ чехския университетъ расте ежегодно, то аудиториитѣ вече отколѣ не можатъ да побиратъ всички слушатели. Прѣзъ текущата година работата е дошла до тамъ, че 20 души професори не могли да почнатъ четенето на своитѣ лекции по нѣмане помѣщения.

Словенцитѣ въ Рицманье. Селото Рицманье, което се намѣрва близо до Триестъ на Адриатическо море, отъ памтивѣка употрѣбявало старо-славянско богослужение (литургия). Отъ 1830 год. австрийскитѣ власти и католическитѣ епископи отъ Триестъ се мжчатъ да изгонятъ употрѣбяването при богослуженето старославянския черковенъ езикъ и да го замѣстятъ съ латински. Отъ това врѣме се започва непрѣкжсната борба. Въ 1899 год. народътъ, изнуренъ отъ тази борба, прѣминалъ въ руско-униатската черкова подъ управлението на руско-униатския епископъ Дрогобецки съ сѣдалище въ градъ Крижевацъ (Хърватско). На това се съпротивили австрийскитѣ власти и по искането на католическия епископъ отъ Триестъ изпратили въ Рицманье отрядъ стражари и салдати да не допуснатъ прѣминаването на Рицманци въ униатство. По този начинъ била унищожена униатската община въ Рицманье, а свещеникътъ, Антонъ Ив. Пожаръ, билъ изгоненъ отъ черковата; черковата била запечатена и денемъ и нощемъ пазена отъ въоржжена стража. Народътъ не се оплашилъ и продължавалъ да се бори за своитѣ права. Тогава австрийскитѣ власти изпратили въ Рицманье *нѣмски протестантски агенти*, като прѣдлагали на Рицманци голѣми суми пари, само да приематъ протестантизъма отъ нѣмцитѣ. Народътъ отклонилъ и това прѣдложение. Рѣшили да се не отказватъ отъ славянското богослужение и, когато била уничтожена руско-униатската черкова, тѣ се обърнали къмъ православния епископъ въ Зодра, доктора Милаша, когото молили да ги приеме въ православието. Това нѣщо австрийскитѣ власти не искатъ да допуснатъ, и до сега Рицманье не може да стане православна черковна община. Отъ какъ въ Рицманье е уничтожена руско-униатската черкова, народътъ не може да извършва черковнитѣ обряди. Триестскиятъ епископъ изпратилъ въ Рицманье католически свещеникъ, но тъй като никой не искалъ да го слуша, той се върналъ обратно. Австрийскитѣ чиновници се мжчатъ да *германизиратъ* словенцитѣ, за която цѣль изгонватъ словенския езикъ отъ всѣкждѣ, а особено отъ черковитѣ. Тѣ знаятъ, че на германизацията ще се тури край, щомъ като словенцитѣ прѣминатъ въ униатство или православие.

Отъ Славян. вѣкъ № 69. Z.

V-тъ конгресъ на славянскитѣ журналисти въ Австрия. До сега славянскитѣ журналисти въ Австрия сж имали 4 конгреса, засѣдавали въ градоветѣ Прага, Краковъ, Дубровникъ и Любляна. V-ия конгресъ бѣ свиканъ миналата година нарочно въ Пилзенъ, най-издадения на западъ голѣмъ славянски градъ, за да могатъ участницитѣ въ него да се запознаятъ съ характера на чехско-нѣмската културна борба. Споредъ прѣброяването на населението прѣзъ 1900 год. въ Пилзенъ има 58187 чехи и 9174 нѣмци; тамъ се намѣрва центърътъ за германизирането на този кжтъ. Противъ натиска на нѣмцитѣ, които разполагатъ съ голѣми капитали, чехитѣ сж устроили „Еднота Пошумавска", отдѣлъ отъ „Чехската школската матица", „Бесѣденъ Домъ", „Соколъ", построили сж театъръ, музеи, читални и то само при помощьа на сборове и патриотически пожертвования. По този начинъ се пази не само чехския характеръ на града, едва не-отколѣ отнетъ отъ нѣмцитѣ, но и цѣлата западна граница на чехия, дѣто въ XVII ст. сж се подвизавали граничаритѣ — „псоглавци". Освѣнъ това тѣ поддържатъ останалитѣ още чехски меншества въ понѣмченитѣ вече области, като се надѣватъ съ врѣме при тѣхната помощь да се достигне пълното разнѣмчване на Сѣверо-Западна Чехия

До каква степень е силно въ Пилзенъ славянското самосъзнание, участницитѣ въ конгреса можле да се убѣдятъ отъ богатото накичване на града въ честь на гоститѣ и възторжения приемъ отъ страна на населението. На конгреса присжтствували прѣдставители отъ всичкитѣ славянски плѣмена на Австро-Унгария. Засѣданията на конгреса станаха на 31 май и 1 юний и то за пръвъ пжть въ присжтствието на правителственъ комисарь. Прѣдседательтъ въ своята рѣчь, като посочилъ спасителната роль на славянския печатъ въ Австро Унгария, завършилъ рѣчьта си съ думитѣ: „Този печатъ е сила, която ще ржководи не само политическата борба, но и социалното развитие на народитѣ, за това прѣдъ него ще се прѣкланятъ често пжти и коронованитѣ глави". . .

Най-важенъ отъ докладитѣ е билъ този —на издателя на чехския вѣстникъ „Народни Листи" П. Грегъръ за уреждането въ Австрия на „славянско телеграфно агенгство". Той съобщилъ, че чехитѣ сж събрали вече 11947 корони и направилъ позивъ къмъ другитѣ славянски народности да почнатъ да събиратъ и тѣ сами суми за сжщата цѣль, тъй като само съ 60000 корони капиталъ може да се пристжпи къмъ организирането на агентството. Слѣдъ живи разисквания работата била прѣдадена въ ржцѣтѣ на главния съюзъ на славян. журналисти. Прочетенъ билъ докладъ отъ О. Н. Марковъ за нуждитѣ на славянския печатъ изобщо, и на галицко-руския особено.

Конгресътъ взелъ рѣшение да се ходатайствува: 1) за разрѣшаването продаване вѣстници по улицитѣ; 2) всички дѣла, които се отнасятъ до печата, да се разглеждатъ въ открити засѣдания

на съда и то съ съдебни засѣдатели; 3) да се понижи таксата за прѣвозването периодическитѣ списания по пощата (споредъ теглото имъ; 4) за намаляването телеграфната и телефонната такса; 5) за даването на кореспондентитѣ и репортеритѣ на вѣстницитѣ безплатни билети, когато пътуватъ съ публицистическа цѣль.

Конгресътъ взелъ прѣдъ видъ доклада за прѣдполагаемото устройство на южнославянско журналистическо дружество.

Конгресътъ взелъ рѣшение да издаде „Географически рѣчникъ на всички славянски градове и села въ австро-унгарската монархия", съставенъ отъ Т. Куммера, редакторъ на чехския вѣстникъ „Politik", при което Г. Д-ръ Вергунъ, редакторъ на „Славянскій вѣкъ", настоялъ, щото селата и градсветѣ въ Източна-Галиция, Буковина и Сѣверна Унгария да се печататъ успоредно съ кирилица и латиница.

Слѣдъ това, по прѣдложението на Осташевски Барански, издатель на „Dziennika Polskiego" било рѣшено въ програмата на бъдащитѣ конгреси да се четатъ доклади и за икономическото положение на отдѣлнитѣ славянски народи и нуждата отъ славянска взаимность на икономическа почва.

Конгресътъ се свършилъ съ банкетъ. Отъ многото рѣчи и тостове не може да се мине съ мълчание рѣчьта на поляка Бопрѐ, която може да се нарѣче изповѣдь на настрадало полско сърдце: „Прѣзъ течението на миналото столѣтие, казалъ ораторътъ, поляцитѣ чукаха на всички врати: на французскитѣ, английскитѣ, нѣмскитѣ, маджарскитѣ и даже се съюзяваха и съ турцитѣ, но всички ги излъгаха, и тѣ най-сетнѣ се опитаха да почукатъ на вратитѣ на братята, които тѣ не можаха да оцѣнятъ. Полската психология е психологията на оздравяща истерична жена, на която дозитѣ на славянското лѣкарство трѣбва да се поднасятъ съ най голѣма прѣдпазливость, за да не би болната да падне въ рецидивъ".

Мѣстото за бъдащия VI конгресъ ще опрѣдѣли „Централниятъ съюзъ на славянскитѣ журналисти въ Прага", който се явява като изпълнителенъ органъ на всичкитѣ славянски журналистически организации въ Австро-унгария:

Отъ Славянскій вѣкъ № 66.

С. Н. Л.

P. S. Вече е рѣшено VI конгресъ да се събере прѣзъ 1904 г. въ полския курортъ Закопани.

Славянското благотворително общество въ Петербургъ подъ прѣдседател. на сенатора Наришкинъ на 21 септемврий имало общо събрание, посветено на въпроса за оказването възможната помощь на бѣдстващитѣ македонци. Общото събрание рѣшило еднодушно да отпусне на управител. съвѣтъ на дружеството единъ кредитъ отъ 10,000 рубли, като го упълномощява, „да работи съобразно съ текущитѣ и ежедневно мѣнявящитѣ се обстоятелства". Но тъй като сумата 10,000 рубли, споредъ мнѣнието на присжтствуващитѣ, за цѣльта, за която сж прѣдназначени, е капка въ морето, а

нуждата е много голѣма, то академикътъ Ламанский прѣдложилъ да се замоли Св. Синодъ да разрѣши да се пусне по черковитѣ въ цѣла Русия дискосъ за сжщата цѣль. Нѣколко души отъ дѣйцитѣ прѣзъ 1876-1877 г. г. изказали мнѣние да се ходатайствува прѣдъ министерството на вжтрѣшнитѣ работи въ Русия да разрѣши, да се почне на всѣкждѣ събиране помощи отъ публиката при помощьта на особени събирачи, както това ставало прѣди освободителната война. Рѣшено било да се направи това ходатайство. Съгласно § 28 отъ устава на обществото била съставена особена комисия за събирането помощи. Въ състава на тази комисия били избрани проф. К. Я. Гротъ, проф. П. А. Кулаковски, В. Н. Кораблевъ, А. А. Башмаковъ и П. Н. Анучинъ.

Сибирането помощи въ полза на македонцитѣ въ Русия. Прѣдъ видъ бѣдственото положение на македонцитѣ, разорени прѣзъ послѣдньото въстание, и прѣдъ видъ съобщението отъ страна на управляющия министерството на външнитѣ работи и прѣдседателя на управителния съвѣтъ на руския „Червенъ Кръстъ“ за това, че покровителката на руското дружество „Червенъ Кръстъ“, Императрицата Мария Теодоровна, благоволила да разрѣши казаното дружество да вземе грижата за събирането пожертвувания въ прѣдѣлитѣ на Русия за въ полза на нуждающитѣ се македонци, рускиятъ Св. Синодъ съ опрѣдѣления отъ 7 и 12 ноемврий рѣшилъ, като запазва разрѣшения на с. петербургското славянско благотворително дружество черковенъ дискосъ „за въ полза на нуждающитѣ се славяни“, да разрѣши, независимо отъ първото разрѣшение, да се почне събирането пожертвувания въ полза на страждущитѣ македонци по всички черкови на руската империя, като се възложи на епархиалнитѣ началства: 1) да назначатъ за пущането дискосъ въ една отъ най-близкитѣ недѣли и 2) да се разпоредятъ, щото прѣди събирането на дискоса свещеницитѣ да държатъ рѣчи, съ които да разяснятъ значението и цѣльта на дискоса. Събранитѣ отъ дискоситѣ суми да се изпратятъ въ Св. Синодъ, който ще ги прѣдаде на „Червения кръстъ“. Още нѣма свѣдѣния за количеството на събранитѣ суми.

Изъ слав. вѣкъ № 71

Киевското славянско благотворително общество подъ прѣдседателството на проф. *Флорински* въ засѣданието си на 22 октомврий 1903 г. рѣшило да се взематъ отъ неприкосновения фондъ на обществото 1000 рубли, които да се изпратятъ на славян. благот. дружество въ София за подпомагане на страждущитѣ братя отъ Македония.

Одеското славянско благотворително дружество на 14 декемврий 1903 г. имало общо годишно засѣдание подъ прѣдседателството на градския кметъ. По поводъ възванието на славян. благотвор. дружество въ България, съ което се моли материална помощь за македонцитѣ, събранието рѣшило да се устроятъ нѣколко лекции и театрални прѣдставления, половината отъ приходитѣ на които се прѣдназначаватъ за въ полза на благотворителнитѣ учреждения въ България.

Славянско дружество въ Америка. Отъ Пенсилвания, Северна Америка съобщаватъ слѣдньото: „До неотдавна американскитѣ славяни живѣяха единъ до другъ, но чужди единъ на другъ. Отношенията между съсѣдитѣ руси, поляци, хървати, сърби, словенци, бѣха такива също, каквито отношенията между нѣмцитѣ, италиянцитѣ, и англичанитѣ. Но прѣзъ послѣднитѣ години се забѣлѣзва едно сближение между различнитѣ славяни емигранти. Сега напр. американскитѣ руси знаятъ, дѣ и колко хървати, поляци, чехи и т. н. живѣятъ въ Америка. Едни славяни посѣщаватъ конгреситѣ, праздницитѣ и събранията на другитѣ. Прѣзъ изтеклата година, напр. въ Клевелендъ имаше всеславянско събрание, дѣто ораторитѣ бѣха хървати, чехи, поляци, руси, словенци и пр. Въ Клевеленлъ вече се основа *всеславянско дружество,* членоветѣ на което принадлежатъ къмъ различни славян. народности. Въ всемирната изложба въ Сенъ-Луи отъ *всичкитѣ* американски славяни ще бжде устроенъ *славянски отдѣлъ.* Прѣзъ най-послѣдньо врѣме въ Сѣверо-Американския славянски печатъ и славянскитѣ дружества се обсжжда въпросътъ щото всеславянската организация да бжде осжществена и въ областьта на политическия животъ на Щатитѣ. Мѣстнитѣ славян. дѣйци се надѣватъ, че Америка, която е дала на стария свѣтъ толкова много нови нѣща въ всички области на живота, и въ дадения случай ще внесе въ живота нѣщо ново — примѣръ на славянско политическо единение".

отъ „Славян. вѣкъ" №. 70.

Дружество „Еллинизмосъ" въ Атина, прѣдъ видъ належащата нова организация на Македония по народности, напечатило списъка на казитѣ, които гърцитѣ считатъ за славянски (а защо не български?) съ забѣлѣжката, че скопскиятъ санджакъ се причислява къмъ Стара-Сърбия и не принадлежи къмъ състава на Македония (?!). За славянски (български Б. Р.) се признаватъ: Ресенската, Дебърската, Кичевската, Прилѣпската, Охридската, 3/4 отъ Кайларската, Неврокопската, Тиквешката, Демиръ-Хисарската, Петричката, Джумайската, Разложската кази; сѣвернитѣ части на казитѣ: Дойранска, Струмишка, Гевгелийска; сѣверо източнитѣ части на казитѣ: Воденска и Енидже Вардарска и сѣверо източния кжтъ на Мелнишката каза. А пъкъ Битолската, Флоринската, Касторийската, Кайларската, Дойранската, Струмишката, Гевгелийската, Воденската, Енидже-Вардарската и Мелнишката кази трѣбва да получатъ нови граници.

Това вече е голѣма стжпка напрѣдъ въ сравнение съ гръцкитѣ претенции прѣзъ 1877 г.

Борбата за чехско училище въ Виена. Австрийското министерство на народното просвѣщение отклонило протеста на виенскитѣ чехи противъ отказа на долньо-австрийския сеймъ да се отвори въ Виена чехско училище. По тази причина въ послѣдньо врѣме въ Виена се събрали около 3000 чехи, за да обсждятъ въпроса — какво имъ остава още да правятъ за достигането цѣльта си. Ораторитѣ изтъквали въпиющата несправедливость въ постжпката на правителството, което отказва на 5000 дѣца и 3000 родители, подписали

петицията, правото да се образуватъ на матерния си езикъ. Правителството намѣрвало, че чехскиятъ езикъ не е земски езикъ за въ Долня Австрия, и за това чехитѣ не могатъ да искатъ да иматъ тамъ свои народни училища; но правото да иматъ свои народни училища е признато на 10,000 италианци въ Далмация, 130,000 нѣмци—въ Буковина, 130,000 нѣмци—въ Галиция и 28000 нѣмци—въ Крайна... Тъй като всички посочени малцинства сѫ получили признаването на своето право да иматъ свои народни училища отъ върховния имперски сѫдъ, то и виенскитѣ чехи, като протестиратъ противъ рѣшението на министерството, ще дадатъ оплакване въ имперския сѫдъ. Това оплакване вече било подадено отъ чехитѣ.

Отъ „Славян. вѣкъ“ № 71

Прѣслѣдването на словацитѣ въ Унгария. Прѣзъ послѣдньо врѣме върховниятъ маджарски сѫдъ въ Будапеща разгледалъ дѣлото на словацкия вѣстникъ „Narodnie Noviny“ обвиняванъ, че възбуждалъ словацитѣ противъ държавната власть. Работата състояла въ слѣднето: на 31 мартъ м. г. билъ даденъ подъ сѫдъ, по силата на закона за печата, редакторътъ на поменатия вѣстникъ, извѣстниятъ народенъ словацки дѣецъ и писатель, Свѣтозаръ Гурбанъ — Ваянски, за напечатването въ своя вѣстникъ една статия прѣзъ 1902 година, която се не понравила на маджаритѣ. Въ тази статия Ваянски възстава противъ нареждането на такава програма за словацкитѣ училища, че на словацкия езикъ се отдѣлятъ само 2 урока прѣзъ недѣлята, и за маджарския 24 Сѫдебнитѣ засѣдатели признали Ваянски за виноватъ, сѫдътъ го осѫдилъ на 2 мѣсеца тъмниченъ затворъ, глоба 400 гулдена (по-вече отъ 800 лева) и заплащане сѫдебнитѣ разноски. Дѣлото било апелирано прѣдъ по-горнята инстанция (Кралевската Курия), но и тази инстанция подтвърдила рѣшението на по-долнята инстанция. Г. Ваянски излежава своя затворъ.

Славянски театъръ въ Виена. Чехската бѣлѣжита артистка Лаудова — Хоржицова внесла въ Славянския Клубъ въ Прага прѣдложение за обсѫждането въпроса за основаването въ Виена на единъ общо-славянски театъръ, както за прѣдставляването на чисто славянското театрално искуство, тъй и за културно запознаване и взаимо сближение на славянитѣ помежду си на театралната арена. Въпросътъ е подложенъ на изучване.

Иванъ Вазовъ. Въ прѣдпослѣдната книжка (№ 71) отъ „*Славянскій вѣкъ*“ е помѣстенъ портретътъ на маститния нашъ писатель Иванъ Вазовъ, придруженъ съ единъ въсторженъ отзивъ за Вазова като народенъ писатель и дѣецъ, и пръвъ прѣдседатель на славян. благотвор. друж. въ България, който отзивъ се почва съ слѣднитѣ високозначенателни думи: „Тирцей болгарскаго народа въ освободительные 70-ые годы и примирительные 90-ые годы рѣшился первымъ стать во главѣ организаціи (славян. благотвор. дружество) той части болгарской интелигенціи, которая залогъ счастья своего народа видитъ не въ узкомъ партикуляризмѣ и *не въ исключи-*

телномъ русофильствѣ, а въ тѣсномъ единеніи съ осталными племенами славянства, призванными вмѣстѣ съ Россіей выработать болѣе совершенный образъ человѣческаго строительства, чѣмъ тотъ, который дали міру и закоснѣлый Востокъ и изживающійся Западъ" и т. н." Въ края на сжщата книжка е помѣстена кжсичка биография на г. Вазова, излѣзла отъ перотона Г. Ил. С. Бобчевъ, непосрѣдствено слѣдъ която слѣдва прѣводътъ на руски на единъ разказъ отъ г. Вазова подъ названието „*Урокъ*", направенъ отъ г. Сиротинина. Г. Сиротининъ въ послѣдньо врѣме е палъ въ прѣводъ на руски голѣма часть отъ излѣзлитѣ въ послѣдньо врѣме разкази отъ перото на г. Вазова и помѣстени въ сбиркитѣ подъ заглавие: „*Пъстъръ-свѣтъ*", „*Подъ нашето небе*" и отъ които г. Сиротининъ е помѣстялъ ту въ „*Славянскій вѣкъ*", ту въ „*Историческій вѣстникъ*", ту въ „Извѣстия славян. благотвор. общества въ Петербургѣ. Прѣводитѣ на г. Сиротинина куцатъ отъ слабичкото му познаване българския езикъ, та на нѣкои мѣста се получаватъ невѣрно прѣведени мисли.

Славянски дѣйци.

Иосифъ Добровскиий. На 17 августъ 1903 г. се изпълниха 150 год. отъ раждането на „Патриарха на Славяновѣдѣнието“ Иосифъ Добровски, отъ който случай се ползуваме да дадеме на читателитѣ кжси биографически свѣдѣния за него. Д. се родилъ въ 1753 год. Чехъ по произхождение, той получилъ началното си образование на нѣмски езикъ. Едва на 10 год. възрасть той изучилъ чехския езикъ отъ другаритѣ си въ училището. Той слѣдъ това постжпилъ въ една езуитска колегия, а послѣ въ Пражския униве рс. (1768 год.), Постжпилъ въ езуитския новициатъ (1772), но слѣдъ една година напусналъ ордена вслѣдствие закриването му и се върналъ въ богословск. факултетъ. Въ 1776 г. той постжпилъ като учитель на дѣцата на графъ Ностицъ, у когото прѣкаралъ най-добритѣ години отъ своя животъ (1776—1787 г.). Тука той ималъ свободно врѣме и удобство за учени трудове въ обществото на най-добритѣ прѣдставители на чехската интелигенция. Ученитѣ му трудове, почнати тука, иматъ отъ начало богословски характеръ. Отъ 1779 г. въ посоката на дѣйностьта на Д. се извършва постепененъ повратъ къмъ чехската национална наука, къмъ изучването чехската история, литература, старини и езикъ. На този повратъ спомогнало почналото въ това врѣме пробуждане на чехския национаненъ духъ. Д. постепено прѣминалъ въ редоветѣ на славяновѣдитѣ и почналъ да издава въ Прага редъ перьодически списания. Въ 1786 г. Д. стана вицеректоръ на семинарията въ Градище (Моравия) и приелъ свещеннически санъ, а въ 1789 г. билъ утвърденъ за ректоръ на сжщата семинария, дѣто останалъ до самото затваряне на семинарията въ 1790 г. Въ 1792 год. той билъ изпратенъ отъ Чехското кралско дружество въ учена командировка.

За да изучи историята, езика и литературата на славянитѣ, той обиколилъ Германия, Швейцария, посѣтилъ Петербургъ, Москва, Варшава и Краковъ, дѣто работилъ въ архивитѣ и библиотекитѣ. Слѣдната година Д. пжтувалъ по Унгария, Австрия и Сѣв. Италия; за да изучава славянството, той прѣдприемалъ доста често кжсички екскурзии по Чехия и Моравия. За тази цѣль той водѣлъ кореспонденция съ всички славянски земи. Той обичалъ да от-

дѣля часть отъ своето свободно врѣме за обучаването другитѣ по славяновѣдѣнието: така по едно врѣме у него се събирала университетската младежь съ Ханка на чело; по-послѣ той прѣподавалъ въ пражската семинария лужицки езикъ; всичко това той вършалъ безвъзмездно. Прѣзъ послѣднитѣ години на живота си Д. страдалъ отъ душевна болесть, която бъркала на ученитѣ му занятия; въ врѣмето когато тя го прихващала, Д. почвалъ да се съмнява въ цѣнностьта на своитѣ трудове и изгарялъ всичко, което се намѣрвало у него. Д умрѣлъ на 5 януарий 1829 г.

Главното значение отъ дѣйностьта на Д. се състои въ поставянето славяновѣдѣнието на чисто научна почва, въ смисълъ на наука, която изучава славянското плѣме въ всичкитѣ прояви на духовния му животъ. Трудоветѣ на Д по славяновѣдѣнието сж: 1) исторически; 2) по изучването на народната словесность; 3) по историята на литературата; 4) по изучването старитѣ паметници и 5) по езикознанието. Трѣбва да поменемъ и за два учени сборника на Д. „Slovin“ и „Slovanka“, които прѣдставляватъ най-богатъ запасъ отъ свѣдѣния по етнографията, митологията, историята, литературата и езика на славянитѣ. Крайно цѣнни за науката, трудоветѣ на Д. едноврѣменно съ това сж имали голѣмо значение за чехско-славянското възраждане прѣзъ XVIII—XIX ст. Тѣ въ това отношение сж били много по важни, отъ колкото мислѣлъ самъ Д., който смѣталъ за невъзможно, даже за ненуждно, съживяването на чехската народность, тъй като той гледалъ на чехската старина, езикъ и литература, като на прѣдметъ само за научно издирване. „Оставете на покой мъртвитѣ“ казвалъ той, но незабѣлязано за самаго него, той подигалъ отъ гробоветѣ своитѣ прадѣди и разработвайки и възстановявайки чехската и славянската старина, изучавайки различнитѣ славянски народи, съединявайки ги по този начинъ въ едно цѣло, той неволно способствувалъ на идеята за славянската взаимность, въ практическата осжществимость на която не вѣрвалъ. Недовѣрчивостьта на Д. къмъ силитѣ на чехитѣ, особено прѣзъ послѣднитѣ години отъ живота му възбудила противъ него младитѣ буйни чехски патриоти — Юнгмана, Ханка, Челяковски — даже Палацки и Шафарика. Тѣ считали Д. за „Славянствуващъ нѣмецъ“, който не искалъ даже да пише по чехски, тъй като прѣдпочиталъ нѣмския и латински езикъ. Това враждебно отнасяне на младитѣ патриоти не малко огорчавало Д., но не измѣнило възгледитѣ му и до самата смърть.

Теодоръ Ивановичъ Тютчевъ. 1803—1873. На 23 Ноември м. г. се изпълниха 100 год. отъ деня въ който се родилъ единъ отъ най-великитѣ славянофили на миналото столѣтие. Тютчевъ се родилъ въ с. Овстугъ, Орловската губерния, и расълъ подъ ржководството на сърбина С. Е. Раичъ-Амфитеатровъ, баща на сега извѣстния руски писатель. Той получилъ своето образование отчасти въ Русия, а отчасти въ Германия.

Отъ начало постжпилъ на дипломатическа служба въ Мюнхенъ и Туринъ, а слѣдъ това билъ прѣдседатель на комитета за чуждестранната цензура въ Петербургъ. Прѣзъ всичко врѣме на живота си запазилъ любовьта си къмъ Русия, кристалната чистота на руския духъ и любяще и отзивчиво славянско сърдце. Прѣзъ врѣме на служенето си той написалъ политико-културни етюди и стихотворения. Посѣщаването му Чехия и западно-славянскитѣ страни, запознаването му съ Ханка, наложили на неговата поезия неизгладими слѣди, завѣщани на бждащитѣ всеславянски пѣвци.

Като поетъ, Тютчевъ е обогатилъ руската литература съ поетически образи и обрати, които могатъ да се поставятъ на редъ съ стихотворенията на Пушкина и Лермонтова. Като славянофилъ, той далъ въ стихове цѣлъ завършенъ мирогледъ; много отъ неговитѣ патриотически стихотворения сж станали пророчески, като напр. „Къ славянамъ и др.“ Политическата лирика на Тютчева сж думитѣ на пророкъ, обгърналъ съ своя умственъ погледъ не само сждбинитѣ на руския народъ, но и на цѣлото многострадално славянство. Което отъ тѣзи пророчества не се е сбждяало въ първата „освободителна“ епоха, то ще се сбждне въ „славянското“ столѣтие.

Патриотизъмътъ на Тютчева е отъ най-възвишенитѣ.

За примѣръ тука ще приведемъ само едно отъ стихотворенията на Тютчева.

„Два единства“

(Къ объединенію Германіи).
Изъ переполненной Господнимъ гнѣвомъ чаши
Кровь льется черезъ край, и Западъ тонетъ въ ней.
Кровь хлынетъ и на васъ, друзья и братья наши.
Славянскій міръ, сомкнись тѣснѣй.
„Единство“ — возвѣстилъ оракулъ нашихъ дней.
„Быть можетъ, спаяно желѣзомъ лишь и кровью“ . . . .
Но мы попробуемъ спаять его любовью,
А тамъ увидимъ, что прочнѣй!...

Владимиръ Ивановичъ Ламанский прѣзъ изтеклата 1903 год. навърши пълна 70 годишна възрасть и встжпи вече въ *„патриаршеската“* възрасть. По този случай считаме за нуждно да дадемъ нѣкои биографически свѣдѣния за този ученъ и славистъ. Л. се родилъ въ 1833 год.; свършилъ гимназиалното и висшето си образование въ Петербургъ по историко-филологическия факултетъ. Въ 1859 г. Л. напечатилъ магистърската си дисертация „За славянитѣ въ Мала-Азия, Африка и Испания“. Въ 1862—64 той пжтувалъ по славянскитѣ земи, като резултатъ на което се появили редъ очерки („Сърбия и юго-славянскитѣ провинции на Австрия“, „Италиянската и славянската националность въ политическо и културно отношение), въ които се старалъ отчасти да подтвърди, отчасти да развие славянофилскитѣ идеи за отличителнитѣ особености на славянското плѣме и неговото просвѣ-

щение. скициралъ задачата на славянското обединение, подъ егидата на руския езикъ, като общъ литературенъ езикъ за цѣлото славянство. Въ врѣмето на това му ходене задъ граница Л. събралъ богатъ ржкописенъ материалъ, издаденъ подъ заглавието „За нѣкои славянски ржкописи въ Бѣлградъ, Загребъ и Виена“ съ филологически и исторически бѣлѣжки. Въ 1865 г. Л. става професоръ при С.-Петербургския университетъ, отдѣто почва настойчиво да прокарва идеята за нуждата отъ изучването на славянството въ интереса на руското самосъзнание. Въ 1869 год. той напечаталъ редъ статии подъ заглавието „Нерѣшениятъ въпросъ“, въ които изказалъ редъ оригинални съображения за историческото образуване на старославянския и руски езици, за българското нарѣчие и писменостьта въ XVI — XVII ст., за българската словесность въ XVIII ст. Въ 1870 г. излѣзла докторската му дисертация: „за историческото изучване на гръко-славянския миръ въ Европа“, дѣто заедно съ критикуването на сжществуващитѣ въ западно европейската наука мнѣния за славянското плѣме, се излага и установява теорията за двата различни по религиозния, гражданския и нравствения характеръ мирове — гръко-славянския и романо-германския. Въ 1875 г. почналъ да печати редъ историко-литературни и културни очерки: „Виднитѣ дѣйци въ западно-славянската образованость въ XV — XVII ст. ст., но не ги довършилъ. Въ 1883 год. Л. напечатилъ „Les secrets d' Etat de Venise et les relations de la republique à la fin de XV et au XVI siècle avec les grecs. les slaves et les turcs“. Напечаталъ много статии по славянскитѣ въпроси въ „Извѣстия славян. благотвор. общ. прѣзъ 1883 — 1888 г. Отъ 1890 год. Л редактира „Жива Старина“ дѣто помѣстя не малко бѣлѣжки по славянската и руската етнография.

Списъкътъ на съчиненията и изданията на Л. (по-вече отъ 163 названия), приложенъ къмъ „сборника статии по славяновѣдѣнието, съставенъ и издаденъ отъ ученицитѣ на Л. по случай 25 годишнината на неговата учена и професорска дѣйность“. (Спб. 1883 год), служи за доказателство на неговата разностранна учена и публицистична дѣйность.

Ламанский е образувалъ цѣла школа слависти, които заематъ катедри въ различнитѣ руски университети и академии. Той взема дѣятелно участие въ работитѣ на славян. благотвор. общество въ Петербургъ. Нека му благопожелаемъ още дълга и плодотворна дѣйность за благото на славянството.

Z.

БИБЛИОГРАФИЯ.

С. С. Бобчевъ Старобългарски правни паметници. (Помагало при изучване историята на старобългарското право). Часть I. Една необходимость е накарала г-на Бобчева, както разбираме отъ прѣдговора къмъ този цѣненъ трудъ, да се залови съ написването на тази книга: липсата на каквито и да било пособия при изучването историята на старобългарското право и българскитѣ правни паметници. Тази първа часть съдържа слѣднитѣ най-необходими за първо изучване паметници: 1) „*Законъ соудный людьмъ*" — по кратката му редакция (по текста на Румянцевския музей и по печатната Кърмчая); 2) сжщия „*Законъ соудный людьмъ*" — въ обширната му редакция; 3) Еклогата на Лъва Исаврянина и Константина Копронима (както се срѣща въ печатната Кърмчая), и 4) текста на седемьтѣ познати хрисовули на българскитѣ царе. — Авторътъ не се е ограничилъ само съ едно просто отпечатване на споменатитѣ исторически паметници, а ги е придружилъ съ множество бѣлѣжки и обяснения, едни отъ които прѣдшествуватъ текстоветѣ и обясняватъ произхождението, историята, развитието, задачата и значението имъ, а други придружаватъ самитѣ текстове. Послѣднитѣ бѣлѣжки служатъ като единъ коментаръ къмъ трудно разбираемитѣ мѣста на текста. Макаръ и набързо съсставена, съ специално назначение — да послужи за помагало на студентитѣ — юристи при Висшето училище въ София, — книгата на маститият нашъ книжовникъ и ученъ г-на С. С. Бобчева ще обърне вниманието на учения свѣтъ извънъ България, толкова по-вече, че г. Бобчевъ, при всичката си въздържаность, допуща извѣстно съмнѣние относително изказани до сега нѣкои мнѣния отъ европейски учени по поводъ произхода на нѣкои отъ паметницитѣ. Трудътъ на г-на Бобчева прѣдставя интересъ както за всички, посветени на правнитѣ науки, тъй и за всѣкой интелигентенъ българинъ. Ето защо ний горещо го прѣпоржчваме.

* * *

Село Арбанаси. Историко-Археологически бѣлѣжки отъ Йор. П. Георгиевъ. София 1903 стр. 38. Брошурата „селото Арнанаси" е отдѣленъ отпечатъкъ отъ „Периодическото Списание на Книжов. дружество въ София" кн. LXIV и има слѣднето съдържание: *I Историята на Арбанаси отъ основанието му и до днесъ.* Арбанаси и неговото основаване. — Арбанаси до появяването на Кърджалиитѣ. — Ограбването му отъ Кърджалиитѣ.

— Арбанаси слѣдъ Кърджалиитѣ. — Георги Анагноста. — Днешното положение на Арбанаси. II *Археологически и исторически паметници въ Арбанаси.*

Споредъ изслѣдванията на г. Иор. II. Георгиевъ, селото Арбанаси е заселено отъ прѣселенци отъ Албания прѣзъ XV или XVI столѣтия; тѣзи прѣселенци били погърчени. По-рано селото брояло 1300 кѫщи, а днесъ — 211 кѫщи и западa ежедневно, а особено икономически. L

Исторія сербскаго народа. Составилъ *Драго Войновичъ.* Одеса 1903 IV 234. Въ „Извѣстія Славян. благотвор. общества" книжката зв октомврий 1903 год. срѣщаме за горѣприведената книга слѣднята рецензия:

„Науката за славянската история е извънредно бѣдна: до сега нѣма не само обща история на славянскитѣ племена, но и сѫдбата на отдѣлнитѣ славянски народи, съ твърдѣ малки изключения, не е бивала прѣдметъ на цѣло и систематическо обработване, макаръ отъ специални монографии обикновено да не се е чувствувалъ недостатъкъ.

Интересно опитване за систематическо и общедостѫпно излагане на сръбската история прѣдставя Драго Войновичъ въ книгата, която, обаче, заради нейнитѣ скромни достоинства, ако може да бѫде прѣпорѫчана на читателитѣ, то само затова, защото въ руската литература липсватъ подобни произведения. Въ изложението на автора сръбскиятъ исторически процесъ се явява не органическо развиване на културнитѣ, социалнитѣ и политическитѣ форми отъ живота на сръбския народъ, а нѣкаква си съвокупность отъ случайни и несвързани помежду си моменти и положения. Причината на това е тази, че се е ползувалъ най-главно или отъ крайно остарѣли съчинения, като Ранке, Калай, Пипинъ и Спасовичъ, или отъ явно тенденциознитѣ трудове, като тѣзи на Гопчевича за Македония. Напротивъ, най-новитѣ изслѣдвания по историята на балканския полуостровъ, които съвсѣмъ измѣниха нашето прѣдставление за много страни отъ живота на народитѣ на балканския полуостровъ, — имено работитѣ на Томашека, Василевски, Новаковича, Иричека, Флорински, Баласчева и мн др., като че ли сѫ били непознати автору Отъ трудоветѣ на най-новата историческа школа г. Войновичъ направилъ изключение само за извѣстната книга на Чад. Миятовича за Георги Бранковичъ, та затова и страницитѣ, посветени на този нещастенъ деспотъ, едва ли не сѫ най-сполучливитѣ въ цѣлата книга. Най-новата история, като се почне отъ Милоша I и се свърши съ Милана II, е много прѣтрупана и има почти календаренъ характеръ. Колкото се отнася до най старня периодъ въ историята на Сърбия, той е съвсѣмъ обезобразенъ отъ най циниченъ шовинизъмъ: не само цѣла Македония съ Солунъ още отъ най-старо врѣме били населени, споредъ автора, съ сърби, но и всичкитѣ славянски колонисти на балканския полуостровъ били сърби; самитѣ българи не сѫ нищо друго, освѣнъ сърби, смѣсили се съ

тюркскитѣ българи; Кирилъ и Методий, вѣроятно, били сърби; черковно славянскиятъ езикъ по е право да се нарича старосръбски; царството на Шишмана и Самуила не било българско, а сръбско и т. н. Ако най-сетнѣ прибавимъ и това, че въ книгата на г. Войновича се срѣщатъ по нѣкога и фактически грѣшки, (нап. на стр. 40 авторътъ нарича българския царь Тертера Григори,) ще стане ясно, че книгата на Г. Войновича трѣбва да се чете съ прѣдпазливость".

(Отъ горѣизложената рецензийска става много явна тенденцията на автора. Ние я съобщаваме за любопитство на читателитѣ. Не съ такива „фалшифицирания" на историята, къмъ каквито често пжти въ послѣдньо врѣме прибѣгватъ братията ни сърби, ще се рѣши „Македонския въпросъ". Не притежавайки сега на ржцѣ въ просната книга, не можемъ да я разгледаме по-подробно. Б. Р)

L.

СПИСЪКЪ

на г. г. пожертвувателитѣ, които сж внесли парични суми въ Славянското Благотворително дружество за нещастнитѣ бѣжанци изъ Македония и Одринско отъ 1 Августъ до 31 Декемврий включително 1903 год.

Име и фамилия на пожертвувателя	Сума лева	Сума ст
Стефанъ С. Гобчевъ "	200	—
Д-ръ Н. Семеновъ събрани отъ горно-банското увеселение на 29 Юний т. г.	10	—
Свещ. Киро Гойковъ отъ Странджа.	28	—
Славянско Вспомаг а Общество въ Москва (200 р.)	533	—
Лихви отъ Българ. Нар. Банка до 30/XII 902 г	27	85
Лихви отъ Българ. Нар. Банка отъ 1/I до 30/VI 903 г.	226	25
Никола Петровъ отъ София	10	—
Г. Бръчковъ отъ Горня-Орѣховица	63	50
Борисъ. Тошковъ отъ София	10	—
Димитръ Иосифовъ "	20	—
Франтишелъ Мюллеръ изъ Прага	21	—
Прѣносъ	1149	60
Василъ Поповъ учитель отъ Нова-Загора	20	—
Г-жа Рада Кирковичъ отъ София	10	—
Свещ. Апостолъ Георгиевъ отъ София	3	—
П. Х. Панайотовъ изъ г. Търново	50	—
Иосефъ Сайфертъ изъ Упхость (Чехия)	5	25
Г-жа А Кукуркова отъ Виноградъ	31	48
Томасъ Шидло отъ Кутнахора (Чехия)	5	25
Г-жа Татяна Ивановна Дурдина София	100	—
Стражаритѣ при III пол-Участъкъ София	17	80
Редакцията Narodni Listy изъ Прага	109	40
Прѣносъ	1501	78

Прѣносъ	1511	78
Конрадъ Кисела г. Велесинъ (Чехия)	10	50
Widavatelstvo krakonoše и Jeine (Чехия)	16	78
Тодоръ Недковъ Говедаровъ отъ Карлово	20	—
Г-жа Найманова чрѣзъ Д-ръ Черникъ г. Олмуцъ	26	23
Г. г. Офицеритѣ и войн. отъ III кавал. див. Добричъ	42	67
Админ. Narodni Politiky	264	74
Славян. Благот. общество отъ Киевъ Русия (10 0 руб)	2650	—
Архитектъ Г-нъ Кушка г Колинъ Чехия	20	98
Дружество „Чехъ" отъ София	100	—
Карловски Архиерейски Намѣстникъ	82	—
Учителкитѣ и Учителитѣ отъ Дѣв. уч. „Мар. Луиза" София	20	—
Командирътъ на 6й Артил. П. Саввовъ	300	—
Д-ръ Алфредъ Рудолфъ отъ Кралевъ Градецъ	65	37
Редак. в „Narodni Listy" изъ Прага	49	77
Студентитѣ изъ Грацъ Австрия	209	75
Д-ръ Алфредъ Рудолфъ отъ Кралевъ Градецъ	51	26
Админ. на в. „Narodna Politika" Прага	221	28
Редакц. на в. „Narodna Politika" Прага	20	—
Д-ръ Алфредъ Рудолфъ Кралевъ Градецъ	38	57
Редакция, на в. „Narodni Listy" отъ Прага	12	60
Соволянски Енорийски Священикъ	10	—
В. Палаузовъ отъ Одеса	26	55
Наумъ Трифуновъ отъ Прага	6	30
Мина Григоровъ Прага	5	25
Андрея Митревъ „	6	30
Зафиръ Константиновъ „	5	25
Петръ Зауновъ „	3	15
Дуко Петковичъ „	5	25
Павле Николовъ „	3	15
Блаже Ивановъ „	3	15
Златанъ Ивановъ „	3	15
Цвѣтанъ Григоровъ „	5	25
Климентъ Панделевъ „	3	15
Ламбе Василевъ „	5	25
Прѣносъ	5810	48

Прѣносъ	5810	48
Отъ Павла Петровъ изъ г. Прага.	1	05
Отъ Любомиръ Костичъ изъ г. Прага.	2	10
Отъ Каролъ Брамбара изъ г. Прага	1	05
Отъ Симеонъ Наумовъ изъ г. Прага.	2	10
Отъ Божилъ Дуковъ изъ г. Прага.	2	10
Отъ Филипъ Якимовъ изъ г. Прага.	2	10
Отъ Веселина Антонова изъ г. Прага	1	05
„ Евлампия Векилова изъ г. Прага.	1	05
„ Михаилъ Никодимовъ изъ г. Прага.	1	05
„ Александръ Янковъ изъ г. Прага.	1	05
„ Ангелъ Щърбановъ г. Прага.	2	10
Отъ Иванъ Щърбанов изъ г. Прага.	2	10
Отъ Кънчо Атанасовъ изъ г. Прага.	1	05
Отъ Петъръ Ламбовъ изъ г. Прага.	1	05
Отъ Индрихъ Кубанекъ изъ г. Прага.	1	05
„ Bêdricha Outraty и Jeine.	6	30
Отъ Майоръ Ал. Желевъ отъ София.	5	—
Отъ Н. Яхаевъ отъ София.	5	—
„ Vilma Seidlova отъ Pisek.	135	29
Отъ К-ра на 17 п Дорост. полкъ Търново.	54	35
Отъ Габровски Архиер. намѣстникъ.	2	50
Отъ Офицеритѣ отъ 4. п. Плѣвен полкъ.	105	—
Отъ К-ра на 7 Прѣслав. полкъ Шуменъ.	103	02
Отъ К-ра на 5 Артил. полкъ Шуменъ.	214	15
Отъ Началника на Флотата Варна.	103	—
Отъ Свещ. В. П. Друмевъ отъ с. Старо-село.	29	50
Отъ К-ра на 7. п. Резервенъ полкъ Варна.	26	—
Отъ Георги Петровъ студентъ отъ Загребъ	28	36
Прѣносъ	6649	86

Прѣносъ	(6649	86
Отъ Администр. „Hlas Naroda“ Прага.	11	54
Отъ Орѣховската Земедѣл. каса.	12	40
Отъ Свещ. Ив. Георгиевъ с Липница.	5	—
Отъ К-ра на 7. п. Прѣславски полкъ г. Шуменъ.	202	—
Отъ Г. г. офицеритѣ отъ 1 конни полкъ София.	98	—
Отъ К ра на 14 п. Макед. полкъ отъ София.	60	—
Отъ К-ра на 14 п. Ловчански полкъ г. Вратца.	37	50
Отъ Н. Лавичъ отъ Брlстъ-Литовскъ Русия.	26	55
Отъ К ра на 18 п. Етър. полкъ Търново.	84	50
Отъ К-ра на 5 Дунавски полкъ г Русее.	63	—
Отъ К-ра на I Артил отдѣление Берковица.	49	45
Отъ Админ. Narodni Politiky. г. Прага.	148	76
Отъ Д-ръ Tomo Bilek изъ Podgrad	47	27
Отъ Benedikt Poniž изъ Gorica	4	20
Отъ Соф Духовна Семинария.	33	—
Отъ Касанското сдружие „св. Архангелъ“ София	100	—
Отъ Свещ. Сава Кирчевъ с. Бръшленъ.	35	—
Отъ К-ра на 1 Артил полкъ г. Севлиево.	55	—
Отъ К-ра на 10 п. Родопски полкъ г. Хасково	34	55
Отъ Шуменски Архиерейски н-къ.	76	04
Отъ Ian Topic изъ г. Pardubice	44	05
Отъ Благ. Комисия за бѣжавцитѣ с. Марийно.	28	—
Отъ Търнски архиерейски н къ.	22	—
Отъ Архимандритъ Елеф-	.	.
Прѣносъ	7922	67

Прѣносъ	7926	67
тери г. Вратца.	100	—
Отъ Rade Wintersteiger г Samobor.	5	25
Отъ Георги Петровъ студентъ Загребъ.	7	35
Отъ Свещ. В, Димитровъ отъ г. Нови-Пазарь	15	65
Отъ Настоят. на църк. „св. Богородица“ с. Малорадъ.	41	—
Отъ Emanuel Dvorak Stavitel г. Прага	10	49
Отъ Редакц. на в. „Narodni Listy Прага	1	84
Отъ К-ра на 4 п. Резерв полкъ отъ г. Хасково.	52	35
Отъ К-ра на Мостовата рота г. Пловдивъ.	4	80
Отъ К ра на 5 Артил. полкъ г. Шуменъ.	17	—
Отъ Братя Прошекови отъ София.	2	10
Отъ Администрацията на в. „Narodni Listy“ изъ Прага	25	18
Отъ П. Кулаковски отъ С-м. Петербургъ	66	25
Отъ Г ца Евгения Кулаковска С м. Петербургъ	7	96
Отъ Свищовското Рибарско Дружество	104	—
Отъ Селскій Староста отъ С Ивовка Русия	26	55
Отъ Администрацията на в. „Narodni Politiky“ изъ Прага	7	35
Отъ Редакцията на в Narodni Listy“ Прага	36	24
Отъ Н. Славчовъ и Градинаровъ изъ Екатеринодаръ Русия	306	—
Отъ продажба на скъсани забл. обявки	2	90
Останали суми за бѣжанцитѣ отъ 1902 г.	24347	76
Постжпили до 1 августъ прѣзъ 1903 г	6308	29
А. Всичко	39418	31

Отъ таи сума прѣзъ течението изразходвани за нуждитѣ на бѣжанцитѣ 35,178 л. 68 ст. и остана свободна сума на 1 Януарии 4251 л. 52 ст. отъ която сума слѣдъ горнята дата се изпратиха 4000 зл лева на св. Екзархия въ Цариградъ за раздаване за страдалцитѣ въ Македония и Одринско

СПИСЪКЪ

на

вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна на сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а, Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 Подкрѣпа „
8 Военни Извѣстия „
9 Столич, Вюлетинъ „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Обзоръ „
12 Реформи „
13 Свободна Дума „
14 Народ. Подкрѣпа Е. Джумая
15 Рилски Балканъ Дубница
16 Конституция Пловдивъ
17 Плѣвенски Извѣстия Плѣвенъ
18 Съврѣменикъ Хасково
19 Пастирски Гласъ Сливенъ
20 Просвѣта Карлово
21 Вѣсти Цариградъ
22 Петербур. вѣдом. С. Петербургъ
23 Правит. вѣстникъ „
24 Свѣтъ „
25 Одески Листокъ Одеса
26 Руское Слово Москва
27 Московскія Вѣдом. „
28 Берлинскій Листокъ Берлинъ
29 Словенски југъ Бѣлградъ
30 Slavisches Echo Виена
31 Сриски Вѣстникъ Бѣлградъ

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Общо Дѣло „
3 Свѣтъ „
4 Народенъ Животъ „
5 Бълг. Телег. Списание „
6 Развитие Разградъ
7 Селска Пробуда Б Черкова
8 Другарка Пловдивъ
9 Род. Напрѣдъкъ Чепеларе
10 Свѣто Дѣло Кюстендилъ
11 Просвѣта София
12 Българска Сбирка София
13 Природа „
14 Спис. на Бълг. Инж Арх. Д-во София
15 Воененъ Журналъ „
16 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
17 Ученическа Бѣседа София
18 Свѣтлина Пловдивъ
19 Руский Вѣстникъ С. Петербургъ
20 Русская Мысль Москва
21 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
22 Славянски вѣкъ Виена
23 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С Петербургъ
24 Napredak Saraevo
25 Slovenski Pzehled Прага
26 Parlamentär Виена
27 Liubliansk Zvon Любляна
28 Hrvatska Misalo Загребъ

Славянски гласъ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 до 3½ коли, голѣмъ форматъ и ще се издава по 1 книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л. — а за чужбина 3 л. 50 ст.

Ржкописи, писма и пари се працатъ до Прѣдседателя на Славянското Благотворително дружество

Еднични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесатъ 3 лева.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати, се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати, се прави 15% отстжпка отъ стойноста.

Г. Г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА II. МАРТЪ 1904 КНИЖКА II.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянекото Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904.

ДИНА II. МАРТЪ 1904. КНИЖКА II.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904.

Славянството и Русия

(По поводъ на първия славянски концертъ въ София).

Отъ **С. С. Бобчевъ**.

I.

Вчера софийското общество бѣше се притекло въ едно извънредно голѣмо множество на първия славянски концертъ, даденъ отъ Славянското Благотворително Дружество въ България. Кажете поради високо-хуманната цѣль на дѣлото — да се събере една братска лепта за раненитѣ руски солдати, кажете поради това, че първи пѫть столицата се канѣше на една прѣкрасно замислена славянска литературно-музикална вечеринка, но салонътъ бѣше буквално прѣпълненъ. Прѣдставители отъ всички срѣди завземаха всички мѣста. Устроителитѣ на вечеринката бѣха прибавили стотина столове повече отъ обикновенитѣ, и тѣ бѣха завзети. Праздно мѣсто нѣмаше. Забѣлѣженитѣ отсѫтствующи не бѣха дошли, само защото билетитѣ вече бѣха разпродадени три-четири дена прѣди 19 февруарий — деньтъ на концерта.

Вечерьта прѣмина блѣскаво. Всичкитѣ нумера; пѣсни, декламации, музикални изпълнения засѣгнаха нѣкой всеславянски сюжетъ. И „Одата на Славянството" отъ Хомякова, и „Клеветникамъ Россiи" отъ Пушкина, и „Славянству" отъ Прерадовича, и Вазовото „Не се гаси туй що не гасне," декламирано по чешки, и славянскитѣ химни, и славянскитѣ пѣсни, всичко това бѣше изслушано отъ събранитѣ съ особно внимание. Та и всѣки отъ участвующитѣ се мѫчеше да изпълни своя дѣлъ съ една загриженость. каквато се налагаше отъ момента. А този моментъ бѣше тържественъ.

Всѣка декламация, всѣка пѣсень, всѣки химнъ заключаваше въ себе си нѣщо иносказателно. символично. Всѣки кѫсъ отъ концерта напомняше славянството и неговото сегашно положение, пълнѣше атмосферата на тоя салонъ съ велики символи на славянското братство.

Цѣлиятъ концертъ бѣше, впрочемъ, символъ. Символътъ бѣше на сцената, и въ салона. Тамъ на сцената прѣдседа-

телствуваше Русия: между славянскитѣ пѣсни, химни и декламации. Тукъ въ салона първо мѣсто бѣше заето отъ прѣдставителя на Русия, седналъ редомъ съ прѣдставителитѣ на България, отъ името на княза, отсѫтствующъ по независящи отъ него причини, но не забравилъ да изкаже своето пълно съчувствие и одобрѣние.

Символиката обаче бѣше най-ярко, най-нагледно очебиеща изразена въ картинитѣ. Такива имаше двѣ.

Копията отъ картината на Артуръ Гротгеръ „Славия,“ копия художествено извършена отъ нашия учитель г. Хорейши, закова вниманието на всички и настрои душитѣ въ една помисълъ. Туй бѣше картинно прѣдставено възраждание на славянството, което иска да дигне статуя на майка „Славия“ противъ иноземщината*). Всѣки носи своя трудъ, всѣки се дивижи, едни се бъхтятъ на високото на скалата за работа, други се качатъ, трети и четвърти, още на земята, се готвятъ да тръгнатъ. Русия заема видното мѣсто.

Символиката казва всичко, изсочи всичко, подчерта всичко въ живата картина. Тя бѣше гвоздея на вечеринката. Тя трѣбваше и да бѫде синтеза на това, което се искаше да се изрази въ фигуративно отношение съ цѣлата тази вечеринка, не неумѣстно наричана отъ нѣкои „всеславянска“.

II.

Живата картина, съ която се завърши славянския концертъ на 19-й февруарий т. г., може да се нарѣче Славянството и Русия. Ние видѣхме изображението на Русия и Славянството, подложени на изпитанието, що прѣтърпѣватъ прѣзъ

*) Ето точното описание на картината, споредъ схващанието ѝ отъ самия художникъ полски живописецъ Артуръ Гротгеръ, въ 1865 г Разбунтуваното германско море гнѣвно бие въ скалитѣ на славянския брѣгъ Цѣлото небе е покрито съ грозни облаци. Зловѣща буря наближава. Съединенитѣ Славяни бързатъ да довършатъ грамадната статуя „Славия“, издѣлана отъ скалата на морския брѣгъ На скелята приковали елха, която накичили съ славянско знаме. Работата имъ е бърза — буря скоро ще завене. Чехъ, първъ труженикъ, първъ апостолъ на всеславянската идея първъ, когото би могло да погълне германското море, — довършва работата на главата на Славия До него направенъ стои Русинъ, могѫщъ и силенъ, готовъ да му помага съ силата си. Добросъвѣстенъ Словакъ (Коларъ, поетъ на „Slavy dcera“) съчувствено го гледа. На стълбата се качва Черногорецъ, този юженъ славянски сокол, който винаги е билъ вѣренъ на славянското си звание. И малорусинъ (отъ Галиция) се готви да се качи на стълбата за да помага на по-вѣщитѣ си въ работата събратия. Долу, въ самото подножие, усърдно работи Словенецъ (Копитаръ). До него стои, подпрѣнъ о „Славия“ Хърватинъ, И току що освободениятъ Сърбинъ подкрѣпя Българина, който, макаръ че още живѣе подъ турско робство (главата му е покрита съ фесъ), вече е проникнатъ съ славянската надежда, вѣра и любовь.

войната съ Япония. Рускиятъ солдатинъ въ доблестенъ бой сразилъ двама японци и тѣ се търколили въ краката му; леко раненъ, рускиятъ солдатинъ си почива и събира сили; до него се изправилъ гениятъ на славянската идея и побѣдата и, съ майчина нѣжность, бди надъ него, засѣга го съ своята животворна милувка и го извиква на нови подвизи... Задъ тази група се изправя величествено майка Русия, обиколена отъ членоветѣ на цѣлата славянска челядь. Тя е завзела централното мѣсто, величествена, но скромна, прѣдседателствующа и ржководяща, съ погледъ и посочвания, дѣятелностьта на всички. Надъ нея сж изправени Чехия, Словашко и Словиния, които първи се вслушватъ въ наставленията на великата славянска прѣдставителка, готови да се впускатъ по нейно упжтване. Отдѣсно на Русия, непосрѣдствено до нея се виждатъ фигурата на Македония, която се хванала о ржката на Великата Освободителка и чака отъ нея подобрѣнието на сждбата си; България се надвѣсила и съ една ржка на рамото на Македония сѣкашъ ѝ казва: „и азъ съмъ тукъ: свой своего не храни, но тежко и горко кой си го нѣма!“ По на страна отъ лѣво сж Сърбия, Черна-Гора и Хърватско, сближени подъ ржководството на Русия и упжтени къмъ славянска солидарна дѣятелность... Все тукъ наоколо сж и другитѣ малки и голѣми славянски племена: Русиния, Полша, Босна и Херцеговина.

Картината произведе силно, потрѣсно впечатление. Бѣше единъ величествено исторически моментъ, когато солдатинътъ русинъ, засегнатъ отъ тая милувка на славянския гений, която дава само любяща сестра, скокна и се усѣти одушевенъ съ одесеторни сили. „Боже Царя храни,“ викаше цѣлиятъ салонъ; „Боже Царя храни“ грьмна оркестрътъ на военната музика: „Боже Царя храни!“ запѣ хорътъ и всичката славянска челядь отъ сцената

И литнà „Боже Царя храни“ по всички уста. Една молитва изъ дълбинитѣ на всички сърдца трети пжть вече се възнасяше къмъ Всевишния за даруване побѣда на Царя и Русия „на славу намъ, на страхъ врагамъ...“

Това бѣше една историческа вечерь. Тя не ще се изглади изъ паметьта на присжтствующитѣ дълго и дълго врѣме, защото тя проникна дълбоко въ душитѣ.

Живата картина бѣше и цѣла програма, цѣлъ символически мирогледъ на славянското благотворително дружество

въ България. Ще кажемъ нѣщо повече. Тя бѣше обществено-културната и политическа програма на славянството въ образи. Тукъ се прѣдстави това, което е било, което е и което ще бжде. А руско-японската война бѣ единъ поводъ да изкаже славянството по-нагледно своитѣ отношения къмъ Русия.

III.

И славянството се вече изказва. Може би нѣкждѣ това изказване бѣше по-горѣщо, по-интенсивно, по-нагледно; другадѣ бѣше повече задушевно, тихо и малошумно; но на всѣкждѣ то бѣше искренно. Нищожнитѣ дисонанси, много слаби отгласи на домашни недоразумения, не развалиха съ нищо всеобщия тонъ на едно грамадно славянско съзнание за величието, прѣдстателството, ржководителството на Русия въ живота на славянската челядь.

Ако Бѣлокаменна Москва и цѣла Русия се осѣнява отъ кръстно знамение, колѣнопрѣклонно пада прѣдъ Иверската Божа майка и храма на Спасителя за да проси побѣда на руското оржжие противъ новото монголско нашествие; горещи сж молитвитѣ на златоглава Прага цѣла въ ентузиастски полетъ и въ горещи излияния на симпатии къмъ руския доблестенъ солдатинъ.

Цѣла Чехия, ако и поставена въ извѣстни не толкозъ благоприятни условия за явно изказване, застана на чело на изявленията, симпатиитѣ и удивлението отъ хуманостьта на Царя и принуденото му почване една културна война съ желтоликия японецъ. Словаци, словенци, хървати и други славянски народности въ Хабсбургската монархия изказаха сжщо своитѣ симпатии къмъ Русия и съ молитвитѣ си въ черкова за побѣда на руското оржжие, и въ печата съ горещи братски отзиви, и въ събиранията помощи за раненитѣ и болнитѣ...

На Балканския полуостровъ демонстратирането на съчувствията не бѣше по-слабо. То се забѣлѣжи и въ София, и въ Бѣлградъ, и въ Цетина, и въ Сараево. На всѣкждѣ, гдѣто тупа славянско сърдце, то трепти въ полза на руското дѣло, на руската побѣда, на руското одолѣние надъ дързкия и вѣроломенъ врагъ. Въ политѣ на Витоша, на брѣговетѣ на Сава, въ непристжпнитѣ усои на Зета, въ полята на Босна-Сараево єдно копнѣяние се произнася: копнѣянието за одолѣние на пазителката, защитницата на европейската култура надъ азиатския жълтъ грабитель.

Ако трѣбваше на свѣта едно осязателно доказателство, че славянскитѣ народи въ своята цѣлокупна маса, отъ горѣ долу, въ всички пластове иматъ една душа и че тази съвокупна душа е съ Русия, това се доказа. И то се доказа не само съ думи, то се доказа и на дѣло.

Сѣкашъ цѣлото славянство съ стихийна сила се разклати отъ една мисъль прѣдъ величието на оная борба, която се почва на тихоокеанскитѣ брѣгове и на която развитието и края, види се, ще бѫде пълно не само съ всеславянски, но и всесвѣтски послѣдствия. Славянството инстинктивно осѣща, че това ще е срѣща на една негова рѫководяща сила, вардяща не само себе си, но и цѣлото славянство. И то горѣщо молитствува побѣда Русии.

И, като наричаме Русия рѫководителка, ние разбираме това въ всѣко отношение. Тя е най-първата, най-силната, най-могѫщата, най-кадърната да поведе, да даде съвѣти, да научи, и, въ нужда, да запази, да защити, да не допусне обидата, поврѣдата на никого отъ членоветѣ на славянската челядь.

Всѣки членъ отъ голѣмия славянски родъ живѣе у дома си самостоятеленъ; но всѣки славянинъ знае, че има единъ първенецъ, на когото думата е мощна, и властна, и заслужваща да се слуша — въ щастие и нещастие. Тя е дума на свой водачь. Може би това обстоятелство не добрѣ се схващише отъ всички; но сега по случай на руско-японската война, то се изсочи много нагледно, много изпѫкнало, стана ясно за всички.

Славянската солидарность е една идея, на която въплощението не е напълно ясно за всѣкиго; но това, което сега стана повече отъ ясно, то е, че на чело на тази идея стои изправена по-право, по необходимость, по историческа фаталность — Русия. Рускиятъ народъ между другитѣ славяни смѣло зае ролята на primus inter pares.

Това е единъ урокъ отъ руско-японската война и за славянскитѣ племена и за цѣлия свѣтъ.

А на 19 февр. вечерьта ние видѣхме тази идея въ живата картина, съ която се завърши концерта на Славянското Благотворятелно Дружество въ България.

София, 20 февруарий, 1904 г.

Славянитѣ въ Гърция.

До 1830 г. не е ставало въпросъ за това, дали сегашнитѣ гърци сж потомци на старитѣ, или пъкъ сж нѣкаква погърчена смѣсица. Прьвъ за днешната гръцка народность е заговорилъ Яковъ Фалмерайеръ въ прѣдисловието на своето съчинение „Историята на полуострова Морея прѣзъ срѣднитѣ вѣкове". Той счита старото елинско племе въ Европа като съвършено изтрѣбено. Споредъ него красивиятъ старогръцки типъ, остроумниятъ старогръцки духъ, искуството и пр. сж изчезнали отъ гръцката земя. Най-послѣ, споредъ Фалмерайера, въ жилитѣ на днешнитѣ гърци не тече нито една капка староелинска кръвь, а наопаки, сегашниятъ гръцки народъ се е образувалъ въ продължение на нѣколко вѣка отъ смѣсването на славяни съ албанци и съ остатъци отъ поримчени тракоилирийци.

При всичко че Фалмерайеръ е писалъ своето мнѣние за сегашнитѣ гърци, слѣдъ като е направилъ дълги пжтувания въ гръцката земя, но той е падналъ въ крайность, поради което е повдигналъ противъ себе си цѣла буря въ лагера на филелинитѣ. Както и да е, но за насъ важи факта, че книгата на Фалмерайера за Морея, издадена прѣзъ 1830 г., стана причина да се започне изслѣдването на въпроса за заселването и миналото на славянитѣ въ собствена Гърция.

Отначало нападенията противъ Фалмерайера сж били само голословни нападки. Особено яростни сж били нападкитѣ на гръцкитѣ историци, които сполучили да докажатъ нѣкои отдѣлни неточности у Фалмарайера, но не могли да оборятъ отъ основа цѣлата му теория. По-послѣ, когато въодушевлението отъ елинизма въ Европа взе да отслабва и когато станаха редъ нови етнографически, исторически и езиковни изслѣдвания, дойде се до едно правилно разрѣшение на въпроса. Така, нѣмскиятъ историкъ Хопфъ, като опровергава отчасти Фалмарайера, приема, че вече въ 8-о столѣтие сл. Хр., славянитѣ били завзели по-голѣмата часть отъ Гърция и че днесъ има славянска примѣсь въ гръцкия народъ.

Понеже нито рамкитѣ, нито пъкъ характерътъ на списанието позволяватъ да се разглежда обширно такъвъ единъ въпросъ, какъвто е тоя за славянитѣ въ Гърция, то затова ние ще се ограничимъ тука да дадемъ само единъ сухъ и кратъкъ очеркъ като изтъкнимъ най-очебиещитѣ факти върху слѣднитѣ три точки:

1) Заселването на собствена Гърция отъ славянитѣ, 2) Историята на славянитѣ въ гръцката земя и 3) Какви славянски остатъци има у днешнитѣ гърци.

Споредъ думитѣ на Комиса Марцелина, славянитѣ за пръвъ пжть нахлули въ южната часть на полуострова прѣзъ 517 год. Тѣ още въ Тракия разбили византийската войска и убили самия и началникъ Юлиана, слѣдъ което опустошили Македония, Тесалия, старията Епиръ и сѣверна Гърция чакъ до Термопили, като задигнали съ себе си и многобройни плѣнници. За да спаси нещастнитѣ си подданици, императоръ Анастасий платилъ на славянитѣ 1000 фунта злато, за да пуснатъ плѣнницитѣ, но този откупъ се видѣлъ недостатъченъ на славянитѣ, поради което тѣ освободили само една часть отъ заробенитѣ, а останалитѣ, които били повече, прѣдали на жестока смърть прѣдъ очитѣ на императорския префектъ, който билъ отишълъ да ги откупува.*)

За да не нахлуватъ славянитѣ повече прѣзъ Дунава, Юстинианъ построилъ край него 80 крѣпости, а за да спре грабежитѣ и опустошенията на тия славяни, които се били вече поселили въ Полуострова, заповѣдалъ на полководеца си Мундо да ги осмири. Но слѣдъ нѣколко сблъсквания Мундо нѣмалъ силата да изпълни поржчката на господаря си, та затова Юстинианъ издигналъ и поправилъ 600 крѣпости въ вжтрѣшностьта, като укрѣпилъ за всѣки случай Термопили и Коринтския провлакъ, за да не опустошаватъ славянитѣ собствена Гърция. При все това славянитѣ продължавали и въ врѣме на Юстиниана да опустошаватъ вжтрѣшнитѣ земи на Полуострова, между които и Гърция, и то така, че, споредъ думитѣ на съврѣменника Прокопия, имало мѣста, които били петь пжти грабени и опустошавани. Споредъ сжщия авторъ, между Ионийското море и стѣнитѣ на столицата нѣмало ни едно мѣсто, ни една гора, ни една пещера, ни единъ жгълъ отъ византийската земя, който да не е билъ опустошаванъ.

Въ края на Юстиниановото царуване, прѣзъ 558 г., когато съюзенитѣ славяни и българи се опитали, подъ началството на Забергана, да нападнатъ даже Цариградъ, единъ отрядъ се отдѣлилъ отъ тѣхъ още въ Тракия и нападналъ на собствена Гърция, като опустошилъ земитѣ до Термопили.

Слѣдъ 20 год., прѣзъ 578 год., споредъ Менандра, около 100.000 славяни разграбили Тракия и прѣнесли опустошенията си въ Елада. За това сжщото опустошение на Елада, църковниятъ историкъ Йоанъ Ефески пише така:

---

*) Марцелинъ нарича тия славяни Скити или Гети, навѣрно затова, защото сж дошли отъ задъ Дунава, дѣто сж живѣли по-рано и Скититѣ и Гетитѣ. — Любопитно е, че арнаутитѣ и до сега наричатъ всѣки българинъ „Шкя", навѣрно отъ Скитъ.

„На 3 та година слѣдъ смъртьта на императора Юстиниана въ царуването на Тиберия побѣдоносний, излѣзълъ проклѣтия славянски народъ и направилъ нападение на цѣла Елада, на мѣстноститѣ около Солунъ и на цѣла Тракия. Тѣ (славянитѣ) завоевали много градове и укрѣпени мѣста, опустошавали, горили грабили и завладѣли страната. Тѣ се заселили въ нея безъ страхъ като че да имъ е принадлежала".

— Отъ тия думи на Йоана Ефески се вижда ясно, че славянитѣ, слѣдъ като опустошавали на нѣколко пжти срѣдня Гърция, въ втората половина на VI-я вѣкъ, прѣзъ 578 г. се заселили въ нея. Отъ тая година се започва заселването на собствена Гърция съ славяни.

Слѣдъ 11 год., прѣзъ 589 год., славянитѣ нахлули и въ Пелопонезъ, и се заселили въ нѣкои негови части, на които станали пълни господари.

Нахлуването на славянитѣ въ Елада и Пелопонезъ се е още повече усилило въ началото на VII-я вѣкъ, поради което съврѣменикътъ Исидоръ Сивилски казва, че въ 5-та година на Ираклиевото царуване (615 год.), славянитѣ отнели отъ византийцитѣ Гърция.

Като завзели вжтрѣшностьта на собствена Гърция, славянитѣ пропъдили гърцитѣ отъ много крайбрѣжия, дѣто се загнѣздили сами. Тамъ тѣ си направили малки еднодървени ладийки и започнали съ тѣхъ да нападатъ и да грабятъ не само близкитѣ острови, но и доста отдалечени земи. Така, ва врѣмето на Константина Погоната (668—685 г.) тѣ опустошили островитѣ и брѣговетѣ на Ионийското море и на Архипелага. А споредъ съврѣменика Тома презвитеръ, въ сжщия (VII) вѣкъ славянитѣ нападнали и на островъ Критъ. Въобще славянитѣ отъ Гърция до толкова навикнали да грабятъ крайбрѣжията, че, спородъ свидѣтелството на Павла Диакона, къмъ края на VIII-я вѣкъ, тѣ се осмѣлили да нападнатъ даже южна Италия, дѣто разбили Беневентския войвода Айона и опустошили областьта Апулия. Обаче наскоро били разбити отъ приемника на Айона, Радоалда, та се върнали назадъ.

Отъ изложенитѣ до сега факти иде отъ само себе си заключението, че славянизирането на повечето отъ земитѣ въ днешна Гърция се е свършило къмъ половината на VII-я вѣкъ. Така че горскитѣ и естествено укрѣпенитѣ мѣста на Елада и Пелопонезъ както и много отъ котловинитѣ имъ били завзети отъ славянитѣ, които си останали тамъ за дълго врѣме господари; само въ града Атина и въ нѣкои крайбрѣжия се държели още остатъцитѣ отъ гърцитѣ. Ето защо съкратительтъ на Страбона, който е писалъ къмъ края на X-я вѣкъ, свидѣтелствува, че въ негово врѣме Епиръ, Елада и Пелопонезъ завземали славяни, заселването на които въ тия земи той отнася къмъ отдалечени врѣмена. А Тесалия е била до толкова завзета отъ славяни, че съврѣменнитѣ византийски писатели почнали да ги считатъ за коренни жители,

за потомци на старитѣ Мирмидони, които Ахилъ прѣдвождалъ въ Троянската война. Тъй, въ една троянска притча, прѣведена въ X-я вѣкъ за царя Симеона, четемъ: „Сій Ахилеусъ имый воя своя, иже нарицахуся тогда Муръ Мидонесъ ныне Болгаре“.

Заселенитѣ въ Гърция славяни не образували едно цѣло политическо тѣло, а живѣели на отдѣлни племена и се борили почти всѣкога по отдѣлно противъ тоя или оня свой врагъ. Отъ тия племена най важна роля сж играли Велезититѣ, Милингитѣ (Майонотитѣ) и Езерититѣ (Цаконитѣ). Историята на славянитѣ въ собствена Гърция, отъ тѣхното заселване въ тая земя до идването на турцитѣ, не може точно да се прослѣди, защото за тия славяни сж запазени само нѣкои откъслечни свѣдѣния, които се отнасятъ главно до Велезититѣ, Милингитѣ и Езерититѣ.

Велезититѣ живѣели край залива Воло въ Тесалия. По тѣхното име се нарича днесъ града Велестино.*) Тѣ участвували съ македонскитѣ славяни при първата обсада на Солунъ прѣзъ 679 г. А при втората славянска обсада, прѣзъ 685 г. тѣ взели страната на Солунянитѣ и имъ доставили храна.

Велезититѣ си живѣели съвсѣмъ свободно до 783 г. Прѣзъ тая година императрицата Ирина се рѣшила да покори всичкитѣ славяни въ Гърция. За тая цѣль тя изпратила полководеца Ставраки, който покорилъ Тасалийскитѣ славяни, миналъ прѣзъ Елада и се вмъкналъ въ Пелопонезъ, отъ дѣто отвелъ много славяни плѣнници и заграбилъ голѣма плячка. но да съсипе и унищожи съвсѣмъ славянитѣ неможилъ.

Велезититѣ намѣрили скоро случая да възстанатъ. Прѣзъ 799 год. царица Ирина ослѣпила сина си Константина Копронима, заточила го въ Атина и завзела сама прѣстола. Тогава Атинянитѣ, като желаяли да спомогнатъ на ослѣпения князъ, прѣдложили на Акамира, княза на Велезититѣ да възстане и да покачи на прѣстола Константина. Акамиръ възстаналъ, но силитѣ му били слаби, поради което билъ скоро побѣденъ.

Наскоро слѣдъ това, прѣзъ 807 г. свободнитѣ пелопонезски славяни въ съюзъ съ сарацинитѣ нападнали на града Патрасъ и го обсадили, но византийската войска ги отблъснала и разбила. При това тия отъ славянитѣ, които населявали Елада, били принудени да се подчинятъ.

Слѣдъ това поражение се изтъкватъ прѣзъ IX вѣкъ между пелопонезскитѣ славяни Милингитѣ, които живѣели по хребета Тайгетъ въ Лакония и Езерититѣ, — по гориститѣ брѣгове до днешния градъ Навплия. Тия двѣ племена продължавали да играятъ важна роля въ Пелопонезъ чакъ до нахлуването на турцитѣ въ тая земя.

---

*) Въ старо врѣме Ферей. Въ тоя градъ се е родилъ Риласъ Ферей, първиятъ пробудитель на еленизма.

При всичко, че били поразени при Патрасъ пелопонезскитѣ славяни продължавали да пакостятъ на гърцитѣ, поради което императрица Теодора (842—867 год.) изпратила противъ тѣхъ полководеца Теокриста, който покорилъ окончателно всичкитѣ племена, освѣнъ Милингитѣ и Езеритѣ, които сполучилъ само да задължи да плащатъ данъкъ. Обаче плащането на данъка било непоносимо за тия двѣ храбри планински племена, поради което тѣ заедно съ другитѣ пелопонезски славяни възстанали прѣзъ 933 г. въ врѣмето на императора Романа и чакъ прѣзъ 1040 г. били смирени и отново принудени да плащатъ данъкъ и да служатъ въ войската. При все това на по-силнитѣ родове било позволено да си избиратъ сами своитѣ началници, а византийцитѣ ги само потвърждавали.

До втората половина на X вѣкъ Милингитѣ и Езеритѣ си оставали езичници. Тѣхниятъ апостолъ и кръститель е билъ Св. Никонъ (998 г.), въ житието на когото четемъ, че обучавалъ дивия народъ, строилъ църкви и умрѣлъ въ Лакедемонъ. Въ сѫщото житие се разправя, че до покръстването си Милингитѣ сѫ били разбойнически народъ. Тѣ живѣели въ недостѫпнитѣ гори, отъ които се спущали по нѣкогажъ за да се награбятъ на момичета и стада.

Съ приемането на християнството, послѣднитѣ остатъци отъ полусвободнитѣ славяни въ Пелопонезъ, като се изравнили въ вѣрата си съ вѣчнитѣ си врагове византийцитѣ, прѣстанали вече да се бунтуватъ и почнали полека-лека да се погърчватъ. Обаче това погърчване не вървѣло бързо. Тъй, знае се положително, че около Тайгетъ славянитѣ сѫ говорѣли езика си чакъ до половината на XV вѣкъ.

Не само въ Пелопонезъ, дѣто славянитѣ сѫ били най-силни но и въ другитѣ части на Гърция славянскитѣ елементи сѫ се запазили за дълго врѣме. Така, въ XI вѣкъ Епиръ се нарича у италиянцитѣ „българска земя“, а градътъ Арта—„български градъ“. Въ сѫщия (XI) вѣкъ, когато Василий Българоубиецъ покорилъ западното българско царство, подчинилъ на самостоятелния български охридски архиепископъ 6-тѣ епирски епархии. А отъ това се вижда, че Епиръ трѣбва да е билъ населенъ още съ славяни.

Сѫщеврѣменно западната планинска часть на Елада е била сѫщо гѫсто населена съ славяни, които възстанали прѣзъ 1040 г., щомъ като узнали, че тѣхнитѣ съотечественници въ Македония се освободили отъ гръцкото иго и обсадили Солунъ. Византийскиятъ хронографъ Кедринъ подробно обяснява причинитѣ на възстанието прѣзъ 1040 г., като казва между другото и слѣдньото: „Царь Василий, когато покорилъ българитѣ, не искалъ да направи нововъведения, нито да промѣни нѣщо, та оставилъ всичко върху старото положение, така да се вършатъ работитѣ, както се е билъ разпоредилъ Самуилъ: всѣки българинъ, който има едно рало волове, да внася въ държавната хазна единъ медий жито, сѫщо така и просо и една стовна вино, а пъкъ бирникътъ

заповѣдалъ народътъ вмѣсто това да дава пари. Затова славяните възстанали, защото не били навикнали да даватъ пари.

Славянитѣ се запазили за дълго врѣме даже въ Атика. Така, Михаилъ Акоминатъ, атински митрополитъ прѣзъ XII вѣкъ разправя, че тогавашнитѣ жители на Атика били слаби по духъ и варвари. Той едвамъ успѣлъ да разбира езика имъ слѣдъ 3 годишно прѣбиване въ Атика. Сѫщиятъ Акоминатъ ни дава не само цѣнни данни за сѫществуването въ Атика на славянски задруги, които образували разни общини, но ни разправя и за възстанията на тия общини противъ въвеждането на разни данъци.

Отъ XII вѣкъ нататъкъ, единственитѣ славяни въ Гърция, които сѫ играли извѣстна роля сѫ били Милингитѣ и Езерититѣ. Слѣдъ като приели християнството, тѣ свързали своята сѫдба съ сѫдбата на новитѣ си едновѣрци, византийцитѣ. Така, когато въ 1205 г. франкитѣ нахлули въ Пелопонезъ, то Милингитѣ излѣзли заедно съ гръцкитѣ жители на пелопонезкитѣ градове противъ покрититѣ съ брони рицари, но не могли да устоятъ противъ тѣхъ. Нѣколко запазени срѣдневѣковни гръцки пѣсни споменуватъ за борбитѣ на полусамостоятелнитѣ пелопонезки славяни съ франкитѣ. Въ една отъ тия пѣсни се говори за една голѣма милингийска задруга въ Пелопонезъ, че тя държала укрѣпенитѣ проходи, че била горделива и не отстѫпвала никакъ прѣдъ новия господарь. Споредъ сѫщата пѣсень франкитѣ сѫ били принудени да се укрѣпятъ около планината Тайгетъ, та тогава прѣдложили на Милингитѣ да се прѣдадатъ. Обаче тѣ отговорили, че приематъ да се подчинятъ, но само съ условие, да не плащатъ данъци, да запазятъ своята самостоятелность въ управлението и да служатъ подъ тѣхната команда, както сѫ служили и подъ византийската команда. По-нататъкъ въ сѫщата пѣсень се казва, че славянитѣ само тогава се покорили на франкитѣ, когато послѣднитѣ издигнали нѣколко крѣпости. Дали изложеното въ тая пѣсень е станало точно тъй, незнаемъ, но въ всѣки случай борбата на славянитѣ съ франкитѣ трѣбва да е била много упорита, защото чакъ слѣдъ 44 г., на 1249 г. Милингитѣ дали клѣтва за вѣрность на латинския князъ на Ахаия Вилхардуена.

Поведението на латинскитѣ рицари въ Пелопонезъ накарало славянитѣ скоро да възстанатъ. Прѣзъ 1263 г. се повдигнали Милингитѣ, а заедно съ тѣхъ Езерититѣ, както и всичкитѣ други славянски неизвѣстни сега племена, които живѣели въ вѫтрѣшностьта на Пелопонезъ. Това възстание било усмирено, но слѣдъ 9 години, прѣзъ 1272 г. тѣ пакъ се повдигнали. Главнитѣ водители въ тия двѣ възстания сѫ били отъ рода Заси, отъ племето на Милингитѣ. Отъ тоя родъ се е прославилъ най-много Георги Заси, който се споменува прѣзъ 1310 година като водитель на Милингитѣ.

Новъ ударъ на славянитѣ въ Гърция сѫ причинили прѣзъ XIV вѣкъ албанцитѣ. Поради разширението на Душановата държава на югъ, тѣ нахлули съ хиляди въ Елада и Пелопонезъ и

завзели много мѣста. И до сега се срѣщатъ многобройни албански селища въ Атика, Беотия и въ по-голѣмата часть на Пелопонезъ, както и по близкитѣ острови. Обаче албанцитѣ не унищожили славянитѣ, защото не сж навлѣзли въ Гърция съ оржжие въ ржка, а като мирни жители. Ето защо писательтъ Мазарисъ, съврѣменникъ на императора Мануила Палеолога (1391—1425 г.), въ своитѣ диалози „Въ царството на мъртвитѣ", като говори за разнитѣ народи, които сж живѣели въ неговото врѣме въ Пелопонезъ, споменува и славянитѣ. Пелопонезкитѣ славяни, не само че сжществували въ Гърция, слѣдъ албанското нахлуване, но и запазили своята воинственость чакъ до окончателното покоряване на Балканския Полуостровъ отъ турцитѣ. Подбутнати отъ венецианитѣ, които търгували съ тѣхъ, тѣ се повдигнали прѣзъ 1389 противъ деспота Теодора I. При това венецианитѣ цѣнѣли твърдѣ високо храбростьта на пелопонезкитѣ славяни, поради което взели прѣзъ 1414 г. едного отъ сѣмейството Заси съ 400 Милинги, за да пази пелопонезкитѣ имъ градове Корона и Метона.

А когато османцитѣ нахлули и завзели Пелопонезъ, прѣзъ 1486 год., Милингитѣ се повдигнали, избили всичкитѣ турци въ областьта си, завзели 29 крѣпости и повикали неаполитанския краль Фердинанда да завземе Морея.

Послѣднитѣ спомени за славянскитѣ земи въ Пелопонезъ срѣщаме въ единъ официаленъ венециански документъ отъ 1485 г., въ който като се говори за доставка на соль въ разнитѣ части на Пелопонезъ, Цакония, земята на Езерититѣ, се нарича Склавония.

И прѣзъ врѣме на турското робство Милингитѣ, подъ името Майоноти, запазили извѣстна самостоятелность. Тѣ се управлявали отъ единъ свой началникъ-християнинъ, който се титулувалъ бей. Този бей е билъ подвластенъ на султана, но хората му не плащали никакви данъци и турски кракъ не стжпвалъ въ тѣхната земя. Най-послѣ въ пелопонезкото въстание въ края на XVIII вѣкъ както и въ врѣме на завѣрата (1821 г.) Милингитѣ сж взели най-живо участие и сж дали много и забѣлѣжителни герои.

Като живѣли дълго врѣме между гърцитѣ, славянитѣ се прѣтопили постепенно, като оставили голѣми слѣди въ днешна Гърция, именно въ географическитѣ названия, въ фамилнитѣ имена въ облѣклото и въ езика.

Надъ Навпактъ (Срѣдня Гърция) цѣлата планинска область се нарича сега Кравара. За забѣлѣзване е, че 20—25 к м. на сѣверъ отъ тоя градъ се намира въ планината едно селце, което се нарича Граница. Това название ни навежда на мисъльта, че тамъ трѣбва да е била границата на нѣкоя срѣдневѣковна славянска държавица, която е обхващала цѣлата краварска планинска область, толкова повече, че селата въ тая область носятъ и до сега славянски названия, именно: Голѣми, Делга, Мегало Лоботина, Микро Лаботина, Церново, Яблани Берко, Зелище, Клепа, Палуково, Синища, Аборяни, Берища, Козица, Арахови и т. н.

Но не е само краварската областъ, въ която се срѣщатъ географически славянски названия. Такива названия се срѣщатъ изобилно и въ другитѣ области на днешна Гърция. Така, въ югоизточната часть на Епиръ една цѣла областъ се нарича Загора; съ сжщото име се нарича и единъ градецъ въ Тесалия, задъ планината Пелионъ.

Славянитѣ прѣкръстили даже нѣкаи стари елински градове, така, Етонъ нарекли Вощица, Анакторионъ — Воница, Стратосъ — Лепену и др.

Мнѣнието на ученитѣ за славянскитѣ географически названия въ собствена Гърция е различно. Хопфъ допуща, че на 40 названия има 1 славянско, а гръцкиятъ историкъ Папаригопулосъ се е увѣрилъ, че 1/4 отъ географическитѣ названия въ Гърция сж отъ славянски коренъ. Но при едно обстоятелствено изслѣдване на тоя въпросъ ще излѣзе, че географически славянски названия има въ Гърция много повече, отколкото се е мислило до сега.

При всичко че сж се погърчили, славянитѣ въ днешна Гърция сж си запазили на много мѣста фамилнитѣ славянски имена, напр. Грива, Стайкосъ, Крестенитисъ, Вулгосъ, Драгумисъ, Вургарисъ и др. Особено интересенъ въ тоя случай е факта, че въ село Арахови, краварска областъ, живѣе и сега едно старо сѣмейство „Сисманеи (Шишмановци), отъ което Коста Сисманъ, споредъ гръцкитѣ прѣдания отъ XVIII вѣкъ, се наричалъ „Гяуръ паша" и е билъ като замѣстникъ на Бератския паша, отъ когото зависела тогава цѣлата краварска областъ. Този сжщия Коста станалъ прѣзъ 1770 г. въ врѣмето на Екатерина II. главатарь на гръцкитѣ възстанници противъ турската власть. Отъ това сжщото сѣмейство се споменуватъ въ гръцкитѣ народни пѣсни и много Арматоли[1]).

Близо до село Арахови има единъ малъкъ мънастирь, основанъ отъ горѣпоменатото сѣмейство „Сисманеи" прѣзъ 1777 год. Въ тоя мънастирь е запазено изображението на основателя му, съ червена блуза и съ калпакъ на глава. Това облѣкло не прилича нито на днешното, нито на старото гръцко облѣкло. А това показва, че и прѣзъ XVIII вѣкъ на нѣкои мѣста нашитѣ погърчени славяни продължавали да си носятъ още славянската прѣмѣна. А пъкъ ако се вземе въ днешното женско селско гръцко облѣкло, то ще видимъ, че на нѣкои мѣста въ Гърция женитѣ носятъ дрѣхи много прилични на нашитѣ славянски костюми.

За славянскитѣ остатъци въ гръдкия езикъ е писалъ между другитѣ и покойниятъ Д Матовъ. Той изкарва, че въ днешния гръцки езикъ има само 180 думи отъ славянски произходъ, обаче това число трѣбва да се увеличи съ още нѣколко неотбѣлѣзани отъ Матова думи, а именно: Арапа (редъ) отъ сл. редъ; Магаризо (оскверняванъ) отъ сл. магаре; Бора (фортуна) отъ сл. буря;

1) Полусвободни въоржжени християни, които спомагали въ миналитѣ вѣкове на турцитѣ за да прѣслѣдватъ и унищожаватъ разбойницитѣ.

Пепеля (пепель) отъ сл. пепель; Скория (згория) отъ сл. згория; Цукризо (чукамъ) отъ сл. чукамъ; Четула (рабошъ) отъ сл. чета (т. е. броя).

А ако се повърнемъ малко назадъ да разгледаме гръцкитѣ народни пѣсни, издадени неотколѣ отъ Пасовъ, то въ тѣхъ ще срѣщнемъ чисто славянски названия: Вулгарели (мѣстность при Арта), Бардуля и Забардуля (села въ Лакония), Малево (планина въ Морея) и употрѣбяванитѣ сега у насъ имена Райко и Бойко. Въ хайдушката пѣсень на Никоцара (XVIII в.) къмъ тоя войвода се обръщатъ съ думата „Нико-царули (нашето „царю-ле“). Най-послѣ въ друга хайдушка пѣсень отъ 1750 г. войводата се обръща къмъ своята чета съ думата „брати ми“ (брате).

Славянитѣ въ Гърция трѣбва да сж запазили за много дълго врѣме своитѣ старинни наредби, защото въ днешния говоримъ гръцки езикъ срѣщаме думата „законъ“, която означавала по-рано у славянитѣ обичай или редъ. Въ такова сжщо значение се употрѣбява и сега тая дума между населението на нѣкои планински мѣста въ Гърция, особено когато работата се отнася до хайдушкитѣ обичаи и до селскитѣ наредби.

Славянитѣ повлияли и върху гръцкото произношение. Така, поради тѣхното влияние, придиханието въ нѣкои думи съ буквата θ се губи сега. Напр. казва се ортòсъ (правъ) вм. орθòсъ; ехтéсъ (вчера) вм. ехθéсъ; иртаме (дойдохме) вм. ӥрθаме и т. п.

Славянитѣ сж оказали влияние и върху окончанията на нѣкои гръцки думи, като сж имъ дали своитѣ умалителни окончания и ц а и ч к о. Така, въ нѣкои провинции употрѣбяватъ думитѣ: Еленица (Еленка), Софица (Софийка), Фотица (отецъ), евморфучко (хубавичко), калучка (добричко) и пр.

Най-послѣ, поради влиянието на славянския езикъ, чисто славянскитѣ звукове ш и ч сж влѣзли въ нѣкои отъ нарѣчията на ново-гръцкия езикъ. Така, на нѣкои мѣста казватъ: кшéро (знамъ) вм. ксèвро; пшéвма (лъжа) вм. псéвма; гантрòпи (человѣци) вм. тус антрòпус; чипа (казахъ ѝ) вм. тис ипа и пр.

Чилевъ—Георгиевъ,

София, 20/II 1904 год.

Славянски дѣйци.

Двадесетпетата годишнина на „Archiv für Slavische Philologie“ подъ редакторството на проф. **Ягича**. Прѣзъ изтеклата 1903 г. се изпълниха цѣли 25 год., въ течението на които бѣ издаванъ най-добрия наученъ журналъ по съврѣменото славяновѣдѣние „Архивъ на славянската филология“ (Archiv für Slavische Philologie) подъ непрѣкъснатото редакторство на проф. по славистиката при виенския университетъ И. В. Ягичъ, по който случай журнала има своя 25 годишенъ юбилей.

Въ слѣднитѣ нѣколко реда ще се помжчимъ да дадемъ кжсичка характеристика на научната и практическата стойность на този журналъ.

Опитътъ за издаването периодически органъ по славяновѣдѣнието е толкова старъ, колкото и самата тази наука. Още великиятъ ѝ основатель Иосифъ Добровский (глед. Слав. Гласъ г. II кн. I) въ 1816 г. издалъ сборникъ статии по славяновѣдѣнието, подъ названието „Славянинъ“ (Slavin) Макаръ това прѣдприятие при тогавашнитѣ условия и да нѣмало, та и не можало да има, материаленъ успѣхъ, но все пакъ въ 1814 г. той го подновилъ подъ названието „Славянка“. Новъ опитъ въ тази насока отъ послѣ направилъ Миклошичъ, като прѣдприелъ издаването на журнала „Slavische Bibliothek“, който, обаче, спрѣ още при първитѣ му томове. Послѣденъ опитъ въ това отношение направя Ягичъ съ своя „Архивъ на славянската филология“, почнатъ въ 1879 г. въ Виена, просжществувалъ въ течението на изтеклото четвъртъ столѣтие и ще продължава да сжществува. Ако журналътъ на Ягича можа да просжществува толкова дълго и да сжществува още, и ако неговото научно значение е много по-глжбоко отъ прѣдшественицитѣ му, това може да се обясни съ слѣднитѣ двѣ причини: 1) прѣзъ послѣдната четвъртъ на XIX стол. славяновѣдѣнието се намѣрваше вече на много по-високо равнище и имаше много по голѣмо число труженици, отъ колкото въ врѣмето на Добровски и Миклошича, слѣд. редакторътъ можеше сравнително много по-лесно да организира съвмѣстната работа и да направи изборъ на постоянни сътрудници. 2) — и това е най-главното — прѣдшестващата дѣйность на Ягича, външнитѣ събития на негова животъ и нѣкои особености на негова наученъ духъ го направиха естественъ посрѣдникъ между славянската наука и европейската.

Родомъ хърватинъ-кайкавецъ, Ягичъ още отъ млади години можалъ да говори и да разбира два южно-славянски езика — словенскиятъ и сърбо-хърватскиятъ. Въ Виена при своя университетски учитель Миклошича, Ягичъ можалъ да усвои напълно методитѣ на европейската наука, въ тѣхнитѣ приложения къмъ славянския материалъ. Като прѣподаватель въ една хърватска гимназия, Ягичъ встжпилъ въ непосрѣдствени и живи научно-литературни сношения съ най-знаменититѣ хърватски учени: Рачки, Кукулевичъ, Сакцинский и др. Въ дѣятелното сътрудничане въ журнала „Knjizevnik", посветенъ на сърбо-хърватската и изобщо славянската филология, Ягичъ получилъ прѣвъзходна подготвителна школа за своята бждаща редакторска работа въ „Архива". Слѣдъ това като послѣдователно заемалъ катедри при университетитѣ въ Одеса, Берлинъ и Петербургъ, Ягичъималъ възможность и случай да встжпи въ здрави свръзки съ учения свѣтъ на Русия и Германия и да изучи основателно книгохранилищата въ тѣзи градове. Най-послѣ като заедъ слѣдъ смъртьта на Миклошича катедрата по славянската филология при виенския университетъ, Ягичъ, който вече бѣше издавалъ нѣколко години своя „Архивъ", се озова и географически на допирното мѣсто на два научни свѣта: славянския и западно-европейския. *Въ това имено, че Ягичевия „Архивъ" се явява като общъ органъ на тѣзи два свѣта, служи като тѣхно посрѣдстваще научно звено, и състои именно неговата главна заслуга.* Помѣстяйки въ своя журналъ статии и изслѣдвания на нѣмскитѣ учени, Ягичъ косвено съдѣйствувалъ за подигането до по-високо равнище и на славянската наука; отъ друга обаче страна, давайки въ своя журналъ най-широко гостоприемство на работитѣ на славянскитѣ учени и запознавайки читателитѣ, при посрѣдството на безчислени рецензии, съ достигнатото въ най-главнитѣ произведения на славянската наука, Ягичъ открилъ за нѣмскитѣ учени почти съвършено непозната за тѣхъ нова область за изучване. Освѣнъ тази, тъй да се каже *практическа* заслуга, журналътъ на Ягича има безкрайно количество *теоретически* заслуги въ видъ на цѣлъ редъ изслѣдвания, които сж разяснили много отъ тъмнитѣ въпроси на славистиката. Тѣзи изслѣдвания (не можемъ да ги изложимъ тука, тъй като това би значило да напишемъ на кжсо историята на славяновѣдѣнието за послѣднитѣ 25 години) вече отдавна сж направили журнала на Ягича настолна книга, единъ видъ славистки vade-mecum за всѣки ученъ, който се занимава сериозно съ славяновѣдѣнието.

Обединявайки славянскитѣ и западно-европейскитѣ учени на полето на научната работа, журналътъ на Ягича чрѣзъ това се явява като изразитель на центростремителнитѣ течения и въ славянската наука. Това съставлява неговата голѣма заслуга, и не само политическа, но и културна, обществена и гражданска. За голѣмо съжаление славянския шовинизъмъ и партийность сж си свили здраво гнѣздо даже и въ безмятежния храмъ на чистата наука, и ние по-скоро можемъ да доживѣемъ до това, Дунавътъ

да почне да тече нагорѣ, отъ колкото напр. единъ полякъ отъ Галиция да почне да сътруднича въ нѣкой руски наученъ журналъ, а учения украйнофилъ — въ староруски журналъ. Обаче въ журнала на Ягича сж работили и работятъ славянскитѣ учени отъ всевъзможни научни и политически убѣждения. Вѣрно е, че такъвъ задруженъ ансамбль Ягичъ сполучи да достигне само благодарение на нѣмския езикъ, който той направи въ своя органъ за литературенъ междуславянски езикъ, за което той е билъ принуденъ да чува не малко укори и обвинения едва ли не за измѣна на славянското дѣло. Но не може да се не признае и това, че ако Ягичъ е желаялъ да постави изведнажъ работата на здрава почва, то не е можалъ да постжпи другояче. Като не говориме вече за това, че рускиятъ езикъ не само прѣди 25 години, но дори и сега още е твърдѣ малко разпространенъ между славянитѣ, не трѣбва да се забравя, че езикътъ съставлява не цѣль на славянската култура, а само едно отъ *многото й срѣдства*. Не е важно всичкитѣ славяни да пишатъ на единъ езикъ, а важното е това у тѣхъ да се създаде интересъ и привичка за *съвмѣстна* работа. Щомъ това се достигне, то сравнително вече е лесно да се дойде до споразумѣние за „общославянския езикъ“. Самъ Ягичъ много пжти е заявявалъ категорически, че за въ бждаще, споредъ неговото мнѣние, общославянски литературенъ езикъ на науката може да бжде само руския. Слѣдов. на своя *нѣмски* „Архивъ“ той гледа като на нѣщо врѣменно, подготвително, като на единъ видъ патерицитѣ за оздравящия. И този трезвъ възгледъ върху съврѣменния славянския животъ и това мждро далекогледство правятъ Ягича „славянофилъ“ и „панславистъ“ много повече отъ колкото мнозина други славянски „дѣйци“, които постоянно крѣщятъ за важностьта на общославянския езикъ.

Но общественото значение на Ягичевия „Архивъ на славянската филология“ не се ограничава само съ това, че той е сгрупиралъ около себе си цѣла плеяда славянски учени. Не, той засѣгна много по-тлжбоко много сжществени въпроси отъ славянското самосъзнание. Славистиката, макаръ и да носи страшното за мнозина име „филология“, все пакъ се отличава отъ класическата филология съ това, че изучава не единъ умрѣлъ народъ, а едно племе живо, съ голѣмо минало, и още по-велико бждаще. Отъ тука произтича глжбокото жизнено значение на тази наука, което най-добрѣ се доказва отъ нейното произхождение: *сама дѣте на славянското национално възраждане, тя въ сжщото врѣме е била единъ отъ неговитѣ творци*. Отъ това гледище юбилеятъ на Ягичевиятъ „Архивъ на славянската филология“ получава особено значение. Отъ височината на пирамидата образувана отъ излѣзлитѣ 25 тома на „Архива“ еднакво ясно се вижда и грамадното разстояние, което отдѣля съврѣменната критическа насока на нашето самосъзнание отъ романтическата насока отъ първата половина на миналото столѣтие и безграничнитѣ перспективи, които се откриватъ за славистиката въ бждаще.

Тъй че юбилеятъ на „Архива“ е праздникъ въ едно и сжщото врѣме и на европейската и славянската науки. Но той едновремено е голѣмо тържество и за самия Ягичъ, който прѣзъ течението на цѣлия си животъ се е борилъ за хармоническото имъ съединяване.

Отъ „извѣстія славян. благотворит. общеетво“. Декабръ 1903.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Японо-Руската война и Славянството. Внезапно избухналата и нежелателна за славянството изобщо война въ Далечния Изтокъ прѣдизвика въ срѣдата на цѣлия славянски миръ буря отъ еднодушни симпатии за руската кауза. Всички славянски народи се надпрѣварваха да засвидѣтелствуватъ своитѣ живи симпатии къмъ Русия и нейното войнство. На всѣкждѣ изъ славянскитѣ земи се служиха молебени за даруване побѣда на руското орժжие и одоляване коварния врагъ; на всѣкждѣ съ хиляди души изявяваха горещо желание да отидатъ доброволци да подпомогнатъ поне съ своитѣ мускулни сили на братския руски народъ; на всѣкждѣ се откриха подписки за събиране парични помощи за подпомагане раненитѣ.

Въ всичкитѣ резолюции и телеграми отъ името на цѣли народи, градове, дружества, партии и т. н. се прокарва една и сжщата мисъль: Русия се сражава за славянското племе, сждбата на което е тѣсно свързана съ побѣдата или поражението на Русия. „Богъ да благослови орժжието на руския народъ, за слава на цѣлото славянство и за страхъ на неговитѣ врагове!“ „Славянскиятъ гений ще поведе къмъ побѣда рускитѣ полкове“. „Русия е могжщъ прѣденъ стражъ на славянството!“ и т. н. Такива сж благопожеланията, които пъстрятъ изпратенитѣ до руското правителство, до разни учреждения, лица въ Русия славянски телеграми.

Това отрадно явление не може да не радва всѣко истинско славянско сърдце. Но и този хоръ отъ славянска взаимность и братска сбичъ не мина безъ малъкъ дисонансъ: намѣриха се славянски синове макаръ и въ мънички и отдѣлни групи, които и въ такива важни и сждбоносни моменти не можиха да забравятъ стари вражди, та манифестираха по единъ не достолѣпенъ за славянството начинъ симпатиитѣ си къмъ врага на Русия. Колкото и печално да е това явление, но то нѣма да намали растящето чувство на слаянска солидарность и братска обичъ между всички славянски племена.

Славянското Благотворително Дружество въ България и Японо-Руската война. Щомъ се получи съобщението за избухналата между Русия и Япония война, настоятел-

ството на Славянското Благотвор. Дружество бѣ свикано на засѣдание да обмисли какво трѣбва то да стори въ случая. Изпратени бѣха подходящи за случая телеграми до Славянското Благотворително Общество въ Петербургъ и до главнокомандующия на рускитѣ войски въ Далечния Изтокъ и взето рѣшение: 1) да се открие всенародна подписка за събирането парични помощи за подпомагане на раненитѣ въ войната руси; 2) да се замоли българския Свети Синодъ да разпореди въ цѣла България да се служатъ въ черковитѣ молебени за даруването побѣда на руското оржжие; 3) да се пуснатъ по черковитѣ дискоси за събирането помощи за раненитѣ руси, при което въ днитѣ, когато ще се събиратъ тѣзи дискоси, свещеницитѣ да държатѣ подходящи за случая слова, съ които да обърнатъ вниманието на богомолцитѣ за цѣльта на дискоситѣ; 4) да се даде на 19 февруарий единъ „*славянски концертъ*", събраната сума отъ който да се употрѣби сжщо за въ полза на раненитѣ руси; 5) събранитѣ за раненитѣ руси суми да се прѣдадатъ на „*Българскиятъ Червенъ Кръстъ*" за усилване срѣдствата му и подпомагането му да сформира било отдѣленъ санитаренъ отрядъ, било отдѣлна военна болница, която да бжде изпратена на самото бойно поле за даването медицинска помощь на раненитѣ и болни братски руски войници.

Първи славянски концертъ въ София. По инициативата на настоятелството на Славянското Благотворително Дружество въ София на 19 февруарий т. г. бѣ даденъ въ салона на „Славянската бесѣда" *пръвъ славянски концертъ* за въ полза на раненитѣ въ войната руси. Концертътъ излѣзе извънредно сполучливъ. Билетитѣ за концерта бѣха разпродадени още 3—4 деня прѣди деня на концерта. Салонътъ бѣ прѣпълненъ отъ най-добритѣ прѣдставители на столичното общество.

Програмата бѣ изпълнена отлично. Всички участници въ концерта бѣха положили особени грижи да изпълнятъ възложената имъ задача, за да излѣзе концерта колкото е възможно по-блѣскавъ, както въ декоративно, тъй и особено въ музикално-литературно отношение. Най-силно впечатление на присжтствувалитѣ на концерта направи копието отъ картината на *Гротгера* „Славия" тъй художествено изработено отъ Г. Хорейши и живата картина прѣдставляваща раненъ руски войникъ, надъ когото стои Русия облечена съ бѣли дрѣхи и обградена отъ прѣдставителкитѣ на цѣлото славянство, облечени въ националнитѣ имъ костюми.

Съ една дума това бѣше концертъ-апотеозъ на славянската взаимность, впрочемъ за това говори и самата програма на концерта която бѣ слѣдната:

ПРОГРАМА.

Встжпление.

1. Апотеозъ на Славия (открива се картината на А. Гротгера, „Славия" — копие на г. О. Хорейши — при изпълнението на

всеславянската химна отъ оркестра на лейбъ-гвардейския на Н. Ц. В. полкъ, подъ ржководсвото на капелмайстора г. Хохола).

2. Хомяковъ — Ода Славянству — г. ***

ПЪРВИ ДѢЛЪ

1. а) „Шуми Марица". б) Български народни пѣсни — смѣсенъ хоръ.

2. Chopin — Nocturno, соло за виолончело.

3. а) „Боже царя храни". б) руски народни пѣсни — смѣсенъ хоръ.

4. А. Пушкинъ — Клеветникамъ Россіи.

5. K Ujejski — „Z dymem pozarow" — смѣсенъ хоръ.

6. М. Конопницка — Sclavus Saltans.

7. Vieniavski — „Adagio", соло за цигулка.

ВТОРИ ДѢЛЪ

1. K Tyl — „Kde domov müj" — смѣсенъ хоръ.

2. Erben-Fibich — „Vodnik", melodram.

3. а) J. Malat — „Mam' te rad. б) V. Laub — „Ljubi mi ja, ljubi".

4. а) Сръбска народна химна. б) Черногорска народна химна — мжжки хоръ.

5. А. Петрович — „Луд".

6. B. Smetana — „Vltava", симфония за двѣ пиана.

7. „Liepa naša domovina" — мжжки хоръ.

8. P. Preradovič — „Slavjanstvu".

9. а) Чайковски — „Романсъ". б) Български, сръбски и хърватски народни пѣсни.

Заключение.

Жива картина: „Раненията войникъ".

Вечерьта, когато се почваше концерта, *Н. П. В. Българскиятъ Князъ* като *почетенъ прѣдседатель* на Славянското Дружество удостои г. прѣдседателя на настоятелството съ слѣдната телеграма:

Ситняково — твърдѣ бърза

Прѣдседателю на Славянското Благотворително Дружество С. С. Бобчеву

Дълбоко съжелявамъ, че по причина на силното неразположение, изключающе идването ми въ столицата, нѣмамъ възможность да присжтствувамъ на *нашия* дружественъ концертъ, даденъ днесъ съ такава благородна цѣль, имѣюща моето пълно одобрѣние. Записвамъ се съ хилядо лева.

Князътъ.

Концертътъ въ материално отношение излѣзалъ извънредно блѣскавъ за София: отъ Н. Ц. В. българския князъ 1000 лева,
„ продадени билети . . . 1900 „
Или всичко бруто приходъ. . 2900 „

Клонъ отъ Българското Славянско Благотворително Дружество въ Пловдивъ. Въ столицата на Южна България въ

историческия градъ Пловдивъ се учреди клонъ отъ българското славянско благотворително дружество, настоятелството на който има слѣдния съставъ:

Прѣдседатель Генералъ-Майоръ Ивановъ.

Подпрѣдседатель Д. И. Берберовъ директоръ на мѫжката гимназия.

Секретарь, И. С. Бобчевъ писатель, адвокатъ.

Членове: Хр. Милевъ градски кметъ В. Селджобалиевъ адвокатъ, С. Каричъ аптекарь, Б. Калчевъ банкеръ, подполковникъ Каракановски, А. Безеншекъ учитель.

Посѣщението на София отъ сръбскитѣ студенти. На 22 февруарий т. г. около 200 студенти отъ сръбската Велика Школа пристигнаха въ София да направятъ посѣщение на своитѣ другари отъ нашето Висше Училище. Гоститѣ бидоха посрѣщнати още въ Царибродъ отъ една специална 30 членна комисия отъ българското студентчество. На софийската гара на гоститѣ бѣ направена възторжена срѣща отъ цѣлата българска студентческа младежъ при грамадно стечение на народъ. Всичкитѣ гости бѣха разквартирувани у своитѣ другари студенти българи. Заедно съ студентитѣ гости пристигнаха кореспонденти почти на всичкитѣ бѣлградски вѣстници.

Сѫщата вечерь въ „Славянската Бесѣда“ бѣ даденъ концеръ отъ сръбския и българския студентчески хорове. Освѣнъ концерта имаше танци.

Приходътъ отъ този концертъ е прѣдназначенъ да послужи за фондъ за издаването на единъ общъ сръбско-български вѣстникъ, който да ратува за сближаването между двата народа и изобщо за пропагандирането идеята за една балканска конфедерация.

Прѣдъ обѣдъ на 23 февруарий всички студенти присѫтствуваха на нѣкои лекции въ Висшето Училище, а слѣдъ обѣдъ имаше задружна разходка изъ града и запознаване съ достопримѣчателноститѣ на София.

Вечерьта българскитѣ студенти дадоха въ честь на своитѣ гости въ „Славянската Бесѣда“ банкетъ съ 400 куверта. Банкетътъ бѣ сърдеченъ и веселъ; казаха се нѣколко рѣчи. Първъ говори Люба Нешичъ — прѣдседателя на сръбското студентческо дружество „Побратимство“; той между другото пожела щото убѣжденията и идеалитѣ на българското студентчество да станатъ убѣждения и идеали на българския народъ.

Нему, отъ страна на българскитѣ студенти, отговори студента Матовъ, който, слѣдъ като съ нѣколко думи обясни наложителностьта на идеята за „балканска конфедерация“, като единственъ спасителенъ пѫть за осигуряването бѫдащата самостойность и правилно развиване на балканскитѣ народи, каза, че ябълката на раздора е Македония и само автономията, образуването отъ Македония отдѣлна политическа единица, ще тури край на раздоритѣ и ще послужи за съединително звено между останалитѣ балкански държавици. Той пи за автономна Македония.

Направи впечатление на присжтствующитѣ благопожеланието на Г. Юркевича, бившъ кореспондентъ на „С.-Петербурскіе Вѣдомости“ отправено къмъ събранитѣ съ думитѣ, „любовь, по вече любовь!“ желая въ вашитѣ начинания.

Слѣдъ това бѣха казани още много рѣчи и тостове. Яденето се редуваше съ пѣние на хороветѣ и на солиститѣ. Банкета се протължи късно слѣдъ срѣдъ нощь, послѣдванъ отъ български и сръбски хора и танци.

На 24 февруарий прѣди обѣдъ въ „Славянската Бесѣда“ имаше задружно сръбско-българско студентческо събрание, на което бѣха казани отъ страна и на двѣтѣ студентчества рѣчи за достигането общата цѣль, желание, което въодушевява студентчеството на двѣтѣ братски страни и срѣдствата за реализирането му.

Слѣдъ свършването на засѣданието, комитета по организирането срѣщата, по рѣшението на общото събрание, изпратилъ отъ името на сръбското и българското студентчество слѣдната телеграма до ромжнскитѣ и гръцкитѣ студенти:

„Сръбскитѣ и българскитѣ студенти, освободени отъ всѣкакъвъ шовинизъмъ и национални идеали и заблуждения за осжществяването нѣкакви си исторически задачи за смѣтка на нещастнитѣ поробени въ Турция население и въодушевени отъ най чисти хуманни чувства извикватъ: „*Да живѣе автономна Македония, да живѣе балканската федерация*“. Приемете нашитѣ най-сърдечни другарски поздрави.

Драгитѣ гости отпжтуваха обратно за Бѣлградъ въ $5^1/_2$ часа слѣдъ обѣдъ изпратени най-блѣскаво и тържествено отъ тѣхнитѣ другари.

Такива срѣщи, даже само като срѣдство за взаимно запознаване и изучване могатъ само полза да принесатъ на славянската взаимность и солидарность между славянскитѣ народи.

Интересна е участьта, която е сполѣтяла горнитѣ двѣ телеграми изпратени отъ сръбското и българското студентчество до тѣхнитѣ другари въ Букурещъ и Атина Споредъ вѣстницитѣ, ромжнската телеграфна цензура задържала, не извѣстно по какви съображения, изпратената на името на букурещкитѣ студенти телеграма. Въ Атина пъкъ сжщата телеграма била задържана отъ Ректора на Университета“ извѣстния Казасисъ

Прѣслѣдване на словацитѣ въ Маджарско. Въ допълнение на съобщеното въ кн. I год. II на „Славянски Гласъ“ за прѣслѣдването на словацитѣ въ Маджарско, има да съобщиме още и слѣдньото.

Въпрѣки всички взети отъ страна на маджарското правителство мѣрки, въпрѣки подкупитѣ и насилията прѣзъ послѣднитѣ избори за депутати въ будапещенския парламентъ, все пакъ 4 души словаци бѣха избрани за депутати. Но маджаритѣ почнаха жестоко да прѣслѣдватъ тѣзи щастливци. Депутатътъ Валашекъ, напр. билъ даденъ подъ сждъ за това, че въ едно прѣдизборно събрание държалъ рѣчь, съ която възбуждалъ словацитѣ противъ мад-

жарската народность. Той ужъ билъ казалъ: „тази земя принадлежи на словацитѣ а маджаритѣ нека си вървятъ въ Азия, отъ дѣто сж дошле прѣди 1000 години; освѣнъ това, билъ искалъ учрѣждаването словацки училища, сждилища и т. н. Кралевската курия (върховниятъ сждъ) възбудилъ разслѣдване по този въпросъ, но отъ 72 свидѣтели, 70 души отказвали хвърленитѣ върху Валашека обвинения; самъ Валашекъ, далъ подъ клѣтва, показания, че той, не само не възбуждалъ словацитѣ противъ маджаритѣ, но, напротивъ, ги съвѣтвалъ да живѣятъ въ мирно съжителство съ маджаритѣ, вслѣдствие на което курията признала избора на Валашека за депутатъ като законенъ. Но безъ да се гледа на това, сждътъ на нитранскиятъ комитатъ възбудилъ противъ Валашека новъ процесъ за възбуждането словацитѣ противъ маджаритѣ, и го осждилъ на 3 мѣсеца затворъ и 300 корони глоба. И самата тази маджарска курия, която едва що бѣ оправдала Валашека по първия процесъ, тъждественъ съ втория, не само подтвърдила рѣшението на нитранския сждъ, но и уголѣмила наказанието до 1 година затворъ и 1000 корони глоба. Въ това сжщото врѣме, доста извѣстниятъ словакъ, лѣкарь Д. П. Маковицкий (въ Жилина) билъ осжденъ на домашенъ затворъ, слѣдъ което му била отнета цѣлата му библиотека — до 800 книги, 15 ржкописи . . . Славянски вѣкъ № 73.

Новъ ударъ на поляцитѣ въ Познань. Читателитѣ сж чели на какво прѣслѣдвание сж подложени поляцитѣ въ Германия и за мѣркитѣ, които прѣдприема Германското, а частно Прусското правителство за германизирането на поляцитѣ живущи въ германска Полша (Познань) Сега пъкъ пруското правителство има намѣрение да внесе въ пруския сеймъ законопроектъ за дружествата, съ който законопроектъ се гони цѣльта, да се даде на полицията правото да рѣшава въпроса за това на какъвъ езикъ трѣбва да ставатъ разискванията въ публичнитѣ събрания. Печатътъна „хекатиститѣ“ дава данни, по които да се сжди, подъ чие влияние се намѣрва пруското правителство въ своитѣ антиполски проекти. „Дружеството на хекатиститѣ“ (Ostmarkverein) се обърнало къмъ правителството съ единъ мемоаръ въ който, между другото, се казва и слѣдното: „Щомъ пруската конституция допуща общитѣ събрания да ставатъ подъ надзора на полицията, тогава този надзоръ не трѣбва да бжде само една проста формалность. Чиновникътъ, който надзирава това събрание трѣбва да разбира езика, на който ще ставатъ разискванията, а пъкъ той полскиятъ езикъ го не знае. Та и изобщо всѣки пруски гражданинъ — нѣмецъ трѣбва да чувствува стѣсняването на своитѣ граждански права, щомъ той не може да посѣщава събранията само по тази причина, че въ тѣхъ разискванията ставатъ на непознатия нему полски езикъ. Германия (а слѣд. и Прусия) е еднородна национална имено нѣмска държава. Когато въ събранията не се употрѣбява нѣмски езикъ, тогава не може да се упражнява публиченъ контроль върху ходътъ на работитѣ въ засѣданията и са-

мото събрание лесно може да стане арена на опасна агитация. Поляцитѣ живѣятъ въ Прусия около 100 год., слѣд. прѣзъ това врѣме, тѣ би могли да изучатъ много добрѣ нѣмскиятъ езикъ. Но намѣсто това, тѣ сѫ враждебни на нѣмския езикъ и се ползуватъ отъ своя поляшки езикъ, като орждие за борба съ германизма. За това ние искаме, по законодателенъ редъ да се установи, щото въ бѫдаще въ всички събрания, дѣто се обсѫждатъ обществени работи, разискванията да ставатъ само на нѣмски езикъ". Нѣмскитѣ и полскитѣ вѣстници въ Германия много пишатъ за този мемоаръ и за очаквания законопроектъ. Социалистическитѣ вѣстници се изказватъ противъ законопроекта; клерикалнитѣ вѣстници, като Kölnische Volks-Zeitung" прѣдлагатъ на партизанитѣ, на законопроекта, да помислятъ за този случай, ако напр., американското правителство послуша искането на джингоиститѣ, и забрани употрѣбяването на нѣмския езикъ въ публичнитѣ събрания. Полскитѣ вѣстници не се съмняватъ въ това, че законопроекта ще бѫде приетъ отъ сейма. Консервативнитѣ вѣстници увѣряватъ, че нарушаванието конституционнитѣ права на поляцитѣ само ще ги озлоби още повече срѣщу Германия, а стѣсняването публичнитѣ права на полския народъ ще прѣдизвика разцъвтяване на частния битъ между поляцитѣ . . .

„Славян. вѣкъ № 73".

КНИЖНИНА.

L (Talloczy). Magyar-Bulgàr összeköttet ések (маджарско-българскитѣ отношения) въ Századon. A. magyar törtenelmi tarsulat Közlönye 1898 evi, II füzet. (Вѣкъ, органъ на маджарското историческо дружество 1898 г. II т.) Budapest.

Въ томъ VII вып. 1—2 на „Византійски временникъ" издаванъ отъ Академията на наукитѣ въ Петербургъ срѣщаме доло изложената оцѣнка принадлежаща на перото на познатия въ България славистъ Полихроній Сырку за горѣприведеното съчинение издадено на маджарски езикъ. Ще дадеме тази оцѣнка in extenso тъй като не намѣрихме българинъ историкъ, който да познава маджарски езикъ, та да ни даде по подробна оригинална оцѣнка на това съчинение.

„Безимениятъ авторъ, който споредъ събранитѣ достовѣрни свѣдѣния, билъ извѣстниятъ маджарски ученъ Людовикъ Талоци, (Lajos Talloczy) прѣдставлява въ своитѣ *маджарско — български отношения* три очерка: I Територията на маджаритѣ и българитѣ; Арпадскиятъ кралевски домъ и България и III Людовикъ Велики и Българитѣ.

Въ първия очеркъ авторътъ говори, че послѣ хунитѣ и аваритѣ, на долния Дунавъ се заселили славянски племена, най главнитѣ, словени и анти, макаръ той и да не обяснява кого той разбира подъ тѣзи славяни. Обаче можемъ да се досѣщаме, че тука

той подразбира тѣзи седемь славянски народи, за които говорятъ византийцитѣ, защото той по нататъкъ говори, че тѣзи славяни не били въ състояние да създадатъ държава, до дѣто не дошле българитѣ—народъ отъ туранско племе, и не покорили тѣзи славяни и не основали въ VП ст. държава съ аристократически съставъ. Слѣдъ това авторътъ разказва, че въ IX ст. Михаилъ, първиятъ български князъ, приелъ християнството отъ гърцитѣ, а слѣдъ това всичкитѣ български славяни станали християни (852—888 г.). Защо автора счита Михаила или Бориса за прьвъ български князъ той тъй сжщо не обяснява. По всѣка вѣроятность той е искалъ да каже, че Михаилъ е първиятъ християнски български князъ, макаръ и това да не е до тамъ вѣрно. Но за това пъкъ той съвършено вѣрно говори, че подъ влиянието на Византия християнството взело връхъ въ България, макаръ той и да не говори за това на всѣкждѣ опрѣдѣлено.

Слѣдъ тѣзи прѣдварителни думи авторътъ прѣминава къмъ маджарско-българскитѣ отношения. Той казва, че въ 893 година маджаритѣ, като съюзници на Византия, побѣдили българския царь Симеона и опустошили България. Вслѣдствие на това Симеонъ, за да отмъсти на маджаритѣ, прѣдприелъ срѣщу тѣхъ походъ, нанесалъ имъ пълна побѣда и разорилъ тѣхното становище въ Лебедия (Ателкузумъ). Маджаритѣ били принудени да оставятъ Лебедия и да се отдръпнатъ на западъ, въ Панония или сегашна Унгария, за да спасятъ своето племе отъ погинване. На югъ отъ р. Мароша (сегашния торнталски комитатъ), слѣдъ изчезването на аваритѣ, било основано българското княжество, което се простирало чакъ до Видинъ, въ който князувалъ българския болеринъ Айтонъ (Ахтумъ), който се наричалъ ханъ на българитѣ и славянитѣ. Византийскиятъ императоръ Василий П покорилъ въ 1019 г. България и подчинилъ на Византия всичкитѣ народи на Балканския полуостровъ. По този начинъ маджаритѣ станали съсѣди съ византийцитѣ. За маджаритѣ слѣдъ това било много важно да сломятъ Айтона и, наистина, тѣ нападнали върху него и Айтонъ слѣдъ дълго съпротивление билъ принуденъ да изгуби своето княжество и самъ загиналъ въ битката въ 1028 год., слѣдъ което неговитѣ владѣния биле завладѣни отъ маджаритѣ.

Въ втория очеркъ се разглеждатъ отношенията на българитѣ къмъ маджаритѣ въ IX — XIV ст. ст. и послѣ. Въ IX и XIII ст. ст. политиката на Арпадския домъ се разпространила на западната часть на балканския полуостровъ; това станало за туй, защото маджаритѣ биле отрѣзани отъ устията на Дунава и Черното море отъ Византия и нейнитѣ съюзници куманитѣ (турачско племе) и печенегитѣ. Слѣдъ смъртьта на Михаила Комнина положението на работитѣ се измѣнило. Бела Ш, унгарски Кралъ, като заелъ Нишъ, Браничево и София, заедно съ сърбитѣ разорилъ крѣпоститѣ въ сѣверната часть на Византийската държава. Отъ друга страна българитѣ подъ прѣдводителството на двамата братя Асѣня

и Петра, съ помоща на Куманитѣ, възобновили българското царство въ 1186 год. Приемникътъ на Асѣня, Калоянъ, въ скоро врѣме отнелъ отъ Византия Нишъ и Браничево, което Бела III бѣ отнелъ и послѣ далъ като зестра на своя зеть Императора Исака Ангела. Слѣдъ това, въ 1202. г, ставали постоянни сблъсквания между българитѣ и маджаритѣ. Считайки себе си за побѣдитель, унгарския кралъ Емерихъ си присвоилъ титлата български краль. Но при все това България все пакъ си оставала независима. Обаче Калоянъ, не можалъ да се надѣва че папата ще го признае. За това той се обърналъ къмъ папата, да моли отъ него царска корона, и едноврѣмено съ това се наричалъ патриций (1203. г.) Въ 1204 г. Цариградъ пада и настжпа 60 годишното латинско — франкско кралство. Латинскиятъ императоръ Балдуинъ не признавалъ претенциитѣ на Калояна, но папа Инокентий III взелъ Калояна подъ свое покровителство и му изпратилъ корона, а на българскитѣ епископи далъ различни титли. Отъ това маджаритѣ не останали доволни. По тази причина унгарския кралъ Емерихъ се скаралъ не само съ Калояна, но и съ папата. Обаче папата не обърналъ внимание на недоволството на Емериха, стигало само българския господарь да приеме католичеството. На Калояна слѣдъ това не оставаше нищо друго освѣнъ да се вѣнчѣе съ получената отъ папата корона, и да вземе титлата българскѝ царь. Сжщото направилъ българския архиепископъ, като взелъ титлата българскѝ примасъ; другитѣ български епископи сжщо приели даденитѣ имъ отъ папата титули. Обаче народътъ си останалъ православенъ. Но и Калоянъ отъ своя страна се ограничилъ само съ това, че благодарилъ на папата и повече за католичеството се не грижилъ.

Приемникътъ на Калояна, Асѣнь II, въ сношенията си съ папитѣ слѣдвалъ политиката на своитѣ прѣдшественици. Въ сношенията си съ папата той се прѣструвалъ на католикъ, когато у себе си дома той оставалъ православенъ, и освѣнъ това търпялъ въ царството си богомилитѣ. Папа Григорий се разсърдилъ страшно на българския царь за това; той ималъ намѣрение да подигне противъ Асѣня кръстоносенъ походъ (въ 1238 г) и даже назначилъ унгарския краль Бела IV за прѣдводитель на похода Бела се съгласилъ на това, но само подъ условието, папата да изпрати въ България заедно съ него и своя легатъ, защото при такова условие българитѣ нѣма да мислятъ, че маджаритѣ искатъ да ги покорятъ подъ себе си, защото тѣ мразятъ маджаритѣ и по този начинъ много българи, които той би могълъ безъ кръвопроливане да вземе на своя страна, би въстанали противъ маджаритѣ и би водили съ тѣхъ борба за животъ или за смърть. Авторътъ привежда думитѣ отъ посланието на Бела до папата за българитѣ, — че „тѣ, т. е. българитѣ, и безъ това упрекватъ насъ (маджаритѣ) и другитѣ християни, че сме станали роби на папата“. (7-й Юний 1238 г.) Както и трѣбвало да се очаква, отъ прѣдполаганния кръстносенъ походъ не излѣзло нищо. Татаритѣ побъркали на маджаритѣ въ това.

Слѣдъ смъртьта на Асѣня (въ 1241 г.) маджаритѣ почнали да нападатъ на България и кральтъ Бела IV отъ 1255 г. взема титлата български краль. Освѣнъ това, въ 1257 г. династията на Асѣновцитѣ се прѣкратила и на българскиятъ прѣстолъ билъ покаченъ отчасти българинътъ зеть на Бела, Ростиславъ, който сжщо носелъ пакъ титлата български царь.

Отъ 1260 до 1270 г. между българитѣ и маджаритѣ се водела непрѣкъсната борба. Когато маджарскиятъ краль Стефанъ въ 1260 г. завладѣлъ Сремската область, неговитѣ войски на скоро слѣдъ това взели Видинъ, Плѣвенъ и опустошили страната до Търново. Авторътъ при това казва, че крайдунавска България се подчинила на Стефана, и деспотътъ Яковъ Светославъ, шурей на царь Константина далъ клѣтва за вѣрно подданство (1264—1266 г.). Слѣдъ този походъ Стефанъ носелъ постоянно титлата български краль. Че наистина маджарскитѣ крале сж носили титулътъ български краль, това е и вѣрно и общеизвѣстно; отъ дѣ обаче авторътъ е взелъ, че Яковъ Светославъ далъ клѣтва за вѣрно подданство на унгарския краль, това той не посочва.

По-нататъкъ авторътъ казва, че въ XIII и XIV столѣтия България била завладѣна отъ куманитѣ, отъ рода на които е излѣзалъ царь Тертеръ; тѣзи завоеватели отъ послѣ се смѣсили съ балканскитѣ източни славяни и това смѣшение е оставило слѣди и у сърбитѣ и у бошняцитѣ. И това си твърдение авторътъ не подкрѣпя съ нищо.

На свършването на този очеркъ авторътъ изказва такава мисъль. Характерното въ историята на южнитѣ славяни е това, че туранскитѣ българи и куманитѣ (куни) станали силни и независими, до дѣто най послѣ тѣхната независимость не била унищожена отъ сръбскиятъ краль Стефанъ Урошъ III (28 юний 1330) при Велбжджъ. Мене ми се чини, че това мнѣние на Г. Талоци прѣдставлява повече оригиналность, отъ колкото да служи като изразъ на положителни факти.

Въ първитѣ два очерка г. Талоци излага своитѣ мисли безъ да посочва източницитѣ отъ дѣто ги е черпилъ. Въ третиятъ обаче очеркъ той се явява по-оригиналенъ и почти на всѣкждѣ посочва, кое отъ дѣ е взелъ. Прѣдъ видъ на това, азъ ще се спра на този очеркъ по-подробно отъ колкото на другитѣ.

„Въ историята на Унгария и на Балканския полуостровъ ученитѣ още не сж достигнали своята цѣль, — да се запознаятъ съ историческия ходъ на дѣйствията на куманитѣ", тъй почва авторътъ своя очеркъ. „Това е обширна, необработена нива за филолога и етнографа, казва той по-нататъкъ. До тогава, до когато ние не знаемъ историята, състава и даже народностьта на ясco-куманитѣ по тѣхнитѣ етнографически черти, ние ще бждемъ принудени за разясняването отношенията на угритѣ и българитѣ всѣкога да прибѣгваме къмъ прѣдположения. Насъ ни се чини, продължава той по-нататъкъ, че куманитѣ заселили се въ равнинитѣ на крайдунавска България между 1229 и 1242 г., потомци

на които (т. е на куманитѣ) се явяватъ сегашнитѣ християни-гагаузи, които говорятъ по кумано-турски, и до сегашно врѣме, — сж се намѣрвали въ постоянни сношения съ унгърскитѣ кумани. Ние трѣбва да дириме причинитѣ за завоеванията на угритѣ въ България именно въ тѣзи сношения и тогава ще ни стане съвършено ясно, защо угритѣ сж нападали постоянно на Видинъ Въ Видинската крѣпость и нейнитѣ околности се намѣрвали езичници ясси, които като стражи на дунавскитѣ брѣгове постоянно нападали на угърскитѣ крайнини. Маджарскитѣ крале можали да защищаватъ Северинското банство само при помощьта на Видинската крѣпость. Основайки се на мѣстнитѣ ясcо-кумански названия, Г. Талоци казва, че тѣзи ясcо-кумани сж населявали пространството между Видинъ и Добруджа, и въ историята на България тѣ иматъ такова сжщо значение, каквото сж имали маджарскитѣ кумани въ послѣднитѣ десетолѣтия на Арпадовското владѣние при кралетѣ отъ Анджуйския домъ. Къмъ която партия принадлѣжали куманитѣ, тая партия и господарувала въ България. Етнографическата и географическата физиономия на България послужила въ IV ст. като причина за разлагането на тази страна, която по нѣкога бивала и силна. Видинъ станалъ главна опора на западна (или по-вѣрно сѣверо-западна) България. Тука се турило началото отъ домътъ на Шишмановцитѣ, които, като отъ куманско произхождение, биле по кръвь смѣсени съ българо-славянитѣ. Слѣдъ смъртьта на видинския деспотъ Шишмана, синъ му Михаилъ става български царь (1323 — 1330 г.) и основалъ свое царство (по-вѣрно династия) съ центъръ Търново. При първиятъ маджарски краль отъ анджуйския домъ Карла Роберта, интереситѣ на българитѣ и угритѣ се оказали тъждествени, тъй като тѣ имали единъ общъ врагъ: сръбскиятъ краль Стефанъ Урошъ Ш. Както бѣше поменато вече, въ 1330 г. сърбитѣ разбили българитѣ при Велбждъ и българскиятъ царь Михаилъ падналъ на самото бойно поле. Съ сърбитѣ трѣбвало да почне борбата въ сжщата година и маджарския краль Карлъ Робертъ, за защищаването на Мачва, за която почналъ да претендира, Стефанъ Урошъ още отъ 1319 г. Намъ ни се чини, прибавя Г. Талоци, че Карлъ Робертъ съ своя походъ къмъ Срѣмъ накаралъ сръбския краль да постави на българския прѣстолъ синътъ на загиналия Михаила Шишмана II.

Синътъ на Стефана Уроша, знаменитиятъ Стефанъ Душанъ, умиротворилъ българитѣ. Младиятъ Шишманъ II скоро го изгонили, и на царския тронъ стжпилъ племеникътъ на царь Михаила, Иоанъ Александъръ. Както се знае, Александъръ въ 1364. г. раздѣлилъ царството си на двѣ части: своя любимецъ, Шишмана по-младия си синъ, той направилъ свой наслѣдникъ на търновския прѣстолъ, а на по стария си синъ Страцимира далъ Видинъ. До това врѣме маджарскитѣ крале не се бъркали непосрѣдствено въ вжтрѣшнитѣ работи на България, защото дѣйствията на Людовика Велики се простирали само до сѣверо-западната часть на балкан-

ския полуостровъ; България влѣзвала въ кръгътъ на интереситѣ на могжществената Сърбия. Маджарскитѣ крале почнали да се бъркатъ въ вжтрѣшнитѣ работи на България само по тази причина, че слѣдъ смъртьта на Стефана Душана (1355. г.) империята на послѣдния почнала да се разлага. „Не знаемъ заявява авторътъ, какви сж биле причинитѣ за прѣдприетия отъ Людовика Велики походъ противъ България, но този походъ явно съвпада съ раздѣлянето на България отъ царя Александра на двѣ части. Причинитѣ за това раздѣляне, едва ли могатъ да се дирятъ другадѣ, освѣнъ въ сѣмейнитѣ раздори".

Азъ нѣма да привеждамъ по натагъшнитѣ заключения на Г. Талоци, защото той по нататъкъ излага общеизвѣсгенъ фактъ. Тука ще обърна внимание само на нѣкои нови подробности по този походъ. Маджарскитѣ войски се движили по брѣга на Дунава; на 20 априлий 1365. г. тѣ достигнали до Сланкамена (Славенъ Камъкъ,) а на 30 май се явили подъ Видинъ. Людовикъ разбилъ българитѣ и завоюваната часть отъ България присъединилъ къмъ своето кралство, като назначилъ въ нея за управители трансилванския войвода Дионисия, а Страцимира затворилъ за 4 години въ крѣпостьта Гумникъ (Босилево не да-ечь отъ Часма). Тъй разказва Г. Талоци за събитията отъ българско маджарскитѣ отношения възъ основа на чисти маджарски източници.

Тъй или инъкъ, но угритѣ не се ползували дълго врѣме съ спокойствие въ Видинъ. Воеводата Дионисия, „капитана на Видинъ и околноститѣ" слѣдъ малко го замѣстилъ Филпешъ, послѣ Петъръ Гимфи (1367 г.) и слѣдъ това Бенедиктъ Гимфи (1368 г.) Краль Людовикъ, за да осигури своята нова придобивка, съставилъ ново българско банство, къмъ което присъединилъ градоветѣ Оршова, Шебешъ и Темишваръ, тъй че на Мачва принадлежали Срѣмъ и Валковъ за попълнянето на военнитѣ отряди.

Въ 1366 г. новото банство трѣбвало да служи за пробенъ камъкъ прѣдъ видъ нападенията на царь Шишмана, които то трѣбвало да отблъсне. По нататъкъ Г. Талоци повѣствува, че въ недълговрѣменото сжществуване на българското банство се отличили и прославили двамата Гимфи, Петъръ и Венедиктъ (1365 г.) както на държавна служба, тъй и при двора.

Въ 1367 г. гръцкиятъ императоръ Иоанъ V свързалъ съюзъ съ българския царь Александра за изгонването угритѣ отъ прѣдѣлитѣ на България. Иоанъ V се задължилъ да помага съ пари на нѣкой си Жайкуху за връщането Видинъ на България. Отъ своя страна царь Александъръ се обѣщалъ, че ако при помощьта на императора сполучи да вземе Видинъ, то въ замена на това ще му отстжпи другъ градъ. Положението на Людовика ставало доста трудно. При тѣзи обстоятелства, той се обърналъ къмъ единъ български войвода, който само отъ лични интереси завързалъ сношения съ Людовика. Людовикъ му писалъ, че желае да дойде лично въ Видинъ (7 юний 1366 г.). „Отъ това става ясно, заключава Г. Талоци, че краль Людовикъ вече желае да

дойде въ България (по вѣрно е да се каже: въ българското банство) за да възстанови тамъ реда. Но отъ това нищо не излѣзло. При това противъ него възстаналъ и влашкия войвода Ласло (т. е. Владиславъ Бесарабъ, 1360—1375 г.), който разбилъ маджарскитѣ войски на границата на Трансилвания; само въ Северинската область устоялъ банътъ Николай Чарай.

Чакъ сега Людовикъ си спомнилъ за затворения въ Гумникъ царь Страцимиръ, отъ когото той, по всѣка вѣроятность, искалъ да се възползува, за задържането своята власть въ Видинъ. Но православниятъ народъ въ околноститѣ на Видинъ билъ прѣданъ на царь Шишмана и на влашкия войвода. Послѣ това вече не оставало съмнѣние, че маджарскитѣ войски трѣбва да се оттеглятъ отъ този градъ, което и се случило. Въ 1369 год. Видинъ отъ ново минава подъ властьта на Страцимира, и по този начинъ билъ туренъ край на владѣянето и господаруването на угритѣ въ Видинъ и неговитѣ околности.

Такова е съдържанието на интересния трудъ на Г. Талоци. Нѣма съмнѣние, въ него има нѣкои съвършено нови данни, които се отнасятъ къмъ тъмното врѣме и къмъ събития, малко разяснени, — данни които той съобщава на учения свѣтъ възъ основа маджарски източници, и които до сега не сж биле изучавани въ това отношение. Впрочемъ, у Г. Талоци има и нѣкои опущения, наистина, по нѣкога доста дребни; напр., той не поменува за заслугитѣ на нѣкои личности отъ рода Гождъ, които сж се отличили въ врѣмето на походитѣ въ България въ XIII ст. макаръ за тѣхъ вече и да сжществуватъ печатни извѣстия, и др. Главниятъ недостатъкъ въ труда на Г. Толаци се състои въ смѣлостьта на неговитѣ сжждения и заключения, които не всѣкога се опиратъ на здрави основи. Най-послѣ ще отбѣлѣжа, че Г. Талоци съвсѣмъ не цитира статиитѣ на професора *Иречека*: Българскиятъ царь Срацимиръ (въ периодическото списание кн. I София).

ЧЕТВЪРТИ

ГОДИШЕНЪ ДОКЛАДЪ

НА

Настоятелството на Славянското Благотворително Дружество въ България

ЗА ДРУЖЕСТВЕНАТА 1903 ГОДИНА.

Г. г.

Настоятелството на Славянското благотворително дружество се постара и прѣзъ 1903 г. да отговори на задачитѣ, за които то е упълномощено и упжтено, както отъ дружествения Уставъ, тахи и отъ Вашитѣ рѣшения.

Прѣдъ видъ на обстоятелството, че културнитѣ и духовни цѣли, на които има да служи дружеството ни, сж били опрѣдѣлени и възприети отъ това настоятелство въ началото на 1902 г., одобрени сж и отъ Васъ въ миналогодишното събрание, намѣрихме, че, на първо мѣсто, трѣбва да поработимъ въ тая область; отъ изложеното по-долу Вие ще видите, до колко е била сполучлива тази ни дѣятелность.

Вамъ сж най-добрѣ познати тежкитѣ изпитни, на които бѣше изложено националното чувство на българина отъ княжеството прѣзъ цѣлата почти 1903 год.

Наслѣдието, което завѣща прѣдишната 1902 година, не бѣше никакъ завидно за извѣстни части на нашето отечество.

Въ многострадална Македония и въ Одринско едно частично въстание бѣше извикало надъ беззащитнитѣ и мирни жители не малко жестокости, населението намѣри положението си несносно; на много мѣста отчаянието бѣше обхванало маситѣ; това отчаяние се разрази въ нови въстанически движения прѣзъ 1903 г.

Геройскитѣ подвизи на отчаянитѣ борци; катастрофитѣ, които сполетѣха населението; изтрѣблението, на което бѣше

изложенъ българ. елементъ; ѳзлочестването на много десятки хиляди вжтрѣ въ страната и бѣгството, което докара подобни нещастници отсамъ границата, — всичко това не можеше да не интересува отблизо дружеството.

При това положение на нѣщата въ Турско, първата работа, която настоятелството счете за свой дългъ да направи, бѣше да издигне гласа си въ извѣстни славянски срѣди и дружества, да имъ посочи на ужаситѣ, които ставаха въ Македония и Одринско, и да подчертае оная опасность, която се надвѣсваше надъ нашето отечество отвъдъ Рила и Родопитѣ, опасностьта да се изтрѣби едно славянско племе.

Настоятелството състави една обширна записка (мемоаръ), въ която изложи това положение на нашитѣ еднородци въ турско, обърна вниманието на когото можеше и показа, кой е единствения изходъ изъ опасностьта: бързото разрѣшение на Македонския въпросъ съ осигуряването единъ сносенъ човѣшки животъ на населенията въ онѣзи страни.

Злобата на деня прѣзъ цѣлата година у насъ бѣше: Македонскиятъ въпросъ и македонскитѣ страдалци. Тая злоба поглъщаше вниманието на всички. Прѣзъ всичко врѣме на първата половина отъ годината настоятелството продължи да раздава на нуждающитѣ се бѣжанци пособия въ вещи и пари, като за тази цѣль дѣйствуваше непосрѣдствено или посрѣдствомъ своитѣ комисии — сътрудници тукъ и въ крайграничнитѣ мѣстности.

Тази благотворителна работа се бѣ наложила на дружеството отъ 1902 г., защото тогазъ нѣмаше друго благотворително тѣло, което да я поеме и води. Въ течението, обаче, на 1903 г. въ София се появиха нови благотворителни братства и комисии, които си поставиха сжщитѣ благотворителни задачи: дори се забѣлѣжи една конкуренция, както за събирането, така и за раздаването помощи за бѣжанцитѣ.

Прѣдъ видъ на евентуалното уголѣмяване на нуждающитѣ се, което уголѣмяване се прѣдвиждаше особно за прѣзъ есеньта 1903 година и прѣдъ видъ на това, че благотворителностьта, така диференцирана, вървѣше разнебитено и при събиране и при раздаване на помощи, свика се, въ салона на дружеството ни, събрание отъ разнитѣ македонски братства, дружества и др. учреждения, за да се обмисли и уреди въпросътъ за правилното събиране и раздаване помощи на нуждающитѣ се. Присжтствующитѣ, слѣдъ обширни разисквания, уредиха въпроса въ смисълъ: да се възложи раздаването помощи само на една централна комисия, която да бжде съставена отъ прѣдставители на разнитѣ дружества и корпорации, близки по цѣлитѣ си.

Тази комисия изгледваше да може да отговори надлежно на задачитѣ на една добрѣ организирана и правилна благотворителность за македоноодринскитѣ страдалци.

Нашето дружество нѣмаше причини да възстане противъ едно подобно уреждане на въпроса, което се намѣри за необ-

ходимо отъ специалното събрание за цѣльта. То даде изъ своята срѣда нѣколко прѣдставители въ тази комисия, която, особно прѣзъ послѣдната четвърть на годината, та и досега, борави съ широката благотворителность. Настоятелството, обаче, не прѣстана да се интересува най-близко съ сѫдбата на страдалцитѣ. Напротивъ, ако и да се уреди по тоя начинъ раздаването помощи, нашето дружество продължава, както ще видите, и да събира, и да дава изцѣло значителни помощи на нуждающитѣ се.

За тая цѣль настоятелството се обърна съ възвания за благотворителность въ нашенско и славянскитѣ земи. На нашитѣ обръщания се отзоваха съчувствено благодѣтели и нашенци, и славяни: освѣнъ въ Русия нашиятъ гласъ по-особно намѣри отзивъ въ братската ни чехска земя.

* * *

За достигане на пò специалнитѣ си културно-духовни цѣли, настоятелството се опита да уреди постоянни сказки по разни прѣдмети изъ славяновѣдѣнието. За тази цѣль бидоха помолени съ особени писмени покани вѣщи въ материята лица, между които надлежнитѣ професори отъ нашия университетъ.

Въ отговоръ на такава покана Г-нъ П. Ю. Теодоровъ чете въ дружествения салонъ двѣ сказки: Сношението на българската книжнина съ славянството. Въ тѣзи сказки се изтъкна литературното участие на другитѣ славяни въ нашето възраждане и културенъ животъ отъ началото на XIX вѣкъ.

Скромниятъ сборъ отъ входа за слушане тѣзи сказки настоятелството намѣри за добрѣ да назначи за пособие на студенти, посветили се на изучването славистиката у насъ и въ чужбина.

Г-нъ П. П. Славейковъ чете една сказка »за българскитѣ народни пѣсни«. Сборътъ отъ тази сказка бѣше назначенъ отъ самия лекторъ въ полза на бѣжанцитѣ.

Нашето читалище продължи и прѣзъ годината да служи на рѣдки четци, които имаха на разположението си извѣстенъ брой славянски издания.

Можемъ да отбѣлѣжимъ съ радость, че прѣзъ послѣдната година нашата библиотека се обогати съ нова сбирка вѣстници и списания, които редакциитѣ ни проваждатъ даромъ въ замѣна на »Славянски Гласъ«.

Ние дължимъ благодарность на всички такива редакции, особено на имп. руска академия на наукитѣ, която, по наша молба, се съгласи да ни праща въ замѣна съ сп. »Славянски Гласъ« своитѣ учени и цѣнни издания.

Като усилвахме размѣната на нашето списание »Славянски Гласъ« съ други славянски издания, ние мислимъ, че достигнахме, косвено макаръ, една отъ цѣлитѣ на нашето дружество: книжовно-културното сближаване съ славянскитѣ земи.

Колкото за самото наше списание »Славянски Гласъ«, настоятелството ще има честь да ви прѣдстави редъ прѣдложения,

имащи за цѣль неговото подобрѣние и привличане въ списването му на нѣкои вѣщи лица.

Отъ васъ зависи да одобрите или видоизмѣните тѣзи прѣдложения.

До свършване на годината сж излѣзли отъ »Славянски Гласъ« още двѣ книжки, въ които сж взели участие г. г. Ив. Вазовъ, К. Христовъ, С. Костовъ, В. Шакъ, Ю. П. Георгиевъ, С. Лафчиевъ и С. С. Бобчевъ. Настоятелството не може да не изкаже къмъ тѣхъ искрената си благодарность за безвъзмездното имъ и полезно участие, както не може да не благодари по-особно на г. г. Ст. Н. Лафчиевъ Ю. Наумовъ и Ив. Д. Ивановъ за прѣкото участие, що взеха съ редактирането на списанието.

Къмъ непосрѣдственото ни сближение и сношение съ славянскитѣ земи може да се помене за прѣписката на настоятелството съ славянскитѣ благотворителни дружества въ Русия и по-особно съ чехския »Славянски клубъ« въ Прага. Тоя послѣдниятъ се отзовава винаги най-живо на нашата нужда. Славянскитѣ дружества заслужватъ прочее нашата особена признателность за готовностьта да помагатъ на задачата ни. Така, че, както виждате, занято не малко съ всенародната злоба у насъ, — македонското дѣло, — настоятелството все пакъ не изпусна изпрѣдъ видъ културнитѣ цѣли на дружеството, около които би трѣбвало да се движи неговата главна и сжществена дѣйность. За да отговори на една такава културна задача, настоятелството прѣдприе своеврѣмено уреждането на единъ славянски концертъ, който отъ една страна да събере на една другарска срѣща живущитѣ въ столицата славяни, отъ друга, да даде на обществото ни случай да чуе една възможно пълна сбирка отъ знаменититѣ музикални и поетически творения на разнитѣ славянски народи. Единъ специаленъ комитетъ, избранъ за цѣльта отъ г. г. А. Дуковъ, Д-ръ Семеновъ, В. Шакъ, Н. Ив. Николаевъ, П. Зографски, Ото Хорейши и Ив. Д. Иваповъ, се прѣдаде съ особно усърдие на уреждането този концертъ. Той бѣше два пжти готовъ да се изпълни, но несгоди отъ случаенъ характеръ дойдоха да наложатъ отлагането му.

За осжществяването, обаче, на това хубаво начинание гарантиратъ енергията и опитътъ на членоветѣ отъ комитета, за проявенитѣ грижи на които настоятелството имъ изказва своята благодарность.

* * *

Настоятелството има случаи да прояви доста усилена прѣка и посрѣдствена благотворителность за страдащитѣ ни сънотечественици въ турско. Въ края на годината 1902 то разполагаше съ сумата за тази цѣль отъ лева 24.470·76. Прѣзъ годината то събра 15.070.55. Всичко можеше, прочее, да разполага съ 39.418.31 л. Отъ тѣзи суми то раздаде на нуждающитѣ се до 1-й Януарий т. г. 35.256.48. Отъ останалата, обаче, сума 4161 л. 83 ст. се изпратиха въ Цариградъ до Св. Екзархия слѣдъ Нова година — 4000 л. зл.

Сумитѣ сж раздавани по рѣшение на настоятелството, както слѣдва:

	Лева	стот.
1) Раздадена помощь на 441 души бѣжанци	3106	—
2) Платено за лѣкуване на бѣжанци въ мѣстнитѣ болници	908	—
3) Раздадени на бѣжанцитѣ чрѣзъ бившата комисия при дружеството	3822	60
4) Повърнати на бившия касиеръ на комисията надвнесени отъ него	198	20
5) Дадени на Благодѣтелната комисия тукъ .	3000	—
6) Дадени на централната комисия за бѣжанцитѣ тукъ	5000	—
7) Изпратени на Святата Екзархия въ Цариградъ за раздаване на страдалцитѣ въ Македония и Одринско	12000	—
8) Изпратени на комисията за бѣжанцитѣ въ гр. Бургазъ	1000	—
9) Сжщо въ гр. Самоковъ	1000	—
10) Сжщо » » Дубница	1500	—
11) Сжщо » с. Лжжене	1060	—
12) Сжщо » гр. Казжлъ-Агачъ	600	—
13) Сжщо на кмета въ с. Батакъ за раздаване на бѣжанцитѣ	30	—
14) Раздадени отъ делегата на дружеството г-нъ Ат. И. Дуковъ въ Дубница	450	—
15) По случай Великденскитѣ праздници прѣзъ 1903 г. купени разни обуща и царвули и изпратени въ г. Дубница чрѣзъ тамошната комисия за раздаване на бѣжанцитѣ за	623	40
16) За уравнение въ касата на 1/I 1904 год.	4161	83
А всичко	39418	31

Постжпилитѣ прѣзъ годината вещи за бѣжанцитѣ сж били своеврѣменно раздадени по назначение, едни направо отъ дружеството на явилитѣ се бѣжанци, а другитѣ чрѣзъ устроенитѣ за тая цѣль комисии въ София и Дубница.

* * *

Въ настоятелството на дружеството, както Ви е познато, прѣзъ годината се извърши извѣстна промѣна. Вмѣсто подалия оставка, г-на Ив. Вазова, общото събрание на дружеството избра за прѣдседатель г-на С. С. Бобчевъ, като на останалото вакантно мѣсто се избра г. В. Шакъ.

Въ годишното събрание на 9-й Февруарий намѣсто излѣзлитѣ по жребие членове г. г. К. Спространовъ, Ив. А. Цоневъ и С. С. Бобчевъ се избраха: Д. Ябланск, С. Лафчиевъ и С. С.

Бобчевъ. Други промѣни не сѫ станали прѣзъ тази година. Съгласно съ устава (чл. 10), сега прѣдстои да се изберать за настоятелството трима души намѣсто тѣзи, които излазятъ по право: именно вмѣсто г. г. Ю. Наумовъ, Полк. Радко Димитриевъ и Ив. Д. Ивановъ.

Всичкитѣ засѣдания прѣзъ годината сѫ били 38. Настоятелството е гледало да засѣдава редовно почти всѣки петъкъ, извънъ лѣтнитѣ ваканции, за да може така да урежда по-лесно текущитѣ въпроси, които безъ съгласието на настоятелството не-могатъ да се уреждатъ.

Членоветѣ на Дружеството бѣха миналата година 809, отъ които въ столицата 477, а въ провинцията 332; сега всичко членове имаме 826; т. е. 15 повече, а именно въ столицата 316 и въ провинцията 510.

Доходитѣ на дружеството, както видите отъ равносмѣтката, сѫ постѫпили въ размѣръ на 5104·45, а разходитѣ сѫ на 3438.61½. Така, че имаме въ тая година единъ излишекъ отъ 1665·83½.

Съ прискърбие трѣбва и тая година да Ви повторимъ за това, което знаете отъ ланския отчетъ:

1) Г-нъ Ант. Теохаровъ не се е погрижилъ нито да даде отчетъ за мисията си, нито нѣкаква смѣтка за 1000 лева, които е взелъ отъ дружеството още на 27-й Августъ 1900 год.

Настоятелството не можé да се сдобие съ точния адресъ на г. Теохаровъ, макаръ и да се правиха частни разузнавания — за да му пише и поиска единъ отговоръ и да види по-нататъкъ, що да прави.

2) Бившиятъ дѣловодитель Гр. Цановъ, за когото отъ смѣткитѣ се бѣ разбрало още лани, че има нѣкои неправилности, сега по рѣшение на настоятелството ще бѫде прѣдаденъ на углавенъ сѫдъ за неоправданитѣ и до сега отъ него пари отъ 1901—1902 година.

При това се възложи на адвоката Г. К. Д. Батуловъ воденето на дѣлото.

* * *

Ние Ви изложихме въ тѣзи общи черти извършеното отъ дружеството ни прѣзъ изтеклата година и неговото стопанствено положение. Отъ Вашитѣ рѣшения, които ще вземете днесъ, и отъ упѫтванията, които ще дадете на настоятелството, ще зависи въ бѫдаще неговата по-нататъшна дѣятелность.

Като завършва своя кратъкъ отчетъ, настоятелството счита за свой прямъ дългъ да благодари на всички членове на дружеството, които продължаватъ да се отнасятъ съчувствено къмъ труднитѣ му задачи.

Въ това отношение се длъжи особена благодарность на членоветѣ ни изъ срѣдата на българското офицерство и тия изъ срѣдата на българското духовенство, висше и нисше, които съ готовность продължиха своето съчувствие, било съ членството си,

било съ съдѣйствието си при прѣгледване на бѣжанцитѣ и помагане на македоно-одринскитѣ страдалци.

Ние разчитваме и за напрѣдъ, както на тѣхъ, тъй и на всички членове на дружеството. Само подкрѣпено съ готовностьта и съдѣйствието чрѣзъ мнѣния, съвѣти, упжтвания отъ страна на всички, настоятелството ще може по-сполучливо да ржководи дѣлата на дружеството и да спомага за достигане културнитѣ и обществени цѣли, които прѣслѣдва въ широката область на славянската солидарность.

Прѣдседатель: **С. С. Бобчевъ**

Подпрѣдседатель: **С. Костовъ**

Секретарь: **А. И. Дуковъ**

Касиерь: **Ю. Наумовъ**

Членове:
- **Д. М. Яблански**
- **С. Н Лафчиевъ**
- **Полковникъ Р. Димитриевъ**
- **Ив. Д. Ивановъ**
- **Владиславъ Шакъ**

БЮДЖЕТЪ

за

1904 година и изпълнения бюджетъ за 1903 година

по редъ	Наименование на прихода и разхода	Прието за 1903 год. лв.	ст.	Изпълнено прѣзъ 1903 година лв.	ст.	Прѣдвидено за 1904 г. лв.	ст.
	А. Приходъ						
1	Отъ членски вносове	4500	—	3086	50	5000	--
2	„ недобори	1414	50	670	50	1995	—
3	„ пожертвувания и др.	300	—	24	50	300	—
4	„ издания на дружеството	1000	—	338	70	500	—
5	„ длъжняци	353	—	—	—	353	—
6	„ сказки, концерти и пр.	300	—	34	80	150	—
	Всичко	7867	50	5.04	45	8298	—
	Б. Разходъ						
1	Заплата на дѣловодителя	1200	—	1200	—	1200	—
2	„ „ разсилния	600	—	589	87	600	—
3	5% на разсилния отъ събраната сума отъ София	300	—	32	67½	140	—
4	10% за събранитѣ суми отъ провинцията	—	—	—	—	810	—
5	Помощи на бѣдни	300	—	20	—	170	—
6	Наемъ на помѣщение	600	—	550	—	480	—
7	Канцеларски (200. л.)	200	—	195	30	265	—
8	Телеграми и пощен. разноски (200 л.)	200	—	130	56	280	—
9	Отопление и освѣтление (150 л.)	150	—	69	25	150	—
10	Вѣстници и списания	100	—	—	—	100	—
11	Издания на дружеството	1000	—	451	46	1600	—
12	Непрѣдвидени разходи	200	—	165	—	200	—
13	Купуване имоти	100	—	83	80	100	—
14	Разноски по тържествата за откриването паметника на Царя-Освободителя	1000	—	—	—	1000	—
15	Излишекъ { запасенъ фондъ 166·5; наличность 536·5	1917	50	1665	83½	1703	—
	А всичко	7867	50	5101	15	8298	—

ДОКЛАДЪ

за

Контролната комисия по провѣряване смѣткитѣ на Настоятелството на Славянското Благотв. Дружество въ България за прѣзъ 1903 г.

На основание чл. 12 отъ Устава на Дружеството, подписанитѣ, съставляющи Контролната Комисия, имаме честь да прѣдставимъ на общото събрание слѣдующия докладъ относително смѣткитѣ на Дружеството прѣзъ 1903.

Комисията, слѣдъ като прѣгледа и провѣри оправдателнитѣ документи на прихода и разхода и извършенитѣ операции по счетоводнитѣ книги, намѣри и еднитѣ и другитѣ вѣрни.

Слѣднитѣ четири таблици прѣдставляватъ истинското положение: а) на приходо-разхода, б) на дружествения капиталъ, в) на отрѣзанитѣ квитанции по членскитѣ вносове и г) на дружествения имотъ.

I.

РАВНОСМѢТКА

за

Прихода и разхода прѣзъ 1903 година.

ПРИХОДЪ

	лв.	ст.
1, Остатъкъ отъ 1902 год.	949	45
2, Членски вносове за 1903 г.	3086	50
3, Недоборъ	670	50
4, Пожертвувания	24	50
5, Списание „Славянски Гласъ" издание на Дружеството	338	70
6, Отъ сказки	34	80
Всичко . .	5104	45

РАЗХОДЪ

	лв.	ст.
1, Заплатата на служащитѣ	789	87
2, Възнаграждение 5% на събранитѣ членски вносове отъ София . . .	32	67½
3, Помощи на бѣдни . . .	20	—
4, Наемъ за помѣщение . .	550	—
5, Канцеларски разноски .	195	30
6, Пощ. разноски и за телеграми.	130	56
7, Отопление и освѣтление	69	95
8, Издание на сп. „Славянски Гласъ"	451	46
9, Непрѣдвидени разноски .	165	—
10, Имоти (инвентарни прѣдмети)	33	80
	3438	61½
11, За уравнение . . .	1665	83½
Всичко:	5104	45

ТАБЛИЦА

за

Имуществото на Дружеството, съгласно инвентарната книга.

Година	Мѣсецъ	День	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРЪДМЕТИТѢ.	Количество	Един. цѣна лв.	ст.	Всичко лв.	ст.	Забѣлѣжка
1899	Декемврий	31	Печатъ за мастило	1	10	—	10	—	
1900	Февруарий	2	Надписъ за Д-вото помѣщение .	1	25	—	25	—	
1900	Мартъ	11	Маси за читалнята	2	16	50	33	—	
1900	„	11	Шкафъ за Д-ната канцелария. .	1	40	—	40	—	
1900	Априлъ	5	Писалищно бюро	1	50	—	50	—	
	„	15	Столове плѣтени	18	7	—	126	—	
	„	15	Окачалки за дрѣхи	1	32	—	32	—	
	„	19	Рамка за портретъ	1	2	50	2	50	
	„	21	Плювалникъ	2	—	65	1	30	
	„	28	Корнизи	2	2	50	5	—	
	„	28	Картина на стъкло	1	1	—	1	—	
	Май	4	Маси малки	3	5	—	15	—	
	„	4	Столове „ дървени	5	1	—	5	—	
	„	4	Голѣма лампа висеща	1	25	—	25	—	
	Августъ	11	Рамка за портретъ	1	2	50	2	50	
	„	11	Рамка за портретъ	1	6	50	6	50	
	Септемврий	5	„ „ портр. на Гр. Игнат. .	1	15	—	15	—	
	„	15	Легенъ за вода	1	—	80	—	80	
	Ноемврий	31	Рамка за портр на Митр Парт.	1	—	60	—	60	
	Декемврий	5	Желѣзна брисалка	1	3	—	3	—	
	„	5	Тръстена брисалка	1	3	—	3	—	
	„	5	Лопата за въглища	1	1	—	1	—	
	„	5	Фунийка за газь	1	—	30	—	30	
	„	5	Маша за огънь	1	—	50	—	50	
1901	Априлъ	29	Рамка за портрета на Митр . . Натанаилъ	1	—	70	—	70	
1901	Декемврий	28	I Томъ „Народни умотворения“ .	1	15	—	15	—	
1902	Августъ	20	Малки знамена	6	—	20	1	20	
	Септемврий	17	Портретитѣ на руските Императоръ и Императрица . . .	2	1	25	2	50	
1902	„	17	Двѣ рамки за горнитѣ портрети.	2	3	80	7	60	
1902	„	17	Печатъ за восъкъ	1	9	—	9	—	
1902	„	18	Дружествено знаме	1	66	—	66	—	
1902	„	19	Знамена	2	—	—	7	25	
1902	Ноемврий	12	Рамки за подаренитѣ отъ Графа Игнатиева картини	4	3	—	12	—	
1902	Декемврий	14	Долапъ за книги	1	—	—	78	—	
1903	Януарий	22	Табло на членоветѣ основатели .	1	4	—	4	—	
1903	„	31	Печатна рамка за надписа на графъ Игнатиевъ.	1	4	—	4	—	
1903	Февруарий	12	Кържило съ джамъ за надписа на графъ Игнатиева.	1	2	20	2	20	
1903	Ноемврий	10	Два пиринч. свѣщ. по за 2 свѣщи	2	5	—	10	—	
1903	Ноемврий	10	Щемпълъ за бланки	1	10	—	10	—	
1903	Декемврий	8	Рамка за портр. на бивш прѣдседатель Ив. Вазовъ	1	—	60	—	60	
			Всичко . .	—	—	—	634	05	

ТАБЛИЦА

за

положението на капитала на 31-й Декемврий 1903 година.

1) Въ имоти съгласно инвентара	634 л.	05	ст.
2) Взаимообразно дадени пари	353 »	—	»
3) Въ наличность	1665 »	98½	»
Всичко .	2653 л.	03½	л

ТАБЛИЦА

за

ПОЛОЖЕНИЕТО НА ОТРЪЗАНИТѢ КВИТАНЦИ ЗА СЪБИРАНЕ ЧЛЕНСКИ ВНОСОВЕ ПРЪЗЪ 1903 ГОДИНА.

	лв.	ст.		лв.	ст.
Споредъ кочанитѣ на брой 18, отрѣзани 4809 квитанции за.	4507	—	1. Събрани до 31 Дек. 1903 г.	2416	—
			2. Повърнати квит. за . .	64	50
			3. Погрѣшно издадени 21 квитанции за	31	50
			4. Нецдѫлжени квитанции за	1995	—
Всичко. . . .	4507	—	Всичко . .	4507	—

Като Ви излагаме това, молимъ Ви да благоволите и освободите отъ отговорность настоятелството на дружеството за отчетната 1903 год.

гр. София, 30-й Януарий 1904 год.

Контролна Комисия { К. Кутинчевъ. Т. Гладневъ. Н. Ставревъ.

СПИСЪКЪ
НА
Г. Г. ЧЛЕНОВЕТѢ НА СЛАВЯНСКОТО БЛАГОТВОРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
ВЪ БЪЛГАРИЯ ПРѢЗЪ 1903 ГОДИНА.

Почетенъ Прѣдседатель

НЕГОВО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО
ФЕРДИНАНДЪ I.
БЪЛГАРСКИЙ КНЯЗЪ

А.

Почетенъ Членъ

НЕГОВО СИЯТЕЛСТВО

ГРАФЪ НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧЪ ИГНАТИЕВЪ

Б.

Спомагателни членове

Артуръ Ивановичъ **Черепъ-Спиридоновичъ**,
Генералъ-Майоръ **Гриневичъ**,
Капитанъ Николай Константиновичъ **Демидовъ**,
Григорий Висарионовичъ **Комаровъ**,
Негово Високопрѣосвещенство Соф. Митрополитъ **Партений**,
Негово Високопрѣосвещенство Сливенски Митрополитъ **Гервасий**,
Георги **Шоповъ**,
Сава **Паница**.

В.

ДѢЙСТВИТЕЛНИ ЧЛЕНОВЕ.

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия	№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
1	4	Апостоловъ Конст.	38	1643	Блажевъ Иванъ
2	1193	» К. свещ.	39	1644	Босниевъ Иванъ
3	1311	Антикаровъ Ник.	40	1541	*Божиновъ К. Ив.*
4	1568	Атанасовичъ Люб.	41	1614	Басаровъ Ангелъ
5	1612	Ангелиевъ Д. К.	42	1670	Блъсковъ Полков.
6	1641	*Атанасовъ Спиро*	43	1798	Богдановъ Теофилъ
7	1649	» Спиро прѣд.	44	1677	*Брояновъ Петръ*
8	1652	Андрѣевъ Иванъ	45	251	Бабукчиевъ Ст.
9	1728	Ангеловъ Янаки	46	1859	*Бербенковъ Кирилъ*
10	1992	*Абаджиевъ Недю*	47	1860	Бояджиевъ Нед.
11	1999	Антоновъ Михаилъ	48	1996	Бакаловъ Георги
12	1477	Атанасова Марика	49	1793	» Иоакимъ
12	10	Бориковъ П. Мусевичъ	50	97	Вълчевъ Димитъръ
13	12	Бъчеваровъ г. Хр.	51	215	Величковъ В.
14	84	Бъчеварова Над.	52	1111	Вълковъ Стефанъ
15	20	Байновъ Димитъръ	53	1772	*Велевъ Д. П.*
16	67	Белелиевъ Ив.	54	1779	*Величковъ Коста*
17	72	Байчевъ Влайко	55	1031	Вазовъ Иванъ
18	130	Бабиновъ Христо			
19	231	Братоевъ Златанъ	56	58	Гроздановъ К. свещ.
20	260	*Бабиновъ Хр. М.*	57	178	Глиманъ Р.
21	935	Бенишевъ Недко	58	218	Гладиевъ Т. Тод.
22	939	Бахаровъ Дим.	59	250	Гавриловъ Григоръ
23	941	Божиновъ П. Ив.	60	379	Гешовъ Апостолъ
24	1011	Бруха Иванъ	61	386	Грушлиевъ Ат.
25	1032	Бобчевъ С. Ст.	62	309	Георгиевъ Хр.
26	1113	*Банковъ Георги*	63	944	*Гювелева Стеф.*
27	1161	Баджовъ Пантелей	64	969	Гезеровъ Иванъ
28	1240	Балабановъ Тодоръ	65	1191	Гължбаровъ Паскалъ
29	1272	*Богдановъ Ник.*	66	1035	Гешевъ Ев. Иванъ
30	1303	Беневъ Найденъ	67	1201	Георгиевъ Ангелъ
31	1481	*Брадински Дим.*	68	1368	Генералъ Паприковъ
32	1487	Бацовъ Х. Мирчо	69	1369	Генераль Бочевъ
33	1497	Бацовъ А. Владимиръ	70	1518	Геровъ Василъ
34	1512	» К. Антонъ	71	1526	*Георгиевъ Ив.* (4)
35	1536	Бъндевъ Петъръ	72	1560	*Гладиевъ Григоръ*
36	1582	Байчевъ Станьо	73	1609	Георговъ Георги
37	1607	Балевъ Якимъ	74	1659	Георгиевъ Влад.

Н-о по редъ	Н-о на член книга	Име и фамилия
75	1684	Георгиевъ Михалаки
76	1742	Горановъ П. Ангелъ
77	1744	Георгиевъ Николачко
78	1746	Гящевъ Иванъ
79	2001	Говедаровъ Иванъ
80	2003	Грозовъ Ив. учитель
81	1748	Гешевъ Христо
82	74	Д-ръ Елмазовъ
83	124	Добревъ Недѣлко
84	151	Друмевъ В.
85	172	Донковъ Г. Донко
86	193	Дамяновъ Павелъ
87	234	Даскаловъ Дим.
88	272	Д-ръ Кирановъ
89	372	Димит. Радко полков.
90	1190	Д-ръ К. Вачовъ
91	1239	Дуковъ Атанасъ
92	1483	Делчевъ Иванъ
93	1485	*Двояковъ Ст.*
94	1528	*Димовъ Георги*
95	1532	Динчевъ Иванъ
96	1542	Д-ръ Н. Семеновъ
97	1561	*Д-ръ Г. Цаунчевъ*
98	1580	Джанговъ Ив.
99	1600	Д-ръ Ник. С. Ивановъ
100	1645	Донковъ Никола
101	1671	Драндаровъ Влад.
102	1724	Д-ръ С. Емануиловъ
103	1737	Д-ръ Владовъ
104	1741	*Д-ръ Ст. Чоман.*
105	1747	Драндаръ Антонъ
106	373	Дерманчевъ подполк.
107	1780	*Димовъ Т. Коста*
108	1802	Дамяновъ К. Влад.
109	1797	Д-ръ Г. Н. Златаревъ
110	1789	Д-ръ Вл. Руменовъ
111	2000	Д-ръ Н. Колушевъ
112	1858	*Дългомановъ Стоянъ*
113	1993	Д-ръ Поповилиевъ
114	2004	Д-ръ Мих. Ивановъ
115	2028	Д-ръ Богумилъ Беронъ
116	1628	Дамаскиновъ Ив.

Н-о по редъ	Н-о на член. книга	Име и фамилия
116	276	*Ефрем. Юрданъ*
117	1736	Едаръ Климентъ
118	1756	Елмазова Евг. г-жа
119	2005	Живковъ К. капитанъ
120	2015	Желевъ майорь
121	71	Заимовъ Стоянъ
122	189	*Захей Я. С.*
123	312	Зедничекъ Ив.
124	998	Заимова г-жа
125	1039	Зографски Петръ
126	1313	Згуревъ Георги
127	1852	Загорчевъ Иванъ
128	49	Иеромон Иос. Бакър.
129	101	Ивановъ Христо
130	149	Ив. Ат. свѣщ.
131	205	Ивановъ Минко
132	207	Ивановъ Тошо
133	219	Ивановъ Д. Иванъ
134	227	Ивановъ Асѣнь
135	266	*Ивановъ Н. Люб.*
136	1023	Икономовъ Т.
137	1278	Ивановъ Алек.
138	1038	Ивановъ Никола
139	1510	Икономовъ Георги
140	1549	*Ивановъ Х. Дим.*
141	1571	Ивановъ Спиро
142	1000	Ивановъ Т. Дим.
143	1484	Иосифовъ Димитръ
144	1855	Иеромонахъ Климентъ
145	1997	Иончевъ Х. Никола
146	1995	Иермаршъ Карлъ
147	176	Искровъ Тодоръ
148	2	Куртевъ Илия
149	70	Кисимовъ Пантелей
150	111	Ковачевъ А. Георги
151	180	Козакъ М. Чермакъ
152	181	Кадела И.
153	233	*Кривошиевъ Г.*

Н-о по редъ	Н-о на член. книга	Име и фамилия
154	248	Кръстевъ М.
155	310	Касжровъ Бирисъ
156	387	*Косовски Генко*
157	1265	Карастояновъ Дим.
158	1274	Кутинчевъ К.
159	1315	Карамфиловичъ Д.
160	1476	Кацаровъ Иванъ
161	1523	Костовъ Стефанъ
162	1581	Кожухаровъ Коста
163	1631	*Колчаковъ Илия*
164	1667	Калжповъ Михалъ
165	1759	*Кочовъ Т. Янко*
166	1760	Куцаровъ Капит.
167	1803	*Кръпиевъ Петръ*
168	1861	Караджовъ Русе
169	217	Кертевъ Георги
170	529	*Кабакчиевъ Геор.*
171	836	Кирковъ Евстатий
172	1281	Карамфиловичъ Ник.
173	131	Лопатаровъ Н. Ант.
174	394	Лѣпавцовъ Ник.
175	1589	*Людскановъ Н.*
176	1661	Лафчиевъ Ст.
177	1796	*Ламбревъ Ник.*
178	27	Митовъ Анастасъ
179	46	Манчевъ Е. Мих.
180	40	Миладиновъ Клим.
181	73	Митрошиновъ П. Я.
182	76	Михаиловъ Ст. Мих.
183	175	Мариновъ Ив. В.
184	211	Мечкаровъ Цвѣтко
185	236	Маляковъ Кост.
186	247	Марковъ Ангелъ
187	288	Младеновъ Г.
188	388	Минчевъ Иосифъ
189	1112	*Мулешковъ Ангелъ*
190	1148	Мариновъ Цанко
191	1202	Мариновъ Дим.
192	1362	*Мановъ Елисей*
193	1445	Минчевъ Г. Спасъ
194	1566	*Миковъ Григоръ*
195	1584	Малковъ К. Тома
196	1613	Митовичъ К. Весел.
197	1664	Мановъ Никола
198	1680	Младеновъ Матей
199	1734	Маноловъ Андрей
200	1743	*Матовъ Никола*
201	1799	Матовъ Алекси
202	1786	Михаиловъ Григоръ
203	1998	Матѣевъ Мицко
204		
205	32	Надерни Тодоръ
206	63	Несторовъ Д. Ив.
207	123	Ножаровъ А. Геор.
208	169	Николаевъ Н.
209	1776	Наумовъ Юрданъ
210	1824	Николовъ Кирчо
211	1626	Недевъ Христо
212	1662	*Николовъ В.*
	1683	Начевъ Никола
213	2014	Немечекъ Францъ
214		
215	378	Орловъ Димитъръ
216		
217	33	Петруновъ Георги
	54	*Писевъ Ив. Свещ.*
218	88	Панчева В. Елена
219	1758	Панчевъ Владимиръ
220	193	Поповъ Д. Матея
221	150	Петровъ Никола
222	186	Прошекъ Богданъ
223	208	Петровъ Янко
224	213	Петровъ П. Атанасъ
225	214	Панайтовъ Г. Иванъ
226	222	Петровъ Никола
227	395	*Помаковъ Радославъ*
228	987	Пешовъ Н. Иванъ
229	1141	*Пантофчийски Н.*
230	1154	Петровъ Георги
231	1194	Поповъ Антонъ
232	1196	Попова Аделина
233	1317	Панаховъ Иванъ

Н-о по редъ	Н-о на член. книга	Име и фамилия
234	1446	Пачаджиевъ Юрданъ
235	1587	*Павловъ П.*
236	1598	Петровъ Михаилъ
237	1628	Пинтевъ Григоръ
238	1678	Полковникъ Г. Вазовъ
239	1801	Поповъ Атанасъ
240	1795	Поповъ Христо
241	1853	Пулковъ Славейко
242	1601	Паралинговъ Н. Кап.
243	121	*Рикаровъ Капит.*
244	1534	Робевъ Иванъ
245	1676	*Риболовски Дончо*
246	1752	Робевъ Д. Алекс.
247	1765	*Ризовъ Никола*
248	1767	Райчовъ Антонъ
249	30	Ставревъ Никола
250	158	Сватовски Христо
251	230	Савовъ К. Никола
252	274	Стефановичъ Мих.
253	390	*Стоевъ Петръ*
254	940	Стояновъ Косто
255	1197	Стояновъ К. Павле
256	1236	Сжеселовъ Дим.
257	1449	*Стояновъ Пенчо*
258	1498	Спространовъ Кл.
259	1633	Спространовъ Ефтимъ
260	1506	Стояновъ Д. В.
261	1508	*Стефчовъ Дим.*
262	1572	*Соколовъ Симо*
263	1599	Стояновъ Кирилъ
264	1637	Св. А. Рамадановъ
265	16[illegible]8	Симидова С. Г-жа
266	1658	Симидовъ Юрданъ
267	1766	Свещ. П. Петрушевъ
268	129	Тодоровъ П. Мил.
269	210	Томовъ Филипъ
270	269	Тропчиевъ Д. Юрд.
271	1009	Тантиловъ Полковн.
272	1065	Тъпчилещовъ Петко
273	1516	Тодоровъ Хр.
274	1577	Трайковъ Деспотъ
275	1740	Тодоровъ Петко
276	1033	Тодоровъ Т.
277	1763	Тауковъ Митко
278	1781	Топаловъ Алекс.
279	1856	Тодоровъ Михаилъ
280	41	Филиповъ Атанасъ
281	1316	Франгя Антонъ
282	1556	Филевъ Н. Филе
283	36	Харизановъ Хр.
284	133	Хальолчевъ К. Сп.
285	237	Хаджиевъ Т. Спасъ
286	1727	Хорейши Ото
287	1787	*Хвърлевъ Дим*
288	127	Цанковъ Недю
289	229	Цоневъ А. Иванъ
290	296	*Цвътковъ К.*
291	1668	Царевъ К. Г.
292	1794	Цановъ Пенчо
293	1606	Цоловски Илия
294	6	Чавдаровъ Иванъ
295	18	Чукурлиевъ Иванъ
296	1656	*Черневъ П. Салчо*
297	1784	Чинковъ Г. Кост.
298	1790	Чохаджиевъ Кост.
299	45	*Шпекчиевъ Петръ*
300	1475	Шиваровъ Илия
301	1663	Шишеджиевъ М. Ник.
302	1114	Шипчановъ Петръ
303	1725	Шакъ Владиславъ
304	2002	Шурбановъ Коста
305	1036	Яблански М. Дим.
306	289	Янчовъ Г. Петръ
307	1753	*Яковлевъ Дим.*

Н-о по редъ	Н-о на член. книга	Име и фамилия
		г. Айтосъ
308	422	свещ. Янко Димовъ
309	„	„ М. С. Бъчваровъ
310	423	„ Г. Юрдановъ
311	„	„ Д. Тузлуковъ
312	422	„ А. Дяковъ
		Верковица.
313	101	Подполков. Кърджиевъ
		Бѣлоградчикъ.
314	418	свещ. Г. Поповъ.
315	„	„ Ст. Цвѣтковъ
316	„	„ Г. Тунчовъ
317	419	„ Н. Петковъ
318	„	„ Ив. Живковъ
319	„	„ Ив. Първановъ
320	420	„ Д. Георгиевъ.
321	„	Протоерей Ивановъ
		Видинъ.
322	605	Ванко Джоновъ
323	»	Д-ръ Д. Димитровъ
324	606	Петръ Цановъ
325	„	Алекси М. Филиповъ
326	„	Тома Лозановъ
327	607	Иванъ Живковъ
328	„	Георги Тошевъ
329	„	Ал. Бѣлоречки
330	608	Георги Петровъ
331	„	Георги Добриновичъ
332	»	Николай Пановъ
333	609	Христо Златаревъ
334	„	Георги Кърпачевъ
335	„	Симеонъ Павловъ
336	610	Ив. М. Марковъ
337	„	Велко Върбановъ
338	„	Тодоръ Х. Цановъ
339	611	Ив. Костадиновъ
340	„	Ст. Милошевъ
341	„	Хр. Н. Мутафчиевъ
342	612	Т. Ганчевъ
343	„	Г. Х. Ионческъ
344	612	Н. Пауновъ
345	613	С. П. Велчевъ
346	»	П. Томевъ
347	„	Т. Хлѣбаровъ
348	614	П. Илиевъ
349	„	М. З. Бояджиевъ
350	614	Хр. Стефановъ
351	615	Ц. Ивановъ
352	„	Бою Ивановъ
353	„	Ст. Витски
354	616	Ал. Христовъ
355	„	Петръ Пенбоневъ
356	„	Н. Поповъ
357	617	Ст. Хаджиевъ
358	417	свѣщ. В. Поповъ
359	159	капит. П. Георгиевъ
360	179	капит. С. Николовъ
361	886	Подполков. Кунчевъ
		Бѣла Слатина.
361	181	Марко Георгиевъ
		Бургазъ
362	485	Прот. К. Христовъ
363	486	свещ. Ив. Филиповъ
364	„	свещ. Д. П. Анастасовъ
365	487	Иером. П. Панчевъ
366	„	свещ. Хр. Димитровъ
367	„	свещ. Теоф. Ивановъ
368	488	свещ. Ат. П. Андоновъ
369	„	свещ. Ив. Коларовъ
370	„	свещ. Тод. Калжчовъ
371	489	свещ. Тома Поповъ
372	„	» Ст. П. Атанасовъ
373	„	» Кост. Яневъ
374	490	» Д. Николовъ
375	„	» Ст. Андрѣевъ
376	„	» Илия Стояновъ
377	491	» Кузма Кировъ
378	„	Костадинъ Неновъ
		г. Варна
379	163	кап. I рангъ Пишонъ
380	„	капит. Минковъ

Н-о по редъ	Н-о на член. книга	Име и фамилия
381	164	Лейтенандъ Добревъ
382	„	„ М. Поповъ
383	„	Мичманъ Димитровъ
384	165	„ Драгановъ
385	„	„ Ганчевъ
386	641	Електрот. Велчевъ
387	159	капит. Т. Василиевъ
388	162	подпор. В. Чакаловъ
389	660	полков. Бояджиевъ
390	„	майоръ Габаревъ
391	661	„ Казанджиевъ
392	„	подполков. Парушевъ
393	„	поруч. Пенчевъ
394	662	капит. Баевъ
395	„	„ Вълчевъ
396	„	поруч. Минковъ
397	663	майоръ Божковъ
398	„	поруч. Николаевъ
399	162	подпол. А. К. Маслин.
400	641	капит. Кожухаровъ
401	159	„ Н. Свѣщаровъ
402	641	поруч. Анастасовъ
403	163	подпор. Лютовъ
404	161	„ Яни Димитровъ
405	161	„ Хр. Ивановъ
		Вратца.
406	178	Д-ръ Кр. Михайловски
407	179	поруч. Хр. Георгиевъ
408	179	подпоруч. Грънчаровъ
409	180	капит. Антоновъ
410	204	майоръ Г. Куюмджиевъ
		Добричъ.
411	169	Райко Цончевъ
412	171	Тодоръ Христовъ
413	174	М. Абаджиевъ
414	173	майоръ Хр. Чавдаровъ
415	172	подполков. Ханджиевъ
416	„	майоръ Михайловъ
517	673	ротмистъръ Гешевъ
418	„	„ Райновъ
419	„	поруч. Ламбревъ
420	674	поруч. Атанасовъ
421	„	„ Ивановъ
422	„	„ Христовъ
		Дубница.
423	187	св. Т. Драгановъ
424	„	„ Хр. Стичевъ
425	188	„ С. Хр. Коцевъ
426	„	„ Н. Ивановъ
427	„	„ Д. Н. Райковъ
428	189	„ Хр. Марковъ
429	„	„ Ив. Дончевъ
430	190	„ В. Петрунчевъ
431	190	„ Хр. Митовъ
432	191	„ Игн. Димитровъ
433	„	„ К. П. Михаиловъ
434	„	„ Хр. Наковъ
435	192	„ С. Радоевъ
		гр. Елена.
436	657	подполк. Г. Драгиевъ
437	„	„ Ст. Стояновъ
438	658	майоръ Ц. Господиновъ
439	„	„ Ст. Мариновъ
440	659	кап. Ат. Юшенлийски
441	„	„ Хр. Рашевъ
442	„	„ П. Момчиловъ
443	660	Сан. подпор. Д. Теод.
		с Елешница.
444	324	Иеромон. Х. Иоакимъ
		Кжжлъ-Агачъ
445	274	св. В. Г. Върбановъ
446	275	Георги Поповъ
		Казанлжкъ.
447	277	Г-жа Ст. Д. Папазова
448	„	поруч. Малчевъ
449	278	капит. Велчевъ
450	642	„ Тодоровъ
451	„	подпор. Вл. Павловъ

Н-о по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
		Кюстендилъ.
452	184	Гаврилъ Златовски
453	186	Арх. Занов. П. Петровъ
		Ловечъ.
454	470	Митрополитъ Максимъ
455	„	св. Евст. П. Стефановъ
456	471	„ Иванъ Янковъ
457	„	„ А. Русиновъ
458	472	„ Г. Ив. Милевъ
459	„	„ Г. Антиповъ
460	„	„ Н. Ивановъ
461	473	„ Цако П. Петровъ
462	„	„ Хер. Русевъ
463	„	„ Ат. Мартиновъ
464	474	„ Дим. Митовски
465	„	„ П. Драгановъ
466	„	„ Ив. Стояновъ
467	475	„ Ст. Андрѣевъ
468	476	„ Петръ П. Костовъ
469	„	„ Тома Стояновъ
470	„	„ Ст. П. Димитровъ
471	477	„ Василъ Ончевъ
472	„	„ Станчо П. Стефан.
473	„	„ Стефанъ Станевъ
474	478	„ Ник. Христовъ
475	„	„ В. Каравасиловъ
476	„	Архим. Макарии
477	479	св. Хр. Петровъ
478	„	„ Дим. Илиевъ
479	„	„ Илия П. Михаиловъ
480	480	Иером. Антимъ
481	„	св. Геор. П. Гърненски
482	„	„ Петръ Нанковъ
		Ломъ.
483	645	подполк. Данаиловъ
484	„	майоръ Митовъ
485	646	Д-ръ Д. Георгиевъ
486	646	поруч. Дранговъ
487	647	„ Трифуновъ
488	646	подпоруч. Генчовъ

Н-о по редъ	Н о на член. книга	Име и фамилия
		Никополъ.
489	446	св. Т. Кралевъ
490	447	„ М. Т. Дулгеровъ
491	„	„ В. Градинаровъ
492	448	„ Матей Петковъ
493	„	„ Хр. Н. Булевъ
494	„	„ М. П. Стефановъ
495	449	„ Енчо Ивановъ
496	„	„ Д. Димитровъ
497	„	„ Стонко П. Радуловъ
498	450	„ Д. Петковъ
499	„	„ Т. В. Поповъ
500	„	„ Руси Хр. Нешковъ
501	451	„ Д. Поповъ
502	„	„ Ст. Димитровъ
503	„	„ Недѣлчо Митовъ
504	452	„ М. П. Радуловъ
505	„	„ С. Дончевъ
506	453	„ Цв. П. Димитровъ
507	„	„ Хр. А. Синджирли.
508	643	„ Ник. П. Поповъ
509	„	„ Ник. П. Пенчовъ
510	644	„ Ив. Хайверковъ
511	645	„ Ал. Мариновъ
		Орхание.
512	439	св. Г. П. Димитровъ
513	„	„ Илия Пѣевъ
514	440	„ В. Миновъ
515	„	„ Т. Василовъ
516	„	„ П. Цановъ
517	441	„ Т. Колевъ
518	„	„ Ив. Николовъ
519	„	„ Г. П. Ангеловъ
520	442	Свещ. Цв. Алексиевъ
521	„	Ст. Велчовъ
522	„	Т. Иотовъ
523	443	Д. Колевъ
524	„	Л. Тодоровъ
525	444	Ник. Вешовъ
526	„	Ив. Златевъ
527	„	Ив. П. Георгиевъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
528	415	Свещ. Н. И. Георгиевъ
529	„	» Ив. П. Ниновъ
530	„	» Ст. В. Поповъ
531	446	» Ив. П. Илиевъ
532	„	» М. Стояновъ
533	675	» Ник. П. Поповъ
		Пазарджикъ
534	483	Д-ръ Захар. Петровъ
535	514	Кръсто Ножаровъ
		Пещера
536	471	Свещ. В. И. Караджовъ
		Пловдивъ
537	210	Майоръ А. Цвѣтановъ
538	203	» Ст. Богдановъ
539	204	Подпол. Ив. Войнаковъ
540	„	» Кирковъ
541	205	Майоръ Геор. Мановъ
542	„	Капит. Г. Тодоровъ
543	206	» Илар. Богдановъ
544	„	» Ив. Донковъ
545	307	» Вас. Петровъ
546	208	» Георги Каловъ
547	213	Митр. Натанаилъ
548	216	Св. Янко С. Поповъ
549	217	» Юрданъ Кжневъ
550	„	» Ив. Орѣшковъ
551	218	» П. Аврамовъ
552	219	» Нешо Енчовъ
553	„	» Нено Т. Миндалевъ
554	218	» Ст. Николовъ
		Пирдопъ
555	401	Св. Сава П. Стояновъ
556	„	» Г. Ефтимовъ
557	402	» Петко Симеоновъ
558	„	» П. Ивановъ
559	»	» Харитонъ Ивановъ
560	403	» Симеонъ Бенчевъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
561	404	» Нед. Златановъ
562	„	» Симеонъ П. Мих.
563	405	» Ст. Ив. Чобановъ
564	40[illegible]	» Хр. П. Овчаровъ
565	„	» Бор. Ив. Добревъ
566	644	Прот. Ив. П. Недѣлевъ
567	„	Св. Рашко Стояновъ
568	663	» Тома Болчевъ
		Русе
569	248	Ат. Ив. Пауновъ
570	249	Св. Енчо Добревъ
571	„	» Дим. В. Роговъ
572	„	» Козма Из. Георг.
573	250	» Василъ Диковъ
574	„	» Велико Тончевъ
575	„	» Георги Кралевъ
576	251	» Дим. Икономовъ
577	»	» Атанасъ Петровъ
578	„	» Петръ Мариновъ
579	252	» Евстатий Метод.
580	„	» Илия Боневъ
581	253	» Цони Станевъ
582	„	» Тодоръ Поповъ
583	„	» Ст. Борисовъ
584	254	» Лефтеръ Илиевъ
585	„	» Недѣлчо Ивановъ
586	255	» Ангелъ Овчаровъ
587	„	» Русанъ Стояновъ
588	352	„ И. Д. Черневъ
589	353	„ С. Тодоровъ
590	„	„ Велко П. Друмевъ
591	160	Капит. Хамамджиевъ
592	620	Василъ Крьстевъ
593	621	Георги П. Петковичъ
594	„	Конст. Кръстевъ
595	„	Крумъ Д. Богдановъ
596	622	Спиридонъ Стомоняк.
597	623	Дим. Т. Марковъ
598	„	Коста Брашовановъ
599	„	Илия Паликрушевъ
600	624	Ал. Каназирски
601	„	Делчо Ц. Лучниковъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
602	624	Петръ Хр. Златовъ
603	625	Басилъ Ковачевъ
604	627	Д-ръ Ник. Бѣлелиевъ
605	628	Велико П. Мишковъ
606	„	Тодоръ Петровъ
607	„	Д-ръ Ф. Мавровъ
608	625	Дим. Ив. Шипковъ
609	„	» Т. Тачевъ
610	626	Георги Мартиновъ
611	627	» Теодоровъ
		Радомиръ
612	231	Капитанъ Тошковъ
613	204	Георги Диневъ
614	308	Ив. Неврокопски
615	561	Св. Ник. П. Георгиевъ
616	562	» Георги Д. Балабан.
617	„	» Емануилъ Стоимен.
618	563	» Цвѣтко Поповъ
619	„	» Ник. П. Лазаровъ
620	„	» Ст. Д. Логошановъ
621	264	» Ст. Златковъ
622	„	» Янко Николовъ
623	„	» Мих. Пейчовъ
624	265	» Гр. И. Димитровъ
625	„	» Емануилъ Петровъ
626	„	» » Димитровъ
627	266	Костадинъ Поповъ
628	„	Василъ Велиновъ
629	„	Д-ръ Георги Стоевъ
630	267	Василъ Георгиевъ
631	568	Никола Заревъ
632	567	Д-ръ Т. Василевъ
633	569	Ив. Петруновъ
634	„	» С. Кошарски
635	570	Алекси Ташковъ
636	„	Боне Милошевъ
637	„	Георги Трендафиловъ
638	571	Василъ Боневъ
639	„	Андонъ Богдановъ
640	572	Иванъ Соколовъ
641	„	Боже Минчовъ
642	„	Ставри Дражевъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
643	573	Мих. Величковъ
644	„	Никола Христовъ
645	„	Влад. Н. Ганчевъ
646	574	Симеонъ Икономовъ
647	566	Костадинъ Илиевъ
		Самоковъ
648	265	подполк. Карахордиевъ
649	„	капит. Д. Аврамовъ
650	268	подпор. Вълнаровъ
651	208	капит. Т. Продановъ
		Сливенъ
652	297	подполк. Райновъ
653	125	майоръ Радковъ
		Ст. Загора
654	355	Петко Стояновъ
655	356	Сава А. Макаковъ
656	„	С. Стоенчевъ
657	357	В. Д. Вълевъ
658	„	Иванъ Дяковъ
659	„	Ст. Таневъ
660	358	Петръ Поповъ
661	349	Паскалъ Колевъ
662	360	С. Плюсковъ
663	„	М. Г. Миховъ
664	361	К. Пашовъ
665	„	Хр. С. Каличевъ
666	362	А. В. Пападопу
667	365	Н. Бунарджиевъ
668	„	Ст. Г. Хаджовъ
669	366	Сава Кавмуковъ
670	„	Д-ръ К. Кожухаровъ
671	367	Ив. Г. Хаджовъ
672	„	Х. С. Шиваровъ
673	368	Ив. Х. Митевъ
674	664	Атанасъ Кожухаровъ
675	156	капит. Панайотовъ
676	635	подпор. Георгиевъ
		Силистра
677	628	Дим. Ивановъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
678	628	Курти П. Диковъ кметъ
679	629	Георги С. Бръчковъ
680	„	Д-ръ Ж. З. Драгановъ
681	„	Стоянъ Зимовъ
682	630	Стефанъ Аврамовъ
683	„	Вас. Г. Патроновъ
684	„	Василаки Костовъ
685	631	И. С. Пашовъ
686	„	Димо Поповъ
687	„	Ив. П. Николовъ
688	632	А. Калинеску
689	„	Ив. Кръстевъ
690	„	Т. Димитровъ
691	633	П. Желѣзовъ
692	„	П. Саулевъ
693	„	Д. Черневъ
694	634	П. Афляновъ
695	„	Д-ръ Мустаковъ
696	635	П. Карагеоргиевъ
		Севлиево.
697	278	подполк. Димитрашевъ
698	297	капит. Чакъровъ
699	266	» Н. Манушевъ
		Тетевенъ
700	388	Св. Ат. Българовъ
701	„	» Иорданъ Станчевъ
702	389	» Коста Геровъ
703	„	» Петръ Г. Стремски
704	390	» Мих. Г. Атанасовъ
705	„	» Ив. Диновъ
706	„	» Дим. Драгановъ
707	391	» Ст. П. Димитровъ
708	»	» Давидъ В. Дойковъ
709	„	» Ник. П. Констант.
710	392	» Цв. Цѣновъ
711	393	» Сим. Филиповъ
712	394	» Георги П. Василевъ
713	„	» Василъ Станевъ
714	„	» Дим. Вельовъ
715	395	» Петръ Генчовъ
716	„	» Василъ Тодоровъ

№ по редъ	№ на член книга	Име и фамилия
717	396	Иерм. Дионисiи Симеон.
		Търново.
718	585	Г-жа Мария Кавакова
719	203	полков. Църковски
720	280	подполк. Мамарчевъ
721	642	майоръ Поповъ
722	658	„ Кюркчиевъ
723	646	капит. Паневъ
		Хасково.
724	217	Св. Петръ Кировъ
725	428	протоер. Ж. Шиваровъ
726	„	Св. К. Атанасовъ
727	„	» Н. Петевъ
728	429	» Богд. Димитровъ
729	„	» Сп. Стоевъ
730	„	» А. Теневъ
731	430	» Г. П. Тодоровъ
732	»	» В. Т. Янковски
733	»	» Ив. Митевъ
734	431	» Г. Поповъ
735	„	» Ст. Дойчевъ
736	„	» Несторъ Несторовъ
537	432	» Н. Степановъ
738	»	» Ив Дѣлевъ
739	»	» Тод. Николовъ
740	433	» Юрданъ Стоевъ
		Шуменъ.
741	299	подполк. Карастояновъ
742	„	капит. Парушевъ
743	300	» Ив. Бояровъ
744	668	полк. Перниклийски
745	669	подполк. Димовъ
746	„	майоръ Карастояновъ
747	„	капит. Ченчевъ
748	670	» Савовъ
749	„	» Михлюзовъ
750	„	подпоруч. Стефановъ
751	671	Ветерин. Плакидовъ
752	279	майоръ П. Анчевъ

№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия	№ по редъ	№ на член. книга	Име и фамилия
		г. Ямболъ.	785	604	Ж. Господиновъ
753	296	капит. Кабакчиевъ	786	605	М. Нейковъ
754	449	Св. Киро Гойковъ			**г. Каваклий**
755	„	» Ив. Продановъ	787	647	Икономъ Атанасий
756	450	» Ат. Атанасовъ	788	„	св. Мих. Николовъ
757	„	» Г. Василиевъ	789	648	» Миролъ Костовъ
		г Орѣхово.	790	„	» Хр. Нейковъ
758	635	Иванъ Ниновъ	791	„	» Иванъ Добровъ
759	636	Иванъ Дииитровъ	792	649	» Петръ Антоновъ
760	„	П. Г. Драмански	793	„	» Мих. Златевъ
761	„	Д. Гарвановъ	794	„	» Ат. Георгевъ
762	637	К. Минчевъ	795	650	» Ив. Д. Поповъ
763	„	П. Зайковъ	796	„	» Дим. Атанасовъ
764	„	К. Ив. Фичевъ	797	„	» Анастасъ Сжбевъ
765	638	М. Ничовъ	798	651	» Х. Иванъ Поповъ
766	„	Д-ръ Т. Басарабовъ	799	„	» Дим. Петровъ
767	„	Н. П. Туйковъ	800	„	» Ангелъ Асаклиевъ
768	639	Пею Ниновъ	801	652	» Христо Ралевъ
769	„	Т. Атанасовъ	802	„	» — » — Тодоровъ
770	„	Д-ръ Ташковъ	803	„	» Велко Георгевъ
771	630	Ив. Марковъ	804	653	» Мих. Т. Инджевъ
772	„	Д-ръ Телчаровъ	805	„	» Дим. Атанасовъ
773	„	Андр. Цв. Радуловъ	806	„	» Стоико П Андоновъ
774	591	Вангелъ Георгиевъ	807	654	» Георги П. Андоновъ
		Куртбунаръ.	808	„	Антонъ Цоневъ
			809	„	Ат. Т. Коларовъ
775	601	А. Д. Данчевъ	810	655	Ат. П. Николовъ
776	„	Ал. Енчевъ	811	„	Янчо Паловъ
777	602	П. Ив. Радовъ	812	„	Атанасъ П. Николовъ
778	„	Гр. П. Мариновъ	813	656	Никола Даскаловъ
779	„	Ив. Н. Тенжеровъ	814	„	Георги П. Мариновъ
780	603	Алекси Боневъ	815	„	Атанасъ П. Димитровъ
781	„	Ст. Хавезовъ	816	657	Хр. Д. Чолаковъ
782	„	Черню Начевъ			**с. Левски**
783	604	Филипъ Ивановъ			
784	„	М. Калканджиевъ	817	475	св. Ив. Селвелиевъ

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвувателитѣ, които сж внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България** *за подпомагане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония. отъ откриването подписката до 15 Мартъ.*

София.

Н Ц. Височесто Българския князь лева 1000

X. У. Z. 1000 лева

Отъ концерта даденъ отъ Славянското Благотворително Дружество въ София на 19 февруарий чистъ приходъ лева 1041·10.

По 200 лева.: 1) Т. Теодоровъ, 2) Д. М. Яблански, 3) Евлогий Пулиевъ, 4) Братя Иванови, 5) Д. Сжселовъ

По 100 л: 1) Петъръ Мусевичъ — Бориковъ, 2) Иванъ Златинъ; 3) Ст. С. Бобчевъ, 4) Г-жа Анна Пулиева, 5) Тодоръ Пулиевъ.

По 50 л. 1) Капитанъ Н. Ножаровъ. 2) Георги Никифоровъ, 3) Хр. Г. Бабиновъ и А Лопатаровъ, 4) Г-жа Мария Н. Герова, 5) Петко Теодоровъ, 6) Л. И. Поповъ.

По 40 л. 1. Ст. Н. Лафчиовъ.

По 30 л. 1) Работницитѣ при фабриката на Бр. Прошекови. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

По 25 л. Христо Николовъ

По 20 л 1) Г-жа Рада Кирковичъ, 2) Дим. Иосифовъ, 3) Инженеръ К. Ц. Садаковъ, 4) Христо Филиповъ, 5) Илия Бъчваровъ, 6) Г-жа Севаст. Макушева, 7) З. П. Зафировъ (отъ Пещера). 8) Алексо Димитровъ.

По 10 л. 1) Иванъ Гящевъ, 2) Атанасъ Ил. Дуковъ. 3) Христо Олчевъ, 4) Михаилъ Геневъ, 5) Стефанъ Савовъ, 6 Атанасъ Ц. Тричковъ, 7) Георги Антоновъ; 8) Д. Петровъ. 8) Илия Киселовъ, 10) Ив. Цанковъ.

По 5 л. 1) Тодоръ Минковъ, 2) Филипъ Чипирановъ. 3) Апостолъ Петровъ, 4) Драганъ Фетваджиевъ. 5) Захари Ангеловъ.

По 4·5 л. 1) Г-ца Вселина Ив. Кулина ученич. отъ II отдѣл.

Г. Ст. Н. Коледаровъ ще внася ежемѣсечно, до дѣто трае войната, по 2 л.

Русе

По 200 лева: 1) К. Д. Беби

По 100 л.: 1) Саркисъ Куюмджиянъ.

По 75 лева: 1) Николай Буровъ, 2) Иванъ Буровъ.

По 50 лева; 1) Г. Губидѣлниковъ, 2) Цачо Недковъ и С-ие, 3) Филипъ, Цвѣтковъ, 4) Братия Бъклови, 5) Ив. Мънвовъ, 6) Спиридонъ Стамоняковъ, 7) Михаилъ Михаиловъ, 8) Юда Б. Израилъ, 9] Братия Щернбергъ.

По 30 левя: 1) Свѣтославъ Ивановичъ.

По 20 лева: 1) Дончо Георгиевъ; 2) П. М. Пизанти. 3) Иосифъ Цанковъ, 4) Ангелъ Теодоровъ, 5) Петъръ Поповъ.

По 10 л.: 1) Д-ръ Д. Цвѣтковъ, 2] Стефанъ Х Драгиевъ, 3) Иванъ Самарджиевъ, 4) Василъ Рашевъ.

Шуменъ

Г. И. В. Икономовъ лева 20.

Севлиево Отъ служащитѣ при Севлиевското околийско управление събрана и прѣпратена отъ самото управление сума лева 63 50.

Пожертвуватели.

По 10 лева: Стефанъ Нерѣзовъ Окол. Началн.

По 5 л. Петъръ С. Ташовъ секретарь.

По 2 л.: 1] Михалъ Гачевъ, 2) Филипъ Минчевъ, 3) Илия Продановъ, 4) Никиф. Аврамовъ, 5) Алекс. Боевъ, 6) Неичо С. Петевъ.

По 1 л: 1) Иванъ Мончевъ, 2) Спасъ Колевъ, 3) Н. И. Христовъ, 4) В. Стоичковъ, 5) М. Касабовъ, 6) Ат. Димовъ, 7] Ив. Русевъ, 8) Сава Георгиевъ. 9) Ат. П. Гълъбовъ, 10) Хр. П. Зуревъ, 11) Сѫби Ангеловъ, 12) Ст. К. Петковъ, 13) Ив. Х. Вацинъ 14) Ив. Д. Ахчиевъ, 15) Хр. С. Генковъ, 16) П. Марковъ, 17) Б. Христовъ, 18] М. М. Гергевъ, 19) М. Кузмановъ, 20) Г. Недѣлковъ, 21) Хр. Д. Мутафовъ, 22) Д. П. Шошиковъ, 23) II. Влайковъ, 24) Хр. Г. Белберовъ, 25) Хр. Ярановъ, 26) Ив. Тодоровъ, 27) Сим. Колевъ, 28) С. Г. Славчевъ, 29) Ц. Янковъ, 30) Хр. Ив. Русевъ, 31) Петю Лаловъ, 32) Д. Драгановъ, 33) З. Койчевъ, 34) Ст. Ив. Гечевъ, 35) Ст. Станчевъ, 36) Недѣл. В. Хавовъ.

По 50 ст.: Иванъ Тодоровъ.

Пещера.

Отъ Г. г. офицеритѣ на щаба на 2-а Бригада отъ 2-а пѣхот. Тракийска Дивизия и 27-й пѣхот. Чепински полкъ събрана сумата 182.20 лева (списъкътъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Панагюрище.

Събрани отъ гражданитѣ и чиновницитѣ, и напратена отъ Град. Общин. Управ. сумата 1056.50 лева (списъкъ на пожертвувателитѣ не напратенъ)

Варна.

Отъ чиновницитѣ, служащитѣ и стражата при Варненското Град. полицейско управление събрана сумата 77 лева.

Пожертвуватели.

По 20 л. Ив. А. Михаиловъ (Град. началникъ).

По 5 л.: 1) С. С. Арнаудовъ, (секр.), 2] А. Великовъ (пом приставъ). 3) Т. Бояджиевъ, (полиц. приставъ].

По 3 л. Ю. Василиевъ, [паспор. приставъ].

По 2 л. П. Стамовъ. [регистр.).

По 1 л. Т. Атанасовъ (полиц приставъ).

„ 50 ст. К. Жековъ.

„ 20 „ П. Никовъ.

Отъ цѣлата полицейска стража при градоначалството събрана сумата 35.20 лева.

Голѣмъ Чардакъ (Пловдивско)

Събрано отъ селенитѣ отъ общин. управление сумата 15 лева.

Пожертвуватели.

По 5 л.: Дионизи Цукаловъ.

„ 2 „ Денчо Лаловъ (кметъ).

„ 1 „ 1) М. Хр. Куртовъ, 2) Хр. Гарговъ, 3) К. Стояновъ, 4) Д. П. Кашиловъ.

По 60 ст. В П. Узуновъ.

По 50 ст.: 1) Ив. Манчовъ, 2) Ст. К. Кръжовъ, 3] Георги Димчовъ, 4) Хр. Пеновъ, 5) Митри Илиевъ, 6] Ил. Кашима.

По 20 ст.: 1] Никола Наковъ. 2) Дим. Христовъ.

Горна Василица [Ломско].

По 10 л: 1) Зарко Ангеловъ, 2) Стефанъ Боневъ.
По 5 л.: 1) Стоянъ Стоилковъ, 2) Петко А. Тутовъ

Гара Костенецъ Баня.

По 30 л.: Станко Христовъ.
„ 15 „ Кочо А. Чолевъ.
„ 10 л. Тодоръ Стефановъ.
По 7.25 л. Чиновницитѣ и служащитѣ при гарата.
По 5 л.: 1) Спасъ Костовъ, 2) Георги Ивановъ водоснабдитель при гарата.
„ 3 „ Ангелъ Николовъ.
„ 2 „ Тодоръ Христовъ.
„ 1 „ 1) Никола Зашовъ, 2) Стоянъ Поповъ.

Бургазъ.

Г. Храсто В. Велчовъ лева 20.

Нова Загора.

1) Драганъ Алексиевъ, 2) Станчо Пирлата по 5 лева.

Брѣзникъ.

Г-жица Любица Кръстева л. 2.

Ст. Загора

Г. С. Таневъ (аптекарь] лева 20.

Радомиръ.

Отъ дамски комитетъ състоящъ отъ госпожитѣ: Кириакица Мотикарова. Александра Тумпарова, Димка Хаджиева и Екатерина Дадова избранъ отъ едно събрание на дами, открита подписка и събрана сумата лева *200*.

Пожертвователи

По 10 лева: 1) М. Мустакова, 2) А. Чернева.

По 5 лева: 1) М Николова 2) Ал. Тумпарова, 3) Д. Мартинова, 4) Р. Яковлиева, 5) М. Динева, 6) М Икономова, 7) Г. Тасова, 8) В. Митушева, 9) Д-ръ Василева, 10) В. В. Великова, 11) Ив. Г. Неврокоплийски.

По 4 лева: 1) А. Конярова, 2) Н. Сжбева.

По 3 лева: 1) Р. Ташкова, 2) Ал. Мотикарова. 3) М. Христова, 4) Т. Стоева, 5) Ел. Хранова

По 2 лева: 1) Ив. Минкова. 2) П. Мелничка, 3) П. Димитрова, 4) Д. Янева, 5) Д. Хаджиева, 6) М. Георгиева 7) М. Величкова, 8) К. Мотикарова. 9) К. Дадова, 10) Д. Иванова 11) П. Игнатова, 12) Ек. Маджарова, 13) К. Николова. 14) С. Златкова 15) Е. Иванчова, 16) В. Костева. 17) Д. Николчева, 18) А. Петрова, 19) Е. Захариева, 20) К. Петрунова, 21) Еф. Мишевъ, 22) Л. Цончева, 23) Р. П. Иванова, 24] Д. Николова, 25] И. Георгиевъ, 26] Анаст. Димитрова, 27) К. Любенова.

По 150 лева: 1) К. Богданова, 2) Е. Велкова.

По 1 л.: 1] В. Мутафова, 2) С. Тодорова, 3) В Христовъ. 4] Р. Стоименова, 5] Ив. Г. Данева, 6) А. Лакьова, 7) Е. Христова, 8) С. Доцева, 9) П. Иованова. 10) К. Пенева, 11) К. Михалева, 12) В. Накова, 13) Е Захаринова 14) П. Коцева, 15) С Николова, 16) К. Неврокопска, 17) Б. Денкова, 18) М. Дудова. 19) Хр. Шивачева, 20) Е. Жабланска, 21) К. Соколова, 22) Л. Петрова, 23) Е. Даскалова. 24) П. Станимирова, 25) М. Златарева, 26) М. Андрѣевъ' 27) Ст. Костадинова, 28) Д. Стоименова, 29) Д. Георгиева. 30) К. Иванова, 31) Е. Тодорова, 32) Ст. Ангелова, 33] Е. Стефанова, 34) Ст. П Николова.

По 80 ст. Косачкитѣ.

По 60 ст 1) А. Арсова.

По 50 ст.: 1) В Друганска, 2) Р. Александрова, 3) М. Мирчова. 4) Ст. Жаблянска, 5) Божура Ризева 6) Сотирова, 7) Санда Мишова, 8) А. Янковска, 9) С. Илиева, 10) Коканова, 11) П. Златкова, 12) Д. Гутева, 13) Е. Маркова. 14) Г. Ивановъ 15) Е. Накева.

По 40 ст.: 1) Радева, 2) Ст. Комарска, 3) С Николова, 4) М. Тасева.
По 30 ст. 1) Николова.
20 ст. отъ събирача на парите.

С. Голѣмо Бѣльово. (Т. Пазарджишко).

1) Г. М. Тренговъ л. 20; 2) Коце Дамяновъ л 20; 3) Г. К. Котевъ л. 15.
По 10 л. 1) Митю Хр. Павловъ, 2) Иванъ Г. Павловъ, 3) Николчо М. Мизовъ, 4) Митю Илевъ.
По 5 л.: 1) Стоянъ Петровъ, 2) Свещ М. Радуловъ, 3] Свещ Никола Павловъ, 4) Трайко Николовъ, 5) Георгя Пергеловъ, 6) Георги Петраковъ. 7. Георги П. Костадиновъ, 8) Г. Кузмановъ
По 4 л.: 1] Д. Тодоровъ, 2) К. Пенковъ.
По 3 л : 1) П. Петровъ
По 2 50 л.: 1] Г. Д Даньовъ, 2] Адамъ Ив. Магарановъ.
По 2 л.: 1) П. Томовъ, 2) П. Цвѣтански, 3) Тодоръ Кръстевъ, 4) Христо Гиговъ, 5] Ив. Г. Текевъ. 6) Ат. Г. Миковъ, 7] Никола Ивановъ, 8] Хр. Митровъ. 9) Н. Акмаровъ, 10) Ангелъ П. Миковъ, 11) Г. Томовъ. 12) Коце Хр. Кокошевъ, 13] Ан. К. Гурковъ, 14) Георги Славчевъ, 15] Ст Г Костадиновъ, 16] П. М. Карпузовъ, 17) Нисимъ Юда Ели, 18] Франселъ и Амару, 19] Митю Хр. Кокалановъ, 20] Г. Илковъ, 21) Ив. Н. Пешовъ, 22] Михалъ Пенчовъ, 23] Георги Лазаровъ, 24) Т. Чехларовъ, 25] Георги Х. Иванчовъ, 26) Кост. Х. Иванчовъ, 27] М. Д. Коенджийски.
По 1·50 л.: Ив. Петракевъ.
По 1 л.: 1] Илия Коцевъ 2) К. Георгевъ, 3] П. Мизовъ, 4) К. Петракевъ, 5] Ив. Писковъ, 6) Т. Лютековъ, 7) Хр. Ангеловъ, 8] Т. Велинъ, 9] Н. Милчовъ, 10) Д. А Хайтовъ. 11] Д. Златаревъ, 12] Ст. Томовъ, 13) Г. Стоянски, 14) М. Г Фур. 15) М. Т. Колевъ, 16) Д. Богушаровъ, 17] К. М. Мизовъ 18) М. Коприваровъ, 19] Ан. Петракевъ, 20] Георги Кочовъ, 21) Кочо Трайковъ, 22) К. Янака, 23) К Илковъ, 24) Д. Н. Камбуровъ, 25) Кузо П. Цвѣтковъ, 26] Ив. Никовъ, 27) Пет. Стоименовъ, 28) К. Ив. Магарановъ, 29] Ив. Костадиновъ, 30] Илия Ласковъ, 31, Хр. Г. Илчовъ, 32 Павелъ Христовъ, 33) Братия Ванчеви, 34] Траянъ Манчовъ. 35) Н. Д. Кокалановъ, 36) Б. Н. Х. Ангеловъ, 37] Георги Пеневъ, 38) М Петракевъ, 39) Самуилъ Ели, 40) Миялъ А. Цинцирь, 41) Хр. Ив. Еринипъ, 42] П. Т. Цикаловъ
По 50 ст. 1) Цвѣтко Мицинъ, 2) Т. Хр. Кузмановъ, 3] Ангелъ Пандовъ, 4] Г. Текевъ, 5] Христо Трайковъ, 6) Т. Дѣяновъ, 7) М. Станчинъ, 8] М. Куюмджи, 9) К. Николовъ, 10 Ив. Г. Илчовъ, 11) Ив. Дошевъ, 12) Асѣнь Митовъ. 13) Христо Кочевъ, 14] Н К. Радуловъ, 15) Георги Павловъ, 16) Ив. Дойчевъ, 17] Ан. Костадиновъ, 18) Георги Х. Коцевъ, 19] Д. Тодоровъ

Видинъ

0·50 ст. Г жа Зуйбаровъ и една хамна.

Горня Орѣховица

5 л. Т. Славчовъ.

Кюстендилъ

5 л. Д. Кърпаровъ.

Свищовъ

Дружество „*Червенъ Кръстъ*" [Свищовски клонъ) събрано лв. среб. 1299·15, лв. злат. 30. Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.

С. Члепечене. (Софийско).

Събрана отъ жителитѣ и изпратена отъ общин Управл. сумата 186 50.

Пожертвуватели.

По 5 лева: 1) Станой Ташковъ, 2) Ц. Панчовъ, 3) Тото Митковъ, 4] С. С. Кръстевъ.
По 2 лева: 1) Дон. Ивановъ, 2) Ст. Христовъ, 3) Нач. Велевъ, 4) Панчо Паневъ, 5] Постолъ Денковъ, 6] Бог. Лазаровъ, 7) Нешо Даскаловъ.

По 1 л.: 1] В Ботевъ. 2) Ив, Казанлъжията, 3) Т. И. Щаковъ, 4] Тод. Коцевъ, 5] Гроздань Митровъ, 6) Иор. Георевъ, 7) М. Колевъ, 8) Цв Ивановъ, 9) Д. Тодоровъ, 10) Хр. Пановъ, 11] Андр. Кържовъ, 12] Ст. Кръстановъ, 13) Стоич. Петровъ, 14) Д. Пенчовъ, 15) Асанъ Яшаровъ, 16] В. Веневъ, 17] Таш. Костовъ, 18) Стоич. Стефановъ, 19] Пост. Боневъ, 20) Дон. Донковъ 21] Пет. Стойковъ. 22) Д. Тотевъ, 23) Ст. Недѣлковъ, 24] Стоич Панчевъ, 25] Т. Стояновъ, 26/ М. Петковъ. 27) Ап. Спасовъ, 28) М. Развоповъ, 29) Кр. Стоичковъ, 30/ Пет. Митревъ. 31) Стоичко Колевъ. 32] Л Тодоровъ, 33) Ст, Георгиевъ, 34) Хр. Делковъ, 35) Сп. Тилевъ, 36) Кр Коцевъ. 37] Б, Ивановъ. 38] Г. Георгиевъ, 39) А. Н Гащевъ, 40) Ст. Улийски, 41) Т. Георговъ, 42) Стоич. Стойчевъ. 43) Н. Стойчковъ, 44] В. Кържевъ, 45) Ив Колевъ. 46) Н. Ив. Вачовъ, 47) Т. Велевъ, 48) Митр. Богдановъ, 49) Дон. Илчовъ, 50) Грозд. Стоичковъ, 51) Т. Тилевъ, 52) Ан. Николовъ, 53) Стоич. Георевъ, 54) Тод. Иваичовъ, 55) Дим. Коцевъ, 56) Вел. Донковъ, 57) Бор. Шоповъ, 58) Ив. Нейчовъ, 59) Тото Стоянчовъ, 60) Мито Стоянчовъ, 61) К. Тилевъ, 62) Бог. Цоневъ. 63) Сп. Петковъ, 64) М Велевъ, 65) Чендо Денчовъ. 66) Иорд. Колевъ, 67) Вит. Ценовъ, 68) Тод. Ивановъ, 69) Тоше Ценковъ, 70) Мит. Белевъ, 71) Тане Спасовъ, 72) Малю Коцевъ, 73) Хр. Петковъ, 74) Ст Величковъ, 75) Манолъ Ангеловъ, 76) Стоич. Тилевъ, 77) Тодоръ Стоичковъ, 78) Геор. Тотевъ, 79) Андр. Постоловъ, 80) Иор Тодоровъ, 81) Коло Тодоровъ, 82) Тото Соичковъ, 83) Ив. Божиновъ, 84) Тасо Горевъ, 85) Ст. Велковъ, 86) Боне Колевъ, 87) Хр. Стоиловъ, 88) Стаю Стоиловъ, 89) Ст. М. Лаповъ, 90) Хр. Генковъ 91) Б. Таневъ, 92) Т Д. Спасовъ. 93) Тота Боневъ. 94) Стоилч. Илчовъ, 95) Бож. Тодоровъ, 96) Цен. Георевъ, 97) Стоил. Пеневъ. 98) Иор. Христовъ, 99) Гроздань Спасовъ, 100) Хр. Стоянчовъ, 101) М. Спасовъ, 102) Дончо Петровъ.

С. Душанци. (Софийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратена отъ Общин, Управ. сумата 10 лева (списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

с Кремиковци (Софийско)

Събрана отъ жителитѣ и испратена отъ общин. управ. сумата 131·50

Пожертвуватели:

По 10 л.: Архимандритъ В. Храновъ.

По 5 л.: 1] Ташо Ивановъ, 2] Тодоръ Антовъ.

По 4 л.. Богданъ Златковъ

По 3 л: 1) Ст. Стоичковъ, 2) Ан. Игнатовъ, 3) Хр. Младеновъ.

По 2 л.: 1] Недѣлко Вълковъ, 2) Дон. И. Николовъ, 3) Я. Иончовъ, 4) Георги Дойчиновъ, 5] Тодоръ Цвѣтановъ, 6) Георги Генковъ, 7) Геоше Спасовъ, Стоилъ Тошковъ,

По 150 л.: 1) *Петръ* Маноловъ, 2] Кост. Димитровъ.

По 1 л.: 1) Иванъ Михаловъ, 2) Д. Недковъ, 3] Д. Таневъ, 4] Б. Денчовъ 5) Ст. Георговъ. 6) Страт. Илевъ, 7) Сп. *К*остовъ, 8) Стоилъ Стоичковъ, 9) К. Кировъ, 10] В. Ташевъ, 11) Тодоръ Георговъ, 12] Георги *П*авловъ, 13) К. Ивановъ, 14) К. Михаловъ, 15] А. Тодоровъ, 16) И. Велчевъ, 17) М. Гачиловъ, 18) Ан. Младеновъ, 19) Мл. Стоичковъ, 20] Иорданъ Стойковъ, 21] Ст' Тошковъ, 22) Гьоше Миновъ, 23) Ив. Манчовъ, 24) Л Стояновъ, 25) Стоименъ Лазовъ, 26) Мл. Стоянчовъ, 27) Госп. Боневъ, 28) Ив. Милевъ, 29) Нед. Митровъ, 30 Ст. Игнатовъ, 31 Ст Иотовъ, 32) Сл. Велевъ, 33) Мито Илиевъ, 34) *Б* Стойковъ, 35) Геор. Гецовъ, 36 Ст. Ковинъ, 37) Ив Тошковъ, 38) Мит. *Постоловъ*, 39) Ст. *Г*еоргиевъ, 40) *Пет*елъ Стоиловъ, 41) Гълъбинъ Ивановъ, 42) Ил. Тодоровъ, 43) Ат. Тодоровъ, 44) М. Златковъ, 45) *Х*р. Ленковъ, 46) Слав. Гелевъ, 47) Мано Калинъ, 48) Нато Колчевъ, 49) Христо Спасовъ, 50) Д. Чачовъ, 51) Ат. Ушановъ, 52) Тод. *К*овачки, 53) Д. Тошковъ, 54) Д. *К*ърчовъ, 55) Монахиня Филафтея, 56) Н. И. *Б*ондаревъ, 57) *Г*еор. *Младеновъ*.

По 80 ст.: *Гълъбинъ* Василовъ.

По 70 ст.: 1) *Стоянъ Г*елевъ, 2. *Сп*. *С*тойковъ

По 60 ст: 1. Ил. *Маджа*ровъ, 2. *Сп*. Тошковъ.

По 50 ст.: 1. *Г*. *К*араджовъ, 2. Ив. Тодоровъ 3. *М*. Вълчиновъ, 4. *Г*еле

Лозановъ, 5. *Г.* Недѣлковъ, 6 Ан Лазовъ, 7. *Кир.* Найденовъ, 8. *К.* Найденовъ, 9. *Б* Ушановъ, 10. *Ст. Б*оневъ, 11. Тод. Делковъ, 12 Ст.Велковъ, 13. Ив. Чоковъ, 14. Т. *С*тефановъ, 15. Тр.Денковъ, 16. Ион *Б*оневъ, 17. В. Стояновъ; 18. Д. Петровъ, 19. Хр. Тоневъ, 20 *Ст. М*итровъ, 21. *К. Г*аневъ, 22 Т. *Хр*истовъ, 23. Г. *Х*ристовъ, 24. Цв. Стоиловъ, 25. Ив. Гачиловъ, 26 Гр. Зорбовъ, 27. Хр. *К*ърчовъ.

По 40 ст.. 1.Т.Николчовъ, 2. А. Ленковъ, 3. Т. *М*илевъ, 4. *М*. Антовъ, 5. И. *Г*анчовъ, 6. Д Велковъ, 7. В. Стоичковъ, 8. Д. Ташовъ, 9. Ф. Денчовъ, 10. В. Боневъ.

По 30 и 20 ст.: 1. *М.* Величковъ, 2. *Х*р. *М*иховъ, 3. *Кир.* Вѣлевъ, 4. Хр. *К*ърлевъ, 5. Павелъ *Г*анчовъ, 6. М. Петовъ

С. Калипетрово (Силистренско).

Събрано отъ всичкитѣ жители на селото Калипетрово прѣдадено 1) лева златни 170 2] кърпи 130 (списъкътъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

С. Каделово и Кара върбовка. (Русенско)

Събрана отъ селенитѣ отъ енор. свещ. Н. Кънчевъ сумата 30·50 лева.

Пожертвуватели.

По 5 лева: 1) Свещ Н. Кънчевъ, 2) Хр. Н. Дюлгеровъ.
„ 3 „ 1) *Б*оин Геновъ, 2) Т. Колевъ.
„ 2 „ М. Къневъ
„ 1 „ 1) Ен Ивановъ, 2) Р. И. Саровъ, 3) *Б*ѣл Райковъ, 4) Геор. Величковъ, 5) *Б*ѣл. Илиевъ, 6) М. Георгиевъ.

По 60 ст.; Нед. Деневъ.

По 50 „ 1) Кр. Ицовъ, 2) Ив. Колевъ, 3) Ат. Д. Мутафовъ, 4) М. Ц. Дивитаковъ, 5) Ил. Геновъ, 6) Пет. Колювъ, 7) Стефанъ М. 8) Ст. Н. Лунговъ, 9) Кън. Мариновъ, 10) Ив. Василевъ.

По 20 ст.: 1) Пен. Райковъ, 2) Тод. Цоневъ.

Тутраканъ.

Събрана отъ служащитѣ въ общинското управление и изпратена отъ самото управление сумата: 58 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева: 1) Никола Ив. Деков.въ (кметъ), 2) Д. Трайчевъ.
„ 5 „ Мемишъ Іос. *Б*оросковъ,
„ 3 „ Хр. Г. Стияновъ.
„ 2 „ 1. Ив. Мишковъ, 2. Т. Станчевъ, 3. А. Румицовъ, 4. Рад. Ив. Дековъ, 5. С. Р. Читаковъ, 6. М. Куленски, 7. Ив. Ив. Вл. Ковачевъ.

По 1 л.: 1. Ил. Добриновъ, 2. Ст. Славовъ, 3. *И*смаилъ Дойдорлиевъ. 4. Т. Г. *Б*ъчваровъ, 5. Андр. Николовъ, 6. Петъръ *И*лиевъ, 7. Т. М. Арабаджиевъ, 8. Мар. Гьоковъ, 9. Дончо *И*лиевъ, 10. *И*в. *И*л. Ковачовъ, 11. Т. С. Валкански, 12. Л. Т. Петровъ, 13. Г. Колчовъ, 14. К. Минчовъ.

с. Крива.бара (Ломско)

Събрани отъ селенитѣ отъ Г. А. Иордановъ сумата 49.60 лев.

Пожертвуватели:

По 10 лева: Калинъ Ганчевъ
По 5. „ : 1) А. Иордановъ. 2) Георги Ицовъ.
„ 3 „ Свещ. Пѣтъръ Бориловъ.
„ 2 „ 1) Ив. Ангеловъ, 2) Ян Божиновъ. 3) Ив. Я. Кнезовъ.

По 1 левъ: 1) Авр Тодоровъ 2) Ст Първановъ, 3) П. Боцевъ, 4) Тр. Първановъ, 5) Г. Младеновъ, 6) Цв. К. Бояджиевъ, 7) Д. Цековъ, 8) Ив. Пешаковъ, 9) Т. Маринчовъ,

По 60 ст. 1) Велю Валювъ, 2) Ефр. Николовъ. 3. Цѣн. Ненковъ, 4) Ник. Ташовъ.

По 50 ст: 1) Никола Ивановъ, 3) Ив. Велковъ, 3) Цв. Марковъ, 4. Мат. Мариновъ, 5. Ив. Мановъ, 6. Лако Недѣлковъ.

По 40 ст. 1. Пър. Лазаровъ, 2. Ник. Царвановъ.

По 30 ст. 1. Ефт. Ивановъ, 2. Мак. Николовъ.

По 20 ст. 1. Г. Ивановъ, 2. Мак Недѣлковъ, 3. Гор. Недѣлковъ, 4. Уан. Деяновъ, 5 Жив. Лазаровъ, 6. Никола Тодоровъ, 6. Пет. Джоновъ, 8. Никола Живковъ, 9. Дим. Миленковъ, 10 В. Димитровъ, 11. Лило Томовъ, 12. Живко Кръстовъ, 13. Гер. Еленковъ, 14. Дим Търньовъ, 15. В. Пешовъ, 16. Геор. Димитровъ, 17. Тр. Златковъ, 18. Дим. Спасовъ, 19. Софр. Ивановъ, 20. Ник. Тановъ, 21. Ст. Марковъ.

По 10 ст. 1. Тод. Ангеловъ, 2. Асанчо Кутовъ, 3. Алекси Марковъ, 4. Млад. Велковъ, 5. Сп. Върбановъ, 6 Рангелъ Петровъ.

с Дълбоки (Ст Загорско)

Събрана отъ селенитѣ и изпратена отъ Михалъ Стайковъ сумата:

лева златни	395
„ среб.	105.45
Всичко.	500.45

(*Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ*).

Кабиюкъ при гр. Шуменъ.

Събрана отъ чиновницитѣ въ Държавния конезаводъ въ Кабиюкъ сумата лева 67.

Пожертвуватели:

По 20 л. Н. Кърджиевъ.
„ 10 „ Ив. Георгиевъ.
„ 8 „ Ротмистъръ Мушановъ
„ 5 „ 1. Д. Д. Йоневичъ, 2. М. Кирацовъ, 3. М. Сторновъ
„ 3 „ 1 Д. Тодоровъ, 2. С. Златаровъ.
„ 2 „ 1. М Исаковъ, 2 С. Тодоровъ,
„ 1 „ 1. Г. Начовъ, 2. Ат. Начовъ, 3) В. Станиславовъ, 4) Ст. Марковъ.

с. Жгленъ (Луковитско).

Събрани отъ селенитѣ отъ писаря на общината Сирдаровъ сумата 5 л.

Пожертвуватели:

По 50 ст. 1 Ст. Стаменовъ, 2. В. Тр. Сердаровъ, 3. Г. Гетовъ, 4) Пело Начевъ. 5. Найд. Райковъ, 6. Свещ. Ник. Алексиевъ, 7. Ст. Стаменевъ.
По 30 ст. Ното Банковъ.
„ 20 „ 1. Д. Стояновъ, 2. Ц. Вълковъ, 3. Ц. Диковъ, 4. Хр. Пелевъ.
„ 10 „ В. В Сердаровъ.
„ 5 „ 1. М. Тоневъ; 2. М. Кунчовъ.

Дрѣново,

Събрана отъ свещ. Кръстю Геневъ отъ енорията „Св. Троица“ сумата 10 л.

Пожертвовтели

По 2 л. 1. Колчо Минковъ, 2. Минчо Коевъ.
„ 1.10 ст. Свещ. Кр. Геневъ,
„ 1 лева: 1. Цочо Миховъ. 2. Минчо Пеневъ.
„ 50 ст.: 1. П. Ив. Дячевъ, 2. С. Д. Баржмовъ, 3) Деню Петковъ, 4. Минко Марковъ.
По 30 ст. Колю Миневъ.
„ 20 „ 1. Дим. Симонковъ, 2. Дим. Колевъ, 3. Нед. Цоневъ.

с. Керменли (Сливенско)

Събрано отъ жителитѣ отъ Г. Г. М. Къневъ, сумата лева 76

Пожертвователи:

По 10. лева: 1. Арнаудовъ и сіе Баръмовъ, 3. Тодоръ Папаянтопуло.
„ 6. лева: Ив. Дяковъ

„ 5. лева: 1. Угнатъ Ханмовъ, 2. Несимъ Мотрани 3. Вл. Ивановичъ.
„ 4. лева: Г. Жабовъ и Сие Овчаровъ
„ 3 лева: В. Г. Данчовъ
По 2 лева: 1. Тод Моразовъ, 2. Тад. Бирииджиевъ, 3. Хр. Димитровъ, 4. П. Колароvъ 5. Д. Г. Чаушевъ, 6. Г. М. Къневъ, 7. Авр. М. Беджувановъ, 8. П Н. Димчевъ
По 1 левъ; 1. Паскалъ Мавродиевъ, 2. Х. К. Баклаянъ, 3. Костад. Франговъ, 4. Т Тиховъ, 5. Менахемовъ, 6 Ахмедъ М. Ханачевъ, 7. В. Я Мавровъ
По 50 ст. 1. Став. Зисовъ, 2. Ф. Вулджати, 3. Паск. Франговъ 4. Ник. Димитровъ, 5. Тод. Савовъ, 6. Манукъ Киропоръ, 7. Атан. Костовъ, 8. П. Димитровъ, 9. Ст. Апостоловъ.

с. Турия (Казанлъшко)

Събрани отъ селенитѣ отъ една петогнена комисия сумата въ паритѣ 30.50 лева.

Пожертвуватели

По 3 лева: 1. Свещ. Т. Пещерски, 2. Г. Чорбатжиевъ, 3. Х. Хр. Георчевъ
По 2 лева.: 1. Г. Поделошевъ, 2. Л. Чавдаровъ, 3. Л. станчевъ, 4. В. Костадиновъ, 5. Драганица Чакърова, 6. Хр. Кифаловъ, 7. Ив. Станчевъ и синъ.
По 1 5 лева: Петко Сжбчевъ.
По 1 левъ: 1. Ив. Калайджиевъ, 2. Ив. Милчевъ, 3) Хр. Вълевъ, 4) Д. Петровъ, 5) Ст. Кифаловъ, 6) Хр. Боневъ.
Освѣнъ това събрано въ натура отъ цѣлото село за стойность 53.50 л.
Това всичко събрано лева 84.
Комисията състояла отъ: Кмета, свещеника и учителитѣ.

с. Ботунецъ (Софийско).

Събрани отъ селенитѣ отъ учителя Д. Кръстевъ сума 51 лава

Пожертвуватели:

По 5 лева. Д. Кръстевъ (учитель).
„ 3 „ Мария Николова.
„ 2 „ 1. Лен. Георгиевъ, 2, Пав. Пешовъ,
„ 1 „ 1. Г. Митровъ, 2. Хр. Младеновъ, 3. Ив. Георгиевъ, 4. Бог. Ботевъ, 5. Анг. Ботевъ, 6. Миле Георевъ.
По 1.86 лева Тоторъ Поповъ.
„ 1.55 „ 1. Коло Боневъ, 2. Тончо Спасевъ, 3. К. Стоичковъ.
„ 1.39 „ Бог. Стоиловъ.
„ 1 60 л. Нед. Митровъ.
По 1.24. 1. Ив. Тончовъ, 2. Маню Кировъ, 3. Хр. Младеновъ, 4. Т. Станчовъ.
„ 93 ст. 1. Ст. Петковъ, 2. Д. Ангелковъ, 3. М. Неновъ, 4. Гаврил Ангелковъ, 5. Пенко Тошковъ, 6. А. коцевъ, 7. Кр, Колевъ, 8. Кр. Цвѣтановъ. 9. Боде Кировъ.
По 77.6 ст. 1. М. Дамяновъ, 2. Горе Иловъ, 3. К. Колевъ, 4. С. Таневъ, 5, Т. Баневъ.
По 62 ст. 1. М. Додовъ, 2. Ст. Пановъ, 3. Ап. Донковъ.
И по долу отъ 50 ст. 1. Георе Спасовъ, 2. П. Тотовъ, 3. Н. Янчовъ, 4. Г. Пешовъ, 5. Т. Найчовъ, 6. П. Митровъ, 7. Ст. Георговъ, 8) Т. Колевъ, 9. Ив. Манчовъ, 10. А. Стоичковъ, 11. Я. Стефановъ.

Карлово.

Отъ Г. г. Учителитѣ при Карловското V. кл. мжж. училище събрана и изпратена сума 27 лева.

Отъ Пожертвувателитѣ

По 5 лева.: Сотиръ Велчевъ.
По 3 лева.: 1) М. Ханмовъ 2) Хр. Аврамовъ, 3) П. Загорски, 4) Сл Паскаловъ, 5) М. Кръстевъ, 6) Ер. Начевъ.

По 2 лева.: 1) Ев. Павлековъ, 2) Стаменовъ.

с. **Сваленикъ** (Русенско)

Събрана отъ селенитѣ и внесена отъ г. Кмета сумата 94.35 лева

Отъ пожертвувателитѣ:

По 4 лева: 1) Свещ. Тодоръ Ив Боюклиевъ)

По 2 лева: 1) Г. Д. Камбуровъ, (кметъ), 2) К Н. Казасовъ, 3) Ант. Казанджиевъ.

По 1 левъ: 1) Д. И. Габровски, 2) И. К. Балбованевъ, 3) Д. Михаиловъ, 4) Д. Недѣлчовъ, 5) Хр. Цоневъ, 6) М. Стояновъ, 7) И. Симеоновъ, 8) Д. Х. Колевъ. 9) Р. И. Факировъ, 10) С. Радуловъ, 11) Ф Цетковъ, 12) П. Димчевъ, 13) Г. К Копановъ, 14) И. Д. Камбуровъ, 15) Нед. Коа. Лафчиевъ, 16) П. Д Камбуровъ, 17) Т. Д. Механджиевъ.

По 1·40 лева· 1) Р. П. Карабуровъ. 2) Т. Р. Карабуровъ, 3) К. Тодоровъ, 4) Д. М. Балбувановъ, 5) Г. Петковъ, 6) Л Пѣевъ, 7) Д. Т. Лафчиевъ, 8) П. Димовъ, 9] К. Боневъ.

По 80 ст. 1) С. Д. Механджиевъ, 2 Братя Нацеви, 3. П. Великовъ, 4. Йор. Петровъ, 5 Цв. Петковъ, 6. Ц. Т. Копанковъ, 7. Д. К. Заневъ, 8. Д Великовъ, 9. П. Пенчевъ, 10. К. И Кертиковъ, 11. Господинъ Николовъ, 12. М. К. Хаджиевъ, 13. К. П. Радевъ, 14. Б. Ив Ивановъ, 15. К Дашевъ, 16 К. Кръстевъ, 17. М. Самрджиерѣ, 18. Иванъ Минчовъ, 19. Д. Тодоровъ 20. К. Върбановъ, 21. Нед. Върбановъ, 22. Ц. Маровъ, 23 А. Маларджиянъ, 24. И. Дочевъ, 25. Й. Г. Палежовъ, 26. Д Тончевъ, 27 К. Тончевъ, 28. В. М. Денчилевъ, 29] Т. Т. Денчилевъ, 30. Р. Д. Камбуровъ

о 70 ст. 1. К. Ивановъ, 2. х П. Колевъ, 3. Параси Николовъ, 4. К. Николовъ·

По 60 ст. 1. Ив Самарджиевъ, 2. Ст. Ивановъ, 3. Нед. Христовъ.

По 50 ст. 1. Ив. Друмевъ, учит 2. В. Димитровъ, 3. Д. Мамуаковъ, 4. А Драгановъ, 5. Г Г. Аковъ, 6 Н. Недѣлчовъ, 7 Г. Авчевъ, 8. Р. Пенчовъ, 9. М. Илиевъ, 10. Я. Ив. Саманджиевъ, 11. Ц. Керчевъ, 12. А. Мирчовъ, 13. Т. Б. Цвѣтановъ, 14. Н. Янакевъ, 15. К. Д. Миневъ, 16 Н. Сѫбевъ, 17. К. Анчовъ, 18. Н. Радевъ, 20. Др. Стайковъ, 21. Д. Р Карабуровъ, 22 К С. Заневъ, 23. Андонъ Боневъ, 24. М. Зайковъ, 25. Н. Пухлевъ, 26. Хр. Пеновъ, Голѣмия, 27. Хр. Ив. Гладовъ, 28. Д. Нидѣлчовъ, 29. Ц. Д. Камбуровъ, 30. Господинъ Мариновъ, 31. Мар. Т. Кертиковъ, 32. Нено Богдановъ.

По 40 ст. 1. Д. Ив. Керемедчиевъ, 2. К К. Сѫбевъ, 3. М. Ив. Тонковъ, 4. М. Ив Кертиковъ, 5. В. Велик въ, 6. А. Тодоровъ 7. К. Димитровъ, 8. В. П. Кошовски, 9. И. И. Драгоевъ, 10. Ив. Маринчовъ, 11. Нед. Мариновъ, 12. Ив. Димовъ, 13. Руси Тоневъ, 14. Ц. Дочевъ.

По 30 ст Д. Дочевъ.

По 20 ст. 1. К. Симеоновъ, 2 Д. Коевъ 3. Г. Пенчовъ, 4. К А. Топаловъ, 5. Т. Т. Капанковъ, 6. Ат. Колевъ, 7. Кин. Богдановъ, 8. Р. Роневъ, 9. Н. Пенчевъ, 10. Л. Друмевъ, 11. С Енчовъ, 12. К. Ангеловъ, 13 Е. Добрева, 14. Г. Тончевъ, 15. Р. Д. Гладовъ, 16. С. Д Дерменджиовъ, 17. В. Тодоровъ, 18. М. Гецовъ, 19. Д. Ил. Драгневъ.

По 15 ст. Ив Юрдановъ.

По 10 ст. 1. Велико Юрдановъ, 2 М. Великовъ. 3 Ен Дончовъ.

с. **Миндя** (Еленско).

Събрано отъ селенитѣ отъ г. Кмета на с Миндя сумата: 8 50

Пожертвуватели.

По 7 лева Свещ. Петръ Ц. Поповъ.

По 1 л.: 1) Стояна Колева, 2) Георги Русевъ, 3) Ив. Ст. Симеоновъ, 4) Янко Н· Босевъ.

По 50 ст: 1) Ив. Вълчевъ, 2) Ив. Д. Върбовъ, 3) Кр. Н. Вълковъ, 4) Кр. К. Стоянковъ.

По 20 ст: 1) К. П. Янковъ, 2) Юр. П. Горбановъ, 3] Ал. Сапуновъ, 4) Сава Шипковъ, 5) Г, П. Гайдаровъ.

Събрана отъ Свещ. Петръ Ц. Поповъ сумата 21·50 лева.

Отъ Пожертвувателитѣ

По 3 л.: Велика Гергева.

По 2 л.: 1) Н. Н. Ангеловъ, 2) Хр. Мариновъ.

По 1 л.: 1) П. М. Дайновъ, 2) Ив Н. Гаговъ, 3) В. Коевъ, 4) Ив. С. Журовъ, 5) Г. Н. Сираковъ, 6) Г. Н. Мирданъ, 7) Аврамъ Коевъ, 8) Н. Н. Босевъ, 9) Цана Вълчова

По 50 ст.; 1) Калчо И. Босевъ, 2) Д. Минковъ, 3) Т. С. Пенковъ, 4] Г. Г. Даскаловъ, 5] П. М. Папазовъ, 6) К. С. Добревъ. 7) Хр. Цвѣтковъ, 8) Никола И. Мирдана, 9) Ю. П. Пилтековъ, 10) В. Г. Гайдаровъ, 11] Д. Ботевъ.

с. Балтаджии (Пловдивско)·

Събрана отъ селенитѣ отъ писаря Д. Кръстовъ сумата 10 л.

Пожертвуватели

2. 5 лева Отецъ Ангелъ Бадовъ. По 1 лев: 1) Дончо Христевъ, 2. Петръ Петровъ. По 50 ст. 1) Д. Кръстевъ (писарь), 2) Яни Атанасовъ, 3) Петъръ Геновъ, (кметъ) 4) Ив. Луковъ, 5) Костантиновъ (учителъ). 6) Пейка Петрова (учителка) 7. Андрѣи Събовъ. По 30 ст. 1) Никола Андр, Заматалията, 2) Ив. Аянски, 3. Киро Митовъ, 4) Ив. Л. Тераневъ. По 20 ст. 1) Иосо Н. Пъчевъ, 2. Серафимъ Аянски, 3) П. Г. Лясовъ По 10 ст. 1) Ив. П. Гиевъ, 2) Гено М. Аянски

с. Виная

Събрана отъ селенитѣ отъ свещеника Кр. Чепановъ сумата 15 лева

Пожертвуватели:

По 1 левъ 1. Свещ. Кр. Чепановъ 2) Пенчо Кирчовъ, По 50 стот. 1) Дан. Ивановъ, 2) Дан. Анковъ, 3) В. Кокошарски, 4) Дим. Митевъ, 5) Г. Блажовъ, 6 Б. Анковъ, 7) Ив. Балкандживевъ, 8) Ако Минковъ, 9] Петъръ Митевъ.

По 30 стот. 1] Т. Маневъ, 2) Пенчо Пенковъ, 3) К. Лучовъ, 4) П. Терзиевъ, 5) Т. Пенковъ, По 25 стот. Тодоръ Кара- Ивановъ По 20 стот. 1) Г. Събевъ, 2) М. Атанасовъ, 3) Д. Георчевъ, 4) Кр. Къневъ, 5] Вл. Кумановъ, 6] Хр. Ивановъ, 7) П. Петровъ, 8) Ил. Кръстевъ, 9) Тод. Еневъ, 10) Сав. Николовъ, 11] Йор. Ангеловъ, 12] Ив. Пеневъ, 13] Тонко Вълчовъ, 14] Мар. Иванчева, 15] П. Г. Поповъ, 16) Тод. Ивановъ, 17) Андр. А. Поповъ, 18) Найд. Тодоровъ, 19) Митко П. Котевъ. 20] Н. Филиповъ, 21) Дамянъ Митевъ, 22) Т. Тоновъ, 23) Ан, Мучовъ, 24) Г. Ивановъ, 25] Спасъ Тодоровъ.

По 15 ст. 1) Илия. Найденовъ, 2) Сава Боровъ, 3) Илия Пеневъ,

По 10 ст. 1] П. Петковъ, 2) Лаки Николовъ, 3) Дамянъ Цвѣтковъ, 4) Илия Димитровъ, 5) Т. Стойновъ, 5) А. Митевъ, 7) Д Атанасовъ, 8) Илия Гечовъ, 9) Т. Тотевъ, 10) Ат. Стойновъ, 11) П. Вечевъ, 12) Кирилъ Николовъ, 13) Юр. Великовъ, 14) Али Мутовъ.

с. **Горньо-Александрово** и отчасто с. **Трапоклово** (Сливен. околия).

Събрана отъ селенитѣ отъ учителя Н. А. Гаджаловъ сумата 87·20 лв.

Пожертвуватели:

По 5 л, 1) Никола А. Гаджаловъ. 2) Велико Мановъ.

По 3 л. 1] Иовчо Мановъ. 2) Рашко Кондовъ.

По 2 л. 1) Димитръ Георгиевъ, 2) Киро Събевъ, 3] Куманъ Вълковъ, 4) Ст. Атанасовъ, 5] Ив. Дамяновъ, 6) Г. Митевъ. 7) Рачо Маневъ, 8) Вър. Добревъ, 9] Нед. Стайковъ. 10) В. Теневъ, 11) Т. Вълдевъ, 12] *И.* Димитровъ.

По 1 л. 1] Кр. Ст. Пенковъ, 2) Ман Великовъ, 3) Ат. Тодоровъ, 4) В Стойковъ, 5) *Ил*, Колевъ, 6) М. П. Мухтарски, 7] П. Тодоровъ, 8] К. Тодоровъ, 9) Ст. Славовъ, 10) К. Тодоровъ, 11) В. П. Мухтарски, 12) Д. Митевъ, 13] Н. Божиловъ, 14] Дж. Райковъ, 15) Т. Парушевъ, 16) Ц Марчевъ. 17) Р. Панайотовъ, 18) С. Мариновъ, 19) Юр. Пашовъ, 20) Р. Рачевъ, 21) Ион. Вълковъ, 22) Т. Митевъ, 23] Н. Митевъ, 24) Т. Вълчевъ, 25) Р. Тодоровъ. 26) В. Симеоновъ, 27) Ст. Митовъ. 28] Кончо Стояновъ, 29) В. Стойчевъ, 30) К. Петровъ 31) Д. Къневъ. 32) В. Ганчевъ, 33) Желѣзко Ивановъ, 34) Теню Георгиевъ, 35) Кондо Ивановъ.

По 50 ст.: 1) Д. Парушевъ, 2] В. Сѫбовъ, 3) Т. Вълковъ, 4) Г. Желѣзковъ, 5] Ив. Тодоровъ, 6] М. Сѫбевъ, 7) В. Стояновъ, 8) К. Митовъ, 9) П. Вълковъ, 10) Д Колевъ, 11) Юр. Стояновъ, 12] Ив. Сѫбевъ, 13) И. Иовчевъ, 14] Т. Къневъ, 15) Ив. Велчевъ, 16) Ж Вълковъ, 17) Д Тодоровъ, 18) Ж. Стойковъ, 19) Р. Русевъ, 20) К Димитровъ, 21) П. Стефановъ, 22) Ж. Въневъ, 23) Т. Димитровъ, 24) Ат. Стояновъ.

По 20 ст. Желю Стойковъ.

с. Драгижево (Гор. Орѣховица.)

Събрана отъ селенитѣ, отъ една комисия съ селския священикъ Д. Поповъ начело, сумата 40 лева.

Пожертвуватели

По 2 лева 1) свещ. Д. Поповъ 2) Ст. Х. Армяновъ,

По 1 левъ 1] Ст. Дъровъ, 2) Ив. Рачевъ, 3) П. Вановъ, 4) М, Бочевъ 5) И. Жожевъ, 6) Н. Хрѣлевъ, 7) П. Момовъ, 8) Енчо Брайковъ, 9) Ст. Митревъ, 10) Ц. Радевъ, 11] Ц. Арнаудовъ, 12) Димка Кръстева, 13) Дим. Ганчевъ

По 50 стот. 1) Ник. Мицковъ, 2) Д. Донковъ, 3) М. Димовъ, 4) Калинка Цонева, 5) Стефанъ Димовъ.

По 40 стот. 1) Д. Куневъ, 2 Атанасова Капанова.

По 30 ст. 1) П. Муневъ, 2) Д. Пунваровъ, 3) Иордана Шикенова.

По 20 ст. 1) П. Цудевъ. 2) Ц. Недялковъ, 3) Михалъ Миняновъ, 4) Рада Тополова, 5) Никула Кузева.

Отъ горнитѣ лица е събрана сумата 22.20 лева, а за лицата отъ които е събрана сумата 17.80 лева, не е прѣдставенъ списъка.

с. Бѣла Черкова (Търновско)

По инициативата на мѣстното Поборнико-Опълченско Дружество подъ прѣдседателя на свещ. П. Франговъ е събрана сумата 22.20 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Слатина (Софийско).

Събрана отъ селенитѣ отъ общин. кметъ и изпратена чрѣзъ окол. началникъ сумата 82 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Църквата „Св. Троица“.

По 2 лева: А. Игнатовъ. По 1 л.: 1] Т. Илиевъ, 2) Ц. Бѣловъ, 3] Дон. Митковъ., 4) Ст. Караджовъ, 5] Д. Петровъ, 6) П. Маневъ, 7) Иор. Панчовъ, 8) Георги Тодоровъ, 9] Станоя Додовъ.

По 50 ст. 1) Ив. Стоичковъ. 2) Ст Митревъ, 3] П. Тотевъ, 4) Т. Котевъ, 5] В. Тодоровъ, 6) М. Таневъ, 7) Хр. Митовъ, 8) Я. Митовъ, 9] Спасъ Цвѣтковъ, 10) В. Митревъ, 11) К. Гатевъ, 12) П Гековъ, 13) Ат. Илиевъ, 14) Г. Митевъ, 15) Д Ангеловъ, 16] П. Гековъ, 17) Божко Лазовъ, 18) Лазо Тонковъ.

По 40 ст. 1] Лазо Геошовъ, 2) Боне Тасовъ.

По 30 ст. 1) Сп Стойновъ, 2) Стоименъ Ивановъ, 3) М. Манчовъ.

По 20 ст. 1) Д. Тачовъ, 2) М Пенковъ, 3) Д. Стоичковъ, 4) В. Георгиевъ, 5) К. Ионевъ, 6) Г. Недѣлковъ, 7] Н Христовъ, 8] В. Стоиловъ, 9) Иг. Петковъ, 10] Т. Лиловъ, 11] В. Коцевъ, 12) Ст. Ботевъ, 13] Г. Митревъ, 14) В. Георгиевъ, 15) Т. Иванчевъ, 16] Т. Димитровъ, 17) Н. Божиновъ, 18] Ив, Стояновъ, 19] В. Карадж, 20] М. Митревъ.

По 10 ст.: 1) Л Митревъ, 2) П. Божиловъ, 3) Т. Илиевъ, 4) С. Стефчовъ, 5) М. Михалевъ, 6) Д. Ионковъ, 7) М Вучевъ, 8) Т Мариновъ, 9) Сп. Ивановъ, 10) Ст. Гелевъ, 11) Т, Величковъ, 12) Ст, Вучковъ, 13] П. Митевъ.

София.

Отъ служащитѣ при Софийската окол. Управ. събрана и отъ сѫщото управ. изпратена сумата 35 12 лева.

Пожертвуватели

По 5 лева. Д. Китовъ По 2 лева, Г. З Райчинъ По 1.65 Р. Райковъ.

„ 1 левъ. И. Петковъ, 2) Найденъ Петровъ, 3) Д. Юруковъ, 4] Тр. Пановъ, 5) Дойчинъ Славковъ, 6) М. П. Георгиевъ.

По 80 ст. 1) Г. Христовъ По 50 ст. 1] Ц. Вишевъ, 2] Г. Дончовъ 3) П. Станчовъ, 4] С, Велевъ, 5) Г. Геневъ, 6) П. Иотевъ, 7] А. Василевъ, 8] М, Здравковъ, 9) В. Стойневъ, 10) С. Поповъ, 11) С, Радевъ, 12) С. Стоиловъ 13] Г. Миленовъ. 14) К. Николовъ, 15) Ив: Стояновъ, 16. М. Цвѣтановъ, 17) Р. Георгиевъ, 18) Ц. Стойновъ, 19) Ст. Ганевъ, 20) В. Стефановъ, 21] Ат. Апостоловъ, 22) Кр Стояновъ.

По 40 ст. 1) П. Дойчиновъ, 2] Хр. Тодоровъ, 3) Д. Цвѣтковъ, 4) Д. Гоговъ, 5) Т Ангеловъ, 6] Г Колевъ, 7) Д. Гълъбовъ, 8] П. Гъргоровъ, 9) Т. Колевъ, 10) М. Митовъ, 11) Славчо Пенковъ.

По 35 ст. 1) В. Веневъ. 2) В. Божиловъ

По. 30 ст. 1) С. Доневъ, 2) В. Колевъ, 3) В. Малиновъ, 4) Р. Петровъ 5) Ст. Стойновъ, 6) Н. Михаиловъ, 7) М. Георевъ.

По 25 ст. 1) Б. Василовъ, 2] П, Митровъ, 3) Ив. Еленковъ.

По 20 ст. 1) Р. Михаиловъ, 2) К. Василевъ, Ст. Паунчевъ.

По 12 ст. 1) Кръстанъ Бѣлинъ.

с. **Бабукъ** (Силистренско)

Събрана отъ селенитѣ и внесена отъ общ. управ. сума 28·10 лева.

Пожертвуватели:

По 1·75 лева: Свещ. Цони Станевъ.

По 85 ст. Нед. Петровъ.

По 80 ст. Танасъ Василевъ.

По 77 ст. Хр. Т. Радановъ.

По 70 ст. 1) М. С. Калчишковъ, 2) Тод. Бобчевъ, 3) Петъръ Чэпмеджиевъ, 4) Пет. Русевъ, 5] Р. Таневъ, 6) Ст. К. Пейчовъ, 7) В. Пеневъ, 8) Л. Николовъ, 9) Д. Иовчевъ, 10) Ив. Дочовъ, 11) Тод. Николовъ, 12) Д. Марковъ, 13) Хр. Марковъ, 14) Ст. Т. Радановъ, 15] Нед. Митовъ.

По 65 ст. 1) Т. П. Фърминковъ, 2] Тод. Пеневъ.

По 60 ст. Иванъ Цоневъ.

ПО 55 ст. 1) Ст. Д. Забуна, 2) Тр. Ивановъ.

По 52 ст. 1) Хр. Петровъ, 2. Ц. Господиновъ, 3] Ст. Димчевъ.

По 35 ст 1) Ю. И. Великовъ, 2) Нед. Станчевъ, 3) П. Друмевъ, 4) Ив. П. Грънчаровъ, 5) Ц Петровъ, 6) П. Ненковъ, 7) Д. *П.* Фърминковъ, 8) Я. Колевъ, 9) Ст. Геновъ.

По 30 ст. и подолу: 1)Д. Ст. Кабадаилиевъ, 2. *П.* *Пеневъ*, 3) Ц. Д. Дочовъ.

с. **Читакъ** (Борисовградско).

Събрана отъ селенитѣ, отъ Георги Митовъ сумата 51·90 лева

По 2 лева: 1) Сим. Димовъ, 2) Геор. Митювъ, 3] Тяню Янювъ.

По 1·5 лева: Гер. Баневъ.

По 1·20 лева: Динку Боневъ.

По 1 левъ: 1) Г. Теховъ, 2) В. Банювъ, 3) *Г.* Димитровъ, 4) Ив. Сартловъ, 5) *П.* Димитровъ, 6) Р. Ивановъ, 7) Ив. Атанасовъ, 8) В. Билковъ, 9] *Г.* *Генювъ*, 10. Хр, Запряновъ, 11. Ат. Радичевъ, 12. Ив. Комсиевъ, 13. *П.* *Г.* Шивачевъ, 14. Г. *П*родановъ, 15. Ст. Димитровъ, 16. Я. Колювъ, 17. Т. *Стан*човъ, 18. Бѣл. Станчевъ, 19. Р. Юрдановъ, 20. Ив. *Господи*новъ, 21. *Д.* Ангеловъ, 22. Ж. Щерювъ, 23. П. Радичовъ, 24. *Г.* Запряновъ, 25. *Д.* Желювъ, 26. Ю. Янювъ, 27. К. Недювъ, 28. Р. Ангеловъ, 29. Т. *Генювъ*, 30. Ив. *Го*човъ, 31. Хр. *Дя*ковъ, 32. *Д.* Велювъ, 33 Ст. Вълковъ, 34. *Дим.* *Ди*мовъ, 35 *Свещ.* Хр. Михаиловъ, 36. Хр. Бѣлковъ.

По 80 ст. *Димо Ди*човъ.

По 50 ст, 1. Ж Бѣлковъ, 2 Дил. Продановъ, 3. Кост. Николовъ, 4. Дон. Колювъ, 5. Ат. Раевъ, 6. Евт Бѣлковъ, 7. Ив. Тянговъ, 8. Р. Митовъ, 9. Ради Николовъ, 10. Д Дичовъ

По 40 ст. В. Запрановъ

По 30 ст. 1. Т. Кръстовъ, 2. Н. Билковъ.

По 20 ст. 1. Хр. *Гер*гивъ, 2. Евт. Тянювъ.

с. Джулиница (Гор.-Орѣховско)

Събраа отъ селенитѣ отъ черков. настоятелство сумата 23 лева.

Пожертвуватели.

По 1 л: 1) Добри Ц. Папазовъ, 2) Кр. Поповъ, 3) Петръ Илиевъ, 4) Свещ. З Ивановъ, 5] Ангелъ Дончовъ, 6) Ст. Стойковъ. 7) Боню Р. Добревъ,

По 50 ст. 1] Ст. Николовъ, 2] Спиро Тодоровъ, 3) Р. Великовъ, 4) Н. Христовъ, 5) Е. Бончевъ, 6) Д. Атанасовъ, 7) М Янчевъ, 8) Нико Дошковъ, 9) Ат. Стратовъ, 10) Т. Стефановъ, 11) К. Ванковъ. 12) Ст. Тодоровъ,

По 40 ст. 1) Колю Колювъ, 2] *Иванъ* Юрдановъ.

По 30 ст. М. Колевъ,

По 20 ст. 1] И, П. Кировъ, 2) Ст. Илиевъ, 3] Ив Станевъ, 4) К. Касабовъ, 5) Ив Радевъ 6) М. Ангеловъ, 7) Н. Станчевъ, 8) Ив. Стояновъ, 9) Ив. Пеневъ, 10) Тодорица Дошкова, 11) Попъ Николица, 12) Еневица Пиперската, 13) Иванка Стоева, 14) Вл Боневъ, 15) Д. Мариновъ, 16) Ц. Рахневъ, 17) Н. Начевъ, 18) Никола Ив. Дюлгеръ, 19) Б. Желевъ, 20) В. Б. Ненчевъ 21) Ст. Юрдановъ, 22) М. Тодоровъ, 23) Ан, Ивановъ. 24. Юр. Юрдановъ, 25. Ганчо Цановъ, 26. Рачо Ивановъ.

По-малко отъ 20 ст: 1) М, Еневъ, 2) К. Ангеловъ, 3) Б. Ненчевъ, 4) Г. Ивановъ, 5) Д. Цоневъ, 6) А. Димовъ, 7) Л. Николовъ, 8) Ив Дончевъ, 9) Ст. Кировъ, 10) М. Михаиловъ, 11) Ив. Ивановъ, 12. Ан. Маневъ, 13. Ив. Еневъ, 14. Станчовъ, 15. Стойовица Демикерева, 16. Ганчовица Мара, 17. Димовица Дашкова, 18. М. Стратовъ, 19. Атанасица Камбурската, 20. Василица Василева, 21. Стояница Карджилската, 22. Иванце Рачовската, 23. Е. Никова, 24) Дена Иванова, 25 Киривица Поповата, 26. Ю. Михаилова, 27. Недѣля Д. Минчева, 28. Влади Боневъ, 29. Мария Енчова, 30. Пена Добра, 31. Минка Слави, 32. Парашкевица Танасова, 33. Ст. Никовъ, 34. Стоичко Николовъ, 35. Ст. Симеоновъ, 36. П. Мариновъ, 37. П. Златевъ, 38. Арнинъ Стойчевъ, 39. Иванъ Трифоновъ.

Търново

Събрана отъ енорията „св. Марина“ отъ Сакеларий П. Т. Троянски сумата 5 лева.

Пожертвуватели

По 3 лева Манолъ Димовъ.

„ 1 левъ Сакелар. П. Т. Троянски.

„ 50 ст. 1) Вълчо Младеновъ, 2) Ст. И. Коларовъ.

с. Вадинъ

Събрана отъ Вадинското население храна и продадена за лева 58. сумата изпратена отъ общин. Управ. Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Костанденецъ (Русен. окол).

Събрана отъ селенитѣ отъ егорийския свещ. П. Ивановъ, сумата 43 80 лева

Пожертвуватели:

По 6 лева свещ. Панайотъ Ивановъ,

„ 3.50 л. 1) Сава Петрова, 2) Митр. Д. Коларовъ.

„ 3 лева 1) Станка Петрова, 2) Гана Ненкова.

„ 2 50 л. 1] Пена Митева, 2) Денчо Тодоровъ, 3] Нейко Димитровъ.

„ 2.40 л. Христо Василевъ.

„ 2 лева 1. Д. Р. Минчевъ, 2. С. К Баджаковъ, 3. Ив. х. Еневъ, 4. М. Великовъ.

По 1.5 лева. 1) Руси *Сж*бевъ, 2) Антонъ Русевъ, 3] *Ми*нко Василевъ.

По 1 левъ. Илия Цоневъ. По 60 ст. Гено Недѣлчевъ

„ 50 ст. Нено *Г*еневъ

„ 20 ст. Цани Василевъ

с. Костанденецъ (Рус. окол)

Събрана отъ селенитѣ отъ общин. Управление сумата 57.67 лева

Пожертвуватели.

По 5 лева 1) *М*. В. Трухчевъ, (кметъ) 2) Д Г. Минчовъ, 3) Г. Бенчовъ 4) Мих. *Г*ърнчаровъ.

По 4 лева 1) Р. *Моневъ*, 2. Обанъ Петровъ.
„ 3 „ 1) Р. М. Моцовъ, 2. *Ив.* Еневъ, 3) Керчо *Камбуровъ*, 4. Певчо Пековъ По 2 лева 1. П. *К.* Пенчевъ, 2. Н. Василевъ, 3. Тод. Драгневъ, 4. Мицо Лазаровъ.
По 1.5 лев 1. Д. Драгневъ, 2. Ненко Юрдановъ 3. Мицо Тодоровъ
„ 1 лев. 1. П. Тодоровъ, 2. Ив. Гарговъ, 3. Р. Минковъ.
„ 50 ст. Анко Тодоровъ
1.67 събрани отъ нѣколко селени.

с. Чанакчи (Шуменско)

Събрана отъ населението отъ учителя Георги Вълковъ сумата 49.55 лев.

Пожертвуватели:

По 2 лева Стамо Добревъ
„ 1.80 лева 1. М. Нидѣлковъ, *И.* Георгевъ, 3. Ив. Желѣзковъ, 4. Неголъ *Ивановъ*, 5. Жеко Георгевъ, 6. Ж. Милушевъ, 7. М. Пеневъ, 8. Д. Николовъ, 9. С. Дичевъ, 10. Петкана Гочева, 11. Ив. Ж. *Костовъ*, 12. П. Колевъ 13. Д. *Милушевъ*, 14. Д. Георгиевъ.
По 1·60 лева: Кр. Андрѣевъ.
По 1.05 лева 1. Колю Коевъ, 2. Г. *Михалевъ*, 3. П. Ставревъ, 4. Г. Коевъ, 5. Х. Вълчевъ, 6. Н. Стояновъ, 7. Г. *Стайковъ*, 8. Колю Василевъ.
По 1 левъ 1. Гого Михалевъ, 2. А. Коевъ, 3. А. Вълковъ, 4) Г. Ганевъ, 5) Хр. Ивановъ, 6. Д. Кралевъ.
По 98 ст.: 1) А. Милевъ. 2) Д. Г. Ивашевъ.
По 80 ст: 1) Д. Кралевъ. По 60 ст.: 1) Ст. Гергевъ, 2) Г. Вълковъ, 3) П. Георгиевъ.
По 50 ст: 1) Ст. Василевъ, 2) Д Господиновъ.
„ 40 ст.: К Динковъ.
„ 20 ст.: 1) Д. Господиновъ, 2) Димка Колева.

с. Комарево (Бѣло-Слатинско).

Събрана отъ селенитѣ отъ г. М. Младеновъ и внесена сумата 16·30 л.

Пожертвуватели:

По 2 л. 1. Тони Ивановъ. По 1 л.: 1. Мито Младеновъ, 2. К. Миковъ, 3. Янаки Доневъ, 4. Беро Поповъ, 5. Димо Стояновъ.
По 50 ст.: 1. Войчо Младеновъ, 2 Маринъ Върбановъ, 3. Ив. Даковъ, 4. Иванъ Диновъ, 5. В. Николовъ, 6, Вуто Димитровъ, 7. Младенъ Христовъ, 8. Мирко Николовъ, 9. В. Поповъ, 10. Мино Даковъ, 11. Вуто Симеоновъ.
По 40 ст.: 1. Петко Цановъ, 2. Бошко Вълковъ.
„ 30 ст.: 1. Маджаровъ· По 20 ст. 1. Ц. Вълковъ, 2. И. Диловъ, 3. Н. Цанковъ, 4) В. Вълковъ. 5) Ф. Каловъ, 6) Д. Въловъ, 7) С. Поповъ, 8) П. Николовъ, 9) Б. Мариновъ, 10) Иото Петровъ, 11) Ив. Миховъ, 12) Дако Младеновъ, 13) Г. Димитровъ, 14) Л. Кирковъ, 15) В. Нановъ.

с. **Кормянско** (Севлиевско).

Събрана отъ селенитѣ отъ селското общин. управление сумата 52·50 л. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Кръвеникъ** (Севлиевско).

Събрана отъ селенитѣ отъ селското общин. управление сумата 15·20 л. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Бѣла-вода** (Никополско).

Събрана отъ жителитѣ съ съдѣйствието на Кмета и писаря и внесена сумата 21·50 лева. Списъкътъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.

с. **Кулина вода** (Никополско)

Събрана отъ жителитѣ и внесена чрѣзъ селското общин. управление сумата 36·30 лева.

Пожертвуватели:

По 20 лева: Мито Лазаровъ. **По 2 лева**: П Ангеловъ.

По 1 левъ: 1) Тонко Цоневъ, 2) Ради Петровъ, 3) Андрѣй Петковъ 4) Петъръ Тодоровъ, 5) Яко Митевъ, 6) Лазаръ Христаковъ, 7. Гено Кунчевъ, 8. Илия Тодоровъ, 9) Пантелѣй Стояновъ, 10. Георги Алексовъ

По 50 ст. 1) Петко Божиловъ 2) Иванъ Крачуновъ.

По 20 ст. 1) Тодоръ Ченковъ. 2) Юр. Величковъ, 3) Кр. Ивановъ, 4. Стефанъ Тодоровъ, 5) Д. Костовъ, 6) Б. Христовъ, 7) Лазаръ Христовъ, 8. Пет. Христовъ, 9) В. Ангеловъ, 10) Цв. Еутовъ, 11) Авр. Николовъ, 12) Банко Кунчовъ, 13) Ристаки Атанасовъ, 14. Ф. Ангеловъ, 15) Пророкъ Георгиевъ 16. Гицо Георгиевъ. По 10 ст. Колю Лазаровъ.

с. **Агатово** (Севлиевско).

Събрано отъ жителитѣ и внесено чрѣ ъ селското общинско управление сумата 39 80 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.)

с. **Сломеръ** (Търновско].

Събрани отъ жителитѣ отъ свещ. Гр. Халачевъ и внесена сумата 20 л.

Пожертвуватели:

По 10·5 лева: 1) Христо Стойковъ. **По 2 лева**: 1) Христо Петковъ.

По 15 лева: 1) Тодоръ Илиевъ. **По 1 лева**: 1) свещ. Григоръ Халачевъ 2) Божанъ Илиевъ, 3) Серафимъ Колевъ.

По 50 ст.: 1) Ж. Петровъ у ль 2) Ат. Мучуровъ, 3) Т. М Мучуровъ, 4) Иванъ Кръстевъ, 5) х. Георги В. Мучуровъ, 6) Иванъ Бучуковъ 7) Р. Ш. Дарчевичъ, 8) К. Димитровъ, 9) Димитръ Куневъ, 10) Христо Петковъ, 11) Н. Н. Стамболиевъ.

По 40 ст.; 1) Недѣлко Атанасовъ. 2) Р. Енчевъ, 3) Ал. Поповъ,

По 30 ст.. 1) Иванъ Н. Мучуровъ, 2] Ст. Димитровъ, 3] Велко Тоневъ, 4) Дим. Кутевъ, 5) Иорданъ Величковъ, 6) Маринъ Илиевъ, 7) Ал. Петровъ.

По 25 ст. Тони Къневъ.

„ **20 ст.**: 1) Гето Дачевъ, 2) Илия Минчевъ. 3) Ив. М. Мучуровъ, 4) Колю Къневъ, 5) Гего Георгевъ, 6) Недѣлчо Енчевъ, 7) Д. К. Топаловъ, 8) Ил. Ангеловъ, 9) Георги Стойковъ, 10] П. Забуновъ, 11] А. Петровъ, 12) Ив. Митковъ, 13) Ангелъ Минковъ, 14) Костадинъ Ангеловъ, 15) Божилъ Даневъ 16) Чени Атанасовъ, 17) Илия Митевъ, 18) Ангелъ Илиевъ.

По 15 стот. Ангелъ Моневъ.

„ **10 стот.** 1) Пантелѣй Райковъ, 2) Атанасъ Русановъ.

с. **Долня баня** (Самоковско]

Събрана отъ жителитѣ отъ специално съставена за тази цѣль шесто членна комисия и изпратена сумата 105·60 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1] Ст. Кръстевъ, 2) Екатер. П. Стефанова, 3) Ц. Захариевъ.

По 2·50 лева: 1) Владимиръ Ст. Бабаровъ, 2] Еленка Вл. Ст. Бабарова.

По 2·40 лева: Л. Аджаровъ.

По 2·20 лева: Георги П. Ванковъ.

По 2 лева: 1] Ст. Н. Бояджийски, 2) И Тошева, 3) Д. Бѣлишица, 4) Ив. Клисурски, 5. Ст. Димитрова, учит. 6. А. П. Спасовъ, 7. Ив. Сребърниковъ.

По 1·5 л.: 1. И. Христининъ, 2. Х.Г. Стрешински, 3. В. И. Сребърниковъ.

По 1 левъ: 1. Ст. А. Тромански, 2. Ан. М. Чоролѣевъ, 3. Пенхасъ А. Коенъ, 4. Ник. Койчевъ, 5. Хр. Л Бояджийски, 6. Паунъ Стояновъ, 7. Д. Тодоровъ, 8. Хр. Г. Драгански, 9. Ат. Лазаровъ, 10. Ан. Велчевъ, 11. Хр. В. Цвѣтановъ, 12. Георги Велчевъ, 13 Стоянъ Драгански. 14. Н. Ив. Таневъ, 15. Иорданъ Грамчаря, 16. Ив. Тошевъ, 17. Глигоръ Николовъ, 18. Гр. Джамбазовъ, 19. Георги Лазаровъ, 20 Хр Рименовъ, 21. В. Василичевица. 22. Гене Кръстевъ, 23. Яко Исакъ Леви, 24. Дунку Силяновъ, 25. Лазо Анчевъ, 26. Бр. Апост. Торомановн, 27. Кр. Георгиевъ По 70 ст. Кост. Симеоновъ.

По 50 ст. 1. Никола Танинъ, 2. Геор. Анастасовъ, 3. Ат. Бояджията, 4. Ив. С. Додовъ, 5. Ст Силеновъ, 6. Н. Маникатски, 7. М. Драгански, 8. Геор. Н. х. Тодоровъ, 9. Ст. Ст. Стоилковъ, 10. Геор, Станчевъ. 11. Петре Джамбаски, 12. Ст. Симеоновъ, 13. Ст. Ташовъ, 14. М. Велчевъ, 15. Ст. Митревъ,

16. Хр. Торошановъ, 17. Ст. Боденчарски, 18. Ал. Христовъ, 19. Л. Велчевъ, 20. М. Доновъ, 21 Хр. Янкеновъ, 22. Л Стренски, 23. Ст. Фърѣевъ, 24. Ст, Ив. Джупановъ, 25. Н. Чушмеджийски, 26. Л. С. Бояджията, 27. Ат. Станковъ, 28. И. Наколчевъ, 29. Ал. Л Бояжийски, 30. П. Стренски, 31 П. Рименовъ, 32. Евр. А. Коевъ, 33. Ст. Алваджията, 34. Д. Стефановъ, 35. Георги Аврамовъ, 36. Ст. А. Кавгаловъ, 37. Ив Г. Стренински, 38. К. Куюмджията, 39. Хар. Димитровъ, 40. Д. Палоеъ, 41. Вени Апостоловъ, 42. Ив. Николовъ, 43. Сп. Черешаровъ, 44. Г. Митровъ, 45. Ив. Филиповъ 46 А. Филиповъ, 47. Георги Мичовъ, 48. Ст. Стоевъ.

По 30 ст. 1. Ив. А. Черешаровъ, 2. Л. Драгански, 3. Тод. Драгановъ. 4. С. Иосифовъ, 5. М Левовъ, 6. Кост. Яковъ, 7. Н. Ивановъ възстаникъ 8, Ст. Тончевъ.

По 20 ст. 1. Геор. Тончевъ, 2) Пав. Ивановъ, 3) Хр. Ил. Пехливански 4) Ст. Маликото, 5) Ив. Г. Симоновъ, 6) Ст. Коневъ, 7) Ст. Станчевъ, 8) Г. Ал. Чифудановъ, 9) Хр Лепевъ, 10) Ат. Ст. Симоновъ, 11) Ил. Василченица 12) Ив, Митковъ, 13) Ан. Ст. Генкинъ, 14) Г. Пеневъ, 15 Ан. Ташовъ, 16) ст. Доновъ, 17. Иосифъ Ангеловъ, 18. Ан. Петревъ, 19. Д Иосифовъ, 20 Кр. Натовъ, 21. Геор. Иосифовъ, 22 Сп. Пенчаровъ, 23. К. М. Шопето, 24. Ан. Яконовъ, 25. Геор. Лавовъ, 26. П. Илиевъ, 27. Ив. Георгиевъ, 28. Кос. Ив. Конде.ъ, 29. Ан. Ив. Дамяновъ, 30. Ив. Благовъ, 31. Ник. Аркадиевъ, 32. Сотиръ Янковъ, 33. Ник. Ив. Гарванчето, 34. Георги, Христаковъ, 35. Мите Благоевъ, 36. Георги. Кръстевъ.

По 10 ст. 1. Ст. Лечевъ, 2. Кр. Гълъбовъ. 3. Геор, Тодоровъ, 4. Ст. Костадиновъ, 5. Дим. Кирковъ, 6. П. Стоицовъ, 7 Ан. Митревъ, 8. Ив. Маноиловъ, 9. Ап. Ивановъ, 10. Лав. Георгиевъ, Възстаникъ, 11. Ив. В. Раджински 12. Пешо Силеновъ.

Село Долня Баня

Получи се допълнително изпратената отъ свещ. Ив. М. Йонкинъ, Дѣловодител Вл. Ст. Вабаровъ, събраната отъ жителитѣ на сѫщото село сумата 248.50. л. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

С. Борисово (Русенско).

Събрана отъ жителитѣ на селото отъ 4 члена Комисия на чело свещ. Ив. Кънчевъ учитель Кр. Петковъ, сумата 86.1 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

С. Горна Митрополия (Плѣвенско)

Събрана отъ прѣселенитѣ въ село Гор, Митрополия словаци и живущитѣ тамъ нѣколко българи, отъ словацкия учитель Павелъ М. Филковъ сумата 46 лева

Пожертвуватели

По 10 лева Лазаръ Казанджиевъ

„ 5 лева Братия Пенкови

„ 2 лева 1) Василъ Герговъ, 2) Младенъ Поповъ

„ 1 левъ 1) Гюро Микулашъ, 2) Марци Гюришъ, 3) Павелъ М. Филковъ, 4) Михалъ Филковъ, 5) Павелъ Амбрушъ, 6) Ювефъ Микулашъ, 7) Андрѣя Лахотеки, 8) Гюра Довалъ, 9) Г. Доновъ, 10) Яно Хрушка, 11. П. Микуламъ, 12. Ив. Пеновъ, синъ Тодоръ, 13. П Сръпка, 14. А. Амбрушъ, 15. Яно Урбанъ, 16 П. Щефекъ, 17. Г. Лиловъ, 18. П. Бажикъ.

По 60 ст. 1. Мацо Тушка,

„ 50 ст. 1. Гюро Ханковъ, 2. А. Францисти, 3. Ст. Марчовъ, 4. Яно Михалецъ, 5. Ю. Пушкаръ, 6. А. Прибела, 7, П.Имро, 8. С. Марчекъ, 9. П Вобовчовъ, 10. Яно Палковичъ, 11. Яно Ковачъ.

П 40 ст. 1. Абамъ Матовски 2. Яно Патакъ, 3 Г. Носалъ, 4. Г. Вано.

По 20 ст. 1. Мацо Ширахъ, 2 Мишо Мравикъ, 2. Мишо Самиоръ, 4 Яно Спишакъ, 5. Марци Чеманъ, 6. Гюро Лаци.

По 10 ст. Яно Туранъ.

СПИСЪКЪ

на

вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна на сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ"

а, Вестници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 Военни Извѣстия „
8 Столич. Бюлетинъ „
9 Църков. вѣстникъ „
10 Свободна Дума „
11 Рилски Балканъ Дубница
12 Пастирски Гласъ Сливенъ
13 Просвѣта Карлово
14 Вѣсти Цариградъ
15 Петербур. вѣдом. С. Петербургъ
16 Правит. вѣстникъ „
17 Одески Листокъ Одеса
18 Словенски југъ Бѣлградъ
19 Slavisches Echo Виена
20 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
21 Воинъ Шуменъ
22 България София
23 Русь

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Общо Дѣло „
3 Свѣтъ „
4 Народенъ Животъ „
5 [illegible] сание „
6 Развитие Разградъ
7 Селска Пробуда Б Черкова
8 Другарка Пловдивъ
9 Род. Напрѣдъкъ Чепеларе
10 Свѣто Дѣло Кюстендилъ
11 Просвѣта София
12 Българска Сбирка София
13 Природа „
14 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
15 Воененъ Журналъ „
16 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
17 Ученическа Бѣседа София
18 Свѣтлина Пловдивъ
19 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
20 Славянски вѣкъ Виена
21 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С. Петербургъ
22 Napredak Saraevo
23 Slovenski Pzehled Прага
24 Parlamentär Виена
25 Liublianski Zvon Любляна
26 Hrvatska Misalo Загребъ
27 Гражданинъ София
28 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
29 Sbrava o činnosti slovansheho klubu y Praga
30 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ.

Славянски гласъ

Ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 до 3½ коли, голѣмъ форматъ и ще се издава по 1 книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки — по 2 лева — а за чужбина 3 л. 50 ст.

Ржкописи, писма и пари се пращатъ до Прѣдседателя на Славянското Благотворително дружество

Еднични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесатъ 3 лева.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати, се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати, се прави 15% отстжпка отъ стойноста.

Г. Г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА II. МАЙ 1904 КНИЖКА III.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1094.

Славянско Благотворително Дружество въ България.

ВЪЗВАНИЕ

Драги съотечественици,

Велика Русия е извикана на война съ Япония. Славната прѣдставителка на славянството се принуди да извади мечъ противъ страната на едно дързко, желто племе.

Вече на брѣговетѣ на Желто и Японско морета се пролѣ кръвь. Тамъ се раздаватъ опустошителнитѣ гърмежи на топа.

Не първи пѫть Русия застава съ мощни и открити гърди противъ нападения и нашествия на азиятскитѣ пълчища. Тя, която е спасявала културна Европа отъ монголската опасность, сега се изправя, при всичкото си нежелание за кървопролития, срѣщу желтата раса на японцитѣ, жедни за християнска кръвь и за ефтини завоевания.

Всичката сила на Япония е въ островното ѝ положение, въ наглостьта и коварството ѝ и въ жаждата ѝ, подбудена отвънъ, да нарани и отслаби могѫществото на Русия, прѣдставителка на славянството.

Кой ще побѣди въ тая борба, прѣдстояща да се върши на Далечния Изтокъ по сухо и по море?

Подсказването поне на нашитѣ сърдца и на нашитѣ най-живи симпатии е безспорно въ полза на руското орѫжие.

Братия,

Велика Русия нѣма нужда отъ нашитѣ скромни срѣдства, отъ нашата нищожна помощь. И руската флота и руската армия ще изпълнятъ своя свещенъ дългъ до край, проникнати отъ вѣра въ правотата на дѣлото си и уповаващи се на Божието покровителство.

Но ние, като българи, като членове на грамадната славянска челядъ, облагодѣтелствовани отъ нашата Велика Освободителка, имаме священъ дългъ да изразимъ по-видимо нашитѣ къмъ руския народъ съчувствия.

Еднородци,

Тамъ на Далечния Изтокъ има вече ранени братя руси; тамъ се усѣща належаща нужда отъ лѣкарска помощь и медицински срѣдства. Дружеството на нашия „Червенъ Кръстъ" се готви да проводи тамъ санитаренъ отрядъ. Но то само е доста слабо за да направи нѣщо повече.

Славянското Благотворително Дружество въ България Ви кани да се притечете съ доброволни пожертвования за усилване тази дѣятелность: да се улесни възможно по-голѣма лѣкарска помощь на нашитѣ братя руси въ Далечния Изтокъ.

Всѣки отъ насъ нека побърза да даде що му се откъсне отъ сърце за тая велика цѣль.

Достопочитаемо българско духовенство, българско учителство,

Дигнете и Вие гласа си! Раздвижете народната маса къмъ съзнание на тоя наложителенъ дългъ.

Български печатъ,

Открий страницитѣ си за вписване имената на всѣки и най-скроменъ пожертвователь.

Всѣко пожертвувание, всѣка лепта ще бѫде приета съ [illegible]

Бѣлѣжка. Всички пожертвования се провождатъ до касие[illegible] Славянското Благотворително Дружество въ София, Съборенъ плоц[illegible] Имената на всички пожертвуватели ще се печататъ въ орг[illegible] ството „Славянски Гласъ"!

Отъ Настоят. на Славян. Благотв. Д[illegible]

ГОДИНА II. МАЙ 1904 КНИЖКА III.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1094

Сто годишнината на първото сръбско възстание*).

Прѣзъ мѣсецъ февруарий 1904 год. се навършиха точно 100 години отъ избухването на първото сръбско възстание за освобождаването Сърбия отъ турското иго. Въ Сърбия се тъкмятъ по този случай редъ тържества, а ние ще дадемъ на нашитѣ читатели късъ очеркъ на това събитие, за неговитѣ причини и развитие. Но прѣди да направимъ това, ще изложимъ на кратко положението на Сърбия токо прѣди падането й подъ турското владичество и до като траяло робството.

I.

Уводъ.

Хронология на сръбскитѣ царе, князе, деспоти слѣдъ Стефана Душана. — Разпадане на сръбската държава при Стефана Уроша V. — Вукашинъ, Углеша, Лазаръ Гребляновичъ и Марко Кралевичъ. — Косовската битка и нейнитѣ послѣдици. — Стефанъ Лазаревичъ и Твртко I; Георги Бранковичъ. — Лазаръ Бранковичъ. — Стефанъ Томашевичъ. — Стефанъ Вукшичъ. — Стефанъ Зрноевичъ.

Въ царуването на Стефана Урошъ IV, нарѣченъ и *Стефанъ Душанъ*, (1331—1335 год.), сръбската държава достига апогеята на своето могжщество, а съ неговата смърть почва нейното западане. Неговиятъ наслѣдникъ Стефанъ Урошъ V (1356—1372 год.), не се намървалъ на висотата на своето призвание, за това сръбската държава не прѣживѣла своя основатель. Сепарастическитѣ тенденции на нѣкои отъ управителитѣ както и на различнитѣ народи отъ държавата, борбата между сръбската черква и цариградската патриаршия, нашествието на турцитѣ: ето главнитѣ причини за това разпадане. Едва що Урошъ V бѣ стжпилъ на прѣстола и избухнали безредици въ Акарнания, въ Епиръ и въ Тесалия (1356—1358). Унгарскиятъ кралъ взелъ обратно Бѣлградъ, а управителитѣ на останалитѣ провинции отказали да се подчиняватъ на царя Уроша. Отъ всичкитѣ възстанали управители

*) Стогодишнината на сръбското възстание е едно отъ важнитѣ събития въ историята на братския сръбски народъ съ което, сегашното младо българско поколение, като слабо запознато, считаме, че изпълняме единъ дългъ, като даваме мѣсто на този кжсичекъ очеркъ.

Редакцията.

най-главния билъ *Вукашинъ*, който се прогласилъ за сръбски царь. Той искалъ да замѣсти династията на Неманичитѣ съ своята и да основе нова държава; той задържалъ южната половина отъ царството. На Уроша останали само земитѣ на ю.-и. отъ Кара-дагъ. Едноврѣменно съ тѣзи събития турското нахлуване ставало все повече и повече заплашително Турцитѣ били се вече затвърдили въ Европа и вече нападнали на провинцията Драма, която владѣялъ Углиеша, брата на царя Вукашина. За изгонване турцитѣ отъ Европа, двамата братя събрали една армия отъ 60000 души; но тази грамадна сила била нападната ненадѣйно и унищожена отъ турцитѣ, на брѣговетѣ на рѣка Марица при Одринъ. Двата братя тука загинали (26 септемврий 1371 год.) и тѣхнитѣ държави паднали въ ржцѣтѣ на турцитѣ. На 2 декемврий с. г. умрѣлъ убитъ на ловъ и самъ царь Урошъ V безъ да остави наслѣдници.

Синътъ на Вукашина, *Марко Кралевичъ*, героятъ на южнославянския епосъ, провъзгласилъ себе си за краль, но съборътъ въ Печъ (Ипекъ) въ 1374 год. възложилъ вѣнецътъ, съ сравнително скромниятъ титулъ князъ на Сърбия и Подунавия, върху единого отъ мѣстнитѣ самостоятелни князе, Лазара Гребляновича. Той подчинилъ подъ своя скиптъръ само часть отъ страната; въ другата часть царували Марко Кралевичъ, и други князе. Князъ Лазаръ билъ разбитъ отъ турцитѣ въ 1375 год. и се задължилъ да имъ плаща данъкъ и да имъ дава единъ спомагателенъ отрядъ отъ 1000 души.

Князъ *Лазарь Гребляновичъ* е царувалъ отъ 1372 до 1389 г. Банътъ на Босна, *Твртко I*, на когото въ жилитѣ течела кръвьта на Неманичитѣ, искалъ да продължи традициитѣ на този царски домъ. Въ 1377 г. той, въ Милешево, на гроба на св. Сава, поставилъ на главата си сръбската царска корона и провъзгласилъ своята държава за *сръбско царство.* Той сполучилъ да присъедини къмъ своята държава (Босна) областьта Хумъ, Требинье и голѣма часть отъ Рашка. Двамата сръбски владѣтели: князъ Лазаръ и царь Твртко I, живѣяли по между си добрѣ. Въ 1387 г. тѣ разбили турцитѣ, които биле навлѣзли въ земитѣ на князъ Лазара, но Султанъ Мурадъ I нахълталъ въ Сърбия (1389 г)

Сърбитѣ разполагали съ една армия отъ 60—80,000 души, а Мурадъ — съ 300,000 армия. Рѣшителното сражение станало на Косово поле на 15 юний 1389 г. Сърбитѣ храбро се сражавали, но тъй като единъ отъ тѣхнитѣ войводи — Бранковичъ — измѣнилъ, турцитѣ разбили окончателно сърбитѣ На самото бойно поле падналъ самъ Султанъ Мурадъ, убитъ отъ сръбския войникъ Милошъ Обиличъ. Князъ Лазаръ билъ хванатъ отъ турцитѣ и обезглавенъ. Тази нещастна битка тури началото на поробването на Сърбия, макаръ външно тя да бѣ запазила още за извѣстно врѣме своята самостоятелность.

Наслѣдникътъ на Мурада Баязидъ оставилъ на Стефана Лазаровичъ наслѣдството на неговия баща, но съ условие да му плаща ежегоденъ данъкъ и спомагателна войска отъ 30,000 души. Стефанъ

Лазаровичъ царувалъ отъ 1389 год. до 1427 год. Въ качество васалъ на султана, той взелъ участие въ сражението при Никополъ срѣщу маджарския царь Сигизмунда, и билъ причина турцитѣ да спечелятъ сражението. Освѣнъ това Стефанъ взелъ съ 40,000 сърби участие въ битката при Ангора между Баязита и Темерлана, дѣто почти всички сърби погинали (1427 год.). Стефанъ не се възползувалъ отъ този случай да отхвърли турското робство: турцитѣ му биле нуждни, както за цѣлитѣ, които прѣслѣдвалъ въ вжтрѣшната политика (за борба съ непокорнитѣ князе), тъй и за цѣли отъ външната политика (борба съ маджаритѣ).

Въ 1403 год. маджарскиятъ краль подарилъ на сърбитѣ страната Мачва заедно съ Бѣлградъ, който слѣдъ това станалъ столица на Сърбия

Слѣдъ смъртьта на Стефана Лазаровича въ Сърбия се въцарилъ внукътъ на дъщерята на Лазара, *Юрий (Георги) Бранковичъ* (1427 — 1457 год); трѣбвало да се бие съ султана, който претендирвалъ, че Сърбия принадлежи нему по женидба на Баязида съ дъщерята на послѣдния деспотъ. Той построилъ прочутата крѣпость *Смедерево*; съ всичката енергия, каквато притежавалъ, той не могълъ нито да обедини всичкитѣ разпръснати сили на страната за борба съ общия врагъ, нито да одържи надъ него побѣда, макаръ че успѣхитѣ на албанцитѣ (Скендеръ-бегъ) прѣдставявали удобенъ за това случай. Георгия наслѣдилъ неговяи синъ *Лазаръ Бранковичъ*, но царуването му било много късо (1457—1458 год.). Ползувайки се отъ безредицитѣ избухнали въ Сърбия слѣдъ смъртьта на деспота Лазара, султанътъ нахълталъ въ Србиъя, прѣвзелъ Смедерево и обърналъ страната въ турски пащалъкъ (1459 год.). Това бѣ края на сръбското деспотство. Само Бѣлградъ се е държалъ до 1521 год. Бранковичъ и други войводи избѣгали въ Унгария.

Колкото се отнася до сръбското царство въ Босна, то, подъ управлението на слабитѣ наслѣдници на Твъртко I, бѣ изгубило своя престижъ и своето могжщество. Вь 1463 год. султанъ Мохамедъ II на чело на една 150,000 армия влѣзалъ внезапно въ Босна и я покорилъ. Послѣдниятъ царь *Стефанъ Томашевичъ*, билъ хванатъ живъ и обезглавенъ. Великиятъ войвода на Хумъ, *Стефанъ Вукшичъ*, сполучилъ въ 1445 год. да се отдѣли отъ босненското царство, и миналъ подъ сюзеренството на султана. Отъ 1448 год. той официално се титулувалъ *Херцегъ* (графъ) на Свети Сава (по тази причина областа Хумъ получи името Херцеговина); султанътъ, слѣдъ като покорилъ Босна, се обърналъ къмъ Херцеговина, но безъ успѣхъ. Херцеговина била покорена само въ 1482 год. въ царуването на сина на Стефана Вукишъ. Зета стояла още нѣколко врѣме свободна. Наистина, въ тази провинция, единъ мѣстенъ господарь *Стефанъ Зрноевичъ*, ползувайки се отъ затрудненията на деспота Георги Бранковичъ и подпомаганъ отъ венецианската република, на която той се бѣ призналъ за васалъ, бѣ останалъ независимъ (1455 година.) Отъ своя страна, венецианцитѣ бѣха завладѣли брѣговетѣ на Зета за своя собствена

смѣтка. Синътъ на Стефана, *Иванъ* и венецианцитѣ трѣбвало да водятъ една упоритна борба съ турцитѣ. Иванъ билъ принуденъ да се оттегли въ планинскитѣ мѣста на Черна-Гора и направилъ Цетинье своя столица. Турцитѣ едва въ 1499 год. сполучватъ да наложатъ своята власть и надъ тази страна. Едва сега настжпи краятъ на борбата, която сръбския народъ води противъ турцитѣ за защита послѣдния остатъкъ отъ сръбската държава въ срѣднитѣ вѣкове. Борбата и слѣдъ това още продължавала, но тя вече имала другъ характеръ.

II.

Постъпенното покоряване на сръбското царство и налагане турското иго.

Вѣрна историческа дата за покоряването старото сръбско царство.—Съкзътъ между Георги Бранковичъ и Унгария срѣщу Турция и Сегединския миръ. — Новъ походъ на поляцитѣ и маджаритѣ срѣщу турцитѣ и сражението при Варна. — Влияние на религията въ развитието на събитията. — Приемане мухамеданството отъ княжескитѣ сѣмейства и водителитѣ на народа. — Характеръ на турското робсгво. — Завоюване отъ Австрия нѣкои сръбски области, повръщането имъ на Турция и послѣдицитѣ отъ това. — Напущане Ипекъ отъ сръбския патриархъ и послѣдици отъ това.

За вѣрна историческа дата на покоряването старото сръбско царство отъ турцитѣ, трѣбва да се счита косовската битка, станала на 15 юний 1389 год. въ която, както видѣхме и турския султанъ и сръбския краль и двамата паднали въ боя. Наслѣдницитѣ имъ Баязидъ и Стефанъ Лазаревичъ сключаватъ договоръ, споредъ който Сърбия напълно се подчинява подъ турцитѣ. Стефанъ Лазаревичъ далъ сестра си за жена на султана и се задължилъ да го придружава съ своята войска въ всички походи. Прѣзъ цѣлия си животъ той останалъ вѣренъ на обѣщанието си; той съ ревностьта на близъкъ роднина се старалъ да прѣкрати разпритѣ въ семѣйството на Баязида. Разбира се, че всичко това въ значителна степень спомогнало за заякване робството на неговия народъ. До дѣто той билъ живъ, работитѣ все пакъ вървѣли сносно, обаче, щомъ той умрѣлъ, османлиитѣ, възъ основа на роднинството, почнали да прѣдявяватъ наслѣдствени права спрямо Сърбия и на скоро се почва непримирима религиозна борба, отъ начало на завоюването на Сърбия слабо проявена. Около 1438 год. се построява джамия въ Крушевацъ, турскитѣ гарнизони заематъ край дунавскитѣ крѣпости: Голубацъ, Смедерево, Ново Бърдо.

Слѣдъ покоряването на Сърбия и Босна, сърбитѣ нѣмало вече отъ дѣ другадѣ да очакватъ спасение, освѣчъ отъ западнитѣ народи, главно отъ маджаритѣ. Тѣзи послѣднитѣ, трѣбвало сами да се опълчатъ срѣщу турцитѣ, които заплашвали Италия и вече почвали да нападатъ Унгария. До това врѣме, тѣ все още имали неоспоримо прѣвъзходство надъ турцитѣ по море; освѣнъ това въ това

имено врѣме въ източна Европа, подъ властьта на Ягелонитѣ, които съединиха Литва съ Полша и които дадоха краль на маджаритѣ, се образува една държава, като че ли прѣдназначена отъ сждбата за борба съ турцитѣ. Къмъ тази имено държава се обърнали господаритѣ на Сърбия и Босна да искатъ помощь. По тоаи начинъ се образувалъ силенъ съюзъ.

По инициативата на сръбски князь Бранковичъ, прочутъ като мждъръ и храбъръ человѣкъ, който не щадялъ натрупанитѣ за подобри години съкровища, този съюзъ почналъ да дѣйствува. Борбата почнала успѣшно; особено щастливъ билъ дълговрѣменниятъ походъ, когато Иоанъ Хуниадъ празднувалъ Великъ-дена въ снѣжнитѣ полета на балкана; турцитѣ се побоели да продължаватъ борбата и по Сегединския миръ (юлий 1444 год.), отстжпили назадъ Сърбия.

Ако западнитѣ държави биха помогнали на дребнитѣ господари на балканския полуостровъ, между които се намѣрваще и самия византийски императоръ, и ако тѣ едновремено нападнеха султана и по море, все би могло да се надѣватъ за спасение и да надвиятъ турцитѣ.

Но въ Италия, и не мислели за съюзъ противъ Турция, а смѣтали да ѝ се отвори война само съ помощьта на Унгария, която не отколѣ бѣ побѣдила турцитѣ. Папата разрѣшилъ на маджаритѣ да нарушатъ токо що сключения договоръ съ турцитѣ (Сегединския), макаръ по-благоразумни хора да сж прѣдпазвали да се не прави това. Папскиятъ легатъ не се спрѣлъ прѣдъ срѣдствата за изпълняване папската воля, и при всичко, че се срѣщналъ отказъ отъ недовѣрчивитѣ сърби, обаче Полша и Унгария почнали нова борба, за чийто успѣхъ било нуждно съдѣйствието на европейския флотъ. Наистина европейскиятъ флотъ тогава се появява въ Хелеспонтъ, но не можилъ да затвори пжтя на султана, който се връщалъ за Азия. Не се знае и до сега, коя е била причината на това, дали небрѣжность, страхъ или измѣна. Но тъй или инъкъ, султанъ Мурадъ успѣлъ да мине въ Азия не забѣлѣзанъ отъ корабитѣ на флотата.

Послѣдицитѣ отъ това сж биле ужасни. Грамадна турска сила напада войскитѣ на маджаритѣ и поляциитѣ при Варна, дѣто християнитѣ прѣгърпѣли пълно поражение (ноемврий 1444 год.)

Ни една битка не е имала по-нещастни и по-продължителни послѣдици, отъ битката при Варна. Тя доведе игото, което и до сега още тежи надъ голѣма часть отъ християнитѣ на балканския полуостровъ.

Слѣдъ това вече постъпено биле покорени всички независими деспоти на полуострова, па и самата византийска империя.

Въ развитието на по-нататъшнитѣ събития, както, разбира се, и въ прѣдидещитѣ, голѣма роль е играла религията.

Споредъ една сръбска пѣсень, което се потвърждава и отъ историята, единъ пжть Георги Бранковичъ попиталъ Иоана Хуниада, какво той мисли да прави съ вѣрата, ако побѣди турцитѣ.

Хуниадъ му отговорилъ, че ще обърне сръбския народъ въ римокатоличество; слѣдъ това Георги задалъ сжщия въпросъ на султана и той отговорилъ, че при всѣка джамия ще построи черкова, и ще остави вѣрата на волята на жителитѣ, както тѣ искатъ, да се кланятъ ли до земята или както по-рано да се кръстятъ. Народътъ прѣдпочелъ по-добрѣ да се покори на турцитѣ и да запази вѣрата си, отъ колкото да приеме латинския обрядъ.

Георги Бранковичъ отхвърлилъ рѣшително всички прѣдложения направени му въ това отношение отъ латинцитѣ; слѣдъ смъртьта му, послѣдната княгина Елена Палеологъ, подарила всичкитѣ си земи на папата; но всичкитѣ ѝ близки възстанали противъ това. Сърбитѣ сами повикали турцитѣ въ своитѣ крѣпости, за да ги не видятъ въ властьта на римския кардиналъ. Послѣдователитѣ на патаранската секта въ Босна, прѣслѣдвани отъ папата въ течение на цѣло столѣтие и противъ която папитѣ проповѣдвали кръстоносенъ походъ, споделяли горньото гледище на сърбитѣ и не се защищавали отъ турцитѣ: въ тчение само на 8 дена тѣ имъ прѣдали 70 свои крѣпости и самъ босненски банъ, който ималъ намѣрение да се ожени за сръбската княгиня и подъ покровителството на папата, да съедини Сърбия и Босна, билъ хванатъ отъ турцитѣ.

Но бошняцитѣ и сърбитѣ, когато се рѣшавали да се покорятъ на турцитѣ, съвсѣмъ не сж знаяли какво правятъ и каква сждба ги очаква.

Наскоро се почва изтрѣбването водителитѣ на народа, които заедно съ княжескитѣ сѣмейства, били принудени да дирятъ спасение въ приемане мохамедансвото. Завѣщането на послѣдната княгиня, побѣгнала въ Римъ и при смъртьта си прѣдала своитѣ права на римския папа, било основано на факта, че дѣцата на княгинята, синъ и дъщеря, понеже приели мухамеданството лишавали се отъ възможностьта да наслѣдятъ майка си. Най-знатнитѣ родове, застрашавани отъ опастностьта да изгубятъ всичко и съблазнявани отъ надеждата да запазятъ общественото си значение, послѣдвали примѣра на княжеското сѣмейство. Съ това тѣ получили право за наслѣдствено владѣяне своитѣ имѣния и замъци и додѣто живѣяли въ съгласие, ползували се съ голѣмо влияние въ областитѣ: понѣкога даже имъ се позволявало да иматъ везиръ отъ своята срѣда. Но пъкъ чрѣзъ това тѣ се отдѣлѣли отъ народа, който твърдо пазѣлъ старата вѣра, за което билъ лишенъ отъ правото да носи орлжие, сталалъ рая, както и всичкитѣ християни отъ отоманската империя.

Въ Херцеговина турското робство било малко по-сносно, въ самата Сърбия, обаче, по-долинитѣ на Морава, Колубара и Дунава, турската система господарувала въ пълната си сила. Султановата войска почти ежегодно минавала прѣзъ тѣзи земи при отиването си къмъ границитѣ на Унгария, тъй, че, не ги оставяла на мира. Селенитѣ отъ околноститѣ на Бѣлградъ отивали въ Цариградъ да косятъ сѣно на султанскитѣ лнвади. Страната била подѣлена между спахиитѣ, на които жителитѣ биле длъжни да извършватъ разни

служби (работи). Тѣ не смѣели да носятъ оржжие; не можали да се снабдяватъ съ коне, защото имъ ги отнемали турцитѣ. Единъ пжтешественикъ отъ XVI столѣтие описва сърбитѣ като бѣдни, като затворници, които не смѣели да гледатъ човѣка въ очитѣ. Всѣки петь години се правѣлъ наборъ отъ момчета — цвѣтътъ и надеждата на народа, — които биле откарвани въ Цариградъ за непосрѣдствена служба на султана: отъ тѣхъ се отхранвали най-ревностнитѣ гонители на християнството.

Въ това врѣме Унгария се съединява съ Австрия, а чрѣзъ нея и съ Германия, която най-главно спрѣ по-нататъшното разпространяване на османското могжщество; Унгария се освободи отъ турцитѣ, а наедно съ нея бѣ откъсната отъ владѣнията на Портата и голѣма часть отъ срьбския народъ, който отколѣ бѣ се заселилъ въ прѣдѣлитѣ на Стара Унгария. Радостна надежда възкръсна въ сърдцата на останалитѣ отъ другата страна на рѣка Сава сърби. Тѣ влѣзватъ въ сношения съ императора Леополда и много спомогнали за успѣха на неговото оржжие. Споредъ мира въ Пожаревацъ голѣма часть отъ Сърбия била присъединена кpropъ Австрия. Австрийското правителство разпространявало образованието между сърбитѣ, облегчило участьта на най-долния класъ и покровителствувало нѣмскитѣ колонии.

Слѣдъ 20 години завоюванитѣ отъ Австрия сръбски области били отново повърнати на Турция. Тази нова катастрофа направи турското иго още по-непоносимо, още по-тежко.

Сърбитѣ, които бѣха склонили да се прѣселятъ въ Австрия, биле жестоко наказани за своето отдѣляне отъ Турция; тѣхнитѣ земи имъ биле отнети и прѣдадени въ други ржцѣ. Но най-важно и най-тежко било измѣняването черковната имъ уредба. До това врѣме турцитѣ позволявали на сърбитѣ да иматъ патриархъ и епископи, които поне въ черковнитѣ дѣла, се ползували съ извѣстно обществено значение, и биле самостоятелни прѣдставители и защитници прѣдъ султана на своя народъ.

Императоръ Леополдъ I взелъ на своя страна сръбското духовенство и станалъ единъ видъ покровитель на всичкото население отъ Илирия. По примѣра на своя патриархъ Арсений Черновичъ, въ 1689 год. сърбитѣ проявили явно съчувствие къмъ императора и нѣколко хиляди християни се явили въ лагера му. На Австрия сега прѣдстоеше да осжществи своитѣ плановѐ.

Арсений Черновичъ бѣ принуденъ да напусне сѣдалището на сръбския патриархъ и да се прѣсели въ Австрия. Тридесеть и осемь хиледи семѣйства послѣдвали примѣра на духовния глава на народа и се прѣселили въ Австрия; императорътъ имъ раздалъ земи въ Унгария, подарилъ имъ самоуправление и осигурилъ религиозната имъ независимость.

Турцитѣ, твърдѣ естествено, не можали да допуснатъ щото Арсений, толкова враждебенъ тѣмъ, да продължава своето влияние въ Сърбия. Всѣко сношаване съ него строго се прѣслѣдвало. И въ Ипекъ билъ поставенъ новъ сръбски патриархъ.

Въ 1737 г., когато отново се започнала война между Австрия и Турция, станало възстание въ Албания и Сърбия; допуща се числото на възстаницитѣ да е била 20,000. Турцитѣ ги настигнали на брѣговетѣ на Колубара и всички избили.

Тогава чакъ Портата се рѣшила да отнеме отъ сърбитѣ правото да избиратъ собственъ патриархъ и присъединала Сърбия къмъ Цариградския патриархъ, въ чиято покорность тя се не съмнявала. Слѣдъ това вече управлението на срѣбската черква било повѣрено на гръцки епископи.

Цариградскиятъ патриархъ се задължилъ да плаща ежегодно данъкътъ 63,000 аспри, който до това врѣме се получавалъ отъ Ипекъ.

За народа това е било едно велико нещастие. Заедно съ независимостьта на своята черкова, той изгубилъ послѣдньото значение въ обществения животъ и заедно съ него и възможностьта да се образова. Отъ това врѣме се почва неговата пълна зависимость отъ Цариградъ.

III.

Характерътъ на турскитѣ държавни учрѣждения.

Разлика между правовѣрни и невѣрни. — Земята като собственость на държавата и какъ завоюванитѣ земи биле раздавани отъ калфитѣ. — Задълженията на раята. — Плащанитѣ данъци. — Ангария. — Административна, сѫдебна и религиозна власти. — Раята като прѣдметъ за управляване. — Хайдутство. — Турското владичество като причина сърбитѣ да живѣятъ само изъ селата.

Както едно врѣме въ аравийскитѣ калифати, както въ Индия когато я владѣеха монголитѣ, така и въ всичкитѣ пространни земи покорени отъ османлиитѣ, най-много бие на очи противоположностьта между правовѣрнитѣ, на които религията признава изключителното право на господаруване, и невѣрнитѣ, които сѫщата религия осѫжда на подчиняване.

Господствуващето военно население си въобража, че то единствено изповѣдва истинската религия и на това основава своитѣ права.

Цѣльта на мохамеданството е да покори земята. „Земята принадлежи на Бога, и Той я дава комуто иска“.

Земята принадлежи на държавата или на господаря; отдѣлни лица могатъ да я вззематъ подъ наемъ и да се ползуватъ отъ нея: това начало, което се срѣща въ стария Римъ само въ видъ на юридическа хипотеза, е основното утвърждавано отъ религията положение на османската държава. „Всичката земя принадлежи на калифа, който е божията сѣнка и божия намѣстникъ на земята“.

Едно врѣме, изпълнявайки волята божия и завѣта на пророка, който заповѣдва да се рязпространява чистата вѣра, той (халифа) раздалъ завоюваната земя на правовѣрнитѣ войници, на едни

като наслѣдствено владѣние, а по-голѣмата часть за ленно владѣние, като плата за участие при завоюванието.

И безъ да се гледа на всички измѣнения, извършени прѣзъ течението на мирнитѣ врѣмена, първоначалното учрѣждение се запазило въ общитѣ си черти.

Въ XVIII столѣтие, както и въ XVI ст. цѣлата земя била раздѣлена между тимарлиитѣ и спахиитѣ, числото на които достигало до 132,000 души.

Яничаритѣ на брой 150,000 души държали въ подчинение всичкитѣ области на държавата, Пашитѣ въ крѣпоститѣ имали при себе си извѣстни числа ордии войска отъ отряда джематъ; тѣмъ биле повѣрени ключоветѣ отъ крѣпоститѣ.

Раята, както въ Сърбия тъй и въ останалитѣ области на империята, била длъжна да поддържа тази заселена тамъ войска на правовѣрнитѣ, да служи на тази военна каста, която религията упълномощавала да господарува. Тя (раята) обработвала земята и плащали данъци. Да видимъ сега какви сѫ били тѣзи данъци.

Споредъ думитѣ на корана, непокорниятъ поданникъ заслужва смърть или заточение, и да плаща на султана налози. „Притѣснявай ги, — казва корана за невѣрнитѣ — до дѣто се смирятъ и заплатятъ налозитѣ“. На това изрѣчение се основали султанитѣ, когато въвеждали новъ редъ при събиране данъцитѣ. Всички лица отъ мѫжки полъ отъ 7 годишна възрасть до най-дълбока старость, биле облагани съ особенъ данъкъ на глава. Тескерета или подпечатени квитанции изпращани отъ Цариградъ, се давали на жителитѣ и служели като документъ за признато отъ закона поданство, като запазително свидѣтелство или паспортъ.

Въ сръбскитѣ области нѣкои окрѫзи все още биле управлявани отъ християнски князове. Но въ самия бѣлградски пашалъкъ — *сербвилаетъ* — селата принадлежали само на спахиитѣ, на които правата полека-лека станали наслѣдствени, по причина на което станали и по-опрѣдѣлени.

Спахиитѣ вземали десятъкъ отъ всички земледѣлчески произведения, отъ лозята и кошаритѣ, и малъкъ налогъ отъ всѣка глава добитъкъ. Тѣмъ сѫщо се плащало особенъ данъкъ на всѣка глава и по 2 гроша отъ вѣнчило. Нѣкѫдѣ десятъкътъ се прибавялъ къмъ особения данъкъ. Въ нѣкои пъкъ мѣста било наредено всѣко вѣнчило да плаща на спахията всичко по 10 гроша ежегодно.

Опрѣдѣлено число села султанътъ задържалъ за себе си.

Освѣнъ това, за издържането на пашата, и за покриване разноскитѣ по управлението на пашалъка, се налагали други нѣкои общи налози.

Първоначално ангарията изобщо била много тежка; сръбскитѣ селени въ всѣко село биле длъжни 100 дни прѣзъ годината да работятъ за пашата. Въ Цариградъ държали смѣтка за всичкитѣ кѫщи въ държавата, които трѣбва да работятъ ангария. Но въ края на XVIII столѣтие по вече се не чува за такива притѣсне-

ния. Сжщо и пашитѣ почнали да получаватъ данъцитѣ въ натура, вмѣсто което почнали ежегодно да събиратъ отъ жителитѣ извѣстна сума пари, която била опрѣдѣляна отъ обичая, но можала произволно да се повишава Кнезоветѣ разпрѣдѣляли тази сума по окржзи, а въ тѣзи послѣднитѣ тѣ я разпрѣдѣляла по села, а послѣ и на кжщя. Този данъкъ се наричалъ *порезъ*.

Часть отъ събраната сума се изпращала въ Цариградъ. но по-голѣмата часть отивала за покриване разноскитѣ по управлението на областьта, а между другото и за заплащане на яничаритѣ.

Султанътъ е не само върховенъ воененъ водачъ, но той е и калифъ на пророка, изпълнитель на корана, който съвмѣства въ себе и религията и законодателството. Въ Бѣлградъ живѣелъ второстепененъ молла; въ по-малкитѣ градове кадиитѣ раздавали правосждие и на мюсюлмани и на християни. Кадиитѣ се поддържали най-главно отъ паритѣ, що получвали слѣдъ смъртьта на всѣки домовладика, отъ купувателнитѣ и продавателнитѣ актове, отъ събиране особена такса за разглеждане рѣшаванитѣ отъ тѣхъ дѣла. Разбира се, че колкото повече безпорядъци е имало, толкова по-добрѣ бивало за тѣхъ. Кадиятаималъ при себе си единъ особено поставенъ изпълнитель на неговитѣ рѣшеиия — муселимъ, — който, имайки въ ржцѣтѣ си полицейската власть, често пжти се ползувалъ съ по-голѣмо значение, отъ колкото самия сждия.

Духовнитѣ дѣла на християнитѣ завеждали епископитѣ, които, като гърци, намѣрвали се въ по-тѣсни сношения съ държавнитѣ власти, отъ колкото съ своето паство. Епископитѣ гръци били чужди на народа, тѣ се назначавали отъ цариградската патриаршия, която ежегодно плащала на портата опрѣдѣленъ данъкъ.

И тъй, тѣзи три длъжности: на пашата, кадията и владиката, т. е. административната, сждебната и религиозната власти, служили на Портата като извори на нейнитѣ доходи; за това лицата, които ги заемали, получавали спрѣмо народа особени права; даже чифлицитѣ на спахиитѣ се раздавали въ видъ на заплата за извѣстна служба. Слѣдователно земята и хората въ политико-икономическо отношение прѣдставляватъ огроменъ капиталъ, лихвитѣ отъ който принадлежатъ най-главно на правителството, което ги отстжпа на нѣкои лица въ видъ на плата за военна защита, а на други — като откупъ.

Раята, като нѣмаща никакво участие въ общественитѣ дѣла (власть), прѣдставлявала само прѣдметъ за управляване; на нейния гръбъ живѣла притѣсняващата я държава; раята поддържала нейната войска, нейнитѣ чиновници, нейния дворъ.

Но не всѣкога е бивало така. Често пжти османлиитѣ сами сж враждували помежду си. Интереситѣ на спахиитѣ, постояннитѣ жители на страната, се сблъсквали съ интереситѣ на пашитѣ, които живѣятъ въ нея врѣмено; яничаритѣ пъкъ гледали враждебно и на еднитѣ и на другитѣ, и до дѣто тѣ взаимно бъркали едни на други

да дѣйствуватъ, раята можала да си поотдъхне: иначе всѣки искалъ своето и си позволявали всевъзможни насилнически мѣрки.

Не всички сърби, обаче, прѣнасяли еднакво търпеливо турското иго. Недоволнитѣ по една или по друга причина отъ това иго, побѣгвали изъ горитѣ и планинитѣ и ставали хайдути, за да си отмъщаватъ на невѣрнитѣ; тѣ причаквали ненавистнитѣ тѣмъ турци по пжтищата, обирали паритѣ, които изпращали въ Цариградъ. Отъ двама хайдуци единътъ ставалъ войвода — арамбашия; тѣ често пжти се формирали въ голѣмички дружини и имали свои *ятаци*.

Безъ съмнѣние това хайдутство произвѣждало извѣстно впечатление на народа, то подбуждало спомѣни, подържало воинственнитѣ наклонности, то, обаче, сжществена полза не принасяло, защото противъ хуйдутитѣ било и самото християнско население, което тѣ не всѣкога щадели.

Тъй или инъкъ съ малки отклонения царувала системата: мохамеданитѣ да господаруватъ, християнитѣ да имъ се покоряватъ.

Споредъ книгата на султанскитѣ заповѣди ето длъжноститѣ на гяуритѣ — поданицитѣ отъ не мохамеданско произхождение: „тѣ трѣбва да носятъ особени дрехи, не могатъ да строятъ кжщитѣ си по-високи отъ мухамеданскитѣ, нѣматъ право да звънятъ съ камбани, не смѣятъ да ѣздятъ коне и камили“ и т. н. Но едно отъ най-главнитѣ запрѣщения е било, че тѣ нѣматъ право и не могатъ да носятъ оржжие. Тѣ сж беззащитно стадо, рая, на което длъжностьта е покорность и смирение.

Но най-несносното за всѣки сърбинъ е била личната срѣща съ нѣкой турчинъ. Той можалъ да се явява въ града само пѣши, и всѣки турчинъ, който го срѣщне може да го повика и му заповѣда да му свърши нѣщо, При срѣща съ турчинъ вънъ отъ града, сърбинътъ трѣбвало да се спре, да му стори пжть; той билъ длъженъ да прѣнася всѣкакви оскърбления.

Но самата природа дала възможность на сърбитѣ да живѣятъ далечъ отъ турцитѣ: въ градоветѣ, голѣми и малки, въ крѣпоститѣ, въ стражитѣ (укрѣпления) живѣяли турцитѣ, а въ селата - сърбитѣ.

И въ тази именно селска тишина и закжтаность сж възникнали тѣзи битови форми, които поддържали народния духъ и не му дали да изчезне подъ гнета на чуждото иго.

III.

Начало на реформаторскитѣ движения въ Турция.

Въ що се състояла силата на османлиитѣ. — Усилването на християнскитѣ държави, особено на Русия, поражда у раята надежда за помощь отъ вънъ. — Войната между Русия и Австрия съ Турция прѣзъ 1789 год. и нейнитѣ послѣдици. — Почването реформитѣ въ Турция: реформиране войската, флотата и укрѣпленията. — Недоволството на яничаритѣ отъ това. — Другитѣ реформи и послѣдицитѣ имъ.

Колко пжти е прѣдсказвано разпадането на османското царство на отдѣлни пашалъци и отъ кога се очаквало това нѣщо!

И наистина, силнитѣ паши въ Багдадъ, Акра, Видинъ, Янина често пѫти сѫ се отказвали да изпращатъ султану данъкъ, или сѫ явно въставали. Нѣкои области като Египетъ и Босна дълго врѣме се ползували до извѣстна степень съ независимость. Примѣрътъ на Египетъ скоро намѣри подражатели. Но султанитѣ все намѣрвали срѣдства да потушаватъ всички възстания.

Всички се убѣдили, че не било тъй лесно да се скѫсатъ веригитѣ, които свързвътъ една область отъ турската империя съ друга и всичкитѣ съ общия центъръ. Силата на османлиитѣ съставляватъ: непрѣкъснатото господаруване на една и сѫщата династия; съединението духовната и свѣтската власти въ едни рѫцѣ; единството на военнитѣ учрѣждения отъ единъ край на държавата до другия; юридическото и духовното устройство, не противорѣчаще на вкоренилитѣ се вече понятия; и най-послѣ, влиянието на висшитѣ улеми, които наслѣдствено се вземали отъ едни и сѫщитѣ сѣмейства.

Угнетената рая сама не би помислила за своето освобождаване; тя била много слаба и разпокѫсана за да може да мисли за това, а враговетѣ ѝ биле въ сѫщото врѣме и нейни господари, тѣ я наблюдавали внимателно.

Въ това врѣме могѫцеството на европейскитѣ държави почнало да расте бърже и да надминава онова на Турция, тъй че у християнскитѣ подданици на Турция почва да се ражда надежда за помощь отъ вънъ. Самото издигане и заякване на Русия, като православна държава, почнало да прави съмнителна подчиненостьта на раята.

Когато въ 1770 год, се появява въ Егейското море руски флотъ, гърцитѣ на островитѣ и по суша възставатъ срѣщу турцитѣ, макаръ и безъ сполука, но името на Атина отъ археологическо става отново политическо.

Още по-голѣми надежди между славянитѣ християни подбудила войната въ 1788 год., която Австрия и Русия почватъ срѣщу Турция „за да отмъстятъ на варваритѣ за человѣчеството“, както се изразявалъ австрийсзия императоръ Иосифъ. Прѣзъ това врѣме гърцитѣ възставатъ отново, въ Македония и Албания сѫщо избухнало възстание.

Императоръ Иосифъ съставилъ отрядъ доброволци отъ избѣгалитѣ въ Австрия сърби, които му принесли сѫществена полза въ 1789 год. при обсадата на Бѣлградъ, и особено слѣдъ покоряването на този градъ и завземането на страната отъ австрийцитѣ. Отрядътъ на тѣзи сръбски доброволци заема послѣдователно, Ягодина, Кюприя, Карановецъ и най-послѣ въ януарий 1790 год. прѣвзема Крушевацъ.

Макаръ Турция и побѣдена, но избухналата велика френска революция, принуди европейската дипломация да не измѣни нищо отъ до тогавашното състояние на нѣщата. Турция получи обратно цѣла Сърбия. Уговорено било само прощаване и право за безнаказано връщане во своитѣ мѣста на всички доброволци вземали

участие въ войната. Тъй че Сърбия съ всичкитѣ си крѣпости останала пакъ въ ржцѣтѣ на турцитѣ.

Русия, която още отъ по-рано бѣ издѣйствувала отъ Портата извѣстни права за християнското народонаселение въ Молдавия, Влашко и островитѣ на Архипелага, още повече бѣ ги разширила и заякчила съ Яшския миръ, съ който бѣ се свършила послѣдната война съ Турция. Тъй че тази война много е спомогнала за пробуждане духа на независимостьта въ християнското народонаселение на Европейска Турция.

На тази война е имала и други послѣдици.

Отъ извѣстио врѣме турското правителство бѣ почнало да съзнава прѣвъзходството на своитѣ съсѣди и невъзможностьта да се бори съ тѣхъ. Населението, обяснявайки прѣтърпенитѣ несполуки съ личната неспособность на своитѣ водачи, очаквало съ нетърпение да се качи на прѣстола най-добрия отъ наслѣдницитѣ на Абдулъ Хамида, Селимъ, комуто приписвали всички доблести хвалени отъ корана.

И наистина, щомъ Селимъ стжпилъ на прѣстола, рѣшилъ да оправдае тѣзи надежди, като се заловилъ за работа, но съвсѣмъ не тъй както очаквалъ неговия народъ, който си въображавалъ, че той, като старитѣ калифи, ще тръгне въ походъ на чело на яничаритѣ и спахиитѣ, и ще дѣйствува по духа на свещенитѣ книги и правовѣрното мохамеданство.

Селимъ пъкъ, като се убѣдилъ, въ това, че неговитѣ врагове дължатъ своитѣ побѣди на прѣвозходството на своитѣ военни срѣдства се рѣшава най-първо да прѣобразова своитѣ войски.

На това сж съвѣтвали Турция тѣзи отъ европейскитѣ сили, които се надѣвали да иматъ Султана за полезенъ съюзникъ противъ могжществото на Австрия, а особенно пъкъ на Русия.

Въ Цариградъ пристигнала цѣла дружина французски офицери, които ревностно се заловили за военнитѣ прѣобразования въ Турция. Тѣ лѣли топове, учили турцитѣ да мѣрятъ и стрѣлятъ съ тѣхъ, издигали малки укрѣпления, за примѣрни нападения и защити; строили нови кораби по примѣра на френскитѣ. Особено усърдие въ това отношение проявилъ Капуданъ паша, Гази Хасанъ, който се грижилъ за подобряването турския флотъ. Още тогава се приготовлявали да затворятъ изхода на рускитѣ кораби отъ Черното море; построени били нѣколко форта отъ двѣтѣ страни на Босфора. Французитѣ се готвели да прѣобразуватъ цѣлата турска фортификация.

Купени биле въ Англия образцови кораби, управлявани отъ французи. Артилерията била сжщо прѣобразувана. За запазването границитѣ биле направени поправки въ крѣпоститѣ отъ единъ английски генералъ. Самъ султана често пжти посѣщавалъ инжинерното училище, прѣглеждалъ инструментитѣ и плановетѣ и насърдчавалъ ученицитѣ. Напечатани биле турскитѣ прѣводи на нѣкои французки книги, напр. едно отъ съчиненията на Вобана.

Колкото тѣзи нововъведения и да противорѣчали на коренния образъ на мусюлманитѣ, обаче, никой не възставалъ противъ тѣхъ, защото тѣ не засѣгали ни едно основно държавно учрѣждение.

Най-голѣмо недоволство възбудило прѣобразуването корпуса на артилериститѣ, които биле тѣсно свързани съ яничаритѣ. Но султанътъ не се спрѣлъ и на това, а сторилъ намѣрение да введе европейскитѣ упражнения и въ турската войска, а прѣди всичко между яничаритѣ. Но такова прѣдприятие било много важно.

Службата у яничаритѣ се считала за изворъ на доходъ; до това врѣме тѣ се явявали въ строя само когато раздавали заплата и спокойно живѣяли въ градовѣтѣ, като господарували въ тѣхъ и се занимавали съ занаяти. Повръщането имъ къмъ първоначалнитѣ длъжности и подчиняването имъ подъ условията на европейската служба, било работа, която прѣдставлявала не само безкрайни трудности, но въ сѫщото врѣме имала и голѣмо политическо значение.

А яничаритѣ сѫ съставлявали едно отъ главнитѣ звѣна въ веригата на древне османскитѣ военни и граждански учрѣждения.

Но и въ друго отношение се готвели рѣшителни прѣобразования. Голѣмитѣ чифлици вече не можали да прѣминаватъ по наслѣдство; прѣдписано било слѣдъ смъртьта на владѣтеля, да се прѣдаватъ на държавата, за да могатъ получаванитѣ отъ тѣхъ доходи да се употрѣбяватъ за заплата на останалитѣ войски. На самоуправството на пашитѣ билъ туренъ край: тѣ бивали назначавани само за 3 години, и само въ такъвъ случай можали да оставатъ повече на сѫщото мѣсто, ако жителитѣ на областьта бивали отъ тѣхъ доволни. Породила се мисъльта да се отмѣни системата, чрѣзъ която събирането на данъцитѣ се давало на откупъ, а събирането султанскитѣ данъци да се повѣри на назначавани отъ правителството чиновниции и т. н.

Нѣма защо да излагаме подробно по нататъшния видъ на тѣзи прѣобразования. За насъ ще бѫде достатъчно да забѣлѣжимъ, че намѣренията на Султанъ Селимъ III, които той почна да изпълнява слѣдъ стѫпването му на прѣстола, възбудили най-сетнѣ силно движение въ кореннитѣ муслюмани, въ господствващата военно-религиозна корпорация.

Тука нѣма нужда да говориме за това съ какви опасности е сирѣгната работата по прѣобразуването една държава, опасности и за държавата и за лицата, които прѣдприематъ тѣзи прѣобразования.

Въ Турция тѣзи опасности сѫ биле двойно по-страшни; тѣзи грѣобразования прѣдизвикали потрясение въ господствующия класъ, а това докарвало, като неизбѣжна послѣдица, усилването въ покоренитѣ народи стремежа къмъ независимость.

(Слѣдва).

Легенда за св. Наумъ.
(23 декемврий, 20 юний).

Прѣподобни отецъ Наумъ бѣше най-малкия измежду учениците на св. Кирилъ и Методия. Той, по заповѣдь на царь Бориса, се установи въ Дѣволъ, на югъ отъ Охридското езеро. Тукъ, като помощникъ на св. Климента, обикаляше градоветѣ и селата, проповѣдваше светото евангелие, кръщаваше въ името на Отца и Сина и Светаго Духа, учеше на словото божие новопокръстенитѣ, съ една рѣчъ, гонѣше езическия мракъ и невѣжество, които царуваха надъ тая дива и непросвѣтена земя.

Свети Наумъ, по примѣра на своя другарь, приятель и съученикъ Климента, се занимаваше и съ литературни работи. Въ сѫщото врѣме подканяше и своитѣ ученици да правятъ това. Той натъкна на тая мисъль и презвитера Константина, който състави сборникъ отъ бесѣди и поучения за всички недѣлни дни прѣзъ годината.

Настана 916 година. Тя бѣ нещастна за българския народъ. Блажени Климентъ се прѣсели при Господа на 27 юлий. Това наскърби всички. Любимиятъ учитель, който изкара хиляди достойни учители и проповѣдници на словото божие и на свѣтлината, който прѣведе всички нуждни книги за употрѣба въ черква, който написа редъ похвални слова на мѫченици и светци, който съзида капитални храмове и манастири, който научи паството си, какъ да облагородява овощнитѣ си дървета, съ една дума, тоя неуморимъ ратникъ на словото божие, на просвѣтата народна, ратникъ за благоденствието на своя народъ, склопи очи и се прѣсели въ вѣчностьта. Тая голѣма загуба за цѣлия български народъ потопи всички въ неутѣшна скърбь. Тя наскърби прѣмного и прѣподобнаго отца Наума. Този слѣдъ тая злополучна дата се почувствува немощенъ и безсиленъ. Нему се прѣсѣкоха сѣкашъ мощнитѣ крила и той почна да търси покой. Нищо не го привличаше вече. Безмълвенъ ставаше по цѣли часове. Покой и усамотение бѣха щастието му. И ето че се прибира въ основания отъ него мънастиръ.

Мънастирътъ на св. Наума се намира на самия брѣгъ на дивното по хубость и красота Охридско езеро. Ако се качите на широкитѣ чардаци и погледнете прѣдъ себе, изпрѣчва ви се чудна и омайна гледка. Свѣтло-синьото езеро се простира прѣдъ васъ като грамаденъ диамантъ. Свѣтлитѣ лѫчи на яркото слънце се отразяватъ въ кристалнитѣ му води и заслѣпяватъ погледа. Отъ едната страна опасва мънастира бистрата и ледена рѣка на голѣмия изворъ. Непрѣсъхванитѣ му води миятъ брѣговетѣ на вѣчно зеления Островъ и бързатъ да се излѣятъ въ тихото и прозрачно езеро. А отзадъ се издигатъ гѫсти гори, прошарени съ зеленика*),

---

*) Чемширъ.

която и зимѣ и лѣтѣ краси хубавата и чаровна гора.

Въ това тихо кѫтче, построено отъ благодѣтелнитѣ ржцѣ на царь Бориса, се посели измореният и тѫговитъ прѣподобни отецъ Наумъ. Той си казваше: „стига вече, нека най-сетнѣ помисля и за душата си. Моитѣ другари единъ по единъ се прѣселиха въ вѣчността. Гдѣ сѫ учителитѣ Кирилъ и Методи? гдѣ е добриятъ Ангелари и кроткиятъ Сава? гдѣ е неуморимиятъ Климентъ? Всички отидоха при Господа Бога и Спаса нашего Исуса Христа . . . . Редъ е вече и на мене . . .“ И си припомняше за славния и благочестивия Бориса. Като си спомняше неговото тихо, просвѣтително, културно царуване и като го сравняваше съ бурнитѣ завоевателни стремежи на славолюбивия и необуздания Симеона, сърцето му се свиваше отъ тѫга и необятна скръбь го обхващеше. И падаше на колѣнѣ добриятъ старецъ, и се молеше отъ дъндуша. — „Боже, врязуми го! Дай му добъръ духъ и свѣтълъ ангелъ да не съсипва народа! Защо му е Цариградъ, когато народътъ маломощѣе, отпада духомъ, пролива неповинна кръвь?.. О, защо не върви той по стѫпкитѣ на баща си, защо не изпълнява неговия завѣтъ?...“ И горчиви сълзи се лѣеха по набръчканото му праведно лице.

Свети Наумъ рѫководеше мънастира и го управяваше твърдѣ умѣло. Той гледаше навсѣкждѣ; неговото зорко око проникваше въ всичко. Ратаи и старци го уважаваха, обичаха го и му се покоряваха. Съ кротость и поука той ги привързваше неразлѫчно къмъ себе.

Бѣше недѣленъ день. Всички почиваха. Дѣдо Наумъ съзрѣ въ двора ратая Петра — добродушенъ и трудолюбивъ българинъ.

— Добъръ день, Петре, какво правишъ?

Петъръ свали рунтавата си шапка, поиска благословъ и цѣлуна светата десница на стареца.

— Добрѣ, дѣдо, трудиме се.

— Какво работишъ, Петре, угаришъ ли?

— Угаря, дѣдо, но се е научила една мечка стръвница, та ме е страхъ да не направи нѣкоя пакость . . .

— Не бой се, Петре; ако си позволи да стори, ще я накажемъ..

Като го разпита още за нѣкои работи, угриженият старецъ се прибра въ килията си.

На заранъта прѣдвидливиятъ Петъръ покара кроткитѣ си волове къмъ гората да угари широката нива при Падината. Тѣ влачеха свѣтлото рало и прѣживѣха. А Петъръ вървѣше подиръ тѣхъ и поглеждаше къмъ езерото. То бѣше тихо, спокойно, сѣкашъ спѣше. Нищо не разваляше покоя му. Лакомитѣ и шумливи морски ластовици не се виждаха надъ водата. Тѣ се навъртаха между тръстиката на острова и си гледаха своята работа. А Охридъ, като угасълъ свѣтилникъ, стоеше спокоенъ и сѣкашъ дрѣмеше още.

Когато първитѣ лѫчи на веселото слънце освѣтиха земята и се вляха въ тихитѣ води на езерото, трудолюбивиятъ Петъръ

бѣ изкаралъ вече нѣколко дълги бразди. Той спре мирнитѣ волове, сложи дългия остенъ, обърна се къмъ пурпурния изтокъ и, като свали кожения си калпакъ, се прѣкръсти. — „Слава тебе, Господи, че ни удостояваш да видимъ и днесъ свѣтлината". Послѣ погледна къмъ далечния Охридъ. Послѣдниятъ бѣ се запалилъ като свѣтилникъ. Кръстътъ надъ великолѣпния свети Климентовъ мънастиръ лъщеше като брилянтъ и ослѣпяваше очитѣ. Петъръ падна въ набожно умиление, прѣкръсти се и мислено произнесе: „Отче Клименте, моли Бога за насъ грѣшницитѣ . . ." И пакъ ралото почна да рови крѣхката земя и да отваря широки бразди. А славеитѣ наоколо се напрѣдварваха помежду си и славеха Господа.

Наближаваше обѣдъ. Острите лѫчи на горещого южно слънце печеха страшно. Тѣ се впиха въ мѣсото на невиннитѣ добитъци и ги караха де пъшкатъ. Досадни мухи ги безпокоеха и не имъ даваха миръ.

И трудолюбивиятъ Петъръ чувствуваше вече умора: едри капки потъ се ронеха отъ опърленото му лице. — „Врѣме е за почивка", си помисли. Разпрѣгна воловетѣ, изкара ги отъ нивата и ги пусгна да пасатъ. Самъ той взе торбата съ хлѣбъ, седна подъ гѫста сѣнка на сребриста трепетлика край кристално и мразовито изворче. А ширното езеро се разтилаше прѣдъ него и трептеше подъ впилитѣ се немилостиво въ хладната му вода огнени слънчеви лѫчи.

Скромниятъ обѣдъ мина. Набожниятъ Петъръ прибра трохитѣ и измъкна малка книжица да чете. Тя съдържаше, покрай разнитѣ молитви, разни четива и кратки жития на светци. Той, изморенъ отъ дългата работа, обтегна се и почна да чете лежешкомъ. Ала умората бѣше тъй голѣма, че тежка дремка го налегна; па и рано бѣ craналъ — съ тъмни зори. Той неволно покри влажни очи съ книгата и заспа. Колко врѣме се продължи сънътъ, не знаеше; но отчаенъ стонъ и силно тичане го събуди. Първиятъ излѣзе отъ единия волъ, който попадна въ остритѣ зѫби на мечката, а другиятъ, като забѣлѣжи това, хукна да бѣга и събуди заспалия орачъ. Рипна Петъръ, приближи се къмъ звѣра, но той прѣспокойно дърпаше топлото месо на нещастното животно. Послѣ фърли кръвнишки погледъ къмъ човѣка, отвори устнитѣ си, показа бѣлитѣ си зѫби и изръмжа страшно. Петъръ, отчаянъ, се отдалечи. Той вървеше да улови и да успокои побѣгналия волъ и си мислеше: „какъ ще обадя на стареца? какво ще каже той?" И си припомни думитѣ му, че ще я накаже, ако стори това, но какъ, съсъ що? — „Гонка, рѣче, ще трѣбва да устроимъ, за да я убиемъ . . ."

Волътъ, изплашенъ прѣмного, се спрѣ въ мънастира. Петъръ, колкото приближаваше, все се чудеше, какъ ще обади на стареца. И най сетнѣ почна да плаче. Сълзитѣ му се лѣеха като на дѣте, и плачешкомъ влѣзе въ мънастирскитѣ дворове.

Прѣподобни отецъ Наумъ тамамъ излизаше отъ вечерня. Той видѣ разплакания ратай и го попита тихо:

— Какво е, Петре, защо плачешъ?

Петъръ едвамъ се съвзе и проговори прѣзъ сълзи:

— Дѣдо, прости: мечката изѣде единия волъ; съ какво ще ора сега?...

Праведниятъ старецъ го погледна кротко съ благитѣ си очи и му каза тихо:

— Петре, утѣши се; иди, улави мечката и я впрѣгни съ другия волъ заедно. Ето съ какво ще орешъ сега.

Петъръ се почуди. Безъ да продума, погледна изумено и недовѣрчиво добрия старецъ. Той прибави:

— Да, Петре, истина ти казвамъ: иди и я улови. Давамъ ти тая заповѣдь отъ името на Бога Спасителя; ще я уловишъ и ще я впрегнешъ съ другия волъ; ще орешъ съ нея, докато замѣстимъ погиналия.

Поклони се Петъръ, получи благословъ, цѣлуна ржка на стареца и тръгна. Изплашениятъ волъ се покори, като че не било нищо. Той тръгна напрѣдъ и вървѣше бодро. Ето ги край нивата, ето и страшната стръвница, гдѣто дърпа месото на изстиналото вече животно. Петъръ се прѣкръсти, каза: „Боже, помози!“ и се приближи до мечката. Тя дигна главата си, погледна приближаващия Петра, но не обѣли зжбъ. Той я улови смѣло за ухото и рѣче: „върви сега, проклетнице, да замѣстишъ вола!...“ О чудо и невидено! Рунтавиятъ звѣръ се покори и тръгна спокойно. Петъръ го впрѣгна въ тежкото рало, прѣкръсти се и почна да оре. Слънцето навлязше вече. Когато изгасваха послѣднитѣ му лжчи задъ хубавитѣ Мокренски планини, Петъръ обърна ралото и тръгна за мънастира. А езерото развълнувано се люлѣше успокоително, и тихъ вечерникъ полъхваше и прохлаждаше морното лице на утрудения орачъ.

Нѣма да описвамъ удивлението на мънастирскитѣ братя, когато видѣха Петра да кара единъ волъ и една мечка впрѣгнати заедно. Всички се събраха на молитва и благодариха Бога за станалото. А прѣподобни отецъ Наумъ, наведенъ доземи, ронеше сълзи и не се изправяше. Той се боеше да не срѣшне погледътъ на нѣкого, който да го хвали безмълвно за станалото.

Петъръ ора доста дълго съ мечката. Когато купиха другъ волъ, той, по заповѣдь на св. Наума, я откара въ гората и я изпжди.

Ако отидете въ дивния св. Наумовъ мънастиръ, ще видите въ черква изографисанъ орачътъ Петра, какъ оре съ единъ волъ и съ една мечка.

Св. Наумъ поживѣ доста. Той вървѣше по пжтя на дивния Климента, който остави нему почнатото дѣло. Послѣ се прѣсели при Господа, да получи награда за извършенитѣ подвизи и просвѣтителни дѣла. А намъ — смирени и грѣшни роби — ни остави светитѣ мощи, които и днесъ даватъ здраве и животъ на всички немощни, що се приближаватъ до тѣхъ съ вѣра. Нека Богъ, съ молитвитѣ на св. Наума и на св. Климента избави и помилува народа имъ, който пъшка подъ непоносимо турско робство.

23. януарий 1903 год. *Е. Спростановъ*

Славянски дѣйци.

Хомяковъ (Алексѣй Степановичъ) — единъ отъ най-виднитѣ водители на славянофилитѣ на миналото столѣтие — се родилъ въ Москва на 1 май 1804, точно прѣди 100 години, по случай по която стогодишнина ще дадемъ кратки биографически свѣдѣния за този бѣлѣжитъ славянофилъ.

Бащата на Х. (умрѣлъ въ 1836. г.) билъ човѣкъ съ слаба воля и картоиграчъ, отъ каквато страсть изгубилъ повече отъ милионъ рубли; той се не интересувалъ отъ явленията на литературния животъ и не упражнилъ никакво влияние върху възпитанието на своитѣ синове. Глава на сѣмейството била майката на Х., Мария Алексѣевна (отъ сѣмейството на Кирѣевскитѣ — сѫщо славянофили, умрѣла въ 1858. г.) енергична и съ воля жена. Самъ Х. признава, че той ней длъжи „своето направление и неотстѫпчивостьта си отъ това направление“. Всички по сѣтнешни убѣждения на Х. иматъ корени въ сѣмейнитѣ традиции и условията на живота прѣзъ дѣтскитѣ години. Майката възпитала Х. въ най-строга прѣданость къмъ основитѣ на православната църква и въ националнитѣ принципи на живота. Отъ начало родителитѣ обърнали най сериозно внимание върху изучването на новитѣ езици и латинския езикъ. Въ 1815. г. сѣмейството на Х. се прѣмѣстило въ Петербургъ; градътъ направилъ на 11 годишния Х. впечатлението на езически градъ. Въ Петербургъ Х. изучавалъ руската словесность. Образованието си Х довършилъ въ Москва, слѣдъ което издържалъ изпитъ при московския универ. съ степеньта кандидатъ по математическитѣ науки.

Въ младитѣ си години Х. мечтаелъ за война и горѣлъ за военна слава; на 17 год. възрасть, когато въ Гърция се почнало войната за освобождаването ѝ, той искалъ да замине тайно за да вземе участие въ войната, но билъ задържанъ. Въ 1882. год. Х. постѫпилъ на служба въ Кирасирския полкъ. Въ 1823. год. билъ прѣмѣстенъ въ конно-гвардейския полкъ въ С.-Петербургъ. Въ 1825. г. Х. далъ оставка отъ офицерството, заминалъ за Парижъ, дѣто се занимавалъ съ живописство и довършилъ своята трагедия „Ермакъ“. На връщане, кѫдѣ края на 1826. г. Х. обиколилъ Швейцария, Сѣверна-Италия и землитѣ на южнитѣ Славяни, които го посрѣщнали, като „любимъ роднина“. Въ 1827 — 28 г. Х. живѣлъ въ Петербургъ. Когато, въ 1828 г., се почнала

войната съ Турция, Х. отново постжпилъ на служба, и взималъ участие въ нѣколко сражения. Слѣдъ сключването на одринския миръ Х. втори и послѣденъ пжть дава оставка отъ офицерството, тъй като нѣмалъ нужда отъ служба и се занимавалъ съ своето селско стопанство. Лѣтѣ живѣялъ въ своитѣ имоти, а зимѣ — въ Москва. Въ 1836. г. се оженилъ за сестрата на поета Языковъ, който бракъ билъ щастливъ. Въ 1847. г. Х. посѣтилъ Германия, Англия и Прага. Х. умрѣлъ отъ холера на 23 септемврий 1860 г.

Х. бѣ единъ отъ малкото хора не прѣживѣли кризисъ въ тѣхния мирогледъ. За него оставали вънъ отъ всѣко съмнѣние истинитѣ на православието, вѣрата въ особената сждба на Русия и вѣрата въ нейната национална якость. Всичкиятъ си животъ Х. е посветилъ за защиване и прокарване основитѣ на негова мирогледъ. Той се отнасялъ отрицателно къмъ заключенията на Шелинга и Хегеля, но се ползувалъ отъ тѣхното оржжие, отъ тѣхнитѣ аргументи.

Х. почналъ да пише рано: още прѣди да постжпи на военна служба той писалъ стихове, прѣвелъ „Германия“ отъ Тацита и нѣколко стихотворения отъ Вергилия и Хорация. Първитѣ стихотворения на Х. сж писани въ духа на романтизма. Слѣдъ това той писалъ трагедии, като: „Ермакъ“ „Димитри Самозванецъ“ и др. Въ сегашното врѣме трагедиитѣ на Х. иматъ само биографически и исторически интересъ, както и по голѣмата часть отъ стихотворенията му. Прѣзъ тридесеттѣхъ години на миналото столѣтие се сформирова теорията на славянофилството — и на Х. принадлежи най-важната роль въ нейното разработване. Въ стихотворенията на Х, написани прѣзъ тридесеттѣхъ години, сж изказани всичкитѣ елементи на славянофилската теория: вѣра въ погиването на западъ и вѣра въ бждещето на Русия. „Ложится тьма густая на дальнемъ Западѣ, странѣ святыхъ чудесъ... Услышь же гласъ судьбы, воспрянь въ сіяньи новомъ, проснися драмлющій Востокъ“ . . . . . . „И другой странѣ смиренной, полней вѣры и чудесъ т. е. на Русия — Богъ отдастъ судьбу вселенной, громъ земли и гласъ небесъ“), убѣждение въ самобитностьта и цѣнностьта на рускитѣ начала и т. н.

Въ своитѣ стихове Х. всѣкога е отдѣлялъ много мѣсто на славянството и неговото бждаще: неговата поезия даже се нарича „поезия на славянството“.

Още въ 1831. г. въ написаната отъ него ода по поводъ на полското въставаха, той ето какъ рисува картината на бждещето: „гордо надъ вселенной, до свода синяго небесъ, орлы славянскіе взлетаютъ широкимъ дерзостнымъ крыломъ, но мощную голову склоняютъ прѣдъ старшимъ — Сѣвернымъ Орломъ Ихъ твердъ союзъ, горятъ перуны, законъ ихъ властенъ надъ землей, и будущихъ Баяновъ струны поютъ согласье и покой! . . .“

Освѣнъ това Х. е писалъ и по историята. Неговото съчинение „Записки о всемірной исторій“ било напечатано слѣдъ смъртьта му и заема 3 голѣми тома отъ послѣдното издание на

съчиненията му. Въ него Х. си поставя за задача собствено не самата история а схема, която да обгръща живота на всичкитѣ племена по земно кълбо, и която да разглежда историческия процесъ отъ гледище на вжтрѣшнитѣ сили, които го произвеждатъ, а най-главно, отъ религиозно гледище. Съ това си съчинение Х. доказа, че владѣе огроменъ запасъ свѣдѣния, но че се ползува отъ тѣхъ тенденциозно, за да подкрѣпи любимитѣ му славянофилски идеи и т. н. Този исторически трактатъ изобилва съ най-чудни отъ научно гледище твърдения: Х. намѣрва че славянитѣ сж сжществували нѣколко хиляди години прѣди Р. Х; англичанитѣ, споредъ неговото мнѣние, не сж нищо друго освѣнъ угличани; тюрингитѣ — тюричани и т. н.

Въ началото на четиридесеттѣхъ години отъ миналото столѣтие, славянската доктрина получава завършенъ и строенъ видъ въ врѣмето на споровeтѣ съ западницитѣ (Герцена, Грановски и пр.) Въ тѣзи спорове между славянофилитѣ най-важна роль играялъ Х.; обладавайки грамадно ерудиция, особено въ областьта на черковната история и богословието, и съ необикновени диалектически способности, той билъ опасенъ противникъ на западницитѣ. Ето какъ го характеризира Герценъ: „Умъ силенъ, подвиженъ, богатъ съ срѣдства, които не избира когато си служи съ тѣхъ, богатъ съ паметь и бърза съобразителность, той горещо и безъ умора прѣкара въ спорове цѣлия си животъ. Всѣкога — било деня, било нощя — той бѣше готовъ да вземе участие въ най-забърканитѣ спорове, а за възтържествуването на своя славянски възгледъ, той употрѣбяваше всичко на свѣта — отъ казуистиката на византийскитѣ богослови, до тънкоститѣ на извъртливия легистъ (правовѣдъ). Възраженията му чисто мними, всѣкогазаслѣпяваха и забъркваха противника".

Х., освѣнъ това е вземалъ живо участие въ обикновенитѣ журнали въ които е писалъ на теми отъ икономически и социаленъ характеръ.

Най сетнѣ Х. е писалъ съчинения на теми отъ богословски характеръ; изпървомъ тѣ бивали напечатвани въ нѣкои европейски журнали; само въ 1879. г. било разрѣшено богословскитѣ трудове на Х. да се печататъ и разпространяватъ въ Русия; тѣ били издадени въ 2 тома.

Тука като образецъ отъ стихотворенията и възгледитѣ на Х. ще приведемъ слѣдната ода:

Ода

(На польскій мятежъ).
Истомства пламеннымъ проклятьямъ
Да будетъ преданъ тотъ, чей гласъ
Противъ Славянъ Славянскимъ братьямъ
Мечи вручилъ въ преступный часъ!
Да будутъ прокляты сраженья,

Единоплеменниковъ раздоръ,
И перешедшей въ поколѣнья
Вражды безсмысленный позоръ!
Да будутъ прокляты преданья,
Вѣковъ исчезнувшихъ обманъ,
И повѣсть мщенья и страданья,
Вина неисцѣлимыхъ ранъ!

И взоръ поэта вдохновенный
Ужъ видитъ новый вѣкъ чудесъ . . .
Онъ видитъ: гордо надъ вселенной,
До свода синяго небесъ,
Орлы Славянскіе взлетаютъ
Широкимъ, дерзостнымъ крыломъ,
Но мощную Главу склоняютъ
Предъ старшимъ — Сѣвернымъ Орломъ.
Ихъ твердъ союзъ, горятъ перуны
Законъ ихъ властенъ, надъ землей,
И будущихъ Баяновъ струны
Поютъ согласье и покой! . . .

1831. *А. С. Хомяковъ.*

В. В. Верещагинъ

(Биографически чертици).

Цѣлиятъ свѣтъ, заедно съ съобщението за грозната катастрофа съ „Петропавловскъ“, получи скръбната вѣсть за трагическата смърть на знаменития руски художникъ В. В Верещагинъ. Едва ли има малко-много образованъ човѣкъ, който да не знае името на Верещагина. Неговата смърть е загуба не само за Русия, но и за цѣлия образованъ миръ. Верещагинъ бѣ си спечелилъ всесвѣтска слава съ своитѣ дарби, като първокласенъ художникъ, и не по-малко съ своята неуморима дѣйность. Всички, безъ изключение, ще оплачатъ заедно съ руския народъ великия художникъ, който загина тъкмо тогаваа, когато отиде да събира материали за нови произвѣдѣния.

Василий Василиевичъ Верещагинъ се родилъ въ селото Любецъ Новгородската губерния на 14 октомврий 1842 год. Отъ 1853 до 1860 год. той билъ ученикъ въ морския кадетски корпусъ; той почналъ да рисува още отъ дѣтинство; до като още билъ ученикъ въ кадетския корпусъ той се занимавалъ съ ририсувание, а отъ 1858 год. прѣзъ течението на двѣ години посѣщавалъ Петербургското рисувално училище. Слѣдъ свършването курса на морското училище, като постоялъ само около мѣсецъ на служба, той постжпилъ въ академията на художествата,

дѣто прѣстоялъ отъ 1861 до 1865 год. Въ 1861 год. той получилъ като награда за ескиза „Избіеніе женихов Пенелопы" малъкъ сребъренъ медалъ и за композицията похвала отъ съвѣта на академията. Сжщата година той заминалъ задъ граница, дѣто прѣкаралъ въ пжтуване годинитѣ 1863, 1864 и часть отъ 1865 год. Отъ начало той отива въ Парижъ, дѣто се училъ въ Ecole des beaux arts, слѣдъ което заминалъ за Кавказъ, дѣто въ Тифлисъ сганалъ прѣподаватель по рисуване въ едно учебно заведение.

Въ 1864 Верещагинъ пжтувалъ по Дунава, прѣзъ 1864 и 1865 се върналъ пакъ на Кавказъ, а прѣзъ 1865 и 1866 год. той отишълъ отново въ Парижъ, дѣто работилъ въ тамошния салонъ и изложилъ една отъ своитѣ картини. Лѣтото на 1866 г. той прѣкарва въ Новгородската губерния въ етюди, а прѣзъ 1867 год. заминалъ за Туркастанъ. Тамъ той се намѣрвалъ на служба при генералъ-губернатора и въ 1868 год. се отличилъ въ боя при отблъскване нападението на неприятелитѣ върху Самаркандъ, за което билъ награденъ съ ордена „Св. Георги". Прѣзъ лѣтото отъ 1868 той отново заминалъ за Парижъ дѣто прѣкаралъ до 1869 година.

Отъ 1870 до 1873 год В. работилъ въ Мюнхенъ надъ картинитѣ отъ туркестанската война и туркестанския битъ. Отъ Мюнхенъ художникътъ заминалъ за Лондонъ и тамъ въ 1873 год. изложилъ цѣлата своя колекция туркестански картини. Тази колекция състояла отъ повече отъ 120 *картини* и толкова сжщо *рисунки* отъ туркестанската война,-туркестанския битъ и природа.

Слѣдъ това В. заминава за Индия, дѣто прѣстоява до 1876, а отъ тамъ заминалъ пакъ за Парижъ, дѣто работилъ своитѣ картини по етюдитѣ направени въ Индия. Скоро обаче руско-турската война отдѣля художника отъ тѣзи работи. Прѣзъ 1877 год. той заминава за Дунава, придружавалъ Скобелева и Гурко. Взелъ заедно съ лейтенанта (сега адмиралъ) Скридловъ участие въ атакуването единъ турски броненосецъ съ миноноска, при което билъ раненъ, тъй че лѣжалъ цѣли два мѣсеца въ Букурещъ, но послѣ присжтствувалъ при сраженията при Плѣвенъ, а при кавалерийското нахлуване къмъ Одринъ, той изпълнявалъ длъжностьта началникъ на щаба при генерала Струкова. Прѣзъ есеньта на 1878 год посѣтилъ всички главни мѣста на голѣмитѣ и малкитѣ сражения изъ България и направилъ множество етюди. Като се връща въ Парижъ В. въ 1878—1879 г. написва цѣла галерия картини отъ освободителната война, а въ слѣдната година (1879 - 1880) заедно съ нѣкои отъ индийскитѣ си картини, той ги изложилъ въ Лондонъ, Парижъ Виена, Берлинъ и Петербургъ.

Най-бѣлѣжита отъ галерията картини изъ освободителната война е картината му „Шипка-Шейново", но още по глжбока по замисълъ и изпълнение е прочутата негова трипгика „*На Шипкѣ все спокойно*", идеята за която е заелъ отъ знаменитата телеграма на защитника на Шипка Радецки до царя съ сжщото лакони-

ческо съдържание — *„На Шипкѣ все спокойно“*. Съдържанието на тази триплика е слѣдньото: на шипченскитѣ височини единъ руски войникъ стои свитъ на поста си. Снѣгъ вали, силенъ вѣтъръ вѣе — виелица, та завѣва пжтеки, пжтища, проходи и всичко. Такова е сждържанието на първата часть отъ тази знаменита триплика. Втората прѣдставлява, войника до поясъ затрупанъ съ снѣгъ. Третята прѣдставлява войника цѣлъ засипанъ съ снѣгъ — само върха на щика му се подава“... „На Шипкѣ все спокойно!“ не ли?

Слѣдъ това В. още единъ пжть посѣтилъ Индия, а въ 1884 год. заминалъ за Палестиня и Сирия. Като резултатъ отъ тѣзи му пжтувания се явява нова серия картини отъ Индия и Палестиня. Изложенитѣ въ 1895 год. въ Виена негови палестински жанри, написани на сюжети отъ Новия Завѣтъ по тълкуването на Ренана по съчинението му „Животътъ на Исуса“, прѣдизвикали протести отъ стана на католическото духовенството. Фанатици даже се опитали да обезобразятъ картинитѣ.

Послѣдни негови творения въ областьта на художеството сж картинитѣ въ които се възпроизвежда похода на Наполеона въ Русия. Въ тѣхъ той поставя историята и епопеята въ рамкитѣ на самата дѣйствителность, което прави картинитѣ не по-малко поразителни и достойни за удивление. Въ тѣзи картини В. прѣдстави съ четката си онова, което Толстой въ „Война и Миръ“ бѣ описалъ съ перото си. В. обяснява Толстоя и се равнява съ него. Това сравнение съ най-великия руски гений, показва най-нагледно какво губи Русия и человѣчеството съ смъртьта на Верещагина.

Верещагинъ е извѣстенъ не само като художникъ, но и като писатель. Въ своитѣ литературни произведения той е далъ богатъ етнографически и културно-исторически материалъ. Главнитѣ му съчинения сж: 1) „Очерки путешествія въ Гималаим.“ (12 части), 2) „На войнѣ въ Азіи и Европѣ“, което съдържа спомени и разкази за епизоди отъ самаркандската и руско-турската войни, които служатъ като разяснение къмъ неговата художествена дѣйность. Освѣнъ това сж извѣстни неговитѣ романи „Литераторъ“, „Дѣтство и отрочество“ и бѣлѣжитото описание на картинитѣ отъ колекцията „Наполеонъ I въ Русия“.

До Верещагина войната, споредъ произведенията на другитѣ художници — баталисти, прѣдставляваше редици отъ смѣли атаки, кървави сражения, дѣто героитѣ могатъ само да се отличаватъ ... Верещагинъ показа обратната страна на войната; той показа, че сблъскванията, атакитѣ, сраженията — сж само незначителни епизоди отъ войната, а пжтуванията изъ калове и снѣгове въ студове, ужасниятъ животъ при за невѣрване лишения, болѣсти, гладъ, изнурения прѣдставляватъ самата й сжщность ... Въ Парижъ, Лондонъ, Виена, Берлинъ, Петербургъ и другадѣ картинитѣ на В. сж правели потресаеще впечатление съ избра-

жаване ужаситѣ на войната, и тѣ по-добрѣ отъ всѣка друга пропаганда сж спечелвали партизани на идеята за мира.

Отъ начало, въ врѣмето на лозунга l'art pout, l'art, когато искуството се е считало за цѣль, а не за срѣдство, и когато отъ художника се е изисквало само форми и естетика, а не дѣйствителность и тенденция, тогава останалитѣ художници се отнесли скептически къмъ негово изкуство. Тѣ считали Верещагина за тенденциозенъ художникъ, който билъ робъ на грубата дѣйствителность.

Въ военнитѣ кржгове произведенията на Верещагича, често пжти сж прѣдизвиквали неудоволствие. Него сж го осжждали за това, че той умишлено замълчавалъ бляскавитѣ страни на войната, а нейнитѣ ужаси особено подчъртавалъ. По този поводъ В. ето какъ се произнесалъ: „мигаръ войната има двѣ страни: едната приятна и привлекателна, а другата не красива и отблъскавателна? Сжществува само една война, въ врѣме на която се стараятъ да накаратъ врага да изгуби колкото е възможно повече хора убити, ранени и плѣнени и въ врѣме на която силния бие слабия до тогава, до като слабия не поиска милость Азъ съмъ слушалъ мнѣния за естетическата страна на войната отъ такива авторитети какъвто е принцъ Георги Саксонски и покойния принцъ Фридрихъ Карлъ пруски. Тѣхниятъ отговоръ бѣ късъ: „всичко това го твърдятъ само тѣзи хора, които сжщинска война не сж виждали".

Ето какъвъ е человѣкътъ, който погина на „Петропавловскъ" въ водитѣ на тихия океанъ, дѣто бѣше отишълъ да събира нови материали за да обрисува още по-релефно грозотиитѣ на войната съ своята могжща четка. Съ тази катастрофа се тури край на единъ животъ тъй плодоносенъ, който съ своитѣ велики творения водеше най могжща и безшумна борба въ полза на идеята за общия миръ, което признаватъ всички, които стоятъ на чело на това филонтропическо течение, като Берта фонъ Сутнеръ и т. н, които оплакватъ и художника и мощния проповѣдникъ на идеята за всеобщия миръ. „Туй, което другитѣ започнаха съ перото си, въ полза на мира, той го довърши съ четката си" — пиши за него Берта фонъ Сутнеръ. Той бѣ истински апостолъ на мира.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

ПОЛША

Руско-полскитѣ отношения. Всѣкиму, който слѣди съ внимание развитието взаимнитѣ отношения на различнитѣ славянски народи, трѣбва да е познато, че отъ дълго врѣме отношенията междуруситѣ и поляцитѣ бѣха враждебни и само съ течение на врѣмето тази враждебность взе да изгубва острия си характеръ, а напослѣдъкъ тѣ вече вfocusematъ по-дружелюбенъ обратъ. Обявената руско-японска война послужи за единъ прѣкрасенъ пробенъ камъкъ, за охарактеризирване и опрѣдѣляне тѣзи отношения. Въ това именно врѣме се появи слѣдната симптоматична статия въ в. „Русь“ подъ заглавието:

„Христосъ Въскресе“.

„Въ това врѣме, когато тѣзи редове се пишатъ, на изтокъ, на нашитѣ (рускитѣ) постове, дѣто деньтъ се почва 6 часа порано отъ колкото у насъ, на брѣговетѣ на жлтната Ялу, въ стѣнитѣ на Портъ-Артуръ и Владивостокъ, въ Манджурия, дѣто е съсрѣдоточена нашата армия, — вече се чуватъ радостнитѣ възгласи: „Христосъ Воскресе!“ . . . кой знае? — може би подъ топовния гърмежъ на врага-езичникъ, подигналъ въ името на „цивилизацията“ оржжие противъ Русия . . .

До дѣто тѣзи редове се нареждатъ, „Христосъ Воскресе!“ ще се носи по широката руска земя, по огромната равнина на Сибиръ, все по-близо къмъ насъ, все по-близо и . . . и до като грънътъ на мирнитѣ топове на Нева ще напълни нашитѣ сърдца съ благоговѣенъ трепетъ.

Едноврѣменно въ Петербургъ и въ стария Киевъ, дѣто за пръвъ пжть въ Русия се чу то, ние ще чуемъ „Христосъ Воскресе“!“ Постъпенно то ще се разпространи къмъ нашата западна граница, дѣто на стража отъ бѣлитѣ врагове стои незасѣгнатия отъ войната цвѣтъ на нашата армия, ще прѣмине по мрачнитѣ долини на балканитѣ съ гърмежитѣ отъ старитѣ кремаклиии пищови, ще се разлѣе по цѣлия задграниченъ славянски миръ и ще замре на брѣговетѣ на синьото море, въ древнитѣ православни храмове на Далмация, въ златната славянска, все още православна въ сърцето си, чехска Прага.

Ще се раздвижи цѣлия славянски миръ до глжбинитѣ на земята си душа, и погледитѣ на всички наши братя, заедно съ нашитѣ ще бждатъ устремени къмъ далечния изтокъ отъ дѣто съ свѣтлината на свѣтлия праздникъ се нависва надъ насъ „отъ страна на изгрѣващето слънце“ жълтата опасность.

Но тя не ни плаши, тя не плаши славянския миръ и ние безтрепетно гледаме срѣщу й . . .

Цѣлиятъ славянски миръ, като единъ человѣкъ, е съ насъ, защото той вижда въ насъ осжществление на своя племененъ идеалъ на велика сила, защитница на мира, но грозна и страшна въ принудения бой.

Но стига . . . всички ли братя сж съ насъ? Ами поляцитѣ? Вториятъ въ славянството двадесетмилионенъ народъ?

Вѣрно е, че полскиятъ народъ въ своето цѣло не прояви своитѣ къмъ насъ симпатии въ шумни манифестации, както това направиха българитѣ, сърбитѣ, хърватитѣ, чехитѣ, и словинцитѣ. Но види се, че още не е дошло врѣмето за всеобщи братски прѣгрѫщания, врѣмето на всепрощаването: не сж още зарасли, болятъ още старитѣ рани отъ братоубийствената борба! . . .

Но трѣбва да бждемъ справедливи къмъ полския народъ: той се държа благородно, съ достоинство, което не очакваха неговитѣ врагове, които се тешеха съ мисъльта, за новъ полски смутъ, за нови бѣдствия на полския народъ и нова слава на пруския орелъ.

Полскиятъ народъ се отнесе къмъ изпратеното на Русия и Славянството, изпитание, безъ обикновеното лекомислие, отнесе се загрижено, сериозно. Полскиятъ народъ издържа първиятъ изпитъ за политическа национална мждрость.

Нищо не може да бжде по-поучително отъ това зрѣлище, каквото прѣдставлява полскиятъ печатъ, ссобено задграничниятъ, а най-вече галицкиятъ, който се счита за свободенъ изразитель на полското обществено мнѣние, включително и изразителитѣ на най-крайнитѣ възгледи. Всички колко годѣ сериозни органи държатъ единъ умѣренъ и благоразуменъ гонъ. Отдѣлнитѣ слаби опити на часть отъ всеполската партия да прѣдизвика враждебни на Русия демонстрации, (а сега дѣ се не правятъ демонстрации?) бѣха еднодушно и строго осждени отъ цѣлия полски печетъ. Даже агитаторскитѣ всеполски органи се оплашиха отъ възможнитѣ плодове на своята пропаганда и отъ тѣхната срѣда се чуха прѣдказвания и заявления, че би било прѣстжпление противъ полскиятъ народъ да се възбужда сега и най-малко движение противъ Русия. „Gazeta Narodova“, „Glos Narodu“, „Czas“ и много други вѣстници отъ Галиция, а тъй сжщо и почти всички вѣстници отъ пруска Полша, призоваха поляцитѣ къмъ благоразумие, и изискаха отъ тѣхъ политически тактъ, като посочваха на това, че главния врагъ на поляцитѣ е Германия, и че всѣко отслабване на славянската Русия, ще усили този кръвенъ врагъ, който слѣди внимателно всѣка стжпка

наруситѣ и ще се възползува отъ всѣко тѣхно затруднение, за да притисне и смаже поляцитѣ. Както и да било — се провиква главния полски органъ въ Познанъ — но Русия върви на чело на славянството и би било най-голѣмо безумие да отслабваме тѣзи още слаби връзки, които съединяватъ поляцитѣ съ великата прѣдводителка на славянитѣ. Опититѣ за анти-руски демонстрации познанския печатъ нарича най-велико безумие, а авторитѣ имъ—„пайдократа", глупави младежи, които не знаятъ що правятъ.

Описанията на боя при Чемулпо прѣдизвикватъ въ познанскитѣ поляци искренъ възторгъ Думитѣ „герои", „геройство" се срѣщатъ на всѣки редъ, и заедно съ това, може би неволно се проявява народната гордость, — „и наши има тамъ, а и нашитѣ сж такива сжщо герои!"

Изобщо, темата „тамъ има и наши хора, нашата кръвь тече заедно съ руската, да желаемъ зло на руситѣ значи да го желаемъ на сами себе си и да желаемъ полза на общия врагъ" — е темата, която постоянно се срѣща, и очевидно не само въ печата, но и още по-вече въ душата на всѣки почти полякъ

А полската душа чувствува несравнено по-свободно отъ най-свободния полски печатъ. Полскиятъ печатъ, когато е свободенъ отъ цензурата на правителството, се намира подъ още по-строгата цензура на тълпата, или, което е още по-вѣрно, на нейнитѣ кликачи „пайдократитѣ" и афериститѣ на политическия животъ. Тѣжко и горко на онзи вѣстникъ, който по непрѣдпазливость би си навлѣкалъ неразположението на тѣзи самозванни спасители на „*ойчивна*-та". Само чрѣзъ терора на тѣзи шумодигачи, често пжти съвсѣмъ не отъ полско произхождение, се обяснява онази крайна прѣдпазливость въ изразяването симпатии къмъ Русия не само отъ страна на печата, но и отъ страна на всичкитѣ останали органи на обществения животъ. Това никога не трѣбва да се забравя, когато става дума за правилно оцѣняване отношенията на поляцитѣ къмъ насъ.

Съвсѣмъ друго нѣщо е масата на простия народъ и свободната полска душа, която се проявява въ отдѣлнитѣ поляци. Не едно полско сърце тупа дружно съ нашитѣ сърдца, и за това не знаятъ нито „пайдократитѣ", нито печата, нито улицата.

Но у полския народъ има силни по духъ синове, които открито прѣдъ цѣлия свѣтъ считатъ за честь да се сражаватъ рамо до рамо заедно съ насъ противъ нашия врагъ. И има много такива доблестни полски синове въ нашата войска, дѣто нѣма различие между племената — всички сж дѣца на едно народно сѣмейство. И ака могатъ да се намѣрятъ не добри или незнаещи хора, които въ жалкото невѣдение би казали, че полския сълдатъ отива въ бой съ руския, защото той не е свободенъ да не отива, то какво могатъ да кажатъ тѣ за полскитѣ офицери, имената на които пъстрятъ списъцитѣ на нашитѣ храбри войски на Изтокъ, и толкова радватъ добритѣ славяни, въ това число и поляцитѣ, когато попаднатъ въ списъка на героитѣ?

Могатъ ли тѣ да кажатъ, чи поляка става офицеръ по принуждение, че той по нужда постжпа въ морския корпусъ? Подобна безсмислеца никой нѣма да се рѣши да каже. Всѣки нашъ недоброжелатель трѣбва да се съгласи, че въ лицето на нашитѣ полски офицери, ние т. е.руситѣ, поляцитѣ, цѣлото славянство, трѣбва да почетемъ мжжественитѣ, съзнателнитѣ и смѣлитѣ борци за примирението, братството и славянската бждещность, за възкръсвание на едно врѣме сжществувалото единство на великото славянско племе.

Христосъ Воскресе, православни инославни братя!

Христосъ Воскресе, братя поляци!

Въ отговоръ на горнята симптоматична статия сж послѣдвали редъ отговори, отъ които ще направимъ най-сжществени извадки само отъ единъ.

Пръвъ отговоръ е полученъ отъ Болеславъ Ольшамовский, който слѣдъ встжплението си говори така:

Во истину воскресе!

„Полскиятъ народъ не чувствува недоброжелателство къмъ руския народъ и подобно нѣщо не е проявявалъ. Той, въ всички случаи, дѣто му се удаде възможность, съдѣйствува спорѣдъ силитѣ си на общеславянската идея. И на балканитѣ, и на Далечния Изтокъ съ честь се е проливала кръвьта на синоветѣ на Полша редомъ съ руската кръвь; проливала се е кръвьта не само на проститѣ сълдати, които постжпватъ въ рускитѣ войски по задължение, но и на офицеритѣ, постжпили въ руската армия доброволно.

Но, оцѣнявайки отношенията на полския народъ къмъ грядущитѣ събития, трѣбва да се има прѣдъ видъ една особеность, на която не е обърнато нуждното внимание въ горѣприведената статия на „Русь“.

Полскиятъ народъ е народъ побѣденъ, но не е унищоженъ. Горчивиятъ опитъ го научи на благоразумие, но заедно съ това той запази въ себе си съзнанието на своето собственно достоинство. Той вѣрва, че съ честенъ трудъ и отнасяние къмъ общо-държавния животъ и неговитѣ потрѣби, той ще достигне по-добро положение. За това именно, както справедливо забѣлязва „Русъ“, той сега се държи благородно, съ достоинство, каквото не сж очаквали отъ него неговитѣ врагове, които очакваха новъ полски смутъ“... Мисля, че нѣма страхъ отъ послѣдната опасность! Наистина, „полскиятъ народъ, както пише „Русъ“, въ своето цѣло не прояви своитѣ симпатии къмъ Русия въ шумни манифестации“, но това е лесно обяснимо. Надъ полския народъ и до сега тежатъ ограниченията, създадени противъ него още прѣзъ шестдесетѣхъ години на миналото столѣтие отъ извънреднитѣ ограничителни закони и практиката, а пъкъ всѣкакви манифестации отъ страна на побѣдения въ полза на побѣдителя въ това врѣме, когато побѣдения е ограниченъ отъ побѣдителя въ кардиналнитѣ му

права, могатъ да бждатъ тълкувани, най-малко като не чистосърдечни! . . .

Поглѣдвайки на дѣлото отъ това гледище, трѣбва да признаемъ, за справедлива забѣлѣжката на „Русь“, „че, види се“, не е дошло още врѣме за всеобщи братски прѣгрѫщания“ това врѣме при извѣстни обаче условия може да настѫпи! За тази цѣль нуждно е двата народа да се проникнатъ глѫбоко отъ идеята на равноправието и взаимното уважаване своитѣ културни особености. За тази цѣль прѣди всичко е нуждно отмѣняване на всичкитѣ извънредни, ограничителни закони. Всичко това е въ интереситѣ общодържавни, въ интереситѣ на двата народа; но, очевидно е, че всичко това зависи прѣди всичко не отъ полския народъ и слѣд. не отъ него може да излѣзе инициативата за такава промѣна.

Замислювайки се въ подигнатия въпросъ, не може да се не поздравятъ съ глѫбока радость такива статии, като появилитѣ се въ „Русь“ и „С. Петербугскія вѣдомости“. Азъ съмъ убѣденъ, че подобни статии ще принесатъ обща полза, и че на пратения намъ поздравъ „Христосъ въскресе, братя поляци! ние, полякитѣ, ако би могло да се говори отъ името на всички, бихме отговорили на васъ руситѣ: „Воистину воскресе!“ т. е. че, при посоченитѣ по-горѣ условия, въ взаимнитѣ отношения на двата наши народа ще възкръсне истинската християнска идея!

На това „Русь“ отговаря въ резюме така: Отмѣняването на ограничителнитѣ закони може да се постигне не само по инициатива на руситѣ. Ако за поляцитѣ сѫществуватъ извънредни закони, за руситѣ въ бившитѣ полски земи сѫществува извънредно положение. Полша, като държава буферъ между Германия и Русия, едва ли е мислима и допустима отъ гледище на запазването славянския миръ. Би било желателно да се убѣдиме, че нашето положение въ Полша е прѣстанало да бѫде извънредно и не нормално, но още нѣма достатъчно данни за убѣждаването ни въ това. Извѣстно недовѣрие къмъ поляцитѣ отъ страна на руситѣ все още сѫществува и то напълно естествено. Сега вече въ Русия за полски интриги не се говори, а това е стѫпка напрѣдъ: къмъ полскиятъ въпросъ руситѣ вече се отнасятъ спокойно и изобщо благоприятно къмъ поляцитѣ. Но пълно довѣрие не сѫществува. То ще настѫпи полека-лека, когато поляцитѣ продължаватъ да се държатъ разумно и съ достоинство. Щомъ като ние се убѣдиме въ тази лойялность на поляцитѣ, ограничителнитѣ закони постепенно ще паднатъ сами по себе си, защото по-нататъшното имъ сѫществуване ще стане не само безсмислено и не нужно, но просто оскърбително и за двѣтѣ страни.

Намъ се чини, че въ сегашно врѣме поляцитѣ сѫ стѫпили на правия пѫть за установяването нормални отношения. Славянскитѣ идеали, до не отколѣ почти съвсѣмъ чужди на поляцитѣ, проникватъ въ тѣхъ все по-глѫбоко и по-глъбоко . . . „Симъ побѣдими!“ — може отъ душа да се пожелае и на поляци и на руси“.

И ние отъ своя ствана отъ глъбочината на душата си ще благопожелаемъ да се възстановятъ часъ по-скоро нормални и истинско братски отношения между поляци и руси. Доста нѣщо е направено въ тази посока — остава още малко: повечко отстѫпчивость отъ двѣтѣ страни.

Полскиятъ въпросъ въ Германия. Въ пруската палата на господаритѣ и германскиятъ Райхстагъ въ последньо врѣме станаха живи разисквания по полския въпросъ.

Въ пруската палата на господаритѣ, слѣдъ горещи прения и високитѣ протести на поляцитѣ въ името на законностьта, равноправието и културата, билъ одобренъ законопроекта за заселванията, съ който се нанася страшенъ и жестокъ ударъ на прускитѣ поляци, защото се подкопава въ корена разпространяването на селското землевладѣние между поляцитѣ.

Всичкитѣ досегашни опити на пруското правителство да отнеме на поляцитѣ земята, прѣтърпяваха пълно фиаско, безъ да се гледа на това, че ковчежничеството отпущаше за тази цѣль стотини милиони. На пруската кралска колонизационна комисия, която прѣкупуваше земитѣ на едритѣ полски землевладѣлци, за да ги разпродава само на нѣмци, въ послѣдньо врѣме успѣшно конкурили умножилитѣ се полски земски банки, които тъй сжщо били се заловили съ прѣкупуването на голѣми чифлици (земи) и съ прѣпродаването имъ по части на останалитѣ безъ земи поляци селени. Единъ отъ главнитѣ полски дѣйци на това поприще Бидерманъ бѣ не отколѣ хванатъ отъ полицията и му направено обискъ за да могатъ да хванатъ нишкитѣ на организацията на полската самозащита. Намѣренъ бѣ поводъ за поставянето Бидермана за извѣстно врѣме въ тъмница, но съ тази палиативна мѣрка властитѣ не се задоволиха. Бѣ изработенъ законопроектъ споредъ който разрѣшаването на нови заселища се оставяше на благоусмотрението на пруската колонизационна комисия. По този начинъ ни единъ полякъ селенинъ, купилъ земи отъ полска банка не ще има възможность да получи право за заселяване, безъ разрѣшение на своитѣ врагове „хакатиститѣ". Ясно е слѣдователно, че дѣйностьта на полскитѣ банки е осждена да се прѣкрати.

Краснорѣчиви сж възгледитѣ и съображенията изказани, въ врѣмето на дебатитѣ, отъ нѣмскитѣ оратори, между които и отъ нѣколко министри. Никой отъ тѣхъ и не мисли да оборва твърдѣнията на поляцитѣ, че прѣдлагания законопроектъ противорѣчи на основнитѣ положения на конституцията. Това е ясно и за нѣмцитѣ, но тѣ всички се позоватъ на това, че то е „държавна потрѣба".

„Ние живѣемъ въ епохата на ясно изработеното национално самосъзнание — заявилъ херцогъ Трахенбергски. Даже Австрия вече не служи за достатъчно яка стѣна противъ повръщащата се отъ Изтокъ славянска вълна!"

„Дума става наистина за борба на националноститѣ — казалъ министърътъ Подбѣлский. Парламентътъ трѣбва да даде на правителството оржжие, отъ каквото то се нуждае, за да може да удържи германството отъ горѣ".

А министърътъ Хаммерщайнъ се изразилъ още по-остро: „Полската опастность силно порастна... За закрѣпването на германството е нуждно оржжие, което да бжде по-остро".

Споредъ мнѣнието на държавния секретарь (министъръ) Посадовски, „западането на германството въ голѣмо число градове и общини не подлежи на съмнѣние... Великата борба по цѣлата източна линия между славянското и германското население ще се свърши съ побѣдата на това племе или раса, която бѫде по-искусна, по-умна, по-спестелива и по-силна икономически. Въ тази борба трѣбва да вземе участие цѣла Германия, всичкитѣ ѝ части, всичкитѣ ѝ класи... Държавитѣ се раждатъ и запазватъ по право на побѣдоносната сила. Всичко състои въ по-голѣмата сила на побѣдителя!"

Полскиятъ ораторъ Кшименский нарѣкълъ циничната рѣчь на държавния секретарь плѣсница нанесена въ лицето на самата култура: „Германскитѣ министри намѣрватъ за прилично и нуждно да насъскватъ гражданитѣ къмъ борба противъ гражданитѣ; защитата на сегашния канцлеръ Бюловъ се състои въ това, че хакатизъмътъ и нравствениятъ и политическиятъ смутъ се разпространяватъ въ цѣла Германия; мѣстото на законитѣ заематъ противозаконнитѣ административни разпоредби; на поляцитѣ даже не се позволява да пишатъ по полски своитѣ имена и фамилии; на полскитѣ чиновници се забранява да внасятъ своитѣ спестени пари въ полскитѣ банки; противъ поляцитѣ се въоржжава духовенството; всичко това е произволъ, произволъ и пакъ произволъ".

„Държавна потрѣба" — ето повелителния законъ, който се измѣнява споредъ обстоятелствата! За поляцитѣ трѣбва да бѫде особено назидателно това, дѣто именно въ сегашната тежка за славянството минута, германцитѣ се готвятъ да нанесатъ на поляцитѣ въ Прусия най-тежкия ударъ.

* * *

Германизиратъ ли се поляцитѣ въ Германия? „Przegląd Wszechpolski" е напечаталъ статия, въ която се обсѫжда въпроса, може ли да се говори за разполячването или по право за онѣмчаването на поляцитѣ въ Прусия, какви размѣри сѫ взели тѣзи процеси, какви сѫ тѣхнитѣ условия и какви сѫ тѣхнитѣ резултати за поляцитѣ.

Вѣрно е, казва това списание, че въ 1861 година въ Прусия е имало много повече поляци, отъ колкото ги показва първата статистика по националности, защото всичката полятка прислуга въ нѣмскитѣ сѣмейства е била отбѣлѣжена като нѣмци. Сетнѣ, напълно погрѣшно е, да се раздѣля по наполовина между нѣмци и поляци общото число двуезични лица по прѣброяванията отъ 1880 и 1900 год., тъй като въ сѫщность на поляцитѣ принадлежи по-голѣмата часть отъ тази категория пруски подданици. Но даже ако се придържаме о правилото за раздѣляне по равно между поляци и нѣмци всичкитѣ двуезични, то ще се получатъ слѣднитѣ цифри: Въ Източна Прусия въ 1861 год. имало 1,215,329 нѣмци и 311,047 поляци; въ 1891 год.

имало 1,511,185 нѣмци и 327,696 поляци; а въ 1900 год. — 1,886,620 нѣмци и 298,964 поляци.

Въ западна Прусия въ 1861 год. имало 790 849 нѣмци и 396,783 поляци; въ 1900 год. нѣмцитѣ ставатъ 1,015,912 души, а поляцитѣ — 546,222 души.

Въ самата пъкъ пруска-Полша-Познанъ въ 1861 год. имало 801,521 поляци и 666,083 нѣмци; въ 1900 год. имало 1,162,538 поляци и 724,737 нѣмци.

Въ Силезия отъ 1861 до 1900 год. числото на нѣмцитѣ отъ 1,623,320 души се покачило на 2,273,349 души, а числото на поляцитѣ — отъ 791,334 человѣка на 1,133,516 человѣка.

А въ цѣла Прусия отъ 1861 до 1900 год. количеството на нѣмцитѣ отъ 18,491,220 души е порастнало на 34,472,509 души, когато числото на поляцитѣ отъ 2,266,042 души се покачило на 3,394,133 души.

Като влѣзва въ разглеждане цифритѣ за по-кжсъ периодъ врѣме полскиятъ авторъ прави това заключение, че нарастването на полското население прѣзъ послѣднитѣ години става все по-голѣмо и по-голѣмо. Въ Познанския, Бромбергския и Мариенвердерския окржзи, дѣто поляцитѣ сж населени въ плътна маса, количеството на нѣмцитѣ даже намалява. Само въ Горня Силезия нарастването на нѣмцитѣ е по-голѣмо отъ онова на поляцитѣ.

Естественото нарастване (числото на ражданията) у поляцитѣ е много по-високо (45%) отколкото у нѣмцитѣ (38%). Мѣстната слабость на полското нарастване се обяснява съ голѣмата смъртность между поляцитѣ.

Прѣзъ послѣднето десетилѣтие сж биле понѣмчени около 70,000 поляци — католици и 7,000 поляци — протестанти. Това понѣмчване се забѣлѣзва въ тѣзи мѣста, дѣто поляцитѣ живѣятъ разпрѫснато. Но даже и въ такива чисто нѣмски провинции, като Вестфалия и Рейнскитѣ провинции, поляцитѣ не се поддаватъ на понѣмчване, тъй като тамъ тѣ живѣятъ на плътни маси.

ЧЕХИЯ.

Въпросътъ за вжтрѣшната колонизация на Чехия. Послѣдньото прѣброяване на народонаселението въ Австрия прѣзъ 1900 год. посочи на чехитѣ едно твърдѣ опасно явление въ тѣхния народенъ животъ: въ много окржзи на южна—главно-земледѣлческа Чехия се забѣлѣзва намаляване на населението въ сравнение съ по-първитѣ години, а въ други окржзи — населението е порастнало, но незначително.

Сжщиятъ фактъ — слабото порастване, а нѣкждѣ и намаляване на землeдѣлческото население — е отбѣлязанъ и въ нѣмскитѣ окржзи на Чехия.

Сега чехитѣ обсжждатъ въпроса за борбата съ това зло, за организирането на тъй нарѣчената вжтрѣшна колонизация. Нуж-

дата отъ поддържането земледѣлието и земледѣлческата класа се подкрѣпя отъ чехския печатъ съ разни съображения: чехското земледѣлие и неговитѣ прѣдставители изобщо още сж пълни съ сила както въ качествено, тъй и въ количествено отношение; промишлеността, която отвлича народа отъ земледѣлието, прѣзъ послѣднитѣ години проявява явни тенденции къмъ кризисъ, а тази кризисъ, въ свръзка съ международнитѣ отношения, има опасность да се продължи за дълги години; земледѣлието пъкъ осигурява на населението, макаръ и скроменъ, но вѣренъ modus vivendi; най-послѣ земледѣлието запазва физическата и духовната сила и бодрость на народа, което е толкова важно за единъ малъкъ народъ какъвто е чехския.

Като прѣминава слѣдъ това къмъ обсжждане практическитѣ мѣрки нуждни за поддържане земледѣлието и вжтрѣшната колонизация, чехския печатъ прѣди всичко се спира на този елементъ, който трѣбва да бжде употрѣбенъ за тази колонизация. Този елементъ трѣбва да се вземе изъ между старото селско население: опититѣ направени въ Русия, Прусия и Унгария за правенето земледѣлци отъ неземледѣлчески населения сж излѣзли крайно несполучливи... А пъкъ земя за колонизиране има достатъчно. Първо, едрото дворянско землевладѣние явно са разлага: има вече за продань много дворянски имушества; второ: оцѣлѣлитѣ едри землевладѣлци трѣбва да напуснатъ формата на екстензивното стопанство; черковата въ Чехия, която владѣе грамадни пространство земя, е длъжна да си спомни за своитѣ национални задължения и да отстжпи часть отъ своитѣ земи на народа.

Отлично развитата мрѣжа чехски кредитни учрѣждения трѣбва да се притекатъ на помощь на това желателно подигане на дребното и срѣдньото землевладѣние за смѣтка на едрото.

* * *

Годишнината на Коменски. 15 (28) мартъ е бѣлѣжитъ день въ културното развитие на чехския народъ. Прѣди 312 години се родилъ единъ отъ най-великитѣ му синове — *Янъ Амосъ Коменский.* Още не тъй отколѣ името на Коменски въ самото му отечество почти никой не знаеше. Отъ него се интересуваше само Европа. Той, който самъ е писалъ за себе си „че е родомъ — моравянинъ, а по езикъ — чехъ" бѣ почти неизвѣстенъ на чехитѣ. Прѣди 12 години, когато се празднуваше 300 годишнината отъ раждането на този великъ мислитель, името му почна да се помѣнува въ Чехия. И този най великъ педагогъ на всичкитѣ вѣкове, нѣмаше до тогава достжпъ въ чехското училище. Обаче каква прѣмена настжпи въ мислитѣ на чехския народъ въ течението на тѣзи 12 години!

Въ течението на тѣзи 12 години почитателитѣ на Коменски най-енергично почнаха да разпространяватъ въ срѣдата на на-

рода мислитѣ и учението на Коменски. Кжсички монографии запознаваха чехитѣ съ негова животъ и дѣйность. Прѣвождали се и издавали неизвѣстнитѣ до това врѣме съчинения, тъй че все повече и повече растеше славата на Коменски не само като най-великъ реформаторъ на педагогиката, но и като человѣкъ, който се бори за културното развитие на человѣческото общество и за подобряване социалното му положение.

Прѣломътъ настжпилъ въ чехския народъ по отношение на Коменски може да се сравни съ сжщото явление и по отношение къмъ Хуса. Значението и оцѣнката на неговата дѣйность, само малко по-малко почнаха да проникватъ въ съзнанието на чехския народъ. Още не тъй отколѣ само изговарянето името на Хуса се е смѣтало едвали не за ересь, а сега почитането на едина и на другия е станало всеобщо.

За разспространяването идеитѣ и учението на Коменски най-голѣма заслуга има учителското тѣло отъ народнитѣ училища. То е запознало народа съ този великанъ и познавачъ на дѣтскитѣ сърдца. Сега може съ положителность да се каже, че нѣма ни едно народно училище, дѣто да нѣма портрета на Коменский, дѣто дѣцата да не знаятъ за него. Годишнината на рождения му день се празднува по цѣла Чехия и Моравия. Въ Прага това празденство тжзи година е взело малко по-широкъ размѣръ. Народниятъ театръ далъ тържествено прѣдставление. Различнитѣ дружества направили тържествени засѣдания въ които се произнесли съотвѣтни на случая рѣчи и пѣли подходящи пѣсни. Но отъ тѣзи многочислени събрания най бѣлѣжитото е станало на 14 (27) мартъ въ грамадната зала на островъ Жофинъ при грамадно стечение народъ. Проф. на университета Дертина произнесълъ тържествена рѣчь. Слѣдъ като посочилъ личнитѣ качества, учителската и писателската дѣйность на юбиляра, вслѣдствие на което той, справедливо е нареченъ учитель на народитѣ, лекторътъ прослѣдилъ стжпка по стжпка цѣлия животъ на юбиляра отъ люлката чакъ до самата му смърть. Тѣзи тържества въ Чехия напомнятъ тържествата правени въ България на 11 май въ честь на св. св. Кирила и Методия.

* * *

На 21 мартъ бѣ първия день отъ музикалнитѣ праздници, устроени въ Прага отъ музикалния отдѣлъ на „Художествената бесѣда“ и съюза на чехско-славянскитѣ пѣвчески дружества въ Чехия, Моравия и Силезия. Такива празденства се наричатъ музикални фестивали. Тѣ се устрояватъ приблизително всѣки 5 или 10 години въ всички голѣми градове на Германия, Англия, Италия и Франция и иматъ за цѣль да покажатъ степеньта на музикалното развитие на страната за изтеклата междина врѣме.

Сегашниятъ фестивалъ въ Прага се устроява за пръвъ пжть, за това трѣбваше да се покажатъ всичкитѣ бѣлѣжити

творения на чехскитѣ композитори отъ началото на възраждането на музикалното творчество и до днешенъ день, т. е. приблизително отъ шестдесетѣхъ години на миналото столѣтие и до сега. Рѣшено било въ програмата на фестиваля да се помѣсти камерна музика и хорово пѣние на най-извѣстнитѣ чехски композитори, а именно — съчиненията на Сметана, Дворжака, Фибиха, Разкошни и Бенделя. За да се придаде на прѣдприятието интересъ, особено внимание било обърнато на образцовото изпълнение. Въ това отношение първия музикаленъ фестивалъ, надминалъ всички отъ подобенъ родъ празденства. Въ пѣвческия хоръ участвували до 3000 пѣвци (въ тѣхъ влѣзва и женския хоръ); оркестърътъ състоялъ отъ 150 души, отъ които мнозина първо класнитѣ артисти и билъ дерижиранъ отъ Оскаръ Недбалъ. За изпълнители на соло биле поканени първокласнитѣ артисти чехи, ангажирани на пражката или на нѣкоя чуждестранна сцени.

Празднествата станали прѣзъ трита великденски праздника и въ една грамадна съ желѣзна конструкция зала, останала отъ послѣдната промишлена изложба, въ която въ акустическо отношение биле направени нѣкои приспособления.

Въ първиятъ день билъ изпълненъ oratorium на Дворжака „Св. Людмила" — едно отъ бѣлѣжититѣ произведения на духовната музика. Дѣйствието е заимствувано отъ чехската история и прѣдставлява покръстването на чехската княгина Людмила и нейния мѫжъ княза Боривоя. Думитѣ сѫ написани отъ чехския поетъ Ярославъ Връхлицки.

„Св. Людмила" Дворжакъ е написалъ още въ 1886 год. за единъ фестивалъ въ Англия. Отъ изпълнението ѝ въ Прага се получило могѫщо и възвишено впечатление. Нѣкои мѣста, а особено първото отдѣление (oratorium състои отъ три отдѣления), дѣто прѣкрасно се изобразява безпомощното състояние на народа, прѣдаденъ на идолопоклонство, а слѣдъ това, третьото отдѣление, дѣто композиторътъ възторожено-трогателно рисува радостьта на народа, приелъ заедно съ своята княгиня учението на Христа, дѣйствуватъ потрасающе.

Изпълнението на „Св. Людмила" било безпримѣрно;

Публика се събрала грамадна: не по-малко отъ 6000 души; присѫтствували висшитѣ прѣдставители на политическото, военното и автономното управление и цѣлата почти интелигенция.

На 22 мартъ станалъ вториятъ концертъ въ който биле изпълнени съчиненията на Сметана, Дворжака, Фибиха и Бенделя. Особено интересъ възбудили кантатата на Сметана „Чехска пѣсень" за смѣсенъ хоръ и оркестъръ; тя, при грамадното количество на участвуващитѣ въ хора и оркестъра лица, глѫбоко се запечатила въ сърцата на слушателитѣ.

На третиятъ день биле изпълнени: симфонията на Сметана „Балникъ" за оркестъръ; сѫщо негова струненъ квартетъ; пѣснитѣ на Бенделя и симфония на Дворжака.

За да може да се събере такова голѣмо количество пѣвци, съюзътъ на пѣвческитѣ дружества разпоредилъ по това врѣме неговитѣ членове да се съберать на съборъ въ Прага. При отличната организация, каквато иматъ изобщо всичкитѣ многобройни дружество въ Прага, наистина биле се стекли сума пѣвци.

Всѣки може да се попита, каква цѣль се гони съ устрояването фестивалъ въ Прага?

Пражскитѣ музикални кръгове разбиратъ много добрѣ, че тѣхния фестивалъ не може да има само музикално значение, което се състои въ художественото изпълнение на бѣлѣжити музикални съчинения; но, че той трѣбва, по-скоро да има културно, общенародно значение. Той трѣбва да служи за доказателство на културното развитие на чехитѣ въ едно отъ найблагороднитѣ поприща, дѣто тѣ прѣди всичко сѫ се приравнили съ другитѣ народи. Освѣнъ това, чехскитѣ фестивали трѣбва да привлекатъ вниманието на чуждестранцитѣ и върху музикалното развитие на чехитѣ.

На тѣзи фестивали сѫ се явили и много музикални критици (нѣкои нѣмски критици не се явили само за това, защото поканата имъ била изпратена не на нѣмски езикъ, а на френски); явили се сѫщо и много гости отъ другитѣ страни (напр. прѣдставители на парижкия муниципалитетъ), които ще разпространятъ славата за чехската музика, а това вече не е малка полза.

Келто-славянска лига. Латино-славянската взаимность, проповѣдвана въ течение на нѣколко години отъ най-добритѣ прѣдставители на славянския и романския миръ, стана вече дѣйствителность, тъй като получи своето въплъщение въ току-що основаното въ Парижъ дружество: „Келто славянска лига“ (централенъ панкелтский и панславянский съюзъ) „Ligue celto slave (Union Centrale Panceltique et Panslaviste) Тази лига, създавана вънъ отъ всѣко намѣсване въ политиката, има за цѣль да сгрупира около френско-руския съюзъ всичкитѣ народи отъ келто-латинската и славянската раса, като противовѣсъ на проповѣдвания отъ Бьорносона съюзъ на всичкитѣ клонове отъ германската раса. И романскитѣ и славянскитѣ народи иматъ общъ врагъ: пангерманизмътъ и английскиятъ империализмъ. Съзнаваната нужда отъ романо славянско сближаване срѣщаше много спънки за своето осѫществяване: борбата на хърватитѣ и словенцитѣ съ италиянцитѣ въ австрийското Приморье и враждата между Франция и Италия. Но колкото повече растеше съзнанието, че въ мировата политика иматъ значение вече не отдѣлнитѣ народи, а групитѣ народи, толкова латино-славянскитѣ отношения взеха да взематъ по-добъръ край, а отношенията между Франция и Италия взеха да ставатъ все по-миролюбиви, до дѣто най-сетнѣ се образува „френско-италианска лига“, поставила си за задача сближаване на двата латински народа, а въ Приморьета — славяно-италиянската борба бѣ наслѣдена отъ стремежа не само за примиряване интереситѣ, но и за сплътяване прѣдъ видъ общата опасность отъ пангерманизма.

Надъ сближаването на латинскитѣ народи много и горещо е работилъ извѣстниятъ френски писатель Скюлфоръ де Борепа, написалъ книгата „Ronovation celeique“, въ която той доказва нуждата отъ романо-славинския съюзъ. И въ другитѣ страни други дѣйци сж проповѣдвали сжщата идея. Като резултатъ на всички тѣзи трудове се явява, основаването въ Парижъ на учредителенъ комитетъ на „*Келто Славянската Лига*“, влѣзъдъ въ сношение съ италиянскитѣ и славянскитѣ дѣйци.

Учредители сж: Gerville Réach подъ-прѣдседатель на камарата на депутатитѣ, Pierre Baudin депутатъ, бившъ министъръ, Gabriel Honoteaux членъ на френ. академия, Ch Bauquier депутатъ, прѣдседатель на френско-италианската лига, Comte de Mac-Carthy-Reagh прѣдседатель на френско-ирландското дружество; Comte de Las-Navas членъ отъ гражданския кабинетъ на испанския краль; Paul Bersez депутатъ; А. И Черепъ-Спиридовичъ въ Москва; Auguste Dorchain членъ отъ дружеството на литераторитѣ; M-me Adam членъ отъ дружеството на литераторитѣ; F. A Carville редакторъ на Analles Parlementaires, В. П. Сватковски сътрудникъ на вѣстника „Русь“ въ Петербургъ; Г. В. Комаровъ, редакторъ на в. „*Свѣтъ*“ въ Петербургъ; А. А. Тресичъ-Павичичъ, редакторъ на „Ядрана“ въ Триестъ; Serge Skulfort de Beaurepas е главния секретарь на лигата.

Дружеството се нарича „Келто-Славянска Лига“ (Ligue Celto-Slave) Union Centrale panceltique et panslaviste). Лигата, както гласи § 2 отъ устава й, има за цѣль да допълни френско руския съюзъ съ политическо и икономическо групиране на всичкитѣ народи отъ келто-латинската и славянската раси. Идеята за лигата се разпространява съ помощьта на вѣстници, бюлетини, доклади, съ откриване клонове и т. н.

Дружеството състои отъ *благотворителни членове*, които внесятъ на веднажъ не по-малко отъ 200 лева; *дѣйствителни* членове, които внасятъ ежегодно по 20 лева; *спомагателни* членове, които внасятъ ежегодно по 6 лева.

Дружеството се управлява отъ единъ съвѣтъ отъ 15 члена избирани отъ общото събрание за 6 години. Съвѣтътъ се подновява съ избори по трима всѣки двѣ години. Той се събира на засѣдание поне по единъ пжть въ мѣсеца. При дружеството се намѣрва бюро състояще отъ прѣдседатель, двама подпрѣдседатели, единъ главенъ секретарь, двама помощници на секретаря, касиерь и архиварь. *Общо събрание става веднажъ въ годината* за изслушване докладитѣ и отчетитѣ.

Тази лига създавана вънъ отъ всѣкакво докосвание до вжтрѣшната политика, се обръща къмъ всички здравомислѣщи хора съ позивъ и молба да й се помогне въ това дѣло, което трѣбва да заякчи политическитѣ и икономически свръзки на Франция, Русия и тѣхнитѣ съюзници, тя скоро ще направи могжществена манифестация за въ полза на френско руския съюзъ.

Отъ „*Славянски вѣкъ*“ № 77.

„Славянска Виена“. Имперскиятъ съдъ въ Виена въ скоро врѣме трѣбва да се произнесе по оплакването на виенскитѣ чехи противъ министерството на просвѣщението въ Виена, за дѣто не иска да отвори въ Виена исканитѣ отъ чехитѣ 24 народни училища за чехскитѣ дѣца. По този случай „Deutsches Tageblatt“ е напечаталъ една статия подъ надсловъ „*Славянска Виена*“ дѣто се прѣдставлява картината на постепенното порастване чехския елементъ въ Виена и сж нарисувани по нататъшнитѣ перспективи отъ това нарастване.

Вѣстникътъ твърди, че разрѣшението, отъ министерството на Таафе прѣзъ 1882 год. да се отвори въ Виена частно чехско училище, е било началото на всичкитѣ бѣди за нѣмската Виена. Отъ това врѣме въ Виена се появява цѣла мрѣжа частни чехски училища, урежцатъ се всевъзможни чехски дружества, устроява се постояненъ чехски театъръ, устроява се чехски „*народенъ университетъ*“. Чехскиятъ елементъ се усилва и отъ прилива на словацитѣ отъ Маджарско. Чехитѣ групиратъ около себе си и прѣдставителитѣ на другитѣ славянски народности. Сега по улицитѣ на Виена славянскиятъ говоръ се чува едва ли не по-често отъ колкото нѣмския. Виена отдавна се подготвя къмъ ролята на столица на „Славянска Австрия“.

Описвайки по този начинъ „ужаситѣ“, вѣстникътъ, очевидно, иска да повлияе на имперския сждъ въ смисълъ да отхвърли оплакването на чехитѣ по училищния въпросъ.

Къмъ въпроса за италияно-славянското сближаване. Опититѣ за едно италианско-славянско сближаване, надъ което работятъ, отъ една страна депутатитѣ въ виенския парламентъ, отъ друга — часть отъ южно-славянската и италиянската преси, срѣщатъ малко съчувствие въ срѣдата на италиянскитѣ националисти отъ адриатическото Приморие. Единъ отъ водителитѣ на триесгскитѣ иредентисти, Д-ръ Венецианъ, заявилъ въ италиянското национално дружество „*Patria*“, че съглашенията на депутатитѣ не могатъ да бждатъ задължителни за италиянцитѣ отъ Приморието. Д-ръ Венецианъ особено възстава противъ словенцитѣ, като не културенъ народъ, на който не могатъ да се правятъ никакви отстжпки. „Въ своята кжща ние трѣбва да си останемъ стопани. Италианската идея — най-напрѣдъ, и нея именно ние трѣбва да осжществиме въ Триестъ. Ако словенцитѣ искатъ съ насъ миръ, нека тѣ се признаятъ въ Триестъ за наши гости, казалъ г. Д-ръ Венецианъ и едва ли е възможенъ другъ планъ за насъ италиянцитѣ: южнитѣ славяни, съ които италиянцитѣ трѣбва да влѣзватъ въ съглашение, още съвсѣмъ не прѣдставляватъ една солидна сила, за която трѣбва да се държи смѣтка. Знае се че словенцитѣ би били готови да допуснатъ отварянето италиянски университетъ въ Триестъ, но ако въ Любляна бжде отворенъ университетъ за словенцитѣ. И сега именно хърватитѣ (вѣстника Jedinstvo) ратуватъ противъ плана

за основаването университетъ въ Любляна: този университетъ би отслабилъ сжществующия вече въ хърватския градъ Загребъ университетъ. Хърватитѣ казватъ, че словенцитѣ за сега трѣбва да искатъ признаването дипломитѣ на загребския университетъ (Унгарска територия) и въ самата Австрия

„Двама като се каратъ третия печели.

Въ московското славянско общество. Засѣданието на славянското общество въ Москва на 17 мартъ било открито съ рѣчь отъ прѣдседателя А. И. Черепъ-Спиридовича въ която той кани руския народъ да се проникне отъ живото съчувствие на останалитѣ славяни, което тѣ изразили на Русия въ опасната минута, доказалѣ нуждата отъ тѣсно сближаване съ тѣхъ, като единствени искренни приятели на Русия и съвѣтвалъ да не се вѣрва на приятелството на такива *„приятели“* каквито сж Германия и Англия. Той напомнилъ, че Русия и Славянството съставляватъ 180,000,000 маса, съ която врагoвeтѣ трудно могатъ да се биятъ. Не трѣбва до безкрай да се спомнюва за Стамболова и Милана, а особено сега, когато въ Сърбия и самата паметъ на Милана е изгубена, а въ България „стамболовиститѣ“ правятъ молебени за Русия и въ двѣтѣ страни — България и Сърбия събиратъ доброволци и пари за въ помощь на руситѣ. Сждбоносна грѣшка би било да се спомага за сближаването на Франция съ Германия на почвата на единъ френско-руско-германски съюзъ, който сигуръ би се разпадналъ, когато ние изпълниме своята хилядогодишна задача и нѣма съмнѣние, че благодарение влиянието на социалиститѣ и масонитѣ, Франция би останала съ Германия, а Русия би останала сама изолирана. Нѣма защо да раздуваме значението на Австрия и да я издигаме до степеньта на равносилна и равнопротивна съ насъ държава: тя трѣбва да разбере, че прегръдкитѣ на Русия сж обръчи, които я запазватъ отъ разпадане и съотвѣтно съ това да понижи своитѣ посягателства върху славянитѣ.

Войната съ Турция сега е вече една играчка работа, тъй като вече не трѣбва да се минава нито Дунава, нито да се прѣвзематъ нейнитѣ знаменити крѣпости, нито да се минаватъ балканитѣ, които ни причиниха най-голѣмитѣ загуби прѣзъ 1877 год. Като владѣе Черното Море, Русия би стоварила въ Бургазъ своята армия, която като се съедини съ българската, слѣдъ 48 часа ще заеме Цариградъ.

Англия нѣма да се рѣши да воюва съ Русия, защото рискува цѣлата си търговска флота — фундамента на нейното богатство и могжщество.

Слѣдъ това К. А. Борисовъ Корженевски направилъ докладъ за възгледитѣ на Иеремия Кертина изложени въ книгата му „Русия и Славянството въ всесвѣтската политика на XX столѣтие“ въ която талантливия американски публицистъ съвѣтва Русия да живѣе въ съгласие съ Китай и южо-азиятскитѣ народи, и казва, че Русия трѣбва да си присъедини Корея, като крайбрѣжие на Тихия океанъ, и

да вземе Цариградъ, като изходъ въ Атлантическия океанъ (чрѣзъ Срѣдиземно море).

Слѣдъ това биле прочетени поздравителнитѣ писма отъ разни славяни, писмото на Гарибалди и прѣписката за подготвянето на славяно-романския съюзъ.

Засѣданието се завършило съ концертна часть, въ която вземали участие нѣкои столични артисти.

Съврѣменни руски писатели.

Максимъ Горкий е роденъ на 14 мартъ 1869 год. въ Нижний Новгородъ. Майка му Варвара била дъщеря на единъ богатъ бояджия Кашаринъ, а баща му Максимъ Пѣшковъ билъ по занятие тапицеръ.

Тѣ сѫ се взели противъ волята на богатия старецъ, който не искалъ и да чува за брака на дъщеря си съ човѣкъ, който едва почва да си пробива пѫть въ живота. Баща му умрѣлъ на 1872 г.; тогава Горкий е билъ едва на три години и тъкмо е лежалъ отъ холера. Майка му се оженила втори пѫть; но скоро умрѣла отъ охтика.

За Горкий настаналъ тежъкъ сирашки животъ а послѣ и скитничество.

Той изпадналъ въ рѫцѣтѣ на суровия си дѣда. Като порастналъ, тръгналъ на училище. Разболѣлъ се отъ едрата шарка и билъ принуденъ да напусне учението си, и никога вече да го не започне.

Когато станалъ на деветь години, дали го „чиракъ“ при нѣкой си обущаринъ. Тамъ той се попарилъ съ врѣла вода и господарьтъ му го изпратилъ въ кѫщи.

Щомъ оздравѣлъ, той постѫпилъ ученикъ при единъ чертежникъ, но избѣгналъ отъ него заради лошото му отнасяне и станалъ слуга при готвача на единъ параходъ. Готвачътъ излѣзълъ човѣкъ не само грамотенъ, но и любитель на четенето. Той оставилъ библиотеката си на разположението на момчето. Въ нея се намѣрвали, наредъ съ Некрасова, Еккартсхаузена и разни стари романи. Въ служенето си на парахода Горкий можалъ добрѣ да изучи живота около Волга, който е и главниятъ вдъхновитель на произведенията му. Благодарение на книгитѣ на готвача Горкий обикналъ четенето. Къмъ 15-та му година него го обзело силно желание да се учи, за което и отишълъ въ Казанъ. Но той нѣмалъ съ що да се поддържа, та се принудилъ да постѫпи въ една сладкарница съ три рубли мѣсечна заплата и да работи по 18—20 часа въ денонощие. Споменитѣ му за това врѣме, най-тежкото въ живота на Горкий, читательтъ може да намѣри въ съчиненията му: „Коноваловъ“, „Двайсеть

шесть и една", и „Бивши хора". По нѣкога трѣбвало да се прѣпитава и съ случайна работа, като носене товаръ и сѣчене дърва. Той живѣлъ съ така нарѣченитѣ босяци, съ „бившитѣ хора", съ просецитѣ, скитницитѣ, които впрочемъ направиха много нѣщо за него, като изпрѣчиха даровития младежъ лице съ лице съ проклетитѣ въпроси на живота: всѣки единъ отъ тѣзи бивши хора, изхвърлени изъ обществото, е „живъ, проклетъ въпросъ, възмущение на човѣшката сждба".

Огдѣ се е взелъ този скитникъ, този голъ и босъ русинъ, съ що живѣе той въ своитѣ дупки? Горкий видѣ и изучи тукъ много нѣщо. Той прѣживѣлъ всичко самъ и събралъ прѣбогатъ материалъ за бждещето си творчество. Той не надникна надъ дъното на живота, а го проникна чакъ до дълбочината му, прѣживѣ всичкитѣ му тревълнения, и тамъ, въ тази яма, посрѣдъ кальта, той намѣри своитѣ герои — макаръ и дрипави, макаръ и изхвърлени изъ обществото, но все пакъ хора съ богати и разнообразни мисли, съ богати и разнообразни настроения. Въ 1888 год. Горкий се опиталъ да се самоубие. Той си прострѣля бѣлия дробъ. но оздравѣ, като полежа колкото трѣбваше, послѣ продавá ябълки, служи като вардачъ по желѣзницата и въ 1890 пакъ се яви въ Нижний Новгородъ, кждѣто отиде за „набора".

Тукъ той за пръвъ пжть се срѣщна съ интелигенцията. Като се освободи отъ военната тегоба, той тръгна да се скита, обиколи Кримъ, Бесарабия, Кубанъ, изпадна и въ Тифлисъ, дѣто се залови на работа въ желѣзнопжтнитѣ работилници.

Тукъ той въ 1892 год. започна литературната си дѣйность, като напечата въ в. „Кавказъ" разказа „Макаръ Чудра".

Днитѣ на скитничеството и мжкитѣ на Горкий се свършиха. Слѣдъ редъ по-малко значителни перипетии, Горкий излѣзе на широкия пжть, който слѣдъ малко години го изведе къмъ всемирна слава и всесвѣтско влияние надъ хората.

Сега той е любимиятъ писатель не само на Русия, но и на цѣла Европа, Америка, па даже и Япония.

Какво ни казва той? Какво ни проповѣдва? Понеже, като всѣки крупенъ писатель, той е въ сжщото врѣме и учитель и проповѣдникъ. Той ни казва, колко е богатъ, колко е прѣкрасенъ окржжаващиятъ ни животъ; казва, колко е добъръ човѣкътъ, даже и на дъното на своето падане, въ калнитѣ дупки на голѣмитѣ градове; казва, какъ ние сме окаляли този прѣкрасенъ животъ съ своитѣ низки страсти, съ алчностьта за печалба, съ славолюбието, съ своята жадность, неуважение къмъ своята личность и личностьта на брата — човѣка.

Съобщава: *М. Ив. Ив-а.*

Изъ дѣятелностьта на Славянското Благотворително Дружество въ България прѣзъ 1904 год.

На 11 януарий т. г. въ салона на Славянската Бесѣда бѣ прочетена отъ г. Пенча Славейковъ публична сказка на темата: „Характеристика на българскитѣ народни пѣсни". Събраната отъ сказката сума се употрѣби за помощъ на бѣжанцитѣ отъ Македония.

* * *

Отпусната бѣ на Негово Блаженство Българския Екзархъ Иосифъ I въ Цариградъ отъ събранитѣ за помощь на пострадалитѣ македонски българи сумата 1000 лева златни, за раздаване на пострадалитѣ въ Македония и Одринско българи отъ послѣдньото възстаническо движене на българитѣ въ Турско.

* * *

По случай отворената на нашата освободителка война отъ страна на Япония, Настоятелството на Дружеството се събра още на 29 януарий, за да размисли какво му налага неговата длъжность да стори въ случая. Слѣдъ дълги разисквания дойде се до заключението, за първо врѣме, ако официалната власть не вземе инициативата да се устрои молебенъ за даруването отъ Бога крѣпость на братския нашъ руски народъ и неговото храбро войнство за прѣодоляване явнитѣ и тайнитѣ негови врагове, които сж въ сжщото врѣме врагове и на Славянството, тогава тази инициатива да се вземе отъ Настоятелството на Славянското дружество, като се направятъ покани до членоветѣ на Дружеството да присжтствуватъ на този молебенъ. Да се изпратятъ отъ името на Славян. Дружество телеграми съ благопожелания до Славянското Благотворително общество въ Петербургъ, до главно-командующия рускитѣ войски въ Далечния Изтокъ и да се замоли прѣдседателствующия Бълг. Св. Синодъ да разрѣши и разпореди да се направятъ молебени изъ цѣла България за даруване побѣда на руското оржжие.

На устроения по инициативата на Софийското Градско Общин. Управление молебенъ на 30 Януари присжтствува цѣлото Настоятелство на Славян. Благотворително Дружество въ България, слѣдъ свръшването на който има засѣдание и се прие редакцията на слѣднитѣ телеграми:

Петербургъ.

Славянско Благотворително Общество.

Днесъ въ тукашната съборна църква се отслужи молебенъ за даруване побѣда на великата ни освободителка Русия. Присжтсвуваха *Негово Царско Височество Князя* и многоброенъ народъ. Отъ името на Славянското Благотворително Дружество въ България провождаме

на братския руски народъ искренъ и горещъ привѣтъ, като уповаваме на всевишния Б гъ, че той ще дарува пълна побѣда на доблестната руска армия въ борбата й противъ враговетѣ на Великата Русия и Славянството.

Прѣдседатель: *С. С. Бобчевъ.*

Портъ-Артуръ.

Генералъ Куропаткину командующъ дѣйствующата руска армия.

Днесъ въ тукашната съборна църква въ присѫтствието на *Негово Царско Височество Княза* и многоброенъ народъ се отслужи молебенъ за даруването на братския ни руски народъ побѣда надъ врага. Отъ името на Славянското Благотворително Дружество въ България пращамъ сърдеченъ и горещъ привѣтъ на Ваше Високо Прѣвъзходителство и възлагаме на всемогущий Богъ надежди, че ще проводи пълна побѣда на командуваната отъ Васъ армия.

Прѣдседатель: *С. С. Бобчевъ.*

Варна.

Прѣдседателствующий Св. Синодъ Прѣосвещений Симеонъ.

По рѣшение Настоятелството на Славян. Благотв. Дружество въ България почтителнѣйше моля Ваше Високо Прѣосвещенство да благоволите и разпоредите да се отслужѫтъ въ черковитѣ изъ отечеството ни молебени съ отправление молитви къмъ Бога за низпослание побѣда и одоление на орѫжието на освободителката ни Русия въ прѣдстоящата война надъ вѣроломния азиятски неприятель.

Прѣдседатель: *С. С. Бобчевъ.*

На тѣзи телеграми се получи писменъ отговоръ отъ Настоятелството на Славянското Благотворително Общество въ Петербургъ, а главнокомандующия на Рускитѣ войски отговори съ слѣдната телеграма:

Болгарія. Софія.

Прѣдседателю Славянскаго Общества Бобчеву.

Готовясь къ кровавой борбѣ съ дрзкимъ врагомъ войска мнѣ ввѣренныя глубоко тронуты передаными Вами чувствами братскаго Болгарскаго народа.

Генералъ Адютантъ *Алексѣевъ.*

Слѣдъ туй Настоятелството се занима съ въпроса какво би трѣбвало да се направи за да изпълни своето морално задължение спрямо нашата освободителка, която съ цѣната на такива грамадни материални жертви и живота на толкова стотинъ хиляди свои синове изкупи нашата свобода.

Слѣдъ дълги разисквания и изучвания на въпроса рѣши се да се направи позивъ къмъ българския народъ за събирането парични помощи съ които Славянското Благотворит. Дружество да се притече на помощь за усилването срѣдствата на дружеството на българския „*Червенъ Кръстъ*“ за устрояването санитаренъ отрядъ отъ доктори, фелдшери и сестри милосердии и изпращането му на театъра на военнитѣ дѣйствия въ помощь на раненитѣ и болнитѣ руски войници.

Отправениятъ къмъ българския народъ позивъ за събиране доброволни пожертвования за горнята цѣль се прие въ слѣдната редакция: *(гледай на корицата).*

* * *

Постжпилитѣ доброволни пожертвувания въ разни вѣщи за бѣжанцитѣ изъ Македония отъ градоветѣ Прага, Търново, Орхание и Лозенския мънастирь „Св. Спасъ“ се изпратиха на комисията въ гр. Дупница за раздаване на бѣжанцитѣ.

* * *

Рѣшено бѣше на 19 февруарий — деньтъ въ който тържествено се празднува освобождението на България — да се даде единъ всеславянски концертъ, приходитѣ отъ който да се употрѣбятъ за помощь на ранени. (Подробни свѣдѣния за този концертъ се дадоха въ книга II на списанието).

* * *

Бѣ изработенъ и приетъ отъ Настоятелството: „Правилникъ за редакцията и администрацията на списанието „*Славянски Гласъ*“ органъ на Славян. Благотворително Дружество въ България“.

Съгласно чл. 3 отъ този правилникъ за редакторъ на списанието Настоятелството се избра членътъ на Настоятелството Ст. Н. Лафчиевъ.

* * *

По прѣдложение на настоятелството Общото годишно Събрание на Славян. Благотворит. Дружество въ България прие съ акламация за почетни членове на Дружеството слѣднитѣ бѣлѣжити славянски дѣйци:

1) Дяковарскиятъ митрополитъ Негово Високо Прѣосвещенство *Щросмайеръ*;
2) А. Будиловичъ професоръ Петербургъ;
3) Т. Д. Флорински професоръ Киевъ;
4) Д-ръ К. Иречекъ професоръ Виена;
5) В. В. Кораблевъ професоръ Петербургъ;
6) А. А. Башмаковъ (Вѣщій Олегъ) Петербургъ;
7) Платонъ Андрѣевичъ *Кулаковскій* Петербургъ;
8) Д-ръ Н. Вергунъ Виена;
9) Тодоръ Николаевичъ Минковъ;
10) Маринъ Дриновъ професоръ Харковъ;
11) Д-ръ Алфредъ Рудолфъ Прага;
12) А. Райновардъ Прага;
13) Д-ръ Миличевичъ академикъ Бѣлградъ;
14) Д-ръ Адолфъ Черни Прага.

Дипломитѣ за почетното членство се изпратиха на горнитѣ ново избрани почетни членове.

* * *

Намѣсто излѣзлитѣ съгласно чл. 10 отъ Устава отъ състава на Настоятелството г. г. Полковникъ Радко Димитриевъ, Юрданъ Науновъ и Ив. Д. Ивановъ, Общото годишно Събрание за попълване състава на Настоятелството прѣизбра сжщитѣ господа за членове на Настоятелството.

* * *

Общото годишно събрание рѣши да се продължи издаването на дружественното списание „*Славянски Гласъ*“ и прѣзъ 1904 год. за,

което се вотира надлѣжната сума. Списанието да се издава на 2 м-ца по една книжка въ размѣръ 3—3½ печатни коли. Абонаментната стойность да остане сжщата, а на г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество „Славянски Гласъ“ да се изпраща безплатно.

* * *

Слѣдъ попълването на настоятелството, то прѣизбра за касиеръ г. Ю Науковъ.

* * *

Получено бѣ писмо отъ г. Кмета на гр. Прага г. Д-ръ Владимиръ Србъ съ което се съобщава за изпращането на Славянското Благотворително Дружество въ България единъ екземпляръ отъ разкошно издадената брошура подъ заглавие: „Delegation du Conseil Municipal de Paris aux Fêtes Federales de Prague“ en 1901 год. Рѣши се да се поблагодари сърдечно на г. Д-ръ В. Србъ за този разкошенъ подаръкъ.

* * *

Въ разнитѣ засѣдания сж бивали приемани доста много нови членове на Славянското Благотворително Дружество.

* * *

На мѣстото на г. А. Дуковъ, който по здравословни причини замоли да бжде освободенъ отъ секретарството на Настоятелството, за секретарь бѣ избранъ Ст. Н Лафчиевъ.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвувателитѣ, които сж внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България.** *за подпомагане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония, отъ 15 Мартъ до 15 априлий.*

Радомиръ.

Отъ жителитѣ на гр. Радомиръ събрана отъ свещ. Н П. Георгиевъ сума 176·60 лева.

Пожертвуватели

По 20 лева; 1) Костадинъ Илиевъ, 2) М. Постоловъ.

„ 10 л. 1) Стойне Пенчовъ. 2) Георги Диневъ, 3) Васе Велиновъ, 4) Алексо Тошковъ.

По 6·5 лева: Панталонджийското и абаджийското дружество.

По 5 л. 1) свещ, Никола Георгиевъ. 2) Ст. Георгиевъ, 3) Ив. Соколовъ, 4) Н Храновъ, 5] Ив. Мотикаровъ, 6) Н. Митревъ, 7) Бр. Комарски, 8) Ив. Петруновъ. 9) Симеовъ Икономовъ

По 4 лева; Д. Доневъ. По 3 лева, Андонъ Богдановъ.

По 2 л. 1) Вл. Яковленъ. 2] Лако Янакиевъ, 3) А. Георгиевъ, 4) Б. Милошовъ. 5) Л Богдановъ, 6) Любенъ Стояновъ, 7) Н. Христовъ. 8) М. Величковъ, 9) П. Яневъ, 10) С. Сжбевъ 11) К. Георгиевъ.

По 1 лева; 1) В Тортолановъ, 2. М. Т. Дудови. 3. Я. Костовъ, 4. Н. Богдановъ, 5. Ив, Димитровъ, 6. К. Тодоровъ, 7. Хр. Делиски, 8. Георги Р. Пешовъ, 9. М. Р. Буэовъ, 10. Лазо Гьондеро, 11. М. Митовъ:

По 1·5 лева; свещ. Ст. Илиевъ. По 60 ст. Ив. Геновъ.

По 50 ст. 1. В. Ивановъ. 2. В. Иванчовъ, 3. К. Митревъ, 4. Гер. Ив. Маджаровъ, 5. Д. Михаиловъ, 6. В. Димитровъ. По 10 ст. 3. Велковъ

Отъ служителитѣ при гарата **Горня-Орѣховица** внесена отъ Г. Бръчковъ, началникъ на гарата сумата 50 лева. Списъкътъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ

Отъ Читалището на с. Гачово (Поповск) внесена сумата 15·40 лева.

с. **Куртово-Конаре** Пловдивско.

Събрана отъ жителитѣ на селото Куртово-Конаре и изпратена отъ общинското управление сумата 60·90 лева. Списъкътъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.

С. Мъзгошъ. (Царибродско).

Събрано отъ г учителя въ селото Д. Антоновъ отъ жителитѣ на селото: 1) въ пари сумата 30·50 лева, 2) въ натура — храна която продадена на търгъ е дала сумата 70·85 лева и 3) 42 чифта чорапи. Селото брои само 50 бѣдни кжщички.

Пожертвуватели.

По 22.50 лева Димитъръ Антоновъ

По 2 лева 1) Христо Стайчинъ, 2) Панайотъ Митковъ.

По 1·50 лева 1) Мито Андоновъ.

По 1 левъ Лека Влаинъ.

По 50 стот. 1) Гьора Стайчинъ 2) Дав. Стояновъ 3) Леко Даневъ.

Въ храна.

1) Мише Боневъ, 2) Симонъ Гоговъ, 3) М. Митовъ 4) Янач. Живковъ, 5) Хр. Боневъ, 6) Ст. Дудовъ. 7) Кира Манчовъ, 8) Лека Боневъ. 9) П. Стояновъ, 10 Д. Петровъ. 11) Ст. Антовъ, 12) П. Костовъ, 13) М. Димовъ, 14) Нед. Пановъ, 15) Мая Гановъ. 16) Рангелъ Исовъ, 17) М Антанасовъ, 18) Пет. Лековъ, 19) Ст. Васовъ, 20) Геор. Илиевъ 21) Илия Колчевъ, 22) Ст. Манойловъ, 23) Мита Пешинъ, 24) Д. Каменовъ, 25) Цено Г. Маринковъ, 26) Иота Манойловъ.

27) Ив. Кировъ, 28) Влая Джорджовъ, 29) Ник. Мантовъ, 30) М. Кировъ. 31) Джуна Стаменовъ, 32) С. Миленковъ, 33) Тод. П. Велковъ 34) Б. Стояновъ, 35) Анг. Здравковъ, 36) Анд. Тричковъ, 37) Ник. Влаевъ, 38) Тод. Кръстевъ, 39) Мар. Антанасовъ, 40) С. Кировъ, 41) Д. Ставуловъ, 42) М. Стояновъ, 43) Цв. Гоговъ, 44) Ст. Велинъ 45) Миленко Пеуновъ, 46) Д. Стаменовъ. 47) Киро Нейковъ, 48) Р. Кировъ 49) Коца Тошевъ, 50) П Илиевъ.

По единъ чифтъ чорапи.

1) Димитъръ Антоновъ, 2) Тана Симонова. 3) Бояна Милошева, 4) Рада Митова, 5) Еста Миланова, 6) Стаменка Петрова, 7) Евда Димитрова, 8) Латинка Алексова, 9) Бояна Младенова. 10) Джунка Стоянова, 11) Бота Пешова, 12) Димитрана Савина, 13) Мара Манолова, 14) баба Ека Стаменова 15) Донка Митова, 16) Бояна Ценкова, 17) Невѣна Рангелова 18) Панка Мишева, 19) Иорда Герина, 20) Бота Димова, 21) Босилка Стоянова, 22) Николица Петрова, 23) Агна Джунева (2 чифта), 24) Станка Гьорина, 25) Суса Влаина, 26) Каменка Дѣлчова 27) Бояна Манина, 28) Неда Джунина, 29) Джунка Симонова, 30) Спаса Мигина, 31) Марица Истаткова, 32) Каменка Николиина, 33) Таска Тодорова, 34) Таска Алексова, 35) Донка Панайотова, 36) Суса Цвѣткова, 37) Пена Стеванова, 38) Вакла Димитрова, 39) Иванка Коцева, 40) Даца Петрова, 41) Ека Христова. 42) Мишо Боневъ (едни навуща), 43) Петъръ Костовъ (едни партянки), 44) Параскева Пешина (едни партянки).

Гр. Добричъ.

По 10 лева: 1) Ат. Пачевъ 2) Дим. Д. Поповъ

По 5 лева: 1) К. Пачевъ, 2) Ан. Калчевъ.

с Манастирище. (Раховско)

Събрана отъ жителитѣ на селото и внесена чрѣзъ редакцията на в „Миръ" сумата 30·20 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Ив. К. Кунчевъ.

По 2 лева Ганьо Братановъ.

По 1·5 лева: Андрѣй Цѣновъ, 2) Недѣлко Рангеловъ.

По 1 левъ: 1) Нино Кунчевъ, 2) Ив. Ненковъ, 3) Дим. Филиповъ, 4) Сивковъ-С іе, 5) Тошо Василевъ, 6) Хино Филиповъ, 7) Младенъ Ионковъ, 8) Мито Братановъ, 9) П. Филиповъ, 10) Косто Василевъ.

По 50 стот.: 1) Хр. Ниновъ, 2) Ник. Пъновъ, 3) Цеко Николовъ, 4) Тодоръ Ненковъ, 5) Геор. Цвѣтковъ, 6) Киро Братановъ. 7) Дило Начовъ, 8) Дим. Ивановъ, 9) Петко Герговъ, 10) Дим. Пенчовъ, 11) Петко Николовъ, 12) Първанъ Кирковъ, 13) Вълчо Братановъ 14) Ив. Ганковъ, 15) Вѫло Трифоновъ. 16) Стеф Ценовъ, 17) Крачунъ Пенковъ, 18) Георги Динковъ, 19) Тод. Кунчовъ.

По 30 стот. Ламбо Кърстювъ.

По 20 ст.: 1) Ф. Петровъ 2) Вълко Ниновъ.

София

Събрана отъ *служащитѣ при Софий. окрѫж. постоян. комисия* сумата 38 л.

Пожертвуватели:

По 10 лева: 1) Хр. Гашевски чл. касиеръ 2) Ж. Поповъ чл. секретарь.

По 5 лева: Сотиръ М. Клинчевъ.

По 2 лева: 1) Ст Н. Кlисаровъ, 2) Асѣнъ Георгиевъ.

По 1 левъ: 1) Глигоръ Георгиевъ, 2) Геор. П. Т. Ковачевъ, 3) Ст. Потайниковъ, 4) Ив. Генчевъ, 5) Дим Миневъ, 6) А Г. Самарджиевъ, 7) П. Н. Пеневъ.

По 50 ст.: 1) Ив. Миневъ 2) Ат. Дойчиновъ, 3) Арх. Стояновъ, 4) Геор. Самарджиевъ.

Илиенска община. (Софийско)

Събрана отъ жителитѣ на селата на илиенската община и изпратена отъ Г. кмета Ан. Вълчевъ сумата 55 лева.

Пожертвуватели:

По 3 лева: 1) Стеф. Стефановъ, 2) Анто Вълчевъ.

По 2·5 лева Д. Яневъ.

По 2 лева: 1) Наумъ Георгиевъ, 2) Мито Наумовъ, 3) Коста Цаневъ, 4) Ив. Тошевъ.

По 1 левъ: 1) Ник. Динковъ, 2) Василъ Николовъ, 3) Вас. Петровъ, 4) Денко Георевъ, 5) Раде Златковъ, 6 Петъръ Сотировъ, 7) Тано Гѫневъ, 8) Анастасия Янакиева, 9) Цвѣт. Димитровъ, 10) Патю Стоичковъ. 11) П. Стефановъ, 12) Ник. Стойневъ, 13) Венко Бошковъ, 14) Иорданъ Маноловъ, 15) Божилъ Ионевъ, 16) Стоилъ Божиловъ. 17) Миле Цвѣтановъ, 18) Глигоръ Храновъ, 19) Дойчинъ Танчовъ, 20) Ликр. Стевчовъ, 21) Младенъ Тодоровъ, 22) Гроданъ Рашовъ, 23) Гошо Миховъ, 24) Стоименъ Вентовъ.

По 60 ст. Тошо Мариновъ.

По 50 стот 1) Манолъ Стевчовъ, 2) Кола Стоевъ, 3) Хр. Лазаровъ. 4) Ат. Йотинъ, 5) Мих Ватковъ, 6) Х. Алкалай, 7) Хр. Таневъ, 8) Мито Колевъ 9) Цв. С. Рунтовъ, 10) Мехмедъ Алиевъ, 11) Илия Георевъ, 12) Ваклинъ Колевъ, 13) Коло Митровъ 14) Мито Богдановъ, 15) Георги Гелевъ, 16) Кола Стояновъ, 17) Веле Тацевъ, 18) Дудо Михаловъ.

По 40 ст: 1) Тод. Стоевъ, 2) Тахия Величковъ, 3) Стоичко Ивановъ.

По 30 ст.: 1) Такия Донковъ, 2) Веселинъ Величковъ, 3. Стефчо Вълчевъ.

По 20 ст: 1) Сот. Панчовъ, 2) Косто Пеневъ 3) Динко Младеновъ, 4) Хр. Геновъ, 5) Д. Вълчевъ, 6) Лозанъ Георгиевъ, 7) Слав. Божковъ, 8) Лазаръ Митровъ, 9) Тодо Младеновъ.

Селата на общината сж: *Трѣбичь, Погледецъ, Войнеговци, Връбница, Обѣля и Илиенци.*

с. Своѣе. (Софийско)

Събрано отъ жителитѣ отъ назначената цѣльта Комисия отъ общинското управление сумата 81·50 лева.

Пожертвуватели:

По 3 лева: Ст. Д. Мутафчиевъ.

По 2 лева. 1) Хр. Ст. Ножаровъ, 2) Спир. Хр. Тущевъ, 3) Петъръ Русевъ, 4) Т. Маноловъ, 5) Иеромонахъ Хрисантъ Христовъ

По 1·5 лева М. Митровъ.

По 1 левъ: 1) Д. Дореонлиеви, 2) Сл. Боневъ, 3) Ник. Величковъ, 4) Ив. Х. Колевъ, 5) Петъръ Михалевъ, 6) Свѣтославъ Ив Бояровъ, 7) Дойчинъ Атанасовъ, 8) Иеромонахъ Герасимъ Китовъ.

По 60 стот: 1) П. Величковъ, 2) Маринко Велковъ, 3) Х. Митовъ, 4) Ник. Ганевъ.

По 50 стот.: 1) Стоилъ Славовъ, 2) Т. А. Слънчевъ, 3) П. Веселиновъ, 4) Стефанъ Лазаровъ, 5) Билбилъ Никодимовъ, 6) Н. Мерджановъ, 7) В. Т. Видрарски, 8) Ман. Стояновъ 9) Таки Стоевъ.

По 20 ст.: 1) Тод. Георгиевъ. 2) Д. Т Мариновъ, 3) Ник. Здравковъ, 4) Ал Илиевъ. 5) Зарко Христовъ, 6) Кръстанъ Стояновъ, 7) Георги Вутовъ 8) Геор. Д. Касабовъ.

Девня

Събрано отъ Г. Григоръ Николиевъ и С-ie *отъ търговцитѣ брашнари на Рѣка Дѣвня* (Варненско) сумата 200 л.

Пожертвуватели:

По 20 лева: 1) Никола Енчевъ и С-ie 2) Григоръ Николиевъ и С-ie, 3) Д. К. Поповъ и Cie, 4) С. К. Гешовъ и С-ie, 5) Аврамъ Барухъ и Митрени.

По 15 лева: 1) Люцкановъ и Илиевъ, 2) Ж. Г. Чирпанлиеви.

По 10 лева: 1) Т Н. Ниновъ и С-ie, 2) Дим. Георгьевъ, 3) Шотовъ и Николовъ, 4) Евангелъ Сотировъ, 5) Мих. Николиадисъ, 6) Мих. Кръстевъ, 7) Петъръ Кръстевъ.

Драганово. (Гор. Орѣховско).

Събрано отъ енорнашитѣ на черковитѣ *„Св. Богородица“, и „Св. Илия“* **въ село Драганово сумата 46·48 лева.**

Пожертвуватели:

По 1 20 Свещ. Д. Цаневъ.

По 1 левъ: 1) Ан. Калевъ, 2) Хр. К. Петровъ, 3) Д Н. Мариновъ, 4) С К. Куцаровъ, 5) Ил. Х Боневъ, 6) Н. Д. Каранешовъ, 7) Стоянъ Ивановъ 8) П. Димитровъ, 9) Ц. Димовъ, 10) Дим. Бугер. 11) Анг. Д. Каранешовъ, 12) П. Г. Калицовъ, 13) Костад. Коевъ

По 50 стот.: 1) Анг. Ат. Бѣлковъ, 2) Пет. Д. Ковачъ, 3) Нед. Пеневъ, 4) Геор. Гацовъ, 5) Ив. Т. Бочевъ: 6) Ник. Ат. Бѣлковъ, 7) П. Бочевъ, 8) Мар. Кишевъ 9) Тод. Дачовъ, 10) Геор П. Христовъ, 11) Хубанъ Добриевъ, 12) Пет. Христова, 13) Тоню Т. Неновъ, 14) Цони Хр. Гочевъ, 15) П. Т Бояджиевъ, 16) Гана Тонкова.

По 40 ст.: 1) Ил. Нешевъ, 2) Ат. Димитровъ, 3) Костад. Минчевъ, 4) Т. К. Курдовъ, 5) Стамо Бачева, Паупа и. Иванова, 7) Дим. Танасовъ 8) Ганчо М. Сировъ, 9) Анг. Георгевъ, 10) Ив. Д. Караиванковъ, 11) Руси Стояновъ.

По 30 ст.: 1) Минко Г. Русановъ, 2) Русанъ М. Русановъ, 3) Ст. Марковъ, 4) Сжби Ц. Кирчевъ, 5) Начо Ив. Кара Ив., 6) Цочо Д. Рашевски

По 20 ст: 1) Т. П. Тончевъ. 2) Хр. Тихчевъ, 3) Тодоръ Бочевъ, 4) Анг Хр. Гацовъ, 5) Ат. Калевъ, 6) Ст. Поповъ) 7) Ник. Георгевъ, 8) Маню Ризовъ, 9) Хр, Хр Минчевъ, 10) Х Ст. Пенковъ, 11. Хр. Русановъ, 12) Мар. Василевъ, 13) Хр. Юрдановъ, 14) Ник Тодоровъ, 15) Хуба Бочева, 16) Мита Николова, 17) Ст. Т. Ризовъ, 18) Мар. Ил. Тошковъ, 19) П. К. Делихристовъ. 20) Ив. Дечовъ, 21) Денко Пенчевъ, 22) Дъско Пенковъ, 23) Раш. Ат. Биневъ, 24) Нед. Недѣлковъ, 25) Анг. Мариновъ, 26) Д. Ган-

човъ, 27) Мар. Георгиевъ, 28) Ив. Христовъ, 29) Дона Тончовъ, 30) Йоню Неновъ, 31) Калица Нешова, 32) Костад. Маринова, 33) Ив. Танасова, 34) Цана Тодорова, 35) Добра Атанасова, 36) Яна Ганчова, 37) Цана Христова, 38) Илия Янковъ, 39) Ник. М. Колевъ. 40) Д. Т. Нен . . . , 41) Ст Хр. Кулевъ, 42) Ив. Стефановъ, 43) Пет. Ивановъ, (25 ст.), 44) Ив Бошнаковъ, 45) А. Т. Пановъ, 46) Пенчо Т. Ковачевъ, 47) Ст. Пет. Моревъ, 48) Ст. С. Сувандж и, 49) Тан. Кожухаръ, 50) Пет. К. Чолаковъ, 51) В. Делинешевъ, 52) Хр. В. Келпанчевъ, 53) Недю Цоневъ.

По 15 стот.; 1) Тод. Ивановъ, 2) Пева Георчева, 3) Юрданка Гергива.

По 10 стот: 1) Игн. Ив. Бакалъ, 2) Еню Рашковъ, 3) Анг. Пеневъ, 4) Хр Гогевъ, 5) Тод. Димитровъ, 6) Том. Ризовъ, 7) Мар. Илиевъ, 8) Русанъ Тончевъ, 9) Бони Добревъ, 10) Дена Илиева, 11) Мария Стоянова, 12) Елена Николова, 13) Руса Стоянова, 14) Кера Тодорова, 15) Гана Хубанова, 16) Цѣна Пенчева, 17) Марко Кишевъ, 18) Маруша Кочева, 29) Анг. Т. Бочевъ, 20) Геор. Госта, 21) Ник. Друмковъ, 22) Ивана Георчева, 23) Велика Ганчева, 24) Дочка Петкова 25) Цана Даскова, 26) Пена Пенкова, 27) Мар. К. Папазовъ, 28) Ц. Ивановъ, 29) Кост, Тодоровъ, 30) Иорго Мариновъ, 31) Хр Станчевъ, 32) Хр Петковъ, 33) Мар. Чапливъ 34) Вена п Христова, 35) Пена Попъ Стамова, 36) Иорд. Манювъ, 37) Така Пенева, 38) Мария Върбанова, 39) Ваца Стойкова, 40) Ваца Ризова, 41) Мария Косева, 42) Петра Илиева, 43) Велика Върбанова, 44) Ст. Петкова, 45) Ив. Стоянова, 46) Куна Маркова, 47) Марая Миткова, 48) Мар. Парушева, 49) Тод, Георгиева, 50) Костад. Начова. 51) Мария. Ангелова 52) Петр. Нешова, 53) Кираца Нешова, 54) П. И Кайлазовъ, 55) Анг. Тодоровъ, 56, Костад. М. Колевъ, 57) Ст. Митевъ.

По 5 стот. 1) Пена Стоянова, 2) Маруша Кочева, 3) Тодора Стоянава. 4) Гана Тонюва, 5) Куна Стоянова. 6) Куна Рашкова. 7) Пена Петрова. 8) Юрдана Николов , 9) Мария Атанасова,

с **Полемраище** (Гор. Орѣховско).

Събрана отъ жителитѣ отъ свещен. Ив. Г. Удваревъ и Николай П. Георгиевъ сумата 114 лева.

Пожертвуватели.

По 5 лева: 1) Кѫню х. Петковъ, 2) П. х. Петковъ, 3) х. Петко Кѫневъ.

По 3 лева: 1) Свещ. Ив. П. Удваревъ. 2) Свещ. Н, П. Георгиевъ, 3) Ст. М. Кушевъ, 4) Братия Д. Пунчевъ, 5) В. Ив. Каравасилевъ, 6) Ник. А. Нейковъ.

По 2 лева: 1) Михалъ Велевъ, 2) Еню К. Владовъ, 3) Нико Коевъ, 4) Ц. В. Владовъ, 5) Величко Петровъ, 6) Ник. Константиновъ, 7) Стойчо Х. Димитровъ, 8) Хр. Х. Димитровъ, 9) Ив. П Сърновъ (големия), 10) Тод. К Доневъ

По 1 левъ: 1) Цв. п. Герчевъ, 2) Стоянъ Дулевъ, 3) Г. Цв Пендевъ, 4. Ат. П. Сърновъ, 5) Ник. П. Сърновъ, 6) Нед, Цв. Каралаковъ, 7) Кост. Г. Моневъ, 8) Ив. Косевъ, 9) Н Д Бояджиевъ, 10) Хр. Ивановъ, 11) Тод. Н. Млѣченковъ, 12. П. В. Владовъ, 13. М. К Кушевъ, 14. Ат. Д Гърдевъ 15. П. Ст. Бобевъ, 16. Ал. Христовъ, 17. Ил. Бочевъ, 18) Мар. Ц Пендевъ, 19. Матю Кѫневъ, 20. Костад. Д. Гѫрдевъ, 21 Дим. Каралаковъ, 22. Господ. Матевъ, 23. Ат п. Христовъ, 24. Станко Гечевъ, 25. Ил Г. Караивановъ, 26. Несторъ Петковъ, 27. Хр. Мариновъ, 28. Мар. Кр. Арабаджи, 29. Ник. Ст. Кум. 30. Мар. Ст. Даневъ, 31. Иорданъ х, Стояновъ, 32. Ив. Ц. Бакалъ, 33. Господинъ Еневъ, 34. Кост. Костовъ, 35 х Димитъръ, 36. Ст. х. Димитровъ, 37. Анг. Ат. Джоновъ 38. Коста П. Владовъ, 39. Кѫню К. Куцаровъ, 40. Кочо х. Димитровъ, 41. Мар. х Димитровъ, 42. Георги Мариновъ 43. Д Ив. Заковъ, 44. К. Н. Удваревъ, 45. Георги Ив. Кушевъ, 46. Цани Ив. Кушевъ, 47. Ст. М. Карастояновъ, 48 Митю П Кефаловъ, 49. Илия Костадиновъ, 50. П. К. Гѫрдевъ, 51 Тр П. Сърновъ, 52 Тр. В. Кушевъ, 53 Митю Ил. Удваровъ, 54. Сим. Бочевъ Симеоновъ, 55. Кѫню Т. Новаковъ, 56. П М Витановъ, 57. Ив. Т. Кушевъ

По 60 ст.; Ив. Цоневъ, по 50 ст. 1. К. Г. Пендевъ, 2 Ник Ивановъ, 3. А. М. Нейковъ, 4) Юр. Цвѣтковъ, 5. Мар. Гер Маджунковъ, 6. Мар. Ю. Сомовъ, По 40 ст. Семо Ив. Ковачъ.

с. **Долня-Орѣховица** (Горне Орѣховско).

Събрано отъ енориашитѣ на черковата „*Св, Богородица*“ отъ настоятелството при черковата сумата 35·40 лева.

Пожертвуватели:

Събрано отъ дискоса лева 9·60.

По 2 лева: 1. Свещ. В. Ив. Паневъ,

2 Свещ Хр. Т. Хаджиевъ.

По 1 левъ: 1. Добри К. Пановъ, 2. Парашкевъ Ивановъ, 3. К.Ил. Бакаловъ 4. К. Хр. Харчовъ, 5. Пишко Русевъ, 6. Димо Ил. Бакаловъ. 7. Киро Х. Костовъ, 8. Хр. Костадиновъ, 9 Х. Колю Славевъ, 10. Ив. Ст. Иванчинъ, 11 Геор. Д. Статевъ, 12. Киро П. Гечевъ, 13. Анг. Хр. Харловъ, 14. М Н. Стоевъ, 15. Авр Мар. Корчевъ, 16. Хр. Т. Корчевъ.

По 80 ст. Маринъ Еновъ.

По 50 ст.: 1. П. П. Песаровъ, 2. В. Костовъ, 3. Нико Т. Волчевъ, 4. Ник Т. Корчевъ. 5. К. Ил. Бакаловъ, 6. Киро М. Корчевъ, 7. Георги Т. Корчевъ, 8. Мар. Г. Статевъ, 9. Ст. М. Стоевъ, 10. Григоръ Х. Христовъ.

с. Киряево. (Купско)

Събрана отъ жителитѣ отъ Дико Тошовъ, сумата 14 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. Поручикъ (Не се чете) 2. Х.

По 1·5 лева: 1. Бойчо Петровъ, 2. свещ Ив. Петковъ

1·20 лева Дико Тошовъ, 1 10 лева Ив. Тасевъ.

По 1 левъ: 1. Ил, Елен. Копанковъ, 2. Ташо Манолонъ, 3. Андр. Витковъ,

По 50 стот. Ико Ивановъ

По 40 стот: 1. Нино Цвѣтковъ, 2 Цвѣтко Д. Старния.

По 20 стот: 1. Стойко Петровъ. 2. Цоловъ Меновъ.

с Кумъ Дуванджии и ст. Кара-Бунаръ (Старо Загорско).

Събрано отъ жителитѣ отъ Общинското управление сумата 54 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Аваро.

По 3 лева: 1. В. Р. Пулевъ, 2. Ив. Г. Арнаудовъ, 3. Хр. Груевъ.

По 2 лева: 1. Мих. Златевъ, 2. Тон. Стояновъ 3. Аристиди Дончевъ, 4. Танчо Бозовъ, 5. Г, Димовъ, 6. Братия Стойчеви, 7. Анг. Геневъ, 8. Койчо Калевъ.

По 1 левъ: 1. Динко Атанасовъ, 2. Ламби Андрѣевъ, 3. А Паскалевъ, 4, Д. Щ. Кокиндони, 5 М. А Атанасовъ, 6, Пѣю Желевъ, 7. М. Стоевъ, 8. Пашоолу, 9. Вълко Баневъ, 10. Дешо Тѣневъ, 11 Св. Д Митевъ, 12. М К. Ивановъ 13. Тѣню Вълевъ, 14. Ив. Т, Балабановъ, 15 Стоян. Димитровъ, 16. П Кал. чевъ, 17. Анг. Койчевъ, 18. Начо Д. Чорчоповъ, 19. Игнатъ Марковъ, 20 Вълко Славовъ, 21 Русю Станковъ.

По 60 стот,. Дѣню Стратиевъ,

По 50 стот: 1. Ст. Илиевъ, 2. Вас. Беяловъ, 3. К. Петковъ.

По 30 стот.: Тод Симеоновъ.

По 20 стот.: 1. Исакъ Иосифъ, 2. П. Ивановъ, 3 Вас. Ганевъ

с. Горско Сливово. (Севлиевско)

Събрано отъ жителитѣ отъ общинското управление сумата 64·50 лева.

(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ)

с. Краново (*Куртъ бунаръ*)

Събрана отъ жителитѣ отъ енорийския свѣщенникъ В. Диковъ сумата 50 л.

Пожертвуватели.

По 5 лева свещ. Василъ Диковъ.

„ 1.80 лева: Велко Курупивановъ

„ 1.60 лева: 1. Илия Мятовъ, 2. В. Димитровъ, 3. Илчо Ивановъ, 4. Хр. Ивановъ, 5 Дим. Желевъ, 6. Желю Янковъ, 7, Георги Дичевъ, 8 Дичо Нятоловъ.

По 1 20 лева: 1. Ив Колевъ, 2 Гочо Драгановъ.

По 1 левъ: 1. Ж. *П*етровъ, 2 *П*етъръ Димчевъ, 3. Колю Лововъ, 4. Генчо Василевъ, 5 Ст. Лововъ, 6) *П*етко Мановъ, 7. Андонъ *П*родановъ, 8 Ст. Колевъ, 9. Д Вълчевъ, 10. Георги Стояновъ, 12, Геор. Диневъ.

По 80 ст. 1 П. Шилевъ, 2, Ат. Тоневъ, 3 В. Събевъ, 4 Мито Коновъ, 5. Т. Колевъ, 6, Илия Колевъ, 7. Ст. Митевъ. 8 Т. Русевъ, 9 Геор. Илчовъ.

По 50 ст. 1. Ат. Балчевъ, 2. Ив, Ив. Черни. 3. Сив. Рачовъ, 4) Б. Симеоновъ. 5 Ж Д Ингилизовъ, 6. Ж. Тодоровъ, 7. Г. Еневъ, 8 Г. Милошовъ, 9. Влайко Славовъ, 10 Г. Мановъ. 11. Ж. Прочевъ, 12. *П*роданъ Кралевъ, 13. Г Воевъ, 14. Димо Стояновъ.

По 40 стот: 1 Вел. Тодоровъ, 2 [не се чете) 3) Ат. Тоневъ, 4. Т. Колевъ, 5. Коте Михалевъ.

По 30 ст.: 1. Мар. Тодоровъ, 2. Вълк. *П*етковъ, 3. М Рачевъ.

По 25. ст: Илчо Драгановъ.

„ 20 „ 1. Ат Къневъ, 2. Тодоръ Вълковъ, 3. Гого Драгановъ.

По 10 стот.: 1 Ганчо Икономовъ, 2. Ив. Марковъ по 5 ст. Филипъ Калчевъ.

с. Кеманларъ (Разградско).

Събрани отъ жителитѣ отъ общинското управление сумата 21 левъ.

Пожертвуватели

По 5 лева: *П* Ив. Златевъ

„ 2 „ Д Хумбаджиевъ.

„ 1 „ 1, Юр. Юрумовъ, 2. Ив. Ц. Бъчвароьъ, 3. Ц. Ив. Стояновъ, 4. П. Сабевъ, 5. М. Христовъ, 6. Нед Цанковъ, 7. К, Куцаровъ, 8. Вас. Пейчовъ, 9 Хр. Рачевъ, 10. Кир. Нуфовъ.

По 60 ст.: Ив, Гявуровъ,

„ 50 „ 1. Хр. Катранджиевъ, 2. М. Кутинчевъ, 3. Н. Димитровъ, 4. Н. Хугасянъ.

По 40 ст.: Ник. Банковъ,

„ 30 „ 1. Н. Христовъ, 2 Вас. К. Поповъ.

По 20 ст. Юрд. Катранджиевъ.

Варна

Отъ служащитѣ при Варненското градско околийско управление събрана *допълнително* и испратено сумата 10.40 лева.

(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не испратенъ)

с. Добродамъ (Троянско)

Събрана отъ общинския кметъ отъ жителитѣ и внесена сума 36 лева

Пожертвуватели:

По 1·30 лева Марко Дановъ

По 1 левъ 1. Дам. Ив. Дановъ, 2. Ив. Найденовъ, 3. Тод. Найденовъ, 4. Хр. Ив. Спасовски, 5. Вас. Христовски, 6. Хр. Ив. Ковачевъ.

По 80 ст. Димитръ Дочевъ.

„ 70 „ 1. Мар. Петковъ, 2. Кино Ив. Ковачовъ

По 60 ст: 1. Тод. Илиевъ, 2. Ил. Павловъ, 3. Ив. А. Ковачевъ, 4. Рада Калчова, 5 Тод Станевъ, 6. Колю Петковъ, 7. Петко Радевъ, 8. Петко М. Пацинъ, 9. Свещ Д. Илиевъ.

По 50 стот. 1 Душовица Мариновъ, 2. Ат. Петровъ, 3. П. Ивановъ, 4. Кьнчо Илиевъ, 5, Дочо Кюсето, 6. Анг. Ангеловъ, 7. М. Станевъ, 8. Хр. М Ковачъ, 9. Ив. Дановъ, 10. Ангелъ Табака

По 40 ст.: 1. Йоцо Ивановъ, 2. Павли Дочовъ, 3, Ради Дочовъ, 4. Пенчо Цанковъ, 5. Мар. Найденовъ, 6. Минко Катерицата, 7 Василъ М. Кожухаръ.

По 30 ст: 1. Найд. Цанковъ, 2. Генчо Банчовъ, (35 ст.), 3. Гечо Стайковъ, 4. Кино Найденовъ, 5. Марко Ивановъ, 6. Гечо Стойковъ, 7. Мар. Мичовъ, 8 Ради Ивановъ, 9. Стойчко Василевъ, 10. Дим. Мариновъ.

По 25—20 ст. 1. Маринъ Калчовъ, 2. Стойчко Хр. Ковачевъ, 3. Василъ Пандурски, 4. Гам. Мариновъ, 5. Дули Христовъ, 6. Хр Стояновъ, 7. Мачо Пенчовъ, 8. Хр. Недѣлковъ, 9. Вас. М. Пацинъ, 10. Анг. Ив. Дановъ, 11. Лалю Илиевъ, 12. Минко Христовъ, 13. Хр. Мариновъ, 14. Хр. Борожи, 15. Доховица Христюва, 16. Лалю Ивановъ, 17. Мар. Илиевъ, 18. Нед. Ивановъ, 19. Ив. Данчовъ, 20. Ив Недѣлковъ, 21. Дим. Христовъ, 22 Минко Ивановъ, 23. Хр. Минковъ, 24. Анг Ивановъ, 25. Ил. Ивановъ, 26 Пен. Стояновъ. 27. Ив. М. Бановъ, 28. Д. Тодоровъ, 29. Г. Данчовъ, 30. Петръ Павловъ, 31. Хр. Вълчовъ, 32. Драшко Стойковъ, 33. Павли Калчовъ, 34. К. Недѣлковъ, 35. Л. Христовъ, 36. В. Петровъ, 37 Петровица Вълкова, 38. Дочо Петковъ, 39. Г. Христовъ, 40. М. Павловъ, 41. Ц. Падловъ, 42. Ив. Гачовъ, 43. Дана Стоянова, 44 Пет Ивановъ, 45 Петъръ Ивановъ, 46 Михо Христовъ, 47. Маринъ Доновски.

По 10 ст.: 1. Рада Пенчова, 2. Дончо Гечовъ.

с. Борима. (Троянско).

Събрано отъ жителитѣ отъ общин пасаръ Ст. Тълкушевъ сумата 2·85 лева.

Пожертвуватели:

По 50 стот: 1. Ц. Д. Кирвиневовъ, 2. Бончо Тончовъ.

По 30 ст.: Свещ. Павелъ Черноколевъ.

По 25 ст.: Ив М. Нейковъ.

По 20 ст: 1. Ст. И Тълкушевъ, 2. Найд. Василковъ.

По 10 ст.: 1. М. П. Нешковъ, 2. Тод. Марковъ, 3. Ц. Банчевъ, 4. Пет. Димитровъ, 5. Ст. Дочевъ, 6. Дочо Дѣковъ, 7. Мар. Ивановъ, 8. П. Георгиевъ, 9. Г. Пенчевъ, 10. С С. Грънчаровъ.

с. Своде. (Орханийско).

Събрана отъ жителитѣ отъ Г. Кмета свещеника и учителя сумата 29·70 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1, Вас П. Марковъ, 2. Нитю Минковъ.

По 2 лева: 1. Ив: Лазаровъ, 2. Ив, Цвѣтковъ.

По 1 левъ: 1. Свещ. Ник. Вешовъ, 2. Мин. Тодоровъ, 3. Кр, Нетовъ, 4. Ив. Тановъ, 5 Иото Ботювъ, 6. Райчо Мариновъ, 7. Мар Ралчовъ. 8. Петко Тановъ, 9. Нотю Боневъ 10. Мар. Петровъ.

По 50 стот.: 1 Пет. Ивановъ, 2 Тод. Станювъ, 3 Мико Цановъ.

По 40 стот.: Цоно Танювъ.

По 30 ст.: Тано Христовъ.

По 20 ст: 1. Доротея Василевъ, 2 Тод.

Гетовъ, 3. Ник. Миховъ, 4. Велю Николовъ. 5. Велю Павловъ, 6 Ботю Неновъ, 7 Ст. Петковъ, 8. Цако Миховъ, 9 Михо Лаковъ, 10. Ив. Тоговъ. 11. Пет. Стефановъ, 12. Гето Андровъ.

По 10 стот: 1. Дако Андровъ, 2. Ил. Мариновъ, 3. Колю Петковъ, 4. Ив. Станювъ, 5. Лако Андровъ 6. Мико Лачовъ, 7. Гр. Цановъ, 8. Пет. Ивановъ, 9. Велю Неновъ, 10. Ив. Андровъ, 11. Ботю Петковъ.

Гр. Орхание.

Събрана отъ жителитѣ на града Орхание отъ околийския Началникъ и внесена сумата 400·70 лева.

Пожертвуватели:

По 25 лева: Кръстю М. Диловски.

По 20 лева: 1. Петко Николовъ и синъ, 2. Гас. Поповъ.

По 10 лева: 1. Дружеството „Братска помощъ", 2. Акционер. Дружество „Бждаще", 3. Гана Н. Дикова,

По 8 лева: Борисъ Ваксовъ.

По 5 лева: 1. П. Стаменовъ, 2. Янаки Нанчовъ, 3. Иос. Фурнаджи, 4. Иванъ Диковъ. 5. Ст Славчовъ, 6. Наумъ Георгиевъ, 7. Василъ Г Вълевъ, 8. Ст. Ст. Цигарски, 9. Пав. М. Парапановъ, 10. Нако Доневъ и синъ, 11. Як. Ламбовъ, 12. Бр. Цвѣткови, 13. Хр. Ценовъ, 14. Ив Златовъ, 15. Ив. П. Цѣновъ.

По 4. лева: 1, Хр. Николовъ. 2. Георги Вълчовъ, 3. Георги Диловъ [4·40 лева], 4. свещ. Илия Пѣевъ, 5. свещ. Василъ Миновъ, 6. Д-ръ Т. Петровъ.

По 3 лева: 1. Слав. Недѣлковъ, 2. Ибишъ Ибраимовъ. 3. Т. Шунтовъ, 4. Хр. Фурнаджията 5. Ст Продановъ и Д Цековъ, 6. Цако Ив. Вуновъ, 7. Ив. Т. Руменски, 8. Ст. Гратановъ, 9. Д. М. Стамболски, 10. П Илчевъ, 11. Ник Бояджиевъ, 12. Кр. Якимовъ, 13. С. Илиевъ, 14. Геор. Христовъ, 15. Геор. Купеновъ, 16. Нашо Цоловъ.

По 2 лева: 1. Ташо Стаменовъ, 2. Мито Николовъ, 3. К. Николовъ, 4. Христо Тасовъ, 5. Ц. Гровевъ, 6. Ц. Кржстювъ, 7. Г К. Диковски, 8) Ив. Минювъ. 9. Ив Дишовъ. 10. Хр Дишовъ, 11. Лука Анастасовъ, 12. В. Брънчевъ, 13. Ц Ст. Цигарски 14. Пет М. Стамболски, 15. Пет. Хр. Пенчовски, 16. Вел. М. Стамболски, 17 Нанчо Вълковъ, 18. Мар. Ивановъ, 19 Кръстю Ст. Диловски, 20. Пет. Бенчевъ, 21. Тод. Ив Лаловски, 22) Ив. С. Вълковъ, 23. Геор. Мицовъ, 24. Стоянчо Ваяча, 25. Илия македонеца, 26. Пею Герговъ, 27. Шошлековъ, 28. М. Коловъ, 29. Пею Русевъ, 30. Никиф. Неновъ, 31. Геор. Ватовъ, 32. Ел. П. Каранджуловъ, 33. Ил. Бенчевъ, 34. Вас. Цановъ, 35. Ник. Атанасовъ, 36. П. Ризова, 37. Ел. Христова, 38. Нено Ковачевъ, 39. Самоилъ Давидъ, 40. Самоилъ Шамонъ.

По 1·50 лева: 1 Ив. Стаменовъ, 2. Хр. Цековъ, 3. Злато Пейовъ, 4. Вас. Ионковъ, 5. Хр Кончевъ.

По 1·20 лева: Геор. Ив. Чипишовъ.

По 1 левъ: 1. Кост. Николовъ, 2. Т. Цоловъ, 3. В Шунтовъ, 4. Ат. Поповъ, 5. Вас. Златовъ, 6. Кр. Цековъ, 7. Геор. Манчовъ, 8. Д. Паачовъ, 9. Мино Цековъ, 10. Р. Диловъ, 11. П. Станчовъ, 12. Вас. Димитровъ, 13. Мар. Диловъ, 14. Ст Стояновъ, 15. Цв. Нечовъ, 16. П. Костовъ, 17. Цоло Бояджията, 18. Ст. Ив. Вуновъ. 19. Ст. Вутовъ, 20. Хр. Бойчовъ, 21. Мар. Ноцовъ, 22. Ив. П. Грънчаря, 23 Кр. Стефановъ, 24 Тод. Вълчевъ, 25. Ив В. Ивановски, 26. Ст. Петковъ, 27. Ив. Правчанина, 28. Геор. Ст. Диловски, 29, П. Мар. Поповъ, 30. Гачо Хр Икономовъ, 31. Ник. Бутиловъ, 32. Д. Миновъ, 33. Пав. Христовъ, 34. Ст. Диловъ, 35. Лав. Нановъ, 36. Г. Павловъ, 37. Ив. Табаковъ, 38. Г. Христовъ, 39. Хр. Стояновъ, 40. Дим Тодоровъ. 41. Д. Панчовъ. 42 Г. Миковъ, 43. Ант. П. Георгиевъ, 44. Каменовъ, 45. Вълканъ Ценовъ.

По 60 стот. Г. Тодоровъ.

По 50 стот.: 1. Алекс. Ивановъ, 2. Пан. Вушовъ.

Отъ стражаритѣ при орханий кото Управление събрано сумата 15 лева.

с. Скривена. (Орханийско).

Събрана отъ жителитѣ отъ общин. кметъ сумата 59·35 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева Свещ. Геор. П. Димитровъ,

По 2 лева: 1. Свещ. Николай Атанасовъ, 2. Велко Ив. Джиковъ (кметъ), 3. П. Новоъ (учитель), 4. Райна Стоянова, 5. Д. Мирчовъ, 6. Дило Вълковъ.

По 1·50 лева: 1. Иванка П. Нинова, 2. Мико Ст. Комитина.

По 1 левъ: 1. Д. Николовъ, 2. Хр. Ивановъ, 3 Костад. Бояджиева, 4. Янко Герговъ, 5. Вълко Иотовъ, 6. Семко Тодоровъ. 7. Ив Ат. Грамчовъ, 8. Лав. п. Николовъ, 9. Ив Томовъ, 10. Коцо Ст. Дониинъ, 11. Цеко Лелювъ и С-ie, 12. Гершонъ Яковъ, 13. П. Георчевъ, 14. Цѣно Вълковъ, 15. Мих. Ст. Дониинъ,

16. Дако Мирчевъ, 17. Мар. Ивановъ, 18. Пър. Мишовъ. 19. Тино Вутовъ.

По 80 ст: Генчо Коловъ.

По 50 ст.: 1. Мико Вуковъ и С-ie, 2. Ив. Цѣковъ, 3. Т. Иот. Пеювски, 4. Ц. Ст Кьопчевъ, 5. Геор, Ивановъ, 6. Иото Христовъ, 7. Ив. К. Лалкинъ, 8. Геор. Моновъ, 9. Коцо Стаменовъ, 10. Иото Хр. Нединъ, 11. Дяко Мацинъ, 12. К. Герговъ, 13. Д. Ив. Гранчевъ, 14 Ив. Коц Кацара, 15. Ив К Кулинъ, 16 Вас. Ценовъ 17. Ив. Кол. Джиковъ.

По 40 стот. 1. Ив. Ст. Кьопчевъ, 2. Пет. Велчевъ, 3 К, Христовъ, 4. Цѣн. Найденовъ, 5. Геор. Хитовъ, 6. Цеко Енчевъ

По 30 ст: 1. Цено Банчевъ, 2. Иото Панчовъ. 3. Герю Кр Кацара, 4. Иото В. Велишски, 5 Ико Генчевъ, 6. Генчо Иотовъ, 7. Найд Иотовъ, 8 Ив. Ст. Тричковъ, 9. Д. Ивановъ, 10. Мар. Иотовъ.

По 20 стот: 1. Иото *Марковъ*, 2. Д Грововъ, 3. К. Тетк въ, 4. Цоцо *Мирчевъ* (25 стот) 5. Д. Теодоровъ, 6 В. Ив. Делиски. 7. В. Ив. Кьопчевски 8 Стаменъ Колевъ, 9. Вуто *Генчевъ*, 10. Ц. Найденовъ, 11. К. Цѣковъ, 12. Иотс Цоловъ, 13. Вуто Иковъ, 14 *Мих* Златевъ, 15. Ст. Стаменовъ, 16 Вуто Тошевъ, 17. Ико Торновъ, 18 Илчо Ивановъ, 19. С. Д Гойревански. 20. Д. Иотовъ. 21. К. Вълчовъ, 22. *М*. Лаловъ, 23. Пет Дилевъ, 24. Георги Мирчевъ 25, Ст. Цѣковъ, 26. Ив. Рачевъ, 27. М. Ст Данинъ.

По 10 ст.: 1. Ст. Ивановъ, (учит.) 2. Томо Генчовъ.

с. Еменъ. (Търновско).

Събрана отъ жителитѣ отъ общин Управление сумата 14.40 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: Р. Мутафова.

„ 1 левъ: 1) Цв. Кръстевъ, 2. Ив. Недѣлчовъ, 3) Мар. Ивановъ, 4. Свещ. Юрд. Пановъ.

По 80 стот: Вас. Моновъ

По 50 стот.: 1. Слав Тасевъ, 2. Недѣл. Недѣлчовъ, 3. Ив Цвѣтковъ, 4. Юрд. Герчевъ, 5. Ц. Стояновъ, 6. Ц Гинevъ, 7. Сава Стояновъ, 8. Вас. Генчовъ, 9. Мар. Пейковъ, 10. Т. Терзиевъ, 11. Рачо Костадиновъ, 12. Юр. Стояновъ, 13. Ив Петровъ.

По 40 ст.: 1. Величко Косювъ.

„ 30 стот, Пет. Стояновъ.

По 20 стот.: 1. Тод. Ганчовъ, 2. Илия Василевъ.

с. Черногорево (Т. Пазарджишко.

Събрана отъ жителитѣ отъ Г. Кмета К. Гавеповъ, сумата 133 лева.

Пожертвуватели.

По 3 лева: 1. Дамянъ Колевъ, 2. Игнатъ Ивановъ.

По 2 лева: 1. Бл Енювъ, 2 Кост. Гавеповъ, 3. П. Вояовъ. 4. Г. Куковъ.

По 1.72—170 лева: 1. Вак Туйковъ, 2. Г. Ангеловъ, 3 Ив Ивановъ, 4. Ив. Бововъ, 5) Анг. Христосковъ, 6 Д. Маджаровъ, 7. Т. Гавеповъ, 8. Тод. Шолевъ, 9. Сп. Апостоловъ, 10. Кр Апостоловъ, 11 Г. Гровевъ. 12. Кост. Василевъ. 13. Е. Телбизовъ, 14. Ст Телебизовъ, 15. Зах. Мирчевъ. 16. Найд. Пелиевовъ, 17. К. Гачовъ. 18 Д. Клиповъ, 19, Ст. Малиновъ, 20. Г. Лампювъ, 21. П. Бозаковъ, 22. Пѣю Бесалювъ, 23. Ив. Араповъ, 24. Юр Николовъ, 25. Ранг. Божиловъ, 26. Ст. *Панчовъ*, 27. *П*. Благоевъ, 28. Ив. Гавеповъ, 29. Ив. Гатовъ, 30. Ив. Рангеловъ, 31 К. Вълевъ. 32. Сл. Вълевъ, 33. В. Куковъ, 34. Ник Димитровъ.

По 1.60 лева Дачо Щекерчеловъ.

„ 1 50 1. Гато Шимпаровъ, 2) Лав. Георгиевъ, 3. Тр. Которяювъ, 4. Ив. Яжовъ, 5. Кр Димовъ, 6. Д. Б жиловъ, 7. Илия Митовъ, 8 Кр. Митовъ, 9. С. Тошковъ, 10. Г. Гавеповъ, 11. Гровд. Гатевъ, 12, Ст. Асиевъ, 13, *Пав*, Трифоновъ

По 1 45 Н Божиловъ, по 1 40 лева: 1. Ст. Митовъ 2. К. Асиевъ.

По единъ левъ: 1. Миичо Чомаковъ. 2. Тр. Гълѫбиновъ, 3. Ил. Ен. Белювъ, 4. Юр. Туиковъ, 5. Дел Ен. Белювъ, 6. Пеню Ганевъ, 7. Ран. Тилбизовъ, 8. М Кимовъ, 9 Стоим. Ивановъ, 10. Мил. Илиевъ, 11. Ив Пампювъ, 12. Тран. Вриговъ, 13. Люб. Диреков, 14. Т. Митовъ, 15. Е. Панчовъ, 16 Ст. Лапуновъ, 17. Ц. Куртановъ, 18. Ил. А Туновъ, 19. Ат. Мирчовъ, 20. Ил. Кучковъ, 21. М. Бовевъ. 22. М. Митовъ.

По 85 ст.; Цвѣ. Петковъ. по 80 ст. 1. П. Николовъ, 2. Д. Ил. Ановъ, 3. Ст. Христовъ. 4. Хр. С. Гавеповъ.

По 50 ст. 1. Пет, Тилбизовъ, 2. Тин. Петровъ 3 *Г*. Динчовъ, 4. Юр. Конювъ, 5. Т. Бовевъ, 6. Аница Николова, 7 Лав. *Кучковъ*, 8 М. Бововъ, 9. Н Ив, Туновъ. 10. Тр. Атанасовъ.

По 40 ст. Д. Бововъ,

„ 30 „ Хр. Папазовъ.

„ 20 „ 1. П. Поповъ, 2. *Д*. Ганевъ, 3. Ст. Бандовъ, 4. Ил. Тилбизовъ, 5.

5. Самовъ, 6. Кр. Лѣсювъ, 7. Гюрга Гунова, 8. Д. Папазовъ.

с. **Гостилица** (Дрѣновска околия).

Събрано отъ жителитѣ отъ свещ. Райчо Славовъ сумата 10.35 лева.

Пожертвуватели.

По 2 лева: свещ. Райчо Славовъ.
„ 1 „ Филипъ П. Бочевъ.
„ 60 ст.: Ненко Ценювъ.
„ 50 „ 1. Г. Д. Унгуровъ, 2. Даскалъ Върбанъ, 3. Дойю Минковъ, 4. Станю К. Лавчиевъ, 5. Ботю Г. Борисовъ, 6. Ненко Веловъ, 7. Ил. Митевъ, Гуровъ.
По 30 ст.: Дим. Б. Трасовъ.
„ 40 „ Василъ Косовъ.
„ 25 „ 1. Вас. Ив. Шишковъ, 2. Б. К. Зарифовъ.
По 20 ст.: 1. Мито Ив. Крушовъ, 2. Йовчо Н. Нешковъ, 3. Рачо Крушевъ, 4. Стойчо Сжбювъ, 5. Ив. С. Мевревъ, 6. Геор. Г. Барневъ, 7. Ив. Николовъ, 8. Станю Курьвъ, 9. Ив. Б. Латукевъ.
По 15 ст.: Стоичо Джиловъ.
„ 10 „ Сава Цвятковъ.

с. **Мийковци** (Еленско).

Събрана отъ жителитѣ отъ свещ. Ив. С. Илиевъ сумата 4.80 лева.

Пожертвуватели:

По 2.35 л. свещ. Ив. Сл. Илиевъ.
„ 20 стот.: 1. В. Петковъ, 2. Бр. Стояновъ, 3. Ив. Недѣлковъ. 4. Хр. Н. Шабанъ, 5. Ник. Марковъ.
По 10 стот.: 1. Мар. Николовъ, 2. Ив. Ралчевъ, 3. Мих. Петровъ, 4. Юр. Христовъ, 5. Стоя. Костандиновъ, 6. Сим. Каменинъ, 7. Пет. Гуруджиевъ, 8. Ник. Ивановъ, 9. Сим. Добревъ, 10. Никиф. Христовъ, 11. Стеф. Ил. Калукъ, 12. Кр. Пенчевъ, 13. Ив. Николовъ, 14. Пет. Кръстевъ.
По 5. стот. Вас. Недевъ.

с. **Срѣднитѣ Колиби** (Еленско).

Събрано отъ жителитѣ отъ свещ Н. Дончовъ сумата 38·55 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: Тодоръ С. Баръма
По 1 левъ: 1. свещ. С. Дончевъ, 2 Юр. Т. Недевски, 3. Ст. Н. Недевски, 4. Р. Дончевъ, 5. Д. Добревъ, 6. Ст. Петковъ. 7. Ст. Бѣлчевъ, 8. Ст. Драгневъ, 9 Жел, Юрдановъ. 10 Сим. Петковъ. 11. Мин Мариновъ, 12. Др. Минчевъ. 13. Милашка Петрова, 14. Анг. Цоневъ, 15. Р. Петковъ, 16. П Дойновъ.

По 50 стот.: 1. Димо Ивановъ, 2. Ив. П. Райковъ, 3. Бог. Петровъ, 4. Юр. Драгановъ, 5. Ст. Бончевъ, 6. Нейко Димитровъ, 7. М. Колевъ 8. Д. Николовъ, 9. Ст. Ивановъ, 10. Ц. Колевъ, 11. Ган. Мариновъ, 12. Рад. Желѣзковъ, 13. Мин. Драгановъ, 14. Гане Марковъ, 15. Ст. Косевъ, 16. Вел. Димитровъ, 17. Ив. Димитровъ, 18. Бр. Ивановъ. 19. Недю Добревъ, 20. Стан. Марковъ, 21. Мар. Величковъ, 22. Дим. Калчевъ, 23. Ив. Илиевъ, 24. Желѣв. Марковъ, 25. Юр. Дечевъ, 26. Ст. Радуловъ, 27. Досю Гергевъ, 28 Юр. Станчевъ, 29. Дим. Ивановъ, 30. М. Радевъ, 31. Д. Колевъ, 32. Неда Хад. П. Димитрова, 33. Гана Юрданова.
По 30 стот: 1. П. Юрдановъ, 2. Ст. Мариновъ, 3 Ил. Рашковъ.
По 20 ст. 1. Ц Ивановъ, 2. Юр. Ивановъ, 3. Юр. Димитровъ, 4. Ив. Николовъ, 5. Ан. Владовъ, 6. Юр Косевъ, 7. Сим Колевъ.
По 10 стот.: 1 П. Ивановъ, 2. Желѣв. Колевъ, 3. Ив. Добревъ. 4. Рада Генова, 5 В. Ив Вачковъ, 6. Никула Димитрова, 7. Юр. Драгановъ, 8 Кою Бѣлчевъ, 9. Пет Тончевъ. 10. Ст Калчевъ. 11. Иорго Марковъ, 12, Ив. Добревъ, 13 Пет Петковъ, 14. Петъръ Недѣлковъ, 15. Ст. Николовъ, 16. Ст. Денчевъ
По 5 стот: 1. Ц Раевъ, 2. Ириика Петрова: 3. Калчо Иордановъ.

с **Костелъ** (Еленско)

Събрани отъ жителитѣ отъ свещ Ив. Димитровъ, сумата 29.10 л.,

Пожертвуватели.

По 5 л. Стоянъ С. Трашлиевъ.
„ 2 „ Дим. Гергевъ.
„ 1 „ 1. Ив. С. Пюскюллиевъ, 2, Ст. П. Ганинъ, 3. Сав. Ив. Дянковъ. 4. Ник Аврамовъ, 5. Колю Дончевъ, 6. Хр. Миленковъ, 7. Дим. Мариновъ, 8, Христо Николовъ, 9. Недю Д Чифудовъ, 10. свещ. Ив. Димитровъ.
По 50 ст. 1. Ат. Савовъ, 2. Добри Ст. Жамбазовъ 3) Симеонъ Д. Дичевъ 4, Драг. С. Добревъ, 5. Хр, Радевъ, 6. Ив. Д. Трашлиевъ, 7. Ник. Ст. Шопа, 8. Сава С. Стойчевъ, 9. Ст. Ив. Викиловъ, 10. П. Н. Ишоковъ, 11. К. С. Манафъ; 12. Ив. Р. Стойковъ 13. Нед. Дончевъ, 14. К. Ангеловъ, 15. Г. Коевъ, 16. Нед. Ст. Жамбазовъ, 17. Ст. К. Дичевъ, 18 Юр. С. Цоневъ.
По 20 стот.: 1. П. Ю. Гърдевъ, 2. Г. Н. Дянковъ, 3. Ю. Ст. Цонковъ, 4. Ст.

С. Пюскюлли, 5. Ив П. Дянковъ, 6. Ст. Никифоровъ, 7. Ив. Недѣлковъ, 8. Ст. Недевъ, 9. Ст. Р. Стойковъ, 10. Дончо Недевъ, 11. П К. Ивановъ, 12. Ст. К. Дичевъ.

По 10 ст: 1. Ив. Кирчевъ, 2. Ст. Кавжиевъ, 3. А. Тодоровъ. 4. П. Велчевъ, 5. Тод. Аврамовъ, 6 Д. Велчевъ. 7. Ник Глушковъ.

с. **Тодювци** (Еленско).

Събрани отъ енорнашитѣ на черковата „Успѣн. Прѣсв. Богородица" отъ священика сумата 29.15. лева.

Пожертвуватели:

20 15 лева. събрани отъ дискосъ слѣдъ отпуска на църквата по инициативата на черковното настоятелство

По 5 лева: свещ Никифоръ.

„ 1 „ Ц. Златиновъ, 2. *М.* Златинова, 3. Кою Петковъ.

По. 50 стот · 1 Юр. Величковъ 2. Ст. Васлаловъ

с. **Блъсновци (Еленско)**.

Събрано отъ жителитѣ отъ свещ. Н. Георгиевъ сумата 26 40 лева

Пожертвуватели:

По 3 лева. Свещ Н. Георгиевъ.

„ 2 „ Отъ настоятел. на черковата

По 1 левъ. 1) Ив. Ивановъ, 2) Ник Ив Атанасовъ, 3)Ив Тодоровъ, 4) Пет. Бачоваръ. 5) Вас. Ивановъ, 6) Ив. Вълчовъ, 7) П Николовъ, 8) П. Райковъ

По 50 стот.: 1) С. Стояновъ, 2) Мих. Цонъ,3)П. Тончовъ, 4) Пенню Стойковъ 5) Юр. С. Славовъ, 6) Г. Тонювъ, 7) Ст. Николовъ, 8) Ст. Цонювъ, 9) Хр. Недювъ, 10) Юрд. Драгостиновъ, 11) Хр. Недевъ, 12) Лазаръ Савовъ

По 60 стот. 1) Ил. Христовъ, 2) Иванъ Т . . . 3) Пею Тодоровъ.

По 40 ст. 1) Ник. Ст. Славовъ, 2) Ст. Иван. Мараф 3) Стоянъ Николовъ 4) Пеню Марк. Търк. 5) Петко Стоян. Мараф.

По 30 ст. 1) Хр Марковъ, 2) Мат. Недевъ 3) Панко Стояновъ, 4) Хр Ивановъ Мараф. 5. Ст. Ивановъ, 6) С. Бачловецъ.

По 20 ст. 1) Стоянъ Юрдановъ, 2) Симеонъ Васил. Мараф. 3) Т. Недевъ 4) Глигоръ Танасовъ, Мараф

По 10 ст. 1) Ник. Косовъ, 2) Иванъ Титювъ, 3)Станю Добри, 4) Стойко Ивановъ, 5) Ив Миховъ, 6) Стойко Пеювъ, 7) Лазаръ Цоневъ 8) Ив Станювъ.

По 5 ст. Иваница Стоянова, 2) Иваница Майтанка, 3) Драгостинъ Недевъ, 4) Петко Поряяки.

с. **Шилковци** (Еленско)

Събрано отъ 70 жители на общината отъ енорийския священикъ Ив. Николовъ сумата 18 10 лева

с. **Палици** (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ отъ Свещ. Ст. Дюлгеровъ сумата. 31.70 лева

Пожертвуватели:

5 20 „ Ив Юрдановъ.

3 20 „ Църковното Настоятел.

2.50 лева Свещ. Ст. Дюлгеровъ.

По 2 лева 1) Ст. Тонковъ, 2) Ст. Кожухаровъ 3) Ралчо Милковъ. 4) Сава Ив. Калинкинъ

По 1 левъ 1) Ив. Ив. Калмуковъ 2) Ив. Ив. Арамовъ

По 50 ст. 1) Ст. Мариновъ, 2) Ил. Христовъ, 3) К. Христовъ, 4) Л. Ив. Деневъ, 5) Мих. Пѣевъ, 6) Сав. Савовъ, 7) Геор. Радневъ.

По 40 ст 1) Мих Вачевъ, 2) Р. М. Камбуровъ 3) *Ст.* Карастояновъ

По 30 ст. 1) Кънчо Петковъ, 2) Ст. Стояновъ, 3) Ст. Генчевъ, 4) Ив. Ив. Мирчевъ, 5) Р. Милковъ, 6) Р. Драгановъ, 7) Тод. Димитровъ.

По 20 ст: 1) Ст. Ивановъ, 2) Р. И. Бакърджиевъ, 3) Р Симеоновъ, 4) Ник. С Папазовъ, 5) Ив. Стайковъ, 6) Геор. Кънevъ, 7) Д. Михаиловъ, 8) Ив. Михалевъ, 9) Колю Пѣевъ, 10 К. Тонковъ, 11) Дим. Кънчевъ, 12) Доб Николовъ, 13) Ник Ивановъ, 14) Ив. Стояновъ, 15) Др. Ив Мирчевъ. 16 Юр. Георгиевъ. 17) Ст Недевъ, 18) Ст. Стояновъ 19) Рашо Стойковъ.

По 10 ст. 1) К. Стояновъ, 2) Ст. Петровъ 3) Сп. Николовъ. 4) Ник. Спасовъ.

Елена

Отъ учителитѣ при „Еленското III Класно смѣсено Училище „Иларионъ Макариополски" събрана сумата 12 лева.

Пожертуватели:

По 2 лева. 1) Ив. П. Халваджиевъ, 2) Ив. Хвърлевъ, 3) К. Първановъ.

По 1 левъ 1) М. Марковъ, 2) Юр. Грънчаровъ, 3) Ст. Желѣзкова, 4) Юрд. Брѣшковъ, 5) Роза Раясуканова, 6) Гана Колева.

Отъ Г. г. офицеритѣ на 32й *Загорски*

...ълкъ въ гр. Елена събрана сумата 122 50 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева. 1) *Полковникъ* Драгиевъ 2) Подполковникъ Стояновъ, 3) Майоръ Стояновъ, 4) Капитанъ Юшанлийски.

По 7 лева. Капитанъ Трифоновъ

По 6 лева. 1) Майоръ Мариновъ, 2) Майоръ Шапкаровъ, 3) Санитаренъ Поручикъ Д-ръ Теодоровъ

По 6·5 лева Капитанъ Момчиловъ.

По 5 лева 1) КапитанъН айденовъ, 2) Поручикъ Сейрековъ, 3) Капитанъ Гаруфаловъ.

По 4 лева. Капитанъ Дончевъ

По 3 *П*оручикъ Николовъ, 2) Поручикъ Цоневъ, 3) Подпоручикъ Джраховъ 4) Поручикъ Настевъ. 5) Капитанъ Драсовъ, 6) Капитанъ Димитровъ

По 2 лева. 1) Капитанъ Лѣсковъ, 2) Поручикъ Дочевъ, 3) Поручикъ Парашкевовъ, 4) Капитанъ Рашевъ, 5) Пор. Русевъ.

По 1 левъ. 1) Оржж. Майсторъ Цв. Димитровъ 2) Подпоруч. Тоневъ, 3) Подпоручикъ Танушевъ 4) Подпоручикъ Милковъ.

с. Яковци (Еленско).

Събрани отъ жителитѣ отъ свещ. Симеонъ Димитровъ и учителя Ив. Панайотовъ сумата 56 25 л.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Юр. Петровъ. 2. Кирчо Петровъ.

„ 2 „ Юр. Стойковъ.

„ 1 „ 1. Колю Мартиновъ, 2 П. П. Пицурова, 3. Р. Шамловъ, 4 Ст. Бараковъ, 5. Михо Миховъ, 6 Петко Николовъ, 7. Стой. Тодоровъ, 8 Ив. Ив Русевъ, 9. Ст. Димитровъ, 10. Ник. Николовъ, 11 Симе Тодоровъ, 12 Кина Дюлгерова, 13. Ив. Панайотовъ, 14. свещ. Сим Димитровъ, 15 Цоню Юрдановъ.

По 50 стот.: 1. Хр Мартиновъ, 2. Ив. Мариновъ, 3. Зл. Цоневъ 4. Ив Петровъ, 5. Мат. Стояновъ, 6. Добро Диковъ, 7. Март. Стойковъ. 8. Ив. Стойковъ, 9. Хр. Стояновъ, 10. Недю Златевъ. 11. Ив. Димитровъ, 12. Кост. Стояновъ. 13. Юрд. Цончевъ, 14. Юрд. Илиевъ, 15. Ив. Цончевъ, 16. Мар. Ивановъ, 17. Стоя. Райковъ, 18. Добр Симеоновъ. 19 Ник Костадиновъ, 20. Ст. Ивановъ, 21. Хр. Стояновъ, 22. Хр. Цончевъ, 23. Хр. Ивановъ, 24. Геор. Юрдановъ, 25. Стой Ивановъ, 26. Юр. Ивановъ, 27. Ив. Петковъ, 28. Райко *Петровъ*, 29. Ст. Стойковъ, 30. Цончо Стояновъ, 31. Ив. Катрафиловъ, 32. Стой Петковъ, 33. *Ст.* Петковъ, 34. Стойко Комитата. 35. Ст. Николовъ, 36. Дачо *Стояновъ*, 37. Иванъ Гардеовъ, 38. Хр. Христовъ.

По 40 стот.: 1. Пет. Герчевъ. 2. Кост. Петковъ, 3. Тод. Стайковъ, 4. Ив. Мариновъ.

По 30 ст.: 1. Пет. Станевъ, 2. Стой. Петковъ, 2. Дим. Николовъ, 4. Елена Петкова, 5. Ана Димова, 6. Юрдана Петкова.

По 20 стот.: 1. Дѣдо Мартинъ, 2. Ник. Недевъ, 3. Владъ Христовъ 4 Ст. Ив. Гърдевъ, 5 Анг Златавъ. 6. Стеф. Петровъ, 7. Ст. Мавлевъ, 8 Юрд. Петковъ. 9. Цона Кударова, 10. *Пет*, Радневъ, 11, Недю Димитровъ, 12. Златю Петковъ, 13. Мих, Христовъ, 14. Минчо *П*етковъ.

По 15 ст: 1. Дим. Николовъ, 2. Петко Костадиновъ. *По* 14 ст. Вълчо Стойновъ.

По 10 стот.: 1. Д. Юрдановъ, 2. Стояна *П*енчева, 3. Донка Симеонова, 4. Мария Иванова, 5. Юр. Цоневъ, 6. Сто. Тодоровъ, 7. Сто, Симеоновъ, 8. Юрдана Илиева, 9. Лав. Райковъ, 10 Сто. Духлевъ, 11. Хр. Цоневъ, 12. Ив. Коевъ, 13. Ник Станевъ, 14. Р. *Г*еоргевъ, 15. Калина Юрданова. 16. Неда Стойкова, 17 Ил. Петровъ, 18 Ивана Стоянова, 19. Юрдана Славова. 20. Бойка Димитрова, 21. Сто. Ивановъ. 22. Ник. Мариновъ. 23. Юр. Добревъ, 24. Миховица Петкова, 25. Койка Стоянова, 26. Гана Пѣева, 27. Ник. Христевъ. 28. Ана Стоянова, 29. Вида Добрева, 30. Ана Боева.

По 8 стот.: 1. Стан. Минчевъ, 2 Минчо Петровъ.

По 5 стот.: 1. Сто. *П*етровъ, 2. Недю Димитровъ, 3. Мария Петрова

г. Елена.

Събрана отъ жителитѣ отъ нарочно съставената за цѣльта комисия сумата 422 98 лева.

Пожертвуватели:

По 10.30: 1. Ив. Милановъ.

„ 10 л.: Капитанъ Чолаковъ.

„ 7 „ Никола Бакаловъ.

„ 5 „ 1. Сто, Я. Поповъ, 2. Гана П. Бобчева, 3. Мария Бѣликова, 4. М. Ботева, 5. К. Ив. Владовъ, 6. Кир. С. Чукановъ, 7, Юрд. П. Тодоровъ, 8. Юр. *П*: Момчиловъ, 9. Ив П. Николовъ (Ма-

С. Пюскюлли, 5. Ив П. Дянковъ, 6. Ст. Никифоровъ, 7. Ив. Недѣлковъ, 8. Ст. Недевъ, 9. Ст. Р. Стойковъ, 10. Дончо Недевъ, 11. П К. Ивановъ, 12. Ст. К. Дичевъ.

По 10 ст: 1. Ив. Кирчевъ, 2. Ст. Кавжиевъ, 3. А. Тодоровъ. 4. П. Велчевъ, 5. Тод. Аврамовъ, 6 Д. Велчевъ. 7. Ник Глушковъ.

с. **Тодювци** (Еленско).

Събрани отъ енорияшитѣ на черковата „Успѣн. Прѣсв. Богородица" отъ свещеника сумата 29.15. лева.

Пожертвуватели:

20 15 лева. събрани отъ дискосъ слѣдъ отпуска на църквата по инициативата на черковното настоятелство

По 5 лева: свещ Никифоръ.

„ 1 „ Ц. Златиновъ, 2. *М.* Златинова, 3. Кою Петковъ.

По. 50 стот 1 Юр. Величковъ 2. Ст. Васлаловъ

с. **Блъсковци (Еленско)**.

Събрано отъ жителитѣ отъ свещ. Н. Георгиевъ сумата 26 40 лева

Пожертвуватели:

По 3 лева. Свещ Н. Георгиевъ.

„ 2 „ Отъ настоятел. на черковата

По 1 левъ. 1) Ив. Ивановъ, 2) Ник Ив Атанасовъ, 3)Ив Тодоровъ, 4) Пет. Бачоваръ. 5) Вас. Ивановъ, 6) Ив. Вълчовъ, 7) П Николовъ, 8) П. Райковъ

По 50 стот.: 1) С. Стояновъ, 2) Мих. Цонъ,3)П. Тончовъ, 4) Пенню Стойковъ 5) Юр. С. Славовъ, 6) Г. Тонювъ, 7) Ст. Николовъ, 8) Ст. Цонювъ, 9) Хр- Недювъ, 10) Юрд. Драгостиновъ, 11) Хр. Недевъ, 12) Лазаръ Савовъ

По 60 стот. 1) Ил. Христовъ, 2) Иванъ Т . . . 3) Пею Тодоровъ.

По 40 ст. 1) Ник. Ст. Славовъ, 2) Ст. Иван. Мараф 3) Стоянъ Николовъ 4) Пеню Марк. Търк. 5) Петко Стоян. Мараф.

По 30 ст. 1) Хр Марковъ, 2) Мат. Недевъ 3) Панко Стояновъ, 4) Хр Ивановъ Мараф. 5. Ст. Ивановъ, 6) С. Бачловецъ.

По 20 ст 1) Стоянъ Юрдановъ, 2) Симеонъ Васил. Мараф. 3) Т. Недевъ 4) Глигоръ Танасовъ, Мараф

По 10 ст. 1) Ник. Косовъ, 2) Иванъ Титювъ, 3)Станю Добри, 4) Стойко Ивановъ, 5) Ив Миховъ, 6) Стойко Пеювъ, 7) Лазаръ Цоневъ 8) Ив Станювъ.

По 5 ст. Иваница Стоянова, 2) Иваница Майтанка, 3) Драгостинъ Недевъ, 4) Петко Порязки.

с. **Шилковци** (Еленско)

Събрано отъ 70 жители на общината отъ енорийския свещеникъ Ив. Николовъ сумата 18 10 лева

с. **Палици** (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ отъ Свещ. Ст. Дюлгеровъ сумата. 31.70 лева

Пожертвуватели:

5 20 „ Ив Юрдановъ.

3 20 „ Църковното Настоятел.

2.50 лева Свещ. Ст. Дюлгеровъ.

По 2 лева 1) Ст. Тонковъ, 2) Ст. Кожухаровъ 3) Ралчо Милковъ. 4) Сава Ив. Калинкинъ

По 1 левъ 1) Ив. Ив. Калмуковъ 2) Ив. Ив. Арамовъ

По 50 ст. 1) Ст. Мариновъ, 2) Ил. Христовъ, 3) К. Христовъ, 4) Л. Ив. Деневъ, 5) Мих. Пѣевъ, 6) Сав. Савовъ, 7) Геор. Радиевъ.

По 40 ст 1) Мих Вачевъ, 2) Р. М. Камбуровъ 3) *Ст.* Карастояновъ

По 30 ст. 1) Кънчо Петковъ, 2) Ст. Стояновъ, 3) Ст. Генчевъ, 4) Ив. Ив. Мирчевъ, 5) Р. Милковъ, 6) Р. Драгановъ, 7) Тод. Димитровъ.

По 20 ст: 1) Ст. Ивановъ, 2) Р. И. Бакърджиевъ, 3) Р Симеоновъ, 4) Ник. С Папазовъ, 5) Ив. Стайковъ, 6) Геор. Кънeвъ, 7) Д. Михаиловъ, 8) Ив. Михалевъ, 9) Колю Пѣевъ, 10 К. Тонковъ, 11) Дим. Кънчевъ, 12) Доб Николовъ, 13) Ник Ивановъ, 14) Ив. Стояновъ, 15) Др. Ив Мирчевъ. 16 Юр. Георгиевъ. 17) Ст Недевъ, 18) Ст. Стояновъ 19) Рашо Стойковъ.

По 10 ст. 1) К. Стояновъ, 2) Ст. Петровъ 3) Сп. Николовъ. 4) Ник. Спасовъ

Елена

Отъ учителитѣ при Еленското IIIо Класно смѣсено Училище „Иларионъ Макариополски" събрана сумата 12 лева

Пожертуватели:

По 2 лева. 1) Ив. П. Халваджиевъ, 2) Ив. Хвърлевъ, 3) К. Първановъ.

По 1 левъ 1) М. Марковъ, 2) Юр. Грънчаровъ, 3) Ст. Желѣзкова, 4) Юрд. Брѣшковъ, 5) Роза Разсуканова, 6) Гана Колева.

Отъ Г. г. офицеритѣ на 32й *Загорски*

ялкъ въ гр. Елена събрана сумата 122 50 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева. 1) *Полковникъ* Драгиевъ 2) Подполковникъ Стояновъ, 3) Майоръ Стояновъ, 4) Капитанъ Юшанлийски.

По 7 лева. Капитанъ Трифоновъ

По 6 лева. 1) Майоръ Мариновъ, 2) Майоръ Шапкаровъ, 3) Санитаренъ Поручикъ Д-ръ Теодоровъ

По 6·5 лева Капитанъ Момчиловъ.

По 5 лева 1) Капитанъ Найденовъ, 2) Поручикъ Сейрековъ, 3) Капитанъ Гаруфаловъ.

По 4 лева. Капитанъ Дончевъ

По 3 *П*оручикъ Николовъ, 2) Поручикъ Цоневъ, 3) Подпоручикъ Джраковъ 4) Поручикъ Настевъ. 5) Капитанъ Драсовъ, 6) Капитанъ Димитровъ

По 2 лева. 1) Капитанъ Лѣсковъ, 2) Поручикъ Дочевъ, 3) Поручикъ Параскевовъ, 4) Капитанъ Рашевъ, 5) Пор. Русевъ.

По 1 левъ. 1) Оржж. Майсторъ Цв. Димитровъ 2) Подпоруч. Тоневъ, 3) Подпоручикъ Танушевъ 4) Подпоручикъ Милковъ.

с. Яковци (Еленско).

Събрани отъ жителитѣ отъ свещ. Симеонъ Димитровъ и учителя Ив. Панайотовъ сумата 56 25 л.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Юр. Петровъ. 2. Кирчо Петровъ.

„ 2 „ Юр. Стойковъ.

„ 1 „ 1. Колю Мартиновъ, 2 П. П. Пицурова, 3. Р. Шамловъ, 4 Ст. Бараковъ, 5. Михо Миховъ, 6 Петко Николовъ, 7. Стой. Тодоровъ, 8 Ив. Ив Русевъ, 9. Ст. Димитровъ, 10. Ник. Николовъ, 11 Симе Тодоровъ, 12 Кина Дюлгерова, 13. Ив. Панайотовъ, 14. свещ. Сим Димитровъ, 15 Цоню Юрдановъ.

По 50 стот.: 1. Хр Мартиновъ, 2. Ив. Мариновъ, 3. Зл. Цоневъ 4. Ив Петровъ, 5. Мат. Стояновъ, 6. Добро Диновъ, 7. Март. Стойковъ. 8. Ив. Стойковъ, 9. Хр. Стояновъ, 10. Недю Златевъ, 11. Ив. Димитровъ, 12. Кост. Стояновъ. 13. Юрд. Цончевъ, 14. Юрд. Илиевъ, 15. Ив. Цончевъ, 16. Мар. Ивановъ, 17. Стоян. Райковъ, 18. Добр Симеоновъ. 19 Ник Костадиновъ, 20. Ст. Ивановъ, 21. Хр. Стояновъ, 22. Хр. Цанчевъ, 23. Хр. Ивановъ, 24. Геор. Юрдановъ, 25. Стой Ивановъ, 26. Юр. Ивановъ, 27. Ив. Петковъ, 28. Райко *Петровъ*, 29. Ст. Стойковъ, 30. Цончо Стояновъ, 31. Ив. Катрафиловъ, 32. Стой Петковъ, 33. *Ст.* Петковъ, 34. Стойко Комитата. 35. Ст. Николовъ, 36. Дичо *С*тояновъ, 37. Иванъ Гардевъ, 38. Хр. Христовъ.

По 40 стот.: 1. Пет. Герчевъ. 2. Кост. Петковъ, 3. Тод. Стайковъ, 4. Ив. Мариновъ.

По 30 ст.: 1. Пет. Станевъ, 2. Стой. Петковъ, 2. Дим. Николовъ, 4. Елена Петкова, 5. Ана Димова, 6. Юрдана Петкова.

По 20 стот.: 1: Дѣдо Мартинъ, 2. Ник. Недевъ, 3. Владъ Христовъ 4 Ст. Ив. Гърдевъ, 5 Анг Златевъ. 6. Стеф. Петровъ, 7. Ст. Мавлевъ, 8 Юрд. Петковъ, 9. Цона Кударова, 10. *П*ет, Радиневъ, 11, Недю Димитровъ, 12. Златю Петковъ, 13. Мих, Христовъ, 14. Минчо *П*етковъ.

По 15 ст: 1. Дим. Николовъ, 2. Петко Костадиновъ. *По* 14 ст. Вълчо Стойковъ.

По 10 стот.: 1. Д. Юрдановъ, 2. Стояна *П*енчева, 3. Донка Симеонова, 4. Мария Иванова, 5. Юр. Цоневъ, 6. Сто. Тодоровъ, 7. Сто, Симеоновъ, 8. Юрдана Илиева, 9. Лав. Райковъ, 10 Сто. Духлевъ, 11. Хр. Цоневъ, 12. Ив. Коевъ, 13. Ник Станевъ, 14. Р. *Г*еоргевъ, 15. Калина Юрданова. 16. Неда Стойкова, 17 Ил. Петровъ, 18 Ивана Стоянова, 19. Юрдана Славова. 20. Бойка Димитрова, 21. Сто. Ивановъ. 22, Ник. Мариновъ. 23. Юр. Добревъ, 24. Миховица Петкова, 25. Койка Стоянова, 26. Гана Пѣева, 27. Ник. Христевъ. 28. Ана Стоянова, 29. Вида Добрева, 30. Ана Боева.

По 8 стот.: 1. Стан. Минчевъ, 2 Минчо Петровъ.

По 5 стот.: 1. Сто. *П*етровъ, 2. Недю Димитровъ, 3. Мария Петрова

г. Елена.

Събрана отъ жителитѣ отъ нарочно съставената за цѣльта комисия сумата 422 98 лева.

Пожертвуватели:

По 10.30: 1. Ив. Милановъ.

„ 10 л.: Капитанъ Чолаковъ.

„ 7 „ Никола Бакаловъ.

„ 5 „ 1. Сто, Я. Поповъ, 2. Гана П. Бобчева, 3. Мария Бѣлинова, 4. М. Ботева, 5. К. Ив. Владовъ, 6- Кир. С. Чукановъ, 7, Юрд. П. Тодоровъ, 8. Юр. *П*: Момчиловъ, 9. Ив П. Николовъ (Ма-

рянска) 10. Костад. Поповъ, 11. Ник. Калчевъ и Сйнъ. 12. Ив. Хр. Хвърлевъ, 13. Дим. Станчевъ.

По 4 л.: 1. Свещ Т. Калинкинъ.2.Дим. Панайотовъ, 3. Хр. Н Кожухаровъ.

По 3 лева: 1. Д-ръ Поповъ, 2. Ник. М. Индже, 3. Стеф. Садаковъ, 4. П. Юр. Панайотовъ, 5 Юрд. Жупуновъ, 6. Вилхелмъ Шпехъ.

По 2 лева: 1. Ив. Ивановъ, 2. Спир Рав уканов, 3. Стоян. Михал. 4. Дичо Марковъ, 5) Ив. Юр. Белбер 6. Ив. М. Сарафъ. 7. Свещ М. Момчиловъ, 8. Свещ. Ив. Кондаковъ, 9. Свещ Д. Ю. Равсукановъ, 10. Алекс. Пейовъ, 11. Ил. М. Поповъ, 12 Стоя. Расукановъ, 13. Ник. Пуковъ, 14. Еман Данчевъ, 15. Хр Д. Марковъ, 16. Юр. Марковъ, 17. Пат. Ив Кисьовъ, 18. Н Храновъ, 19. Ангелика П. Бакалова. 20. Тодорица Русева (2.30 лева). 21. Ив. п. Николовъ Костовъ, 22. Юрд Геновъ, 23. Гено Кирчевъ, 24. Саво П Кършовски, 25. Ив. Сантурджиевъ, 26. Сим. Поповъ, 27 Ник. Цончевъ Лѣсковчанинъ. 28. Юр. Ник. Чолаковъ, 29. Хр. Чолаковъ, 30 Ив. Коевъ, 31 Ник. Ивановъ (Казаци), 32. Мих. Стояновъ, 33. Госпожа Тодотова, 34. Г-нъ Михаиловъ, 35. Госпожа Михаиловска, 36. Госпожа Махаиловска 37. Д-ръ Генчевъ, 38 Юрданъ Кумановъ, 39. Петко Фарашевъ, 40 Кейка Бобчева, 41. Тод. Михалевъ, 42. Ст. Петровъ. 43. Ст. С. Кожухаровъ. 44. Цончо Димитровъ, 45. Христовъ, 46. Геор. Ивановъ, 47. Никола Костовъ и С-ие, 48. Петко Ив. Костовъ, 49. Д. С. Гуневъ, 50. Попъ Христовица.

По 1 левъ: 1) Ив. Ивановъ, 2) Драг. Недевъ, 3) Вас. Ивановъ, 4) Юрд. Въжевъ, 5) М. Петковъ, 6) Ат. Ив. Кумановъ, 7) Юрд. Петковъ (1 60 левъ), 8) Ст. Ив. Халваджиевъ, 9) Сава П. Фарашевъ, 10) Ник Стояновъ, (1.5 лева) 11) Ник. Халваджиевъ, 12) Г-жа Ив. Дърлева, 13) Ив. Хр. Чимширевъ, 14) Ст. Генчевъ, 15) Хр. Станювъ, 16) Ив. Стояновъ, 17) Ив Златевъ, 18) П. Петковъ 19) Хр. Костовъ, 20) Петковица Николовъ, 21) Сто. Ачовъ, 22) Хр. Кирчевъ 23) Хр. Христовъ, 24) Хр Шалваровъ 25) Кирчо Гиргановъ, 26) Вас. Николовъ 27) Ст. Ив Узуновъ, 28) Ю. С. Гуцовъ 29) Христовица Петрова, 30 Донка Кирчева, 31. Сто С. Сѣровъ, 32. Юрд. Н. Атанасовъ' 33. Никиф. Момчевъ, 34. Ст. Градинаровъ, 35. Ив. Ст Хрѣлопановъ 36. Ив. Димитровъ. 37. Мих. Николовъ, 38. Янаки Куцаровъ, 39. Хр. Кирчевъ, 40. Д Михаиловъ, 41 Сим. Симеоновъ 42. Руси Стефановъ, 43. Хр. Х. Димитровъ, 44. Ив, Недѣлковъ, 45. Ст. Наумовъ, 46, Д. Джуровъ, 47. Д. Кършевъ 48. П. Малешковъ, 49. Юр Драгостиновъ, 50. Станю П . . . . . 51. Милаи Ивановъ, 52. Хр. Равсукановъ, 53. Ст Н. Ревачовъ, 54 Ив Станювъ, 55 Ник П. Равсукановъ, 56. Юр. П Равсукановъ 57 Ив. Райковъ, 50. Сто Симеоновъ, 59 Юр. Минковъ, 60. Иосифъ Баланецъ 61. Ив. Златевъ, 62. Цончо Миховъ 63. Ив. Николовъ, 64. Киро Мѣдникаровъ, 65, Юрдана П. Миланова, 66, Сто. Милковъ 67 Юр. С. Момчевъ, 68. Ник. Лазаровъ, 69 Юрд. М. Момчиловъ, (1.5 лева). 70. Ив. Джуревъ, 71. Тто. Цалиевъ, 72 Д. П. Фурнаджиевъ, 73. Хр. Хр Костовъ. 74 Хр. Гайчевъ, 75, Ив. Минчевъ, 76. Пена. Хр. Семенарове, 77. Тод. Стояновъ, 78 П. Г. Бейковъ, 79. Ник. Димовъ, 80 Борасъ, Динковъ 81. Ив. Лазаръ Ганчевъ. 82. Сика Хр. Хараланова, 83. Райко Воденчаровъ, 84. Ив, П. Райковъ, 85. Кос. Христовъ, 86. Миланъ Радивоевъ, 87. Юрд. Войковъ, 88. Сика Христова, 89. Ник Кафадаровъ 90. Ив. Х. Савовъ, 91. Прѣзвитера Ст. Калинкина, 92. Ив. Векиловъ, 93. Гана Маркова, 94. Ник. Стояновъ, фелдфеб. [1.5 лева] 95. Юрд. Георчевъ. 96. Сто, Ст Крайнинъ, 97. Ник. Ив. Сапунджиевъ. 98. Ст. Руновъ, 99. Цв Димитровъ, 100, Янаки Стойчевъ, 101. Юрд. Господиновъ 102. Цана Аликова, 103. Донка Спиридонова, 104. Д. Цон. Равукановъ, 105. Баба Иваница Равсуканова, 106. Миланила С Поповъ, 107. Хр Топчиевъ, 108. Руси Ст. Топчиевъ, 109. Юрд. Хвърлевъ, 110. Рашко Ив Кожуф 111. Капитанъ Данчевъ, 112 Майоръ Марииовъ 113. Ник. Петковъ, 114. Хр Стояновъ, 115. Хр, Н. Кожуфар. 116. Хр. В. Поповъ, 117. Ил. Т. Лечова, 118. Ст. Николовъ, 119. Ник. С. Иовчовъ, 120. Юрд. Ивановъ.

По 60 стот.: 1. Стои Ивановъ, 2. Мих. Калчевъ.

По 50 стот.: 1. Юр. Видоловъ, 2. К. Христовъ, 3. Ив. Ив. Ладинаковъ, 4. П. Икономовъ, 5. Геор. Христовъ, 6 Ил. Симеоновъ, 7. Ник. Петровъ, 8. П. Гуневъ, 9. Ст. Н. Милковъ, 10. Хр. Бояджиевъ, 11. Г. Михалевъ, 12. П. Христовъ, 13. Тод Михаиловъ, 14. Ив. П. Миладиновъ, 15. Хр Драгановъ, 16. Никола Ивановъ, 17. Хр. Каракопилевъ, 18. Ст. Хр. Тропиловъ, 19. Тод. Димчовъ, 20. Саво Цвѣтковъ, 21 Юр Сутревъ, 22 Р. Евстатиевъ, 23. Юрд. Миряновъ, 24. Ал. Т. Костовъ, 25. Ник. П Куя-

дораджиевъ, 26, Ник. Ив. Славовъ, 27 Юр. Ив. Милковъ, 28. Ст. Банчовъ, 29. Сто. Драгостиновъ, 30. Ив. К. Казанджиевъ, 31. Юрд. Стояновъ, 32. Юрд. Велчевъ. 33. Хр. Панайотовъ, 34. Ив. Драгановъ, 35. (не се чете) . . 36. Мария Цончева, 37. Иванъ Хвърлевъ, 38. Мария Горбанова, 39. Денко Дончовъ, 40. Хр. Н: Торунковъ, 41. Ив. Малешковъ, 42. Никиф. Н·умовъ, 43. Петко Милановъ, 44. Ник Петровъ, 45 Цончо Боневъ, 46. Станю Ивановъ, 47. Ст Славовъ, 48. П. Стефановъ, 49. Юрд. Боевъ, 50 П. Ковачевъ, 51. Ив. Янакевъ, 52. Ив. Геновъ, 53. Юрд. Робевъ, 54. Хр. Иовковъ, 55. Ст. Ивановъ, 56 Ив. Драгановъ, 57. Дим. Николовъ, 58. Минчо Пановъ, 59. Ник. Ник. Шабановъ, 60 Ник. Н. Минковъ, 61. Д. Кръстевъ, 62. Геор. Ивановъ, 63. Ц. Ланчовъ, 64. Юрд. Милковъ, 65. Хр. Кънезъ 66. Д Николовъ, 67. Ив. Тасевъ, 68, Ник. Ив. Малешковъ, 69 П. Калчевъ, 70. Юрд. Ю. Кисьовъ, 71. Ил. Тачевъ, 72 Ник. Стояновъ, 73. Ант. Малчевъ, 74. Март. Лазаровъ, 75. Мих. Раевъ, 76. Недю Вълчевъ. 77. Кост П. Паливъ, 78. Юрданъ Лекето 79. Ник Недевъ, 80. Сава Христовъ, 81. Русе Юрдановъ, 82. Ник. П. Мавловъ, 83. Илия Ивановъ, 84. Юрд· Николовъ, 85 П. Горнаковъ, 86. Мих. Павлевъ, 87 Иосифъ Цончевъ, 88. Дим. Радневъ, 89. Д. Н Кукловъ. 90. Юрд. Цончовъ, 91. Попъ Андрѣица, 92. Хр. Миряновъ, 93. Ст. Драгановъ, 94. Иванъ Пѣевъ, 95. Юрд. Брайновъ, 96. Ив. Кънчевъ, 97. Стой. Петковъ, 98. Петко Агата, 99. Христо Кънчовъ, 100. Петко Цончовъ.

По 40 стот.: 1. Ив. Лукановъ, 2. Юрд. Русевъ, 3. Драгостинъ Недевъ, 4. Ник. Андроневъ, 5. Никиф. Златиновъ, 6. Тод. Ивановъ 7. Матея Николовъ, 8. Хр Недевъ, 9. Н. Хатибовъ, 10 Юрд. Димчевъ, 11. Петко Златевъ, 12. Кънчо Христовъ, 13. Баба Христовица,

По 30 стот.: 1. Стойковица Жугаловъ, 2. Христовица Шалваровъ, 3. Сава Иосифовъ, 4. П. Русевъ, 5. Донка П. Райкова, 6. Юрд. Христовъ, 7 Юрд. Лѣсковчанина, 8. Т. Юрдановъ, 9. Сто. Христовъ. 10. Юрд· П· Кундураджиевъ, 11. Стоянъ Налбантовъ.

По 20 стот.: 1. Геор. Стояновъ, 2. Рада Димчева, 3. Юрд. Николовъ, 4. Пет. Николовъ, 5. Юрд. Христовъ, 6. Юрд. Христовъ, 7. Вълчовица, 8. Ради Георгевъ, 9. Петко Юрдановъ, 10. Димовъ, 11. Дончо Халваджия, 12. Ник. Пенчевъ, 13 Петко Костовъ, 14. Роза Ангелова, 15. Ст. Ив. Юрдановъ, 16. М. Стефановъ, 17 Христо Добревъ, 18. Р. Градинаровъ, 19. Иваница Габровка а, 20 Стоя. Ивановъ, 21. Ник, М. Бояджиевъ, 22. Ник. Ганчевъ, 23 Ив. Юрдановъ, 24. Ст. Шиниковъ, 25. Ив Райковъ Геновчето, (23 стот.) 26 Ив Христовъ, 27. Хр. Атанасовъ, 28. Цона Вълчева, 29 Лаз. Топчиевъ, 30. Юрданица Киревъ, 31. Ц. Ив, Улийковъ, 32. Радиювица Недевъ, 33. Ив. П. Бошнаковъ, 34. Ив. Мирчевъ, 35. Г Ивановъ, 36. Цончо Атанасовъ, 37. Петровица Писковъ

По 10 стот.: 1 Ив. Матѣевъ, 2 Михо Станевъ, 3. Стоя Гуцовъ, 4. Д. Недѣлковъ, 5. Сто. Николовъ, 6. Сава Цончевъ, 7. Ап. Драгостиновъ, 8 Ив Василевъ, 9. Хр. Димовъ, 10. Д. Христовъ, 11. Ст. Николовъ.

По 5 стот: 1. Сава Николовъ. 2. Илия Ивановъ, 3 Хр. Ивановъ. 4. Ив Стояновъ, 5. Тодоръ, 6. Ангелина Цачева.

с. Ачларе (Карнобатско)

Събрано отъ населението сумата 21·40 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. Антонъ, Новакъ, 2. Мушо Чаневъ,

По 1 левъ· 1. Хр. Паскалевъ, 2. Ж. К. Маневъ, 3. Тома Божиловъ, 4. Ст. Герджиковъ, 5. Еню Ноновъ, 6. Сотирь. П. Папазовъ, 7. Вълко Димитровъ, 8 П. Русевъ, 9. Тод Димитровъ, 10. Д 3. Джамарвангилийски, 11. Нику Драгневъ, 12, Ив. Стефановъ, 13. свещ. С. Поповъ 14. Петко Р. Боевъ, 15. М. Пѣевъ, 16. Колю Минковъ, 17. Д. Карапвановъ, 40 ст.: Ив. Д Овчаровъ.

с. Хаджиевлии (Карнобатско)

Събрана отъ жителитѣ отъ Георги Шевкеновъ сумата 13·30 лева.

Пожертвуватели.

По 5 лева: Атанасъ Милановъ.

„ 1 левъ: 1. Г. Хр. Шевкеновъ, 2. Г. Я. Кокорова, 3. Ганчо Минчовъ, 4. Хр. К. Арнаудовъ, 5. Д. Панайотовъ, 6. Нота Петрова.

По 50 ст.: 1. Диню Димитровъ, 2 Миху Статевъ, 3. Д. Василевъ, 4. Илия Георгиевъ.

По 30 стот.: Иовчо К. Ковачевъ,

с. Сунгурларе (Карнобатско)

Събрана отъ жителитѣ отъ Димитъръ Поповъ, сумата 35 60 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Юр Тодоровъ Скендера, 2. Ив. Христовъ, 3. Стойко Стояновъ.
По 3. лева. Апост. Григоровъ.
„ По 2 лева: 1. Ив. Сим. Маревъ. 2. Рачо Николовъ.
По 1 левъ: 1 Х. Х., 2. Ст Дим. Бъчеваря, 3. Исакъ Иосифовъ, 4. Ник Яневъ, 5 Андр. Николовъ, 6. Дим. Павловъ, 7. Еню Петровъ, 8. Неичо Ив. Христовъ.
По 50 ст.: 1. Дим. Поповъ, 2. Нед. П. Чавдаровъ, 3. Чанко Ралчевъ, 4. Анг Димитр. Крастила, 5 Меркадъ Мануеловъ, 6. Павле Стойчевъ, 7. Слав. Николовъ. 7 Сп. П. Геревовъ.
По 40 ст.: Никола З. Завриинъ.
По 20 ст. Геор. Ангеловъ.

с. Караджиларе (Карнобатско)

Събрана отъ жителитѣ по инициативата на една комисия въ съставъ: Минчо Ивановъ учитель свещ. Д. Димовъ, Динко Георчевъ и Стойчо Стояновъ сумата 152·40 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева Дим. Костовъ.
„ 9 лева: Петко Ивановъ.
„ 5 лева: Нико Яневъ, 2. Георги Найденовъ, 3. Лид Ивановъ, 4. свещ. Д. Димовъ, 5. Ник. Тодоровъ, 6. Стайко Троевъ.
По 3. лева: 1. Минчо Ивановъ, (учитель), Киро Видевъ, 3. Кънчо Минчевъ
По 3.60 лева: 1. Динко Георчевъ, 2 Костад. Пейчевъ, 3. Петко Гочевъ.
По 2·20 лева: 1. Трою Христовъ, 2. Дим. Станчевъ, 3. Стайко Наневъ, 4. Теню Георгевъ, 5. Ив. Славовъ, 6. Ник. Георгевъ.
По 2 лева: 1. Геор. Стояновъ, 2. Стойно Велевъ, 3. Генчо Недѣлковъ, 4. Милю Вълчевъ, 5. Тод. Никовъ, 6. Киро Стоянчовъ, 7. Димо Георгевъ, 8 Ив Дучевъ, 9. Нончо Нешовъ, 10. Яко Бохоровъ, 11. Деню Георгевъ, 12. Стойко Найденовъ.
По 1·80: 1. Нутю Здравковъ, 2. Мих. Минчевъ, 3. Стойко Георгевъ, 4. Дим. К. Ивановъ, 5. Вас. Стояновъ, 6. Ив. Стаевъ, 7. Анг. Ивановъ, 8 Ив. Кировъ, 9. Ив. Доневъ, 10 Геор Желевъ.
По 1·10: 1. Стойчо Стояновъ, 2. Желю Ивановъ, 3. Ив. Колевъ, 4. Ив. Петровъ, 5. Ив. Петковъ, 6. Ив. Велиновъ, 7. Пет. Христовъ, 8. Таню Стойчевъ, 9. Дим. Ганевъ, 10. С. Вълчевъ, 11 Хр. Добревъ,
По 1 левъ: 1. Желѣв. Стояновъ, 2 П. Стайковъ, 3. Ив. Тотевъ, 4. П. Добревъ, 5. Вас. Петровъ, 6. Ц. Стойновъ, 7. Ив. Димитровъ, 8. Ив. Колевъ, 9. Нед. Ивановъ, 10. Киро Георгевъ, 11 Киро Минчевъ, 12. Тод. Геновъ, 13. Дим. Ганевъ, 14. Георги Ив. Падаря.
По 90 ст.: 1. Юр. Вълчевъ, 2. Таню Петровъ.
По 50 стот. Шедеръ Аргировъ.

с. Павелъ (Свищовско)

Събрана отъ жителитѣ, сумата 32·80 л.

Пожертвуватели.

По 2 лева: 1. Гровю Василевъ, 2. Коста Андрѣевъ, 3. Анг. Сидеревъ, 4. Нед. Пушкаровъ.
По 1 20: Дим. Коцевъ.
„ 1 левъ: 1 Дим. Коцевъ, 2. Алекс. 3. Дим Славчевъ, 4. Киню Николовъ, 5. Ат Стояновъ, 6 К. Пенчовъ, 7, Ив. Дотевъ.
80 стот.: Юрд. Петковъ.
По 50 ст.: 1. Ст. Шипчановъ, 2. Ал. Пенчевъ, 3. Дим Петровъ, 4. Гочо Пушкаровъ, 5. Петко Енчовъ, 6. Еню Поповъ, 7. Тито Кировъ, 8 Марко Колевъ, 9. Ил. Донковъ, 10. Ламби Костовъ, 11. Колю Мариновъ, 12 Недѣл. Стойчевъ, 13. Къню Христовъ, 14. Колю Пенчевъ.
По 40 стот.: 1. Дим. Саржиевановъ, 2 Ил. П. Лазаровъ, 3. Дим, Поповъ, 4. Игнатъ Игнатовъ, 5. Таню Недѣлчевъ, 6 Тачо Цвѣтковъ.
По 30 ст: 1. Дим. Дочевъ, 2. П. П. Кринчевъ, 3. П. Геневъ, 4. Пею Христевъ, 5. Рачо Томовъ, 6. Миню Недѣлчевъ, 7. Янко Ганевъ, 8 Куманъ Кръстовъ, 9. Ст. Томевъ, 10. Ив. Лазаровъ, 11. Аронъ Жуванъ, 12. Божанъ Николовъ, 13 В. Н. Джамбазовъ, 14, А Живковъ, 15. Цв. Д Неневъ, 16. Станчо Д. Тодоровъ 17. Сава Сидеревъ, 18. Кино Николовъ, 19. Ст. Поповъ.
По 20 ст.: 1. Мар. Кънчовъ, 2. Недко Кировъ, 3. Ник. Костадиновъ, 4. Минко Тодоровъ, 5. Дим. Станчовъ, 6. Мар. Христовъ, 7. Мар Великовъ, 8. Они Гергевъ, 9 Петъръ Атанасовъ.

с Гарванъ (Силистренско)

Събрана отъ жителитѣ отъ общинското управление сумата 7·70.

Пожертвуватели

По 1 левъ: 1) свещ. Л. Илиевъ, 2) Драганъ Юрговъ
По 50 ст. 1) Г. Енювъ, 2) М. Петровъ, 3) Рачо Видоловъ, 4) Ив. Кировъ, 5) П.

Н. Мирчевъ, и П Недевъ, 6) Енчо Стоевъ
*П*о 40 стот.: Др. Добревъ,
„ 30 „ 1) Илия Николовъ, 2) Нед. Кръстевъ, 3) Мар. Добревъ.
По 20 стот.: 1) Р. Гергевъ, 2) Ил. Илиевъ, 3) Ф. Василевъ, 4) Братой Иванови, 5) Тод. Димитровъ, 6) Вас. Ивановъ

По 10 ст: 1) Кърст. Ивановъ, 2) Аражипъ Алиевъ, 3) *П*ени Герчевъ,

Освѣнъ това събрани доброволни пожертвувания и въ натура именно 22 крини жито, което като било продадено на публиченъ търгъ, получена била сумата 36·75 лева, та всичко отъ село Гарванъ, се получи сумата 44 45. (Списъкътъ на пожертвувателитѣ въ натура не испратенъ)

Гр Тутраканъ

Събрана отъ гражданитѣ отъ Г. Окол-Началникъ, Юр. Икономовъ сумата 158 лева.

Пожертвуватели.

*П*о 25 лева: Тутракан. поборнико опълчен. дружество.
По 20 лева: 1) Д. Теодоровъ, 2) С. Бебисъ, 3) Хаимъ А. Афталионъ, 4) Хр Стояновъ, (20 л влат.)
*П*о 10 лева Ив. В Пиротичъ.
„ 6 лева К. Любеновъ.
„ 5 лева 1) Хаимъ Бали. 2) В. х. Поповъ, 3) Ив. Кускуовъ, 4. Юрд. Иконововъ.
По 4 лева *П*. Драгановъ.
„ 2 „ Г. Дюлгеровъ.
„ 1 5 „ Ив Търневъ.
„ 1 „ Н С. Теряневъ.
„ 50 стот. 1) Д. Н. Костовъ, 2) Б. Поповъ, 3) П. Галкански, 4) Б. Белчовъ, 5) *П*. Атанасовъ, 6) Н. Милитаровъ, 7) Ан. Ивановъ, 8) Хр. Марковъ, 9) Стан. Пеневъ
По 40 стот.: 1) Ант Поповъ, 2) Рал. Станевъ, 3) Г. Такевъ
По 30 ст. 1) Хр Продановъ, 2) Нед. Василевъ, 3) Ст. Тодоровъ, 4) Ив Добревъ, по 25 стот. 1) Тод. Райковъ, 2 *П*. Стойловъ.
По 20 ст. 1) Т. Стойковъ 2) М. Станевъ 3) П. Мариновъ, 4) Т. Стефановъ, 5) Ив. Абаджи, 6) П. Станевъ.
По 15 стот. П. Кулевъ.

с. Идебикъ (Хасковско).

Събрана отъ жителитѣ отъ Пилю Георгиевъ, *С*т. Ванчевъ сумата 35 лева.

Пожертвуватели.

По 1.50 лева. Ванчо Живковъ.
„ 1.40 „ Живко Пашиновъ.
„ 1 „ 1. Пилю Гергевъ, 2. Стайно Валчевъ, 3. Петю Герчевъ, 4. В. Манаховъ, 5 Добр. Желевъ, 6. Танчо Далевъ, 7. Дим. Геговъ. 8. Димо Митковъ, 9. Гого Делчевъ, 10. Митко Делчовъ, 11. Д. Заприновъ, 12 Анг Костовъ, 13. К. Живковъ, 14. Гого Русевъ.
По 70 стот.: Нест. Кувевъ.
„ 60 „ 1. Вас. Митковъ, 2. Димо Русевъ, 3 Ванчо Колчевъ, 4. Ванчо Хр Кабовъ.
По 50 ст: 1. Д. Каколевъ, 2. Еню Петровъ, 3. П. Ванчевъ, 4. Ат. Аврамовъ, 5. *М*ар. Дюлгеровъ, 6. Колю Петевъ, 7. П Аврамовъ, 8. Т. Радевъ, 9. Ж. Аврамовъ, 10. Д. Г. Алтъниковъ, 11. Д. Четаловъ, 12. Демонъ Митевъ, 13. Кончо Матевъ, 14. Мил. Петевъ, 15. Г. К. Гоговъ, 16. Юр. Шоповъ, 17. Патинъ Вълчевъ, 18. Т Геговъ 19. Г. Боничевъ, 20 Янчо Георгевъ, 21. Г. К. Гочевъ, 22. Господ. *С*танковъ, 23. Тенюколешовъ, 24. К. Вълковъ, 25. Гого Геновъ.
По 40 стот.: 1. Кирчо Пилевъ, 2. Ваню Петевъ, 3. Дим. Колевъ, 4. В. Филибовъ.
*П*о 35 ст.: Мито Костовъ.
„ 20 стот.: 1. В. Вълчановъ, 2. Стоя Заприновъ.
По 15 стот. Сто. Пеневъ.

с. Индже—Кьой (Хасковско)

Събрана отъ жителитѣ отъ Г. Кмета, Маринъ Русевъ сумата 28.60

Пожертвуватели:

По 4 лева: Колю Ганчевъ.
По 2 лева: 1) М. Петровъ, 2) Ст. Я. Ангеловски, 3) Ваню Митевъ, 4) Г. Ковачевъ,
По 1 левъ: 1. П. Петровъ, 2) Райчо Петровъ, 3) Мар. Добревъ, 4) П. Райчевъ 5) Мадрилъ Георгиевъ, 6) Тено Маревъ 7) Дим. Несторовъ, 8) Лазу Тоневъ, 9) Дѣлчо Теневъ, 10) Бойдю Георгиевъ, 11) Яню Марашевъ, 12) Колинъ Тодевъ, 13) Тянко Петковъ, 14) Свещ. С. Стоевъ, 15) Лазко Ивановъ.
По 60 ст. Мар. Петковъ.

с. Бѣленци (Луковатско).

Събрана отъ жителитѣ отъ свещ. К. Златевъ сумата 15 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева свещ. К. Златевъ.
" 1 левъ: 1) Цоло Станковъ, 2) Дико Ивановъ.
1·25 лева отъ дискосъ.
По 50 ст. 1) Хр. Велчовъ, 2) Дончо Петковъ, 3) Крачунъ Тодоровъ, 4) Цоло Неновъ.

По 30 стот. 1) Мико Геновъ, 2) Герю Крачуновъ,

По 20 стот. 1) Нед. Дочовъ, 2) Дим Тодоровъ, 3) Герго Райчовъ, 4) Мар Георгиевъ, 5) Найд. Дончовъ, 6) Мар. Мотовъ, 7) Мар. Вулювъ, 8) Ст. Петровъ 9) Пачо Вутевъ, 10) Вулю И. Павовъ 11) И. Д. Кръстевъ, 12) Д. Иотовъ, 13) Ган. Ивановъ. 14) П. Иотовъ, 15) Гровю Мишовъ. 16) Вас Сжйковъ, 17) Ст. Вълковъ, 18) Тан. Ниновъ, 19) Пет. Иотевъ.

По 15 стот. Иото Ивановъ.
" 10 " 1) Иото Дойчовъ, 2) В Николовъ. 3) Стою Кръстевъ, 4) Кр. Сжйковъ, 5) Н Ниновъ, 6) Ив. Вековъ. 7) Цоло Дончевъ, 8) Пет. Семковъ, 9) Тод. Сжйковъ, 10) Ст. Нановъ, 11) Г. Ивановъ, 12) Тран. Атанасовъ, 13) Пет. Ио. Пановъ, 14) Ст. Петковъ, 15) Сжйко Вековъ, 16) Ив Марковъ, 17) Кънчо Петровъ. 18) Пет. Неновъ, 19) Пет. Цековъ, 20) Ив. Вулювъ, 21) Нано Петковъ, 22) Хр. Геновъ, 23) Пен. Начовъ. 24) Лало Дановъ, 25) Мар Вековъ, 26) Гено Миковъ, 27) Нан. Стоевъ, 28) Цоло Вековъ, 29) Пет. Гергевъ, 30) Сто. Ценковъ, 31) Ганчо Христовъ.
По 5 стот. 1) Асанъ Байрамовъ, 2) Ибо Алиевъ.

с. **Дойренци** (Ловчанско).

Събрана отъ жителитѣ отъ общин. управление сумата 40 лева.

Пожертвуватели:

По 20 лева: Стоянъ Дамяновъ.
" 3 лева: 1) свещ. Ц. Гайчевъ, 2) Лав. Дичовъ.
По 2 лева: Г. Нанковъ.
" 1 левъ: 1) К. Мариновъ, 2) Ник. Поповъ, 3) П. Т. Нанковъ, 4) Киро М. Иоцовъ, 5) Първ. Христовъ, 6) Ян. Христовъ, 7) Н. Лаловъ, 8) Ив. Поповъ, 9) Ц. Николовъ, 10) А. Петровъ, 11) Ник. Панайотовъ, 12) Начо Петровъ.

с. **Имерлии** (Ямболско)

Събрана отъ жителитѣ отъ Генко Д. Генковъ сумата 11·15 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1) Х Панайотъ х. Василевъ, 2) Вълчо Славовъ, 3) Сжби Дянковъ, 4) Ж. Стояновъ Говеларовъ, 5) Ст. Петровъ. 6) Сто. Пеневъ, 7) Господ. Станевъ, 8) Койчо Аврамовъ.
По 50 стот: 1) Г. Д. Генковъ, 2) Г. Енчовъ, 3) Джорджо Петровъ, 4) Г. Енчовъ, 5) Дянко Гечевъ.
По 25 ст.: Дим. Тодоровъ.
" 20 " 1) Даскаловска, 2) Кжно Петровъ.

с. **Боровица** (Бѣлоградчишко).

Събрара отъ жителитѣ отъ Г. Иванъ Петровъ сумата 20 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1 Дим. Трифоновъ, 2. Мих. Н. Шарковъ; 3) свещ. В. Пуячовъ, 4) Тр. Ковачовъ, 5) Геор. Николовъ.
По 60 ст: 1) Ник. Ивановъ, 2) Вел. Николовъ.
По 50: ст. 1) Ив. Николовъ, 2) Ан. Ивановъ, 3) Живко Игнатовъ, 4) Пет. Илиевъ, 5) Живко Димитровъ, 6) Анг. Веселиновъ, 7) Ив. Петровъ, 8) В. Петровъ 9) Матей Николовъ, 10) Дам. Живковъ 11) Джоно Стаменовъ, 12) П. Томовъ, 13) Ефтимъ Илиевъ, 14) Кр. Ивановъ.
По. 40 ст. 1) Рангелъ Живковъ, 1) Русинъ Джоновъ.
По 30 ст. 1) П. Трифоновъ, 2) Весе Цоневъ
По 20 ст. 1) Ив Павловъ, 2) Ат. Тодоровъ, 3) Сто. Каменовъ, 4) Млад Каменовъ, 5) Т Танчовъ, 6) Тома Митовъ, 7) Г. Русиновъ, 8) Младенъ Неделчевъ, 9) Илия Живковъ, 10) Сим. Стояновъ, 11) Пуячо Игнатовъ, 12 Тр. Пуячовъ, 13) Сто. Ивановъ, 14) Каменъ Кръстевъ, 15) Мито Джорджовъ, 16) Ат. Пешовъ. 17) Вас. Митовъ, 18) Спасъ Живковъ, 19) Джоно Петровъ, 20) Жив. Тодоровъ, 21) Тод. Вельовъ. 22) Джоно Димитровъ, 23) Тод. Вълчовъ, 24) Лозанъ Ивановъ, 25) Найд Димитровъ, 26) Ив. Ивановъ,
По 10 ст. 1) Сим. Митовъ. 2) Ефт Вельовъ.

с **Мокрешъ и Душилница.**
(Ломско).

• Събрана отъ жителитѣ отъ учителитѣ и свещеника сумата 30·77 л.

Пожертвуватели:

По 5 лева: попъ Ангелъ п. Цековъ.

По 2 лева. 1. Пав. Димитровъ, 2. Триф Николовъ.

По 1 левъ: 1. Ико Цековъ, 2. Иванъ Кировъ, 3. Ник. Тодоровъ 4. Кр Миковъ 5. Геор. Паковъ, 6. Ст. Димитровъ, 7. Ник. Поповъ.

По 50 ст: 1. Маноилъ Спасовъ, 2. Миленко Първановъ, 3. Миленко Първановъ, 4. Нако Тодоровъ, 5. Штъти Георгиевъ. 6. Нако Пъри Мимчоловъ, 7. Цѣно Качовъ, 8. Иорд. Първановъ, 9. Алекси Първановъ, 10. Спасъ Миковъ, 11. Кр. Спасовъ, 12 Тр. Спасовъ 13. Дам. Цековъ, 14 Я. Мариновъ, 15 Дим. Първановъ, 16. Иосифъ Младеновъ, 17. Бонка Атанасова, учителка, 18. Радка Маринова, учителка.

По 40 ст.. 1. Милко Младеновъ 2. Яко Георгиевъ.

По 30 ст., Младенъ Пет. Бузвнъ.

По 25 ст.. Ерменко Богдановъ

По 20 ст. 1. Ман. Митовъ, 2. Гавр. Георгиевъ, 3. Пър. Недѣлковъ, 4. Кр. Михаиловъ, 5. Тома Трифоновъ, 6. Рангелъ Стаменовъ, 7 Дим Трифоновъ, 8 Мито Георгиевъ, 9. Лав. Боновъ, 10. Бож. Кръстовъ, 11. Лид Явьовъ, 12. Яню Тодоровъ, 13. Ман. Миновъ, 14. Апост. Джорджовъ, 15. Комута Николова, 16. Дим Алексовъ.

По 10 ст.. 1. Нисторъ Савовъ, 2. Млад Цѣновъ, 3 Кр. Видоловъ, 4 Бож. Къновъ, 5. Зап. Младеновъ, 6. Лико Марковъ, 7. Ил. Стояновъ, 8. Търньо Горчевъ, 9 Иорд Ивановъ, 10. Триф. Митовъ, 11. Първа Данаилова.

По 7 ст. Цѣно Малчовъ По 5 стот. Първ. Ваковъ.

с. **Богданлия.** (Софийско)

Събрана отъ жителитѣ сумата 43·05 лева и изпратена отъ К. Теодоровъ.

(Списъкътъ на г. г. пожертвувателитѣ не изпратенъ)

с. **Васильовци** (Ломско).

Събрано отъ жителитѣ отъ Г. М. Цв. Шкочагаровъ, сумата 30 09 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ. 1. Яко Д. Деларея, 2. Герго Господиновъ, 3) Братия Я. и Г. Попови, 4. свещ Марко Кочовъ, 5. Брат. К. Т Ерменкови. 6. Аврамъ Валачовъ 7. Ал. х. Николовъ.

По 70 ст Сабитанъ И. Бекарой.

По 60 ст. Г. Стамевъ.

По 50 ст. 1 Дим. Стойковъ. 2. Г. п. Димитровъ, 3. Гоцо Младеновъ, 4. Мит. Ивановъ, 5. Млад. Мариновъ, 6. Никола Кравцоръ, 7. К. Петковъ, 8. П. Виденовъ, 9. Гено Вълчовъ, 10. М. Петковъ, 11. Мл. Балъкчийски, 12. Гор. Петковъ, 13. Д. А. Табаковъ 14. Петъръ Пановъ, 15. Р. Н Бортиялковъ, 16. Сот. Станковъ, 17 П. Ивановъ, 18. Василъ Ивановъ

По 40 ст 1. Хар. Игнатовъ, 2. Томо Тодоровъ, 3. Сим Ивановъ

По 30 ст. 1. Луканъ Младеновъ, 2. Д. Трифоновъ. 3 Здравко Геновъ, 4. Цв. Петровъ.

По 20 ст. 1 Вас. Ив. Вѣтрошка, 2. Милю Игнатовъ, 3. Фил. Горановъ, 4. Иванъ Тодоровъ, 5. Алек. Велковъ, 6. Сим П. Драгоевски, 7. Вельо Куновъ, 8. Г. Ивановъ, 9, Ив. Джуряжовъ, 10. Костад. Ивановъ, 11. Геор. Лачовъ, 12. Живко Гължбовъ, 13 Мл. Ивановъ, 14. Тод Симеоновъ, 15 Мар. Кжчовъ, 16. Иванъ Неновъ, 17. Нино Симеоновъ, 18. Питко Горановъ, 19 Млад. Димитровъ 20. Ил. Геновъ, 21. Симо Стефановъ, 22. Геор. Димитровъ, 23. К. Мончовъ, 24. Вас Ценовъ, 25. А. Генчовъ, 26. Г. Куртовъ, 27. Тод Стояновъ, 28. Ник. Георгиевъ, 29. Дими Първановъ, 30. Вас. Стояновъ, 31. Ат. Найденовъ, 32. М. Алиювъ. 33. Р. Хрангеловъ, 34. А. Куртовъ, 35. Мито Стефановъ, 36. П. Петровъ, 37. Лав. Велковъ.

По 10 ст. 1. М. Цв. Шокчагеровъ. 2. Каменъ Сарфиновъ, 3. Іонъ Ивановъ, 4 Ал. Ив. Кожухарь, 5 Лов. Илиевъ, 6. Мих. Велковъ, 7. Авр. Димитровъ, 8. Ив Цековъ. 9. Г Манoловъ, 10 Ил. Велковъ. 11 Сго. Ивановъ, 12. Първанъ Ивановъ. 13. Тод. Петровъ, 14. Салия Асановъ, 15. Минко Дервишовъ, 16. Як. Ив Вѣтрушка, 17. Г. Младеновъ, 18. М. Цонева, 19. Игн. Нацовъ, 20. Ал. Куртовъ, 21. Гр. Ивановъ, 22. Зах. Ивановъ, 23. Мил. Стояновъ, 24. Мехмедъ Шанковъ, 25. Л. Байрамовъ, 26 Пан. Николовъ, 27. Др. Младеновъ, 28. Ив. Божиновъ, 29. Млад. П. Гановъ,

По 5 стот: 1. Т. Боновъ, 2. Ил. Вълчовъ.

с. **Боженци** (Габровско)

Събрно отъ 142 пожертвуватели отъ общин. управ. сумата 120.50 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Хад. Хр. Матевъ, 2. Цанко Гатевъ.

По 4 лева: 1. Н. Ив. Дрѣнковъ, 2. Ат. Христовъ.

По 3 лева: 1. Ц. Д. Джуленовъ,

По 2 лева: 1. Руси Дончовъ, 2. Тод. Симеоновъ, 3. Цана К. Симеонова, 4 Т. Конарова, 5. Кир. Конаровъ, 6. Ив. Минчевъ, 7 Т и Ст. Петкови, 8. Мома Ив. Робова.

По 1.5 лева: 1. Тодора Косева, 2. Дечка Попова. 3. Тод. Колевъ, 4. Нед. Дочковъ, 5. Ив. Тодоровъ.

По 1 левъ: 1. Кол Недѣлковъ, 2. Хр. Лучниковъ, 3. Калчо Петковъ. 4. Лаз. Миховъ, 5. Ив. С. Робевъ, 6. Андр. Колевъ, 7. Коста Петковъ, 8. Пенчо Колевъ. 9. К. Цанковъ, 10. М Колевъ, 11. До. Миховъ, 12: Пет. Костовъ, 13. Ст. Поповъ, 14. Ц. Панчевъ, 15. П. Миховъ, 16. Ив. Миховъ, 17. К. Митевъ, 18. К. Ивановъ, 19. П. Русеновъ. 20. Нед. Рачевъ, 21. Ст. Ивановъ. 22. Мария С. Лазарова, 23. Пет. Милчевъ, 24. Мил, Русиновъ, 25. Ив. Русиновъ, 26. Мих. Дянковъ, 27. Пет. Андрѣевъ, 28. Ив. Недѣлковъ, 29. Ив К. Ивановъ, 30 Хр. Савчовъ, 31. Хр. Диновъ, 32. Цанка Петрова, 33. Д Ненковъ, 34. К. Добревъ, 35. М. Дочуровъ, 36. Ст. Станевъ, 37. Ив. Дотовъ. 38. Беро Стоевъ. 39 Ив. Минчевъ, 40. Станка Русева, 41. Минка Тотева, 42. Мария С. Попова, 43. Пет. Димовъ, 44. Ив. Димовъ, 45. Мариа С. Джуленова.

По 50 стот: 1. М. П. Анковъ, 2. Деню Лазаровъ, 3. М. Стойчевъ, 4. Косто Ивановъ, 5. П. П. Кожухаровъ, 6 Дачо Бѣлчевъ, 7. Бѣлчо Дачовъ, 8. М. Тодоровъ, 9. Ненко Радевъ, 10. Колю Петровъ, 11. Пет. Пенчевъ, 12. М. Ц Лучниковъ. 13. Калчо Пенчевъ, 14. Н В. Топаловъ, 15. Пет. Колевъ. 16. Мен. Джуровъ, 17. Ив. Бончевъ, 18. Кълю Ивановъ, 19. М. Анкова, 20. Цана Велева, 21. Коно Стояновъ. 22. П. Славчевъ, 23. Андр Христовъ, 24. Б. Станевъ, 25. Хр. Славчевъ, 26. М. Христовъ, 27. Ив. Калчевъ. 28 А. Миховъ, 29. Пен. Ивановъ. 30. Мария Милчева, 31. П. В. Топаловъ, 32. Ст. П Бакаловъ, 33. П. Христовъ, 34. Ст. Ненковъ, 35. Ив. Маневъ, 36. Ст. Коевъ, 37. Д. Маневъ, 38. Пет. Калчевъ, 39. А. Пенчевъ, 40. Т. Димитровъ, 41. Ц. Ивановъ, 43. Ив. Цанковъ, 43. Рада Лазарова. 44. Иванка М. Анкова.

По 40 ст. 1. Тод. Цаневъ, 2 Ст. Митевъ, 3. Ив. Д. Бѣлчевъ, 4. Дона В. Бояджиева, 5. Ив. Петровъ, 6. Ц. Ивановъ, 7. Хр. Станевъ.

По 30 стот.: 1) Боню Станевъ, 2) Станка К. Червенакова, 3] Михо Андрѣевъ, 4) Михо Христовъ, 5] К. Христовъ, 6) Андр. Христовъ, 7) Хр. Миховъ.

По 20 ст. 1 Сали Хасановъ, 2. Иовчо Пенчовъ, 3 Пет. Лазаровъ, 4. Пена Коева, 5. Пет. Миневъ, 6. Дон. Ивановъ, 7. И. Цвѣтковъ, 8. Ив. Иливевъ, 9. Ив. Дончевъ, 10. Ганчо Петковъ, 11. Дянко Андрѣевъ, 12. К. Петровъ. 13. Тод. Петровъ, 14. Ст. Ковачевъ, 15. Ил. Беровъ, 16. Б. Тодоровъ, 17. Б. Митовъ, 18. Иов. Калчовъ, 19. Ст. Цанковъ.

По 10 стот.: 1. Минчо Новаковъ, 2. Пет. Цанковъ, 3. Ц. Колевъ.

с. **Градище** (Севлиевско).

Събрано отъ 68 пожертвуватели отъ общ. управ. сумата 23 лева.

Пожертвуватели:

По 1.40 ст., Нед Цвѣтковъ.

По 1 левъ: 1) Ц. Поповъ, 2) Ц. Ив. Коевъ, 3) Р. Ц. Кушевъ, 4] Гана Ив. Матѣева. 5] П. И. Гановъ.

По 70 ст. Нейко Ганевъ.

„ 60 „ Славей Хинковъ.

„ 50 „ 1. Хр. Мариновъ, 2. Хр. Мановъ, 3. Ст. Лазаровъ, 4. Ив. Христовъ, 5. Нед. Цоневъ, 6. Недѣлчо Шмъкъ 7. К. Ганевъ, 8. Дочо Гановъ, 9. Иванъ Стоевъ.

По 40 ст.: 1. Хр. Вълевъ, 2. Петъръ Вълевъ, 3. Ив Христовъ.

По 30 ст. 1. Велю Христовъ, 2. Ганю В. Велчевъ, 3. Ц. Минковъ, 4. Ганчо Русевъ, 5. Нед. Христовъ, 6. Дим. Марковъ. 7. Нед. Вълевъ, 8. Ганю Петровъ.

По 20 стот. 1. Цв Коневъ, 2. Минчо Христовъ, 3: Дан. Ганювъ, 4. Мичо Моневъ, 5. Ганчо С. Пеневъ, 6. П. Лазаровъ, 7. Иванъ Стояновъ, 8. Д. Р. Райковъ, 9. К. Трифуновъ, 10. П. Цвѣтковъ, 11. В. Момерклинъ, 12. Нед. Бойчоолу, 13. Стеф. Цоневъ, 14. Дочо Петлевъ. 15. Б. Н. Сеповъ, 16. В. Ганевъ, 17. Хр. Геновъ, 18. Ив. Стоевъ, 19. Стан. Савовъ, 20. Ган. Николовъ, 21. Ц. Ив. Ванковъ, 22. П. Геневъ, 23. Стою Коневъ, 24. Колю Мичовъ, 25 Ив. Димитровъ. 26. Кр. Рачовъ, 27. Митко Кюсетъ, 28. Ив. Коновъ, 29 Нед. Кочевъ, 30 П. Иончевъ, 31. Ганю Коновъ, 32. Геню Недѣлковъ

По 10 стот.: 1. Атанасъ Торфо.. 2. Днико Цоновъ, 3. Върбанъ Ганевъ, 4. Митю Каниката, 5. Колю Бончовъ, 6 К. Стояновъ, 7. Хр. Страновъ, 8. Геню Анчиковъ.

с. Перущица (Пловдивско)

Събрано отъ жителитѣ отъ специално избраната за цѣльта комисия отъ многолюдно събрание възлиза на сумата 964·75 лева отъ 270 души пожертвуватели.

Пожертвуватели:

По 50 лева: свещ. Стоянъ Н. Божковъ.

По 21 левъ: Никола Янколовъ.

По 20 лева: 1. Стоименъ Аргиловъ, 2. Проданъ Н. Божковъ, 3. Рангелъ Витановъ.

По 10 лева 1. Никола Делювъ, 2. Рангелъ Н. Делювъ, 3) Костадинъ Пейчовъ, 4) Георги Каймакановъ, 5. Ив. Д. Тилевъ, 6. Георги К Делчевъ, 7. Хаджи Дафу Личевъ, 8. Петъръ Мишевъ. 9. Атанасъ Рунчевъ, 10. Личо Димовъ, 11. Иванъ Дардовъ, 12. Стоименъ Н. Айвазовъ, 13. Стоянъ Н Айвазовъ, 14. Георго И Гаговъ, 15 Стоянъ Цалбантовъ, 16. Чубра Арх. Витанова, 17. свещ. Костад. Г. Пеновъ, 18. Костадинъ А. Чулаковъ, 19. Маташъ Добренъ, 20 Костадинъ Личовъ, 21 Георги Тенчовъ.

По 5 лева: 1. Спасъ К. Божковъ, 2. Георги К Менювъ, 3 Спасъ И Величковъ, 4. Александъръ Кираченъ. 5. Петъръ Насковъ, 6. Атанасъ Пейчовъ, 7. Райчо Пейчовъ, 8. Христо Андрѣевъ, 9. Ат Накевъ, 10. Хр. А. Табаковъ, 11. Павлю Насевъ, 12. Дим. Лачковъ, 13. Драг. Глошевъ, 14. Геор. Табовъ, 15. Апост. Накевъ, 16. Костадинъ П. Теньовъ, 17. Апост. Гроздановъ 18. Ив. Арх Делюва, 19. Костад. Арх. Делюва, 20. Драг. Божковъ, 21. Георги П. Кираченъ, 22. Динку Божковъ 23. Михалъ Мишевъ. 24. Алекс. Гюшевъ, 25. Рангелъ Дяновъ, 26. Тод Г. Къневъ, 27. Стоянъ Патовъ, 28. Ив. Дяновъ, 29. Геор. И. Димовъ, 30. Геор. И. Теновъ, 31. Костад. Райковъ, 32. Ник П. Злачовъ, 33. Сп. А. Гилевъ, 34. Костад. Т. Кръстевъ, 35. Ст. Г. Божковъ, 36 Геор. А. Айвазовъ, 37. Тод. Янколвъ, 38. Михалъ Дамбовъ, 39. Сп. Тиловъ, 40. Геор. Марлячовъ, 41 Рангелъ А. Кофчевъ, 42. Костад. Къкардаковъ, 43. Ранчу Боядживевъ, 44. Костад. Злачовъ, 45. Еню Милошовъ. 46. Рангелъ Кръстевъ, учит. 47. Костад Мановъ учит., 48. Сп Гълабовъ, учит. 49. Ив К. Михаиловъ, учит. 50. Стойко И. Славчовъ, 51. Неш. Гашаровъ, 52. Диню Влаевъ, 53. Нико Г. Тонковъ, 54. Ник. Тошковъ, 55 Тод. Гамеровъ, 56 Архангелъ Т. Илийчовъ, 57. Дим. Гашаровъ, 58. Х . . . . . 59. Ив. Е. Томевъ, 60 Ат. Рашковъ, 61 Тод. Тасковъ, 62. Александъръ Д. Андрѣевъ, 63. Дину Михаиловъ 64. Дафу Гамаровъ, 65. Ив. Л. Гамаровъ

По 4 80 Георги Мирияновъ.

„ 4 лева: 1. Ник. Арнвановъ, 2. Анаст. Андрѣевъ, 3. Тод. Тонковъ, 4. Стоянъ Х. Търндафелъ.

По 3 лева. 1. Ст. Арнвановъ, 2. Дим. Теновъ, 3. Дим. Калоферовъ, 4. Ат. Ангеловъ, 5. Петъръ Наковъ, 6. Стайко Кираченъ, 7. Петко Хр. Андрѣевъ, 8. Павлю Табовъ, 9. Тод. Пейчовъ, 10. Ат. Цачовъ, 11. Апост. Гроздановъ, 12. Сто. Чутевъ, 13. Гицо Матовъ, 14. Ник. Гашаровъ, 15. Ат. П, Тотевъ, 16. Ив. Симоновъ, 17. Илия Примовъ (учитель)

По 2.50 лева: 1. Иосифъ Арбовъ, 2. Дафу Кръстенъ.

По 2 лева 1. Драг. Гилевъ, 2. Костад. Кътевъ, 3. Дим. Митковъ, 4. Сто. Лачковъ, 5. Цвѣта К. Кътева, 6. Сто Ц. Теновъ, 7. Геор. П. Мишевъ, 8. Петъръ Геошевъ, 9 Златанъ Терзиита, 10. Геор. Калоферовъ, 11. Ат. Митовъ, 12. Рангелъ А. Анговъ, 13. Костад. П. Мишеовъ, 14. Хр Тодоровъ, 15. Георги Перничевъ, 16. Дим Тошевъ, 17. Дафу И. Теновъ, 18. Апост. Лачковъ. 19. Недко Тотевъ, 20. Дик. Тотовъ, 21. Дим. Шоповъ, 22. Апостолъ Латевъ, 23. Дим, Валабановъ, 24. Стеф. Божковъ, 25. Георги Д Гьошевъ, 26. Павло Долевъ, 27. Миту Марчовъ, 28. Ник. Станковъ. 29. Геор. Ставревъ, 30 Ник. Чулаковъ, 31. Люляна П. Петрова, 32. Рангелъ Гиневъ, 33. Дим. Мочевъ, 34. Рангелъ Пауновъ, 35. Любомиръ Г. Боневъ, 36. Сто. К. Мряновъ, 37. Гочо К. Начовъ, 38. Гочо К. Стояновъ, 39. Гочо Милошевъ, 40. Диню Ангеловъ, 41. Ат. Д. Поповъ, 42. Ранджу Стояновъ, 43. Данаилъ К. Божковъ, 44 Ник. Налбантовъ, 45. Костадинъ Лалкинъ, 46. Георги И. Лакенъ, 47. Мих Божиловъ, 48. Миланъ Стояновъ, 49. Вас. Калоферовъ, 50 Рангелъ И. Велчевъ, 51 Дику Димитровъ, 52. Сто. Даневъ, 53. Тод. И Къневъ, 54, Апост. И Къневъ, 55. Ив. Муровъ, 56. Ат. Тоневъ, 57. Тод Андрѣевъ, 58. Пешу Геновъ, 59. Костад. Сендовъ, 60. Власко Гешаровъ, 61 Георги П. Тонковъ, 62. Янкулъ Славчевъ, 63. Петъръ И. Тонковъ, 64. Ив. Тотовъ, 65. Рангелъ Влаевъ, 66. Гено

Рангеловъ, 67. Мито Дардовъ, 68. Ник. Димитровъ, 69. И. П. Георгиевъ (учит.), 70. Георги Кътевъ, 71. Апост. Кръстевъ, 72 Костад. Личевъ.

По 1·5 лева: Тод. Милушевъ.

„ 1·15 „ Петъръ Гълъбовъ.

„ 1 „ 1 Геор. К. Каладжиевъ, 2. Слава П. Петровъ, 3. Върба Андрѣева. 4. Сто Мишевъ, 5. Стой. Кушевъ, 6. Тод. Николаковъ, 7. Мих Димитровъ, 8 Петъръ Кирачевъ, 9. Ник Мочевъ, 10. Ив. С. Гьошевъ, 11. Дим. Даяновъ, 12 Георги Гьошевъ. 13 Костад Н. Табовъ, 14. Недко Гьошевъ, 15. Дичо Тодоровъ, 16 Янко Сакъювъ, 17. Ат. Долевъ, 18. Мина К. Дабовъ, 19. Ив. Перничавъ. 20. Костад Миневъ, 21. Сто. Миндаловъ, 22. Любомиръ. Табовъ, 23 Сп. Витановъ, 24. Дино Стоилковъ, 25. Ил. Божиловъ. 26. Ранчу Тошковъ, 27. Тод. Ц. Симсоновъ, 28 Дим. Кръстановъ, 29. Н С. Тошковъ, 30. Дим. Тодоровъ, 31. Георги С. Боневъ, 32 Митю Наджевъ. 33 Митю Колцовъ, 34. Костад. Я. Силямовъ, 35 Сп. Волчевъ, 36. Танчо Стоянъвъ, 37. Георги Къкарджаковъ, 38. Хр. Милошовъ, 39. Георги И. Волчовъ, 40. Георги Гронцовъ, 41. Тод. Пукаловъ, 42. Салчу Г. Тошковъ, 43. Ив Д. Бояджиевъ, 44. Андр. Мандаловъ, 45. Колю Тошевъ, 46. Сто. С. Тошевъ, 47. Цвѣтанъ Милошевъ, 48. Колю Витановъ, 49. П. Г. Кътевъ, 50 Гого Даневъ, 51. Сто.Т. Мацевъ, 52 Г. Г. Кутевъ, 53. Георги Рашковъ, 54. Димо Т. Дачовъ, 55. П. Т. Станоевъ, 56. Рангелъ П. Миряновъ, 57. Д. Ангеловъ. 58. Здравко Анчовъ, 59. Дим. С. Лозановъ. 60. Ат. п. Цачовъ, 61. Петлю К. Семдовъ. 62 Ив. Голубиновъ, 63. Г. С. Матовъ, 64. Ив. Шкодровъ, 65. Костадинъ Анастасовъ, 66. Филипъ Цвѣтановъ, 67. Геор. Р. Гиневъ. 68. Вас. Дардовъ, 69 Ив Андрѣевъ, 70. Атанасъ С. Боневъ.

По 50 стот.: 1. Диню Арачиевъ, 2. Г. С. Джануловъ, 3. Апост. Минковъ, 4. Стоянъ Лакевъ, 5. К стад Наджовъ, 6. Ив. Лазаровъ, 7. Сто. Кирчовъ, 8. Ив. Калофеновъ, 9. Тодоръ Каладжия, 10. Архангелъ Памповъ.

По 30 ст. Тод. Кръстановъ.

с. Бѣла Рѣка (Севлиевско).

Събрана отъ жителитѣ отъ общини. Управление сумата: 95.20 лева

Пожертвуватели:

По 2 лева: Иванъ Ивановъ

По 1 левъ: 1) Свещ. Захарий Мичевъ, 2) Мар. Г. Войниковъ, 3) Мар. Дянковъ 4) Беню Митевъ. 5) Слави Кадия, 6) П. Андрѣевъ, 7) К. Николовъ, 8) Сйби Ненковъ, 9) Слави Ненковъ, 10) Дечо Ненковъ, 11) Тотю Диновъ, 12) Милчо Ивановъ, 13) Илия Бѣлевъ, 14) Нено С. Куция, 15) Руси Христовъ, 16) Г. Маринчовъ, 17) Бѣлю Ивановъ, 18) Колю Милковъ, 19. Дечо Геновъ, 20) Минко Бѣлчовъ, 21) Сп. Дешевъ, 22) Сава Минчевъ, 23) Андр. Ивановъ, 24) Бѣлю Пенчевъ, 25) Стоя Ивановъ, 26) Аврамъ Михаловъ, 27) Слави Гатевъ, 28) Минко Гатевъ, 29) Трифонъ Гатевъ, 30) Рацо Неновъ, 31) Петко Ангеловъ, 32) Нечо Геновъ, 33) Райко Димитровъ, 34) Нечо Радиновъ, 35) Бѣлю Колювъ, 36) Колю Бѣлювъ, 37) Минко Трифоновъ, 38) Димо Рашковъ, 39) Иванъ Пейковъ, 40) Стеф. Колювъ, 41) Слави Друмевъ, 42) Нечо Пенчовъ, 43) Минко Костовъ, 44) Христо Минковъ, 45) Друме Славовъ, 46) Бѣлю Славовъ. 47) Манко Райковъ, 48) Хр. Трифоновъ 49) Слави Райковъ, 50) Хр. Минчовъ, 51) Манолъ Райковъ, 52) Димо Дочовъ, 53) Хр. Власевъ, 54) Ив. Гъдевъ 55) Хр Митевъ, 56) Димо Начевъ, 57) Кжню Ивановъ, 58) Митю Семовъ 59) Лалю Ивановъ, 60) Хр. Косевъ, 61) Добри Ивановъ, 62) Станю Ивановъ 63) Станю Колчовъ, 64) Иванъ Кжневъ.

По 1.50 лева: 1) Деню Стояновъ.

По 1.40 лева: Друми Славчовъ,

По 1.10 лева: Хр. Дюстабановъ.

По 80 стот.: 1) Минчо Кръстевъ, 2) Георги Петковъ, 3) Хр. Ивановъ, 4) Ст. Петровъ 5) Колю Нетковъ, 6) Ат. Стояновъ, 7) Минчо Стояновъ, 8) Стан. Пройновъ, 9) Ив Димовъ, 10) Минчо Ивановъ, 11) Ив. Колювъ, 12) Ив. Камбура, 13) Нено Цоневъ, 14) Кжню Трифоновъ. 15) Георги Камбуровъ, 16) Кжню Стояновъ, 17) Славчо Волчевъ, 18) Недю Ивановъ, 19) Бѣлчо Стояновъ, 20) Геор. Стояновъ, 21) Геор. Цончевъ, 22) Цанко Кунчевъ, 23) Стеф. Райковъ, 24) Деню Станевъ, 25) Маринъ Радковъ, 26) Ненко Иовчевъ, 27) Стеф. Колевъ.

По 50 стот. 1. Хр. Димовъ, 2. Неню Минчевъ, 3. Нено Минковъ, 4 Мар. Ивановъ, 5. Г. Пенчовъ, 6. Мин. Пенчовъ, 7 П. Славовъ, По 10 ст. Слави Минковъ.

гр. Сопотъ.

Събрана отъ гражданитѣ отъ една избрана за цѣльта 8 члена комисия сумата 141.75 лева.

Пожертвуватели

По 10 лева. Василъ Ив. Нечевъ.

По 5.60 Христо Българовъ.

По 5 лева 1. Свещ Ганчо П. Николовъ, 2. Ст. Лозановъ,

По 3 лева. 1. Ил. Икономовъ, 2. Ник. Загорчевъ, 3. Свещ. Ив Спасовъ, 4. Тенчо Димовъ, 5. Димо Ивановъ, 6. Ник. П. Кръстановъ, 7. Ник. Пампуловъ, 8 Ив Коевъ.

По 2.5 лева. Ганчо Фукаровъ.

По 2 лева. 1. Нед. Петровъ, 2. Нечо Станевъ. 3. Михо Димовъ, 4. Периклъ Доручевъ, 5 Вас. С. Вълковъ, 6. Аврамъ Минчевъ, 7. Тана Павлева, 8. Св. Рачо Андоновъ, 9 Ставри Чоновъ, 10 Енчо Баларовъ, 11. Маринъ Дановъ.

По 1 левъ. 1. Кирко Димовъ, 2. Елисавета Ф. Попова, 3 П. Станевъ, 4 Тод. Христовъ, 5. Милю Чавдаревъ, 6. П. М. Байковъ, 7. М. П. Ивановъ 8. Ана Кръстанова. 9. Ив. Унгаровъ, 10. Хр. А. Лунзовъ. 11. Пет. Нечевъ, 13. Цочо Клакловъ, 13. Елена Н Сомова, 14. Нончо Бойновъ, 15. Дим. Аврамовъ, 16. „Влашката“ 17. Славчо Дамяновъ, 18 Минчо Ивановъ, 19. Рачо Павловъ, 20. Нова Намѣева, 21. К. Ганчевъ, 22 Мито Караганчевъ, 23. Хр. Х. Недковъ. 24. Ив. Чушковъ, 25. Тод. Х. Димитровъ, Енчо Василевъ, 27. Ив. Ст Кирковичъ 28 Ганчо Шадовъ.

По 80 ст Ганчо Ангеловъ, По 55 ст. Ат. Цочевъ. По 60 ст. Нечо Комитата.

По 50 ст. 1. Пого Папурковъ, 2. Лило Шуиковъ, 3. Велизария Мичовъ, 4. Ат. Душановъ, 5. П. Дюлгеровъ, 6. Ив. Христовъ, 7. Ат. Искровъ, 8. Ат. Николовъ, 9 Ат. Ивановъ, 10. П. Илиевъ, 11. Вос. Груевъ, 12. В. Пищиковъ, 13. В. Бакърджиевъ, 14. Нед. Ивановъ, 15. Ставри П. Петровъ, 16 Ст. Тодоровъ, 17. Хр Георгевъ, 18. Ив. Шивачевъ, 19. Ив. Димовъ. 20 Раш. Михалевъ. 21. Дим. Г. х. Лиловъ. 22 Ив. К. Маневъ 23. Мишо К. Мановъ, 24. Хр. Илевъ, 25. Геор. Загубановъ, 26. Танко Душковъ, 27. Ив. Ангеловъ, 28 Ив. Матѣевъ, 29. Г. Ангеловъ. 30. Минко Кебеджиевъ, 31. Ганчовица Фурнаджиева, 32. Мачо Ненчовъ, 33. Аврамъ Мойсеевъ. 34. Марко Петровъ, 35. Ив. Мукаревъ, 36. Минчо Кавагровъ, 37 П. Шадовъ, 38. Ник Ганчевъ, 39, Цечо Пампуловъ.

12·30 лева събрани отъ пожертвователи дали по-малко отъ 50 ст. (безъ списъкъ).

5.50 лева събрани между учителитѣ и учителкитѣ на основнитѣ училища.

селата: **Кисиитлии, Сиавлии и Крива-Круша.**

(Кисиитлийска община, Ново-Загорско)

Събрана отъ жителитѣ отъ една специално избрана комисия за цѣльта на чело съ свещ. Д. Ивановъ сумата 500 лева.

Пожертвуватели:

По 21 лева Драганъ Генчевъ.

По 20 лева. 1. Иванъ Георгевъ, 2. Генчо Ив. Узуновъ, 3. Стойко Генчевъ. 4. Руси Георчевъ.

По 12 лева Петъръ Едревъ.

По 10·30 1. Момчо Драгановъ, 2. Ив. Славовъ.

По 10 лева. 1. Недѣлчо Костовъ, 2. Апостолъ Петровъ, 3 Петко Колевъ.

По 8·40 лева Петко Колевъ, 2 Юрданъ Колевъ. 3 Митко Драгановъ.

По 8.10 лева. Ив. Желѣзковъ.

По 8 лева. 1. Милчо Михаиловъ, 2. Митко Никоховъ.

По 6.30 1. Петъръ Костадиновъ, 2. Митко Еневъ, 3 Злати Ивановъ, 4 Петъръ Ив. Койчевъ, 5 Генчо Костадиновъ.

По 5.20 лева. Атанасъ Денковъ.

По 5.15 лева. 1. свещ. Д. Ивановъ, 2. Драганъ Юрдановъ,

По 5 л 1. Ив. Д. Петковъ, 2 Сиво Петровъ, 3. Петъръ Желевъ, 4. Иванъ Юрдановъ, 5. Едрю Петровъ, 6, Братя Желеви, 7. Никола Юрдановъ, 8. Иванъ Симановъ, 9 Колю Станевъ, 10 Денко Димовъ, 11. Станко Недѣлковъ.

По 4.50 лева. Динко Николовъ.

По 4 20 лева, 1 Колю Ив Сивовъ, 2. Марко Тошевъ. 3. Стоянъ Тошевъ, 4. Петъръ Недѣлчевъ. 5 Юрд. Симановъ.

По 3 лева. 1. Стоянъ Георчевъ, 2. Слави Цаневъ

По 2·75 лева. 1 Ив. Христовъ, 2. Тончо Кжневъ.

По 2·70 лева Ив. Златевъ

По 2 25 лева. 1. Доне Русевъ, 2. Добри Ивановъ.

По 2·10 лева. 1. Колю Ив. Златевъ 2. Колю Колевъ, 3. Стоянъ Еневъ, 4. Доне Друмевъ, 5. Стоянъ Едревъ, 6. Славе И. Сивовъ, 7. Сиво Ив Сивовъ, 8. Ив, Драголовъ, 9 Петръ Трифоновъ, 10. Дочо Костадиновъ, 11. Маринъ Стояновъ.

По 2·05 лев. 1 Дим. Кръстевъ, 2, Петъръ Златевъ.

По 2 лева. 1 Петъръ Ивановъ, 2. Кжне Петровъ, 3 Ник. Димитровъ, 4. Генчо п. Генчевъ, 5. Димо Таневъ, 6.

Славе Танчовъ, 7. Курти Сивовъ 8. Минчо Кънчовъ, 9. Андрея Силяновъ, 10 Желю Еневъ, 11. Сиво Генчевъ, 12. Петъръ Миневъ, 13. Тиню Желевъ, 14. Колю Миневъ, 15. Жерю Стайковъ 16 Пенч. Димитровъ, 17 Ст. Д. Димитровъ, 18. Ив. Сивовъ, 19. Дим. Ивановъ. 20. Динчо Колевъ, 21. Ив. Ив. Добровъ, 22. Гено Желѣзковъ 23. Динчо Ивановъ, 24. Ив. Добревъ, 25. Къна Юрданова 26. Георги Костовъ.

По 1.50 лева. Христо Димитровъ.

По 1.35 лева. 1. Малу Мачовъ, 2. Злато Костовъ.

По 1·10 лева. Райка Русева.

По 1.05 лева. Петъръ Добревъ.

По 1 левъ. Ив. Ралчовъ, 2. Руси Стайковъ, 3. Петъръ Генчевъ, 4. Дана Попова, 5. Стоянъ Николовъ 6. Драганъ Колевъ, 7. Илия Димитровъ, 8. Ив. Стоиловъ, 9 Минчо Петровъ, 10. Коси Генчевъ, 11. Петъръ Сивовъ. 12. Генчовица Петрова, 13. Радоя Петровъ 14. Колю Петровъ, 15 Цвѣтко Миневъ, 16. Вълчо Митовъ, 17. Динко Димовъ, 18. Желѣзко Ивановъ, 19. Стоянъ Миневъ, 20· Мария Митева.

По 60 стот. 1. Станю Петковъ, 2. Станка Колева.

По 50 стот. 1. Ст. Желевъ, 2. Дина Димитрова, 3. Калина Желева, 4. София Димитрова, 5 Злата Динева.

По 40 стот. Колю Калчовъ.

2·85 лева събрани отъ женитѣ.

с. Балбунаръ

Събрана сумата 5 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева Филипъ Миленковъ.

По 1 левъ. 1. Ат. П Маневски, 2. Тод. Стойновъ.

По 50 стот. 1. Д. П. Бъчваровъ, 2) Г. Георгиевичъ.

Еленско Архиерейско намѣстничество.

Съ писмо № 290 отъ 11 мартъ внася сумата 74.10 лева.

с. Абдулъ.

Р. П. К. Сираковъ съ писмо отъ 18/II внася лично за цѣльта сумата 5 лева.

с. Широково

Изпратена отъ свещ. Д Стайковъ сумата:

14·50 лева отъ

Пожертвуватели.

5 лева събрани въ натура въ село Широково.

По 3 лева Свещ. Дим. Стойковъ.

По 2 лева Атанасъ Гандевъ.

По 1 левъ. 1. Стефанъ Поповъ, 1. Андоница Попова.

По 50 стот. 1. Илия Статевъ, 2. Н. Марияовъ, 3. Рашко Дончевъ, 4 Неделко Коччевъ, 5. Илия Н. Ковачевъ

с. Гостилица (Дрѣновско)

Събрана отъ жителитѣ отъ общин. управ. сумата 20·55 лев.

Пожертвуватели.

2·50 отъ благотворителната комисия

По 1 левъ. 1. свещ. Х. Драндаровъ, 2. Иванъ Маджара.

По 50 стот. 1) Никола Ил. Аврамовъ 2. Никола Кожухаровъ, 3. Ранко Юрдановъ, 4. Ради Гърчовъ, 5. Сѫби Маревъ, 6. Иванъ Мандчувъ, 7. Ионю Ив. Димковъ, 8. Димо Н Пашовъ, 9. С. С. Руневски, (учитель 10. Р. Георгиева, (учителка), 11. Исифанова учителка, 12. Г. Р. Поповъ, учитель.

По 40 стот. 1 Иванъ Радовъ (кметъ. 2. Славчо Мандичевъ, 3. Иванъ Колевъ.

По 30 стот. 1. Иванъ Неновъ, 2. Ат. Василевъ, 3. Ив. О. Атанасовъ, 4. Колю Ив. Михаиловъ, 5. Митю Генчовъ)

По 25 стот. Дамянъ Вълковъ

По 20 ст. 1. Гешо Василевъ, 2. Ганю М. Пиперовъ, 3. Дамяна Вълкова, 4. Славчо Кадиевъ, 5 Марко Раевъ, 6. Колю Ивановъ Мамуля, 7. Димитръ А. Тошковъ, 8. Илия Г. Цуцовъ, 9. Иванъ С. Гавазовъ, 10 Денко Гиневъ, 11. Денко Белковъ, 12 Рашко Раевъ, 13. Димо Суновъ, 14. Иванъ Филиповъ 15. Иванъ Неновъ, 16. Денчо Витановъ, 17. Ганю Г. Цуцовъ, 18. Д Мицовъ, 19. Ненко Димковъ, 20. Станю Симеоновъ, 21. Бѣлчо Колевъ, 22. Витанъ Н Вакувъ, 23. Сѫби Миховъ, 24. Руси Василевъ, 25. Никола Ни (не се чете), 26. Ник. Зарифовъ, 27. Ненко Р. Дянковъ, 28 Радо Сѫбевъ, 29. Вотю Късювъ, 30. Раю Миховъ.

По 10 ст. 1. Иванъ Батювъ, 2 Герги Стайковъ, 3. Цвѣтко Гергювъ, 4 Хр. Янковъ, 5. Рашко Г. Радулевъ, 6. Рачо Митювъ, 7. Рачо Георгевъ, 7. Косю Геневъ.

с. Темча (Търновско)

Отъ всички селени събрано отъ общин. управ. на чело съ кмета Г. Косю Геневъ

въ натура жито, което като продали на публиченъ търгъ добили сумата 40 л., която е внесена.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

с. **Карагьозлеръ** (Шуменско)

Събрана отъ населението отъ учителя Георги Вълковъ, сумата 19·20 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1. Г. Г. Вълковъ, учит. 2. Ж. Миховъ, 3. Стоянъ Желевъ, 4. Гойчо Вълковъ, 5. Вас. Драговъ, 6. Дим. Вачевъ, 7. Ив. Стояновъ, 8. Стеф. Марчевъ, 9. Атан Нейковъ, 10. Михаилъ Скорлювъ, (1·10 лева) 11. Ив. Колевъ, (Томора) 12. Хр. Стратиевъ.

По 80 стот. Мито Георювъ.

„ 60 „ 1. Димо Петровъ, 2 Динко Недѣлчовъ.

По 50 стот.: 1. Кою Господиновъ, 2. К. Вълковъ, 3. Тоню Вълковъ, 4. Колю Вачевъ, 5. Колю Георювъ, 6. Дим. Петковъ

По 40 стот.: 1. Дим. Господиновъ, 2 Анг. Гергевъ, 3 Петъръ Гочевъ.

По 30 стот.: Ив. Гочевъ

По 20 стот.: 1. Динко Колевъ, 2. Геор. Станк. въ, 3. Гочо Господиновъ.

с. **Писанецъ** (Русенско)

Съставенъ особенъ комитетъ за събиране волни помощи за раненитѣ руси въ крайния истокъ, който събиралъ доброволнитѣ помощи въ натура—храна, която като продали получили сумата 135 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

с. **Бабово** (Русенско).

Пожертвуватели.

По 5 лева. Андрѣй Касабовъ.

„ 20 стот.: 1. Господ Янковъ. 2. Велко Владовъ, 3. Алексан Павловъ, 4. Хр. Янковъ, 5. Ил. Ивановъ, 6. Хр. Христовъ.

Слѣднитѣ лица сѫ внесли своитѣ пожертвувания въ натура-храна:

1. Калинъ Геновъ, 2. Калинъ Т. Пеневъ. 3. Пени Пеневъ 'Мал 4. Ив. Т. Пеневъ, 5. Маринъ Господиновъ, 6. Мар. К. Владовъ, 7. Сот. К. Стоевъ, 8. Ник. Кунчовъ, 9. Юрд. Мариновъ, 10 В. Спасовъ, 11. Добри Добревъ, 12. Дим. Гецовъ, 13. Тод. Ивановъ, 14. Тод. Христовъ, 15. Ал. Ангеловъ, 16. Вас. Бяновъ, 17. М. Спасовъ, 18. Енчо Спасовъ, 19. Г. Енчовъ, 20. Деко Ганевъ, 21. Ив. Недѣлчевъ, 22. Кал. Христовъ, 23. Пени Василевъ, 24. Кал. Петровъ, 25. Велико Николовъ, 26 Кунчо Кунчовъ, 27. Мито Пешевъ, 28. Велико Стояновъ, 29. Юрд. Петковъ, 30 Станчо Янковъ, 31. Пени Пеневъ, Гол 32 Колч. Станчевъ. 33. Юр. С. Кънчевъ, 34. Сп. Дечевъ, 35. Кънн Кънevъ, 36. Добри Даневъ, 37. Ник. Я. Кунчевъ, 38 П. Спасовъ, 39. Пас. Василевъ, 40. Вас. В. Бачовъ, 41. Велико Аичовъ, 42) Аичо Христовъ, 43) Вас. Ангеловъ, 44) Ник. Я. Дечевъ, 45) Минчо Пасевъ, 46) Василъ Дековъ, 47. Георги Василевъ, 48. Деко Енчевъ, 49) Мар. Ганевъ, 50) Ив. Недѣлчевъ, 51) Пени Димовъ, 52) Недѣл. Цоневъ. 53) Сто. Б. Стояновъ, 54) Пенчо Цвѣтковъ, 55) Ив. Цвѣтковъ, 56. Петъръ Пеневъ, 57) Георги Недѣлчовъ, 58) Тодоръ Ганевъ, 59. Енчо Петковъ, 60) Кръстю Янковъ, 61) Ив. Минчовъ, 62) Драгни Саровъ, 63) П. Петровъ, 64) Цани Никловъ, 65) Данчо Данковъ, 66) Калинъ Драгневъ, 67) Анг. Даковъ, 68) Господ. Петковъ, 69) Иванъ Петровъ, 70) Ив Николовъ, 71) Тани Стояновъ, 72) Върбанъ Велковъ.

Събраната така храна била продадена на публиченъ търгъ, отъ която проданъ се получила сумата 41.33 лева

Или всичко отъ село Бабово изпратено лева 47,53. чрѣзъ общинското управление.

с. **Рѣхово** (Русенско)

Събрано отъ жителитѣ отъ общин. управл. въ пари сумата 18·80 лева.

Пожертвуватели.

По 4 лв.: свещ. Петъръ П. Димитровъ

„ 3 „ Иорд. Красналиевъ.

„ 2 „ Димитъръ Ивановъ.

„ 1 левъ: 1. Зл Сладкаровъ, 2. Добри х. Мариновъ, 3. Киркоръ Папазянъ, 4. Теод Калпакчиевъ, 5. Еню Ю. Сакакушевъ.

По 1·20 Анг. П. Гайдарчевъ.

По 60 стот.: 1. Илия Димитровъ, 2. Митю Илиевъ.

По 50 стот.: 1. Петъръ Димитровъ, 2. Стати Славовъ, 3. Стаси Ивановъ, 4, Сим. Стойковъ.

По 20 стот.: 1. Ат. Миневъ, 2. Сава Т. Кацевъ.

Слѣднитѣ пъкъ лица сѫ внесли своитѣ пожертвувания въ натура—храна:

1) Трифонъ Георгевъ, 2) Минко Геновъ, 3) Влади Димитровъ, 4) Гани Ангеловъ, 5) Станчо Калиновъ, 6) Маринъ Михалевъ, 7) Василъ Кировъ, 8) Димо Василевъ, 9) Иорданъ Тиховъ, 10) Митю Друмевъ, 11) Иорд Друмевъ, 12) Ив. Атанасовъ, 13) Слав. Моневъ, 14) Велико Илиевъ, 15) Паси Трусчевъ, 16) Митю Юрдановъ, 17) Мар Величковъ, 18) Игн. Илиевъ, 19) Ат. Ив. Лазаровъ 20) Юрд. Ив. Лазаровъ, 21) Ив. Ивановъ, 22) Ив. Г Маджаровъ, 23) Юрд. Петровъ, 24) Алеко Георгевъ, 25) Мар. Добревъ, 26) Тод. П. Мутафовъ, 27) Георги Х. Мариновъ, 28) Анг. Х. Мариновъ, 29) Ив. Атанасовъ, 30) Колю Г. Мутафовъ, 31) Ив. П. Михалевъ, 32) Тан. П. Михалевъ, 33) Гецо Миневъ, 34) Ради Калиновъ, 35) Ив. К. Калиновъ 36) Анг. Анчовъ, 37) Петъръ Станевъ, 38) Анг К. Стояновъ, 39) Нед. Паневъ 40 Геор. Дочовъ, 41, Друми Калчишковъ, 42) Ганю Славовъ) 43) Анг. А Калчишковъ, 44) Георги Пеневъ, 45) Ив. Ангеловъ, 46) Пав Т. Калчишковъ, 47) Влади Владевъ, 48) Ганчо Николовъ, 49) Дим. Николовъ, 50) Недѣлчо Ангеловъ, 51) Иор. С. Калчишковъ, 52) Руси Юр. Коцевъ, 53) Юр Юрд. Коцевъ, 54) Петко К. Николовъ, 55) Ив М. Георгевъ, 56) Петко Миневъ, 57) Калинъ Миневъ, 58) Триф. Василевъ, 59) Тод. Върбановъ, 60) Пасси Димитровъ, 61) Раде Еневъ, 62) Танасъ Б. Христовъ, 63) Мар Ганевъ, 64) Анг. В. Райковъ, 65) Павлю Ат. Райковъ, 66) Вас М. Райковъ, 67) Андрѣй Анчовъ. 68) Тан. Господиновъ, 69) Парашкевъ Кăневъ 70) Гани Димановъ 71) Пасси Русевъ, 72) Сто. Юрдановъ, 73) Мар, Б. Христовъ, 74) Грозданъ Дуневъ, 75) Минко К. Николовъ, 76) Стоянъ К Николовъ, 77) Пасси Куневъ, 78) Друми Калиновъ, 79) Тинко Стояновъ, 80) Ив. Радоловъ, 81) Ст. Дуневъ, 82) Калинъ Георгевъ, 83) Илия Друмевъ, 84) Георги То·евъ, 85) Димитъръ Добриновъ, 86) Георги С Минковъ, 87) П. Г Дуневъ, 88) Велико Станчевъ, 89) Станчо Миневъ, 90) Стати Станчовъ, 91) Мицо Ивановъ, 92) Сто. Ив. Мартиновъ, 93) Илия К. Ивановъ, 94) Никола Митоловъ, 95) Петъръ Добриковъ, 96) Грозданъ Гроздевъ, 97) Петъръ Гроздановъ 98) Ив. Атанасовъ, 99) Ненко Величковъ, 100) Павлю Мариновъ, 101) Колю Д. Бедусевъ, 102) Паси П. Гайдарчевъ, 103) Никола Анчевъ, 104) Тод. Г. Гайдарчевъ, 105) Генчо Георчевъ, 106) Тончо Тоневъ, 107) Тод. Н. Анчовъ, 108) Ат. Радковъ, 109) Добри Г. Тончевъ, 110) Ив. Радковъ, 111) Върбанъ Пеневъ, 112) Радко Радковъ

Събрано било 358 килограма кукурузъ, 120 килограма ръжъ, 148 килограма жито и 59 килограма ячемикъ, която храна, като била продадена на публиченъ търгъ получена била сумата 61·01 левъ.

И тъй всичко отъ село Рѣхово, испратена чрѣзъ общинското управление сумата 79 81 лева.

Яйленска община (Варненско).

Събрана чрѣзъ общин. управление отъ жителитѣ сумата 33.50 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ, 1) Дечо Христовъ, 2. Вълканъ Томовъ, 3) Г. Димитровъ, 4) Реджебъ Ахмедовъ.

По 60 ст. 1) Друми Тодоровъ, 2) Михалъ Найденовъ, 3) Стойчко Д. Сариковъ, 4) Юрданъ Кръстевъ

По 50 ст. 1) Г. Николовъ царь 2) Вълчанъ Русиновъ, 3) Мустафа Хасановъ, 4) Мехмедъ Ахмедовъ, 5) Исмаилъ М фовъ татаръ, 6) Иванъ Димитровъ, 7) Стоя Полименовъ, 8) Дим. Костовъ, 9) Ив Малешковъ, 10) Ахмедъ Хасановъ, 11) Мазлиямъ Халил въ 12) Хюсеинъ Аптарамановъ, 13) Стайчо Георгевъ, 14) Колю Василевъ, 15) Павли Митевъ, 16 Ставри Димитровъ,с17) Симеонъ Томовъ 18) Юмеръ Омановъ, 19) Хюсеинъ х. Османовъ, 20) Станю Семовъ, 21) Мустафа Бектешовъ, 22) Х· Османъ Салиевъ, 23) Яхия Исмаиловъ, 24) Зекопъ Кабакчияновъ.

По 40 стот. 1) Ибрямъ Емировъ, 2) Османъ Ибрямовъ, 3) Мустафа х. Нуховъ. 4) Хюсеинъ Мусовъ, 5) Стойко Димовъ, 6) Димитъръ Киряковъ, 7) Османъ Реджебовъ, 8) Назаретъ Канкчяновъ, 9) Ибрямъ Арифовъ, 10) Алимъ Мехмедовъ, 11) Мустафа Мехмедовъ, 12) Мехмедъ х. Кортеловъ.

По 30 ст.: 1) Халилъ Мол. Алиевъ, 2) Величко Жековъ, 3) Христо Станевъ, 4) Илия Станевъ, 5) Райчо Василевъ, 6) Реджебъ Юмеровъ, 7) Байрамъ Джелиловъ, 8) Арабъ Алиевъ, 9) Мехмедъ Еф Салиевъ.

По 20 стот.: 1) Юмеръ Мехмедовъ, 2) Хюсеинъ. М. Алиевъ, 3) Ангелъ Петковъ, 4) Исмаилъ Салиевъ, 5) Мехмедъ Саидовъ, 6) Хюсеинъ Арифовъ, 7) Георги Стойчевъ, 8) Александъръ Желѣвовъ, 9) Петъръ Костовъ, 10) Жеко Павловъ, 11) Тод. Янаковъ, 12) Горанъ Стояновъ 13) Стойко Куртевъ, 14) Кирякъ Велич-

ковъ, 15) Киро Стойчевъ, 16) Бейтула Исмаиловъ, 17) Али Османъ Хюсеиновъ, 18) Мехмедъ Векировъ, 19) Кара Ахм. Алиевъ, 20) Хюсеинъ Юмеровъ, 21) Ахмедъ Исмаиловъ. 22) Кури Мустафовъ, 23) Татаръ Хюсеинъ Юмеровъ, 24) Кури Мустафовъ. 25) Халилъ Османовъ, 26) Ибрямъ Костовъ, 27) Янв Николовъ, 28) Мустафа х Исмаиловъ, 29) Ваибъ Ибрямовъ, 30) Халилъ х. Исмаиловъ, 31) Хюсеинъ Садетиновъ, 32) Бейтола х. Ислямовъ, 33) Изетъ Сюлюмановъ, 34) Юмеръ Мехмедовъ, 35) Хюсеин х Хюсеиновъ.

По 15 стот.: 1) Мустафа Хюс. Юрукъ, 2) Османъ Алиевъ Кара.

По 10 стот.: 1) Кою Становъ, 2) Юмеръ Реджебовъ, 3) Османъ Алиевъ Кърпозлу 4) Ибрямъ Мустафовъ.

с. **Тученица** (Пловдивско)

Събрано чрѣзъ общинското управление отъ жителитѣ сумата 22·70 лева

Пожертвуватели.

По 6 лева: Игнатъ Вълчовъ.
По 2 лева: Никола Петрушевъ.
По 1 5 левъ: Цвѣт Ивановъ.
По 1 левъ: 1) Цвѣтанъ Ионковъ, 2) Сирко Ивановъ, 3) Ангелъ Нейковъ, 4) Христо Тодоровъ, 5) Пеню Петровъ.
По 50 стот.:) Дочо Миневъ, 2) Хиню Недѣлковъ, 3) Мянко Х. Ивановъ, 4) Колю Игнатовъ, 5) Игнатъ Андрѣевъ, 6) Георги Васильовъ, 7) Нед. А. Караивановъ, 8) Цвѣт. Атанасовъ, 9) Юрд. Трифоновъ, 10) Ачко Дейчовъ 11) Куто Петровъ.
По 40 стот.: 1) Пешо Дамяновъ 2) Цачко Радювъ.
По 20 стот.: 1) Дочо Банджовъ, 2) Пенко Колевъ, 3) Гоцо Пишовъ, 4) А. Д. Дърводѣлски, 5) Ив. Христовъ, 6) Гечо Ивановъ, 7) Иванъ Тоновъ.
По 10 стот.: 1) Хр. Ангеловъ, 2) Стеф. Колевъ, 3) Нешко Христовъ, 4) Пашо Коновъ, 5) Иванъ Дамяновъ.

с. **Тюркменъ** (Плѣвенско)

Събрана чрѣзъ общин. управ. отъ жителитѣ сумата 18·65 лева.

Пожертвуватели:

По 4 лева Гиню Гровевъ
По 1·85 Ив. *С.* Донски.
По 1 левъ: 1) Ж. Христовъ, 2) Димо Гровевъ, 3) Ташо Пенковъ. 4) Илия Гроевъ, 5) Колю Нанковъ, 6) Матю С. Рачосн, 7) Маринъ Ивановъ.
По 50 стот.: 1) Делчо Гергевъ, 2) Христинъ Тотевъ, 3) Атанасъ Тодоровъ, 4) Маню Нанковъ, 5) Милю Димовъ.

По 40 стот.: Германъ Нанковъ.
По 30 стот.: 1) Таню Джанковъ, 2) Стою Калчевъ, 3) Гровю Колевъ.
По 20 стот. 1) Колю Танчевъ. 2) Ив. Мариновъ, 3) Ив. Михаловъ, 4) Колю Станчевъ, 5) Тодоръ Пенчевъ, 6) Иванъ Станчовъ, 7) Доню Танчевъ,
По 10 стот. 1) Вас. Минчовъ, 2) Воню Тодоровъ, 3) Сто. Колевъ, 4) Маринъ Занмувъ, 5) Герги Радювъ, 6) Куто Георгювъ.

с. **Даутларе** (Пловдивско)

Събрано отъ съставената за цѣльта благотворителна комисия сумата 42.80 л.

Пожертвуватели:

По 5 лева 1) Мавро Русевъ, 2) Д. Врачовъ.
По 2 лева: 1) свещ. Хр. Димитровъ, 2) Г. Атанасовъ, 3) Хр. Стамболовъ, 4) Ив Тютюковъ, 5) Л. Ивановъ.
По 1 5 левъ: 1) Ив. Становъ, 2) Хр. Димитровъ, 3) Ан. Доковъ.
По 1 левъ: 1) Т. Тенева, 2) М. п. Ангеловъ, 3) Г. Ангеловъ, 4) Димо Становъ, 5) Г. Русевъ, 6) Г. Андоновъ, 7) Д. Маджаровъ, 8) Н Ивановъ, Кърчевъ 9) Ив. Атанасовъ, 10) Кръстю Пеновъ, 11) Ив. Дяковъ, 12) Д. Андрѣевъ, 13) Д. Христевъ, 14) Т. Петковъ
По 60 стот. П. Ангеловъ.
По 50 стот.: 1) П. Г. Славовъ, 2) В. Стойчевъ 3) М. Николовъ, 4) В. А. Каладжийски, 5) Найденъ Стоицовъ, 6) Р. Николовъ, 7) Г. Дамяневъ
По 30 стот 1) *П.* Атанасовъ, 2) Т. Ангеловъ,
Следнитѣ пъкъ лица сѫ внесли своитѣ пожертвувания въ натура — храна.
По 2 крини: Мария и Гана Сенекчийски, 2) Ив. Г. Абрашевъ,
По 1 крина: 1) А. Анчевъ, 2) Н. Славовъ, 3) Т Санчовъ, 4) Ст. Ивановъ 5) П. Бошковъ, 6) Т. Колевъ, 7) П. Ненковъ. 8) *П.* Лаловъ, 9) Т. Ивановъ, 10) Д. Митовъ, 11) Д Неновъ, 12) Ат. Петковъ, 13) Петъръ Димитровъ, 14) Ц. Митовъ, 15) С. Маджаровъ, 16) М. Генчевъ, 17) Ив. Гачовъ, 18) Д. Гачовъ 19) Хр. Ив. Табловъ, 20) П. П. Табловъ 21) П. Славовъ, 22) З. Джурковъ, 23) П. Пенчевъ, 24) Ив. Пенчевъ, 25) П. Вълковъ, 26) Иг Пенковъ, 27) Павли Николовъ, 28) Рангелъ Гергевъ, 29) М. Пенковъ, 30) П. Николовъ, 31) Ив. Николовъ, 32) Ст Бъневъ, 33) Т. Митовъ, 34) Манко Кашовъ, 35) Г. Колевъ, 36) В. Колевъ, 37) Зл Колевъ, 38) Н. Бикоровъ, 39) *Д.* Вълковъ, 40) Ст. Пе-

тровъ, 41) Ст. Ивановъ, 42) Пет. Щеревъ, 43) А. Костадиновъ, 44) М. Нечевъ, 45) Д. Становъ, 46) П. Геровъ, 47) П. Костадиновъ, 48) Хр. Костадиновъ, 49) Марина Димитрова, 50) Ил. Митовъ, 51) Хр. Тодоровъ, 52) Ан Стоевъ 53) В, Костадиновъ, 54) Х. Георчевъ, 55) Д. Ивановъ, 56) Н. Атанасовъ, 57) М. Пеневъ, 58) А. Митовъ.

Отъ продажбата на храната е получена сумата 82 20 лева.

Или всичко отъ селото Даутларе лева 125.

с. Строево (Пловдивско)

Събрано отъ общия управление сумата 50 лева.

Пожертвуватели.

10 лева отъ общината на селото.

По 3 лева Костадинъ Лалевъ.

По 2·5 лева Богоя Кр. Чочовъ

По 2 лева: 1) Стоилъ Р. Герчовъ, 2) Кръстанъ Лаловъ, 3) Атанасъ Ивановъ, 4) Атанасъ Д. Златаревъ, 5) Геор. Ив. Кючуковъ, 6) Тод. Кр. Карагьозовъ, 7) Н. С. Пастар 8) Стоименъ Христовъ, 9) Марийка Абаджиева. 10) Хр. К. Галаговъ, 11) Петъръ Тодоровъ,

По 1 левъ: 1) Петко Титовъ, 2) Г. П. Костовъ, 3) Ив. Тодоровъ, 4) Ат. Костовъ, 5) Стойко Николовъ, 6) Рангелъ Хр. Броклиновъ, 7) Петъръ Величковъ, 8) Рангелъ Н. Странжовъ, 9) Ник. Моневъ, 10) Динко Титовъ, 11) Ник. Д. Аршинковъ, 12) Геор. Ив. Начовъ

По 50 стст. Величко П. Тинковъ.

с. Романъ (Вратчанско)

Събрано отъ общинското управление сумата 7·40 л. отъ пожертвувателитѣ:

По 1 левъ: 1) Данчо Стоевъ, 2) Тихолъ Геловъ, 3) Н. В. Кърпача.

По 50 стот. 1) Вичо Гетовъ, 2) Петъръ Христовъ, 3) Цанелъ Маринчевъ, 4) Тодоръ Вутовъ. 5) Василъ Наумовъ, 6) Ив. Краевъ, 7) Цоло Тодоровъ, 8) Д. Андрѣевъ.

По 20 стот. 1) Никола Ивановъ, 2) Ц. Калчевъ.

Освѣнъ това събрано отъ населението на с Романъ ъъ натура храна продадена за лева 27·60

Или всичко отъ с. Романъ лева 35.

с. Търново—Сейменъ

По инициативата на служащитѣ при клона отъ Българската Земледѣлческа банка въ Търново—Сейменъ открита подписка и събрана сумата 55.10 лева.

Пожертвуватели:

По 5.40 лева: Ст. К. Костантовъ

По 5 лева: 1. С Д. Спасовъ, 2. Х. Т. Загоровъ. 3. Д. Поповъ.

По 3 лева: Ат. Митевъ

По 2 лева: 1. Цр. Казандж. . . . . 2. Вр. Ал. Марко Попови, 3. М. Митевъ, 4. (. . . не се чете].

По 1 левъ: 1. Х. Г· Петрополо 2. В. Д. Чокинъ, 3. Д. Ценевъ, 4. М. Иовчевъ 5. П. Рибаровъ, 6. М Репеевъ, 7. Тоню Тодоровъ. 8. Ив. Дуйковъ, 9. Вълчо Иваново, 10. А. Желѣзковъ. 11. свѣщен. отъ . . . 12. 1. Стефановъ. 13. Д. Стояновъ, 14. Z . . 15. Ашмаровъ. 16, М. А . . . Не се чете. 17. П. Диамандуровъ

По 50 ст. 1. Т. Петковъ, 2. Г. Поповъ 3. Ж Василевъ, 4. К. Атанасовъ, 5. Юрд. Дѣлчевъ, 6. . . . . . Не се чете 7. Г. Пехливановъ, 8. Е. Дибрювъ, 9. Б Д. Аладжовъ.

По 40 ст. К. Славовъ.

По 30 ст. 1. Не се чете 2. . . Не се чете 3. Георги Дѣлевъ 4. Не се чете

По 20 ст. 1. К. . . . . (Не се чете) 2. М. Въ·чевъ 3. Х, Петровъ.

Тодювска община (Еленско)

Събрана чрѣзъ общин. Управ. отъ жителитѣ на общината сумата 21 левъ.

(Списъкъ на пожетвувателитѣ не изпратенъ).

с. Бржчма, Бръчма Еникьой

[силистренско)

Събрана отъ свещ. Димитъръ Икономовъ, отъ жителитѣ на селата Бржчма и Бржчма Еникьой сумата 90 лв—

Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

с. Бошуля (Т. Пазарджишко)

Събрана отъ населението отъ свещ. Ст. Г. Пиперовъ и кмета на общината сумата 40.20 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. Ив. Ат, Попчевъ. 2. С. Г. Пиперовъ

По 1 левъ: 1. Ник. Пиперовъ, 2. Георги Генчовъ, 3. Ат, К Попчевъ, 4. Ив. Николовъ, 5. Спасъ Гюрджийски, 6. Пав. Ваклинъ 7. В. Николовъ, 8. Ив. Чоновъ, 9. Ник. Вардинъ. 10. Анг. Лулаковъ, 11. Ник. Румяновъ, 12. Тод.

Радевъ, 13. Харитина Киркова 14. Дим. Ат. Богданинъ. 15. Ник. Думбалаковъ, 16. Грѫданъ Кацаровъ, 17. Георги Кацаровъ. 18. *Ник.* Никановъ, 19. Коце Барановъ, 20. Тод. Вертовъ 21 Митъръ Атанасовъ.

По 50 ст. 1. Петъръ А. Телето. 2. Анг. Илчовъ, 3. Атан. Петровъ, 4. Благо Ангеловъ, 5. Пане Пишляковъ, 6. Петъръ Богданинъ. 7. Пане Кр. *Стайковъ*.

По 40 ст. Благо Ангеловъ.

По 30 ст. Трандафилъ Генчовъ.

11 лева събрени отъ Г. Кмета отъ населението въ натура — жито, което послѣ било продадено.

Варна

Събраха отъ настоятелството на обущарския еснафъ въ Варна сумата 203 лв. 25 стот. отъ слѣднитѣ пожертвуватели Майстори, Калфи и Чираци отъ Еснафа.

По 20 лева: 1. Ст. Н. Канаровъ, 2. Христо Стоиковъ.

По 15 лева: *Христо* Филиповъ.

По 10 лева: Василъ Драгановъ, 2. Иванъ *Кожухаровъ*, 3. Абдулъ Керимъ Алиевъ.

По 5 лева: 1. Петъръ Вергиевъ, 2. Нико Стефановъ, 3. *Манолъ* Стефановъ 4. Атанасъ Вафиади. 5. Х. Реджебъ Мехмедъ 6 Аванесъ Назаровъ, 7. Артинъ Исуфиянъ.

По 3 лева: 1. Тодоръ Теохаровъ, 2. Артинъ Татиосъ, 3. Ив. Мѣдникаровъ, 4. Щерю Макровъ.

По 2 лева: 1. Димитъръ Н. Араписъ, 2. Бохосъ *Саркисиянъ*. 3. К. С. Марангосъ, 4. Алеко Константиновъ, 5. Тод Джуровъ, 6. Ставри Календжия. 7 Тод. Несторовъ, 8 Ник. Ивановъ, 9. Панайотъ Т. *Коларовъ*, 10. Ламбо Скулиевъ 11. Захарий Форевъ, 12. Петъръ К. Канаровъ, 13. В. Вангеловъ, 14. *Георги* Николовъ, 15. Георги Парушевъ.

По 1.5 левъ безименъ

По 1 левъ 1. Ник. П. *Кожухаровъ*. 2. Христо Жековъ, 3. Петъръ Атанасовъ 4. Хр. *Богдановъ*, 5. Александъръ Христовъ, 6. Якимъ Кутевъ, 7. Ст. Теневъ, 8. Сго. Киряковъ, 9. Х. Христо, Ивановъ, 10 Исакъ Афталионъ, 11. Мих храмъ, Саркизовъ. 12. Сократъ Петровъ 13. Дука Тодоровъ, 14 Саркисъ Торосянъ. 15. Хачикъ Татиосъ, 16. Татиосъ Мардикиянъ, 17. Недю Харидановъ 18. Г. *Д* Вълкавъ, 19. Захарий Димитровъ, 20. Степанъ Алтѫновъ, 21. *Когиино*, Ивановъ, 22. Ив. Градинаровъ, 23. Стеф. Н. Хаджопуло, 24, Герчо Е. Дедяковъ. 25. Велико Миховъ.

По 50 ст. 1. Спиро *Георгиевъ*. 2. Велико Недѣлчевъ, 3. Хр. Спиридоновъ, 4. Ташо Янако 5. Станю *Митювъ*, 6. Дечо Милевъ, 7. Агопъ *Дермендживянъ*, 8. Хр. Андрѣевъ, 9. Артинъ Джермакевъ, 10. Вас. Х. Георгиевъ, 11, *Станю* Алексиевъ, 12. Панайо *Сарайдаревъ*, 13. Добри Ивановъ, 14. Вас. Костовъ. 15. Саидъ Али Касдневъ, 16. Артинъ Гарабедевъ, 17. *Коста* П. Грънчаровъ, 18, Дим. Балуолу. 19. Хр. Мариновъ, 20. Дяко Беделевъ, 21. Дим. Добревъ 22. Тод. Ботевъ, 23 *Перикли* Спиридоновъ 24. Кочо Кривана, 25) Агопъ *Хавмаиянъ*, 26. Сто Вълковъ.

По 40 ст. 1. Хасанъ Мустафовъ, 2, Османъ Абдулаховъ, 3. Иванъ Георгиевъ

По 30 ст. 1. Петко Лаловъ, 2. Трандафилъ *Георгиевъ*, 3, Александъръ Априамъ.

По 25 ст. Янко Витановъ.

По 20 ст. 1. *Станчо* Янаковъ, 2. Агопъ, *Мѫгърджичовъ*.

Отъ Г. г. Учителкитѣ, учителитѣ и ученичкитѣ на **Варненската Дѣвическа Гимназия** Събрана отъ Г. Д. Н. Стоиловъ Директоръ на Гимназията сумата 320.75 лева отъ пожертвувателитѣ:

По 10 лева: 1. Д. Н. *Стоиловъ*, 2. Ив. Вакъвчиевъ, 3. Г. *Добревъ*, 4. Ст. Бойковъ. 5 Л .Поповъ.

По 7 лева: В. Тодоровъ.

По 5 лева: 1. Н. Челебиева, 2. *М.* Минкова, 3. М. Арнаудовъ, 4. Ив. Кефсизовъ.

По 4 лева: 1. А. Явашевъ, 2. Г. Мутафовъ, 3 Д. Ивановъ.

По 3 лева: 1. Д. К. Сврановъ, 2 М. Н. *Попова*, 3 Олга Попова, 4. Р. Самуелъ 5. Ел. Бачурска.

По 2 лева: 1. К. Стателовъ, 2 М. Смилова, 3. В. Манова, 4. Ж Димитровъ, 5. Ур. Папазова, 6. Д. Христовъ, 7. М. Райчева, 8. Ст. Поповъ.

Освѣнъ това ученичкитѣ по своя собствена инициатива сѫ събрали по между си за сѫщата цѣль слѣднитѣ суми

30 65	лева	ученичкитѣ	отъ	I	класъ
37 30	„	„	„	II	„
27 75	„	„	„	III	„
33·85	„	„	„	IV	„
26·50	„	„	„	V	„
11·50	„	„	„	VI	„
7 50	„	„	„	VII	„
12·40	„	„	„	I	курсъ
13·30	„	„	„	II	„

Гр. Карлово

По инициативата на Карловското женско благотворително дружество „*Възпитание*" съставени били седемъ комисии отъ Карловски госпожи членки на въпросното Дружество за събиране доброволни пожертвувания. Събрана е сумата 567·50 лева.

Пожертвуватели.

50 лева Карловското Градско Общин. Управление

По 20 лева: Ив. Астарджиевъ.

По 10 лева: 1. Стефана Мазакова, 2. Бетю Никовъ, 3. *П.* Райковъ, 4. Госпожа П. Коварева, 5 Марко С. Аджаровъ, 6. Хр. Черневъ, 7. Стеф. Бояджовъ.

По 6 лева П Апостоловъ.

По 5 лева: 1. Хр: Арнаудовъ. 2. Атан. Бенчевъ, 3. Б. Даскаловъ, 4. Юрд. Русевъ, 5 Ник. Акрабовъ, 6. Хараламний Станиславовъ, 7. Нено и Ив. Коприваров*и*, 8. Иванъ Станевъ, 9. Д-ръ Камбосевъ, 10. Ив. Крусевъ, 11. Г. Митовъ, 12. Х. Кировъ, 13. Батю И. Банковъ, 14. Др. Генковъ, 15. Петровъ, 16. Поповъ, 17. Леонъ З. Бергеръ, 18. Д-ръ Камбосова, 19. П. х Димитрова, 20. Стефана Райкова, 21. Ивана Н. Попова, 22. М Апостолова, 23. М. Попова, 24. М. Николова, 25. А. Станиславова, 26. Елена Бояджова 27. Хр. А. Лазаровъ, 28. Г. Донковъ.

По 4 лева: 1. Дона Фурнаджиева, 2. Варвара Стоева, 3. Георги Макавѣевъ, 4. В. Александровъ, 5. Гл Фурнаджи, 6. А Игнатиевъ,

По 3 лева: 1. Кермекчиевъ, 2. Н. Хитровъ, 3. Ив. Ивановъ, 4. Сѫббовъ, 5. Н Станевъ, 6 Коца Христова, 7. Димитъръ Софтовъ, 8. Н Фурнаджиевъ, 9. Вас. Поповъ, 10 Юрдана Н. Хитрова.

По 2·50 лева. 1. Георги Костовъ, 2 Тупаловъ

По 2 лева: 1. Павелъ Атанасовъ, 2. К. Ивановъ, 3. Ив. П. Ивановъ, 4. Н. Бакаловъ, 5. Нид. Астарджиевъ, 6. А. Димитровъ, 7. Душковъ, 8. Ив. х Мичевъ, 9. Т. Райновъ, 10. Ст. Стефановъ, 11. Т. Ив. Табаковъ, 12. Атан Гугушевъ, 13. Ив. Николовъ, 14. Д. П. Ромовъ, 15. Павли Пулиевъ, 16. Н. Зоевъ, 17. Ст. Бакарджиевъ, 18. М. Н. Вълчевъ, 19. Св. Савовъ, 20. Апостолъ Г. Куда, 21. Д. Митовъ, 22. Д Пости*х*мовъ, 23. Ив. Сливовъ, 24. В. Бочевъ, 25. Хр. З. Енковъ, 26. Ив. К. Бухаловъ, 27. Госпожа Тота Пулиева, 28. Мария Стоилова, 29. Рада Н. Зоева, 30. М. Говедарова, 31. х Христо, Х. Недевъ 32. Хр. Джиджевъ, 33. Н. Генкова, 34. Р. Иронимовъ, 35. Ел. Патева. 36. Християна Илиева, 37. Ана Недѣлчева, 38. Мария Джаджева, 39. П. Дишлиева, 40. Д. Цвѣткова, 41. Ст Арнаудова, 42. Тод. Цачевъ, 43. Анна В. Хичева, 44. Н. Поповъ, 45. Неда Кузманова, 46 Юрдана Д. Манева, 47. Ана п Илиева.

По 1·5 левъ: Дода Бакарджиева, 2 М. Патѫмова.

По 1 левъ: 1. Стеф· *П*енчовъ, 2. Атан. Ивановъ, 3. Алекс. Джапуновъ, 4. Христю Цачевъ, 5 Ник. Матевъ, 6 М. *Г*еоргиевъ, 7. Хр. Койчевъ. 8 В. Бакарджиевъ, 9. Боянъ Панайотовъ, 10. Хр. Дойковъ, 11. Хр. Коприиковъ, 12. Миячо Дочевъ, 13. Хр. К. Велевъ, 14. Хр. Сахатчиевъ, 15. М Райковъ. 16. Т. Цанковъ, 17. Г. М. *Г*угушевъ. 18. Найденъ Ранчовъ, 19. К Неновъ, 20. Ив. Сарафовъ, 21 *М* К. Калѫчовъ, 22. Ив. Коевъ 23 Трифоновъ 24. *Б*. Дѫбенски 25. Г. Н Астарджиевъ, 26. Киро Кузмановъ, 27 Дамянъ Славчовъ, 28. Стеф. Коевъ, 29. Хр. Балтаджиевъ, 30. М. Танчева, 31. Юруковъ, 32. Р. Мерджанова, 33 Елена Трифонова, 34. Стеф. Стойчевъ, 35. *Г*анчо Краевъ, 36. Стефана Дочева, 37. Неда Томова, 38 Дим. Ивановъ, 39. Г Хр. Ганева, 40 *Г*ено Басмаджиевъ, 41. х Нешо. 42. Ст. *П*етровъ, 43 х Георги п Христевъ, 44. В. Николовъ, 45. В. С. Велевъ, 46. Х. Стояновъ, 47. Елена *П*апукчиева, 48. Г. Софтова, 49. М М. Райкова, 50. П. Ботева, 51 Д. Карановъ, 52. Хр. Бончевъ, 53. Ст. *К*унята, 54. Дим. Поповъ, 55 Недка Христева, 56. Християна Загорска, 57. *К*. Цочева, 58. М. Н Христева, 59. Ст Фъргова, 60. Ст. Генковъ, 61. Г. *К*остадиновъ, 62. Д. Ганчева, 63. Г. Попова, 64. Н. Киркова, 65. В. Велевъ, 66. Д. Попова, 67. А. Огняновъ, 68. Г. Петровъ, 69. Иванъ Хетевъ, 70. С. Зидарева, 71. Лала Минчева. 72. Стефана Витанова, 73. Мария Макавѣева, 74. *Г*ина Караиванова, 75. Бошко Николовъ 76. Ив. Дочевъ, 77. Д. Д. Попова, 78. А. Койчева, 79 Д. Русковъ, 80 Гайтанджиевъ, 81. Ана Р. Николова. 82 Елена х. Иванова, 83. Ирина Попова, 84. М. А. Манолова, 85. Х. Манчовъ, 86. И. Н. Добревъ, 87. *Мария* Патева, 88. Ник. Тодоровъ, 89. Хр. *Б*ововъ, 90. Ив. Вълковъ. 91. Пена Колева, 92. Ив Никовъ, 93. Дона Джорева, 94. Ел. Кичюкова, 95. Тота Бакърджиева, 96 Х. Д. Береновъ, 97 М. Б Никова, 98 Тота Костова, 99. Ана П. Джамбазова, 100. М.

Александрова, 101· С. А. Атанасова, 102. Г. Н Абаджиевъ, 103. А. Л. Керемедчиева, 104 М. Христевъ, 105. Гина П. Иванова, 106. Тота Дончева.

По 80 стот.: *Мария* Василева.

„ 70 „ 1) Стана Димова, 2. Стеф. Лиловъ.

По 60 стот.: 1. Стеф. Атанасовъ, 2. Н Тахчиева.

По 50 стот: 1. Дико Тодоровъ, 2. Анастасия Янкова, 3. Елена С. Златарева, 4. Иванъ Минчовъ, (48 стот) 5. Неда Тачова, 6. Анастасия Черкезова, 7. *К.* Н Куневъ, 8. Д-ца Никова, 9. Д Съббева, 10. Ник. В. Баровъ, 11. Г. Ив. Лазаровъ, 12 А. Душковъ, 13. Ан. Анчева. 14. В. Г. Лазаровъ, 15. Т. Ив. Роева, 16. Ев. Бочева, 17. Г. Христова, 18. *П.* Митовъ, 19. Н. Василевъ, 20. Дим. *П.*; Саева, 21. Е. П. *Попова*, 22. Нона Илиева, 23. Дим. Дябенски, 24. Христевъ, 25. *М* Давидовичъ, 26. Ив Мичевъ, 27. П. Памукчиева, 28. *П.* Ив. Фурнаджиева, 29 Нона Генкова, 30. М. Н. Фунаджиева, 31. Дона Чешмеджиева, 32. А. Джапуновъ, 33. Маткевъ, 34 Хр Атанасовъ, 35. Арест. Анакиевъ, 36. М. Василевъ, 37. Г. Кръчакчиевъ, 38. Н Шиваачевъ, 39. П. Янколовъ. 40. Начевъ 41. Павурджиевъ, 42 Найденъ Христевъ, 43 Н. Василевъ, 44. Н. Камвамэловъ, 45 Иосо Поповъ, 46. Ник Ив. Провадлия.

По 40 ст. *Ст* В Юркюшевъ

По 30 ст. 1. Димовъ, 2. Дона С. Златарева.

По 20 ст. 1. Ст. *М.* Фурнаджиевъ, 2. Юрд. Продановъ, 3. Хр. Пуховъ, 4. Нодо Д Бакърджиева 5. Стойна *Н*енова

с Попина (Силистренско)

Събрана отъ свещ. Недѣлчо Ивановъ сумата 6.70 лева отъ слѣднитѣ пожертвуватели:

По 4 лева. Свещ. Недѣлчо Ивановъ.

По 2 лева: 1. Г. Апостолиди 2. Отъ настоятелството на Черковата Св. Великомученикъ Георги.

По 1 левъ: 1. Пени Т. Невиловъ, 2. Велико Ив. Чевдаровъ, 3. Илия Тодоровъ, 4. С. Тауровъ, 6 Гено Н. Бъчеваровъ, 6. Илия Бразовъ, 7. Казифъ Мехмедъ, 8. Борисъ Христовъ, 9. *Маринъ*. Калчовъ, 10. Атан. Стефановъ, 11. Ив. Калчевъ, 12. Радолъ Цвѣтковъ 13. Димитъръ Н. *Г*еновъ,

По 50 ст. 1. Минчо Драгановъ, 2. Добръ Русевъ, 3. Димитъръ Басно, 4. Павли Г. Нетеевловъ, 5. Стоянъ Крайчовъ, 6. Янко Димовъ, 7. Ив. Петковъ, 8. С. Хр. Ханджи, 9 Велико Т. Гицоевъ. 10. *Петъръ* Василевъ 11. Янко Ав-. Леви

По 20 ст. Илия Калчовъ.

с. Радовци (Дрѣновско)

Събрана отъ Свещеника, учителя и Кмета отъ жителитѣ на Раданската община състояща отъ селцата:

1. Радовци, 2. Русеновци, 3. Златевци 4 Игнатовци, 5. Шушня. 6. Българени, 7. Дурча, 8. Суходовци, 9. Драгойча 10. Фърювци, 11. Томчовци, 12. *Кукля*, 13. Глушка, 14. Станчовци, сумата 15.20 лв. отъ пожертвувателитѣ:

По 2 лева: 1. Свещ. Пенчо Василевъ

По 1 5 лева. Ст. Тиколовъ.

По 1 левъ: 1. Костадинъ Павловъ 2. Нено Христовъ.

По 50 ст. 1, Пеню Илиевъ, 2. Станчо Бѣлчевъ, 3. Дончо Минчевъ, 4. Минчо Ангеловъ.

По 40 ст. 1. Миню Илиевъ, 2 Тончо Илиевъ, 3. Тод. Симеоновъ, 4. Косю Бѣлчевъ.

По 35 ст. Славъ *К*олевъ.

По 30 ст. 1. Пенчо Стояновъ, 2. Малчо Василевъ, 3. Бѣлчо Симеоновъ,

По 25 ст. Стоянъ Събевъ.

По 20 ст. 1. Митю Мариновъ, 2. Симеонъ Василевъ, 3. Колю Бѣлчевъ, 4. Ив. Цаневъ, 5. Кѫню Бѣлчевъ, 6. Ив. Пеневъ, 7. Никола *К*олевъ, 8. Пенчо Цоневъ, 9. *К*олю Ивановъ, 10. Колчо К. Рамболовъ, 11. Димо Станевъ, 12. Пѣю Колевъ, 13. Дянко Колевъ, 14. Русинъ Димиевъ, 15. Тотю Симеоновъ, 16. Пено Симеоновъ, 17. Христо *П*еневъ 18. Христо Доневъ, 18, Георги Деневъ 20. Бѣлчо Деневъ, 21. Стоянъ Тодоровъ

По 10 ст 1. Тотю Костовъ, 2. Генчо Дянковъ, 3 Ив. Павловъ, 1. *К*олю Стояновъ.

с. Борима (Ловчанско)

Събрана отъ жителитѣ сумата 5.50

По 50 ст. 1. Свещ. Л. В Черноколевъ 2. Али Адоолу 3 Колчо И . . . . (не се чете)

По 40 ст. 1. Ив. Панковъ, 2. Рачо Дочовъ

По 30 ст. 1. Мирчо Радевъ, 2. Христо Колювъ.

По 20 ст. Пенчо Станковъ, 2. *К*раю Стайчовъ, 3 Колю Стайковъ, 4. Колю Вълювъ, 5. Найденъ Цочовъ, 6. А. В. С. 7. Пенчо Дочовъ, 8. *Рачо* Дочовъ.

По 15 ст. Х. У. Z.

По 10 ст. 1. Андр Ватевъ, 2. Тод. Стояновъ, 3. Бочо Вълковъ. 4. Пенчо

Гергевъ, 5. Недю Василковъ, 6. Иванъ Банчовъ, 7. Ил. Мариновъ, 8. Станко Станевъ, 9 Стойко Крачунски.

с. Абланица (Ловчанско)

Събрана отъ Свещ. Иок. Христовъ сумата 8.5 л. отъ пожертвувателитѣ.
По 1 левъ, Тодоръ Пенчевъ
По 50 ст. 1, Минчо Иотовъ, 2. Иванъ Добревъ.
По 40 ст Илия Пенчовъ, 2. Дочо Стояновъ.
По 30 ст. 1. Иовко Пенчевъ. 2, Петко Стояновъ, 3. Гечо Гечовъ, 4. Мустафа Мустафовъ.
По 20 ст 1. Илия Петковъ, 2. Ц. Ивановъ, 3. Барямъ Мустафа, 4. Тотю Мариновъ, 5. В. Димитровъ, 6. Т. М. Оришаровъ, 7. Пенко Дановъ, 8. Тотю Добрювъ, 9. Пенчо Ивановъ, 10. Касимъ Мустафовъ, 11. Маринъ Калчовски. 12. Митю Ненковъ, 13. Добри Ганчовъ 14. Иото Стояновъ, 15. Недѣлко, Дановъ, 16. Пеньо Сяровъ, 17. Минко Т. Орѣшаровъ, 18. Петъръ С. Топузовъ 19. Свещ. Иок. Христовъ.
По 10 ст. 1. Маринъ Иоековъ. 2 Пенчо Ангеловъ, 3. Драголъ Цвѣтковъ, 4. Тод. Петковъ 5. Радоя Стояновъ, 6. Дано Тодоровъ, 7. Недѣлко Ивановъ.

с. Добродѣлъ (Ловчанско)

Събрани отъ свещен. Димитъръ Илиевъ, сумата 10.20 лева.

Пожертвуватели

По 1 левъ: 1, Свещ. Дим. Илиевъ, 2. Пресвитера Яна, 3. Ив. Акимовъ, 4. Василъ Дочевъ, 5 Петко Радювъ.
По 80 ст. Христо Спасовски.
По 50 ст. 1. Дим Дочовъ, 2. Христю Ивановъ,
По 40 ст. Марко Найденовъ.
По 30 ст Димитъръ Христовъ.
По 20 ст. 1. Цанко Христовъ, 2. Ганко Найденовъ, 3 Минко Колювъ, 4. Маринъ Мичовъ. 5. Марко Пенчовъ, 6. Хр Стояновъ, 7 Ив. Илиевъ, 8 Вас. Христовъ, 9. Маринъ Илиевъ, 10. Дули Христовъ, 11. Василъ Мариновъ.
По 10 ст. 1 Лалю Илиевъ, 2 Петко Дудовъ, 3. Христо Христовъ, 4. Цочо Власовъ, 6. Стой. Стояновъ.

с Бѣлий Осъмъ (Ловчанско)

Събрана отъ свещ. Ник. Христовъ сумата 9.24$^1/_2$ лева.

Пожертвуватели:

По 2. лева. Свещ. Никола Христовъ
„ 1 левъ Пеню Ив. Нѣмски.
„ 50 ст. К. И. Генешки, 2. Мин. Ив. Бойновски, 3. Ц Гядевъ. Драгански, 4. Пенчо Ив. Генешки
По 20 ст. 1. Минко Ив Алмирски, 2. Валю Пѣевъ, 3. Кузманъ Иосифовъ, 4. Тод. Д. Павелски.
По 10 ст. 1. Ив. Г. Банковски, 2. Пена Колюва Генешки, 3 Тод. А. Дулевски, 4. Ц. Ив. Генешки, 5. Стою Пенчовъ, 6. Иванъ Рад. Бъреи, 7. Дачо Илиевъ, 8. Цана Балева, 9. Стойка Балчова 10. Тод. Ивановъ, 11. Иванъ М. Троянски, 12, Илия Батоловъ, 13. Кито Ив. Байновски, 74. Ив. Др Джиговъ, 15. Минко Б. Чуковски, 16. Стою Пенчовъ, 17. Колю Дочовъ, 18. Ив. П. Немски, 19. Ненко Ангеловъ. 20. Илия С. Банковски, 21. Пенчо Минковъ, 22. Мин, Вълчовъ, 33. Лалю Б. Църовски, 24. Минко Балевъ, 25. Минка Бошнаковъ. 26. Вълко Пеневъ.
По малко отъ 10 ст. 1. Ана Дачова, 2. Гена Банчова. 3. Ив. Христовъ, 4. Т. Ив. Чуковски, 5. П. Ив. Църовски 6. Цочовица Ковачева, 7. Кино Колевъ 8. Лалю Дачовъ, 9. Спаса Тодорова, 10. Мариница Велчова, 11. Дочо Бочовъ, 12. Тета Тончова, 13. Дачо Петковъ 14. 14. Дочо М. . . . 15. Бочо М. Чуковски 16. Акомъ П Рашковски. 17. Ив. Панчовъ, 18. Андр. Ц. Дъковски, 19. Д Ковачевъ, 20. Пенчо Станювъ.

с. Смочанъ и Просяка (Ловчанско)

Събрана отъ свещ, Г: Антиновъ, сумата 12.20 лева отъ пожертвувателитѣ.
По 1 левъ: 1. Колю Пешевъ, 2. Несторъ Кунчевъ, 3. Митю Ив. Русеновъ, 4. Цоню Мариновъ, 5 Иванъ Перевъ, 6. Митю Петровъ, 7. Ив. Петровъ.
По 60 ст. Христо Петровъ.
По 50 ст. 1. Деню Стояновъ, 2. Стойко Христовъ, 3. Моцка Хр. Първанова, 4. Христо Райковъ, 4. Кучо Тишевъ.
По 30 ст: Спасъ Петровъ.
„ 20 ст. 1. Дончо Поповъ. 2. Ив. Христовъ, 3. Хр. Г. Самарджиевъ, 4. Н. Тод. Цонковъ, 5. Тодора Цанкова, 6. Иванъ Денчевъ, 7. Ив. Атанасовъ 8 М. Лазаровъ.
По 10 ст. 1, Тодоръ Геновъ, 2. Цвѣтко Гечовъ.

с. Катанецъ (Ловчанско)

Събрано отъ свещ. Петъръ Минковъ сумата 22·86 лева:

Пожертвуватели:

По 5 лева: Църковното настоятелство
„ 3 „ свещ. П. Минковъ

„ 2 „ Вѣцо Вълковъ.
„ 1 левъ: 1. Додю Пейковъ, 2. Б. Бочовъ, 3. В. Пейковъ.
По 50 стот: 1. Дичко Пешовъ, 2. Г. Бошковъ, 3. Ив Петковъ, 4 Найд. Ценовъ, 5. Ил. Мичовъ, 6. Вълю Ивановъ 7. Тасю В. Манювъ, 8. Ц. П. Балкански, 9. Ангелъ Илиевъ, 10 Добрю Дошовъ, 11. Вас. Карастояновъ, 12 Т. Гочевъ, 13. Лечо Печковъ
По 40 стот: Каню Поповъ.
По 30 стот. 1) Ил Кандовъ.
„ 20 стот. 1) Тотю Печовъ, 2) Ив. Матовъ, 3) Вълчо Тотовъ, 4) Колю Неновъ, 5) Пею Цечовъ, 6) Ив. Печовъ, 7) Вълчо Митовъ, 8) Станчо Диковъ, 9) Иванъ Трифоновъ.
По 10 ст. 1) Вълко Коцовъ, 2) П Вълковъ, 3) Ст. Николовъ, 4) Д. Вълчовъ.
По 6 стот. Ботю Мирчовъ.

с. **Дойренци** (Ловчанско).

Събрана отъ свещ. Петъръ К. Драгановъ сумата 13 л.

Пожертвуватели:

По 2 лева: свещ. П. К. Драгановъ.
„ 1.5 л. 1. Сава Дамяновъ, 2) Мар. Ц. Бонковъ, 3) Добря Петковъ, 4) Тотю Поповъ, 5) Петъръ Начовъ, 6) Хр Г. Коновъ, 7] Матю М. Гачовъ, 8] Нейко Ивановъ, 9] Дошо Кочовъ.
По 1 левъ. 1) Петко Петровъ, 2] Маринъ Кочовъ.
По 10 ст. 1] Цочо Георгевъ, 2] Димитъръ Печевъ, 3) Ганю Тинковъ, 4) Ганю Дичовъ.
По 50 ст.: 1. Найденъ Станчовъ, 2) Христо Пѣевъ, 3) Матея Ивановъ,
По 40 стот. Дочо Савевъ.
По 20 стот. 1) Недѣл. Ивановъ, 2) Петко Бойчовъ.

гр. Варна

Събрана отъ III Варненски енорийски свещеникъ, Ст Ив. Поповъ сумата 28.8 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева. Тодоръ Я Фесчиевъ.
„ 3 лева. 1 В. К. Сиро . . 2. Р, Трифоновъ.
По 2 лева: 1. Василъ Тоневъ, 2. Т. Чирпаилиевъ, 3. Н. Стояновъ, 4. Ат. Бр . . . 5. В. Друмевъ.
По 1 левъ: 1. С. В. Куцарова, 2, Ст. Г. Кировъ, 3. Никола П. Капитановъ, 4. Д. Тодоровъ, Г. Тодоровъ.
По 1.5 лева: М. П. Смѣдовски.
„ 60 ст. А. Димитровъ.
„ 50 ст, 1. Мария Пекленида
„ 20 ст Ив. Ивановъ

гр. Балчикъ

Събрана отъ II Балчишки енорийски свещеникъ Ив. Рашковъ сумата 31 лв

Пожертвуватели:

По 5 лева: Мирю Н. Кръчмаровъ
По 2 лева: 1. Свещ Иванъ Рашковъ. 2. Костад. Цвѣтковъ, 3. Георги Чаковъ 4. Пет. Пашевъ: 5. Вас С. Савовъ, 6. 6. Ат. Куртевъ, 7. Ив. Вълчевъ.
По 1 левъ: 1. Ганчо Коларовъ. 2. Ст. Василевъ, 3. Г. П. Ялъвовъ, 4. Дим. П. Калкчлия, 5. Сто. Орта Георгевъ, 6. Стеф Захариевъ, 7. Ив. Янакевъ, 8. Никола Тоапуловъ, 9. Димитъръ Янковъ 10. Андонъ Димитровъ, 11, Колю Куртевъ, 12. Петъръ Станчевъ.

с. **Таптъкъ** (Варненско)

Събрана отъ енорийския свещеникъ Сава Жековъ сумата 6.20 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: Яни А. Бешеровъ.
По 50 ст. 1. Пачко Щерювъ, 2. Манолъ Пасковъ, 3. Костад. Николовъ, 4. Стайко Курувъ, 5. Стати Димовъ, 6. Нико Василевъ, 7 Стефо Димовъ, 8. Дани Стайко Далагеовъ.
По 40 ст. 1. Илия Ивановъ, 2. Христо Каранеовъ.
По 20 ст. 1. Ник Лазаровъ, 2. Димчо Тодоровъ.

с. **Кара-Хюсеинъ** (Варненско.)

Събрана отъ енорийския свещ Сава Жековъ, сумата 15·20 лева.

Пожертвуватели:

5 лева Енор. свещ. Сава Жековъ,
1 левъ К. Величкова,
По 50 стот: 1. Илия Сарджилиевъ, 2. Сто. Атанасовъ, 3. Желѣзко Славовъ, 4. Петъръ Станковъ, 5. Милю Таневъ, 6. Дим. Даневъ.
По 40 стот.: 1. Стеф. Цончовъ, 2. Костад. Петровъ, 3. Парашкевъ Диновъ.
По 30 стот.: 1. Парашкевъ Гиневъ, 2. Хр, Божиловъ.
По 20 стот.: 1. Райко Георгиевъ, 2. Паско Петровъ, 3. Колю Филчевъ, 4. Цвѣт. Матевъ, 5. Г. Костадиновъ, 6. Пав. К. Димовъ, 7 Манолъ Димовъ, 8. Хр. Поповъ, 9. Янко Михалевъ, 10. Г. Славовъ, 11. Парашкева Щеревъ, 12. Ат.

Ангеловъ, 13. Д. Довчиновъ, 14. Драг. Георгиевъ 15. Пет. Славовъ, 16. Яни Токовъ, 17. Вас. Ячевъ, 18. Хр. К. Горговъ, 19. Янчо Павловъ, 20. Паско Д. Токовъ, 21. Димо П. Даскаловъ, 22. Ив. и Савовъ.

селата Текке, Алаклисе и Кара Арнаутъ (Балчишка околия)

Събрана отъ свещ. Киро Т. Ставровъ сумата 52·60 лева.

Пожертвуватели.

По 10 лева: Георги Николовъ.
„ 4 лева: Павли Георгиевъ.
„ 2 лева: 1. Вас Нановъ, 2. Михо Желювъ, 3. Г. Радневъ. 4. Ник. Георгиевъ. 5 Хр. Гюровъ, 6. Илия Гюровъ, 7. Пав. Петровъ.
По 1 левъ: 1. Д. Т. Стамболиевъ, 2. Г. Радевъ, Балджи 3. Ж Атанасовъ, 4 Ж. Атанасовъ, 5. Сава Юрдановъ, 6. Стеф. Мирчовъ, 7. П. Миховъ, 8. Дим. Вълковъ, 9. Стоя. Марковъ, 10 Анг. Николовъ, 11. Костад. Вълчовъ, 12. Ник. Димитровъ, 13. Ат. Радевъ, 14. Ив. Поповъ, 15. Ник. Ивановъ, 16. Слави Станчовъ, 17. Вел. Ангеловъ, 18. Велко Геновъ.
По 60 стот: Петко Димитровъ.
„ 50 стот.: 1. П. Симеоновъ, 2. Т. Атанасовъ, 3. П Щеревъ, 4. Юрданъ Ивановъ, 5. Анг. Николовъ, 6. Ник. Димитровъ, 7. Ник. Стефановъ, 8. Ник. Желѣзковъ, 9. П. Стойчовъ, 10. Георги Михаиловъ.
По 40 стот.: 1. Ив. Николовъ, 2. Петъръ Ивановъ,
По 20 стот.: Ив. Колевъ.

с. Николаевски (Варненско)

Събрана отъ енорийския свещ. Хр. и Стефановъ сумата 24·90 лева.

Пожертвуватели:

По 3 лева: Стайко Стояновъ.
„ 1 левъ: 1. Ник. Черневъ, 2. Петъръ Атанасовъ 3. Ат Тодоровъ, 4. П. Черневъ, 5. Д. Шиковъ, 6. Пеню Добревъ, 7. Филю Стояновъ, 8. Дим. Добревъ, 9. Недѣлко Цвѣтковъ, 10. Марко Пенчевъ, 11. К. Димитровъ, 12. Ради К. Колевъ, 13. (Не се чете)
По 60 стот.: Желѣв. Д Атанасовъ.
„ 50 стот.: 1. Павли Г. Минковъ, 2. П. Куцаровъ, 3. Атан. Георгиевъ, 4. Геор. Николовъ, 5. Кр. Великовъ, 6. Д. Драмовъ, 7. Добри Кировъ, 8 Марко Митевъ, 9. Пею Димовъ, 10 Яни Димитровъ, 11. Анг. Апостоловъ, 12. Хр. Петровъ, 13. Хр. Томовъ,

По 40 стот.: 1. Иванъ Златевъ, 2. Добри Златановъ, 3. Желязко Няголовъ,
По 20 стот.: 1. Ради Филевъ, 2. Зах. Д. Узуновъ, 3 Пеню Стояновъ,

с. Пашаидъ (Варненско)

Събрано отъ енор. свещ. Хр. и Стефановъ сумата 15·50 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Стоянъ Дамяновъ,
„ 3 лева: Слави Боневъ.
„ 1 лева: 1. Ил. Диновъ, 2. К. Юрдановъ, 3. Тодоръ Николовъ, 4. Стоя. В. Поповъ, 5. свещ. Хр. и Стефановъ,
По 50 стот: 1. Стою Николовъ, 2. Жеко Д. Ивановъ, 3. Добри Тошевъ,
По 40 стот.: 1. Михо Великовъ, 2. Георги Петровъ,
По 20 стот. Иовко Ивановъ.

с. Арабларъ (Поповско)

Събрана отъ общин. Управление сумата 23.30 отъ пожертвувателитѣ:
По 4 лева: Кр. Хр Бакърджиевъ.
„ 2 лева: 1. Хр. Д. Люцкановъ, 2. Юрд. Пѣевъ, 3. Свещ Иванъ Николовъ, 4. , . . . не се чете
По 1.50 лева. Д. Дончева. (учителка)
„ 1 левъ: 1 Милю Ивановъ, 2. Юр. П. Мановъ, 3. Милко Ивановъ, 4. Т. С. Поцовъ. 5. Хр. Т. Др . . . . 6. Ив. Дичковъ.
По 80 ст. Хр. Петковъ.
„ 50 ст. 1. В. Куртевъ, 2. Христо Недевъ, 3. Ив. Обретеновъ. 4. Рашо Петровъ, 5 Нед. Драгановъ. 6. Баба Велковица.

Българска болница на театра на военнитѣ дѣйствия въ Манджурия. Въ началото на м. май Българското Дружество отъ „Черв. Кръстъ", Дамскиятъ комитетъ въ София и Славянското Благотворително Дружество се споразумѣха за обединение срѣдства си за подържане сформираната съ грижитѣ на Дамския Комитетъ болница отъ 30 легла, снабдени съ всичкитѣ имъ принадлежности, за раненитѣ и болни руски войници. Санитарниятъ отрядъ при болницата състои отъ двама лѣкари (докторитѣ Кирановъ началникъ и Миндизовъ) двѣ сестри милосердни и двама фелдшери. Санитарниятъ отрядъ заедно съ болницата заминаха на 8 май прѣзъ Варна за Одеса и отъ тамъ за Харбинъ, дѣто вѣроятно ще се установи болницата. Санитарниятъ отрядъ бѣ изпратенъ отъ прѣдставителя на Русия г. Ю. П. Бахметьевъ, секретаря му г. Лармонтовъ, руския воененъ аташе генералъ-майоръ Протопоповъ, прѣдставителитѣ на „Червения кръстъ", Дамския комитетъ и Славян. Благотворително Дружество и множество народъ.

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ"

а, Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 Военни Извѣстия „
8 Столич. Вюлетинъ „
9 Църков. вѣстникъ „
10 Войнъ Шуменъ
11 България София
12 Пастирски Гласъ Сливенъ
13 Просвѣта Карлово
14 Вѣсти Цариградъ
15 Свободно Слово София
16 Съобщитель Дупница
17 Одески Листокъ Одеса
18 Словенски југъ Бѣлградъ
19 Slavisches Echo Виена
20 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
21 Петербур. вѣдом. С. Петербургъ
22 Правит. вѣстникъ „
23 Русь „
24 Гласъ Српства Бѣлградъ

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Общо Дѣло „
3 Свѣтъ „
4 Народенъ Животъ „
5 Бълг. Телег. Списание „
6 Развитие Разградъ
7 Селска Пробуда Б. Черкова
8 Другарка Пловдивъ
9 Род. Напрѣдъкъ Станимака
10 Свѣто Дѣло Кюстендилъ
11 Просвѣта София
12 Българска Сбирка София
13 Природа „
14 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
15 Воененъ Журнал „
16 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
17 Ученическа Беседа София
18 Свѣтлина Пловдивъ
19 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
20 Славянски вѣкъ Виена
21 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С Петербургъ
22 Napredak Saraevo
23 Slovenski Pzehled Прага
24 Parlamentär Виена
25 Liubljanski Zvon Любляна
26 Hrvatska Misao Загребъ
27 Гражданинъ София
28 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
29 Sbrava o činn osti slovansheho klubu y Praga
30 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
31 Uciteljski Tovarrs

Година II. юлий 1904 книжка IV.

Славянски гласъ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
[illegible]ница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904.

ГОДИНА II. ЮЛИЙ 1904. КНИЖКА IV.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение" на I. С. Наумовъ
1094.

Стогодишнината на първото сръбско възстание.

(Продължение отъ кн. III).

IV.

Режимътъ на дахиитѣ и възстанието на сърбитѣ срѣщу този режимъ.

Дахии. — Изгонване яничаритѣ отъ Сърбия, връщането имъ обратно и послѣдицитѣ отъ това. — Режимътъ на дахиитѣ. — Изгонване спахиитѣ отъ Сърбия.— Оплакване на спахиитѣ и сърбитѣ срѣщу режима на дахиитѣ.— Рѣшение на дахиитѣ да избиятъ всички сърби опасни за тѣхъ. — Изпълняване това рѣшение и послѣдицитѣ му. — Движение противъ дахиитѣ въ Шумадия и разпространението му. — Избиране Кара-Георгия за командантъ на сърбитѣ. — Разбиване на Алибегъ Виданчъ и Ножина дошли въ помощь на дахиитѣ. Прѣвземане Шабацъ, прѣдаване Смедерево и Пожаровацъ. Идване на босненския паша въ помощь на сърбитѣ. — Избѣгване на дахиитѣ отъ Бѣлградъ и избиването имъ.

Отъ всички яничари най-непокорни били бѣлградскитѣ, които враждували съ останалитѣ турци, съ пашата и спахиитѣ, притѣснявали ги и се стремели да станатъ пълни господари на страната. Прѣдводителитѣ имъ се наричали *дахии*. Пашата нѣмалъ никакво значение въ сравнение съ яничарскитѣ аги.

Когато, слѣдъ войната съ Австрия, Бѣлградъ, билъ повърнатъ на Турция, султанътъ рѣшилъ да укроти тази безпокойна тълпа, запрѣтилъ съ фирманъ на яничаритѣ да живѣятъ въ Бѣлградъ и бѣлградския пашалъкъ; фирманътъ биле изпълненъ само съ хитрость; земитѣ на яничаритѣ биле отнети въ полза на хазната и сами тѣ се прѣселили въ съсѣднитѣ области, дѣто срѣщнали съчувствие у своитѣ събратия; тѣмъ особено имъ помогнало възстанието на Пазвантоглу въ Видинъ, съ когото, въ края на краищата, Портата, като не могла да го побѣди, сключила миръ.

Всички тѣзи събития имали голѣмо влияние върху сждбата на Сърбия.

Слѣдъ изгонване яничаритѣ раята почнала да живѣе по-спокойно, съ нея се обръщали по-кротко, по-справедливо. Страната почнала да се подобрява, скотовъдството да се подига. Когато Пазвантоглу заелъ Кладово и настжпилъ къмъ Сърбия, Турския паша отъ Бѣлградъ не се церемонилъ много, а поканилъ на помощь сърбитѣ; тъй, че сърби и турци рамо до рамо се били срѣщу пълчищата на Пазвантоглу, а това подигнало

военния духъ на сърбитѣ, много отъ които се отличили като войводи.

Но не слѣдъ много работитѣ взематъ другъ обратъ. Портата не само била принудена да се помири съ Пазвантоглу, но се съгласила и на нѣкои отъ условията му въ полза на изгоненитѣ отъ Бѣлградъ яничари, а именно: позволено било на яничаритѣ да се върнатъ въ Бѣлградъ.

Лесно могатъ да се прѣдвидятъ какви сж биле послѣдицитѣ това: яничаритѣ почнали отъ ново да притѣсняватъ раята. Пазвантоглу, вѣроятно, по искането на яничаритѣ, нападналъ на бѣлградския пашалъкъ и когато бѣлградския паша Хаджи Мустафа, който се ползувалъ съ симпатиитѣ на сърбитѣ, изпратилъ своя синъ срѣщу Пазвантоглу, билъ хванатъ отъ яничаритѣ и умъртвенъ.

Четирма отъ яничаритѣ, убийци на пашата, раздѣлили по между съ върховната власть на пашалъка и отново се нарекли дахии. Всѣки си взелъ часть отъ пашалъка, но всички живѣяли въ Бѣлградъ и управлявали съвмѣстно. Макаръ въ Бѣлградъ и да пристигналъ новъ паша, но четирмата дахии, събирали пореза и другитѣ данъци и въвеждали ново управление.

Недоволни отъ своитѣ яничари, тѣ сформирали нова многочисленна въоржжена тълпа отъ бошнаци и арнаути, които се отнасяли много дързко съ всички освѣнъ съ своитѣ господари.

Дахиитѣ, разпръснали най-бѣлѣжититѣ свои едномисълници, отъ най-главно яничаритѣ, въ областнитѣ градове, а тѣ подъ името *кабадахий* заграбватъ цѣлата власть въ свои ржцѣ. По селата почнали да се явяватъ субаши отъ албанци и бошнаци и се разполагали съ живота и имота на селенитѣ, обирали ги, обогатявали се и при първъ знакъ отъ дахиитѣ биле готови да изпълняватъ тѣхнитѣ заповѣди.

Но злото не се спрѣло тука. Яничаритѣ поискали да станатъ постоянни стопани на земята въ Сърбия. Подъ името читлуксахебии тѣ вземали земитѣ за своя собственость, а въ нѣкои села строили голѣми кжщи. Освѣнъ първитѣ данъци почнали да взематъ още десетата часть отъ урожая, введена била ангарията. Непокорнитѣ спахии биле изгонени.

По този начинъ билъ нарушенъ единъ отъ основнитѣ държавни принципи: земята и хората станали частна собственость. Като, че въ всички тѣзи области била введена системата на грабителството.

Така закрѣпили своята власть и Пазвантоглу въ Видинъ и Али бегъ Видаичъ въ Босна; този послѣдниятъ ходелъ по селата, връзвалъ жителитѣ и ги каралъ да се разписватъ, че сж му продали земята си. Пазвантоглу и Али бегъ се сдружили съ сръбскитѣ дахии, тъй, че когато въ Босна избухнало възстание противъ Али-бега, той съ помощьта на дахиитѣ го потушилъ, слѣдъ което на всѣкждѣ се почнали грабежи, насилия и убийства.

Въ бѣлградскиятъ пашалъкъ Азамъ-бегъ, единъ отъ бившитѣ чиновници на Хаджи Мустафа, рѣшава съ своитѣ приятели, спахиитѣ, и съ помощьта на раята, на която било раздадено оржжие, да възстанатъ противъ дахиитѣ, но прѣдприятието не сполучило, а като послѣдица отъ това: притисничеството на дахиитѣ се усилило. Спахиитѣ трѣбвало да напуснатъ областьта; субашитѣ пъкъ си позволявали всѣкакви насилия, не допущали често пжти да се извършва богослужение, карали женитѣ да играятъ хоро прѣдъ тѣхнитѣ кжщи и вземали за себе си най-хубавицитѣ.

Природната грубость на яничаритѣ била усилена отъ чувството на отмъстителность. Тѣхъ бѣха ги изгонили, тѣ сега се върнали и настанили, искали да дадатъ доказателства да ги познаятъ добрѣ, кои сж и какво сж тѣ, и както бива въ всички междуособни войни, не признавали вече никаква висша власть.

Побѣгналитѣ отъ Сърбия спахии дирели помощь отъ Цариградъ. Кнезоветѣ тъй сжщо рѣшили да се съберать въ единъ мънастиръ и да изпратятъ оплакване до султана. Ще направимъ слѣдната характеристична извадка отъ това писмено оплакване: „Дахиитѣ съвсѣмъ ни окрадоха, ние трѣбва да се опасваме съ лика; но тѣмъ и това не е достатъчно: не оставятъ на покой нашата душа, оскърбяватъ честьта и вѣрата; на мжжа отнематъ жената, на бащата — дъщеритѣ, на брата — сестритѣ; мънастиритѣ, черковитѣ, монаситѣ и поповетѣ всички сж прѣдадени на поругание. Ако ти още си нашъ царь, тогава ела и ни избави отъ злодѣитѣ, а ако не искашъ да ни спасишъ, тогава поне ни кажи това, тогава не ни остава друго, освѣнъ да избѣгаме въ горитѣ и планинитѣ или да се давиме въ рѣкитѣ". Но султанътъ нѣмалъ срѣдства да помогне на своитѣ подданици. Той можалъ само съ заплашване да дѣйствува върху дахиитѣ. Той заповѣдалъ да съобщятъ на дахиитѣ, че ако тѣ не прѣстанатъ да безчинствуватъ, той ще изпрати срѣщу тѣхъ войска, но не турска, а отъ друга вѣра и другъ народъ. Дахиитѣ, смѣтайки, че султана не може да поиска да изпрати руска или австрийска войска, дошли до убѣждението, че султана, вѣроятно, гласи да въоржжи срѣщу тѣхъ сърбитѣ и да ги изпрати подъ началството на Азамъ-бега или Дервишъ бега синътъ на хаджи Мустафа.

По тази причина дахиитѣ рѣшили да прѣварятъ опасностьта и бурята, да отидатъ изъ нахиитѣ и да прѣдадатъ на смърть всѣкиго, който може да бжде опасенъ за тѣхъ.

Рѣшено и свършено. Прѣзъ февруарий 1804 год., тѣ пристжпили къмъ осжществяване тозъ кървавъ планъ, всѣки въ своя участъкъ. Отъ начало тѣ не срѣщали никакви спънки. Щомъ дахиитѣ, сами яничаритѣ или тѣхни съучастници пристигали въ селото, жителитѣ по обикновеному ги посрѣщали съ едене и пиене и настанявали тѣхнитѣ коне. Тъй че тѣ имали случай да хванатъ когото искатъ. Като не се задоволявали само съ кнезоветѣ и кметоветѣ, тѣ хващали всѣкиго, който се отличавалъ съ нѣщо: съ храбрость, съ умѣне да говори красорѣ-

чиво, или съ богатство си. Въ този случай си намѣрили смъртьта много кнезове, кметове, калугери и попове по цѣлата страна, числото на които се брои съ стотици. Ужасъ обхваналъ цѣла Сърбия. Никой не знаялъ какво го очаква, но разпръсналъ се слухъ, че ще бжде изтрѣбено цѣлото население, за това и найпослѣдниятъ треперялъ за живота си. По селата турцитѣ вече срѣщали само старци и дѣца: всички, които били силни, избѣгали въ горитѣ, въ скрититѣ прибѣжища на хайдутитѣ.

Тѣзи ужаси, заедно съ чувството на самосъхранението, пробудили народното самосъзнание у сърбитѣ. По послѣ ние ще видиме, че отъ това врѣме се почва новъ животъ за сърбитѣ.

Селенитѣ и овчаритѣ избѣгали въ горитѣ, искали отъ начало само да могатъ да се върнатъ въ своитѣ кжщи и да продължаватъ както по-рано да живѣятъ въ безопасность.

Но за да можало да се достигне това, трѣбвало да се подигне цѣлото население, да се организира мѣстно опълчение и съ собствени срѣдства да тури край на тѣзи насилия.

Тѣ се рѣшили на това еднодушно.

Сърбия между Дунава и Сава се дѣли на три голѣми части. Най-главната отъ тѣхъ въ срѣдата, тъй наречената Шумадия, почти цѣлата покрита съ гори, се отдѣляла отъ останалитѣ двѣ отъ долинитѣ на рѣкитѣ Морава и Колубара. Движението въ всѣка отъ тѣзи части почнало самостоятелно.

Въ Шумадия народни водители станали Георги Петровичъ нареченъ отъ турцитѣ Кара-Георги, Янко Катичъ и Васо Черапичъ. Кара-Георги билъ търговецъ съ свине; той каралъ къмъ Австрия стадо свине, когато узналъ, че турцитѣ го дирятъ. Той напусналъ свинетѣ и заедно съ своитѣ наемни пастири-свинари избѣгалъ въ гората. По-рано той служилъ въ отряда на доброволцитѣ въ Австрия, сетнѣ билъ хайдукъ и билъ прочутъ съ своята прѣдприемчивость, той се броялъ между най-богатитѣ хора въ Сърбия. Катичъ изучилъ военното изкуство въ биткитѣ срѣщу Пазвантоглу; той билъ уменъ, храбъръ и красноръчивъ. Васо искалъ да отмъсти за убития си братъ Марка Черапичъ. И тримата се съгласили да не дочакватъ смъртьта отъ ржцѣтѣ на дахиитѣ, а по-добрѣ тѣ сами, като свободни хора, да отидатъ на срѣща й. Скоро тѣ намѣрили много сподвижници. Тѣ и тримата сж били такива хора, които смѣтали за грѣхъ да оставятъ току така да имъ паднатъ главитѣ и се рѣшили да умратъ, но като причинятъ смърть поне по на единъ врагъ. Къмъ тѣхъ се присъединили много хайдути, отъ които найпрочути били Главашъ и Велко.

Нъй-първо хайдутитѣ и бѣжанцитѣ, като се събрали въ достатъчно количество, отишле въ селото Шибеникъ въ Бѣградския окржгъ, отъ дѣто биле родомъ Катичъ и Черапичъ. Тѣ изгорили кжщата на субашата, всичкитѣ срѣщнати турци ограбвали и убивали, а всички сърби, способни да носятъ оржжие, отвеждали съ себе си. По всички посоки били изпратени бър-

зоконци да извѣстятъ, щото всѣки, който може да носи оржжие, да отива на война, да раззорявать жилищата на субашитѣ, а женитѣ и дѣцата да изпращатъ въ горитѣ; който не се подчинявалъ, него го карали съ сила.

Извѣстието за случилото се развълнувало и селата, които се намѣрвали отъ другата страна на р. Колубара. Отъ тамошнитѣ жители най-бѣлѣжити били Яковъ Ненадовичъ, Лука Лазаревичъ, макаръ и свещеникъ, а отъ хайдутитѣ—Чурчия; той станалъ знаменосецъ на Якова.

Движението се разпространило и отъ другата страна на Морава, дѣто дѣйствували Миленко отъ Кличевацъ заедно съ Катича человѣкъ богатъ, който се ползувалъ съ значение между народа и по природа наклоненъ къмъ спокоенъ животъ. Неговъ сътрудникъ билъ Петъръ Добриняцъ.

На всѣкждѣ турцитѣ биле изгонени отъ селата. Побѣдителитѣ веднага нападнали на малкитѣ градове, тъй наречениітѣ паланки, дѣто сжщо не срѣщнали съпротивление. Отъ начало прѣвзели Рудникъ, който изгорили; по подиръ тѣ прѣвземали останалитѣ паланки една слѣдъ друга. Турското население се спасявало съ бѣгъ въ укрѣпенитѣ мѣста.

Тъй се почнало първото възстание на сърбитѣ. Тутакси цѣлата страна, всичкитѣ 12 нахии, села и паланки, се озовали въ ржцѣтѣ на онѣзи, които неотколѣ бѣха обречени на изтрѣбване изъ дъно.

Слѣдъ свършилия се фактъ, сърбитѣ почнали да разсжждаватъ по между си така: „Всѣка кжща има своя старѣйшина, народътъ сжщо трѣбва да има глава, за да знае, кой го прѣдводителствува". И почнали да мислятъ кого да изберать за глава. На събранието на шумадийскитѣ старѣйшини, отъ начало мислили да изберать за такъвъ Главаша, като най-отличилъ се въ прѣслѣдването на турцитѣ, но той се отказалъ като мотивиралъ отказа съ това, че народа не може да има довѣрие въ единъ хайдукъ. Слѣдъ това се обърнали къмъ кнеза Теодосия отъ селото Ораши, но и той се отказалъ. Трѣбвало да се избере человѣкъ, който като бжде хайдукъ да се занимава въ сжщото врѣме и съ нѣкое мирно занятие, защото и самата войска на сърбитѣ състояла отъ тѣзи два елемента. Тѣзи двѣ условия съединявалъ въ себе си Кара-Георги, когото прѣдложилъ Теодосий. Отъ начало Кара-Георги почналъ да се удумва, че не може да управлява, но кнезоветѣ се обѣщали да му помагатъ съ съвѣти. „Но азъ съмъ жестокъ — продължавалъ Георги, азъ съмъ съ грубъ нравъ, азъ нѣма много-много да му мисля, на когото се разсърдя, ще го убия на мѣстото". Сега намъ такъвъ човѣкъ и ни трѣбва отговорили кнезоветѣ. По този начинъ Кара-Георги станалъ комендантъ на сърбитѣ.[1])

---

[1]) На неговия печатъ биле изрѣзани думитѣ: „*Командант Србиъ*" Той по послѣ почналъ да се нарича върховенъ вождъ.

Кара-Георги не билъ облеченъ нито съ княжеска власть надъ страната, нито съ военна надъ войската, защото мнозина имали еднакви съ него права; само въ самата Шумадия народътъ го признавалъ за свой глава; но тъй като тави область е по-голѣма отъ останалитѣ, то и въ останалитѣ области, той се ползувалъ съ особена почитъ.

До сега сърбитѣ бѣха само оскърбили и разтревожили дахиитѣ, но още не бѣха сломили тѣхното могжщество. Засѣднали въ крѣпоститѣ, дахиитѣ можали да стоятъ съвсѣмъ безопасно и отъ ново да господаруватъ надъ страната: тѣ мислели, че раята ще се задоволи съ обѣщания, че ще сложи оржжие. Но било вече кжсно, неотколѣшнитѣ злодѣйства бѣха доста ужасни, и народътъ бѣ почувствувалъ вече своята сила.

Наистина прѣговори се почнали, но тѣ били несполучливи. Сърбитѣ заявили, рѣшително, че тѣ нѣма да прѣговарятъ за миръ, до дѣто имъ не прѣдадатъ дахиитѣ.

Слѣдъ рапръсналия се слухъ за почналитѣ се смутове, на границитѣ на Сърбия се явили около хилядо кърджалии съ своя прѣдводитель Гушанецъ Али, и прѣдложили своитѣ услуги на сърбитѣ, които имъ отказали. Дахиитѣ приели прѣдложенитѣ отъ кърджалиитѣ услуги, но знаейки ги какви сж, дали имъ помѣщение не въ самия Бѣлградъ, а въ прѣдградието му Врачаръ. Но дахиитѣ очаквали още и друга помощь. Тѣхниятъ другарь Алибегъ Видаичъ искалъ да имъ отплати за услугата, която тѣ му бѣха принесли при потъпкването възстанието въ Босна; той отишълъ на помощь съ своитѣ яничари. Самъ Али-бегъ не искалъ да отиде на бой съ такъвъ прѣзрѣнъ врагъ и останалъ въ Шабацъ, оставилъ субашитѣ да отидатъ съ войската и накажатъ възсталитѣ. Сърбитѣ разбили войската на Алибега, и отъ всѣки десеть души едва единъ се спасилъ.

Този успѣхъ много насърдчилъ сърбитѣ; тѣ рѣшили да нападнатъ крѣпоститѣ. Шумадийцитѣ нападнали Бѣлградъ, Яковъ Ненадовичъ се явилъ прѣдъ Шабацъ, а Миленко обсадилъ Пожаревацъ, наскоро укрѣпенъ отъ дахиитѣ.

Но прѣдъ Шабацъ сърбитѣ трѣбвало отъ ново да отблъскватъ нападанията на бошнацитѣ.

Единъ кабадахия Ножина, още прѣди възстанието заминалъ за Босна при сѣмейството си; той ималъ съ себе 80 души отлично въоржжени кжрджалии; на връщане събралъ още около 1000 души, като съ надѣвалъ се тѣхна помощь да прѣмине безпрѣпятствено, а може би и да разпръсне тълпата обсаждаща Шабацъ. Но той трѣбвало прѣдварително да вземе мънастиря Чокешина, дѣто се намѣрватъ Чурчия съ 200 хайдука, къмъ които Яковъ Невадевичъ довелъ едно малко подкрѣпление. Намѣсто да се укрѣпи въ мънастиря, както настоявалъ Яковъ, Чурчия се оттеглилъ на най-близкия хълмъ, нареченъ Термопили на сърбскитѣ хайдуци, и тамъ очаквалъ врага, който ималъ 5 пжти повече войска. Сърбитѣ били избити до единъ, но тѣхната смърть не била

безплодна: Ножина изгубилъ въ сражението толкова хора, че вече не можалъ да даде никаква помощь на Шабацъ

А въ това врѣме при Шабацъ ето що ставало. Яковъ Ненадовичъ доставилъ единъ топъ, който много помогналъ. Шабацъ пръвъ отъ крѣпоститѣ стжпилъ въ прѣговори и се прѣдалъ съ условие, че всички помощници на дахиитѣ ще се изселятъ отъ Сърбия; на останалитѣ се позволявало да останатъ въ Сърбия, но да не ходятъ повече изъ нахията.

Слѣдъ това, като взели съ себе си поменатия топъ и като усилили войската съ часть отъ отряда при Бѣлградъ Кара-Георги и Яковъ отишли за Пожаревацъ на помощь на Миленка. Веднага слѣдъ пристигането имъ, гернизонътъ стжпилъ въ прѣговори, излѣзалъ отъ крѣпостьта, като прѣдалъ на Кара-Георгия най-добритѣ арабски коне и най-доброто оржжие. Слѣдъ това побѣдоносната сърбска войска заминала за Смедерево; тамкашнитѣ турци тъй сжщо се задължили да не ходятъ по нахията и чакали да видятъ какво ще стане съ Бѣлградъ, за дѣто се опжтили всичкитѣ сили на сърбитѣ и го обсадили отъ всички страни.

На скоро слѣдъ това на помощь на сърбитѣ се явилъ босненския паша. Пристиганието му не очудило сърбитѣ, защото колкото малко тѣ и да разбирали общественитѣ отношония, обаче, разбирали, че тѣхнитѣ притѣснители съвсѣмъ не сж приятели на султана. Напротивъ, изгоненитѣ отъ дахиитѣ изъ Сърбия спахии, постоянно ги увѣдомявали, че султанътъ е доволенъ отъ тѣхното въстание. Тѣ вече имали въ редоветѣ си нѣколко турци; единъ бивши турски бинбашия завѣдвалъ тѣхната амуниция и ги училъ какъ да стрѣлятъ.

Макаръ Високата Порта и да не се рѣшавала още да направи официална декларация, че одобрява възстанието, но тя все пакъ разбирала много ясно важностьта на тази борба за османската държава, и виждапа, че тя ще даде възможность да се смаже могжществото на яничаритѣ. Великиятъ везиръ ималъ благоразумната мисъль да придаде на народното възстание една законность, като го подчини на висшата власть, и слѣдъ това да довърши останалото. Той позволилъ на Агамъ-бега да събере изгоненитѣ отъ Сърбия спахии и да отиде съ тѣхъ на помощь на сърбитѣ, на кнеза Иванъ Рашковичъ пъкъ заповѣдалъ да купи провиантъ за сърбската войска, а въ сжщото врѣме далъ заповѣдь на босненския паша Бекира да вземе главното началство надъ цѣлата страна, да изгони дахиитѣ и да възстанови спокойствието.

Бекиръ тръгналъ отъ Босна съ 3000 войници. Сърбитѣ го приели съ всички почести. Той се настанилъ на лагеръ близо при Врачаръ; но намѣсто покорна рая Бекиръ при Бѣлградъ намѣрилъ силна войска, на която водителитѣ се кичели съ богати дрѣхи и оржжия отнети отъ турцитѣ.

Съюзътъ на пашата съ раята оплашилъ дахиитѣ; тѣ дори сега разбрали смисъла на султанското заплашване. Но най-много се боели тѣ отъ тѣхния наемникъ Гушанеца Али, който во-

дѣлъ прѣговори и съ двѣтѣ страни. Най-сетнѣ дахиитѣ, като веземали съ себе си нѣкои скѫпи нѣща, сѣднали на лодки и отплували по Дунава къмъ Нова Оршова. Гушанецъ Али, като ограбилъ най знатнитѣ жители за дѣто били приятели съ дахиитѣ, пусналъ въ Бѣлградъ босненския паша.

Бѣгството не спасило малодушнитѣ тирани. Сърбитѣ настойчиво искали наказването имъ и пашата заповѣдалъ на Оршовския комендантъ да му прѣдаде враговетѣ на султана. Прѣзъ нощьта Миленко и нѣколко сърби пристигнали въ Оршова. Комендантътъ посочилъ кѫщата дѣто се намѣрвали дахиитѣ; размѣнили се нѣколко гърмежа. слѣдъ което Миленко отвезълъ въ сърбския лагеръ главитѣ на четирмата дахии.

Слѣдъ това Бекиръ обявилъ, че вече всичко, което искали сърбитѣ е изпълнено, че тѣ могатъ да си разотиватъ по своитѣ кѫщи при своитѣ ниви и стада.

V.

Възстанието срѣщу дахиитѣ се обръща въ възстание срѣщу централната турска власть.

Пораждане вражда и недовѣрие между сърби и турци. — Разпространение възстанието въ Босненскитѣ окрѫзи Ядаръ и Радевина и помиряване тамъ на турци и сърби. — Изпращане посолство въ Петербургъ да се иска застѫпничеството на Русия прѣдъ Високата Порта, — Събранието въ Остружница за прѣговори между турци и сърби. — Прѣвземане Кораповецъ и Ужица. — Изпращане сръбско посолство въ Цариградъ съ сръбскитѣ искания. — Задържане посолството и изпращане заповѣдъ на Нишския паша Хафѫза да обезорѫжи сърбитѣ. — Нападението на Хафѫза и отблъскването му отъ сърбитѣ.

Отъ горѣизложеното видѣхме, че непоносимиятъ гнетъ, опасността за тѣхния животъ, накара сърбитѣ да се заловятъ за орѫжие: тѣ възстанали противъ своитѣ угнетители — явни врагове на султана и ето защо възстанието било подкрѣпено отъ Високата Порта.

И слѣдъ всичко това, слѣдъ като сърбитѣ побѣдили тѣхнитѣ притѣснители, отъ тѣхъ поискватъ да живѣятъ както и по-рано.

Но войната не бѣ още свършена.

Наистина дахиитѣ вече ги нѣмало, но введената отъ тѣхъ система не се прѣкратила. Тѣхнитѣ субаши и кабадахии продължавали да господаруватъ въ южнитѣ крѣпости на пашалъка, дѣто вършали още доста голѣми злодѣяния.

Даже въ Бѣлградъ Бекиръ паша не срѣщалъ безуслсвно подчинение отъ страна на Гушанца Али и неговитѣ кърджалии, които своеволничали. Тъй, че смутоветѣ още продължавали и редътъ съвсѣмъ не билъ възстано-венъ.

Сърбитѣ не можали подъ никакъвъ начинъ да се върнатъ къмъ своето първо състояние. Тѣ вече за трети пѫть побѣждаватъ турцитѣ, а съ побѣдата нераздѣлно е свързана властьта и

властьта сега принадлежеше не толкова на пашитѣ и спахиитѣ, колкото на хората, които прѣдвождали народа въ сраженията. Самостоятелни, окржжени отъ многочислена дружина момци, тѣзи хора, естествено, не можали да се върнатъ къмъ първия животъ,

Двѣтѣ страни чувствували това, и за това по между имъ се породила вражда и недовѣрие.

Но въ това сжщото врѣме въ една съсѣдна область билъ подаденъ примѣръ за съгласяване между враждуващитѣ страни.

Възстанието се разпространило въ босненскитѣ окржзи — отъ другата страна на Дрина. Причината билъ Чурчия. Той прѣминалъ границата на Босна, изгорилъ кулата на Алибега Видаичъ, разпусналъ своитѣ момци въ околнитѣ окржзи Ядаръ и Радевина, избухнало общо възстание и народътъ почналъ да изгонва турцитѣ. Но Чурчия не можалъ да се удържи противъ повърналитѣ се турци, които не само опустошили Ядаръ, но достигнали чакъ до Шабацъ; освѣнъ това момцитѣ му си позволявали да грабятъ. Тѣзи му своеволни дѣйствия се счели за прѣстжпление, за което билъ осжденъ на смърть. Смъртната присжда била изпълнена съ хитрость. Тази била първата жертва на междуособието.

Скоро въ възстаналитѣ окржзи въ Босна се възстановилъ законниятъ редъ, благодарение стаpанията на старѣйшинитѣ отъ двѣтѣ страни. Субашитѣ и читлуксахебиитѣ били уничтожени; пашата обѣщалъ, че стопанитѣ на земитѣ ще отиватъ само единъ пжть въ годината да събиратъ доходитѣ си и че прѣзъ всичко останало врѣме нито единъ турчинъ нѣма да се появи въ тѣхнитѣ прѣдѣли; даже като отиватъ въ походъ противъ Сърбия тѣ ще избиратъ другъ пжть. Отъ двѣтѣ страни били дадени заложници. Жителитѣ се задължили да плащатъ порезъ и харачъ; за това пъкъ имъ било позволено по всички тѣхни работи, голѣми и малки, да иматъ свое сждилище, свое общинско управление По този начинъ въ Ядра и Радевина се въдворилъ редъ.

Но можали ли сж сърбитѣ отъ бѣлградския пашалъкъ да се съгласятъ на подобно условие? Тѣ искали нѣщо по-добро, и разбира се, че никой нѣма да остане очуденъ отъ това. Тѣхното положение съвсѣмъ не приличало на онова на жителитѣ отъ Ядра и Радевина. Тѣ бѣха подложени на несравнено по-голѣми опасности, и принесли много по-голѣми жертви. Тѣ трѣбвало да се осигурятъ. Тѣ вече не единъ пжть имали случай да се убѣждаватъ въ ненадеждностьта на висшата турска власть. Кой можеше да имъ гарантира, че при такова неопрѣдѣлено положение враговетѣ имъ нѣма да се усилятъ и че всичкитѣ имъ досегашни трудове нѣма да отидатъ на вѣтъра?

Слѣд. тѣ сж биле прави да се грижатъ за по добро осигуряване своето бждеще.

Тогава у сърбитѣ се поражда намѣрението да се обърнатъ къмъ посрѣдничеството на нѣкоя християнска държава. Извѣстно врѣме се колебали къмъ коя да се обърнатъ, къмъ Ав

стрия или къмъ Русия. Имайки прѣдъ видъ миналото поведение на Австрия спрямо сърбитѣ и тогавашното ѝ затруднително положение въ войнитѣ съ Наполеона и това, че Русия въ послѣдньото столѣтие бѣ получила особено голѣмо значение за всичкитѣ православни въ Турция както и помощитѣ които бѣ оказала на Молдавия и Влашко, сърбитѣ рѣшили да се обърнатъ къмъ Русия. Въ августъ 1804 г. били изпратени въ Петербургъ трима пълномощници, които се върнали въ февруарий 1805 год. и донесли доста благоприятенъ отговоръ. Руситѣ ги посъвѣтвали да се обърнатъ най първо съ своитѣ искания въ Цариградъ, дѣто тѣ обѣщали да употрѣбятъ своето застжпничество.

Надеждата на сърбитѣ се усилила; подкрѣпата на една велика християнска държава, разбира се, ги накарала да уголѣмятъ тѣхнитѣ искания.

Въ априлий 1805 год. тѣ се събрали на съвѣщание въ Остружница. Тамъ дошли и турцитѣ отъ Бѣлградъ, а отъ името на Високата Порта — нейнитѣ пълномощници молдавския и влашкия господари — на които ужъ било заповѣдано отъ султана да обѣщаятъ на сърбскитѣ водители берати за длъжностьта главни кнезове. Но нито еднитѣ, нито другитѣ имали право да дадатъ на сърбитѣ това което тѣ искатъ, а искали за въ бждеще всички крѣпости да бждатъ заети отъ сърбски войски, което искане поставяло Портата въ трудно положение. Освѣнъ това тука, сърбитѣ дали на турскитѣ пълномощници смѣтка за това което сж изразходвали за смѣтка на Султана прѣзъ миналата война, именно заплатитѣ на всички паши и разноски по тѣхното въоржжаване всичко 2,000,000 гроша — приблизителното количество на данъцитѣ, който трѣбвало да се съператъ.

За да дадатъ на своето искане по голѣма тяжесть сърбитѣ още въ Остружница рѣшили веднага да нападнатъ южнитѣ крѣпости, въ които се криели останалитѣ имъ врагове.

И наистина Кара-Георги прѣвзема Караповецъ, а Яковъ Ненадовичъ — Ужица и южната часть на пашалъка била очистена отъ зулумджиитѣ.

Въ това врѣме пристигнало сърбското посолство въ Цариградъ и прѣдставило своитѣ искания.

Султанътъ, който се бѣ възползувалъ отъ сърбитѣ, за да смаже яничаритѣ въ Сърбия, едни отъ най-отчаянитѣ противници на неговитѣ нововведения и прѣобразования, не се е съгласилъ да удовлетвори всичкитѣ искания на сърбитѣ. Той не искалъ, та и не можалъ да допусне сърбитѣ въ погранични тѣ крѣпости. Трѣбвало би да имъ даде друго удовлетворение не толкова за него опасно.

Но вмѣсто това, на мѣсто какъвто и да било отговоръ, той заповѣдалъ да взематъ пълномощницитѣ подъ стража и въ сжщото врѣме заповѣдалъ на нишкия паша Хафжза да обезоржжи раята.

Стефанъ Живковичъ единъ отъ сърбскитѣ пълномощници, сполучилъ да издѣйствува отъ турското правителство да бжде изпратенъ въ Сърбия да съобщи на сърбитѣ новото разпореждание на султана, за да се избѣгне кръвопролитие, защото иначе сърбитѣ нѣма да повѣрватъ на Хафжза. Щомъ Живковичъ пристигналъ въ Сърбия, той разкрилъ истината само на водителитѣ; на всички останали сърби било съобщено, че Хафжзъ е получилъ заповѣдь да вземе съ себе си само 300 души, и че ако вземе съ себе си повече войска, никой не е длъженъ да му се подчинява.

Сърбитѣ се възползували отъ врѣмето и се приготвили да отблъснатъ нападението. На самитѣ граници на пашалъка между Кюприя и Паратина биле построени двѣ укрѣпления, дѣто се настанили 2500 души сърби подъ воеводството на Миленко и Петъръ Добриняцъ; тѣ имали и единъ топъ. Задъ тѣхъ, на Ягодинскитѣ височини, се настанилъ Кара-Георги съ своитѣ шумадийци.

Отъ начало се почнали прѣговори. Хафжзъ се отнесълъ много прѣзрително къмъ сърбитѣ. Станало сражение и Хафжзъ паша билъ принуденъ да отстжпи и да се затвори въ Паратина, но като не се надѣвалъ на стѣнитѣ му и като се отчаялъ, че не ще може да изпълни волята на султана, отстжпилъ въ Нишъ, огорченъ за дѣто билъ принуденъ да отстжпи прѣдъ раята.

Което до сега избѣгваха, отъ което се боеха, това се и случи. Вече не можеше да се казва на раята, че тя е покровителствувана отъ султана; изпратената отъ султана войска бѣше разбита на границата.

Начената противъ дахиитѣ война, взема вече другъ обратъ и случайни на видъ събития изтъкнаха на видъ старата национална вражда; движението постепено взема националенъ характеръ.

VI.

Войната на независимостъ прѣзъ 1806 и 1807 година

Прѣвземане Смедерево. — Приготвяне за война. — Разбиване бошняцитѣ. — Второ нападане на бошняцитѣ прѣзъ лѣтото и окончателното имъ поражаване отъ Кара Георгя. — Нападение на Скутарския паша съ 40000 души и несполуката му. — Почване прѣговори между сърби и турци: Изпращане сръбско посолство въ Цариградъ съ сръб. искания. — Съглашение между сърби и турци. — Изпращане съглашението на утвърждаване. — Отказъ на Турция да утвърди съглашението. — Прѣвземане Бѣлградъ отъ сърбитѣ. — Избиване турцитѣ и разграбване Бѣлградъ. — Прѣвземане Шабацъ и Ужица —Опитване на Ненадовича до разбунтува Босна и послѣдицитѣ отъ това. — Дѣйствията на Миленко въ Крайна. — Дѣйствия на Хайдукъ Велко.

Още въ края на 1805 г. се почва открита борба между Сърбитѣ, които владѣяли фактически страната и турцитѣ, които държели крѣпоститѣ. Единъ войвода Гюша Вуличевичъ пристиг-

чалъ въ Смедерево въ хубава прѣмена и оржжие и се държалъ малко гордо. Турцитѣ не могли да прѣнесатъ това и убиватъ Гюша. Сърбитѣ рѣшили да отмъстятъ не на убийцитѣ, а на цѣлия градъ, прѣвзематъ Смедерево съ пристжпъ и се засѣлили въ града; въ прѣдградията на Шабацъ турцитѣ избили доста сърби; тамошнитѣ турци повикали на помощь босненски войски и се укрѣпили, въ Ужица станало сжщото, а въ Бѣлградъ Гушанацъ Али почналъ да напада укрѣпленията на сърбитѣ.

Съ една дума къмъ началото на 1806 год. войната пламнала съ всичка сила.

Султанътъ се рѣшава вече да обуздае сърбитѣ. Знаейки, че тѣ иматъ намѣрение да искатъ помощь отъ другитѣ народи, той искалъ да ги смаже, прѣди тѣ да осжществятъ опаснитѣ си замисли. На босненскиятъ везиръ Бекира и на Скутерскиятъ паша Ибрахима, било повѣрено да обезоржжатъ и накажатъ непокорната сръбска рая. Тѣ тръгнали отъ разни страни, като отивали съ най-храбритѣ войски на Портата, единътъ съ бошняцитѣ и Херцеговцитѣ , а другиятъ съ Албанцитѣ и Румелиотитѣ.

Сърбитѣ се приготвили както трѣбва.

Тѣ не знаели какво нѣщо е сълдатинъ, но всички биле войници. Въ краенъ случай отивали всички членове на сѣмейството способни да носятъ оржжие, а обикновено отъ двама или трима души само единътъ оставалъ въ кжщи да гледа стопанството. Ако въ сѣмейството имало само единъ мжжъ, то той носелъ военната служба , като се редували по недѣля съ съсѣда си Заплата никой не получавалъ. Всѣки отивалъ на война съ собствено оржжие и съ най-добритѣ си дрѣхи. Всичко останало изпращали женитѣ.

За да прѣвари неприятеля Радичъ Петровичъ, другаря на Кара-Георгия, заминалъ за южнитѣ планини дѣто разпространилъ възстанието, тъй че за защищаване на тѣснитѣ планински проходи. не трѣбвало да се изпраща много войска. На сѣверъ Миленко затворилъ плаването по Дунава като прѣвзелъ острова Поречье, който се намѣрва въ това сжщото мѣсто, дѣто Дунава минава прѣзъ желѣзнитѣ врата. Най-много отворена за неприятелски нахлувания била равнината въ околноститѣ на Нишъ, дѣто се сливатъ двѣтѣ Морави, голѣмата и българската. тамъ слѣдъ прѣвземане на Паратина отишълъ Петъръ Добриняцъ и на самия пжть, на дѣсния брѣгъ на българската Морава построилъ укрѣплениего Делиградъ. Задъ него Младенъ покорилъ и заелъ Крушевацъ. Яковъ Ненадовичъ съградилъ въ Мачва нѣколко укрѣпления, едно въ Църна бара.

Такива биле приготовленията за боя, безъ сърбитѣ да подозиратъ цѣлата опасность.

Първи нападнали бошняцитѣ, тѣ прѣминали Дрина, потеглили къмъ Соколъ и изгорили нѣколко села. Сърбитѣ ги нападнали ненадѣйно и ги разбили окончателно. Но по опасенъ билъ Мехмедъ Капетанъ, който нахълталъ въ Мачва, която била за-

щищавана отъ Стояна Чупичъ. Тѣ се срѣщнали на Салашко поле, дѣто турцитѣ биле разбити.

Прѣзъ лѣтото турцитѣ се явяватъ съ грамадни сили и подновили своитѣ нападения. Близо до Соколъ прѣминалъ Хаджи бегъ, а главната войска на брой 30,000 души се явила въ Мачва. Тази войска разпространила ужасъ въ жителитѣ на Ядра, които ги не спасилъ скючения по рано договоръ; турцитѣ разграбвали мирнитѣ села, които ги продоволствовали; избивали старѣйшинитѣ, а женитѣ и дѣцата отвеждали въ плѣнъ.

Яковъ Ненадовичъ, като ималъ твърдѣ малко войска, не искалъ да встжпва въ бой, а рѣшилъ да почне прѣговори, за която цѣль проводилъ въ неприятелския лагеръ своя племеникъ Прота и Стояна Чупичъ. Но той се измамилъ. Кулинъ Капетанъ командуващъ турската армия не искалъ и да чува за никакви условия. Намѣсто прѣговори, той поискалъ сърбитѣ да сринатъ укрѣпленията въ Църнабара и когато тѣ му отказали, той задържалъ посланницитѣ. Имайки въ ржцѣтѣ си двама сръбски водители, турцитѣ можали по смѣло да продължаватъ пжтя си. У сърбитѣ тѣзи прѣговори напротивъ вселили недовѣрие къмъ тѣхнитѣ водители; почнали да циркулиратъ слухове, че ужъ войводитѣ тъкмятъ да се прѣдадатъ на турцитѣ. Когато тѣзи слухове почнали да се разпространяватъ по Шабацкия и Валевския окржзи, тамошнитѣ жители почнали да напущатъ службата: всѣки пожелалъ да види жената и дѣцата си и се разпръснали по различни страни. Рѣката Сава се покрила съ лодки, съ които сърбитѣ прѣминали на австрийския брѣгъ. Много села се покорили и приели поставенитѣ отъ турцитѣ кнезове. Народътъ почналъ високо да се оплаква отъ своитѣ водители. „Защо почнаха войната, когато не бѣха увѣрени, че тя ще се свърши благополучно? Бѣха измислили, че ужъ султанътъ билъ съ насъ, а сега изпраща срѣщу насъ такава голѣма сила." Такива възклицания се слушали на всѣкждѣ. Водителитѣ се бояли за своя живогъ и биле принудени да се криятъ съ своитѣ момци изъ горитѣ отъ раздразнения народъ. Кулинъ на пжтя за Бѣлградъ вече се приближавалъ къмъ р. Колубара и дошълъ до Устье. Насърдченъ отъ такъвъ успѣхъ Хаджи бегъ тръгналъ отъ Соколъ и рѣшилъ да си пробие пжть прѣзъ планинитѣ.

Въ това сжщото врѣме, на другата граница, близо до Нишъ, се явилъ Скутарскиятъ паша Ибрахимъ съ 40,000 души войска.

Въ този имено критически моментъ Кара Георги показалъ, че името върховенъ водитель, справедливо нему принадлежи.

Противъ многочислената босненска войска Кара-Георги изпратилъ отрядъ отъ 1500 души подъ прѣдводителството на храбрия Катичъ, който успѣлъ да задържи натиска на враговетѣ, а самъ Кара-Георги, като взелъ такъвъ почти отрядъ, нахвърлилъ се на идещия отъ Соколъ Хаджи бегъ и го разбилъ окончателно и като прѣминалъ планинитѣ, явилъ се въ покоренитѣ отъ Бошняцитѣ окржзи. Тука той изтрепалъ всички новопоставени кне-

зове, не пощадилъ и тѣзи, които прѣдумвали народа да се подчинява на враговетѣ, повикалъ и присъединилъ къмъ своя отрядъ всички бѣглеци и изобщо всички способни да носятъ оржжие, а наградилъ и повишилъ всички, които запазили присжтствие духа въ врѣме на неприятелското нахлуване. Кара-Георги отишълъ и по нататъкъ и на всѣкждѣ подигалъ и пръвъзгласявалъ възстанието. Турцитѣ, заплашвани отъ всички страни, рѣшили да съсрѣдоточатъ всичкитѣ си войски въ Шабацъ; Кара-Георги съ 7000 пѣхота, 2000 кавалеристи и три топа ги достигналъ при Мишара, далечъ 2 часа пжть отъ Шабацъ; два деня сърбитѣ скрити задъ своитѣ окопи отблъсвали нападенията на турцитѣ; на третия день съ една военна хитрость сърбитѣ разбиватъ окончателно турската армия; въ това поражение паднали убити много паши и цвѣта на боснеьскитѣзнаменосци. Положението на турцитѣ станало опасно, останалитѣ живи отъ водителитѣ рѣшили да изпратятъ часть отъ останалата войска въ Шабацъ; а другата по скоро да мине Дрина и замине за Босна; това отстжпване ставало по части, които биле нападвани и прѣслѣдвани отъ всички страни. Сърбитѣ взели богата плячка и плѣнили всички останали отсамъ Дрина турци.

Въ това сжщото врѣме другитѣ сърби и особено Петъръ Добриняцъ принесли на отечеството не по малко сжществени услуги. Ибрахимъ паша. срѣщчалъ упорно съпротивление. Въпрѣки всички усилия Ибрахимъ не можилъ да прѣвземе делиградското укрѣпление, при шесть недѣлната отбрана на което се прославилъ Добриняцъ. До дѣто Ибрахимъ обсаждалъ Делиградъ сръбскитѣотряди подъ водителството на Младена и Главаша го безпокояли непрѣкъснато а не му дали да стжпи крачка напрѣдъ.

Тъй че въпрѣки всѣко очакване борбата между сърбитѣ и турцитѣ се рѣшава въ полза на първитѣ, макаръ силитѣ имъ и да биле много по-слаби отъ неприятелскитѣ.

Късно прѣзъ лѣтото на 1806 год, когато Кара Георги съ часть отъ войската си отивалъ отъ брѣговетѣ на Сава къмъ източната граница, Ибрахимъ паша пръвъ заговорилъ за миръ, имайки такова пълномощие отъ Портата.

Прѣдстоящето скъсване дипломатическитѣ сношения съ Русия карало турцитѣ по скоро да се примирятъ съ сърбитѣ.

На съвѣщанието въ Смедерево, сърбитѣ биле убѣдени отново да прѣдяватъ своитѣ желания. Двама кнезове и единъ опитенъ въ политическитѣ дѣла българинъ Петъръ Ичко заминали за Цариградъ.

Разбира се, че слѣдъ спечелване толкова блѣскави побѣди, сърбитѣ не можали да намалятъ своитѣ искания, и Портата, благодарение изкуството на сърбитѣ пълномощници, особено на Петра Ичко, почти че се съгласила да го удовлетвори. Благодарение дипломатическата ловкость на Петра Ичко. Портата, наистина се съгласила на много важни отстжпки. Вече въ

края на октомврий Ичко се върналъ въ Смедерево и съобщилъ на сърбитѣ, че Портата ще имъ позволи тѣ сами да владѣятъ страната, да иматъ свое правителство, и даже да заематъ крѣпоститѣ, като Портата си запазва правото въ знакъ на продължаваще се господаруване надъ Сърбия да държи въ Бѣлградъ мухазилъ съ 150 души турци; че намѣсто първитѣ данъци тя иска само 900,000 гроша. Повече отъ това сърбитѣ не можали и да искатъ. По този начинъ тѣ биха се избавили отъ турскитѣ чиновници, събирачитѣ на данъцитѣ станали стопани на земята, която по рано обработвали други, получавали право да носятъ оржжие и подъ началството на турцитѣ да пазятъ крѣпоститѣ.

Минутата била много важна и за двѣтѣ страни. Само такова примиряване отстранявало възможностьта за съюзъ между Сърбия и Русия съ какъвто съюзъ Ичко плашелъ турцитѣ. Заедно съ сръбскитѣ пълномощници въ Смедерево пристигналъ и самъ мухазилътъ, който споредъ договора трѣбвало да живѣе въ Бѣлградъ.

Сърбитѣ никакъ се не двоумили: приели всички условия слѣдъ което Ичко съ двамата кнезове заминалъ обратно за Цариградъ за подтвърждаване условията отъ дивана. Всички вѣрвали, че това подтвърждение ще бжде дадено веднага.

Обаче, случило се нѣщо съвсѣмъ неочаквано: Портата измѣнила своитѣ намѣрения, тя се възползувала отъ подновенитѣ съвѣщания и отказала на сръбскитѣ пълномощници да подтвърди договора.

Трудоветѣ на Петра Ичко, обаче, не отишле на вѣтъра: мирътъ, който той се стремелъ да сключи, за дълго врѣме останалъ като идеалъ за съглашаване между сърбитѣ и турцитѣ.

Макаръ съглашението и да не било утвърдено, обаче, събитията продължавали да се развиватъ сами по себе си не ржководено отъ никого.

Прѣговоритѣ само усилили желанието на сърбитѣ да завладѣятъ крѣпоститѣ, които тѣ рѣшили да прѣвзематъ.

Побѣдата, като всѣка възвишена мисъль, се стреми неудържимо да бжде довършена. Отъ начало сърбитѣ се явили съ своя мухазилъ прѣдъ Бѣлградъ и Шабацъ, и основавайки се на сключения ужъ миръ, искали тѣхното прѣдаване, но турцитѣ не се съгласили на тѣхнитѣ искания, сжщо и Бекиръ паша не се съгласявалъ да повика отъ Шабацъ своитѣ бошняци.

Тъй че водителитѣ на сърбитѣ трѣбвало отъ ново да прѣвзематъ крѣпоститѣ, което и самиятъ народъ искалъ, понеже не желаелъ да зимува въ обсаднитѣ окопи.

Кара-Георги. рѣшилъ най-първо да завладѣе Бѣлградъ, за която цѣль го окржжилъ отъ Дунава до Сава.

Единъ албанецъ Конда, православенъ, който отъ начало много помагалъ на турцитѣ при защитата на Бѣлградъ, като ви-

дѣлъ, че войната взема религиозенъ характеръ, заедно съ мнозина свой другари прѣминалъ на страната на сърбитѣ, и имъ спомогналъ много за прѣвземането на Бѣлградъ. Той заедно се 5 души другари сърби една тъмна нощъ прѣскачатъ крѣпостния валъ, избиватъ стражата при една отъ вратитѣ на крѣпоста и пущатъ отъ тамъ сърбитѣ. Въ това сѫщото врѣме Кара-Георги съ своя отрядъ се прѣхвърля прѣзъ крѣпостния валъ. Почналъ се ожесточенъ бой. Понеже турцитѣ почнали да стрѣлятъ отъ всички кѫщи, сърбитѣ запалили града и жителитѣ се принудили да избѣгатъ на улицитѣ, дѣто ги чакали неприятелскитѣ саби; въ 10 часа вече града билъ покоренъ. Главниятъ турски отрядъ се спасилъ въ вѫтрѣшната крѣпость. която била по трудна за прѣвземане. Тамошнитѣ турци получавали провизия отъ този сѫщия островъ. отъ който едно врѣме билъ покоренъ Бѣлградъ отъ султанъ Сюлеимана; сърбитѣ, не се много колебали и заели този островъ, макаръ той и да билъ неутрално владѣние. Гушанецъ Али, заплашванъ отъ гладъ, още въ декемврий стѫпилъ въ прѣговори, прѣдалъ крѣпостьта, а самъ съ своитѣ кѫрджалии отплувалъ съ 8 голѣми кораба за Видинъ.

Послѣдица отъ прѣдаването крѣпостьта било това, че сърбитѣ на драго сърдце пуснали Солиманъ паша въ крѣпостьта и той сталалъ нейнъ началникъ.

Отъ начало побѣдителитѣ показали извънредна мекость въ обращенията си. Кара Георги забранилъ най-строго на своитѣ хора да грабятъ жителитѣ двама, грабители биле осѫдени на обѣсване. на градскитѣ врати. Всѣки отъ крѣпостьта, който идвалъ при него билъ приеманъ ласкаво.

Но въ това врѣме вече всички турци биле обречени на смърть. Сръбскитѣ батареи поставени на острова Поречье стрѣляли срѣщу корабитѣ на Гушанеца Али и само голѣмата бързина на рѣката ги спасила Характерното е това, че Гушанецъ Али повърналъ въ Бѣлградъ неповрѣдени даденитѣ му заложници, макаръ че сърбитѣ ограбили и прѣтрепали всички негови момци, които по сухо карали неговитѣ коне за Видинъ.

Озлобенитѣ сърби не искали вече турцитѣ да оставатъ въ крѣпоститѣ и да ги оставатъ да се спасяватъ съ бѣгство.

Тѣ заявили на Солиманъ паша, че повече нѣма да го продоволствуватъ; той поискалъ да до пропуснатъ свободно да замине отъ Бѣлградъ; сърбитѣ се съгласили па даже му дали водачи и пазители Солиманъ излѣзалъ отъ Бѣлградъ съ 200 яничари и нѣколко турски сѣмейства; но едва тѣ изминали нѣколко часа пѫть и биле нападнати отъ сърбитѣ отъ засада; отъ тѣхъ ни единъ турчинъ се не спасилъ. Въ това врѣме се почнало клане въ самия Бѣлградъ. Въ течение на два деня сърбитѣ търсели скрилитѣ се турци и ги убивали. На третиятъ день останалитѣ живи. по-голѣмата часть сиромаси и просеци, биле изпратени въ Видинъ, нѣкои пъкъ се покръстили. Водителитѣ Младенъ, Милое, Кнезъ Симо Марковичъ, Вуле Иличъ и много други се обога-

тили прѣзъ тѣзи кървави дни. Старитѣ кнезове не удобрявали, макаръ и мълкомъ, станалото, а младитѣ сърби, зарадвани отъ успѣха, бързали да довършатъ своето дѣло, като че нищо необикновено не се е случило.

Още въ февруарий Шабацъ се прѣдалъ, и него го постигнала участьта на Бѣлградъ.

Слѣдъ това Кара-Георги съ своитѣ шумадийци тръгналъ за Ужица. Тамошнитѣ турци, които нарушили сключения съ сърбитѣ договоръ, направили окопи около града. При прѣвземането на тѣзи прѣдни укрѣпления за пръвъ пжть се отличилъ *Милошъ Обреновичъ*, получилъ опасна рана въ гждитѣ. Ужица слѣдъ Бѣлградъ билъ най населенъ градъ въ пашалъка; сърбитѣ го завладѣли прѣзъ юний 1807 год., слѣдъ което въ него не оставили турци.

Но побѣдителитѣ вече се не задоволявали съ старитѣ сърбски владѣния.

Слѣдъ като заели безъ трудъ окржзитѣ Ядаръ и Радевина, Яковъ (Ненадовичъ) се опиталъ да разбунтува босненскитѣ земи отъ другата страна на Дрина. Отъ начало той изпратилъ двама души да разбунтуватъ населението, но тѣ не сполучили, слѣдъ това изпратилъ други нѣколко въоржжени хора за сжщата цѣль, но и тѣхъ постигнала сжщата участь, най-сетнѣ Яковъ минава на другия брѣгъ съ 1000 души, построилъ на самия брѣгъ укрѣпления въ които поставилъ топове и почналъ да разбунтува босненскитѣ християни. Турцитѣ излѣзли срѣщу него, окржжили го и прѣминали на сърбския брѣгъ. Яковъ измаменъ въ своитѣ надежди мислелъ само какъ да се избави самъ. Кара-Георги му изпратилъ на помощь отъ Ужица часть отъ отряда си съ своята конница. Прѣзъ останалата часть отъ лѣтото ставали сражения, то на отворено поле, то въ укрѣпленията издигнати отъ турцитѣ. Рѣшителенъ успѣхъ нѣмала нито едната, нито другата страна. Обаче, прѣзъ есеньта турцитѣ се върнали назадъ задъ Дрина.

Въ това сжщото врѣме Миленко дѣйствувалъ въ Крайна. Миленко срѣщналъ силенъ врагъ въ лицето на приемника на Пазвантооглу Молла паша, тъй че не можилъ да извърши нищо важно, макаръ да му дошли на помощъ и Кара-Георги и единъ руски отрядъ подъ водителството на Исаева; той завладѣлъ само града Мироча, между Поречье и Крайна.

Много по-успѣшно дѣйствувалъ въ тѣзи мѣста Хайдутъ Велко Той поискалъ отъ сърбскитѣ водители да му дадатъ знаме, разрѣшение да събира доброволци и да защищава своя роденъ край Църна-рѣка и получилъ и едното и другото. Въпрѣки малочислеността на негова отрядъ, той обсадилъ бега въ Подгорица, запалилъ града, принудилъ бега да се прѣдаде и го изпратилъ въ Видинъ, като по-рано му отнелъ дрѣхитѣ, конетѣ и паритѣ. Слѣдъ това той събралъ по-многочислена дружина. Часть отъ плячката раздавалъ на своитѣ хора, останалото изпращалъ въ Бѣлградъ. Турцитѣ изпратили отъ Видинъ срѣщу него голѣми

сили, но той ги нападналъ внезапно прѣзъ една нощь и имъ нанесълъ пълно поражение. Такива подвизи му създали име и той вече ималъ значение: той вече нарекълъ себе си господарь и почналъ да управлява Църна-рѣка.

И тъй прѣдприетото отъ сърбитѣ дѣло, изобщо, се увѣнчало съ неочакванъ успѣхъ, макаръ въ частни случаи тѣ и до прѣтърпявали извѣстни несполуки.

Турцитѣ биле изгонени отъ цѣлия бѣлградски пашалъкъ; освободилата се, въоржжена рая, владѣяла не само старата сръбска земя заедно съ крѣпоститѣ, но даже и два босненски окржга Ядро и Радевина, планината Мирочa и Църна-рѣка.

Сега вече въ дѣйствителностъ се прѣкратило владичество. Като че нарочно въ тѣзи сжщитѣ дни, когато въ Бѣлградъ ставало избиването на турцитѣ, биле донесени тескеретата, по които султана още мислелъ да получава харачъ: тѣхъ ги донесълъ отъ Цариградъ Петъръ Ичко на мѣсто подтвърждение на договора. Но сърбитѣ вече не искали да плащатъ данъкъ.

Естествениятъ стремежъ на християнския народъ да се избави отъ турцитѣ, се проявилъ у сърбитѣ съ всичката си сила.

Националното движение у полабскитѣ славяни [лужицкитѣ сърби].

Националното движение въ XIX столѣтие произведе въ Европа важенъ политически и културенъ прѣвратъ и ѝ придаде друга физиономия. Обаче съ свършването на столѣтието, това национално движение не бѣ завършено, напротивъ, то се продължи и въ новото столѣтие. Както въ XIX столѣтие полека-лека се извърши обединението на италианскитѣ и нѣмскитѣ племена въ цѣли политически държави, така, вѣроятно, и XX столѣтие ще се занимае съ процеса за обединяването на славянскитѣ народи, и този процесъ, вѣроятно, най-много ще запълни страницитѣ отъ историята на Европа прѣзъ XX столѣтие.

Сега ще се запознаемъ съ националното движение у полабскитѣ славяни (лужицкитѣ сърби). Лужицкитѣ сърби или вендитѣ сѫ послѣднитѣ незначителни остатъци отъ полабскитѣ славяни. Тѣ сѫ живѣли най-главно по двата брѣга на рѣката Елба (Лаба, отъ дѣто и се получило тѣхното име) и заемали страната, която на изтокъ се простира до р. Одеръ, на западъ до р. Заала, на сѣверъ до Балтийско море, а на югъ до сегашна Унгария и Бавария.

Тѣзи полабски славяни никога не сѫ достигали до държавно и политическо обединяване и сливане; тѣ се дѣлели на многочислени племена, които живѣяли помежду си въ постоянна вражда и борба. Тѣхната вънкашна разпокъсаность и вѫтрѣшно неустройство е главната причина за тѣхното политическо загинване и тѣхното посѣтнешно германизиране.

Полабскитѣ славяни въ течението на цѣли столѣтия — отъ врѣмето на Карла Велики — сѫ воювали съ окрѫжаващитѣ ги германци, които, подъ прѣдлогъ че жалаяли да обърнатъ славянитѣ въ християнство, постоянно воювали съ тѣхъ. Тази борба, изтребителна въ пълния смисъль на думата, била водена съ огънь и мечъ, и когато вече народътъ билъ погубенъ политически, тя се продължавала по най-безпощаденъ начинъ и на национална почва. Затваряне въ тъмница, робско иго, смърть на бѣсилка, конфискуване движимитѣ и недвижимитѣ имоти на отлѫченитѣ, погубенитѣ и избититѣ, лишаването на цѣлъ народъ отъ много държавни и обществени права, съставляватъ безславнитѣ насилствени мѣрки, при помоща на които било прокарано християнството и свързаната съ него германизация на полабскитѣ славяни.

Полабскитѣ славяни въ сѫщность станали безсилни и безправни роби, тъй, че у тѣхъ изчезнало съзнанието на национална индивидуалность. За това и много срѣдневѣковни хронисти наричатъ полабскитѣ славяни направо *S*clavi намѣсто *S*lavi.

Но безъ да се гледа на тази изтребителна война, запазилъ се е мъничекъ народецъ — сегашнитѣ лужицки сърби.

Лужичанитѣ живѣятъ въ сегашнитѣ кралства Саксония и Прусия. Тѣ сѫ обкрѫжени отъ всички страни отъ плътна нѣмска маса и наистина прѣдставляватъ славянски езиковенъ островъ всрѣдъ нѣмското море.

Народътъ се занимава почти само съ земледѣлие, редомъ съ което сѫществуватъ и се развиватъ тѣзи занаяти, отъ произведенията на които народа се нуждае. Едрото земевладѣние, съ малки изключения, се намѣрва въ нѣмски рѫцѣ; лужичанитѣ владѣятъ земя по селата и притежаватъ голѣми или малки „живности“ (Žiwnosče) т. е. имущества състоящи отъ ливади и ниви, които тѣ обработватъ при помощта на волове; кѫщя съ малко земя или безъ земя (послѣднитѣ, обаче, сѫ много малко), притежателитѣ на които работятъ съ надница въ голѣмитѣ имения (Rittergüter). Висшето желание и най-голѣмата гордость на всѣки лужичанинъ е да бѫде господарь и владѣтель на своя собствена земя. Всѣки лужичанинъ се стреми щото всичкитѣ му имущества да бѫдатъ наслѣдени изцѣло отъ сина му. Тъй, че има голѣмо число лужицки владѣния, които вече въ течението на цѣли столѣтия прѣминаватъ по наслѣдство къмъ членоветѣ на сѫщото сѣмейство. Въ тази любовь къмъ собствения домашенъ кѫтъ, въ това желание да бѫде господарь на своята земя и се корени безподобния консерватизъмъ на лужичанина. Той се е срасълъ съ своята почва, земя, вкоренилъ се е въ нея, както гората съ своитѣ дървета.

Лужичанитѣ сѫ твърдѣ скромни по отношение на това, което искатъ отъ живота; тѣ сѫ трудолюбиви, стопани и спестеливи. Лужичанина се срамува да проси милостиня, той работи съ усърдие и се труди до старини. Тази особеность на негова характеръ — да се прѣдава съ любовь, прилежание и издръжливость на *позитивна работа* — безъ съмнѣние, най-много сѫ спомогнали на лужичанитѣ да запазятъ своята народность; тя и сега — естествено — е най-главната опора на неговото национално сѫществуване. Лужичанитѣ до мозъка на коститѣ сѫ консервативенъ народъ; тази е безусловно най-рѣзката черта на тѣхния народенъ характеръ; съ консерватизма е съединена истинска, глѫбока, жива религиозность и неизмѣнна вѣрность.

Тъй като народътъ е строго консервативенъ и глѫбоко религиозенъ, то социалистическитѣ идеи не намѣрватъ почва между лужичанитѣ. Лужичанитѣ най-добрѣ проявиха своя строгъ консерватизъмъ въ врѣме на изборитѣ за берлинския райхстагъ прѣзъ 1903 год. Въ врѣме на тѣзи избори всичкитѣ 23 избирателни окрѫзи въ Саксония избрали за депутати въ райхстага социалъ-демократи, само единствения окрѫгъ, населенъ най-главно

съ лужичани, избралъ консерваторъ депутатъ. Този изборъ справедливо възбудилъ голѣма сензация и обърналъ къмъ тѣхъ погледитѣ на цѣла Германия.

За запазване и понататъшно развиване на националния животъ и дѣйность се грижатъ многочисленни народни дружества На чело, като най-важно, стои дружеството Сръбска Матица (Mačica Srbsca) съ седалище въ Будишина; то съсрѣдоточава въ себе си всичкитѣ научни стремежи на народа; но особено процъвтяватъ филологията, историята, археологията, естественитѣ науки, фолклорътъ, искуството и изящната литература. Освѣнъ това дружеството издава подходящи съчинения за простия народъ. Сръбската Матица става вече нѣколко години отъ какъ е почнала да строи за свое помѣщение въ Будишина особено здание наречено „Сръбски домъ" (Serbski dom), който, като центъръ, ще съсрѣдоточава въ себе си всичкитѣ стремежи на своя народъ. Постройката му ще бжде свършена прѣзъ течещата 1904 година

Ученицитѣ се групиратъ въ дружества съ цѣль да се усъвършенствуватъ въ матерния езикъ и да се занимаватъ съ родната си литература и музика.

За материалното поддържане бѣднитѣ студенти има учрѣдено особено дружество

Духовнитѣ лица и учителитѣ иматъ свои особени дружества.

Простиятъ народъ въ „Tovarstwo serbskih burow" е организиралъ отлично дружество и съюзъ, което има свои клонове по всички села. Тѣзи селски съюзи съ тѣхнитѣ спестовно-спомагателни каси и потрѣбителни дружества дѣйствуватъ до найвисока степень благотворно, тъй като тѣ поддържатъ националнитѣ владѣния въ земя. Съ това дружество въ Саксония е свързанъ политическия избирателенъ комитетъ, на който организацията още не е завършена.

Сжществуватъ още много вѣстници, издавани отъ различни дружества.

За издаването религиозни книги и съчинения има двѣ дружества „Knihowne towarstwo" за лужичанитѣ протестанти и „Towarstwo s s. Cyrilla a Methodija" за католицитѣ Дѣйностьта на тѣзи дружества, които работятъ, всички безъ изключение, въ националенъ духъ, за съжаление се простира само въ саксонска Лужица; въ пруска Лужица лужичанитѣ сж останали още много назадъ; тамъ националниятъ животъ въ много отношения се намѣрва още въ зародиша си.

Числото ни всички лужичани е 160—170.000 души. Ето защо нѣмцитѣ иматъ много малко основание да се боятъ отъ тази шепа славяни; нѣма смисълъ боезливата бдителность и насилничсекото задушаване между лужичанитѣ всѣкое движение въ полза на развиването матерния езикъ и литература; толкозъ понеразбранъ е стремежа на шовиниститѣ всенѣмци насила да унищожатъ тази шепа безврѣдни лужичани.

Тъй като почти всички лужичани сж земледѣлци и населяватъ само селата, то земята, която тѣ заематъ, все е доста го-

лѣма: 90,000 отъ тѣхъ сж горне-лужичани и 70,000 долньо-лужичани.

Числото на лужичанитѣ прѣзъ течението на послѣднитѣ нѣколко десетилѣтия остава безъ измѣнение. Официалната статистика, наистина, се старае да констатира намаление въ лужичанитѣ, но това е само изкуственъ маневъръ — лужичанитѣ, които говорятъ и нѣмски, да ги смѣтатъ за нѣмци.

Въ нѣкои погранични мѣста, наистина, нѣкои лужицки сѣмейства губятъ своята народность. Това особено се случва въ тѣзи мѣста, дѣто на германизаторската практика или никакъ се не противопоставя или се противопоставя само недостатъчно славянско противодѣйствие, въ мѣста, дѣто интелегентнитѣ лужичани, духовни лица и учители, въ печалното забравяне и занемаряване своя дългъ или жалъкъ кариеризъмъ, позорно спомагатъ за германизирането на тѣхнитѣ еднородци.

При всичко, че лужичанитѣ сж и морално и физически силенъ и напълно здравъ народъ, и че плодовитостьта у тѣхъ е добра (числото на ражданията значително надвишава смъртностьта), все пакъ порастването числото на лужичанитѣ не върви бързо по двѣ причини: 1) лужичанитѣ се женятъ късно, 2) изселването на лужичанитѣ.

Лужичанинътъ е натура положителна и глжбоко религиозна, за това той не пристжпа къмъ уреждане свое стопанство, прѣди да осигури своето сжществуване. Срѣдньо мжжетѣ се женятъ на 30 години; свадби прѣди 25 години сж рѣдкость. Лужичанинътъ се бои да уголѣмява пролетариата и кадърътъ на сиромаситѣ.

Много отъ лужичанитѣ, като изслужатъ своята воинска повинность въ нѣмскитѣ области, вече се не връщатъ въ отечеството си, а се женятъ въ този градъ, дѣто стои тѣхния полкъ и се заселяватъ сжщо тамъ. Други, които заематъ обществени длъжности, се прѣмѣстватъ въ нѣмскитѣ области; трети споредъ характера на занятието имъ, трѣбва да дирятъ прѣхраната си вънъ отъ отечеството си; четвърти — и това за съжеление се отнася именно до интелегентния класъ — напущатъ своето отечество, за да получатъ въ нѣмскитѣ окржзи по-добри мѣста, по-добра заплата и по-лека работа.

По този начинъ лужичанитѣ сж се разпръснали по цѣлата германска империя и даже задъ нейнитѣ прѣдѣли. Най-главниятъ контингентъ отъ лужичанитѣ се е прѣселилъ въ Дрезденъ и Берлинъ, дѣто живѣятъ нѣколко хиледи лужичани. Макаръ тѣзи прѣселенци сами въ повечето случаи и да пазятъ своя матеренъ езикъ и своята националность, но тѣхнитѣ сѣмейства, съ рѣдки изключения, се понѣмчватъ, а това не малко повлиява на общото число на лужичанитѣ.

У себе си, въ самитѣ Лужици, лужичанитѣ се женятъ само по между си; бракове между лужичани и нѣмци сж рѣдкость. Другояче, за съжаление, стои работата у интелегенцията на лужицкия народъ, дѣто смѣсенитѣ бракове сж обикновено явление,

а това е едно зло за националния животъ, което зло и до сега не сж могли да прѣмахнатъ.

Образованостьта на лужичанитѣ отговаря напълно на образованостьта на нѣмцитѣ срѣдъ които тѣ живѣятъ и по законитѣ на които сж длъжни 8 години да посѣщаватъ училището. По-нататъшно образование тѣ получаватъ въ срѣднитѣ училища. Между лужичанитѣ нѣма безграмотни. Стремежътъ къмъ висше образование е тъй голѣмъ, че не всички образовани лужичани могатъ да намѣрятъ мѣсто и занятие въ своето отечество. Особено силно се проявява този стремежъ у лужичанитѣ-католици и най-главно къмъ богословско образование

Лужичанинътъ е способенъ за сериозни занятия; той има здраво тѣлосложение и е здравъ, дѣтинството си той прѣкарва всрѣдъ природата въ село и получава непосрѣдствено най-прѣсни впечатления; той има живъ и впечатлителенъ умъ и примѣрно прилежание. По тази причина лужицкитѣ младежи въ гимназиитѣ и падагогическитѣ училища често пжти надминаватъ своитѣ другари-нѣмци и заематъ първитѣ мѣста.

Съврѣменниятъ лужицки народъ, като послѣдни остатъци отъ едно врѣме могжщественитѣ и далече простирали се полабски славяни, принадлежи, както видѣхме, къмъ славянското сѣмейство. Този народъ, слѣдъ изгубването политическата свобода подъ гнета на нѣмскитѣ побѣдители скоро става безсиленъ и безправенъ. Въ очитѣ на нѣмцитѣ той е билъ малоцѣненъ, прѣзрянъ, отъ низша раса народецъ (ето защо нѣмскитѣ хронисти го наричатъ чисто и просто *Sclavi* — роби), и нѣмцитѣ избѣгвали брачни съюзи съ лужичанитѣ; послѣдицата отъ това е била тази, че лужичанитѣ можали да встжпватъ въ бракъ само по между си; а съ това може да се обясни този бѣлѣжитъ фактъ, че този мъничекъ народецъ е запазилъ голѣма расова чистота, макаръ и да билъ съвсѣмъ окржженъ отъ всички страни само отъ нѣмски елементъ.

Ако си прѣдставиме съ столѣтия продължавалата се борба съ нѣмцитѣ, която почти бѣ изтребила този народъ, ако си припомнимъ какъ той е билъ притиснатъ и угнетенъ; ако вземемъ въ внимание сегашното положение на този народъ, окржженъ отъ нѣмци, при нѣмско външно и вжтрѣшно управление, при тѣзи трудни условия за животъ, въ каквито не е поставенъ ни единъ народъ въ цѣла Европа, то фактътъ, че той е запазилъ своя езикъ, своитѣ нрави и обичаи, че той защитилъ съ незнаеща на себе си равна енергия своята национална индивидуалность, — безъ всѣко съмнѣние, ще прѣдизвика уважение и симпатии къмъ този смѣлъ народъ—мжченикъ.

Лужичанитѣ иматъ и своя култура. Наистина, тази култура, както по причина на численатa незначителность на този народъ, тъй и по причина на социалното и политическото му положение всрѣдъ нѣмския елементъ, има само относително значение, за самия народъ, която малко се намѣсва въ общата култура, но при всичко това тя заслужва внимание.

Въ нѣкои области тя фактически се смѣсва съ всеобщата култура, напр., въ поезията и музиката — създавайки въ тѣзи области нѣщо, което заслужва внимание — тя обръща на себе си вниманието на другитѣ народи, като срѣща съчувствие и признание.

Но най-много и най-успѣшно сѫ работили лужичанитѣ на литературното поле и прѣзъ течението на послѣднитѣ 60—70 години достигнаха до тамъ, че на лужицката литература сега обръщатъ внимание и другитѣ народи.

Но най-прилежно сѫ работили лужичанитѣ въ областа на поезията и при това лириката; послѣднята има такива произведения, които съ пълно право могатъ да заематъ мѣсто въ всемирната литература.

Ежедневниятъ лужицки печатъ, както и изобщо литературата, е още младъ, но се развива бързо и добрѣ и става откликъ на всички потрѣби на народа. Съ политика се занимаватъ два вѣстника: „Serbske Nowiny“ и „Katholski Posol“, религиозни списания сѫ: „Katholski Posol“, „Missionski Posol“ и „Pomhaj Boh“; земледѣлческо списание се издава едно: „Serbski Hospodar“; прѣдставитель на изящната словесность и искуствата служи „Lužica“, а научно списание е: „Časopis Maćicy Srbskej“.

На простия народъ при негова трудъ му остава много малко врѣме да се занимава съ четене, за тази цѣль се употрѣбяватъ обикновено недѣлнитѣ и празничнитѣ дни и зимнитѣ вечери. Изящната литература народа още малко я разбира и нѣма къмъ нея вкусъ; за съжаление интелегенцията не проявява по отношение къмъ изящната словесность достатъченъ и нуждния интересъ; тя все още е очарована отъ нѣмското влияние и още е силно пристрастена къмъ нѣмското четене. Но изобщо все пакъ може да се констатира порастване интересъ къмъ литературата и поезията и постоянно уголѣмяване числото на читающата публика.

Една голѣма прѣчка въ развитието на лужицката литература служи раздѣлението на народа на двѣ значително различаващи се партии: на горньо и долньо лужицка, за съединяването на които въ единъ литературенъ езикъ за сега не може и да се мисли; слѣдъ това бърка разликата въ вѣроизповѣданията, при което по-голѣмата часть принадлежи къмъ евангелическо-лютеранското вѣроизповѣдание, а само незначителна часть, приблизително 12 000 души, къмъ римо-католическото; за всѣко отъ тѣхъ трѣбва да се издава особена религиозна литература и да се издържа особенъ ежедневенъ печатъ; въ края на краищата, безъ да се гледа на числената незначителность на народа, у лужичанитѣ сѫ се образували нѣколко литературни стиля (Schriftsprachen). Съ отстранението на послѣдньото обстоятелство и съ обединяването на правописа, трѣбва да се очаква, че и литературата и духовния животъ на народа бързо ще тръгнатъ напрѣдъ. Сега у лужичанитѣ особено много работятъ за създаването единъ литературенъ езикъ и въ близко бѫдеще тази работа ще се увѣнчае съ успѣхъ.

Отъ казаното се вижда, че лужицката литература трѣбва да се бори съ такива затруднения и прѣпятствия, съ каквито, навѣрно, не се е борила ни една литература ни у единъ отъ европейскитѣ народи.

Началото на националното движение у лужичанитѣ пада въ тридесетѣхъ години на миналото столѣтие. Националниятъ въпросъ у лужичанитѣ изпъква на прѣвъ планъ тогава, когато и у останалитѣ славянски народи се пробужда националното самосъзнание: тогава и у лужичанитѣ се почнала националната работа. Лужицкитѣ студенти въ различнитѣ университети, като се срѣщали съ другитѣ славяни, стжпвали съ тѣхъ въ духовно общение и биле подготвени за възприемането и усвояването националната идея, която тѣ прѣнесли въ своето отечество, основали национални дружества и създали националенъ печатъ. Новото движение много бързо увлѣкло и цѣлия народъ.

За баща на цѣлото движение се счита I. Е. Смолеръ редакторъ на вѣстника „Srbske Nowini" още отъ 1884 г. който цѣлия си животъ, дѣйность и цѣлото си творчество е посветилъ на тази идея; ето защо той между своитѣ благодарни лужичани се ползува съ славата на народенъ патриархъ.

На всѣкжде, като послѣдица отъ почналото се движение, почнали да се отварятъ лужицки дружества; печатътъ направилъ националната идея популярна и по цѣлата лужицка земя като че пролѣтенъ вѣтъръ повѣялъ, като че надъ нея изгрѣла зарята на на новъ животъ.

Главна подпора националната идея намѣрвала въ религиозното чувство на народа, а послѣднето, отъ своя страна, се опирало на националната идея. Славянското чувство и религията работели заедно; тѣ непрѣкжснато сж свързани едно съ друго, поддържатъ едно друго, и въ това отношение националната идея принесла на народа благословение и спасение. Благодарение на това у народа се запазило желанието да работи, спокойно доволство отъ работата, народното благо и народното щастие, миръ въ сѣмейството и енориитѣ, редомъ съ наклонността къмъ домосѣдство и стопанство. Съ една дума, благодарение на това народътъ се запазва и физически и морално бодъръ, якъ и здравъ.

Като тъмно петно въ това национално движение остава пруската Долня Лужица, която, за съжаление, е останала много назатъ отъ саксонската Горня Лужица. За това, като главенъ прѣдметъ на националната дѣйность на лужицкитѣ патриоти трѣбва да служи пробуждането долнелужичанитѣ къмъ националенъ животъ, пробуждане въ тѣхната интелигенция националното чувство, подигане националния духъ а слѣдъ това работа, работа и пакъ работа . . . . .

Цѣлиятъ лужицки народъ, прѣдъ видъ неговото особено политическо положение всрѣдъ нѣмското море, е двуезиченъ: всѣки лужичанинъ, освѣнъ матерния си езикъ, говори още по много или по малко добрѣ и нѣмски Говоримъ, обаче, езикъ на всѣкждѣ въ сѣмействата, въ частнитѣ сношения и въ живота изобщо е лу-

жицкиятъ. Само тукъ — таме въ обществото говорятъ по нѣмски.; обикновено въ това се проявява жалкото влияние на изслужената военна служба.

Достойно за осжждане е и това, дѣто въ нѣкои сѣмейства отъ интелегентния класъ говорятъ по нѣмски; причината на това отъ една страна е недостатъка на национално самосъзнание и националенъ дългъ, а отъ друга и смѣсенитѣ бракове.

На какво бждеще може да се надѣва лужицкиятъ народъ? Каква му се прѣдставлява по нататъшната му сждба? — Ако народътъ въ течението на столѣтия, всрѣдъ най силния гнетъ на германизма, запазилъ своята народность; ако народътъ въ течението на столѣтия останалъ вѣренъ на своята националность безъ да се гледа на това, че неговата интелегенция никакъ не се грижала ни за езика на народа, ни за неговата култура, напротивъ, въ своето заслѣпление възставала противъ собствената си плъть и кръвь; ако бѣзъ всѣкаква литература и печатъ той (народътъ) все пакъ запазилъ своя езикъ: то логично ще бжде да се прѣдположи, че този народъ сега, когата интелегенцията се намѣрва на негова страна и се бори заедно съ него за едно и сжщото нѣщо, когато той има на свое разположение относително прѣкрасенъ и добрѣ организиранъ печатъ, когато многочисленитѣ съюзи еднодушно и дѣятелно се трудятъ за политически — социалното подигане и се грижатъ за матерялното благо на народа, — че този народъ нѣма да сложи оржжието, нѣма да прѣкрати борбата за своя езикъ и националность, а непоколебимо и планомѣрно въ всичко положения и всрѣдъ всѣкакви опасности ще пази и защищава знамето на славянството и своята народность, високо ще го държи и защищава, за да се оправдаятъ думитѣ на лужицкия народенъ химнъ: „Serbja, Serbja. wostanu“ . . .

Изъ извѣст. Петербург. Славян. Общ.

Ст. Н. Л.

Славянски дѣйци.

Маринъ Степановичъ Дриновъ.

Славянското Благотворително Дружество въ България, въ общото си събрание на 2-й Февруарий т. г., единодушно провъзгласи извѣстния нашъ сънотечественикъ, родолюбецъ и маститъ професоръ-славистъ, Маринъ Степановичъ *Дриновъ* за почетенъ членъ на сѫщото дружество. На 2 й Ноемврий м. г. г-нъ Дриновъ е празднувалъ въ Харковъ 35-годишния юбилей на своята научна и педагогическа дѣйность, отъ който случай се ползуваме да дадемъ на нашитѣ читатели кѫсички биографически свѣдѣния за глѫбокоуважавания отъ всички българи г. Дринова.

Дриновъ (Маринъ Степановичъ) се родилъ въ 1878 г. въ градецътъ Панагюрище (южна България). Първоначалното си образование получилъ въ Панагюрище, срѣдньото — въ Киевската духовна семинария, а висшето въ историко-филологическия факултетъ на Московския университетъ.

Въ края на шестдесетьтѣхъ години на миналото столѣтие Дриновъ почналъ да печати своитѣ статии въ българскитѣ вѣстници: „Народности", „Македония" и „Право". Въ 1869 г. Дриновъ издалъ своето съчинение: „Историята на българската църква" и „За произходътъ на българския народъ", които бѣха посрѣщнати съчувствено отъ интелигенцията, особено първото отъ тѣзи съчинения, което даде силно орѫжие за борба съ гърцитѣ — фанариоти.

Първото отъ тѣзи съчинения се появило тъкмо на врѣмето си, когато борбата за черковната ни независимость бѣ въ своя разгаръ. Борцитѣ за черковната ни самостоятелность имаха доста смѫтни понятия отъ историята и живота на българската черкова, за да могатъ да базиратъ върху тѣзи исторически данни нашитѣ черковни исторически права. Появяването съчинението на г-нъ Дринова даде въ рѫцѣтѣ на тѣзи борци едно отъ най-силнитѣ имъ орѫжия — доказателства за законностьта и правотата на българската черковна кауза. Въ второто отъ горнитѣ съчинения се изслѣдва въпроса за произходътъ на българския народъ. Въ него авторътъ изкарва, че българитѣ — Аспаруховата дружина — сѫ отъ татарско-монголски произходъ, диаметрално противоположно на мнѣнието на Венелина за произходътъ на българитѣ.

Въ сѫщата година Дриновъ, заедно съ В. Д. Стоянова, Жинзифова и Бончева, основаха научно-литературното дружество

„Българско Книжовно Дружество“, при материалната подкрѣпа и съдѣйствие на браилскитѣ, одескитѣ и други български търговци Това дружество почна да издава „Периодическо списание на Книжовното Дружество“, въ което Дриновъ помѣсти много статии съ разнообразно съдържание. Въ 1871 г. Дриновъ напечати въ руския журналъ „Беседа“ (кн. IV) статията: „Българитѣ и Константинополската патриаршия“.

Въ неговата магистърска дисертация: „Заселяването на Балканския полуостровъ отъ славянитѣ“ (Москва, 1873 г.) сж приведени доказателства, че заселяването на Балканския полуостровъ отъ славянитѣ е ставало постепенно отъ III до VII столѣтия. Отъ 1873 г Дриновъ заема катедра по славяновѣдението при Харковския университетъ. Въ докторската дисертация на Дринова: „Южнитѣ славяни и Византия въ X столѣтие“ (1876 г.) сж разработени свѣдѣнията, отчасти до тогава съвсѣмъ неизвѣстни, за първоначалната сърбска и хърватска история. Дриновъ напечаталъ тъй сжщо много статии и бѣлѣжки въ „Časopis čes. Musea“, „Архива“ на Ягича, „Славянския Сборникъ“ (1877 г., II), „Журналъ Министер. Народ Просвѣщенія“. „Извѣстія Славян. Благотворител. Общества“, изданията на Академията на Наукитѣ и др.

Дриновъ е извѣстенъ още и по многото си трудове по нашата книжнина, народнитѣ ни пѣсни, и особено съ участието, което взе въ уреждането на нашия правописъ. Отъ начало — слѣдъ възраждането на нашата книжнина — излѣзоха на сцената два правописа: *етимологическия* — базиранъ само върху старобългарския езикъ — и *фонетическия*, — който се стремеше да се съгласява съ говорим я езикъ. Дриновъ, за да помири двѣтѣ крайности, прѣдложи въ 1870 г. новъ проектъ за български правописъ. който доби най-широко разпространение и който послужи като първа стжпка за по-сетнѣшното развитие на българския правописъ

Въ 1877—78 г. Дриновъ влѣзваше въ състава на врѣменното руско управление на българското княжество, въ качеството на министъръ на Народ. Просвѣщение, когато уредилъ нѣколко срѣдни учебни заведения. Най-главно, благодарение на неговитѣ старания, за столицата на княжеството бѣ избрана София, — а не Търново, който градъ австрийската дипломация прѣпоржчвала да се избере за столица. Въ 1881 г. при врѣменното унищожаване на конституцията отъ покойния князъ Александръ, Дриновъ бѣ поканенъ да заеме поста прѣдседатель на държавния съвѣтъ, но той се не съгласи.

Отъ 1891 г. Дриновъ е прѣдседатель на Харковското историко-филологическо общество“.

М. С. Дриновъ се ползува съ широка извѣстность и популярность, както въ Русия, така и въ цѣлото славянство. безъ да говориме вече за България, не само като високъ авторитетъ по славянската филологическа наука (а специално по история), отличенъ професоръ, но и като славянски дѣецъ, вземалъ живо

участие въ славната история за освобождаването на нашето отечество отъ турското иго и уредбата му.

Научнитѣ трудове на Дринова се отличаватъ съ важни достоинства, съ необикновена основателность, съ глѫбочината и строгостьта на анализа, съ огромна ерудиция, трезвость и ясность на мислитѣ.

Нека пожелаемъ отъ сърдце на г. Дринова още дълги години да поработи за прогреса на науката и благото на славянската взаимность, на която идея той е единъ отъ най-убѣденитѣ и горѣщи защитници.

L.

Антонинъ Дворжакъ. На 18 априлъ т. г. почина въ Прага отъ апоплексически ударъ Антонинъ Дворжакъ, единъ отъ най-великитѣ съврѣменни чехски композитори, прочутъ, като такъвъ и далечъ отъ прѣдѣлитѣ на своето отечество, . , Смъртьта отнесе въ гроба едного отъ най-бѣлѣжититѣ художници въ областьта на славянското искуство.

Антонинъ Дворжакъ се е родилъ на 8 Септемврий 1841 г. въ с. Мюлхаузенъ въ Бохемия. Баща му — бѣденъ гостилничаръ, готвелъ сина си за касапъ (мѣсарь). Но 16 годишного момче, още отъ млади години, се пристрастило къмъ свиренето на цигулка, по което той се обучавалъ подъ рѫководството на селския учитель. Слѣдъ това той заминалъ за Прага съ намѣрение да получи по-солидно музикално образование.

Дворжакъ е билъ много плодовитъ и даровитъ композиторъ. Пражкиятъ и Кембрижскиятъ университети го избрали за докторъ по музиката honoris causa. Той е билъ професоръ въ Консерваторията въ Прага, а въ 1892 год. приелъ направената му отъ Ню-Иоркъ покана да заеме длъжностьта директоръ на Консерваторията. Послѣднитѣ, обаче, години отъ живота си той прѣкаралъ въ родния си градъ Прага. Той бѣ членъ на пражската академия, членъ на горнята австрийска Камара и на всѣкждѣ се ползувалъ съ всеобщъ почитъ и уважение.

Дворжакъ е писалъ музика отъ всички родове. Той е авторъ на 5 симфонии, симфонически поеми, увертюри, нѣколко опери. Голѣма извѣстность сж получили неговитѣ „Славянски танци“ и „Славянски рапсодии“. Тѣзи и други подобни съчинения на Дворжака сж му създали славата и значението на чехски националенъ композиторъ; но неговата музика съдържа въ себе си и много общеевропейско. Тука не можемъ да не поменемъ пжтьомъ и за неговитѣ многочисленни произведения камерна музика, романси и др. вокални произведения.

Съ смъртьта на Дворжака чехитѣ изгубиха единъ отъ своитѣ славни композитори.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Славянитѣ въ Америка.

(Всеславянски съюзъ. — Основаване на дружеството „Соколъ“ въ Питсбургъ. — Конгресъ на славянскитѣ журналисти въ С. Луй. — Изражаване съчувствие къмъ Русия и събиране доброволни помощи въ помощь на рускитѣ ранени. — Всеславянско вѣче за защита славянската честь).

Все по вече и повече растещиятъ натискъ на пангерманизма прогонва безправнитѣ славяни отъ Австро-Унгария въ Америка. Отъ 1 юлий 1902 до 30 юлий 1903 отъ Австрия сж емигрирали само за Съединенитѣ Щати 34000 словаци, 27.500 поляци, 32900 хърватии словенци, 9840 руси, 7220 чехи.

Откжснати отъ своята отечествена почва, славянитѣ не скжсватъ връзкитѣ си съ роднинитѣ, а изпрѣщатъ на своитѣ родители и роднини прѣпечеленото, тѣ продължаватъ да живѣятъ истия духовенъ и политически животъ. Но това още е нищо. На далечната чужбина междуособнитѣ крамоли на славянитѣ губятъ своята сила и славянска взаимность пуща все по-здрави корени въ срѣдата на американскитѣ славяни, отъ колкото даже между европейскитѣ. Идеята за всеславянство заяква въ тѣхното самосъзнание и се въплотява въ реални форми. Така вече става една година отъ какъ въ Клевелэндъ (Охио) сжществува „Всеславянски съюзъ“ въ който вематъ участие прѣдставителитѣ на всичкитѣ славянски народи.

И безъ да се гледа на това, че той отъ скоро врѣме сжществува, Съюзътъ вече успѣ да вземе активно участие въ живота на славянитѣ. Така, когато прѣзъ 1902 година хусаритѣ на Куенъ-Хедервари безчинствуваха въ Хърватско, Славянския съюзъ протестира отъ името на всичкитѣ славянски народи противъ сжществуващия въ Хърватско режимъ и напратилъ доста голѣма лепта за сирацитѣ на избититѣ. Протестътъ бѣ врженъ на статъсекретаря (министра на Външнитѣ работи въ Съединенитѣ Щати Хея, но той не го прѣдалъ по принадлежностя.

Всеславянскиятъ съюзъ се интересува не само отъ политическия, но отъ икономическия животъ на славянитѣ Въ желанието си да спомогне за разпространяване полезни икономически знания по между славянитѣ, съюзътъ е рѣшилъ да издава популярно научни книги по винарството, земледѣлието и т. н. на всички славянски езици. За най-доброто съчинение по „ло-

зарството“ е назначена премия. Сега съюзътъ работи проектъ за всеславянска изложба въ Клевеландъ и работи за бждещето осжществяване.

Въ западна Пенсилвания славянитѣ сж проникнати отъ не по-малкото съзнание за всеславянска взаимность и иматъ тъй сжщо добра организация. Така въ Алегенъ-Па било свикано събрание, на което се явили по вече отъ 500 прѣдставители на пенсилванскитѣ славяни, и въ което било рѣшено да се свика всеславянски конгресъ въ Пенсилвания за организиране мѣстнитѣ славяни. Тамъ сжщо било рѣшено да се открие въ Питсбургъ всеславянско дружество „Соколъ“.

Прѣзъ тази година полскитѣ и чехскитѣ журналисти отъ С. Луй, дѣто, по случай всемирната изложба, ще има и всеславянска, сж рѣшили да се свика прѣзъ лѣтото конгресъ отъ всеславянскитѣ журналисти и народни прѣдставители, за да се пристжпи къмъ организиране *всичкитѣ* американски славяни. Всички, доста многочислении прѣдставители на славянския печатъ въ Америка, се отнесли доста съчувствено къмъ този проектъ и виждатъ въ него залогъ за прѣуспѣването на отвъдокеанскитѣ славяни.

Руско-Японската война даде новъ поводъ за проявяване славянска взаимность. Цѣлиятъ славянски печатъ въ Америка изрази горещи съчувствия къмъ Русия, великата прѣдставителка и защитница на цѣлото славянство. Съчувствието не се ограничило само съ голи фрази. Въ Ню Иоркъ се основалъ славянски комитетъ да събира пожертвования за рускитѣ войници. До сега този комитетъ вече е събралъ до 250.000 долара (1.250.000 лева), които ще бждатъ изпратени въ Петербургъ. А, когато английскиятъ и американскиятъ печатъ дадоха пъленъ изблйкъ на своята умраза къмъ Русия и цѣлото славянство и почнаха да сипятъ върху нея потоци отъ хули, тогава американскитѣ славяни се рѣшаватъ да се заловятъ за защита на славянската честь. За тази цѣль на 4 мартъ въ Ню Иоркъ било свикано събрание отъ прѣдставителитѣ на всички славянски народи. Прѣдседательтъ на това събрание Т. Чапекъ въ една кжса рѣчь, казана на чески и английски, посочилъ несправедливитѣ нападки на американския печатъ върху славянитѣ и ги поканилъ да защитятъ своята честь. Американскиятъ законъ — казалъ Г. Чапекъ, — не забранява на американскитѣ граждани да изразяватъ своитѣ симпатии томува, комуто тѣ поискатъ. Този законъ важи и за всички славяни. Ние, като американски граждани отъ славянско произхождание, трѣбва да се ползуваме отъ сжщия законъ. Славянитѣ тука прѣдставляватъ голѣма политическа сила, за която трѣбва да държи добра смѣтка Г. В. Р. Херстъ, който ще се кандидатира за прѣдседатель на републиката, и който най вече отъ всичка други въ своитѣ органи се опълчава противъ Русия, особено противъ Славянството. Американскитѣ ирландци вече изразиха своята симпатия на Русия, тѣ изпратиха своята резолюция въ Русия и получиха на нея сърде-

ченъ отговоръ. И ние славянитѣ трѣбва да покажемъ, че ние живѣемъ, че у насъ не е умрѣлъ славянския духъ."

На събранието биле поканени и поляцитѣ, обаче, когато тѣзи послѣднитѣ узнали, че събранието е свикано да се изразятъ симпатии на Русия, единъ отъ тѣхъ заявилъ, че поляцитѣ не се съгласяватъ съ такава резолюция, тъй като японцитѣ отмъщаватъ за угнетяването на полския народъ. На това рускитѣ галичане дали на поляцитѣ такъвъ отговоръ, че тѣ, като не можали да прѣнесатъ казаната въ очитѣ имъ гола истина, напуснали събранието. Словакътъ Г. Амброзий казалъ на поляцитѣ, че останалитѣ славянски народи теглятъ най много заради поляцитѣ и имъ посочилъ на факта, че полскитѣ „посланици" (депутати) въ Виена всѣкога работятъ противъ славянитѣ . . Всички останали славяни признали това, че Русия е едничката закрила на славянството, за товавсички славяни да й изразятъ своята симпатия. Ако не съществуваше Русия, славянитѣ не би имали значение и би изчезнали подъ натиска на останалитѣ не славянски народи, а славянството би се изгубило.

На свършване билъ избранъ комитетъ да редактира резолюцията.

Ето текстътъ на самата резолюция вече връчена на министра на Външнитѣ работи Хея.

„Ние лойалнитѣ американски граждани отъ славянско произхождение, като се събрахме на 10 Мартъ 1904 год. въ Ческия Народенъ Домъ въ града Ню Иоркъ единодушно постановихме слѣдньото: 1) Като признаваме нашето близко родство съ великата славянска раса отъ която съ гордость признаваме нашето произхождение, ние се изказваме изобщо противъ войната, като считаме, че никой нѣма право да отнема живота на другиго. Нашитѣ прадѣди, прѣдавайки се още отъ незапаметни врѣмена на миренъ земледѣлчески трудъ, привързани къмъ обработваната отъ тѣхъ земя, всѣкога сѫ се отличавали отъ своитѣ съсѣди, прославили се съ грабителски наклонности, не сѫ изваждали меча освѣнъ за своя защита. А, когато сѫ бивали нападвани, сѫ прѣдпочитали по добрѣ да умиратъ отъ колкото да се прѣдватъ. Идеята за подстояненъ международенъ сѫдъ, трубуналитѣ за мира, за пръвъ пѫтъ сѫ прѣдложени отъ славянски господарь и намѣрватъсвоя най добъръ защитникъ сѫщо въ лицето на славянския писатель Толстоя. Уважавайки всѣкога чуждото мнѣние, и ние смѣтаме, че сме въ правото си да прѣдприемемъ всичко, което ни налага нашия граждански дългъ, и за това и ние сега изразяваме нашата нравствена поддържка и пълна симпатия на руския народъ въ неговата борба съ японцитѣ, защото: 1) ние сме увѣрени, че рускиятъ народъ е почналъ войната за самозащита, а не за завладяване. Неподготвеностьта на Русия доказа, че тя все още е мислила да уреди мирно разногласията си съ азиатския противникъ, до дѣто този послѣдния не й нанесе първия ударъ. 2) Ние признаваме, че единъ народъ, който се труди съ такова упорито мѫжество, какъвто е рускиятъ

народъ, трѣбва да има единъ изходъ въ незамръзващѣ море. Дирenето такъвъ изходъ накара Русия да построява великолѣпни градове, пжтища, търговски центрове и пристанища надлъжъ по своята желѣзница, до което Русия, споредъ нашето мнѣние, намѣсто осжждане заслужава само похвала и благодарностьта на цѣлото человѣчество за откриването нови земи за търговията и цивилизацията. Обладавайки незамръзващи пристанища, рускиятъ народъ ще намѣри новъ изходъ за своята неизтощима енергия и заедно съ другитѣ търговски народи ще създаде нови износни пазари въ Азия. 3). Ние не забравяме огромнитѣ и постояннитѣ услуги, които рускиятъ народъ оказва на християнството. Намѣрвайки се на границата на два мира : европейския и азиатския, той въ течението на цѣли столѣтия е билъ яка прѣграда и заслонъ, който е задържалъ, покорявалъ и цивилизувалъ дивитѣ орди на монголитѣ, които постоянно сж нападали на неговитѣ земи отъ изтокъ. 4) Ние сме увѣрени, че не трѣбва да се боимъ отъ завоевания отъ страна на руския народъ, а поскоро трѣбва да се боимъ отъ промишленото и търговско надмощие въ Тихия океанъ на 500 милиона жълтокожи, на които и традициитѣ, и живота и мислитѣ намъ сж биле и ще останатъ чужди 5) Рускиятъ народъ е билъ намъ неизмѣненъ и вѣренъ приятель особено пъкъ въ врѣмето, когато се създаваше нашата република, когато тя се намѣрваше въ опастность. Мислимъ, че ние за приятелството не трѣбва да отплащаме съ черна неблагодарность... 6) Затова ние особено се радваме на мждро водената политика отъ нашия прѣдседатель на Републиката, за дѣто обяви че ще пази найстрогъ неутралитетъ.

Тази резолюция била поднесена на Г. Хея отъ една 9 членна депутация. Изъ „Славянски вѣкъ"

Чехска училищна „Матица". На друго мѣсто въ „Славянски Гласъ" ще дадемъ свѣдѣния за организацията на чехската училищна „Матица". Тука сега ще дадемъ нѣколко свѣдѣния изъ дѣйностьта на „Матицата" за изтеклата година, които взимаме отъ отчета на прѣдседателя й Г. Кнайделя. Прѣзъ изтеклата година, 23-та отъ основаването й, „Матицата" е дѣйствувала съ сжщия успѣхъ. Въ поддържанитѣ отъ „Матицата" училища се обучавали 13 000 чехски дѣца.

Освѣнъ субсидиитѣ на нѣколко общински гимназии и реални училища, „Матицата" прѣзъ миналата година издържала 64 приюта и 51 училища. Въ тѣзи 51 училища имало 118 класа, отъ които въ Чехия 92 класа, въ Моравия 10 и въ Силезия 3 класа. Управлението на Матицата имало намѣрение да отвори училища още въ нѣкои нови общини, но не можало да извърши това, защото отъ една страна срѣдствата му не позволявали, а отъ друга, защото правителството не съгласило да вземе да издържа то само нѣкои отъ училищата, издържани отъ „Матицата" въ течението на 15 — 24 години, и въ всѣко отъ които има съ стотини ученици, та по този начинъ като улесни управ-

лението на „Матицата“ да му даде възможность да открива нови училища.

Срѣдствата си „Матицата“ събира само отъ доброволни пожертвувания. Прѣзъ изтеклитѣ 23 години отъ сѫществуването на „Матицата“ отъ нея сѫ биле събрани около 10 000 000 корони! Миналата година „Матицата“ е събрала около 575 000 корони пожертвувания. Матицата миналата година изразходва 634,000 корони както слѣдва: 331,709 корони за Чехия 126,770 корони за Моравия, 52 637 корони за Силезия и 14,000 корони за чехското училище въ Виена.

Имуществото на „Матицата“ — главно училищни здания и инвентарь — миналата година се оцѣнявало на 500 000 корони.

А пъкъ нуждитѣ на „Матицата“ все повече и повече растатъ. Изчислено е, че разходитѣ прѣзъ тази година ще се покачатъ до 803,000 корони, а постоянния доходъ на „Матицата“ достига едва цифрата 89,100 корони тъй, че прѣзъ течещата година трѣбва, управлението на „Матицата“ да събира само отъ доброволни пожертвувания 714,800 корони. А чехитѣ сѫ на брой около 5-6 милиона! Само отъ тѣзи цифри человѣкъ може да си състави понятие до каква степень е развита благотворителностьта между братята чехи и какво усърдие трѣбва да употребява управлението на „Матицата“ за да може само отъ доброволни пожертвования да събира такива грамадни суми. за поддържането училищата на единъ толкова високо културенъ народъ.

Културна и племена борба на религиозна почва. — Германизацията на Триестъ, този най важенъ аванпостъ на славянството, въ послѣдньо врѣме се насажда съ една особена енергия, за това и славяно-германската борба тамъ е взела особено широки размѣри, което отчасти послужи и за славяно италиянското примиряване. Его защо нѣма нищо чудно въ това, дѣто словенцитѣ и харватитѣ въ тѣхната самозащита трѣбва да обърщатъ най-главно внимание върху нѣмцитѣ: всичкитѣ висши държавни длъжности въ Триестъ и окрѫга му сѫ повѣрени на нѣмци, които водятъ пангерманска политика. Съ назначаването за епископъ нѣмеца Нагель и висшата черковна власть прѣмина въ рѫцѣтѣ на нѣмецъ, който не разбира и не знае езика на своето паство. Но и това види се не било достатъчно. За висшъ инспекторъ на Триестската епархия е назначенъ иезуита патеръ Волбергъ, който се ползува съ висша не само черковна, но и гражданска власть. Този Волбергъ е родомъ прусинъ и мрази отъ дълбочината на душата си всичко славянско. Всички постѫпки на Волберта идатъ да докажатъ това, че католишката черква и иезуититѣ служатъ като орѫдие за да препариратъ словенцитѣ да могатъ да станатъ съставна часть на великата нѣмско-лютеранска държава. Особено релефно изпъква тази политика въ черковнитѣ работи, особено въ дѣлото на Рицманье (Гл. „Слав. Гласъ“ кн. I, год. II).

Вече 16 мѣсеца се изминаватъ отъ какъ жителитѣ на Рицманье сж лишени отъ възможностьта да извършатъ черковни обряди. Черквата е затворена, запечатана и се пази отъ стражари. На просбата имъ да прѣминатъ въ унията, отъ Римъ отговорили чакъ прѣзъ септемврий 1903 год., т. е. слѣдъ една година, че просбата имъ не се удовлетворява и епископъ Нагель разпратилъ пастирско послание, съобщилъ на жителитѣ за отказа полученъ отъ Римъ и поканилъ населението да си избере трима прѣдставители които да заминатъ за Римъ да почнатъ прѣговори. Намѣрили се само трима души, които се отзовали на поканата, а цѣлата община рѣшила да прѣмине въ православие и се обърнала къмъ епископа Нагеля съ писмена просба да имъ изпрати цѣлия отговоръ отъ Римъ. Нагель имъ изпратилъ само нѣкои части отъ получения отъ Римъ отговоръ Той получилъ заповѣдь отъ Римъ за отваряне черковата и камбанарията и отново да введе старо-славянския езикъ — глаголицата, която той (Нагель) насила изхвърлилъ отъ употрѣбяване въ славянскитѣ черкови. За това нѣщо Нагель замълчалъ и до сега нищо не изпълнилъ.

Прѣзъ октомврий при Нагеля се явила депутация отъ трима души, която му подала писмо отъ нѣколко души пожелали отново да се върнатъ въ лоното на неговото паство, и като го молила писмено да имъ назначи новъ свещеникъ и да имъ разрѣши да служатъ на старо-славянски езикъ Тѣ молили това да може да се свърши до Коледата 1903 год. Нагель казалъ на депутацията, че отъ Римъ е разрѣшено да се введе старо славянския езикъ, но когато депутацията поискала да й се даде писменъ отговоръ на нейната просба той я накаралъ да чака и тя чакала цѣлъ мѣсецъ безуспѣшно. Тогава рицманци се обърнали направо къмъ папа Пий X, но и до сега не сж получили никакъвъ отговоръ. Прѣзъ декемврий епископъ Нагель съобщилъ на рицманци, че той ще имъ изпрати латински свещеникъ и имъ разрѣшава да служатъ тиха меса (служба) на славянски езикъ. За глаголицата, за новъ славянски свещеникъ — той и дума не помѣнувалъ. Писарьтъ въ Рицманье почналъ да събира подписи за епископа Нагеля. Нуждни биле шесть подписа слѣдъ получването на които епископъ Нагель щѣлъ да назначи въ Рицманье латински духовникъ. Но до сега Нагелъ получилъ само единъ подписъ — на самия писарь. Настжпа Рождество . . въ Рицманье се явяватъ четирма стражари, които и денемъ и нощемъ да пазятъ затворена черквата, която и до сега остава затворена! Всички дѣца, родени прѣзъ 1903 год. стоятъ още не кръстени, 6 души умрѣли сж погребени безъ опѣло. Погребението се извръшвало по граждански начинъ и го извършвалъ старѣя Бердонъ. Прокурорството повдигнало противъ него обвинение за черковенъ смутъ и го подвело подъ сждебна отговорность, но Бердонъ билъ признатъ отъ сжда за невиненъ. Но усърднитѣ латинизатори не се успокоили и дали касационна жалба въ Виена, но и тамъ Бердонъ билъ оправданъ.

Рицманци направили всичко което е възможно, за да прѣминатъ въ православие, но както черковнитѣ, тъй и гражданскитѣ

власти имъ прѣпятствуватъ съ всички срѣдства. Вече много депутации сѫ се явявали при намѣстника на императора въ Триестъ но не сѫ получвали нищо. Най-послѣ тѣ подали прошение въ Министерството на Просвѣщението и Изповѣданията въ Виена, но и до сега не получили и отъ тамъ никакъвъ отговоръ. Три пѫти се явявала депутация при православния епископъ въ Задра, но и той не можалъ да направи нищо, защото не билъ получилъ отъ Виена никакъвъ отговоръ. Триестскитѣ власти би желали рицманци да прѣминатъ въ лютеранство, въ полза на което агитирали и стражаритѣ. Но рицманци оставатъ вѣрни на своитѣ славянски стремежи и до сега прѣнасятъ търпеливо всички налагани на тѣхъ изпитни.

Но не само Рицманье се бори за славянска черква. Въ Подгорье въ Далмация. жителитѣ сѫщо мѫжествено пазятъ своитѣ черковни права. Тѣхната молба да се смѣни латинизатора-свещеникъ била оставена, както и трѣбваше да се очаква, безъ удовлетворение, а когато селянитѣ заявили, че тѣ минаватъ въ православие, то черковнитѣ власти затворили черквата и отъ януарий въ Подгорье вече се не чува звука на черковната камбана.

Еписконътъ Накичъ, като видялъ че даже съ стражари той не може да принуди народа да остане въ латинската черкова, се рѣшилъ да сломи славянското съзнание по другъ насилнически начинъ. Той съобщилъ на жителитѣ отъ Подгорье, на мнозина отъ които синоветѣ се учатъ въ католишката епископска семинария въ Сплета, че, ако тѣ не отиватъ въ черкова, и не останатъ въ лоното на католишката черква, той ще изключи синоветѣ имъ отъ семинарията и ще имъ отнеме стипендиитѣ. Но Подгорянетѣ не се оплашили отъ тази закана и стоятъ твърдо за своитѣ искания.

Около Задра има село Сукоманъ, което брои около 2000 жители. Както въ Рицманье, въ Подгорье, тъй и въ Сукоманъ свещеникътъ услужва за насилственото латинизирване на хърватското население. Извадени най-сетнѣ изъ търпение, жителитѣ подали до католишкия архиепископъ въ Задра прошение да искатъ отстраняването на тиранизиралия ги свещеникъ-латининиваторъ, а въ противенъ случай, тѣ заплашвали да прѣминатъ въ православие, като докажатъ съ това своето благоговѣние прѣдъ тѣзи светии, на които се крѣпи славянството. По вече отъ 200 подписи скрѣпили това прошение.

Сѫщото движение се почва и въ двѣтѣ съсѣдни съ Подгорье села: Драшищанъ и Игранимъ. И тъй насилственото латинизаторство, което оскърбява народнитѣ чувства на словенцитѣ, довежда до тѣзи резултати, отъ които най-много се боятъ: къмъ повръщане Славянитѣ къмъ старо-славянскитѣ основи на тѣхната национална черкова.

Изъ „*Славян. вѣкъ*“ № 78.

Змай Йованъ Йовановичъ.

(1833—1904)

На 1 юний т. г. братския намъ сръбски народъ изгуби единъ отъ най-виднитѣ си синове — изгуби Змая Иована Иовановича, своя лавровѣнчанъ поетъ, писатель и академикъ. Ние считаме за дългъ да дадемъ на читателитѣ нѣкои биографически и други свѣдѣния за този достоенъ синъ на братския намъ сръбски народъ.

Роденъ на 24 ноемврий 1833 г. въ Нови-Садъ отъ знатно чиновническо сѣмейство, Иовановичъ е свършилъ начално училище въ родния си градъ а гимназия слѣдвалъ въ три града: Нови-Садъ, Халашъ и Пожунъ. Слѣдъ свършването на гимназия Иовановичъ, повече по волята на баща си, отъ колкото по собствена наклонность, е слѣдвалъ правото въ Будапеща, Прага и Виена. Той обичалъ повече естественитѣ науки и медицината. Покѫсно му се удало случай да свърши послѣднята въ Будапеща, и сетнѣ ставалъ лѣкарь въ нѣколко сръбски градове изъ Унгария, послѣ въ Бѣлградъ, а по едно врѣме и въ Виена.

Като 16 годишно момче той напечатилъ първото си стихотворение и отъ тогава непрѣкѫснато е сътрудничилъ въ литературни списания, нѣкой отъ които самъ той е редактиралъ.

На 1861 се влюбва и се оженва. Най хубавитѣ лирически пѣсни които е написалъ, сѫ неговитѣ „Гьулчичи“ (Тръндафелчета), а за появяването имъ е виновна прѣлѣстната новосадченка Ефросина — любовница, а по- послѣ жена на поета.

Иовановичъ бѣше единъ отъ най плодовититѣ сръбски поети не надминатъ още отъ никого въ разнообразието на сюжетитѣ и обработката. *а въ дѣтинскитѣ пѣсни той е единственъ и неподражаемъ*. На книжовното поле той е почналъ да се подвизава още отъ 16-та си година. Въ 1852 е напечатана въ „Српски Летопис“ първата му пѣсенъ „Пролѣтно Утро“, а отъ тогава става постояненъ сътрудникъ на „Сръбски Лѣтопис“, „Седмица“ и хърватския листъ „Невен“. Въ Нови-Садъ тогава започналъ да излива хумористиченъ в. „Месечар“ и въ него Иовановичъ опиталъ своя хумористиченъ талантъ. Когато билъ сѫдебенъ чиновникъ въ Нови-Садъ, сътрудничилъ е въ хумористическия листъ „Комарац“, а като напусналъ слѫжбата, започналъ литературно списание „Јавор“, което по-послѣ, въ 1862 г., съ съжаление билъ принуденъ да спре.

Прѣзъ 60-тѣхъ и 70-тѣхъ години отъ миналия вѣкъ въ сръбската книжнина се усѣти значително движение: излизаха нѣколко спи-

сания, а всѣко отъ тѣхъ донасяше по нѣколко пѣсни отъ Ивановича. Въ 1864 г. той се прѣселва на мѣстожителство въ Буда-пеща и започва хумористически в. „Змај“ (змѣй), който билъ добрѣ посрѣщнатъ и много разпространенъ особено между унгарскитѣ сърби, които и редактора му кръстиха съ името Змай. Той прие това ново име и го задържа чакъ до смъртьта си.

Въ 1873 Змай отпразнува въ Панчево 25-годишнината отъ своята книжовна дѣятелность, а въ 1899—50 годишния си юбилей въ Загребъ, въ който юбилей взе участие цѣлия благодаренъ сръбски народъ.

Смъртьта на жена му, която той възпѣлъ въ редъ дивни елегични пѣсни, както и други нѣкой домашни нещастия, оказали силно влияние върху живота и литературната му дѣйность. Отъ тогава той почва да пише дѣтски стихове въ своето дѣтско списание „Невенъ“, което ще остане като най цѣнно съкровище въ сръбската литература. *Дѣтскитѣ стихотворения на Змая сѫ бисери, каквито ги нѣма даже и въ много отъ първостепенитѣ литератури.* Сърдце нѣжно и любвеобилно, Змай е обичалъ дѣцата и младежьта дълбоко и горещо, както никой поетъ, може би. Той е билъ тѣхенъ обожатель и възпитатель въ сѫщото врѣме.

Слѣдъ връщането си отъ Виена Змай е живѣлъ въ Бѣградъ, кѫдѣто отъ благодарность къмъ неговитѣ заслуги Народната Скупщина му е отпуснала 4000 лв. годишна доживотна пенсия, а сръбската академия го избрала за членъ. Сломенъ отъ вълненията и старинитѣ, прѣди нѣкое врѣме Змай напусналъ Бѣлградъ и се прибралъ въ Каменица, близо до родния си градъ Нови Садъ кѫдѣто и се поминалъ подиръ дълго боледувание.

Змай въ странство не се ползува съ особенно име. Той е билъ и ще си остане сръбски народенъ поетъ. Има сръбски поети, какъвто е Якшичъ, Бранко Радичевичъ, Воиславъ Иличъ и пр., които надминаватъ Змая по силата и дълбочината на поривитѣ и чувствата, ала никой не е обладавалъ като него гладкостьта на стиха, простотата и безискуственностьта въ техниката. Неговиятъ стихъ тече плавно, леко и гладко, като ручей прѣзъ равна поляна. Змай е еднакво милъ въ своитѣ леки любовни пѣсни „Гъулчичи“, както и въ патриотическитѣ. Въ послѣднитѣ диша истински патриотически жаръ и въ тѣхъ сѫ възпѣти всички страдания, борби и прѣвратности на сръбския животъ. Змай е обогатилъ сръбската литература още и съ нѣкои образцови прѣводи изъ чуждитѣ литератури, какъвто е „Демонъ“, „Енохъ Арденъ“ и мн. други. Прѣводитѣ му сѫ образцови, а нѣкой отъ тѣхъ надминаватъ даже оригиналитѣ.

Змай бѣ любимия пѣвецъ на народа и на интелигенцията и между тѣхъ бѣ си създалъ широка популярность, съ каквата надали другъ сръбски поетъ освѣнъ Бранка Радичевича се е ползувалъ.

Да се опрѣдѣли точно неговото мѣсто въ сръбската литература и да се даде оцѣнка на неговата широка и безпримѣрно плодовита дѣятелность въ областьта на поезията и литературата

за сега ще бжде прѣждеврѣменно. То е работа на бждещето. Физиономията му на поетъ може да се изчерпи само въ тия думи: пѣвецъ на любовьта и свободата; а като човѣкъ и народенъ дѣецъ той е въ пълната смисъль на думата честенъ и великъ патриотъ.

Като осѣтилъ, че наближава послѣдния му часъ, и като знае хорската суета за полагане вѣнци, Змай изявилъ послѣдньото си желание, щото да му се не полагатъ никакви вѣнци, а паритѣ за купуването на такива да се пожертвуватъ въ полза на книжовного дружество „Змай". Изказалъ желание още, да бжде погребенъ при дѣцата си и да му не строятъ никакъвъ паметникъ на гроба.

На български сж прѣведени много малко негови стихотворения, за което не може освѣнъ да се съжалява. Тука ще дадеме стихотворението „Облаци" прѣв. отъ М. Георгиевъ по което можемъ си състави понятие за силата, плавностьта и изразителностьта на стила на Змая, макаръ и по прѣводъ тъй гладко прѣдаденъ.

ОБЛАЦИ

по мотива на Змай Йованъ Йовановичъ

Пополѣгналъ, с' око слѣдѣхъ
Облацитѣ сиви;
Кат' се взирахъ, в' тѣхъ азъ видѣхъ
Фигури кат' живи:

Чудни форми, чудни лица
И чудни гадини,
Едни дрѣбни, като зрънца,
Други — исполини! . . . .

Има едни, що приличатъ
На земнитѣ твари,
А другитѣ се провличатъ,
Като водни пари.

Единъ облакъ, кат' го зърнахъ,
Куче ми се стори,
Но, дор' с' погледъ се обърнахъ
В' стражарь се прѣтвори,

И стражарьтъ, за единъ мигъ,
Стана баба стара;
Дор' я гледахъ баба на ликъ —
Вѣтъръ я подкара:

С' рога, с' нокти и съ опашка,
Други ликъ тя хвана:
Промѣни се, баба вражка,
Та цѣлъ дяволъ стана! . . .

Промѣната, че е права,
Това не е чудно, —
Отъ бабата дяволъ става,
Но, ангелъ — май трудно! . . . .

Край дявола лебедъ плува
И вълнитѣ пори,
Лебедътъ се жена струва
С' дявола се бори. . . .

Край дявола стои права,
Дяволътъ я лъже.
Но, в' единъ мигъ, става крава —
На вратътъ й въже! . . . .

Отъ въжето змия стана,
Почна да се свива,
На лебеда тя се хвана
За гушата крива.

Новъ се облакъ пакъ подаде,
При тѣхъ се пакъ притури,
И новъ ликъ имъ той създаде,
Съ нови фигури:

Стадо овци се отмáра,
С' глави наведени;
Като да сж, въ кощара,
По редъ наредени.

Новъ сивъ облакъ надъ тѣхъ мина,
Вѣтъръ го люлѣе,
Цѣло стадо с' уста зина
И почна да блѣе! . . . .

Дѣ бѣ срѣщалъ, азъ неспомнихъ,
Кат' туй стадо клѣто! . . .
Но сѣтихъ се, щомъ припомнихъ
Думата *„прието"*! . . . .

Стадотото се в' гарги мѣни,
Всѣка отъ тѣхъ хвръкна,
Другъ облакъ ги тѣхъ засѣни,
И новъ ликъ испъкна:

Мраченъ човѣкъ глави вири,
Задъ облакъ се крие,
С' погледа си, кат' че дири
Нѣщо да открие! . . .

Ето, сега, очи бърши
И на самъ назира. . . . . .
Ти ме питашъ, какво върши?
— Нищо . . . — щпионира! . .

Зеръ щпиони и тамъ има,
Кат' земнитѣ сжщи?
Какъ да нѣма? . . . има, има . .
— Тѣ сж въздѣсжщи! . . .

Задъ облакътъ, левътъ раненъ,
Кървавъ и прѣтрѣпанъ,
С' горесть шепне, катъ попаренъ:
— *„Въпросътъ изчерпанъ"*! . .
. . . . ,

М. Георгиевъ.

КНИЖНИНА.

Národopisná Mapa uherskych Slováku na zaklade sčitani lidu z roku 1900. Vidal *D-r Lubor Niederle,* Praha 1903. 22 s.

Едно отъ крупнитѣ творения на славянската етнографическа литература прѣзъ изтеклата година, безъ съмнѣние, трѣбва да смѣтаме „Етнографическата карта на унгарскитѣ словаци", издадена отъ професора при чехския университетъ въ Прага Люборъ Нидерле. Въ сравнение съ този трудъ, другитѣ карти за разпространение на словацкия езикъ: на Шафарика, Чернига, Шембера, Лемонье, съ изключение, може би, на най-новата на Balogh-а, прѣдставляватъ само скромни зачатъци. За основа на своята карта проф. Нидерле взелъ даннитѣ на маджарското официално прѣброяване на населението прѣзъ 1900 год., при което най-съмнителнитѣ отъ тѣхъ били провѣрени на самото мѣсто отъ отдѣлни познавачи на тѣзи мѣста. На картата сж отбѣлязани всички села, въ които словацитѣ съставляватъ 100—90%, 90—75%, 75—50%, 50—25% или 25—10% отъ цѣлото население. Запазена е славянската номенклатура. Самата „Карта" прѣдставлява цѣлъ атласъ отъ карти за разпространението на словацитѣ въ 10 отъ окржзитѣ (комитати). Общото разпространение на словацитѣ е прѣдставено въ особена малко съ по-малки размѣри карта. Прѣди картитѣ е изложена подробна статистика на словацитѣ по общини и отдѣленитѣ населени отъ тѣхъ мѣста съ библиографически справки за спорнитѣ случаи. Общитѣ резултати за процентното отношение на маджаритѣ, нѣмцитѣ, словацитѣ и руситѣ били изложени отъ Нидерле въ слѣдната таблица, дѣто поставенитѣ въ скобки цифри означаватъ даннитѣ споредъ прѣброяването на населението прѣзъ 1890 г.

Окржзи	Маджари	Нѣмци	Словаци	Руси
Пресбургъ . . .	39·7 (39·2)	7·6 (8·8)	51·1 (50·6)	0·0 (0·0)
Тренчинъ . . .	2·8 (1·9)	3·5 (4·0)	92·8 (93·5)	0·0 (0·0)
Нитра	18·8 (18·5)	7·6 (9·1)	73·1 (72·8)	0·0 (0·0)
Тсковъ	31·7 (31·1)	10·5 (11·5)	57·5 (56·9)	0·0 (0·0)
Гонтъ.	54·4 (51·6)	5·4 (6·0)	39·5 (41·8)	0·0 (0·0)
Орава	1·7 (0·9)	2·5 (2·3)	94·7 (96·2)	0·0 (0·0)
Липтовъ. . . .	3·3 (2·3)	3·0 (3·3)	92·5 (93·8)	0·0 (0·0)
Турецъ	4·2 (2·7)	21·3 (20·4)	73·6 (75·9)	0·0 (0·0)
Зволенъ. . . .	7·2 (4·0)	2·3 (2·9)	89·4 (92·2)	0·0 (0·0)
Новоградъ . . .	70·5 (64·2)	1·6 (1·9)	26·9 (27·7)	0·0 (0·0)
Гемфъ	56·4 (53·6)	2·2 (2·7)	40·6 (42·8)	0·0 (0·0)
Абауй-Торна . .	73·0 (69·6)	3·4 (4·1)	22·9 (25·5)	0·1 (0·1)
Боршодъ . . .	94·7 (93·6)	1·1 (1·5)	3·6 (4·5)	0·0 (0·0)
Земплинъ . . .	53·1 (47·2)	2·5 (5·2)	32·4 (35·9)	10·6 (10·4)
Ужгородъ . . .	30·0 (27·5)	4·6 (7·6)	28·1 (24·6)	36·6 (37·4)
Спижъ	6·2 (3·1)	25·0 (17·5)	58·2 (57·1)	1·2 (10·7)
Шаришъ. . . .	6·1 (3·4)	6·1 (7·0)	66·1 (66·9)	19·7 (20·8)
Будапеща (градъ)	79·3 (66·4)	14·2 (24·9)	3·5 (5·6)	0·0 (0·0)

На свършването на своята работа проф. Нидерле поставя въпроса, до каква степень словацкиятъ елементъ се поддава на ассимилиращето влияние на останалитѣ народности въ Унгария. Възъ основа статистическитѣ данни на Г. Балога, проф. Нидерле дава доста утѣшителни за славянското национално самолюбие заключения: прѣзъ течението на послѣднитѣ 10 години словацитѣ сж завоювали 253 общини, а изгубили 106, слѣдователно, иматъ чиста печалба 147 общини (най-главно спечелени отъ руситѣ). Тази относителна яка етнографическа стойкость на словацкото племе позволява на проф. Нидерле да допустне, че бждещето на словацитѣ е въ тѣхнитѣ собствени ржцѣ, ако само словацитѣ успѣятъ да подигнатъ просвѣщението и самосъзнанието на народната маса и отслабятъ нейното емигриране.

Трудътъ на г. Нидерле освѣнъ чехското заглавие има и руско· На двата езика е напечатана и обяснителната бълѣжка къмъ етнографическата карта.

(Отъ „Изв. Славян. Благотв. Общ.").

L.

Андрей Сиротиникъ. Народная школа у Словаковъ. С. Петербургъ 1903. г. ц. 20 коп. стр. 32. Словацитѣ сж славяни, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на Маджарско. Угро-рускитѣ селища въ Татри сж съсѣдни съ словацкитѣ и, може би, слѣдъ угро-руситѣ въ Австро-Унгария нѣма племе по-онеправдано и забравено отъ словацитѣ. Щомъ минете отъ Моравия къмъ Словация веднага се забѣлязва по-низша култура. А едно врѣме тамъ е билъ центра на Славян. земи. Словацката Нитра — столицата на велико-моравската държава на Святополка — е била мѣстото.

дѣто е проповѣдвалъ Св. Методий. Сега тамъ отъ първото величие е останало само скърбни спомени.

Споредъ маджарскитѣ закони словацитѣ сѫ такива сѫщо пълноправни граждани на Унгария, както и останалитѣ народности, но въ сѫщность словацитѣ се явяватъ като прости роби на маджаритѣ. Въ политическо отношение тѣхната роль е равна почти на нула: повече отъ 2,000,000 народъ, тѣ до послѣдньо врѣме нѣмаха въ палатата на депутатитѣ ни единъ прѣдставитель, и само въ 1901 год. тѣ избраха 5 души свои прѣдставители въ парламента. Не по-добро е и икономическото имъ положение, вслѣдствие на което много словаци се прѣселватъ въ Америка. Много злѣ стоятъ словацитѣ и въ културно отношение, особено училищата имъ.

Новата организация на училищата въ Унгария се почва още отъ 1867 год. Дуализъмътъ бѣ спогодба между маджари и нѣмци за смѣтка на другитѣ народности. Маджаритѣ отъ този моментъ ставатъ самовластни господари, макаръ по числото на населението тѣ да сѫ меншество. Взели властьта въ рѫцѣтѣ си маджаритѣ бързо усвояватъ нѣмската политика и почватъ послѣдователно да я прокарватъ по отношение къмъ всички немаджарски народности — словацитѣ, ромѫнитѣ, сърбитѣ, нѣмцитѣ, угро-руситѣ и най-самостоятелнитѣ отъ всички — хърватитѣ. Маджаритѣ почнаха да се грижатъ да прѣтопятъ въ себе си всички народности населяващи маджарско и да създадатъ въ Унгария единъ маджарски народъ въ етнографически смисъль. Това бѣ задача извънредно трудна прѣдъ видъ малочисленностьта на маджаритѣ (въ 1867 г. на 6 милиона маджари имаше 16 милиона други народности). Но никакви трудности не спираха маджаритѣ да гонятъ начъртаната си цѣль. Едно отъ най-главнитѣ срѣдства за достигането ѝ се явява въ тѣхнитѣ очи народното училище. „Нашето народно училище има за задача да създаде национална маджарска държава“ — казватъ официалнитѣ документи. Тази политическа задача е имана най-вече прѣдъ видъ при уредбата на училищата въ сегашна Унгария.

Маджаритѣ искатъ щото всѣки человѣкъ, който по рождение не принадлежи къмъ маджарската народность, като свърши училището, да се признава за маджаринъ. Отъ тази цѣль произтича задължението всѣко дѣте да посѣщава училището и то колкото е възможно отъ по-ранна възрасть.

Центъръ на тежестьта съставляватъ „*основнитѣ*“ училища. Тѣ сѫ вѣроизповѣдни, общински и държавни. Всѣка община трѣбва да има свое училище, което трѣбва да поддържа. Държавни училища се откриватъ тамъ дѣто това, изискватъ интереситѣ на цивилизацията или политическитѣ съображения, т. е. тамъ дѣто населението е съвсѣмъ бѣдно или *въ мѣста съ смѣсено не маджарско население*. Въ официал. маджар. рапортъ се казва слѣднето „тамъ дѣто маджаритѣ се намѣрватъ въ меншество, задавени отъ голѣми маси инородно население, учрѣждава се държавно училище“. И тъй държавнитѣ училища се явя-

вать като регулятори на възпитаването въ маджарски духъ, макаръ останалитѣ училища и да не могатъ да дѣйствуватъ въ другъ духъ.

Програмата на основнитѣ училища (отъ 1877 год.) е натъкмена тъй, че да се достигнатъ поставенитѣ по горѣ цѣли. Въ цѣльта за прѣподаване история между другото е казано и това, че тя е въведена специално „за развиване маджарски патриотически чувства". Въ сжщия духъ се води обучението по всички прѣдмети а особено по пѣние.

Прѣзъ 1901 год. въ Унгария имало 16,769 основни учил. съ 26,304 учители отъ които 92·8% владѣяли маджарски езикъ, 5·2% ѝе говорели много добрѣ и само 2% съвсѣмъ не знаяли маджарски. Тъй че дѣлото на маджарското национално обучение е повече отъ осигурено.

Официалнитѣ статистически данни не даватъ нищо особено за словацкитѣ основни училища, но отъ данни отъ другъ официаленъ източникъ за тѣзи училища има слѣднитѣ данни. Въ 1899 год. въ 16 словацки столици (окржзи) (часть отъ нѣкои сж населени съ маджари и угро-руси) е имало 274 забавачници и 4089 народни училища. Въ по-голѣмата часть отъ забавачницитѣ обучението е водено отъ маджарки, които думица не знаятъ по словацки. По-голѣма часть отъ народнитѣ училища сж вѣроизповѣдни, а именно: 2014 католически, 596 лютерански, 351 калвинистски, 410 православни и 117 еврейски. Държавни училища имало 342, а общински 190. Само въ 519 отъ тѣзи училища прѣподаването е водено на словацки, въ 1189 — на словацки и маджарски, въ 2076 — само на маджарски, въ 35 — на угро-руски, въ 192 — на угро-руски и маджарски и най-сетнѣ въ 170 — на нѣмски и маджарски.

Всичко учители имало 5809, отъ които 946 не притежаватъ дипломи за учители.

По-голѣмата часть отъ словацкитѣ училища трѣбва да бжде причислена къмъ най-низшия типъ маджарски училища.

Въ Словация само 300 тѣхъ държавни училища могатъ да се похвалятъ съ своитѣ помѣщения. На всички останали помѣщения има много нѣщо да имъ липсва.

Слѣдъ това се даватъ картини за самитѣ помѣщения, описва се положението на учителя въ обществото, негова животъ, условията въ които работи и т. н.

Най сетнѣ се дава картинно описанието на нѣколко типа учители, начина на избирането и назначаването имъ за учители и т. н.

Нарисуванитѣ картини изобщо сж много мрачни и произвеждатъ много тъжно впечатление. Нарисувана е доста добра скица за начина на маджаризирането на словацитѣ и срѣдствата за това.

Такова е въ общи думи съдържанието на интересната брошура на г. Сиротикина.

Езикътъ ѝ е гладъкъ и се чете съ увлечение.

Прѣпоржчваме я на читателитѣ.

Ст. Н. Л.

С. С. Бобчевъ. *Послѣдньото ми ходене въ Прага.* (Бѣлѣжки и спомени пѫтьомъ и по поводъ). Отпечатъкъ отъ „*Бъл. Сбирка*“ год XI, кн 6.

Въ тази брошура познатия нашъ книжовникъ г. С. С. Бобчевъ излага своитѣ впечатления отъ виденото при посѣщаването прѣзъ 1891, 1895 и сега 7—11 май т. г. Чехия и главно Прага това „старо мѣсто“ на Чехия, дѣто така горещо трупа грамадното и родолюбиво сърдце на чехския народъ.

Г. Бобчевъ ни запознава именно пѫтьомъ съ умствената и веществена култура на чехския народъ и историческитѣ му паметници.

Послѣдньото ходене на автора въ Прага е въ свързка съ една научна задача, именно: чехскитѣ юристи свиквали съборъ подъ названието: „първи наученъ съборъ на чехскитѣ правници“. (prvi vedecky sjezd ceskych právniku r Praze) съ задача да се разискватъ нѣкои належащи за реформиране институти и норми въ дѣйствуващето право и въ държавно-икономическитѣ науки и да се вематъ надлежни резолюции.

Г. Бобчевъ дава късо изложение за дѣйностьта на този съборъ и взетитѣ отъ него рѣшения.

На този соборъ сѫ били канени прѣдставители на правнитѣ науки само отъ славянскитѣ страни. Г. Бобчевъ присѫтства на събора и като прѣдставитель на юредическия факултетъ на нашето Висше Училище и като редакторъ на „Юридически прѣгледъ“.

Брошурата е написана съ езикъ гладъкъ, чете се се увлечение и ние я прѣпорѫчваме на читателитѣ.

Ст. Н. Л.

Славнсякото Благотворително Дружество и Руско-японската война.

Инициятивата, която взе Славянското Благотворително Дружество въ България, за да се изкаже едно по-видимо съчувствие къмъ руския намъ братски народъ, се овѣнча съ блѣскава сполука.

Възванието, което Дружеството изпроводи до разнитѣ частни лица и учреждения въ страната, се посрѣщна съ готовность на всѣкждѣ. Това възвание канѣше всѣки Българинъ да принесе лептата си за да се усилятъ срѣдствата за изпровождане санитарна помощь на ранени и болни руски войници въ Далечния Изтокъ.

Едва бѣше пуснало своето възвание Славянското Дружество и отъ всѣкждѣ се стекоха помощи. Богати и сиромаси, граждани и селяни, чиновници и еснафи, мжже и жени се надпрѣваряха да внесятъ своята помощь.

То бѣше една великолѣпна картина. Писмата на нѣкои селени дарители поразяватъ по своето горещо и непристорено чувство. Въ дружеството идваха селски учители, които питаха какво е нужно освѣнъ пари за да пратятъ на братята руси.

Българката по селата се особено отличи съ своето внимание къмъ руския войникъ-братъ. Въ нѣкои села тѣ се заловиха да готвятъ цвѣтни чорапи, партянки и пр.

Явиха се и млади хора готови да заминатъ за театра на войната... Но това тѣхно желание по много причини не можа да се удовлетвори.

За това пожертвованията вървѣха и вървятъ непрѣкжснато отъ всѣкадѣ.

Славянското Благотворително Дружество въ България се радваше на това течение, което ставаше отъ само себе си, безъ никакви агитации, безъ никакви подбуждания.

Въ късо врѣме пожертвованията станаха 50.000 лева, по-сетнѣ 60.000. Тази сума щѣше сигурно да бжде много по-голѣма, но едно благородно, само неуредено надпрѣварване дойде до нѣкадѣ да разнебити благотворителностьта.

Дамскиятъ комитетъ въ София се яви и принесе своята полза на дѣлото безпорно.

Червениятъ кръсть, който бѣше избраъ внъ самото начало отъ Славянското Благотворително Дружество, да бжде съединителния центръ на благотворителната дѣятелность, най сетнѣ пое подъ своя грижа изпровождането въ Далечния Изтокъ Болница. Славянското Дружество сега внесе за тая цѣль 60.000 лева.
Тази Болница, изпроводена отъ Българския народъ, дължи поддържката си на съединенитѣ съ Червения кръсть сили на Славянското Благотворително Дружество, на Дамския комитетъ и на Слав. Бесѣда.

Обединението на срѣдствата почна върху слѣднето съглашение между поменатитѣ учрѣждения:

I. Обединенитѣ срѣдства на горѣпоменатитѣ учрѣждения събрани за въ помощь на раненитѣ и болни руски войници въ войната между Русия и Япония ще служатъ за поддържането сформираната болница съ 30 легла и нейния персоналъ състоящъ отъ: 1) *двоица* военни лѣкари; 2) *двѣ* милосердни сестри, и 3) *двама* военни фелдшери.

II. Опрѣдѣлени сж слѣднитѣ заплати: а) на главния лѣкарь (Д-ръ Кирановъ) 1600 лева мѣсечно, б) на младшия лѣкарь (Д-ръ Миндизовъ) 1200 лева мѣсечно, в) на фелдшеритѣ по 300 лева мѣсечно, г) на милосерднитѣ сестри по 300 лева мѣсечно.

III. Тази болница заедно съ персонала да се издържа до края на войната.

IV. Тъй като не се знае колко ще се продължи войната, то за да се не изчерпятъ събранитѣ налични срѣдства, обединенитѣ за горнята цѣль Дружества се задължаватъ да не прѣкъсватъ дѣйностьта си, до като траятъ военнитѣ дѣйствия.

V. Изработване надлежнитѣ инструкции за управлението на болницата, воденето на смѣткитѣ и отчетностьта се възложи на „Червения Кръсть“.

VI. Освѣнъ опрѣдѣленитѣ заплати опрѣдѣлени бѣха *подемни* (пжтни пари): а) на лѣкаритѣ по 2000 лева, б) на милосерднитѣ сестри и фелдшеритѣ по 1000 лева.

VII. Военнитѣ лица отъ персонала на болницата ще се смѣтатъ, че се намѣрватъ на военна служба и въ командировка и въ качество на такива ще получаватъ заплата и добавъчни пари отъ Военното Министерство.

Забѣлѣжка. Ако опрѣделенитѣ отъ Военното Министерство заплати, добавъчни за дневни и др. пари, не достигатъ до опрѣдѣленитѣ въ п. II заплати, тогава недостигътъ ще се плаща отъ обединенитѣ срѣдства на горѣпоменатитѣ дружества.

VIII. За обединението на срѣдствата и задължението да се поддържа болницата до края на войната бѣ съобщено на Руския дипломатически агентъ въ София.

Санитарниятъ отрядъ заедно съ болницата заминаха прѣзъ Варна до Одеса и отъ тамъ за Харбинъ, дѣто се установява Българската болница.

Намъ е драго, като можемъ да отбѣлѣжимъ въ дѣятелностьта на Славянското Благотворително Дружество една подобна хубава страница. Това още единъ пѫть доказва колко това Дружество заслужава и сѫществуването си и довѣрието на българския и славянски свѣтъ, и вниманието съ което го надаряватъ най-виднитѣ членове на българското общество, които сѫ се записали или бързатъ да се запишатъ за негови членове.

Една сказка въ Славянското Благотвор. Д-во въ София.

На 2 Май членъ на Славян. благотворител. дружество I. Д-ръ Поповилиевъ прочете въ салона на дружеството публична сказка по темата: „Руско-Японската война и международното право“. Сказката бѣ много добрѣ посѣтена: салонътъ на дружеството бѣ прѣпълненъ.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвувателитѣ, които сѫ внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България.** *за подпомагане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войнаша между Русия и Япония, (отъ 15 априлий до 1 юлий)*

Караджанска община (Карнобатско)

Събрана отъ общинското Управление сумата 78.10 лева отъ пожертвувателитѣ

По 4 лева 1. Ник. Мартиновъ, 2. Тод Савовъ.

По 3.80: 1. Сто. Николовъ, 2) Стаяю Стояновъ.

По 3.35 ла Дим. Новачковъ.

„ 3 лева: 1, Вълко Тасевъ, 2. Стоянъ, Поповъ.

По 2 лева: 1. Юрд. Георгевъ, 2. Георги Стоиловъ, 3. Драгия Колевъ, 4. Сто. Момчовъ, 5. Дянко Колевъ, 6 Пенчо Коевъ, 7. Желѣвко Петковъ.

По 1.90 лева: 1. Иванъ Ст Малкия, 2. Атан. Петровъ, 3 Христ Ивановъ, 4. Михо Петковъ, 5. Яно Георгиевъ.

По 1.45 лв. Ив. К. Хаджиевъ

„ 1 левъ: 1. Господинъ Коевъ, 2 Илия Димитровъ, 3. Ив Желевковъ, 4) Желѣвко Коевъ, 5) Ив. Коевъ 6) Желевко Станковъ, 7. Лофтеръ Мавродиевъ, 8, Гено Митевъ 9. Калчо Трихоловъ, 10. Станчо Русевъ, 11. Димо Боневъ, 12. Димитръ Гочевъ, 13 Петко Георгевъ 14· Нейко Люцкановъ, 15. Ради Боневъ, 16. Никола Георгевъ, 17. Пенчо Драгановъ 18) Нед. Петровъ, 19. Ив Георгевъ Макед. 20) Ив. Недевъ, 21. Ив. Георчевъ, 22. Стоянъ Стоиловъ.

По 90 ст. Тод Дичевъ

„ 60 ст. Ник. Тод. Белберъ.

„ 50 ст. 1) Димо Георгиевъ, 2) Кръстю Стоиловъ, 3) Паско Ташевъ.

По 20 ст. Нейко Коевъ.

Свищовъ

100 лева отъ *Н.* Константиновъ.

Рѣховската община (Севлиевско)

Събрана отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общин управ. сумата 97.41 лева (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ)

Батошевска община (Севлиевско)

Събрана отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общинското упр в. сумата 40 лева (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Азларъ** (Поповско).

Събрана чрѣзъ общин. управление сумата 40 лева отъ пожертвувателитѣ.

По 2 лева Вълчо Станчовъ

„ 1.5 лева: Братия Ангелови

„ 1 левъ: 1) Т. Ангеловъ, 2) А. Т. Петковъ, 3) Х. Ив. Недевъ, 4) Дим. Станковъ, 5. Димо Петковъ, 6. Петъръ Дяковъ, 7) Дяко Петковъ, 8) Димитръ Кирковъ, 9) Анг. П. Гочевъ, 10. Мар. Петковъ 11) Ат Грудевъ, 12 С. Станковъ, 13] Петко Ивановъ, 14. К Тодоровъ, 15. Ив. К Говедаровъ, 16 Колю Кирковъ, 17. Димо Колевъ. 18 Х Бѣлчо Х, Рашовъ 19) М. Х. Ивановъ, 20) Геор. Манчовъ. 21) *П.* Р, Везиревъ.

По 80 стот. Т. Д. Гайдаровъ.

„ 70 стот. Макадо Стоиновъ.

„ 50 стот. 1. Петко Василевъ, 2. Вълч. Гровевъ, 3. В. Станювъ, 4. Драг Рашовъ. 5. П. Димовъ. 6. Ник. Никовъ, 7. х Ив. Миховъ 8. Стан. х Трандафиловъ, 9. Севд. Димитровъ, 10. Ник. Русевъ, 11. Дим. х. Тръндафаловъ, 12, Георги Д. Боровъ, 13. Лич. Славовъ, 14. Въл. Теневъ, 15. Вѫргалъ Илиевъ, 16. Дяко Лофтеровъ, 17 Стан. Севдаловъ, 18. Ник, Димитровъ, 19. Д. Димовъ. 20 Хр Тодоровъ. 21. . . . . Не се чете, 22. И Стойчевъ.

По 40 стот 1. Лид. Апостоловъ, 2. Груди Апостоловъ, 3. Вълчо Вариловъ, 4. Личо Петковъ.

По 30 стот. Георги С. Чолаковъ.

По 20 стот. 1 Маври Д. Боровъ, 2. Димо Н. Чолаковъ, 3 А Станковъ 4. Руско Петровъ, 5. Тод Яковъ.

По 10 стот. Георги Говедаря.

с. Айдемиръ (Силистренско)

Събрана отъ енорийския священникъ Тодоръ Поповъ сумата 29·60 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Петъръ Ивановъ градинарь
„ 4 лева: Н. Т. Узуновъ.
„ 3 лева: свещ. Тодоръ Поповъ.
„ 1·50 л.: 1. Тодоръ Сидоровъ, 2. Ив. П. Бъчваровъ.
По 1 40 л.: Георги Дочевъ.
„ 1·20 „ Петъръ Порчиковъ.
„ 1 левъ: 1. Ник. Стойковъ, 2. Ив. Петровъ, 3. Тан. Стояновъ, 4 Недѣл Калиновъ, 5. Димо Н Чингаловъ, 6. Иванъ Бонювъ, 7. Костад Кечевъ, 8· Костад. Н. Чингаловъ, 9. Добри Ст Примѣровъ, 10. Гер Ст Примѣровъ, 11 Митаки Диновъ, 12. Ник. Ст. Примѣровъ.

с. Присово (Търновско)

Събрана сумата 104 лева отъ Г. г. П. Недѣлковъ и Ст. П. Кръстевъ

Пожертвуватели.

66·50 лева получени отъ продаване събраната отъ населението храна.
По 5 лева 1. Монахъ Партений Христовъ. 2. Пеню Недѣлковъ, 3. Д Кировъ учитель, 4. Станчо П. Кръстевъ кметъ.
По 4 лева: Иеромонахъ Даниилъ.
„ 2 лева: 1. Симеонъ Ивановъ, 2. М. Марковъ, учитель, 3. Елисавета Христова.
По 1 левъ: 1. Хр. М. Керековски, 2. Дим. Д. Кротевъ, 3 Дим. Стояновъ, 4 Дочо Радевъ, 5. Ел Милева учителка 6. Мар. Е. Вачковъ, 7. Мар Панайотовъ.
По 50 стот. Христо Михалевъ.

Бей Върбовска (Бѣленско)

Събрана отъ общинското управление сумата 23 5 лева.

Пожертвуватели:

По 3 лева Стойко Ив. Търговски.
„ 2 лева: 1. Ив. Стойковъ, 2. Ив Симеоновъ.
По 1 левъ: 1 Янко Ив Никюплиевъ кметъ, 2. В. В. Узуновъ, 3. П. Н. Кюркчиевъ, 4. Паню Русевъ, 5. Ат. Н. Кюркчиевъ, 6. Сто. Радевъ, 7. Ив. Ив. Никюплиевъ, 8. Янко Илиевъ, 9. М. Стояновъ, 10. Ганчо Стояновъ, 11. Вълканъ Владовъ, 12 Ат. Н. Казаковъ, 13 Недю Владовъ, 14. Дончо Василевъ, 15. Г. х Генковъ
По 50 ст: 1. Тод. х Петровъ, 2. Георги Димитровъ, 3. Митю Г. Анчовъ.

с. Спахаларъ (Поповска окол.)

Събрано отъ общин. упра. сумата 6·70 лева.

Пожертвуватели:

По 70 с от.: Кирчо Атанасовъ.
„ 50 ст: 1. Игнатъ Тоневъ, 2. Стойчо Деновъ, 3. Добри х Драгановъ, 4 Енчо Атанасовъ кожухарь, 5. Недѣл. Поповъ.
По 40 стот. 1. Енчо Жековъ, 2. Стеф. Становъ.
По 30 стот. 1. Тод. Аврамовъ, 2. Ив Обрешковъ.
По 25 стот. Драганъ Д. Людцкановъ.
„ 20 стот. 1. Станю Ганевъ 2. Енчо М. Сиврезъ, 3. Хр. Ст Ярмовъ, 4 Петъръ Т. Миневъ, 5. Ив. Стойчевъ.
По 15 стот. Пеню Велчевъ.
По 10 стот 1. Авр. Тодоровъ. 2. Тод. Бобевъ, 3. Ив. Петковъ, 4 Нед. Ив. Арабаджи.

с Налбантларе (Сливенско)

Събрано отъ учителя Г. Николовъ сумата 16·50 лева отъ пожертвувателитѣ:
По 1 левъ: 1. Г. Николовъ, 2 Дим. Константиновъ. 3. Стеф. Станчевъ. 4. свещ. Петъръ Поповъ, 5. Щилияна Сахатчиева. 6. Костад. Митевъ.
По 60 стот. Маиръ Хаимовъ.
„ 50 стот. 1. Диню Георгиевъ, 2. Сто. Мариновъ, 3. Пеьо Данковъ, 4. Андр. Андоновъ, 5. Вас. Костовъ. 6. Петко Стамовъ.
По 40 стот. 1 Тод. Андрѣевъ, 3. Сто. Димовъ.
По 30 стот Вас. Кокидисъ.
По 20 ст.: 1) Анд. Ивановъ, 2) Колю Ив. Кара-Колевъ, 3) Ив Джидровъ, 4) Ит. Андоновъ, 5) Мар. Точилковъ, 6) Ив. Стефановъ, 7) Ив. Тодоровъ. 8) Мих Тодоровъ, 9) Ст. Пантовъ, 10) Диню Тодоровъ, 11. Кост. Ивановъ, 12 Вас. Митевъ, 13. П. Кондовъ, 14. Иончо Георгевъ, 15 Ив. Караколевъ, 16. Янко Мариичовъ, 17. Ив. Гинчевъ, 18. Г. Кировъ. 19 П. Стефановъ, 20. Георги Костадиновъ. 21, Милчо Гинчевъ, 22 Георги Гинчевъ, 23, Теню Вас. Крайчевъ, 24. Курти Стояновъ, 25, Дим Кендовъ.
По 10 стот. 1. Станьо Димитровъ, 2 Георги Колевъ 3. Андр. Точилковъ, 4. Стамо Тодоровъ, 5. Илчо Русевъ, 6 Петъръ Тодоровъ, 7 Петко Коларовъ, 8. Юр Петровъ.

Коевска и Бунаровска община (Севлиевско)

Събрана отъ жителитѣ отъ общин. Управ. сумата 63.90 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

Крушунска община (севлиевско).

Събрано отъ населението лева 64.50 отъ самото общинско управление.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ)

с. Гарванъ (Ст. Загорско).

Събрана отъ общинското управление лева 50. Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Гагаля (Русенско)

Събрана отъ населението по инициативата на Кмета Топаловъ, свещеника Ат. Райчевъ, и писаря В. Казасовъ, сумата 91.57 лева Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.

с. Пищачево (Т. Пазарджишко).

Събрана отъ населението отъ една Комисия състояща отъ свещеника, учителитѣ и трима селени сумата 73 20 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева. 1. *Д.* Шипоглиевъ, 2 Георги Калояновъ, 3. Авр. *М*иччовъ.
По 3 20 Нико Ганчевъ
По 3 лева Свещ. Игн Николовъ
По 1 левъ 1. Т Ламбревъ, 2. Илия *К*. Трясковъ, 3. Илия Спасовъ, 4. *М*итю Машевъ

Слѣднитѣ лица дали пожертвуванията се въ натура, която била продадена на търгъ.

I Дали храна за повече отъ 1 левъ пожертвувателитѣ: 1. Ат. *К*алояновъ, 2. *П*, Машевъ, 3. *М*. Генуровъ, 4 Б. Дошковъ, 5 Ив, Карабаджаковъ, 6. Д. Краљовъ, 7. Д. Панчовъ, 8. Т Гроздановъ 9. Б. *М*алцевъ, 10. Др. Машевъ, 11. Г. Маринчовъ, 12. Ан. Калояновъ, 13. Кр. Машевъ, 14 Ил. Гергински, 15. Хр. Синаи въ, или всичко отъ тази група лева 22.60.

II *Д*али храна по за 1 левъ, пожертвуватели. 1. Ст. Машевъ, 2 Л. Пальовъ 3. Ив. Панчовъ 4. Г. Недѣлчовъ, 5. Н. Дошковъ, 6. Е. Дошковъ. 7 Ив. Гичевъ, 8. Т. Дончовъ, 9. Г. Ековъ, 10 П. Нешовъ, 11 П. Кръстановъ, 12. Г. Перинчовъ, 13. В. Гичовъ. 14 М. Величковъ, 15. В. Пальовъ, 16. Ар. Калояновъ, или всичко отъ тази група събрани лева 16.

III Дали храна за по малко отъ 1 лв. пожертвувателитѣ: 1. Т. Гичов, 2. С. Стоиловъ, 3. А. Стояковъ. 4. Т. *П*ерпичовъ. 5. Г. Гичовъ. 6. Гр. Главчовъ, 7. *П*. Кръстевъ, 8. С. Сафаковъ, 9. Г. Синаповъ. 10 А Тунчовъ, 11. *К*р. Генуровъ, 12. Д. Генуровъ, 13 П. Саровъ 14. Г. Гръковъ. 15. Ст. *П*анчовъ, 16. Ст. Рибаревъ, 17 Гр. *П*оповъ' 18. Хр. Милошевъ, 19. И. Калоферовъ, 20. Л Лазаровъ, 21. П Бововъ, 22. Си А Баликови, 23 Ф. Атанасовъ, или всичко отъ тази група събрани лева 9,40

Горни Джбеникъ (Плѣвенско)

Събрана отъ населението и изпратена отъ общин. управ сумата 61·10 лева

Пожертвуватели:

По 15 лева свещ. Георги Вутовъ,
„ 1 левъ: Хр. Ив. Поповъ.
„ 50 стот: 1. Петъръ Михаловъ, 2. Петко Боневъ, 3 Ив. В. Ветовъ, 4. Ник К. Поровъ 5. Петко Вутовъ.
По 30 стот. Ив. Пенковъ.
„ 20 стот: 1 П. Атанасовъ, 2. Стеф. Матовъ, 3. Пенко Михаловъ, 4. Вуто Мачовъ, 5 Вѫл. Пенювъ, 6. Мона Калчовъ, 7. Тод Диматровъ. 8. Кьнчо Атанасовъ, 9 А. Беновъ 10. Н. Цонковъ, 11 Мато Тодоровъ.
По 10 стот. Стеф. Недѣлковъ.

58·50 лева събрани отъ продажбата на пожертвуванията направени въ натура — храна, списъкътъ на които пожертвуватели не е изпратенъ.

с Дългодѣлци (Ломско)

Събрана отъ населението по инициативата на енорийския свещ. Т. Петровъ и П. Кочанковъ сумата 54·05 лева.

Пожертвуватели:

По 20 лева Петко Кочанковъ.
„ 5 лева: Атанасъ Кочанковъ.
„ 2 лева: 1. Първанъ Стояновъ, 2. свещ. Томо Петровъ.
По 1 левъ: 1. Цако Павловъ. 2. Цеко Първановъ, 3. Сим. Стефановъ, 4. Кочо Цаковъ, 5. Русинъ Тодоровъ, 6. Ник Гановъ. 7. Сто. Горановъ, 8. Първанъ Милювъ, 9. Гр. . . (не се чете) 10 Първанъ Младеновъ, 11. Ангелъ Тоцовъ, 12. Горанъ Петровъ. 13. Георги Илиевъ,
По 60 стот. 1. Герго *Г*ръничаровъ, 2. Домо Дешовъ, 3. Александъръ Стояновъ,
По 50 стот.: 1. Ник. Стефановъ, 2. Найд. Спасовъ, 3. Георги Доновъ, 4 Иончо Цаковъ, 5. Митр. Диматровъ, 6. Петко Тачовъ, 7. Ив Цоковъ, 8. Тод. Цековъ, 9. Стеф. Горановъ, 10. Сто. Б.

Монинъ, 11 Дамянъ Гъргоровъ, 12 Пешо Сушовъ.

По 45 стот. Първанъ Мицковъ.

„ 40 стот. 1. Дим. Нешовъ, 2 Стоилъ Марковъ, 3. Първанъ Гъргоровъ, 4. Симеонъ Лаворовъ.

По 30 стот. 1. Даичо Антовъ, 2. Млад Минчовъ.

По 20 стот. 1. Митю Тановъ, 2. Ионо Петровъ, 3. Курто Найденовъ, 4. Дамянъ Нови, 5. Кирко Георговъ, 6. Ив. Томовъ 7. Алексо Цековъ, 8. Ив. Георгиевъ.

с. **Алфатаръ** (Силистренско)

Събрана и изпратена отъ свещ. Христо Г. Поповъ сумата 17 лева отъ пожертвувателитѣ:

По 2 лева. 1. Ив. Т. Боядогановъ, 2. Тод. Ив. Бранкованоеъ.

По 1.5 лева: свещ. Хр. А. Поповъ.

„ 1 левъ: 1. Ив. Г. Сжбчевъ, 2. Д Желевъ учитель, 3. Хр. Ст. Сербезовъ, 4. Матей Марковъ, 5. Соф. Чомаковъ, 6. Н. Стефановъ, 7. Хр. Тоневъ, 8. Ив. Господиновъ, 9. Дамянъ Иванчовъ.

По 50 стот: 1. Въндю Тодоровъ, 2. Певю Черневъ, 3. С. К... въ, 4. Сто. Тончевъ, 5. Хараламби Минковъ.

с. **Мургазлий** (Гор. Орѣховско).

Събрана отъ жителитѣ отъ енор. свещ П. Ивановъ сумата 5.85 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1. Свещ П. Ивановъ, 2) Ив Н. Генчевъ.

По 50 стот. 1. Ник. Христовъ, 2. Ат. Христовъ, 3 Юрд. Хад. Димитровъ.

По 20 стот. 1. Юрд Никовъ, 2. Дим. Атанасовъ, 3. Дим. Николовъ, 4. Ник. Костадиновъ, 5. Хр. Мариновъ, 6. Сим. Мариновъ, 7. Юрд. Атанасовъ, 8. Пет. М. Панталоновъ, 9 Илия Мариновъ, 10. Дим. Дачевъ, 11. Дим. Хр. Увуновъ.

По 15 ст: Хр. Д. Увуновъ

с. **Чаиръ** (Гор. Орѣховско)

Събрана отъ жителитѣ отъ енорийския свещеникъ Ив. Рачковъ сумата 65.60 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева Хад Иванъ Хад. Петровъ.

По 5 лева: 1. Стоянъ Георгиевъ, 2. Братия К. Самунджиеви, 3. Д. Сотировъ,

По 2 лева 1. Мирчо Русевъ, 2. Георги Николовъ, 3. Вангелъ х. Петровъ, 4. Юрд. М. Ивановъ, 5) Първанъ Ив. Каравачевъ.

По 1.20: свещ. Иванъ Рачевъ

„ 1. левъ: 1. Дона Пресвитера, 2. Митю М. Ивановъ, 3. Ник. П. Димитровъ, 4. Триф. Димитровъ, 5. Жеко П Гацевъ, 6. Байчо Кинчовъ, 7. Ив. Дим. Ковачовъ, 8. Авг. Николовъ, 9. Ганю Илиевъ, 10 Мар. Юрдановъ, 11. П. Христовъ, 12. Митю Ивановъ, 13. Вачо Тодоровъ. 14. Първанъ Господиновъ, 15 Боню Миневъ, 16. Хад. Мария Пресвитера 17. Филипъ Боевъ, 18. Илия Боевъ, 19 Колю Добревъ

По 60 ст. Кр Станевъ.

По 50 стот.: 1. Сто. Мирчевъ 2 Нед. Пенковъ, 3. Слави Димитровъ, 4 Ана Стоянова 5) Цвѣт. Ивановъ, 6. Ради Илиевъ, 7. Рашко Колевъ, 8 Юрд Колевъ. 9. Добри Христовъ, 10. Ботю Петковъ, 11. Ив. Христовъ, 12) Станю Кинчевъ, 13. Тод. Вачевъ, 14) Дим. Бѣлинъ, 15 Ради Мариновъ.

По 40 стот.: 1 Юрд. Димовъ, 2. Колю Стояновъ.

По 20 стот.: 1. Ботю Ралчевъ, 2. Алекс. Анковъ, 3. Хр. Кара Стояновъ, 4 Първанъ Никовъ, 5 Ив. Панчовъ,

По 10 стот.: 1. Юрдана Рашкова, 2. Стеф. Павлевъ, 3. Иванка Димитрова, 4. Дона Кънчева, 5. Стоянъ Недевъ.

с. **Калтинецъ** (Гор. Орѣховско)

Събрани отъ енорийския свещеникъ сумата 34 20 лева

Пожертвуватели:

По 5 лева: Христо Христовъ.

„ 2 лева: 1. Димо Ст. Мечковъ 2. Ат. Петровъ, 3. Георги Петровъ 4. Хр. Димовъ, 5. Цена п. Димитрова, 6 свещ. Дим. Добревъ.

По 1 левъ: 1. Т. Тодоровъ, 2. Дим. Василевъ, 3 Дим Гергевъ, 4 Мар. Т. Явашевъ, 5. Мар. Т. Зеленковъ, 6. Анаст. Василевъ, 7 Лаз. Кръстевъ, 8. Хр. Василевъ, 9. Петъръ Христовъ, 10. Мар. Маневъ. 11. Дим. Герговъ, 12. Досю Димитровъ. 13 Атан Кировъ, 14. Вас. Петковъ, 15: Сеф Д. Михаиловъ.

По 60 стот. Ник Василевъ.

По 50 стот. 1. Юрд. Колевъ, 2. Параш-Тодоровъ.

По 20 стот: 1. Дим. Георговъ, 2. Ив. Георговъ, 3. Йорд. Ив. Лулювъ.

с **Козаревецъ** (Гор. Орѣховско)

Събрано отъ свещ. Юрд Иовковъ сумата 13·60 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1 Свещ. Юрд. Иовковъ. 2. Хр. Дончевъ. 3. Златю Пенювъ, 4. Ник

Джоджовъ, 5. отъ черковата „Св. Параскива“ 6. П. Георгевъ, 7. Юрд Деньовъ.

По 50 стот: 1. З. Старовъ, 2. Нено Стояновъ, 3. Недю Пеневъ, 4 Станю Николовъ, 5. Петъръ Маневъ, 6. Георги Недевъ, 7. Ив. Русевъ, 8. Миню Ивановъ, 9. Илия Юрдановъ, 10. Ив. Банковъ.

По 30 стот.: Първи Стойновъ.

„ 20 стот.: 1. Ник. Матевъ, 2. В. Атанасова, 3. Дим. Тодоровъ, 4. Юрд Тодорановъ, 5. Н. Сташовъ, 6. Митю Пауновъ,

По 10 стот.: Куцаръ Михневъ.

с. **Обчиларе** (Гар. Орѣховско)

Събрана отъ населението отъ свещ. Ив. Златевъ сумата 33·75 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: Стоянъ Цоневъ царя.

„ 2 лева: свещ. Михаилъ Златевъ.

„ 1 левъ: 1. Мар. А. Чакуровъ, 2. Сто. Илиевъ, 3. Юрд. Ст. Мечкобиевъ, 4. Хр. Д Кировъ, 5. Раю Стойковъ,

По 60 стот. 1 Хр. Цончевъ, 2. Тод. Кръстевъ.

По 50 стот. 1. Илия Коевъ, 2 Мих. Драгановъ, 3. Стеф Ив. Гайдаровъ, 4. Ив. Цицонковъ, 5. Дим Д Крушевъ, 6. Ив. Д. Ходжовъ, 7. Ник Р. Стефановъ, 8. Кънчо К. Крушевъ, 9 Недю Николовъ, 10 Дим. Стойковъ, 11. Станю Н. Капасъзъ, 12. Дим. Хр. Карандиновъ, 13 Раю Стефановъ, 14. Сто, Недѣлковъ, 15. Бона Златева. 16. Ив. Райковъ, 17. Сто: Ганчевъ, 18 Ник. Миховъ.

По 40 стот.: 1. Мария п. Стоянова, пресвитера, 2. Хр. Дянковъ, 3. Сто Христовъ. 4. Станка Драганова, 5. Велю Стайковъ, 6. Станка Стойкова 7. Анч. Добревъ.

По 30 стот: 1. Ник. Дянковъ, 2 Радню Стефановъ, 3 Стеф. Димитровъ, 4. Недѣля Христова, 5. Алекси Николовъ, 6. Пантелей Ивановъ, 7. Райко Ганчевъ. 8. Юрд Николовъ, 9 Ана Русева.

По 20 стот: 1. Милка Христова, 2. Ник. Пѣевъ, 3. Юрд Пенчевъ, 4 Добри Грънчаровъ, 5 Слави Райковъ, 6. П. Христовъ 7. Сто. Христовъ, 8. Пет. Ганчевъ, 9. Мария Велева, 10. Пена Станева, 11. Ана Христова, 12 Ив Добревъ, 13. Гено Юрдановъ, 14. Пею Илиевъ, 15 Мар. Стойчовъ, 16 Донка Пенова, 17. Иосифъ Георгевъ, 18. Хр. С. Ангеловъ, 19 Недю Ст. Златарски, 20 Сто Димитровъ, 21. Ю Станчевъ, 22. Ю. Петковъ, 23. Алекси Д. Кръстевъ, 24. Сава К. Матевъ, 25. Ник, Пеновъ, 26. Сим. Ивановъ, 27. Сто. Добревъ

По 10 стот.: 1 Ю. Ивановъ, 2. Рада Алексева, 3. Сто. Петковъ, 4 Иова Стоянова, 5. Драгостинъ Райковъ, 6. Лазаръ Недевъ.

По 5 стот. Ана Дойнова.

с. **Тантури** (Гор. Орѣховско)

Събрани съ дискосъ въ врѣме на богуслужението въ черковата „св Богородица“ лева 4 20.

с. **Кара-Хасанъ** (Гор. Орѣховско)

Събрана отъ свещ. Ив. Матевъ сумата 21 левъ.

Пожертвуватели:

По 5 лева свещ. Ив. Матевъ

„ 2 лева: Илия Николовъ

„ 1 левъ: 1. Триф. Н. Жековъ, 2. Недѣл. Матевъ, 3. Първанъ Тодоровъ, 4. Дойно Станчовъ, 5. Мария Георгиева, 6. Евг. Димитрова.

По 50 стот.: 1. Сим. Ивановъ, 2. Стеф. Симеоновъ, 3. Дим Николовъ, 4. Дим. Владимировъ, 5 М. Ивановъ, 6. М. Мартиновъ, 7 Ив. Стояновъ, 8. Иовчо Люцовъ, 9. Сим. Д. Симеоновъ

По 40 стот: 1. Доси Илиевъ

„ 30 стот.: Вел М. Дойновъ, 2. Мирчо Дончевъ,

По 20 стот. 1, Минчо Стояновъ, 2. Г. Атанасовъ, 3. П, Тодоровъ, 4. Д. Тодоровъ 5. Петко Ив. Тодоровъ, 6. Хр. Д. Кюркчи, 7. Сто. Недевъ, 8. Дойчо Величковъ, 9. Ник Ивановъ

По 10 стот. 1. Г Станевъ, 2. Гроздю Желѣвковъ, 3. Ап Лазаровъ, 4. И. Г. Парапанъ 5 Лав. Трифоновъ, 6. Зафира Стефанова 7. Хр. Петковъ

с **Добродѣлъ** (Гор. Орѣховско)

Събрани съ дискосъ въ черковата „Св. Богородица“ лева 28 и изпратени чрѣзъ свещ. Петко Ванковъ.

с. **Крушето** (Гор. Орѣховско)

Събрана отъ населението и изпратена сумата 15 40 лева.

Пожертвуватели:

По 2. лева: свещ. П. Р. Ионовски.

„ 1 левъ: 1. Д. П. Бирбитовъ. 2. Христо Бояджи, 3. Т. Ивановъ.

По 80 ст. Юр. Петковъ.

По 50 ст. 1. Г Василевъ, 2. Кара Иванъ 3. Цоню Петровъ, 4. Деню Кънювъ 5. Мар Ив. Иовковъ, 6. Минчо Стайковъ, 7. Тод Кирчовъ, 8. Петъръ Ст. Гайдаря, 9. Ив. Юрдановъ.

По 40 ст. 1. Юр. Загоровъ, 2. Хр. Димитровъ.

По 30 ст. 1. *П*. Станчовъ 2 Станю Чука 3. Петко Ганчевъ, 4. Тод. Христовъ 5 П. Цанювъ

По 20 ст. 1. Хр: Юрдановъ, 2. Ганю *И*вановъ, 3. Геню Пѣевъ, 4. Тод. Д. Чуковъ. 5. Ив. Ангеловъ, 6. Нед. Минчевъ, 7 Ник. Юфковъ. 8 П. С. Занчовъ 9. Сто Стоювъ, 10 Вас. Стояновъ, 11. Калчо Геновъ, 12. *С*лави Славовъ

По 10 ст. 1. Ник. Върбовъ, 2. Д Георчевъ, 3 Добри Бѣлчовъ.

с. Николаево (Гор. Орѣховица)

Събрана отъ свещ. Ив. Цаневъ. сумата 10 лева отъ пожертвувателитѣ:

*П*о 2.20. Свещ. Ив. Цаневъ.

По 1 левъ, 1. Михалъ Славчовъ, 2. Ст. Рашевъ, 3 П Пейковъ, 4. *Н*икола Мановъ. 5. *М*ария Дякова.

По 50 ст. 1. Б. Петровъ, 2 Д Тодоровъ, 3. П. Райковъ, 4. П. Стойновъ, 5. Рачо Дончевъ.

*П*о 30 ст. Деню Монювъ.

с. **Влашица** (Гор. Орѣховско)

Събрано по инициативата на черков. настоятел. доброволни пожертвувания въ натура (храна), отъ продажбата на която се получила сумата 20лева.

(Списъкъ на пожервувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Карамица** (Гор. Орѣховица)

Събрана отъ свещ. М. Стояновъ, сумата 17.80 лева отъ пожертвувателитѣ:

15 лева отъ Черковното Настоятелство
1 лева свещ. М. Стояновъ,
50 ст. Ц. Каменовъ,
30 ст. С Бобевъ.

Гр. Лясковецъ

Събрана отъ енорияшитѣ на Черковата „Св. Димитрий" сумата 57 лева.

Пожертвуватели:

20 лева Андрея Ечевъ

По 5 лева: 1. Свещ. Ив Н. Гондевъ 2. Ив. П Кацарковъ, 3 Вас. Н. Ганчевъ, 4 Ц. Боневъ, 5 Георги Слабаковъ

По 2 лева: 1. Нико . . . не се чете 2 М Ковлевъ, 3. Вас. Ив. Ганчовъ, 4. Павли И. Келевъ.

По 1 левъ: 1. Свещ. Никола Ганювъ 2. С. Е. Михалевъ 3. Юрд. Просеничковъ, 4. Станко Николовъ.

с Корменсково (Севлиевско)

Събрана и изпратена отъ енорийския свещеникъ Петъръ Янковъ, сумата 30 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

с. **Водица** (Поповско)

Събрана отъ черковното настоятелство и учителитѣ сумата 8.59 лева отъ пожертвувателитѣ.

По 5 лева Свещ Никола *С*тояновъ.
„ 1 „ 1 Ив С. Арабаджиевъ.
„ 50 ст. 1. Рали Тодоровъ.
„ 40 „ Мария Тодоро а.
„ 20 „ 1. Ив. Генковъ, 2 Илия Пенчевъ, 3. Сто Тодоровъ, 4. Боби Лазаровъ, 5. Рада Тодорова, 6. Цаню Стояновъ, 7. Христе (не се чете).

По 10 стот 1. Тота Иванова, 2. Драг. *Н*ойковъ, 3. Хр. Статевъ, 4) Стоянъ Колевъ, 5. Марко Петровъ, 6 Ник. Баневъ.

По 5 стот. 1. Кера Тодорова, 2. Ружа Христова, 3. Дѣнко *К*осевъ

По 2 стот. 1. Бана Банева, 2. Неда Иванова, 3. Димитра Христова, 4. Иванка Димитрова.

с. **Ходжа Кьой** (Силистренско)

Събрана отъ Доймушлар общин. управ. сумата 10 лева

Пожертуватели:

По 1 левъ: 1. Игнатъ Главчовъ, 2. Дим Атанасовъ.

По 60 ст. Юрд. Пеневъ
„ 50 „ 1. Костадинъ Петровъ, 2. П. Петровъ, 3. Юр Игнатовъ Папазовъ, 4. Юр. Костовъ, 5. Кулю Иорговъ, 6. Сто. Пеневъ, 7. Руси Драгановъ, 8. Костад. Драгановъ.

По 40 ст 1. Сто. Драгановъ, 2) Ив. Димитровъ, 3. Руси Русевъ, 4 Недѣл. Димитровъ.

По 30 стот. 1. Обрѣтенъ Димитровъ, 2. Г. И. Поповъ.

По 20 стот:: 1. Кулю Кулевъ, 2. Руси Костовъ, 3. Ив. Русевъ, 4. Дим Тодоровъ, 5. Минчо Кръстевъ. 6 Ив. Пеневъ.

с **Хюдже Кьой и царь Асѣново** (Бѣленско)

Събрани отъ енор. свещ. Т. Мариновъ сумата 11.50 л. отъ пожертвувателитѣ:

По 4 лева 1, Свещ Тод. Мариновъ.
„ 1 „ 1. Св. Араханг. лъ Михаилъ, 2. Г. Марковъ.

По 50 стот. 1. Г. Б. *Г*айтанджиевъ, 2. Ник Ив Петровъ.

По 30 стот. Хр Атанасовъ.
„ 20 „ 1. Стоянъ Ивановъ, 2. Хр. Г. Николовъ, 3. Ник. Илиевъ, 4. *Н*едю Трифоновъ, 5 Иорго Кръстевъ, 6. Сто. Радневъ, 7 Янко Цаневъ, 8 Матю Николовъ, 9. Ставю Дорагановъ, 10. Тод.

Ралевъ, 11. Юр. Ив. Маджара, 12. Братой Митевъ, 13. Ат. Савовъ, 14. П. Тодоровъ, 15. Хр Ив. Гучевъ, 16. Ст. Ив. Хънъковъ, 17. Юр. Тончевъ, 18. Цоню Райковъ, 19. Рашко Ивановъ, 20. Ив. Митевъ, 21. Хаджи Петко . . . 22. Недѣлко Христовъ.

Русе.

Събрана отъ служащитѣ при Русенската Митрополия сума 56 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева Архимандритъ Боголовъ,
„ 8 „ Свещ. Дим. А. Рачсукановъ
„ 6 „ 1. Свещ. Ив. Коевъ, 2. Свещ. Конст. П. Ивановъ.
По 5 лева: 1. Свещ. Стеф. Ивановъ, 2. Свещ Георги Ив. Мешначировъ, 3 Свещ. Хр. Т. Жоровъ.
По 4 лева. Хараламби Д. Гилдиревъ,
„ 3 „ Григоръ Кирящовъ.
„ 2 „ Г. С. Каракашевъ
„ 1 „ 1. Х. Кънчевъ, 2. Евгений Трифоновъ.

с. Мусина (Търновско)

Събрана и изпратена отъ свещ. Петт. П. Недѣлковъ сумата 21.45 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: П. Х. Недѣлковъ,
„ 2 лева: 1свещ. Цвѣт. П Недѣлковъ 2, Мария Х. Недѣлкова, 3. Панайотъ Цвѣтковъ
По 1.5 лева: Х. Мин. Колювъ,
„ 1 левъ: 1. Юрданъ Тотевъ 2. Тотю Танасовъ, 3. Ганю Димитровъ, 4. Хр. Русевъ.
По 70 ст. Минчо Матевъ,
„ 50 ст. Антонъ Минчевъ: 2. Василъ Точевъ, 3. Добри Славчевъ, 4 Маринъ Юрдановъ, 5. Р. Н. Кат . . .
По 40 ст. Ив. Радевъ.
„ 20 ст: 1. П. Петковъ. 2. Юр. Косевъ, 3. Начо Колевъ, 4. Ив Цоневъ, 5. Илия Трифоновъ, 6. Дечо . . не се чете
По 15 ст. С. Ивановъ.

с. Гривица (Плѣвенско)

Събрано отъ общинското управление сумата 11.40

Пожертвуватели.

По 50 ст. 1. Т. Каранетровъ, 2. Ник Минчевъ, 3. Г. Каваковъ, 4. Хр. Нисторовъ 5. Цв. Василевъ, 6. Дойчинъ Ангеловъ, 7. Горанъ Цвѣтковъ, 8. Панко Горановъ, 9. Милю Цвѣтковъ, 10 Ник. Иваньон 11. Пенко Ивановъ, 12. Анг. Геровъ, 13. Пенко Цвѣтковъ, 14 Г. Цвѣтковъ, 15. П, Ивановъ, 16. Начо Мотовъ, 17. Илия Цонковъ
По 40 ст. Дим. Тодоровъ, 30 ст. Ил. Петровъ,
По 25 ст. Колю Георгиевъ
„ 20 ст. 1. Цвѣт. Геновъ, 2. Станчо Илиевъ, 3. Анг. Кънчовъ, 4. Макавей Цонковъ, 5. Си Атанасовъ, 6. Бонко Мичевъ, 7. П. Кирevъ, 8. Ваню Цвѣт. ковъ, 9. Ив. Тодоровъ.
По 15 ст. Иванчо Цонковъ.

с, Върбица (Плѣвенско).

Събрана отъ кмета Генчо Петковъ сумата 23 60 лева

Пожертвуватели:

По 2 лева: Братия Милко и Нешо Матѣеви
По 1 левъ: 1. Генчо Петковъ, 2. свещ. Сто. Тодоровъ. 3 Бълко Яневъ Ковачевъ 4. Братия Христо и Стеф. Мерджанови 5. Дочо Ц. Мерджановъ. 6. Пенчо Стойчевъ, 7. П. Къневъ, 8. Димо Чалжковъ
По 50 ст. 1. Цоню Колювъ. 2 Ионко Хановъ. 3. Велико Желязковъ. 4 Нено Тодоровъ. 5. Добри Петровъ. 6. Димо Станевъ 7 Милко Пенчовъ. 8 Иг. Ивановъ, 9. Хр. Петровъ, 10. Колю Хр. Гороноски, 11. Петко С. Чалжковъ, 12. Ив С. Чалжковъ, 13. Вълю С. Чалжково, 14. Косю Ивановъ, 15. Хр. Дочовъ
По 40 ст. 1. Пенчо Колювъ, 2. Нисторъ Филиповъ, 3. П. Лилковъ, 4. Димо Христовъ
По 30 ст. 1. Косю Вълчовъ, 2: Пенчо Петковъ,
По 20 ст. 1. Михо Ивановъ, 2. Ник. Влаховъ, 3. Пешо Игнатовъ, 4. Вас. Христовъ, 5. Ячо Гечовъ. 6 Мих. Баювъ, 7. Хр. В. Генчовъ, 8. Анг. Ивановъ, 9. Колю Стояновъ, 10. Асанъ Ахмедовъ, 11. Асанъ Ибишовъ, 12. Геор. Лиловъ, 13. Цвѣт. Печовъ, 14. Прод. Ангеловъ, 15. Ив. Гечовъ 16. Хр. К. Гороновица, 17) П. Стаменовъ, 18) Вълчанъ Велковъ, 19) Хр. Коларовъ,
По 10 ст.. Митю Пачовъ.

с. Кесарево (Гор. Орѣховско)

Събрана отъ енорийския свещен. Р. Друмевъ сумата 104 30 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1) свещ. Р. Друмевъ, 2) С. Н. Куловъ.
По 4 лева: Маринъ Мичоровъ.
По 2 лева: Ник. Банковъ, 2) Стеф. К. Велизаревъ, 3) Тод Р. Арминовъ, 4) Димит. Кабакчиевъ, учитель, 5) Нед

Пресвитера, 6) В. Иванова, учителка, 7) Г. Николовъ, у-ль, 8) Ел. Димитровъ, у-ль.

1·5 лев.: М Хрилпова.

По 1 левъ: 1) Вас. Р. Кържиловъ, 2) Г. Дойковъ, 3) Ив. Гяуровъ. 4) Ат. Ганчовъ, 5) Тод. Рад въ, 6) Дим. Мичоровъ, 7) Янковъ Киетъ

По 50 ст: 1) Дучко Аврамовъ, 2) Ст. Христовъ, 3) Ст. Аврамовъ, 4) Нак Станевъ, 5) Ст. х Витановъ, 6) Мирю Кабакчиевъ, 7) Ст. Цонковъ, 8) свещ Руси Друмевъ. 9) Ат Стоевъ, 10) П. Стойковъ, 11) Мария Христова, 12) С. Николовъ, 13) Г. Недювъ, 14) Тодоръ Георгевъ, 15) И. Василевъ

По 40 стот: 1) Герге Стойковъ, 2) Донко Армяновъ, 3) Колю Голѣмъ Колевъ.

По 30 ст.: 1) Петъръ Уста Миревъ, 2) баба Даневица, 3) Христона Дучковъ, 4) Митовица Ямалова, 5) Христана Дончева.

По 20 ст.: 1) Герги Бабастановъ, 2) баба Цоневица, 3) Мита Христюва 4) Панайотъ Лазаровъ, 5) Ст. Стойковъ, 6) Киро Юрдановъ, 7) Пеню Пенковца, 8) Ив. Христовъ, 9) Милица Василева, 10) Фира Ангелова, 11) Кр. Станевъ, 12) Пенчовица Ангелова, 13) Дучковица Кърджилова, 14) Петровица Стайкова, 15) Танасица Кьоръ Танасова, 16) Друми Гезаровъ, 17) Ив Дончевъ, 18) Т С. Бабукчиевъ.

По 15 стот: 1) Стою Николовъ, 2) Друми Гезаровъ, 3) Тод. С. Бабукчи.

По 10 ст.: 1) Ник. Златевъ, 2) Тод Кържаловъ. 3 Гергевица Дой ова, 4) Юр. Керемедчи 5) Д. Овчаровъ, 6) баба . . 7) Д. Цоцовъ 8) Д. М. Ямовковца, 9) баба Дучковица, 10) Х. Добревъ. 11) баба Иванца, 12) Елена Николова, 13) Ц. Георгевъ, 14) Иорго Танасовъ, 15) Ана Василева, 16) Русевица Хвцова, 17) Добревица Иорданова,

49·80 лева получени отъ продажбата на храна сѫбрана по инициативата на Черко. Настоятелство. Списъкъ на тѣзъ пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. **Лисецъ** (Ловчанско).

Събрано отъ общин. управление сумата 12 30 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ Т. Ив. Маринчевъ.

„ 50 стот. 1. В. Цанчовъ, 2. П. Ичовъ, 3. Вълчо Мишевъ, 4. Несторъ Бочовъ

По 30 стот. 1. Ив. Ст. Миковски, 2. Бохо Ц. Боевски, 3. Мар. Генковъ.

По 20 стот. 1. Панчо Христовъ, 2. Ив. Б Гадавачовъ, 3. Тсн. Славчовъ, 4. Ц. Стойчовъ, 5. Б. Геновъ, 6. К Ивановъ, 7. П. Стояновъ, 8. Тод. Славч въ, 9. Г. Вълчовъ, 10. Ат. Кънчевъ. 11. Дам. Вълковъ, 12. Тотю Кочевъ, 13. Анг. Пенковъ, 14. П. К. Фълпешки 15. Ст. Ив. Гайдура, 16. Цв. Иотовъ, 17. Тон. Гечовъ, 18. Ив Димитровъ, 19. Тотю Ст. Сѫловъ, 20. Кучо Ивановъ, 21. Иончо Кънчовъ, 22. К. Василевъ, 23. Ц. Мариновъ, 24. Къндю Лоювъ, 25. Бочо Тодоровъ. 26. Ц. Боевъ, 27. Ив. Ст Атанасовски, 28. Т нчо Бачковъ

По 10 стот 1 Ц. Иотовъ, 2. Хр. Първановъ, 3. Петко Цандовъ, 4. Дико Стояновъ, 5. Хр Ив: Майковски, 6. К. Хитковъ, 7 Л. Кънчовъ, 8 В Ц. Бѣлевъ, 9. Ц. Илиевъ, 10. Б. Ц. Агушевъ, 11. Д Стояновъ. 12. Б. Ивановъ, 13. П. Ив. Берберски, 14. П Ив. Маринчевъ, 15. Г. Панчовъ. 16. Цв. Тотевъ, 17. К. Ив. Личовъ. 18. Кр. Христовъ, 19 В. Вълковъ, 20. П. Геновъ, 21. Ив. Ст Гуцевъ, 22. Хр. Несторо ъ, 23. Б. К. Кабадейски, 24. М К Кабадейски, 25 Ц. Вълчовъ. 26. М. К. Личовъ, 27. Т. Вълковъ, 28. Хр Цанк въ.

Дрѣнта (Еленско)

Събрана отъ общинското управ. сумата 8.70 лева.

Пожертвуватели.

2.80. лева сѫбрани въ църквата съ диск съ

1 левъ свещ. Ст. Поповъ

по 50 стот. 1. Ст. Златевъ, 2. Доб. Ивановъ, 3. Хр. Господиновъ, 4. Хр. Първановъ.

по 20 стот. 1. П. Атанасовъ, 2. Дим. Стояновъ, 3. Сто. Ивановъ, 4. Ив. Станевъ. 5. Лаз. Стойковъ, 6 Хр. Ивановъ, 7. Ст Радковъ, 8. Мили Радневъ, 9. Първанъ Пенковъ, 10 Дим. Юрдановъ

по 10 ст. 1 Милчо Стойковъ, 2. Пър. Пенчовъ, 3. Кр. Раевъ 4 Ив Станевъ, 5. Кр. Марковъ, 6. Стою Рандевъ, 7. Р. Къневъ, 8 Ст. Боевъ, 9. П. Петровъ.

Сѫбрана отъ Кмета Д Стояновъ 6.60 л.

2.53 лева сѫбрани отъ черковата съ дискосъ.

по 50 ст. Петко Станчевъ.

по 30 ст. Ат. Николовъ.

по 20 ст 1. Хр. Василевъ, 2. Юр. Димитровъ, 3. Ст. Първановъ, 4 Тр. Кръстевъ, 5. Донка Симеонова, 6. Яна Сѫбчева, 7] Милка Раднева.

15 стот. Мом. Стойковъ,

12 стот. Руса Раева.

По 10 стот: 1. Райко Петровъ, 2. Мана Пресвитера, 3 Маню Коевъ, 4. Мар. Радновъ, 5 Марина Христова, 6. Ивана Юрданова, 7. Герга Гергева, 8. Петра *Николова*, 9. Юрд. Петровъ, 10. Недѣля Николова, 11. Мария Николова 12. Недѣля Цонева, 13 Мона Станева, 14. Дим. Велчовъ, 15. Хр. Калчевъ, 16. *Момч. Стойковъ*.

с. **Каванъ дере** (Т. Пазарджишко)

Събрана и изпратена отъ общин. управ. сумата 13 50 лева

Пожертвуватели:

5 лева Дим. Ангеловъ.

По 50 стот. 1. Анг. Цвѣтковъ, 2. Ат Стояновъ: 3. Ст. Христовъ, 4. Анчо Ангеловъ, 5. *Павко* Величковъ, 6. Ат. Колевъ, 7. Хр. Ен. Червенаковъ. 8. Петъръ *Станчовъ*, 9. Мито Лячовъ, 10 Трънда ф. Заровъ.

По 40 стот. 1. Ил. Захариевъ 2 Хр. Ен Банбаловъ

По 30 стот. 1. Ив. Атанасовъ. 2. Ат. Петровъ. 3. Фил. Атанасовъ, 4 Ив. Ангелов , 5. Г. Вълковъ. 6. Хр. Величковъ.

По 20 стот. 1 Ив. Николовъ 2 Триф. Дойчиновъ, 3. Цв. Вълковъ, 4 Анг. Т. Куртовъ, 5. Гер. Лулчовъ, 6. Митю Ангеловъ.

с. **Орѣховица** (Плѣвенско)

Събрано отъ особена комисия съставена отъ кмета, свещеника и учителя сумата 45 лева.

Пожертвуватели:

3 лева Ламби Мариновъ.

По 2 лева: 1. Герги Прокоповъ, 2. Дано Георгиевъ, 3. Машко Пенковъ, 4. Найд. Петковъ, 5. Брат. К. и М Ламбиеви, 6. Нино Христовъ, 7. Екатерина Ламбиева.

1 Левъ: 1. *Коцо* Томовъ 2. Иото Стефановъ, 3. Нейко Петровъ, 4. Ил. Лаловъ, 5. Ат. Т. Берберски, 6. Цал. Диловъ, 7. Иото *Кръстювъ*, 8. Цвѣт. *Горановъ*, 9. Хр. П. Ламбовъ, 10. *Ник.* Томовъ, 11. *Пет. Стоевъ*, 12. *Д.* Ан. *Мръвковъ*, 13. Нино Иотковъ, 14 Сераф. *Петковъ*, 15. *Г. П.* Джамбазовъ.

По 50 стот.: 1. *Стеф.* Христовъ, 2. Ив. Дим *Глигорски*, 3. *Мар* Ляловъ, 4. Ник. *Дановъ*, 5 Иван Стояновъ. 6. *П.* Якимовъ, 7. *Д. Минковъ*, 8. ачо Цачовъ, 9. Цв Илчовъ. 10. Кр. Христовъ, 11. Иотко Ниновъ, 12. Ив И. Шабански, 13. К. *Илчовъ*, 14. Аронъ *Б.* Иосифъ, 10. Хр. Николовъ. 16. Кирчо Ивановъ, 17. Тончо Стояновъ, 18. Ив. Н. Коларовъ, 19. Влад. п. Найденовъ.

По 40 стот Ив. Мончовъ

по 30 стот.: 1. Вениаминъ А. Леви, 2. Петко Цонковъ

по 20 стот.: 1. Дим. Върбановъ, 2. Яни Николовъ, 3. Хр. П. Станковъ, 4. Тод. Христовъ, 5. Вас. Стояновъ, 6. Ико Хр. Бръчлийски, 7. Кънчо Койчевъ, 8. Н. Лаковъ, 9. Ив. Васильовъ.

по 10 стот.: 1 Ив. Дамяновъ, 2. Велчо Ивановъ. 3. Боно Яневъ, 4. Ат Тодоровъ, 5. Игнатъ Атанасовъ, 6 В. Ив. Калчовъ, 7. Петко Томовъ.

с. Байлове (Софийско).

Събрано и внесено отъ Г. Ми. Стояновъ сумата 60·70 лева.

(списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Гр. Добричъ.

Изпратена отъ Общин. Управление сумата 7 50 лева безъ списъкъ на пожертвувателитѣ.

Отъ учителитѣ и чиновницитѣ при **Садовското Землед. училище при Пловдивъ** събрано и изпратено сумата 38 л. отъ Г. Директора А. Гечевъ.

Пожертвуватели:

по 10 лева. Анг. Гечевъ Директоръ.

по 5 лева.: 1. К. Малковъ, 2. П. Сираковъ.

по 3 лева 1. П. Габровски, 2. Н. Минковъ, 3. П Градинаровъ.

по 2 лева: 1. Ст. Ангеловъ, 2. Хр. Н. Моневъ, 3. Лаз Найденовъ.

по 1 левъ: 1. Г. Митевъ, 2. Д-ръ Топаловъ, 3 Нечо Н. Васевъ.

с. Кованлъкъ (Хасковско)

Събрано и изпратено отъ Общинск. Управление сумата 60·85 лева.

36·85 лева събрани отъ жителитѣ на Кованлъкъ.

20 лева: Отъ Кованлъш. селско Общинско Управление

по 1 левъ: Господинъ Цвѣтковъ

по 50 ст.: 1 Крумъ П. Буналовъ. 2. Коста Г. Чобановъ, 3. Колю Гечовъ, 4. Сотиръ Гишевъ.

Ески-Кьойска Община (Хасковско),

Внесена отъ Общин. Управл. чрѣзъ администрат. власти сумата 15 лева безъ списъкъ на пожертвувателитѣ.

Сусамска Община (Хасковско)

Внесена отъ Общин. Управление чрѣзъ

административ. власти сумата 15 лева безъ списъкъ на пожертвувателитѣ.

Мандренска Община (Хасковско)

Внесена отъ Общ Управление чрѣзъ администр. власти сумата 25.30 л. безъ списъкъ на пожертвувателитѣ.

с. Комщица (Царибродско).

Събрано и изпратено отъ Общинското Управление сумата 40·50 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: Свещ Еманоилъ Геговъ

по 5 лева: Ник Виденовъ.

по 2 лева: 1. Хр. Николовъ, 2 Бр. Стефанови, 3. Н. П. Кираджиевъ, 4. К. Геговъ.

по 1·5 лева: 1. Г. К. Абаджиевъ.

по 1 левъ: 1. Дим. Кириловъ, 2. Хр. Илиевъ, 3. Сотиръ Васовъ, 4. Д. Костовъ, 5. Гъргоръ Бранковъ, 6. Д. Виденовъ, 7. Бохоръ Наимъ Меламедъ, 8. Спасъ Гацевъ, 9 Вас. П. Димитровъ, 10. Вас. Раденковъ.

по 50 стот: 1. Хр. Славковъ, 2. Велко Ивановъ, 3. Мирко С. Довэвъ

по 40 стот.: 1. Ник. Геговъ, 2. Стеф. Колевъ, 3. Кол. Златковъ.

по 30 стот.: 1. Гърго Миленковъ, 2. М. Алексовъ, 3. Иорд. Пейчовъ, 4) Ив. Димитровъ.

по 25 стот.: 1. Пейчо Мадовъ, 2. М. Славковъ.

по 20 стот.: 1. Костад Стайковъ, 2. Л. И. Нешинъ, 3. Т. Постоловъ, 4. К. Пановъ, 5. Т. Иотевъ, 6. Д. Първановъ.

по 10 стот: 1. Сп. Кръстевъ, 2. В. Найденовъ, 3. Хр. Груевъ 4. Кр Дановъ.

с. Кара-Агачъ (Станимашко)

Събрана отъ една избрана за цѣльта комисия сумата 65 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Анг. Ст. Радевъ, 2. Д. Стойчовъ, 3 Свещ. Сотиръ Кондовъ, 4. Р. Паскаловъ.

по 1·5 лева: Рангелъ Стойчевъ.

по 1 левъ: 1. Ат. Вълчановъ, 2. Н. Д. Жиловъ, 3. Ал. Ив. Стойновъ, 4. Ат. Андрѣевъ, 5. Ив. А. Крушковъ, 6. Ив. Д. Жиловъ, 7. Ат. Ставревъ, 8. Ив. Стриковъ, 9. К. Чупчуковъ, 10. Ив. Коловъ, 11. Д. Карамихаловъ, 12 Триф. Догановъ, 13. Сп. Ковачовъ, 14. Хр. Тодоровъ, 15. П. К. Шоповъ, 16. Ат. Н Хаджийски, 17. Игн. И Ръжовъ, 18. Ат. Ганжовъ, 19. Пав. Ковановъ, 20. К. Гошовъ, 21. П. Аргировъ, 22. Ив. Чорбовъ, 23. Тр. Ивановъ.

по 50 стот.: 1. Хр. Г. Годжовъ, 2. Г. Тодоровъ, 3. Дим. Гроздановъ, 4. Аг. Чолаковъ, 5. Ат Ан Згуровски.

по 30 стот.: Тръндаф. Недѣлчовъ.

по 20 стот.: 1. Ник. Русеновъ. 2. Ан. Г. Арнаудовъ.

по 10 стот.: В. Поневъ.

Освѣнъ това събрано пожертвувания и въ натура — храна отъ:

по 2 крини: Косто Н. Крушковъ.

по 1 крина 1. Анг. Тодоровъ, 2. Г. Стриковъ, 3. Дим К. Цонцо, 4. Кр. Зайковъ, 5. К Връшиловъ, 6. Мария Ст Конова, 7. Рангелъ Токановъ.

по 0.5 крина: 1. Ап. Заприяновъ, 2. П. Хр. Шоповъ, 3. Паск. Николовъ, 4. Н. Хр. Шоповъ, 5. Теоф. Крушковъ, 6. Вр. В. Връшилови, 7. Ник Иовковъ, 8 Д. Кръстевъ, 9. Дим. Ив. Шумковъ, 10 Д. Ганбровъ, 11. Георг. Ив. Козовъ.

по малко отъ 0·5 крина: 1. Никола Илиевъ, 2. Тод: Петковъ, 3 Т. Кововъ, 4. Ат. Чолаковъ, 5 Ник. Кръстевъ, 6 Р. Връшиловъ, 7. Хр. Г. Годжовъ, 8. Кр. Н. Дранкаровъ, 9. П Папазовъ, 10. Ст. Папазовъ, 11. Арг. Вужов , 12. Г. Продановъ, 13. В. Връшиловъ, 14. Ат. Василовъ, 15 Ал. Костовъ, 16. Смарайдо Георгиевъ.

Отъ продадената на публиченъ търгъ събрана храна се получила сумата 30·50 лева.

с. Борисово (Поповско)

Събрана отъ общин. управл и изпратена сумата 5·20 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ. Колю Димовъ

По 60 ст.: 1) Влад. Минчовъ, 2) Тих. Ивановъ

По 50 ст.: 1) Вас П. Недѣлковъ, 2) М. К. Миневъ, 3) Ст. Ив. Дамяновъ, 4) П. Колевъ

по 40 ст. П. Ивановъ.

По 20 ст.: 1) М. Иовчовъ, 2) Колю М. Мутафчия, 3) Н. Кермидчиевъ

гр. Враца.

Събрана и изпратена отъ Г. х. В. Бобошевски сумата 80 лева.

Пожертвуватели:

По 10 л.: х. В. Бобошевски, 2) Т. Манчевъ

По 5 л.: 1) Костад. Барвовъ, 2) М. Ангеловъ, 3) Цеко Чулевъ, 4) Ц. С. Лежковъ, 5) Петъръ Бобошевски, 6 Ив. Н. Кръсташковъ, 7) Коцо Лончовъ.

По 4 л: Н. Ивановъ
„ 3 л: Т. Статковъ
„ 2 л.: 1) *Н.* Чолаковъ, 2) Хр. *Ма*товъ, 3) К. Хр. Портовъ, 4) К. Станковъ, 5) Б. Найденовъ, 6) Хр. Ив. Бошковъ, 7) М. Ив. Бошковъ, 8) Т. В. Новкоришки
По 1 л.: 1) М. Калдармовъ, 2) Владимиръ Бобошевски.

с. Добралъкъ (Станимашко)

Изпратено отъ *Г.* Хр. п. Димитровъ сумата 11 75 *л*.

Пожертвуватели.

1.20 л. събрани отъ дискосъ въ черквата.
По 1 л.: 1) Хр. п. Димитровъ, 2) свещ. Иларионъ Ангеловъ, 3) Панайотъ Кръстановъ, 4) Д. Делковъ
По 50 ст.: 1) *Ил.* Атанасовъ, 2) Наумъ Г. Бежденовъ, 3) Ан. Д. Кировъ, 4) Тод. Василевъ, 5) Пан. Апостоловъ, 6) Илия Ламбровъ, 7) Т. Григоровъ, 8) Мария п. Димитрова, 9) Пав. п. Димитровъ, 10) Марийка п Димитрова, 11) Велика Ил. Атанасова, 12) Василка К. Давчова, 13) Ив. Ламбровъ

с. Рѣжанци (Трънско).

Събрано отъ специално избрана за цѣльта комисия сумата 47·80 лева

Пожертвуватели:

5 *л.* Димо п. Янакиевъ
3.60 *л.* Братия Лазарови
3·10 л Георги Младеновъ
По 2 л.: 1) Рангелъ Гожиновъ, 2) *Г.* п Стояновъ, 3) Захари Георевъ
По 1·80 л.: 1) Петъръ Милошовъ, 2) Алекс Младеновъ, 3. Дим. Гиговъ, 4) Ат. Божиновъ,
*П*о 1·70 л. Младенъ Н. Симовъ
*П*о 1·20 л.: 1) Сим. Андрѣевъ, 2) Р. п. Андрѣевъ, 3) *Н*икола Миленковъ, 4) Братя Аначкови
По 1 л.: 1) Георги Ангеловъ, 2) Ан. Рашеновъ, 3) Рашилъ Николовъ
По 90 ст.: 1) Маца Стоянова, 2) *Кув.* Недѣлковъ
По 80 ст.: Мих. Георгиевъ, 2) Ив. Миковъ, 3) Ат. Модевъ, 4) Стоя Геошевъ
По 70 ст.: 1) Ил. Ангелковъ, 2) Никола Георгиевъ
По 60 ст.: 1) *Младенъ* Матѣевъ, 2) Ив. Митевъ, 3) Рангелъ Недѣлковъ, 4) Захарий Ивановъ
По 50 ст: 1) Миленко Николовъ, 2) Ив. Рашеновъ

По 40 ст.: 1) П. Бѣлчевъ, 2) Ив. Колевъ, 3) Кир. Дѣяновъ, 4) Гиго Дѣяновъ, 5) П Пауновъ, 6) В. Стоянчевъ
20 ст Тома Ивановъ

с. Дундуково (Ломско)

Събрано и изпратено отъ Ал. Ив. Стояновъ, отъ Ломъ сумата 14·50 лева

Пожертвуватели.

2 л. Г. *П*ървановъ
1·60 л П. Цаковъ
*П*о 1 л.: 1) Ал. Ив. Стояновъ, 2) С. Първановъ, 3) Сп. Игнатовъ, 4) Л. Станиловъ, 5) Мл. Трифоновъ, 6) *П.* Горановъ, 7) Ц. Велковъ
60 ст. Ив. *М*ладеновъ
По 50 ст.: 1) Ц Първановъ, *2)* Р. Мановъ, 3) К. Милечовъ,
40 ст. Ф. Ивановъ
30 ст. Ан. Николовъ
По 20 ст: 1) Р. Сретковъ, 2) Л. Петровъ, 3) И. Миковъ, 4) В. Мариновъ, 5) И. Ивановъ
10 ст. Г. Кукинъ

гр. Карнобатъ.

Събрана отъ избраната по инициативата на Г.г.*Кмета*, и Архиерейския Намѣстникъ и една петочленна комисия сумата 463 65 *л*

Пожертвуватели:

По 10 л: 1) Братия Сакърджиеви, 2) Ж Хавърбасановъ, 3) Христаки Богдановъ, 4) Братя Нейчови
*П*о 10 л.: 1) свещ. П Станчевъ, 2) Георги Ч. Водевъ, 3) Кръстю Ив. Драгановъ, 4) Момчилъ *Х*ардаловъ, 5) Ст. Атанасовъ, 6) Н. Т. Задгорски
8 лева Демостевъ Якумасъ
6 лева М Б. Юсевъ
По 5.15 л: 1) Ганчо Чаневъ, 2) Д. Ангеловъ
По 5 лева: 1) *Г*осподинъ Драгановъ, 2) Добри Ж. Пачиновъ, 3) Ст. Вичевъ, 4) Ив. Калевъ, 5) Ж. Русевъ, 6) Т. *П.* Карамановъ, 7) Яко Мошоновъ, 8) К. Такоровъ, 9) Н. Рухчевъ, 10) Д. Войниковъ, 11) Н. Д. Арнаудовъ, 12) Р. Димитровъ, 13) Д. П Тодоровъ, 14) Иванъ Миндовъ, 15) Пр. Ивановъ, 16) Тодоръ Лепковъ, 17) Райчу Касевъ, 18) Братия Димитриеви, 19) Юр. Радоевъ.
По 4 лева: 1) Юрд. Ч. Вадевъ, 2) Панайотъ Тодоровъ, 3) Георги Стефановъ, 4) Ганчо Станчовъ, 5) Гърдевъ, 6) К. Ив. Косевъ, 7) Димо Златевъ, 8) Ив. Георгиевъ, 9) Д Бенчовъ, 10) Ганди Стефановъ, 11) Димитръ Кутевъ

По 3 лева: 1) Р. Чановъ, 2) Ив. Георгиевъ, 3) П. Ив. Кеновъ, 4) Генчо Миховъ, 5) Пар Стояновъ, 6) Б. Ив. Кънраковъ, 7) К. Нѣголовъ, 8) Т. Атанасовъ, 9] Ив. Габровски

По 2 лева: 1) Алекси Рухчевъ, 2] Димо Костадиновъ, 3] Зл. Стояновъ, 4) Дим. Хазърбасановъ. 5] Руси Ч. Калевъ, 6) Бойчо К. Къначовъ, 7] Станчо Петровъ, 8] Георги Тончевъ, 9] Нейчо Ганевъ, 10] Ст. Ж. Костадиновъ, 11) Т. Димитро ъ, 12) Марчо Стамболски. 13) Дянко Стоиновъ, 14) Костад. Чорбаджиевъ, 15] Кену Тодоровъ, 16) Юрд. Водевъ, 17) х М. Поповъ, 18) Паскалъ Богдановъ, 19] А И. Димовъ, . 0] Б. Димовъ, 21) Бенчо Мидевъ, 22] Бяиду Милчевъ, 23) Д. Н. Русчевъ, 24) Г. Савовъ, 25) Ив. Настевъ, 26) Ст. В. Чомаковъ, 27) Ради Слановъ, 28) Тодоръ Вълчановъ, 29) Никола Захариевъ, 30) Вълчо Драгулевъ, 31) Ив. С. Табаковъ 32) Желѣвъ Дамяновъ, 33) Г. Боевъ, 34) Руси Алексовъ, 35) Кемалъ Б. Юсефъ, 36) Ст. Русевъ, 37) Чаньо Моровъ. 38) Ат. Стратевъ, 39) Каню Сѫбевъ, 40) В. Х. Сѣколовъ, 41) Стоянъ Недѣлчевъ, 2) пасъ Желѣзовъ, 43) Юрд. Христовъ, 44) Никифор Вълчевъ, 45) К. Милевъ, 46) Желѣвъ Гьокчеренски

По 1.5 лев. Ж. Поповъ

„ 1 левъ: 1. Ж. Д Косталиновъ, 2. Чаньо Георгевъ, 3. Сѫби Чергевъ, 4 Д Николовъ, 5 Гeор. Драгуневъ, 6. Петко Кочевъ, 7. Иванъ Н. Милковъ, 8 Ставю Желевъ, 9. А Димитровъ, 10. Т. П. Казаковъ. 11 Ив. Стамболски, 12. Ф. П. Казаковъ, 13 Тодоръ Илиевъ, 14 Христо Флуриди, 15 Тод Сѫбевъ, 16. П. Дяковъ, 17 Мих. Ивановъ 18. Георги Тодоръ 19. Дочо Райчевъ, 20. Ат. Гавчевъ, 21. Драганъ Косевъ. 22. Яни Драгневъ, 23. Гойчо Стояновъ, 24 Г. Лафазановъ, 25. Костад. Николовъ, 26. Стефанъ Маринъ, 27 Недю Ивановъ, 28. М Милковъ, 29. Митю Сивовъ, 30. Грозна Желѣзовъ, 31. Ж. Баевъ

по 50 ст Иванъ С Ямамовъ.

с. Бараклий (Анхиалско)

Събрана отъ кмета Хр. Георгиевъ сумата 165·40 лева

Пожертвуватели отъ селата Баракли и Гюлевица.

по 20 лева: свещ. Атанасъ П. Стояновъ.

по 10 лева свещ. Димитъръ П. Анастасовъ

по 6 лев. Дим Николовъ.

* 5 лева 1 Куцаръ Василевъ, 2. Дим. Георгевъ, 3) Славъ Мариновъ, 4. Никола лавовъ.

по 3 лева: 1. Г. П. Анастасовъ, 2. Ради Недевъ, 3. Жечо Николовъ.

по 2 лева 1. Сто П. Анастасовъ, 2. Тянко Статевъ, 3. Михаилъ Яневъ, 4. Хр. Славовъ, 5. К Георгевъ, 6 брякъ Атанасовъ, 7 Георги Никитовъ. 8. Георгевъ Бахчеванъ, 9. Пенчо Атанасовъ, 10. Христо Кожединовъ, 11. Василъ Недевъ, 12. Дим. Костадиновъ, 13. Хрисвъ Георгиевъ, 14 Андрея Н. Казаковъ, 15. Ат. Яневъ

по 1 5 лева Матю Яневъ.

„ 1 „ 1 Петъръ Николаевъ, 2. Ив. Папазалиевъ, 3. Каило Калевъ 4. Ил. Никитовъ, 5 Димо Янковъ, 6. Ив. Калевъ, 7 Желю Яневъ, 8. Велико Стояновъ, 9. Михалъ Тодоровъ, 10 Яни Иваловъ, 1 . Вас Митевъ, 14 Пенчо Тянковъ 15. Георги Ивановъ, 16. Добри Ивановъ

по 50 ст. 1. Куцаръ Гачевъ, по 40 ст. Герги Добревъ.

с Кашладере (Анхиалско).

Събрани 52 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева 1. Вълчо Вълковъ, 2. Костадинъ Колевъ, 3. Костадинъ Илчовъ, 4. Тенчо тавракевъ,

По 3 лева 1. Велко Петровъ, 2. Янко Петровъ. 3 Ив Димитровъ,

По 2 лева. . Дончо Геновъ, 2. Слави Станчовъ, Трифунъ Радевъ, 4. Дим. П. Казакъ, 5 Стр. Илчовъ, 6. Ив. Славовъ

1.50 лева Георги Стратиевъ,

По 1 левъ: 1. Илчо Миховъ, 2. Ник. Желевъ, 3 В танчовъ, 4 Атанасъ Радевъ, 5 А. Маргаритовъ, 6. Ахмедъ Хюсеиновъ, 7. Илчо Стратиевъ, 8. Ив. Николовъ, 9 Георги Кръстевъ

50 ст. Кано Ивановъ

с. Добровци (Тетевенско)

Събрана сумата 11·20 лева

Пожертвуватели:

2 лева Нено В Лесковъ

1 левъ Братя Консулови

По 50 ст: 1. М. В Ничовъ, 2. Ив. Шеровъ, 3. Фило Раловъ, 4. Хр. Василовъ 5. Цако Неновъ.

По 40 ст: 1. Дико Найденовъ, 2. Станчо Христовъ

30 ст Начо Тодоровъ

По 20 ст.: 1 Ил. Павловъ, 2 Найд. Радювъ, 3. Нино Войчевъ. 4. Цолю

Вълчовъ. 5. Г. Станевъ, 6. В. Вълчовъ, 7 Вър. Б. Вутовъ, 8. Ив. Дановъ, 9. Найд. Ивановъ, 10 Геро Тодоровъ, 11. Нано Станевъ, 12. Михо Николовъ, 13. Мар. Дончевъ, 14. Ико Драгановъ 15. Кутю Тодоровъ, 16. Цеко Ивановъ, 17. Цано Нечовъ, 18. Марко Димитровъ, 19. Иото Данчовъ, 20. Найд. Велювъ, 21. П Дановъ, 22. Вълко Поповъ.

по 10 стот. 1. Дим. Петковъ, 2. Анчо Цолювъ, 3. Ив. И Шоповъ, 4. Вас. Данчовъ, 5. Койчо Ненковъ.

с. Наева Кьой (Пловдивско).

Събрани лева 18.30.

Пожертуватели:

по 2 50 лева Ат. Божиловъ.

„ 1.50 „ Ив. Вълковъ, 2 Недѣл. Атанасовъ.

по 1 левъ 1 Ив. Марковъ. 2. Ив. Цвѣтковъ, 3. Ив. Марковъ, 4. Петко Аргировъ, 5. Г. Ив. Славовъ, 6. Нейко Недѣлевъ 7. Недѣ. Петровъ, 8. Алекс. Ивановъ, 9. Дѣлчо Лазаровъ, 10. С. Петровъ. 11 Дим. Нейковъ.

по 50 стот. 1. М. Ивановъ, 2. Динко Няткювъ. 3. Геор. Бенаковъ.

по 40 ст. Георги Петковъ.

Гр. Орѣхово (Рахово).

Събрана отъ специално избраната за цѣльта комисия сумата 534 80 лева.

Пожертвуватели:

по 100 лева Бр. Никови и Ив. Марковъ.

по 50 лева 1. Ат. Ив. Каракашевъ, 2 Дилювъ и Тихоловъ.

по 20 лева 1. Д. Ц. Вълчевъ, 2. Исаия Младеновъ.

по 15 лева Бр. Тодорови.

„ 10 „ 1. Марко Петровъ, 2. Л. П. Георгиевъ, 3, П. Г. Драшански, 4. Дрънташковъ, 5. П. Зелковъ, 6. Д. Ю. Хайдутовъ.

по 5 лева 1. Т. Ничовъ, 2. В. Гульовъ, 3. Л. Брагановъ, 4. Мих. Ничовъ, 5. Г. Д. Дохчовъ и С-ie, 6. Хр. Цаковъ, 7. Н. З. Косовилиевъ, 8. Хр. Стояновъ, 9. Маринъ Петковъ, 10. Лало Райковъ, 11. Ат. Д. Катрановъ, 12. Мартинъ Калиновъ, 13. Янко Дѣловъ, 14. Д. Тодоровъ Бърени, 15. Д. Цаневъ, 16. Петъръ Тодоровъ

по 4 лева Хр. Велизаровъ.

по 3 лева 1 Бр Кр. П. Беляковъ, 9. Н. Манчевъ, 3. Тодоръ Икимджиевъ, 4. Ив. Димитровъ.

по 2 лева 1. Д. Телчаровъ, 2 Михаилъ Добревъ, 3. К. Петковъ, 4. Ат. Пантелѣевъ, 5. Костад. Миничевъ, 6. Хр. Лазаровъ, 7. Ив. П. Драмански. 8. И Д. Видинлиевъ, 9. Ц. П. Василиевъ, 10. Н. Туйковъ, 11. Др. Лалевъ, 12. Тончо Койчевъ, 13. Цако Сѫбевъ, 14. Петко Беновъ, 15 Ив. Д. Пековъ, 16. Т Д Абаджиевъ, 17. Минко Стояновъ. 18. Д Чеховъ, 19. С. Пеновъ. 20 Марко Ничевъ, 21. К. Янчевъ, 22. М Константиновъ, 23. Д. Пековъ, 24. Тане Аврамовъ, 25. Вас. Диковъ, 26 Ил Гуневъ, 27. В Василевъ.

по 1.5 лева 1 Ивановъ и Георгиевъ, 3. Младеновъ и Михаиловъ, 3. Безименний, 4. Цеко Колчевъ.

по 1 левъ: 1 Димитъръ Василевъ, 2. Владим. Икономовъ, 3. Ат Г. Вировски, 4. Фил Леонардичъ, 5. Н Дочевъ, 6 Ат. Живковъ, 7. Цоло Мариновъ, 8. Георги Петровъ, 9. Ив. Гетовъ, 10. Цано Цанковъ, 11. Хр. Ивановъ, 12 Янаки Горановъ, 13. Петранъ. 14. Н. Д. Поцевъ, 15 Ил. Георгиевъ, 16. Н. М. Манчовъ, 17. Софр. Беновъ, 18 П. Симовъ. 19. М. Марковъ, 20. Димитъръ Цоновъ 21. Лазаръ Цвѣтковъ, 22 Георги Райчевъ, 23. Т. Горановъ, 24. Ив. Спасовъ, 25. Ив Икономовъ, 26 Рашко Тодоровъ, 27. П. Златарски, 28. Пенко Илиевъ, 29. Ц Иванчовъ, 30. Петъръ Ивановъ, 31 Лало Дановъ, 32. Н. Петрановъ, 33. Н Мариновъ, 34. Дим. Х. Бураковъ, 35. Н. В. Ненчовъ и Спасъ Трояновъ, 36. Антонъ Петровъ, 37 Ив. Първановъ, 38. Ив. Братановъ, 39. Анг. Н. Ивановъ, 40 Велко Пасколовъ, 41. Г. Райковъ, 42. С В. Дремджиевъ.

по 50 стот.: 1. М Стояновъ, 2. Тод. Ивановъ, 3. Ив. П. Дачковъ, 4 Фил. Христовъ, 5. Илия Матеевъ, 6. Хр Ц. Банковъ, 7. Сав. Ивановъ, 8. М. Н Цаковъ, 9 Хр. Лалевъ, 10. Хр. Раклювъ, 11. Иосифъ Ненковъ, 12. Мих Братановъ, 13. Ил Цанковъ, 14. Бр. М. Торбови, 15. Ц. Велчовъ, 16 Ив Георгиевъ, 17. Ник. Я. Маруницката, 18. Пав. Петковъ. 19 Мар. Върбановъ, 20. Ив. Деновъ, 21. Пано Хр Бранишки. 22. Спир. Костовъ, 23. Ст. Д. Глоговъ, 24. Ив. Стефановъ, 25. Хр. Шишковъ, 26. Ник. Цаневъ, 27. Х. Кухчевъ, 28. Н. Дочовъ 29. Ив Вълковъ, 30. (Несечете) 31. Т. Ивановъ, 32. Н. Петровъ, 33. Лазаръ Гроздовъ, 34. Георги Младеновъ, 35. А. Михалевъ, 36. Вълчо Христовъ.

по 40 стот.: Вълчо Дичевъ.

по 30 стот.: 1 Т. Танчовъ, 2. Хр. Митовъ, 3. Н. Димитровъ, 4. Г. Бла-

ковъ, 5. Г. Първановъ. 6 Чико Коевъ, 7. Единъ Чехъ, 8 Хр. Яковъ.

по 20 стот.: 1. Ник Стефановъ, 2. Ив. Желѣ ковъ, 3. Георги Отоиловъ, 4. П. Тодоровъ, 5 Тр. Цаковъ.

с. Пиргосъ (Русенско)

Събрани 67·63 лева. Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ.

с. Мечка (Русенско).

Събрани 40 лева. Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ

Коевска Община [Севлиевско)

Събрана сумата 49·70 лева. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Сърбенската Община (Севлиевско)

Събрана сумата 26·70 лева, (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Гр. Брацигово.

Събрана отъ специално избрана за цѣльта комисия сумата 229·44.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Атанасъ Търпошановъ 2. Инвалид. офицеръ Вочковъ, 3. Дружеството „Трудъ“.

11·24 лева чрѣзъ Василъ Кацаровъ.

по 5 лева: Дим. А. Мижорковъ, 2 Д П. Ликомановъ, 3. Юрд. Дойчевъ 4. В П. Ликомановъ, 5. Ив. К. Ташковъ, 6 А. Юр. Ликом. 7. Дим. Леджевъ, 8. Хр. Д. Къневъ, 9 Пею Х Поповъ, 10. П. Н. Юруковъ, 11. Тодоръ Костовъ, 12. Атанасъ Д. Кънчовъ.

по 4 лева: 1. Ник. Павловъ, 2. Ив. Леджевъ.

по 3 лева: 1. Костад. Гачевъ, 2. Анг. Ил. Пацукчиевъ, 3. Атан. Мечевъ, 4. Хр. Щ. Гюлюметовъ. 5. Ник Каракъневъ, 6 Дим. Ан. Поповъ.

по 2 лева. 1. Анг. Д. Пейчиновъ, 2. Сп. Тихларевъ, 3. Христо Велевъ, 4 Танчо Гергиевъ, 5. Вас. А Джанджифовъ, 6. Тод. Вълчовъ, 7. Свещен-Дим. Арнаудовъ, 8. Юрд. Поповъ, 9. Г. Кукушинковъ, 10. Вас. Николовъ, 11. И. Калояновъ, 12. Петъръ Пушкаровъ, 13 К. Генчовъ, 14. Георги Тошковъ и С-іе. 15. Антонъ К. Гюлюметовъ, 16. Ив. Бъчваровъ, 17. Юрд. Павловъ.

по 1 левъ: 1. Свещ. Юрданъ Кънevъ, 2. Г. Кюсевлиевъ, 3. Ив. Кр. Ликомановъ, 4. Яне Дингововъ, 5. Г. Костовъ, 6. Ат. Дамяновъ, 7. Хр. Ат. Стоянкинъ, 8. Мих Гачевъ, 9. Хр. Троянчевъ, 10. П. Игнатовъ, 11. Геор. Стоянкинъ, 12. Ив. Стоянкинъ, 13. Петко Главиновъ, 14. С. Г. Златаровъ, 15. Св. Вас. Недевъ, 16. А. Шишковъ, 17. Ив. Ат. Тошковъ, 18. К. К. Тошковъ, 19. Хр. Пекинъ, 20. Геор. Ив. Грънчаровъ, 21. Христо Единъ Кяръ, 22. Ив. Кацаровъ, 23. Георги Дѣяновъ, 24 Вас. Ангеловъ, 25. П. Чорбаджийски, 26. Вас. Кацаровъ, 27. Ник. Дамяновъ, 28. Ив. К. Еремиевъ, 29. Ал. П. Черняевъ, 30. К. Т. Марваковъ, 31. Дим. К. Мише, 32. Тома Кънчовъ, 33. Дим. Т. Баджеровъ, 34. Хр. Д. Коцовъ, 35 К. Чернѣевъ, 36. Ив. Филевъ, 37. Заф. Г. Гаш нъ, 38. Ник. Чернѣевъ, 39. Кост. Ив. Трифоновъ, 40 Петъръ В. Кабовъ, 41. А. Ив. Поповъ, 42. Ив. Д. Янковъ.

по 50 стот.: 1. Хр. Велчевъ, 2. К. Мавраковъ. 3. Дим. Ив. Бововъ, 4. Ив. Дойчовъ, 5. Ник. Данчевъ, 6. Ив Велчевъ, 7 Вас. Кънчовъ, 8. Милко Кълновъ, 9 Г Шишковъ. 10. Костад. Чомпаловъ, 11. Юрд Стефановъ, 12. Георги Тодовичевъ, 13 Ив. П. Тодовичевъ, 14. П. Поляковъ, 15. Ник Манчовъ, 16. Ив. Бажанаровъ, 17. Дим. Георгиевъ, 18. В. Търпшановъ, 19. Георги Д Шишковъ, 20. Ат. Д. Китовъ, 21. Ат. Шишковъ, 22. Геор А. Стаменовъ 23. Хр К Буровъ, 24 Ст. Грънчара, 25. П. Дюнковъ, 26. Д Шишковъ, 27. Никола Неновъ, 28. Кр Шавапаковъ, 29. Ив. Ст. Ковача. 30. Атан. Анастасовъ, 31. Дим. Янковъ, 32 Г. Кацаровъ, 33. Търно Поповъ 34. Г. Ивановъ. 35. П. Хр. Трояновъ

по 40 стот.: 1. Пѣю В. Поповъ, 2. Г. Прѣкумовъ, 3. П. Михаловъ.

по 30 стот.: 1. Ат. Рисинъ, 2. Ив. Ташовъ, 3. Ник. Найденовъ, 4. Хр. Дингилевъ, 5. Дим. Търпомановъ, 6. Влад. Батаклиевъ. 7. Анг. Ат. Тошковъ, 8. А. Д. Филевъ

по 20 стот.: 1. Ив. Хр. Ликомановъ. 2. Т. Джамовъ, 3. Пею Янковъ, 4 В. Лящинъ, 5. Юрд. Хр. Карналовъ, 6. Г. Мицовъ, 7. Хр. Димировъ, 8 Ат. Янковъ, 9 Геор. Божинкинъ.

по 10 стот.: 1. Ник. Велчовъ, 2 Ю. Тенекеджиевъ, 3. Д Лининъ.

Желѣзопжт. станция Свогье.

Събрана отъ служащитѣ при станция, та сумата 18 лева.

Списъкъ на пожертвуват литѣ не изпратенъ.

с Казлодуй (Орѣховско).

Събрана по инициативата на Архиерейския намѣстникъ свещ. Антоний Димитровъ, и главния учитель Кузманъ Въльовъ, сумата 50.60 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не изпратенъ).

Гр. Габрово.

Събрана сумата 589.75 лева.

Пожертвуватели:

(Има пожертвуватели които не си записали имената).

50 лева Ив. Н Калцавановъ, първа княжеска придворна фабрика.

25 лева Хр. Р. Бобчевъ,

по 20.60 лева Акционер. анонимно Дружество „Успѣхъ“.

по 20 лева 1. свещ. Хр. Т. В.цовъ, 2. Свещ. Стефанъ Продановъ, 3. А Д. Стояновъ.

по 10 лева 1. Г. Екимовъ и Синове, 2. Хр. Григоревъ, и С іе, 3. Свещ У. И. Булевъ, 4 Рачо С. Бобчевъ, 5. Ц. Добревъ, 6. Н. Бобчевъ.

По 6 лева Ив. Донковъ.

„ 5 „ 1. Свещ. Иванъ П. Сливковъ, 2. Свещ. Иванъ Попъ Ивановъ, 3. Ст. Милково, 4. Ганчо Д. Поповъ, 5. Радка Паякова, 6. Стеф. П. Кедевъ, 7. Колю Г. Плячковъ, 8. Христо Спасовъ, 9. Хаджи Султана, 10. Христо Ц. Селвели, 11. Д. В Шипченовъ, 12. Ив Ив. Марафчия, 13. Хр. Петрввъ, 14. Хад. Христо Р. Влаховъ, 15 Братия Хад. Пончеви, 16. В. П. Халачевъ, 17. Цоню Д. Андрейчовъ, 18. Никола Т. Рашеевъ,

по 4 лева 1. Ив. С. Паяковъ и С іе, 2. И. П. Червенаковъ, 3. Неву В. Влаховъ

по 3 лева 1. Ив. Х Гунчовъ, 2. Начо В. Начовъ 3. Сим. Г. Черневъ, 4. Цвѣтко П. Бойновски, 5. Георги Хр Коланджи, 6 Ив. Хр. Бояджи, 7. Колю Дойковъ, 8. Илия Зеленодръвски, 9. Г. Т. Р.

по 2 лева 1. Дамянъ П. Грънчаровъ, 2 Хр. Д. Гърневъ. 3. Хр. К. Билберовъ, 4. Руси Михаиловъ, 5. Илия Р. Лулевъ, 6. Петъръ Хр. Рачовецъ, 7. Ив. Д. Досковъ, 8 Илия М. Рясковъ, 9. Ив. Т. Калпавановъ, 10. Велко Д. Велковъ. 11. Бр. Ямантиеви, 12. Цанко Н. Дюзстабановъ, 13. Рачо Димитровъ, 14. Хр. С. Джожевъ, 15. Цаню Гатевъ, 16. Анг. Митевъ, 17. Иорданъ, 18. Колчо Боневъ, 19. Стеф. Байдановъ, 20 Вас. Деювъ, 21. Иванъ Колевъ, 22. Георги Д. Саламановъ 24. Попъ Стефаница, 25. Христовица Влаевата. 26 Мария Новакова, 27. Кина Ст. Милкова, 28. Кина Ст. Милкова, 29. Кина Петкова, 30. К. Симеоновъ, 31. Минко Кънчовъ. 32. Н. К Ся . . . (не се чете) 33) Ив Стомоняковъ.

по 1.50 лев. 1. Димитъръ Г. Илевъ. 2. Ник. Еневъ, 3. Геню Минчовъ.

1.40 лева Никифоровица Василвата

по 1 левъ 1 Цоню К. Килисаръ, 2. Ник. Н. Денчевъ. 3 Цвѣт. Ив. Саламановъ, 4. Гатю Гадевъ, 5. В. П. Мерденовъ, 6. Д. И. Бевковски, 7. Хр. С. Мароковъ, 8. Ив. Хр. Ивановъ, 9. Ив. Радославовъ, 10. Мар. Маряновъ, 11. Нено Митовъ 12. Лалю К Рабаръ, 13. Ив. Недѣлковъ, 14. Хр. Т. Рачевъ, 15. Минчо Ив. Минчовъ, 16. Михалъ Хр. Станчевъ, 17. Ив. Милчевъ, 18. Манолъ Кашевъ, 19. Хр. Р, Шан въ, 20. Стеф. П. Мършавото, 21. Тотю П. Касапъ, 22. Рачо Коса, 23. Генчо Клечковъ, 24. Ив. С Сапунджи, 25. Николца Денчевата 26, Стефаница Недевата, 27. Николица Дойновата 28 Иорданца Христовата, 29. Гадевица Талевата 30. Иваница Бояджийката, 31. Златка Петкова 32. Христовица Риба-ревата, 33. Вѣнковица Капичката, 34. Хр. Генчевъ, 35. Саби В. Ковачевъ, 36. Христо П. Българиевъ, 37. Велчо П. Българиевъ, 38 Р. Пухлевъ. 39. Станю С. Ожовъ, 40. Стоянъ Радойновъ, 41. Славо Т. Пеннинъ, 42. Мар. Т. Ковачевъ, 43. Христо Пеювъ, 44. Ив. Боевъ. 45. Хр. Винидовъ, 46. Венко Г. Елм в въ, 47. Венко Петровъ, 48. Дим. Райкювъ, 49. Велю Узуновъ.

По 60 стот. 1 Вас. Минчевъ, 2. Никифорица Василева, 3. Христовица Пѣевата

по 50 стот.: 1 Х. Димитъръ Х. Пенчевъ, 2. Христо М. Коса, 3. Ив. Г. Христовъ, 4. Радославъ, 5. Пенчо Ивановъ. 6 П. Хр. Тотевъ, 7. Пен Ивановъ, 8. Димо Иванчовъ, 9. Пръвчо Пенчовъ, 10. Хр. Ванковъ, 11. Ив. К. Кафовъ. 12. Никола Тухладжия, 13. Н. Мартиновъ, 14 Иванца Минговата, 15. Цоневица Гатавата, 16. Пенчовица Симовата, 17. Георговица Дрѣнкова, 18. Георгевица Илевата, 19. Р. Врачева, 20 Цвѣтковица Димитровата, 21. Стефаница Марковата, 22. Иванца Стояновата, 23 Вата Г. Клечкова, 24 Хр. Джожевата, 25. Пенка Христова, 26. Петковица Очкова. 27. Манолца Кашевата, 28. М. Велчева, 29. Петковица Кашевата, 30. Христовица Пестевата. 31. Василица Яръмката, 32. Ц. П. Доневъ, 33. Цоню Цвикното.

по 40 стот.: 1. Рачо Гатевъ, 2 Пет. Минчевъ, 3. Ста. Велевъ, 4 Цана Влъкова, 5. Тодорца Анастасовата, 6. Василца Стоевата, 7. Стоеница Чехлаковата, 8. Пенчовица Славчовата.

по 30 стот.: 1. Ив. Минчевъ, 2 Гадю Христовъ, 3. Стеф. Ганчевъ, 4. Цоневица Цвѣтковата, 5. Георгевица Кехлибарката, 6. Илвица Сираковата, 7. Михалца Ханджийката. 8. Лав К. Лазаровъ

по 20 стот.: 1. Иванъ Ст., 2. Христо Копелито 3 Ганчо Пенчевъ, 4. С. П. Шехтановъ. 5. Димитъръ К, 6 Н. Каваловъ, 7. Стеф. Хр. Иовчевъ, 8 Геню Г. Лесевъ, 9. Г. К. Андреевъ, 10. Анг. Ионковъ, 11. Христо Чехлара, 12. Ст. Колевъ, 13. Ив. Гръблевъ, 14. Руси Гръблевъ, 15. Иванца Бъчоварката, 16. Х. Талито, 17. Г. Добревъ, 18. Добри Тодоровъ, 19 Хр. Драгановъ, 20. Ив Христовъ, 21. Баба Колевица, 22 Христовица П. Расилева. 23. Васила Иванова, 24. Илиица Бакалката, 25. Пенчовица Боневата, 26. Цана Генчега, 27. Христовица Сѫмовата. 28. Ганчовица Кулевата, 29 Иордана Гутева, 30. Николца Геткова, 31 Еленка Стефанова, 32. Петровица Гърката 33. Сѫба Цонева, 34. В. Димитрова, 35. Колевица Щърбановата, 36. Рада Николова, 37. Христовица Паякова, 38 Дана Николова.

по 10 стот: 1. Ст. Досевъ, 2. Тод. Иляевъ, 3. В. Петковъ 4. К Ивановъ, 5. Гергевица Коюнджийката. 6 Андревица Парлапанова, 7. Марина Петкова, 8 Петровица Колевата, 9. Христовица Мѣнината, 10. Баба Сивчовица, 11. Кина Фурнаджийката, 12. Деша Владкова.

с. Арменитѣ (Габровско)

Събрани лева 11 69 по инициативата на священика Хр Хараламовъ.

Пожертвуватели:

по 3 л. свещ. Хр. Хараламовъ.

по 1 левъ 1. Цанко Новаковъ, 2. Руси Ивановъ, 3. Юрдана Фтичева.

по 60 стот. Иванъ Петковъ.

„ 50 „ 1. Ив Николовъ, 2. Вас. Иовковъ, 3 П. Димовъ.

по 40 стот. 1 Новакъ Мегевъ. 2. Митю Станевъ, 3. Станю Цвѣтковъ.

по 20 стот.: 1 М. Драгановъ, 2. Хр. Т. Ивановъ 3 Лалю Гергевъ 4. Хр. Вълевъ. 5 Хр. Гергевъ, 6. Хр. Ив. Шоповъ, 7. Хр. Станевъ, 8. Митю П. Морадъ.

по 10 стот.: 1 Хр. Коевъ, 2. Хр. Цоневъ, 3. Цв. Цоневъ, 4. К. Братовановъ, 5. Ив К. Морадъ, 6. Лалю Илевъ 7. Гатю Хр. Шовъ.

5 ст. Д Станевъ, 4 ст. П. К. Петровъ.

с. Нова Махала (Габровско).

Събрано по инициативата на свещен. Ив. Баевъ и селенина Деню Райковъ сумата 24·50 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. Антонъ Данаиловъ, 2. П. Колчевъ, 3. Вало Цвѣтковъ, 4. Ив. Петковъ, 5. Геню Русевъ, 6. Димитъръ Б. Коси, 7 Петъръ Петковъ, 8. Петъръ Милчевъ, 9. Свещ. Иванъ Баевъ.

по 60 стот: Георги Венковъ

по 50 стот.: 1. Г. Ив Ковачевъ. 2. К. Антоновъ, 3. Ив. Христовъ, 4. Кънчо Илиевъ, 5. Дечо Цвѣтковъ, 6 Дино Митевъ, 7. Генчо Коевъ, 8. Георги Николовъ, 9 Ив. Даниловъ, 10. Петко Живковъ, 11. Митю Богдановъ, 12 Дочо Христовъ, 13. Хр. Добревъ, 14. Антонъ Лазаровъ, 15. Кою Василевъ, 16. Ст. Спасовъ, 17. Юр. Колевъ, 18 Ст. Рачевъ, 19. Ст. Петровъ. 20. Ив. Ив. Султановъ, 21. Хр. Недѣлковъ, 22. Иовчо Милчевъ. 23. Илия Ботевъ, 24. Генчо К. Рачевъ, 25. Ив. Гергевъ.

по 40 стот: 1. Метю Ивановъ, 2. Сп Стояновъ, 3. Митю Пѣевъ. 4. Г. Недевъ.

по 30 стот.: Пенчо Цоневъ.

по 20 стот: 1. Пенчо Боневъ, 2 Л. Пѣевъ.

с Жълтешъ (Габровско).

Събрана по инициативата на свещ. Серафимъ Христовъ сумата 36 70 лева

Пожертвуватели:

4·30 лева отъ дискосъ въ черковата.

3 лева: свещ. Серафимъ Христовъ

2 лева: Сави Стояновъ.

по 1 левъ: 1. Злата П. Серафимова, 2 Стеф. Михаловъ, 3. Колю Дабевъ, 4. Иванъ Геневъ, 5 Димит. Ивановъ, 6. Стеф. Хр. Станевъ, 7. Цанко Ив. Постомпировъ. 8. Димо Ив. Постомпировъ, 9. Хр. Хр. Бормовъ. 10. Колю Хр Рясковъ, 11. Хр. П. Мокровъ, 12 Пенчо Генчовъ, 13. Рачо Гочевъ, 14 Марийка Попъ Серафимова, 15. Петко Митевъ, 16. К. Велкювъ, 17 Ст. Ив. Рясковъ, 18. Анг. Колевъ, 19 Рачо Ив. Пашовъ.

по 60 стот.: Стеф. Р. Пашовъ.

по 50 стот.: 1. Ив. Василевъ, 2. Хр. Стояновъ, 3 Цоню Рачовъ, 4. Ив Радевъ. 5. Ст. Досевъ 6 Генчо Стояновъ, 7 Митю Р. Пашовъ, 8 Колю Р. Дичевъ, 9. Ив. Колевъ, 10. Дим. Хр. Бормовъ, 11. Колю Д. Дяволовъ, 12. Хр.

с. Топлешъ (Габровско).

Събрано по инициативата на свещ. Георги Р. Драгановъ сумата 8.93 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева Свещ. Георги Р. Драгановъ.
„ 50 стот.: 1. Димо Пенчевъ, 2 Стеф Колчовъ, 3. Хр. Цвѣтковъ. 4. Михалъ Димовъ, 5. Цвѣтко Стояновъ, 6 Пенчо Неновъ, 7. Недко Хр. Продановъ, 8. Христо Ивановъ.
по 40 стот. 1. Дяню Неновъ, 2. Петъръ Енчевъ.
по 30 ст. 1. Георги Лаловъ, 2. Недѣлко Лаловъ
по 20 ст. 1. Ив. Стояновъ, 2. Нено Симеоновъ, 3, Христо Иовчевъ, 4 Стоянъ Стойновъ, 5. Злати Трифоновъ, 6. Велко Ланювъ.
по 18 стот. Сави Калювъ.
„ 10 ст. Лалю Христвъ.
„ 5 Пею Рачковъ.

с. Кметовици (Габровско).

Събрана по инициативата на свещ. А. П. Ивановъ, сумата 15.22 лева.

Пожертвуватели:

по 1·50 лева Богданъ М. Ковачевъ.
„ 1·20 Х. И. Ковачевъ.
по 1 левъ: 1. Свещ. Андрей П, Ивановъ, 2 Богданъ К. Ковачевъ 3 Василъ П. Даскалово, 4. Петъръ Цанковъ,
по 50 стот. 1. Ионко Батевъ, 2 Тодоръ Панчевъ, 3. Гано Колевъ, И. Н. Терзиевъ, 5. Стеф. Ив Ахмаковъ, 6. Рачо Станевъ, 7. Колю Цаневъ, 8. Илия Екимовъ.
по 40 стот. 1. Ботю Неновъ, 2 Саво Недѣлковъ, 3. Цоню Колчевъ,
по 30 ст. 1. Стоянъ Стойчовъ. 2 Колю Ив Долния, 3. Б. Къневъ, 4. Ботю П. Радевъ, 5. Ганчо Ивановъ.
по 20 ст. 1. Игнатъ Добревъ, 2. Ив. Стойчевъ, 3. Стеф Гатевъ, 4. Ив: Тодоровъ, 5 Ив. Колевъ Дилиевъ, 6. Ив Петковъ, 7. Христв Петковъ, 8 Пенчо Пенчевъ.
по 10 ст. 1, Митю Колевъ, 2. Петъръ Миневъ.

с. Недевци (Габровско)

Събрано по инициативата на Свещ. С. П. Андреевъ, сумата 16 50 лева.

Пожертвуватели.

4 лева Свещ. Ст. П. Андреевъ
2 „ Радко Петровъ.
по 2 левъ: 1. Рачо Петровъ Амуджовъ, 2. Колю Котевъ, 3. Колю М. Далиевъ, 4. Илю Ив. Амуджовъ, 5. Рачо Недевъ, 6. Раде Христовъ. 7. Иванъ Петровъ,
60 стот. Стано Митевъ.
по 50 стот. 1 Колю Радковъ, 2. Митю Христовъ, 3. Ив. М. Мъневъ, 4. Димитъръ Рачевъ.
по 40 стот. 1. Недю Христовъ, 2. Петъръ Герчевъ
10. стот Юрданъ Христовъ.

с. Враниловци (Габровско).

Събрано по инициативата на свещ. Ст. П. Георгиевъ сумата 13 85 лева.

Пожертуватели:

4 лева: свещ. Стеф. П. Георгиевъ.
2 лева Ц Георгева.
1·60. Н. П. Рафаиловъ.
по 1 левъ: 1. Братоя Христовъ, 2. Р. Стояновъ.
по 50 стот.: 1. Станчо Денчевъ, 2. П Георгевъ, 3. Хараланъ Пенчевъ.
по 40 стот: Христо Денчевъ.
по 20 стот.: 1. Ив Хр. Паповъ, 2. Хр. Райковъ, 3 Колю П. Пенчевъ, 4. Недко Драгановъ, 5. Хр. Ивановъ, 6. Петко Марковъ, 7. Миню Р. Стояновъ, 8. Д. Петровъ.
по 10 стот.: 1. Ц. Ангеловъ, 2. Ник Цанковъ 3. Райко Станевъ. 4. Неш Тотевъ, 5. Еню Янковъ, 6. Христо Гатевъ.
по 5 стот.: 1. Хр. Н. Боневъ, 2. Д. Пенчовъ, 3. Цоню Димитровъ.

с. Етъръ (Габровско).

Събрано по инициативата на свещ. Маринъ Христовъ сумата 11.50 лева.

Пожертвуватели:

3 лева: Свещ. Маринъ Христовъ.
2 лева: Х. Цвѣтко П. Узунъ.
по 1 левъ: 1. Стеф. Пойновъ, 2. Г. Ковановъ 3 Христо П. Тодорчинъ
по 50 стот.: 1. Начо Начевъ, 2 Кою Ивановъ, 3. Хаджи Влаю, 4. Баба Хаджийка, 5. Данилъ Митовъ.
по 40 стот.: 1. Ив. Станчевъ, 2. Илю Петковъ.
20 стот.: Димо Димовъ.

с. Поповци (Габровско).

Събрано по инициативата на свещ. Х. Георги П. Стефановъ сумата 11·36 л.
6 лева отъ черковата „Св. Никола.
2 лева свещ. Х Георги П. Стефановъ.
1 левъ Милко Петровъ.
по 50 стот. 1. Петъръ Русевъ, 2. Ил. П. Кичикъ.
40 стот. Колю Христовъ.
по 20 стот.: 1. Генчо Ив. Бърдаровъ,

2. Хр Н. Екимовъ, 3. Руси В. Кротевъ,
15 стот. Колевица Ботевата.
11 стот. Ив. Тотевъ.
10 стот. Анастасъ Пенчевъ.

Гр. Айтосъ.

Събрано отъ съставения за събиране волни пожертвувания дамски комитетъ въ съставъ: С. П. Попова, Т. Ж. Желѣзова, Л. Д-ръ Симеонова, Ж. Хаджи Иванова и Д. С. Попова сумата 450 л.

Пожертвуватели:

10·50 В. Желѣзовъ.

по 10 лева: 1. Д. Желѣзовъ, 2. М Д. Млѣчовъ, 3. С. Д. Поповъ, 4. Як С. Коевъ, 5. Г. Радивъ, 6. Д-ръ Н .. (Не се чете)

9 лева Стаматъ Георгевъ

по 5 лева: 1 К. Райновъ, 2. Г. Николовъ. 3 К. Кушевъ, 4. Руси Костадиновъ, 5. Г. Апостоловъ, 6. Зафиръ Фотевъ, 7. Д. Я. Грековъ, 8. Свещ Димовъ, 9. Свещ. Дяковъ, 10. Костадинъ Ецовъ 11. Костадинъ Къркписайски, 12. Гани Д. Желѣзова, 13. Юрд. Кочевъ, 14. Я И. Боцаровъ, 15. Д-ръ Ф. Симеоновъ, 16. Н Пу . . . (Не се чете), 17 . . . . . (Не се чете) 18. Е. Чукитосъ, 19. Димитъръ П. Андоновъ, 20. А. С. Въвъвовъ.

по 4 лева 1 С. Ф. Метокимовъ, 2. В. Т. Дончевъ.

по 3 лева: 1. Ст. П . . . . . 2. Попъ Атанасъ Андоновъ, 3. М. Зафирова, 4. Св. Ивановъ, 5. Г Караджиевъ.

по 2 лева: 1. К. Янковъ, 2. Анфале Ха . . . . . 3. . . . . . (Не се чете), 4 Холеровъ (?) 5. Н. Бълка, 6. А. Николовъ, 7. Ап. Тодоровъ, 8. Т. Пеневъ, 9. Бохоръ Ишохе, 10. П. Парашкев . . . 11. Г Кулевъ, 12. Юрд. Н Джановъ, 13 Д. Д. Славовъ. 14. Д. Каракашевъ, 15. П. Апостоловъ, 16. С. Пенковъ, 17. С. Л. К . . . . . (Не се чете) 18. Андрея Товевъ, 19. Ник Кочевъ, 20. Али Ефенди, 21 С. Ахмедовъ, 22. Р. Хасановъ, 23. Илия Енчовъ, 24. Т. Иовковъ, 25. Т. Н. Грик . . . . 26. Т. Вълчовъ, 27. С. Вълчевъ, 28. Т Христовъ, 29. Ст. Коцевъ, 30. Г. Станевъ, 31. Ганка Димитрова, 32. Н. Боевъ, 33. Яф. Тоневъ, 34. Яни Кирчовъ, 35. П. Вълчовъ, 36. Ив. Тенекеджиевъ, 37. . . . . . 38. Хаиджиевъ, 39. . . . . . . 40. Гони Велевъ, 41. Добри Матеевъ, 42. Ив. Петровъ, 43. Фоти Гиревъ, 44. Стойчо Ивановъ, 45. Р. Михаловъ, 46 Атанасъ Тасевъ, 47. Ив. Тоневъ, 48. В Пенковъ, 49. Д. Г. Генчевъ, 50. . . . . 51. Рига Триандафиловъ, 52. Д. Христовъ, 53. Г. А. Кар . . . 54. Инчу Гергевъ, 55 Панайотъ Г. Зехир . . . 56. Х . . . фовъ

по 1·50 левъ: Вълко Тодоровъ, 2. Данастоловъ.

по 1 левъ: 1. Димитъръ Ивановъ, 2. Х. Мехмедовъ, 3. Селимъ Хасановъ, 4. Злати Д. Джанкардашлийски, 5. Торусъ Сохомонянъ, 6. М. Щеревъ, 7. Андрей Георгевъ, 8. . . . (не се чете) 9. Ив. Мер . . 10. Н. Г. С . . . . 11. Д. Захариевъ, 12 Г. Карагеозовъ, 13. Панайотъ Ор . . . 14. Ламбрина Тодорова, 15. Мардикъ Румянъ, 16. Св Каклаянъ. 17. Д. И. Ханджи, 18. Д. Креначевъ, 19. М. Геовъ, 20 В. Датловъ, 21. Руско Димитровъ, 22 . . . (не се чете) 23. Н. Тьоевъ, 24. К . . . . 25. Еленка Сукнарова, 26. Я Мурофовъ, 27. Ст. Гниколовъ, 28. Н Диновъ, 29. Тод. Пановъ. 30. . . . . . 31. Садъкъ Ага. 32. Е. Д. Топаловъ, 33. К. Ласковъ. 34. Апостолъ Николовъ, 35. Илия Габровски, 36. Фоти Неновъ, 37. Софія Анастасова, 38. Генчо Костадиновъ, 39. Добра Фотева, 40. Николаки Поповъ, 41 Кутю Теневъ, 42. Рада Пулева, 43. Петъръ Т. Ташевъ. 44. Тодоръ Х. Петровъ 45. Стоячо Въвъвовъ. 46. Жейка Ецова, 47. Ат. Ганевъ, 48. Ив. Паяновъ, 49. Д. Т. Цинанди, 50. Ив. Кривошиевъ, 51. Пов . . . . 52. Р. Костовъ, 53. П. Баевъ. 54. М. П Курудерелчевъ. 55 Ив. Божиловъ, 56. Ф Парушевъ, 57. Ради Н. Гадерловъ, 58. Д. Х. Петровъ, 59. И. Анжелъ, 60. Ив. Райтовъ, 61. . . . . . 62. П. В. Сърдаровъ, 63. Ненко Стефановъ. 64. Али Феворо, 65. Хак. Мехмедовъ. 66. Т. Мартиновъ, 67. . . . . : 68. Д Вашлевъ, 69. Фоти Никовъ, 70. Левю Касабовъ, 71. Кр. С. Русевъ, 72. А Куртевъ, 73. А. Щеровъ, 74. Григоръ Атанасовъ, 75. Рафаиловъ, 76. В. К. Великовъ, 77. Л. Николовъ, 78. Кеврокъ Меркариянъ, 79. Валуве Влашки, 80. Костад. Прошатаровъ, 81. Ив. Георгевъ, 82. Костакъ Г. Гараконулосъ, 83. . . . . 84. Ник Д. Поповъ, 85. Нико Боевъ, 86. (не се чете) 87. Серкисъ Оханесъ 88. Ир. Белмезовъ, 89. . . . (не се чете) 90. Зоица Тодорова, 91 Рупинъ Воаджиянъ, 92. П. Ивановъ, 93. Н. Л . . . . . (не се чете) 94. Тодорчо Фотевъ, 95. Виниядисъ, 96. . . . . (не се чете) 97. Стойновъ. 98. Стефанъ Ивановъ, 99. А. Караджовъ, 100. Е. Д. Зла . . . . 101. М. Кое . . . 102. Н. Божиловъ, 103. П. Статевъ, 104. Г В. Георгевъ, 105. Янаки Алексовъ, 106. П. Лаловъ, 107. Асанъ . . .

по 80 стот.: Л. Каманаровъ
по 60 стот.: Димчо Пеневъ.
по 50 стот.: 1. Н. Фотевъ, 2. Т. Д. Иленко . . . 3. Т. Алексовъ, 4 Нено Ив. Маньовъ, 5. Т. Русковъ, 6. С. Панайотовъ, 7. А. Станевъ, 8. Сотирь Селяновъ, 9. Н. Атанасовъ, 10. Стоянъ Тодоровъ, 11. Д. Иваковъ, 12. Бохоръ Баруховъ, 13. Цвѣт. Алексовъ, 14. Стамато Еневъ, 15. Тод. Филевъ, 16. Георги П. Станчевъ, 17. М. С. Хлебаровъ, 18. Н. Ставревъ, 19. Д. Драгановъ, 20. Мустафа Карамедовъ, 21. 3 . . . . . 22. Д. Мангеловъ, 23. Х. А. Бех . . . 24. Ив. Мирчевъ, 25. Лико Господиновъ, 26. Кяню Дърладеревъ, 27. Г. Мо яновъ. 28. Н. Ганевъ, 29. П. Поповъ, 30. . . . (не се чете) 31. К. Г. Чернаевъ, 32. Постенъ Хасановъ, 33. Гаврилъ Димитровъ, 34. Доне Мировъ, 35. Юрд. Диамандиевъ, 36. Тоне Веневъ, 37. Ив Д. Колевъ 38. Д. Нейковъ. 39. П. Софрониевъ
по 40 стот: 1. Ник. Сивиновъ, 2. Сäба Георгева, 3. Стойко Алмазовъ, 4. П. Овчаровъ, 5. Димо Миндовъ, 6. Ник. Пенковъ, 7 Блажо Христовъ, 8. Илия Петровъ, 9 Рамаданъ.
по 30 стот.: 1. Т. Стояловъ, 2. Райна Недѣлкова, 3. Георги Драгневъ, 4. Жеко Велевъ, 5 Косто Тодоровъ, 6. Р. Костовъ, 7. Костад. Г. Овчаровъ, 8. Ст. Ниновъ. 9. Исмаилъ, 10. Мушовъ.
по 20 стот: 1. Панайотъ Р. Консоловъ, 2. К. Димитровъ, 3. Генчо Димитровъ, 4. Димитъръ Георгевъ, Симитчия 5. Хюсеинъ С. Молловъ. 6. М. Атанасовъ, 7. П. Томовъ, 8 Тод Георгевъ.
по 15 стот.: Дим. Карабаневъ.
по 10 стот.: 1. Петко Анастасовъ, 2. Тод. Райчевъ, 3 Петко Тодоровъ, 4. Али Хакъ, 5 Ж Пасхалева, 6 Драганъ Димитровъ.

Забѣлѣжка. Въ имената на пожертвувателитѣ отъ гр. Айтосъ вѣроятно ще има много погрешно напечатани причината е че бѣха нечетливо написани, за което просиме извинение.

Администрацията.

с. Труфчиларъ (Куртъ бунарско)

Събрана отъ Г. Ради Драгановъ сумата 12·50 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Киркоръ х Ованесовъ, 2 Мар Андрѣевъ,
по 1 левъ: 1. Ради Драгановъ, 2. Петъръ Жековъ, 3. Дим. Кръстинъ, 4. Тод. Динковъ, 5. Ат. Вълковъ, 6. Руси М. Бобчевъ, 7 Танасъ Беововъ

по 50 ст.: 1 Стоянъ Марковъ 2. Злати Илиевъ 3. Пенчо Стефановъ.

Т.-Пазарджикъ.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Т. Пазарджишкия Окр. Садъ сумата 124 л. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 25 лева: 1. Алекса Пиротчанина.
по 15 лева: Крьсто Ножаровъ, 2. М. Кузовъ.
по 10 лева: Илия Д. Койнаковъ.
по 5 лева. 1. Иванъ Сиростановъ, 2. Атанасъ Абаджиевъ, 3. Атанасъ Дамяновъ, 4. Иванъ Божиловъ.
по 4 лева: 1. Марко Димитровъ, 2. К Хр Самарджиевъ. 3 Никола Мустаковъ 4. Христо Ивановъ
по 3 лева: 1. Петъри А. Ловановъ.
по 2 лева: 1. Щерю Хаджиевъ, 2. Кр. Каролеовъ, 3. Стефанъ Лазаровъ.
по 1 левъ 1. Сотиръ Докторовъ 2. Г. Пеофановъ, 3 Атанасъ Поповъ, 4. Пано Чуклевъ, 5. Стефанъ Пишмишевъ, 6. А. Трѣновъ. 7. Димитръ Гърковъ. 8 Георги Сиксовъ.
по 60 стот.: 1. Борисъ Кръстевъ.
по 50 стот.: Костадинъ Димитровъ, 2. Георги Петровъ, 3. Димитръ Янковъ, 4. Стоянъ Ив. Българовъ, 5. Сотиръ Боневъ, 6. Благо Бояджиевъ, 7 Борисъ Поповъ, 8. Стоянъ Николовъ, 9. Лука Христовъ, 10 Петръ Костадиновъ, 11. Ил. Христовъ.
по 20 стот: 1. Георги Кочовъ.

Забѣлѣжка Сумата отъ 25 лева е внесена отъ Алекса Пиродчанина по поводъ на една спогодба по углавно дѣло.

с. Лесидрѣнъ (Тетевенско).

Събрани отъ жителитѣ отъ Общинс. Кметъ Дочо Тодоровъ сумата 11·50 л

Пожертвуватели:

по 2 лева 1. В. Мариновъ.
по 1·5 лева: Дочо Тодоровъ.
по 1 левъ: 1 Тодоръ Дончовъ.
по 50 стот: 1. Колю М. Гетовски, 2. Калчо Вълковъ, 3. Нинчо Ташовъ, 4 Т. Доновъ,
по 20 стот: 1. Вълто Ст Качюковъ, 2. Стоянъ К. Гръбновъ, 3. Кр. Делчовъ, 4. Дико Ивановъ, 5. Гер. Петковъ, 6. Хр. Стояновъ, 7 Черню Дашувъ. 8 Д. Илиевъ, 9. Стоянъ Димитровъ, 10 Т. Мирьновъ, 11. Иото Цвѣтковъ, 12. Богд. Георгевъ, 13. М Стояновъ, 14. Дако Дановъ.
по 10 стот.: 1. Пеню Ниновъ, 2. Т.

Кънъвировъ, 3. Вълю Пуновъ, 4. Тод. Вънковъ, 5 Цано Стояновъ, 6. Мирчю Недювъ 7 Стоянъ П. Неновъ, 8. Дишу Чернювъ, 9. Дино Тодоровъ, 10 Стою Кодачовъ. 11. Стоянъ Райковъ, 12. Мар. К. Дрьмчовъ, 13. Петко Денчовъ, 14. Н. Катъръ, 15. Чешо Гочевъ 16. С. Петковъ 17. Т Драгановъ, 18. Г. Пърковъ, 19. Д. . . . . 20. Косто Стояновъ, 21. Петръ Георгевъ, 22 Христо Начовъ, 23. Г. Иковъ, 24 Иото Илювъ. 25. Ив. Дишевъ

по 5 ст. 1. Стоянъ Чернювъ,

с **Мал. Брѣстица** (Тетевенско)

Събрани отъ жителитѣ отъ писаря Никола Петковъ, сумата 25·17 лева

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Никола Петковъ, 2. Цано Некуловъ.

по 1·50 левъ: свещ. Дин Драгановъ,

по 1 левъ. 1. Никола Найденовъ, 2 Дино Геновъ, 3 Цано Стефановъ, 4. Цано Диновъ 5 Лазаръ Василевъ.

по 50 стот. 1. Вът Цоловъ, 2 Петко Райковъ, 3. Дако Дачовъ 4 Лачо Ватковъ, 5. Дино Цаковъ 6 Недко Цаковъ, 7. Цако Ивановъ, 8. Иванъ Диновъ, 9. Димитъръ Чековъ, 10. Дано Василевъ, 11. Дино Цечовъ, 12 ...аменъ Недковъ, 13. Доко Лоновъ, 14. ...ето Ивановъ, 15. Стоянъ Ивановъ, 16. Цачо и Койчовъ, 17. Гено Цаковъ.

по 40 стот.: 1. Иванъ Цаковъ, 2. Гето Пеювъ.

по 30 стот.: Наню Нейсковъ, 2. Ламо Иотовъ.

по 23 ст.: 1. Иото Нинювъ.

по 20 стот: 1 Н. Ад Данювъ, 2 Ч. Драгановъ, 3 Нейко Нешевъ, 4 Р Вановъ, 5. Н Иотовъ, 6. Д. Василевъ, 7. Кънчо Николовъ. 8. Некулъ Вутовъ 9. Гето Кълновъ, 10. Иото Цоновъ 11. Иото Вълковъ, 12 Краю Драгановъ, 13. Нино Вутовъ, 14. Дойно Вутевъ, 15. Къно Вълевъ

по 14 стот.: Доло Дировъ,

по 11 стот.: Цано Нейковъ.

по 10 стот: 1. Василъ Иончовъ, 2. Вълчо Николовъ, 3. *Мато* Райковъ, 4. Иото Пейковъ, 5 Стойко Диковъ, 6 Дико Стойковъ. 7. Иванъ Стойновъ, 8 Цано Стойковъ 9. Димитъръ Филювъ.

по 05 ст.: 1. Христо Райковъ, 2. Драганъ Вътовъ, 3. Иото Цанковъ, 4. Вълко Иотовъ, 5 Иванъ Братановъ

по 04 стот. Доко Геновъ.

гр. Габрово.

Събрани отъ жителитѣ на гр. Габрово отъ комисия състояща: 1. Рахла Монахия 2. Наталия Монахия, 3. Радка Хр. Манафова, 4. Зелика Ив. Пецова, 5. Стефана Хр. Минкова, 6. Пена М. Григорова, 7. Рада Ян. Арнаудова, и 8. Мария Ст. Велкова, сумата 635 л. отъ които 85 въ злато.

Пожертвуватели.

по 40 лева: 1. Р. Манафова, 2. Велика Ив Калпаванова

по 3. лева: 1. Мария Т. Х. Петрова.

по 20 лева 1. Ивдокия Бобчева, 2. Ек. Бобчев , 3 Цана Х. Стоева. 4. Ан. Х. Стоева, 5. Дѣвич. манастиръ, 6. М. Велкова, 7. Ив Ц Х. Стойчева.

по 10 лева: 1. З. Константинова, Игуменка, 2 П Максимова, 3. Н Георгиева, 4 Н Ст. Тотева, 5 Евд Ив. Калпаванова, 6. А. Добрева, 7. М. Бакалова.

по 15 лева 1. Ив. Ц. Добрева, 2 А. Ангелова

по 8 лева: 1. В. Т. Антипова.

по 6 лева: 1. Кина Хр. Бояджиева.

по 5 лева 1. Свещ Ив. Ил Кожухаровъ, 2. Д Матанова, 3. Ц. В. Върова, 4 К. Пецова, 5 Кина Екимова, 6. М. Р. Бебева, 7. Дана Халачевк, 8. Дена Ранкова, Тота П Цокева, 10 Радка Х. Груева. 1 . Венета Карагьозова, 12 Б. Ке-ешева, 13. Пена П. Станчова, 14. А. П. Василева, 15. Н А. Дойкова, 16. И. Ив Парчева, 17. Мар. Драганова 18. Ц. Стефанова, 19 Малама Дюстабанова, 20. Д. Хр. Игнатова, 21. Д Н. Десева, 22. ...ела Х Стойчева 23. М. Гечева, 24. Ц Н. Делчева 25 Мария Дончова.

по 4 лева 1 Н Шайчанова, 2. Н. Аврамова, 3. Ив. Генчова, 4 Борова Мария. 5, Р. П. Увунова, 6. М. П. Цонева, 7 Р. Балабанска.

по 3 лева 1. С Минкова, 2. Радка Тухлева. 3. Аница Пантева, 4. Ирина Белева, 5 Д. П Цончева, 6. Х. Неда Х. Христова, 7 К. П. Върбанова, 8 М Х. Цонева, 9 Г. Х. Момерина, 10. Гуна М. Попова, 11 Ел. Хр Ковачева, 12 А. Ив Гунчева, 13 М. Екимова, 14. Червенакова 15. М. А. Кихлебарева

по 2 лева 1. М Арнаудова. 2 Ел. Ив. Ионкова, 3 Д Т. Пецова 4 А. Кехайова, 5 Ст Пантева, 6. Н. Калвката, 7 М. Атомовякова, 8. Н. Халачева. 9. Н. Мадрева, 10 А К. Стоянова, 11. Н. Караджова, 12 М. Цвѣткова, 13. В. С. П. Генева, 14. А. Янантиева, 15 Ев. Георгева, 16 Г. Н. Рашеева, 17. Е. П.

Сватова, 18. П. Божанова, 19. П. Иончева, 20. Г. Д. Шипчанова, 21. Ц. Тишова, 22. П. С. Иотова, 23. В. Пенчева.
по 1·50 лева 1. М. Ангелова.
по 1 левъ 1. Д. Цанева, 2. Ц. Хесапчиева 3. Ц. Мархорова, 4. Д. Гергева, 5. Р. Ив. Доскова, 6. Д. Н. Стойкова, 7. М. Калцунева, 8. П. Цончева, 9. Н. С. Цончева, 10. Н. Стойкова, 11. Ц. А. Болджиева, 12. Х. Ц. 13. Ю. Тихолова, 14. З. Цанкова, 15. М. Симеонова. 16. Н. Банкова, 17. П. Ив. Калпазанова, 18. М. Ц. Досева, 19. Ю. Г. Рачева, 20. В. Хр. Пѣева, 21. Р. Илиева.
по 50 стот. 1. М. Начева.
по 20 стот. 1. П. Иванова.

с. Курново (Орханийско).

Събрани отъ жителитѣ на общината отъ общ. Кметъ сумата 91 50 лева.

Пожертвуватели:

по 3 лева 1. П. В. Черкезовъ, 2. Д. Латювъ.
по 2 лева 1. Ив. Лаловъ, 2. Ц. Цоловъ. 3. Вуто Герговъ, 4. В. Пековъ, 5. Л. Пайовъ. 6. Г. Дановъ, 7. Ст. Николовъ, 8. Д. Ив. Коловски, 9. Дако Диловъ.
по 1·50 лева 1. Свещ. Н. П. Поповъ, 2. Иванъ Цонковъ 3. Хр. Ивановъ, 4. М. Иоловъ, 5. М. Котовъ, 6. Т. Димитрова.
по 1·30 лева 1. *К.* Драгановъ, 2. Ив. Мариновъ.
по 1·20 лева 1. Т. Кърловъ, 2. Т. Димовъ.
по 1 левъ 1. И. П. Николовъ, 2. К. Никовъ, 3. Д. Лиловъ, 4. П. Герговъ, 5. И. Драгановъ, 6. Хр. Драгановъ, 7. Л. Пековъ, 8. В. Христовъ, 9. М. Христовъ, 10. Хр. Цековъ, 11. Д. Герговъ, 12. П. Миковъ, 13. П. Лиловъ, 14. Ив. Г. Диновски, 15. Н. Пенчовъ, 16. Н. Герговъ, 17. Ив. Стойковъ, 18. К. Тодоровъ, 19. К. Пековъ, 20. Д. Герговъ, 21. Д. И. Пенчовски, 22. А. Вълчовъ, 23. Ив. В. Чипиля, 24. Ив. Иоковъ, 25. Ив. Г. Лиженина, 26. П. Ивановъ, 27. А. П. Николовъ, 28. Ив. Цоловъ, 29. Г. Дачовъ, 30. Ц. Иоловъ, 31. Д. Ив. Шурдиля, 32. Г. Ив. Шурдиля, 33. Ц. Пеновъ, 34. Д. Константиновъ, 35. Ив. Димовъ.
по 80 стот. 1. Ст. Вълчевъ.
по 50 стот. 1. Хр. Натовъ, 2. П. Кърловъ, 3. Ив. Миковъ, 4. Ив. Петровъ, 5. В. Христовъ, 6. Хр. Д. Рогача, 7. Ц. Ивановъ, 8. П. Диловъ, 9. В. Цановъ 10. П. Диловъ, 11. П. Цоковъ, 12. В. Лаловъ, 13. Н. Д. Радуловъ, 14. М. Лаловъ, 15. *Н.* Велчовъ, 16. Н. Иончовъ, 17. Ц. Пеновъ, 18. С. Хр. Сильобръски, 19 Д. Ив. Цоинъ, 20. Ив. Пековъ, 21. С. Хр. Кутулачски, 22. *Г.* Христовъ, 23. П. Натовъ, 24. П. Христовъ, 25. А. Тотовъ, 26. Л. Цонковъ, 27. П. Тошовъ, 28. Т. Ветовъ, 29. Л. Натовица, 30. А. Хуновъ, 31. И. Готовъ,
по 40 стот. 1. П. Диковъ, 2. Д. Коцовъ, 3. В. Марковъ.
по 20 ст.: 1. Т. Миловъ, 2. И. Ватовъ, 3. Н. Недковъ, 4. П. В. Мурговъ, 5. С. Даковъ.

с. Сейди-кьой (Гор. Орѣховско).

Събрани отъ жителитѣ на общината и изпращани чрѣзъ общ. кметъ сумата 30 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ нема.

с. Каменецъ (Плѣвенско)

Събрано отъ жителитѣ на Общината отъ общ. кметъ сумата 13 л. 90 ст.

Пожертвуватели:

По 5 60 лева: събрани отъ църковски дископи.
по 1 левъ: 1. А. Янакиевъ. 2. Хр. Г. Кацаровъ, 3. Филипъ Тодоровъ.
по 50 стот. 1. Хр. Комовъ, 2. Христо Георгевъ, 3. Ц. Пеневъ, 4. Т. Дюбрювъ, 5. Ф. Тодоровъ, 6. Хр. Георгиевъ, 7. Я. Каумовъ. 8. П. Илиевъ,
По 20 ст. 1. Л. Комовъ. 2. А. Комовъ, 3. *П.* и М. Панаитовъ, 4. В. Мариновъ, 5. С. Станевъ, 6. П. *М.* и М. Пацано.
по 10 стот. *П.* Марковъ.

с. Дервентъ. (Варненско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общинското управление сумата 40 лева
(Списъкъ на пожертвувателитѣ не е прѣдставенъ.

с. Аджемлеръ. (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на общената чрѣзъ общинското управление сумата 20 лева.
(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Нижнякьой (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление сумата 23·25 л.
(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Наша кьой.** (Варненско(

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управ. сумата 41 л 20 ст.
(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.)

с, **Кьомлорджий** (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управ. сумата 48 л. 50 ст.
(Списъкътъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.)

с. **Юсюолѣръ** (Хасковско)

Събрани отъ населението по инициятивата на енорийския свещеникъ Д. В. Мавровъ сумата 120 лева 10 ст.

Пожертвуватели:

по 3 60 лева: 1. свещ. Д. В. Мавровъ.
по 3 лева: Гочю Пѣевъ.
по 2 лева: 1. Хр. Цвѣтковъ, 2. Г. П. Антоновъ. 3. Дим. Атанасовъ.
по 1·50 левъ: Хр. Запряновъ.
по 1·10 лев.: Д Господиновъ
по 1 левъ: 1 Ж Атанасовъ, 2. К. Димитровъ, 3. К. Геновъ, 4 А. К. Султинъ, 5 В. Славовъ, 6. Т. Запряновъ.
по 60 стот.: Илия Славовъ,
по 50 стот.: 1. А. Кръстевъ, 2. С. Петковъ, 3. Димитровъ, 4. П. Христевъ, 5. И Георгевъ,
по 20 стот.: 1. Х. Костантиновъ, 2 П. Кръстевъ 3 Г. Ивановъ,
Освѣнъ това събрано пожертвувания и въ натура — храна отъ:
по 2 шиника: 1 А. Желевъ, 2. Д. Стамовъ, 3. М Петровъ, 4 К Ивановъ, 5. С. Петевъ
по 1 шиникъ: 1. К. Кръстевъ, 2 В. Василовъ. 3. Г. Янковъ, 4 Хр. Карчковъ, 5. Г. Петровъ, 6. Д Пашовъ, 7. Д Гровевъ, 8 Д Ж ковъ, 9 С Жековъ, 10 Ж. Ташевъ 11 Ф. Ташевъ, 12 И. Димитровъ, 13. М Кирювъ, 14. Г Атанасовъ, 15. Ж Колювъ, 16 К. Геновъ, 17. В. Димитровъ, 18. А Кръстевъ, 19 В Диковъ, 20. Ф Дѣнчевъ. 21. Р Запряновъ, 22. Ц. Митовъ, 23 И Тяневъ, 24 Г. Тяневъ. 25. П. Тяневъ 26 П. Ивановъ, 27 Т. Станчевъ, 28 Я. Цвѣтковъ, 29 А. Ташевъ. 30. К. Ташевъ, 31. К. Ивановъ, 32. А. Стамовъ, 33. К. Ивановъ, 34 А Димитровъ, 35. Хр. Добревъ. 36. Т. Ивановъ, 37. Д Костовъ. 38. П. Комовъ, 39. В Каменица, 40. Н Димитровъ. 41. Т. Сталевъ, 42. Д Сталевъ, 43. Д. Славчевъ, 44. Р Ангеловъ, 45 В. Ангеловъ. 46. Д. Пенева, 47. Т. Манчевъ, 48 М. Тяневъ, 49 Д. Ивановъ, 50. Д. Иванова. 51. Ив. Петевъ, 52. С. Гровевъ. 53 Т. Гровевъ, 54. Г. Гровевъ, 55. Димовъ, 56 Г Гровевъ, 57 Ю Атанасовъ, 58. Д. Атанасовъ, 59 П. Дѣковъ. 60 Д. Сталевъ, 61. Д Дѣковъ, 62. П. Коковъ, 63. А. Комовъ, 64. 3. Комовъ, 65. Ив. Тоневъ, 66. А. Вълковъ, 67. С Миховъ, 68, Ст. Миховъ.
по-малко отъ 1 шиникъ 1 Г. Василевъ, 2 А. Панювъ, 3. В. Пѣювъ. 4. В. Панювъ, 5. Д. Топаловъ, 6. Д Мариновъ. 6. П. Геновъ, 8 А Тодоровъ, 9. Хр. Панювъ. 10. Д. Атанасовъ, 11. Т. Николовъ, 12 Д. Николовъ. 13 А. Ташевъ, 14. Ив. Диковъ, 15. Т. Апостоловъ. 16 Д Кръстевъ, 16. Т. Кирювъ, 18. Г Канювъ, 19. Д. Чолаковъ. 20. Г. Димитревъ. 21. Ю Видювъ, 22. Г. Видювъ, 23. П. Ивановъ, 24 Н. Димитровъ, 25. П. Николовъ, 26 К Спилковъ, 2 . П Спидковъ, 28. Хр. Г Дѣковъ, 29. А Сталевъ, 30 Д. Гровевъ, 31. Хр. Гровевъ 32. К. Гровевъ, 33. Г. Митовата, 34. С. Ангеловъ, 35 М. Петевъ, 36 Т. Христовъ, 37 В Диковъ. 38. В. Геновъ, 39 С. Димовъ, 40. Д. Сталевъ, 41. С. Геновъ, 4 . П. Георгевъ, 43. Д Петровъ, 44 Я. Атанасовъ, 45. Г Пѣевъ, 46. С. Дѣковъ 46. Я. Дѣковъ, 48. Т. Янковъ, 49 Т Жековъ, 50. П. Таневъ, 51. Насю Тяневъ, 52 П. Сталовъ, 53. Георг Илиевъ, 54 Г. Митевъ, 55. М. Здравчевъ, 56 Д. Запряновъ, 57. Г. Вълковъ, и единъ левъ Д. Миховъ.

С. Черногорово (Т.-Пазарджишко).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратено чрѣзъ учителя К. С. Маринчевъ сумата 12 л
(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставени)

С. Дюдюнчели (Т Сейменско)

Събрани отъ жителитѣ на селото Коссонлий, Теке и Дюдюнчелери чрѣзъ Св П Овчаровъ, сумата 35 л. 30 ст.

Пожертвуватели.

по 5 лева, 1. Георги Гиневъ, 2. Гено Иотовъ. 3 свещ П. Овчаровъ.
по 1 л 50 ст. Вълю Гочевъ.
по 1 левъ. 1. Н. Петровъ. 2 Д. Стояновъ, 3 Л. Желевъ, 4. А. Данаиловъ 5. И Ивановъ, 6. В. Дѣлчевъ, 7. Д. Тодоровъ.
по 50 ст. 1. С. Кръстевъ. 2 Ив Кейновъ, 3. Г. Койновъ, 4. Л. Ивановъ,

5. Т. Койновъ, 6. С. Пейковъ, 7. Н. Колевъ, 8. Ив. Дѣлчевъ, 9. К Сталевъ, 10. П В. Казаковъ, 11 Дѣдо Илчу, 12. К. Г Бакъра, 13. К. К. Цоковъ, 14. Д. Петковъ.

по 30. ст. 1. П. Ивановъ, 2. Д Ив Авраамовъ, 3. В. Геневъ, 4 Деду Братцу.

по 20 ст. 1. II Господиновъ, 2. Ж. Господиновъ, 3. Х. Г Христовъ, 4 Ст. Славовъ. 5. К. Марковъ, 6 Ив. Геновъ, 7. С Недѣлковъ, 8. Хр Танчевъ, 9. Ж Нидѣлковъ, 10. Хр. Василевъ, 11 Г. Колевъ, 12 Петко Николовъ, 13. С. Нейковъ, 14. П. Господиновъ, 15. П. Ванчевъ, 16. Г. Стратиевъ, 17. Г. Георгевъ, 18. Яню Ивановъ.

С. Кадършикъ (Пловдивско)

Събрана отъ населението отъ една комисия и изпратени чрѣзъ кмета сумата 28 л. 15 ст.

Пожртвуватели

по 1 левъ. 1. И. Ганчовъ, 2. С. Н Пашкулевъ, 3 Ст. П. Коевъ, 4. Ст Стоевъ, 5. В. Стойковъ, 6. Т. К. Коевъ, 7. М. П Арбувъ, 8. Ст. М. Арбувъ, 9 Ст Ил. Ковачовъ 10. Ив. Георгиевъ, 11 Св. П Коевъ.

по 50 ст. 1. Ст. Геновъ. 1. И Видевъ, 3. М Ив. Върчевъ, 4. Хр. Ганчовъ 5. П Димовъ, 6. Ив. Пенчовъ, 7. Хр. Ивановъ, 8. Н. Нидѣлковъ, 9. Дим. Петковъ, 10 Ст. Ивановъ, 11 Н. Христовъ, 12. К Нидѣлковъ, 13. Д. Коевъ, 14 М. Видевъ, 15. Г Видевъ, 16. Г Нидѣлковъ, 17. Хр И. Шкодровъ, 18. Ив. Мангъровъ, 19. Н. Георгевъ, 20. В. Н. Горжиковъ, 21. П. К. Гиржиковъ, 22. Т Миневъ, 23. Мичо Видевъ, 24. Бр. М. Видови, 25. Н. Ганчовъ, 26. М. Вълювъ, 27. Н. Тодоровъ, 28. Хр. Колевъ, 29. С. Петковъ, 30. Г. Деневъ, 31. Юр. Ивановъ.

по 45 ст. Ст. Вълевъ.

по 30 ст. 1. Хр. Гърдевъ, 2. П Христовъ.

по 20 ст. 1. Д. Станковъ, 2. Н. Станковъ, 3. К. Колевъ.

С. Автане (Ямболско)

Събрани втъ населението отъ общин. управление и изпратени чрѣзъ окол. управление сумата 11 лева и 20 стот. отъ пожертвувателитѣ:

по 2 лева. Моню Ганевъ.

по 1 левъ. 1. Ив. Геновъ, 2. М. Ивановъ.

по 60 ст. Стоянъ Колевъ.

по 50 ст. 1. Д. Жилясковъ, 2. Д. Драгановъ, 3. Т. Р. Мараовъ. 4. П. Милевъ, 5. К. Радевъ, 6. Г. Христовъ, 7. Б. Таневъ, 8. А. Т. Ивановъ, 9. М. Пеневъ.

по 40 ст. 1. Н. Д. Узуновъ, 2. К. Кировъ, 3. Г. К. Димовъ.

по 30 ст. С. П. Димовъ, 2. С. Баевъ 3. И. Апостоловъ.

С Бухове (Софийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ общинското управление сумата 100 лева списъка на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

Гр. Плѣвенъ.

Събрани отъ г-да офицеритѣ отъ 35-й Пехотенъ Врачченски полкъ и изпратени чрѣзъ командира на полка сумата 63 лева.

Списъка на пожертвувателитѣ не-представенъ.

С. Новачени (Орханийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ общ. управление сумата 12 л. 35 ст.

Пожертвуватели

по 2 лева. Георги Яковъ.

по 1 левъ: 1) М. Георгиевъ, 2) Ст. Кривчевъ, 3) В. Т. Даскаловъ, 4) Йор. Марковъ, 5) К. х. Кириловъ, 6) Маринъ Вълковъ.

по 60 ст.: 1) Р. С. Кривчевъ, 2) Дим. Поповъ, 3. Т. Ив. Вулевъ.

по 55 ст.: Хр. Георгиевъ.

по 50 ст.: 1) П. Р Паратиловъ, 2) Т. Драгановъ, 3) Д. Кацовъ, 4) Маринъ Вълковъ.

гр. Ловечъ.

Събрано отъ г. г. офицеритѣ на 34-й Пехот Троянски полкъ и Щаба на 3-а Бригада отъ 9-й п. Плѣвенска Дивизия, изпратени чрѣзъ командующий полка сумата 148 лева

Пожертвователи

по 30 лева. Полковникъ Теневъ

по 10 лева. Подполков Халачевъ.

по 8 лева Майоръ Баневски.

по 7 лева. 1. Майоръ Йонковъ, 2. Майоръ Бояджиевъ, 3. Майоръ Ивановъ.

по 5 лева. 1. Капитанъ Русевъ, 2. Капитанъ С. Петровъ, 3. Капитанъ По-

новъ, 4. Капитанъ Стояновъ, 5. Капитанъ Кисимовъ.

по 4 лева. 1. Кап. Колонжиевъ 2. Кап. Ту . . . , 5. Кап. Николовъ, 4. Кап. Кирмиковъ.

по 3 лева 1. Кап. Друмевъ, 2. порудчикъ Щърбановъ 3 Кап. Неновъ 4. Поруч. Ба аловъ, 5. Сим Поручикъ д-ръ . . . ., 6. Капитанъ Григоровъ 7. Кап. Сяровъ 8 Кап. Вановъ.

по 2 лева. 1. Поруч. Андровъ, 2. Оржж. Майс-оръ Крочевъ, 3. Поручикъ Соларовъ, 4. Поруч. 5. Котевъ, Подпор. Минчовъ, 6 Подпор. Дрѣнковъ, 7. Кап. Петровъ.

Алмалийската община (Хасковско) събрана отъ населението сумата 131 лева и по бюджета на сжщата община 10 лева та всичко 141 л. и изпратени чрѣзъ окол. управление, списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

Симитчанската община
(Хасково)

Отпуснати по бюджета на общината сумата 15 лева и ипратени чрѣзъ окол. управление.

с. Пейковци (Дрѣновско).

Събрана отъ жителитѣ на селото сумата 10 лева събрана и изпратена отъ Св. П. Люцотановъ и учителя Г. Недевъ, списъка на пожертвователитѣ не прѣставенъ.

гр. Трѣвна.

Събрани отъ жителитѣ на града сумата 146 л. 95 ст. и изпратени чрѣзъ Град. Общ. Управление.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1] Д-ръ Ив. Боргоджиевъ, 2) Свещ. Тахо Ангеловъ.

по 3 лева 1] Петръ К. Тотевъ.

„ 2 „ 1) Свещ. З. П. Ивнчевъ, 2] Свещ. Ив. Икономовъ, 3) Т. Колевъ, 4] Ив. Ц. Околийски 5] *П.* Симеоновъ, 6) Р. Ионковъ, 7) Т. Кжнчевъ, 8] Д. С. Пилатевъ, 9] *Г.* Райковъ, 10) Б. Даскаловъ, 11] Б. Ивановъ, 12) К. Георгевъ, 13) Деша Тодорова, 14) М. К. Витановъ, 15) *Д.* Ангеловъ, 16) *К.* Петковъ, 17) Хр. *Досевъ*, 18) Генчо Новаковъ, 19) Ц. Илиевъ.

по 1 л. 80 ст. отъ вписвание *Димлераца Колевъ.*

по 1 л. 50 ст. 1) Иванъ Иончевъ, 2) Хр. Ионковъ, 3) Н. Пандурски, 4) Г. Стойчевъ, 5) Ц. *Д. Кировъ*, 6) Б. Ангеловъ, 7) П. *Койковъ*, 8) В. Неичевъ, 9) Н. Ц. Шишковъ, 10] Г. Вачовъ, 11] Р. Радославовъ, 12) *Д. Георгиевъ*, 13] А. *Стойновъ*, 14] Ю. Недевъ, 15] Т. *Калугеровъ*, 16] Н. Богдановъ, 17] Рада *Кънчева*, 18) Р. Витанова, 19] М. Цанева, 20] Р. В. Заграфова, 21] *К.* Ив. *Кърмазовъ*, 22] Ст. Милевъ, 23) П. Ц. *Кръстининъ*, 24) *К. Костадиновъ*, 25) *Н.* Ц. Белберовъ, 26) *Д.* Ошановъ, 27] Г. *Данчевъ*, 28) Т. Генчевъ, 29) Ст. Цаневъ, 30) М. Неновъ, 31) П. Бошковъ, 32) Р. *К.* Цановъ, 33) А. *Косатевъ*, 34] *К.* Тотевъ, 35) Св. Т. Н. *Кьорчевъ*, 36) *К.* Ив. *Бояджиевъ*, 37) Б. *Колевъ*, 38) Р. *Кожухаря*, 39) *Н. Данчевъ*, 40] *Л.* Имичевъ, 41] П. *К.* Русевичъ, 42) П. Ионкувъ, 43] Р. Атанасовъ, 44] П. Поповъ, 45] Т. Н. *Духлевъ*, 46) *Д.* Стояновъ, 47) П. Ивановъ, 48) Р. Ц. Чихларовъ, 49] *К.* Стефановъ, 50] Ив. Ивановъ, 51) Ив. *Косапия*, 52) *М.* Хр. Боговарь, 53) Ив. *Кжнчевъ*, 54) Т. Зографовъ, 55) Ц. Г. Калугеровъ, 56] Р. Ц. Рибаревъ.

по 80 ст. 1) Р. Т. Бояджи.

„ 70 „ 1) Р. Пенковъ.

„ 60 „ 1) Ат. Галповъ, 2) Ив. Минчовъ 3) Бр. П. *Джамбазови.*

по 50 ст. 1) Хр. Колевъ, 2) П. Стойновъ, 3) Т. Цановъ, 4) К. *Драгановъ*, 5) Т. Златевъ, 6) Г. Ц. Гошковъ, 7) Ц. Хр. Ганевъ, 8) Б. Б. Попа 9) Р. Пидѣиковъ, 10) Д. Христовъ, 11) А. К. Самарджи, 12) Д. Казасовъ, 13) Д. Цаневъ, 14) Д. Ахпаповъ, 15) Б. *Георгевъ*, 16) Ц. Никовъ, 17) Н. Илиевъ, 18) Е. Колевъ, 19) Г. Ив. Мариновъ, 20) Т. Михалевъ, 21) Хр. Ахпаповъ, 22) А. Н. Бойчевъ, 23) Ив. Гровевъ, 24) В. Добревски, 25) Ц. Д. Стойчевъ, 26) К. Ивановъ, 27] Д. Петровъ, 28) Н. Пандурски, 29] К. Иончевъ, 30) Ив. . ., 31] В. *Найденовъ*, 32] Н. Д. Цвѣтковъ, 33] К. К. Камбуровъ, 34) Д. Ноевъ, 35) Т. Косатевъ, 36] Хр. Прѣсняковъ, 37] Хр. Армяновъ, 38] Хр. Тончевъ, 39] Ц. Андрѣевъ, 40] . . . . Стайчевъ, 41] Ц. С. Гуговъ, 42] Хр. Ст. Балабановъ, 43] Д. Новаковъ, 44] Г. Пенчовъ, 45] К. Шаварковъ, 46] Н. Г. Ивановъ.

по 40 ст. Т. Мер . . . ., 2) М. К. Марковъ, Т. К. Ковачевъ.

по 30 ст. Хр. Колевъ, 2] Д. П. Илковъ, 3) С. С. *Гаджумя*, 4) *С.* Драгановъ, 5) Хр. Аврамовъ, 6] Хр. Бамбуковъ, 7] К. Л. Камбуровъ, 8] И. Казасовъ.

по 20 ст. 1) П. Ивановъ, 2) Ив. К. Полякъ, 3) *Ст.* П. Загорцовъ, 4) *П. Пейчовъ*, 5] Н. Георгевъ, 6] Н. Янковъ,

7. Р. Иванов, 8. К. Павловъ, 9. Д. Ц. Мутафчиевъ, 10) Д. Ц. Сергевъ, 11. Д. С. Бояджи.

по 15 стот. Хр Ивановъ.

по 10 стот.: 1. Д. Генчовъ, 2. Ст. Ив. Коларовъ, 3. П. Ц. Мутафчиевъ, 4. Ст. Ц. Нашовъ.

Теснеджилска община. (Провадийско.

Събрана отъ жителитѣ на общината сумата 10 лева и изпратена чрѣзъ окол. управление.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Девненска община.

Събрани отъ жителитѣ на общината сумата 10 лева и изпратена чрѣзъ окол. управление.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Смолско.** (Пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ свещ. Г. Евтимовъ сумата 25 л.

Пожертвуватели:

По 6 лева: 1. Църк Вовед. Просвета Богородица.

по 3 лева: 1. Т. П. Георгиевъ,

по 2 л. 20 ст. 1. отъ дискотъ.

по 2 лева: 1. Свещ. Г. Евтимовъ, 2. Г. С. Сирако

по 1 левъ: 1. прѣсв. Ив. П. Георгиева, 2) К. *П.* Панчовъ, 3. Д. С Боровъ, 4. В. Цанковъ, 5. Н. Повчевъ, 6. Ив. П. Пенчовъ. 7. Ц. Ат. Черковска .

по 60 ст. 1. П. Ивановъ.

по 50 ст. 1. С. Мариновъ, 2. Габа Тота.

по 40 ст. 1. С. Кирчовъ, 2. Ив. П Ловански.

по 20 ст: 1. П. М. Ненчовъ, 2. Р. Павловъ, с. **Челопечъ** (Пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ Свещ. Х. Ивановъ сумата 20 л 80 ст.

Пожертвуватели.

по 2 лева: 2. П. Пешковъ, 2. Цв. Никовловъ, 3 М. Колчовъ.

по 1 левъ: 1. Свещ. Х. Ивановъ, 2. А. Ненчовъ, 3. С. Ив Алексовъ, 4 В. Вълковъ, 5. А. Ивановъ, 6. Ив. Траслевъ, 7. М. Истковъ, 8. П Ив. Трайчевъ, 9. П. Прокоповъ, 10. Н. Матеевъ.

по 50 ст. 1. Ил Деячовъ, 2 Ц. Чернювъ, 3. Ц Д Шоповъ, 4. И Данчовъ, 5. С. Д. Вълковъ, 6. Ф. Д. Ганчовъ 7. Ст. Вътевъ, 8. Т. М. Пенеловъ.

по 20 ст. 1. Ив. Костадиновъ, 2. П. Божковъ, 3. Н. В. Глучковъ, 4. Ив. Мариновъ. с. **Душанци** (Пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ Свещ. Р. Стояновъ сумата 7 лв.

Пожертвуватели.

по 5 лева: 1. Душанското църковно настоятелство.

по 2 лева: 1. Свещ. Р. Стояновъ.

с **Радославово** (пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на общината, чрѣзъ Свещ. В. Ив. Добревъ сумата 14 л. 41 ст.

Пожертуватели:

по 1 левъ: 1. П. Шентовъ, 2. Ив. Генева, 3 Т. Божиловъ, 4. *Н.* Ивлиевъ

по 1 л 50 ст Свещ. В. Добревъ,

по 80 ст. 1. Л. Черненкова.

по 50 ст. 1. И Тодоровъ, 2 Л Ст. Чотовъ, 3. Т. Цачовъ 4. Ив. П. Кунинъ, 5. Е. Т. Геровъ, 6 Н. Червенковъ, 7. П. Генчовъ, 8. Цвѣтковъ, 9. С. Ганчовъ.

по 40 ст. 1. Д. Данувьовъ, 2. Г. Велчовъ.

по 30 ст. 1. П. Илиювъ, 2. Ст, Луковъ, 3. М Конджинъ

по 25 ст. 1. И, Д. Начовъ.

по 20 ст 1. Ив. Павлювъ, 2. Ив. Г. Рановъ, 3. П. Гоневъ, 4. Ст. Станевъ, 5. К. Ив. Шененовъ, 6. Ст. Илчовъ. 7. Ф. Н Никифоровъ.

по 16 ст 1. Ст. Илчовъ.

по 10 ст. 1. Д. Стояновъ.

с. **Мирково** (пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ прѣдседателя на Църк. настоятелство и Свещ. П. Симеоновъ сумата 29 л. 80 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. Свещ. Симеоновъ.

по 2 лева: 1 Димитриевъ

по 1 левъ: 1. 3. П Ивановъ 2. Н. Сираковъ, 3. Иванъ Томовъ 4 Ст. П. Петковъ, 5: По П. Петковъ, 6. Ст. Ив. Дончовъ, 7. П. Ст. Лисевъ 8. П. Ангеловъ. 9 П. Нотовъ, 10 Хр Кирчовъ 11. Цв. . . . . , 12. Ив. Маслювъ. 13 Ал. Масневъ

По 50 ст. 1. С. Ив. Синигеровъ, 2. П. Христовъ, 3. Ст. Грочковъ, 4 П. Текерленъ, 5. С. Д Кмончовъ, 6 Н П. Стефановъ, 7. З. А. Бояджиевъ, 8. Георги Стаменовъ, 9 Н. Варцовъ 10 К. 3 Шоповъ, 11. Г. Ивановъ, 12 Т. Селевъ, 13. Н. Ив. Цоцинъ, 14. Ч Т. Синигеровъ.

По 30 ст. 1. П. Димитровъ, 2. Ив. Д. Кмончовъ, 3. С. Д. Биковъ.

По 20 ст. 1. Т. И. Иотинъ, 2. Н, Стоевъ, 3. З. Панковъ, 4 Т. Балиевъ, 5. Петръ Д. Захъновъ, 6. П. Петковъ, 7. П. Г. Захъновъ, 8 Ив Дуковъ, 9. П. Коцевъ, 10. Х. Кръстевъ, 11. Кр. Филиповъ, 12. П. Ив. Христовъ, 13. П. П. Стефановъ. 14. Ив. П. Захариевъ, 15. Н. Петровъ, 16 Хр. Ивановъ. 17. Ив. Х. Кадиски, 18 Л. Кръстовъ, 19. П. Н. , ... не се чете.

По 10 ст. 1. Ив. Чернювъ

гр. Пирдопъ

Събрана отъ жителитѣ на града чрѣзъ Протоирей И. Р. Недѣлковъ, и свещ. С. П. Стояновъ. 219 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

По 20 лева: 1. Д-ръ Ив. Ст. Джейковъ

по 10 лева: 1 Г. Герновъ.

по 6.50 ст. П. Недѣлковъ.

по 5 лева: 1. Бр. Петкови, 2. И . . . 3. Х. С М. Д нковъ, 4. П. Стояновъ, 5. Георги Грънчаревъ, 6. Г. Филиповъ, 7. Ив. Л. Долурановъ 8. Филипъ Ненковъ.

по 4 лева. 1. С. Минчевъ, 2. . . . . . не се чете.

по 3 лева: 1. Ст. Симовъ, 2. Хр . . . 3. Я. Н. Икономовъ.

по 2 лева: 1. Хар. Златановъ, 2. Д. Станчовъ, 3. С. Павловъ, 4 Д Кацаровъ 5. К. Ивановъ, 6. П Цановъ, 7. Сп. Х . . . 8. Г. Г. Аджилковъ. 9. Т. Ив. 10. С. Димитровъ, 11. З. Кръстановъ. 12 Ив. П. . . . . . 13. Г. В. Ганчевъ 14. Ц. Савовъ.

по 1.50 лева: 1. Г. Коста иновъ, 2. М. Алекси въ 3. Р. Чопа инова.

По 1 левъ: 1. В. Ивановъ, 2 А. Николовъ, 3. Г. Събевъ, 4. Л. Ангеловъ, 5. Ст. Златановъ, 6. И Генковъ, 7. Ив. П. Ту . . . . 8. Ив. Стрѣнковъ, 9. П. Григоровъ, 10 М. С. Маноловъ, 11. не се чете, 12. К. Ивановъ, 13. Л. Ганчовъ, 14 В. Мановъ, 15. Г. Филиповъ, 16. Д. Димовъ, 17. Н . . . . 18 Х. Ц. 19. Це Петк въ, 20. Т . . . . . 21 Ст. Кюркчиева, 22. Евт. П . . . . . 23. Д Сѫбевъ, 24. Г. Марковъ, 25. Г. Е. К. 26. Д Василевъ.

По 60 ст: 1. не се чете

по 50 ст. 1 С. Георгевъ, 2. Л. Георгевъ, 3 Л. Стоевъ, 4. не се чете, 5. К Я овъ 6. П. Г. Шофсениновъ, 7. Г. Андрѣевъ. 8. Т. Димевъ, 9. Х: Х. Ц. 10) Л С. Пушкаровъ, 11. Д Шофелиновъ, 12. Гр. Василевъ, 13. Ал. Джуровъ, 14. А. Рашевъ, 15. не се чете. 16 В. Ивановъ.

По 40 ст. 1. Хр. Шиндеровъ.

по 20 ст. 1. К. Н. Шушуновъ

Отъ сумата 219 л. 20 ст. 58 лева е събрано въ натура въ първени храни но списъка на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с Калугерово (Т. Пазарджийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. М. Поповъ сумата 46 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Ив. Жуновъ 2. Т. Г. Сераковъ.

По 5 лева: 1. Б. Н. Гюровъ, 2. Ат. Г. Сераковъ.

По 2 лева: 1 П. Деновъ 2. А. Нешковъ. 3. Т. Кръстевъ, 4. Т. И Крайнинъ:

По 1 левъ: 1 А. Трѣнчовъ. 2. Ив. Ил. Гининъ, 3. З. Колчаковъ, Н. Захариевъ

По 50 ст. 1. С. Г. Цонковъ, 2. Н. С. Божковъ, 3. П. Т. Костадиновъ, 4. Ш. Сираковъ, 5. И. П. Раховъ. 6. Л. С. Сераковъ, 7. А. Н. Тодоровъ. 8. А. Н. Кайнинъ.

Гр. Брѣзникъ

Събрани отъ жителитѣ на града отъ комисия състояща отъ Град. Кметъ Драгановъ, свещ. Петровъ и търговеца П. Любеновъ. сумата 161 левъ и 85. ст.

Пожертвуватели:

по 35 лева: 1) К. Кафеджийски и Синове.

по 25 лева: 1) Г. М. Бунджуковъ и Синове.

по 15 лева: 1) Васа Михалковъ.

„ 5 „ 1) П. Любеновъ, 2. Г. Ванковъ, 3) В. Михалковъ, 4. М. Колевъ, 5. Б. Павловъ, 6. А. Аварьянъ 7. Р. Леви.

по 3 лева: 1. Боянъ Гълѫбовъ.

по 2 50 лева: 1. Ив. П. Радоевъ.

по 2 лева: 1. Ст. Марковъ, 2. Х. Ц. 3. Т. Войводовъ, 4 Д. К. Алваджия, 5) Ст. Митровъ, 6. П. Михалковъ, 7. Ст. Георгиевъ, 8. З. Петруновъ, 9. С. Михайловъ.

по 1 50 лева. 1. С. А. Гежански, 2. Г. Гълѫбовъ, 3. Ив. Георгиевъ. 4. А. П. Пушевъ.

По 1 левъ: 1. Р. Петровъ, 2. Г. Ячковъ, 3. А. М. Бунджуловъ, 4. А. П. Тодоровъ. 5. Г. Пауновъ, 6. К. Андрѣевъ, 7. Хр. Беликъ, 8. Г. Мунатовъ, 9) В Пушевъ, 10 К. Георгиевъ, 11. М. Андрѣевъ, 12. Ив. Лепоефъ, 13. Саб. Франк, 14. Г. Василевъ, 15. П. Трай-

ковъ, 16. С. Г. Илиевъ, 17. Ст. Михаиловъ, 18. С. Тодоровъ, 19. Ив. Любеновъ, 20. А. Димитровъ, 21. Г. М. Гъргуровъ 22. Ст. Михаиловъ, 23. К. Божиловъ.

по 70 ст. 1. М Дойчиновъ.

по 60 ст. 1. М. Камевъ, 2 Р. Младеновъ. 3. Илия Андрѣевъ.

По 50 ст. 1. В. Андрѣевъ, 2. Ив. Колевъ, 3. Ив. Манчовъ 4 С. Тоневъ, 5 свещ. Д. Стояновъ, 6. Ст. Вайновъ, 7. М. Костовъ, 8. М. Гогевъ. 9. С. П. Антоновъ, 10. П. Величковъ, 11. И. Н. Кафеджиевъ, 12. Хр Митовъ, 13. А Марковъ, 14. Т. Геошевъ, 15 В. Стаменковъ, 16. П. Стефановъ, 18 Ив. Пейчовъ

по 45 ст. 1. Д. Носвени.

по 30 ст. 1. М. Тоневъ, 2. Н. Марковъ 3. Г. Христовъ.

по 20 ст. 1. В. Тошевъ, 2. Л. Митовъ, 3) П. Георгевъ, 4. Г. Господиновъ, 5. Р. Димитровъ, 6. М. Павловъ 7. М. Димитровъ, 8 Д. Стайковъ, 9. Ив. Момчиловъ.

по 10 ст. 1 К. Тончевъ, 2. А. П. Дойчовъ.

с. Друганъ. (Радомирско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ В. Боневъ сумата 30 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. В Боневъ, 2. Б. Минчовъ.

По 1 левъ: 1. В. Донансъковъ, 2 Н Заревъ, 3. Б. П. Янакиевъ, 4. Б. Стоев.

По 60 ст.: 1. Ст Димитровъ.

По 50 ст.: 1. Г. Хр Николчовъ, 2. В. Качовъ. 3. С. З. Смоквеецъ, 4. К Начовъ, 5. В М. Витошки, 6. Е. Георгиевъ, 7 Г. Боневъ, 8 свещ. А. Тодоровъ, 9 П. Алексовъ, 10. г-жа В В. Донансъкова, 11. Е. Велиновъ, 12. г-жа Т. В. Захариева, 13. И Миновъ, 14. Ив. Нановъ, 15. Т. Пеневъ, 16. С. Г. Шияновъ, 17. Б. Кръстовъ, 18. Г. Николовъ.

По 40 ст.: 1. П Ивановъ.

По 30 ст.: 1. С. Граховецо, 2. Г. Щрапулинъ, 3 Г. М. Шаранкьовъ, 4. Д Лавовъ, 5. Г. Ганчевъ, 6. Ив. Паневъ, 7. г-жа Е. Е Велинова.

По 20 ст.: 1. Б. Тошевъ, 2. С. Заревъ, 3. К. Кантурски, 4. И. Байчовъ 5. Л. Бошковъ, 6 Б. Душковъ, 7. И. Мишовъ, 8. В. Анастасовъ, 9. Ст. Тошевъ, 10. Д. Чачуловъ, 11. М. п. Захариевъ 12. П Жоцевъ, 13. З. Мирковъ, 14 Н Костовъ, 15 А п. Георгиевъ, 16. Т. Шаранковъ, 17. Б. Н. Делиски, 18. К. П. Чаворинъ, 19. А. Г. Вовца, 20. А Ив. Грахльовъ, 21 З. Чаворинъ, 22. М. Чаворинъ, 23. г-жа баба Дона, 24. г-жа М. И. Захариева, 25. В. Атанасовъ, 26. И. Ненкова, 27. И Омайски, 28. Ив. п. Георгиевъ, 29 П. Гръковъ, 30. В. Джелийски, 31. Б. Атмаджиевъ.

По 10 ст.: 1. Л Дуковъ, 2. Г. Душковъ, 3. И. Душковъ, 4 П Шимовъ, 5. Маневъ. 6. А. Спасовъ, 7. Хр. Агановъ, 8. Д. Куцовъ, 9. И. Ив. Дженейски, 10. П. Шисковъ, 11 Б. Захариновъ 12. М. Байчовъ, 13. Б. Г. Караленинъ, 14. Хр Белешковъ, 15. Т. Банчовъ 16. Т. Тупачки, 17. А. Степановъ, 18. Хр. Деяновъ, 19 Т. Тойневъ, 20. К. П. Чакъровъ 21. А. Костовъ, 22. Ц. Велевъ, 23. П. Фарашки, 24. Б. Грахльовъ 25. Д. Грахльовъ, 26 Хр. Данашовъ, 27. Т. Златковъ, 28. С. Захариновъ. 29 И. Яневъ. 30 М. Пашинъ, 31. Г Карадоско 32] М Баневъ

По 11 ст.: 1. З Лавовъ, 2 К Митевъ.

По 5 ст: 1. Р. Геолски.

По 2 ст.: 1. С. Влайковъ.

с Годечъ. (Царибродско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. Георги Караленинъ сумата 2 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

По 1 левъ.: 1. свещ. Г. Караленинъ.

" 20 ст. 1. Г. Кировъ. 2. И. Пауновъ, 3 М. Стояновъ.

по 10 ст. 1 Ив. Генковъ, 2. С. Живковъ, 3. К. Моцовъ. 4. Не се чете, 5. Зл. Иоевъ. 6 К. Моловъ, 7. Л Нейковъ, 8. С Мишовъ.

по 05 ст 1. Д Пановъ, 2 Г. Джуровъ, 3) М. Антовъ, 4. Т. Тошевъ 5. Д М.

по 04 ст. 1. П. Мощевъ.

с Хасобасъ (Хасковско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управления сумата 6 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

По 50 ст.: 1. П. Янковъ, 2. Г. Тяневъ, 3. К Георгиевъ, 4. Д. Поповъ, 5. М. Тянковъ.

По 30 ст.: 1 М. Илиевъ. 2. Т. Тонювъ.

По 20 ст.: 1. М Пауновъ. 2 Т. Маревъ, 3. Т. Деневъ, 4. М. Севовъ

По 10 ст.: 1. Д. Тоневъ 2. Г. Латиновъ, 3. В. Стайковъ, 4. Р Русиновъ, 5. Д Цетковъ, 6 Д. Ванчевъ, 7. М. Тянковъ. 8. Я. Георгиевъ. 9. В. Петковъ, 10. А. Петковъ, 11. А. Тоневъ, 12. С. Пашовъ, 13. С. Деневъ, 14. М. Стойковъ,

15. К. Вълковъ, 16. М. Келовъ. 17. К. Латиновъ, 18. К. Стайковъ, 19. П. Лафчевъ, 20. Л. Щефовъ, 21 Д. Денчевъ, 22 А. Божиловъ, 23. С. Гоговъ, 24. Т. Танковъ.

с. Пол. Косово. (Бѣленско).

Събрани отъ жителитѣ на селото по инициативата на кметството и цъ ковното настоятелство сумата 70 лева

(Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ).

с. Кара-Бунаръ. (Т. Пазарджишко).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ една комисия сумата 110 лева.

Пожертвувателии:

По 6 л 50 ст. общината.

По 3 лева: 1. А. Бадюковъ, 2. М. Ив. Шиковъ, 3. М. Ст. Коменски.

По 2 лева: 1. Г. Р. Гюровъ, 2. А. Ив. Дингаловъ, 3. Т. Казаровъ. 4. Ив. Славчовъ, 5. Д. Т. Серовъ, 6 Ст. Генковъ, 7. Т. М. Доломевъ, 8. Хр. Тодоровъ, 9. А Ив. Бензоровъ, 10. Г. П. Ришковъ, 11. К. Симоновъ, 12 И. М. Доломевъ. 13. С Г. Хаджиски, 14. Г. К. Каменски.

по 1.50 лева: Ц. Н. Соколовъ. 2. М Катранковъ, С. Г. Кендеровъ, 4. Н. Джоневъ. 5. Г. И. Шиковъ, 6. Ц. Саровъ

По 1 левъ 1. Н Бадюковъ, 2 Г Гунчовъ, 3 Ив. Посталковъ, 4. И. Серовъ 5. Т. Чатоловъ. 6. И. Р. Гюровъ. 7. Ат. Соколовъ, 8. Н. Ахалски, 9. А. Танковъ, 10. В Г. Лачовъ, 11. Т. А. Катранковъ, 12 К. С. Казаровъ, 13. Хр. Ст Софиилевъ 14 М. Т. Гюровъ, 15. Г. А. Ми овъ 16. Н Г. Кереметчийски 17. И. Нетковъ, 18 М. Раковъ, 19. А Гаджовъ, 20. М. И Гад овъ, 21. М. Л. Цингаровъ, 22 Г Вучковъ, 23 А. Писковъ, 24. К. И. Костовъ, 25 Я П. Писковъ, 26. Н. Кръстовъ, 27. П. С Раковъ, 28 Гавр Цингаровъ, 29 Никола Цингаровъ, 30. Д Н. андеўъ. 31. К Бутраковъ 32. П, Посталковъ, 33. Д. В. Кендоровъ, 34. К. А. Стойковъ, 35. П. И. Кендоровъ, 36. Т Доколевъ, 37. Г Ив енсоровъ, 38. Т. Лалевъ,

По 70 ст. 1. Н. Ив. Кендровъ.

по 60 ст. 1. Г. Хамалки, 2. Н. Ст. Стамболски.

по 50 ст. 1. Б. Соколовъ, 2. С. Соколовъ, 3, С. П. Фудулски, 4. Д. М. Катранковъ, 5. Ф. Спасовъ, 6. С. Серовъ 7. П. Ив Кандеровъ, 8. К. Сеиришковъ 9. П. Коменски, 10 В. Шумановъ, 11. К. Кендровъ, 12. Т. Г. Кендровъ, 13. Г. Серовъ, 14. Т. Ив. Бензоровъ, 15. Ст. Ражиниевъ, 16. Н. П. Ревевъ, 17. Ив. А. Трониовъ, 18. Н. Ив. Кендровъ, 19. К. Елиновъ, 20. Л. Комсиски, 21. Ц. Павлевъ, 22. Д. Пенчовъ. 23. Н. Т. Поповъ, 24 С. С. Беговъ, 25. А. Калевъ, 26. С. Велиевъ, 27 Г. Беговъ, 28. И. С. Кендревъ.

по 40 ст. 1. С. А. Динковъ.

по 30 ст. 1. М. Станичковъ,

по 20 ст.: 1. Ив. Б. Серевъ, 2. Ив Митриковъ, 3. Н. Цв. Вуковъ.

Даутлийска община (Ахчелско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. кметъ сумата 50 лева.

Пожертвователи

по 5 лева: 1. Т. Г. Кереметчиевъ, 2. Ст. Печевъ, 3. В. Георгиевъ, 4. Г Димовъ,

по 4 лева. 1. Д. Литекановъ, 2. Д. Георгиевъ, 2. В. Нотовъ.

по 2 лева: 1. Д. Стояновъ, 2 Ж. Русевъ, 1. С. П. Георгевъ, 4. С. Н. Даскаловъ, 5. К. Д. Маргарита, 6. Я. Ивановъ.

по 1 левъ: 1. А. Теохаровъ, 2. П. Николовъ, 3. М. Стойковъ, 4. Ив. Раевъ, 5. Ст. Христовъ, 6. Никола Димитровъ.

с. Ахмей (Ахчелско)

Събрано отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Кр. Добревъ сумата 14 л. 85 ст.

Пожертвуватели.

По 1 левъ: 1. Ст. Христовъ, 2. Щ. Лемберовъ, 3. Я. Михаиловъ, 4. Г. Панайотовъ, 5 Бр. Т. М Кромидови, 6. Гено Панайотовъ, 7. П. Радевъ.

По 60 ст. 1. Ж. Митевъ.

По 50 ст. 1 С. Дойновъ, 2. П. Геновъ. 3. М. Матевъ, 4 А. Г. Пенчевъ, 5. К. Костадиновъ, 6. Я Желевъ, 7. Н. Савовъ. 8. С. Желевъ, 9. Г. Желевъ.

по 40 ст. 1. Л Яневъ.

по 30 ст. 1. П Ганевъ.

по 25 ст. 1. П. Яневъ.

по .0 ст. 1. П. Ивановъ, 2. Д. Тодоровъ, 3. М. Павловъ, 4 Ж. Воевъ, 5. К. Ст янковъ, 6 П. Матевъ, 7. З. Панайотовъ, 8. Ив. Величковъ, 9. Ст. Георгиевъ.

с Гулица и Белибе (Ахчелско)

Събрани отъ жителитѣ на селата чрѣзъ А. Киряковъ и Н. Желевъ сумата 52 л. 30 ст

Пожертвуватели:

По 12 30 лева: 1. отъ жителитѣ на с. Гулица

По 2 лева: 1. Н. Желевъ.

По 1·60 лева: 1. С. Петровъ 2. Л. Димовъ, 3. И. Панайотовъ, 4. Ж. С. Опарлака

По 1 левъ: 1. А. Кираковъ. 2. Хр. Герганевъ 3. Г. К. Трака 4. Ю. Колевъ 5. Г. К. Трака, 6. С. Даниилевъ, 7. Свещ Д. Ивановъ, 8. Н Поповъ, 9. Т. Стояновъ.

По 90 ст.: 1. Я. Поповъ. 2. И Стайковъ, 3. С. Добревъ, 4. Я. Апостоловъ, 5. И. Добревъ, 6. Кр. Друмевъ, 7. Я. Желѣзевъ, 8. Д. Панайотовъ, 9. Т. Радевъ, 10. Д. Баевъ, 11 Д . таневъ, 12. М. Димировъ, 13. А. Русевъ, 14. Ю. Пенчовъ, 15. Н. Добревъ II, 16. К. Илиевъ, 17. Л. Стояновъ, 18 Ст. Ж. Гайдаржиевъ, 19. Кр Колевъ.

по 50 ст.: 1. В. Сабатниковъ, 2. З. Поповъ, 3. Я. Савовъ, 4. Ив. Недевъ, 5. С. Митевъ, 6. Н. Добревъ, 7. С. Ж. Опарлака, 8 Кр. Димитровъ.

гр. Силистра.

Събрани отъ града чрѣзъ комисия, която е подпомогната и отъ женското благотворително дружество „Доброжелателка" и напратена чрѣзъ Град. Общ Управление сумата 1275 лева

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

гр. Видинъ.

Събрани отъ г. г. офицеритѣ на 3-й и Бдински полкъ и напратени чрѣзъ командира на полка сумата 172 л 02 ст.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Яйленската община. (Варненско).

Събрани отъ жителитѣ на общината отъ общинския писарь Дечо Христовъ и напратени чрѣзъ окол. управление сумата 15 л. 45 ст.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. А. К. Георгевъ, 2. Р. Тодоровъ.

По 1 левъ: 1. Н. Вицовловъ, 2. Св. Д. П. Григоровъ, 3. М. Зафировъ,

По 50 ст.: 1 Т. Ивановъ, 2. Шабанъ Исмаиловъ, 3. М, Андоновъ, 4. Хюсеинъ Хатибовъ, 5. Ад Ивановъ, 6 И Атанасовъ, 7. В. Мариновъ, 8. З. Мариновъ, 9. Д. Славовъ.

По 40 ст.: 1. Т. Стояновъ, 2. Т. Георгевъ, 3 Ив. Кировъ.

По 30 ст.: 1. П Ивановъ, 2. Фазия Атмарамановъ. 3. З. Славовъ

По 20 ст.: 1. Хаб. Халиловъ, 2. Сюлюманъ Исмаиловъ, 3. Маринъ Георгевъ, 4. Димитръ Мариновъ, 5. ..олю Стояновъ 6. Хр. Ангеловъ, 7. Димитръ Янковъ, 8. Парашкева Николова, 9. Михалъ Стояновъ.

По 05 ст.: 1. Гьочъ Хюсеиновъ.

Джумалий. (Карнобатско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. кметъ напратени чрѣзъ Окол. управление с мата 107 л 10 ст.

Пожертвуватели:

По 20 лева: 1) Гр. М. А. Д Мариновци.

по 7 лева: 1) Янчо Боевъ

по 5 лева: 1) Бр. Д. И. Попови

по 3 лева: 1) Руси Пейчевъ, 2) Никола Апостоловъ.

по 2 лева: 1) А. Костадиновъ, 2) М. Неневъ, 3) Ив. Георгевъ. 4) М. Жечевъ, 5 П. Н. Доланчиевъ, 6) Ив. Д. Поповъ, 7) К. Г. Поповъ, 8) Т. Неновъ, 9) Д. Генчевъ, 10 К. Гайковъ. 11) Т. Тановъ. 12) Г. Никовъ, 12) В Грудевъ, 14) Г. Грудевъ, 15) Г. Боевъ, 16) К. Ивановъ, 17) Д. Никовъ, 18) С. Колевъ, 1) А. Георгиевъ, .0) А. Желѣвковъ, 21) В. Неновъ.

по 1·60 л.: 1) Ст. Георгевъ, 2) . Ив. Чо ана, 3) Д. ı ълковъ, 4) С. Георгевъ.

по 1 левъ. 1) Г. Д. Поповъ, 2) Ст. Вълевъ, 3) Я. Петровъ. 4) Хр. Трандафиловъ, 5) Г. Ив. Гьковлия, 6) Ч. Ивановъ, 7) Т. Апостоловъ, 8) Ж. Мариновъ, 9) Г. Димитровъ. 10) Ив. Маневъ, 11 М. Илчовъ, 12) П. Русевъ, 13) А. Мариновъ, 14) И. Аврамовъ, 15 Г. Боевъ, 16) М. Димитровъ, 17) Р. Петковъ. 18) Г. Николовъ 19) П. Димитровъ, 20) М. Георгевъ, 21) Г. Тановъ.

по 80 ст.: 1) Д. Дановъ.

по 50 ст.: 1 Г. Колевъ.

с. Хар.-Карж. (арнобатско).

Събрани отъ жителитѣ на селото и внесени чрѣзъ окол. управление сумата 51 л. 50 ст

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1) Ив. Матевъ.

по 5 лева: 1) Я. Георгевъ, 2) Т уха Ж. Янчевица, 3) Д. Андоновъ, 4) Стана П. Димитров .

по 3 лева: 1) Г. Господиновъ, 2) Петъръ Матевъ.

по 2 лева 1) Ж. П. Калъча. 2) Ст. Новачевъ, 3) П. Нейчевъ. 4) Н. Ангеловъ, 5) Д. Желѣзковъ, 6) Д. Желевъ.

по 1·50 лева 1) Д. Ивановъ.

по 1 левъ: 1) Д. Матевъ, 2) В. Стояновъ.

с. Каслакъ. (Радомирско).

Събрани отъ жителитѣ на селото сумата 10 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) Ст. Стояновъ.

по 50 ст.: 1) Л. Бачевъ. 2) С. Павловъ, 3) С. Кашкановъ, 4) Г. Лавовъ, 5) А. Стойчевъ 6) Р. Христовъ, 7) Н. Метевъ, 8) С. Пасовъ.) Св. П Анакиевъ.

по 30 ст.: 1) П. Кръстовъ, 2) С. Яневъ, 3) Ц. Наковъ, 4) К. Заревъ.

по 20 ст.: 1) Н. Кръстовъ, 2) С. Павловъ, 3) В. Храновъ 4) В. Тоневъ, 5) С. Миневъ 6) В. Станоевъ, 7) А. Велевъ 8) Д. Пaневъ, 9) Ст. Атанасовъ, 10) Н. Зашовъ, 11) С. Заревъ, 12 Ив. Мановъ, 13) Н. Димитровъ, 14) А. Никовъ.

по 10 ст.: 1) Б. Ивановъ, 2) К. Радевъ, 3) С. Тоневъ, 4) . Поповъ, 5) П. Паневъ, 6) Г. Лавовъ, 7) С. Миневъ.

гр. Шуменъ

Събрано отъ жителите на града отъ негово прѣподобие отецъ Д. Мирчевъ и свещ. Василъ Ивановъ, сумата 187 л. 90 стот.

Пожрт‧уватели:

по 40 лева Р. Ив. Смядовски

по 10 лева. 1) Р. Вожиловъ, 2 Ено Рачевъ, 3 Р. Г Моще ъ, 4. . Мишковъ 5) К Цановъ.

по 5.20 лева Никола Дончевъ

по 5 лева: 1. Г. Дянковъ, 2. Ст]ер. чевъ. 3) Б. Стояновъ, 4) Н М Дочеви.

по 3 лева: Ив. Цановъ

по 2 лева 1) Р Г. Райновъ, 2. М. Андрѣевъ 3) Ив. Стояновъ, 4) Ив. Тоневъ, 5) Ст. Калчевъ, 6. М. Димитровъ 7) А. Калчевъ, 8. Ив. Донковъ, 9) Е Христовъ, 10) Н. Илчевъ, 11) Д. Черноновeдски, 12) П Ивановъ, 13 С. Д Кировъ

по 1.40 лева. 1) безъ подписъ, 1) А. Христовъ, 3) М Мирчевъ

по 1 левъ: П Чомаковъ. 2) А Илиевъ 3) Ив. Геновъ, 4) Хр Нанчевъ, 5) П. Георчевъ, 6) Ж. Кръстовъ, 7 Ив Тодоровъ, 8. Ст. Юрдановъ, 9 И Паковъ, 10 А. Стояновъ, 11) М Т Малъвъ, 12) Ж Паневъ, 1) П С. Малевъ, 14) Ст. Жековъ, 15) Г Жековъ, 16) Ив. Кисовъ, 17 Д Райновъ, 18) К Генчевъ, 19) П. Кандъръшовъ, 20. Хр. Т. Кардживъ, 21) Т. Тодоровъ, 22) С. Куцаровъ, 23) И. Пеневъ

по 60 Р. Гожановъ

по 50 ст. 1) Т. В. Мидникъровъ, 2) Н. В. Нанчевъ, 3) А Илиевъ. 4) М. Пвачевъ. 5) Д. Стояновъ, 6 Ю Ж. Каличиевъ, 7) Т С. Бояджиевъ, 8. Ив. Иордановъ, 9) Ц Петковъ, 10) К Димитровъ, 11) Ив. Вълчевъ, 12) П. Василевъ, 13) Г В. Абаджиевъ, 14) Ив. Канчевъ, 15) В. Обрѣшковъ, 16) Хр. Стояновъ, 17) В. Станевъ, 18) М. Лазаровъ.

по 20 ст. 1) П. Николовъ, 2) П. Д. Русевъ, 3) Г. Ивановъ, 4) Иванъ Калчевъ.

по 30. ст. 1. К Станевъ. 2) И. Василевъ, 3) Е. Савовъ, 4) П. С. Масевъ

по 20 ст. 1. К Радевъ 2. М. Николовъ, 3) В. Стефановъ, 4. Н. Патлеевъ 5) В. Господиновъ, 6) Р. Жековъ, 7. М. Пеневъ, 8 Слава Костова, 9) Ц. Кръстевъ, 10. Н. Д. Прѣславски 11 Карасиевъ, 12. Г Тодоровъ, 13. Ж Русевъ, 14. К. Пеневъ, 15. Н. Димитровъ, 16) Хр. Ангеловъ, 17 Ж. Бановъ.

по 10 ст. П. Милевъ.

с. Златаръ. (Шуменско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ Ив. Василевъ, сумата 13 л. 25 стотинки.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1) Свещ. Ив. Василевъ.

по 1·10 л. 1) отъ дискотъ.

по 1 левъ: 1) В. Тоневъ, 2) В. Василевъ, 3) Н Пѣевъ, 4) С. Василевъ, 5) А. Куртевъ.

по 50 ст 1) Ив. Д. Гащаръ, 2) Ив. Танчевъ.

по 25 ст. 1) С. Тоневъ.

по 20 т. ст. 1) Г. Ивановъ, 2) П. Маркувъ, 3) Ат Вълчевъ, 4) М. Пенчо.ъ.

по 10 ст. 1) Ж. Стоювъ.

Прѣславъ.

Събрани отъ жителитѣ чрѣзъ Свещ. Д. Величковъ и Свещ. Ив Н. Поповъ. сумата 27 10 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Кр. Дикозъ, 2) Г. Орииловъ, 3) С. Димитровъ и С-ie

по 1 50 лева: 1) Ж. Севовъ

по 1 левъ: 1) Ив Д Ламбовъ, 2) В. Минчевъ, 3) Г. Господиновъ, 4) М. Абаджиевъ, 5) Хр Слалевъ, 6) С. М. С., 7) Юрдановъ 8 В. Тавчевъ, 9) С. Титковъ, 10) Д-ръ . . . . 11) Д-ръ Янковъ, 12) К. Барановъ, 13) Еф. Фигаповичъ.

по 50 ст. 1) В Бояджиевъ, 2) Р. Атанасовъ, 3) Х. Димовъ, 4) М. Ивановъ, 5) . Филиповъ, 6) В. Манчевъ, 7) Д. Ивановъ, 8) М. Д. Ламбевъ, 9) А. Станевъ, 10) М Дочевъ, 11) М. Анчевъ.

по 40 ст 1) С. С. Котовъ.

по 30. ст. 1) М. Алексовъ.

по 20 ст. 1) П. Матафовъ, 2) Б. Коневъ.

с. Косовча (Шуменско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Св. Д. Минчевъ сумата 5·15 лв

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Св. Д. Минчевъ.
по 1·15 лева: 1) К. Илиевъ.
по 1 левъ: 1) М. Никовъ. 2) Д. Вълчевъ.

с. Вардунъ (Г. Долумайско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Свещ. П. Ив. Бахневъ. сумата 38 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) П. Ч, Чендови.
по 1·50 лева: 1) Св. П Ив. Гахневъ
по 1 левъ: 1) Д. Ивановъ, 2) К Ив Шекеровъ и въ натура х ана събрано и продадено за 32 л. 50 ст. списъкъ на пожертвувателитѣ отъ тѣхъ непред стаьенъ.

с. Конакъ (Поповско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. С. Радковъ сумата 45 лв.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1) св. С. Радковъ 2) С. Стояновъ.
по 3 лева: 1. Б. Христовъ, 2 Н. Радковъ.
по 2 лева: 1 Н. Димитровъ ,2 Р Поповъ, 3. Ю Жилѣзовъ, 4. Т. Михневъ 5. Т. Боневъ, 6. Б. Петровъ, 7. М Димитровъ, 8. И Станевъ.
по 1 60 лева: 1. Б. Стоевъ.
по 1 50 лева: 1. Ю. Жечевъ, 2. Г. Вълчевъ. 3. З. Марвновъ.
по 1·40 лева: 1. Т. Маневъ.
по 1 левъ: 1. В Атанасовъ, 2. И. Г. Дражовъ, 3. А. Марвновъ.
по 50 ст. 1. Д Колевъ.

с. Кирилово (Прѣскавско)

Събрана отъ житеаитѣ на селото чрѣзъ свещ. Зл. Каратанисовъ сумата 39 лева 70 ст.

Пожертвуватели

по 2 лева: Д. Урумовъ.
по 1 левъ: 1. М. Марковъ, 2. С. Урумовъ, 3. А. Вълчевъ, 4. С. Златевъ, 5. Г. Ангеловъ, 6 К. Русевъ. 7. А Д. Кинчевъ, 8. К Ганевъ. 9. Р Ст. Урумовъ, 10. С. Вичевъ. 11. Г. Златевъ, 12 З. Семовъ, 1 . П. Ст. Евосчиевъ, 14 Ж. С. Начовъ. 15. М. Кулевъ. 16. Г. Вълчевъ, 17. Д. Д. Урумовъ, 18. З. Марковъ 19. св. Зл. Каратанисовъ.

по 80 ст. Ст. Ивановъ.
по 60 ст. 1. Ю. Димовъ, 2. Ив Кос. тадиновъ, 3. С. Ганевъ, 4. В Станевъ.
по 50 ст 1. С Станчевъ, 2. И. Кулевъ, 3. К. Ивановъ, 4. К. Койчевъ, 5. Др. Вачевъ 6. С. Вълчевъ, 7. А. Костадиновъ, 8. М. Кулевъ 9 С. Мирчевъ 10. Г. Вълчевъ, 11. К Русевъ, 12. Р. Стояновъ, 13. К Юрдаво ъ. 14 В. Златевъ. 15 Ив. Иордановъ, 16. В. Атанасовъ. 17. Щ. Вълковъ, 18. К. Сабѣвъ
по 40 ст. 1. Ю. Матѣвъ, 2. А. Марковъ, 3, М. е овъ 4) Н. Герчевъ, 5. Д. Ивановъ, 6 Г жбевъ.
по 30 ст. Семо Вълчевъ.
по 20 ст. 1. К Станевъ, 2. Ив. Мотевъ, 3. Д. Маринввъ, 4. З. Кулевъ. 5. М. Станевъ, 6 Д. Яновъ. 7 Д. Русевъ 8. т. Семовъ, 9. Г. Харвановъ, 10. Д. Апостоловъ, 11 В. Становъ, 12. Х. Гърбевъ, 13. Д. Спасовъ. 14 М Христовъ, 15. Г. Бониевъ, 16. Ю. Алексовъ.
по 10 ст. 1. Р. Ивановъ, 2. Дим. Николовъ.

с. Тича (Ос. Паварско)

Събрани отъ жителите на селото чрѣзъ свещ. Захарий Дойновъ, сумата 26 л. 60 стот.

Пожертвуватели

по 4 лева: свещ. . Дойновъ,
по 2 лева: 1. Д. Ямакевъ, 2. Б. Димитровъ.
по 1 левъ: 1 Т. Николовъ, 2) В. Д. Х. Радоевъ, 3) А. Тодоровъ, 4 И. С. Рандевъ. 5] П. Краевъ, 6. Ив. Костадиновъ, 7. С. Илио ъ, 8. К. Помѣтковъ, 9) Т. Граевъ, 10. Л. Цанковъ, 11. Хр. Панайотовъ, 12) Ж. Петровъ, 13) Михо Петковъ.
по 50 ст 1) С. С. Кокалчевъ, 2) Ив. Ган въ,) Ю. Илиевъ, 4) Хр. Русевъ, 5] Д Ганчевъ, 6 Ив. Панайотовъ, 7) С. Великовъ, 8] Юр. Нидѣлчовъ.
по 40 ст. П. Жековъ
по 30 ст. 1. Н. Сутировъ, 2) М. Дончевъ.
по 20 ст. Хр. Байковъ.

с. Дивдедово (Шуменско]

Събрана отъ жителитѣ на селото чрѣзъ чвещ. С. Г. Пеневъ сумата 51 л. 80 стот.

Пожертвуватели:

по 10 лева. свещ. С. Г. Пеневъ
по 2 лева. Танасъ Иорговъ
по 1.50 лева. Юр С. Чакаровъ
по 1 левъ. 1. Д. Д. Калчевъ, 2. Н. Марвновъ, 3) А. Вълчевъ, 4) Ив. Д

Сърновъ, 5. Дим. Статевовъ, 6. М. Данковъ, 7, М. Н. Архоновъ, 8. ·. Величковъ, 9. И. Димитровъ, 10. Г. Юрдановъ 11) Р. Вълчевъ, 12. М. Ангеловъ.

по 5 › ст. 1) Г. Илиевъ, 2) Р. М. Чакъровъ, 3] Р. С. Чакъровъ, 4] М. Спасовъ, 5] В. Вълчевъ, 6] Д. Жековъ, 7) Юр. Жековъ, 8] Д Ивановъ, 9) В Поповъ, 10) Ж. Станевъ, 11] К. Д жовъ, 12] Ив Ангеловъ, 13] Р. Станевъ, 14] Г. Мариновъ, 15] В. Пенковъ, 16] Т. М. Чолаковъ, 17] Ю. Василевъ, 18) С. Стоевъ, 19] М. Ангеловъ, 20) Д. И Иорговъ, 21] Ц. Анастасев, 22] П. Русевъ 2'] . Ра чевъ, 24. С Стояновъ, 25] С. Тоневъ, 26 Хр. Ив. Уауновъ, 27] В Колевъ, 28] Илия Димитровъ, 29] Ж Господиновъ, 30] П. Д. Кйосевъ, 31. Ж. Тоневъ,

по 40 ст. 1 М. М. Чолаковъ, 2] М. Т Неговановъ, 3) В Василевъ, 4] Ив, Тоневъ, 5] Д Радушевъ, 6] Марийка Василевица.

по 0 ст. 1. М. Пенковъ, 2] М. Начевъ, 3. Г. Радушевъ, 4) Ив. С. Чакъровъ, 5. П Николчевъ, 6. Ив. Ганевъ

по 20 ст. 1] Тодоровъ, 2] Ив Т. Баевъ, 3 М Г Кйосовъ, 4] Т. Мариновъ 5] Т, Русевъ, 6] С. Станевъ, 7] Т. Митеı, 8) А. Христовъ, 9] М. Танасевъ, 10] М. Николчевъ, 11] Ив, Мариновъ, 12] Г. ı. Сертевъ, 13] М Василевъ, 14 Д Мариновъ, 15] Ив] Кулевъ, 16] С Митевъ, 17] Т. Начевъ, 18) Ж Осмарлиста, 19] А. И. Мишиковъ, 20] Хар. Митевъ, 21] С. Станевъ, 22] Д. Станевъ 23] М. Янковъ, 24] Р. Начевъ, 25] Хр. Жечевъ, 26) Стефанъ Василевъ.

по 10 ст. Д. Г. Сертевъ

Маращъ. (Прѣславско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. П. Костовъ сумато 89 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Р. Желѣвовъ.

„ 3 „ 1. Р. М. Колчевъ.

„ 2 „ 1. В. Пеневъ. 2. свещ. П. Костовъ, 3. Д. Водоров, 4. Ив. Мирчевъ.

по 1·70 лева · 1. В. Димитровъ, 2. В. Славевъ 3. Д. Янаковъ, 4. В. Ангеловъ, 5. Д. Желѣвовъ, 6. М. Тодоровъ, 7. М. Илиевъ, 8. В. Чобановъ, 9. Б. Атанасовъ.

по 1·40 лева: 1. Р. Митевъ, 2. К. Мирчевъ, 3 С. Иванчевъ.

по 1 20 лева: 1. В. Христовъ, 2. П. Стояновъ, 3. С. Неновъ, 4. С. Вълковъ, 5. С Славевъ, 6. Ю. Баевъ, 7. В. Стояновъ, 8. С. Рахневъ.

по 1·10 лева: 1. М. Величковъ.

по 1 левъ: 1. Н. Недевъ. 2. Д. Бончевъ, 3. Ив. Калчевъ, 4. Д. Даневъ, 5. Т. Ангеловъ, 6. Д. Гочовъ, 7. Д. Калчевъ, 8. Ст. Тихоловъ, 9. С. Минковъ, 10. И. Гергиевъ, 11. Д. Стояновъ, 12. П. Славевъ. 13. Х. Петковъ, 14. Ж. Ивановъ, 15 Хр. Калевъ, 16. С. Мариновъ, 17. Ст. Ивановъ. 18. В. Тодоровъ, 19. М. Мариновъ.

по 80 ст.: 1) Н. Вичевъ, 2. Е. Калевъ, 3. М. Спасовъ, 4. К. Тоневъ, 5. Ю. Жековъ, 6. С. Русевъ, 7. Р. Колевъ, 8 Л. Атанасовъ. 9. Ст Върбева, 11 Ив. Христовъ.

по 70 ст 1. Р. Желевъ.

по 60 ст. 1. М. Димитровъ, 2. Р. Таневъ, 3. П. Мирчевъ, 4, П. Мариновъ, 5. К Атанасовъ, 6 М. Атанасовъ, 7. Т. Тодоровъ, 8. К. Тодоровъ. 9. Г. Аврамовъ, 10. Ив. Атанасовъ, 11. Русю Вичевъ.

по 50 ст 1. Ив Златевъ, 2. Ат. Бяновъ, 3. М. Коевъ, 4, М Петровъ, 5. В. Атанасовъ, 6 М. Петковъ, 7. М. Ивановъ, 8 Т. Николовъ, 9. Сл. Янковъ, 10. Е. Миховъ.

по 40 ст: 1. Д. Стояновъ, 2. П. Диновъ, 3 К Христовъ, 4. Ст. Стефановъ, 5. Рада Николова, 6. Г. Тодоровъ, 7. Д. Друмовъ.

по 30 ст.: 1. Е. Янковъ.

по 20 ст: 1. Я. Ангеловъ, 2. М. Ангеловъ.

с. **Върбица.** (Прѣславско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ Ст. х. Вълковъ сумата 162 лева 60 ст.

Пожертвуватели:

По 15 лева: 1. Хр. Геновъ.

„ 10 „ 1. свещ. Ст. х. Вълковъ.

„ 5 „ 1. Ан. х. Вълковъ, 2. свещ. Н. Черневъ

по 4 лева: 1. В. Христовъ, 2 В. Ж. Моровъ, 3. Ст. Хирновъ, 4. Д. Жечевъ.

по 3 лева: 1. П. Илиевъ, 2 Ф. Златевъ, 3. Ст. Николчова, 4. П. Славевъ, 5 Т. Г. Уауновъ.

по 2 лева: 1. Ж. Марковъ, 2. Д. Цаневъ, 3. П. Василевъ, 4· Ст. И. Шоповъ, 5 В, С. Капрановъ, 6. 3 В. Герировски. 7. П. Панайотовъ, 8. П. В. Кайраловъ, 9. В. П. Стефанова. 10 Н. Златевъ, 11. Хр. Хр Иновъ, 12 Д. Хр. Генова, 13. П. Поповъ, 14. Ал. С. Груевъ, 15. Ал. Ал. Груева, 16, Ст. Д. Бедуровъ, 17. М. В Ченгелиева, 18 Г. Лазаровъ, 19. Ив. Лазаровъ, 20. Сим. Ивановъ, 21. Рада Радева. (слѣдва)

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 Военни Извѣстия „
8 Ст лич. Вюлетинъ „
9 Църков. вѣстникъ „
10 В. [illegible] Шуменъ
11 България София
12 Пастирски Гласъ Сливенъ
13 Просвѣта Карлово
14 Вѣсти Цариградъ
15 Свободно Слово София
16 Съобщитель Дупница
17 Одески Листокъ Одеса
18 Словенски југъ Бѣлградъ
19 Slavisches Echo Виена
20 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
21 Петербур. вѣдом. С. Петербургъ
22 Правит. вѣстникъ „
23 Русь „
24 Гласъ Српства Бѣлградъ

б. Списания.

1 [illegible] [illegible]згледъ София
[illegible] „
[illegible] „
[illegible] вотъ „
[illegible] Списание „

6 Развитие Разградъ
7 Селска Пробуда Б Черкова
8 Другарка Пловдивъ
9 Род. Напрѣдъкъ Станимака
10 Свѣто Дѣло Кюстендилъ
11 Просвѣта София
12 Българска Сбирка София
13 Природа „
14 Спис. на Бълг. Инж Арх. Д-во София
15 Воененъ Журналъ „
16 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
17 Ученическа Бесѣда София
18 Свѣтлина Пловдивъ
19 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
20 Славянски вѣкъ Виена
21 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С Петербургъ
22 Napredak Saraevo
23 Slovenski Pzehled Прага
24 Parlamentär Виена
25 Liubljanski Zvon Любляна
26 Hrvatska Misao Загребъ
27 Гражданинъ София
28 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
29 Sbrava o činn osti slovansheho klubu y Praga
30 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
31 Uciteljski Tovarrs

ÓТКРИТА ПÓДПИСКÁ

на

Извѣстія С.-Петербургскаго Славян. Благотворительнаго Общества

Журналъ выходитъ 8 разъ въ год. *Подписная цѣна*: на годъ за границу 4 рубля, за отдѣлную книжку 50 коп.

Редакторъ: *В. Н. Кораблиевъ*

Адресъ: Петербургъ Васил. Остр. 5 лин. д. 34.

ОБЯВЛЕНІЕ О ПОДПИСКѢ на

СЛАВЯНСКІЙ ВѢКЪ

въ IV год. изданія (съ 1 января — 31 декабря 1904 год.

За изключеніемъ лѣтныхъ мѣсецевъ *юля* и *августа*).

Адресъ редакціи: *Wien* VII| 2 *Bennogasse* № 26

Българска Сбирка

списание за книжнина. Исторически и обществени знания

Годишно струва: въ България 8 л., въ чужбина 9 л., въ Русия 3 р..

Адресъ: София, ул. „Славянска" № 26. Редакторъ: *С. С. Бобчевъ*

СЛАВЯНКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 1 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки -- по 2 л., а за чужбина — 3½ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната ст...

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣд... абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение ... нието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ сто...

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА II. **СЕПТЕМВРИЙ 1904.** **КНИЖКА V.**

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество въ България

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ

Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ

1904

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ КНИЖКАТА

Значението на Слаянската взаимность

И НА

САВЯНСКИТѢ БЛАГОТВОР. ДРУЖЕСТВА

ОТЪ

Ил. С. Бобчевъ

Издава редакцията на в. „Родопски Екъ“ за въ полза на рускитѣ ранени. Цѣна 10 ст. Които желаятъ, прѣдъ видъ на цѣльта, да распродаватъ тази книжка, молимъ да се отнасятъ до редакцията на в. „Родопски Екъ“ — Пловдивъ.

ГОДИНА II. СЕПТЕМВРИЙ 1904. КНИЖКА V.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904.

Стогодишнината на първото сръбско възстание.

(Продължение отъ кн. IV.)

VII.

Събитията прѣзъ 1809 и 1810 година Разширяване на сръбскитѣ граници.

Чертици отъ вжтрѣшната гражданска уредба на Сърбия. — Нахлуване на сърбитѣ въ началото на 1809 г. въ Босна. — Разбиване на турцитѣ. — Прѣвземане на Сеница и обсадата на Нови-Пазаръ — Успѣхътъ на турцитѣ по Морава и завладяване цѣлия й дѣсенъ брѣгъ. — Разпри между сръбскитѣ войводи и остранението имъ. — Войната прѣзъ 1810 год въ съюзъ съ руситѣ. — Нападението на нишкия паша Хуршидъ съ 30 000 армия и разбиването му. — Минаване Дрина отъ 40.000 бошняшка армия. — Поражение на бошняшката армия. — Прѣкратяване военнитѣ дѣйствия.

Животътъ на страната слѣдъ всичко прѣживено бѣ взелъ новъ характеръ. Военното врѣме бѣ намалило самостоятелностьта на селскитѣ общини и до извѣстна степенъ съсрѣдоточило властьта въ ржцѣтѣ на нѣколко войводи. Кара-Георги, Яковъ Ненадовичъ, Миленко и други войводи или господари, които мразили единъ другиго, явно се стремили къмъ неограничена власть, ако не въ цѣла Сърбия, то поне въ своитѣ окржзи. Отъ всичкитѣ най-силенъ билъ Кара-Георги, първо като най-богатъ и войвода на централната часть на страната - Шумадия, и второ, като най-способенъ прѣдводитель и человѣкъ, който, както видѣхме, принесълъ най-голѣми услуги на освободителното дѣло, а неговото значение особено се усилило слѣдъ прѣвзимането на Бѣлградъ. Но все пакъ всички главни въпроси, както отъ военното, тъй и гражданското управление се рѣшавали на събранията на войводитѣ, нарѣчени *скупщини*. Още въ края на 1805 год. станало нужда да се уреди правилна и постоянна гражданска власть. На скупщината въ Боракъ билъ приетъ проекта за такова учреждение. На чело на управлението билъ поставенъ синодъ или сенатъ отъ 12 души, избирани отъ 12 сръбски окржзи на лице — отъ населението, а въ сжщность отъ войводитѣ. Сенатътъ прѣнасялъ мѣстото на своитѣ засѣдания отъ градъ въ градъ, споредъ хода на военнитѣ дѣйствия, до дѣто се не установилъ окончателно въ Бѣлградъ, слѣдъ прѣвзимането му.

По своя съставъ сенатътъ трѣбвало да изразява разнообразнитѣ стремежи на различнитѣ окржзи, или по вѣрно на различнитѣ войводи, но въ сжщность той се намѣрвалъ съвършено подъ влиянието на Кара-Георги, а особено пъкъ отъ врѣмето, когато той се установи въ Бѣлградъ. Когато рѣшенията на сената не се харесвали на Кара-Георги, той се явявалъ въ засѣданията му съ отрядъ въоржжени хора и ги накарвалъ да прѣрѣшаватъ всичко тъй, както той искалъ. Сенатътъ обложилъ страната съ данъци, събирани по голѣмата часть въ натура, организиралъ сждилища, основалъ нѣколко училища. Годинитѣ 1807 и 1809 минали мирно и Сърбия се ползувала отъ благодѣянието на мира и свободата отъ турското иго и направила доста нѣщо за своята вжтрѣшна организация, на които въпроси нѣма да се спираме, а ще продължиме да прослѣдиме развитието на по-нататъшнитѣ събития прѣдизвиканн отъ въстанието.

Ние видѣхме по-горѣ, че въ 1807 год. сърбитѣ прѣминаха Дрина и че този походъ бѣ несполучливъ. Въ 1809 год. сърбитѣ, ползувайки се отъ вжтрѣшнитѣ затруднения на Турция: бунтуването на яничаритѣ и свалянето на султана реформаторъ Селима III, отъ ново се опитали да нахълтатъ въ Босна. Тѣ вече имали нѣколко отряда обучени и нагласени по правилата на европейското военно искуство.

Кнезъ Симо, който замѣстилъ ранения Яковъ Ненадовичь, миналъ съ своята войска рѣката Дрина на три мѣста заповѣдалъ да обсадятъ най-близкитѣ укрѣпления: Бѣлина. Янина, Сребърница и Вишеградъ, а самъ съ главния си отрядъ потеглилъ къмъ босненскитѣ планини. Турцитѣ се защищавали храбро но безъ успѣхъ. Босненската рая на всѣкждѣ възстанала и се присъединявала къмъ сърбитѣ.

Кара-Георги въ това врѣме ималъ много смѣли планове: той мечтаелъ да изгони турцитѣ отъ Босна и Херцеговина и да се съедини съ Черно-горцитѣ. И наистина прѣзъ пролѣтьта на 1809 год. той миналъ планинитѣ близу до Сеници, като тъкмялъ въ горната часть на рѣката Лима да се съедини съ своитѣ далечни едновѣрци.

Пашата го срѣщналъ съ многочислена войска при Суводолъ. Само благодарение рѣшителностьта и, най-главно, хитростьта на едного отъ неговитѣ всадници, Кара-Георги разбилъ турцитѣ окончателно и получилъ възможность да продолжава пжтя си. Слѣдъ това той прѣвзелъ Сеница съ пристжпъ; жителитѣ християни на всѣкждѣ се присъединявало къмъ него. Скоро се срѣщнали съ Черногорцитѣ на които билъ даденъ войвода. Херцеговина възстанала. Въ Босна всички жители отъ сръбско племе и християнска вѣра се готвели да възстанатъ до единъ и съ общи сили да нападнатъ мохамеданитѣ. Кара-Георги най-първо потеглилъ къмъ Нови-Пазаръ, важенъ стратегически и търговски пунктъ, прѣвзелъ вънщния градъ и принудилъ гарнизона да се затвори въ вжтрѣшната крѣпость, дѣто не можалъ да се държи дълго врѣме

Въ това врѣме пристигнали лоши свѣдения отъ къмъ Морава.

Наводнението бъркало извѣстно врѣме на рускитѣ войски да прѣминатъ Дунава и отидатъ на помощъ на сърбитѣ; турцитѣ се възползували отъ това и като потеглили съ всички сили отъ Нишъ, навлѣзли въ Сърбия близо при Алексинацъ.

Петъръ Добриняцъ, който съ успѣхъ бѣ защищавалъ на нѣколко пѫти тамошнитѣ граници, бѣ се приготвилъ за бой съ своитѣ хора, но Кара-Георги бѣ повѣрилъ главното началство въ тѣзи мѣста на Милое; Добриняцъ не искалъ да му се подчини; тъй че личната вражда прѣминала въ редоветѣ на войската, която трѣбвало защищава границата.

Прѣзъ юний 1809 год. турцитѣ нападнали на урѣкплението при Каменица, защищавано отъ другаря на Добриняца Сингелича съ 3000 души. Колкото геройски и да се защищивали сърбитѣ, но Милое отъ вражда не имъ изпратилъ исканата и нуждната помощъ и турцитѣ прѣвзели укрѣплението.

Самъ Милое, билъ принуденъ да извади своята войска отъ крѣпоститѣ, да напусне топоветѣ и обоза си и да побѣгне въ Делиградъ. Добринаяцъ, който до това врѣме отсѫтствувалъ, се завърналъ и като не искалъ да се сражава за Милое, разпустналъ своитѣ хора.

Свѣдѣнията за случилото се пристигнали до Кара-Георгия, когато той се намървалъ подъ стѣнитѣ на Нови-Пазаръ. Опасностьта на неговото родно отечество го накарала да спре по нататъшното нахлуване въ неприятелскитѣ страни. Кара-Георги веднага заповѣдалъ на Кнеза Симо отъ Босна а на Миленка който заедно съруситѣ обсаждалъ Кладово, да тръгнатъ веднага за Морава, а самеъ той снелъ обсадата на Нови-Пазаръ, взелъ своя гарнизонъ отъ Саница, и като оставилъ на произвола на сѫдбата изпратения въ Черн - Гора войвода, веднага тръгналъ назадъ за Сърбия. Той успѣлъ на врѣме да се върне, и отредилъ часть отъ войската си да заеме Кюприя, тъй че дѣсния брѣгъ на Морава не билъ оставенъ безъ защища. Слѣдъ това Кара-Георги тръгналъ за Делиградъ, дѣто пристигналъ и Миленко. Въ всичкитѣ си срѣщи съ турцитѣ сърбитѣ прѣтърпявали поражения и най-послѣ биле принудени да тръгнатъ назадъ къмъ Кюприя. Но понеже тамъ се билъ пръсналъ слухъ, че сърбитѣ сѫ разбити и че по-другъ пѫть отиватъ за Шумадия, за това тамошнитѣ войводи се разпоредили да сринатъ крѣпостьта, да изпратятъ боевитѣ припаси и топоветѣ задъ Морава, а всичко което неможали да взематъ съ себе си хвърлили въ рѣката, тъй че когато пристигналъ Кара-Георги, то крѣпостьта, съ помощьта на която той се надѣвалъ да защити дѣсния брѣгъ на Морава, била вече погълната отъ пламацитѣ. Нѣмало какво да се прави, и Кара-Георги нощемъ, крияйки се отъ враговетѣ, билъ принуденъ да отиде въ Ягодина.

Тогава не можелъ по-вече да се държи и хайдутъ Велко въ Бана близо до Алексинацъ, турцитѣ завладѣли цѣлата равнина отъ дѣсния брѣгъ на Морава чакъ до Пожаревацъ, прогонвали и изби-

вали жителитѣ и на всѣкждѣ всѣвали ужасъ; тѣ вече се готвели да минатъ на лѣвия брѣгъ на Морава.

Сърбитѣ отъ своя страна съ всички сили се готвели да се защищаватъ, но се съмнявали въ успѣха си и безъ помощьта на руситѣ, тѣ едва ли биха устояли срѣщу турцитѣ.

Въ това врѣме, августъ 1809 год., руситѣ прѣминали долния Дунавъ; крѣпоститѣ една слѣдъ друга се прѣдавали, тъй че Портата се принудила да повика отъ сръбскитѣ граници часть отъ своитѣ войски. Само слѣдъ това сърбитѣ въздхнали по свободно. Нападенията на Гушанацъ-Али и бощняцитѣ биле отблъснати и заетитѣ отъ тѣхъ мѣста отнети. Загубитѣ въ хора биле попълнени отъ жителитѣ на Босна, които още по-рано възтанали срѣщу мохамеданитѣ, напускали своитѣ земи и се присъединили къмъ сърбитѣ.

Тъй че опасностьта прѣминала, даже границитѣ биле разширени. Но положението още не било твърдѣ надежно.

До сега сърбитѣ се биеха само съ дахиитѣ и съ такива войски, които изпращалъ Султана противъ тѣхъ; но сега съ своитѣ нападения на съсѣднитѣ пашалъци тѣ озлоблли противъ себе си мѣстнитѣ жители и пашитѣ вече отъ личенъ интересъ трѣбвало да воюватъ съ тѣхъ.

Между сърбитѣ нѣмало еднодушие; послѣднитѣ несполуки само усилили раздоритѣ по между имъ. . . Обаче руситѣ успѣли да отстранятъ тѣзи недоразумения. Новиятъ Руски главнокомандующъ, графъ Каменскій, при самото почване на войната въ 1810 год., обѣщавайки помощь на сърбитѣ, нарѣкълъ Кара-Георгя *върховенъ вождъ* п съ това го успокоилъ. Всички започнали вече да се подчиняватъ на Кара-Георгя. Изобщо съ настжпването на пролѣтьта всички сърби забравили своитѣ раздори и поискали отъ ново да се биятъ съ Турцитѣ.

И тъй въ 1810 год. войната се подновила вече при непосрѣдственъ съюзъ съ руситѣ За да могатъ свободно да се сношаватъ съ руситѣ сърбитѣ рѣшили прѣди всичко да завладѣятъ Крайна.

Като желаяли да се прѣпоржчатъ прѣдъ своитѣ съюзници, сърбитѣ изпратили за съединяването съ тѣхъ най-добрата си войска 4500 души пѣхота и 1500 души конници подъ началството на Добриняца. Слѣдъ като се съединили съ руситѣ, които се намѣрвали подъ началството на графъ Цукато, тѣ почнали да дѣйствуватъ съ успѣхъ заели Неготинъ, Бърза Паланка и обсадили Кладово.

Въ това врѣме турцитѣ нападнали отъ двѣ страни на сръбскитѣ граници.

Новиятъ Нишски паша Хуршидъ потеглилъ къмъ Морава съ 30000 души войска. Неговото нахълтване било толкова по опасно, че той не искалъ да слѣдва примѣра на своитѣ прѣдшественици и не се спрѣлъ прѣдъ Делиградъ, а отдѣлилъ за обсаждането му само часть отъ войската си, а самъ, като завладѣлъ Крушевацъ и укрѣплението близо до Ясика, наченалъ на длъжъ и на ширъ да опустошава страната, съ което най-много поврѣдилъ на сърбитѣ Като видѣли, че укрѣпленията не принасятъ никакви полза, мѣстнитѣ

жители вече и не мислили да ги защищаватъ, а се разпръснали по кжщитѣ си, да спасяватъ женитѣ и дѣцата си. Въ Крушевацкия и Левацкия окржзи вече не останало войска. Крагуевацъ се намѣрвалъ въ опасность; тамошнитѣ сърби защищавали Делиградъ и тъй сжщо се готвели да се разотидатъ по домоветѣ си. Съ едно дума положението се приближавали към критическо. Кара-Георги веднага писалъ на Добриняца или самъ да му дойде на помощъ или да убѣди руситѣ да му изпратятъ спомагателенъ отрядъ.

Графъ Цукато тутакси му изпратилъ отрядъ отъ 3000 души; тази помощъ ободрила сърбитѣ и тѣ рѣшили да се спуснатъ въ долината Варваринъ. дѣто станало сражението между тѣхъ и Хуршидъ паща. Турцитѣ биле отблъснати и се принудили да се окопаятъ.

Обаче друга по-голѣма опасность се появала отъ друга страна. Босненскиятъ паша миналъ Дрина съ 40000 души войска и като раззорилъ нѣколко села, нападналъ Лозница, която бомбардиралъ въ течението на цѣли 12 деня.

Никога до сега сърбитѣ не се намѣрвали въ такива трудни обстоятелства. Кара-Георги отъ ново поискалъ настоятелно помощъ отъ Добриняца

Но щастието отъ ново помогнало на сърбитѣ. Хуршидъ паша, като че уморенъ отъ непрѣкъснатитѣ несполуки, повелъ своята войска назадъ, вѣроятно за да запази своя тилъ отъ руситѣ, които въ септемврий 1810 год. бѣха прѣвзели Русе.

Сърбитѣ, сега можаха да насочатъ всичкитѣ си сили срѣщу бошняцитѣ. Всички сръбски войводи съ войскитѣ си и малко казаци се събрали и отишле да освобождаватъ Лозница, дѣто станало сражение и турцитѣ прѣтърпели такова поражение, че не можали повече да продължаватъ войната и се оттеглили отъ другата страна на Дрина. Кара-Георги сжщо миналъ Дрина и почналъ да ги прѣслѣдва. На другия день пашата изпратилъ парламентьоръ съ прѣдложение, щото нито турцитѣ, нито сърбитѣ да минаватъ Дрина. Прѣдложението било прието.

По този начинъ войната се свършила щастливо за сърбитѣ. Рускиятъ отрядъ, който бѣ отишълъ на помощь на сърбитѣ, на отиване и връщане бѣ прѣвзелъ Баня и Гургусовецъ. Кладово сжщо бѣше се прѣдало. Руситѣ прѣдали всички тѣзи крѣпости на сърбитѣ.

Макаръ и да не могли да осжществятъ смѣлитѣ планове съ каквито бѣше почната войната, Босна и да не бѣ покорена, съединението съ Черногорцитѣ и да не бѣ станало; напротивъ сами сърбитѣ бѣха изложени на голѣми опасности, и цѣли двѣ години защищаваха своята собствена независимость; но сега тѣ бѣха много по-силни отъ колкото по-рано. Освѣнъ Бѣлградскиятъ пашалъкъ тѣ имаха въ ржцѣтѣ си много окржзи отнети отъ съсѣднитѣ пашалъци и санджаци: отъ видинския пашалъкъ тѣ бѣха заели Крайна, Ключъ и Црнарѣка; отъ нишския — Алексинацъ и Баня съ всичкитѣ имъ села; отъ Лѣсковацкия — Паратинъ и Крушевацъ; отъ новопазарския — стария знаменитъ мънастиръ Студеница; най-послѣ, въ Босна находящитѣ се отъ друга на Дрина окржзи Ядаръ и Радевина.

Богатата, плодородната и по пространство доста голѣма страна бѣ по тозъ начинъ отнета отъ турцитѣ и повърната на нейнитѣ стари стопани.

Но вжтрѣшнитѣ раздори на тѣзи послѣднитѣ не се прѣкратявали даже и на бойното поле.

VIII.

Букурещкиятъ миръ.

Направенитѣ отъ турцитѣ прѣдложения на сърбитѣ слѣдъ прѣкратяване войната. — Желание на сърбитѣ тѣхната независимость да бжде призната съ единъ международенъ договоръ и гарантирана отъ нѣкоя европейска сила. — Удовлетворяване това желание на сърбитѣ. — Условието на букурешкия миръ засѣгаще Сърбия. Изпрашане сръбски пратеници въ Цариградъ за тълкуване постановлението на букурещкия миръ. — Турско тълкуване на този миръ не приемливо за сърбитѣ — Отстжпки направени отъ сърбитѣ по това тълкуване:

Слѣдъ всичкитѣ извършени отъ сърбитѣ подвизи въ борбата за независимость, трѣбвало и другитѣ държави да признаятъ сърбитѣ за независимъ и самостоятеленъ народъ, безъ което тѣ не можали да сжществуватъ политически.

За достигане тази цѣль не би било достатъчно само съгласието на Султана, ако сърбитѣ сполучеха да издѣйствуватъ отъ него такова. При разклатеностьта на обществената власть въ Турция, такова съгласие веднага би могло да бжде взето назадъ. Изобщо характерътъ на турското правителство билъ такъвъ, че нему не можело да се вѣрва безъ поржчителството на нѣкоя друга държава.

Но по този въпросъ сърбитѣ не можали да се облѣгатъ и да получатъ сдѣйствието отъ никоя почти друга държава освѣнъ отъ Русия, защото такова било международното положение.

Въ 1811 год. турцитѣ почти се съгласили да признаятъ съ извѣстни ограничения независимостьта на Сърбия. Хуршидъ паша прѣдлагалъ на Кара-Георгя права, каквито имали Господаритѣ на Молдавия и Влашко и да се обърне за гаранция каквато дирели сърбитѣ, къмъ Наполеона, но и да позволяватъ на босняшкитѣ войски да минаватъ прѣзъ Сърбия за къмъ Дунава.

Въ сжщата 1811 год. войната между Русия и Турция се продължавала и се свършила съ редъ блѣскави побѣди спечелени отъруситѣ, и то по дѣсния брѣгъ на Дунава. Това накарало великия везиръ да поиска миръ.

Ползувайки се отъ това, Кара-Георги съобщилъ въ руската главна квартира за направенитѣ му прѣдложения отъ Хуршидъ паша, отъ дѣто му отговорили да съобщи на турцитѣ, че той самъ нѣма да води прѣговори, обаче се съгласява на всичко каквото императорътъ и султана наглясятъ по между си . . .

Сърбитѣ именно това желаели, щото тѣхнитѣ отношения да бждатъ опрѣдѣлени въ миренъ договоръ между двѣ държави. Това е било за тѣхъ най добрата гаранция.

Макаръ Напалеонъ и да билъ увѣренъ, че ще може да увлече Турция да продължи войната съ Русия, но турцитѣ, като се боели да не би и този пжть, както въ Тилзитъ или Ерфуртъ, да ги остави, рѣшили да сключатъ миръ съруситѣ.

Споредъ този миръ, сключенъ въ Букурещъ, сждбата на Сърбитѣ се опрѣдѣляла; тѣ оставили, както и по рано, народъ подчиненъ, дълженъ да плаща данъкъ на султана. Разбира се, че такива условия никакъ не удовлетворявали сърбитѣ, но все пакъ имъ давали доста важни права.

Ползувайки се отъ промѣнилитѣ се обстоятелства затруднителното положение на Русия отъ войната ѝ съ Франция, турцитѣ подъ нкиакъвъ начинъ не искали да се съгласятъ да отстжпятъ крѣпоститѣ на сърбитѣ. Споредъ договора турцитѣ трѣбвало да заематъ крѣпоститѣ съ своитѣ гарнизони,

Споредъ договора амнистирани били всички сърби, вземалч участие въ възстанията и войнитѣ, давали имъ се такива права, съ съ каквито се ползуватъ жителитѣ на нѣкои отъ островитѣ на архипелага; турското правителство не трѣбвало по вече да се бърка въ вжтрѣшнитѣ имъ работи, щѣло да се взема отъ тѣхъ умѣренъ данъкъ, безъ да изпраща чиновници да го събиратъ и по този прѣдметъ нѣмало да прави никакви разпореждания безъ прѣдварителното съгласие на самия народъ. (чл. 8 отъ договора).

Само съ това се осигурявала пълната вжтрѣшна независимость на сръбския народъ и за него би било щастие ако и това се изпълнеше въ буквалния смисълъ на думата.

Оть начало сърбитѣ все още имали голѣма надежда.

Войната на Русия съ Напалеона, който бѣше нахлулъ въ самата Русия, принуди руситѣ да оттеглятъ всичкитѣ си войски отъ Дунава. Отпжтувалъ сжщо намѣрващия се въ Бѣлградъ руски полкъ. Турцитѣ вече нѣмали отъ кого да се боятъ и тѣ, естествено, поискали да се възползуватъ отъ обстоятелствата за да възстановятъ въ Сърбия стария редъ на нѣщата,

Изобщо цѣлата турска политика се промѣнила.

За разтълкуване постановленията на букурещкия миръ сръбското правителство изпратило въ Цариградъ свои пълномошници, разбира се, съ инструкции да изтълкуватъ мирнитѣ условия по най износенъ за сърбитѣ начинъ. То било готово да плаща на Портата данъкъ, да приеме въ Бѣлградъ паша съ опрѣдѣлено число войска, а сжщо да допусне турски гарнизони и въ останалитѣ крѣпости, но само въ случай на война, а въ обикновено врѣме, то да ги пази съ свои срѣдства; въ вжтрѣшното управление на Сърбия турцитѣ не трѣбвало никакъ да се бъркатъ.

Но сега въ Цариградъ не искали и да чуватъ за такива нѣща. На сръбскитѣ пълномощници било заповѣдано да отидатъ при Хуршидъ паша въ Нишъ и съ него да водятъ прѣговори; но той не имъ далъ никакъвъ удовлетворителенъ отговоръ.

Пълномощницитѣ безъ да свършатъ нищо съ върнали въ Сърбия прѣзъ послѣднитѣ дни на декемврий 1812 год. Дошли били

до съгласие тѣзи прѣговори да се подновятъ прѣзъ януарий 1813 год. въ Нишъ.

Тука комисарьтъ на Портата прѣдложилъ на сърбитѣ своето тълкуване на букурещкая миръ.

Турцитѣ искали не само прѣдаване на всички крѣпости, но и на всичко оржжие и бойни припаси, връщането на изгоненитѣ турци въ градоветѣ и паланкитѣ. Ако пъкъ нѣкой сърбинъ е недоволенъ отъ това, той може да се прѣсели дѣто обича.

Срѣбскитѣ пълномощници не искали и не можали да се съгласятъ да приематъ такова тълкуване.

Слѣдъ това, прѣди още почването на пролѣтьта, турскитѣ войски се появили на границитѣ на Сърбия. Положението било критическо. Прѣзъ май 1313 год., при най неблагоприятни симптоми, тѣ подновили прѣговоритѣ.

Този пжть Кара-Георги се рѣшилъ да направи извѣстни отстжпки. Той се съгласилъ да прѣдаде всички крѣпости, молилъ да се позволи на сърбитѣ да носятъ дребно оржжие, каквото и по рано носели, и искалъ да се не пускатъ въ Сърбия само тѣзи турци, които биле изгонени, което било нужно за да се запази вжтрѣшното спокойствие. Тѣзи условия биле изпратени въ Цариградъ, обаче вмѣсто отговоръ турцитѣ подновили войната.

IX.

1813 година Покоряване Сърбия отъ ново.

Отваряне войната. — Възвание на Кара-Георги. — Планътъ на Сърбитѣ — Турцитѣ нападатъ Крайна и завладяватъ Неготинъ, Бърза-Паланка, Кладово и острова Поречье — Успѣхи на турцитѣ по долинитѣ на Морава и Колубара. — Прѣвзимането Лешница, Лозница и Раванъ — Повѣдение на Кара-Георги и побѣгването му въ Австрия. — Прѣвзамане Бѣлградъ и Смедерево — Бѣгството на всички войводи въ Австрия. — Окончателно покоряване на Сърбия отъ Турцитѣ.

Като се научилъ за приближаването на неприятеля, Кара-Георги заповѣдалъ да се служатъ молебени. Една недѣля прѣди Петровденъ слѣдъ молебенитѣ за даруването побѣди надъ враговетѣ, било прочетено възванието на Кара-Георгия. Той припомнялъ на народа причинитѣ, които сж карали сърбитѣ да се заловятъ за оржжие срѣщу турцитѣ. „Ние си намѣрихме покровитель — продължава той въ възванието — който свърза миръ съ турцитѣ и взе отъ тѣхъ обѣщание да не се връщатъ въ нашитѣ градове и паланки. Турскиятъ царь не иска да наруши своята дума; но спахиитѣ и яничаритѣ, изгоненитѣ граждани и първитѣ жители турци на нашата земя не искатъ да го слушатъ. Тѣ искатъ отново да завладѣятъ нашето имущество и сж рѣшили да избиятъ всички мжже до 7 годишна възрасть, а женитѣ и старцитѣ да откаратъ въ плѣнъ, а въ тукашнитѣ мѣста да заселятъ други. Но ние ще се боиме ли отъ тѣхъ? Мигаръ тѣзи не сж сжщитѣ врагове, които ние побѣждавахме,

когато ние нѣмахме нищо друго освѣнъ гола душа? Сега ние имаме 150 топа, 7 отлични камени крѣпости, 40 окопи, върху които турцитѣ толкова пѫти безполезно сѫ проливали кръвьта си. Сега ние сме два пѫти повече.

Не! ние можемъ воюваме цѣли 10 години безъ чужда помощь; вие ще видите, че нѣма да мине и половинъ година и нашитѣ съюзници ще ни дойдатъ на помощъ. Трѣбва само всички единодушно да се заловиме за орѫжие и да не скѫпиме нашата кръвь!". На свършване, като призовава Божията помощъ, Кара-Георги възклицава: „Нека Богъ да влѣе мѫжество въ сърдцата на сърбитѣ и да смаже силата на враговетѣ, които отиватъ да унищожаватъ истината вѣра!".

Слѣдъ това възвание сърбитѣ почнали да се готвятъ за война всѣки си приготвялъ дрѣхи и ѣдене, вземалъ съ себе си чифтъ цървули и отивалъ на посоченото мѣсто да защищава отечеството.

Единовластието, до което се домогвалъ всячески Кара-Георги, като че благоприятствувало на успѣха. Всички сили на Сърбия, вече доста голѣма, се намѣрвали, по видимому, въ неговитѣ рѫцѣ и той можалъ да разполага съ тѣхъ както намѣри за добрѣ.

Отъ начало Кара-Георги мислилъ да срине крайграничнитѣ окопи, да събере всичката войска и да причака неприятеля въ планинитѣ на Шумадия, което би било твърдѣ благоразумно: защото би могълъ да се възползува отъ всички изгоди на мѣстноста и да бѫде увѣренъ, че всички негова разпоредби ще се изпълняватъ. Но той се отказалъ отъ това си намѣрение.

Рѣшено било пакъ да се раздѣли войската и както по-рано врагътъ да се причака на границитѣ при брѣговетѣ на Дрина, Морава и Дунава. Въ Ягодина Кара-Георги искалъ да събере запасна войска, която, въ случай на крайна опасность, да се явява на помощь.

Тъй че сега вече се правяли по обмислени разпореждания отъ колкото по-рано, когато Кара-Георги самъ нападалъ на врага, и въ разгара на войната тичалъ отъ една граница къмъ друга. Но главната разлика въ сравнение съ по-рано се състояла въ това, че сега нѣмало старитѣ войводи да прѣдводителствуватъ войската. На Дрина на мѣсто Ненадовича билъ кнезъ Сима, въ Делиградъ — Младенъ. Дунавскитѣ укрѣпления биле повѣрени на хайдутъ Велко.

Турцитѣ най-първо нападнали на Велка; тѣ сега можали да дѣйствуватъ съ по-вече успѣхъ, защото имали въ рѫцѣтѣ си Видинската крѣпость, която по-рано се намѣрвала въ рѫцѣтѣ на разни непокорни на Високата Порта паши.

Най-първо съ турцитѣ се срѣщналъ брата на Велка, Милутинъ. Турцитѣ се появили при Кладово и нападнали на селянитѣ. Милутинъ нападналъ турцитѣ, разбилъ ги, но не сполучилъ да отнеме всичкитѣ плѣнни и цѣлата плячка, защото турцитѣ се разбѣгали по планинитѣ, дѣто милутиновата конница не можала да ги прѣслѣдва

че той заровилъ своитѣ пари въ земята), за да може послѣ, при по-благоприятни обстоятелства, да се върне назадъ съ помощьта на съюзницитѣ, за които поменува въ своето въззвание, отъ ново да добие загубеното. Разбира се, че съ това нѣщо той не може да бжде оправданъ. Той трѣбвало да пожертвува живота си за народа, който му бѣ повѣрилъ всичкото си щастие. Но още не всичко било изгубено. Межело още крѣпоститѣ да се защищаватъ поне до дѣто настжпи зимата, можало да се оттеглятъ въ планинитѣ. Лошото врѣме и гладътъ би накарали турцитѣ да се върнатъ назадъ Ако най-сетнѣ не оставаше какво друго да се прави, трѣбвало би да се загине съ слава! Но за да могатъ да се прѣнесатъ спокойно несполукитѣ и съзнателно да се пожертвува живота, макаръ даже и само за честьта, е нуждна особена нравствена сила, която, види се, липсвала у голѣма часть отъ сърбитѣ, въ това число и у Кара-Георги.

На 1 октомврий той се появилъ въ лагера на Морава, дѣто не се знае какво е правилъ; на 2-и октомврий прѣдъ очитѣ му, турцитѣ безпрѣпятствено минали рѣката, на 3 й октомврий, той побѣгналъ прѣзъ Дунава въ Австрия.

Неговото бѣгство, слѣдъ смъртьта на хайдутъ Велка, било втория и рѣшителенъ ударъ за Сърбия. Турцитѣ лесно завладѣли Смедерево и Бѣлградъ, дѣто сърбитѣ отъ настжпилата бъркотия забравили да изпратитъ припаси за ядене. Слѣдъ това вече турцитѣ не срѣщнали никждѣ никакво съпротивление.

Слѣдъ Кара-Георгия въ Австрия побѣгнали и сенаторитѣ. Въ лагера при Шабацъ било рѣшено да се изпратятъ въ Бѣлградъ 2000 души подъ водителството на Милоша Обреновичъ, но извѣстието за прѣвземанието на Бѣлградъ отъ турцитѣ турило край на всички прѣдприятия.

Прѣдводителитѣ на войската, най-бѣлѣжититѣ войводи прѣминали на другия брѣгъ на Дунава. Тогава и Вуица извадилъ отъ Делиградъ трихиледния си отрядъ, и като другитѣ прѣминалъ Дунава Войскитѣ се разбѣгали въ разни страни.

Турцитѣ не срѣщайки никждѣ съпротивление, отъ ново завладѣли страната; тѣ безъ всѣкакви прѣчки се заселили въ крѣпоститѣ, и станали отново господари въ градоветѣ, паланкитѣ и селата.

Когато цѣлата войска се разпръснала и всички войводи прѣминали оттатъкъ Сава, на сръбския брѣгъ останалъ само единъ отъ главнитѣ войводи — *Милошъ Обрѣновичъ.*

Георги Петровичъ-Карагеорги [1]). е роденъ въ Вичевци (Сърбия), споредъ едни въ 1752 година а споредъ други въ 1760 година Въ дѣтинството си билъ овчарь. Вече жененъ той убилъ единъ турчинъ, който бѣ нанесълъ пакость на неговото стадо и избѣгалъ въ Сирмия като взелъ съ себе си жена си, баща си, и майка си Понеже баща му се отказалъ

[1].) Давайки късъ исторически очерки на първото сръбско, възстание, считаме за нуждно да дадеме късички биографич. свѣдения за Кара-Георги — главния герой на това възстание.

Редакцията.

да го слѣдва до края въ неговото бѣгство, той го убилъ отъ боезенъ да не би да бжде издаденъ на турцитѣ. Той настанилъ ближнитѣ си въ мънастиря въ Крушево, дѣто самъ станалъ лѣсничей. Двѣ години по послѣ той постжпилъ въ австрийската армия отъ която не слѣдъ много врѣме избѣгалъ въ Сърбия. Тука той става хайдутинъ. Взетъ насила въ австрийската армия прѣзъ течението на войната на Австрия срѣщу Високата Порта (1788—1791 год.) той вземалъ участие въ много сражения като подофицеръ. Слѣдъ Свищовския миръ, той се установява въ Топола (Сърбия). Въ 1796 год. той направя въ черкова публична изповѣдъ и разкаяние за убиванието на своя баща. Понеже въ това врѣме Портата искала да тури край на онѣзи безредия, които правели възстаналитѣ противъ Портата яничари въ Сърбия, Кара-Георги, съ голѣма часть отъ своитѣ сънародци постжпили въ султанската армия командувана отъ бѣлградския паша.

Въ 1803 год. този паша бѣ хванатъ отъ яничаритѣ и обезглавенъ. Кара-Георги слѣдъ това става пакъ хайдукъ.

Карагеорги не получилъ никакво образование и билъ на пълно безграмотенъ.

Въ 1804 год. по цѣла Сърбия се почва възстание срѣщу яничаритѣ и тѣхнитѣ началници дахиитѣ, които опустошавали страната. Карагеорги който притежавалъ физическа сила, мжжество, ловкость, находчивость и познавалъ мѣстноста, своя народъ и турцитѣ, макаръ и съвършено невѣжественъ, и при това съ съвършено необузданъ характеръ, между първитѣ се присъединилъ къмъ движението, въ качеството му началникъ на една чета хайдути. На събранието въ Семендрия той билъ избранъ за „Комендант србив“; въ сжщность, обаче, за водитель го признавали само въ една область — Шумадия; — другитѣ области имали други водители. Прѣзъ сжщата година той обсадилъ Бѣлградъ и подпомогнатъ отъ босненския паша Бекира го прѣвзема. Още редъ други побѣди, одържани отъ сърбитѣ, дадоха страната въ тѣхната власть. Султанъ Селимъ III поблагодарилъ на сърбитѣ за помощьта, която тѣ му оказали въ борбата съ разбунтувалитѣ се яничари и имъ заповѣдалъ да си прѣдадатъ орлжието. Но тѣзи успѣхи не бѣха достатъчни на сърбитѣ, които търсеха подкрѣпата на Русия и молеха въ сжщото врѣме Портата, да признае тѣхната автономия срѣщу плащането годишенъ данъкъ и да се съгласи, щото крѣпоститѣ да се заематъ едновремѣнно и отъ турска и сръска войски. Водийки прѣговори, Кара-Георги не стоялъ съ скрьстени ржцѣ: прѣзъ 1805 год. сърбитѣ ставатъ господари на цѣлата страна освѣнъ Бѣлградъ, Портата разсърдена заповѣдва на нишкия паша да навлезе въ Сърбия и обезоржжи населението. Пашата наистина нахълталь въ Сърбия но билъ побѣденъ. Въ юлий 1806 г. Карагеорги при Мишара (близо до Шабацъ) одържалъ рѣшителна и блѣскава побѣда надъ турцитѣ; Слѣдъ това той прѣвзелъ Бѣлградъ. (вжтрѣшната крѣпость). Тѣзи побѣди го направили най-могжществения отъ водителитѣ, които управлявали

сърбия; не само военната, но и гражданска власть се намѣрвала въ неговитѣ ржцѣ; обаче останалитѣ по силни войводи не твърдѣ драговолно му се подчинявали. На чело на гражданското управление билъ създаденъ сенатъ (синодъ) отъ 12 души сенаторн избирани отъ всѣки окржгъ по единъ подъ натиска на тамошнитѣ воеведи.

Неприятелскитѣ дѣйствия се почнали въ 1809 год. Като прѣминалъ прѣзъ Стара-сърбия за да се съедини съ Черногорцитѣ, Кара-Георги обсадилъ Нови-Пазаръ и тъкмялъ да подигне възстание въ Херцегрвина; но побѣдитѣ, които турцитѣ нанасли на другитѣ войводи въ самата Сърбия го накарли скоро да се завърне въ Сърбия. Въ това врѣме една руска армия минава Дунава, и нахлува въ България, турцитѣ отрънватъ войскитѣ си отъ Сърбия и ги изпращатъ срѣщуруситѣ, по този начинъ Сърбия била спасена. Прѣзъ 1810 год. Кара-Георги нанесълъ нови побѣди надъ турцитѣ; а тѣзи успѣхи заякчили неговата власть оспорвана отъ много воеводи.

Въ това врѣме Русия признала Кара-Георгия за върховенъ граждъ на всички сърби. Той сполучва да прѣобразува и подчини подъ себе си сената, вслѣдствие на което става почти еднодържавенъ господаръ. Обаче това му еднодържавие не му помогнало да прѣкрати раздоритѣ между войводитѣ.

Въ 1811 год. Портата прѣдложила на сърбитѣ да прѣкратятъ неприятелскитѣ дѣйствия; тѣ отказали да прѣговарятъ безъ руситѣ. Руситѣ пъкъ заплашвани отъ Напалиона I сключили Букурешкия миръ (1812 год.) съ който издѣйствували за сърбитѣ извѣстни права, които обаче турцитѣ оставили да бждатъ само една мъртва буква.

Оставени на сами себе си, сърбитѣ прѣдложили въ Цариградъ много умѣрени условия за тълкуване условията на Букурещкия миръ. Портата отказала Въ 1813 год. въ Сърбия нахълтали отъ истокъ, югъ и западъ грамадни турски сили, на които Кара-Георги, вслѣдствие разногласията и гоненията между разнитѣ войводи и разединението на сръбската армия, не можили да укажатъ достатъчно съпротивление. Турцитѣ одържали побѣда слѣдъ побѣда. Кара-Георги, като закопалъ своитѣ богатства въ земята, побѣгналъ отъ Бѣлградъ въ Землинъ, безъ да се опита да даде лично едно сражение на турцитѣ, за запазване на спечеленото отъ сърбитѣ още отъ 1804 год. Слѣдъ Кара-Георгия побѣгнали сенаторитѣ и останалитѣ войводи. За нѣколко врѣме турцитѣ, въпрѣки героизъма на нѣколко отдѣли отряди сръбска войска, завладѣватъ цѣлата страна. Австрийскитѣ власти забранили на Кара-Георгия да се отдалечава отъ австрийската граница. По ходатайството на руското правителство на Кара-Георгия било позволено да се прѣсели въ Русия; той се поселилъ въ Хотинъ (Бесарабия), дѣто вземалъ участие въ дѣйностьта на гръцката Хетерия. Прѣзъ юлия 1817 година той избѣгва въ Сърбия. за да подигне отново сърбитѣ срѣщу турцитѣ и се явилъ при главатаря на сърбитѣ въ Семендриа Вуица Вуличевичъ, единъ отъ неговитѣ стари помощници. Този послѣдния скрива Кара-Георгия въ една близка ферма, въ Ясеница, и увѣдомилъ за неговото пристигане

турскитѣ и сръбскитѣ власти въ Бѣлградъ. Това всичко станало съ знанието на Милоша Обреновича „новия върховенъ князь на сръбския народъ". По заповѣдъ дошла отъ Бѣлградъ Вуица прѣзъ нощьта на 24 юлий убилъ своя гостенинъ. Главата на Кара-Георгия била изпратена на бѣлградския паша, а той я изпратилъ на Султана.

Въ борбата срѣщу турцитѣ и въ реогранизирането на Сърбия, Кара-Георги, безъ да се гледа на неговитѣ пороци, употрѣбилъ извънредна енергия, достигаща дори до жестокость. Той накаралъ прѣдъ неговитѣ очи, безъ присѫда, да обѣсятъ негова единственъ братъ Маринко, за обезчестяване едно момиче. Въ своя частенъ животъ, той прѣзъ всичко врѣме запазилъ живота и обичаитѣ на единъ сръбски селенинъ, като свободното си отъ държавни работи врѣме, употрѣбявалъ за разни земледѣлчески работи. Такъвъ е билъ най-главния отъ героитѣ на първото сръбско възстание.

Чеховъ (Антонъ Павловичъ)

Въ началото на юлий т. г. се помина единъ отъ най виднитѣ съврѣменни руски писатели Антонъ Павловичъ *Чеховъ*, който се ползува съ европейска извѣстность.

Ч. се е роявилъ на 17 януарий 1860 год. въ Таганрогъ, дѣто е свършилъ своето срѣдньо образование, а слѣдъ това постжпилъ по медицината въ московския университетъ; въ 1884 год. той получилъ степеньта лѣкаръ, но съ медицинска практика, почти, се не занимавалъ.

Още като студентъ (1879 г.) той почналъ подъ псевдонима *Чехонте*, да пише дреби разкази, които помѣстялъ въ хумористическитѣ журнали: „Стрекоза", „Будилникъ", „Осколки", а слѣдъ това и въ нѣкой вѣстници.

Въ 1886 год. излѣзълъ първия томъ отъ неговитѣ разкази; въ 1887 г. се появилъ втория сборникъ — „Въ сумеркахъ" — който показалъ, че въ лицето на Чехова руската литература добива новъ тънъкъ художественъ талантъ.

Подъ влиянието на голѣмия си успѣхъ въ публиката и критиката, Ч. съвсѣмъ захвърля първия си жанръ да пише дребни вѣсникарски очерки и почналъ да сътруднича най вече въ ежемѣсечнитѣ журнали: „Сѣверный вѣсникъ", „Русская мысль", а по послѣ и „Жизнь".

Успѣхътъ на Ч. растелъ все по вече и по вече. Особено внимание обърнали на себе си разказитѣ: „Степь", „Скучная исторія", „Дуелъ", „Палата № 6", „Разказъ неизвѣстнаго человѣка", „Мужики", (1897 г.) „Человѣкъ въ футлярѣ", „Въ оврагѣ"; отъ драматическитѣ му сьчинения пиеситѣ — „Ивановъ", която нѣмала успѣхъ на сцѣната, „Чайка", „Дядя Ваня", „Три сестри".

Прѣзъ 1890 год. Ч. посѣтилъ Сахалинъ. Изнесенитѣ отъ това пжтуване мрачни впечатления съставили прѣдметъ на цѣла книга: „Островъ Сахалинъ" (1895 год). Слѣдъ това Ч. пжтувалъ много по Европа. Послѣднитѣ години отъ своя животъ, той, за поправяне на здравието си, постоянно прѣкарвалъ въ своето имѣние при Ялта.

Въ 1900 год. Ч. билъ избранъ почетенъ академикъ въ Пушкинското отдѣление въ академията на наукитѣ

Литературната дѣйность на Ч. се разпада на двѣ, нѣмащи нищо общо по между си, половини: периодътъ на *Чехова—Чехонте* и по сѣтнешната дѣйность, въ която даровития писатель се освобождава отъ нуждата да се приспособява къмъ вкусоветѣ и потрѣбитѣ

на читателитѣ отъ дребната преса. За това дѣление има и извѣстно основание.

Не подлежи на съмнѣние, че Ч. Чехонте въ „хумористическитѣ" разкази не стои на височината на своята репутация на първостепененъ писатель. Непосрѣдствена „хумористика", физиологически, тъй нарѣченъ „вжтрѣшенъ", смѣхъ нѣма твърдѣ много. Има наистина, доста анекдотичность и даже просто шаржъ, но у Чехонте едва ли има единъ разказъ прѣзъ шаржа на който да не проглежда психологическа и жизнена правда. Въ всѣки случай весело въ „хумористическитѣ" шаржи на Чехонте има твърдѣ малко: общиятъ тонъ е мраченъ, безнадеженъ. Прѣдъ насъ се разстила ежедневниятъ животъ съ всичкиятъ трагизъмъ на неговата дребнавость, празднина и бездушение. Бащи на сѣмействата, причиняващи на близкитѣ си всѣкакъвъ видъ неприятности по службата и загуби отъ картоигране, взятничеството на провинциалната администрация, интригитѣ на прѣдставителитѣ на интелегентнитѣ професии, на грубо пълзене прѣдъ паритѣ и властимащитѣ, невеселостьта на сѣмейния животъ, най грубиятъ егоизъмъ на „честнитѣ" хора въ отношенията имъ съ „продажнитѣ твари", безграничната тжпость на мужика, изобщо липсвене на нравствено чувство и стремежъ къмъ идеала — такава е картината, която се прѣдставя прѣдъ очитѣ на читателя въ „веселитѣ" разкази на Чехонте.

Художественитѣ похвати на Чехонте сж толкова бѣлѣжити, колкото и въ по послѣднитѣ произведения на Чехова. Най вече бие на очи необикновената сгжстеность, която и до смърта на писателя остана основна черта на художествения манеръ на Ч. И до смъртьта на Ч неговитѣ повѣсти почти всѣкога сж се почвали и свършвали въ една книжка на журнала. Сравнително „по голѣмитѣ" произведения на Ч — напр. „Степь" — често пжти прѣдставляватъ само сбирка отъ отдѣлни сцѣни, съединени само външно.

Чеховската сгжстеность е органически свързана съ особеноститѣ на негова способъ да изобразява. Причината на това е тази че Ч. никога не изчерпва своя сюжетъ всецѣло и всестранно.

Ч, рисува всѣкога само съ контури и схематично, т. е. той не дава цѣлия човѣкъ и не цѣлото положение, а само сжщественитѣ имъ очъртания. Ч. по отношение на своитѣ герои прави това, че изтъква у тѣхъ само това, което нему се чини въ даденъ човѣкъ за характерно и прѣобладаваще. Той почти никога не дава цѣлата биография на своитѣ герои; той ги разглежда въ опрѣдѣленъ моментъ на тѣхния животъ, задоволява се да каже само двѣ—три думи отъ тѣхното минало, като концентрира всичкото внимание върху сегашното. Тъй, че той рисува не толкова портрети, колкото силуети. За това неговитѣ изображения сж толкова ясни; той всѣкога бие на една точка, безъ да се увлича отъ второстепени подробности. Тази е причината за силата и релефностьта на неговото живописство, при всичката неопрѣдѣленость на тѣзи типове, които той най вече е подлагалъ на своя психологически анализъ. Ако къмъ всичко това се прибави чудесната колоритность на негова езикъ, изобилието на

сполучливи и силни думи и опрѣдѣления, то ще стане очевидно, че на Ч. много мѣсто му не трѣбва.

Особено мѣсто заематъ драматическитѣ произведения на Ч. Както повѣствователнитѣ му произведения, тъй и драматическата дѣйность на Ч. се дѣли на два периода. Отъ начало той е написалъ нѣколко наистина весели нѣща отъ които още не сж слѣзли отъ сцѣната „Медвѣдь“ и „Прѣдложение“.

Сериознитѣ пиеси отъ втория периодъ сж се създали подъ несъмненото влияние на Ибсена. Тѣ сж най главно пиеси на „настроението“, въ които сътвѣтната игра на актиоритѣ има почти рѣшаваще значение.

Сжществената отлика на Ч.—Чехонте отъ Чехова прѣзъ втория периодъ се явява сферата на наблюденията и възпроизведеното. Чехонте не отива на далечъ отъ дребосъцитѣ на обикновеното, сносното сжществуване на тѣзи крѫгове отъ обществото, които живѣятъ елементаренъ, почти зоологически животъ. Но когато критиката подигнала самосъзнанието на младия писатель и му внушила неговото високо прѣдставление за благороднитѣ страни на неговия тънъкъ и впечатлителенъ талантъ, той рѣшилъ да се издигне въ своя художественъ анализъ, почналъ да засѣга висшитѣ страни на живота и да отражава общественитѣ течения. На общия характеръ на това по късно творчество, началото на което може да се отнесе къмъ врѣмето на появяването на „Скучная история“ (1883 г.), блѣскаво се проявила тази мрачна слѣда отъ отчаяние и безнадеждна скърбь която въ 80 тѣхъ години обгърна най впечатлителнитѣ елементи на руското общество.

Този периодъ на неврастеническа разслабеность на руското общество намѣри въ лицето на Ч. своя художественъ *историкъ*. Имено историкъ: това е твърдѣ важно за разбирането на Ч. Той се отнесълъ къмъ своята задача не като човѣкъ, който иска да разказва за скърбьта, която глѫбоко го вълнува, а като външенъ човѣкъ, който наблюдава извѣстно явление и само се грижи колкото е възможно по вѣрно да го изобрази. Това, което е прието да се нарича „идейно творчество“, т. е. желание въ художествена форма да изрази своя общественъ мирогледъ, е чуждо на Ч. и по самата му натура, твърдѣ аналитическа и меланлолическа, и по тѣзи условия при които се сформирали неговитѣ литературни прѣдставления и вкусове.

Сталалъ лѣтописецъ и битописецъ на духовното израждане и издребняване на руската интелигенция, Ч. самъ се не приближилъ ни къмъ едно опрѣдѣлено литературно направление.

Отъ произведенията на Ч. има прѣведени на български само нѣколко отдѣлни разказа печатани изъ разнитѣ периодически списания.

Като образецъ въ тази книжка на списанието ще дадемъ слѣдния разкаръ на Чехово.

„Человѣкъ въ футлярѣ“ [Человѣкъ въ кутийка (кльфъ)].

Человѣкъ въ кутийка (калъфъ).

На самия край на селото Мироносицко, въ плѣвника на кмета Прокопия, се настаниха да нощуватъ закжснѣли ловци. Тѣ бѣха само двама: ветеринарниятъ лѣкарь Иванъ Иваничъ и учительтъ отъ гимназията Буркинъ. Иванъ Иваничъ имаше доста чудато, двойно фамилно име Чимша-Гималайски, което никакъ му не приличаше, и него изъ цѣлата губерния го наричаха само по име и отчество; той живѣеше въ околностьта на града на конския заводъ и сега бѣ тръгналъ по ловъ, само за да подиша чистъ въздухъ. А учительтъ отъ гимназията Буркинъ всѣко лѣто ходеше на гости у графовете П. тъй че тѣзи мѣста отколѣ ги познаваше.

Тѣ не спѣха. Иванъ Иваничъ, високъ, сухичъкъ старецъ, съ дълги мустаци, сѣдеше отъ вънка при входа и пушаше лула; мѣсечината го грѣеше. Буркинъ лежеше вжтрѣ върху сѣното и въ тъмнината не се виждаше.

Тѣ разказваха различни истории. Между другото заприказваха за това, че жената на кмета Мавра, жена здрава и не глупава, прѣзъ цѣлия си животъ не била излѣзвала вънъ отъ своето село, никога не виждала ни градъ, ни желѣзница, а прѣзъ послѣднитѣ десеть години седѣла все задъ печката и само нощѣ излѣзвала на улицата.

— Че какво чудно има въ това? — каза Буркинъ. — Хора самотни по натура, които като ракътъ или охлюватъ се стараятъ да се скриятъ въ чурупката си, на този свѣтъ има доста. Може-би, това е признакъ на атавизъмъ, повръщане къмъ онова врѣме, когато прадѣдътъ на човѣка още не е билъ обществено животно и живѣялъ усамотено въ своята дупка—пещера, а може би това е просто една отъ разновидноститѣ на човѣческия характеръ; — кой знае? Азъ не съмъ естественикъ и не е моя работа да засѣгамъ подобни въпроси; азъ искамъ да кажа само това, че такива хора, като Мавра, не сж явление рѣдко. Та на, да не ходимъ далеко да диримъ примѣри; прѣди два мѣсеца въ града умрѣ нѣкой си Бѣликовъ, учитель по гръцки езикъ, мой другарь. Вие, разбира се, сте чували за него. Той бѣше бѣлѣжитъ по това, че всѣкога, даже въ много добро врѣме, ходеше съ калоши, съ омбрела и облеченъ непрѣменно съ дебело топло палто подплатено съ памукъ. И омбрелата си държеше всѣкога въ калъфъ, и часовника въ калъфъ отъ сива замшева кожа, и,

когато изваждаше ножчето да подостри карандаша си, то и ножчето се намѣрваше въ калъфче; и лицето му, като че сѫщо се намѣрваше въ калъфъ, тъй като той всѣкога го криеше въ изнагнатата яка. Той носѣше тъмни очила, фланела, ушитѣ си запушваши съ памукъ и, когато се качеше на фаетонъ, заповѣдваше да се дигне покривката на фаетона. Съ една дума, у този человѣкъ се наблюдаваше постояненъ и непрѣодолимъ стремежъ да се окрѫжи съ обвивка, да си създаде, тъй да се каже, кутийка (калъфъ), която би го усамотила, запазила отъ външни влияния. Дѣйствителностьта го сърдеше, плашаше, държеше въ постояннна тревога и, може би, за да оправдае тази си свѣнливость, своето гнѫсене отъ сегашното, той всѣкога хвалеше миналото и това, което никога не е сѫществувало; и старитѣ езици, които той прѣподаваше, бѣха за него въ сѫщность сѫщи калоши, омбрела, дѣто той се криеше отъ сѫщинския — дѣйствителния животъ.

— О, колко е звученъ, колко е прѣкрасенъ грѫцкиятъ езикъ! — говореше той съ сладко изражение; и, като за доказателство на своитѣ думи, той съ полузатворени очи и издигнатъ пръстъ произнасяше: — Антропосъ!

И своята мисъль Бѣликовъ се мѫчеше тъй сѫщо да скрие въ кутия. За него бѣха ясни само окрѫжнитѣ писма и статиитѣ на вѣстницитѣ, въ които се забраняваше нѣщо. Когато въ окрѫжното писмо се забраняваше на ученицитѣ да ходятъ по улицитѣ слѣдъ 9 часа вечерь, или пъкъ въ нѣкоя статия се забраняваше плътската любовь, то това бѣше за него ясно, опрѣдѣлено: запретено е и туй-то А въ разрѣшаването и позволяването за него се криеше всѣкога нѣщо съмнително, нѣщо не доизказано и смѫтно. Когато въ града разрѣшаваха да се основе драматическо дружество, или читалня, или чайна, той клатѣше глава и говореше тихо:

— То разбира се, че така си е така, всичко това е прѣкрасно, но само дано не излѣзе нѣщо такова. . .

Всѣкакъвъ видъ нарушения, отклонения, отстѫпления отъ правилата го докарваха въ печално настроение, макаръ, нагледъ, това и да го не засѣгаше лично. Ако нѣкой отъ другаритѣ закъснѣеше на молебена, или се чуваха слухове за нѣкоя палавость на гимназиститѣ, или виждали нѣкоя класна наставница да се разхожда късно вечерь съ нѣкой офицеръ, то той много се вълнуваше и все говореше, само дано се не случи нѣщо! А въ педагогическитѣ съвѣти той просто ни тиранизираше съ своята прѣдпазливость, мнителность и съ своитѣ чисто-кутийни съображения за това, че ето на въ мѫжската и дѣвическата гимназии младежьта не се държи добрѣ, твърдѣ голѣмъ шумъ дигатъ въ класоветѣ, — ахъ, само дано не се научи за това нѣщо по висшето началство, ахъ, само дано не се случи нѣщо, — и, че какво ще стане ако изключимъ отъ втория класъ Петрова, а отъ четвъртия — Егорова, ще сториме много добрѣ. И какво се случва?

Съ своитѣ въздишки, охкания, съ своитѣ тъмни очила на блѣдното, мъничко лицѣ,—знаете ли мъничко лицѣ, като у катеричка—той упражняваше натискъ върху всички и ние отстѫпахме, намалявахме на Петрова и Егорова бѣлѣжкитѣ за поведение, наказвахме ги съ затворъ и въ края на краищата изключвахме отъ гимназията и Петрова и Егорова.

Той имаше чудатъ обичай — да ходи по нашитѣ квартири. Ще отиде на гости у нѣкой учитель, сѣда и мълчи, и като че нѣщо съглежда и наблюдава. Ще посиди така, нѣкой и другъ часъ и ще си отиде. Това споредъ него се наричаше „да се поддържатъ добри отношения съ другаритѣ". И, очевидно бѣше, че да ни посѣщава и да сѣди бѣше за него тежко и той вършише това само, защото считаше това за свой другарски дългъ. Ние, учителитѣ, се боехме отъ него И даже директорътъ се боеше. И макаръ нашитѣ учители и да бѣха все хора мислещи, дълбоко порядъчни, възпитани въ идеитѣ на Тургенева и Щедрина, обаче това человѣче, което ходеше всѣкога обуто съ калоши и съ омбрела, държеше въ рѫцѣтѣ си цѣлата гимназия цѣли петнадесеть години! Та не само гимназията, но и цѣлия градъ! Нашитѣ дами вече въ сѫбота вечерь не устрояваха домашни театрални прѣдставления, бояха се той да не узнае; и духовенството въ негово присѫтствие се стѣсняваше да яде блажно и да играе на карти. Подъ влиянието на такива хора, като Бѣликова, прѣзъ послѣднитѣ десеть-петнадесеть години въ нашия градъ хората взеха да се боятъ отъ всичко. Бояха се високо да говорятъ, писма да изпращатъ, да се запознаватъ, да четатъ книги, бояха се да помагатъ на бѣднитѣ, да се образоватъ. . . .

Иванъ Иваничъ, като желаеше да каже нѣщо, изкашля се, но изпървомъ си запали лулата, погледа къмъ мѣсечината, и послѣ вече каза бавно:

— Да. Мислещитѣ, порядъчнитѣ четатъ и Щедрина, и Тургенева, разни тамъ Боклевци и прочее, и на, подчинили се, търпѣли. . . . Това е то именно. . . .

— Бѣликовъ живѣяше въ сѫщата кѫща въ която и азъ,— продължаваше Буркинъ: — въ сѫщия етажъ, врата срѣщу врата; ние често се виждахме и азъ знаяхъ домашния му животъ. И въ кѫщи сѫщата история: халатъ, калпакъ, ставни, ключалки; цѣлъ редъ всѣкакви запрещения, ограничения и — ахъ, да не би да се случи нѣщо! Постно да се яде е вредно, а блажно не може, тъй като се бои нѣкой да не каже, че Бѣликовъ не пази поститѣ, и той ядеше риба пражена съ краве масло, — храна наистина не постна, но не може да се каже и на пълно блажна. Жена слугиня той не държеше отъ боезень да не би да помислятъ хората нѣщо лошо; а държеше готвачъ Атанасий, старецъ на шестдесеть години, обичащъ да попийва и полууменъ, който нѣкога си бѣ служилъ като вѣстовой и умѣяше да посготвя нѣщичко. Този Атанасий обикновено стоеше при вратитѣ съ кръстосани рѫцѣ и всѣкога мърмореше едно и сѫщого съ дълбока въздишка:

— Сега многина *такива* се навъдиха!

Спалнята на Бѣликова бѣше мъничка, като кутия, креватътъ му бѣше съ занавѣса. Лѣгайки да спи той се завиваше прѣзглава; бѣше горѣщо, душно, въ затворенитѣ врата хлопаше вѣтъра, въ печката бучеше; чуваха се въздишки изъ готвачницата, въздишки зловѣщи . . . .

И нему подъ завивката му бѣше страшно. Той се боеше да не би да се случи нѣщо, да не би Атанасий да го заколи, да не би да се промъкнатъ хайдути, и послѣ цѣла нощъ виждаше все тревожни и страшни сънища, а сутринь, когато заедно отивахме кждѣ гимназията, той биваше мраченъ, блѣденъ и виждаше се, че многолюдната гимназия, къмъ която той отиваше, бѣше страшна, противна на цѣлото му сжщество, и че да върви редомъ съ мене нему, като на человѣкъ по натура самотенъ, му бѣше тежко.

— Вече твърдѣ много шумъ се дига у насъ въ класоветѣ, — казваше той, като да се стараеше да намѣри обяснение на своето тъжно чувство. — Това вече на нищо не прилича.

И този учитель по гръцки езикъ, този человѣкъ въ кутийка можете ли да си прѣдставите, че малко остана да се ожени!

Иванъ Иваничъ бързо се обърна къмъ плѣвнята и каза!

— Шегувате ли се?

— Да, малко остана да се ожени, колкото това и да е чудно. Въ нашата гимназия назначиха новъ учитель по история и география нѣкой си Михаилъ Саввичъ Коваленко, малорусъ. Той пристигна не самъ, а съ сестра си Варенка. Той бѣше младъ, високъ, черновъ, съ грамадни ржцѣ, и по лицето му се виждаше, че той говори дебело и наистина, гласътъ му като че излѣзваше отъ бъчва: бу-бу бу. . . . . А тя вече не бѣше млада, години тридесеть, но сжщо висока, стройна, съ черни вежди, червендалеста, — съ една дума не мома, а шекеръ, и такава жива, шумяща, все пѣе малоросийски романси и се смѣе. Случили се нѣщо и тя почне да се смѣе прѣзглава ха-ха-ха. . . . ! Първото по-близко запознаване съ Коваленкови между насъ, помня, че стана на имения день на директора. Между суровитѣ, напрѣгнато утекчителни педагози, които и на имения день ходятъ по длъжность, ние видѣхме, да се ражда отъ пѣната нова Афродита: ходи съ поставини на бедра ржцѣ, смѣесе, пѣе, играе . . . Тя изпѣ съ чувство „Віютъ витры". послѣ още единъ романсъ, и още, и всички ни очарова, — всички, даже и Бѣликова. Той сѣдна до нея и каза, като се сладко усмихваше:

— Малорусийскиятъ езикъ съ своята нѣжность и приятна звучность напомня древне-гръцкия.

Това я поласка, и тя почна да му разказва съ чувство и убѣдително, че въ Гадячката околия тя има фермичка, а тамъ живѣе нейната майчица, че тамъ има такива круши, такива дини, такива тикви! Че у малоруситѣ тиквитѣ се наричатъ кабаци, а кабацитѣ (кръчмитѣ) се наричатъ шинки, и у тѣхъ варятъ борщъ (чорба) и при това „такъвъ вкусенъ, такъвъ вкусенъ, че просто—ужасъ!"

Слушахме ги ние слушахме, и тутакси всички ни озари една и сжщата мисъль.

— А добрѣ ще сторимe да ги оженимъ, — тихо ми каза директорката.

Ние, не зная защо, си спомнихме, че нашиятъ Бѣликовъ не е женень, и насъ ни се стори за чудно, дѣто до сега, нѣкакъ си, не забѣлязвахме, бѣхме съвсѣмъ изпуснали изъ прѣдъ видъ такава важна подробность въ негова животъ. Какъ той изобщо се отнася къмъ жената, какъ той рѣшава за себе си този насжщенъ въпросъ? Но рано това никакъ ни не интересуваше; може би, ние даже и да не допущахме мисъльта, че человѣкътъ, който всѣкога ходи съ калоши, може да люби.

Той вече отколѣ бѣ прѣскочилъ четеридесеттѣхъ, а тя е на тридесеть — поясни своята мисъль директорката. — Мене ми се чини, че тя би се оженила за него.

Какви нѣща се не вършатъ у насъ въ провинцията отъ тъга, колко нѣща не нуждни, безсмислени! И то за това, защото се не върши това, което трѣбва. На, напримѣръ, защо намъ ни потрѣба да жениме тогози Бѣликова, когото даже не можахме да си го въобразимъ женень? Директорката, инспекторката и всичкитѣ дами на нашитѣ гимназиални учители изведнажъ се съживиха, даже се разхубавиха, като че изведнажъ видѣха цѣль въ живота. Директорката взема въ театъра ложа, и гледаме — въ нейната ложа стои Варенка, съ ей-такова вѣтрило, свѣтеща, щастлива, и редомъ съ нея Бѣликовъ, мъничекъ, прѣвитъ като че изъ кжщи съ клѣщи сж го изтеглили. Азъ давамъ вечеринка, и дамитѣ искатъ непрѣменно да поканя и Бѣликова и Варенка. Съ една дума, машината заработи. Оказа се, че Варенка не би се отказала отъ тази женитба. Животътъ при брата ѝ не бѣ много веселъ, знаехме само това, че тѣ по цѣли дни се каратъ и хокатъ.

Его ви една такава сцена: върви Коваленко по улицата, високъ, здравъ дангалакъ, облѣченъ съ шита риза, коситѣ изъ подъ шапката висятъ на челото; въ едната му ржка снопъ книги, въ другита дебела чепата тояга. Слѣдъ него върви сестра му, сжщо съ книги.

— Та ти, Михаиле, това не си челъ! — му се кара тя високо. — А пъкъ азъ ти казвамъ, кълна се, че това нѣщо ти никакъ не си го челъ!

— А пъкъ азъ ти казвамъ, че съмъ го челъ! — вика Каваленко, като трака съ тоягата си по тротуара.

— Ахъ бе, Боже ти мой, Михалчо! Защо се сърдишъ, нели у насъ разговорътъ е принципаленъ!

— А пъкъ азъ ти казвамъ, че съмъ я челъ! — вика още по-високо Коваленко.

А въ кжщи, щомъ нѣма чуждъ человѣкъ, работата дохожда и до тупаница. Такъвъ животъ разбира се, дотѣга, искало би й се да има свое кжтче, та и възрастьта трѣбва да се вземе въ

внимание; въ такъвъ случай вече не остава врѣме за избиране, ще се омжжи за който я поиска, даже и за учителя по грѫцки езикъ. И това трѣбва да се каже, за по-голѣмата часть отъ нашитѣ моми, че тѣ сж готови да се омжжатъ за който имъ попадне. Както и да било, но Варенка почна да проявява къмъ нашия Бѣликовъ явна благосклонность.

Ами Бѣликовъ? Той у Коваленкови ходеше така, както и у насъ. Отива у тѣхъ, сѣда и мълчи. Той мълчи, а Варенка му пѣе „Віютъ витры" и го гледа замислено съ своитѣ черни очи или се разсмѣе: —ха—ха—ха!

Въ любовнитѣ работи, а особено въ женитбата, внушението играе голѣма роль. Всички — и другаритѣ и дамитѣ — почнаха да увѣряватъ Бѣликовъ, че той трѣбва да се ожени, че нему не му остава нищо повече въ живота, освѣнъ да се ожени; всички го поздравявахме, говорехме му съ сериозни лица различни глупости, отъ рода на тази, че бракътъ е стжпка сериозна; при това Варенка бѣше доста красива, интересна, тя бѣше дъщеря на статски съвѣтникъ и имаше ферма, а най главното, тя бѣше първата жена, която се отнесе къмъ него ласкаво, сърдечно — главата му се запали, и той рѣши, че той наистина трѣбва да се ожени.

— Ето тогава е било врѣмето да му се отнематъ калошитѣ и омбрелата — проговори Иванъ Иваничъ.

— Прѣдставете си, че това бѣ невъзможно. Той постави на своята маса портрета на Варенка и все идеше у дома и говореше за Варенка, за сѣмейния животъ, за това, че бракътъ е стжпка сериозна, често ходеше у Коваленкови, но начина на живота си не измѣни никакъ. Даже наопъки, рѣшението да се ожени подѣйствува на него нѣкакъ-си болезнено; той отслабна, поблѣдне, и като че още по-глжбоко влѣзе въ своята кутия.

— Варвара Саввишна ми се харесва. — ми каза той веднажъ съ слаба крива усмивчица: — и азъ зная, че всѣки человѣкъ трѣбва да се ожени, но . . . всичко това, знаете ли, се случи нѣкакси изведнажъ — много бързо. . . . Трѣбва да се помисли.

— Че какво има тука да се мисли? — му казахъ азъ. — Ожените се и туй то.

— Не, женитбата е сериозна стжпка, трѣбва прѣдварително да се прѣтеглятъ прѣдстоящитѣ задължения, отговорностьта . . . та да не би послѣ да излѣзе нѣщо. . . . Това мене много ма безпокои, азъ сега никакъ не спя. И да ти се призная, азъ се боя: тя и братъ ѝ иматъ особенъ родъ мисли, разсжждаватъ тѣ нѣкакъ-си, знаете ли, чудато и характеръ иматъ смѣлъ. Ще се оженишъ, а послѣ вижъ, че си се оплелъ въ нѣкоя история.

И той не правеше прѣдложение, все отлагаше за най-голѣмо неудоволствие на директорката и всичкитѣ наши дами; все теглеше прѣдстоящитѣ задължения и отговорностьта, а пъкъ почти всѣки день се разхождаше съ Варенка, може-би, мислеше той,

че това въ неговото положение така е нуждно, и идваше у дома, за да поговори за сѣмейния животъ И по всѣка вѣроятность, той, въ края на краищата, би направилъ прѣдложение и би се извършилъ единъ отъ тѣзи ненуждни, глупави бракове, каквито у насъ отъ тжга и отъ нѣмане какво да се прави се извършватъ съ хиледи, ако неочаквано не бѣ се случилъ единъ Kolossalische Scandal. Трѣбва да кажа, че братътъ на Варенка, Коваленко, намрази Бѣликова още отъ първия день на запознаването имъ и не можаше да го търпи.

— Не разбирамъ, — говореше ни той намъ, като свиваше раменѣ: — не разбирамъ, какъ вие можете да търпите този доносчикъ, тази умразна муцуна. Ехъ, господа, какъ можете вие тука да живѣете! Атмосферата у васъ е задушлива, нечиста. Мигаръ вие сте педагози, учители? Вие сте чиногонци, у васъ гимназията не е храмъ на науката, а е управа за благочиние, и вони на гнилость, като въ полицейски участъкъ. Не, другари, азъ ще поживѣя съ васъ още малко а послѣ ще си отида на фермата и ще почна тамъ раци да ловя и дѣцата да уча. Ще си отида, а вие си останете тука съ вашия юда, нека пукне.

Или той се смѣеше, кискаше, смѣеше до сълзи и ту съ дебелъ басъ, ту съ пискливъ гласъ ма питаше съ разперени ржцѣ:

— Защо той иде у дома и сѣди? Какво му е нуждно? Сѣди и гледа.

Той даже название бѣ далъ на Бѣликова· „глитай абожъпаукъ" (паякъ). И, разбира се, ние отбѣгвахме да говориме съ него за това, че сестра му Варенка се готви за този „абожъ паукъ". И когато веднажъ директорката му подгатна, че добрѣ би било да се омжжи сестра му за такъвъ солиденъ, отъ всички уважаванъ человѣкъ, какъвто е Бѣликовъ, той се начумери и измърмора:

— Това не е моя работа. Да се жени ако ще би и за змия, а въ чужди работи азъ не обичамъ да се бъркамъ.

Сега слушайте какво се случи по послѣ. Нѣкой си шегобиецъ бѣ нарисувалъ такава карикатура: върви Бѣликовъ обутъ съ калоши, съ запрѣтнати панталони, съ отворена омбрела, и съ него подъ ржка Варенка; отдоло подписъ: „влюбениятъ антропосъ". Изражението бѣше схванато, знаете ли, чудесно. Художникътъ, трѣбваше да е работилъ не една нощъ, тъй като всичкитѣ учители отъ мжжката и женската гимназии, учителитѣ отъ семенарията, чиновницитѣ, — всички получиха по единъ екземпляръ. Получи и Бѣликовъ. Карикатурата произведе на него най-тежко впечатление.

Излѣзваме ние заедно отъ кжщи, — това бѣше тъкмо първи май, недѣля, и ние всички, учителитѣ и гимназиститѣ, бѣхме се условили да се съберемъ въ гимназията и послѣ заедно да отидемъ пѣши вънъ отъ града, въ гората, — излѣзвама ние, а той зеленъ, по мраченъ отъ облакъ.

— Какви не добри, какви лоши хора има на този свѣтъ! — проговори той, и устнитѣ му затрепераха.

Мене той ми дожалѣ. Вървиме и тутакси, можете да си прѣдставите, достига на Коваленко яхналъ на велосипедъ, а слѣдъ него и Варенка, сжщо на велосипедъ, зачервена, заморена, но весела, радостна,

— А ние, — извика тя, — ще отидемъ прѣди васъ! А врѣмето е тъй хубаво, такова прѣлестно, че просто ужасъ!

И двамата се изгубиха. Моятъ Бѣликовъ отъ зеленъ стана бѣлъ и като че се вцѣпени. Спре се и ма гледа...

— Моля, че какво е това най-сетнѣ? — попита той. — Или, може-би, мене ма лъжатъ очитѣ ми. Мигаръ за единъ гимназиаленъ учитель и за женитѣ е прилично да ѣздятъ на велосипедъ?

— Че какво нѣщо неприлично има тука? — Казахъ азъ — И нека си ѣздятъ за тѣхно здраве.

— Та какъ е възможно това? — извика той, като се очудваше на моето спокойствие. — Какво вие приказвате?!

И той бѣше тъй поразенъ, че азъ не искахъ да отивамъ по нататъкъ и се върнахъ дома.

На другия день той всичко врѣме нервно потриваше ржцѣ и потреперваше, и по лицето му се виждаше, че не му е добрѣ. И той си отиде дома прѣди да свърши своитѣ занятия въ гимназията, което се случваше съ него за пръвь пжть прѣзъ цѣлия му животъ. Той не обѣдва. А при вечерь той се облече още по съ дебели дрѣхи, макаръ че врѣмето бѣше съвсѣмъ лѣтно, и потегли къмъ Коваленкови. Варенка я нѣмаше дома, той завари само брата й.

— Сѣднете, най-покорно моля, — проговори Коваленко студено, съ навъсени вежди; лицето му бѣше сънливо, той току що бѣше станалъ отъ сънь слѣдъ обѣдъ и не бѣше добрѣ разположенъ.

Бѣликовъ посядѣ десетина минути, като мълчеше и послѣ почна:

— Азъ дойдохъ при васъ за да ми олекне на душата. Мене ми е много, много тежко. Нѣкой-си пасквилистъ нарисувалъ въ смѣшенъ видъ мене и още едно лице, на двама ни близко. Считамъ за дългъ да ви увѣря, че азъ за това нѣщо не съмъ ни най-малко виноватъ.... Азъ не съмъ давалъ поводъ за такава подигравка, — а напротивъ, прѣзъ всичко врѣме съмъ се държалъ като напълно порядъченъ человѣкъ.

Коваленко сѣдеше намусенъ и мълчеше. Бѣликовъ почака малко и продължи тихо съ нажаленъ гласъ:

— И азъ имамъ още и други нѣща да ви кажа. Азъ отколѣ служа, а вие едва почвате службата си, и азъ считамъ за свой дългъ, като по-старъ другарь да ви прѣдпазя. Вие яхате на велосипедъ, а това забавление е съвсѣмъ неприлично за единъ възпитатель на юношеството.

— Че защо? — попита Коваленко съ дебелъ гласъ.

— Та мигаръ за това сж нуждни още обяснения, Михаилъ Саввичъ, мигаръ това не е ясно? Ако учительтъ яха на велоси-

педъ, то какво остава за ученицитѣ? Тѣмъ остава само да тръгнатъ по главитѣ си! А щомъ това не е разрѣшено съ окрѫжно писмо, тогава и не трѣбва да се практикува. Азъ вчера останахъ като гръмнатъ! А когато видѣхъ вашата сестрица, мене ми притъмне на очитѣ. Жена или мома на велосипедъ — това е нѣщо ужасно!

— А сега вие собствено какво желаете?

— Азъ желая само едно — да ви прѣдпазя, Михаилъ Саввичъ. Вие сте младъ човѣкъ, вашето бѫдеще е напрѣдъ, трѣбва да се държите много прѣдпазливо, а пъкъ вие тъй манкирате, охъ, тъй манкирате! Вие ходите съ шита риза, постоянно се скитате по улицитѣ съ нѣкакви книги, а сега отгорѣ на това и велосипедъ. За това, че вие и вашата сестрица ѣздите на велосипедъ, ще узнае директора, послѣ ще достигне и до попечителя. А какво добро можете да очаквате отъ това?

— Това, дѣто азъ и сестра ми ѣздиме на велосипедъ, това никого не засѣга! — каза Коваленко и почервеня. — А който се мѣси въ моитѣ домашни и сѣмейни работи, тогова азъ ще проводя по дяволитѣ.

Бѣликовъ поблѣдне и стана.

— Ако вие говорите съ мене съ такъвъ тонъ, то азъ не мога да продължавамъ, — каза той. — И ви моля никога въ мое присѫтствие да се не изразявате така за началницитѣ. Вие трѣбва да се отнасяте съ уважение къмъ властьта.

— Та мигаръ азъ говорихъ нѣщо лошо за властьта? — попита Коваленко, като гледаше на него съ злоба. — Моля ви, оставете ма на покой. Азъ съмъ честенъ човѣкъ и съ такъвъ господинъ, какъвто сте вие, не желая да разговарямъ. Азъ не обичамъ доносчицитѣ.

Бѣликовъ нервно се завълнува и почна да се облича бързо, съ изражението на ужасъ върху лицето. Той за пръвъ пѫть въ живота си слуша такива грубости.

— Можете да говорите каквото обичате, — каза той, излѣзвайки отъ антрето върху площадката на стълбата. — Азъ трѣбва само да ви прѣдизвѣстя: може-би, насъ ни е чулъ нѣкой, и за да не прѣтълкуватъ нашия разговоръ, и за да не излѣзе отъ това нѣщо, азъ трѣбва да съобщя за това на господина директора съдържанието на нашия разговоръ... въ общи черти. Азъ съмъ длъженъ да сторя това.

— Да съобщите? Върви, съобщавай!

Коваленко го хвана отзадъ за яката и го блъсна. Бѣликовъ се потъркoли надоло по стълбата, като трополеше съ своитѣ калоши. Стълбата бѣше висока, стръмна, но той се дотъркoли до доло благополучно; стана и се попипа за носа: цѣли ли сѫ очилата? Но въ това именно врѣме, когато той се търкаляше по стълбата, влѣзе Варенка, а съ нея още двѣ дами; тѣ стояха доло и гледаха — и за Бѣликова това бѣше най-ужасното отъ всичко друго. По добрѣ би било, му се чинеше, да си счупи

врата, двата крака отъ колкото да стане за подигравка; та сега ще узнае цѣлия градъ, ще узнае директора, попечителя, — ахъ, да не би отъ това да излѣзе нѣщо! — ще нарисуватъ нова карикатура, и всичко това ще се свърши тъй, че ще заповѣдатъ да си дамъ оставката....

Когато той стана, Варенка го позна, и гледайки на неговото смѣшно лице, окалчевено палто, калоши, не знайки въ що се състои работата и допущайки, че той е падналъ самъ нечаяно, не можа да се сдържа, а се изсмя изъ цѣло гърло.

—Ха—Ха—Ха!

И съ това гръмливо „ха—ха-ха" се свърши всичко: и сватовството и земното сѫществуване на Бѣликава. Той вече не чуваше Варенка, нито виждаше напрѣдѣ си нѣщо. Като се върна дома си, той прѣди всичко махна отъ масата портрета, слѣдъ това легна и повече не стана.

Слѣдъ три деня доде при мене Атанасий и ма попита да ли не трѣбва да се повика доктора, тъй като съ господаря нѣщо става. Азъ отидохъ при Бѣликова, Той лежеше задъ занавѣситѣ затрупанъ съ одеалото и мълчеше; питамъ го нѣщо, а той само да или не и повече никакъвъ звукъ. Той лежи а наоколо се разхожда Атанасий, мраченъ, начумеренъ, и въздиша глъбоко; а отъ него мирише на ракия като въ нѣкоя кръчма.

Слѣдъ мѣсецъ Бѣликовъ умре. На погребението му присѫтствувахме всички, т. е. двѣтѣ гимназии и семинарията. Сега когато той лежеше въ гроба, изражението му бѣше кротко, приятно, даже весело, като че му бѣше драго, че, най-сетнѣ, го поставиха въ кутия, отъ която той вече никога нѣма да излѣзе. Да, той достигна своя идеалъ! И като въ негова честь въ врѣме на погребението, врѣмето бѣше начумерено, дъжделиво врѣме, и всички ние бѣхме съ калоши и омбрели. Варенка сѫщо бѣше на погребението и, когато спущаха гроба въ земята, заплака. Азъ забѣлѣжихъ, че малорусиянкитѣ само плачатъ или се смѣятъ, срѣдньо настроение за тѣхъ не сѫществува.

Трѣбва да си призная, че погребаването на такива хора, като Бѣликова, е голѣмо удоволствие. Когато се връщахме отъ гробищата, ние имахме скромни постни физиономии; никой не искаше да прояви това чувство на удоволствие, — чувство, което прилича на онова, което ние сме осѣщали отколѣ—отколѣ, още въ дѣтинство, когато по-старитѣ излѣзваха отъ кѫщи а ние тичахме изъ градината по нѣкой и други часъ, като се наслаждавахме отъ пълна свобода. Ахъ, свобода, свобода! Даже загатване, даже слабата надежда да я притежава человѣкъ дава на душата крила. Не ли?

Ние се върнахме отъ гробищата въ добро разположение. Но мина повече отъ недѣля, и живота почна да тече по старому, такъвъ сѫщо суровъ, уморителенъ, безсмисленъ, животъ не забраненъ съ окрѫжни писма, но и не разрѣшенъ напълно; не стана

по добрѣ. И наистина, Бѣликова погребохме ама колко още такива хора въ кутии останаха, и колко още такива ще има?

— Тамъ е тя работата я—каза Иванъ Иваничъ и запали лулата.

Колко още такива ще има! повтори Буркинъ.

Учительтъ отъ гимназията излѣзе отъ плѣвнята. Той бѣше человѣкъ съ низъкъ ръстъ, дебелъ, съ съвършено оголѣла глава, съ черна брада дълга едвали не до поясъ; съ него излѣзоха двѣ кучета.

— Ехъ че мѣсечина! — каза той, като гледаше на горѣ

Бѣше вече полунощъ. На дѣсно се виждаше цѣлото село, дългата улица бѣше се протѣгнала далеко, до петь километра. Всичко бѣше се прѣдало на тихъ, глѫбокъ сънь; никакво движение никакъвъ звукъ, даже не ти се ще да вѣрвашъ, че въ природата може да бѫде тъй тихо. Когато въ лунна нощъ виждашъ широка селска улица съ нейнитѣ изби, кѫщя, мгедани заспали върби, то на душата става тихо; въ този си покой, скрила се въ нощнитѣ сѣнки отъ трудоветѣ, грижитѣ и тъгата, тя е кротка, печална, прѣкрасна и като че ли и звѣздитѣ гледатъ на нея ласкаво и съ умиление и че зло на земята вече нѣма, а всичко е благополучно. На лѣво отъ края на селото се почваше поле, то се виждаше далеко, до хоризонта, и по цѣлата ширина на това поле, залѣно отъ свѣтлината на мѣсечината, сѫщо нѣмаше нито движение, нито звукъ,

— Това си е то, тамъ е тя работата, — повтори Иванъ Иваничъ. — Ами това, дѣто ние живѣемъ въ града въ задуха, въ тѣснота, пишемъ не нуждни книги, играемъ на карти-винтъ, мигаръ това не е кутия? Ами това, дѣто ние прѣкарваме цѣлия си животъ между бездѣлници, дразнители, глупави, праздни жени, говориме и слушаме разни глупости — мигаръ това не е кутия? Ето на, ако обичате, азъ ще ви разкажа една твърдѣ поучителна история.

— Не, вече е врѣме да се спи, — каза Буркинъ. — Остави за утрѣ. Двамата влѣзоха въ плѣвнята и лѣгнаха на сѣното. И вече двамата бѣха се завили и задрѣмали, когато ненадѣйно се чуха леки стѫпки: тупъ, тупъ. Нѣкой ходи близо до плѣвнята; повърви малко и се спира, а слѣдъ минута пакъ тупъ, тупъ,... Кучетата взеха да ръмжатъ.

— Това е Мавра, каза Буркинъ.

— Да виждашъ и да слушашъ какъ лъжатъ, — проговори Иванъ Иваничъ, като се обръщаше на друга страна: — и тебе да та наричатъ глупецъ за това, че ти търпишъ тази лъжа, прѣнасяшъ обидитѣ и униженията, да не смѣешъ да заявишъ открито че ти си на страната на честнитѣ, свободнитѣ хора, и самъ самичъкъ да лъжешъ, да се усмихвашъ, и всичко това само за насѫщния хлѣбъ, само за топлото кѫтче, за нѣкой чинецъ, който бодка не струва, -- не, по-вече е невъзможно така да се живѣе

— Това, вече вие отъ друга опера, Иванъ Иваничъ, — каза учителя. — Хайде да спиме.

И слѣдъ десеть минути Буркинъ вече спеше. А. Иванъ Иваничъ все се обръщаше отъ една страна на друга и въздишаше, а послѣ стана, излѣзе на вънъ и, като седна на прага, запуши лулечката.

Прѣведе: *Ст. Н. Л.*

Св. Климентъ.

27. юлий е твърдѣ важна дата въ историята на българитѣ. На 27. юлий се поминалъ св. Климентъ, най-дѣятелниятъ, най-трудолюбивиятъ и най-способниятъ измежду св. седмочисленици.

Паметьта на св. Климентъ, както и оная на доблестнитѣ му другари, тука съвсѣмъ бѣ забравена. Обаче, тя живо се помни въ Македония, особено въ Охридъ и околията, дѣто светителствуваха тѣ. Тая паметь е цѣнна за насъ, защото ни прѣнася хиляда години назадъ и ни кара да си припомнимъ, какво е било, и да видимъ, какво е сега.

Може ли да си прѣдстави четецътъ положението на нашитѣ прадѣци прѣди десеть вѣка? Може ли да разбере, какви бѣха, какво вършеха, къмъ какво се стремеха тѣ? Само тогава ще може да оцѣни грамадното културно, просвѣтително и национално значение на св. Климента и на другаритѣ му.

Дива страна населена съ диви славяни. Мракъ и невѣжество владѣеше навсѣкждѣ. Езичеството царуваше съ всичка сила Суевѣрие и поганство разяждаха людето Войнитѣ бѣха идеалъ, грабежитѣ и опустошенията ги въодушевяваха. Обаче, зората на християнството се задаваше вече отъ изтокъ. Отдѣлнитѣ личности отдавна се покланяха на кръста и вѣрваха въ Христа — Спасителя. Тѣ бѣха първитѣ проблѣски, първитѣ лжчи на изгрѣващето спасително слънце.

На българския прѣстолъ се възкачи смѣлиятъ и рѣшителниятъ, но наклоненъ на тиха и културна работа, славенъ царь, Борисъ. Той разбра съ своя великъ умъ, че трѣбва да се приеме християнството и да се направи господствующа религия, защото народътъ отдавна вече бѣше отишелъ напрѣдъ, а само царьтъ и болярството киснеха въ езичество. Дълбока пропасть зѣеше между тия два противоположни полюса въ една държава, два силни и важни фактора за дълголденствието и напрѣдъка на единъ народъ. — „Ще я напълня, рече далекогледиятъ Борисъ, ще се сближа съ народа си“. И стори това. И блѣсна зарята на християнството по вси посоки и настана нова ера въ историята на българския народъ.

Кой ще гони мракътъ невѣжеството, кой ще се бори съ закоренѣлото езичество и съ поганскитѣ суевѣрия?

Св. седмочисленици тамамъ се явиха на врѣме. Ученицитѣ на Кирила и Методия, начело съ неуморимия Климента, изпждени отъ католическото коварство изъ Моравия, дойдоха въ току що озарената отъ лжчитѣ на християнството България. Тѣ бѣха желанни гости, скжпи и неоцѣними изгнаници. Царь Борисъ ги прие съ велика радость, държа ги въ столицата си, отдаде имъ голѣми почести, а послѣ ги изпрати на западъ отъ царството си, гдѣто се чувствуваше най-голѣма нужда за просвѣта и проповѣдь.

Св. Еразъмъ отдавна бѣ проповѣдвалъ християнството около Лихнидското езеро и въ самия градъ Лихнида. Основалъ монашество въ славнитѣ Лукридски ридове, които отпослѣ станаха столица на великия Самуила. Обаче, нови нашествия на езичници и варвари, нови военни вълни и съсипителни бури унищожиха всичко и задръстиха наоколо пакъ съ мракъ и езически суевѣрия.

Тукъ се настаниха славнитѣ и неуморнитѣ Кирилъ и Методиевитѣ ученици и почнаха своята велика мисия и я извършиха съ голѣмъ успѣхъ докрай. И народътъ, благодаренъ отъ великитѣ имъ дѣла, помни ги още и ще ги помни докато свѣтъ свѣтува. Обаче, не трѣбва ли тѣхната паметь да възкръсне и тукъ, както била нѣкога, както е сега въ Македония? Трѣбва. Св. Климентъ и другаритѣ му бѣха български ратници. Тѣхното велико дѣло бѣше, колкото църковно, толкова и национално. Длъжность е на Св. Синодъ да постанови да се чествува тѣхната паметь изъ цѣла България. Длъжность е на българскитѣ управници да направятъ тоя праздникъ официаленъ. Той трѣбва да бжде вторъ училищенъ праздникъ, защото, ако не бѣха св. Климентъ и св. Наумъ, нѣмаше да сжществуватъ българи покрай дивнитѣ брѣгове на Охридското езеро, българи, готови, както въ старо врѣме, тъй и въ ново да умиратъ за великата българска идея.

Българи, разберете голѣмото национално значение на тоя великъ праздникъ и кажете: „кждѣто се празднува св. Климентъ и Наумъ, не може да има инородци, освѣнъ люде каквито бѣха тѣ, на каквито проповѣдваха тѣ“.

Като пишемъ горнитѣ редове, ни иде на паметь една велика дата — 1916. година 27. юлий, когато навършватъ хиляда години отъ славната кончина на тоя духовенъ и националенъ ратникъ на българщината. Вѣрваме, българскиятъ миръ нѣма да я забрави. Обаче, той трѣбва да си припомни друга една поскорошна дата, не по-малко важна отъ първата. Тя е датата на смъртьта на великия царь Борисъ-Михаила — 2. май 1907. год. Помислилъ ли е нѣкой за тая бѣлѣжита хилядагодишнина, направено ли е нѣщо или пъкъ почнало ли се е да се прави, за да се отпразнува по-достойно, по-блѣскаво?

Е. Спространовъ.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Учебното дѣло въ Галиция. Галицкиятъ земски училищенъ съвѣтъ е публикувалъ отчета за състоянието на народнитѣ училища въ Галиция прѣзъ учебната 1902—1903 г. Числото на дѣцата, посѣщавали народнитѣ училища, се уголѣмило съ 52,044 души, а посѣщавалитѣ допълнителнитѣ училища — съ 15,933 души. Количеството на учителитѣ и учителкитѣ се уголѣмило съ 627 души, а на ученицитѣ въ педагогическитѣ училища — съ 158 души. Общото число на дѣцата, посѣщавали народнитѣ и частнитѣ училища достигнало 800,113 души; допълнителнитѣ пъкъ училища имали 164,451 ученика. Въ училищата имало всичко 9,414 учители, отъ които 1,013 души не притежавали изискваноя отъ закона цензъ за подготовка. Количеството на общинитѣ, които нѣмали свои училища или не се присъединили къмъ други общини съ училища, прѣзъ отчетната година намалѣли отъ 1,062 на 981.

Прѣзъ отчетната година числото на дѣцата на училищна възрасть възлѣзвало на 1,401,421 души, тъй че, около 600,000 дѣца ($^{3}/_{7}$) оставатъ безъ училищно образование.

Населението на Галиция се разпада по народности на двѣ почти равни части: поляци и малоруси; за това и училищата се дѣлятъ на полски и малоруски; първитѣ сж 2,228, а вторитѣ — 2,218. Въ полскитѣ училища малоруския езикъ не е задължителенъ, а въ малорускитѣ училища полския езикъ се изучава задължително отъ всички ученици, които трѣбва да се научатъ да говорятъ и пишатъ правилно по полски. За това въ малорускитѣ училища обучението изобщо не дава такива добри резултати, както въ полскитѣ.

Намаляването на нѣмцитѣ въ Моравия. Въ виенскиятъ „Volkszeitung“, органъ на нѣмскитѣ националисти, е помѣстена една статия на проф. Бендель за опаснозститѣ, които заплашватъ германизма въ Моравия. Моравия ужъ била заплашена да бжде напълно почехена. „Чехитѣ, като искатъ да се признае чехския езикъ за официаленъ и да се отвори чехски университетъ въ Бернъ (Брюнъ) или Олмюцъ, се ржководятъ отъ най-грубъ националенъ егоизъмъ“, — твърди професорътъ — депутатъ на парламента. Че чехитѣ малко по малко се доближаватъ до своята

желана цѣль, това се подтвърдява отъ статистиката. Достатъчно е да сравните цифритѣ отъ прѣброяването на народонаселението прѣзъ 1890 и 1900 година, за да се убѣдите въ това. Отъ голѣмитѣ моравски градове биятъ въ очи съ порастването на нѣмското население прѣзъ изтеклото столѣтие само два — Знаимо (Znaim) и Олмюцъ. Колкото се отнася до провинцията, то въ 58 отъ 68 окржга числото на нѣмското население се е намалило; а въ цѣлата Моравия нѣмцитѣ прѣзъ 1900 год. съставлявали само 27.3% отъ цѣлото население, когато прѣзъ 1890 год. тѣ били почти 30%.

Одеско Славянско благотвор. общество „Св. Кирилъ и Методій“. Споредъ отчета за 1902 год. дружеството е имало 169 члена, въ това число 2 пожизнени и 35 почетни. Равносмѣтката възлиза на сумата 12,939 02 рубли — 6200 рубли сж назначени за поддържане пансиона „Питомникъ славянскихъ дѣвицъ“, отъ който дружеството получава и най-главното перо отъ своя приходъ 3,500 рубли плата отъ себеподдържнитѣ ученици — пансионерки.

Споредъ отчета, дѣйностьта на обществото най-главно се заключавало въ устрояването народни четения и драматически прѣдставления, придружени съ концертни отдѣления въ 2 градски и 10 крайградски аудитории; прѣзъ отчетната година биле устроени 328 четения, посѣтени отъ 40,840 души. Въ своитѣ публични народни четения много малко нѣщо е прочетено отъ живота на славянитѣ.

Годишното събрание на обществото станало на 11 май, за когато е било нагласено да се празнува 25 годишнината на Руско-турската война. Поканени биле на събранието командиритѣ на тѣзи части отъ войскаата, които сж вземали участие въ освободителната война. Слѣдъ молебена и панахидата за Александра II, Александра III и войницитѣ паднали въ войната, прѣдседательтъ Зеленый казалъ подходяща за войната рѣчъ. Подиръ него членътъ Драго прочелъ отчетъ за дѣйностьта на дружеството по устройството на народнитѣ четения за изтеклата 25 годишнина, а слѣдъ това биле прочетени двѣ лекции за освободителната война и късъ прѣгледъ на националния животъ на останалитѣ славяни. Въ това събрание било спомнена стогодишнината отъ раждането на извѣстния славистъ Венелинъ, а по случай 25 годишнината отъ защитата на Шипка била изпратена сътвѣтна телеграма до Българския Князь, отъ когото и билъ полученъ благодарственъ отговоръ. Нека отбѣлѣжимъ, че Одеското Славянско благотворително общество е единственото въ Русия, което има свое разкошно здание съ своя собствена аудитория на името на Маразли отъ пожертвуванието на когото и е построено.

Ржководство за нѣмцитѣ задъ границата. Подъ това чудато заглавие (Handbuch des Deutshtums im „Ausland") е излѣзла една книжка издадена отъ извѣстната пангерманска организация. „Allgemd. eutcher Schulverein" за запазване нѣмството задъ границата на нѣмско. Съставителитѣ на ржководството сж извѣстнитѣ дѣйци на пангерманизма проф. Паулсенъ, Дибелиусъ, Ленцъ. Авторитѣ всенѣмци се изказватъ доста прѣдпазливо за конечнитѣ цѣли на „всенѣмската организация". Тѣ се стараятъ да прѣспятъ бдителностьта на тѣзи, противъ които тѣ работятъ. Напримѣръ, проф. Паулсенъ, като кани нѣмцитѣ задъ граница да пазятъ своята народность противъ напора на „възраставащата енергия" прѣдпазва ги отъ всѣкакви авантюристически политически стремежи и имъ прѣпоржчва „да сбезоржжватъ противницитѣ съ лойялность, която стои по високо отъ всѣкакви подозрения". „Нѣмцитѣ въ Австро Унгария" ще принесатъ голѣма услуга на нѣмското дѣло, ако проявятъ вѣрность на своята държава; всѣки стремежъ насоченъ къмъ разрушаване съсѣднитѣ държави съ цѣль да бждатъ присъединени къмъ германската империя, се схваща отъ разумнитѣ имперски нѣмци, като заплашване безопасноста на империята и бѣда за нѣмската народность". Проф. Паулсенъ говори мъгляво за нѣкакво си „бждеще политическо единение на всичкитѣ европейски народи въ което ще се примирятъ народноститѣ, които сега хранятъ една къмъ друга само умраза" . . . Но даннитѣ, привеждани отъ самото „Ржководство" за дѣйностьта на „училищния съюзъ" въ Австрия напримѣръ, показватъ съвсѣмъ другитѣ задачи на „пангерманиститѣ", а не за „политическото единение на всичкитѣ европейски народи".

Напримѣръ: въ прѣдѣлитѣ на Чехия всенѣмската училищна организация прѣслѣдва единствено унищожаването чехската народна индивидуалность. А особено ясно се вижда това отъ цифритѣ привеждани отъ самото „Ржководство" относително нѣмскитѣ и смѣсенитѣ — чехско-нѣмски окржзи. Въ 26 нѣмски училища въ Прага се учатъ 1432 нѣмци 323 чехи и 3480 „чехонѣмци". (Sic!) т. е. по правилно казано, просто чехи. Прага съставлява особенъ смѣсенъ чехско-нѣмски окржгъ. А ето и даннитѣ за чисто нѣмскитѣ окржзи, дѣто има чехски малцинства. Въ нѣмскитѣ училищни окржзи на Чехия има 3459 училища. Въ тѣхъ се обучаватъ нѣмски дѣца — 332,118, чехски — 14.203 и „чехско-нѣмски". — 30,320. Въ Чехскитѣ училищни окржзи въ Чехия има 3,036 училища; въ тѣхъ се учатъ дѣца: чехски — 597,149, нѣмски — 2,063 и „чехско-нѣмски" — 10,743; тъй че въ нѣмскитѣ училища въ Чехия (чехи въ Чехия има — 3,390.093 души, нѣмци — 2.337.012 души) се германизиратъ до 14,203 чисто чехски дѣца и около 30 000 тъй наречени „чехско-нѣмски". Въ Моравия положението е още по-краснорѣчиво. 675 492 нѣмци живѣщи въ Моравия иматъ 88,072 дѣца-ученици, а 1,727.270 чехи — 261 007 дѣца ученици; и редомъ съ това въ нѣмскитѣ училища се германизиратъ още 31,037 дѣца на „чехо-нѣмцитѣ". Прѣдъ видъ

на всичко това, каква цѣна иматъ или могатъ да иматъ фразитѣ за бждещето мирно съжителство на народитѣ отъ обединена Европа?

Антиполяшката политика въ Прусия. Въ Пруския Ландагъ се разисква новия законопроектъ за вжтрѣшното колонизиране източната часть на Прусия. Този законопроектъ, както знаемъ, има за цѣль да не допусне поляцитѣ да купуватъ земя тамъ и да се остави монопола за купуване земи само на пруската колонизационна комисия.

§ 13 оъ този законопроектъ забранява купуване земи и заселяване въ Познанъ и Източна Прусия безъ разрѣшение на провинциалния призидентъ, който рѣшава въпроса „да ли купуването отъ нѣкого земя не противорѣчи на цѣлитѣ на колонизационния законъ." Единъ отъ депутатитѣ на центра, г. Рьоренъ, остро възразявалъ противъ законопроекта, тъй като той нарушава принципа на равенството на гражданитѣ прѣдъ закона, тъй като е насоченъ противъ поляцитѣ. Полякътъ Скаржинский сжщо говорилъ противъ законопроекта, като нарушаващъ принципа: „justitia regnorum fundamentum" Министърътъ на Земледѣлието. Подбѣлский (полякъ-ренегатъ), призналъ, че новиятъ законъ има за цѣль да отстрани опасния за колонизационната комисия конкурентъ — полскитѣ банки, които изобщо се занимаватъ съ политика. Министърътъ пъкъ Хаммерщайнъ за да защити законопроекта посочилъ на противодържавническитѣ тенденции на поляцитѣ въ всички държави: „Ние искаме да видиме поляцитѣ да станатъ добри германски патриоти" — заявилъ той.

Законопроектътъ е вече изпратенъ въ комисията и нѣма съмнѣние, ще бжде приетъ отъ ландтага.

А пъкъ работитѣ на колонизационната комисия, въ полза на която е изработенъ този законопроектъ, наистина не вървятъ много добрѣ.

Оказва се, че селенитѣ отъ централна Германия не искатъ да се прѣселватъ въ полскитѣ провинции, дѣто тѣ срѣщатъ и поляшката умраза и опекунството на прускитѣ чиновници. Въ послѣдньо врѣме биле повикани да се прѣселятъ много нѣмци отъ Унгария; но прускитѣ власти скоро се разочаровали отъ този колонизационъ материалъ. Оказало се, че унгарскитѣ нѣмци говорятъ много лошо по нѣмски — а добрѣ само по маджарски или ромжнски. Тѣ, въ културно отношение, прѣдставлявали слабъ елементъ и даже, отъ дългото живѣяне въ Източна Европа малко подивѣли: женитѣ имъ напр. правятъ на прускитѣ нѣмци впечатлението на нѣкакви си циганки. Има планъ да се възползуватъ отъ тѣзи нови прѣселенци за работитѣ по фабрикитѣ въ Саксония; но фабрикантитѣ прѣдпочитатъ работницитѣ поляци прѣдъ тѣхъ.

Въ гр. Познани прѣди нѣколко деня бѣ свикано полско народно събрание („*вѣче*") за да се направи протестъ противъ новия пруски законъ за вжтрѣшната колонизация На многолюдното събрание се явили и депутатитѣ на полския клубъ г. г. Брей-

Ржководство за нѣмцитѣ задъ границата. Подъ това чудато заглавие (Handbuch des Deutshtums im „Ausland") е излѣзла една книжка издадена отъ извѣстната пангерманска организация. „Allgemd. eutcher Schulverein" за запазване нѣмството задъ границата на нѣмско. Съставителитѣ на ржководството сж извѣстнитѣ дѣйци на пангерманизма проф. Паулсенъ, Дибелиусъ, Ленцъ. Авторитѣ всенѣмци се изказватъ доста прѣдпазливо за конечнитѣ цѣли на „всенѣмската организация". Тѣ се стараятъ да прѣспятъ бдителностьта на тѣзи, противъ които тѣ работятъ. Напримѣръ, проф. Паулсенъ, като кани нѣмцитѣ задъ граница да пазятъ своята народность противъ напора на „възраставащата енергия" прѣдпазва ги отъ всѣкакви авантюристически политически стремежи и имъ прѣпоржчва „да сбезоржжватъ противницитѣ съ лойялность, която стои по високо отъ всѣкакви подозрения". „Нѣмцитѣ въ Австро Унгария" ще принесатъ голѣма услуга на нѣмското дѣло, ако проявятъ вѣрность на своята държава; всѣки стремежъ насоченъ къмъ разрушаване съсѣднитѣ държави съ цѣль да бждатъ присъединени къмъ германската империя, се схваща отъ разумнитѣ имперски нѣмци, като заплашване безопасноста на империята и бѣда за нѣмската народность". Проф. Паулсенъ говори мъгляво за нѣкакво си „бждеще политическо единение на всичкитѣ европейски народи въ което ще се примирятъ народноститѣ, които сега хранятъ една къмъ друга само умраза" . . . Но даннитѣ, привеждани отъ самото „Ржководство" за дѣйностьта на „училищния съюзъ" въ Австрия напримѣръ, показватъ съвсѣмъ другитѣ задачи на „пангерманиститѣ", а не за „политическото единение на всичкитѣ европейски народи".

Напримѣръ: въ прѣдѣлитѣ на Чехия всенѣмската училищна организация прѣслѣдва единствено унищожаванего чехската народна индивидуалность. А особено ясно се вижда това отъ цифритѣ привеждани отъ самото „Ржководство" относително нѣмскитѣ и смѣсенитѣ — чехско-нѣмски окржзи. Въ 26 нѣмски училища въ Прага се учатъ 1432 нѣмци 323 чехи и 3480 „чехонѣмци". (Sic !) т. е. по правилно казано, просто чехи. Прага съставлява особенъ смѣсенъ чехско-нѣмски окржгъ. А ето и даннитѣ за чисто нѣмскитѣ окржзи, дѣто има чехски малцинства. Въ нѣмскитѣ училищни окржзи на Чехия има 3459 училища. Въ тѣхъ се обучаватъ нѣмски дѣца — 332,118, чехски — 14,203 и „чехско-нѣмски". — 30,320. Въ Чехскитѣ училищни окржзи въ Чехия има 3,036 училища; въ тѣхъ се учатъ дѣца: чехски — 597,149, нѣмски — 2,063 и „чехско-нѣмски" — 10,743; тъй че въ нѣмскитѣ училища въ Чехия (чехи въ Чехия има — 3,390.093 души, нѣмци — 2.337.012 души) се германизиратъ до 14,203 чисто чехски дѣца и около 30 000 тъй наречени „чехско-нѣмски". Въ Моравия положението е още по-краснорѣчиво. 675 492 нѣмци живѣщи въ Моравия иматъ 88,072 дѣца-ученици, а 1,727.270 чехи — 261 007 дѣца ученици; и редомъ съ това въ нѣмскитѣ училища се германизиратъ още 31,037 дѣца на „чехо-нѣмцитѣ". Прѣдъ видъ

на всичко това, каква цѣна иматъ или могатъ да иматъ фразитѣ за бждещето мирно съжителство на народитѣ отъ обединена Европа?

Антиполяшката политика въ Прусия. Въ Пруския Ландагъ се разисква новия законопроектъ за вжтрѣшното колонизиране източната часть на Прусия. Този законопроектъ, както знаемъ, има за цѣль да не допусне поляцитѣ да купуватъ земя тамъ и да се остави монопола за купуване земи само на пруската колонизационна комисия.

§ 13 оъ този законопроектъ забранява купуване земи и заселяване въ Познанъ и Източна Прусия безъ разрѣшение на провинциалния призидентъ, който рѣшава въпроса „да ли купуването отъ нѣкого земя не противорѣчи на цѣлитѣ на колонизационния законъ." Единъ отъ депутатитѣ на центра, г. Рьоренъ, остро възразявалъ противъ законопроекта, тъй като той нарушава принципа на равенството на гражданитѣ прѣдъ закона, тъй като е насоченъ противъ поляцитѣ. Полякътъ Скаржинский сжщо говорилъ противъ законопроекта, като нарушаващъ принципа: „justitia regnorum fundamentum" Министърътъ на Земледѣлието. Подбѣлский (полякъ-ренегатъ), призналъ, че новиятъ законъ има за цѣль да отстрани опасния за колонизационната комисия конкурентъ — полскитѣ банки, които изобщо се занимаватъ съ политика. Министърътъ пъкъ Хаммерштайнъ за да защити законопроекта посочилъ на противодържавническитѣ тенденции на поляцитѣ въ всички държави: „Ние искаме да видиме поляцитѣ да станатъ добри германски патриоти" — заявилъ той.

Законопроектътъ е вече изпратенъ въ комисията и нѣма съмнѣние, ще бжде приетъ отъ ландтага.

А пъкъ работитѣ на колонизационната комисия, въ полза на която е изработенъ този законопроектъ, наистина не вървятъ много добрѣ.

Оказва се, че селенитѣ отъ централна Германия не искатъ да се прѣселватъ въ полскитѣ провинции, дѣто тѣ срѣщатъ и поляшката умраза и опекунството на прускитѣ чиновници. Въ послѣдньо врѣме биле повикани да се прѣселятъ много нѣмци отъ Унгария; но прускитѣ власти скоро се разочаровали отъ този колонизационъ материалъ. Оказало се, че унгарскитѣ нѣмци говорятъ много лошо по нѣмски — а добрѣ само по маджарски или ромжнски. Тѣ, въ културно отношение, прѣдставлявали слабъ елементъ и даже, отъ дългото живѣяне въ Източна Европа малко подивѣли: женитѣ имъ напр. правятъ на прускитѣ нѣмци впечатлението на нѣкакви си циганки. Има планъ да се възползуватъ отъ тѣзи нови прѣселенци за работитѣ по фабрикитѣ въ Саксония; но фабрикантитѣ прѣдпочитатъ работницитѣ поляци прѣдъ тѣхъ.

Въ гр. Познани прѣди нѣколко деня бѣ свикано полско народно събрание („*вѣче*") за да се направи протестъ противъ новия пруски законъ за вжтрѣшната колонизация На многолюдното събрание се явили и депутатитѣ на полския клубъ г. г. Брей-

ски, Люповски, Хожановски, Кулерски и други, а сжщо и членътъ отъ палата на господаритѣ г. Косцелский.

Първъ взелъ думата г-нъ Хожановский, който говорилъ за историческото значение на пруския законопроектъ. Изхождайки отъ историята на хилядо-годишната борба на нѣмцитѣ съ славянитѣ и новата борба на прусацитѣ противъ поляцитѣ той вижда въ новия законопроактъ единъ отъ етапитѣ на историческото движение на нѣмцитѣ къмъ Изтокъ, противъ Славянството. Слѣдъ него Д-ръ Яцковский характеризиралъ значението на законопроекта отъ социално-икономично гледище: какви ще бждатъ послѣдицитѣ отъ този законопроектъ.

Правителството се стреми за напрѣдъ да се прѣкрати раздробяването на земята, а сжщо да не могатъ полскитѣ селени и помѣщици да извличатъ полза отъ тази земя. Трѣбва цѣната на земята да падне за да може пруската колонизационна комисия, като нѣмаща конкуренти, да я купува по най-ефтина цѣна. А какво ще се случи тогава? Поляцитѣ трѣбва да обѣднеятъ, а пъкъ бѣднитѣ никога не могатъ да мислятъ за своята националность: тѣ трѣбва да държагъ смѣтка, кой имъ дава хлѣбъ. Послѣдицитѣ отъ закона ще бждатъ успѣхитѣ на социализъма между полския простъ народъ. А какво е бждещето на поляцитѣ? Тѣхното бждеще се намѣрва въ тѣхнитѣ собствени ржцѣ. Тѣ не искатъ съ никого да водятъ война; тѣ искатъ само да запазятъ своето. Поляцитѣ трѣбва да защищаватъ своя езикъ, своитѣ костели (черкови), за да не запустеятъ прѣдъ видъ чуждонародната колонизация; тѣ трѣба да обичатъ своята родна (бащина) нива, тъй като въ нея е събранъ работния потъ на тѣхнитѣ прадѣди. Земята е свещенъ реликвий за поляцитѣ.

Най-сетнѣ събранието взело слѣднята резолюция:

„Ние събралитѣ се на „Вѣче" поляци, като взехме прѣдъ видъ: 1) че пруския законопроектъ за колонизацията лишава поляцитѣ отъ правото да се заселяватъ на земята, съ което се нарушава конституцията, която признава за равноправни всички граждани, 2) че законопроектътъ има за цѣль насилване на найблагороднитѣ чувства на хората, които се коренятъ въ любовьта къмъ родната земя, 3) че законопроектътъ има за цѣль угнетяване полския народъ, който има еднакви съ нѣмцитѣ права за национално и културно развитие, 4) че той като актъ отъ грубо насилие, противорѣчи на началата на християнството и цивилизацията, — като взехме всичко това въ внимание, ние тържествено протестираме противъ този законопроектъ въ името на идеята за свободата, християнската справедливость и заявяваме публично за своята готовность съ всички сили да защищаваме своето национално сжществуване и висшитѣ идеали на човѣчеството, като сме увѣрени, че, съ Божията помощь, благополучно ще прѣживѣемъ тежкитѣ изпитания".

Разбира се, че този протестъ нѣма да спре приемането на законопроекта. Но той още единъ пжть ще напомни на евро-

пейското обществено мнѣние за тѣзи насилия, които се вършатъ въ Прусия подъ закрилата на конституцията. Парижкиятъ в. Temps даде надлежна оцѣнка на този законопроектъ. Нѣмскитѣ вѣстници се сърдятъ за това на Temps и подозирания ѝ вдъхновитель министъръ Делкасе, когото заплашватъ

Полскитѣ вѣстници справедливо посочватъ на това, че цѣлия руски печатъ справедливо осѫжда пруската противополска политика.

ХРОНИКА

Нѣмскиятъ училищенъ съюзъ. Извѣстниятъ нѣмски „Schulverein“ (училищенъ съюзъ) е издалъ за годишното си събрание отчетъ за дѣйностьта на дружеството прѣзъ 1903 год. Отъ този отчетъ се вижда, че въ 1903 г. отъ срѣдствата на Schulverein'а се издържали 16 училища съ 29 класа, отъ които въ Чехия 6, Моравия 3, Силезия 1, Галиция 1, Щирия 3 и въ Крайна 2 училища; освѣнъ това Schulverein'а поддържалъ повече отъ 34 забавачници, повечето отъ половината на които се намѣрвали въ Чехия. Schulverein'а подпомагалъ и на нѣколко обществени и поддържани отъ други лица и учреждения училища. Такива училища прѣзъ отчетната година имало 57 отъ които въ Чехия 21. Освѣнъ това съюза подпомогналъ и на нѣколко забавачници отъ които въ Чехия и Моравия на 55.

Schulverein'а притежава повече отъ 50 училищни помѣщения, отъ които 32 въ Чехия и Моравия. Любопитна рубрика въ отдѣла разходи съставляватъ: *„прибавки къмъ учителската заплата, почетни премии и възнаграждения на учители“*, за намѣрването, а отъ части и за задържането подходящи учители въ училищата на онѣзи мѣстности, които отъ гледище на езика сѫ подложени на най голѣма опасность. „Почетни премии“ прѣзъ 1903 год. биле заплатени около стотина (35 въ Чехия и 31 въ Каринтия).

За голѣмо съжаление отъ отчета се вижда, че и родителитѣ на нѣкои дѣца славяни получавали отъ Schulverein'а нѣкакви си пособия; споредъ отчета въ Чехия е имало 34 такива случая. Изобщо отчета на Schulverein'а показва ясно, че запазителната му дѣйность се простира най главно, ако не и изключително, върху славянскитѣ земи, именно чехскитѣ и словенскитѣ (Каринтия). Дѣйностьта на Schulverein'а, отъ гледище както нравствено тъй и държавническо, по нѣкога взема положително осѫдителенъ характеръ. Като говориме това ние имаме прѣдъ видъ даването *„премии“* на учители и обществени училища. Schulverein е давалъ тайни награди за германизация въ общественитѣ училища, обаче отчета не посочва нито имената на учи-

ски, Люповски, Хожановски, Кулерски и други, а
отъ палата на господаритѣ г. Косцелский.

Първъ взелъ думата г-нъ Хожановский,
за историческото значение на пруския законо
дайки отъ историята на хилядо-годишната
славянитѣ и новата борба на прусацитѣ против
вижда въ новия законопроактъ единъ отъ
ческото движение на нѣмцитѣ къмъ Изтокъ.
Слѣдъ него Д-ръ Яцковский характеризирал
законопроекта отъ социално-икономично
бждатъ послѣдицитѣ отъ този законопроектъ.

Правителството се стреми за напрѣдъ
дробяването на земята, а сжщо да не могатъ
и помѣщици да извличатъ полза отъ тази
на земята да падне за да може пруската коло
като нѣмаща конкуренти, да я купува
какво ще се случи тогава? Поляцитѣ трѣб
пъкъ бѣднитѣ никога не могатъ да мисл
налность: тѣ трѣбва да държатъ смѣтка,
Послѣдицитѣ отъ закона ще бждатъ усп
между полския простъ народъ. А какво
цитѣ? Тѣхното бждеще се намѣрва въ тѣх
Тѣ не искатъ съ никого да водятъ война
запазятъ своето. Поляцитѣ трѣбва да за
своитѣ костели (черкови), за да не запусте
народната колонизация; тѣ трѣба да оби
щина) нива, тъй като въ нея е събранъ
нитѣ прадѣди. Земята е свещенъ реликви

Най-сетнѣ събранието взело слѣдния
„Ние събралитѣ се на „Вѣче" поля
видъ: 1) че пруския законопроектъ за
поляцитѣ отъ правото да се заселяватъ на
рушава конституцията, която признава
граждани, 2) че законопроектътъ има за
благороднитѣ чувства на хората, които се
къмъ родната земя, 3) че законопроектът
полския народъ, който има еднакви съ
онално и културно развитие, 4) че той ка
лие, противорѣчи на началата на христия
ята, — като взехме всичко това въ вним
протестираме противъ този законопроектъ
за свободата, християнската справедливость
за своята готовность съ всички сили да защ
онално сжществуване и висшитѣ идеали на
сме увѣрени, че, съ Божията помощь, благо
вѣемъ тежкитѣ изпитания".

Разбира се, че този протестъ нѣма да
законопроекта. Но той още единъ пжть ще

и тѣхния националенъ фондъ.

данни за пожертвуванията събрани
националната борба на тѣхнитѣ
значение могатъ да иматъ 2500000
Съединенитѣ Щати за завѣт-
Европа: възстановаването на Полша
с. включително и прускитѣ провин-
Прусия, а ако бѫде възможно и
за това говори най ясно този
в полския националенъ фондъ
полскитѣ поляци. Полскиятъ фондъ въ
(за сега такъвъ е Д-ръ Л. Са-
редица довѣрени хора. Американ-
наложили доброволенъ данъкъ въ полза
членъ отъ Националния Сѫюзъ,
съ всѣкаква насока съ 56,000
известна опрѣдѣлена отъ самаго него
тържества, даже при сѣмейни
сватби, отъ участвуващитѣ се събиратъ
националния фондъ. Полскитѣ банки
разпоположението на които се намѣр-
пожертвуватъ ежегодно по 1% отъ сво-
полски цѣли, а сѫщо и за нацио-
Полската Национална Банка въ Чикаго
сумата 91.097 долара, отъ които
пропаганда 900 долара. Тѣзи значи-
въ Парижъ до г. Галезовский, дирек-
Музей, а сѫщо и на националния фондъ.
американското отдѣление отъ Нацио-
че на 1 декемврий 1903 година въ
391 долара, а вноскитѣ за ноемврий сѫ-
3672 долара. Такива съобщения могатъ
постоянно въ американскитѣ полски вѣстници
достатъчни, за да се сѫди съ какви
Европа полската тайна организация.

Изъ „Славянски вѣкъ“ № 83.

ьта на „Сръбската Матица“ прѣзъ

отчетъ на „Сръбската матица“ за
края на отчетната година Дружест-
подъ името „Сръбска Матица“ отъ
този основенъ фондъ на Дружеството
на името на Иована Наки и Петра
000 и 70000 крони. Най голѣмата
1903 год. дружеството е употрѣ-
народа. Само за напечатване тѣзи

телитѣ, нито количествата не даденитѣ *„като премии“* (а не подкупи?) количества при отдѣлнитѣ случаи.

„Schulverein“ при своята дѣйность харчи грандиозни срѣдства; прѣзъ 1903 год. доходътъ му достигналъ до 442,682 крони, а разходитѣ — 339,121 крони.

Даннитѣ съобщавани отъ отчета на Schulverein'а сж силно разтревожили словянския, а особено чехския печатъ.

Резултатитѣ отъ изборитѣ за депутати въ Галиция. Тъй като полското болшинство на сейма въ Галиция отказало основаването малоруска гимназия въ гр. Станиславовъ, то рускитѣ народни прѣдставители на 16 октомврий 1903 год. напуснали засѣданията на лвовския сеймъ и се отказали отъ посолскитѣ (депутатскитѣ) мандати. Вслѣдствие на това въ десетъ „повѣти“ (избирателни околии) въ Галиция, отъ които биле избрани рускитѣ депутати, на 1 юний т. г. бѣха произведени допълнителни избори. Тѣзи избори за всеобщо очудване се извършили при пълно спокойствие, при небивали до сега обстоятелства, тъй като правителството не се намѣсило и не влияло на изхода имъ, а полскиятъ централенъ избирателенъ комитетъ не поставилъ, съ изключение на двѣ мѣста, свои кандидати. Двѣтѣ главни руски партии въ Галиция: руската — народна и украйнофилската рѣшили да подържатъ въ изборътъ избирането на първитѣ „сецесионистски“ депутати и само съ кандидатурата на А. Барвински руската народна партия не можала да се помири, тъй като считала този депутатъ като главенъ виновникъ за раздоритѣ между руския народъ въ Галиция и за въвеждането въ галицко-руската писменость на безобразната фанетика. По този поводъ твърдѣ умѣстни бѣлѣжки сж помѣстени въ органа на полскитѣ консерватори „Przehlad,“ който казва: „Старо руската партия или тъй наречената москофилската (т. е. руската-народна партия) още отколѣ ненавижда г. Барвински за въвеждането фонетиката въ училищата. Всѣки литературено образованъ человѣкъ разбира това прѣзрение, тази омраза, които трѣбва да чувствуватъ къмъ фонетиката хората, които стоятъ на историческо гледище и употрѣбяватъ етимологическия правописъ.

Въ бродскиятъ повѣтъ (избирателна околия) на която депутатъ до сецесията (отказването отъ депутатскиятъ мандатъ), бѣше Ал. Барвински, руската народна партия поставила свой самостоятеленъ кандидатъ о. Теодосия Ефиновичъ, противъ волята на украйнофилската партия., вслѣдствие на което депутатския изборъ въ тази околия получи значение на прѣмѣрване силитѣ на двѣтѣ партии помежду имъ. Побѣдила руската-народна партия, избранъ билъ г. Ефиновичъ, въпрѣки най-усилената агитация отъ страна на украйнофилитѣ. А отъ това става явно, че украйнофилитѣ длъжатъ своето господство на поляцитѣ, и че безъ тази поддържка тѣ сж въ малцинство. Въ останалитѣ 9 „повѣта“ сж избрани все първитѣ руски депутати.

Изъ „Славянски вѣкъ“ № 82

Поляцитѣ въ Америка и тѣхния националенъ фондъ. „Nat. Korr.“ съобщава слѣднитѣ данни за пожертвуванията събрани отъ поляцитѣ въ Америка за националната борба на тѣхнитѣ съплеменници въ Европа. Какво значение могатъ да иматъ 2500000 поляци, които живѣятъ въ Съединенитѣ Щати за завѣтнитѣ цѣли на поляцитѣ въ Европа: възстановаването на Полша въ границитѣ на 1772 год. т. е. включително и прускитѣ провинции — Познань и западна Прусия, а ако бѫде възможно и Източна Прусия и горня Силезия, за това говори най ясно този фактъ, че третината отъ вноскитѣ въ полския националенъ фондъ била направена отъ американскитѣ поляци. Полскиятъ фондъ въ Америка има особенъ комисаръ (за сега такъвъ е Д-ръ Л. Садовскій въ Чикаго) и цѣла редица довѣрени хора. Американскитѣ поляци сами сѫ си наложили доброволенъ данъкъ въ полза на националния фондъ. Всѣки членъ отъ Националния Сѫюзъ, въ който влѣзватъ 646 дружества съ всѣкаква насока съ 56,000 члена, внася всѣка година извѣстна опрѣдѣлена отъ самаго него сума. При всички национални тържества, даже при сѣмейни праздници, рождени дни, сватби, отъ участвуващитѣ се събиратъ пожертвувания въ полза на националния фондъ. Полскитѣ банки въ Чикаго и Милучки, въ разположението на които се намѣрватъ значителни капитали, жертвуватъ ежегодно по 1% отъ своитѣ печалби за национални-полски цѣли, а сѫщо и за националния фондъ. Доходътъ на Полската Национална Банка въ Чикаго прѣзъ 1903 год. достигналъ сумата 91.097 долара, отъ които били отдѣлени за полската пропаганда 900 долара. Тѣзи значителни суми се изпращатъ въ Парижъ до г. Галезовский, директорътъ на Раперсвалския Музей, а сѫщо и на националния фондъ. Състоянието на касата на американското отдѣление отъ Националния фондъ. било такова, че на 1 декемврий 1903 година въ касата имало сумата 27 591 долара, а вноскитѣ за ноемврий сѫщата година достигнали 8672 долара. Такива съобщения могатъ да се срѣщнатъ само случайно въ американскитѣ полски вѣстници но и тѣзи свѣдѣния сѫ достатъчни, за да се сѫди съ какви срѣдства располага въ Европа полската тайна организация.

Изъ „Славянски вѣкъ“ № 83.

Отчетъ за дѣйностьта на „Сръбската Матица“ прѣзъ 1903 год. Отъ печатаниятъ отчетъ на „Сръбската матица“ за 1903 год. се вижда, че къмъ края на отчетната година Дружеството е имало единъ фондъ подъ името „Сръбска Матица“ отъ 364,483·15 крони. Освѣнъ този основенъ фондъ на Дружеството принадлежатъ още фондоветѣ на името на Иована Наки и Петра Ионевичъ, порастнали до 55000 и 70000 крони. Най голѣмата часть отъ разходитѣ си прѣзъ 1903 год. дружеството е употрѣбило за издаване книги за народа. Само за напечатване тѣзи

книги била отпуснати 8000 крони, и за календарь 3500 крони; всичкитѣ разноски на дружеството се покачватъ на 14,988·79 крони, употрѣбени най главно за просвѣтителни цѣли.

Отъ „Славян. вѣкъ“ № 83.

Прѣминаването отъ униатство въ православие въ Галиция. Малоруската енория Залуче (Галиция) заявила на властьта, че иска да прѣмине отъ унията въ православие и се обърнала къмъ буковинския православенъ митрополитъ съ молба да имъ назначи православенъ свещеникъ. Той като митрополитътъ не отговорилъ и до сега, то общнната се обърнала за помощь къмъ Г. Пидуляка депутатъ въ парламента. Съ този въпросъ се занимаватъ всички мѣстни вѣстници. „Gazeta Narodova“ съобщава, че униатската консистория и до сега не била получила официално съобщение за взетото отъ общината Залуче рѣшение, макаръ общината и да заявила за своето рѣшение на мѣстната властъ. Вѣстникътъ при това изказва надежда, че Галицкиятъ униатски митрополитъ нѣма да допусне тази община да прѣмине въ православие. По този начинъ, може би, че и въ Залуче, ще се разиграе такава сжщо комедия, каквато се протака цѣли вече двѣ години и въ словенската община Рицманье при Триестъ (глед. „Слав. Гласъ“ кн. 1, год. II), дѣто населението е лишено отъ черковно богослужение.

КНИЖНИНА.

Руско-Японската война и международното право. Сказка държана въ Славян. Благотворител. Дружество на 2-й Май 1904 год.) отъ Д-ръ М. Поповилиевъ — София. 32 стр.

На 2 й Май т. г. Г. Поповилиевъ, професоръ по международното право при Висшето училище, прочете въ салона на Славянското благотворител. Дружество, прѣпълненъ съ публика, публична сказка, която сега Г. Поповилиевъ е издалъ въ отдѣлна брошура.

Отъ началото на брошурата Г. Поповилиевъ дава на късо историята на развивалитѣ се дипломатически отношения между Русия и Япония до почването на неприятелскитѣ дѣйствия; какъ тѣзи отношения отъ начало приятелски, ставатъ студени и обтѣгнати, до дѣто най сетнѣ ставатъ явно враждебни и се свършватъ съ почване на неприятелскитѣ дѣйствия. Слѣдъ това авторътъ изнася некоректнитѣ дѣйствия на Япония при прѣкъсването дипломатическитѣ прѣговори съ Русия и почването неприятелскитѣ дѣйствия. Тази некоректность се е проявила въ слѣднето:

1) дѣто Япония, прѣди да дочака послѣдния руски отговоръ на нейната нота, който тя знаела, че е изпратенъ по телеграфа, е прѣкъснала дипломатическитѣ сношения съ Русия, 2) за дѣто слѣдъ прѣкъсването на дипломатическитѣ сношения, Япония започнала неприятелскитѣ дѣйствия безъ да прибѣгне да поиска посрѣдството („добритѣ услуги") на нѣкоя неутрална приятелска на двѣтѣ страни държава,

3) за начина по който се почнаха неприятелскитѣ дѣйствия безъ обявяване война,

4) за дѣто японската ескадра прѣди обявяването на войната нападнала два руски военни парахода „Варягъ" и „Кореецъ" въ едно неутрално пристанище — Чемулпо,

5) за дѣто Япония още прѣди обявяването на войната и откриването на военнитѣ дѣйствия, е почнала да стоварва свои войски въ Корея, което не било позволено по единъ договоръ сключенъ между Русия и Япония,

6) най сетнѣ, дѣто японцитѣ извѣстно врѣме прѣди откриването военнитѣ дѣйствия заловили като призъ много руски търговски параходи, които се намѣрвали въ неутралнитѣ Корейски пристанища.

Брошурата на Г. Поповилиевъ завършва така:

„При констатирането на тия важни нарушения на международното право, прѣдъ человѣка изниква изведнажъ смисъльта за санкцията на това право. Обикновено се казва, че то нѣма такава санкция. И наистина, то нѣма такава санкция, каквато има вжтрѣшното право у напрѣдналитѣ държави. Но все пакъ историята отбѣлязва, че народитѣ, които сж го нарушавали, сж прѣтърпявали, вслѣдствие на една естествена реакция, която се произвеждало, нашитѣ послѣдствия на своитѣ незаконни дѣйствия. Дано и япония получи заслуженото наказание за тѣзи тежки прѣстжпления, които справедливо възмутиха обществената съвѣсть на цивилизования свѣтъ!“

И ние благопожелаваме сжщото. Брошурата се чете съ увлечение. Ние я прѣпоржчваме на читателитѣ.

Ст. Н. Л.

Периодическо списание на бълрар. книжовоно дружество въ София. LXV (година XVI) 3 — 4 свезка 1904 год. съ слѣдното сѫдържание:

I. Базалътъ въ България отъ Д-ръ Г. Бончевъ.

II. *Градътъ Варна*, отъ А. Ишириовъ.

III. *Градинарскитѣ сдружачания въ Търнов окржгъ*. Отъ Хр. Ст. Хинковъ.

IV. *Вѣсти и оцѣнки: Ржководство* по особената часть на българ. наказателенъ законъ отъ Н. Никовъ адвокатъ, разглежда В. Молловъ; — *Молитвенникъ* за православнитѣ християне, разглежда М. Д. Б.; — *Здрави и болни нерви* отъ професоръ Крафтъ-Ебингъ, разглежда Б. П.; — *Единъ релефъ съ образа на тракийския Дионисъ* отъ Г. И. Кацаровъ.

Славянска библиотека № 1. *Значение на Славянската взаимность и на Славянскитѣ благотворителни дружества.* отъ Илия С. Бобчевъ. цѣна 10 ст.

Настоятелството на Пловдив. клонъ на Славян. благотворително дружество въ България ржководимо отъ желанието *да разпространи по възможность по на широко изъ обществото идеята за Славянската взаимность*, взело похвалното рѣшение да се цържатъ редъ безплатни общедостжпни сказки. Първата такава сказка държалъ дѣятелния и симпатиченъ секретаръ на Пловдив. клонъ Г. Илия С. Бобчевъ по темата „Значение на Славянската взаимность, и на Славянското благотворително дружество“. За да може, обаче, мислитѣ изказани на тази сказка да станатъ достояние и на неслушателитѣ на г. сказчика, той рѣшава да я издаде и на отдѣлна брошура, като събраната отъ продажбата сума прѣдназначава „за да може да се събере поне една малка помощь за братскитѣ руски войници, които на далечния Изтокъ се биятъ и раняватъ въ името на Русия и Славянството“.

Заглавието на самата брошура говори най-красноречиво за нейното интересно съдържание, та нѣма нужда да се спираме по подробно на този въпросъ.

„Славянска библиотека“ ще съдържа редъ книжки, въ които българскитѣ читатели ще се запознаватъ съ по-важнитѣ въпроси относително славянството.

Езикътъ на брошурката е гладъкъ и се чете съ увлечение. Ние я прѣпоржчваме най горѣщо на нашитѣ читатели.

Ст. Н. Л.

Божидар Прокич. *Почетак Самуилеве владе. Прилог историји балканских словена у X веку.* (Изъ Гласа Српске Краљевске Академије LXIV) Београд 1901.

Въ тази мъничка брошурка Г. Прокичъ се мжчи да отговори на два спорни въпроса изъ българската история: 1) Кога се е въцарилъ Самуилъ и 2) по какъвъ начинъ. Като разглежда по редъ мнѣнията на Гилфердинга, Рачкий, Дринова, Шлюмбергера, Иречека, Сретковича. Ковачевича и Иовановича и като се не съгласява ни съ едного отъ тѣхъ, г. Прокичъ напомня, че за рѣшаването на тѣзи въпроси е нуждно и по внимателно и по критическо отнасяне къмъ историческитѣ извори, отъ колкото това, каквото сж показали историцитѣ отъ врѣмето на царь Самуила. Като най пъленъ и надежденъ източникъ за историята на царь Самуиловото царуване, трѣбва, споредъ неговото мнѣние, да се смѣта хрониката на Иоана Скилица. Макаръ той и да не е билъ съврѣменникъ на Самуила, обаче, неговитѣ свѣдѣния за послѣдния, черпени ужъ отъ Теодора Севастийски, автора на недостигналата до насъ хроника за царь Василия II, биле точни. Отъ другитѣ гръцки източници извѣстна стойность иматъ „Съвѣтитѣ и разказитѣ на византийския болеринъ въ XI столѣтие“, дѣто единъ византийски велможа, като дава съвѣти за начина какъ да се води война, привежда за примѣръ, двѣгодишната война на Самуила за освобождаванието на Лариса. Колкото се отнася до арабскитѣ историци (Яхия Антиохийски и Аль-Макина) и арменскитѣ (Асохика и Матея Едески), то тѣхнитѣ свѣдѣния сж крайно откъслечни и забъркани. Когато тѣзи източници или мълчатъ или даватъ забъркани данни, Скилица дава датата, макаръ и неопрѣдѣлена, за въцаряването на Самуила. Именно въ неговата хроника се говори дословно, че Самуилъ убилъ своя братъ Аарона, защото той искалъ да приеме царската власть и защото държалъ страната на гърцитѣ, *на 14 юлий въ областьта Раметаница.* Живи останали само Владиславъ (той е и Иоанъ), неговътъ синъ, когото спасилъ Радомиръ (той и Романъ), синътъ на Самуила. *И Самулъ станалъ монархъ на цѣла България* (Кедринъ, II p. 434 и 435). Това мѣсто е изпуснато въ латинския прѣводъ отъ хрониката на Кедрина (дѣто както се знае. Скилица е влѣзалъ като часть отъ компилацията), а въ гръцкия

тексть не е посочено годината и индикта, кога се е извършило разказваното събитие. По тази причина, едни историци, (като Дриновъ и Рачки) даже съвсѣмъ го не привеждатъ въ своитѣ трудове, а други (като Гилфердингъ, Шлюмбергеръ), макаръ и да знаели за това мѣсто, но не се помжчили да опрѣдѣлятъ датата 14 юлий, къмъ коя година се отнася. А, споредъ мнѣнието на Г. Прокича, тази година не може да бжде освѣнъ 976-а, която Скилица не е посочилъ само за това, защото нѣколко реда по отгорѣ той вече е опрѣдѣлилъ негова implecite съ думитѣ „Τῶν δὲ Βουλιάρων ἅμα τῇ τελευτῇ τοῦ Βασιλέωγ ιωαννου ἀποστατηράντων, ἄρΧειν αὐτῶν. προΧειριγονται τέσσαπεγ ἀδελφοι“. (Слѣдъ смъртьта на императора Иоана, българитѣ възстанали и изарали за свои началници четери братя).

А тъй като смъртьта на императора Иона Цимисхия се е случила на 10 Януарий 976 г., то убиването на Аарона и послѣдвалото слѣдъ него възцаряване на Самуила е станало на 14 юлий сжщата година. Тая дата, до извѣстна степень, споредъ мнѣнието на Прокича, се подтвърждава и отъ „съвѣтитѣ на византийския бояринъ“, отъ които се вижда, че обсаждането на Лариса отъ Самуила се е почнала не по късно отъ 980 год. Нова свѣтлина хвърля разказътъ на Скилица и върху обстоятелствата, при които се възцарилъ Самуилъ. Скилица категорически казва, че въ началото на възстанието върховната власть имали всичкитѣ четирма братя заедно, въ което, споредъ мнѣнието на Прокича, се е проявилъ древнеславянскиятъ принципъ за колективно наслѣдване държавната власть. По правото на старшинство главната власть получилъ най стария синъ на Шишмана Давидъ, който споредъ единодушното свидѣтелство на Скилица и Занара, билъ убитъ тутакси слѣдъ почване възстанието отъ овчаритѣ власи негдѣ между Костуръ и Прѣспа[1]). Върховната власть тогава прѣминала къмъ Мойсея, а когато послѣдниятъ билъ убитъ при обсадата на Сѣръ,—къмъ Аарона. Послѣдниятъ билъ убитъ отъ Самуила, слѣдъ като проявилъ стремление къмъ единовластие.

Такава, на късо казано, е хипотезата на Прокича. Намъ ни се чини, че втората ѝ часть е по слаба отъ първата. Трудно е да се повѣрва, че всичкитѣ четери сина на Самуила сж управлявали държавата на „задружни“ начала, първо защото въ прѣдшестващата българска история не се забѣлязва нищо подобно, второ, защото поменатитѣ думи на Скилица могатъ да се обяснятъ и така, че въ началото на възстанието различнитѣ български партии си избрали различни царе. Колкото се отнася до датата на възцаряването на Самуила то хипотезата на Прокича ни се вижда за по вѣроятна, но за „несъмнѣна“ (както я смѣта самъ авторътъ) тя едва ли може да бжде наречена. Съ Скилица г. Прокичъ се е запозналъ само отъ Кедрина, а този послѣдниятъ

---

1) Интересно е, че тѣзи думи на Скилица се подтвърждаватъ отъ надгробния паметникъ на Давида, не отколѣ намѣренъ въ с. Германъ при *Прѣспа* съ знаменития сега надписъ.

лесно е можалъ отъ стилистически съображения да съедини въ единъ разказъ нѣколко различни. Ето защо за окончателното разрѣшаване на въпроса за годината въ която се е възцарилъ Самуилъ, трѣбва да се почака до издаването гръцкия текстъ на Скилица.

Ст. Станојевич. *Византија и срби.* Книга прва. Балканско полуострово до VII века. У Новом Саду. 1903. 80 V+242. (Књиге Матице Српске, број 7 и 8). Тази книга на младия професоръ отъ бѣлградската Велика Школа Станоя Станоевичъ е началото на намислено отъ него грандиозно изслѣдване на византийско—сръбскитѣ отношения, което ще състои отъ 10 тома; отъ тѣхъ само послѣдния ще бжде посветенъ на културнитѣ отношения, а за прѣдметъ на първитѣ 9 тома автора прѣдполага да направи само политическата история на Сърбия въ нейното взаимодѣйствие съ византийската. Въ прѣдговорътъ къмъ сегашната книжка, авторътъ съ особено ударение говори за византийския характеръ на сръбската история. „Цѣлиятъ политически и културенъ животъ на сръбския народъ чакъ до идването на турцитѣ до такава степенъ е сплетенъ съ византийския и е пропоенъ отъ византийски влияния, че византийско — сръбскитѣ отношения прѣзъ първитѣ десеть столѣтия на сръбската история съставляватъ сжщностьта на сръбската история. — Политическата История на сръбския народъ въ първитѣ 5 столѣтия отъ живѣянето му на Балканския полуостровъ почти всичко врѣме е запълнена отъ борбата му за свобода и самостоятелность, борба за освобождаване отъ Византия. Въ слѣднитѣ 5 столѣтия сръбския народъ все повече и повече влѣзва въ историята на Европа и човѣчеството; но ако въ тоза врѣме и да се уголѣмява и да се усложява влиянието отъ западъ върху сръбския народъ, . . . то все пакъ, и въ това врѣме политическитѣ отношения къмъ Византия, борбата противъ нейното господство и вжтрѣшнитѣ раздори по поводъ културнитѣ и политическитѣ отношения къмъ Византия, още постоянно поглъщатъ главнитѣ сили на сръбския народъ“ стр. III и IV).

Сегашната книга състой отъ „Уводъ“ (стр. 1—53), който прѣдставлява късъ прѣгледъ на сждбинитѣ на балканския полуостровъ отъ най старитѣ врѣмена до великото прѣселяване на народитѣ, и двѣ глави; отъ тѣхъ първата (стр. 54—132) е посветена на историята на Балканския полуостровъ до идването на славянитѣ, а втората — на разказа за нахлуването на полуострова на славянитѣ, българитѣ и аваритѣ въ VI столѣт. Въ края на книгата е изложена късичка характеристика на византийскитѣ и други източници по историята на Балканския полуостровъ въ VI столѣт. и сж изброени тѣхнитѣ издания. За съжаление липсва още само хронологическа таблица и историческа карта.

Въ излагането на материята Г. Станоевичъ избѣгва да дава и строи каквито и да било нови хипотези и даже изобщо да

поставя нови въпроси, А тъй като, отъ друга страна, книгата на г. Станоевича не привежда и никакви нови факти които да не сж биле познати отъ рано, то и въ качествено отношение тя едва ли „подвижва науката напрѣдъ“. Това ни позволява да се откажемъ отъ излагане нейното съдържание. Обаче, трудътъ на Г. Станоевича, подъ никакъвъ начинъ не може да се нарече безполезенъ. Благодарение на своя спокоенъ, обективенъ тонъ, отблизото запознаване съ обширната литература на прѣдмета и особено бладодарение критическото къмъ нея отнасяне, книгата на г. Станоевича, даже като не дава нищо ново, все пакъ се явява като интересна сбирка отъ това, което е направено отъ другитѣ изслѣдватели по историята на Балканския полуостровъ до VII столѣтие. Въ това отношение тя, вѣроятно, ще принесе голѣма полза на начинаващитѣ млади учени. Нека се надѣваме, че въ слѣдващитѣ томове посоченитѣ достоинства въ книгата на г. Станоевича ще бждатъ съединени съ по самостоятелно отнасяне къмъ материала.

„Изъ Византiйскiй временникъ“ томъ X вѣст. 3—4.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвувателитѣ, които сѫ внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България,** за подпомагане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония.

По 1 60 лева: 1) Ил. П. Николовъ, 2) Д. Х. Вълковъ.

по 1·40 лева: 1) С. Ж Петрувчевъ.

по 1 левъ 1) Ст. Цвѣткова. 2) Мар. Илиева, 3) Д И. Стефанова, 4) И. Д. Бедуровъ. 5) Д. В. Чурковъ 6) Н Ж Даллиевъ, 7) С М. Шопова, 8) Ю. Н. Цѣнкова, 9) Н. Николовъ. 10) Баба Я. Вълковна, 11) М. Петрова, 12) В. Петровъ, 13) Н. Станчева, 14) З. П. Грувъ, 15) Ж. Николовъ. 16) Ч. Н. Даскаловъ. 17) Ц. Фетлова. 18) П. Василевъ, 19) К. Вълковъ 20) Х. Колчевъ, 21) Д Станчева. 22) С. В. Кипраловъ, 23) Д. Ненкова, 24) Д. Господиновъ, 25) Н. Х Вълковъ, 26) Лазаръ Христовъ.

по 80 ст. 1) Мар Димитрова

по 60 ст: 1) В. Лазаровъ

по 50 ст: 1) Д. Черневъ, 2) Иванъ Минчевъ, 3) М. Капралова, 4) Г. Минчевъ, 5) П. Радева, 6) П. Панайотовъ, 7) (безъ подписъ), 8) С. Чолаковъ, 9) Мар. Димитрова, 10) Хр. Дудина. 11) П. Дражанова. 12) Л. Начовъ, 13) Д. Стоянова, 14) М. Андонова, 15) А Хр. Генова, 16) У. Ч. Бенчевъ, 17) Ст. Вълчанова, 18) С. В. Бенчевъ. 19) Д. Боджиевъ, 20) Ц. Батанова, 21) Баба Д. Павлева. 22) Ангелина Кирова.

по 40 ст.: 1) Д. Минчевъ, 2) М. Иванова, 3) М. Стоевъ. 4) Ст. П Николица, 5) К. Р. Дочева, 6) П. Радевъ.

А. 8 л. 80 ст. подарени отъ разни лица отъ 40 ст. надолу на които имената не фигориратъ въ списъка.

с. **Желява** (Софийско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление сумата 30 80 л.

Пожертвуватели:

По 5 л: 1) Тр. Ивановъ, 2) Д Нешовъ.

по 2 л: 1) П. Атанасовъ, 2) Ст. Мечковъ

по 1 левъ: 1) Н. Костовъ.

по 50 ст.: 1) Т. Ленковъ.

по 30 ст: 1) С. Ганчовъ и 15 лева отъ събраната храна която я прѣдали но въ списъка на пожертвувателитѣ не фигориратъ.

гр. **Хасково.**

Събрани отъ г. г. офицеритѣ на гарнизона и изпратена чрѣзъ Полковникъ Караджовъ сумата 107 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

Черноврѣхъ (Дрѣновско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление сумата 24.20 л.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. **Змѣево** (Ст. Загорско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ общ. управление сумата 38.10 л.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ)

с. **Бурунджунъ** (Анхиелско).

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чр околл. началн сумата 2 л.

Пожертвуватели:

По 60 ст.: 1) К. Ивановъ.

по 50 ст.: 1) П. Георгевъ, 2) Ж. Дамовъ

по 40 ст.: 1) Н. Стойчовъ.

с. **Горица** (Анхиелско).

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ окол. началникъ сумата 20 л. 30 ст.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1) Г. Пѣевъ.

по 1.20 лева: 1) К. Добревъ

по 1.20 лева: 1) Зойца Колева.

по 1 левъ: 1) Д. Гровевъ, 2) К Тодоровъ, 3) Свещ. А. Радевъ, 4) Я. К. Деличевуръ, 5) Д. Янчевъ, 6) Я. Поповъ.

по 70 ст.: 1) Ч. Михалевъ.

по 60 ст.: 1) С. Драгановъ.

по 50 ст.: 1) Д. Желевъ, 2) М. Кировъ, 3) В. Михалевъ, 4) М. Ж. Аврамовъ, 5) В. Димитровъ, 6) Киро Ветковъ, 7) Т. П. Ангеловъ, 8) Ив. Петровъ, 9) М. Апостоловъ, 10) Ю. Добревъ, 11) П. Чолаковъ.

по 40 ст.: 1) М. Колевъ, 2) Г. Черневъ, 3) А. Сжбевъ.

по 20 ст.: 1) И. Драгановъ, 2) П. Ангеловъ, 3) М. Димитровъ, 4) Ив. Тодоровъ, 5) Д. Вълкинъ, 6) М. Тодоровъ, 7) Г. Тодоровъ 8) К. Кжжловъ.

с. **Емиръкьой** (Анхиалско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ окол. началникъ, сумаса 53.70 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева. 1) Пѣю Николовъ.
по 4 лева: 1) Ив. Славовъ.
по 3 лева: 1) Ив. Тодоровъ.
по 2 лева: 1) М. Аврамовъ, 2) Г. Петровъ, 3) Д. Яневъ, 4) С. Дичевъ, 5) С. Атанасовъ, 6) Г. Диневъ 7) П. Тодоровъ, 8) П. Атанасовъ, 9) К. Заприяновъ, 10) Т. Дичевъ, 11) Н. Заприяновъ.
по 1 левъ: 1) Г. Жековъ, 2) М. Коевъ, 3) К. Диневъ, 4) В. Ивановъ. 5) Р. Стефановъ, 6, М. Тодоровъ, 7) Г. Димитровъ, 8) А Пецковъ, 9) П. К. Митровъ, 10) К Диневъ, 11) Г. Дражовъ, 12) Н. Ивановъ, 13) М. Николовъ, 14) Д. Стояновъ, 15) Ц Петровъ, 16] П. Ивановъ, 17] К. Грозевъ.
по 50 ст: 1) М. Коевъ. 2) Д. Тодоровъ, 3) Т. Радевъ, 4) Дим. Ганчевъ, 5) Т. Минчевъ.
по 20 ст.: 1] Ж. Георгевъ.

с. **Баташинъ** (Анхиалско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ окол. началникъ, сумата 81.70 лева

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1) В. Грозевъ, 2) Хр. Георгевъ.
по 4 лева: 1) Ст. Вертевъ, 2) Ст. Д. Маджаровъ, 3) Ст. Вълкановъ, 4) С. Петковъ.
по 3 лева: 1] Т. Д. Миджаровъ.
по 2 20 лева: 1) К. Сотировъ.
по 2 лева: 1) П. Стайковъ, 2) Д Николовъ, 3) В. Георгиевъ, 4) М. Стояновъ, 5) Хр. Д Реджебовъ, 6) К Стойковъ, 7) Д. Костадиновъ, 8) К. Русевъ, 9) К. Димитровъ, 10) К. Христовъ, 11) С. Тодоровъ, 12) А. Д Ивановъ, 13) Г. К. Керимъ, 14) П. Тодоровъ 15) К. Д. Месаря, 16) С. Киряковъ, 17) Л. Недввъ, 18) С. Христовъ, 19) К. Теодосиевъ, 20) Хр. Караколевъ.
по 1.50 лева: 1) К. Кодевъ.
по 1 левъ. 1) А. Вълчевъ, 2) Д. Цоневъ, 3) Л. Поповъ, 4) Г. Ар. Ивановъ, 5) Д. Миховъ, 6) Г. Колчевъ, 7) Т. Костдиновъ, 8) Заф. Ячевъ, 9) Ив. Петровъ.

с. **Вѣяница** (Дрѣновско).

Събрани отъ жителитѣ на общината и изпратени чрѣзъ общ. управление сумата 2 70 лева.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1) В. Комовъ.
по 30 ст.: 1) Ю. Величковъ.
по 20 ст.: 1) Б. Христовъ, 2) Тр. Ивановъ, 3) Д. Колев, 4) Т. Иовчевъ, 5) П, Дончовъ, 6) Ив. Белчовъ.
по 10 ст.: 1) И. Ангеловъ, 2) М. Манчевъ.

с. **Крушево** (Гор. Орѣховско).

Събрани отъ жителитѣ на общината и изпратени чрѣзъ общ. управление сумата 20 л. 10 ст.

Пожртвуватели:

По 50 ст.: 1) Т Пенчовъ, 2) Д. Юрдановъ, 3) Т. Минчевъ.
по 20 ст.: 1) Н. Станевъ, и отъ земледѣлцитѣ подарена помощъ въ натура (храна) и продадена на търгъ за 18 л. 40 ст. списъкъ на пожертвувателитѣ непрѣдставенъ.

с. **Кривие** (Разградско).

Отъ църковното настоятелство изпратена сумата 5 лева.

с. **Копривецъ** (Бѣленско).

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Свещ. Д. Костадиновъ, сумата 20 лева.

Пожертвуватели:

По 10 лева отъ епорияшитѣ.
по 2 лева: 1) Цър. Св. Арх. Михаилъ, 2) Св. Д. Константиновъ.
по 1 левъ: 1) А. Ив. Чолаковъ, 2) Н. Стояновъ, 3) Ив. Г Моллоовъ.
по 50 ст.: 1] Г. Николовъ, 2) Ив. Атанасовъ. 3) М. Дончовъ, 4) Н. Ивановъ, 5) С. Боневъ, 6) Р. Начовъ.

с. **Сестримо** (Пазарджишко).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление, сумата 33 л. 30 стот.

Пожертвуватели:

По 4 лева: 1) Л. Поповъ, 2) Г. Нидѣлчовъ.
по 2 лева: 1) А Дончовъ, 2) Ив. Поповъ, 3) Г Хр. Стояновъ, 4) Хр. Янакиевъ.
по 1 левъ: 1) А. П. Христовъ. 2) К. Янковъ, 3) Д. Стояновъ, 4) Г. А. Шоповъ, 5) П. Вецовъ, 6) Ан. Василевъ, 7) А. Кайтански, 8) Н. Г. Поповъ, 9) М. Илиевъ, 10) Н, Олчева.
по 50 ст.: 1) Д. Янакиевъ, 2) Хр. Н Янковъ, 3) А. С. Поповъ, 4) Ат. Битоски, 5) К. А. Тодоровъ, 6) Д. Гиневъ 7) К. М. Тодоровъ, 8) Н. К. Тодоровъ 9) Д. Н. Тодоровъ, 10) А. Н. . . , 11.

И. Стойчовъ, 12) С. Атанасовъ, 13) К. С. Пейчовъ.
по 30 ст.: 1] Г. Гълъбовъ, 2) А. Петровъ.
по 20 ст.: 1) И. Димитровъ

с. Острецъ (Троянско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общинското управление, сумата 11 л. 88 ст.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1) М. Л. Ковачевъ, Манчевъ.
по 60 ст.: 1) Д. Сомлевъ.
по 50 ст: 1) С. П. Дратамски, 2) М. И. Дратамски.
по 40 ст.: 1) Ц. Доковъ, 2) Хр. Лалевъ, 3) Ив. Сжбевъ.
по 30 ст.: К. П. Сомлевъ.
по 25 ст: 1) Г. Сжбчевъ.
по 20 ст.: 1) М. В. Балевъ, 2) М. Стояновъ, 3) Хр. Ивановъ, 4) *К.* Бакарджиевъ, 5) А. Миркодъ, 6) К. В. Диновъ, 7) В. Сжбчевъ. 8) И. Акимовъ, 9] П. Бакарджиевъ, 10) Г. Тиховъ, 11) П. Йонковъ, 12) Хр. Илачинъ, 13) И. Илиевъ, 14) М Петковъ, 15] И. Петровъ, 16) П. Колевъ, 17) Ц. Сжбевъ. 18) Н. Тодоровъ, 19) М. И. Кавашки. 20) В. Мирчъвъ, 21) И Митевъ, 22) В. С. Асловъ, 23) Сжби Тошевъ.
по 10 ст.: 1) М. П. Ковачевъ 2) Ц Йонковъ, 3) С. *П.* Соселовъ, 4] С Сомлевъ, 5] С. Димитровъ, 6) Ив. Сжбчевъ, 7) Д. Димитровъ, 8) Д. П. Златевски, 9) И. Ценковъ, 10) Хр. Петровъ, 11) Л. Акиеновъ, 12) М Петровъ, 13) Ив. П. Сомлевъ, 14) П. Кунчевъ.
по 04 ст.: 1) С. Стояновъ.

с. Пинерково (Санщовско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление, сумата 30 *л.*

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1] К. Георгиевъ.
по 1 левъ: 1) Свещ. Н. Димитровъ, 2) А. Анчевъ.
по 50 ст: 1] Ив. П. Петровъ, 2) В. Кировъ. 3] Т. Георгиевъ, 4] П. Петковъ.
по 30 ст: 1) А. Атанасовъ а отъ долоналоженитѣ лица се дали помощь въ храна която е продадена на търгъ и е получена 24 лева отъ нея: 1) Д. Върбановъ, 2) М. Тодоровъ. 3) Г. Върбановъ. 4) А. Петковъ. 5) Д. Петковъ, 6) Т. Зарковъ, 7) Я. Господиновъ, 8) А. Господиновъ, 9) Ц. Минковъ, 10) И. Николовъ, 11) Ц. Петровъ, 12) П. Анчевъ, 13] Хр. Тачевъ, 14) И. Енчевъ, 15) С. *Горановъ*, 16) Г. Филиповъ, 17) Г. Гецовъ, 18) М. Гецовъ, 19) П. Панайотовъ, 20) К. Георгевъ, 21] М. *Колевъ*, 22) П. Миневъ, 23) К. Ивановъ, 24) Г. Енчевъ, 25) П. Генковъ, 26) Д. Димитровъ, 27) П. Илиевъ, 28) К. Мариновъ, 29) Е. Русевъ, 30) П. Русевъ, 31) М. Енчевъ, 32) Д. Юрдановъ, 33) А. Филиповъ, 34) М. Петровъ, 35) Л. Кировъ, 36) Д. Ивановъ, 37) Ив. Тодоровъ, 38) Н. Русановъ, 39) С. Мишковъ, 40. П. Петковъ, 41) А. Колевъ, 42) К. Пеневъ, 43) А. Атанасовъ, 44) Н. Лачевъ, 45) П. Личевъ, 46) Ш. Енчевъ, 47) М. *Димитровъ*, 48) Д Цаневъ, 49) Д. Христовъ, 50) Н. Филиповъ, 51) А Дамяновъ, 52) П. Кировъ, 53) К. Ганевъ, 54) М. Игнатовъ, 55) Д. Христовъ, 56) Н. *П.* Илиевъ. 57) Ив. Ангеловъ, 58) Ю. Петковъ, 59) *Д.* Геновъ, 60) М) Илиевъ.

с. Джурово (Тетевенско).

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление, сумата 10 л. 45 стот.

Пожертвуватели:

По 60 ст.: 1) М. Вумовъ, 2) В. Н. Дашинъ.
по 50 ст.: 1) Л. Мичовъ, 2) Н. Лаковъ. 3) Л Вълковъ, 4) Ф. Вутовъ, 5) Н. Димитровъ, 6) *Н.* Вутовъ.
по 40 ст.: 1) Хр. Радювъ, 2) М. Ташовъ. 3) Х. Миковъ.
по 25 ст. 1) Т. Крачуновъ.
по 20 ст.: 1) В. Ивановъ, 2) И. Тодоровъ, 3) М. Лиловъ, 4) Т. Данчовъ, 5) Р. Монковъ, 6) Г. Цоловъ, 7) М. Райновъ, 8) Г. Мицовъ, 9) Ив. Петровъ, 10) Н. Цаковъ, 11) Ив. Втювъ, 12) Ц. Вутовъ, 13) М. Цановъ, 14) Г. Стоювъ, 15) Ц. Дичовъ, 16) Г. Г. Дрѣновски, 17) Н. Пѣювъ, 18) П. Миховъ.
по 10 ст: 1) М Станювъ, 2) Т. Герговъ, 3) М. Тошовъ, 4) В. Герговъ, 5) Ц. Цачовъ, 6) В Миковъ, 7) С. Вутовъ, 8) Т. Сейковъ, 9) В. Атанасовъ, 10) П. Димовъ, 11) П. Лиловъ, 12) Д. Сейковъ

с. Кара-Бунаръ (Бургаско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление, сумата 31 л. 50 стот.

Пожертвуватели:

По 10 лева 1) Р. Николовъ.

по 5 лева 1) П. Генчовъ.
по 2 лева: 1) Свещ. Ив. Георгевъ, 2) Я. Кировъ 3) И В. Кацининъ, 4) Г. Жековъ, 5) К. Стойчевъ.
по 1 лево: 1) В. Димитровъ. 2) Я. Ивановъ, 3) Ст. Маринчевъ, 4) Ж Начевъ, 5) К. Т. Байчовъ.
по 50 ст. 1) К. Ковачевъ.
по 40 ст 1) Г. Х. Атанасовъ.
по 20 ст. 1) С Н Чърневъ, 2) Т. Д. Коларовъ, 3) Г. К. Чолаковъ.

с. Брѣстовица (Бѣленско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ Свещ. С. Боневъ, сумата 15 л.

Пожертвуватели:

По 1.81 лева: 1) Свещ. С. Боневъ.
по 1 л.: 1) А. Момчиловъ, 2) В. Стояновъ, 3) Ю. Радевъ, 4) Н. Станяевъ.
по 50 ст: 1) С. Колевъ, 2) В Колевъ, 3) П. Върбановъ, 4) Ив. П. Македонски, 5) П. Колевъ, 6) Д. Ивановъ, 7) Р. Дамяновъ.
по 40 ст.: 1) С. Колевъ, 2) Спасъ Колевъ. 3) Д. Цоневъ 4) Ф Геновъ.
по 30 ст.: 1) Хр. Димитровъ, 2) Г. Митовъ.
по 20 ст.: 1) М. Станчевъ, 2) К. Марковъ, 3) К. Ивановъ 4) П. Минчевъ. 6) М. Ангеловъ, 6) И. Петровъ, 7) К Гергговъ, 8) Т Дончовъ, 9) С. Цановъ 10) Ц. Ионовъ, 11) Н. Радовъ
по 10 ст.: 1. Ив Гровевъ, 2. Цана Стайчева, 3. Т. Христовъ 4. К. Пенкова, 5. С. Гергева, 6. Д. Бояювъ, 7. П. Ангеловъ, 8 К. Петрова, 8. Б. Цонева, 10. С. Христовъ. 11. Ц. Цоневъ.
по 08 ст 1. Сиса Иванова.
по 06 ст. 1. Рада Минчева.
по 05 ст. 1. Хр. Ганчовъ.

с Думанлий (Пловдивско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. управление, сумата 25 л.

Пожертвуватели.

По 5 л. 1. Свещ. П. Ивановъ, 2. С. Койчовъ, 3. С. Митовъ.
по 1 л: 1 Ив. Марковъ, 2. П. Ив. Гушмански, 3. Р. Маджовъ, 4. Г. Ивановъ, 5 М. Натевъ, 6. Г. И. Терзиски, 7. А Петковъ, 8 Н. Гушмански, 9. С. М. Танчовъ, 10. Н. Стойновъ, 11 А. Дилчовъ, 12. П. Ташовъ, 13. Г. Н. Чембейски. 14. Л. Георгевъ. 15 Ат. Иковъ, 16. Б Ивановъ, 17. М. Ивановъ, 18. И. Георгевъ
по 50 ст: Г. Корановъ, 2. Р. Найденовъ.

с. Суютчукъ (Добричско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Свещ. Ю. Е. Стояновъ, сумата 64 лева 55 ст.

Пожертвуватели.

По 2 л.: 1. М. Георгиевъ, 2. А. Матеевъ, 3. Д. Канчевъ, 4. Г. Костовъ.
по 1.50 л. 1 П. Пеневъ, 2. Ив. Нетковъ.
по 1 л: 1. С. Георгевъ, 2. П Минчевъ, 3. И. Станковъ, 4. Р. Драгановъ, 5. Г. Драгановъ, 6. С. Ив. Кеския, 7. В Димовъ, 8. К. Ивановъ, 9. К. Димовъ, 10. М. Ивановъ, 11. В. Вълчевъ, 12. Д. Желѣзковъ, 13. К. Мариновъ, 14. Б Ташовъ, 15. К. Янакиевъ, 16. К. Г. К джолу, 17. С. Добревъ, 18. Ст. Георгевъ, 19. К. Георгевъ, 20. А. Качевъ, 21. С. Бетковъ, 22. С. Георгевъ, 3. А. Яневъ, 24. Хр. Атанасовъ, 25. Ив. Матеевъ, 26. И. Калчевъ, 27 Ив Колевъ 28. Т. Колевъ, 29. Ив. Митевъ, 30. Н Х Ивановъ, 31. Б. Вълчевъ, 32. А. В. Симковъ, 32. В. Матеевъ.
по 65 ст. 1. Ж. Петковъ.
по 60 ст. 1. Г. Петковъ, 2. Е. Стояновъ
по 50 ст. 1. Е. Петковъ, 2. М. Стоювъ 3. М. Ивановъ, 4. К. Петровъ. 5. Д. Петковъ, 6. Ив. Костовъ, 7. В. Парушевъ, 8. М. Велиовъ. 9 Д. Калчевъ, 10. Г. Д. Мариновъ. 11. С. Димовъ, 12. Ю. Атанасовъ, 13. А. Митовъ. 14. П. Атанасовъ. 15. А. Ивановъ, 16. Д. Димовъ, 17. Р. Тошевъ, 18. Ст. Райновъ, 19. Б. Гочевъ, 20. Б. Стефановъ, 21 Я. Костовъ, 22. А. Христовъ, 23. К. Атанасовъ, 24. Я. Петровъ, 25. Ив. Петровъ, 26. Т. Симеоновъ, 27. В. Георгевъ, 28. М Ивановъ, 29. А. Петровъ.
по 40 ст. 1. С. Димовъ, 2. В. Минчевъ, 3. Г. Ивановъ, 4. Д. Стояновъ, 5 К. Желювъ, 6. В. Янковъ.
по 30 ст. 1. Б. Митевъ. 2. С. Радевъ, 3. Г. Мариновъ, 4. К. Марковъ,
по 20 ст. 1. М Милчовъ, 2. Ч. Митевъ, 3. Хр. Атанасовъ.

с. Пчелари (Добричско)

Събрани отъ жителитѣ чрѣзъ свещ. Ив. Мирчовъ сумата 65 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 10 лева: Минчо Стояновъ.
по 9.10 ст. отъ дискотъ.
по 3 лева: 1. Колю Еневъ.
по 2 лева: 1. С. Гунчевъ, 2. З. Петковъ, 3. Ж. Стачевъ, 4. Ст. Тодоровъ, 5. Ю. Жековъ, 6. П. Каневъ.

по 1 л.: 1. Д. Г. Джуровъ, 2. Геор. Димитровъ, 3. х. К. х. Славковъ, 4. М. Колевъ, 5. Хр. Иовчевъ, 6. М. II. Арнаудовъ, 7) К. Николовъ, 8) В. Николовъ, 9) М Агоповъ, 10) Д. Каневъ, 11) И. Жековъ, 12) Ц. Желевъ, 13) И. Желевъ, 14) М. Господиновъ, 15) Ст. Мариновъ, 16) Н. Тодоровъ, 17) Г. Ивановъ

по 80 ст: 1) Д. Ив. Дюлгеровъ.

по 50 ст: 1) К. Ивановъ, 2) Ив. Ганевъ, 3) Д. Гунчевъ, 4) И. Киряковъ, 5) Хазаровъ, 6) С. Георгевъ, 7) С. Георгевъ, 8) А. Сотировъ, 9) Т. Петковъ' 10) Х. Каладжиевъ, 11) В. Стойновъ, 12) Ст. Белберовъ, 13) Д. Атанасовъ, 14) П. Димитровъ, 15) Д. Горовъ, 16(Ив. Димитровъ, 17) Т. Мариновъ, 18 В. Жедѣковъ, 19) И Стояновъ, 20) М. Киркоровъ, 21) Г. Георгевъ, 22) Г. Басовъ.

по 40 ст: 1. Н. Петровъ, 2. П. Филевъ.

по 30 ст: 1. К. Менмаевъ, 2. Ж. Овчаровъ.

по 20 ст: 1. Ст. Шивачевъ, 2. Ив. Филевъ, 3. А. Георгевъ, 4. Б. Желевъ, 5. Ив. Миховъ, 6. Ст. Ивановъ.

с. **Ботево** [Добричко]

Събрани отъ жителитѣ чрѣзъ Свещ. Хаджиевъ сумата 44 лева.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. Кр. Райновъ.

по 2 лева: 1. Свещ. Хаджиевъ.

по 1 левъ: 1 Ив. Ангеловъ, 2. Д. Мирчевъ, 3. М. Мариновъ, 4. Е. Николовъ, 5. Г. Ивановъ, 6. С. Кировъ, 7. Д. Кръстевъ, 8. А. Панайотовъ, 9. М Георгиевъ, 10. А. Димитровъ, 11. М. Вайковъ, 12. Цв. Ивановъ.

по 1·10 ст 1. Т. Атанасовъ.

по 60 ст. 1. С. Добровъ, 2. З. Гачевъ.

по 50 ст. 1. З. Михалевъ, 2. Ив. Ганевъ, 3. М Жековъ, 4. Р. Добревъ, 5. В. Томовъ, 6. К. Атанасовъ, 7. П. Кълдревъ, 8. К. Тодоровъ, 9. Ив. Василевъ, 10. Т. Жековъ, 11. Ив. В. Шиковъ, 12. К. Вълчевъ, 13. С. Филевъ, 14. Н. М. Люцкановъ, 15. З. Панчевъ, 16 Т, Димитровъ, 17. С. Димовъ, 18 Ив. Великовъ, 19. А. Миревъ, 20. К. Радевъ. 21. К. Бойчовъ, 22. П. Добревъ, 23 Д. Гачевъ, 24. Г. В. Атанасовъ, 25. Д. Стоевъ, 26. Ив. Колевъ, 27. З. Недевъ, 28. Ив. Русевъ, 29. К. Яневъ, 30. К Ат. Долайчиевъ

по 45 ст. 1. Н. Яневъ.

по 40 ст. 1 Д. Лечевъ, 2. С. Андоновъ, 3. Ж. Митевъ, 4. С. Великовъ, 5. Ж. Яневъ, 6 К. Николовъ, 7. Т. Стоювъ, 8. К. Василевъ.

По 30 ст. 1. Ив. Райновъ, 2. Д. Павлевъ, 3. М. Димовъ. 4. II. Мариновъ, 6. Г. Кадревъ, 6. Ив. Райковъ 7. Д. Кадревъ. 8. Р. Паневъ, 9. С. Стойчевъ, 10. Н Георгевъ. 11. В. В. Поповъ, 12. Д. Томовъ, 13. Р. Михалевъ.

по 25 ст. 1. Г. Стояновъ.

по 20 ст 1 М. Д. Шишковъ, 2. Ю. Кръстевъ, 3. Ив. Николовъ, 4. Ив Стефановъ, 5. М. Митевъ, 6. Т. Лечовъ, 7. М. Зафировъ.

с. **Гаргалъкъ** (Добричско).

Събрани отъ жителитѣ прѣзъ свещ. Ив. Милошевъ, сумата 44 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. свещ Ив. Милошевъ.

по 2 „ 1. М. Ивановъ, 2. К. Атанасовъ, 3. А. Женковъ. 4. Я. Ивовъ, 5. Д. Енчевъ, 6. Добре А. . . . , 7. Б. Желевъ, 8. Д. Коевъ. 9. Ив. Ф. Халаджовъ, 10. Т. Петровъ, 11. С. Станевъ, 12. С. Г. Каикъ, 13. А. Илиевъ.

По 1 левъ: 1. II. Ивановъ, 2. Д. Ивановъ, 3. Д. Павлевъ, 4. Т. Атанасовъ, 5. С. Добревъ, 6. Ан. Ивановъ, 7. П. Димовъ. 8 Р. Божиловъ, 9. Д. Атанасовъ, 10 Б Атанасовъ, 11. П. Димовъ, 12 Ю. Станевъ, 13. В. Колевъ, 14. Г. Д. Пачевъ, 15. Д. Ивановъ.

по 50 ст. 1. Д. Дерменджия

с. **Дур. Колакъ** (Добришко)

Събрани отъ жителитѣ чрѣзъ Свещ. М. Димитровъ, сумата 31 левъ и 90 ст.

Пожертвователи

По 5 лева. 1. А. Комовъ, 2. отъ Цър. Настоятелство.

по 1 левъ. 1. Св. М. Димитровъ, 2. П. П. Михалева, 3. К Чоковъ, 4. Д. Ив. Теркиски, 5. П. Яневъ, 6. Ж. Ивановъ 7. В. Костадиновъ, 8. А. Георгевъ, 9. Р. Кирлякова, 10. Т. Ионовъ, 11. Ст. Костантиновъ.

по 50 ст. 1. Л Маврадиевъ, 2. Георги Томановъ, 3. А. Колевъ, 4. А. Драгановъ, 5. Т. Николовъ, 6. А. Георгевъ, 7. К Жилясковъ, 8. Б. Русиновъ. 9. Ст. Ранковъ.

по 40 ст. 1. К. Вълчановъ, 2. Ж. Баювъ.

по 30 ст. Хр. Жековъ.

по 20 ст. 1. В. Русиновъ

по 10 ст. Р. Драгановъ.

гр. Добричъ

Събрано отъ жителитѣ на града чрѣзъ свѣщ. С. П. Георгиевъ, А. Н. Тонковъ, свещ. Маждраковъ Мировъ и Любомировъ. сумата 86) л. 05 ст.

Пожертвуватели.

по 10 лева: 1. А. Мущевъ, 2. В. Н. Генчевъ и синъ, 3. Ж. Абаджиевъ, 4. (не се чете) 5. Д. Петровъ, 6. Н. Друмовъ.

по 5 лева: 1. Р. Стойчевъ, 2. Ив. Мирчевъ. 3. Ж. Абаджиевъ, 4. А. Русковъ, 5. Д. Петровъ, 6. В Киселковъ и синъ, 7. Бр. Х. Радоевъ, 8. М. Марчевъ, 9. Ив. Тодоровъ, 10. Ив. Х. Г. Чаушовъ, 11. Ю. Михаиловъ, 12. А. Данчевъ, 13. И. Меламедъ, 14. И. Кожиновъ, 15. Х. Л. Теодосио, 16. К. Петровъ, 17. Л Т. Деветаковъ, 18. Ковачевъ с ие Кжлевъ, 19. Х. Тодоровъ, 20. Р. Цончевъ, 21. В. Кисялковъ, 22. Бр. Янкови, 23. В. Мумджиевъ, 24. Ив. Марчевъ, 25. Х. Д. Ганчевъ, 26. Г. Цонковъ, 27. Г. Н. Караеневъ.

по 4 лева: 1. А. Момчевъ, 2. Яни Н. Метаска.

по 3 лева: 1. Х. Н. Капрелевъ, 2. Х. А, Капрелевъ, 3. Д. Ночевъ, 4. В. Корлевъ, 5. К. Стояновъ.

по 2 лева: 1) Ив, Мариновъ, 2. Бр. Товакянъ, Аронъ Леви, 4. Р Цончевъ, 5. Др. Костадиновъ, 6. П. Стояновъ 7. Н. Сиоаянъ, 8. Х. Х. Кавунковъ, 9. Х. О. Бекировъ, 10. П. Дейновъ и сйе 11. Ив. Игнатовъ, 12. В. Ив. Марчевъ, 13. К. К. Ковачевъ, 14. Г. В. Атанасовъ, 15. К. Паловъ, 16. К. Леондиевъ, 17. И. Пеѣвъ, 18. А. Мурадиевъ, 19 Ив. Мартевъ, 20. Д. Приховъ, 21. Хр. Паскалевъ 22. Г. Т. Левовъ, 23. В. Арнаутлий 24. Др. Костадиновъ 25. Д. Симеоновъ, 26. С Слив. . . 27. Ст. Костовъ, 28. Бр. Шишковски, 29. Ц. Г Рабовъ, 30. Д. Кросневъ.

по 1.50 лева: 1. К. Ганчевъ, 2. В. Кириловъ.

по 1.20 лева. Ав. Маиръ.

по 1. левъ. 1. П. Хр. Капитановъ, 2. Д. Д Георнадисъ, 3. С Мардиросовъ, 4. Бр. Инкови, 5. Смоковъ, Ж. Консуловъ 6. Кр. А. Коваевъ, 7. М М. Бургазанъ 8. П Матевъ, 9. Ов. Таутянъ, 10. Н. Л. Чавдаровъ, 11. М. Гашевъ, 12. Ст. Марчевъ, 13. Юрд. Икономовъ, 14. Ив Сарандовъ, 15 И. Д Митрановъ, 16. Г. Николовъ, 17. Ив. Кладенчаровъ. 18 Р. М. Семовъ, 19. Х. Г. Х. Саркисовъ, 20. В. Радцшевъ, 21 С. Герговъ, 22. Хр. Влаевъ, 23. П. Атанасовъ, 24. Г. Продановъ, 25, М. Ленбовъ, 26. Д. Ганчевъ 27. П. Ив. Ар. , . 28. В. П. Кертиковъ 29. А. Костовъ, 30. Т. Манотосъ, 31. Т. Деветковъ. 32. Ис. Л. Леви, 33. Т Димова Акушерка, 34. Ив. Сабевъ, 35. В. Дойновъ, 36. Генчевъ и Рѣсковъ, 37. не се чете, 38. М. Геновъ, 39. Н. Яновъ 40, М. Досковъ, 41. Ст. Байрамовъ. 42, Консоловъ, 43. П Матеевъ, 44. Д. . . . 45. И. Станчевъ, 46. К. Зашеривовъ, 47. А, Рач. . . . 48. Ж Сто. , . . 49. С. Цвѣтковъ, 50. не се чете, 51. П. Ивановъ, 52. В. Димитровъ, 53. Т. Атанасовъ, 54. Д. Бончевъ, 55. Н. Х, Стефановъ, 56. Н Бичевъ, 57. Г. Ивановъ,

по 60 ст. 1. Ав. Х Гарабедовъ, 2. Я. Тодоровъ, 3. В. Христовъ.

по 50 ст 1. Н. Стефановъ, 2. Ст. Николовъ, 3. Ов. Саркиянъ, 4. М. Русевъ, 5. А Димитровъ, 6. С. Станчевъ, 7 Ст. Цвѣтковъ, 8. А. Ивановъ, 9. Г. Бодовъ, 10. И. Кайдбашевъ, 11. Н. Григоровъ 12. В. Юрдановъ, 13. П, Митевъ, 14. не се чете 15. П. Никовъ, 16. Василъ и Комо, 17. Р. Вълковъ, 18. П. Станевъ, 19. не се чете 20 Хр. Нидѣлковъ, 21. Кокошевъ, 22. В. Карамфиковъ, 23. Г. Христовъ, 24. Ив. Шумковъ, 25. Г. Димитровъ, 26. А. Ив. Узуновъ, 27. Н, Ивановъ, 28. Б. Велевъ, 29. А. Мурадовъ, 30. Г. Станчевъ, 31. Я, Кировъ, 32. Т Панайотовъ, 33 К. Ивановъ,

по .40 ст. 1. М. Колевъ, 2. С. Петровъ 3. Д Даковъ.

по 30 ст, 1. М. Неновъ, 2. А. Лалеяновъ, 3. В. Андоновъ.

по 25 ст. В. Василевъ

по 20 ст. 1. Д Атанасовъ, 2. Х. Афузовъ, 3. П. Вълчевъ, 4. Н. Кировъ, 5. Д. Мирчевъ.

по 10 ст. 1. М. Ив. Драгиевъ 2. Ат. Калчевъ.

с. Мусубей (Добричко)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Бр. Ханджиева сумата 21 левъ 20 ст.

Пожертуватели:

по 2 лева: 1. Бг. Ханджиеви, 2. П. Григориеви, 3 Д. Петровъ

по 1·60 лева: 1. Бр. Чюлакови.

по 1 левъ: 1. Д. Г. Чапаковъ, 2 Гос. Атанасовъ, 3. Н. Костинко, 4. Т. Симеоновъ, 5. А. Налмвапко, 6 К. Димовъ, 7. В. Ханджиевъ.

по 30 ст.: 1. Ив. Симовъ, 2. М. Georgевъ, 3. Е. Стояновъ, 4. Г. В. Бебевъ.

по 50 ст.: 1. Д. Р. Бобевъ, 2. П. Луноносъ, 3. Ж. Димитровъ, 4. С. К. Ивановъ. 5. Г. Цанковъ, 6. К. Петкувъ.

по 20 ст.: 1. Р. Славовъ, 2. А. Марковъ.

с. Сара-Муса (Добричско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. Мих. Димитровъ сумата 13 л. 10 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. П. Георгиевъ, 2. В. Х. Михаилковъ, 3. И. Апостоловъ, 4. Н. Великовъ, 5. Е. Пенчовъ.

по 80 ст: 1. И. Ивановъ

по 50 ст.: 1. Ст. Алексиевъ. 2. Л. Ивановъ, 3. Г. Атанасовъ, 4. Д. Драгановъ, 5. С. Вълчовъ, 6. В. Вълювъ, 7. Д Пѣювъ, 8. Ив. Вълювъ, 9. Г. Ивановъ, 10. П. Стояновъ, 11. П. . . . . . , 12. К. Стояновъ.

по 40 ст.: 1. Р. Ивановъ, 2. П. Вълчановъ.

по 30 ст: 1. В. Жечовъ.

по 20 ст.: 1. Слави Ивановъ.

с. Мала Кутловица (Фердинанско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. Управление сумата 16 лева.

Пожертвуватели:

по 60 ст.: 1. К. Каменовъ, 2. К. Савовъ, 3. Ив. Тодоровъ.

по 50 ст.: 1. А. Георгиевъ, 2. Ив. Рангеловъ, 3. А. Тодоровъ, 4. Хр. Митовъ.

по 40 ст.: 1. Т. Кашеновъ, 2. Хр. Костовъ.

по 35 ст.: 1. М. Тодоровъ.

по 30 ст.: 1. *М.* Цѣновъ, 2. М. Цековъ.

по 25 ст.: 1. Т. Тодоровъ, 2. Т. Каменовъ, 3. Пър. Ивановъ.

по 20 ст: 1. Г. Игнатовъ, 2. К. Игнатовъ, 3. К Ивановъ, 4. С Петровъ, 5. Ив. Кузмановъ, 6. Ст. Генковъ, 7. П. Иоцовъ. 8. Ив. Поторчовъ. 9. Ц. Герговъ, 10. А. Цековъ, 11. К Сешовъ, 12. Ив. Илиевъ. 13. Т. Тошовъ.

по 15 ст.: 1. И. Живковъ, 2. Ц, Първановъ, 3. Ив. Първановъ, 4. Ст. Ивановъ, 5. П. Ненчовъ. 6. С. Ненчовъ, 7. П Цѣновъ, 8. М. Вацовъ, 9. М. Алексовъ, 10. Р. Георгиевъ, 11 И. Трандафиловъ, 12. В. Стояновъ, 13. П. Рангеловъ, 14. П. Ивановъ, 15. А. Тодоровъ, 16. Г. Поповъ. 17. Р. Миленковъ, 18. М. Пашуловъ, 19. П. Василева, 20. П. Лишкова, 21. С. Митровъ, 22. *М.* Генковъ, 23. П. Първановъ, 24. В. Игнатовъ, 25. М. Иоцовъ, 26. Г. Младеновъ, 27. Ц. Коновъ, 28. И. Коновъ, 29. С. Савовъ, 30. А Рангеловъ. 31. *П.* Геновъ. 32. Д. Коловъ, 33. Хр. Тасковъ, 34. М Ив. Цѣковъ. 35. Попъ Захария, 36. Т Семовъ, 37. Ив. Лазаровъ

по 10 ст.: 1. А. Ивановъ, 2. Т. *Мла*деновъ, 3. С. Филиповъ, 4. Ст. Поторчовъ.

по 05 ст.: 1. Г. Кръстевъ, 2. П. Семиевъ, 3. И. Цѣновъ, 4 Д. Христовъ, 5. Г. Трандафиловъ, 6. Ив. Цѣновъ, 7. П. Тодоровъ, 8. П. Новия, 9. Мария Попова, 10 М. Вацовъ, 11 Р. Ивановъ, 12. Т. Горшевъ. 13 Н. Шоловъ, 14. Р. Младеновъ, 15. Й. Атанасовъ, 16. М. Гешковъ, 17. Кр Петровъ, 18. С. Илиевъ, 19 М. Петрова, 20. М. Ваковъ, 21. Р. Семовъ, 22. П. Русиновъ, 23. М. Младеновъ.

с. Исиклие (КарноТатско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чр. А. Г. Капитановъ, сумата 31 л. 35. ст.

Пожертвуватели

по 2 лева.: 1 А. Г. Капитановъ, 2. Т. Ивановъ. 3. К. Михаиловъ, 4. Ст. Желевъ, 5. Н. Василевъ.

по 1 левъ.: 1. Др Пѣевъ. 2. Р. Кличевъ, 3. Свещ. А. Георгевъ, 4 Т. Желевъ, 5. Г. Х. Пенчевъ, 6. В. Златановъ, 7. Шифа Ханмовъ, 8. Т. Господиновъ, 9. Ив. Г Капитановъ, 10 П Русевъ, 11. М. Пеневъ, 12. Хр. Стоиновъ, 13. А. Минчевъ, 14. Б. Еневъ, 15. С. *Г.* Капитановъ, 16 Славъ Г. Капитановъ, 17. В. Радевъ, 18. С. Минчевъ, 19. М. Колевъ.

по 50 ст.: 1. Ив. Славовъ, 2. Ст. Ивановъ, 3. К. Ивановъ, 4. Н. Диневъ.

по 20 ст.: 1. Хр Георгювъ.

по 15 ст.: 1. К. Русевъ

с Короджиево (Карнобатско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ Общ. управление сумата 31 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лава.: 1. Бану Николовъ, 2. Б. Лазаровъ.

по 2 лева.: 1. К. *Кѫ*тевъ, 2. С. Дачевъ, 3. М. Бовчевъ, 4. С. Цонковъ, 5. К. Вълковъ, 6. Хр. Димовъ, 7. К. Костовъ.

по 1·50 лева: 1. Н. П. Караниколовъ.

по 1 левъ: 1. С. Георгевъ, 2. Е. Ивановъ, 3. К. Ганевъ, 4. К. Драгневъ, 5. Б. Алексиевъ.

по 50 ст. 1. Д. Георгевъ.

по 20 ст. 1. Ив. Алексовъ.

с. Дол. Вереница (Фердинанско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. кметъ Д. Панталеовъ, сумата 17 лева. 85 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. Д. Панталеовъ.

по 50 ст: 1 Т. Въловъ, 2. П. Ц. Мечкарски.

по 43 ст.: 1. Спасъ Илиевъ

по 30 ст.: 1. П. Анастасовъ.

по 20 ст.: 1. П. Коловъ.

по 11 ст.: 1 П. Тренцафиловъ.

по 10 ст.: 1. Т. Панинъ, 2. И. Алексовъ, 3. Д Тодоровъ, 4. Ив. Филиповъ, 5. П. Поповъ.

по 05 ст.: 1. Г. Рангеловъ.

Отъ сумата 13 л. 76 ст. се отъ храма но списъкъ на пожертвувателите не прѣдставенъ.

с. Павелско (Станимашко)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общ. кметъ: К. Бардаковъ сумата 110 лева.

Пожертвуватели:

по 20 лева: 1. И. Шелапатовъ.

по 10 лева: 1. Н. А. Сотировъ

по 4 лева: 1. А. Костиновъ.

по 3 лева: 1. Свещ. Г. В. . . . . . . и 73 лева отъ кмета, общината и жителитѣ на общината по различно, списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

гр. Варна

Събрани. отъ г. г. учителитѣ при Варненската Мѫжка Гимназия чрѣзъ Директора Д. Габровски, сумата 116 лв.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. М Квартирниковъ, 2. К. Шкорпилъ, 3. Ел. Платнаровъ, 4. Т. Някшевъ.

по 5 лева: 1. Н. Дуковъ, 2. Ив. Калдиевъ, 3. К. Минчевъ, 4. Д. Андрѣевъ, 5. Кр. Малевъ, 6. Ф. Фиковъ, 7. Д. Габровски.

по 4 лева: 1. Г. Д. Балкански.

по 3 лева: 1 Б. Ганчевъ, 2. М. Ив. Гюлмезовъ, 3. Иор. Божиловъ

по 2 лева: 1. Ил. Димитровъ, 2 П. Джеровъ, 3. Ив. Кръстевъ, 4. П. Иовчевъ, 5. Иор. Мирчевъ, 6. А. Поповъ, 7. А. Бюнтеръ 8. В. Антоновъ, 9. Хр. Генчевъ, 10. Д. Казаковъ.

по 1 левъ: 1. Б Давидовъ, 2. П. С. Момчевъ, 3. Хр. Кавалджиевъ, 4 Щ. Геновъ, 5. Н. Балтаджиевъ, 6. Вл. Стояновъ, 7. Г. Каранджуловъ, 8. Ц. Геновъ.

с. Дона-Гьозъ (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. управление сумата 20 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Фжнджилий (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. управление сумата 47·02 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.)

Ново-Орѣхово (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. управление сумата 33·37 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ)

с. Писарово (Гор. Орѣховско)

Събрано отъ жителитѣ на селото чр. Св. Г. Ганчевъ и Цър. Настоятелство сумата 15 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.)

с. Ердувчилий (Гор. Орѣховско)

Събрани от жителитѣ на селото чр. Свещ. Н Николовъ сумата 40 лъва.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ)

с. Дол. Орѣховица (Гор. Орѣховско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чр. Свещ. П. П. Георгиевъ, сумата 34· 80 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Х. Н. Костовъ.

по 1 левъ: 1. Е. Х. Николовъ, 2. Г. Т Мирчевъ, 3. Хр. Аврамовъ, 4. Х. И. К. Мазневъ, 5. И. Кръстевъ, 6. Х. Ю. Х. Н. Чоко, 7. Т. К. Гечевъ, 8. Х. Юр. Х. Еневъ, 9. Г. Е. Куровъ, 10. Х. Зойка Паскалева.

по 70 ст: 1. Т. Поповъ, 2. С. Ц. Поповъ

по 60 ст: 1. М. Д. Мановъ, 2. В. Е. Хайгъровъ, 3 К. К. Марковъ.

по 50 ст: 1. Н. Х. Христовъ, 2. Ил. Ст. Недевъ, 3. К. И. Иовковъ, 4. М. Д. Недкинъ, 5. Д. К. Добревъ, 6. Р. Тодоровъ, 7. Юр. Х. Колевъ, 8. Н. Аврамовъ, 9. М. Ил. Радевъ, 10. Г. С. Пѣйчевъ, 11. Т. С. Минковъ, 12. П. Г. Кумановъ, 13. Т. Б. Кърчевъ, 14. Г. Ив. Дурмана, 15. Т. В. Конакчия, 16. Д.

Пуловъ, 17. Ю. Т. Вратоваkъ, 18 В. Хр. Куревци, 19. К. Тусуновъ. 20. И. Д. Баковъ, 21. Н. Костовъ, 22. Ив. Х. Юрдановъ, 23. Кр. Атанасовъ, 24. П. П. Кегемедски, 25. Т. К. Арабовъ.

по 40 ст: 1. Р. К. Пуловъ, 2. К. П. Петровъ.

по 30 ст: 1. Х. Ив. Иовковъ, 2. К. Хр. Хаджиевъ, 3. Ц. П. Песаровъ, 4. Ю, Т. Первевъ, 5. Т. Москоvъ, 6. К. Бойчевъ, 7. Мар Б. Качамакова.

по 20 ст: 1. Ю. А. Лъковъ, 2. Хр Ганевъ, 3. Т. Комбиевъ, 4. Ю. К. Раслановъ, 5. Т. Корчевъ, 6. Д. Начевъ, 7. Т. Банковъ, 8. Д. Стефановъ, 9. М. С. Патаровъ, 10. М. Ив. Кожухаровъ, 11. К. Мариновъ, 12. Т. Ст. Солановъ, 13. Т. Ц. Паралесовъ, 14. М. К. Качакакъ, 15. К' Т. Терзиевъ, 16. М. Т. Недкинъ, 17. С. Рашковъ, 18. Ст. Гечевъ, 19. Н. Магровъ, 20. Гана Христова, 21. И . Ангелова.

с. Арнаутлий (Гор. Орѣховица)

Събрани отъ жителитѣ на селото чр. Д. Стояновъ сумата 17 л. 60 ст.

Пожерввуватели:

по 5 лева: 1. Д. Стояновъ.
по 2 лева: 1. М. Иовчовъ.
по 1 левъ: 1. Р. Стойчевъ, 2. М. Радиевъ, 3. Ив. Дамяновъ, 4. Ил. Диновъ, 5. Г. Филевъ.
по 60 ст: 1. Ив. Василевъ.
по 50 ст: 1. К. Фил въ, 2. Г. Кръстювъ, 3. М. Колевъ, 4. С. Недювъ, 5. П. Колчевъ.
по 30 ст: 1. М. Петковъ, 2. Ганчо Мариновъ.
по 20 ст: 1. Ц. Кръстевъ, 2. П. Колевъ, 3. Гл. Недювъ, 4 Дим. Стойковъ, 5. Хр. Мариновъ, 6. Ц. Пенчовъ, 7. отъ дискутъ, 8. И. Петровъ.
по 10 ст: 1. П. Пеювъ, 2. Хр. Ивановъ, 3 Б. Иовчевъ.

с. Кочашлий

Събрани отъ чиновницитѣ и служащитѣ при митницата чрѣзъ управителя В. Матеѣвъ сумата 12 лева.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. В. Матеѣвъ.
по 2 лева: 1. С. Николовъ.
по 1 левъ: 1. Г. Поповъ, 2. А. Димитровъ. 3. В. Добрѣвъ, 4. Г. Тодоровъ, 5. Ив. Нидѣнчевъ, 6. А. Вълчевъ, 7. Н. Бѣловъ.

с. Кадъркинъ (Пловдивско)

Събрани отъ жителитѣ нна селото чр. Църковното Настоятелство сумата 5 лв.

Пожертвуватели:

по 2·60 лева: отъ Цър. Настоятелство.
по 1·20 лева: 1. Свещ. П. Коевъ.
по 50 ст: 1. М. Вековъ, 2. Н. Ивановъ.
по 20 ст: 1. Г. Стайковъ.

с. Бръшленъ (Тутраканско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чр. Свещ. Сава С. Кирчевъ сумата 34 л. 05 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Свещ. С. С. Кирчевъ, 2. Ст. Савовъ, 3. Кост. Стояновъ.
по 1 левъ: 1. В. Н. Мутафовъ. 2. С. Петровъ, 3. Ив. Никитовъ, 4. Юр. Тодоровъ, 5 А. Др. Коеджиковъ 6. А. Спасовъ, 7. Ст. Коевъ, 8. Т. Костадиновъ.
по 60 ст: 1. А. Стоевъ, 2. Ю. Костадиновъ, 3. Ст. Лазаровъ.
по 50 ст: 1. К. Цоневъ, 2. К. Юрдановъ, 3. М. Райковъ, 4 П. Атанасовъ, 5. П. Илиевъ, 6. Н. Русевъ, 7. Ю. Лазаровъ, 8. Г. Панаиотовъ, 9. М. Атанасовъ, 10. Г. Цвѣтковъ, 11. Д. Драгиевъ, 12. Н. Диковъ, 13. С. Симеоновъ, 14. Хр. С. Расповъ, 15. Н. Ивановъ, 16. Л. Венковъ, 17. Ц. Пѣевъ, 18. В. Тодоровъ, 19. Г. Тодоровъ, 20. С. Николовъ, 21. Д. Куцаровъ.
по 40 ст: 1. Ю Ивановъ, 2. С. Лазаровъ, 3. С. Нейчевъ, 4. Д. В. Младшия, 5. Г. Цаневъ, 6. М Нейчовъ, 7. Р. Ивановъ.
по 35 ст: 1. А. Цаневъ.
по 30 ст: 1. Д. Николовъ, 2. Б. Атанасовъ. 3. П. Лазаровъ, 4. В. Райчовъ, 5. П. Досевъ, 6. Т. Петковъ, 7. В Хр. Мирчевъ, 8. 3. Добревъ, 9. Ц. Илиевъ, 10. Д. Тодоровъ.
по 20 ст: 1. А. Добревъ. 2. Б Венковъ, 3. Ц. Райковъ, 4. М. Вълевъ, 5. Д. Коевъ.
по 10 ст: 1. Б. Досевъ, 2. С. С. Мирчовъ, 3. Н. Недѣвъ, 4 Ив. Христовъ, 5. Н Хр. Терзиевъ, 6. Г. Добревъ,

с Разпоповци (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ на селото чрѣзъ С. Н. Стефановъ сумата 8 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 1·50 лева: 1. *П.* П. Коевъ.

по 1 левъ: 1. Ив. Хр. Търсанковъ, 2. Ю. Георгиевъ, 3. свещ. Н. П. Миряковъ, 4. Юр Николовъ.

по 50 ст.: 1. Н. П. Джамбазовъ, 2. не подписанъ, 3. С. Н. Стефановъ. 4. Хр. Н. Христовъ.

по 30 ст.: 1. М. А. Поповъ,

по 20 ст: 1. Д. М. Поповъ, 2. Иванъ Трифоновъ.

с. **Буново** (Пирдопско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. Ив. Николовъ сумата 21 левъ 24 стотинки.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. К. Стаменовъ.

по 1 левъ: 1. П. П Ивановъ, 2. Хр. Ивановъ.

по 70 ст.: 1 Ст. Поповъ.

по 60 ст.: 1. С. Атанасовъ, 2. Н. Радовъ.

по 50 ст.: 1. Н. Щайловъ, 2 П. Хараламбевъ, 3. Д. Дойновъ, 4. Н. Атанасовъ, 5. Ив. М. Чивиски. 6. Ив. Радовъ, 7. С. Петковъ, 8. Г. С. П. Николовъ, 9. Н. С. Буважиски, 10. С. Събевъ.

по 40 ст.: 1. Р. Кацирски, 2. Д. Радевъ.

по 30 ст.: 1. Г. Ивановъ,

по 20 ст.: 1. В. Пачовъ, 2. П. Недѣлковъ, 3. Н. Богдановъ, 4 Л. Вълковъ.

гр. **Самоковъ.**

Събрани отъ дадената вечеринка и изпратени чрѣзъ Д-ръ С. М. Христовъ сумата 121 левъ.

с. **Стамболово** (Търновско)

Събрани отъ църковното настоятелство сумата 10 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: отъ цър. настоятелство.

по 4 20 лева, отъ дискотъ.

по 80 ст. свещ. Ст. Атанасовъ.

гр. **Добричъ.**

Събрани отъ жителитѣ на града чрѣзъ свещ. Т. Д Маждраковъ С. Мировъ и учители: Любомировъ сумата 98 30 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Б. И П., 2. Т. Тошевъ, 3. Д. Паскалевъ.

по 5 лева: 1. В. Жековъ, 2. 3. Начевъ, 3. А. С. В. . . . . 4. Д-ръ Иорановъ, 5. Д. Атанасвъ, 6. Ст. Димовъ.

по 4 лева: 1. Пѣевъ Чърневъ.

по 3 лева: 1. Г. Жековъ, 2. Ст. Ковачевъ, 3. Н. Пачевъ, 4. К. Ковачевъ, 5. Дим. Гериловъ, 6. К Т. Скорчевъ.

по 2 лева: 1. Мустафа Ос. Чаушовъ, 1. не се чете, 3. не се чете, 4 П. Костовъ, 5 Ст. Марковъ, 6. М. Рашковъ.

по 1 левъ: 1. С. Стефановъ, 2. И. Д. 3. не се чете

по 50 ст.: 1. Ивановъ, 2. не се чете.

гр. **Хасково**

Събрани отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Акц. Управление чрѣзъ Акц. Началникъ сумата 91 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Ан. Стойчевъ.

по 4 лева: 1) Ат. Серафимовъ.

по 3 лева: 1) П. *М*итевъ, 2) Ж. Петковъ, 3) Т. Шюкеровъ, 4) Д Я Гергиновъ. 5) В. Колевъ, 6) Т. Ивановъ, 7) П. Димовъ. 8) Д. Кралевъ, 9) Русю Дѣлевъ, 10) Г. Гешевъ, 11) Я. С. Нейчевъ, 12) Я. Юшюклиевъ, 13) *Н*. Туфчевъ, 14) Ат. Колевъ, 15) Р. Т. Бѣлопитовъ.

по 1.50 лева: 1) К Панайотовъ.

по 1 левъ: 1) Д. Васевъ. 2) Хр. Дѣлчевъ, 3) Д. Вълковъ, 4) Ат. Янъковъ, 5) Т. Яневъ, 6) Д. Жековъ, 7) Д Петровъ, 8) Г. Жековъ, 9) Д *П*ѣевъ, 10) Г. Кънчевъ, 11) Г. Колевъ. 12) Д. Митевъ, 13) Г. Стойчевъ, 14) Д. Славчевъ, 15) Ан. Атанасовъ, 16) Я. Георгиевъ, 17) В. Жековъ, 18) Л. Марчевъ, 19) С. Тяневъ, 20) А. Димитровъ, 21) Я. Атанасовъ, 22) Д Петковъ, 23) Д. Жековъ, 24) И. Гочевъ, 25) *М*. Станевъ, 26) Д. Василевъ, 27) М. Славовъ, 27) Т. Петковъ, 28) Д. Колевъ, 29) Т. Митевъ. 30) Д. Ивановъ, 31) Д. Шидеровъ, 32, С Атанасовъ, 33) З. Колевъ, 34) В. Желѣвковъ, 35) И. Профировъ, 36) Д. Петровъ, 37) Ив. Митевъ, 38) А. Апостоловъ, 39) Т. Тодоровъ, 40) Г. Теневъ.

по 50 ст. 1) Т. Сюлекчиевъ.

Т. Пазарджикъ

Събрани отъ г. г. офицеритѣ на 22 П. Полкъ и изпратени чрѣзъ Командиря на полка сумата 55 лева.

Пожертвуватели:

по 25 лева: 1) Майоръ Ивановъ.

по 10 лева: 1) Полковникъ Петровъ.

по 5 лева: 1) Майоръ Поповъ, 2) Подполковникъ Пачевъ.

по 2 лева: 1) Капитанъ не се чете, 2) Капитанъ Бекаровъ, 3) Капитанъ Бълваровъ, 4) Поручикъ не се чете.

по 1 левъ: 1) Капитанъ Сармановъ, 2) Поручикъ не се чете.

с. **Лѣсичарка** (Габровско)

Събрани отъ жителитѣ на общината чрѣзъ писаря Дим. Стояновъ сумата 37 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) П. Велковъ, 2) Б. Гиргиновъ.

по 1 левъ: 1) Н. Ивановъ, 2) Г. Пеневъ, 3) М. Гиргиновъ, 4) И. Ионковъ, 5) Т. С. Камавеловъ, 6) Д. И. Банковски, 7) Ш. Велевъ, 8) Д. Ст. Гиргиновъ, 9) С. Стойновъ, 10) Ц. Колевъ, 11) Н. Митевъ, 12) Св. Ив. П. Стефановъ, 13) К. Драгановъ, 14) Ив. Неновъ, 15) В. Колевъ.

по 50 ст. 1) В. Петровъ, 2) Р. Цоневъ, 3) К. Доневъ, 4) П. Недевъ, 5) Г. Венковъ, 6) Ц. П. Стефановъ, 7) К. М. Банковски, 8) Т. Нейчевъ, 9) Н. Драгановъ, 10) И. Максимовъ, 11) Н. В. Кметчито, 12) Ст. Илиевъ, 13) Ив. Цоневъ, 14. И. Илиевъ, 15. В. Тошевъ, 16) П. Велевъ, 17) Н. Неновъ, 18) Г. Симеоновъ, 19) Н. Марковъ, 20) Н. Тончевъ, 21. Ст. Илиевъ, 22) М. Драгановъ, 23) Г. Колевъ, 24) Об. Тодоровъ, 25) Г. Илиевъ, 26) П. Нейчовъ, 27) Д. Недковъ, 28) М. Стоевъ, 29) Хр. Ив. Митевъ, 30) Г. Стойновъ, 31) Т. Доневъ, 32) И. Ганевъ, 33) Г. Недковъ, 34) Ц. Драгановъ, 35) К. Цанковъ.

с. **Джиздаря** (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Ив. Таневъ сумата 82 л.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ)

Гр. Провадия

Събрани отъ жителитѣ на града чрѣзъ Град. Кметъ П, Николовъ сумата 279 лева 30 ст.

Пожертвуватели:

По 10 лева. 1. П. Николовъ 2. Г. Цонковъ, 3. Ив. Станчевъ и Синъ, 4. В. *Мих*овъ.

по 5 лева: 1. Н. *Г.* Фетфаджиевъ 2. Ат Р. Златаровъ, 3. Д. Тодоровъ, 4. Д. Ив. Стояновъ, 5. Н. К. Черлировъ. 6. Бр. Джовани, 7. Р. Поповъ, 8. Лав. рети, 9) Ив. Овчаровъ. 10. В. Поповъ 11, Я.Торбовъ,12. М. Рибаковъ, 13. Т. Груевъ 14. свещ. Д. Демковъ, 15. Ив. Христовъ 16. К. Стояновъ, 17. Д-ръ Батовъ.

По 2 лева: 1. Хар. Ив. Сима 2. Д. Ив. Терзиевъ, 3. Д-ръ Ивановъ, 4. С. Димитровъ.

по 3 лева: 1. Г. Ивановъ, 2. П. Рачевъ, 3. С. Атанасовъ. 4. Р. Симеоновъ, 5. Ив. Поповъ, 6. *П.* Кондевъ, 7. Ст. А. Дрѣновски, 8. Я. Ивановъ, 9. С. Христовъ, 10. П. Р. Минковъ, 11. К. Валепатровски, 12. Г. Беджевъ, 13. Г. Матевъ. 14. П. Цонковъ, 15 С. Богдановъ, 16. Р. Столевъ, С. Тръновъ, 17. Ст. Николовъ, 18. Хр Ивановъ, 19. Ст. Ивановъ, 20. Икономовъ, 21. К. Касаветовъ, 22. *Ст.* Карадевъ, 23. Т. Г. Тувеузовъ, 24. Н. Дечевъ. 25. М Пеневъ, 26. П. Захариевъ, 27 Д. И. Митевъ, 28. Ст. Терзиевъ.

по 1 левъ. 1. С. Николовъ. 2. Т. Паликвреки, 3. Х. Юмеровъ, 4. не се чете, 5. К. Рашковъ, . 6Ат. Гер. . . 7. К. Христовъ, 8. М. Стойчевъ, 9. Т. *Дас*каловъ, 10 И. А. Матовъ, 11. Д. Янковъ. 12. В. Нодавъ, 13. Р. Стефановъ, 14 Г. Николовъ, 14 Ж. Бойковъ, 16. Ст. Фукаровъ, 17. П. Манчовъ, 18. Ж. *К*еряковъ, 19. Пар. Панчева, 20 М. Ивановъ, 21. Ив. Димитровъ. 22 Г. Пеневъ, 23. Ив. Сеферовъ, 24. П. *К*апричовъ, 25. М. Панайотовъ, 26. К. Димитровъ. 27. М. Георговъ, 28. Я. К. Б. . . . 29. не се чете. 30. Н. Мариновъ, 31. К. Н, Фет. . . . . 32. Я. Тодоровъ, 33. М. Атанасовъ, 34. Г. Тодоровъ, 35. Сор. Яра . . 36. Б. Мефобянъ, 37. Я. Урумовъ, 38. Я. С . . . . 39. А Бемберовъ, 40 М. Куртевъ, 41. В Нидѣлковъ, 42. М. Д Абрашевъ, 43. Б. Николовъ, 44. Д Станевъ, 45. Н. Минчовъ. 46 Л. Миневъ, 47. Ив. Хр. . . 48. С. Божковъ, 49. Ив. Ангеловъ, 50. М. . . . . . 51. Ст. С . . . 52. Г. Ивановъ, 53. И Добревъ, 54. С. Статевъ, 55. Ил. Миневъ, 56. Х. Д. Ивановъ, 57. Н. Петровъ, 58. Д Мариичевъ, 59. И. Петровъ, 60. Ив. Костовъ, 61. И. Атанасовъ, 62. Д Стояновъ, 63. И. Райковъ.

по 80 ст. Н. Петровъ

по 60 ст. Т Бгяровъ

по 50 ст. 1. И. Рашетаровъ, 2. не се чете 3. Н. Янчевъ, 4. *Б.* Димитровъ 5. С. Янковъ, 6. К. Илиевъ, 7. Т Николовъ, 8. Ив Савовъ, 9. Р. Атанасовъ, 10. К. Пелковъ, 11. Г. Ивановъ. 12. Г. Димитровъ, 13. И. Коевъ, 14. Боянъ . . . . . 15. П. Миревъ, 16. Дими. . .

17. Р. Недѣлковъ, 18. Ц. Цонковъ. 19. Хр. П. Хергеледжиевъ, 20. П. Ивановъ, 21. Ив. Я. . . . 22. П. Илиевъ, 23. Ив. Апостоловъ. 24. Ставровъ, 25. Ив. Кировъ. 26. не се чете, 27. С. Тодоровъ, 28. Г. Ивановъ, 29. М. Георгиевъ, 30. Ст. Въжаровъ.

по 40 ст. Николовъ

по 30 ст. 1. Дим. Пуничевъ. 2. Д. Филевъ, 3. Г. М. Джуровъ, 4. В. Ил. . . .

по 20 ст. 1. Р. Енчевъ, 2. Я Тусчлевъ.

Ченгелската община (Провадийс.)

Събрани отъ жителитѣ по общината и изпратени чрѣзъ околийското управление сумата 10 лева.

(Списъка на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

гр. Шуменъ

Събрана отъ жителитѣ на града отъ II Шуменски град. Свещеникъ сумата 13. к. 60 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: Свещ. Р. Ганушевъ.

по 2 лева: 1. М. Алексиевъ, 2. Г. Стояновъ.

по 1 левъ: 1. Д. Стояновъ, 2. Хр. Славовъ, 3. С. С. Матраковъ.

по 60 ст, П. Я. Кѫврѫковъ.

по 50 ст. 1. В. С Русевъ. 2. Г Николовъ.

с. **Дживедъ** (Шуменско)

Събрана отъ жителитѣ на общината отъ Динко Илчевъ, сумата 50 лева.

Пожертвуватели

по 5 лева: Слави Стояновъ

по 4 лева: Митю Гергевъ.

по 3 лева: Хр. Гергевъ.

по 2 лева: 1. М. Вълчевъ, 2. Н. Георчевъ, 3. Г. Нейковъ, 4 В. Гергевъ

по 1 60 лева: Т. Кѫневъ

по 1 50 лева: С. Георгиевъ.

по 1.20 лева: Ив. Митевъ.

по 1 левъ: 1. К. Стояновъ, 2. К. Златевъ, 3. С. Ивановъ, 4. Г. Дяковъ, 5. Д. Станевъ, 6. В. Гергевъ. 7. Ив. Георговъ, 8. Г. Марковъ, 9. Д. Нейковъ, 10. К. Герьевъ, 11. М. Танасовъ, 12. К. Добревъ, 13. Д. Драгановъ. 14. Д. Поповъ, 15. С. Желевъ 16 Ив. Господиновъ, 17. М. Златевъ. 18 Б Георгевъ, 19. Н. Недѣлчевъ, 20. К. Нейковъ. 21. Д. Кокалчето. 22. Хр. Стояновъ. 23. П. Ивановъ.

по 80 ст. К, Динковъ.

по 70 ст. 1. В. Георговъ, 2. Димит. Милевъ.

По 50 ст. В. Стояновъ.

с. **Сенебиръ** (Шуменско)

Събрани отъ жителитѣ на Сенебирската Енория отъ Свещ. Д. И Ообрѣтеновъ. сумата 69 л 10 ст.

Пожертуватели:

по 15 лева: отъ жителитѣ на село Становецъ, списъкъ не прѣдставенъ.

по 14 л. отъ жителитѣ на с. Сакаръ тепе списъкъ непрѣдставенъ.

по 5 лева Дим. Пенчевъ.

по 3 лева П. Пейчевъ.

по 2 лева: 1. В. Пеневъ, 2. П. Андрѣевъ, 3. Т. В. Марковъ, 4. Г. Стояновъ, 5. Юр. Диматровъ, 6 Хр. Р Бовчевъ.

по 1 50 лева: В. М Абаджиевъ.

по 1 левъ: 1. И. Х. Ярамовъ, 2. Р. Димитровъ, 3. Т Стефановъ, 4. И. Коцевъ, 5. Ю. Петровъ, 6. Ив. Милчовъ, 7. Б. Димитровъ, 8 Т. М. Балчиклиевъ. 9. Я Димитровъ, 10. Д. Хр. Думусчиевъ, 11. Р. Генчевъ, 12. Ил. П. Захариевъ, 13. Т. Стояновъ.

по 50 ст. 1 Ив. М. Ковачевъ, 2. К. Ганевъ, 3. Д Добревъ. 4. Ст. Н. Шестаковъ, 5. Б. Саркизянъ, 6. Ю. М. Коенъ, 7. Ст. Жейновъ, 8 С. Миневъ, 9 Ф Д. Кабадинъ.

по 40 ст. 1. К, Ивановъ, 2 Г. Д. Гандевъ.

по 30 ст. Хр. Станевъ.

с. **Вердикалъ** (Софийско)

ъбрана отъ жителитѣ на общината. отъ кметския намѣстникъ. М. Натковъ сумата 31 левъ.

Пожертвователи

по 1 лв. 72 ст. З. Тоневъ.

по 1 лв. 60 ст. Б. Тошевъ.

по 1 лв. 50 ст. М. Гѫлѫбовъ.

по 1 лв. 32, ст. 1. Г. Илиевъ, 2. М. Натковъ, 3. М Младенковъ, 4. Т. Антовъ, 5 К. Иоцевъ, 6 Г. Величковъ, 7. Б. Панковъ, 8 Д Петровъ, 9. М. Станоевъ

по 1 л. 20 ст. П. Гѫлабовъ.

по 1 л. 13 ст. 1. В. Цвѣтановъ, 2. П. Илиевъ.

по 90 ст. Г. Малинковъ.

по 81 ст. 1 К. Вучковъ, 2. К. Стефановъ 3 Ц Вучковъ.

по 71 ст. П. Димовъ.

по 70 ст М. Стефановъ.

по 68 ст. Г. Андрѣевъ, 2. П. Величковъ, 3 В Гроздановъ, 4. П. Филиповъ, 5. Б. Малинчовъ, 6. А. Николовъ:
по 61 ст. Г. Спасовъ.
по 55 ст. Д. Панковъ.
по 50 ст. А. Кръстовъ
по 32 ст. Иор. Божковъ.

с. Бебрево (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ на общината чрѣзъ общинското управление 36 л. 28 стот.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Сухиндолъ (Севлиевско)

Събрани отъ жителитѣ на общината отъ Свещ. Г. Марковъ сумата 31 л 25 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

гр. Карнобатъ

Събрани отъ служащитѣ при Град. Общ. Управление отъ Кмета Радоевъ, сумата 30 лева.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Гюрчелий (Хасковско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Общин. Кметъ Ж. Димитровъ сумата 42 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ. Ст. Жековъ. 2. П. Тодоровъ, 3. Д. Х. Милковъ. 4. З. Димитровъ, 5 Г. Желе ковъ, 6. К Железковъ, 7. Л. Колевъ, 8. Г Колевъ, 9. Ж Делчевъ, 10 Ж Ивановъ, 11. Ж. Краевъ, 12. Т. Петровъ, 13. К. Колевъ, 14. Т Загр. новъ, 15. Д. Митевъ, 16. Т. Станчевъ, 17. Д. Пеневъ. 18. К. Геневъ, 18. К. Миревъ.

по 50 ст. 1. С. Николовъ, 2. Л. Ивановъ, 3. Б. Яневъ, 4. Т. Гочевъ, 5 Ж. Димитровъ, 6. А. П. Ивановъ, 7. В. Гочевъ, 8. Г. Г. Терзиевъ, 9. Т. Георгевъ, 10 Т. Димитровъ, 11 П. Костадиновъ, 12. Ю. Николовъ, 13. Т. Златовъ, 14. Р. Ивановъ, 15 П. Теневъ 16. Д. Милевъ, 17. В. Жеквевъ, 18. П. Моневъ, 10. Д. Петровъ, 20. Д. Жековъ, 21. Г. Гочевъ, 22. З. Димовъ, 23. Г. Яневъ, 24. П. Ангеловъ, 25 К. Х. Стойчевъ, 26. Д. Златевъ, 27. Д. Димитровъ 28. М. Теневъ, 29 Т. Х. Милковъ 30 М. Делчевъ

по 42 ст. Т. Велевъ.

по 40 ст. 1, Г. Жековъ, 2. Д. Мигевъ, 3. М Колевъ, 4. Д. Пиневъ.

по 30 ст: 1. К Дѣлевъ, 2. Д. Киревъ, 3. К. Тилевъ, 4. Свещ. Д. Славовъ, 5 Г. Тодоровъ, 6. В Ивановъ, 7. Г. Матевъ, 8. Т. Запряновъ, 9. Ив. Таневъ, 10. Г. Дѣлчевъ, 11. Г. Недевъ.

по 25 ст: 1. Димо Ивановъ.

по 20 ст: 1. К. Ангеловъ, 2. М. Ивановъ, 3. Г. Иовчевъ, 4. Свещ. Хр. Милчевъ, 5. Т. Каневъ, 6. П. Стойчевъ, 7. Ив. Тилковъ, 8. Т. Делевъ, 9. Д. Недевъ.

по 17 ст: 1. Т. Гочевъ.

по 16 ст: 1. Ив Ангеловъ.

по 10 ст: 1. М. Петровъ, 2. М. Таневъ, 3 Ив. Тодоровъ.

гр. Русе

Събрани отъ г. г. офицеритѣ на 5 Дунавски полкъ чрѣзъ Командиря на Полка сумата 120 лева.

Пожертвуватели:

по 15 лева: 1. Полковникъ Кърджиевъ.

по 10 лева: 1. Сан. Поручикъ П. Атанасовъ, 2. Майоръ Хр. Юрдановъ.

по 5 лева: 1. Майоръ М. Касъровъ, 2. Майоръ М. Димитриевъ, 3. Капитанъ С. Поповъ, 4. Капитанъ Д. Верговъ, 5. Поручикъ В. Стояновъ, 6 Капитанъ В. Старцевъ, 7. Капитанъ Р. Мариновичъ. 8. Майоръ Д. Диневъ, 9. Капитанъ Д. Начевъ.

по 4 лева: 1. Капитанъ Т. Диноловъ, 2. Капитанъ Н. Пасинъ.

по 3 лева: 1. Капитанъ В. Мариновъ, 2. Сан. Подпоручикъ П. Вълковъ, 3. Поручикъ Б. Коевъ, 4. Поручикъ А. Даневъ, 5. Капитанъ Ц. Велчевъ, 6 Капитанъ К. Гочевъ, 7. Капитанъ Б. Павловъ, 8. Поручикъ Ив. Дековъ.

по 2 лева: 1. Поручикъ Хр. Дюлгеровъ, 2. Поручикъ М. Ивановъ, 3. Подпоручикъ М. Лемковъ, 4. Подпоручикъ Хр. Рачевъ.

с. Д. Ташъ (Разградско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Юр. Райковъ сумата 48 70 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Т. Ивановъ, 2. свещ Юрд. Райковъ.

по 1 левъ: 1. Н. Николовъ, 2. Ив. Ганевъ, 3. Н. Ив. Неновъ, 4 Г. Митевъ, 5. Н. Бобевъ, 6. Юр. Дянковъ, 7. Ст.

Петровъ, 8. К. Продански, 9. С. Гергиовъ, 10. Сп. Петровъ, 11. Ш. Спасовъ, 12. П. Вълчевъ, 13. Ц. Семовски, 14. П. Ив. Гатевъ, 15. К. Семовъ, 16. Е. М. Московъ, 17. Ст. Станевъ, 18. Юр Гешовъ, 19. С. Бобевъ, 20. Хр, Ивановъ, 21. М. С. Сейковски, 22. Г. Станевъ, 23. М. Недковъ. 24. П. Камбуровъ, 25. Н. К Пенчевъ, 26. Хаджи Ивановъ, 27. Г. Ив. Неновъ, 28. Г. Халачевъ, 29. Д. Ранчовъ.

по 50 ст.: 1 Д Георгевъ, 2. Г. Георгевъ, 3. К. Динковъ, 4. Е. Янковъ, 5. С. М. Станевъ, 6 Н. Пенчевъ, 7. С. Н. Пенчевъ, 8. М. Цвѣтковъ, 9. Ц Пенчевъ, 10. Г. Недевъ, 11. П. Стояновъ, 12. С. Стояновъ, 13. С. Гатевъ, 14 Н Митевъ, 15. П. К. Продановъ.

по 40 ст.: 1. М. Караивановъ.

по 30 ст.: 1. П. Ц. Фимовъ.

по 20 ст.: 1 Хр. Ивановъ, 2. Хр. Миневъ, 3. П. Ц. Фимовъ, 4. Л. Минчевъ, 5. Г. Г. Гатевъ, 6 С. М. Станевъ, 7. М. Цвѣтковъ, 8. Н. Т. Тиховъ, 9. М. Миховъ, 10. Б. Минчевъ, 11. М. Симеонувъ, 12. М. М. Колевъ.

по 10 ст: 1. Н Комовъ.

с. Хамзоренъ (Ямболско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Балканжиевъ и С. Сяровъ, сумата 26 лева 40 ст.

Пожертвуватели.

по 2 лева: 1) Ц Митевъ, 2) С. К. Саллаковъ, 3) Славо и Ив. Сярови, 4) П. Стойковъ, 5) Г. Ив. Саллаковъ.

по 1 левъ: 1) Т. Милановъ, 2) Д. Колевъ, 3) П. Петковъ, 4) Д. Диневъ, 5) Р. Жечовъ, 6) П. Сяровъ, 7) Д. Ивановъ, 8) Н. Динковъ, 9, В. Терневъ, 10) Д Игнатовъ.

по 50 ст.: 1) К. Петровъ, 2) А. Василевъ, 3) К. Шефкисовъ, 4) Т. Георгиевъ, 5) Д. Георгиевъ, 6) Д. Нидѣлковъ, 7) Д. Ив. Милинковъ. 8) Ив Г. Салпановъ, 9) Г. Ив. Малака, 10) К Алексиевъ, 11) Д Тодоровъ, 12) Д. Петковъ.

по 40 ст: 1. П. Нейчовъ.

с Черково (Ст. Загорско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ специална комисия и изпратени отъ Д. Стояновъ, сумата 224 л. 60 ст.

Пожертвуватели:

по 17 лева: 1) Кр Пѣевъ.

по 14 л. 70 ст. отъ разни лица.

по 10 лева: 1) К. Генчевъ, 2) Д. Стояновъ, 3) Ив. Петровъ.

по 8 лева: 1) Др. Димитровъ.

по 5 лева: 1) Др. Ивановъ.

по 4 лева: 1) Р. Ивановъ, 2) Д К. Коваровъ, 3) Г. Сипановъ, 4) Д. Славовъ, 5) Тр. Ивановъ, 6) свещ. Петръ, 7) Ж. Златевъ, 8) С. Нидѣлковъ, 9 Ив. А. Коловъ.

по 3 л. 40 ст.: 1) Зл. Гровевъ.

по 3 лева: 1) Г. Десковъ, 2) Г. Петровъ. 3) М. Жилесковъ, 4) В. Минчевъ, 5) К. Велевъ. 6) П. Димиревъ.

по 2·50 лева: 1) Ив. Войниковъ, 2) Генчю Пенчовъ

по 2 лева: 1) Ив. Люцкановъ. 2) К. Желевъ. 3) З.Желевъ, 4) Т. Десковъ, 5) М. Петровъ, 6) Д. Ст. Десковъ, 7) К. Русевъ, 8) Г. Миневъ, 9) С. Ст. Миневъ, 10) К Войниковъ, 11) Пар Тинчевъ, 12) Н. Ив. Джанювовъ, 13) Д. Генчевъ, 14) М. Славовъ, 15) Д. М. Стояновъ, 16) А. Стояновъ, 17) Юр. Ивановъ, 18) Н. Райновъ, 19) Н. Нидѣлчевъ, 20) К. Златевъ, 21) А. Иоргувъ, 22) С. Драгановъ, 23) К. Иоргувъ. 24) Г. Андоновъ, 25) Д. Минчевъ, 26) С. Генчевъ, 27) Г. Стояновъ.

по 1·50 лева: 1) С. Коевъ, 2) К. Вълевъ, 3) Г. Русевъ, 4) Д. Ив. Коваревъ, 5) А. Марковъ. 6) К. Ив. Деневъ. 7) Д. А. Ивановъ, 8) П. М. Колевъ, 9) С Димитровъ, 10) Д. Илиевъ.

по 1 левъ: 1) С. Людцкановъ. 2) Н. Тоочевъ, 3) К. Дойчевъ, 4) С. Ив. Миневъ, 5) Ан. Божиновъ, 6) П. Ив. Миневъ, 7) П. Драголовъ, 8) Юр. Златевъ, 9) П. Иоргувъ, 10) С. Кръстевъ, 11) Н. Христовъ, 12) С. Ив· Десковъ, 13) М. Десковъ, 14) К. Славовъ, 15) Ж. Русевъ.

по 50 ст: 1) Л. Василевъ, 2) К. Петровъ, 3) К. Ганевъ, 4) Г. Вълевъ, 5) Ив. Христовъ.

с. Саранци (Софийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Георги Продановъ сумата 13 л. 20 стотинки.

Пожертвуватели:

по 4 лева: Събрано отъ дискотъ въ църквата Св. Св. „Кирилъ и Методий“.

по 2 лева: 1) П. В Божанчевъ.

по 1·10 лева: събранво отъ дисконъ въ църквата „Св. Спасъ“ въ с. Осойци.

по 1 левъ: 1) свещ. Г. Продановъ. 2) А. Димитровъ, 3) С. Николовъ, 4) Ст. Атанасовъ, 5) Д. С. х Петровъ.

по 50 ст: 1) П Николовъ.

по 30 ст.: 1) М. Акача, 2) Г. Стойковъ.

по 20 ст.: 1) Д. Тасовъ.

с. с. Бѣла и Калугеръ
(Бѣлоградчиско)

Събрани отъ жителитѣ на селата отъ свещ. Симеоновъ учитель и П. Тодоровъ сумата 27 л. 10 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Н. Пешовъ, 2) Т. Цоловъ.
по 1·20 левъ: 1) П. Видѣловъ.
по 1 левъ: 1) П. Тодоровъ. 2) Т. Коцевъ, 3) В. Ив. Шанинъ, 4) П. Коцовъ, 5) Я. Тодоровъ, 6) Ж. Пешовъ, 7) Ив. Кръвятски, 8) Ив. Подмолски. 9) В. Цвѣтковъ, 10) Т. Николовъ.
по 60 ст: 1) Ив Виденовъ, 2) Ив Христовъ.
по 50 ст.: 1) Т. Ив. Сапунджи. 2) П. Сивовъ, 3) Ц. Ивановъ, 4) Н. Босилковъ, 5) Т. Кръстовъ. 6) Ив. Бекерски, 7) Ив. Лозановъ, 8) И. Джурдоковъ, 9) Св. Симеоновъ, 10) В. Велковъ. 11) свещ. М. Стояновъ, 12) Н. Груевъ, 13) В. Нивковъ.
по 10 ст.: 1) А. Тодоровъ, 2) Н. не се чете.
по 30 ст.: 1) Т. Ив Цоновъ 2) В. Босилковъ, 3) А. Джуновъ, 4) Ив. Пешовъ.
По 20 ст: 1) Ц Пановъ, 2) П. Велковъ, 3) Ив. В. Драгбевъ, 4) Ив. Секимовъ, 5) С. Ивановъ, 6) К. Попова, 7) П. Джоковъ.
по 10 ст.: 1) Ц. Павуновъ, 2) М. Найденовъ, 3) Д. Бандасовъ, 4) Ив. Пешовъ, 5) не се чете Н. Василевъ, 6) Ив. Петковъ, 7) П. Бошняковъ. 8) Л. Груйоръ, 9) М Николовъ, 10) Г. Гонджовъ.
по 65 ст.: 1) Д. Бонджовъ, 2) М Ивановъ.

с. Банисна (Бѣленско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Юр. Стойковъ сумата 11 л 50 ст.

Пожертвуватели:

по 1 л. 20 ст.: 1) свещ. Юр. Стойковъ
по 1 левъ: 1) Ц Цоневъ, 2) Юр. Ганевъ, 3) Ив. Илиевъ, 4) Б. Ивановъ.
по 50 ст.: 1) С. Сѫбевъ, 2) Т. Вълчевъ, 3) К. Ивановъ, 4) Д. Дончевъ, (5. Р, Петковъ) 6М. Ивановъ, 7) А. Цоневъ, 8) С. Ивановъ, 9) Г. К. Калчевъ, 10) Юр. Ивановъ, 11) Д. Ивановъ, 12) Ив. Неновъ
по 30 ст.: 1) П. Рашевъ.

с. Осиковица (Орханійско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. П. Георгиевъ сумата 17 лева 50 стотинки.

Пожертвуватели:

по 10·50 ст.: свещ. Н. и Георгиевъ.
по 4 лева: 1) свещ. Ив. и Георгиовъ.
по 1 левъ: 1) А. Вутовъ.
по 50 ст: 1. Ц. Вуловъ.
по 40 ст: 1. Б. Вутовъ.
по 20 ст: 1. Т. Велчовъ, 2. В. Митовъ, 3. Ив. Вутовъ, 4. Н: Пешовъ.
по 15 ст: 1. Г. П. Ивановъ.
по 10 ст: 1. Г Божковъ.
по 05 ст: 1. Ив Вучовъ.

с. Рашково (Орханійско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Ст. Велчовъ, сумата 18 л. 35 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Свещ. Ст. Велчевъ.
по 1 левъ: 1. Ст. Ив. Плячковъ.
по 50 ст: 1. М. Тодоровъ, 2. Ив. Цоцовъ, 3 А. Митовъ, 4 Ст. Ив. Дуплянски, 5. Т. П. Рашковъ.
по 40 ст: 1 Т Димитровъ, 2. С. Петровъ, 3. Ив. П. Доневъ, 4. П. П. Рашковъ.
по 30 ст: 1. П. Ивановъ, 2. П Цѣновъ, 3. Т. Коцевъ.
по 20 ст: 1 Н. Митовъ, 2. С. Тодоровъ, 3. К. Михаиловъ, 4. З. Станевъ, 4. Н. Тодоровъ, 5. Д. Димовъ, 6. П. Ванчовъ, 7. П. Стаменовъ, 8. Г. Георгиевъ, 9. Ц. Николовъ, 10. Т. Дудиевъ, 11. П Стойчовъ, 12 М. Кацовъ, 13. Н. Ивановъ, 14. Ц. Атанасовъ, 15. М. Атанасовъ. 16. Г. Божиловъ, 17. А. Цановъ 18. П. Стояновъ, 19. К, Николовъ. 20. Ив. П. Падиниярски, 21. Хр. П, Падинярски, 22. Г. П. Рашковъ, 23. Р. Найденовъ, 24. К. Христовъ, 25. Ю. Ив. Вайновъ, 26. Т. Стояновъ, 27. М. Цѣновъ, 28. Т. Ив. Дръндара. 29. Г. Манчовъ, 30. С. Стаменовъ, 31. Н Николовъ, 32 П. Т. Ст. Белчова, 33. Н. Павловъ, 34. П. Ив. Душвянски, 35. Ив. Юр. Войновъ, 36. Б Г, Петровъ, 37. Д. П. Панчовъ, 38. Ив. А. Ранковъ.
по 10 ст. 1. Л Мицовъ, 2. П Вълковъ, 3. Ив. Игнатовъ, 4 Ив. Д. Дудиевъ, 5. Ив. Дамяновъ, 6. П. Христовъ, 7. П. Георгиевъ, 8. П. Ст. Тодоровъ, 9. К. Ивановъ, 10. Я. Петковъ, 11. Ив. П. Нончовъ, 12 Н. Ив. Стойчова, 13. М. Ив. Ц. Стойчева 14. Ц. Атанасовъ, 15. Ц. Димовъ, 16. П. Ив. Войнишки 17. В. Ст. Тодоровъ, 18 П. Петровъ, 19 М. Вутова, 20. П. Цоцовъ, 21 Т Райчиновъ, 22. П. П. Стефановъ, 23 Г. П. Стефановъ, 24. Н. Т. Митевъ. 25 Н. П. Ранковъ.
по 05 ст. Н. Василевъ.

с. Литаково (Орханийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Т. Колевъ, сумата 7 л 70 ст.

Пожертвуватели:

по 2 л Свещ. Т Колевъ.
по 1 л. 1. Т. Младеновъ. 2. В Стан-
по 50 ст. 1. В. Нецовъ, 2. Хр. Громовъ, 3. Ив. Дашевъ, 4. Игнатъ К. . . . 5. К. П. Дудиевъ.
по 40 ст. Дону Мишовъ
по 20 ст. 1. В. Петровъ, 2. Л. Стояновъ, 3. Г. Ив. Вутинъ, 4. Ст. В. Дракуля.

с. Рашка-Гращица (Кюстендилско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. С. Атанасовъ сумата 4.90 лева.

Пожртвуватели:

по 1 левъ: 1. Свещ. С. Атанасовъ, 2. Н Витановъ, 3 Хр. Стоевъ.
по 50 ст: 1. С. Максимовъ, 2. М. Митовъ, 3. Н. Стефановъ
по 20 ст: 1. С. Костадиновъ, 2. Ив. Димитровъ.

гр. Етрополе

Събрано отъ жителитѣ на града отъ особна комисия състояща отъ Свещ. Н. Златановъ, Л. Бацовъ. и П. Ц. Христовъ, сумата 210 лева.

Пожертвуватели.

по 5 лева. Ив. Д. Вълчевъ.
по 4 лева. 1. Хр. С. Златаровъ, 2. свещ. С. Бенчевъ.
по 3 лева: 1) П. Ц. Христовъ 2. Ив. Ц. Христовъ, 3. Т. Василевъ, 4. Х. Христовъ, 5. М. Г. Мемковъ.
по 2 лева: 1) Хр Б. Пишмановъ 2) Т. Хиновъ, 3) св. С. *П. Михаиловъ*, 4) Н. Вутовъ, 5) Д. П. Симеоновъ, 6 Л. В. Рачовъ, 7. Ив. Хр. Герчовъ, 8. св. Н. Златановъ, 9) Хр. К. Нишовъ, 10. П. К Ибишовъ, 11) А П. Кръстевъ, 12) И. Т. Бехаровъ, 13. С. Д. Златаровъ, 14) Д. Т. Бехаровъ, 15) Ст. Хр. Сърдцановъ, 16) Ц. Дицовъ:
по 1.50 лева: 1) П Бенчовъ, 2) Хр. Николовъ, 3) Д К. Лъвчевъ.
по 1.35 лева: М. В. Кочовъ.
по 1 15 лева: 1) И. Хр. Чиповъ, 2) С. Хр. Чиповъ.
по 1 левъ: 1. Хр. Петковъ, 2) Хр. Т. Куртановъ, 3) А. *П.* Говедаровъ, 4) И. Д. Парапановъ, 5) Д. Хр Мермеровъ, 6) М. Хр. Даскаловъ, 7) Г. Ив. Дойновъ, 8) Хр. Х. Григоровъ, 9) Ил. Пацовъ, 10) П. С. Хиковъ, 11) М. С. Патевъ, 12) П. Василевъ, 13) Хр. М. Аламановъ, 14 Ив. П. Гръбчевъ, 15) Ц. Писковска 16) С. Христова. 17) Алексиевъ, 18) И. Каленчевъ, 19) И Бончовъ, 20) П. К. Хлѣбаровъ, 21) Д Урчовъ, 22) П. Велчевъ, 23) М. Л Бояджиевъ, 24) Хр. Г. Билъовъ, 25. Н. Семерджиевъ, 26) Ив. П. Марковъ, 27) Д. Стаменовъ, 28) В. Бончовъ, 29) П. Иотовъ, 30) Н. Ивановъ, 31) П. Стаменовъ, 32) А. Сайковъ, 33) В. Вельовъ, 34) К. Недковъ, 35) Ю. Вълчиновъ, 36) П. Кръстевъ, 37) В. Цѣковъ, 38)Ц. Н. Вълинъ, 39) В Ц. Керемидски 40) Н. Вълковъ, 41) В. Стайковъ, 42) Ив. Манчовъ, 43) В. Хр. Лютаковъ, 44) И. Лановъ, 45) Л. Ц. Рендаковъ, 46) Р. Вълковъ, 47) М. Митовъ, 48) Р. Хр. Делибашиевъ. 49) Д. В. Коварски, 50) Т. Драголевски, 51) Д. Янковъ, 52) Ц. Гавриловъ, 53) Д. Цвѣтковъ.
по 60. ст. 1] Г. Цановъ, 2) В. Зарковъ
по 50 ст. 1) П. Хр. Косевъ, 2) Ю. Севчовъ, 3) Г. Л. Дейновъ, 4) Хр. Ц. Драгански, 5) Л. И. Кацара. 6. Хр. Сасовъ, 7) Ив. Осиковски, 8) С. Хр. Деленчовъ, 9) Б. Н. Делвановъ, 10) И. Буцовъ, 11) С Г. Спасовъ, 12) С. Янковъ, 13) Ю. Ц. Христовъ, 14) Ц. Н. Поповъ, 15) С. Ивковъ, 16) Н. П. Матеевъ, 17) Ив. М. Матеевъ, 18) Г. П. Матеевъ, 19) М. Щърбановъ, 20. П. С. Лоджовъ, 21) Б. В. Никовски, 22) С. Марковъ, 23) Л. Хр. Семерджиевъ, 24) Ц. Хр. Кривчевъ, 25) А. Хр. Дененски, 26) Г. Х. Цвѣтковъ, 27) Д. Г. Панчовъ, 28) П А, Тудусаровъ, 29) С. Куновъ, 30) С. Цѣковъ, 31) Хр. М. Пашовъ, 32) В. А. Кътовъ, 33) Ю. *П.* Христовъ, 34) Г. Ив. Куновъ, 35) Х. Крайчевъ, 36. Н. Богдановъ, 37) Л Дончовъ, 38) Н. Х. Григоровъ, 39) Хр. Николовъ, 40) В. Ц. Рачевъ, 41) В. Недковъ, 42) Д. Гавриловъ, 43) К. Петровъ, 44) К. И. Кръстевъ, 45) Д. Петровъ, 46) С. Становъ, 47) Ц. Становъ, 48) В. Владовъ, 49) Д. Шопа, 50) М. Ц. Ивановъ, 51) П. Недковъ, 52) Л. Пешовъ, 53) Ц. Даковъ, 54) Н. Петковъ, 55) Хр. Ц. Делибашиевъ.
по 40 ст: 1. Хр. Теодоровъ, 2. Г. Мишовъ, 3. П. С. Степановъ, 4 Ст. Ил. Шоповъ, 5. Н. Коваровъ.
по 30 ст: 1. Х. У., 2. Д. Д. Тепавичаровъ, 3. П. Станковъ, 4. Ц. Цвѣтковъ, 5. Г. Иотовъ, 6. И. Павловъ, 7. И. Ниновъ.
по 20 ст: 1. Хр. Кълъчовъ, 2. Ив. К. Коваровъ, 3 Г. И Дивчовъ, 4. Г. В

Слѣдва

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич, Вюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
19 Slavisches Echo Виена
17 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
18 Правит. вѣстникъ Петербургъ
19 Русь „
20 Подкрѣпа София
21 Реформи „
22 Работническа борба София
23 Учителски вѣстникъ „
24 Борецъ Видинъ.

б. Списания.

... Прѣгледъ София
...тъ „
...г. Телег. Списание „
...ска Пробуда Б. Черкова
...трѣдъкъ Станимака
6 Просвѣта София
7 Българска Сбирка София
8 Природа „
9 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
10 Воененъ Журналъ „
11 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
12 Ученическа Бесѣда София
13 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
14 Славянски вѣкъ Виена
15 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С. Петербургъ
16 Napredak Saraevo
17 Slovenski Pzehled Прага
18 Liubliaпski Zvon Любляна
19 Гражданинъ София
20 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
21 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
22 Uciteljski Tovarrs
23 Берлински листокъ
24 Списание на физико-математич. дружество София
25 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
26 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
27 Книгописецъ София

ГОДИНА II. НОЕМВРИЙ 1904. КНИЖКА VI.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество
ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904

ГОДИНА II. НОЕМВРИЙ 1904. КНИЖКА VI.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

въ България

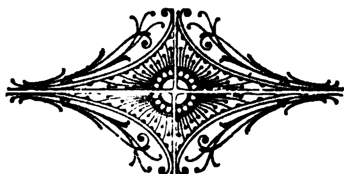

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1904

Формула на Славянофилството

Всѣки, който е размишлявалъ за сждбата на рускитѣ обществено-политически течения, вѣроятно, не веднажъ е обръщалъ внимание на слѣдния въ много отношения бѣлѣжитъ фактъ: въ това врѣме, когато прѣдставителитѣ на либералнитѣ, прогресивнитѣ и особено радикалнитѣ умствени течения сж се отнасяли и се отнасятъ и сега къмъ идеята за народноста или отрицателно, или индеферентно, виждайки въ нея само единъ тормазъ (спънка). на напрѣдничавия вървежъ на человѣчеството къмъ всеобщо братство и свобода, послѣдователитѣ на консервативнитѣ и реакционнитѣ учения, наопъки, сж се явявали и обикновено се явяватъ ако не фанатически врагове на идеята за „всечеловѣческото братство“ то, въ всѣки случай, голѣми скептици досежно практическата ѝ осжществимость.

По този начинъ, либерализъмътъ и космополитизъмътъ, отъ една страна и национализъмътъ и консерватизъмътъ, отъ друга, прѣдставляватъ особени видове двойствени съюзи, враждебни единъ на другъ и по принципъ изключващи единъ другъ. Първиятъ отъ тѣхъ въ историята на руската литература е получилъ името „западнически“, защото за образецъ и норма на „всечеловѣческия“ строй е считалъ западно-европейската цивилизация, вториятъ, още отъ Л. Н. Пипина бѣ остроумно кръстенъ „официално — народнически“, защото „народностьта“ бѣ признавана отъ него само до толкова, до колкото тя отговаря на официалното ѝ схващане (отъ правителството). . . .

Но освѣнъ тѣзи двѣ насоки или, по добрѣ казано, *надъ* тѣхъ, въ руския умственъ животъ отколѣ се забѣлязва *третьо* течение, което, по сжщество, е еднакво враждебно на прѣдидещитѣ, макаръ съ всѣко отъ тѣхъ и да има нѣкои сходни черти. Това течение е Славянофилското. До официалното народничество славянофилството се приближава по своя строгъ и опрѣдѣленъ национализъмъ, макаръ, както ей сега ще видимъ, „народностьта“ да се схваща отъ отъ едното и другото течение не съвсѣмъ еднакво. Отъ друга страна заедно съ западническото направление то се отличава съ своята страстна привързаность къмъ прогреса и съ блѣскаво просвѣтителния характеръ на своята дѣйность. По този начинъ, въ противопо-

ложность на западническото и официално—народническото направление, въ славянофилството народностьта и прогресътъ не сж разединени по между си, а се намѣрватъ въ органическо и хармоническо съедиение. Това съединение съставлява главната, типичната черта на славянофилството, еднакво свойствена на всичкитѣ му фракции: религиозно — метафизическата на първитѣ (московскитѣ) славянофили, етнографическо — битовата на „почвеницитѣ", мистико-демократическата на народницитѣ", културно — историческата на Н. Я. Данилевски и Н. Н. Страховъ и т. н. Всичкитѣ тѣзи направления твърдѣ много се различаватъ по между си както по сферата и материала на своитѣ наблюдения, тъй и по начина на подкрѣпянето и доказването на своитѣ теории и идеали; обаче въ всички тѣхъ прѣобладава единъ и сжщия Leitmotiv — стремежъ къмъ съвършеното хармоничното примиряване на двѣтѣ велики идеи на XIX столѣтие — *идеитѣ за народностьта и идеитѣ за прогреса и свободата.*

Такова примирение славянофилството е достигнало благодарение на своя извънмѣрно широкъ възгледъ на „народностьта". Обикновено на послѣдната гледатъ като на нѣщо низше и примитивно въ сравнение съ широкото понятие за „човѣчеството": както любовьта къмъ народа има по голѣма етическа цѣна, отъ колкото любовьта къмъ сѣмейството и рода, така и любовьта къмъ цѣлото човѣчество се счита за по възвишена отъ най пламената любовь къмъ своя народъ. Споредъ славянофилския възгледъ, това никакъ не е вѣрно. Подъ думата „народность" славянофилството всѣкога е разбирало извѣстна *биологическа и психологическа индивидуалность* т. е. съвокупностьта на такива биологически, антропологически и психологически свойства, които, при вънкашната разновидность, отвжтрѣ съставляватъ нѣщо *цѣло*, не *дѣлимо*. Но ако е възможно (поне на теория) да се обичатъ всички хора и всички народи еднакво, тогава е съвършено не възможно да бждятъ еднакво обичани всички личности, всички индивидуалности, които прѣдставляватъ безкрайно — разнообразни комбинации на безкрайно — разнообразни свойства. И Христосъ, Комуто, като хора, всички негови ученици му биле еднакво скжпи, все пакъ, като индивиуалность, давалъ прѣдпочитане на Иоанна! Ето защо, като се прѣкланя прѣдъ събирателната личность на своя народъ, славянофилството не само не е дошло въ конфликтъ съ хуманизма и съ неговитѣ свети изисквания за уважаване и свободно развиване за всѣка човѣческа личность, колкото незначителна и да бжде тя, но, напротивъ, то само е изпълнявало неговитѣ основни заповѣди, като ги е разпространявало и върху колективнитѣ личности т. е. народитѣ. Слѣдователно, Славянофилството е сжщински хуманизъмъ, но само *по послѣдователенъ и по честенъ* и то въ всѣки случай е по широко и по глжбоко по съдържание отъ хуманизма въ обикновения смисъль на тази дума.

Но „народностьта" не е понятие самодовлѣюще (напълно опрѣдѣлено); тя неможе да бжде отдѣляна отъ нейния носитель-народа, т. е. група такива хора, които, при извѣстни инди-

видуални отличия, сѫ надарени съ опрѣдѣлени *общи* биологически, антропологически и психологически свойства. За това, този, който иска уважение и свободно развиване за народностьта eo ipso не може да не иска сѫщото и за народа. Не стига това, той даже е *длъженъ* да стори това, тъй като *народностьта* и нейното конкретно въплощение-*културата*, само тогава ще може да достигне най-голѣма степень самобитность, когато нейнитѣ носители, т. е. народътъ, поне духовно сѫ самостоятелни, и когато тѣхното творчество отвънъ не срѣща никакви спънки къмъ всестранната имъ самодѣйность. За това, нѣма нищо чудно въ това, че славянофилството, което всѣкога е искало да види духовната личность на руския народъ прѣкрасна, като лицето на „ангела Бога", горещо посрѣща и поздравлява всички реформи и мѣроприятия на правителството, които иматъ за цѣль икономическото и политическото благосъстояние на народнитѣ маси. *„Всичко отъ народа, съ народа и за народа! нищо безъ народа, не изъ народа и противъ народа"*, — този чуденъ девизъ на едного отъ чехскитѣ славянофили, се явява като девизъ и на руското славянофилство отъ всички фракции и направления.

Отъ тука слѣдва, че демократическиятъ и прогресивниятъ характеръ ,на славянофилството не е токо така взетъ отъ въздуха, а съставлява необходима послѣдица отъ негова възгледъ върху народностьта като събирателна личность. Този възгледъ позволява да се формулира по слѣдния начинъ задачата на съврѣменното славнофилство: *„Славянофилството е националистическо направление, което се стреми да обоснове самобитностьта на славянската култура върху признаването на една велика славянска събирателна личность и което се старае да внесе въ нейното творчество единство на съзнание и организация."*

Изъ „Славянскія Извѣстія" октомврий 1901

Ст. Н. Л.

„Меморандумътъ“ на гръцката патриаршия и „Отговорътъ“ на българската екзархия.

Църковно-националното съзнание у православнитѣ населения въ вилаетитѣ на Турция день изъ день крѣпне. Проявено най-рано и най-силно у българитѣ, то въпрѣки всички сурови мѣрки спрѣмо православнитѣ населения отъ негръцка народность, и прѣдимно спрѣмо българитѣ, наяква полека, но постоянно, минава отъ виляетъ въ виляетъ, обхожда селата, прониква въ населенията, буди ги и раздвижва срѣщу духовнитѣ угнетители.

Прѣди половинъ вѣкъ и повече съзнанието повдигна българитѣ срѣщу гръцката патриаршия и създаде българския църковенъ въпросъ, който се свърши съ реставиране на българската църква въ часть отъ правата ѝ; то прѣди 10—15 години раздвижи православнитѣ арапи въ Антиохия и ги държи и до днесъ срѣщу патриаршията; то въ тая минута държи на кракъ и значителна часть отъ румжнитѣ срѣщу сжщата патриаршия. Има признаци, и доста осезнателни, че то вече прониква и въ извѣстни слоеве на православното албанско население.

Фактъ неопровържимъ е, че днесъ въ полуострова има едно общо раздвижване и едно общо недоволство срѣщу вѣковния духовенъ гнетъ на Фенеръ, както и срѣщу ония, които, по свои политически съображения, поддържатъ или толериратъ този гнетъ. Недоволството е голѣмо, силно и дълбоко. То е общо. То кипи силно и клокочи потресно въ гърдитѣ на угнетенитѣ населения, а най-вече въ гърдитѣ на българитѣ, най-угнетени и онеправдани отъ угнетенитѣ.

Цариградската патриаршия осѣща кипежа, чува и зловѣщия клокотъ. Това я кара да се замисли сериозно. И тя гледа съ трепетъ мрачната перспектива на бждещето. Тази перспектива, тъй мрачна и тъй естествена, държи, особено отъ 1—2 годни насамъ, въ постоянна тревога Фенеръ. Патриаршескиятъ синодъ, безпокоенъ отъ усилващето се съзнание у инороднитѣ православни населения и отъ устремното развитие на работитѣ, прави засѣдание подиръ засѣдание, кое отъ кое по-бурно и по-продължително.

Въ тия засѣдания, двѣтѣ патриаршески тѣла, синодътъ и смѣсениятъ съвѣтъ, си чупятъ ума надъ едни и сжщи теми, именно: какъ да се задуши съзнанието у инороднитѣ православни населения, какъ да се смачка духътъ у българското население въ виляетитѣ, какъ

да се очерни по-силно българската екзархия прѣдъ политическия и църковенъ миръ, и най-сетнѣ, каква софистика да се употрѣби прѣдъ дипломатическия свѣтъ, за да се прѣдстави, че българитѣ, власитѣ, арабитѣ, албанцитѣ и пр., макаръ и да иматъ свой езикъ, свои тежнения и свои индивидуални расови черти, сж чисти гърци. Върху сжщитѣ тия теми напрѣгатъ ума си и дипломатитѣ и ученитѣ въ Атина. По рѣшение на двѣтѣ си управителни тѣла, Фенерската патриаршия излѣзе миналата година съ обвинителенъ актъ срѣщу Българската Екзархия и срѣщу българския народъ. Този обвинителенъ актъ, пъленъ съ клевети и обиди, за които може само да се съжалява, се отправи отъ нинѣшния патриархъ, въ име на 19 патриаршески митрополити, до В. Порта и до прѣдставителитѣ на Великитѣ сили. Съ устата на 19 митрополити Вселенскиятъ патриархъ каза горчиви и тежки думи срѣщу българитѣ, които плуваха въ кръвьта си, каза тия несправедливи думи тогава, когато всички християнски общества, безъ разлика на народность и църква, бѣха се притекли съ сълзитѣ си да утѣшатъ злочеститѣ и съ участието си да имъ помогнатъ.

Европейскиятъ печатъ хроникира грозната истина, именно, че въ най-ужаснитѣ дни за християнитѣ въ Костурско, Леринско и пр. патриаршескитѣ митрополити обърнаха гърбъ на мжченицитѣ и на дълга, който имъ налага призванието. Намѣсто да се притекатъ съ утѣшение и сълзи къмъ хилядитѣ злочести, които прѣдставятъ прѣдъ свѣта за свое паство, тѣ побързаха прѣдъ турскитѣ каймаками съ клевети срѣщу злочеститѣ и съ „Протестъ“ прѣдъ В. Порта и Великитѣ сили срѣщу сжщитѣ злочести. Слаба да се бори съ врѣмето, просвѣтата и правото, и мжчена отъ мисъльта, че „Протестътъ“, отъ който толкова очакваше, остана положително безъ всѣкакъвъ ефектъ, Цариградската патриаршия, по рѣшение на двѣтѣ си управителни тѣла, отправи прѣди 2—3 мѣсеца новъ протестъ, подъ име „меморандумъ“ до В. Порта и до мѣстнитѣ прѣдставителитѣ на Велики сили. „Меморандумътъ повтаря въ общи думи, но само съ по-силни клевети, съдържанието на „Протеста“. Той е новъ обвинителенъ актъ срѣщу Българската Екзархия и Българския народъ. Прѣдизвикана отъ акта на Патриаршията, Българската Екзархия се намѣри прѣдъ повелителния дългъ да посочи истинитѣ, които Вселенскиятъ патриархъ тъпче въ нозѣтѣ си, да изтъкне навѣтитѣ и клеветитѣ, съ които си служи, както и неговата позната слабость къмъ насилията, плѣсеня и мрака. Отговорътъ, обширенъ и аргументиранъ, е отправенъ до В. Порта и до прѣдставителитѣ на шестьтѣ Велики сили. Този отговоръ е единъ актъ, който остава тепърва да се оцѣни. Н. Блаженство съ отговора е изпълнилъ единъ висшъ дългъ къмъ Българската Църква и Българския народъ, тъй охулени и оклеветени и къмъ истината, тъй тъпкана и възненивидѣна отъ Фенеръ.

Ето самия меморандумъ и отговоръ.

МЕМОРАНДУМЪ

отправенъ отъ Вселенския патриархъ въ Цариградъ до дипломатическитѣ прѣдставители на шестьтѣ Велики сили акредитирани при Високата Порта.

„Отъ нѣколко години насамъ, но особено отъ създаването на Българската Екзархия, църковно-общинската институция въ епархиитѣ, спадащи въ Тракия и Македония, глухо се подкопава и руши. Послѣднята областъ особено е била, и сега още е, театъръ на кървави и плачевни събития.

Познато е, че учрѣждаването на Екзархията, създадена отъ свѣтската власть, има за основа принципа на национализма (филитизма) и че само съ това срѣдство тя шири своя районъ на дѣйность. Тази нова догма се резюмира съ тия думи: вредъ, гдѣто нѣколко жители употрѣбяватъ провинциаленъ български говоръ и въпрѣки църковното епископално устройство, вѣковната власть на Вселенскиятъ Патриархъ трѣбва да отстжпи на новото вѣдомсто (juridiction) на Българската Екзархия.

Тази точка на дълбоко различие между Вселенската Патриаршия и схизматическата Екзархия е схващана до сега по начинъ съвършено неправиленъ отъ оние, които повърхностно разглеждатъ нѣщата. Ето защо нейнитѣ дѣяния изглеждаха съвършенно естествени и обясними, понеже споредъ погрѣшния начинъ за сждене на тие повърхностни наблюдатели, работата се касае просто да се даде прѣдимство на националния езикъ, който ще се употрѣбява при богослужение.

Между това, ако се изучи основно самиятъ принципъ на национализма (филетизма), върху който изцѣло се крѣпи Българската Екзархия, лесно ще се убѣдимъ, че това е една система противна на духа на християнството и противоречеща на всички канонични наредби, установени отъ Вселенскитѣ Събори. Той събаря правилата, които издревнѣ (ab antiquo) сж влѣзли въ устройството на епископалнитѣ дѣления. Той, най-сетнѣ, допуска въ епархиитѣ да прѣбиваватъ много църковни власти за паството на една и сжща Църква.

Ето защо Вселенската патриаршия винаги е отхвърляла и отхвърля формално този пагубенъ и развращаващъ принципъ.

Напротивъ, схизматическата Екзархия, като се придържа о принципа на национализма (филетизма) стжпя върху всички канонични и религиозни приличия и не иска да знае за желанията и *за свободата на съвѣстьта* (sic) за което жителитѣ иматъ неоспорно право, било като човѣци, било като православни християни. Още въ първитѣ дни на учрѣждаванието си, като се възползува за своитѣ кроежи отъ сключенитѣ недавна политически договори, Екзархията, знаменосецъ на българския национализъмъ (филетизмъ), гони една цѣль: да разрушава навредъ и съ всички срѣдства, по-

зволени и непозволени (per fas et nefas) вѣдомството на Вселенската патриаршия и на клира, който ѝ е вѣрно прѣданъ.

Постигнатъ тоя резултатъ, тя всѣки пжть остава господарка на тая или оная епархия, която веднага се прогласява за българско землище. Ето на кжсо въ що се състои дѣйността на Българската екзархия прѣзъ изтеклитѣ тридесеть послѣдователни години. Тази дѣйность, по силна въ Македония, по слаба въ Тракия, има така за цѣль да образува два главни центъра за дѣйствие, единия въ Солунъ, а другия въ Одринъ.

Не мислимъ, че е нужно да излагаме тукъ подробноститѣ на драмата, която се развива отъ три години, споредъ начъртаната по долу програма, отъ чети, образувани въ българи и нахлуващи въ Турция.

Обществото на изтокъ и на западъ много или малко е въ течение на тия дѣяния. Това сж убийства, грабежи, пожари, съ една дума — цѣла редица срѣдства диви и разрушителни, съ които си служатъ въоржжени чети съ съучастието на нѣкой жители, рекрутирани, въ по-голѣмата часть, изъ македонскитѣ околии, гдѣто славянскиятъ езикъ е въ употрѣба; така съставенитѣ чети, ще кажемъ, всѣватъ терoръ и насилватъ селянитѣ да минаватъ подъ вѣдомството на Екзархията, коята трѣбва да се разпростре върху тия мними български страни. Тази кървава борба има прѣдимно за прѣдметъ да се прѣмахватъ и убиватъ всички архиепископи, припознаващи духовното главенство на Вселенската патрияршия. Въ мисъльта на оние, които ржководятъ, и на оние, които изпълняватъ тия ужасни злодѣяния, е да се прѣмахне по тоя начинъ, или поне да се намали църковнята дѣйность на Вселенската Патриаршия, като я ограничатъ въ тѣсенъ кржгъ. Тия срѣдства тъй сжщо способствуватъ да се разруши единъ отъ стжлбоветѣ на настоящия редъ на работитѣ. По този начинъ, благодарение на мощни подкрѣпи, се улеснява да се осжществятъ надеждитѣ, цѣльта на които е ясна, и възможностьта да се постигнатъ е приемлива, слѣдъ като се постигнаха попрѣжни подобни комбинмции.

Това кжсо изложение на плачевнитѣ събития, на които театъръ сж епархии, зависещи отъ Вселенската патриаршия, достатъчно раяснява плачевното положение на злочеститѣ жители християни православни, хранени съ чувство на дълбока и всецѣла прѣданость къмъ тѣхната света религия и къмъ традициитѣ на тѣхнитѣ прадѣди. Съ своитѣ болѣзнени викове и очаяние тѣ искатъ само едно — да могатъ свободно да изповѣдатъ своитѣ религиозни убѣждения. Тѣ копнѣятъ за едно — да не бждатъ мжчени за своята вѣковна вѣрность къмъ властьта на върховната църква, власть припознавана отъ тѣхнитѣ бащи. Тѣ, съ други думи, искатъ да останатъ вѣрни чада на Всесветѣйшия апостолски и вселенски прѣстолъ на Цариградската патриаршия.

Прѣслѣдвани, дебнати, заплашвани, ограбвани имотно, гледащи братята си съсѣчени и изтезавани, тѣ не си отмъщаватъ, а се задоволяватъ да се защищаватъ и да си самопомагатъ, колкото е въз-

можно, като се подчиняватъ по такъвъ начинъ на съвѣтитѣ и увѣщанията на своитѣ духовни началници. Тѣ, съ една рѣчь, искатъ отъ установенитѣ граждански власти да се запази религиозната имъ свобода и да се закрилятъ хижитѣ и имотитѣ имъ.

Това състояние на работитѣ туря Вселенската Патриарщия въ жестоки стѣснения. Подпомагана отъ идеята на свещения и неизбѣженъ дългъ, припознатъ отъ гражданската власть, дългътъ да бди съ всички легални срѣдства, които сж въ помощьта й, за доброчестината на населенията, които й сж подчинени по общность на вѣрванията, тя не е прѣдстанала отъ началото на тия достоплачевни дѣяния да държи съобразно съ развитието имъ Императорското Отоманско правителство въ течение на положението.

Тя му е съобщавала свѣдѣнията, пълни съ скръбни работи, които митрополититѣ й сж доставяли. За жалость, въпрѣки добрата воля на В. Порта, въпрѣки постояннитѣ усилия на мѣстнитѣ императорски власти, положението изобщо остава непромѣнимо; въ извѣстни мѣста, то се влошава, като прави невъзможно желаното и дѣйствително умиротворение на страната.

За да се прѣмахнатъ тия плачевидни мжчнотии, необходимо е: 1. да се задържи сегашното църковно statu-quo въ епархиитѣ, зависещи отъ Вселенската патриаршия, като се отхвърлятъ всички изключения, базирани върху различия националистични (филестични) или лингвистични, които съставятъ претексти, създадени най-напрѣдъ отъ схизматическата Българска екзархия и 2. да се избавятъ бързо вѣрнитѣ на Великата Христова Църква християни отъ терора, упражнянанъ отъ злодѣйскитѣ възтанически чети отъ български разбойници и отъ постояннитѣ заплашвания и натиски отъ агентитѣ пропагандисти на Българската Екзархия.

Източната православна църква въ Цариградъ, гледаща чедата си угнетявани и жертвувани, се счита длъжна да протестира по начинъ най-тържественъ и най-формаленъ срѣщу това нетърпимо положение и срѣщу зловѣщитѣ автори на всички прѣстжпления. Тя, накжсо, иска да се признаятъ нейнитѣ неоспорни права и да се умиротворятъ прѣдметнитѣ злочесни страни, като се вematъ реални ефикасни мѣрки. Тогава ще се тури прѣдѣлъ на всички вършени злодѣяния и на постоянното насилие, упражнявано отъ Българската Екзархия и отъ четитѣ на възстаницитѣ, чиито омразни антетати се вършатъ съ нечута дързость прѣдъ очитѣ на прѣдставителитѣ на европейскитѣ сили.

Вселенската патриарщия е убѣдена, че прѣдложенитѣ отъ нея мѣрки се базиратъ върху легалностьта и върху логиката на нѣщата и се съгласяватъ изцѣло съ намѣренията на Великитѣ сили, които се стараятъ да умиротворяватъ страннтѣ за които е рѣчь.

Тя е така сжщо увѣрена, че нейнитѣ убѣждения се споделятъ отъ Императорското Отоманско правителство и отъ мждрия Монархъ, който ржководи сждбинитѣ на обширната империя, Н. И. В. Султанъ Абдулъ Хамидъ Ханъ, който се грижи само за благоденствието на поданицитѣ си.

Читатели! Не сж ли това само праздни думи, клевети и софизми? Колко писаното въ този меморандумъ е далечъ отъ истината и най главно отъ истинския духъ на християнството! (Б. Р.)

ОТГОВОРЪ

на Българската Екзархия на меморандума, подаденъ отъ Гръцката патриаршия въ Цариградъ до Тъхни Високопръвъзходителства посланицитѣ на Великитѣ сили при Високата Порта.

Меморандумътъ на Гръцката Патриаршия въ Цариградъ, насоченъ изключително срѣщу Българската Екзархия и изобщо срѣщу българитѣ и апелиращъкъмъ Великитѣ сили и към Императорското Отоманско правителство да задържатъ църковното statu quo въ вилаетитѣ, е въ въпиеще противорѣчие съ историята и истината. Дългъ е да се изтъкнатъ тия противорѣчия и, по този начинъ, да се отхвърлятъ едни обвинения, тъй неоснователни и тъй тежки, срѣщу Българската църква и Българския народъ.

1. Църковното и общинско устройство на епархиитѣ въ Тракия и Македония не е подровено и компроментирано отъ учрѣждаването на Българската Екзархия, нито пъкъ отъ вълненията на подвѣдомственото ѝ паство, но отъ осждителнитѣ дѣяния на гръцкото духовенство, което Вселенската патриаршия е товарила, товари и днесъ да държи православното население подъ нейното иго.

Тази е истинската причина, която, много по-рано отъ учрѣждаването на Българската Екзархия, накара епархиитѣ въ Босна, Херцеговина, Ромжния и Сърбия да отхвърлятъ отъ себе влиянието или владичеството на Патриаршията.

Това сж исторически факти, разкрити на врѣмето си и отпослѣ въ трудоветѣ на редица европейски писатели, които сж изучвали църковния животъ на християнитѣ на Истокъ. Познати сж злоупотрѣбленията и неправдитѣ на Гръцката патриарщия. Тѣ достигаха до тамъ, че православнитѣ християни постоянно обсипваха Императорското правителство съ справедливи и основателни оплаквания срѣщу тѣхъ. Схващайки, че този редъ на работитѣ ще прѣдизвика, ако се продължи, сериозни смущения въ империята, Императорското правителство, въ изпълпение чл. 3. отъ Хати-хумаюна отъ 1856, покани, съ специално ираде, по единъ твърдѣ строгъ начинъ, фенерската патриаршия да реформира управлепието си и особно да тури край на злоупотрѣбленията, вършени отъ подвѣдомственото ѝ духовенство надъ православното християнско население. За зла честь, Патриаршията остава непоправима: и днесъ още злоупотрѣбленията слѣдватъ по-вече отъ всѣкога въ извѣстни епархии на Тракия и Македония.

2. Българската православна църква, най-стара отъ славянскитѣ църкви, е независима отъ X-й вѣкъ Нейната независимость еднакво

е била припознавана отъ Източната и Западната Църкви. Въ пазвата на Българската църква изпърво, както свидѣтелствува историята, се разви религиозната и църковна славянска книжнина. Благодарение на бързото си развитие, тя, по богатство и цѣнность на произведенията си, стоя прѣзъ единъ дългъ периодъ наравно съ еднородната гръцка и латинска. Такова бѣ положението и кутурното значение на Българската църква до покорението на балканския полуостровъ отъ Отоманитѣ.

Възползувана отъ настжпилитѣ сътресения при покорението на полуострова, Гръцката патриаршия си послужи съ всичко да разшири своето владичество. Прѣзъ XIV-й вѣкъ тя сполучи да унищожи Търновската патриаршия, а прѣзъ XVIII-й вѣкъ—Охридската автокефална българска архиепископия. Фенеръ помисли, че за винаги вече е погълналъ Българската църква и установилъ окончателно владичеството си надъ паството ѝ.

Българската Екзархия не е, слѣдователно, създадена отново, както се твърди въ меморандума, отъ гражданска власть. Съ фермана си отъ 1870 год. султанъ-Абдулъ-Азисъ просто възстанови Българската църква въ часть отъ похитенитѣ й съ интриги отъ Фенеръ права и привилегии.

3. Българската православна църква е толкова национална, колкото и всички източни православни църкви — Руската, Елинската, Ромжнската, Сръбската и пр. Самà Вселенската патриаршия прѣзъ всичко врѣме е давала и дава най-широко мѣсто на национализма въ своитѣ актове. Отдавна тя само по име е вселенска, а по дѣла е чисто гръцка и служи на най-тѣсенъ национализмъ. Доказателство сж постояннитѣ й распри съ всички православни пародности въ Отоманската империя — българи, сърби, власи, араби и албанци. Тия распри произтичатъ отъ това, че Фенеръ дири съ всички позволени и непозволени срѣдства, случай е да се каже това тукъ, да владичествува безусловно на всички тия раси и да ги прѣтопи въ гръцката. Така прочее, той насиля, или попе се мжчи да насиля, свободата на съвѣстьта, прокламирана въ Отоманската империя. Дѣйствуваща по този начинъ, патриаршията изпълнява естествено мисията си на великъ агентъ на енилизма.

Филетизмътъ, който меморандумътъ тъй порицава, сжщо така изникна и се култивира въ пазвата на Фенеръ. Ония, които сждятъ не по думи, а по дѣла, знаятъ, че патриаршията, колкото и да се отвръща въ меморандума отъ „пагубния развръщаващъ“ принципъ на национализма, служи всецѣло на този принципъ. Миналото и сегашното свидѣтелствуватъ, че не Българската Екзархия е обърнала филетизма въ догма и го има за срѣдство да шири района си, а Цариградската патриаршия. Доказателства. Прѣзъ 1868 г. Григорий VI-и, тогава вселенски патриархъ, прѣдстави на В. Портъ проектъ за рѣшение па Българския църковенъ въпросъ, който вълнуваше силно умоветѣ. Въ този проектъ, разгледанъ и одобренъ отъ Патриаршиския синодъ, се взема за критерий филетизмътъ, съобразно съ това, откжсваха се отъ респективнитѣ епархии и задържаха за

патриаршията, като населена съ гръци, градоветѣ Пловдивъ, Варна, Созополъ, Месемврия, дори села и махали. Сѫщото върши днесъ патриаршията въ Г. Скопие, гдѣто при кириерархъ за сърбоманитѣ държи за 30 кѫщи гърци и гъркомани особенъ архимандритъ и налага особенъ редъ въ църквата. Нѣма нужда да се навежда тукъ и онова, което сѫщата патриаршия, водена отъ най тѣсенъ национализъмъ, върши въ тая минута съ прѣстола на Антиохийската църква.

Ако подиръ всичко изложено трѣбва да се каже нѣщо и по обвиненията, че Българската Екзархия била потѫпкала каноничнитѣ постановления, като допущала едноврѣменно двѣ власти за паството на една и сѫща църква, то е само да се отбѣлѣжи, че обвиненията сѫ побъркали адреса: съ думитѣ си патриаршията осѫжда сама себе си.

Постоянно влачена отъ филетизма отъ грѣшки въ грѣшки, патриаршията съ усилие се отвръща отъ дилемата, въ която логиката на събитията я тласка отъ 1872 година насамъ. Едно отъ двѣтѣ: или тя припознава императорския ферманъ отъ 1870 г. и се отвръща отъ схизмата, като отъ актъ неоправданъ и неоправдаемъ, или пъкъ не припознава фермана и стои за схизмата.

Ако е първото, канонитѣ ѝ налагатъ веднага да дигне митрополититѣ си отъ Охридъ, Велесъ, Неврокопъ и пр. епархии, гдѣто нѣма паство; ако е второто, обвинението срѣщу Българската Екзархия е нелогично.

4. Българската църква никога и въ нищо не е насилвала църковно-националната съвѣсть на православнитѣ населения. Въ нейното минало и сегашно нѣма и не може да се посочи конкретенъ фактъ за подобно насилие. Сама изникнала изъ свободата и законностьта, тя всѣкога е стояла и стои твърдо за свободата на съвѣстьта, защото счита тази с в о б о д а не само за гаранция, но и за неоспорно право, което вѣрноподанитѣ въ империята християни иматъ като човѣци, които принадлежатъ на едно племе, сѫщо и като християни, които принадлежатъ на една църква. Съ права и прѣдѣли, начертани ясно въ императорския ферманъ, Екзархията не е имала и нѣма нужда нито да руши вѣдомството на патриаршията, което сами патриаршескитѣ органи така усърдно подравятъ, нито да присвоява и прогласява за български епархии, върху които е неоспорно правото ѝ, нито пъкъ да налага български езикъ, български чувства и име на население, което е било българско прѣди реставрирането ѝ.

Като църква, която въплощава съвѣстьта, правдата, законностьта и благостьта, Екзархията се е отвръщала и отвръща отъ насилия. Църковно-националната съвѣсть, наистина постоянно се насилва въ вилаетитѣ, но не отъ Екзархията, а отъ патриаршията, не само на отдѣлни лица, сѣмейства, села или махали, а на цѣли епархии, и не отъ вчера а отъ четвъртъ вѣкъ и повече. Живи свидѣтели на това сѫ християнитѣ въ епархиитѣ Полянинска, Мелнишка, Костурска, Леринска и пр. Патриаршията отъ тридесеть и повече години държи, въпрѣки фермана и въпрѣки постояннитѣ протести на цѣлото християнско население, натрапенъ свой митрополитъ въ

Полянската епархия, гдѣто цѣлото население е българско, припознава Екзархията, иска настоятелно съ всички права български митрополитъ и гдѣто нѣма нито единъ гръкъ. Сжщо така стоятъ натрапени гръцки владици и въ останалитѣ епархии.

5. Подиръ тия обвинения, тъй безосновни и несъстоятелни, меморандумътъ излиза прѣко съ инсинуации срѣщу българската Екзархия; отъждествява я съ революционнитѣ чети. Това оскърбително отъждествяване се прави, не защото патриаршията има автентични факти, но защото иска да прѣдстави, че отказването на българското население отъ вѣдомството й става не по съзнание, а съ насилия и убийства, вършени отъ чети и разбойници. Цѣльта на инсинуациитѣ е явна — Патриаршията, която постоянно дебне моментитѣ, ползува се отъ смжтнитѣ врѣмена да компрометира Екзархията прѣдъ императорско правителство и прѣдъ прдѣставителитѣ на Великитѣ сили. Това е нейна главна задача, която систематично прѣслѣдва отъ четвъртъ вѣкъ насамъ.

Лоялна за своитѣ дѣйствия и спокойна на съвѣстьта си, Българската Екзархия отхвърля по най-категориченъ начинъ инсинуациитѣ, като съжалява дълбоко, че тѣ изхождатъ отъ Вселенската патриаршия.

Отказването на българитѣ отъ Патриаршията, както и инсинуациитѣ на послѣднята относно отказването, не датиратъ отъ вчера: тѣ слѣдватъ отъ половинъ вѣкъ и повече. Не комитети съ насилия, убийства, грабежи, пожари и терорь караха прѣди половинъ вѣкъ българитѣ да се отказватъ отъ патриаршията, а злоупотрѣбленията, насилията и инсинуациитѣ на гръцкитѣ владици. Историята се повтаря: както въ 1856 г., подиръ прогласяването на Хати-Хумаюна, българитѣ, огорчени отъ непастирското поведение на гръцкитѣ владици, почнаха да се отказватъ отъ Гръцката патриаршия, тъй и сега, подиръ прогласенитѣ реформи, въ Македония, огорчени, осиротени и озлочестени отъ извѣстни гръцки пастири, се отказватъ. Това отказване особено силно е въ Костурската и Леринската епархии, гдѣто поведението на респективнитѣ пастири е станало нетърпимо.

Най-силно опровержение на твърдението, че отказването става по насилие, а не по съзнание и убѣждение, е постоянството на отказалото се българско население да остане подъ родната си Църква. Познати сж крайно суровитѣ мѣрки, вземани по искане на Гръцката Патрияршия срѣщу българското население въ отказалитѣ се села: повърщатъ му се или кжсатъ прошенията, съ които се отказза; църквитѣ му се затварятъ и запечатватъ; свещеницитѣ подъ конвой се дигатъ, като имъ се запрѣщава да служатъ на славянски; обявява му се най-внушително, че не му се позволява да се моли и учи на български езикъ, като се поканва по най-формаленъ начинъ да се повърне подъ патриаршията. При всички тия строгости и повтаряни внушения, ни едно село не се разколеба и повърна. Напротивъ, принуждаваното българско население да се повърне подъ патриаршията, като вижда църковно националната си

съвѣсть насилена, се обръща съ депутации посрѣдствено и непосрѣдствено, до главния инспекторъ съ протести срѣщу насилията, като моли въ името на дарованитѣ му съ императорски ферманъ отъ 1870 г. права и въ името на законитѣ, да се респектира църковно-националната му съвѣсть. Ако е истина, че отказването става съ насилие, какъ да се обясни тогава постоянството на населението, което съ твърдость и търпѣние понася всички неправди и най-жестоки морални жертви.

Истината налага да се забѣлѣжи тукъ, че въ извѣстни мѣста отказването не е станало безъ борби и недоразумѣния, каквито впрочемъ се случватъ между паството на една и сжща църква, или между членове на една и сжща народность.

Изложенитѣ факти свидѣтелствуватъ, че има насилие, ала насилие да се спре отказването на българитѣ, както и да се повърнатъ отново отказалитѣ се подъ Гръцката патриаршя. Това е именно насилие на църковно-националната съвѣсть и на правото не само на българитѣ, но и на другитѣ православни народности въ империята. Това насилие патриаршията върши петь вѣка. Срѣщу него именно и протестиратъ високо угнетенитѣ народности.

6. За да се тури край на отказването и да се умиротвори страната, която, споредъ меморандума, се размирявала отъ отказването на българитѣ, Вселенската патриаршия намира едно срѣдство: да се задържи съ ефикасни мѣрки днешното statu-quo въ епархиитѣ, зависещи отъ нея. Да се запази днешното statu quo, ще рече да се потъпче фермана отъ 1870 г.; ще рече, най-сетнѣ, да се прѣдоставятъ всички християнски народности въ империята подъ нейната безконтролна власть, за да имъ наложи гръцки езикъ, гръцки духъ и гръцки тежнения. Срѣщу това искане се възправятъ законитѣ въ държавата, историята, цивилизацията, съвѣстьта на човѣчеството. Иска се да се повърнатъ работитѣ нѣколко вѣка надирѣ.

Истина, патриаршията въ меморандума отхвърля прѣдварително „всички изключения, базирани върху различия националистични или лингвичтични“. Тя слѣдователно, нѣма да позволи на Българина, Сърбина, Румжнина, Арабина и Албанеца да се молятъ и да се учатъ на родния си езикъ.

Омиротворението на страната иска не тъпчене на законитѣ и на правдата, каквито прѣдлага меморандума, не насилие на църковно-националната съвѣсть на християнскитѣ населения, но респектиране на законитѣ и на съвѣстьта на населенията. Намѣсто да се взема страната на една църква въ щета на други, нека се държи пълно безпристрастие къмъ всички безъ изключение, нека се остави на всички населения правото да останатъ привързани къмъ своята църква и народность. Тогава нѣма да има вече недоразумѣния и распри между православнитѣ, които сами ще смогнатъ да се разрѣши мжчниятъ етниченъ и църковенъ въпросъ, т. е. ще покажатъ, каква сж народность и отъ коя сж църква. Вселенската патриаршия, която разгласява високо, че има непоклатната любовь на всички православни населения, нѣма освѣнъ да спечели въ случая.

7. Гръцката патриаршия иска най-сетнѣ, да се избави паството ѝ отъ терора, упражняванъ отъ злодѣйски чети и отъ български разбойници и отъ постояни заплашвания и натиски отъ агентитѣ пропагандисти на Българската Екзархия. Духовно учрѣждение съ чисто християнски задачи, Българската екзархия всѣкога се е държала и държи строго въ линията на лоялностьта, както и всѣкога е схващала дълга си къмъ Императорското правителство да му казва истината, и къмъ паството да го съвѣтва да дири своето право въ законностьта и въ вѣрностьта къмъ държавата. Тя нѣма нищо общо съ чети, защото държи високо светото си призвание. И тия обвинения на патриаршията сѫ, слѣдователно, така сѫщо клевети, за които може само да се съжалява. Свѣтътъ знае, че въ вилаетитѣ се разориха съ стотини български села, които припознаватъ Екзархията. Може ли да се допусне, че послѣдната сама е способствувала да разорява и озлочестява паството си?

Българската екзархия не проповѣдва нито ново учение, нито пъкъ работи да прѣтопява чужда народность въ българска, та да си служи съ специални агенти. Нейната задача е да брани църковнитѣ права на българитѣ въ вилаетитѣ и да се застѫпя, въ крѫга на лоялностьта, да ги съхрани цѣли и непокѫтнати отъ насилия и посѣгателства. Тя има всецѣло чувствата и любовьта на българското население, което отвредъ, при неимовѣрни мѫчнотии, прѣслѣдвания и жестокости, изходящи отъ гръцкото духовенство, бърза да мине подъ вѣдомството ѝ. Ала между измѫченото население и родната му църква всѣкога е стояла и стои патриаршията съ своитѣ науще-ния, интриги и насилия. Безпокойна отъ несполуката, че съ вѣковни дѣяния, съ които си е служила и служи, не може да задържи подъ своето владичество българското население, Гръцката патриаршия кани сега Великитѣ сили да ѝ се притекатъ на помошь и, ведно съ Императорското правителство, да задържатъ силомъ българитѣ и другитѣ православни народности подъ юрисдикцията ѝ, както и да запазятъ отъ стѣснение диоцеза ѝ. Ала тя забравя, че събитията иматъ своя логика.

Българската екзархия, като понася търпѣливо множеството мѫчнотии и притѣснения, продължава да има вѣра въ високата справедливость на Негово Императорско Величество Султана Абдулъ Хамидъ Ханъ, който, въ грижитѣ си за благоденствието на народитѣ въ империята си, не ще остави вѣрноподанитѣ нему българи да прѣбиваватъ въ злочестина.

България въ Далечния Изтокъ.

Отъ С. С. Бобчевъ — София

———

I

Не е само българската болница, съ своя персоналъ, изпроводена на бойното поле, находяща се въ Гунчжолинъ, при Харбинъ, която прѣдставлява България въ Далечния Изтокъ; нея прѣдставляватъ не само и нѣколкото български офицери, отишли тамъ въ голѣмата си ревность да служатъ на великото културно дѣло, що защищава Русия въ ония крайно-източни земи.

България не участвува въ Далечния Изтокъ само съ нѣколкото стотини хиляди франка, събрани изъ срѣдата на българския народъ, чрѣзъ грижитѣ на Славянското Дружество въ България, на Дружеството на Червения Кръстъ и на единъ дамски комитетъ, суми провождани за българската болница, която сега вече отъ 30 легла брои 60 такива. Наистина, като се почне отъ Държавния глава на България и Светия Синодъ — глава на бълг. черкова, всички у насъ — духовни, военни и мирски сж дали своята лепта за раненитѣ и болни братя руси.

Ние едва ли имахме право да кажемъ, че България върши чрѣзъ една скромна санитарна помощь, бо'зна каква услуга въ Далечния Изтокъ, въ войната на нашитѣ освободители, ако не бѣше друго едно участие. Това е живото, сърдечно, душевно всенародно съчувствие на цѣлия български народъ. То се проявява чрѣзъ всевъзможни, почти неуловими чъртици, въ които обаче българската маса внася своята колективна душа.

Ние сме били не единъ пжть свидѣтели на това стихийно съчувствие на българския свѣтъ въ руско-японската война. Знаемъ моменти, които, прѣдадени и най-просто, говорятъ сами доста краснорѣчиво и убѣдително, за любовьта на българскитѣ маси къмъ рускитѣ братия.

И най-напрѣдъ нека напомнимъ началото. Когато въ България се разнесе извѣстието за вѣроломното нападение на Портъ-Артуръ, за започването на една война отъ японцитѣ противъ руситѣ — цѣла България трѣпна. Ние присжтствувахме на молебни за тържеството на руското оржжие, които не бѣха поржчани отъ никого, които се служеха сѣкашъ по най-естественъ начинъ. И кръстни знамения осѣняваха българскитѣ гжрди, и молитвенни пожелания се възнасяха

къмъ Всевишния-подателъ на всички земни добрини: сълзитѣ на стари и млади изказваха едно горещо чувство — това на любовь и на прѣданость къмъ Освободителния народъ. Отъ много мѣста се изпроводиха привѣтствени и благопожелателни депеши на стоящитѣ на чело на руската армия . . . Тука не е думата за официялна България.

И отъ тогазъ, всѣки моментъ, който прѣживѣва руската армия на Далечния Изтокъ, и всѣка случка, въ която участвува руския народъ, не сж чужди за България. Цѣлото наше отечество е душевно прѣнесено въ ония страни: най-малкитѣ руски сполуки извикватъ радость, възторгъ, най-малкитѣ несполуки се отзоватъ скрѫбно въ народната душа.

Ако подвигътъ на рускитѣ моряци въ Чемулпо извика удивление и покъртване въ дънъ душитѣ на всички, то катастрофата на портъ-артурската ескадра и смъртьта на Макарова се отзова много тежко въ нашитѣ сърдца. Всѣка смърть на знаменитъ руски полководецъ е сѣкашъ смърть на много близъкъ човѣкъ: та и аслж сж близки на българина тѣзи герои, които се жертвуватъ по манджурскитѣ полета за Царя и Отечеството. Мнозина отъ тѣхъ сж били въ България, покрили сж се съ лаври на бойнитѣ у насъ полета, въ врѣме на освободителната война, подъ Плѣвенъ и на Шипка, на Араба-Конакъ и при Шейново. Генералитѣ графъ Келлеръ, Поповъ, Рябинкинъ и други видни дѣйци, загинали въ сегашната война, сж били въ България и сж познати лично на мнозина. Главнокомандующиятъ на рускитѣ сухопжтни и морски сили генералъ Куропаткинъ е всеизвѣстенъ на длъжъ и на ширъ въ цѣлото ни отечество; сжщо така сж познати и голѣмъ брой отъ неговитѣ помощници и други сьратници въ войната. Чудниятъ герой Стеселъ е познатъ у насъ. . . .

II.

Онова стичане и надваряне всѣки да даде лептата си за помощь на раненитѣ и болнитѣ въ Далечния Изтокъ братя, което се появи по зова на Славянското благотворително дружество въ България още пролѣтесъ, не се е спрѣло. То даде като резултатъ на доброволни пожертвувания — стотина хиляди франка. Новиятъ сега позивъ на д-ството на българския Червенъ Кръсть сжщо така се посрѣща съчувствено на всѣкадѣ. Ние четохме въ страницитѣ на „Славянски Гласъ“ за твърдѣ много лепти — стотинки, внасяни отъ най бѣдни жители въ нѣкое село. Въ „Славянското дружество“ се явиха селяни и селянки, които носяха своитѣ скромни приноси, като се моляха да бждатъ упжтени: що е нуждно още да приготвятъ съ ржцѣ за да бжде то проводено „тамъ, дѣто се биятъ братята руси — противъ японеца“.

Другадѣ ние описахме онова величествено зрѣлище, което прѣдстави първия славянски концертъ, даденъ въ София отъ Славянското Благотворително дружество въ полза на руситѣ. Това бѣше

апотеоза на руско-българското душевно единение. То бѣше най-горещъ изобликъ на съчувствия, изказани безъ много думи. Тази знаменита вечеринка на 19 февр. 1904 год., въ която се слѣха величественитѣ звукове на „Боже Царя Храни“ съ меланхолично-живия тонъ на „Шуми Марица“, не ще се изглади дълго врѣме изъ паметьта на ония участници, които не можаха да се поберать въ голѣмия салонъ на „Славянската Бесѣда“.

Колкото пжти се прѣдстави скърбенъ или радостенъ случай изъ руско-японската война, ние видѣхме цѣла България като единъ човѣкъ да се прѣнася въ борбитѣ на Далечния Изтокъ.

Имаше и такива, които бѣха пожелали лично да идатъ на бойното поле и да вâематъ дѣятелно участие въ войната съ оржжие въ ржка. Разни обаче условия и спънки се появиха и не допуснаха да се осжществи тоя толкозъ горещъ копнежъ на стотини, дори и хиляди, доброволци.

Българската жена въ случая подири мѣсто на първия редъ: тя показа своята състрадателна душа по единъ блѣскавъ начинъ. Ние особено се любовахме на селянката. Ние знаемъ селянки отъ разни мѣста да провождатъ своитѣ издѣлия и да кжсатъ своитѣ дребни „пари“ и „дукати“ отъ косичнитѣ си редици за помощь на раненитѣ руси. И интелигентната българка не остава по-назадъ. Тя се озова съзнателно на своя дългъ като милосердна жена и славянска сестра. Женитѣ въ София и Пловдивъ, Търново и Русе, Варна и Айтосъ, Свищовъ и Видинъ не се нуждаеха отъ много подканяния. Тѣ събраха значителни суми, съсрѣдоточени въ София. Тукъ именно бѣше и центрътъ на женската дѣятелность. И тя се прояви въ голѣмото онова съдѣйствие за организоване болницата за Далечния Изтокъ.

Новинитѣ, които се получаватъ изъ Гунчжолинъ, дѣто се намира нашата болница, сж твърдѣ благоприятни и даже лестни за дѣятелностьта, както на нашитѣ тамъ лѣкари, така и за тая на българскитѣ милосердни сестри, и въобще за цѣлия служебенъ персоналъ. Вѣщи лѣкари и военно-лѣкарски инспектори: генералъ Езерски, проф. Вреденъ, Боткинъ и др. отдаватъ справедливость на работата на българската болница и на нейнитѣ малки услуги и заслуги въ тая тежка война, която се принуди да води Русия. безъ да я желаеше, безъ да се бѣше готвила и приготвила за нея.

Къмъ тѣзи данни ние има да прибавимъ още и други. Тѣ сж нашитѣ наблюдения върху отношенията на българското село, на стари нѣкои българи къмъ положението и развитието на войната.

III.

Току що изтеклото лѣто азъ прѣкарахъ, както и другожъ, въ село (Марково). Тукъ имахъ възможность отблизо да наблюдавамъ, това, което отдалечъ усѣщахъ, че е вѣрно. Тукъ азъ видѣхъ нашия селянинъ, цѣль унесенъ и участвующъ въ Далечния Изтокъ.

Всѣки пжтъ когато ми донасеха пощата, и всѣка вечерь, когато ми донасеха депешитѣ отъ Пловдивъ, азъ бѣхъ обсажданъ отъ

нѣкои марковчани. Особно, селянитѣ искаха да чуятъ за нанесена руска побѣда.

На лицата имъ се изписваше тържествуюша усмивка, колчемъ зачуяха нѣщо добро, за нѣкоя руска сполука, за нѣкое поне отбиване на японцитѣ. И обратно — унинието се четѣше по лицата имъ когато чуяха, че сждбата на чуднитѣ герои въ Портъ-Артуръ се влошава. Тѣ се кръстяха и... дълбоко съкрушаваха.

Много искаха да разбератъ, какъ така „непобѣдима“ Русия сега се е попаднала въ такъвъ „капанъ“. Хичъ ти дума ли е японецътъ да надвие московеца; че това не е възможно — ясно е като бѣлъ божи день; но защо става това бавене?

Прѣдъ бавенето и мжчнотиитѣ, що се срѣщатъ, селянитѣ недоумѣватъ. И азъ имъ обяснявахъ причинитѣ на тази най-трудна война, що е водила до сега не само Русия, но и други велики държави. Обяснявахъ, колко е лесно за японеца да прѣхвърли маси въоржжени войски отъ Япония въ Корея и Квантунския полуостровъ гдѣто е Портъ-Артуръ, колко сгоди иматъ японцитѣ да се биятъ въ Манджурия, а, отъ друга страна, колко сж грамадни труднститѣ, изправени прѣдъ Русия, за водене войната, за прѣвозване съ желѣзници войска, амуниции, артилерия, конье храна и пр. и пр.

Когато обяснявахъ, че трѣбва едно пжтуване отъ три и повече недѣли, и то съ желѣзница, за да се прѣвозватъ хилядо-двѣ хиляди души, а пъкъ за Япония трѣбватъ само два дни, селенитѣ навеждаха глава... И подиръ разсжждението: „но Русия пакъ ще побѣди“, викаха тѣ.

Единъ день у дома дойде селянинътъ дѣдо Здравко, върналъ се отъ града. Той сияеше. Би помислилъ нѣкой, че е ощастливенъ отъ нѣкоя голѣма сполука въ работата си. Между това дѣдо Здравко се приближи до мене:

— Е, добъръ день.

— Далъ Богъ добро, дѣдо Здравко. Седни, какво си се засмѣлъ.

— А бе, каза ми, има за какво и ти да се засмѣешъ.

— Че кажи де, да видимъ.

— Бѣхъ въ градъ. Стояхъ въ единъ дюкянъ. Току се развикаха момчетата: „Дневникъ“. „Дневникъ“! То било „прѣсни новини“ отъ Куропаткина. Взе ги нарѫка бакалинътъ и чете: въ една биткаруситѣ изтрѣбили десеть хиляди японци...

Дѣдо Здравко, остъръ въ критическитѣ си бѣлѣжки, изтърси и една остра псувня по адресъ на отсжтствующитѣ японски... „кучета“

Въ срѣдъ селото има градина и киоскъ. Сѣки день надвечерь селени се сбираха да се спрпкажатъ за войната, за руситѣ, за японцитѣ. И много „нашенски“ работи тѣ приплитатъ съ изхода на руската война въ Манджурия. Македонскиятъ въпросъ като че не интересува „за сега“ нашия селянинъ; „той е лесенъ“, салтъ да се изиграе „хайрлия“ (благополучно) онсва тамъ „манджурското хоро“. Тамъ е сега „зорътъ“. Подиръ туй... Македонията — тя е лесна

работа. Щомъ сколаса работата си съ японцитѣ, съ Македония. . дѣдо Иванъ „бѣше“.

IV.

Заслужава да се изучи по-подробно тази заинтересованость, това живо участие на нашия селенинъ въ сѫдбинитѣ на руско-японската война. Тя прѣдставлява обектъ за изучване на всѣки общественъ дѣятель у насъ; тя не може да се игнорува нито отъ публициста, нито отъ политика, нито отъ учения.

Въ София менъ се прѣдстави случай да провѣря моитѣ въ селото наблюдения. Излѣзва, че това е общо явление въ всички български села. Излѣзва, че цѣла България е прѣнесена духомъ въ Далечния Истокъ и съ трепетно сърдце очаква изхода на тази война въ полза на великата си Освободителка.

Разказваха ми и два такива потресни случаи:

Познатиятъ по своя русофилизмъ Маринъ Дългъчътъ въ Лѣсковецъ слѣдилъ съ особено вълнение развитието на войната. Единъ день той чете въ нѣкой вѣстникъ, и други му подтвърдяватъ това, че японцитѣ имали 1000 топа. Тѣзи хилядо топа направили силно, покъртно впечатление на нервния старецъ.

— Това е ужасно, викалъ той; японцитѣ да иматъ хилядо топа. Тази работа не е тевекель! Задъ японцитѣ трѣбва да се криятъ „проклетитѣ ингелизи“.

Тюхканията на дѣдо Марина го довели до болесть и той се поминалъ скоропостижно.

Атанасъ Брадата въ Г.-Орѣховица е падналъ подъ едно и сѫщо такова тежко впечатление, когато му обадили, черуситѣ сѫ били длъжни да се оттеглятъ отъ Ляоянгъ, гдѣто дали скѫпи жертви. Той се разболѣва и сѫщо така скоропостижно умира.

Въ България едва ли измежду народа би се намѣрилъ нѣкой да повѣрва, че е възможно японецътъ да надвие Русия, или пъкъ, че досегашното „перчене на японеца“ е негова собствена работа. Политическото мировъзрѣние на българина за руския царь и за Русия веднъжъ за винаги е изразено отъ нашия поетъ:

„Царю, величай се! Кой съ тебе е равенъ?
Задъ тебе е Русия, прѣдъ тебе е Богъ,
Рѫката ти й мощна и подвига славенъ,
За твойта побѣда цѣльта ти й залогъ!

Въ села и градове не сѫ прѣстанали да пѣятъ:

Руский царь е на земята
Най-великъ надъ всички първъ
. . . .
Катъ Русия нѣма втора,
Тъй могѫща на свѣта!

Съ тѣзи бѣгли черти ние не се домогвахме да прѣдставимъ нито пълно, нито точно фактитѣ, които биятъ у насъ силно въ очи, и които доказватъ че отъ когато се е почнала руско-японската война и до сега, България участвува всецѣло въ борбата на Далечния Изтокъ. Общественията психологъ има много работа по тази тема.

Ние се задоволяваме само да констатираме нѣколко едва ли и най-изпжкнали черти изъ живата. Ние искаме само да отбѣлѣжимъ що-годѣ за всенародното участие въ тая велика война, за трепетното вълнение и пълната заинтересованость, съ която нашиятъ народъ очаква изхода на тая все по-вече и повече затегваща се въоржжена разправия между великата славянска държава, и добрѣ, прѣзъ дълги години, приготвената за това Япония.

25.X. 1904.

Македония.

Turcs et grecs contre bulgares en Macédoine. Préface de M. Louis Leger membre de l'Institut Paris 1904. V+58 стр.

Това е заглавието на една брошура, която описва положението на българитѣ въ Македония и гоненията на каквито сж тѣ подложени отъ страна на турцитѣ и гърцитѣ. Ще запознаемъ читателитѣ на кжсо съ съдържанието ѝ.

Брошурата се почва съ едно прѣдисловие отъ прочутия славистъ и добъръ познавачъ изобщо на славянството и частно на българството професоръ въ College de France Louis Leger. Това прѣдисловие съдържа слѣднитѣ здрави мисли;

„Просто е за невѣрване това да бждатъ хора, защото, ако ние ги считахме за такива, тогава трѣбваше да почнемъ да вѣрваме, че сами ние не сме християни.

„Дребнавитѣ умове твърдѣ прѣувеличаватъ неправдитѣ на които сж подложени африканцитѣ, защото, ако работата е така, както тѣ го казватъ, нѣма ли европейскитѣ държави, които сключватъ по между си толкова безполезни конвенции, да дойдатъ до убѣждение, че трѣбва да направатъ една обща такава конвенция въ полза на милосърдието и състраданието?

„Така се изражава Montesquieu въ XV книга отъ своето съчинение L'Esprit des lois глава V, въ която се говори за *робството на негритѣ*.

„Замѣстете името на африканцитѣ съ името на българитѣ (азъ разбирамъ българитѣ, които имаха злочестината да останатъ подъ турското владичество) и тогава къмъ Европа отъ XX столѣтие — не безъ извѣстенъ срамъ — ще могатъ да се приспособятъ думитѣ, които Montesquieu пишаше прѣзъ XVIII столѣтие за да оклейми (осжди) робството на негритѣ, което по онова врѣме не караше още да се червятъ християнитѣ отъ двата свѣта.

Но уви! християнскитѣ държави, които сключватъ толкова „безполезни конвенции", които още не отколѣ разсжждаваха въ Хага за много или малко химерическия арбитражъ между народитѣ, не сж се още убѣдили, че тѣхната първа длъжность би била да избавятъ единъ народъ европейски и християнски отъ несправедливоститѣ, отъ насилничествата, отъ мжченията посочени въ настоящата брошура, която ние поднасяме на вниманието на публицистиштѣ, държавнитѣ хора и дипломатитѣ.

Ужаситѣ извършвани надъ българитѣ, оповѣстявани неотдавна на Европа отъ Гладстона, съ едно тъй великодушно възмущение, ще траятъ постоянно. Но този великъ старецъ вече не е между живитѣ за да защищава каузата на угнетенитѣ; сабята на Русия, едничката отъ държавитѣ, която въ дѣйствителность може да ги защищава, е заета за сега другадѣ и дѣлото на неправдата и беззаконията продължава, безъ да може да се прѣдвиди, кога то ще прѣстане. Мнозина искатъ да вѣрватъ, че има извѣстно прѣувеличение въ страницитѣ въ които българитѣ патриоти изброяватъ и излагатъ дългата редица тѣхни оплаквания срѣщу немилостивитѣ притѣснители. Дългиятъ опитъ, който имамъ по балканскитѣ работи, ми дава правото да ги приподпиша и да подтвърдя истинностьта на ужаснитѣ факти и дѣяния изложени по долѣ.

„Яремътъ, който тежи върху българитѣ въ Турция е двоенъ: турски и гръцки. . .

„Едно врѣме гърцитѣ отиваха до тамъ, че отказваха на българитѣ качеството на человѣци: *Boulgaros apanthrôpos*, казваха тѣ — българинътъ не е человѣкъ. Днесъ тѣ се мжчатъ съ всички възможни срѣдства да ги елинизиратъ, или да ги унищожатъ. И въ случай на нужда, тѣ отиватъ до тамъ, че даже отричатъ сжществуването на българитѣ.

Слѣдъ това г. L. Leger привежда, за подкрѣпа на послѣдната си мисъль, една случка между самия него и единъ турски дипломатъ родомъ гръкъ, който отричалъ да е виждалъ въ Пловдивъ (отъ дѣто билъ само родомъ) нито единъ българинъ, но г. Леже го изобличава въ лжжа, като му казалъ, че самъ е ходилъ въ Пловдивъ, и че е видѣлъ всичко съ очитѣ си и чулъ съ ушитѣ си и се убѣдилъ че тамъ има само слаба гръцка колонийка, а грамадното мнозинство е българско.

Прѣдисловието си г. L. Leger завършва съ една вариация отъ горѣ приведенитѣ думи на Montesquieu:

„Европейскитѣ държави, които сключватъ по между си толкова безполезни конвенции, нѣма ли да направятъ подобна една конвенция въ полза на правдата и человѣколюбието?

Самата брошура се почва съ слѣднитѣ извадки:

„Положението на българитѣ въ вилаетитѣ на европейска Турция е извънредно безнадежно и отчаяно. Цивилизована Европа даже не може да си състави едно приблизително понятие за това положение. Никоя друга страна на свѣта не е подложена на подобенъ несносенъ животъ. Върху българитѣ въ Македония и Одринско тежи отъ вѣкове единъ непоносимъ режимъ. Но прѣзъ послѣднята четвъртъ столѣтие насилията и жестокоститѣ достигнаха такива размѣри, че македонскитѣ българи въ сегашно врѣме сж доведени до плачевното състояние на роби, или по-скоро на outlaw.

„Българитѣ въ европейска Турция съставляватъ най-многочислената, най компактната и най-важната народность. Обаче тѣ сж едничкитѣ, които не се ползуватъ отъ правото да изповѣдватъ свободно своята вѣра, на които не се дава нуждната свобода за да се

развиватъ и усвършенствуватъ чрѣзъ образованието, за които нѣма никаква сигурность за живота, имота или честьта, за които нѣма нито равенство, нито правосѫдие прѣдъ законитѣ на Империята.

За да подкрѣпи тѣзи си твърдения брошурата дава скица отъ това толкова плачевно положение, и излага това положение отъ различни гледища, изложени въ различни отдѣли, а именно:

А. отъ религиозно и административно гледище.

Въ този отдѣлъ най първо се даватъ свѣдѣния за създаването *българската Екзархия* по силата на единъ фирманъ, за прилагането на този фирманъ, както прѣди освободителната война, тъй и послѣ; не даване отъ Портата берати за български владици въ прѣдвиденитѣ въ фирмана български епархии. Не съгласяване на Портата и до день днешенъ да се учрѣди при Екзархията синодъ и смѣсенъ съвѣть. Портата въ течението на цѣли 30 год. на редъ, отъ деньтъ на учрѣждаването Екзархията и до днесь, отказва да удвърди правилника за вѫтрѣшното управление на българската Черкова.

Само подъ натиска на българ. правителство и благодарение постояннитѣ ходайства на Екзархията Високата Порта се съгласява да издаде берати на нѣколко български владици въ Македония, обаче, не иска да даде тѣзи владици да се ползуватъ съ правата съ каквито се ползуватъ гръцкитѣ владици.

Въ всички епархии, които още нѣматъ назначени владици българи, турскитѣ власти не признаватъ правото на Екзархията да рѫководи при посрѣдството на прѣдседателитѣ на българскитѣ общини религиознитѣ и общинскитѣ работи на българитѣ. Наистина отъ по послѣ съ султанско ираде било признато правото на прѣдседателитѣ на българскитѣ общини, но мѣстнитѣ турски власти. не ги приематъ като членове на различни меджлиси. До сега българската Екзархия нѣма официално признати прѣдседатели на общини въ градоветѣ: Солунъ, Одринъ, Серъ, Лозеградъ, Гюмлорджина и Деде-агачъ.

Въ много мѣста турскитѣ власти отказватъ да изпълняватъ рѣшенията на българскитѣ духовни власти, а отъ друга страна тѣ даватъ на гръцкото и униятското духовенство пълна свобода да се занимаватъ свободно съ дѣла по разводи и религиозни затруднения пожникнали между българи екзархисти, да извършватъ вѣнчавки недопущани отъ канонитѣ на българската Черкова. Но види се като че не била достатъчна тази борба съ гърцитѣ, та трѣбваше отъ десетина години българитѣ да почнатъ борба и съ сръбската пропаганда подкрѣпяна отъ самитѣ власти.

В: Отъ гледище на народното образование.

Турското правителство създава систематически спънки въ организирането на народното образование и развитието на българската народность. То се явява като посрѣдникъ въ всички разпри, които се пораждатъ мѣжду българитѣ отъ една страна и гърцитѣ и сърбитѣ отъ друга за обществени сгради, каквито сѫ *черковитѣ* и

училищата и се посочватъ съ редица примѣри на какви всевъзможни онеправдания сж изложени българитѣ и въ това отношение като отнемане черкови и прѣдаването имъ на гърцитѣ, непозволяване българитѣ да се черкуватъ въ сперни черкови, не даване право на българитѣ да си построяватъ нова черкова и т. н. Сжщото става и съ училищата и гробищата, На всѣкждѣ турцитѣ безскрупульозно фаворизиратъ гърцитѣ, сърбитѣ и униятитѣ въ ущърбъ на българитѣ. Въ прѣслѣдването на всичко българско турцитѣ сж обърнали особно внимание на цензурирането на всички български книги а особено учебницитѣ. Строгоститѣ на цензурата достигнатъ дори до абсурдность.

С) Отъ гледище на гражданското право.

Българитѣ въ Турция не се ползуватъ отъ никакви, или по право ползуватъ се отъ една твърдѣ минимална часть отъ правата на граждани, каквито права имъ даватъ законитѣ.

Така българитѣ, които съставляватъ такава голѣма часть отъ населението на Македония, сж лишени отъ правото да иматъ прѣдставители въ вилаетскитѣ, санджакскитѣ и казалийскитѣ меджлиси. когато евреитѣ, които сж такова ничтожно малцинство, иматъ въ тѣхъ свои прѣдставители.

Въ много градове и чисто български села не се допуща българитѣ да иматъ свои участкови кметове (мухтари).

Държавнитѣ училища, както специалнитѣ, тъй и срѣднитѣ и виснитѣ, сж затворени за българитѣ.

Държавни служби на българи се не даватъ.

На мнозина българи свършили въ чужбина по медицината и правото, не само че не имъ се дава държавна или общинска служба, но имъ се правятъ най невѣроятни спънки, та да не могатъ да се прѣдадатъ на своята специалность.

Д. Отъ икономическо гледище

Въпрѣки географическото положение на Македония и плодородието на почвата, икономическото състояние на Македония е най плачевно.

Освѣнъ общитѣ причини за това положение, посочватъ се още и слѣднитѣ по специални причини:

1. Голѣма часть отъ българ. население е подложено и подчинено още на единъ феодаленъ режимъ. Споредъ изложенитѣ цифрови данни 30% отъ цѣлото население на Македония е подложено на единъ режимъ феодаленъ, а 11% — полу феодаленъ. Това население е лишено отъ своя земя и лична собственость.

2. Емигрантитѣ турци изселили се отъ България и заселили се въ Македония искатъ да живѣятъ на гърба на българитѣ и да имъ отнематъ както работната земя тъй и пасищата.

3. Постояното изселване на българитѣ отъ Македония и Одринско въ България. Побудителни причини към това сж: не си—

гурностьта, липсата на правосждие, поставянето имъ вънъ отъ законитѣ.

4. Данъцитѣ падатъ най тежко върху българитѣ, тъй като се разхвърлятъ не равномѣрно и не пропорционално, и тъй като въ комиситѣ не участвуватъ и не се допущатъ българи, които да защищаватъ своитѣ сънародци.

Прибавете къмъ всичко това и злоупотрѣбленията на чифликчиитѣ и събирачитѣ на десятъка, които сж истински бичь за честьта, живота и имота на българското население, които въ повечето случай вгематъ не отъ 10 едно, а отъ 5, а често пжти и отъ 4 едно, и вие ще имате само едно приблизително понятие за икономическото състояние на българитѣ.

Но още по разорителни сж контрибуциитѣ, които се налагатъ съ сила на българскитѣ села отъ главатаритѣ на разни разбойнически банди.

E) Отъ гледище на публичната безопасность.

Да се говори за публична безопастность въ Турция това е една горчива ирония. Безопасность за живота, имота и честьта на българитѣ е праздна дума. Българитѣ не се намѣрватъ въ безопасность даже въ своитѣ черкови. Привеждатъ се редъ факти за подкрѣпа, че нѣма сигурность за българина никждѣ, даже и въ божия храмъ.

Слѣдъ това се посочва какъвъ бичъ прѣдставляватъ за българитѣ пъдаритѣ,

За злоупотребленията на тѣзи пъдари, по голѣмата часть албанци, се привеждатъ такива покъртителни факти, отъ които на человѣка настръхватъ космитѣ на главата.

Слѣдъ това се привеждатъ редъ факти отъ злосторствата на тѣзи пждари.

Най сетнѣ се говори за обиритѣ, потисничествата и убийствата отъ страна на разбойницитѣ, които често пжти се ползузатъ съ закрилата на самата власть.

F) Послѣднитѣ години.

Беззаконията и насилията, на които е подложено българското население не датуватъ отъ вчера: тѣ се почватъ отъ покоряването на България отъ турцитѣ. Но прѣзъ послѣдньото столѣтие, а особено прѣзъ втората му половина, тѣзи беззакония и насилия се уголѣмяватъ до грамадни размѣри, а прѣзъ послѣднитѣ 5—6 години тѣ надминаватъ всѣкаква граница, а това несносно положение прѣдизвика послѣдньото възтание въ Македония и Одринско. Турското правителство, намѣсто да вземе мѣрки за подобряване несносното положение на българитѣ, се залавя за политиката на систематическото изтрѣбване на българското население. То и сега си послужва съ сжщитѣ срѣдства съ каквито прѣзъ 1876 г. въ България и прѣзъ 1896 въ Армения. То искаше да умиротвори разбунтувалото се население съ клането и изгаряне огнищата на разбунтувалитѣ се.

Слѣдъ възстанието въ 1902 год. турското правителство прѣзъ декемврий сжщата година, за да заблуди европейското обществено мнѣние и за да избѣгне нѣкоя външна намѣса, обнародва единъ проектъ за реформи въ Македония, но именно слѣдъ тѣзи *турски „реформи“* се почватъ най-ужаснитѣ гонения срѣщу българитѣ и всичко българско: всички български учители, свещеници, прѣдседатели на общинитѣ и изобщо цѣлата българска интелигенция се хвърля въ тъмници Подъ прѣдлогъ на дирене оржжия скрити отъ възстаницитѣ, отъ войскитѣ и башибозуцитѣ се блокиратъ почти всички български села, при което се извършватъ нечувани въ историята звѣрства, жестокости, изтезания надъ българитѣ. Брошурата изреждатъ цѣла редица покъртителни факти отъ убийства, мжчения, жестокости.

Турското правителство принуждава българитѣ, съ всички срѣдства съ които разполага, да се откажатъ отъ своята църква и народность. То даде carte blanche на гръцкитѣ владици да изтрѣбватъ българитѣ. Привеждатъ се редъ факти за характеристика на възмутителнитѣ срѣдства до които прибѣгватъ както гръцкитѣ владици, тъй и официалната турска власть, за достигане горнята цѣль.

Слѣдъ това се описватъ звѣрствата на сълдатитѣ разквартирувани по селата,ареститѣ извършвани съ цѣль да се изнудватъ пари и пр. и пр., които нѣматъ чѣта, и отъ които факти на человѣка настръхватъ коситѣ на главата.

Като изброява всичко това, брошурата свършва така.

„Такова е, скицирано въ общи и груби чърти, положението на българитѣ, които населяватъ вилаетитѣ на европейска Турция и на които числото надминава 1.500,000 души . . .

„Населението е изгубило послѣдня надежда за по добри дни и то се хвърли въ една неравна борба. Кървавата драма, която отъ повече отъ една година има за театъръ Македония и Одринско, даде изобилни жертви. Отъ 20 юлий 1903 г., деньтъ въ който се прокламира общото възстание, по вече отъ 80 села, само въ битолския вилаетъ бѣха унищожени. Градътъ Крушево бѣ разоренъ: 320 кжщи и 210 магазии и дюкени бѣха изпървомъ ограбени а послѣ изгорени. Въ охридската каза, повече отъ 40 села бѣха запалени и издъно съборени, както и мънастиря „Всѣхъ Святихъ“ Най много разорени и опустошени села се намѣрватъ въ нахиитѣ Дримъ — Колъ и Дебъръ. Селото Велчошти, близо до Охрида и състояще отъ 200 кжщи, е издъно разграбено и изгорено. Голѣма часть отъ населението на селата Вехчани и Лъжани заедно съ свещеника е било изклано. Въ Леринската каза биле разграбени, разорени и изгорени селата: Бухъ Кърпещино, Прѣкапана, Тарзе, Новокази, Арменско. Въ Битолската каза сж разграбени и изгорени селата Метишерь, Смилево, Гявото, Раково, Битуше и др. Селото Смилево, състояще отъ 345 кжщи, било издъно съборено; училището, една нова сграда, солидно построена, черковата и мънастиря Св. Петъръ сж сравнени съ земята.

„Въ Крушевската нахия селата: Далечно-Селце, Арилево и Дивяци бѣха изгорени. Въ Демиръ-Хисарската нахия (Битолски вилаетъ) бидоха изгорени селата: Бѣлче, Растоица, Иванъ, Цѣлъ, Боища и Сопотница. Въ нахията Прѣспа: селата Любино, Брайчени, Наколецъ (само българскитѣ кжщи), Крани (българскитѣ кжщи). Въ нахията Рѣсенъ, селата: Круше, Лѣва-рѣка, Подмочани Бауно (една часть), Кривени, Златари, Перово, Ехла, Дупени, Петрино, Вълко-дери, Щурленци и Лахци; селото Езерени бѣ само разграбено. Въ казата Костуръ, селата: Мокрени, Жельово, Кономлади, Любетинъ, Загоричени, Бобища, Черешница и др. Опустощенията въ Дебърската, Кичевската и Прилѣпската кази, въ казитѣ Лозенградска, Малко-Търновска, Одринска, Мустафа-цаша и Узунъ-Кюприйска (Одринско) сж още по ужасни. Нека кажемъ всичко, изкъсо **стотици български села станаха плячка на пламъцитѣ или на опустошенията; десетки хиляди български сѣмейства останаха безъ покривъ; хиледи българи бидоха изклани; хиледи българи стенатъ въ тъмницитѣ; съ стотици жени и момичета сж обезчестени; съ десетки хиледи человѣчески сжщества се скитатъ безъ хлѣбъ, голи, боси, въ гори и планини, изоставени плячка на студа и глада**

„**По вече отъ двадесеть хиледи хора, бити, изтезавани сж сполучили да избѣгатъ въ България. Десетици български училища, черкови и мънастири сж разорени, разграбени и осквернени. Всички Български училища сж затворени, прѣдседателитѣ на българскитѣ общини и свещеницитѣ бити и затворени.** Нѣма градъ или село, което да не е сполѣтѣно отъ подобно нѣщо. Слѣдъ прѣслѣдванието настжпи общо изтрѣбване на българитѣ. Ако не се тури край на тѣзи кланета българското племе въ тѣзи мѣста ще бжде изтрѣбено.

„А пъкъ българското население, не дири нито национални побѣди, нито териториално разширение: то иска само единъ режимъ на равенство, на правда и законость, единъ режимъ, който да гарантира живота, честьта и имота, който да дава свободно вѣроизповѣдане, свобода на съвѣстьта и народностьта; единъ режимъ, който да му дава законно право да участвува въ воденето общинскитѣ дѣла, пропорционално съ данъка който то плаща.

„То иска този режимъ не само за себе си, но и за всички народности, които живѣятъ заедно съ него; за всички раси, за всички религии; за мюсюлманитѣ както и за християнитѣ, за турцитѣ и за самитѣ албанци. То не блѣнува нито присъединяване къмъ друга държава, нито независимость, нито частни и особени привилегии. Всичкитѣ му амбиции сж да иска *сжщински* реформи на турската администрация, контролирани и прокарвани отъ европейски офицери и чиновници. Европа нѣма ли най сетнѣ да разбере, че трѣбва най сетнѣ щото законностьта и хуманностьта да надвиятъ (да трумфиратъ), нуждата да се реализиратъ тѣзи желания, безъ да става отъ ново проливане на кръвь, безъ да се уголѣмява числото на жертвитѣ, които ще останатъ като срамъ за XX столѣтие?“

Прѣпоржчваме тази книга най горещо. Тя сама говори за себе си. Извлечението отъ насъ дава само приблизително прѣдставление за самата дѣйствителность.

Ст. Н. Л.

---

† И Н. Смирновъ.

(7. I. 1856.—15. V. 1904). Животъ и книжовна дѣйность.

Отъ Хр. П. Стоиловъ.

На 15. май тая година се помина въ Казанъ професоръ Смирновъ.

Покойниятъ се родилъ на 7 януарий 1856. година. Началното си образование добилъ въ казанското духовно училище, а срѣдното—въ тамошната духовна семинария. Слѣдъ това прѣзъ 1874. г. постжпилъ студентъ въ историко-филологическия факултетъ на Казанския университетъ, който свършилъ прѣзъ 1878. г. съ титла кандидатъ Останалъ при университета на професорска стипендия да се усъвършва и подготвя за катедра по всеобща история. Прѣзъ това врѣме написалъ и защитилъ магистърска (1881. г.) и докторска (1885.) дисертация. На 1881. г. академическиятъ съвѣтъ при казанския университетъ избралъ Смирнова за доцентъ по всеобща история. Въ доцентско звание прѣстоялъ три години. На четвъртата билъ повишенъ въ извънреденъ професоръ: а на 1886. г.—въ редовенъ. Тая професорска кариера заемалъ до дѣто склопилъ очи.

Още като студентъ се заелъ да изучава бита и историята на славянскитѣ племена. За тая цѣль ходилъ въ Венеция и Рагуза да събира материяли за научни студии. Плодъ на тия му занятия било съчинението „Очеркъ политической и церковной исторіи хорватскаго государства до подчинія его угорской коронѣ“[1]). Въ него Смирновъ изложилъ историята на господарството и охарактеризувалъ вжтрѣшния битъ на хърватитѣ прѣзъ IX—XI. в. Останалитѣ материали, извлечени изъ венецианскитѣ и рагузки архиви, оползотворилъ въ статиитѣ си „Городскія общини Далмаціи въ X—XI. в. в.[2]) и „Землевладѣніе въ Хорватіи и Далмаціи въ X—XI. вѣкахъ“[3]). Въ тѣхъ авторътъ уяснилъ процеситѣ въ организма на хърватския народъ и очерталъ неговия социално-економически животъ. Въ хода на хърватския животъ съгледалъ прокарани общитѣ закони на прогреса. Това подкрѣпилъ и въ двутомната си магистърска дисертация. От-

---

[1]) Прѣиздадено послѣ въ „Ученыя записки императорскаго казанскаго университета“ (1880. г; стр. 133—328.) подъ насловъ „Очеркъ исторіи Хорватскаго государства до подчинеія его Угорской коронѣ“.

[2]), [3]) Помѣстени въ Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, 1881. г. № 4 стр. 289.—306. и 1881. №. 10 стр. 306—315.

ношенія Венеціи къ горадскимъ общинамъ Далмаціи съ XII. до половинье XIV. вѣковъ"[1]) (I—II. казань 1881. и 1884.).

Тука вече не изброявалъ и не освѣтявалъ тенденциозно отдѣлнитѣ фактове, ами приложилъ пръвъ въ руската наука социологическия методъ. „Историкъ, писалъ въ прѣдговора на дисертацията си (стр. III.), можетъ взглянуть на данную совокупность междуобщественныхъ отношеній, какъ на частньей случай одного изъ соціальныхъ процессовъ, общественаго роста) и обратить свое вниманіе наанализъ этого явленія, на его признаки и условія его произведенія"....

Географското положение на Казанъ, дѣто работилъ Смирновъ, малко способствувало за научни занятия по славистика. За това се заловилъ да изучва миналото и сегашното на урало-алтийскитѣ народности, за кратко врѣме проучилъ волжко-камскитѣ финни и списалъ „Нѣсколько словъ о русскомъ влияніи на инородцевъ въ предѣлахъ Казанскаго края"[2]) plus четири „историко-географическіе очерки"[3]): 1. Черемиси, 2. Вотяки, 3. Пермяки и 4. Мордва[4]) Тия очерки били прѣведени на френски.

Зарадъ тия трудове маджарското „Етнографско общество" въ Будапещъ избрало Смирнова за свой „külsö tagok". угро-финското учено общество въ Хелсингфорсъ и „общество археологіи, историі и этнографіи" при Казанския университетъ — за почетенъ членъ; Академията на наукитѣ го наградила съ уваровската премия за 1896 година, а „Императорское Русское Географическое общество" въ Петербургъ удостоило автора съ златенъ медалъ.

Къмъ финологията се числятъ и слѣднитѣ съчинения на покойния: 1. Слѣды человѣческихъ жертвоприношеніи въ поезіи и религіозныхъ обрядахъ приволжскихъ финновъ. (Казань, 1888.); 2. Задачи и значеніе мѣстной этнографіи („Волжскіи Вѣстникъ", 1891.); 3. Наборски изъ исторіи финнской культуры „Этнографическое обозрѣніе" 1891.): 4. Значеніе урало-алтайскаго міра въ образованіи и исторіи руской народности („Вѣстникъ и Библіотека самообразованія" 1903. №. 35—36.); 5. Доисторическое прошлое Поволжья (Сборникъ „Поволжье", Н.-Ново. 1903.) и 6. статиитѣ „черемиси", „чуваши" и „чудскія древности", въ Энциклопедическій словаръ на Брокхауза и Ефрона (полутомове 76—77).

По поржка на историко-фиологическия факултетъ при казанския университетъ и на „общество археологіи, исторіи и этнографіи" прѣдприелъ редъ екскурзии по казанската и околнитѣ ѝ губернии.

---

[1]) Обнародвано и въ „Ученыя записки казанскаго университета" (1881. 1884. год.) Тука срѣщаме и длъжка рецензия за тоя трудъ отъ Н Осокинъ (срв. 1881., II. 1—12); рецензентътъ дава допълнения.

[2]), [3]) Помѣстени въ „Извѣстія казанскаго общества археологіи исторіи и этно графіи" 1889. VI. и VII томъ, 1890. VIII., 1891. IX. и 1893. X,—XI. Тука е „Программа для собиранія свѣдѣній о мордвѣ".

[3]) Така се произнася *Н. Катановъ* въ „Ученыя записки" (1904. IX. 49.).

[4]) Пофално се отзовали за тия трудове H. d' Arbois de Jubainville, E. Durkheim, W. Gomaschek, E. N. Setälä и др.

Тамъ събралъ разновидни колекции по веществената култура на Поволжко. [1])

Смирновъ прострѣлъ любознателность и върху археологията. Той написалъ „Доисторическая археологія въ Скандиновіи, Германіи, Франціи Италіи" („Извѣстія" казанскаго „общество археологіи, исторіи и этнографія", т. X. 1892. г.) и „Хроника, музеографія и библиографическія статьи (id 1892—1894.).

За покойния не билъ чуждъ и древниятъ миръ. За него обнародвалъ „О значеніи знакомства съ древнимъ миромъ" „Историческій Ввстникъ 1886, г.) и „Развитіе отношеній завоевателей къ покореннымъ въ древнемъ мірѣ", Казань" 1886. („Ученыя записки" 1889. година).

Още като студентъ Смирновъ се заловилъ да изучва културната история на южното славянство. И слѣдъ нѣколко лѣтно проучване по достжпни нему извори и помагала югославянския фолклоръ успѣлъ да спише „Очерки культурной исторіи южныхъ славянъ" (Вып, I—III. Казань, 1900 —1904.) [3]). Отъ скромность авторътъ нарекълъ своя „очеркъ" „только иллюстрированнымъ фактами проектомъ культурной исторіи южнаго славянства". Тоя трудъ прѣдставя интересъ и за културъ-социолога и за историкъ-етнографа и за слависта-фолклориста. Това недовършено съчинение обема въ първия дѣлъ „Введеніе" и „Развитіе матеріальной культуры" [4]); въ втория е охарактеризувано „Развитіе общественныхъ отношеній". а отъ третия, за който се прѣдполагало да обгърща „Развитіе духовной жизни", излѣзоха тия главни: „Пержитыя язычества въ духовной жизни Балканскаго полуострова V—IX. в. в. и ихъ рефгексы у современныхъ южныхъ славянъ. Тюркскіе елементи въ болгарской литературѣ„. „елементы язическаго міросозерцанія южныхъ славянъ" и „Принятіе христіанства. Нарожденіе и развитіе письмности въ средніе вѣка".

За край на това съчинение се счита посмъртната глава „Усвоеніе и переработка христіанскихъ идей массой" [1]) съставена отъ проф. А. Александровъ възъ основа на спасенитѣ черновки и бѣлѣжки на покойния.—Съчинението е важно: авторътъ нѣма нито прѣдходникъ, нито слѣдходникъ до сега въ тая область: въ него Смирновъ редомъ съ научнитѣ задачи се стремилъ да популяризува миналото на българина и сърбина. Въ „очерка срѣщаме характеристика на географскитѣ условия на Балканския полуостровъ, историчнн данни

---

1) Отъ тѣхъ се ползувалъ финдландскиятъ археологъ Axel O. Heikel въ своето изданіе „Mordvalaisten pukuja ja kuoseja" (Helsingfors, 1899.)

2) Вижъ статията му „Юбилей Императорскаго Московскаго Археологическаго общеттва и VIII Археологическій Съѣздъ" Казань, 1890. стр. 24.

3) Най-напрѣдъ отпечатани въ „Ученыя записки казанскаго университета": 1899. VII—VIII. 113—144 и XII. 49—78; 1900. I. 12 | 108, IV. 25—54, V—VI. 1.—60, и VII—VIII 1—32; 1902. II 97—128 и IX. 1—32; 1903 IV. 1—34. и VII—VIII. 11—40.

4) За I. свезка (Казань, 1900. 80, 156) дадена на два пжти критична оцпнка въ „Български прѣгледъ" год VI. (1899). кн. I (септемви) стр 125—126 и кн. VI. (февруари, 1900). стр. 107—111. профеторъ Милетичъ. Подобна оцѣнка намираме и въ „Летописе Матице сръпске" кн. 209. стр. 94—101.

за неговитѣ старожилци, указания за поселбата на славянитѣ, обрисовка на тѣхната културна обстановка въ най-старо врѣме, очертание на тѣхнитѣ религиозни нагледи прѣзъ езическия периодъ и слѣдъ приемане християнството, каква сждба сж имали възникналитѣ югославянски господарства, състоянието на сѣмейния битъ, възникване на задругата, сетнѣшнитѣ промѣни на тая организация и пр. и пр. За да аргументува доводитѣ си Смирновъ черпи сила на сѣка стжпка отъ българската[1])и сръбската народна словесность. При сѐ че тия „очерки" на културната история на югославянитѣ не бидоха оцѣнени заслужено, тѣ си оставатъ пакъ цѣнна придобивка за славистиката[2]).

Слѣдъ изброенитѣ трудове се занизаха доста вѣстникарски статии[3]) и критико-библиографски студии. Въ тѣхъ покойниятъ не отмина и нашата наука: слѣдѣше развоя на българската книжнина. Ней дари критична оцѣнка за научния дѣлъ отъ XVI—XVII. томъ на „сборника за народни умотворения, наука и книжнина", и то за студията на проф. *Шишмановъ* „критиченъ прѣгледъ по въпроса за произхода на прабългаритѣ отъ езиково гледище и етимологиитѣ на името „българитѣ" (стр. 1—8), за тая на *П. Кузнецовъ*. „Писмата на Лъва Магистра и Романа Локапина" (8—9.) и оная на проф. *Милетичъ* „къмъ брашовскитѣ и влахобългарски грамоти" (10) . . .

Въ тая рецензия Смирновъ привежда резултатитѣ, до които сж стигнали авторитѣ. Сжщеврѣменно освѣтли дадени въпроси по своему. Това личи въ прѣдсмрътния му трудъ по славистика. То е обширенъ рефератъ за археолого-историко-етнографскитѣ студии помѣстени въ научния отдѣлъ на 18 томове отъ „Сборника за народни умотворния наука и книжнина".[4]). „Настоящимъ рефератомъ", писалъ той[5]), „я желалъ бы по возможности испросить грѣхъ нашей критики передъ почтеннымъ предпріятіемъ небольшой кучки болгарскихъ ученыхъ и хотя отчасти вѣсти собранный ими матеріалъ въ оборотъ нашей науки", защото, продължилъ той, въ „настоящее время мы имѣемъ уже 18 огромныхъ томовъ сборника и эты томы заключаютъ въ себе много новаго матеріала по исторіи, археологіи и этнографіи Болгаріи, который заслуживаетъ всякага вниманія русскаго читателя". Въ тоя съ голѣми размѣри рефератъ авторътъ

---

1) Помѣстена вз „Ученыя записки" 1904 IX. 1—32

2) Отъ нашия фолклоръ оползотворилъ материали прѣдимно изъ „Сборника за народни умотворения, наука и книжнина" и Шапкаревия „Сборникъ отъ български народни умотворения"; поне на сѣка стжпка ги цитува

3) Бѣлѣжито е, че въ тѣхъ прозира начетеность на автора, дълбоко вглеждане въ разновиднитѣ прояви на югославянския фолклоръ и авторовата обичь къмъ безискуствената поезия

4) Такава е напр. статията „Одпраздновании Рождества и Новаго года у южныхъ славянъ".

5) Помѣстено въ „Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщенія", отдѣлъ критика и библіографія, г. 1903. г. №. 12. стр. 489.—525. и 1904. №. 1. стр. 180—221.

6) ibidem стр. 489.

изложилъ сбито съдържанието на ситѣ студии по казанитѣ дисциплини така че може сѣкиму да служи за скора ориентировка какво трактува сѣки трудъ.

Съ това не се завършва книжовната дѣйность на тоя ученъ. Той е авторъ и на „замѣтки о нѣкоторыхъ особенностяхъ быта калмыковъ Астраханской губерніи“ (Ученыя записки, 1882.), на некролога за М. В. Веске (id. 1890), на „объ организаціи этнографическаго отдѣла Русскаго Музея Императора Александра III.“ (Записки Императорской Академіи Наукъ, 1901.) и на рѣчьта „Прошлое и будущее духовной взаимности славянъ“ Каз. 1885).

Като книжовникъ Смирновъ ималъ дарба самостойно да мисли, способность скоро да се ориентира въ кржга на научнитѣ въпроси, да схваща тѣхнитѣ характерни черти и да синтетизува научнитѣ фактове, да заинтересува четцитѣ съ разгледвания прѣдметъ, да възбуди въ тѣхъ научна любознателность, да популяризува славянската наука и да пише живо и литературно. Освѣнъ това отличилъ се съ голѣмо трудолюбие, притежавалъ солидна ерудиция и работѣлъ бърже,

Смирновъ билъ и общественъ дѣецъ. Той билъ избранъ изпърво секретарь, а послѣ библиотекарь на казанското „общество археологіи, исторіи и этиографіи“. До колкото му било сржки стараялъ се дружеството да успѣва въ сички научни области А библиотеката, кое чрѣзъ частни пожертвувания, кое чрѣзъ замѣна на много периодични учени издания, кое чрѣзъ покупка на нови издания сѣка година, обогатилъ съ много пособия и научни съчинения. Билъ редакторъ и уредникъ на казанскитѣ „Извѣстія общества археологіи“.

Смирновъ професорувалъ речи четвъртъ вѣкъ. Билъ колегиаленъ човѣкъ и достоенъ членъ на университетската корпорация. Обичалъ често да бесѣдува по научни въпроси. Той живо се интересувалъ за най-новитѣ вѣяния на човѣшката мисъль. Възприемалъ новитѣ фактове, анализувалъ ги съ силната си мисъль и резултатитѣ съобщавалъ на слушателитѣ си. Тѣ извлѣкли отъ синтетичнитѣ курсове на своя професоръ голѣма полза: научили се научно да мислятъ и човѣшки да гледатъ на людския животъ. И професори и студенти уважавали строгия Смирновъ: той хранилъ пълно довѣрие и къмъ еднитѣ и къмъ другитѣ.

Покойниятъ културъ—историкъ и социологъ —етнографъ притежавалъ критически умъ. Слѣдвалъ стжпкитѣ на Спенсера. Па не билъ чуждъ и на най-новитѣ философски системи въ историята, прѣдложени отъ Маркса и Енгелса. Характеризувалъ научно политическитѣ и социални явления; разглеждалъ ги обективно — еволутивно и субективно — прогресивно. При субективната оцѣнка на истори-

---

[1]) Покойниятъ ведно съ Н. Ѳирсовъ рецензиралъ „Исторія запорожкихъ казаковъ. Томъ I. съ рисунками (Отзывъ въ историко-филологическій факультетъ) въ „Ученыя записки“ 1901. VII—VIII. стр. 21—35.

ческия прогресъ прилагалъ формулата на прогреса, изработена отъ недавно почналия руски социологъ Н. К. Михайловски.

Каленията отъ труднoститѣ на живота Смирновъ не прѣвилъ вратъ прѣдъ пустата мизерия. Съ своето постоянство и непоколебима устойчивость винаги излизалъ побѣдитель надъ прѣчкитѣ на живота. Но изморенитѣ нерви не могли да го слушатъ: заболѣлъ. Упоритиятъ Смирновъ не се плашилъ и отъ болѣстьта, чеврьсто се борилъ съ нея до края на живота си. Не веднажъ повтарялъ проф. Корсанову „Я вижу передъ собой дверь, закрытую занавѣсью, я знаю, что меня ожидаетъ за этой дверью, но не хочу туда загладивать“.

И като боленъ, до дѣто го сили придружавали, Смирновъ не прѣставалъ да работи. Нареждалъ историко-етнографскитѣ статии за прѣдприетата отъ казанския професоръ Довнаръ-Заполски „Историческая Христоматія“ и корегиралъ части отъ своята културна история. Милъ му билъ свѣта и искалъ още да работи. „Ахъ, говорилъ прѣдъ смрътния си часъ, какъ хочется работать, хочется кончить трудъ по культурной исторіи славянъ. Идеи за идеями, обобщенія, мысли такъ и гнѣздятся одна за другой . . . записалъ бы ихъ, да сили нѣтъ . . . Плохо, должно быть конецъ приходъ!“ . . . И наистина, по силата на единъ всемиренъ законъ, на 15 май въ 11 часа вечертьта, професоръ Смирновъ изгасна—„für den Tod ist nein kraut gewachsen“. [1])

---

[1]) Който се интересува повеке за книжовната и обществена дѣйность на тоя ученъ, ще намѣри въ „Ученыя записки императорскаго казанскаго университета“ (1904. IX 28-60.) подробни указания въ статиитѣ и надгробнитѣ рѣчи на професоритѣ — колези на Смирнова. Нашитѣ бѣлѣжки сѫ съставени главно по тия статии и рѣчи. Кратка вѣсть за дѣйностьта на Смирнова срѣщаме отъ *I. P.* въ „ Летопис. Матице српске“ (1904. свезка V., кн. 227. стр. 129—130).

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Сърбия.

Коронацията на сръбския Краль Петра I.

На 8-й октомврий т. г. въ Бѣлградъ стана тържественото коронясване на сръбския краль Петра I. Цѣлото тържество състоеше отъ двѣ отдѣлни части: първата — коронясване въ Бѣлградъ, а втората — миропомазване въ мънастиря Жича.

Столицата на Сърбия се готвеше въ течение на цѣли мѣсеци за това тържество, на което впрочемъ не бѣха дадени особено грандиозни размѣри, както по икономически съображения, наложени отъ не до тамъ доброто финансово положение на страната и отъ тазъ годишната недородица, тъй, а особено, отъ съображения отъ международенъ характеръ.

Коронацията на краль Петра е единъ знаменателенъ фактъ, който има грамадно значение, не само за днешното свободно сръбско кралство, но и за цѣлия сръбски народъ. Това тържество добива още по голѣмо значение и за това, че то е *първото* слѣдъ освобождаването на Сърбия отъ турското иго а още, че то се празнува именно сега, когато се пада стогодишнината на първото сръбско възстание за освобождаване Сърбия отъ турцитѣ и третьо и най-главно, че то се извърши надъ главата на внука на първия главатарь на първото сръбско възстание — Кара-Георгия.

Короната, съ която се короняса краль Петъръ I, е направена отъ часть отъ топа, съ който дѣдата на краля, прѣди 100 години, се е сражавалъ за освобождаване Сърбия. Сърбитѣ се принудиха да направятъ нова корона, защото старитѣ корони, съ които сѫ се коронясвали старитѣ —едноврѣмешни сръбски царе - сѫ се изгубили и тѣхната сѫдба се не знае. И сърбитѣ направиха нова кралска корона, която по своя веществен съставъ да имъ служи като символъ за извоюваната съ дълга, тежка, упорита и кървава борба за независимостъ.

Слѣдъ коронясването на краля стана и неговото миропомазване. За първъ пѫть този свещенъ актъ, слѣдъ възраждането и освобождаването на Сърбия отъ турцитѣ, бѣ извършенъ надъ краль Александра Обреновичъ прѣзъ юний 1889 год., когато въ Сърбия

се празнуваше 500 годишнината на Косовския бой и то въ Жичсккя мънастирь. Миропомазването на краль Петра бѣше извършено малко слѣдъ коронясването му и то пакъ въ историческия мънастиръ „Жича", дѣто споредъ народнитѣ прѣдания, биле се коронясали седемь сръбски краля.

Чехия.

Чехското Народно Пошумавско дружество (Česka Nasedni jednosta p. šumavska) неотколѣ отпразнувала 20 годишнината на своето сѫществуване. Това е третьото чехско народно дружество, което има за задача народната самозащита. То се грижи за подигане народното стопанство, за подигане и разширяване културата и за пробуждане народното самосъзнание И макаръ че то бѣ поставено да издържа борба съ колосалната нѣмска организация, на която по-мага и самото правителство, но все пакъ това дружество достигна, щото чехскиятъ народъ въ пошумавската область да не търпи никакви загуби. Прѣзъ врѣме на послѣдньото прѣброяване на народонаселението, това дружество водѣше своя особна статистика и доказва, че има голѣми неправилности въ официалната статистика. Въ нѣкои мѣста дружеството е взело на себе си задачититѣ на Чехската Централна Матица и съ усѣпхъ е основало и поддържа училища.

Въ началото на септемврий въ гр. Костехецъ на р. Лабе билъ свиканъ митингъ, на който присѫтствували до 3000 дтщи и на който се разисквало за настѫпилата икономическа криза въ Чехия. На митинга присѫтствували водителитѣ на всички чехски партии, като се почие отъ младо-чехската и свърши съ социалъ-демократическата. Рѣшено било да се поиска отъ правителството по най енергиченъ начинъ, то да почне канализационнитѣ работи, съ което би дало възможность на най бѣдното население да изкарва прчхраната си. Водительтъ на социалъ-демократитѣ Немецъ и прѣдставительтъ на народнитѣ социалисти Зайделъ нападнали най-остро правителството за неговата бездѣйиость прѣзъ тази гладна [година. Младочихътъ Прашекъ съ удоволствие констатиралъ едноушието на събранието, което ще покаже на правителството, че работата се отнася до цѣлия чехски нродъ.

Прѣзъ нагустъ мѣсецъ т. г. на земското събрание (сеймъ въ Силезпя се обсѫждало прѣдложението на правителството зе отваряне успоредни славянски класове при педагогическитѣ училища въ Опава и Тѣшенъ. Слѣдъ 4 часово обсѫждане, съ незначително болшинство, било прието прѣдложението на правителството. Поменатитѣ успоредни славянски класове се открили още на слѣдния мѣсецъ (септепврий). Упрявляващиятъ чехскитѣ успоредни класове въ Опава ще се сношава съ нѣмския директоръ на официалния нѣмски езикъ и по сѫщия начинъ управляващиятъ полскитѣ успоредни класове въ Тѣшенъ — съ тамкашния директоръ.

1) Освѣнъ него сѫществуватъ „Центална Училищна Матица" и „Сѣверно-Чехска еднота", (друвсжество).

ХРОНИКА.

Конгресътъ на наукитѣ и искуствата на изложбата въ С. Луи. На 15 септемврий на изложбата въ С. Луи се отворилъ конгресътъ на наукитѣ и искуствата, на който присжтствували прѣдставители отъ всички държави въ свѣта, освѣнъ Русия.

Въ особена секция на тозъ конгресъ—секцията на „славянскитѣ езици и литератури“—имало интересна конференция.

За прѣдседатель на славянската конференция билъ избранъ Чарлзъ Кренъ, а за секретарь. — Самуель Харперъ, синъ на професора отъ чикагския университетъ Харпера. Проф. Харперъ прѣди 3 години посѣтилъ Русия. Руският народъ, неговитѣ дарби и жизнеспособность произвели много силно впечатление на Харпера и той настойчиво посъвѣтвалъ своя синъ да се залови съ изучване руския езикъ и руската литература, която, споредъ неговото мнѣние, ще има голѣмо бждеще.

Самуелъ Харперъ послушалъ съвѣта на своя баща и сега се явява едва ли не най-добрия познавачъ на руската литература и на руския езикъ въ Америка.

На славянската конференция Поль Буайе професоръ въ „Ecole des langues orientales“ въ Парижъ прочелъ докладъ за руския езикъ. Буайе показалъ какъ сжщественият характеръ на руския се съгласява съ пжтя на неговото разпространение при помощьта на завоеванията и колонизацията. На този начинъ на разпространене езика трѣбва да се припише необикновеното единство и чистота на руския езикъ, единството на неговото произношение и синтаксическитѣ форми, което до сега не бѣше достатъчно добрѣ обяснено.. Като посочилъ слѣдъ това онѣзи desiderata, които би трѣбвало да бждатъ осжществени за изучване руския езикъ (завършване руския рѣчникъ, съставяне граматика на сегашния руски езикъ и др.), професорътъ се помжчилъ да опрѣдѣли бждещето на руския езикъ, единъ отъ тритѣ езика, — заедно съ английския и китайския—на който говорятъ грамадно число хора отъ земното кълбо.

Проф. Винетъ посочилъ на свръзката и влиянието на славянската литература върху американската. Докладчикътъ пжтьомъ посочилъ и на нѣкои социални аналогии между славянитѣ и американцитѣ, между славянскитѣ стремежи и тенденции и вече достигнатитѣ отъ американцитѣ резултати.

Слѣдъ това Масарекъ, синъ на известния проф. отъ пражския университетъ направилъ блестящъ докладъ за възраждането на чехитѣ презъ течението на XIX столѣтие. Ораторътъ въ общи черти напомнилъ всички бѣлѣжити събития отъ този знаменателенъ периодъ на чехската история.

Изобрѣтателността на хакатиститѣ. Издаваниятъ въ „Хнезна вѣстникъ „*Lech*“ съобщи, че пруското правителство има намѣрение отъ идещата пролѣть да замѣсти въ полскитѣ основни училища латинската азбука съ готическата. По този начинъ въ първоначалнитѣ учебници, дѣто полскиятъ езикъ фигурира като спомагателенъ, полскитѣ думи ще се печататъ не съ латинска, а съ готическа азбука. Послѣдньото, разбира се, би се употрѣбило тъй сжщо и при печатане полскитѣ молитвеници за дѣцата.

Благодарение на такова мѣроприятие, дѣцата още отъ училището ще отвикнатъ отъ латинската азбука, което отъ послѣ ще имъ бжде много голѣма прѣчка при ползуване отъ полскитѣ книги. Официозниятъ вѣстникъ „Schlesische Zeitung“ наистина опроверга това извѣстие, но тъй като този въпросъ се подига вече не за пръвъ пжть, то, очевидно, въвеждането проектираната отъ хакатиститѣ мѣрка само е отложена отъ правителството за по подходящъ моментъ,

Освѣнъ това говори се, че хакатиститѣ ходатайствуватъ прѣдъ правителството, щото при продажбата на полскитѣ дворянски имущества първенството да бжде отстжпено на държавата като прѣдставителка на която, разбира се, ще се яви прочутата колонизационна комисия.

Изобрѣтателността на хакатиститѣ се оказва неизчерпаема. Но съ особенъ блѣсъкъ тя се е проявила въ диренето нѣмски имена за полскитѣ мѣстности. Така древниятъ Иноврацлавъ въ послѣдньо врѣме е прѣименованъ официално въ „Хочензалцъ“! — Познанскитѣ вѣстници напомнятъ, че такова германизиране на имената, освѣнъ бъркотия, нищо друго нѣма да донесе, тъй като новитѣ нѣмски имена бързо се пополячватъ (полонизиратъ).

Смъртьта на Д-ръ Фабриса Напослѣдъкъ се е поминалъ въ Дубровникъ (Рагуза), Далмация, единъ отъ най-виднитѣ дѣйци между далматинскитѣ сърби, редакторътъ на в. „Дубровникъ“, Д-ръ Фабрисъ.

Ант. Фабрисъ се е родилъ въ гр. Дубровникъ; висшето си образование е получилъ при виенския университетъ. Слѣдъ като прѣстоялъ не дълго врѣме прѣподаватель въ гимназията въ Сплета, Фабрисъ промѣнилъ педагогическата кариера на журналистическа и station сталъ редакторъ на в. „Дубровникъ“ съ цѣль да защищава тамъ правата на далматинскитѣ сърби противъ хърватитѣ, които не искали да признаятъ право на сжществуване на сърби не само въ Далмация, но и въ Хърватско. Д-ръ Фабрисъ почналъ да редактира и белитристичния журналъ „Sid.“; като се върналъ отъ конгреса на

сръбскитѣ журналисти въ Бѣлградъ въ 1902 год., Фабрисъ билъ арестуванъ отъ австрийскитѣ власти и обвиненъ въ държавна измѣна между другото, и за напечатаното отъ него стихотворение „Бокелска нощь“. Политическиятъ процесъ противъ Фабриса се свърши въ негова полза.

Отъ ново почналитѣ прѣзъ послѣднитѣ 1½ год. прѣслѣдвания на хърватитѣ отъ маджаритѣ зарадъ маджарскитѣ знамена и маджарския езикъ накараха самитѣ хървати да дирятъ сближение съ сърбитѣ. Д-ръ Фабрисъ на драго сърдце посрѣщна тѣзи хърватски искания и почна ревностно да работи въ полза на сърбо-хърватското сближение. Неговитѣ неотколѣшни противници признаватъ тежката загуба за общото сърбо-хърватско дѣло съ смъртьта на Д-ръ Фабриса.

Нова маджаризаторска мѣрка въ Хърватско. Маджарското правителство иска да отвори при хърватския университетъ въ Загребъ специална катедра по маджарски езикъ. Хърватското студентчество е гльбоко възмутено отъ това намѣрение на правителството. Новиятъ ректоръ на университета проф. Пливеричъ поканилъ при себе си студентитѣ за да ги успокои и прѣдпази отъ всѣкакви антимаджарски демонстрации. Студентитѣ заявили на ректора, че отъ научно гледище тѣ не могатъ да иматъ нищо противъ изучването въ университета маджарския езикъ, както всѣки чуждестраненъ езикъ; но че тѣ иматъ намѣрение да протестиратъ противъ отварянето особена маджарска катедра и заемането и отъ маджиринъ, тъй като тѣ въ това виждатъ нова стъпка по пътя на постепеното маджаразиране на Хърватско. На свършване, студентитѣ замолили ректора да не произнася встъпителна тържествена ректорска рѣчь, додѣто университета не получи удовлетворение за посѣгането върху неговия хърватски характеръ.

„Лѣтенъ университетъ“ въ Закопане (Галиция). Въ планинитѣ Татри въ Галиция се намѣрва прочутия лѣтенъ курортъ Закопане, дѣто се стичатъ много поляци отъ всичкитѣ полски провинции на Австрия, Русия и Прусия.

Прѣзъ изтеклото лѣто въ Закопане се събрала особено много полска учаща младежъ, за да слуша лекции въ новоотворения полски „лѣтенъ университетъ“.

Като организатори на този университетъ се явяватъ нѣколко млади писатели и учени.

Прѣзъ течението на лѣтото биле прочетени 110 лекции все отъ учени поляци. Всичко слушатели „университета“ ималъ 500 души, отъ които 54% биле жени, а 46% мъже. По голѣмата часть отъ женитѣ биле учителки, а между мъжетѣ наддѣлявали студентитѣ.

Лицата, записали се на всички курсове, биле освобождавани отъ плащането за въ полза на курорта 12 лева. За посѣщаване всичкитѣ лекции се плащало 24 лева, а на отдѣлна лекция по 1 левъ. Касата на университета събрала до 25,000 лева. Материал-

ната страна на курсоветѣ излѣзла тъй сполучлива, че организаторитѣ тъкмятъ за идещето лѣто да построятъ свое собствено помѣщение за „университета“.

Отъ прочетенитѣ лекции ще отбѣлѣжиме: 1) „Психология на езика, особено на полския езикъ“ отъ проф. Бодуенъ де-Куртоне;

2) „Влиянието на Европа върху полскитѣ движения къмъ свободата“ отъ социолога Бол. Лимановски; 3) „За произхода на планинитѣ“ отъ геол. Ад. Лимановски; 4) „Психология на волята“; 5) „Антропологически съюзи“; 6) „Психология на социалния животъ“; 7) „Главнитѣ течения въ философията на XIX столѣтие;“ 8) „За произхода на полската държава“: 9) „Основитѣ на социалната политика“; 10) „Нѣмскиятъ романтизмъ“; 11) „За Мицкевича“.

Лекциитѣ и бесѣдитѣ се редували съ концерти и театрални прѣдставления.

„Slov Prehled“ като дава отчетъ за „лѣтния университетъ“ въ Закопане свършва го съ възгласа „Полша е още жива!“

Откриване отдѣление отъ Келто-Славянската Лига въ Парижъ. Въ Парижъ „столицата на Европа“ въ последньо врѣме бѣ положенъ краежгълния камъкъ на организацията, която има за цѣль да внесе ободряване и вѣра въ подобряване бѫдещето на всички народи отъ разпръснатитѣ и разидинени славянски и латински племена, които инстинктивно и още отъ сега дирятъ едно въ друго подкрѣпа противъ завладяването отъ страна на готвещето се да завладѣе свѣта германско племе, въ лицето на тритѣ му главни клона: английския, американския и нѣмския. Открито е първото и главно отдѣление отъ нагласената още миналата година Келто-Славянска Лига. Цѣльта на Лигата състои въ слѣдното: 1) да съживи и усили сѫществуващия франко-руски съюзъ чрѣзъ присъединяването къмъ него и останалитѣ славянски и латински народи и сгрѣване изстиващитѣ къмъ него симпатии на Франция, което се прояви напр. въ сключеното неотколѣ съглашение между Франция и Англия за тритейски договоръ въ случай на недоразумѣния помежду имъ; 2) да се усилва на всѣкждѣ френско-италиянското влияние въ ущърбъ на австро-германското, и то да се противопоставя на послѣдното а особено въ близкия Изтокъ и то сега, когато сегашната война между Русия и Япония не може да не отслаби тамъ силата и влиянието на Русия; 3) да се създадатъ като отдѣления отъ лигата въ всички столици на латинскитѣ държави, готови катедри, които да иматъ за задача да даватъ благоприятно освѣтление по вжтрѣшнитѣ дѣла на Русия, да сближаватъ и сгрупирватъ разпръснатитѣ сега въ тѣхъ латински русофили и при тѣхната помощь да се опровергаватъ и отблъскватъ всички клевети н инсинуации по адресъ на Русия отъ цѣлия русофобски печатъ въ тѣзи страни; 4) да се спира и не допуща изтребване на дребнитѣ славянски народности отъ нѣмцитѣ, като за тази цѣль върху тѣзи народи се упражнява примирителенъ натискъ отъ страна на проповѣдницитѣ на мира и то при проявяването на обезсилващитѣ ги разно-

гласия, всячески подклаждани отъ ржководителитѣ на нѣмския Drang nach Osten; 5) съ помощьта на пропаганда да се въздѣйствува за отдѣлянето на Италия отъ Тройния съюзъ и приближаването й къмъ Двойния; 6) Най-послѣ да се създаде съюзъ отъ 300 милиона съзнателни славяни и латинци противъ 220 милиона, отъ германската раса, които се готвятъ да завладѣятъ цѣлата земя.

Аполинарий Яворски. Въ Лвовъ съ поминалъ на 80 год. възрасть прѣдседат. на полския парламентар. клубъ въ Виена А. Яворски.

Покойниятъ бѣ единъ отъ най-бѣлѣжититѣ политически дѣйци въ сегашна парламентар. Австрия. Като ржководитель на най-многочисленената партия въ парламента въ течение на 16 год. Яворски имаше, безъ съмнѣние, голѣмо влияние върху хода на политич. събития въ Австрия.

Своята политическа кариера Я. почналъ въ 1868 г. Появяването на Я. върху политическото поприще съвпада съ рѣзката промѣна настжпила тогава въ върховнитѣ виенски сфери къмъ поляцитѣ. А това обстоятелство не остана безъ влияние върху цѣлата му дѣйность,

Я. бѣше убѣжденъ партизанинъ на съюза на полския парламентски клубъ съ умѣренитѣ нѣмски партии. Идеята за славянско „единение" той не считалъ за сериозно начало, върху което би могло да се построи реална политическа система.

Когато въ 1888 год. умрѣлъ дългогодишния прѣдседатель на полския клубъ К. Грохолски, на негово мѣсто билъ избранъ Яворски и той проявилъ необикновена енергия и дѣловитость, подъ влиянието на които полския клубъ станалъ по отношение на правителството по взискателенъ. Когато въ 1890 год. билъ внесенъ въ парламента проекта за тъй наречения „налогъ върху ракиитѣ", поляцитѣ рѣшили да го не поддържатъ. Тогава императора поканилъ при себе си Яворски на обяснение. Тази необикновена ауденция бѣ твърдѣ продължителна. Какво се е съвѣщавалъ императора съ Яворски и до сега остана неизвѣстно, — но това, което стана явно за всички е, че полскиятъ клубъ тутакси измѣни своята тактика, а прѣдседательтъ му получи твърдѣ важното въ Австрия звание: „императорски и кралски таенъ съвѣтникъ" и стана близко лице до императора. Отъ това врѣме сждбата на кабинетитѣ въ Австрия почна въ значителна степень да зависи отъ отношенията къмъ тѣхъ на Яворски. Въ 1893 год. той излѣзе на чело на полско-нѣмската коалиция, която свали графа Таафе, и отъ начало влѣзе въ състава на коалиционния кабинетъ на князъ Виндишграца, а слѣдъ това и въ прѣходното министерство на графъ Килмансега. Като се не съглатявалъ съ възгледитѣ на графа К. Бадени, той косвено спомоганлъ за падането му. Дълготрайностьта на Фонъ-Керберовото министерство се обяснява сжщо съ влиянието на Яворски.

На мѣстото на Яворски вѣроятно ще бжде избранъ неговия помощникъ графъ Войцѣхъ Двѣдушицки, когото считатъ за пар-

тизанинъ на полско-чехската коалиция, обаче, *едвали може да се очаква въ това отношение какви годѣ сериозни промѣни, ако не се случатъ нѣкой непрѣдвидени събития.*

Прѣдъ видъ изключително-важната роль, която игралъ Яворски, чехскитѣ вѣстници посветяватъ твърдѣ много внимание на личността и политиката на покойния Яворски. „Часъ", органътъ на проф. Масарикъ, пише за него така: „Макаръ политиката на Яворски да се основаваше на принципа: „nie honorowo, ale zdrowo" т. е. че отъ нравствено гледище е била осждителна, обаче, трѣбва да се признаятъ успѣхитѣ на поляцитѣ отъ тази политика, и извлеченитѣ отъ нея ползи; наистина смѣтаната отъ тѣзи успѣхи, бѣше обрана отъ другаритѣ на Яворски, консервативната шляхта, но икономически и национални блага бѣха извлѣчени и отъ цѣлата Галиция . . . Яворски съ проповѣдване езуитскитѣ начала „всичко —за благото на поляцитѣ„ и „цѣльта оправдава срѣдствата" . . за твърдѣ скоро врѣме си извоюва положението глава на полския клубъ. Той държеше по отношение на династията консервативна и лойална политика, като не обръщаме внимание нито на министерството, което управляваше страната, нито на интереситѣ на Славянитѣ, нито — най послѣ и най вече — на правото и принципитѣ.

А ето какво пише„ **Narodni Listy**". „Дѣйностьта на Яворски ще се оцѣнява различно: едни ще го похваляватъ като австрийски патриотъ, за когото волята на императора е била висшъ законъ, ще го удобряватъ като приятель на всѣки кабинетъ, повиканъ на власть, като образецъ — идеалъ за консервативнитѣ шляхтичи; другояче ще мисли за него простия народъ въ Галиция — и поляцитѣ, и руситѣ, другояче ще го оцѣняватъ прѣдставителитѣ на отдѣлнитѣ славянски народи въ Австрия. „Narodni Listy" съ укоръ напомнятъ за това, че Яворски, по произхождение малорусъ, станалъ ренегатъ и непримиримъ врагъ на своя народъ. Младочехскиятъ органъ посочва и на враждебностьта на Яворски къмъ чехитѣ: доказано е вече, че правителството се рѣшило да отмѣни „разпоредбата на Бадени" и да обяви война на чехитѣ, само тогава, когато получило за това прѣдварителното съгласие на Яворски, който тогава получилъ париченъ подаръкъ отъ самия императоръ. Чехскитѣ вѣстници изказватъ надежда, че смъртьта на Яворски ще подобри чехско — полскитѣ отношения.

Отзивитѣ на чехскитѣ вѣстници за Яворски въ много отношения съвпадатъ съ отзивитѣ на галицкия демократическия полски печатъ, както и съ отзивитѣ на малоруския печатъ.

Ние отъ своя страна ще пожелаемъ дано по скоро се достигне едно споразумѣние между най напрѣдналитѣ въ културно и икономическо отношение славяни въ Австрия: поляцитѣ и чехитѣ и по този начинъ се поставятъ здрави основи за бждещето *„единение"* между всички славянски народи въ Австрия частно, и между всички славянски народи изобщо — като гаранция за прогреса на славянската култура.

По въпроса за чехски училища въ Виена. Читателитѣ на „Славян. гласъ" ще си припонятъ (Славян. гл. год. II книж. I.) че живущитѣ въ Виена и Долня Австрия чехи бѣха подали въ имперския сждъ оплакване противъ отказа на Министер. на Просвѣщението да открие въ Виена за чехскитѣ дѣца училища. Имперскиятъ сждъ въ Виена най-сетнѣ разрѣшилъ този въпросъ и то не въ полза на чехитѣ.

Чехското обществено мнѣние съ нетърпение очакваше разрѣшаването на този въпросъ. Първо, защото искането да се отворятъ училища било тъй добрѣ мотивирано отъ чехитѣ, че даже самъ министърътъ на просвѣщението, Д-ръ Хартель, още прѣди разглеждането дѣлото отъ сжда заявилъ на чехитѣ: „законътъ е на ваша страна, на политически съображения не допущатъ да се удовлетворятъ вашитѣ права".

Чехитѣ се позовавали на § 19 отъ основния законъ, който дава право на всѣки народъ въ Австрия да употрѣбява своя езикъ въ училищата и управлението, и който § гласи, че въ земи, които иматъ разноплеменно население, общественитѣ училища трѣбва да дадатъ на всѣки гражданинъ възможность да получи образование на матерния си езикъ.

Чехитѣ разяснили въ сжщото врѣме и най-обстоятелно въпросътъ за своята численость въ долня Австрия и въ самата Виена

Споредъ тѣзи данни въ долня Австрия живѣятъ до 102,000 чехи, а въ самата Виена — до 370,000. И за такова голѣмо количество чехи, нито земския училищенъ съвѣтъ, нито самото министерство на просвѣщението искатъ да отварятъ чехски училища.

Второ, всички чехи сж възмутени отъ мотивировката съ която администрацията подкрѣпя своя отказъ. Прѣдставительтъ на правителството, Хайделмайеръ, говорилъ въ Имперския сждъ, че § 19 има сила за австрийскитѣ народи, само за мѣстата на тѣхното законно живѣяне, че чехитѣ, въ долня Австрия и Виена сж само врѣменни пришелци.

По този начинъ, Г. Хайделмайеръ счита за врѣменни пришелци хората, които вече отъ 20 години поддържатъ въ Виена училище на името на Коменски, съ 14 отдѣления, съ 900 ученика и за които хора въ 10 черкови на Виена се държатъ проповѣди на чехски езикъ.

Имперскиятъ сждъ (сенатъ) всѣкога другояче се отнасялъ къмъ подобни въпроси, когато работата не се отнасяла до чехи. Така въ 1880 год. евреитѣ отъ гр. Брода Галиция се оплакали, че Галицкия училищенъ съвѣтъ и министер. на просвѣщ. имъ отхвърлили молбата за отваряне за тѣхъ нѣмско училище. И сенатътъ призналъ за законно искането на бродскитѣ евреи. . . .

Чехскитѣ вѣстници, като говорятъ по този въпросъ, изтъкватъ това, че сенатътъ, отхвърлейки молбата на виенскитѣ чехи, изпълнилъ волята на императора Францъ-Иосифа, който изобщо не обича чехитѣ и заявилъ, че додѣто той е живъ, чехитѣ нѣма получатъ чехски общински училища въ Виена.

КНИЖНИНА.

Юбилеенъ сборникъ по случай 35-та годишнина на Разградското читалище „Развитие“ (1869 — 1904 год) подъ редакцията на А. В. Изворовъ „Вел. Иордановъ Разградъ 1904 год. 216 стр· цѣна 2 лева.

Съдържанието на този сборникъ е слѣднето:

I. Исторически отдѣлъ.

1. Исторически прѣгледъ на дѣйноста на Разград. Читалище отъ 1869 до 1904 год. отъ *А. В. Изворовъ* и *Вел. Иордановъ.*
2. Исторически бѣлѣжки за Разградъ отъ *А. И. Явашовъ.*
3. Единъ Разградски ржкописъ отъ началото на XIX стол. отъ *Вел. Иордановъ.*
4. Нѣколко странички отъ миналото отъ *Д. В. Храновъ.*
5. Тържественото празднуване на 12 февр. 1872 г. въ Габрово избора на първия български екзархъ отъ *Р. М. Каролевъ.*
6. Читалищата прѣзъ периода на възраждането отъ *И. Н. Гюзелевъ,*
7. Неочаквана инвеститура на чорбаджия въ турско врѣме 1 Историческа случка отъ *С. С Бобчевъ.*
8. Споменъ отъ освободителната война отъ *Д. В. Храновъ.*
9. Едно писмо по второто опитване на Капитанъ Георги Мамарчевъ да вдигне възстание въ Търново прѣзъ 1835 год. отъ *А. В. Изворовъ,*

II. Обществено — литературенъ отдѣлъ.

1. *Ив. Вазовъ.* Любовъ ни трѣбва (стих.)
2. *Ив. Ев. Гешовъ.* Прѣди освобождението и сега.
3. *К. Величковъ.* Привѣтъ (стих.)
4. *Кирилъ Христовъ.* Псаломъ (стих.)
5. *М. Георгиевъ.* Отъ кжсметя е всичко на този свѣтъ. (разказъ).
6. *А. С. Цановъ.* Нѣкои отъ задачитѣ на Читалищата.
7. *Д-ръ Т. Янковъ.* Сждбата на двама възстаници.
8. *Ив. Арнаудовъ.* Рефлексии (стих.)

9. Д-ръ *А. Галовина*. За умственото прѣсилване въ срѣднитѣ училища.
10. *М. Теофиловъ*. Наденка (разказъ).
11. *Хр. Силяновъ*. Море блажено, тихо . . . (стих.)
12. *Ив. Кириловъ*. Силата на примѣра (Новелата).
13. *Ал. Кипровъ*. Хайдушка пѣсень, (стих.)
14. *С. Гидиковъ*. Културно дружество.
15. *Ев. Димитрова*. Клюки. (разказъ)
16. *Елинъ Пелинъ*. Адвокатъ (разказъ)
17. *Кр. Ив. Мирски*. Кооперация и Кооперативзъмъ
18. *Д. Г. Бабевъ*. Кантата.
19. *Цанко Бакаловъ*. По витата пжтека. (раказъ).
20. *С. Чилингировъ*. Безъ родина. (лирически разказъ).
21. *Т. Ц. Трифоновъ*. Монологътъ на Кмета.
22. *Ил. Веновъ*. Една права смѣтка (раакаэъ).

III. Допълнителенъ отдѣлъ

I. Биографич. бѣлѣжки. за нѣкои отъ прѣдседателитѣ на разград. читалище.
II. Уставъ на разградското читалище,
III. Правилникъ за вжтрѣшния редъ на раздрадското читалище
IV. Правилникъ за театрал. комитетъ на разградското читалище.

Това е богатото съдържание на този юбилеенъ сборникъ; то само говори много краснорѣчиво за себе си, а имената на самитѣ автори сж най-голѣмата гаранция за цѣнностьта на материала и литературнитѣ достойнства на изложението.

Въ този юбилеенъ сборникъ читателитѣ отъ новото поколение, не запознати съ културната дѣйность въ доосвободителната епоха, ще намѣрятъ цѣнни данни отъ които ще си съставятъ понятие за онази скромна, безшумна културна дѣйность на която се бѣ прѣдала тогавашната интелегенцията, като за единъ отъ органитѣ на тази дѣйность сж били читалищата, отворени не само въ голѣмитѣ градове, но и въ много тогавашни малки градовце и по голѣми срѣдоточни села.

Едно може сега само да се съжалява, че съзаденитѣ прѣди освобождението читалища не продължиха своята ползотворна културна дѣйность и слѣдъ освобождението. Такива оцѣлѣха и продължиха своята дѣйность само въ твърдѣ малка градове. Едно отъ тѣзи щастливи изключения съставлява и разград. читалище, което празднува своята 35 годишнина. Малко сж читалища на такава възрасть. Ние съраздваме разградчани за това, особено за добрата имъ инициатива да отпразднуватъ този си 35 годишенъ юбилей съ издаването такъвъ цѣненъ и въ историческо и въ литературно отношение сборникъ. Сравнително низката цѣна ще направи този сборникъ достжпенъ за по широкъ кржгъ

читатели. Ние прѣпоръчваме най горещо този сборникъ на читателитѣ.

Ст. Н. Л.

Разсказы Вазова. Переводъ и вступительная статья ***Андрея Сиротинина.*** **С. Петерб. 1904 г. III+212 стр. цѣна 90 коп.**

Г. А. Сиротининъ е издалъ въ отдѣлна книга, на която заглавието приведохме, всички разкази на нашия маститъ писатель, които той самъ (Сиротининъ) е прѣвелъ на руски.

Съдържанието на книгата е слѣдньото.

1) Прѣдисловие, 2) *Ив. Вазовъ*, биографически очеркъ, 3) Разказитѣ на Вазова: I отъ сбирката. „*Пъстъръ свѣтъ*: а) Павелъ Фертигътъ, б) Наумъ, в) Първитѣ дни на свободата, г) Звѣздата, д) Урокъ, е) Единъ кѫтъ на покой и забрава, ж) Дъщерята на Пилата, з) Изпѫдениятъ маршъ, и) Въ градината на Музитѣ, к) Слѣдъ 20 години, л) Ah Excellence!

II Отъ сбирката: „*Видено и Чуто*": а) Въ мрака, б) Негостоприемно село.

III Отъ „*повѣсти разкази*": а Епитропъ, б) На Пиринъ.

VI) *Приложения*: а) за българския езикъ; в) български думи, които се срѣщатъ въ книгата.

Списъкъ на най главнитѣ трудове на Вазова.

Биографията на Г. Вазова е много подробна и написана увлекателно, тя по рано, въ по съкратенъ видъ, бѣ печатена въ „Извѣстія Славянскаго благотворительнаго общества" прѣзъ миналата година.

Прѣводитѣ на Г. Сиротинина се четатъ съ увлечение и сѫ гладки. Има само тукъ тамѣ нѣкои изрази не вѣрно схваната и прѣдадени. За примѣръ ще приведемъ само слѣдньето:

И. Вазовъ	Прѣвода на Сиротината
Ние сме ужъ привърженици на демокрацията.	— Нѣтъ, зачемъ? Развѣ мы уже превратились въ приверженцевъ демократіи?

Очевидно, че прѣводътъ прѣдава диаметрално противоположна на авторовата мисъль.

По вѣренъ би билъ прѣвода:

Развѣ мы уже *не* превратились въ приверженцевъ демократіи?

Такива невѣрно прѣведени мѣста има не до тамъ много. Види се Г. Сиротининъ не познава до тамъ основателно гъвкавостьта на нашия езикъ, и не ще да е запознатъ съ истинския смисъль на нѣкои български изрази, българизми, като напр. горньото „*ужъ*".

Книгата на Г. Сиротинина заслужва най гореща прѣпорѫка. Тя ще даде възможность на руския читаещъ свѣтъ да се запознае съ послѣднитѣ творения на Вазова.

Бихме едно нѣщо посъвѣтвали Г. Сиротинина при второто издание на своята книга, а сжщо при бждещитѣ прѣводи отъ български да даде нѣкои свѣдѣния и обяснения за нѣкои технически думи, а тъй сжщо и свѣдѣния за имената на мѣстата, рѣкитѣ и планинитѣ и пр. които се срѣщатъ въ разказитѣ, на Вазова а тъй сжщо по подробно обяснение за нѣкои думи като: хаджи, хжшъ и др.

Ст. Н. Л.

Словацитѣ и Свѣтозаръ Хурбанъ Ваянски отпечатъкъ отъ сп. „Българ. Сбирка" год. XI кн. 8. отъ Ил. С. Бобчевъ стр. 8.

Въ тази си статийка Г. Ил. Бобчевъ е успѣлъ само въ 8 страници само съ нѣколко чертици да даде на четеца свѣдѣния отъ миналата история на Словацитѣ и гнета на който сж подложени сега отъ маджаризаторската дѣйность на унгарското правителство и всички биографически свѣдѣния за бѣлѣжития съврѣменъ словацки книжовникъ Свѣтозаръ Хурбанъ — Ваянски, за неговата писателска дѣйность. Слѣдъ това се изброяватъ по главнитѣ отъ литературнитѣ му творения и се излага на кжсо, въ проза, съдържанието на най добрата отъ поемитѣ му „Иродъ", на която сюжетътъ е заимствуванъ отъ ужасния обичай на маджаритѣ за грабятъ дѣцата на словацитѣ за да ги помаджаряватъ. Статията е написана съ лекъ и увлекателенъ езикъ.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвуватели, които сж внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България**, *за подпомагане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония.*

Грънчара, 5 М Хр. Герчовъ, 6. Ив. Г. Дявола, 7. П Ив Гръбчовъ, 8. Пв. Ц Гръбчовъ, 9. Н. Хр. Златара, 10. Хр. Ив Радовъ, 11. П. Христовъ, 12. М. Петковъ 13. В Н. Велинъ, 14. И. Герговъ, 15. Н. Манчовъ, 16. И. Д. Златаровъ, 17. Г. Н. Кюрнановъ, 18. П. Ганчовъ, 19. Ив. Милковъ, 20 А. Ил. Кючуковъ, 21. Хр. Цоцовъ, 22. Хр. Доновъ, 23. С. Хр Стамболиевъ, 24. Ив. Благовъ, 25. Ц. Влаговъ, 26. Хр. С вовъ, 27. М. Мицовъ, 28. Н. Бaвaргaнина, 29. Ст. Велчевъ, 30 Ц. Хр. Деневски, 31 Г. Хр. Кичерковъ, 32. Ив. Сг. Канджаковъ, 33. Ив. Драгановъ, 34. В. Милковъ, 35. Е. В. Сирака, 36. Хр. Манчовъ, 36. Ив. Д. Шоповъ.

по 10 ст.: 1) Хр. Ц Микинъ, 2) Ц Вълковъ, 3) Н, Георгиевъ, 4) Л. Теодоровъ, 5) К. Петровъ, 6) Т. Кирчовъ, 7) И. Ииновъ, 8) С. Ивановъ, 9) Ц. Чиковъ а слѣдующитѣ лица се подаряли разна храна която е прѣобърната въ пари 1) М Ст. Кочовъ, 2) Г. Даковъ, 3) Ц. Ив. Осиковчанина, 4) Д. Ив. Осиковчанина, 5) Н. Даковъ, 6) П. Даковъ, 7) Хр. Даковъ, 8) Д. Ц. Гиргиновъ, 9) Ив. В Козаровъ, 10) Г. Данчовъ, 11) Б Н. Лешитовъ, 12) Ц Дицовъ, 13) Хр Ив Шопа, 14) Ст. Ив. Шопа, 15) Н. Н. Шопа. 16) Н Ив. Шопа, 17) Никола Ив Шопа, 18) Хр Ц. Делибашиевъ, 19, Г. Семковъ, 20) Г. Дицова, 21) И. Ст. Панчова, 22) Хр. Ив. Панчовъ, 23) Г. Иотовъ, 24) В. Хр. Вачовъ, 25) Хр. Ц. Рендаковъ, 26) Хр. Г. Рендаковъ, 27) П. Ц Рендаковъ, 28) Ц. В. Мишовъ, 29) К. Ц. Дочевъ, 30) Ив. Дочевъ, 31) Ц Дочевъ, 32) Ив Дормишовъ, 33) Ц. Хр. Дормишовъ, 34) М. Ст. Делибашиевъ, 35) Хр Ст. Делебашиевъ, 36) В. Ст. Делибашиевъ, 37) Хр. Лютакова, 38) Н. Лютаковъ, 39) Ц. Герговъ, 40 Хр. В. Лютаковъ, 41) С. Хр. Делибашиевъ, 42) М, Мицовъ, 43) С Стаменовъ, 44) В. Лютакв, 45) Д. Самоука, 46) В. Груювъ, 47) Т. Ц. Денчовъ, 48) Ц. В. Бързаковъ, 49) М. Ц. Бърборана, 50) Г. Лалинъ. 51) Б. Миньовъ, 52) В. Цѣновъ, 53) В. Иотовъ. 54) В. Даковъ, 55) Б Герговъ, 56) М. Ц. Бърборана 57) И. Цачовъ, 58) Ц Цачевъ, 59) Ц Илчовъ, 60) В. И. Чиповъ, 61) Н. Вълчиковъ, 6) Хр. Начовъ, 63) Ц. Вълчиновъ 64) Д. Вълчиновъ, 65) Н Злакюва, 66 Р Христовъ, 67) Г. Ц Керемидски, 68) В Ц. Кочовъ, 69) В. Цоневъ, 70) Б. Миньовъ, 71) П. Лалинъ, 72) В. Лалинъ, 73) В. Диковъ. 74) Н. Радювъ, 75) С Ивановъ, 76) П. Чиковъ, 77) Ц Гавриловъ. 78) Д. Цвѣтковъ, 79) Д Вутовъ, 80) Ю. П. Велковъ, 81) В. Петровъ, 82) К. Вълковъ, 83) Ив Н. Инджовъ, 84) Т. Ив. Инджовъ, 85) Ц Цьковъ 86) П. В Паяка, 87) В Цаковъ. 88) И. Недковъ, 89) В Миковъ, 90) К. Теодоровъ, 91) Ц. Герговъ, 92) Н. Кацара, 93) Хр Драгановъ, 94) Ив. Велювъ. 95) С. Герговъ, 96) С. Дановъ, 97 В Пешовъ, 98) П. Вочовъ.

с. **Черчеменъ** (Никополско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ *М.* Поповъ сумата 5.80 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. А. Мариновъ, 2. М. Поповъ.

по 30 ст: 1 Л. С Леви.

по 50 ст: 1. А *Моневъ*, 2 П. М. Акимовъ, 3. Ив. П Катански, 4. И. Я. Мавровъ, 5. М. Т Дековъ, 6. Т. В. Стефановъ, 7. П. П. Марковъ.

с. Соволено (Кюстендилско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. М. Саевъ сумата 35·80 лева.

Пожертвователи:

По 10 лева: 1) Отъ църквата.
По 5 лева: 1) Юр. Захариевд.
По 3 лева: 1) Ст. Вучковъ
По 2 лева: 1) Св. М. Саевъ, 2) Ев. Иванова.
по 1.90 лева: 1. А. Цвѣтановъ и др.
По 1·50 лева: 1) Ив. Хр. Топлидолски
По 1 левъ: 1) В. Д. Ковачовъ, 2) Т. Ненковъ, 3) Н. Ил. Любиновъ, 4) Г. Д. Поповъ, 5) Хр. Манойловъ, 6) А. Н. Маренски, 7) Н. п. Василевъ.
По 50 ст: 1) М. Георгиевъ, 2) С. Цвѣтановъ, 3) Д. Г. Пляковъ.
По 40 ст. 1) С. Ганковъ.
По 30 ст: 1) З. Манойловъ, 2) Ив. Вуковъ, 3) Г. Вуковъ, 4) Г. Невовъ.
По 20 ст: 1) М Маринъ.
По 10 ст: Ив. Бенжле.

гр. Видинъ.

Събрани отъ г. г. офицеритѣ отъ Видинския крѣпостенъ баталионъ и изпратени чрѣзъ началника на гарнизона сумата 33·50 лева.
(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

гр. Дупница

Събрани отъ Дружеството „Напрѣдъкъ" отъ даденото градско увеселение на 20 Мартъ сумата 70 лева.

с. Габарево (Казанлашко).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ общ. управление сумата 100 лева (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Ново-село (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 5·40 лева.

Пожертвователи:

По 1 левъ: 1) Р. Кареевъ, 2) К. Добревъ.
По 50 ст: 1) Ю. Мустакеровъ, 2) З. Колевъ, 3) Не се чете, понеже не написано по български.
По 40 ст: 1) К. Доневъ.
По 30 ст: 1) А. П. Ангеловъ, 2) Не се чете.
По 20 ст: 1) Ст Христовъ, 2) К. Екимовъ, 3) С. Вълковъ, 4) Н. Христовъ.
По 10 ст: Н. Стояновъ.

с. Раданци (Дрѣновско).

Събрани отъ жителитѣ на общината отъ общ. управление сумата 38 лева. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Гол. Кайнарджи (Силистренско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст. Борисовъ сумата 24·90 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1) Свещ. Ст. Борисовъ, 2) Ил. Джиджишовъ.
по 1 левъ: 1) В. Митевъ, 2) М. В. Каза . . . ., 3) Хр Жельовъ, 4. М. М. К. Ивановъ, 5) И Стояновъ, 6) Г. И. Урловъ, 7) Т. Марковъ, 8) Р. Добревъ.
По 80 ст: 1) Н. Еневъ.
По 60 ст: 1) Н. Николовъ, 2) Д. Петковъ.
По 50 ст: 1) Г. Алмаджиевъ, 2) С. Щербановъ, 3) В. Павловъ, 4) В. Димитровъ, 5) Б. Вълевъ, 6) К. Добревъ, 7) Н. Шарбановъ, 8) П. Желевъ, 9. Пав. Желевъ, 10. Н. П. Стефановъ, 11. Хр. П. Стефановъ
По 40 ст: 1. В. Христовъ, 2. Н. Ганчевъ, 3. Т. Христовъ, 4 П. Петковъ, 5 Р. Дичевъ, 6 В. Марковъ.
По 30 ст: 1. К. Василевъ, 2. П. Гергевъ.
По 20 ст. 1. П. Петровъ, 2. Ю. Костадиновъ, 3. Ж. Русевъ, 4 К Тодоровъ, 5. С. Петровъ, 6 Ю Ивановъ, 7. М. Шарбановъ, 8. А. Енчевъ, 9. Д. Вълевъ, 10. И. Недѣлчовъ, 11. Ив. Марчевъ.
По 10 ст: 1. Р. Петковъ, 2 П. Мариновъ.

с. Мюселимъ (Борисовградско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 17·80 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1. Г. Христовъ.
По 1·50 лева: 1. М. Николовъ, 2 М. Панайотовъ.
По 1 левъ: 1. З. Андоновъ, 2. Р. Геневъ, 3 С Добревъ, 4. Т. Янковъ.
По 50 ст. 1. Х Колю 2. И Станевъ, 3. И Ивановъ, 4. Ж. Димовъ, 5. Д. Стояновъ, 6. Г. Ивановъ, 7. Т. Цолвичинъ, 8. Н. Камовъ, 9. Д. Становъ, 10. Д. Харстевъ, 11. Т. Анговъ, 12. Ю. Тяковъ 13. А. Запряновъ, 14. Н. Дичювъ, 15 Д. Гергиевъ, 16. Ан. Тошевъ.
По 30 ст: 1 А. К. Бебинъ.
По 20 ст. 1. К. Костадиновъ, 2. Н. Тоневъ.

с. Борисово (Ямболско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст Балканджиевъ сумата 10 л.

Пожертвуватели.

По 1 левъ: 1. Я. Коттовъ, 2. Ас. Стефановъ, 3. Ял Ангеловъ, 4. Иванъ Цвятковъ.

По 60 ст: 1. Р. Ивановъ.

По 50 ст. 1. И Ивановъ, 2. С. Вълевъ, 3 С. Ивановъ, 4. В. Димитровъ, 5. К. Ивановъ, 6 А Тодоровъ.

По 30 ст. 1. Д. Тодоровъ, 2. Ив. Славовъ.

По 20 ст. 1. А. Грудовъ, 2. И. Стефановъ, 3. М. Стойчевъ, 4. Ив. Божиновъ, 5. С Димитровъ, 6. Д. Георговъ, 7. В. Славовъ, 8. И Панайотовъ.

с. Кара Омуръ (Силистренско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Илия Бонювъ сумата 30 70 л

Пожертвуватели:

По 10 50 лева: 1. отъ дискосъ

По 3 лева: 1. свещ И. Бонювъ, 2. П. Михалевъ.

По 1 левъ: 1. Хр. Тодоровъ.

По 60 ст: 1. П. Стояновъ, 2. Иванъ Баевъ, 3. М Стояновъ.

По 55 ст. 1. М Тодоровъ

По 50 ст: 1. К. Комовъ, 2. Юр Русевъ, 3. Сеп. Ивановъ, 4. С. Стоянавъ, 6. Хар. Гергячовъ.

По 40 ст: 1. С. Миховъ, 2. А. Велевъ, 3. Ян. Бошковъ. 4. Д. Ивановъ, 5 Р Димитровъ, 6. А Костадиновъ, 7. Г. С. Касовъ

По 30 ст. 1. Г. Данковъ, 2 Б. Атанасовъ, 3. Т. Русевъ, 4 Пас. Стефановъ.

По 25 ст: 1. Т. Димитровъ

По 20 ст. 1. Т. Добревъ, 2. Г. Атанасовъ, 3. Ж. Танасовъ, 4. Хр. Димитровъ, 5. Т. Жилѣсвчовъ, 6. К Гергевъ, 7. С. Въневъ, 8 С. Драгановъ, 9. З. Колевъ, 10. Т. Ивановъ, 11. Д Филовъ, 12 Р. Костадиновъ, 13. Т. Райновъ, 14 Д. Райновъ, 15. Р. Неичовъ, 16 Хр Ивановъ, 17. Д. К. Стойковъ, 18. С. Димитровъ, 19. Хр. Маринъ

По 15 ст. 1. Пено Няголовъ, 2. Ив. Стояновъ.

с Цѣрово (Т. Пазарджишко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. С Н. Поповъ сумата 90 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1. Ив. Т. Гумнеровъ, 2. М Г. Талаский.

По 3 лева: 1. свещ. С. Н. Поповъ, 2. Хр. Гумнеровъ.

По 2 лева: Г. Поповъ.

По 1 л. 20 ст: А. С. Чацаровъ.

По 1 левъ: 1. Хр. н. Георгиевъ, 2 Н. П. Кошлуковъ, 3. И. Бичовъ. 4. Г. Ивановъ, 5. Б. Стамб...., 6. П. Кривошиски, 7. Е. Илиевъ.

По 50 ст. 1. Н Ц. Бръшковъ, Ив. С. Горостановъ, 3. Г. П. Лазаровъ, 4. С. А. Кузевъ, 5. М Ценковъ, 6. Хр. И. Лазаровъ, 7. Н. Цоневъ, 8. С Г. Бояджиевъ, 9. А. Лазаровъ, 10. Г. Франговъ, 11. К. А. Ничовъ, 12. И. П. Мариновъ, 13. Н. Н. И 14. С Г. М., 15. Т. П. Налбантовъ, 16. Хр П. Лазаровъ, 17. С. Влаховъ, 18. Дим. К... 19. Г. К. Елен..., 20. Хр. Арачииски, 21. Хр. Шенгаревъ, 22. М. Ценковъ

По 30 ст: 1. П. Г. Щаренковъ, 2. Т. Д. Цвѣтковъ, 3 М. А. Риджановъ, 4. Л. М. Чоловъ, 5. Хр П. Мически.

По 20 ст: 1. А. Кошлуковъ, 2. И. А. Воляновъ, 3 И. И Генчовъ.

По 15 ст: 1. М Н Бръшковъ.

По 10 ст: И С. Горовтаковъ, 2. Н. Велковъ.

с. Бѣлопопци (Софийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото и испратени чрѣзъ Гайтановский енор. свещ. Ив. Стояновъ сумата 49·23 лева.

Пожертвуватели:

По 4 л 60 ст: 1. Т. Д. Бѣлопопски.

По 3 лева: 1 свещ Ив. Стояновъ.

По 2 лева: 1. Т. Богдановъ, 2. Н. Стояновъ.

по 1 л. 20 ст: 1. Г. Симеоновъ.

по 1 левъ: 1. Ц Иванова, 2. К. Стефановъ, 3. А. Хзисто..ъ, 4 Ив. С. Тотовъ, 5. Н. Стояновъ, 6. Н. Мотовъ, 7. Б. Илиевъ, 8 В Стойновъ, 9. П. Китовъ, 10 О. Антоновъ, 11. Ст. Тодоровъ.

по 50 ст: 1. Г. Атанасовъ, 2. А. Филиповъ, 3. Хр. Богдановъ, 4. Н. Неновъ, 5 Т. Петковъ, 6 Н. Димитровъ, 7. С. Петровъ.

по 20 ст: 1. Б. Симеоновъ и събрано жито за 21 л. 73 ст. списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. Дрѣновецъ (Бѣленско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. П. Т. Новаковъ сумата 10 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: свещ. Новаковъ.

по 2.80 лева: 1. отъ църк дискосъ
по 1 левъ: 1 Н. Петковъ, 2. Д. Николовъ, 3. Кр. Илиевъ, 4. Д. С. Касъря, 5. х. М. Юрдановъ.
по 20 ст: Р. Петковъ.

гр **Месеврия.**

Събрани отъ жителитѣ отъ общийския кметъ сумата 35 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) поручикъ не се чете, 2) П Ивановъ, 3) Г. Баласовъ, 4) Г. х. Георгиевъ, 5) Г, В. Зор ...
по 1 л. 50 ст: 1) Н. Баламезовъ.
по 1 левъ: 1) П. Лазаровъ, 2) Кожухаровъ, 3) Златевъ, 4) Г. К ..., 5) Ковачевъ, 6) Д ..., 7) Ст Икономовъ, 8) Ст. Вълковъ, 9) не се чете.
по 50 ст 1) М. Масюровъ, 2) Ст. Кисьовъ, 3) Хр. Михаиловъ, 4) В. Н. К, 5) не се чете, 6) С. Трichак ..., 7) Ст. Д. Шишмановъ, 8) Дим Димитровъ, 9) Ф. Ес ..., 10) Я. Янсний, 11) Д. не се чете, 12) не се чете, 13) Г. Дананнъ, 14) не се чете, 15) Т. Спонатяди, 16) Ян. Т. Налофотидисъ, 17) не се чете, 18) Г. Стефановъ, 19) не се чете, 20) не се чете, 21) А. В. ..., 22) П. К ..., 23) не се чете, 24) Н. Костадиновъ, 25) Д. Н.., 26) не се чете, 27) не се чете, 28) не се чете, 29) не се чете, 30) К. Кал ..., тия лица гдѣто не се четатъ са по неясното подписвание и не по български.

с. **Килифарево** (Търновско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Г. Ивановъ сумата 13 л. 85 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) свещ. Г. Ивановъ.
по 1.50 лева: 1) Г. Г. Зарбевъ, 2) Т. П. Райновъ.
по 1 левъ: 1) И. Генчовъ, 2) К. Димитровъ, 3) С. П. Шошовъ.
по 60 ст: 1) Н. Хр. Дюлгеровъ.
по 50 ст. 1) Г. Станчувъ, 2) Д. С. Кол.., 3) П. Велковъ, 4) Л. Глигоровъ, 5) М. Правовъ, 6) Ст. Н. Койчевъ.
по 30 ст. 1) Т. Недева, 2) П. Райковъ, 3) Мита Иванова.
по 25 ст:) И Т. Сарашевъ
по 20 ст: 1) И. Събсевъ, 2) Р. Димовъ, 3) М. Стояновъ, 4) Г. Христовъ, 5) С. Байчевъ.
по 10 ст: 1) М. Илиевъ.

с. **Стражица** (Гор..Орѣховско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещенницитѣ сумата 36 лева.

Пожертвуватели

по 5 лева: 1) С. Стояновъ.
по 4 лева: 1) С. Ивановъ.
по 2 лева: 1) Р. Нидѣлковъ, 2) М. С. Саровъ, 3 Т. Ивановъ.
по 1 л. 50 ст 1. П. Занатовъ.
по 1 левъ: 1) Н Василевъ, 2) Т. В. Карагеоргевъ, 3) Б Дечевъ, 4) Иванъ Николовъ, 5) М. Поповъ, 6) Ат.., 7) С К. Ивановъ, 8) М. Македонеца, 9) Т. Неновъ, 10) Хр. Нидѣлковъ.
по 50 ст: 1) Ив. Бѣновъ, 2) Т. С. Фочевъ, 3) Д Дочевъ, 4) Т. Д. Радославовъ, 5) Н. Славчовъ, 6) С. Христовъ, 7) И. Ивановъ, 8) Ав. Ненковъ, 9) Д Н. Енгьововъ, 10) Т, Димитровъ, 11) Ц. Ивановъ, 12) Е Н. Енгьововъ, 13) Ив С. Ябанджиевъ, 14) Ив. Колевъ, 15) х. Ив. Боневъ, 16) С В. Куровъ, 17) С. И. Д ..., 18) Ив Трошевъ.
по 30 ст. 1) В *П.* Лесовъ.
по 20 ст: 1) *П.* Петковъ.

с. **Мердания** (Търновско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ священика 44 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Д. Калчевъ, 2. Б. Радевъ, 3 Иор. Баевъ, 4. С. Ив. Петровъ, 5. Ив Драгановъ, 6 Илия Ив. Поп...
по 1 левъ: 1. П Чортояновъ, 2. Цано Порисцевъ, 3. Ив. Христовъ. 4. К. Радевъ, 5. И Илиевъ, 6 К. Цоневъ, 7. Дим. Вълтевъ, 8. М. Миховъ, 9. Д. Мочевъ, 10. С. Марковъ 11. К. Минчевъ, 12 К Колевъ, 13. С Милевъ, 14. Д. Колчевъ, 15. Р. Илиевъ, 16. К. Н. Коцовъ, 17. Ц. Димовъ, 18. К. Геневъ. 19. В. Георгевъ, 20. Хр. Лазаровъ.
по 50 ст: 1. К. Стояновъ, 2. С. Киревъ, 3. *М.* Петрева, 4. К. Илиевъ, 5. И. Стояновъ, 6. К. Мариновъ, 7. П. Петковъ, 8. Л. Мариновъ, 9. К. Арменчевъ, 10. Д. Поповъ, 11. П. Пенчевъ, 12. К. Л-втововъ.
по 30 ст: 1. К. Михалевъ.
по 20 ст: 1. Д. Вълевъ, 2. К. Ивановъ.

с. **Церова Кория** (Търновско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Хр. П. Ковачевъ сумата 74 лева 40 ст

Пожертвователи

по 13.50 лева: 1. Моянъ Ивановъ.
по 5 лева: 1. Милку Петковъ.
по 2 лева: 1. свещ. Хр. П. Ковачевъ, 2. Дим. п. Николовъ, 3. Д. Милевъ, 4. М. Ил. Ралевъ, 5. С. Д. Хубановъ, 6. Ст. Костовъ, 7. С. Матеевъ.
по 1 левъ: 1. свещ. Ив. Поповъ, 2. П: Тодоровъ, 3. Н. Милковъ, 4. Н. Ивановъ, 5. Д. х. Радковъ, 6. С. Юрдановъ, 7. С. Милевъ, 8. М. Герчевъ, 9. Т. х. Добревъ, 10. Р. Милевъ, 11. Т. П. Ковачевъ, 12. В. Н. Кокошковъ, 13. Н. Д. Пиперковъ, 14. Р. Стояновъ, 15. Ив. С. Ахладовъ, 16. К. Петровъ, 17. Д. К. Кокошковъ, 18. Т. Станевъ, 19. Н. С. Патковъ, 20. Р. х. Стояновъ, 21. Р. С. Ковачевъ, 22. Н. Ивановъ, 23. Д Т Киновъ, 24. Д. Ивановъ, 25. С. Николовъ, 26. Г. Недѣлковъ, 27. П. Станевъ, 28. Д. Хубановъ, 29 Д. Стояновъ, 30. Н. Ивановъ, 31. х. Ив Василевъ, 32. Н. Г. Арабаджиевъ, 33. Р. Василевъ.
по 60 ст: 1. Н. Ц. Саваковъ.
по 50 ст: 1. Н. Д. Киновъ, 2. Р. Стойновъ. 3. С Стойчевъ, 4. П. П. Ковачъ, 5. В. Т. Радевъ, 6. Т. Карапетковъ, 7. К. Ивановъ, 8. Н. Н. Кокошковъ, 9. С. Пиперковъ, 10. С. Д. Кандиларовъ.
по 40 ст: 1. П. Стоиковъ, 2. Е. П Бояновъ, 3. П. К. Кокошковъ, 4. Иванъ Илиевъ, 5. Д Вълковъ, 6. П. Петровъ, 7. П. Димовъ.
по 30 ст. 1. Хр. Бочуковъ.
по 20 ст. 1. Н. Тодорановъ.

с. Камарево (Провадийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. П. Юрдановъ сумата 34 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. свещ. П. Юрдановъ, 2. Д. Илиевъ, 3 С. Миховъ, 4. В. Костадиновъ.
по 1 левъ: 1. Г. Добревъ, 2. Т. Демаровъ, 3. Д. Кировъ, 4. А Вълчевъ 5. А. Георгиевъ, 6. Д. Петковъ, 7. Ив. Продановъ, 8. Г. Димитровъ, 9. Н Тодоровъ, 10. Ив. Киряевъ, 11. С. Митилиевъ, 12. П. Димовъ, 13. В. Русевъ, 14. Н. Костадиновъ, 15. Хр. Илиевъ, 16. Г. Михалевъ, 17. Т. Георгиевъ, 18. Н. Георгиевъ.
по 60 ст. 1. Д. Пѣевъ
по 50 ст: 1. Р. Славевъ, 2. В. Пѣевъ, 3. Г. Демировъ, 4. С. Митевъ, 5. М. Вълчевъ, 6. Т. Атанасовъ, 7. Н. Михалевъ, 8. Я. Герчевъ, 9. Г. Якевъ, 10. С Илиевъ, 11. Н. Димовъ, 12. В. Михалевъ.
по 40 ст: 1. Н. Ченковъ, 2. Д. Добревъ, 3. М. Русевъ.
по 20 ст: 1. Г Раювъ, 2. К. Кунаревъ.
по 10 ст: 1. К. Кръстевъ.

с. Кривня (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. В. Денчовъ сумата 29 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. свещ. В. Денчевъ.
по 2 лева: 1. М. Димитровъ, 2. Хр. Борановъ, Юрд. Ивановъ
по 1 левъ: 1. Т. Т. Бер . . . 2. Г. Ивановъ, 3. Ив. П. Николовъ, 4. Д. Христовъ, 5. Т. Статевъ, 6 Б. Мирчевъ 7, М. Станковъ, 8. Я. Георгиевъ, 9. М. Стояновъ, 10. Г Милевъ, 11. М Димовъ, 12. А. Петровъ, 13. Т. Костовъ, 14. П. Петковъ.
по 80 ст: 1. Н Петровъ.
по 50 ст: 1. Ив. Недевъ, 2. Л. Стояновъ, 3. З. Ивановъ, 4. К. Ивановъ, 5. М Ивановъ, 6. С. Николовъ.
по 40 ст: 1 Д. Костовъ.

с. Черковна (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. К. Величковъ сумата 20 л. 05 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. С. Станковъ, 2. Г. Желевовъ, 3 А. Гергиновъ.
по 60 ст: Н Жековъ.
по 50 ст: 1. С. Мариновъ, 2 Б. В. Дер . . ., 3. Г. Киряковъ, 4. Б. Недѣлковъ, 5. П. Христовъ, 6. Ив. Никовъ, 7. Н. Василевъ.
по 45 ст: 1. П. Пунчевъ.
по 30 ст: 1 Л Пѣевъ.
по 20 ст: 1. Д. Ангеловъ. 2. С. Савовъ, 3 Л. Статева, 4 П. Вълчевъ, 5. Ю Вълчовъ, 6. Ж Иван въ, 7. Баба Кирана, 8 Д. Василевъ, 9. Л. Желевковъ, 10 Д. Христовъ, 11. В. Тодорова, 12. Д. В Дер . . ., 13 Ч Вълчевъ, 14. Т Куртевъ, 15. К. Прѣдачевъ, 16. М. Стоевъ, 17. Д. Братановъ, 18. Д. Димитровъ, 19. Ив. К. Шишковъ, 20. К. Павловъ, 21. Д. Нодевъ, 22. Ю. Славовъ, 23. Г. Желевковъ, 24. В Кировъ, 25 П. Кирчевъ. 26 П. Кировъ.
по 10 ст: 1 М Димовъ, 2. В. Славовъ, 3. В. Христовъ, 4. Р. Мариновъ, 5. В. Иванова, 6 Д Атанасовъ, 7. А.

Момчевъ, 8. С. Христовъ, 9 Д. Христовъ, 10. В. Кирчева, 11. И. Ивановъ, 12 Б. Русевъ, 13. Хр. Парушевъ, 14. Ж. Мировъ, 15. Д. Вълчевъ, 16 К. Лазаровъ, 17. Хр. Петровъ, 18. К х. Кирякова, 19. И. Поповъ, 20. Т. Господиновъ, 21. Д. В. Павловъ, 22. Д. Парушевъ, 23. Д. Николовъ, 24. П. Кирчевъ, 25 В. Герчевъ, 26 Н. Димовъ.

по 05 ст: 1. Т. Великовъ, 2. Т. Р Димовъ, 3. Г. Христовъ, 4 Ив Иваковъ, 5. П. Стояновъ, 6. М. Павловъ, 7. Н. Филевъ, 8. Г. Колева, 9. В Калчевъ. 10. Н. Станевъ, и отъ с. Муратъ Софу 4 лева.

с. **Еллесъ-Факъ** (Провадийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Д. Б. Маджаровъ сумата 13 лв 64 ст.

Пожертвуватели.

по 2 лева: 1) свещ. Д. Б. Маджаровъ, 2) Хр. Д. Генинъ, 3) М П. Маджаровъ, 4) Т. Ник ловъ.

по 1 левъ: 1) Г. Раевъ. 2) Д. Аргировъ, 3) Хр. Димитровъ, 4) Д. Ивановъ, 6) Ив. Митевъ, 6) Д. Трандафиловъ.

по 60 ст: 1) не се чете.

по 50 ст: 1. К. Добревъ, 2. Д Кировъ, 3) не се чете.

по 40 ст: 1) Т. Темелковъ, 2) Г. Пенчевъ, 3) Д. Петковъ.

по 30 ст: 1) М. Христовъ. 2) К Нико ъ.

по 20 ст: 1) Н. Лазаровъ, 2) Г. Ивановъ, 3) Я. Славевъ, 4) Т Николовъ, 5) М. Дякова, 6) Т. Георгевъ.

по 12 ст: 1) С. Брдановъ

по 10 ст: 1) М. Павлевъ, 2) Д. Василева, 3) Я. Михалева, 4) Н. Поповъ,

по 02 ст: 1) Тт. Златевъ.

с. **Девня** (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Д. П. Кумански сумата 62 лева 45 ст.

Пожертвуватели:

по 10.20 лева: 1) Ив. Т Мичкинъ.

по 5.15 лева: 1) Г. х. Дечевъ.

по 5 лева: 1) свещ. Др. П. Кумански.

по 3 лева: 1) В. Сотировъ. 2) Ивачъ Сахатчиевъ.

по 2 лева: 1. К. Кръстевъ, 2 Д Н. Габровски, 3) М. Кръстевъ, 4) Юрд. Ив. Веденчаровъ, 5) С. Тодоровъ, 6) Ив. Дойчевъ

По 1 20 лева: 1) Сешо Добревъ.

по 1 левъ: 1) Н. Г. Гиговъ, 2) Д. Ив. Аврянски. 3) М. Дичовъ, 4) П. Янковъ. 5) Д Н. Киранчевъ, 6) Си. Чарпаклиевъ, 7) К Я. Панайотовъ, 8) А. Явунака, 9. М. Аврамевъ, 10) М. Милошъ, 11) Б. Ивановъ, 12) П. Доневъ, 13 Л. Вартановъ, 14) Юр. Баневъ, 15) С. Г. Бъчваровъ, 16) Д. В. Ганевъ, 17) Юрд. Ив. Вовенчаровъ.

по 80 ст: 1) Дим. Женовъ.

по 60 ст: 1) Ислямъ Уста.

по 50 ст: 1) Д. Ковлаковъ, 2) Христо Павковъ, 3) Хр. Джелбовъ, 4) О. Я. Буро, 5) Я Хр. Коприниковъ, 6) Г. Ивановъ, 7) Ив. К. Добревъ, 8) Н. Жечевъ.

по 20 ст: 1) С. Хр. Кавлаковъ, 2) Т. Дойновъ.

с. **Сараджръ** (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на Сарадъсската енория отъ свещ М П. Ганчовъ сумата 60 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 28 л. 10 ст: събрано въ натура.

по 3 лева: 1) свещ. М. П. Ганчовъ.

по 1 левъ: 1) Ст. Стояновъ 2) А. Спасовски, 3) В. Желевъ, 4) Т. Митевъ 5) С. Лечевъ, 6) П) П. Минчевъ, 7) Ив, Димитровъ, 8) П. Стояновъ, 9) В. Апостоловъ, 10) Хр. Василевъ, 11) К Тодоровъ, 12) Р. Николовъ, 13) К Вълчевъ, 14) Н. Пеновъ.

по 80 ст: 1) К. Костадиновъ, 2) П. Христовъ.

по 60 ст 1) В. Костадиновъ, 2) С. Колевъ, 3) Г. Божиновъ, 4) Д. Хуба-Б. Георгиевъ, 5) Ив. Тетевъ, 6) Д. Кировъ, 7) Ив. Михалевъ.

По 50 ст: 1) Г. Стояновъ, 2) Ив Карчовъ, 3) Т. Спасовски, 4) Д. Хубановъ, 5) Ж. Георгиевъ, 6) П. Митовъ, 7) К. Душевъ, 8) С. Недѣлковъ, 9) Н. Янчовъ, 10) Я. Ивановъ, 11) К Цвѣтковъ, 12) М. Михалевъ. 13) М Радовъ, 14) М. Душковъ, 15) Ю Митевъ, 16. Ю. Линчовъ, 17) П. Митовъ, 18) С. Янчовъ, 19) М. Яневъ, 20) И. Михалевъ, 21) Г. Стояновъ, 22. Д. Кателовъ, 23. С. Златевъ.

по 40 ст: 1. К. Недевъ

по 30 ст: 1. Г. Яневъ, 2. Г. Ганчовъ, 3. М. Линчевъ.

по 20 ст: 1. Г. Стойчовъ. 2. В. Кировъ, 3. Х. Мустафовъ, 4. Р. Митевъ.

с. **Невеша** (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Г. Николчовъ сумата 36 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. свещ. Г. Николчовъ.
по 5 лева: 1. П. Саржоглу.
по 4 лева: 1. Т. Мицевъ, 2. Т Милевъ.
по 2 лева: 1 Д Ангечовъ.
по 1 левъ: 1. Т. х. Тодоровъ, 2. Ф. Цоковъ, 3. А. Василевъ, 4. Я. Христовъ, 5. Д. Тодоровъ, 6. Т. Жековъ, 7. Д Станчовъ.
по 50 ст: 1) Р. Хр. Георгиевъ, 2) Б. Вълчовъ, 3) Д. Куртевъ. 4. В. Семовъ, 5. С. Георчевъ, 6. Хр. Добревъ, 7. Г. Ивановъ.
по 20 ст: 1. Д Паневъ, 2. Ю. Великовъ, 3. С. Ангеловъ.
по 10 ст: 1. Ан. Христовъ.

с. **Тестеджий** (Провадийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Ивановъ и Ив Димовъ сумата 32 л. 65 ст.

Пожертвуватели:

по 4 л. 50 ст: 1) общо отъ нѣколко жители.
по 1 левъ: 1) свещ. Гв. Ивановъ, 2) Н. Петровъ, 3) Ив. Дойчевъ, 4) Г. Райчевъ.
по 90 ст: 1) М. Стояновъ, 2) Д. Колчевъ
по 70 ст: 1) Ив. Ганчевъ.
по 60 ст: 1) К. Енчевъ. 2) Г. Митковъ, 3) Г. Нидѣлчевъ, 4) К Христовъ, 5) Хр. Тиховъ, 6) Христо
по 50 ст: 1) Ж. Илиевъ, 2) Иванъ Димовъ.
по 40 ст: 1) Н. Ивановъ, 2) Нид. Ивановъ. 3) Т. Костовъ, 4) Хр. Мариновъ, 5) Р. Костовъ, 6) Д. Миг..въ, 7) Г. Димиревъ.
по 30 ст: 1) Ив. Иовевъ. 2) Г. Желевъ, 3) Е. Митковъ, 4) М. Калчевъ, 5) Ив. Митковъ. 6) С. Димовъ, 7) Н. Ивановъ, 8) К. Георгевъ, 9) Н Добревъ, 10) С. Петковъ, 11 А Маноловъ, 12) И. Шиневъ, 13) М. Ивановъ, 14) К. Гергювъ, 15) И. Митковъ, 16. Р. Е чевъ, 17) Т Енчевъ. 18) М. Димитровъ. 19. Т. Петковъ, 20) М Дойчевъ, 21) П Жековъ.
по 20 ст: 1) А. Антоновъ, 2) Ив. Бановъ, 3) В. Калчевъ, 4) Б. Стояновъ, 5) Т. Станчовъ, 6) М. Нидѣлчевъ, 7) С. Христовъ. 8) Г. Райчевъ, 9) Р. Нидѣлчевъ. 10) Г. Стояновъ, 11) Пан. Миневъ, 12) Д. Димиревъ. 13) С. Димитровъ, 14) В. Митевъ, 15) Н. Янковъ, 16) А Атанасовъ, 17) П. Костадиновъ, 18) М. Миховъ, 19. Ч. Колевъ, 20. Ф. Маноловъ, 21. Т. Велиновъ, 22 Т. Ганчевъ, 23. А Стояновъ, 24 Н. Стояновъ, 25. П. Митковъ, 26. М. Маноловъ, 27. К. Мариновъ, 28. Хр. Ивановъ, 29. В. Мавревъ, 30. К. Георгевъ, 31. Н. Михалевъ.
по 15 ст: 1. М. Драгановъ 2. Хр. Кръстевъ, 3. Р. Донкевъ, 4. С. Ивановъ, 5. В. Ганчевъ, 6. Д. Димиревъ, 7. Д. Димитровъ, 8. Г. Стояновъ, 9. С. Иовчевъ, 10. Д. Димовъ, 11. М. Пѣевъ, 12. Р. Митевъ, М Донковъ.
по 10 ст: 1. Г Станковъ, 2. А. Димитровъ, 3 Ж. Тодоровъ.
по 05 ст: 1. Хр. Митевъ.

с. **Конусчий** (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Църковното Настоятелство сумата 50 л. 20 ст.

Пожертвуватели

по 8 л. 65 ст: отъ нѣколко селяни.
по 2 лева: 1. П. Мариновъ, 2. Р. Стояновъ, 3. М. Митевъ.
по 1 л. 90 ст: 1. Ю. Събювъ.
по 1 л. 20 ст: 1. Н. Кандовъ, 2. Н. Сабювъ, 3. Б. Славовъ, 4. А. Митевъ, 5. К. Недевъ, 6. М. Желевъ.
по 1,30 лева: 1. В Стояновъ.
по 1.15 ст: 1. В. Сабювъ
по 1.05 ст: 1. Г. Кателиевъ.
по 1 левъ: 1. В. Желевъ, 2. Ж Желевъ, 3. Хр. Андрѣевъ
по 90 ст: 1. К Димитровъ, 2. Д. Кателия, 3, Т. Пеновъ 4. С. Пеновъ, 5. М. Кателия, 6. Нидѣлчевъ 7. Д. Нидѣлчевъ, 8. Юрд. Вълчевъ.
по 70 ст: 1. Ив. Костадиновъ, 2. Р. Колевъ, 3. Ф Кондевъ.
по 60 ст: 1. А. Ивановъ 2. Д. Ивановъ, 3. Н. Колевъ, 4. Ив Стояновъ, 5. А. Кондевъ 6. Кр. Димитровъ.
по 50 ст: 1. С Миховъ, 2. К. Станевъ, 3. С. Рядевъ, 4 Н Лечевъ.
по 45 ст. 1. Ив Неновъ.
по 40 ст: 1 Д. Желевъ, 2 К. Димировъ, 3. С. Кателиевъ, 4. Д. Митевъ, 5. К. Мариновъ II, 6. С. Митевъ, 7. Н. Димитровъ.
по 30 ст; 1. К. Каталиевъ, 2 М. Ивановъ 3. Г. Стояновъ, 4. М. Неновъ, 5. Н. Кондовъ, 6. К. Пеновъ, 7. Н. Колевъ.
по 20 ст. 1. Д. Мариновъ.

с. **Хасърджинъ** (Провадийско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Пѣйчевъ сумата 8 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 1.50 лева: 1 Д. Христовъ

по 1 левъ: 1. свещ Ив. Пейчевъ, 2. Д Стаевъ.

по 40 ст: 1. С. Юргановъ 2. М. Радевъ

по 30 ст: 1. С. Божковъ, 2. К. Ивановъ.

по 20 ст: 1) Н Драгневъ, 2) К Събювъ, 3) Н. Русивъ, 4) С. Пеневъ, 5) Д. Кателиевъ, 6) Дим. Каталиевъ, 7) Ж. Колевъ, 8) Г. Събевъ, 9) С. Златиновъ, 10) С. Радевъ 11) Л. Златиновъ, 12) К. Златановъ. 13) Ив. Кръстевъ, 14) Кр. Желесковъ. 15) Д Коковъ.

по 10 ст: 1) Ж Каталиевъ, 2) Ж. Добревъ, 3) Ив. Златевъ.

с. Дереньой (Провадийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ю. Балабановъ сумата 40 лева 20 ст.

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ).

с. Енджекьой (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ю. Балабановъ сумата 15.07 л

(Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Вѣнчанъ (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на село отъ свещ. Ю Балабановъ, сумата 40 л 30 ст. (Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Кур.-Дере (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Пейчевъ сумата 10 л. 16 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: Г. Динковъ

по 50 ст, 1. Д. Мировъ, 2. К. Петровъ, 3. Т Вълковъ, 4. Ив. Димитровъ, 5. Г. Станковъ.

по 40 ст 1 Д. Вълковъ, 2. Н В. Близнайски 3. М. Николовъ, 4. Г. Николовъ, 5 Ив. Николовъ.

по 30 ст. 1. Г. Димитровъ, 2. Г. Петровъ, 3 И Желевъ, 4. М. Вълчевъ, 5. М. Яневъ, 6. Д. Томовъ, 7. А. Ивановъ

по 26 ст. Д. Жековъ.

по 20 ст. 1. Г. Т Илчевъ, 2 С. Недкови, 3. С. Юрдановъ. 4. П. Диневъ, 5. С. Вълчевъ, 6. Ив. Стояновъ, 7. Т. Стояновъ, 8. Г. Христовъ, 9. М. Нидѣлковъ, 10. Н. Тодоровъ, 11 П. Янчевъ.

по 10 ст. 1. Т. Кръстевъ, 2. С. Банковъ

с. Султанларъ (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Стояновъ, сумата 28 л. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: С Нѣголовъ.

по 1 левъ: 1. Св. Ив Стояновъ, 2. Б. Маноловъ, 3. Я. Стефановъ, 4 Н. Маноловъ 5. Т. николовъ, 6. Т. Димитровъ, 7 М. Георгиевъ, 8, Г Тодоровъ, 9. Г. Маноловъ, 10. М. Николовъ. 11. Х. П. Куртовъ, 12. Ив. Николовъ. 13. В. Хараламбиевъ, 14. С. Боевъ, 15. П Ивановъ, 16. Ст Женовъ.

по 80 ст. Г. Маноловъ.

по 50 ст. Мех. Абицоло, 2. В. Михаилевъ, 3. М. Михаилевъ, 4 Хр. Продановъ, 5. Юм. Фейзоловъ, 6 М. Мерадиевъ, 7. А. Димитровъ, 8, Х. Юмеровъ, 9 Ив. Тодоровъ, 10. М. Стефановъ, 12, С. Станевъ, 13 А. Куртевъ, 14 К. Николовъ, 15. Д. Стояновъ.

по 40 ст А. Станевъ.

с. Карач.—Софулочъ [Провадийс

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Стояновъ, сумата 30 л. 45 ст.

Пожертвуватели:

по 2.50 лева. Хр. Ивановъ.

по 2 лева. Г. Атанасовъ, 2. Ан. Мишевъ.

по 1.80 лева 1. Ж. Андрѣевъ, 2. Ив. Радовъ, 3. М. Петровъ.

по 1 левъ. 1. С. Павловъ, 2. П. Митевъ, 3. Г Матевъ, 4 Р. Каревъ, 5. П. Х. Стояновъ, 6. Х С. Желевъ, 7. К. Тодоровъ, 8. Д. Радевъ, 9. П Станчевъ, 10. Т. Димовъ, 11. Я. Стояновъ, 12. Т. Костадиновъ, 13. Г. Станчевъ, 14. С. Илиевъ, 15. Ив. Колевъ.

по 80 ст. Др. Панайотовъ.

по 50 ст. С. Х. Стояновъ, 2. А. Стояновъ, 3 Дим. Слановъ.

по 20 ст. Р. Тодоровъ.

по 15 ст. К Люцкановъ.

с Синделъ [Провадийско]

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ свещ. Ив. Стояновъ, сумата 28 л. 50 ст.

по 2.50 лева. Ст. Юрдановъ.

по 1.50 лева. 1. Ст. Щеревъ, 2 С. Милковъ.

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич, Бюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
19 Slavisches Echo Виена
17 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
18 Правит. вѣстникъ Петербургъ
19 Русь „
20 Подкрѣпа София
21 Реформи „
22 Работническа борба София
23 Учителски вѣстникъ „
24 Борецъ Видинъ.
25 Руски Инвалидъ
26 Варшавски дневникъ
27 С. Петербурская вѣдомости
28 Рилски Балканъ
29 Куриеръ
30 Общественъ прѣгледъ

б. Списания.

1 У[illegible] Прѣгледъ София
„
3 Бълг. Телег. Списание „
4 Селска Пробуда Б Черкова
5 Род. Напрѣдъкъ Станимака
6 Просвѣта София
7 Българска Сбирка София
8 Природа „
9 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
10 Военень Журналъ „
11 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
12 Ученическа Бесѣда София
13 Извѣстія С. Петербург. Славян. Благот. Общ. С. Петербургъ
14 Славянски вѣкъ Виена
15 Извѣстія отдѣл. Импер. Акад. Наукъ С Петербургъ
16 Napredak Saraevo
17 Slovenski Pzehled Прага
18 Liublianski Zvon Любляна
19 Гражданинъ София
20 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
21 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
22 Uciteljski Tovarrs
23 Берлински листокъ
24 Списание на физико-математич. дружество София
25 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
26 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
27 Книгописецъ София

СЛАВЯНКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки -- по 2 л., а за чужбина — 3½ лев.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стойность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ стойностьста.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

Г. г. сътрудницитѣ се замоляватъ изпращанит. написватъ само на една страница съ четливъ почерк

ГОДИНА III. **ЯНУАРИЙ 1905.** **КНИЖКА I.**

1755

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ

Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ

1905

ГОДИНА III. ЯНУАРИЙ 1905 КНИЖКА I.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

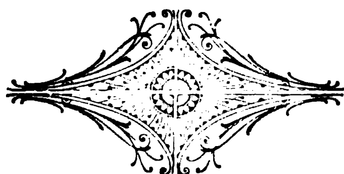

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

Къмъ Славянството.

Стихотворение отъ **К. Величковъ** прочетено като *прологъ на втория Славянски Концертъ* даденъ на 19 февруарий т. г.

О родно, мило менъ Славянско плѣме,
Съ любовь къмъ тебе моя духъ лѣти,
И дига се високо съ тръпки нѣми,
Унесенъ въ сяенъ вихъръ отъ мечти.

Обичамъ те съсъ всичката си сила,
За твойто минало отъ черни дни,
За твойтѣ мѫченици и патила,
За вѣрата си въ твойтѣ сѫдбини.

Съ злорадство слѣпо мислятъ си вразитѣ,
Че ти изнивашъ въ непробудна нощь.
Ти крѣпнешъ, мило плѣме, въ испитнитѣ,
Въ тѣхъ черпишъ нови сили, нова мощь.

Ти чакашъ като дивни Крали-Марко,
Ти чакашъ да удари твоя часъ.
Той иди. Ще изгрѣе слънце ярко,
Въ свѣта ще грѫмне твоя мощенъ гласъ.

Тогазъ въ историята ще изправишъ,
Съ видъ смѣлъ и гордъ, царствена снага,
И въ бѫдѫщето погледъ ще отправишъ,
Дѣ мощь се слива съ доблестна тѫга.

Не ти ли нѣвга съ подвиги прочу са?
О родъ великъ, не ти ли си родилъ
Пожарски, Минина, Собѣски, Хуса,
Не твой ли синъ е родний Самуилъ?

Не ти ли за Европа бѣ прѣграда,
Която даде мѫжественъ отбой,
И, безъ да искашъ никаква награда,
Спаси я дважъ отъ варварски порой?

Надъ тебъ велики спомени витаятъ,
Катъ орли надъ безбрѣженъ океанъ,

И мълкомъ въ твоята душа чертаятъ
На бждни дни великолѣпний блянъ.

О вижте тамъ. Небето се бѣлѣе
Далече надъ подвижната вълна;
Зора се готви мила да изгрѣе
Надъ нови, чудни, свѣтли знамена.

Това сж ваш'тѣ знамѣна, Славяни!
Това сж ваш'тѣ братски знамена,
За подвигъ общи, подвигъ братски сбрани,
Да сломятъ непосилна сждбина.

Прѣдъ васъ скалиста планина се дига,
Но слава горѣ съ пламъ лучистъ сияй,
О родъ славянски, съ храбрость тамъ се стига.
Коя умора, коя страхъ незнай.

Върви съсъ вѣра въ своето призванье;
Слѣдъ доблестни борби раскрий пжть новъ,
И, мощенъ, озари свѣта съ сиянье
Отъ правда и свобода и любовь.

К. Величковъ.

Значението на руския езикъ и литература за насъ, като хора българи и славяни.

отъ

Ил. С. Бобчевъ — Пловдивъ.

(Сказка, държана въ клуба „Учителска дружба" въ Пловдивъ на 17 XI 904 г.)

Почитаеми съгражданки и съграждани,

Ще ми позволите, вѣрвамъ, тая вечерь да ви позанимая съ единъ въпросъ, който много малко се е обсѫждалъ у насъ: съ въпроса за значението на руския езикъ и на руската литература за насъ като хора, славяни и българи. По тоя въпросъ, колкото простъ и да се показва той на първи погледъ, има много да се говори. Безъ да мисля, че ще мога да го исчерпя, азъ искамъ да дамъ нѣкои данни за неговото по-правилно разрѣшаване.

Знайно е на всички ви, че човѣкъ се стреми къмъ щастие. Това е общъ законъ. За да може обаче да бѫде щастливъ човѣкътъ има нужда отъ развитие, отъ образование, умствено и нравствено. Сѫщото трѣбва, може да се каже, и за единъ народъ. Общъ законъ за всѣки народъ е да напрѣдва, да се образува. Къмъ това го тласка нуждата, съперничеството съ други народи. Единъ народъ, като нашия, поставенъ въ борба съ другитѣ по-културни народи, той, ще не ще, трѣбва да върви напрѣдъ, ако не да надмине, то поне отчасти да стигне своитѣ съперници. Това той ще достигне само чрѣзъ образованието. Това образование се добива най вече посрѣдствомъ книжнината; домътъ и училищата наистина даватъ и възпитание и образование, но тѣ даватъ само началото, основата; по-нататъкъ на всѣка отдѣлна личность прѣдстои чрѣзъ самовъзпитание и самообразование, главно съ помощьта на науката, на книжнината да достигне желателното.

Никой обаче не ще откаже, че ний и като отдѣлни личности и като народъ сме далечъ отъ истинското образование, до което достигатъ отдѣлнитѣ личности въ другитѣ страни на образования свѣтъ. Между това нашата книжнина, нека го признаемъ, е недостатъчна за едно всестранно развитие на когото и да било. Нашата книжнина е толкова бѣдна, че ние по нѣкога нѣмаме по нѣкои отрасли на науката, нито едно съчинение било оригинално, било прѣводно. Онзи, който се задоволява съ книгитѣ, които имаме на бъл-

гарски езикъ, той рискува да остане непълно образованъ и едностранчиво начетенъ. За да може да допълни образованието си, той непрѣменно трѣбва да се ползува отъ нѣкой чуждъ езикъ.

Но ето, че не всѣки има врѣме и възможность да изучи единъ чуждъ езикъ, подобно на френския, нѣмския и пр., за което трѣбватъ мѣсеци и години. Друго би било ако имаше единъ езикъ, който да се изучва и въ по малко врѣме, и съ по-малко трудъ и съ по-малко разноски.

За щастие, такъвъ езикъ за насъ българитѣ сѫществува: той е руския езикъ. Било е врѣме когато и руси и българи сѫ биле единъ народъ и сѫ говорили единъ езикъ. Отпослѣ, макаръ тѣзи два народа и да сѫ се отдалечили единъ отъ други въ езиковно отношение, днесъ руския езикъ тъй е близъкъ до нашия, че нѣма нищо по-лесно отъ това да се разбератъ двама души единъ българинъ и единъ русинъ, макаръ всѣки да говори на езика си. Единъ малъкъ трудъ, едно кѫсо врѣме — и всѣки българинъ може да изучи руския езикъ, ако не да го хортува, то поне да го разбира.

Веднажъ изучилъ руския езикъ любознателниятъ българинъ вече добива едно чудно срѣдство за напрѣдъкъ. Прѣдъ неговитѣ очи се открива възможность да изучава не само руската, но и чуждестранната книжнина. Той има на разположение въ прѣкрасни руски прѣводи съчиненията на всички писатели, било литератори, било учени мѫже въ свѣта.

Руситѣ въ сравнение съ другитѣ народи сѫ най-отзивчиви къмъ всѣко ново явление въ всесвѣтската литература.

Когато другитѣ народи нѣмци, френци и др. се отнасяха и дори и сега отнасятъ надмѣнно къмъ творенията на много инострании писатели, руситѣ прѣвеждатъ въ единъ, въ два и повече дори прѣводи всѣко малко-много хубаво съчинение излѣзло на който и да било езикъ. Да знаешъ руския езикъ — прочее означава да можешъ да се ползувашъ не само отъ руската, но и отъ всесвѣтската литература.

Но не само прѣводната, но и оригиналната руска книжнина ще бѫде полезна на всѣки читатель.

Каквато и професия, какъвто и занаятъ да има българскиятъ читатель ще намѣри на руски, веднага всичко що му е нужно да знае. Учительтъ, свещеникътъ, офицерътъ, сѫдията, адвокатътъ, земледѣлецътъ и пр. въ нѣкои случаи дори се считатъ задължени прѣди всичко да се ползуватъ отъ руски книги: понеже въ повечето случаи нашитѣ писатели и общественни дѣйци сѫ се ползували отъ руската наука и литература, за това често става нужда за да се разбере по-добрѣ онова, що е заимствувано отъ руситѣ, да се погледне въ извора на нашитѣ знания. Изобщо казано руската култура е култура, която се зарежда и възражда наедно съ руския народъ, руското общество.

Нашиятъ народъ, като наскоро освободенъ и като принадлежащъ на славянското племе, на което тепърва честь расте, се намѣрва въ сѫщото положенче. Ето защо на руски, много повече от-

колкото на всѣки другъ езикъ, ние ще намѣрваме всичко онова, що е нужно въ страната ни за нашето общо образование. Руситѣ иматъ купъ съчинения върху извънучилищното образование на народа, безъ брой общодостѫпни книжки, редъ списание за самообразование, отъ които прѣкрасно можемъ да се ползуваме. Руската журналистика и руската публицистика, тъй сѫ приспособени къмъ нуждитѣ на руското общество сѣкашъ, че сѫ имали прѣдъ видъ нуждитѣ на нашитѣ читатели. Рускитѣ списания сѫ пълни съ интересни популярни статии, каквито надали ше намѣрите въ други европейски списания. Вѣстницитѣ на руситѣ не се пълнятъ само съ разни праздни новини или партизански разправии, а съдържатъ разни интересни съобщения, дописки отъ цѣлъ свѣтъ, научни статии, сериозни подлистници. Ето напр. по поводъ Руско-Японската война, знаете ли какви прѣкрасни дописки ще срѣщате изъ рускитѣ вѣстници за бойоветѣ, за военния животъ, за положението на раненитѣ? Това сѫ истински поетически произведения, надъхани съ най-хубави чувства, каквито само руската душа най-добрѣ може да изпитва.

Но не само онзи, който има нужда отъ популярни съчинения, но и онзи който се занимава съ чистата наука, трѣбва да знае и руския езикъ; руситѣ вече иматъ свои учени мѫже, които правятъ честь на цѣлия цивилизованъ свѣтъ.

Ако ли пъкъ отъ областьта на науката ний се прехвърлимъ въ областьта на изящната литература — на белетристиката и поезията, ние ще видимъ руситѣ не вече да се равнятъ, но и да надминаватъ много напрѣднали народи. Никой въ днешно врѣме не може да откаже, че руската литература е една отъ първитѣ литератури въ свѣта. Пушкинъ, Лермонтовъ, Некрасовъ, Плещеевъ, Надсонъ, Гоголь, Островский, Толстой, Тургеневъ, Достоевский, Гончаровъ, Горкий, Чеховъ: това сѫ писатели, съ които Русия се гордѣе прѣдъ цѣлото културно человѣчество.

И заслужено. Руската литература е въ много отношения за образецъ на останалитѣ литератури. Високо и много високо е и за руския писатель и за руския читателъ прѣдназначението на литературата.

Рускитѣ критици, които гледатъ на критиката малко по-другояче отколкото западно-европейскитѣ, искатъ щото критикътъ да дава вѣрна, пълна и всестранна оцѣнка на писателя или произведението, да произнася ново слово въ науката или изкуството, да разпространява въ обществото свѣтълъ възгледъ, истински благородни убѣждения (Добролюбовь, т. I. „Собѣсѣдникъ любителей русскаго слова"), а не само да посочва хубавитѣ и лошитѣ страни. Рускитѣ критици, казвамъ, или повечето отъ тѣхъ поне, гледатъ на литературата не като на срѣдство само за забава и наслада, но и за поука. Литературата споредъ, Н. А Добролюбова напр. прѣдставя отъ себе си сила служебна, на която назначението и състоя въ пропагандата, а достойнството ѝ се опрѣдѣля отъ това какъ тя пропагандира." (Сочиненіе Добролюбова. „Лучъ свѣта въ темномъ царствѣ").

Колкото този възгледъ върху литературата и да се явява краенъ, колкото въ самата Русия и да се не сподѣля всецѣло отъ всички, трѣбва обаче да признаемъ, че всички знаменити русски поети и писатели сж гледали сериозно на своята задача и сж издигнали на едно високо стжпало русската литература. Споредъ правитѣ думи на Д-ръ Е- Ж. Диллона въ Rewiew of Rewiews за априлий 1891 г. „руската литература се отдѣля отъ западно-европейската съ остри демаркационни линии. Тя се отличава по своитѣ теми, исключително мѣстни, породени отъ социялни, политически и религиозни условия, на които нѣма нѣщо да съотвѣтствува въ нинѣшна Европа; по своитѣ типове, чиито възрѣния, стремления и идеали сж чужди даже невъобразими за членоветѣ на което да е общество на западъ; по своята психология, която умѣстно, ако не научно, може да се нарече славянска“. Всичко това е право и отъ туй обаче руската литература не само не губи, а много печели. „Романитѣ на Писемский, Гончаровъ, Тургеневъ, пишеше едно врѣме рускиятъ критикъ Д. И. Писаревъ, иматъ за насъ не само естетиченъ, но и общественъ интересъ: Англичанитѣ редомъ съ Диккенса, Теккерея, Булвера и Елиота, иматъ Джонъ Стюартъ Милль; френцитѣ редомъ съ романиститѣ иматъ публицисти и социалисти; у насъ въ изящната словесность, сетнѣ въ критиката на художественитѣ произведения е съсрѣдоточена всичката сумма на идеитѣ ни за обществото, за человѣшката личность, за междучеловѣчнитѣ, сѣмейни и обществени отношения, ние нѣмаме отдѣлно сжществуваща нравствена философия, ние нѣмаме социална наука и тъй всичко ние трѣбва да търсимъ въ нашитѣ художествени произведения (сочинения Писарева т. I. статията „Писемскій, Тургеневъ, Гончаровъ). Макаръ че този възгледъ и да е малко остарѣлъ, все пакъ ни въ една европейска литература не прѣобладава толкова обществения елементъ, колкото въ русската. Защо това? Защото споредъ думитѣ на сжщиятъ критикъ „много отъ рускитѣ белетристи сж станали художници. защото не сж могли да станатъ общественни дѣйци и политически писатели; а що се отнася до истинскитѣ художници по призвание, тѣ сжщо така бѣха длъжни, отъ която и да било страна на своята дѣйность, да станатъ публицисти“!

Донна Емилия Пардо Басанъ извѣстна испанска писателка въ своитѣ Lecturas en el Ateneo de Madrid напр. казва: „никждѣ въ свѣта академическото опрѣдѣление на литературата като приятно развлечение и благородно ползуване отъ празното врѣме е по-малко приложимо къмъ дѣйствителното положение на нѣщата, както въ Русия. Но занятието съ литературата не се е обърнало въ Руссия въ занаятъ, както въ Франция, дѣто писательтъ, съ нѣколко почтени исключения, е направилъ отъ своята работа особенъ видъ промишлено прѣдприятие, дѣто той будно се вглежда въ измѣнливия вкусъ на публиката и се мжчи да съобрази като какви сладки нѣща и се искатъ, дѣто той се грижи само за продажбата на своитѣ продукти, безъ да мисли ни за свѣта, ни за человѣчеството, ни за Франция, ни даже за самия Парижъ. Русскиятъ писатель иска нѣщо

повече. Убѣденъ въ важното значение на своето дѣло, увѣренъ въ това, че той е призванъ къмъ обществена дѣйность, къмъ подпомагане прогреса на своето отечество — светата Русия, която трѣбва да възроди свѣта, той не се поддава ни на златото, ни на чисто естетическата слава: той желае да бжде учитель и просвѣтитель на поколѣнията" . . . „Не подлежи на съмнѣние, продължава Донна Пардо-Басанъ, че тоя характеръ на руския романъ се е установилъ не безъ въздѣйствието на обществото, което ние трѣбва да сматряме като важенъ факторъ, който силно влияе върху характера на всѣко произведение на изкуството, Не трѣбва да се изпуща изъ прѣдъ видъ, че руситѣ прѣдявяватъ къмъ романа искания много по-високи сравнително съ ония, които е прието да се прѣдявяватъ у насъ, въ народноститѣ отъ латинската раса. Ние гледаме на романа, като на срѣдство да се поразвлечемъ нѣкой часъ и други въ зимни вечери или прѣзъ лѣтнитѣ мѣсеци, съ една рѣчь, като на срѣдство за да убиемъ врѣмето. Руситѣ гледатъ иначе: тѣ искатъ щото романистътъ да бжде пророкъ на бждащето, наставникъ на младото поколѣние, освободитель на крѣпостния мужикъ. Тѣ искатъ щото той да служи на отечеството, да създава идеали, да бжде евангелистъ, апостолъ". (Виж. „Русская мысль" кн. X, 1888 год. „Взгляды испанской критики на русскую жизнь и русскій романъ").

Този възгледъ върху руския романъ и рускитѣ романисти се сподѣля отъ всички най-добри съврѣменни европейски критици. Като сравнява френския, английския и русския романи, Метью Арнолдъ, английски критикъ, пише:

„Духътъ на наблюдение и рѣзкитѣ очертания (нека да запазимъ тѣзи меки и безобидни термини) се проявиха въ французския романъ твърдѣ на далечъ. Тѣ се проявиха тъй на далечъ, щото въпрѣки изгодата, която френския езикъ, като познатъ на образованитѣ класове навредъ, доставя на френския романъ, послѣдния е изгубилъ за ония классове много отъ своята привлекателность. Той не поглъща вече тѣхното внимание, както по прѣди. Прочутитѣ английски романисти изчезнаха безъ да оставять прѣемници съ слава равна на тѣхната. Слѣдователно, не английския романъ наслѣди оня почитъ, който изгуби френския романъ. Това нѣщо се падна на романа на една страна нова за литературата и въ всѣки случай незачитана отъ болшинството на читателитѣ до послѣдньо врѣме: то е рускиятъ романъ. Рускиятъ романъ се ползува сега съ всеобщо увлечение и почитъ, и заслужва това. Ако тѣзи нови литературни произведения удържатъ за себе си тоя почитъ и го усилятъ, ний ще трѣбва да се учимъ руски". (Библиотека св, Климентъ, год. II кн. I: Гр. Л. Толстой, стр. 31).

За да се убѣдимъ въ правитѣ думи на току-що цитиранитѣ писатели, намъ е достатъчно да сравнимъ единъ руски съ единъ френски романъ и то не на нѣкой дѣйствително площеденъ писатель а напр. на Зола, на Доде, на Мопасана и ще видимъ веднага, една грамадна разлика, която веднага бие въ очи: другояче се отнася къмъ онова, що описва руския романистъ, другояче се отнася френ-

ския. Душа и свѣтъ имъ е напр. на френскитѣ романисти да описватъ разврата, прѣлюбодѣянието и то съ такива краски, че да помислите какво автора нищо по-добро отъ това не вижда, когато русскиятъ романъ не зарѣзва своя нравоучителенъ характеръ дори и тогава, когато описва отпадъка на нравитѣ. Ето защо всѣки по-малко би се затруднилъ, когато прѣпоръчва на нѣкой младъ човѣкъ нѣкой руски, отколкото нѣкой френски романъ.

Ако минемъ пъкъ отъ белетристиката къмъ стихотворната поезия, ний ще видимъ, че руската поезия стои въ много отношения по-горѣ отъ оная на западна Европа. „Вашата поезия, казва на Тургенева Мериме, френски писатель и поклонникъ на Пушкина, когото той почти въ очитѣ на Викторъ Хюго е наричалъ най-великия поетъ на своята епоха, вашата поезия дири прѣди всичко истината, а красотата послѣ се явява сама по себе си; нашитѣ поети, напротивъ, вървятъ съвсѣмъ по противоположенъ пѫтъ: тѣ се грижатъ прѣди всичко за ефектъ, остроумие, блѣсъкъ, и ако при това тѣмъ имъ се прѣдстави възможность да не оскърбятъ правоподобността, то и това ще го acceptedатъ отгорѣ надъ всичко съ благодарение." (Сочиненiе И. С. Тургенева, т. XII; Рѣчь о Пушкинѣ). Дадемъ ли си пъкъ отчетъ за чувствата и мислитѣ, що съставятъ съдържание на едната и другата, ний ще видимъ, че и тука се явява сѫщата разлика, която сѫществува и между руския и западноеврпейския романъ. Поетътъ у руситѣ е съврѣмененъ пророкъ, борецъ за правдата, учитель на любовтьта, проповѣдникъ на истината, доброто и красотата повече отъ всѣкиго другиго. Прочетете напр. стихотворенията „Пророкъ,„ „Муза" отъ Пушкина, „Пророкъ," „Булатъ" отъ Лермонтова, „Муза", „Блаженъ незлобивый поэтъ" отъ Некрасова, „Генiй", „Поэту" отъ „Языкова". „Поэзiя" отъ Надсона, „и Нынѣ" отъ Веневитикова, стихове, каквито рѣдко ще срѣщнете у западнитѣ поети, и вий ще разберете какво високо е призванието на поета и на поезията у руситѣ.

И долго буду тѣмъ народу я любезенъ,
Что чувства добрыя я лирой пробуждалъ,
Что прелестью живой стиховъ я былъ полезенъ
И милость къ падшимъ призывалъ.

Тѣзи стихове, съ които Пушкинъ иска да характеризира свояти поезия, характеризиратъ напълно цѣлата руска поезия изобщо.

Тая посока на руската поезия се обяснява въ много отношения съ характера на руския народъ. Ние нѣма да го характеризираме тукъ тоя любвеобиленъ и обичливъ народъ, защото съ нѣколко думи това е невъзможно. Ще кажемъ само, че ний тоя народъ не го знаемъ добрѣ и, че само за да го узнаемъ струва да изучаваме литературата му. Ние, макаръ и родни братя на руситѣ, въ сравнение съ тѣхъ отъ много страни, ние сме по-долу отъ тѣхъ. У насъ нѣма тая чудна любовъ и милость къмъ ближния, тая беззавѣтна прѣданность къмъ отечеството, тая дълбока вѣра. На тия толкова скѫпи добродѣтели ний ще можемъ да се учимъ отъ руситѣ чрѣзъ тѣхната литература.

Това трѣбва да правимъ не само като хора, но и като славяни и като българи.

Каквото и да се казва, но славянитѣ за да могатъ да сѫществуватъ като племе, да могатъ да напрѣдватъ, да могатъ да играятъ своята историческа роля, трѣбва да си подадатъ единъ другиму рѫка. Не е само извѣстниятъ руски писатель Н. Г. Данилевски, който съ своята знаменита книга „Россія и Европа", която е евангелието на славянофилитѣ, посочва особеноститѣ на славянството и неговото бѫдеще значение въ свѣта, като богоизбрано племе, подобно на еврейския народъ и на Византия едно врѣме. Това го посочватъ множество хора, които нѣматъ нищо общо съ славянитѣ.

Така Ерн. Ренанъ въ своитѣ Discours et conférences посочва у великото славянско племе, на което поевяването на прѣденъ планъ се явява неочваквано явление за нашия вѣкъ, слѣднитѣ характерни свойства: пламенна вѣра, дълбока проницателность, особно разбиране на живота и смъртьта, потрѣбность отъ мѫченичество, жажда за идеалъ. Славянството главно чрѣзъ Русия съ своитѣ особени качества изразени въ литературата, е влияло и влияе върху разнитѣ други народи. Това го признаватъ най-вече нѣмцитѣ. Така професора Н. И. Давидъ въ списанието Die Zeit № 399 подъ заглавие „Славянството въ нѣмско" отбѣлѣзва, че най могѫществено плодотворно влияние върху нѣмското творчество сѫ оказали славянитѣ. Най-добъръ изразитель на славянската психика, споредъ неговото мнѣние, се явява Русия, като страна, дѣто славянскитѣ свойства сѫ могли да се развиватъ съ най голѣма свобода, дѣто славянскитѣ инстинкти на народа сѫ се противопоставяли на Запада. Носитель на тия славянски черти се явява руската литература, която е имала и до сега има неотразимо влияние върху нѣмската литература Това влияние върху Западъ отъ страна на Руссия не само не ще отслабне, но още повече ще се усили за напрѣдъ". Този възгледъ се сподѣля и отъ други писатели, като Хердеръ, Флоберъ, Вогюе, Джеромъ К. Джеромъ; всичкитѣ вѣрватъ, че славенството ще възобнови свѣта.

Д-ръ Джорджъ Уошбърнъ въ своята брошура „Бѫдещето на славянството" казва: „Латинската и нѣмската раса сѫ отживѣли своитѣ дни и не сѫ съумѣли да създадатъ сѫщинска християнска цивилизация. Тѣ направиха огромни успѣхи въ организацията на обществото, въ развитието на материялното благосъстояние, въ литератутата, изкуството и науката, особенно въ признанието и обезпечението въ извѣстна степенъ правата на човѣшката личность; но тѣ сѫ прѣвъзнесли веществеността надъ духовното и си създадоха богъ отъ Мамона. Тѣ загубиха вече най-благороднитѣ стремления на младостьта си и се управляватъ отъ мръснитѣ смѣтки на старостьта.

Чака се придохождането на Славянството за да възроди Европа, да въдвори принципитѣ на всемирното братство и Царството Христово на земята... Славянската расса прѣживѣва още своята младость. Що ще стане, когато тя съзрѣе, до какви прѣдѣли

тя ще осѫществи своитѣ мечти и ще даде по-добро и по-високо развитие на цивилизацията, отколкото Западъ, това ще го покаже бѫдещия вѣкъ — „Славявския вѣкъ“. Френскиятъ професоръ Мартенъ пише въ редакцията на полския вѣстникъ „Нова Реформа„: „Ако настоящето принадлежи на нѣмцитѣ т. е. на грубата сила, бѫдещето принадлежи на славянитѣ т. е. на справедливостьта и истината“. Нѣмското списание Magazin für Literatur пише: „съврѣменностьта (Modernität) на руската литература е понятна, тъй като тя се явява своеобразенъ продуктъ на своеобразенъ народъ и макаръ и да стои въ свързка съ великитѣ течения на европейската мисълъ, обаче, запазва оригиналната прѣлестъ на нейното основно *славянско* настроение. Нея трѣбва да я разглеждаме като естественъ продуктъ на врѣмето, а не като капризъ на модата.“

„Славянската своеобразность, пише г. Д. Вергунъ въ спис. „Славянский вѣкъ“, както се изразяватъ нѣмцитѣ, има онова що ние наричаме славянска самобитность, прѣди всичко порази Запада. Въ що се заключава тя?

Въ що се заключава тази нова дума, която покори, изневѣрилия се западенъ читатель, развратенъ отъ пазарната „флагелантска“ литература и произведения, които граничатъ съ половата психапатология? Идеитѣ за правдата на живота, милостьта къмъ падналитѣ, къмъ „босяцитѣ“ по тѣло и душа, недоволство отъ строя основанъ върху желѣзо и злато, изказвани при това не съ изтъркани фрази, а съ кръвъ на сърдцето. Ето що накара западния читатель да признае рускитѣ писатели. И въ това е първого прѣдзнаменование за онова освѣтение и обновление на Запада, за което говорѣха още въ първата половина на миналия вѣкъ славянофилскитѣ прорицатели.

(ще слѣдва свършека).

Македония и Одринско

1893—1903

съ двѣ карти

Мемоаръ на Вжтрѣшната Организация. 1904 год.

(Рефератъ).

„Днесъ, когато Македоно-Одринскиятъ въпросъ съставлява особени грижи на европейската дипломация и сериозно тревожи културния свѣтъ, настоящиятъ мемоаръ се явява една необходимость. Неговото появяване се длъжи на смжтнитѣ и противорѣчиви понятия, които сжществуватъ у голѣма часть отъ обществото върху сжщинското положение въ Македония и Одринско . . . Той нѣма претенциитѣ на политико-исторически трактатъ, а съ данни, не подлежащи на оспорване, иска само да *илюстрира* това положение и кървавитѣ перипетии прѣзъ послѣднитѣ *десетъ* години. Да разпръсне сжществующитѣ заблуждения и да спомогне за правилното схващане на въпроса, който днесъ стои отворенъ въ всичката си грозота — съставлява главното прѣдназначение на мемоара". Такава е цѣльта, споредъ прѣдговора на мемоара, която си поставили авторитѣ. И тя е постигната. Ние ще се помжчиме въ резюме да запознаеме читателитѣ съ сжщностьта на този мемоаръ.

I

Малко история.

Македонскиятъ въпросъ съставлява нераздѣлна часть отъ оня великъ и вѣковенъ въпросъ, който носи името *източенъ*.

Македонскиятъ въпросъ е новъ за историята. До берлинския конгресъ той не сжществуваше, защото бѣ въпросъ *балкански*. Него го създаде европейската дипломация, която за да затъмни славата и величието на руското оржжие, да за уязви и унижи руското достолѣпие и самолюбие, да не допусне създаването на една голѣма България, и най-сетнѣ, за да запази нѣкакви си свои, европейски интереси, рѣши въ Берлинъ да измѣни положението, което Русия, съ силата на своето оржжие, наложи въ С. Стефано, и европейската дипломация създаде това, което прѣживѣваме днесъ, *създаде единъ фиктивенъ 23 членъ, създаде едно положение, което сама днесъ окайва . . . Европейската дипломация съз-*

даде сжщия този македонски въпросъ, който днесъ виси като демоклиевъ мечъ, надъ собствената ѝ глава!

Ние тука, казватъ авторитѣ, нѣма да пишемъ историята на Македонския въпросъ, а само ще прослѣдимъ фазитѣ и перипетиитѣ прѣзъ които е миналъ и се помжчимъ да прѣдставимъ пълна картина на днешното положение въ Македония и Одринско, като ще докажемъ, че „*Турция, безъ европейска въоржжена намѣса, нито йота нѣма да измѣни отъ сжществуещето положение на нѣщата*", и че благитѣ начинания, които се прѣдриематъ днесъ въ Македония отъ страна на Европа, нѣма да направятъ ни стжпка напрѣдъ до като на помощь не имъ дойдатъ нѣкои по ефикасни мѣрки.

За подкрѣпяне на твърдѣнието си авторитѣ оставятъ да говори сама историята на турско-европейскитѣ дипломатически отношения, като се почне отъ Кримската война. Слѣдъ това се излага историята на Парижкия конгресъ (1856 год.), взетитѣ тамъ рѣшения, обѣщанията на Турция да се реформира, описва се клането надъ християнитѣ въ Джеда (Червеното море) въ 1858 год., и изкалането на друзитѣ въ Ливанъ въ 1860 год. Тѣзи събития въ Турция и притѣсненията надъ християнитѣ прѣдизвикаха въ 1867 год. френското правителство да направи прѣдложение да се свиква конференция да уреди работитѣ на Турция. Настжпилитѣ важни и сждбеносни за Франция събития ѝ отнеха възможностьта да се занимава съ реформирането на Турция. Френско-Прусската война (1870 год.) отвлече вниманието на дипломацията отъ балканскитѣ работи. Всички гледаха своитѣ собствени интереси. Между християнскитѣ населения на Турция зрѣеше мисъльта да подобрятъ участьта си сами чрѣзъ революция

Първитѣ признаци на броженне между християнитѣ въ Турция се появиха още прѣзъ лѣтото на 1873 год., но възстанието избухна въ края на слѣднята година—избухна прочутото възстание въ Херцеговина и Босна. Прѣзъ августъ 1875 год. възстанието бѣше въ найсилния си разгаръ, а въ това врѣме Сърбия и Черна-Гора взеха да се готвятъ за сериозна акция срѣщу Турция. Всички тѣзи обстоятелства разтревожиха великитѣ сили, и тѣ поискаха отъ Турция да удовлетвори исканията на възстаналитѣ. Султана се съгласи, но съ извѣстни оговорки; възстаницитѣ се съгласяватъ да сложатъ оржжието си, но само ако бждатъ приети всички тѣхни искания и ако затова *гарантиратъ* всички велики сили. Турция слѣдъ това отказа категорически да удовлетвори исканията на възстаницитѣ, но и послѣднитѣ не отстжпаха.

Тревогата на дипломацията се усилила още повече, когато се получили извѣстия за вълнения въ България. Прѣзъ февруарий 1875 г. въ Дунавския и Одринския вилаети биле открити слѣди отъ революционна организация, която съ настжпането на пролѣтьта се прѣвърна въ народно възстание. За потушаването на това възстание надъ българитѣ се извършиха такива кланета, които намѣриха силенъ откликъ въ цѣла Европа, а най-главно въ Англия, дѣто общественото мнѣние, ржководено отъ Гладстона, искаше отъ Европа да накаже злодѣйцитѣ.

За Турция настжпиха извънредно трудни и сждбоносни врѣмена, тъй като затрудненията се усилваха отъ проявитѣ на турския фанатизъмъ вь страшни кланета и жестокости. Но най-голѣма експлозия на този турски фанатизъмъ стана въ Солунъ на 4 май 1876 г., когато нѣкой си Еминъ бей поискалъ да потурчи една красива мома. Нѣкой отъ консулитѣ се застжпили за момата, това разпалило турския фанатизъмъ, като резултатъ на което се яви убиването на френския и нѣмския консули въ срѣдъ града Солунъ, въ присжтствието на самата власть и валията.

Това събитие прѣдизвика цѣло вълнение въ Европа. Въ Солунското пристанище се явиха ескадритѣ на всички държави, тѣ сами изловиха убийцитѣ на консулитѣ и ги обѣсиха върху параходитѣ.

Не се минаха нѣколко деня отъ случката въ Солунъ и на 18 май биде сваленъ отъ прѣстола Султана Абдулъ-Азисъ, а 5 деня слѣдъ това, умъртвенъ.

Тѣзи кървави събития на балканския полуостровъ накараха силитѣ да се замислятъ сериозно върху положението и да се споразумѣятъ да вематъ бързо мѣрки да успокоятъ духоветѣ и да умиротворятъ полуострова. Резултатъ на тази колективна заинтересованость бѣ *берлинския меморандумъ* (1876 г.)

Този меморандумъ, написанъ отъ Горчакова, бѣше изпратенъ отъ името на Русия, Германия и Австрия, до останалитѣ В. Сили и ги канеше къмъ съвмѣстна акция за запазване европейскитѣ интереси въ Турция и умиротворяване на балкан. полуостровъ. Само Англия отказа да се солидаризира съ останалитѣ сили. Тозъ меморандумъ не произведе потрѣбното въздѣйствие върху Турция. Тя отказала да допусне каквато и да било чужда намѣса въ нейнитѣ вжтрѣшни работи.

Слѣдъ това Сърбия и Черна-Гора, разочаровани отъ неуспѣха на дипломацията да накара Турция къмъ отстжпки въ полза на борещитѣ се въ Босна и Херцеговина, подъ напора на общественото мнѣние въ полза на борещитѣ се братя, прѣзъ лѣтото на 1876 год. сключиха помежду си отбранителенъ и нападателенъ съюзъ и обявиха война на Турция (18 юний 1876 год.).

По прѣдложение на Русия и съ пълното съгласие на силитѣ, войната бѣ спрѣна (октомврий 1876 г.) Европа трѣбваше часъ поскоро да въдвори толкова желания миръ на балканитѣ и затова по прѣдложение на Русия въ Цариградъ се свика конференция отъ прѣдставителитѣ на В. Сили (23 декемврий 1876 г.). Но тогава въ Цариградъ се случи нѣщо, което по своята коварна тенденция изненада цѣлъ свѣтъ. Сафетъ-паша прѣдставителъ на Турция съобщи на конференцията, че въ Турция се въвежда *конституционно управление*. Съ тази конституция Турция отъ абсолютна се обръщаше въ конституционна монархия. Конституцията прѣдвиждаше парламентъ отъ двѣ палати и отговорни министри, сждебната власть ставаше независима, на всички подданици се даваха широки права и равноправие на всички народности и пр. и пр.

Съ обявяването на новата конституция, европейската конференция, която имаше за задача да изработи проектъ за вжтрѣшни реформи и гаранция за християнитѣ въ Турция, ставаше излишна, защото конституцията съдържаще много повече отъ това, което конференцията мислѣше да изработи и конституцията отстраняваше всѣко чуждо намѣсване въ вжтрѣшнитѣ работи на Турция. На 8 януарий 1877 г. конференцията се закри.

По този начинъ европейската дипломация биде подиграна и изиграна по единъ най-коваренъ и недостолѣпенъ начинъ.

Русия не можа да прѣнесе това турско коварство. Слѣдъ кжси прѣдварителни прѣговори съ другитѣ сили относително вълиящета нужда отъ реформи въ Турция (Лондонския протоколъ отъ 13 мартъ 1877 г.) и слѣдъ извънмѣрни усилия да спре кръвопролитията и турскитѣ звѣрства надъ християнитѣ тя *обяви освободителната война* (12 априлъ 1877 год.).

Слѣдъ 10 мѣсечна кръвопролитна война, руската побѣдоносна армия стигна подъ стѣнитѣ на Цариградъ и тука въ прѣградието на турскатата столица, въ градчето С. Стефано, биде подписанъ извънредно тежкия за турцитѣ договоръ, нарѣченъ *Санъ-Стефански* (19 февруарий 1878). По край многото други клаузи, които той съдържаше, сжществуваше и клаузата, споредъ която Македония и Одринско получаваха пълна свобода и съставляваха неотемлима часть отъ освободена България.

Английскиятъ министъръ на вънишнитѣ работи Лордъ Салисбури съ специаленъ циркуляръ (20 Мартъ 1878 г.) до английскитѣ прѣдставители при европейскитѣ дворове, като разглеждаше обстоятелно клаузитѣ на С, Стефанския договоръ, посочваше всичката опасность, която нѣкои отъ тѣхъ прѣдставляваха за европейскитѣ интереси. Въ този циркуляръ се прѣдлагаше свикването на конференция отъ прѣдставителитѣ на В. Сили да прѣгледа постановленията на този договоръ и да го тури въ хармония съ всички дотогавашни дипломатически актове отъ подобенъ родъ.

Останалитѣ заинтересувани европейски държави подзеха английското прѣдложение и слѣдъ нѣкои прѣдварителни споразумѣния въ Берлинъ бѣ свикалъ онзи конгресъ (13 юний 1878 г.), който бѣ фataленъ за Македония и Одринско, защото погреба тѣхната свобода за неопрѣдѣлено врѣме.

Всѣкиму е познато що се извърши въ Берлинъ, та нѣма нужда тука да се спираме на подробности. България бѣ разпокъсана. Положението на Македония и Одринско бѣ урегулирано съ фамозния чл. 23 отъ този договоръ, Този 23 членъ дипломацията вмъкна въ Договора само за да залъжи надждитѣ на онеправданитѣ християни, но който членъ умрѣ прѣди да се роди. Съ него на Македония и Одринско се даруваше особенъ *административенъ строй*, подобенъ на Критския отъ 1868 год. На Портата се възлагаше *обязаностьта*, щото при въвеждането на новитѣ законоположения, *да се съобрази* съ мѣстнитѣ нужди. Изработването на тѣзи нови законоположения Портата трѣбваше да възложи за всѣка

область на специални комисии, въ които *мѣстното население да вземе най широко участие*. Организационнитѣ проекти трѣбваше да се прѣдставятъ на усмотрѣнието на В. Порта, която, прѣди да ги санкционира, ше вземе мнѣнието на европейската комисия, която изработваше органическия уставъ за Източна Румелия.

Това бѣ всичко, което берлинския конгресъ дарува на Македония и Одринско.

Съ 23 членъ на Берлин. договоръ сждбата на християнитѣ въ Македония и Одринско пакъ се повѣри въ ржцѣтѣ на турцитѣ и подобрѣнието ѝ зависѣше изцѣло отъ *добрата воля* на Портата, а до негдѣ и отъ мнѣнието на европейската Източно-Румелайска комисия.

Веднага слѣдъ закриването на берлинския конгресъ В. Порта трѣскаво се залови за работа. На бързо бѣха създадени комисии, на които се възложи изработването на новия *законъ за вилаетитѣ*. *Мѣстниятъ елементъ*, обаче, съвсѣмъ не бѣ прѣдставенъ въ тѣзи комисии Тоя законъ бѣ изработенъ само отъ турски чиновници.

Прѣзъ априлий 1880 год Портата извѣсти европейскитѣ правителства, че формалноститѣ, които прѣдписва чл. 23 отъ берлинския договоръ, сж вече изпълнени, и че остава само тѣзи правила да се приложатъ, като прѣдварително се вземе мнѣнието на румелийската комисия. Прѣзъ май членоветѣ на комисията се събраха и почнаха своята работа.

Европейската комисия не одобри турския проектъ. Въ 16 засѣдания наредъ (юний — августъ 1880 год.) европейската комисия разгледа членъ по членъ турския проектъ и внесе въ него сума важни измѣнения. Този прѣработенъ проектъ получи името: „*Новъ законъ за европейскитѣ вилаети на Турция*".

Комисията завърши своята работа, като прѣпрати *прѣработения* законъ до Портата съ особенъ протоколъ подписанъ отъ всички комисари, за да го санкционира тя и приложи.

Но и до день днешенъ този законъ не видѣ бѣлъ свѣтъ. Той остана *мъртва буква*, подобно на всички до тогавашни дипломатически актове, които се отнасятъ до сждбата на християнскитѣ населения въ Турция.

По този начинъ Македония и Одринско останаха най нещастни отъ всичка провинции на Европейска Турция.

* * *

Отъ направения бѣгълъ исторически прѣгледъ на по-главнитѣ трактати, конференции и дипломатически актове въ периода отъ парижкия до берлинския конгреси, прѣдназначени да подобрятъ участьта на балканскитѣ християни, не може човѣкъ да не остане поразенъ отъ онова чудовищно и безрезултатно повтаряне на нѣщата, което се забѣлѣзва. И наистина, колкото пжти европейската дипломация на конгреси или конференции се е залавяла да дѣйствува въ полза на тѣзъ християни, всѣкога нейнитѣ рѣшения сж

оставали *мъртва буква*, ако не сж бивали придружавани отъ *въоржжена намѣса*.

А всички тѣзи достовѣрни исторически данни доказватъ по единъ най несъмненъ и поразителенъ начинъ историческата аксиома, че *Турция безъ външна въоржжена намѣса никога не е подобрявала участьта на християнскитѣ си поданици.*

II

Македонскиятъ въпросъ 1878 – 1893

Македонскиятъ въпросъ като самостоятеленъ и новъ, както видѣхме, изпъква на политическата сцѣна тутакси слѣдъ берлинския конгресъ.

Рѣшенията на берлин.. конгресъ прѣдизвикаха великъ потрѣсъ въ душата на християнитѣ въ Македония и Одринско. Ударътъ бѣ тъй силенъ и шеметенъ. и розовитѣ надежди създадени отъ С. Стефанския договоръ тъй разбити, че само народъ роденъ и израстналъ въ страдания и неволя можеше да понесе всичко това.. Но наскоро настжпи окопитване. Излъганъ въ надеждитѣ си македонскиятъ християнинъ подири опора въ собствената си мощъ. Още берлин. конгресъ не бѣ закритъ и въ страната се почна революционно брожение.. Въ кжсо време изникнаха тайни революционни комитети.. Робътъ искаше съ пушка да накара Европа да поправи сторената велика неправда въ Берлинъ.

Първата пушка на възстанието пукна въ *Крѣсненско*, прѣзъ октомврий 1878 г. Жителитѣ отъ Крѣсненско обявиха възстание, нападнаха турския гарнизонъ въ Крѣсненската клисура, заробиха го и заеха самата клисура. Цѣлата мѣстность около клисурата падна въ ржцѣтѣ на възстаницитѣ, и бѣ владѣна отъ тѣхъ цѣли 2 мѣсеца. Прѣзъ декемврий възстанието бѣ потушено по най жестокъ начинъ, всичко бѣ обърнато въ пепель.

Крѣсненското възстание зарази *Разлошко*. На 8 ноемврий 1878 г. и тамъ избухна възстание, което има .врѣменъ успѣхъ и обгърна цѣлото разлошко поле. На 14 ноемврий това възстание бѣ потушено по единъ най кървавъ начинъ. По вече отъ 10000 души отъ населението намѣри подслонъ въ освободена България, отъ дѣто се завърнало само слѣдъ дадената амнистия.

Възстанието въ Крѣсна и Разлошко не стрѣсна европейската дипломация, но стрѣсна турското правителство. Понеже бѣха открити слѣди отъ революционната мрѣжа на много мѣста, то за да се запази отъ понататъшни катастрофи, турското правителство прибѣгна към най жестоки мѣрки — къмъ *повсемѣстенъ терорь*. Почнали се обиски и арести. Съ хиляди отъ най интелегентиитѣ сили бѣха хвърлени въ затворитѣ, жестоко малтретирани и изпратени на заточение въ Мала Азия. Този терорь трая цѣли 2 години и революционното движение бѣ удушено по най жестокъ начинъ

Но послѣденъ отблѣсъкъ отъ революционния кипежъ въ Македония по това врѣме, прѣдизвиканъ отъ сторената неправда отъ Берлин. конгресъ, бѣ съзаклятието въ Охридско, което правител. терор не бѣ смазалъ. Но въ надвечерието да избухне възстанието (пролѣтьта на 1880 год.), то било издадено отъ игумена (гръкъ) на Слѣпчанския мънастирь и осуетено. Всички видни съзаклѣтници били изловени, осждени и пратени на заточение.

* * *

Дни на очаяние и тежки неволи настанаха за християнитѣ въ вилаетитѣ. Като потуши революционното движение, турското правителство се залови за пълното и всестранно съсипване на християнското население. Тая задача на турското правителство се улесни до голѣма степень отъ всецѣлото изчезване на интелегенцията, една часть отъ която бѣ станала жертва на прѣслѣдванията, а другата — емигрирала въ свободнитѣ съсѣдни държавици. А това много олесни турцитѣ.

За постигане начъртаната си цѣль турското правителство прибѣгна до цѣла редица мѣрки, които могатъ да се реззюмиратъ въ слѣднитѣ четире точки:

1) Спънки въ културното развитие.
2) икономическо съсипване.
3) физически гнетъ.
4) правителственъ терорь.

Тѣзи мѣрки изслужиха отлично своята служба. Подъ тежестьта на тѣхнитѣ удари християнското население бѣ всестранно смазано. И то заживѣ своя робски животъ, както и прѣди.

Цѣли 15 години се продължи този несносенъ животъ — дори до 1893 г., когато се появиха първитѣ лжчи на събуждане отъ робския литаргическия сънь.

III

Революционно движение 1893—1903 г.

I. Революционна организация 1893 г.

Слѣдъ дългъ периодъ на дивъ и безчеловѣченъ режимъ, на тежки неволи и страдания, между християнското население на Турция, почна да си пробива пжть идеята за *въоржжено съпротивление и всеобща революция*. Тази нова идея намѣрва своя изразъ въ основаването на *„вжтрѣшната революционна организация“*. Такъвъ е произхода на тази организация.

Задачитѣ на тази организация сж: *организиране на християнското население за едно въоржжено съпротивление срѣщу турската управа, а цѣльта политическа автономия.*

Историята ни учи, че на чело на всички обществени движения у свободни и несвободни народи, за политическо равноправие или икономическа независимость, сж стояли винаги *най-събуденитѣ и най-прогресивнитѣ елементи*. Сжщото се случи и въ Турция

при появяването на новото обществено движение. И тука интелегенцията застана на чело на това движение, а вътрѣшната революционна организация пое браздитѣ на това движение. За да може революционната организация да постигне посоченитѣ по горѣ *задачи* и главната *цѣль*, трѣбваше въ своята дѣйность да се стреми да *прѣвърне масата на народа въ съзнателенъ революционенъ елементъ* и да организира тази маса за борбата.

Появяването на революционната организация бѣ посрѣщнато съ открити обятия отъ християнитѣ като носителка на всенародния идеалъ — особождението. И революционната организация почна своята дѣйность отъ начало тихо, безшумно. Въ скоро врѣме цѣлата страна се покри съ гъста мрѣжа революционни комитети, Тази тиха и безшумна революционна дѣйность проживѣ неуязвимо цѣли 4 години, когато въ края на 1897 год. тя понесе първия и най силенъ ударъ при прочутата *Винишка афера.*

II. Движението прѣзъ 1895 г.

При изникването на революционната организация въ Македония и Одринско, положението на работитѣ въ Европа и Турция съвсѣмъ бѣ се промѣнило. Всичкото внимание на европейскитѣ държави бѣ обърнато към африканскитѣ и азиатскитѣ колонии. Турция се възползува отъ това положение на работитѣ. Въ това врѣме всичката власть на турското правителство прѣмина въ Илдъзъ-Кьошкъ.

Този новъ курсъ на лична султанова политика не закъснѣ да даде своитѣ плодове. Въ края на 1894 год. въ Армения станаха народни вълнения, епилога на които бѣ: повече отъ 300000 арменци бѣха изклани по заповѣдь на Илдъзъ-Кьошкъ.

Вълненията и клането въ Армения не минаха безслѣдно и за Македония. Македонската емиграция въ България искаше да използува момента и за Македония съ която цѣль прѣзъ лѣтото на 1895 год. създаде вълнение въ нѣкои мѣста въ Македония. Тогавашното българско правителство поиска да бъдатъ направени извѣстни подобрѣния въ участьта на Македонското население. Рускиятъ посланникъ въ Цариградъ поддържа тѣзи искания на българ правителство и поиска щото изработенитѣ за Армения реформи да се приложатъ и въ европейскитѣ вилаети. Султанътъ оплашенъ отъ заплитания, отстъпи и въ края на априлий 1896 г. издаде ираде за *реформи въ румелийскитѣ виляети*".

Тѣзи султански реформи не заслужаватъ това име, защото не съдържаха нищо, което можеше да задоволи страната.

Въ това същото врѣме систематическото изтрѣбване на арменцитѣ продължаваше. На 20 августъ 1896 г стана извѣстното арменско покушение върху Banque Ottommane" въ Цариградъ, слѣдъ което настъпи клането на арменцитѣ по цариградскитѣ улици, организирано отъ самия Илдъзъ-Кьошкъ. Това не можеше да не сѣпне дипломацията. Послѣдва английския меморандумъ (22 октомврий) и дипломацията почна да говори по строго. Султана издаде

ираде (11 ноемврий) съ което разпространяваше прѣдвиденитѣ за Армения реформи върху *всички* виляети. Но за голѣмо очудване на всички тѣзи *„реформи“* не съдържаха въ себе си нищо, тѣ не даваха нищо, тѣ даже не съдържаха онѣзи микроскопически подобрѣния, които бѣха дадени на Македония прѣди една година. По този начинъ европейската дипломация бѣ още единъ пѫть изиграна. Участьта на Армения и Македония не бѣ подобрѣна.

И всичко тръгна пакъ по стария си пѫть . . .

Въ движението прѣзъ 1895 г. вѫтрѣшнатата революционна организация не взе никакво участие. Тя още не бѣше достатъчно силна за това.

III. Винишката афера.

Селото *Виница*, състояще отъ 170 кѫщи християнски и 50 — мохамедански, се намѣрва на сѣвероизточния край на Скопския санжакъ, въ Кочанската кааза.

На 14 ноемврий 1897 г. прѣзъ нощьта една *разбойническа банда* отъ 15-16 души облечени въ турска низамска униформа, организирана въ Кюстендилъ, влѣзва въ Виница, напада дома на бочатия турчинъ — бей *Кѫзимъ ага*, убива го, взема отъ касата му 7—800 турски лири и избѣгва въ България. Полицията отъ Кочани придружена отъ 150 души стражари и войници отива да изслѣдва случката. Съ жестокъ побой и изтезания надъ всички селени, полицията могла да установи, че разбойническата банда била дошла отъ вънъ, че нейни ятаци биле синътъ на селския кметъ Георги Ивановъ и други 8 души селени. Имало много арестувани. Между арестуванитѣ се намѣрвала жената на нощния селски пазачъ, който билъ намѣренъ мъртавъ. Тази именно жена разкрила съучастиицитѣ на разбойническата банда и обадила на властьта, че въ зимника на кѫщата имъ се намѣрва орѫженъ складъ.

Направениятъ на кѫщата обискъ подтвърдилъ показанията на жената. Слѣдъ това билъ направенъ обискъ на всички кѫщи въ селото и биле намѣрени около 50 пушки, 20 бомби, нѣколко газови сандъци съ патрони и малко барутъ.

По този начинъ бѣ хваната нишката на революционната организация. Турската власть се залови съ подобаещото усърдие за разкриване разсклоненията на тази организация. При това дирене тя прибѣгна до такива жестоки мѣрки, мѫчения и изтезания, прѣдъ които дѣянията на едноврѣмешната инквизиция блѣднѣятъ.

По Винишката афера само въ Скопския санджакъ биле подложени на разни мѫчения 218 души, отъ които биле 27 души учители, 13 духовни лица и 179 души търговци, занаятчии, земледѣлци и др. А всичко биле арестувани 528 души.

По поводъ Винишката афера избѣгали задъ прѣдѣлитѣ на Турция всичко 300 души.

Тѣзи масови прѣслѣдвания и арести прѣдизвикаха панически страхъ между християнитѣ. Грознитѣ изтезания на които биваха подложени жертвитѣ, прѣдизвикаха сърцераздирающъ вопълъ, който

се откликна дори въ Цариградъ. Специални пратеници отъ цариградскитѣ посолства и кореспонденти на видни европейски вѣстници пристигатъ въ Скопско за да видятъ страданията на християнитѣ. Чакъ тогава, слѣдъ два мѣсеца, почнаха да отслабватъ вилнѣянията на турската власть. Въ това врѣме пристигна въ Скопие и специална турска военна комисия ad hoc да сжди провиненитѣ.

Тази комисия почна своята дѣйность прѣзъ януарий 1898 год. Тя освободи почти всички затворници, които властьта бѣ арестувала по Винишката афера, а задържа само 10 души, *като организатори на възстание*, които тя осжди *безапелационно*, и то 8 души на по 101 година (вѣченъ затворъ) и двама – по на 3 год.

Прѣзъ м. августъ сжщата година всички тѣзи нещастници бидоха изпратени на заточение въ крѣпостьта *Будрумъ — кале* (Мала-Азия).

Освѣнъ тѣзи сжда задържа още 12 души, обвинени като *убийци и съучастници* въ убийството на Кязимъ-ага. Тѣ бѣха осждени така: единъ на смърть, а 11 души — по на 15 годишенъ затворъ.

Тъй се завърши многошумната и пакостна Винишка афера. Тя нанесе чувствителенъ ударъ на революционната организация въ Скопско. Тя покрай материялнитѣ загуби на революционната организация, разреди и редоветѣ на нейнитѣ дѣйци. Но тя изтъкна по единъ най релефенъ начинъ всичкия ужасъ на положението въ Турция, както и опасностьта, която заплашваше мира на балканитѣ.

Турското правителство прѣдприе цѣла редица безподобни по жестокостьта си мѣрки съ цѣль да смаже революционната организация; но и тази послѣдната не остана съ сгърнати ржцѣ.

IV. Начало на борбата.

Слѣдъ Винишката афера вжтрѣшната революционна организация постепенно напущаше *потаената* организаторска дѣйность, и минаваше къмъ *бурната — революционната*.

Една отъ най-важнитѣ задачи, които си постави революционната организация, бѣ да се направи *неуязвима*, да се облече въ *неуязвима броня*, а такава броня можаха да бждатъ само *революционнитѣ чети*, главната задача на които бѣ да *спасятъ* освободителното дѣло отъ погубване Освѣнъ това на четитѣ бѣха възложени и *допълнителни задължения: да се пропагандира между населението идеята за свобода, да се организира, дисциплинира, ржководи, въоржжи и приготви населението въ боево отношение; да се организира изпълнителна полиция, тайна поща; да се парализиратъ и посрѣщнатъ неприятелскитѣ удари, да се прѣслѣдватъ разбойницитѣ и пр.*

Съ създаването на този *допълнителенъ* институтъ революционната организация встжпва въ ролята на държава въ държава притежаваща всичко нужно за неуязвимо, правилно, редовно и успѣшно функциониране.

Мѣркитѣ, които турското правителство взело противъ революционното движение, бѣха крайно разнообразни и насочени противъ всестраното съсипване на християнското население. Всички тѣзи мѣрки могатъ да се резюмиратъ въ слѣднитѣ четири точки: 1) гнетъ духовенъ, 2) гнетъ икономически, 3) гнетъ физически, 4) правителственъ терорѣ.

Ние ще направимъ само единъ бѣгълъ погледъ на тѣзи мѣрки и тѣхнитѣ послѣдици.

V. Духовенъ гнетъ.

Строгитѣ и изключителнитѣ мѣрки, които турското правителство взе противъ революционното движение, имаха за цѣль да усилятъ до най-висока степень духовния, физическия и икономическия гнетъ надъ християнитѣ, за да ги направятъ недостѫпни за революционни проповѣди.

Първата турска мѣрка въ тази посока бѣ насочена противъ *Черковния успѣхъ* на българитѣ и раздухване враждата между екзархисти и патриаршисти

Втората мѣрка бѣ насочена противъ *духовенството*, което, като се намѣрва въ постоянни и прѣки сношения съ народа, можеше да бѫде крайно опасно, ако станеше проводникъ и агитаторъ на революционнитѣ идеи. Винищката афера даде поводъ на турцитѣ да подозиратъ духовенството въ неблагонадежность,

Третята мѣрка бѣ насочена противъ автономнитѣ права на *общинитѣ*, които права тя постепенно взе да узурпира и суспендира.

Четвъртата мѣрка бѣ насочена срѣщу *училищата*; училищата бѣха като трънъ въ очитѣ на турцитѣ, а успѣха имъ трѣвожеше силно турската власть. Затова властьта вземаше всички мѣрки за спиране развитието на учебното дѣло.

Въ свързка съ този въпросъ се намѣрватъ мѣркитѣ вземани противъ *учителитѣ*. Учителитѣ, бѣха прицѣлната точка на гонение! Тѣ биватъ прѣслѣдвани като най-опасни врагове на турската държава и противъ тѣхъ си почва, систематическо гонение.

Но най-голѣми, най-жестоки и най-немилостиви прѣслѣдвания сѫ насочени противъ *интелегенцията* изобщо. Систематическа хайка се почва противъ всички млади хора, които стояха по високо отъ общото културно равнище. Свещеникътъ учительтъ, търговецътъ, занаятчията, грамотния селенинъ — всички биваха подложени на най-жестоко прѣслѣдване, Въ този по събуденъ елементъ турската власть виждаше най злия си врагъ, който трѣбваше да се смаже.

VI. Икономически гнетъ.

Македония и Одринско сѫ богати въ всѣко отношение. Тѣ притежаватъ плодородни полета и долини, планинитѣ сѫ богати съ гори, пасища и руди, а *народътъ е крайно бѣденъ*. Всѣка година повече отъ 100000 души напущатъ огнищата си и отиватъ въ чужбина да дирятъ и изкарватъ поминъка си. Турското правителство, водимо отъ началото: *„нищета духа смиряетъ“*, употрѣбва всички срѣд-

ства за да държи християнското население въ крайна сиромашия. Народътъ, особено въ централна Македония, е доведенъ до просешка тояга. Сиромашията изобщо е ужасна. Причинитѣ на тази страшна сиромашия сж безъ брой. Ще поменемъ само нѣкои.

Поминъчно-икономическото състояние на селското християнско население е ужасно. Непосилниятъ трудъ е далечъ да осигури най скромното сжществуване на населението.

Главниятъ поминъкъ на селското християнско население е *земледѣлието*.

Скотовъдството, Като поминъчно срѣдство, рѣдко се срѣща.

Въ *правно* отношение земледѣлцитѣ се делятъ на *собственици*, *изполичари и момци* (слуги). Първата категория сж беговетѣ, а останилитѣ сж селенитѣ християни. Има наистина и христяни собственици, но тѣ прѣдставляватъ дребната собственость, която не надминава 200 дюлюмя земя. Обработватъ земята по стопански начинъ само христянитѣ — дребни собственици. Едритѣ собственици, беговетѣ, даватъ да обработватъ тѣхнитѣ земи христянитѣ на *изполица* Едрата собственость съставлява почти $^3/_4$ отъ общото земледѣлческо стопанство на страната. Поради необузданитѣ своеволия и злоупотребления, вършени отъ всесилнитѣ прѣдъ власта бегове, изполичарството, като, задължително, се обръща въ една отъ главнитѣ причини за черната икономическа неволя на селското христянско население. Условията на изполичарството сж тъй тежки и съсипателни, че селскитѣ изполичари, при всичката крайна ограниченость на тѣхнитѣ нужди, не могатъ да посрѣщатъ нищожнитѣ си потрѣби отъ своя трудъ, та сж потжнали въ дългове спрямо ненаситнитѣ бегове.

Но икономически най злѣ стоятъ момцитѣ. Тѣ въ социялно отношение сж истински парии.

Тъй, че положението на селенина е мизерно. Той е робъ въ истиската смисълъ на думата. Той нѣма нито кжща, нито добитъкъ нито земя. Работи чужда земя, всѣкога е длъженъ на господаря си, и чрѣзъ дълга е привързанъ къмъ чифлика, отъ който никога не може да се избави. Бегътъ освѣнъ, че е господаръ на труда му, но е още такъвъ и на жената и дъщеритѣ му, бегътъ свободно избира красивитѣ момичета и ги взема въ харема си. Робъ на царя, робъ на бега, робъ на всѣкиго, който носи името турчинъ!..

Данъцитѣ въ Турция сж най примитивни, тѣ се разпрѣдѣлятъ не споредъ имущественото състояние, а на кжща, отъ което най голѣмата тяжесть пада върху сиромаситѣ.

Най съсипателното даждие въ Турция е *десятъка*. Кой не е чувалъ за онѣзи нечувани злоупотрѣбления, които ставатъ съ този данъкъ!

Съ данъцитѣ *пжтна повинность*, а главно *военния данъкъ* се вършатъ въпиющи злоупотрѣбления.

Трудно е да се изброятъ данъцитѣ, които се плащатъ отъ християнското население въ Турция и злоупотрѣбленията, които се правятъ; злоупотребяватъ всички, отъ най горѣ, до най доло.

Турция е класическата страна на *рушвститѣ*. Рушвети вэематъ всички, а съ тозъ рушветъ населението се дооголва.

Голѣмъ бичъ за християнското селско население сж *поляцитѣ* (пждаритѣ). Всѣко село за пазане нивитѣ, лозята и добитъцитѣ трѣбва да има поляци. Въ старо врѣме поляцитѣ биваха избирани отъ селенитѣ, а слѣдъ освободителната война, назначаването имъ бѣ повѣрено на административнитѣ власти; тѣзи послѣднитѣ взеха срѣщу рушветъ да вербуватъ поляцитѣ изъ между професионалнитѣ злодѣи мохамедани, главно и прѣдпотително арнаути. Поляцитѣ отъ селски слуги постепено се обращатъ въ селски господари. Не изброими сж безчинствата и злоупотрѣбленията на тѣзи поляци. Дошли по една окжсана риза днесъ по-голѣмата часть отъ тѣхъ сж първи богаташи — чифликчии.

VII. Физически гнетъ.

Турция е класическата страна и на *разбойничеството*. Никждѣ другадѣ въ свѣта нѣма толкова много разбойници, колкото въ нея Това се джлжи на отсжтствието на здраво и стабилно управление, на крайно деморализираното и подкупно чиновничество (отъ валията до заптията) и най сетнѣ, на самото турско правителство, което си служи съ него, за да държи християнитѣ въ вѣченъ терoръ.

Банди, съставени отъ по 10, 20, 50, а по нѣкога дори и 100 души най голѣми злодѣи, на чело съ своитѣ шефове, нападатъ християнскитѣ села и налагатъ данъкъ въ полза на бандата. Тежко на онова село, което откаже да плати данъка.

Най голѣмъ контингентъ разбойници дава Дебърския санджакъ, а разбойницитѣ вършуватъ най вече въ каазитѣ населени или съсѣдни съ арнаутитѣ.

Слѣдъ това се изрежда цѣлъ списъкъ за дѣянията на разнитѣ разбойнически банди, които по нѣмане мѣсто не можемъ тука да приведемъ.

Но покрай този жестокъ бичъ (разбойничеството), сжществуватъ още цѣлъ редъ други срдѣства за икономически и физически гнетъ — срѣдства, които въ нищо не отстжпватъ на разбойничеството. Такива сж: *убийствата, грабежитѣ, насилията, зулумитѣ, безчестията, потурчванията* и пр. и пр. срѣдства, прилагани отъ безбройни царчета, злодѣй, професионални разбойници, крадци, па и отъ самото „мирно“ турско население, — злодѣяния, често пжти насърдчавани, рѣдко прѣслѣдвани и наказвани, но всѣкога претежирани отъ самата официална турска власть.

Убийствата, грабежитѣ, насилията, безчестията, потурчванията и пр. и пр. злодѣяния, сж обикновени работи въ Македония и Одринско. Турцитѣ безнаказано убиватъ и грабятъ и по планини и по гори, полета, пжтища, села, дори по улицитѣ на градоветѣ и паланкитѣ и то често пжти посрѣдъ бѣлъ день.

Мемоарътъ не се е заловилъ съ непосилната задача да изброява всички вършени злосторства отъ турцитѣ, за това, казва

мемоара, сж потрѣбни цѣли томове. Тамъ въ редъ таблици изложени въ цѣли 8 голѣми страници сж изброени, най главно убийствата извършени прѣзъ послѣднитѣ 5 години (1898—1903 год.) и то само въ нѣкои кази. Само по това человѣкъ може да си състави понятие за грамодноста на злото. Мѣстото не ни позволява да се впуснемъ по подробно въ излаганието детайли.

Турската власть съ протежирането на разбойничеството и насърдчаването на убийцитѣ, грабителитѣ похитителитѣ на сѣмейната честь и всички други видове злодѣяния надъ християнитѣ, се стреми да държи християнитѣ подъ физически гнетъ и икономическо робство, за да ги направи недостжпни за новитѣ свободолюбиви проповѣди. Това бѣ цѣла пъклена политическа система.

VIII. Правителственъ терорь.

Едноврѣменно съ строгитѣ и изключителни мѣрки, които турското правителство взе за да сломи и удуши революционното движение между християнитѣ, то прибѣгна къмъ една ефикасна мѣрка, даваща голѣми надежди за успѣхъ. Тази мѣрка бѣ тъй наречения *правителственъ терорь.*

Веднага слѣдъ Винишката афера провинциалнитѣ турски власти получили отъ Илдъзъ-Кьошкъ строга заповѣдъ зорко да слѣдятъ дѣйствията на християнитѣ, и при всѣки най-малъкъ съмнителенъ случай да вематъ спрямо тѣхъ най-строги мѣрки. Съ тази заповѣдь властитѣ ставаха неограничени и неотговорни господари за районитѣ си, вслѣдствие на което тѣ упражняваха страшенъ терорь надъ християнитѣ, който терорь се е проявявалъ въ най-разнообразни форми.

Така:

Християнитѣ на извѣстно село се оплакватъ отъ зулумитѣ на своя полякъ и искатъ смѣняването му. Намѣсто това по събуденитѣ селени затварятъ, а поляка остава господарь на положението.

Или: въ района на нѣкое село се намѣри трупа на нѣкои турски злодѣй; потери тръгнатъ да дирятъ убиеца: залавятъ найбогатитѣ и съубедени селени, биятъ ги, изтезаватъ ги, обискиратъ кжщитѣ имъ, ограбватъ по скжпоцѣннитѣ имъ нѣща, а слѣдъ всичка тази екзекуция съ десетки клѣти християни ги затварятъ и сждятъ като убийци.

Или разбойническа шайка напада нѣкое християнско село съ цѣль да го ограби, или плѣни по заможнитѣ селени за откупъ. Селенитѣ почнатъ да се защищаватъ съ каквото могатъ. Но това се счита за бунтъ. Послѣдватъ обиски за оржжие, грабежи, изтезания и арести. Съ десетки християни се хвърлятъ въ затвора и осждатъ за бунтъ противъ държавата! . . .

И пр. и пр. безъ четъ причини за систематическо и планомѣрно тиранизиране на населението.

И най-послѣ властьта, за да нанесе послѣденъ ударъ, прѣдприема блокада на десетки села да дири скрито оржжие. Цѣлъ мравунякъ потери се разпращатъ, блокиратъ посоченитѣ села и почватъ жестока екзекуция. Такива блокади се продължаватъ по

нѣколко деня. Резултатътъ имъ бива: стотини селени бити, изтезавани и хвърлени въ затвора.

Всички тѣзи систематически и планомѣрни прѣслѣдвания на българитѣ създаваха сума афери, на които свѣта бѣ свидѣтель прѣзъ послѣднитѣ 5 години — афери безподобни по своята жестокость и грозни по своитѣ послѣдици; тѣ илюстриратъ съ всичкия му ужасъ правителствения терорь.

Въ Македония и Одринско сж се случили толкова много отъ такъвъ характеръ афери, че трудно може да се състави точенъ списъкъ, защото нѣма градъ, паланка и село, които да нѣматъ по една на нѣколко такива афери.

Слѣдъ това „мемоарътъ" изброява само тѣзи афери, за които има за сега точни данни, като ги излага по виляети, а именно:

I. Афери въ Солунския вилаетъ.

1) *Раландовска* съ 75 души бити, 52 изтезавани и 95 арестувани.
2) *Енидже-Вардарска* 35 изтезавани и 21 арестувани.
3) *Тиквишка* съ 48 арестувани и 3 осждени на смърть.
4) *Мехомийска* съ 30 души бити и 33 арестувани.
5) *Солунска* съ 27 души арестовани
6) *Кукушка* съ 32 арестовани и 45 изтезавани.
7) *Гевгелийска* изтезавани 51 арестув. 44.
8) *Дойранска* изтезавани 10, арестув. 8.
9) *Воденска* арестувани 45 души.
10) *Тиквишка* изтезавани 111, арестув. 32
11) *Афери въ Струмишко* арестувани 741, изтезавани 280.
12) *Афери въ Воденско* въ които пострадали 145 души.
13) Освѣнъ изброенитѣ афери въ Солунския виляетъ се случили още 15 по дребни съ политически характеръ афери, при които биле арестувани 301 души, изтезавани 174.

Въ горнята редица не влѣзватъ аферитѣ отъ 1903 год.

II. Афери въ Битолския вилаетъ.

1) *Костурски афери.* Християнитѣ въ Костурската кааза изнесоха на плещитѣ си 14 афери, една отъ друга по ужасни. Тѣ засѣгнаха 28 села и дадоха за резултатъ 234 души арестувани и 225 души изтезавани.
2) *Кичевска афера* пострадали 12 души
3) *Битолска*, арестувани 68 души, изтезавани 52 и осждени 46 души.
3) *Кадино-селска* афера, която засѣгна 24 села. Тя хвърли въ затвора 92 души.
4) *Ракитнишка* афера, която даде жертва, 16 убити, 3 ранени 45 арестувани, 14 изгорени и 18 обрани кжщи.
5) *Търсенска* афера, засѣгна 7 села, даде 148 арестувания, отъ които 40 дадени подъ сждъ

6) *Пжтелска афера*, която даде жертви: 1 умрѣлъ отъ изтезаване, 53 изтезани, 52 арестувани и 10 изгорѣли кжщи.

Освѣнъ това въ Битолския вилаетъ се случили още 17 по-малко важни афери, по поводъ които биле хвърлени въ затворитѣ 285 души християни·

III. Афери въ Скопския вилаетъ.

Слѣдъ Винишката афера послѣдваха още редици афери, по бѣлѣжити между които сж слѣднитѣ.

1) *Techинска афера* арестувани 120, изтезавани 127, а осждени на затворъ 23 души.

2) Аферата *въ с. Конче* арестувани 12 души, отъ които 9 души осждени.

3) *Ново селска* афера (Щипско) съ арестувани 21 души, убити 2 и полудѣлъ 1.

4) *Софиларска афера* по която биле арестувани 37 души.

5) *Кумановска* съ 12 души осждени.

6) *Радовишка* съ 88 арестув. и 18 изтез. взети отъ 15 села.

7) *Терoръ въ Родовишко.* Прѣзъ 1902 г. въ Родовишко се появила малка четица. Потеритѣ въ гоненето ѝ изтезаваха всички срѣщнати. Пострадали 83 души.

9) *Кочанска афера* съ 33 жертви.

Освѣнъ тѣзи имало и редъ други по маловажни, отъ които при 8 по важни биле арестувани 63 души.

За отбѣлѣзване е направената отъ Велешани демонстрация по убийството на интелегентния младежъ Д. Шурковъ.

IV. Афери въ Одринския вилаетъ.

Въ Одринско сж се случили нѣколко *десятки* афери (повече отъ тридесеть). Общото число на пострадалитѣ (арестувани, изтезавани избѣгали и пр.) възлиза на 483 души, отъ които биле осждени и изпратени на заточение 138 души.

* * *

Такъвъ е билъ бѣсния правителственъ терoръ. Бѣлѣжкитѣ, които дадохме сж само скица, но по нея можемъ да си съставимъ приблизително понятие за картината.

(ще слѣдва свършека).

Исторически произходъ и развитие на причинитѣ за Руско-Японската война.

Сега, когато на Далечния Изтокъ се води една отъ най кръвопролитнитѣ войни, каквито помни историята, когато цѣлиятъ славянски свѣтъ слѣди съ напрѣгнато внимание перипетиитѣ на тази гигантска борба въ далечнитѣ крайнини на Източна Азия, мисля че нѣма да бжде безинтересно за читателитѣ на „Славянски Гласъ" да се запознаятъ поне на кжсо съ сжщностьта на въпроса, който стана причина за тази война. Ние тука ще постараеме да дадеме еднокжсичко историческо изложение на този въпросъ.

I.

Още съ завладяването на Сибирь у Русия естестествено се поражда мисъльта да подири изходъ на Тихия океанъ, прѣдъ видъ грамадното значение, което иматъ лекитѣ, бързитѣ морски съобщения за културното и икономическото подигане на една страна и за експлоатирането на нейнитѣ природни богатства. Липсата на такива съобщения прави невъзможенъ какъвто и да било прогресъ, нито възможно използувано природнитѣ богатства на страната, които се намѣрватъ разпръснати както по нейната повърхнина, тъй и скрити въ нейнитѣ недра. А кой не е чувалъ да се говори за чудовнитѣ природни богатства на Сибирь?

Но много трудно се удавала на Русия сполуката да излѣзе на Тихия океанъ. Най естествениятъ пжть за постигане горнята цѣль, би било завладяване рѣката Амуръ, като съединителна артерия на вжтрѣшния Сибирь, съ брѣговетѣ на Тихия океанъ. Но за забѣлязване е този фактъ че труднороститѣ срѣщнати при завладяването този естественъ воденъ пжть къмъ океана, идели не отъ външни врагове, не отъ съсѣди пазещи своитѣ владѣния, а отъ липсата на еднодушие и хармония между различнитѣ министерства въ Русия и равнодушието на руската дипломация къмъ всичко, което се отнасяло до Далечния Изтокъ.

Пжтьтъ за р. Амуръ прокарали рускитѣ пионера на Далечния изтокъ: Поярковъ, Степановъ, Сорокинъ, Хобаровъ и др. По послѣ въ 1651 год.. руситѣ се укрѣпяватъ въ Албазинъ; въ 1689 г. тѣ напущатъ Албазинъ, слѣдъ това съборенъ отъ китайцитѣ.

Споредъ Нерчинския договоръ въ 1689 год. руситѣ признали на китайцитѣ правото да владѣятъ двата брѣга на Амуръ, образу-

вана отъ сливането на рѣкитѣ Шилка и Аргунъ. Тогава руската граница прѣминавала по билото на Ябълковата планинска верига отъ вливанието на рѫката Горбица въ р. Шилка и до самото море; обаче крайбрѣжната ивица на Тихия океанъ отъ устието на р. Уда до устието на р. Амуръ, споредъ този договоръ и слѣдъ това въ течението на двѣ столѣтия, оставала не разграничена. Никой тогава отъ руситѣ се не интересувалъ, да ли наистина китайцитѣ владѣятъ р. Амуръ; на военнитѣ кораби било най строго забранено да се приближаватъ до устието на р. Амуръ, за да не възбудятъ подозрѣнието на китайцитѣ; самото устие не било изслѣдвано, а Сахалинъ до тогава го смѣтали за полуостровъ.

Прѣзъ 1849 г. на моряка Нивелски било разрѣшено да изслѣдва устието на р. Амуръ, но експедицията да има търговски характеръ. На Невелски било заповѣдано да се прѣпорѫчва за торговецъ.

Невелски заобиколилъ Сахалинъ и се убѣдилъ че е островъ, влѣзалъ въ устието на р. Амуръ и видѣлъ, че входа е възможенъ и за морски кораби.

Въ слѣдната година била изпратена втора експедиция на р. Амуръ все подъ вида на търговско прѣдприятие. Началникъ на експедицията билъ сѫщия Невелски. Той трѣбвало да построи на Охотско море станция за прѣзимуване. Такава била построена прѣзъ 1850 г. и нарѣчена Петровско. На 6 Августъ сѫщата година Невелски, като влѣзалъ въ Амуръ, на 25 километра отъ устието му, дигналъ руския флагъ на лѣвия брѣгъ и обявилъ на съсѣднитѣ гиляци, че отъ сега тѣ постѫпатъ подъ руска защита и покровителство, основалъ постъ въ който оставилъ 5 отъ своитѣ матроси и който нарѣкълъ Николаевски.

Тази постѫпка на Невелски разсърдила рускитѣ дипломати въ Петербургъ, които искали този постъ да се напусне прѣди да бѫде направено запитване отъ Пекингъ, а Невелски, за постѫпката му, да бѫде даденъ подъ сѫдъ и деградиранъ.

Изслѣдването тази работа било възложено на тогавашния наслѣдникъ, а послѣ императоръ Александръ II. Слѣдъ докладване работата на императора Николая I, той не само, че не наказалъ Невелски, а го повишилъ, като при това казалъ: *„На всѣкждѣ, дѣто е дигнатъ руски флагъ, той никога вече не може да бѫде спуснатъ".*

Китайцитѣ даже и не протестирали противъ настаняването на руситѣ при устието на Амуръ. Въ скоро врѣме експедицията отъ търговска се обрѫща въ държавна. Въ 1853 год. билъ заетъ залива де Кастри, часть отъ дѣсния брѣгъ на р. Амуръ и островъ Сахалинъ.

Прѣзъ 1854 год. единъ параходъ и баржи, на които биле покачени войски, се спуснали по р. Шилка, а на 18 май тази флотилия влѣзла въ водитѣ на р. Амуръ. Трѫбачитѣ изсвирили народния руски химнъ, всички въ лодкитѣ станали, снели шапки и се прѣкръстили, а Муравьевъ губернатора ги поздравилъ съ началото на плаването по р. Амуръ,

Китайцитѣ и не помислили да спиратъ руската флотилия, която проплувала около 3000 километра. По този начинъ Сибирь билъ съединенъ съ Тихия океанъ съ правъ естественъ пѫть.

Слѣдъ стѫпването на прѣстола на Александра II, въпрѣки съпротивлението на самата руска дипломация, била образувана приморска область, учрѣдена амурска казашка войска и почнати да се построяватъ руски заселища по цѣлото течение на лѣвия брѣгъ на Амуръ.

Въ 1858 г. губернаторътъ Муравьевъ сключилъ въ Айгунъ съ китайскитѣ пълномощници договоръ споредъ който лѣвиятъ брѣгъ на Амуръ, отъ р. Аргунъ до устието, се признава за собственость на Русия, а цѣлиятъ Усурийски край билъ обявенъ, за общо владѣние на Русия и Китай, а свободното плаване по рѣкитѣ Амуръ Сунгари и Усури било уговорено само за рускитѣ и китайскитѣ подданици.

Китайското правителство обаче дълго врѣме се не съгласявало да утвърди айгунския договоръ. Ползувайки се отъ това Муравьевъ заелъ цѣлото крайбрѣжие на океана отъ устието на Амуръ до корейската граница и основалъ Владивостокъ.

Нападането на Пекингъ отъ страна на съюзнитѣ английски и френски войски създало за Русия твърдѣ благоприятни обстоятелства, отъ които съ чудна ловкость се възползувалъ руския посланникъ въ Пекингъ Н. П. Игнатиевъ; той въ 1860 год. принудилъ правителството на богдихана да удовлетвори всички искания на Русия. Сключениятъ тогава пекински трактатъ подтвърдилъ и допълнилъ айгунския трактатъ, като присъединилъ къмъ Русия богатата Усурийска область.

По този начинъ, безъ да пукне пушка и безъ нѣкакви разноски, биле присъединени къмъ Русия двѣ обширни и плодородни области: Амурската и Приморската, които откриха пѫть на Русия къмъ Тихия океанъ.

II.

Споредъ пекинския договоръ отъ 1860 год. Русия доби на Далечния Изтокъ новъ съсѣдъ, Корея, имаща отъ .12 до 15 милиона жители. Корея, поставена между двѣ съперничащи държави, — Китай и Япония — отколѣ се явява като ябълка за раздоръ по между имъ. Най старитѣ Японски свѣдѣния за Корея се отнасятъ къмъ III столѣт. прѣди Р. Х. Китайската цивилизация почнала да прониква въ Корея още отъ най старо врѣме и то както при помощьта на мирна колонизация, тъй и чрѣзъ цѣлъ редъ завоевания. По сетнѣ, при Минската династия, Корея била принудена да се признае за васалъ на Китай.

Корейскитѣ войски биле принудени да взематъ два пѫти участие съ войскитѣ на Чингисхановия внукъ, Хубилая, въ походитѣ срѣщу Япония; наистина тѣзи походи излѣзли несполучливи, но тѣ имали за Корея тази послѣдица, че отъ това врѣме Япония става нейнъ врагъ, и това, че корейската търговия била съсипана отъ постояннитѣ грабежи на японскитѣ пирати. Прѣзъ XVI столѣт. Ко-

рея била на два пѫти нахлувана отъ Японцитѣ, дошли да ѝ отмъстяватъ за дѣто не искала да вземе участие въ намисления отъ японцитѣ грандиозенъ планъ за завладяване на цѣлия Китай. Единствениятъ практически резултатъ отъ тѣзи двѣ кървави нахлувания въ Корея била окупацията на Фузанъ, дѣто билъ оставенъ японски гарнизонъ.

Японскитѣ нахлувания 1592 — 1596 год. съвсѣмъ опустошили и разорали Корея. Много цвѣтущи градове биле обърнати въ развалини. Останалитѣ живи отъ населението се намѣрвали въ окаяно положение и гладували, и разбира се, че за търговия и занаяти не можало и дума да става. Като наслѣдие отъ тази война, у корейцитѣ се явява слѣпа умраза към всичко японско, която умраза и до сега съставлява една отъ най характернитѣ черти на корейския народенъ характеръ. Тази умраза до толкова е слѣпа, до колкото е слѣпо поклонението на корееца прѣдъ всичко китайско.

Въ 1623 год. Япония изпраща заповѣдъ на Корея, да поднови плащанието данъка на Япония и да изпрати посолство за деклариране покорность. Заповѣдьта била изпълнена и изпращането такива корейски посолства се продължавало до 1818 год.

Корея още не била се съвзела отъ нашествията на японцитѣ, когато почнала да я заплшва нова опасность отъ сѣверъ, отъ страна на манджуритѣ, които воювали съ китайскитѣ императори.

Въ 1627 год. корейскиятъ краль, обсаденъ въ Сеулъ, билъ принуденъ да сключи договоръ, споредъ който се призналъ за васалъ на манджуритѣ. Обаче тѣзи послѣднитѣ излѣзли отъ Корея, кральтъ взелъ да дѣйствуа въпрѣки договори; манджуритѣ се върнали отъ ново и заели Сеулъ. Въ 1637 год. билъ заключенъ новъ договоръ останалъ въ сила чакъ до симоносекския договоръ и по силата на който кральтъ на Корея се задължавалъ да изпраща ежегодно на манджурския дворъ посолство съ данъка състоящъ отъ корейски оризъ, кожи отъ бѣлки, барсове, елени и видри, цвѣтни рогозки, различни видове книги и други нѣща.

Тежката борба ни корейцитѣ съ японцитѣ и манджуритѣ наложила особенъ печатъ на политиката, неотстѫпчиво държана отъ корейското правителство: създало се стремление да се отдѣли Корея отъ цѣлия останалъ свѣтъ, за да се отнеме за въ бѫдеще всѣки поводъ за намѣсване въ вѫтрѣшнитѣ работи на страната отъ страна на другитѣ държави. Правителството само опустошило морскитѣ си крайбрѣжия, за да не служатъ тѣ за примамка на чуждестраннитѣ мореплаватели. Ежегодно се изпращали посолства и въ Пекингъ и въ Киото тъй, че и Китай и Япония имали еднакви права да смѣтатъ Корея за свой васалъ.

Като се почне отъ 1860 год. европейскитѣ държави почватъ да правятъ опити да се прѣкрати изолираностьта на Корея и да се намѣсятъ въ нейнитѣ дѣла, а особено да се прѣкрати подигнатото противъ християнитѣ гонение. Нито френската, нито американската ескадри, изпратени въ Корея за наказване виновнитѣ, не постигнаха нищо. Насърдченъ отъ това, корейския краль почналъ да държи досежно Япония прѣдизвикателно поведение и прѣзъ 1872 г. се

отказалъ да приеме нейното посолство. Япония, понеже не бѣ готова за война, отложи да се види смѣткитѣ съ Корея при по благоприятно врѣме.

Въ 1875 г. жителитѣ отъ острова Канхао стрѣляли срѣщу единъ японски корабъ и Япония рѣшава да урегулира своитѣ отношения къмъ Корея.

Японското правителство, нѣмайки още намѣрение да завладява Корея, се обърнало къмъ Китай съ молба да разясни формално отношенията на Корея къмъ Китай. Пекинското правителсво отговорило, че то не взема отговорностьта за дѣйствията на Корея. Тогава Япония изпраща въ Канхао своята флотилия и на 14 февруарий 1876 год. билъ сключенъ договоръ между Корея и Япония. Споредъ този договоръ за японскитѣ търговци биле отворени 3 пристаница: Фузанъ, Гензанъ и Чемулпо и била призната равноправностьта между Корея и Япония. Слѣдъ това при съдѣйствието на Китай такива договори биле сключени между Корея и Съединенитѣ-Щати, Англия, Германия, Русия, Франция, Италия и Австрия. При това китайското правителство се възползувало отъ тѣзи договори за да подтвърди своитѣ върховни права надъ Корея.

Въ Корея се образували двѣ партии: едната искала да се реформира Корея като Япония — японофилитѣ, другата, консервативната, на чело съ бащата на краля, поддържаща стария редъ и искаща съюзъ съ Китай. Консервативната партия подигнала мятежъ противъ японцитѣ, изгаря японската мисия, съборила кжщитѣ на министритѣ съчувственици на допущането въ страната чуждестранци, убила нѣколко японци, а другитѣ избѣгали.

Японското правителство взело да мобилизира войската си и войната би пламнала, обаче, Корея приела всички условия прѣдложени въ ултуматума, именно: парично възнаграждение за пострадалитѣ и позволяване на японцитѣ да иматъ при своята мисия въ Сеулъ отрядъ войска, по силата на което условие въ Сеулъ биле изпратени 200 души сълдати.

Китайцитѣ и тѣ изпратили въ Сеулъ до 3000 души сълдати, като изпратили и инструктори за реформиране корейската войска. Кралицата Минъ става прѣдана партизанка на китайското влияние въ Корея сега станало прѣобладаваще.

Като резултатъ отъ борбата между китайското и японското влияние въ Сеулъ въ 1884 г. ставатъ нови безредици. Като резултатъ на това въ 1885 год. се сключила конвенция въ Тянцинъ. Споредъ нея Китай и Япония се задължаватъ: 1) да оттеглятъ войскитѣ си отъ Корея и да се взематъ инструктори за корейската войска отъ нѣкоя европейска държава и 2) Ако нѣкоя отъ договорящитѣ страни бжде принудена да изпрати войски въ Корея, да е длъжна веднага да извѣсти за това другата договоряща страна.

Тази конвенция осигури на Корея 9 годишенъ миренъ периодъ прѣзъ теченнието на който Япония се погрижи да заякчи въ Корея своето икономическо влияние, което трѣбваше да подготви и олесни заграбването и на политическото влияние.

Японцитѣ за скоро врѣме взели въ свои ржцѣ вънкашната търговия и въ нѣкои отъ корейскитѣ градове биле отворени японски банки.

Прѣзъ 1893 г. въ юго-западната часть на Корея избухнало възстание, което наистина било потушено, но въ слѣднята година то избухнало съ удвоена сила, подклаждано отъ Япония.

Корейскиятъ краль, за да потуши възстанието, поисква помощь отъ китайцитѣ, които му изпращатъ огрядъ отъ 2000 души. Япония тутакси изпратила свой отрядъ, който заелъ позиции, които владѣятъ пжтя, който води къмъ Сеулъ. За тѣзи отряди между Китай. и Япония се почватъ недоразумѣния и скарвания които се свършиха съ това, че Японцитѣ нахълтали въ кралевския дворецъ, хващатъ краля и сѣмейството му, настанилч на всички по важни държавни постове свои привърженици и на 13 юлий 1894 год. накарали Корея да подпише договоръ, споредъ който на японския посланикъ се повѣрявало да изгони отъ Корея китайскитѣ войски, тъй като правителството на Япония и Корея се условили да защищаватъ едно друго отъ нападането на китайцитѣ

Този начинъ на дѣйствие на японцитѣ въ Корея, засѣгащъ върховнитѣ права на Китай надъ Корея, прѣдизвика война между Китай и Япония обявена на 20 юлий 1894 год. Тази война, както се знае, се ознаменува съ бързитѣ и рѣшителни успѣхи на Японскитѣ войски Китайцитѣ изобщо се защищавали крайно слабо. Загубитѣ на японцитѣ биле незначителни: въ 17 сражения станали отъ началото на войната до 1 декемврий 1894 год. имало 863 убити и 1100 ранени. Вземането на крѣпостьта Вей-Хай-Вей имъ костувало 83 убити 219 ранени

Японо-Китайската война се свършва съ симоносекския договоръ, главното условие на който бѣ, че Китай отстжпа на Япония Ляодунския полуостровъ,

Тази отстжпка прѣдизвика възражение отъ страна на европейскитѣ държави. За Русия особено било невъзможно да се съгласи да остави японцитѣ да се окрѣпятъ въ Ляодунския полуостровъ.

Русия рѣшила да не признава условията на симоносексия договоръ и да накара японцитѣ да се откажатъ отъ тѣхъ безъ да се прибѣгва до война. Русия успѣла да накара Германия и Франция да поддържатъ заявлението, направено на японското правителство, че Русия нѣма да допусне прѣсъединяването къмъ Япония на каквато и да било часть отъ китайскитѣ владѣния на азиатския материкъ, нито най малко посягване върху независимостьта на Корея Правителството на Япония се видѣло принудено да отстжпи и се задоволило само съ присъединяването къмъ Япония на Формоза и Пискадорскитѣ острови и получи парична контрибуция. Но то затаи вжтрѣ въ себе си враждебни чуства къмъ виновницата държава, която му побърка да осжществи своитѣ мечти — именно да могатъ японцитѣ да стжпятъ и се закрѣпятъ на материка.

(ще слѣдва свършека).

Константинъ Иречекъ

(Биографически чертици по случай 50 годишнината отъ раждането му).

Константинъ Иречекъ, почетенъ членъ на Славянското благотворително дружество въ България, извѣстенъ ученъ, историкъ и славистъ, миналата година празднува своята 50 год. рожденъ юбилей, а още по лани, своята 30 годишна писателска дѣйность.

Др. К. Иречекъ

Той се е родилъ и порасналъ въ Виена, но това му не побърка никакъ да изучи най-добрѣ матерния си езикъ; той сега се числи между най-добритѣ не само чехски, но и славянски учени. Познава всички славянски езици.

Проф. К. Иречекъ се е родилъ на 24 юлий 1854 год., той билъ единствения синъ на Иосифъ Иречекъ, майка му Божана бѣ дъщеря на Шаферика. Иречекъ изучилъ нѣмски езикъ още на седмата си годишна възрасть Срѣдньото си образование той получилъ въ извѣстното учебно заведение — Терезианумъ (1864 1872). Гимназиститѣ, юноши отъ всички обществени класове и различни народности, нѣмали много колегиялни отношения по между си. По между тѣхъ имало сърби, хървати, поляци, маджари, ромжни. Малкиятъ Иречекъ тогава ималъ слабо здраве. Той заякналъ по-кжсно, слѣдъ дълго живѣяне въ Южна Европа. Той най-много се отличавалъ съ успѣхитѣ си по класическитѣ езици, география и история. Въ училището го хвалели за добрата му паметь, бързо учене на езицитѣ и присжтствие на духа. Зрѣлостниятъ изпитъ той издържалъ съ отличие.

Иречекъ четѣлъ въ кжщи много. Той още на млади години прочелъ почти цѣлия „Časopis Českého Musea". Изучилъ практически разни езици, особено сръбския и хърватския.

Бащата на Иречека — Иосифъ вънъ отъ служебнитѣ си часове повечето отъ врѣмето си прѣкарвалъ въ кѫщи. Той седялъ въ богатата си библиотека и прилежно се занимаваль съ студии и писане. На дѣцата си, синъ и три дъщери, той посветявалъ много врѣме, като имъ разправялъ или пъкъ четялъ заедно съ тѣхъ На баща си, Константинъ доста помагалъ, като прѣписвалъ по нѣщо отъ книги и рѫкописи или прѣглеждалъ коректуритѣ му.

К. Иречекъ билъ изпратенъ въ Прага (1872—1875 г.) да получи университетското си образование; тамъ той се посветилъ на изучването на историята; тогава пражския философски факултетъ ималъ много видни сили. Вънъ отъ университетскитѣ крѫгове старитѣ сѣмейни връзки сближаватъ К. Иречека съ Палацки; старецътъ често го подканялъ къмъ усърдна работа по славянска история.

Въ университета тогава имало живо движение между чехската младежъ. Съ чехскитѣ литературни крѫгове К. И. се сближилъ въ „Umélecká Beseda“. Съ своитѣ славянски студии, той скоро обърналъ върху си общото внимание. Той билъ избранъ прѣдседатель на „Slavia“, тогава малъкъ крѫгъ младежи, които се интересували отъ славянската литература, народни пѣсни и т. н., а въ 1874 год. той билъ избранъ прѣдседатель на „Akademicky ćtenarsky spolek“. Сношенията му съ южнитѣ славяни и тука не бѣха по слаби отъ колкото въ Виена; по край разнитѣ модерни езици Иречекъ се научилъ да говори и български — не твърдѣ лека работа при тогавашната липса на принѫчни книги.

Първитѣ книжовни трудове на К. Иречека сѫ реферати върху нови книги., и то славянски и помѣстяни въ Casapis Ceskeho Musea“; до 1878 биле напечатани всичко 71 такива реферати.

Иречекъ скоро забѣлѣзалъ, че отъ балканскитѣ народи най малко се знае за българитѣ. Той още отъ Виена бѣ почналъ да събира заглавията на новобългарскитѣ книги. Вниманието на учения свѣтъ той обърна върху си най-първо съ списъка на новобългарскитѣ книги, който излѣзе като приложение къмъ периодическото списание на браилското книжовно дружество год. 1872 (Bibliographie de la litterature bulgare moderne 1805—1870. Книгописъ на новобългарската книжнина). Само чакъ прѣзъ 1893 год. този опитъ биде замѣстенъ отъ по-пъленъ книгописъ за периода 1641 —1877 г. отъ А. Тодоровъ Проф. при българ. университетъ.

Въ сѫщото врѣме К. Иречекъ завързва сношения съ Западъ. Той прѣзъ 1873 г. напечаталъ въ Revue de linguistique et de philosophie comparée рефератъ за българското периодическо списание и хърватскитѣ народни пѣсни. Той взема и обнародва отъ рѫкописната сбирка на Павелъ И. Шафферикъ неиздавания до тогава важенъ старосръбски паметникъ отъ началото на XIII столѣт. — типика на студеничкия мънастирь, — писана отъ сина на Стефана Немана, по послѣ сръбски архиепископъ Св. Сава. Въ 1874 г. напечатилъ животописитѣ на Георги Крижаничъ и Доситей Обрадовичъ.

Сѫщата 1874 г. той посѣтилъ Сърбия и Хърватско, които слѣдъ завръщането си описалъ, а най-главно Бѣлградъ, Крагуевацъ и шумадийскитѣ гори.

Слѣдъ това той написва своя най-голѣмъ до това врѣме трудъ: *„българска история отъ най-старо врѣме дори до основаването на екзархията.* Тази история излѣзе прѣзъ 1875 год. на два езика: чехски и нѣмски; тя възбуди всеобщото внимание, тъй като излѣзе тъкмо въ надвечерието на българското възстание прѣзъ пролѣтьта на 1876 г. Тази история, като писана на бързо и като първъ сериозенъ наученъ трудъ, разбира се, че има недостатъци, обаче, на всѣкждѣ у автора се е забѣлязва стремежъ да възсъздаде историята направо отъ сигурни източници. Историята е написана съ много добьръ езикъ и въ нея твърдѣ много мѣсто е посветено на литературната история и на историч. география. На руски езикъ тази история има два прѣвода, отъ които по добрия и допълненъ е направенъ отъ Ф. К Браунъ и В. Н. Палаузовъ. На български тя е прѣведена едва въ 1886.

Издаването на тази история създаде многобройни връзки на Иречека съ по виднитѣ българи, като Дринова, Стоилова и др. За тази история К. Иречекъ прѣзъ юний 1876 бѣ прогласенъ въ Прага за докторъ на философията.

Успѣхътъ на литературното поле му отвори пжтя къмъ университета. Като хабилитационно съчинение той написалъ историко-географическа студия върху голѣмия пжть отъ Бѣлградъ за Цариградъ отъ римско та дори и до наше врѣме и върху балканскитѣ проходи. Прѣзъ 1877—1879 той четѣлъ лекции по географията на балкан. полуостровъ, историята на Босна и т. н. и въ сжщото врѣме написалъ редъ дребни статии.

Прѣзъ 1877 г. той пжтувалъ по Швеция слѣдъ което написалъ нѣколко пжтьописни очерки.

При основаването новото българско княжество Иречекъ написалъ по дълга статия въ която изложилъ изобиленъ материалъ по турскитѣ кланета въ 1876 год. Тази статии е прѣведена на български, напечатена като подлистникъ въ „Марица“ и отпечатена като отдѣлна брошура.

За историята на балканскитѣ земи слѣдъ покоряването имъ отъ Турция голѣми срѣдневѣковни архиви останаха само на двѣ мѣста: Света-Гора и Дубровникъ. Архивата на нѣкогашната Дубровнишка република се пазеше отъ австрийското правителство много строго. К. Иречекъ успѣва да му се отворятъ вратитѣ на тазъ архива, дѣто той работилъ прѣзъ ваканциитѣ на 1879 год.

Като първъ резултатъ отъ ровенето му въ тази архива бѣ: 1) студията му за търговскитѣ пжтища и западналото вече рударство въ Сърбия и Босна прѣзъ срѣднитѣ вѣкове, 2) обнародването една отъ най-старитѣ сръбски грамоти: договора на послѣдния сръбски краль Стефанъ Първовѣнчани сь Дубровчанитѣ въ 1215 год., 3) стремежитѣ на старитѣ Дубровчани, особено въ XV столѣт., да разширятъ своитѣ граници; 4) студията за власитѣ и мауровласитѣ въ Дубровнишкитѣ паметници и др.

Стоенето на К. Иречека въ Прага не бѣ за дълго. Българитѣ още прѣзъ руското окупационно управление поканиха Иречека да

дойде въ България да постжпи на служба. Прѣзъ 1879 год. той получилъ подобни покани отъ правителствата и на княжеството и Източна Румелия. Софийското правителство му прѣдложило длъжностьта главенъ секретарь при министер. на Народ. Просвѣщение съ 10000 лева годишна заплата и контрактъ за 5 години. Прѣзъ ноемврий 1879 год. той пристигналъ въ София. Първитѣ си впечатления отъ България Иречекъ описа въ статията „Znového Bulharska“.

Сь българскитѣ политици Иречекъ изобщо добрѣ се погаждалъ; между тѣхъ той намѣрва нѣколко стари познати. Въ своята дѣятелность той се противилъ съ успѣхъ противъ онѣзи, които искали да обърнатъ всички общински училища въ държавни. Като цѣль въ организацията на учебнюто дѣло Иречекъ всѣкога посочвалъ основаването български университетъ. Въ държавното управление той за скоро врѣме добива голѣмо влияние. Той вземалъ участие въ дѣйностьта на най-разнообразни комитети: по организацията на управлението, за жандармерията, по аграрнитѣ въпроси и даже въ комисията за изкореняване на разбойничеството.

Когато прѣзъ пролѣтьта на 1881 год. бѣ прогласено суспендирането на конституцията, Иречекъ бѣ назначенъ да управлява министерството на просвѣщение, а малко слѣдъ това и министъръ.

Прѣзъ своето 14 мѣсечно министерствуване Иречекъ построилъ много сгради за държавн училища; погрижилъ се да се введе редъ въ училищата, подновилъ българското книжовно дружество.

Когато прѣзъ септемврий 1883 год. бѣ възстановена конституцията и старото министерство подаде оставка, Иречекъ билъ назначенъ съвѣтникъ при министер. на просвѣщението.

Чакъ слѣдъ това на Иречека остава по свободно врѣме, когато е можалъ да се прѣдаде на литературни студии и пжтувания изъ България. Въ сжщото врѣме Д-ръ Иречекъ прѣподавалъ история въ Софийската мжжка гимназия.

Въ София Иречекъ прилежно се залавялъ за разни студии. Той си бѣлѣжилъ отъ живия говоръ всичко нужно за българския езикъ. Изучвалъ новогръцкия и турския езици; четелъ новитѣ исторически и географически съчинения и много се занимавалъ съ държавнитѣ науки. Ползувалъ се отъ всѣки случай да пжтува по България и Източна Румелия. Той посѣтилъ най затънтенитѣ гористи пустини, най високитѣ планински върхове, всички по бѣлѣжити развалини отъ старо врѣме. За запознаването съ днешна България и за историческата география, тѣзи пжтувания принесли голѣми резултати, ала колкото се отнася до писменитѣ паметници отъ българско врѣме, отъ срѣднитѣ вѣкове, като надписи, ржкописи и др. тѣ донесли само разчерования. Слѣдь многото бури въ страната сравнително малко такива работи останали запазени.

На български освѣнъ редъ служебни работи по учебното дѣло, аграрнитѣ въпроси и т. н. К. Иречекъ обнародвалъ въ Периодич. списание на българското книжовно дружество редъ статии: главнитѣ отъ които сж: 1) прѣзъ 1882 за послѣдния български

царь Иванъ Срацимиръ въ Видинъ (до 1396 год.), 2) за географическото изучване на България (откъслекъ отъ пражскитѣ му доцентски лекции); 3) за българския рѣчникъ на Иеромонахъ Неофитъ Рилский, огроменъ трудъ; 4) прѣводитѣ на старитѣ пѫтьописи по България отъ XV и XVI столѣтия, грижливо изработени и снабдени съ коментарии; 5) упѫтвания за събиране археологически и историко-географически материали (1883 год). Приятно впечатление правели подробнитѣ описания на неговитѣ пѫтувания по Срѣдня Гора и Родопитѣ. Въ книжкитѣ отъ 1884 год. има обнародвани пѣсни на македонскитѣ българи отъ Родопитѣ и други дребoлии.

Материалитѣ за античната география и епиграфика Иречекъ обнародвалъ въ берлинската академия. По дребни статии върху рѫкописи, старопечатни книги, надписи, тайни езици, той публикувалъ въ Ягичевия Archiv. А въ „*Osteta*“ напечатилъ пространнитѣ статии: Z Vychodné Rumelie“ (1882), „Rylsky kloster“ (1883), „Na makedonskych hranicich“. (1886).

Контрактътъ на Иречека съ българското правителство изтекалъ, но на 22 августъ 1883 год. билъ подновенъ; слѣдъ това той билъ назначенъ за директоръ на народния музей и библиотека, съ 9600 лева годишна заплата. Въ контрата било уговорено, въ случай, че въ София се открие Висше училище или Университетъ, той има право да стане професоръ въ това заведение. Контратътъ билъ направенъ за до животна служба и му давалъ право на пенсия. Обаче наскоро се породили мѫчнотии, не толкозъ отъ служебенъ, колкото отъ политически характеръ, а най главно желанието на Иречека и влечението да остане човѣкъ само на чистата наука, накарали Д-ръ К. Иречека да се откаже отъ службата въ България и да замине за Прага, дѣто бѣ назначенъ за редовенъ професоръ по Всеобща История съ особенъ огледъ на историята на Славянитѣ. Това стана на 1 октомврий 1884 год.

Въ Прага Иречекъ остава професоръ 8 и половина години (1884—1893 год.). Голѣмитѣ интриги, които биле въ ходъ между професорското тѣло, накарватъ Иречека да живѣе усамотено, и да дири случай да напусне Прага. Прѣзъ това врѣме въ България се открива Висше Училище, българското правителство най настоятелно молило Иречека да дойде за професоръ, но той отказалъ.

Къмъ това врѣме въ сѣмейното положение на Иречека настѫпва пъленъ обратъ. Отъ 3 сестри, той, слѣдъ завръщането си отъ България, намѣрва жива само една. Баща му, който при заминаването на К. Иречека за България, се намѣрваше на върха на своята литературна слава, сега имаше здравие разклатено. Той заболѣва, а по послѣ парелизиранъ и слѣдъ 2 год. боледуване се поминалъ на 25 ноемврий 1888 год.

Слѣдъ пристигането си въ Прага, Иречекъ се заловилъ за своитѣ стари занятия по историята на южнитѣ славяни. Прѣди всичко той се заловилъ да прѣработи материялитѣ събрани въ България.

Гръцкитѣ и римскитѣ надписи съ студиитѣ си за положението на античнитѣ градове и за границитѣ на езицитѣ и провинцитѣ прѣзъ врѣмето на римскитѣ царе Иречекъ обнародвалъ въ Виенскитѣ: „Archeologisch — epigraphische Mittheilungen“ (1886). Пжтьописнитѣ си пъкъ материяли за България обработилъ въ голѣмата книга: „Cesty po Bulharsku“ (1888 год. 710 стр.), българскиятъ прѣводъ на която, направенъ отъ Г. С. Аргировъ, бѣ издаденъ въ 1889 год. въ Пловдивъ.

Въ по малки статии Иречекъ разглежда остатъцитѣ на печенѣзитѣ и куманитѣ въ България (1889 год.) и промѣнитѣ на населенията въ България слѣдъ освобождението (1890). Прѣзъ 1891 год. Иречекъ издаде своето подробно описание на България съ прѣгледъ на нейната най нова история подъ заглавието: „Das Fürstenthum Bulgarien“, издадено едноврѣменно въ Прага, Виена и Лайпцигъ (1891 год. 573 стр. съ илюстрации и карти). На български е прѣведено отъ Г-жа Е. Каравелова и издадено прѣзъ 1899 год.

Слѣдъ това К. Иречекъ напечаталъ „Споменица Српска“ въ която за пръвъ пжть видѣли бѣлъ свѣтъ голѣмъ брой сждебни документи и частни писма отъ срѣднитѣ вѣкове, и още редица по дребни студийки по старата и нова сръбска история.

Иречекъ освѣнъ това се занимавалъ и съ популяразиране на науката; той напечаталъ цѣла редица оргинални статии върху историята на балканскитѣ земи. (По главнитѣ сж: Албания, Босна, България, Черна-Гора, Далмация, Дубровникъ, Херцеговина, Хърватско, Илирийци, Македония и т. н.). Той станалъ сътрудникъ въ брокхаузовата Енциклопедия и пр. и пр.

Академическиятъ съвѣтъ при Виенския Университетъ рѣшава да се открие още една катедра по славистика, за което бѣ поканенъ К. Иречекъ. Той прие поканата и на 1 априлий 1893 год. зае своето мѣсто. Прѣзъ 1893 год. И. бива избранъ членън а крал. академия на наукитѣ.

Научнитѣ работи на Иречека въ Виена получиха новъ потикъ. Тука той написалъ:

1) пространна студия за юбилея на дѣда си Павелъ Шафадикъ;

2) обширни статии по зачатъцитѣ на славянската поезия въ Дубровникъ;

3) приносъ къмъ историята на Дубровнишката литература;

4) намѣрилъ и обнародвалъ най стари откъслеци отъ Дубровнишка художествена поезия отъ около 1420 год.;

5) академическа студия „Das christliche Elemente“ и пр.;

6) издалъ грамотитѣ отъ Албания;

7) къмъ българската история той се повръща съ статията си върху новооткрития въ Македония кирилски надписъ на царь Самуила отъ 993 г.;

8) тържествената му академическа рѣчь разглежда значението на Дубровникъ въ историята на срѣдньовѣковната търговия;

9) върху новото издание на законна на сръбския царь Стефанъ Душанъ отъ Ст. Новаковичъ Иречекъ написалъ рецензия, нарастнала отпослѣ въ цѣла студия;

10) очърталъ историята на остатъцитѣ изъ римското или по късно романското население въ градоветѣ на Далмация и неговото историческо отстѫпване прѣдъ славянския елементъ;

11) описалъ срѣдневѣковната латинска и славянска канцелярия на Дубровнишката република;

12) заедно съ прочутия юристъ г. В. Богишичъ той издалъ не напечатания до тогава латински статутъ на града Дубровникъ отъ 1272 г., като го снабдилъ съ обширенъ уводъ, приложения и рѣчникъ;

13) заедно съ мюхенския византологъ проф. К. Крумбахеръ Иречекъ изработилъ проектъ за нова сбирка отъ срѣдневѣковни и новогръцки грамоти и др.

К. Иречекъ е билъ всѣкога високо цѣненъ отъ учения свѣтъ. Той е билъ редовенъ членъ на виенската и парижката академии; дописенъ членъ на академиитѣ въ Загребъ, Бѣлградъ, Будапеща, Петербургъ и Мюнхенъ, външенъ членъ на крал. чехско дружество на наукитѣ въ Прага и почетенъ членъ на българскитѣ: а) книжовно, б) славянско, в) археологическо дружество въ София на Матица сръбска въ Нови Садъ и на руския Археологически институтъ въ Цариградъ.

Късичкитѣ си бѣлѣжки за дѣйностьта на Д-ръ Иречекъ ще привършиме съ слѣдната харектеристика, която познатия Луи Леже дава за него. „Професоръ К. Иречекъ принадлежи към *„династия отъ учени“*. Отъ дѣда си П. И. Шафарикъ и баща си Иос. Иречекъ, той наслѣди любовь къмъ науката и литературата, срѫчность въ ученето езици, наклоность къмъ библиография, библиофилство и познанство съ цѣлата литература и техника“.

На свършване да благопожелаемъ Д-ръ Иречеку още дълги години животъ, който да посвѣти на науката.

Ст. Н. Л.

Гръцкитѣ и римскитѣ надписи съ студиитѣ си за положението на античнитѣ градове и за границитѣ на езицитѣ и провинцитѣ прѣзъ врѣмето на римскитѣ царе Иречекъ обнародвалъ въ Виенскитѣ: „Archeologisch — epigraphische Mittheilungen“ (1886). Пжтьописнитѣ си пъкъ материяли за България обработилъ въ голѣмата книга: „Cesty po Bulharsku“ (1888 год. 710 стр.), българскиятъ прѣводъ на която, направенъ отъ Г. С. Аргировъ, бѣ издаденъ въ 1889 год. въ Пловдивъ.

Въ по малки статии Иречекъ разглежда остатъцитѣ на печенѣзитѣ и куманитѣ въ България (1889 год.) и промѣнитѣ на населенията въ България слѣдъ освобождението (1890). Прѣзъ 1891 год. Иречекъ издаде своето подробно описание на България съ прѣгледъ на нейната най нова история подъ заглавието: „Das Fürstenthum Bulgarien“, издадено едноврѣменно въ Прага, Виена и Лайпцигъ (1891 год. 573 стр. съ илюстрации и карти). На български е прѣведено отъ Г-жа Е. Каравелова и издадено прѣзъ 1899 год.

Слѣдъ това К. Иречекъ напечаталъ „Споменица Српска“ въ която за првъ пжть видѣли бѣлъ свѣтъ голѣмъ брой сждебни документи и частни писма отъ срѣднитѣ вѣкове, и още редица по дребни студийки по старата и нова сръбска история.

Иречекъ освѣнъ това се занимавалъ и съ популяразиране на науката; той напечаталъ цѣла редица оргинални статии върху историята на балканскитѣ земи. (По главнитѣ сж: Албания, Босна, България, Черна-Гора, Далмация, Дубровникъ, Херцеговина, Хърватско, Илирийци, Македония и т. н.). Той craналъ сътрудникъ въ брокхаузовата Енциклопедия и пр. и пр.

Академическиятъ съвѣтъ при Виенския Университетъ рѣшава да се открие още една катедра по славистика, за което бѣ поканенъ К. Иречекъ. Той прие поканата и на 1 априлий 1893 год. зае своето мѣсто. Прѣзъ 1893 год. И. бива избранъ членън а крал. академия на наукитѣ.

Научнитѣ работи на Иречека въ Виена получиха новъ потикъ. Тука той написалъ:

1) пространна студия за юбилея на дѣда си Павелъ Шафадикъ;

2) общирни статии по зачатъцитѣ на славянската поезия въ Дубровникъ;

3) приносъ къмъ историята на Дубровнишката лнтература;

4) намѣрилъ и обнародвалъ най стари откъслеци отъ Дубровнишка художествена поезия отъ около 1420 год.;

5) академическа студия „Das christliche Elemente“ и пр.;

6) издалъ грамотитѣ отъ Албания;

7) къмъ българската история той се повръща съ статията си върху новооткрития въ Македония кирилски надписъ на царь Самуила отъ 993 г.;

8) тържествената му академическа рѣчь разглежда значението на Дубровникъ въ историята на срѣдньовѣковната търговия;

9) върху новото издание на законна на сръбския царь Стефанъ Душанъ отъ Ст. Новаковичъ Иречекъ написалъ рецензия, нарастнала отпослѣ въ цѣла студия;

10) очърталъ историята на остатъцитѣ изъ римското или по късно романското население въ градоветѣ на Далмация и неговото историческо отстжпване прѣдъ славянския елементъ;

11) описалъ срѣдневѣковната латинска и славянска канцелярия на Дубровнишката република;

12) заедно съ прочутия юристъ г. В. Богишичъ той издалъ не напечатания до тогава латински статутъ на града Дубровникъ отъ 1272 г., като го снабдилъ съ обширенъ уводъ, приложения и рѣчникъ;

13) заедно съ мюхенския византологъ проф. К. Крумбахеръ Иречекъ изработилъ проектъ за нова сбирка отъ срѣдневѣковни и новогръцки грамоти и др.

К. Иречекъ е билъ всѣкога високо цѣненъ отъ учения свѣтъ. Той е билъ редовенъ членъ на виенската и парижката академии; дописенъ членъ на академиитѣ въ Загребъ, Бѣлградъ, Будапеща, Петербургъ и Мюнхенъ, външенъ членъ на крал. чехско дружество на наукитѣ въ Прага и почетенъ членъ на българскитѣ: а) книжовно, б) славянско, в) археологическо дружество въ Софии на Матица сръбска въ Нови Садъ и на руския Археологически институтъ въ Цариградъ.

Късичкитѣ си бѣлѣжки за дѣйностьта на Д-ръ Иречекъ ще привършиме съ слѣдната харектеристика, която познатия Луи Леже дава за него. „Професоръ К. Иречекъ принадлежи къмъ *„династия отъ учени“*. Отъ дѣда си П. И. Шафарикъ и баща си Иос. Иречекъ, той наслѣди любовь къмъ науката и литературата, сржчность въ ученето езици, наклоность къмъ библиография, библиофилство и познанство съ цѣлата литература и техника“.

На свършване да благопожелаемъ Д-ръ Иречеку още дълги години животъ, който да посвѣти на науката.

Ст. Н. Л.

ХРОНИКА.

Юбилей на хърватския писатель Любомиръ Бабичъ *(Ксаверъ Шандоръ Джалски).*

На 26 октомврий м. г. сърбитѣ и хърватитѣ въ Загребъ отпразднуваха 20-годишнината отъ литературната дѣйность на бѣлѣжития съврѣмененъ хърватски писатель Л. Бабичъ.

Юбилярътъ бѣ поздравенъ отъ прѣдставителитѣ на сръбската и хърватската младежъ, хърватскитѣ литературни дружества и хърватската „Матица“, за които той не малко е работилъ. Значението на Бабича за хърватската литература е грамадно. Той се яви като примиритель на старото и новото поколения, въплотитель на народния духъ. За най-добри отъ неговитѣ романи се считатъ „U noći“ (Нощемъ) и „Osvit“ (Зора) въ които той пламенно проявява своитѣ славянофилски идеи. Много отъ неговитѣ произведения сѫ прѣведени на европейскитѣ езици. Бидейки проповѣдникъ на взаимната любовь между сърбитѣ и хърватитѣ, К. Джалски оказалъ и въ политическия животъ благотворно влияние върху своитѣ сънародници. Неговото перо не подбуждаше къмъ братска вражда, не раздухваше шовинизма и като най добра оцѣнка на неговата 20-годишна литературна и политическа дѣйность се явяватъ горещитѣ отзиви и поздравления изпратени до Бабича отъ останалитѣ южни славяни: българитѣ, сърбитѣ и словенцитѣ. Българското Славянско Благотворително Дружество поздрави чрѣзъ своя прѣдседатель съ особено писмо Г. Бабича по случай негова юбилей. На това поздравление Г. Бабичъ отговори съ слѣднето писмо:

Дворъ Гредице 4—17/XI 904.

До Господина С. С. Бобчевъ, Прѣдседатель на Славянското Благотворително Дружество и на Дружеството на Българскитѣ Публицисти,
Въ София

Високопочитаеми Господине!

Съ неизразима радость вземамъ перото въ рѫцѣ за да благодаря за любезнитѣ и добри пожелания по случай петдесетъ годишнината ми.

Тоя поздравъ особено ме радва, защото иде отъ Българска земя, иде отъ тамъ, дѣто съ утѣха виждаме, че и Славянинъ може нѣшо, че и той въ кратко врѣме е извършилъ и постигналъ много.

А че съ цѣла душа и съ всичко сърдце желая, щото братскиятъ Български народъ и за напрѣдъ така да постига своитѣ цѣли, това нѣма нужда да изтъквамъ изрично.

Разбира се, че българскиятъ народъ ще се приближава къмъ цѣлитѣ си най-сигурно, ако винаги, покрай своето българско знаме, държи сжщо тъй високо и славянския байракъ. Всѣкога и винаги трѣбва да имаме прѣдъ очи, че ще можемъ да запазимъ наша България, наша Сърбия, нашо Хърватско само тогава, ако бждемъ добри, рѣшителни и непоколебаеми Славяни. Вие като прѣдседатель на Славянското общество, най-добрѣ схващате правотата на думитѣ ми.

Като повтарямъ своята благодарность моля Ви. Високо почитаеми Господине, да я прѣдадете и на дружествата, на които сте прѣдседатель.

Съ изражение на високо къмъ Васъ почитание съмъ прѣданий

Л. Бабичъ Джалски.

На 2 февруарий т. г. Славянското благотворително дружество въ България избра Г. Л. Бабича за свой почетенъ членъ.

Паметникъ на Мицкевича въ Лвовъ. Въ Лвовъ е издигнатъ паметникъ на бѣлѣжития полски писатель Адамъ Мидкевичъ, авторътъ на „Панъ Тадеумъ“. На тържеството при откриването на този паметникъ, станало неотдавно, е присжтствувалъ и синътъ на Мицкевича, Владиславъ, който обикновено живѣе въ Парижъ.

Галицкиятъ сеймъ, въ желанието си да почете още единъ пжть паметьта и заслугитѣ на великия баща, рѣшилъ да се отпусне на сина пожизнена почетна пенсия отъ 4000 крони. За отбѣлѣзване е постжпката на малорускитѣ опозиционни депутати въ този случай; бидейки малцинство, а отъ друга страна нѣмайки нищо противъ отпущането тази пенсия, и не желаяйки да подадатъ гласоветѣ си заедно съ мнозинството, малорускитѣ депутати прѣди да настжпи момента за гласоподаването напущатъ залата на засѣданието единъ по единъ, по този начинъ прѣдложението за отпущането пенсията било прието едногласно.

Това поведение на малорускитѣ депутати е произвело най-добро впечатление на полското общество. Това послѣдньото обстоятелство нѣма съмнѣние чувствително ще усили отстжпчивостьта, която сеймътъ въ тази сесия взе да проявява досежно исканията на малоруситѣ

Общодостжпни университетски курсове въ Краковъ. Прѣди нѣколко години австрийското министер. на просвѣщението взело подъ свое покровителство тъй нарѣченитѣ „общедостжпни университетски курсове“ и прѣдвидѣло въ разходния си бюджетъ параграфъ за поддържането имъ и т. н. Сега вече почти въ всички градове, дѣто има университети, сж отворени такива курсове, които иматъ високата и блага цѣль — популяризиране на науката. Въ

Краковъ тѣзи курсове миналата година, като втора отъ отварянето имъ, се отворили съ подобаващата тържественость.

Споредъ отчета миналата година въ Краковъ биле прочетени 105 общедостѫпни лекции, — 78 въ Краковъ и 27 въ провинцията. На лекциитѣ присѫтствували 19350 слушатели — срѣдньо по 184 души на лекция. Прѣдъ видъ на такова голѣмо число слушатели, а сѫщо и по причина на това, че субсидията за тѣзи курсове била уголѣмена, управлението на курсоветѣ, рѣшило прѣзъ текущата година да ги разшири, а именно: въ Краковъ да се уредятъ не по малко отъ 100 лекции, а въ 12 разни града изъ провинцията да се организиратъ систематически курсове по 8 лекции въ всѣки. За да може още по-вече да се популязира науката, управлението на курсоветѣ намалило платата за входъ на лекция отъ 10 хелера (11 стот.) на 6 хелера; по този начинъ, работницитѣ и занаятчиитѣ ще могатъ да посѣщаватъ лекциитѣ.

Ако въ Галиция тѣзи курсове се субсидиратъ отъ министерството, не може ли да се направи подобно нѣщо и у насъ, дѣто нуждата отъ популяризирането на науката е толкова чувствителна?

„Чехската училищна матица и нѣмската преса. Въ послѣдньо врѣме нѣмската преса въ Австрия обърна своето внимание върху работенето на чехското просвѣтително дружество „чехска Матица“. Споредъ прѣсмѣтането на нѣмцитѣ „матицата“ сега издържа 47 дѣтски училища съ 3869 дѣца, 51 народни училища съ 118 отдѣления и 7490 ученика. „Матицата“ прѣзъ миналата година събрала до 525128 крони пожертвувания. „Ако сравниме тѣзи данни съ даннитѣ взети изъ отчета на нашето „Schulverein“, — казва единъ нѣмски вѣстникъ, — то ще видиме, че „Verein'а“ е събралъ за своитѣ училища съ 200000 кр. по малко отъ „Матицата“. И чехитѣ събраха толкова много, безъ да се гледа на това, че тѣ страшно пострадаха отъ икономическата криза. Тѣ сѫ получили много пожертвувания отъ Русия, Германия, Сърбия, Ромѫния, България, Франция и Америка. „А пъкъ ние сме много по-богати отъ чехитѣ“. — се провиква нѣмския вѣстникъ и продължава: „Ясно е, че ние загинваме (!) не отъ славянската мощъ, а отъ своя собственъ егоизъмъ и неразумие. „Narodni Listy“, като отбѣлязва съ гордость нѣмското прѣклонение прѣдъ силата на „Матицата“ прибавя отъ себе и нѣколко забѣлѣжки, които разкриватъ дѣйностьта на „Schulverein'а“ така, — споредъ думитѣ на вѣстника, — по голѣмата часть отъ доходитѣ на австрийския „Schulveren'“ се получаватъ изпратени отъ сумитѣ на германския „Schulverein“ и отъ пожертвуванията на такива „височайши“ пожертвуватели, какъвто е великия херцогъ Хесенски, братъ на руската императрица, който миналата година подарилъ на „Schulveréin“ 100000 марки, на Мекленбургъ — Шверинския херцогъ, който е разрѣшилъ въ неговитѣ владѣния да се събира „личенъ и съ блюда сборъ“ за поддържане на понѣмчващитѣ се училища и „Los von Rom Beweging“ въ съсѣдната съюзна държава.

Изъ Славянски вѣкъ № 88.

Чехскитѣ срѣдни учебни заведення. Органътъ на австрийското министерство на народното просвѣщение публикува данни за числото на ученицитѣ въ учебнитѣ заведения въ Австрия. Отъ тѣзи данни се вижда, че сега въ Чехия има 36 гимназии, отъ които 33 се издържатъ отъ държавата; има 23 реални училища, отъ които държавата издържа само 20. Много по злѣ стои работата въ Моравия: тамъ отъ 16 чехски гимназии само 11 сж държавни, а отъ 16 чехски реални училища държавата издържа само 2. А въ цѣлата Силезия за чехитѣ има само едно държавно срѣдньо учебно заведение — гимназията въ гр. Опава.

Но което е особено важно, казва „Nárondi Listy", то е, че чехскитѣ училища сж прѣпълнени съ ученици. Въ всѣки класъ има повече отъ 45—50 ученика. Числото на ученицитѣ въ срѣднитѣ училища било слѣднето: въ Чехия: повече отъ 10000 гимназисти и повече отъ 9000 реалисти; въ Моравия — повече отъ 5000 гимназисти и почти 5000 реалисти; въ Силезия — повече отъ 200 гимназисти. Тъй, че цѣлия чехски народъ сега има въ срѣднитѣ училища до 30000 свои дѣца (като въ това число не влѣзва числото на тѣзи дѣца, които се учатъ въ нѣмскитѣ срѣдни учебни заведения).

„Národni Listy", слѣдъ като разгледва въпроса, какво ще стане съ тѣзи младежи слѣдъ като свършатъ училището, дохожда до заключението, че сега чехитѣ сж заплашени отъ въпроса за ученъ пролетариатъ, който ще стане по страшенъ, когато напълно се осжществи стремежа на нѣмцитѣ да не допущатъ чехитѣ на служба въ нѣмски територии.

Ето защо на свършване органа на младочехитѣ прѣпорхчва да се обърне вниманне върху развиването на специалнитѣ, промишленитѣ и занаятчийскитѣ училища, дѣто би могли да постжпатъ дѣцата, за които сж станали тѣсни класическитѣ и реалнитѣ гимназии. При това въ областьта на промишленостьта и занаятитѣ позицинтѣ на чехитѣ се оказватъ по слаби отъ онѣзи на нѣмцитѣ: *„тамъ именно трѣбва да бждатъ насочени свободнитѣ чехски сили"*.

L.

КНИЖНИНА.

Възстанията на Българитѣ за освобождение отъ турското иго (1396—1877 год. (Отпечатъкъ отъ списанието „Задруженъ Трудъ", год. II, кн. X, XI и XII). Отъ полковникъ Краевъ. София, печатница „Св, София", 1904, 8ª стр. 83.

Това е една бесѣда, държана отъ автора въ началото на 1901 год. Както казва полковникъ Краевъ въ прѣдговора, тоя му трудъ е „введение" къмъ другъ още не напечатанъ такъвъ, който има за прѣдметъ българското опълчение. Идеята за написването тая книга възбудили у него нѣкои чужди автори, които сж на мнѣние, че „ние българитѣ не сме биле направили никакви опити за своето освобождение, че сме биле не тъй воинствени, както биле нашитѣ съсѣди ромжнитѣ, сърбитѣ и гърцитѣ", За да обори горньото погрѣшно мнѣние, при това и докачително за народното ни достолѣпие, авторътъ се заловилъ съ изучването българскитѣ възстания отъ окончателното падене на българското царство и до освободителната война". Както виждаме, при написването на тая книжка, авторътъ е движенъ отъ високопохвална и патриотическа идея. За да я осжществи поне удовлетворително, той много ровилъ и много работилъ.

Полковникъ Краевъ прослѣдява на късо само *по-главнитѣ и по-извѣстнитѣ* движения на българитѣ противъ турското иго, като раздѣля сжщитѣ движения на слѣдующитѣ три периода: I-й отъ окочателното поробване на българското царство отъ турцитѣ, до Отца Паисия, т. е. отъ 1396—1762 год.; II-й отъ Отца Паисия, до Кримската война, 1762 – 1853 год. и III-й отъ Кримската война, до Освободителната или до организирането на опълчението, 1853—1877 год. Въ рамкитѣ на тия три глави авторътъ повѣствува на кжсо върху всѣко едно възстание въ единъ хронологически редъ, като се ползува отъ най-първитѣ съчинения, наши и чужди. На мѣстѣ той изважда на яве забравени нѣща, прави допълнения къмъ нѣкои събития и се старае да бжде колкото е възможно по-точенъ. Като дохожда до най-послѣдньото — Априлското възстание, той е доста кратъкъ, макаръ върху него и да има най обширна литература. Но трѣбва да забѣлежимъ, че автора не пише история въ пъленъ смисъль на думата, а се стреми да изтъкне нашитѣ борби противъ суровия тиранинъ и нашитѣ жертви прѣдъ отечествения олтарь въ единъ периодъ отъ петь столѣтия. На редъ съ разнитѣ

възстания, той се докосва и до всички по стари войни противъ Турция, въ които нашия народъ е вземалъ участие. Извѣстно е, че колкото пжти Русия или нѣкоя съсѣдня намъ държава е воювала срѣщу полумѣсеца, винаги ний сме помагали.

Книжката на полковникъ Краева прѣдставлява най-вече интересъ въ послѣднитѣ си страници, дѣто разглежда участието на българитѣ въ Сръбско-Турската война въ 1876 год. Върху сжщото участие ний, може да се каже, имаме доста литература, но тя е изключително отъ мемоаренъ характеръ. Това сж книжкитѣ по дѣйностьта на разнитѣ чети во главѣ извѣстнитѣ български войводи Панайотъ Хитовъ, Хр. Н. Македонски, Филипъ Тотю и др. Понеже трудоветѣ отъ тоя родъ обематъ повечето откъслечни и лични работи, полковникъ Краевъ се е ползувалъ отъ тѣхъ твърдѣ малко. Той намѣрилъ богатъ материялъ въ единъ документъ, който се съхранява отъ много врѣме въ архивата на нашето военно министерство. Това е едно дълго писмо, съ дата 4-й февруарий 1883 г., адресирано до тогавашния воененъ министръ Генералъ-Майоръ Каулбарса въ София. Неговъ авторъ е извѣстния славянофилъ Владимиръ С. Ионинъ, почетенъ прѣдседателъ на послѣдния български централенъ революционенъ комитетъ въ Букурещъ прѣзъ 1875 г. Като такъвъ, тоя заслужилъ русинъ, е вземалъ най-живо участие въ организирането на нашитѣ доброволчески отряди въ сърбско-турската война сжщата година. Въ своето писмо Ионинъ говори много върху дѣйностьта на българитѣ по долината на Тимокъ и Морава, подъ общото началство на Генералъ Чернаева. Благодарение на тоя цѣненъ документъ, полковникъ Краевъ излага доста вѣрно и пълно участието на българитѣ въ сръбско-турската война въ 1876 год. Желателно е сжщиятъ документъ да се пази много и да се дава всѣкиму, който би пожелалъ да се ползува отъ него съ научна цѣль.

Въ заключение на своя трудъ авторътъ указва доста вѣрни мисли, като говори така: „Още веднага слѣдъ поробването на България и до Освободителната война, българитѣ безъ да гледатъ на обстоятелствата и обстановката, въ която се намирали, окржжени отъ всички страни съ турци, не изпускали пакъ нито единъ случай, за да възстанатъ за освобождението си, макаръ, че всѣко едно отъ тѣзи възстания имъ струвало разоряване и изселване на цѣли окржзи изъ отечеството". Както е извѣстно, Сърбия, Ромжния и Гърция се избавиха много по-рано отъ турското иго, но на това спомогна най-вече тѣхното географическо положение. Намирайки се въ силното Османско царство, българитѣ възставаха не веднажъ съ оржжие въ ржка, но не можеха да извоюватъ своята свобода.

Като сърадваме полковникъ Краева за тоя му трудъ, ще го подканимъ да побърза съ неговото продължение, което обѣщава да бжде по интересно.

Изобщо труда на тоя офицеръ е изложенъ систематически, чете се увлекателно и кждѣ свършека си съдържа нови нѣща. Липсва му едно съдържание на материала, което би улеснило ползуването отъ него.

Д. Уста-Генчовъ.

С. С. Бобчевъ. *Защо турската полиция закла два листа въ една моя книга прѣди 30 години.*

(Изъ „Цариградскитѣ ми спомени“ стр. 18).

Въ тѣзи си спомени нашия книжовникъ г. С. С. Бобчевъ, тогава студентъ въ медицината въ Цариградъ, разправя, какъ българското печатарско дружество „Промишление“ въ Цариградъ прѣзъ 1872 год. го натоварило да прѣведе отъ френски *„Пѫтуването около свѣта“* и че той не направилъ буквалень прѣводъ, а по скоро една компилация. Даденъ на цензурата рѫкописътъ билъ удобренъ и дружеството „Промишление“ го отпечатало. Слѣдъ отпечатването, обаче, на книгата, цензорътъ (г. Н. Михаиловски) забѣбѣжилъ, че въ книгата има пасажи, които могатъ да компрометиратъ положението му като цензоръ и които „не биле лишени отъ вредителность за държавата“. Оплашенъ отъ това, той още сѫщия день съобщилъ за горньото въ министерството на полицията и прѣпорѫчалъ „да се конфискуватъ всички отпечатини екземпляри и да се изрежатъ листоветѣ върху които сѫ отпечатани врѣдителнитѣ пасажи“. Полицията наистина конфискувала намѣренитѣ тамъ 2000 екземпляра, отъ които изрѣзала листоветѣ съдържаще врѣдителнитѣ пасажи и въ такова състояние повърнала екземляритѣ на печатницата.

Слѣдъ това авторътъ описва арестуването му въ медицинското училище, изслѣдването му отъ директора на училището, министра на полицията и най-сетнѣ отъ сѫдебния слѣдователь. Това разкарване, изслѣдване се продължавало непрѣкъснато чакъ до 1875 год., което принуждава автора да напусне Цариградъ и да забѣгне въ Русия, но за това нѣщо авторътъ се обѣщава да поговори въ друга часть на своитѣ спомени. Книгата е написана съ лекъ езикъ и се чете съ увлечение. Ползуваме тука отъ случая да замолиме всички дѣйци по нашето възраждание да побързатъ съ написването своитѣ *„спомени“*, които ще бѫдатъ градива върху които ще се построи и пише бѫдещата наша история; тѣ сами не могатъ да си прѣдставятъ какъвъ голѣмъ интересъ прѣдставляватъ тѣзи *„спомени“* за сегашното поколение, не запознато съ условията въ които тѣ е трѣбвало да работятъ. А особено пъкъ дѣйцитѣ по черковното ни освобожденне, които и тъй сѫ станали малко и постоянно редѣятъ, трѣбва да напишатъ своитѣ *„спомени“*, тъй като историческитѣ материяли за оная епоха и тъй сѫ редки. Ако има едно чисто национално българско дѣло, то е именно нашето черковно освобождение, за това трѣбва да бѫде описано и най пълно.

Прѣпорѫчваме брошурката най горещо.

Ст. Н. Л.

СПИСЪКЪ
на
Г. Г. ЧЛЕНОВЕТѢ НА СЛАВЯНСКОТО БЛАГОТВОРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
ВЪ БЪЛГАРИЯ ПРѢЗЪ 1904 ГОД.

Почетенъ Прѣдседатель

НЕГОВО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО

ФЕРДИНАНДЪ I.

БЪЛГАРСКИ КНЯЗЬ.

А.

Почетни Членове:

НЕГОВО СИЯТЕЛСТВО

ГРАФЪ НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧЪ ИГНАТИЕВЪ

2. А. Будиловичъ
3. Т. Д. Флорински
4. Н. В. Кораблевъ
5. Платонъ Андрѣевичъ Кулаковски
6. Д-ръ Н. Вергунъ
7. А. А. Башмаковъ
8. Маринъ Дриновъ
9. Тодоръ Николаевичъ Минковъ
10. М. Дж. Миличевичъ
11. Н. В. Прѣосвещенство Митрополитъ Щросмайеръ
12. Д-ръ Алфредъ Рудолфъ
13. А. Райнвардъ
14. Д-ръ Константинъ Иречекъ
15. Алдолфъ Черни
16. Христо Г. Дановъ
17. Генералъ-Адютантъ Алексѣй Николаевичъ Куропаткинъ
18. Д-ръ Люборъ Нидерле
19. Любомиръ Бабичъ
20. Генералъ Сава Груичъ
21. А. Ашкерцъ и
22. Генералъ отъ инфатерiи Андрѣй Андрѣевичъ Боголюбовъ

В.

Спомагателни членове:

Негово Високопрѣосвещенство Софийски Митрополитъ Партений,

Негово Високопрѣосвещенство Сливенски Митрополитъ Гервасий.

Генералъ-Майоръ Гриневичъ,

Григорий Висарионовичъ Комаровъ,

Артуръ Ивановичъ Черепъ-Спирдовичъ,

Капитанъ Николай Константиновичъ Демидовъ,

Георги Шоповъ и

Сава Паница.

В.

ДѢЙСТВИТЕЛНИ ЧЛЕНОВЕ:

№ по редъ	Име и фамилия	№ по редъ	Име и фамилия
1	Апостоловъ Костантинъ	36	Бъндевъ Петръ
2	Апостоловъ К. Свещеникъ	37	Банчевъ Станью
3	Антикаровъ Никола	38	Балевъ Якимъ
4	Атанасовичъ Любомиръ	39	Блажевъ Иванъ
5	Ангелиевъ К. Д.	40	Босниевъ Иванъ
6	Атанасовъ Спиро	41	Божиновъ К. Иванъ
7	Атанасовъ Спиро	42	Блъсковъ запас. генералъ
8	Андрѣевъ Иванъ	43	Богдановъ Теофилъ
9	Ангедовъ Янаки	44	Бабукчиевъ
10	Абаджиевъ Недю	45	Зербенко Кирилъ
11	Антоновъ Михаилъ	46	Бояджиевъ Недѣлко
12	Алексиевъ Атанасовъ К.	47	Бакаловъ Георги
13	Азмуковъ Савва	48	Бакаловъ Иоакимъ
14	П. Мусевичъ Бориковъ	49	Бъазитовъ П.
15	Бъчваровъ Г. Христо	50	Баталовъ
16	Бъчварова Хр. Надежда	51	Брожка Иванъ
17	Байновъ Димитъръ	52	Бъчваровъ Н
18	Бѣлелиевъ Иванъ	53	Вълчевъ Димитръ
19	Байчевъ зап. подполковн.	54	Величковъ В.
20	Бабиновъ Христо	55	Вълковъ Стефанъ
21	Братоевъ Златанъ	56	Владикинъ
22	Бениневъ Недко	57	Веновъ Д. Илия
23	Бахаровъ Димитъръ	58	Вичевъ Л.
24	Божиновъ П. Иванъ	59	Грозданов К. Свещеникъ
25	Бруха Иванъ	60	Глиманъ Р.
26	Бобчевъ С. Стефанъ	61	Гладиевъ Т. Тодоръ
27	Банковъ Георги	62	Гавриловъ Григоръ
28	Баджовъ Панталей	63	Гошовъ Апостолъ
29	Балабановъ Тодоръ	64	Грушлиевъ Атан.
30	Богдановъ Никола	65	Георгиевъ Христо
31	Беневъ Найденъ	66	Гюзелева Стефанка
32	Брадински Д.	67	Гезеровъ Ив.
33	Бацовъ Мирчо	68	Гължбаровъ Паскалъ
34	Бацовъ А. Владимиръ	69	Гешевъ Ев. Иванъ
35	Бацовъ К. Антонъ	70	Георгиевъ Иванъ

№ по редъ	Име и фамилия
71	Георгиевъ Ангелъ
72	Генералъ Паприковъ
73	„ Бочевъ
74	Гелевъ Василъ
75	Гладиевъ Григоръ
76	Георговъ Георги
77	Георгиевъ Владимиръ
78	Георгиевъ Владимиръ
79	Георгиевъ Михалаки
80	Гор новъ Ангелъ
81	Георгиевъ Николачко
82	Гящевъ Иванъ
83	Гешевъ Христо
84	Говедаровъ Иванъ
85	Грозевъ Ив.
86	Гиневъ С. Г.
87	Генадиевъ Харитонъ
88	Гювелевъ Иванъ
89	Геровъ Евлоги
90	Григорчевъ Петъръ
91	Григорчевъ
92	Гешовъ С. Д
93	Груевъ А.
94	Грековъ Г. Михаилъ
95	Гудевъ Ив
96	Гешевъ Ст. Ив.
97	Д ръ Елиазовъ
98	Добревъ Недѣлко
99	Друмевъ В.
100	Донковъ Г. Донко
101	Дамяновъ Павелъ
102	Даскаловъ Димитъръ
103	Д-ръ Кирановъ
104	Димитриевъ Р. Полков.
105	Д-ръ К Вачевъ
106	Дуковъ Атанасъ
107	Дѣлчевъ Иванъ
108	Диновъ Георги
109	Димчевъ Иванъ
110	Д-ръ Семеновъ
111	Джаяговъ Ив.
112	Д-ръ Ивановъ С Н.
113	Донковъ Никола
114	Драндаровъ Антонъ
115	Д-ръ Владевъ
116	Драндаровъ Вл.
117	Дамяновъ К. Вл.
118	Д-рь Г Н. Златаровъ
119	Д-ръ Колушевъ
120	Дългомановъ Ст.
121	Дръ Поповилиевъ
122	Д ръ Ивановъ Мих.
123	Д ръ Богомилъ Беронъ
124	Д-ръ Панчевъ
125	Дяченъ Борисъ
126	Д ръ Ораховацъ
127	Д-ръ Емануиловъ
128	Дрѣнковъ
129	Д-ръ Петковичъ Я.
130	Д-ръ Русевъ М.
131	Дяковичъ В.
132	Димчевъ Р.
133	Д-ръ Калинковъ
134	Д ръ Стамболски
135	Д ръ Бончевъ Г.
136	Д ръ Янковъ
137	Д ръ Нешовъ
138	Дичевъ П.
139	Д-ръ Симеоновъ Мар.
140	Д-ръ Докторовъ Хр.
141	Д-ръ Бочаровъ
142	Д ръ П. Сокеровъ
143	Драгневъ К. Х.
144	Д-ръ Моловъ Д.
145	Д-ръ Доневъ Ст.
146	Д ръ Ивановъ Т.
147	Д-ръ Сърмаджиевъ
148	Д ръ Кацаровъ
149	Дяивговъ
150	Д ръ Бѣлопитовъ
151	Д-ръ Кировъ Д.
152	Добруски В.
153	Едровъ Клим.
154	Енчевъ Алек.
155	Енчевъ Еню

№ по редъ	Име и фамилия	№ по редъ	Име и фамилия
			Каранфиловичъ Н.
155	Живковъ К. Капит.	197	Каранфиловичъ Д.
156	Желевъ Майоръ	198	Кацаровъ Ив.
157	Желѣвковъ Иванъ	199	Костовъ Ст.
158	Заимовъ Стоянъ	200	Кожухаровъ Коста
159	Захей Я. С	201	Колчаковъ Илия
160	Зедничекъ Ив.	202	Калмповъ Мих.
161	Заимова Госпожа	203	Кочевъ Т. Янко
162	Зографски Петъръ	204	Капит. Куцаровъ
163	Згуревъ Георги	205	Караджовъ Русе
164	Загорски Поруч.	206	Кабакчиевъ Геор.
165	Златарски Н. В.	207	Кертевъ Геор.
166	Златинъ Н. Иванъ	208	Кирковъ Евст.
167	Занковъ Г. Хр.	209	Киселовъ Ил.
168	Иосифъ Архимав.	210	Косовски Генко
169	Ивановъ Хр.	211	Консуловъ Стефанъ
170	Ивановъ Минко	212	Карахордиевъ Полков.
171	Ивановъ Никола	213	Кисовъ Ст.
172	„ Тошо	214	Калчевъ Ив. Христовъ
173	„ Д Ив.	215	Каранджуловъ Ив.
174	„ Асѣнь	216	Кожухаровъ Бел.
175	Икономовъ Т.	217	Лопатаровъ Н. Анд.
176	Ивановъ Ан.	218	Лѣпавцовъ Ник.
177	„ Никол.	219	Лафчиевъ Ст.
178	Икономовъ Геор.	220	Лазаровъ Архит.
179	Ивановъ П. Димит	221	Митовъ Анаст.
180	Иосифовъ Д.	222	Манчевъ Е. Михаилъ
181	Иеромон. Климентъ	223	Миладиновъ Кл.
182	Йончевъ Х. Никола	224	Митрошиновъ П. Я.
183	Йермаршъ Каралъ	225	Михаиловъ Ст. Мих.
184	И кровъ Тодоръ	226	Мариновъ Ив. Вел.
185	Иеромон. Атанаси	227	Мечкаровъ Цвѣт.
186	Ивановъ Полков.	228	Маляковъ Кост.
187	„ Юр.	229	Марковъ Ан.
188	„ М.	230	Младеновъ Г.
189	„ Чор. Ив. Пенчо	231	Минчевъ Иосифъ
190	Куртевъ Илия	232	Мулешковъ Ан.
191	Ковачевъ А. Геор.	233	Мариновъ Цонко
192	Кадела И.	234	Мангачевъ Петко
193	Кръстевъ М.	235	Мановъ Никола
194	Касяровъ Борисъ	236	Михаиловъ Григоръ
195	Карастояновъ Д.	237	Милчевъ Г. Спасъ
196	Кутинчевъ К.	238	Матовъ Алекси

№ по редъ	Име и фамилия	№ по редъ	Име и фамилия
239	Мариновъ Димитъръ	281	Науковъ Геор.
240	Мизовъ Григоръ	282	Орловъ Димитъръ
241	Малковъ К Тома	283	Петрунсвъ Г.
242	Мизовъ Наумъ	284	Партений Митрополитъ.
243	Мораненовъ Лука.	285	Петровъ Никола (шивачъ)
244	Матовъ Славейко	286	Прошекъ Богданъ
245	Митовичъ В.	287	Поповъ Д. Матея
246	Младеновъ Матея	288	Петровъ Янко
247	Маноловъ Анд.	289	Петровъ П. Ат.
248	Матовъ Никола	290	Панайотовъ Г. Ив.
249	Матѣевъ Мицко	291	Петровъ Никола
250	Мизовъ К.	292	Помаковъ Рад.
251	Морфовъ Хр. Майоръ	293	Пешовъ Н. Иванъ
2ꞁ2	Момчиловъ П.	294	Пантофчийски Никола
253	Михойловски Борисъ	295	Петровъ Георги
254	Малчевъ В.	296	Поповъ Ан.
255	Мариновъ Д.	297	Попова Ана
256	Маринополски Ив. Д.	298	Попова Аделина
257	Михаиловъ П.	299	Пачеджиевъ Юрданъ
258	Митовъ А.	300	Пинтевъ Григоръ
259	Мариновъ Ив. Т.	301	Панчевъ В.
260	Минчовъ П.	302	Поповъ Ат.
261	Мариновъ Д.	303	Поповъ Хр.
262	Минчевъ М. Ив.	304	Паралинговъ капитанъ
263	Надерни Т.	305	Парталевъ Г. Ан.
264	Несторовъ Ив.	306	Правчовъ Г. Д-ръ
265	Ножаровъ А. Геор.	307	Падаровъ К.
266	Николаевъ Н.	308	Пѣевъ Геор.
267	Науновъ Іор.	309	Пенчевъ Ф.
268	Николовъ Кирко.	310	Робевъ Иванъ
269	Недевъ Христо	311	Риболовски Дончо
270	Николовъ Василъ	312	Рилски Игнатъ Отецъ
271	Начевъ Ник ла	313	Робевъ Д. Ал.
272	Немечекъ Францъ	314	Ризовъ Н.
273	Найденовъ Григоръ	315	Сватовски Христо
274	Неновъ Поруч.	316	Савовъ К.
275	Никовъ Н.	317	Стефановичъ М.
276	Ненчевъ Ал.	318	Стоевъ Петръ
277	Нойковъ М. П.	319	Стояновъ Коста
278	Нейчевъ Полихронъ	320	Стояновъ Пав.
279	Нейковъ Т. капиг.	321	Сжселовъ Димит.
280	Никифоровъ Д. Г.	322	Стояновъ Пенчо
	Николовъ Георги		Паунинъ Д.

№ по редъ	Име и фамилия	№ по редъ	Име и фамилия
323	Спространовъ Кл.	365	Цончевъ Иванъ
324	Спространовъ Ефтимъ	366	Цавковъ Недю
325	Стояновъ В. Д	367	Цоневъ А Ив.
326	Стояновъ Кир	368	Цановъ Пен.
327	Свещ. А. Рамадановъ	369	Цоловъ Илия
328	Свмидова С. Госпожа	370	Цвѣтковъ К.
329	Симидовъ Юр.	371	Цонаковъ Ефстати
330	Свещ П. Петрушевъ	372	Чавдаровъ Ив.
331	Стояновъ Т.	373	Чукурлиевъ Ив.
332	Стоиловъ Добри	374	Черневъ П. Салчо
333	Стефановъ М.	375	Чинковъ Г. Кост.
334	Симеоновъ В. Сим.	376	Чохаджиевъ Кост.
335	Соколовъ Хр. Ил.	377	Шишеджиевъ М. Н.
336	Соколовъ Хр. Свѣтоваръ	378	Шипчановъ П.
337	Сарафовъ Ст.	379	Шурб новъ К.
338	Тодоровъ П. Милут.	380	Щърбановъ Цв.
339	Томовъ Ф.	381	Шаричъ Юри
340	Трупчиевъ Юр.	382	Яблански М. Д.
341	Тъпчилещовъ Петко	383	Янчевъ Г. Петъръ
342	Тодоровъ Хр.	384	Яковлевъ Димитръ
343	Трайковъ Д.		**Айтосъ.**
344	Тодоровъ М. прѣдпр.		
345	Теофилактъ Архиман.	385	Свещ. М. С. Бъчваровъ
346	Тауковъ Митко	386	„ Г. Юрдановъ
347	Топаловъ Ал.	387	„ Д. Тупуровъ
348	Тодоровъ Т.	388	„ А Дяковъ
349	Тодоровъ П.		**Бѣлоградчикъ.**
350	Тошковъ Д.		
351	Туцичъ С.	389	Свещ. Георги Поповъ
352	Таневъ Илия	390	„ Ст. Цвѣтковъ
353	Тръпчевъ Ан.	391	„ Ив. Живковъ
354	Унтербергъ Ант. Геор.	392	„ Г. Пунчевъ
355	Харизановъ Хр.	393	„ Никола Петковъ
356	Холичевъ Спиро	394	„ Игн. Първановъ
357	Хаджиевъ Т. Спасъ	395	„ В. П Ивановъ
358	Хорейши Ото	396	„ Вас. Георгиевъ
359	Храновъ В. Д.	397	Подпол. Мамарчевъ
360	Хаджиевъ Т. Ив.		**Бургасъ.**
361	Филиповъ Ат.		
362	Франгя Ан.	398	Протоиер. К. Христовъ
363	Филевъ Н. Ф.	399	Свещ. Д. п. Атанасовъ
364	Факировъ Хр. Тодоръ	400	„ Ст. Ивановъ

№ по редъ	Име и фамилия
401	„ Хр. Димитровъ
402	„ Ив. Коларовъ
403	„ Тод. Калачовъ
404	„ Ив. Филиповъ
405	„ Ат. п. Андоновъ
406	„ Ст. П. Атанасовъ
407	„ Тома Поповъ
408	„ Кост. Яневъ
409	„ Димо Николовъ
410	„ Ст Андрѣевъ
411	„ Ил. Стояновъ
412	„ Кузма Кировъ
413	Капитанъ Неновъ
414	Никола Ставревъ
	Берковица.
415	Подпол. Карастояновъ
	Б. Слатина.
416	Марко Георгиевъ
	Видинъ.
417	Ванко Джоновъ
	Д-ръ Д. Димитровъ
	Петъръ Цановъ
418	Ал. М. Филиповъ
419	Тома Лозановъ
420	Иванъ Живковъ
421	Георги Добриновичъ
422	Николай Пановъ
423	Георги Кърпачевъ
424	Ив. Н. Марковъ
425	Велко Върбановъ
426	Тод. Хаджи Цановъ
427	Ив. Костадиновъ
428	Ст. Милошевъ
429	Хр Н. Мутафчиевъ
430	Т. Ганчевъ
431	С. П. Велчевъ
432	П. Илиевъ
433	М. З. Бояджиевъ
434	Бою Ивановъ

№ по редъ	Име и фамилия
435	Ст. Витски
436	Н. Поповъ
437	Ст. Хаджиевъ
438	Свещ. В. Поповъ
439	Капитанъ П. Георгиевъ
440	Поручикъ Николаевъ
	Варна.
441	Запас. Майоръ П. Анчевъ
442	Ангелъ Д. Данчевъ
443	Илия Шиваровъ
444	Д-ръ Вл Руменовъ
445	Капит. I рангъ Пишонъ
446	Мичманъ Димитровъ
447	Електр. Велчевъ
	Вратца.
448	Капит. Т. Продановъ
449	„ С. Николовъ
450	„ Д Аврамовъ
451	Поруч. Хр. Георгиевъ
452	Подпор. Вълнаровъ
	Добричъ.
453	Райко Цончевъ
	Дубница.
454	Свещ. Г. Драгановъ
455	„ Христо Стойчевъ
456	„ С. Хр. Коцевъ
457	„ Н Ивановъ
458	„ Д. Н. Райковъ
459	„ Хр. Марковъ
460	Свещ. Ив. Дойчевъ
461	„ В. Петрунчевъ
462	„ Хр. Митовъ
463	„ Игн. Димитровъ
464	„ К. П. Михаиловъ
465	„ Хр Наковъ
466	„ С. Радоевъ
467	Капит. Куцаровъ
468	Ник. Шишеджиевъ

№ по редъ	Име и фамилия
	Елешница.
469	Иером. х. Иоакимъ
	Казжлъ Агачъ.
470	Свещ. Вър. Г. Върбановъ
471	Георги Поповъ
	Кюстендилъ.
472	Г. Златевски
473	Арх. З П. Петровъ
474	Юр. Тошевъ
475	Стафанъ Гучевъ
476	А Бадевъ
477	Ив. Самарджиевъ
478	Д-ръ Градинаровъ
479	Свещ. Хр П. Павловъ
480	Кар. Георгиевъ
481	Г. Бояджиевъ
482	Хр. Ив. Тапковъ
483	К Бързачки
484	Ст. Алексовъ
485	Д-ръ П. Цоневъ
	Казанлъкъ.
486	Г-жа Ст. Д Папазова
487	Капит. Велчевъ
488	Подпор. Вл. Павлевъ
	Кавакли.
489	Иконимъ Атанасий
490	Свещ. Мих. Николовъ
491	„ Мир. Костовъ
492	„ Хр. Нейковъ
493	„ Ив. Добровъ
494	„ Мих Златевъ
495	„ Ат. Георгиевъ
496	„ Ив. Д. Поповъ
497	„ Дим. Атанасовъ
498	„ Ат. Сжбевъ
499	„ Желѣзко Тодоровъ
500	„ Никола Йовчевъ

№ по редъ	Име и фамилия
501	„ Дим Зенгиневъ
502	„ Василъ Поповъ
503	„ х. Мих. Н. Поповъ
504	Протоер. Ив. Поповъ
505	„ Георги Николовъ
506	Свещ. Хаджи Ив. Поповъ
507	„ Димитъръ Петровъ
508	„ Ангелъ Асаклиевъ
509	„ Хр. Ралевъ
510	„ Хр Тодоровъ
511	„ Велю Георгїевъ
512	„ Мих. Инджовъ
513	„ Дим. Атанасовъ
514	„ Ст. П. Андоновъ
515	Антонъ Цоневъ
516	Ат. Т. Коларовъ
517	Ав. П. Николовъ
518	Янчо Паловъ
519	Ат. П. Николовъ
520	Никола Даскаловъ
521	Георги П. Мариновъ
522	Ат. П. Димитровъ
523	Хр Д Чолаковъ
	Ломъ.
524	Д-ръ Д. Георгиевъ
525	Поруч. Трифуновъ
526	Подпор. Генчевъ
	Ловечъ.
527	Митрополитъ Максимъ
528	Свещ. Ев. П. Стефановъ
529	„ Ив. Янковъ
530	„ Фил. Русиновъ
531	„ Георги Антиповъ
532	Ник Ивановъ
533	„ Иванъ Г. Милевъ
534	„ Цако П. Петковъ
535	„ Хер. Русевъ
536	„ Ат. Мартиновъ
537	„ Дим. Митовски
538	„ Петръ К. Драгановъ

№ по редъ	Име и фамилия
539	„ Ив. Стояновъ
540	„ Ст. Андрѣевъ
541	„ Тома Стояновъ
542	„ Петъръ П. Косговъ
543	„ Ст. П. Дим тровъ
544	„ Василъ Йончовъ
545	„ Ст. П. Стефановъ
546	„ Ст. Станевъ
547	„ Ник. Христовъ
548	Свещ. В Ив. Каравасилевъ
549	„ Хр. Петровъ
550	„ Ил. П Михаиловъ
551	„ Дим. Илиевъ
552	„ Георги П. Горненски
553	„ Петръ Райковъ
554	„ Иванъ Христовъ
555	„ Петко Койчевски
556	„ Ст. Ив. Унгоровъ
557	„ Петръ Миковъ
558	„ Тод. П. Вашевъ
559	„ Тр. М. Ковачевъ
560	„ Ив. Стояновъ
561	„ Петръ Станевъ
562	„ Ив. Д. Пѣевски
563	„ Мар. Д. Аджановъ
564	„ Пав. В. Чернокожевъ
565	„ Мар. М. Кацарски
	Никополъ.
566	Свещ. Теод. Кралевъ
567	„ Вас. Градинаровъ
568	„ Мих. Дюлгеровъ
569	„ Христо Булевъ
570	„ Матей Петковъ
571	„ Мих. П. Стефановъ
572	„ Дам. Димитровъ
573	„ Ст. П. Радуловъ
574	„ Енчо Ивановъ
575	„ Руси Хр. Нешковъ
576	„ Тод. В. Поповъ
577	„ Дим. Поповъ
578	„ Ст. Димитровъ
579	„ Ник. Митевъ
580	„ Сим Данчевъ
581	„ Мар. п. Радуловъ
582	„ Цв. П. Димитровъ
583	„ Хр. Синджерлиевъ
584	„ Никола П. Поповъ
585	„ С. Пенчевъ
586	„ Ив. Хайверковъ
587	„ Алек. Мариновъ
588	„ Кр. Чепановъ
589	„ Иг. Димитровъ
590	„ Вл. Поповъ
	Нова Загора.
591	Полковникъ Диковъ
592	„ Драгиевъ
593	Подпол. Стояновъ
594	Майоръ Мариновъ
595	Капит. Юшеклийски
596	„ Хр. Рашевъ
597	„ П Момчиловъ
598	Сан. пор. Д ръ Теодоровъ
599	Майоръ Шапкаровъ
600	„ Трифуновъ
601	Капит Джамбазовъ
602	„ Коларовъ
603	„ Чолаковъ
604	„ Трифуновъ
605	„ Гаруфоловъ
606	„ Дончевъ
607	„ Драсовъ
608	Поруч. Парашкевовъ
609	„ Цоневъ
610	„ Николовъ
611	Капелмейсторъ Сербезовъ
	Орхание.
612	Свещ Георги П. Димитровъ
613	„ Илия Пѣевъ
614	„ Василъ Миновъ
615	„ Тодоръ Василиевъ
616	„ Петръ Цановъ

№ по редъ	Име и фамилия
617	„ Тодоръ Коловъ
618	„ Иванъ Николовъ
619	„ Георги П. Ангеловъ
620	„ Ст. Велчевъ
621	„ Цв. Алексиевъ
622	„ Лазаръ Тодоровъ
623	„ Николай Вешовъ
624	„ Ив. Златьовъ
625	„ Ив. П. Георгиевъ
626	„ Ив. П. Ниновъ
627	„ Ст. В. Поповъ
628	„ Н. П. Георгиевъ
629	„ Ив. П Илиевъ
630	„ Мих. Стояновъ
631	„ Геор. Д. Грънчаровъ
632	„ Ник. Атанасовъ
633	„ Ник. П. Поповъ
634	Д-ръ Кр Михаиловски
635	Майоръ Антоновъ
	Орѣхово.
636	Иванъ Николовъ
637	Ив. Димитровъ
638	П Г Драмански
639	Д. Гарвановъ
640	К Миячевъ
641	П. Зайковъ
642	К. Ив. Фичевъ
643	М. Ничовъ
644	Д-ръ Т. Басарабовъ
645	Н П. Туйковъ
646	Пею Ниновъ
647	Т. Атанасовъ
648	Д-ръ Тъшковъ
649	Ив Марковъ
650	Д-ръ Телчаровъ
651	Ал Цв. Радуловъ
652	Вангелъ Георгиевъ
	Пирдопъ.
653	Свещ. Сава П. Стояновъ
654	„ Георги Ефтимовъ
655	„ Хар. Ивановъ
656	„ Петко Симеоновъ
657	„ Захарий П. Ивановъ
658	„ Сим. П. Михаиловъ
659	„ Нед. Златановъ
660	„ Ст. Чобановъ
661	„ Б. Ив. Добревъ
665	„ Хар. П. Овчаровъ
663	„ Рашко Стояновъ
564	„ Тома Бѣлчевъ
665	„ Кос. П. Андрѣевъ
666	„ Прот. Ив. П. Недѣлковъ
	Пещера.
667	Свещ. В. И. Караджовъ
	Плѣвенъ
668	Кр. Ножаровъ
669	Поднор. Грънчаровъ
	Разградъ.
670	Свещ. Ан. Поповъ
671	„ Георги Илиевъ
672	„ Ст. Недевъ
673	„ Руси Ивановъ
674	„ Илия Б. Чорсковъ
675	„ Илия П. Тодоровъ
676	„ Стефанъ Коевъ
677	„ Никола Станевъ
678	„ Петъръ Нешевъ
679	„ Иванъ Бѣлински
680	„ Сим. Петровъ
681	„ Юр. Райковъ
682	„ Василъ Стояновъ
683	„ Т. Драгостиновъ
684	„ Мар. Ив. Поповъ
685	„ Ив. Б. Цокевъ
686	„ Кр. Ахчаковъ
687	„ Иванъ Николовъ
688	„ Маринъ П. Петровъ
689	„ Димитъръ Ив. Гатевъ
690	„ Бончо Николовъ

№ по редъ	Име и фамилия
539	„ Ив. Стояновъ
540	„ Ст. Андрѣевъ
541	„ Тома Стояновъ
542	„ Петъръ П. Косговъ
543	„ Ст. П. Дим тровъ
544	„ Василъ Йончовъ
545	„ Ст. П. Стефановъ
546	„ Ст. Станевъ
547	„ Ник. Христовъ
548	Свещ. В Ив. Каравасилевъ
549	„ Хр. Петровъ
550	„ Ил. П Михаиловъ
551	„ Дим. Илиевъ
552	„ Георги П. Горненски
553	„ Петръ Райковъ
554	„ Иванъ Христовъ
555	„ Петко Койчевски
556	„ Ст. Ив. Унгоровъ
557	„ Петръ Миковъ
558	„ Тод. П. Вашевъ
559	„ Тр. М. Ковачевъ
560	„ Ив. Стояновъ
561	„ Петръ Станевъ
562	„ Ив. Д. Пѣевски
563	„ Мар. Д. Аджановъ
564	„ Пав. В. Чернокожевъ
565	„ Мар. М. Кацарски
	Никополъ.
566	Свещ. Теод. Кралевъ
567	„ Вас. Градинаровъ
568	„ Мих. Дюлгеровъ
569	„ Христо Булевъ
570	„ Матей Петковъ
571	„ Мих. П. Стефановъ
572	„ Дам. Димитровъ
573	„ Ст. П. Радуловъ
574	„ Енчо Ивановъ
575	„ Руси Хр. Нешковъ
576	„ Тод. В. Поповъ
577	„ Дим. Поповъ
578	„ Ст. Димитровъ
579	„ Нид. Митевъ
580	„ Сим Данчевъ
581	„ Мар. п. Радуловъ
582	„ Ц. П. Димитровъ
583	„ Хр. Синджерлиевъ
584	„ Никола П. Поповъ
585	„ С. Пенчевъ
586	„ Ив. Хайверковъ
587	„ Алек. Мариновъ
588	„ Кр. Чепановъ
589	„ Иг. Димитровъ
590	„ Вл. Поповъ
	Нова Загора.
591	Полковникъ Димовъ
592	„ Драгиевъ
593	Подпол. Стояновъ
594	Майоръ Мариновъ
595	Капит. Юшеклийски
596	„ Хр. Рашевъ
597	„ П Момчиловъ
598	Сан. пор. Д ръ Теодоровъ
599	Майоръ Шапкаровъ
600	„ Трифуновъ
601	Капит Джамбазовъ
602	„ Коларовъ
603	„ Чолаковъ
604	„ Трифуновъ
605	„ Гаруфоловъ
606	„ Д нчевъ
607	„ Драсовъ
608	Поруч. Парашкевовъ
609	„ Ц невъ
610	„ Николовъ
611	Капелмейсторъ Сербезовъ
	Орхание.
612	Свещ Георги П. Димитро
613	„ Илия Пѣевъ
614	„ Василъ [illegible]
615	„ Тод
616	„ Пе

№ по редъ	Име и фамилия
617	„ Тодоръ Коловъ
618	„ Иванъ Николовъ
619	„ Георги П. Ангеловъ
620	„ Ст. Велчевъ
621	„ Цв. Алексиевъ
622	„ Лазаръ Тодоровъ
623	„ Николай Вешовъ
624	„ Ив. Златьовъ
625	„ Ив. П. Георгиевъ
626	„ Ив. П. Ниновъ
627	„ Ст. В. Поповъ
628	„ Н. П. Георгиевъ
629	„ Ив. П Илиевъ
630	„ Мих. Стояновъ
631	„ Геор. Д. Грънчаровъ
632	„ Ник. Атанасовъ
633	„ Ник. П. Поповъ
634	Д-ръ Кр Михаиловски
635	Майоръ Антоновъ
	Орѣхово.
636	Иванъ Николовъ
637	Ив. Димитровъ
638	П Г Драмански
639	Д. Гарвановъ
640	К Минчевъ
641	П. Зайковъ
642	К. Ив. Фичевъ
643	М. Ничовъ
644	Д-ръ Т. Бисарабовъ
645	Н П. Туйковъ
646	Пею Ниновъ
647	Т. Атанасовъ
648	Д-ръ Ташковъ
649	Ив Марковъ
650	Д-ръ Телч[illegible]
651	Ал Ца Р[illegible]
652	[illegible]

№ по редъ	Име и фамилия
655	„ Хар. Ивановъ
656	„ Петко Симеоновъ
657	„ Захарий П. Ивановъ
658	„ Сим. П. Михаиловъ
659	„ Нед. Златановъ
660	„ Ст. Чобановъ
661	„ Б. Ив. Добревъ
665	„ Хар. П. Овчаровъ
663	„ Гашко Стояновъ
564	„ Тома Бѣлчевъ
665	„ Кос. П. Андрѣевъ
666	„ Прот. Ив. П. Недѣлковъ
	Пещера.
667	Свещ. В. И. Караджовъ
	Плѣвенъ
668	Кр. Ножаровъ
669	Подпор. Грънчаровъ
	Разградъ.
670	Свещ. Ан. Поповъ
671	„ Георги Илиевъ
672	„ Ст. Недевъ
673	„ Руси Ивановъ
674	„ Илия Б. Чорсковъ
675	„ Илия П. Тодоровъ
676	„ Стефанъ Коевъ
677	„ Никола Станевъ
678	„ Петъръ Нешевъ
679	„ Иванъ Бѣлински
680	„ Сим. Петровъ
681	„ Юр. Райковъ
682	„ Василъ Стояновъ
683	„ Т. Драгостиновъ
684	„ Мар. Ив. Поповъ
685	„ Ив. Б. Цокевъ
686	„ Кр. Ахчаковъ
687	„ Иванъ Николовъ
688	„ Маринъ П. Петровъ
689	„ Димитъръ Ив. Гатевъ
690	„ Бончо Николовъ

№ по редъ	Име и фамилия	№ по редъ	Име и фамилия
691	„ Ат. Бакаловъ	728	„ Ник. п. Лазаровъ
692	„ Юр. Антоновъ	729	„ Цв. Поповъ
693	„ Ник. Стояновъ	730	„ Янко Николовъ
694	„ Илия Хр. Нейковъ	731	„ Ст. Златковъ
695	„ Ст. Добревъ	732	„ Мих. Пейчовъ
696	„ Пав. Николовъ	733	„ Иван. Петровъ
697	„ Кос. Н. Удваровъ	734	„ „ Димитровъ
698	„ Тодоръ Тончевъ	735	„ Гр. И. Димитровъ
699	„ Ст. Пеневъ	736	„ Сим. Балкански
700	Дочо Б Сираковъ	737	„ Ив. Марковъ
	Рахово.	738	„ Ан. Харизановъ
701	Майоръ Ц. Господиновъ	739	Мар. Майоръ Атанасова
	Русе.	740	Георги Диневъ
702	Капитанъ Хаджидимевъ	741	Ив. Неврокопски
703	Василъ Кръстевъ	742	Васе Велиновъ
704	Георги П. Петковичъ	743	Костад. Илиевъ
705	Кол. Кръстевъ	744	Василъ Георгиевъ
706	Кр. Д. Богдановъ	745	Д-ръ Т. Василевъ
707	Спир. Стоионяковъ	746	Никола Заревъ
708	Дим. Т. Марковъ	747	Ив. Петруновъ
709	Коста Братовановъ	748	Боне Милошовъ
710	Илия Паликрушевъ	749	Алексо Ташковъ
711	Ал. Канавирски	750	Василъ Боневъ
712	Денчо Ц. Лучниковъ	751	Иванъ Соколовъ
713	Петъръ Хр Златовъ	752	Мих. Величковъ
714	Василъ Ковачевъ	753	Никола Христовъ
715	Д-ръ Н. Бѣлелиевъ	754	Сим. Икономовъ
716	В. П. Мишковъ	755	Василъ Раевъ
717	Тодоръ Петровъ	756	Алек Мичковъ
718	Д-ръ Ф Мавровъ	757	Мих. Ивановъ
719	Дим Ив. Шипковъ	758	Лазаръ Хаджиевъ
720	Дим. Т. Тачевъ	759	Юр. Потайниковъ
721	Ст. Хавезовъ	760	Дим М Паражановъ
722	Георги Мартиновъ	761	Никола Богдановъ
723	Георги Тодоровъ	762	Захари Велевъ
	Радомиръ.	763	Ст. П. Христовъ
724	Свещ. Никола п. Георгиевъ	764	Симеонъ Сѫбевъ
725	„ Геор. Д. Балабановъ	765	Георги Спасовъ
726	„ Иван. Стоименовъ	766	Борисъ Кирковъ
727	„ Ст. Логошановъ	767	Дим. Л. Стрѣзовъ
		768	Ник. Г. Пищачевъ
		769	Йор. Тавчевъ

№ по редъ	Име и фамилия
769	Хр. Д. Грънчаровъ
770	Мих. Т. Дудовъ
771	Дав. Ик. Иоанникиевъ
772	Миленъ Делийски
773	Сотиръ Мутафчиевъ
774	Диме А. Кокановъ
775	Хр. М. Лобашки
776	Иов. Мотикаровъ
777	Кост. П. Му таковъ
778	Тане Бубиновъ
779	Алек. Диканскi
780	Никола Ривовъ
781	Атанасъ Наковъ
782	Марко Андрiевъ
783	Д ръ М. Мартиновъ
784	Влад. Д. Бузовъ
785	Непко Храновъ
786	Геор. С. Гущеровъ
787	Хр. Димитровъ

Самоковъ.

№ по редъ	Име и фамилия
788	Полковникъ Тантиловъ
789	Подполков. Дерманчевъ
790	Майоръ Г. Куюмджиевъ

Сливенъ

№ по редъ	Име и фамилия
791	Подполков Райновъ
792	„ Ханджиевъ
793	Майоръ Радковъ
794	Ротмистъръ Гешевъ
795	„ Рашковъ
796	Поруч. Ламбревъ
797	„ Христовъ
798	Подпор. Пешевъ
799	„ Рачевъ
800	Ротмистъръ Мановъ
801	„ Симеоновъ

Ст.-Загора.

№ по редъ	Име и фамилия
802	Мих. Г. Миховъ
803	Ст. Ниосковъ
804	Хрис. Каличевъ
805	Кяню Пашоолу
806	Петко Стояновъ
807	Стефанъ Стоенчевъ
808	Паскалъ Колевъ
809	Колю Д Вълевъ
810	Иванъ Дяковъ
811	Петъръ Поповъ
812	Янаки Пападополу
813	Ст. Г. Хаджовъ
814	Д ръ Кожухаровъ
815	Хрис. Шиваровъ
816	Желю Господиновъ
817	Ал. Кожухаровъ
818	Капит. Тодоровъ
819	„ Пананотовъ
820	Подпор. Георгиевъ

Силистра

№ по редъ	Име и фамилия
821	Яни Димитровъ
822	Дин Ивановъ
823	Курти П. Диковъ
824	Георги С. Бръчковъ
825	Д ръ Ж З Драгановъ
826	Стоянъ Зиновъ
827	Ст. Аврамовъ
828	Василаки Косговъ
829	Петъръ С. Пашевъ
830	Димо А Поповъ
831	Юр. П. Николовъ
832	Ар. Калинеску
833	Тод. Димитровъ
834	Петръ Сау евъ
835	Димо Черневъ
836	Докторъ П. Мустаковъ
837	Свещ. Енчо Добревъ
838	„ К. Ив Георгиевъ
839	„ Дим. В. Роговъ
840	„ Вел. Тончевъ
841	„ Георги Кралевъ
842	„ Василъ Диковъ
843	„ Ат. Петровъ
844	„ Петъръ Мариновъ

№ по редъ	Име и фамилия
845	„ Димитъръ Икономовъ
846	„ Ев. Митодиевъ
847	„ Илия Боневъ
848	„ Тодоръ Поповъ
849	„ Цони Станевъ
850	„ Ст. Борисовъ
851	„ Нед. Ивановъ
852	„ Леф. Илиевъ
853	„ Ангелъ Овчоровъ
854	„ Русанъ Стояновъ
	Севлиево.
855	Подпол. Димитриевъ
856	Майоръ Манушевъ
	Т. Пазарджикъ.
857	Д-ръ Захарий Петровъ
	Тетевенъ
858	Свещ. Ат. Б. Българовъ
859	„ Свещ. Иор. Станчовъ
860	„ Коста Геровъ
861	„ Ст. Неколовъ
862	„ Петъръ Г. Стремски
863	„ Мих. П Атан совъ
864	„ Димитъръ Драгановъ
865	„ Иванъ Димовъ
866	„ Ст. П Димитровъ
867	„ Н П. Константиновъ
868	„ Иванъ Цоловъ
869	* Ст. Филиповъ
870	„ Геор П. Василиевъ
871	„ Вас. Станевъ
872	„ Дим. Велювъ
873	„ Вас. Те доровъ
874	„ Петъръ Генчовъ
875	„ Ив. Найденовъ
876	„ Сим. Велчовъ
877	„ Иванъ Найденовъ
878	Иером. Дион. Симеоновъ
	Търново.
879	Полков. Церковски
880	Подполков. Ив. Поповъ
881	Майоръ Кюркчиевъ
882	Капитанъ Георги Паневъ
883	Мария Кавакова
	Царибродъ.
884	Ив. Дамаскиновъ
	Шуменъ.
885	Полков. Перниклийски
886	Подполков. Карастояновъ
887	Майоръ Ченчевъ
888	„ Чакъровъ
889	„ Бояровъ
890	Капитанъ Савовъ
891	„ Михлювовъ
892	„ Боя живъ
893	„ Марчевъ
894	Сан. Поруч Плакидовъ
895	Ф-лъ М. Христовъ
896	Ф лъ Ст. Захариевъ
897	Вет. Ст. Ун. оф. А. Бахневъ
898	Мл. ф лъ В. Митевъ
	Ямболъ.
898	Свещ. Киро Гойковъ
900	„ Ив Продановъ
901	Прот. Ат. Атанасовъ
902	„ Г. Вашевъ
903	Подполков. Хр. Чавдаровъ
904	Свещ. Георги Димитровъ
905	„ Ат. Д. Бъчоваровъ
906	„ Хр. Сжбевъ

СПИСЪКЪ

на

вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич, Вюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
16 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
17 Правит. вѣстникъ Петербургъ
18 Русь „
19 Реформи София
20 Работническа борба София
21 Борецъ Виденъ.
22 С. Петербурская вѣдомости
23 Рилски Балканъ
24 День София
25 Съвѣтникъ София
26 Бдинъ Виденъ
27 Политика Кюстендилъ
28 Гласъ Бошньака
29 Тракийски екъ
30 Балкански Куриеръ София

Списания.

..лищ... Прѣгледъ София
...пска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ „
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liublianski Zvon Любляна
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Виделина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvéta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль

…НА III. АПРИЛИЙ 1905. КНИЖКА II.

'757.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

…ние на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
…атница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

ГОДИНА III. ФЕВРУАРИЙ 1905. КНИЖКА II.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

здание на Славянското Благотворително дружество
ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

Значението на руския езикъ и литература за насъ, като хора българи и славяни.

отъ

Ил. С. Бобчевъ — Пловдивъ.

(Сказка, държана въ клуба „Учителска дружба" въ Пловдивъ на 17/XI 904 г.)

(продължение отъ кн. 1).

Прѣдъ видъ на това бѫдеще, което ще носи намъ на славянитѣ само заслуги прѣдъ човѣчеството, ние трѣбва да рѣшимъ: кой народъ трѣбва да бѫде на чело на славянството, на кой езикъ трѣбва да се споразумяватъ славянитѣ и отъ коя литература ние трѣбва да черпимъ нужната за случая подготовка?

По тоя въпросъ доста се е писало. Теорията на Крижанича, да се състави новъ славянски езикъ, е утопична; теорията на Коллара за четиретѣхъ главни и равноправни славянски езици се счита неудобна за прокарване на практика. Сега най-общеприето и найправо е мнѣнието, доста пълно и обстоятелно обосновано отъ професора А. Будиловича, че на руския езикъ се пада това първенство, не само поради голѣмата сила на Русия, но и поради нейното нравствено величие, поради нейнитѣ велики и истински заслуги къмъ човѣчеството и славянството. Руският езикъ е найсладкия и най-богатия отъ всички славянски езици, руската литература съдържа най-много съчинения по славянския въпросъ и по миналото и сегашното на всички славяни. Чрѣзъ руския езикъ и руската литература ние българитѣ, като славяни, най-добрѣ можемъ да се запознаеме съ онова, що се отнася до славянството. Нека се не забравя, че враговетѣ на славянството изобщо сѫ много и че тѣ гледатъ да всѣватъ между славянитѣ колкото е възможно повече недоразумѣния. Нека вземемъ за примѣръ Руско-Японската война. Колко лъжи не употрѣбиха славянскитѣ врагове за да вдъхнатъ у славянитѣ недовѣрие къмъ славянска Русия! Ония, които знаятъ руски и могатъ да слѣдятъ рускитѣ вѣстници, могатъ да знаятъ дѣ е истината, но ония, които нѣматъ тая възможность, лесно могатъ да изпадатъ въ заблуждения, опасни за славянското единство и славянското бѫдеще.

А ние, българитѣ особно, имаме нужда отъ славянството. Благодарение на славянската идея ние се радваме на свободата си, благодарение на славянската идея ние можемъ да очакваме свобода

на останалата подъ робство часть отъ нашето отечество. Славянофили, като Хомякова, Тютчева, Аксакова и др. и др. бѣха сѣячитѣ на мисъльта за нашето освобождение. Ние трѣбва да знаемъ какво сж говорили и писали за насъ тия хора, за да отдаваме дължимата днесъ почить на тѣхната паметь. Като разчитаме и за въ бждеще на трудоветѣ на такива сжщо славянофили, ние трѣбва да слѣдимъ всичко онова, що разни наши руски братя пишатъ за насъ, за да ги насърдчаваме и да имъ благодаримъ за тѣхнитѣ трудове. Ние не трѣбва да изпущаме изъ прѣдъ видъ, че има руси, които сж си съставили по много причини убѣждение, че ние сме народъ неблагодаренъ, че Русия е пролѣла кръвь напразно за насъ, че ние не сме истински славяни. Ние трѣбва да опровергаемъ това неоснователно мнѣние съ интереса си къмъ Русия и къмъ ония, що пишатъ зарадъ насъ. Нека знаемъ, че въ Русия има безброй хора, които горещо и безкористно обичатъ България, които се трудятъ за нейното добро и за които само едно може да е наградата: благодарностьта на българитѣ . . .

Голѣмото значение на руската книжнина за образования свѣтъ вече до толкова е съзнато въ другитѣ страни, че ние виждаме навсѣкждѣ да се захваща изучването на руския езикъ: Французитѣ, като се водятъ отъ думитѣ на Е. Мелхиоръ де Вогюе, че между два народа, както между двѣ лица, може само тогава да се установи тѣсна дружба и солидарность, когато тѣхнитѣ умове дохаждатъ въ съприкосновение" („Romane russe", стр. 1), по инициативата на сжщия и на Рамбо, Бойе и др. захващатъ да изучватъ най-усърдно руския езикъ. Така руски езикъ се изучва въ университета въ Парижъ при професора Буаѐ, въ Руанъ при професора Оманъ, въ Безансонъ при професора Жакно, въ Бордо при професора Моне и пр. и пр. Частни уроци въ Парижъ вzематъ всички почти позаможни френци. Особно се изучва между офицеритѣ

Въ Германия прѣди 7—8 години се основа за пръвъ пжть, Russischer Sprachverein, който много спомага за възбуждане интересъ къмъ руския езикъ. Прѣди 4 години въ Берлинъ се образува руски клубъ. Подиръ се основаватъ такива кружки въ Бреслау, Лайпцигъ, учрѣдаватъ се катедри по руски езикъ при разнитѣ университети. Отварятъ се курсове по руски въ Хале, Хайделбергъ и пр. Депутатътъ баронъ Вюрцбургъ внася въ баварския сеймъ прѣдложение руския езикъ да се прѣподава незадължително въ баварскитѣ университети и гимназии и казва: „На нашия Изтокъ се развива могжществена и самобитна култура, значението на която може да се измѣри само тогава, когато се знае езика и литературат ѝ".

Руският езикъ се изучва сжщо така усърдно и въ Англия, въ Италия, въ Скандинавскитѣ страни. Отъ руския езикъ сж се заинтересували и японцитѣ, които учатъ руския езикъ въ 15--20 училища, китайцитѣ, корейцитѣ и пр. и пр.

Катедри по руски езикъ почватъ да се отварятъ и въ Америка. Въ Чикаго е открита такава по инициативата на Кранъ, единъ отъ американскитѣ милионери. Такива сж открити и въ Месачузетъ и

другадѣ. Колкото се отнася до руската литература, трѣбва да констатираме факта, че произведенията на писатели като Тургеневъ, Толстой, Гончаровъ, Горкий се четатъ не наравно съ европейскитѣ писатели, но дори повече отъ тѣхъ. Съчиненията на писатели, като Толстой, излѣзватъ вече едноврѣменно на четири езика: руски, френски, нѣмски и английски.

Но какъ стои изучването на руския езикъ и руската литература въ славянскитѣ страни? Тамъ, дѣто славянитѣ робуватъ, въ Германия, Австрия и Маджарско, изучването на руския езикъ се явява почти цѣло държавно прѣстжпление. Тамъ най-голѣми спънки се правятъ на славянитѣ въ тая имъ работа: гонения, клевети, изключване на ученици и др. подобни. За изучване въ училищата на руския езикъ и дума не се допуща да става, макаръ че въ своитѣ сеймове чехитѣ и др. славяни, нѣколко пжти и да сж рѣшавали да се приеме руския езикъ за учебенъ прѣдметъ. За това славянитѣ се възползуватъ отъ правото, дадено тѣмъ отъ 1867 година да си основаватъ дружества. За първи пжть въ Прага прѣди 25 години се основа първи „руски кружокъ“ отъ Ив. Вашатий и Яромира Хрубий. Тоя кружокъ сжществува и до днесъ и тая година тържествено празднува своя 25 годишенъ юбилей. По примѣра на тоя кружокъ въ Прага се основали такива кружоци и по другитѣ чехски градове и градовце, въ които братята чехи съ жадность изучватъ руския езикъ и руската литература.

По примѣра на тие кружоци въ Чехско, такива се основаватъ и въ Хърватско, и въ Словенско и въ другитѣ славянски страни, въ най-малкитѣ дори градовце. Покрай мжжкитѣ руски кружоци се основаватъ и такива само за дамитѣ. Покрай помѣнатитѣ двама славянски дѣятели съ тая работа особно се отличаватъ Людевитъ М. Енко заедно съ жена си Терезина Михайловна Енко, която напослѣдъкъ идва и въ София, на която се дължи възникването на рускитѣ кружоци въ Целье, Горица, Краньа, Триестъ. Д-ръ Д. Н Вергунъ и жена му Вѣра Вергунъ, които морално поддържатъ сжщо така много кружоци.

Това изучване на руския езикъ постоянно се насърдчава не само отъ разни практически дѣятели славянофили, като напр. Иосифъ Холечекъ, който въ прѣкрасната си книга „Ruskočeske kapitoly“ още прѣзъ 1891 год. ясно показа възможната роля на руския езикъ и условията, при които може да стане той общеславянски езикъ, на който трѣбва всѣки образованъ славянинъ да се учи и да признае неговото всемирно значение (Вижъ за тая книга хубавата статия на Т. Д. Флорински, Чехъ о Славянскомъ вопросѣ въ „Славянское Обозрѣніе“ 1892, м. Юль и Августъ.)

Какъвъ подемъ ще вземе изучването на руския езикъ и на руската литература за въ бждеще въ тѣзи славянски страни, нека се сжди отъ думитѣ на познатия на българското общество чехски дѣятель социалистъ и славянофилъ В. Клофачъ, който ето що пише веднага слѣдъ наскорошното си завръща отъ Русия, Сибиръ и Манджурия: „Азъ се върнахъ съ обогатено познание на славянинъ, върнахъ се

съ вѣра въ бѫдещето на славянството и въ това, че само въ славянството е нашето спасение на чехитѣ и останалитѣ славяни; върнахъ се съ скѫпи познания на истината за Русия, освободенъ отъ коварната лъжа, разпространявана отъ „всемирната еврейска организация въ Европа и Америка". За това азъ ще пиша, но сега ще кажа само едно: бодро и съ вѣра, братя, нека гледаме на Славянския Изтокъ! Щото не ни е дала въ знанието му школата, нека си го попълнимъ сами; нека се учимъ по руски! Тамъ на Изтокъ се намѣрва дълбокъ изворъ на истино человѣческа „человѣчна" култура, която се съдържа въ руската литература и въ руското изкуство Тамъ се намѣрва сто и четиредесеть милионенъ народъ, сърдцето на който е чистъ елмазъ, и чийто животъ ни учи въ що се заключава истинската социална работа. . . Но прѣди всичко пакъ и пакъ повтарямъ: нека се учимъ по руски, макаръ на азбуката, останалото само ще дойде. (Вижъ „Слав вѣкъ", 1904. кн. 87. Депутатъ Клофачъ о своихъ впечатлѣніяхъ съ войны.)

Движението за извънучилищното изучване на руския езикъ и на руската литература отъ поробенитѣ славянски страни полека лека минава и въ другитѣ свободни славянски страни. Така въ Сърбия, въ Бѣлградъ вече има основанъ руски клубъ, дѣто съ найголѣма ревность се изучва руския езикъ, по думитѣ на прѣдседателя му: „не по симпатия, а по практическа потрѣба". Но до колко ние българитѣ сме успѣли да се възползуваме отъ руския езикъ и руската литература?

Въпросътъ, отъ дѣ трѣбва да дирятъ по-нататъшни познания нашитѣ българи, отъ гръцкия югъ ли или отъ славянския — руския сѣверъ, е билъ отдавна рѣшенъ въ полза на руситѣ още въ врѣмената на турското робство, най-вече по настояването на приснопаметния родолюбецъ Василия Априлова. Рускиятъ езикъ е захваналъ да се изучва отъ отдавна у насъ, било въ Русия отъ български юноши, които отиватъ тамъ за да довършатъ образованието си, било тука въ нѣкои училища, дѣто руския езикъ се е прѣподавалъ отъ руски възпитаници съ цѣль да се улесни по-нататъшното развитие на ученицитѣ

Нашата литература, почти въ пеленитѣ си, се намѣрва подъ влиянието на руската, и това влияние на руската литература е било най благотворно за нашата, за да се сбѫднатъ думитѣ на талантливия нашъ критикъ Нешо Бончевъ, казани още прѣди повече отъ четвъртъ вѣкъ: „Ние, българитѣ, като стрѫкъ отъ великото словенско племе, което си има характеръ, своя история, своя писменость, съ една рѣчъ свой духовенъ образъ, свързани сме съ другитѣ словенски племена. Духовното родство между народитѣ има сила, като магнита, да притегля и споява. Два пѫти въ историята се изказва тазъ сила на духовно родство между насъ и руситѣ: рускиятъ народъ приема отъ насъ свещенитѣ книги и езикъ — старобългарския, а тоя езикъ лѣга въ основата на руската литература, като краеуголенъ камикъ; българитѣ обновяватъ духовния си животъ чрѣзъ руския езикъ и руското образование, защото въ него

ние намираме наслѣдство и диря отъ родство на нашия старъ историченъ животъ. Тие фактове ни показватъ, че при изучването на иностраннитѣ литератури лично мѣсто ще захване и руската. Чрѣзъ нея ние по-лесно ще станемъ причастни на европейското просвѣщение. Такъвъ е законътъ на природата". (Н. Бончевъ „Класическитѣ европейски писатели на бълг. езикъ" Периодич. списание на българ. книжов. дружество 1885, I кн. 7 и 8).

Като изтъква, че това пророчество на Бончева се е сбѫднало, Г-нъ Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ, сегашниятъ министъръ на просвѣщението, когото не можемъ да обвинимъ въ прѣкалено русофилство, пише: „Слѣдъ всичко това не сме ли длъжни да отдадемъ всичка честь на ония, които въ единъ рѣшителенъ моментъ на нашето развитие ни отвориха богатитѣ извори на руската книжнина и езикъ?"

Не е ли вѣрно, че както едно врѣме гръцкитѣ училища ни отвориха за пръвъ пѫть хоризнонти по-широки отъ тия на славянскитѣ задушни келии, така и руската школа ни отвори за пръвъ пѫть модерния животъ и ни въведе въ реда на цивилизованитѣ народи? (Българ. Прѣгледъ, год. V кн. IX - X: наченки отъ руско влияние въ българската книжнина).

Подиръ всичко казано до тука ние трѣбва да дойдемъ до заключение, че изучването на руския езикъ и на руската литература е необходимо за насъ и като хора и като славяни и като българи, че рускиятъ езикъ трѣбва да го учимъ не отъ хатъръ, не отъ симпатии, а отъ нужда, неизбѣжна нужда, че руската литература за насъ е не само изворъ на знания, но и възпитателенъ факторъ за нашия народъ.

Но какъ се изучава руския езикъ и руската литература сега у насъ? Азъ нѣма да говоря на дълго по този въпросъ за да не повтарямъ онова, което съмъ писалъ въ руското списание „Славянскій вѣкъ" въ статийката си „Рускій язык и руская литература въ Болгаріи", която отпослѣ прѣведоха въ спис. „Славянски гласъ", год. I кн. I.

Ще повторя само, че сега наистина отъ всички славянски страни руския езикъ, най много се изучва въ България, че руската литература най голѣмо влияние има въ България; че България е щастлива не само за дѣто е била освободена отъ Русия, но и дѣто Русия въ течение на дълги години й оказва вляние въ своята култура. Но ще добавимъ при всичко това, *рускиятъ езикъ може и трѣбва много по-вече да се изучава у насъ.*

Вѣрно е, че нашата младежъ се е възпитала и възпитва въ благотворното влияние по рускитѣ писатели, поети и критици; но рускиятъ езикъ не се учи въ всички наши училища. Той трѣбва да стане прѣдметъ задължителенъ и въ гимназиитѣ, и въ срѣднитѣ школи. Той се учи малко, само двѣ години и по 2 часа въ седмицата и при това въ нѣкои гимназии доста небрѣжно. Трѣбва да се учи повече години и да се прѣподава съ повече вѣщина. Той се заучва много кѫсно, сега напр въ V и VI класове, когато ученицитѣ вече трѣбва да сѫ подготвени по руски, та въ VI VII класове, да се

ползуватъ отъ руската и посрѣдствомъ руския езикъ и отъ всеобщата литература. Споредъ насъ, рускиятъ езикъ трѣбва да се учи въ II или III класъ и да се учи въ III, IV и V класове. Изобщо необходимо е българскиятъ ученикъ да захване да изучава руския езикъ заедно съ френския или нѣмския езици, та да може да изучи първия, като по-лесенъ по-рано прѣди послѣднитѣ и посрѣдствомъ него да се възпита въ духа на руската литература прѣди да се подложи на изкушенията на западноевропейската литература. Единъ юноша, на когото сърдцето е обладано отъ великитѣ идеали, които всѣкиму вдъхва руската литература, мъчно ще се полъже подиръ, нека ни се позволи тая дума, развратителнитѣ западноевропейски автори. Колкото и да се изучава въ нашитѣ училища руски, има много лица, които, свършили или недовършили гимназия, не умѣятъ да се ползуватъ отъ този езикъ. Защо да се не даде възможность и тѣмъ да изучатъ този най хубавъ не само между славянскитѣ но и между другитѣ европейски езици езикъ?

У насъ колкото и да се учи руския езикъ все не се учи на частни уроци, както се учи въ другитѣ славянски страни. У насъ е на мода да се учи отъ разни г-ци, г-жи и г-да френския и нѣмския езикъ. Е, добрѣ, но посрѣдствомъ този езикъ малцина успѣватъ да се ползуватъ отъ френската литература. Повечето се задоволяватъ само съ изучване говоримия езикъ.

Азъ съмъ на мнѣние, че у насъ трѣбва да се въведе въ мода, прѣди да се изучаватъ трудно изучимитѣ френски или нѣмски езици да се изучава лесния руския съ цѣль за ползуване отъ руската литература. Вѣрно е, че въ нашитѣ читалища, библиотеки понѣкога ще намѣрите много руски книги и списания и по нѣкога повече отъ българскитѣ.

Вѣрно е, че въ всички по-голѣми кафенета у насъ ще намѣрите и по единъ и по два руски вѣстника; при все това ние още не четемъ колкото е нужно рускитѣ книги, вѣстници и списания. Особено не четемъ ония, които пишатъ и се интересуватъ за насъ. Такива сѫ списанията, „Славянскія извѣстія“ въ С. Петербургъ, „Рускій вѣстникъ“ въ С. Петербургъ, „Славянскій вѣкъ“ въ Виена и др. Нима тѣзи хора, редакторитѣ и сътрудницитѣ на тѣзи списания непрѣменно сѫ длъжни да се интересуватъ за насъ, когато ние не се интересуваме за тѣхъ? До колко въ това отношение ние сме за осѫждане, азъ ще посоча само единъ примѣръ. Прѣди 6—7 години германскиятъ професоръ Вайгандъ писа, че въ Македония има българи, че Македония е българска; неговата брошура се прѣведе на Български въ единъ и два прѣвода, чете се, поздрави се Вайгандъ отъ всѣкждѣ. Прѣди 3—4 години извѣстниятъ руски писатель – приятелъ на Българитѣ г. А. башмаковъ, (Вѣщій Олегъ) написа редъ писма изъ България и Македония и множество стихове за македонскитѣ теглила Въ своитѣ статии, отъ които нѣкои на врѣме се прѣведоха въ „Реформи“, той описваше съ най живи краски положението въ Македония; въ стиховетѣ си, които се напечатиха на врѣме въ „Бълг. Сбирка“ (год. VIII.) той изказваше

своитѣ съчувствия къмъ македонцитѣ, тъй както рѣдко български поетъ ги е изказвалъ. За тоя писатель особено откакъ издаде писмата си подъ общо название „Болгарія и Македонія“ се писа доста въ нѣкои наши вѣстници и списания, но до колкото знаемъ, тоя човѣкъ е билъ поздравенъ само отъ тукашното Македоно-Одринско дружество. Не е ли срамота?

Ето защо азъ мисля, че и у насъ трѣбва да се устроятъ курсове по руски езикъ и по руската литература. Цѣльта на тѣзи курсове ще трѣбва да бжде 1) да се прѣподава руски на тѣзи, които не го знаятъ; 2) да се изучава руската литература; 3) да се слѣди онова що се пиши въ Русия за насъ. Тѣзи курсове най добрѣ ще е да ги устрояватъ било славянскитѣ благотворителни дружества, които трѣбва да сжществуватъ на всѣкждѣ, било отъ други дружества и читалища.

Водено отъ тия съображения настоятелството на тукашното Славянско Благотворително дружество е рѣшило да открие единъ такъвзи курсъ въ града ни. Прѣподаватели вече има За помѣщението ще се съобщи допълнително, а платата ще бжде само 2 лева на мѣсецъ, колкото да се покриятъ разноскитѣ.

Ползата отъ тѣзи подобни курсове, ще да бжде извънредно голѣма: 1) Числото на знаещитѣ руски езикъ ще се уголѣми; 2) Чрѣзъ изучване на руската литература нашето общество не само ще добие безъ брой нови знания, но и ще се възпита въ най възвишенъ духъ, ще се развие неговия вкусъ къмъ хубавото. Тогава онзи, който знае романитѣ на Толстой, Тургенева, Достоевский, Гончарова, нѣма никога да си губи врѣмето подиръ глупави и блудкави романи, като „Наполеонъ побѣдитель“, Мъртви Сибирски полета“, „Воденчарска Усойка„, „Рокамболъ“, Изневѣрена Жена“ и пр. и пр. 3) Чрѣзъ слѣдене на онова що се пише върху славянството и връху насъ, въ нашата страна ще се прѣмахнатъ много глупави прѣдразсждъци въ нашето общество и спрямо славянството, и спрямо положението на Русия и спрямо отношенията ѝ къмъ България и ще се види, че не само нищо осждително нѣма въ славянофилството и у руситѣ и у българитѣ, ами че то ни се налага отъ нуждата, отъ необходимостьта, а по тоя начинъ 4) ний ще станемъ и по-добри българе и по-далековидни патриоти.

Прочее, нека учимъ руския езикъ и руската литература за да станемъ, по-добри хора, по-добри славяни и по-добри българи!

Македония и Одринско
1893 - 1903,
съ двѣ карти
Мемоаръ на Вжтрѣшната Организация. 1904 год.
(Рефератъ)
(Продължение отъ кн. 1).

IX Бурна революционна дѣйность.

Революционната организация при такива извънредно тежки условия трѣбваше да работи. Правителствениятъ терор, нѣма съмнѣние, разреди нейнитѣ редове; голѣма часть отъ останалитѣ прѣгърнаха бурния животъ на четитѣ Четитѣ спасиха организацията отъ гибель. Четитѣ навсѣкждѣ намѣрваха горещъ приемъ и триумфално се движаха между масата на народа, като насърчаваха падналитѣ духомъ, въодушевяваха изгубилитѣ вѣра. И тъй намѣсто пълно съсипване на организацията, турскиятъ терор създаде по благоприятна почва за революционна дѣйность; спомогна и тя да разшири своята революционна мрѣжа. Този терор стана причина, щото революцион. организация да напусне мирната и легална дѣйность и да встжпи въ бурната революционна.

И се почна борба жестока, борба исполинска! Ще се помжчимъ да дадемъ една илюстрация на тази борба.

* * *

Сраженията, които тази борба прѣдизвика, сж най ярка илюстрация за бурната революцион. дѣйность на революц. организация въ периода отъ 1898 год. до срѣдата на 1903 г. Въ този периодъ четитѣ сж изнесли на плещитѣ си 132 сражения, отъ които въ Солунския вилаетъ 55, въ Битолския — 46, въ Скопския — 21, и въ Одринския - 10. По години тѣзи стражения сж разпрѣдѣлени така: прѣзъ 1898 год. 1 стражение, прѣзъ 1900 — 3, прѣзъ 1901 — 8. прѣзъ 1902 — 34 и прѣзъ 1903 — 86 сражения. Въ тѣзи сражения сж взели участие 4262 четници и 74235 души аскеръ. Паднали убити 512 четници и 4373 души аскеръ

X Въстанието прѣзъ 1902 година.

Революционната организация въ Горньо Джумайската кааза бѣ най добрѣ поставена, и най напрѣднала. Турското правителство съзна-

ваше това и като най добрѣ организирана и снабдена съ всичко, то искаше да я смаже. За тази цѣль цѣла мрѣжа потери сновеха отъ село на село и тероризираха населението Терорътъ прѣзъ лѣтото на 1902 година бѣ се усилилъ до такава степенъ, че населението въпрѣки съвѣтитѣ на върховнитѣ ржководители на революц. организация възстана. На 23 септемврий пукна първата възстаническа пушка и то въ с. Желѣзница. Това се послѣдва и отъ другитѣ села и се почнаха сериозни зблъсквания между населението и войската.

Възстанието въ Джумайско бѣ послѣдвано отъ възстанието на населението въ Мелнишко и Петричко.

За да усили и подкрѣпи това възстание Македонската емиграция въ България организира нѣколко чети, които въпрѣки строгитѣ мѣрки, които българското правителство взе да пази границата, минаха границата и отидоха на помощь на борещитѣ се.

Въ това възстание възстаницитѣ имаха 19 сражения въ които взеха участие 2580 възстаника и 14000 турски аскеръ.

Едноврѣменно съ сраженията турската войска извърши ужасни звѣрства. Слѣдъ всѣко сражение тя нахлуваше въ християнскитѣ села грабеше, убиваше, безчестеше и изгаряше имотитѣ. Тѣзи жестокости принудиха христянитѣ въ най лютия и остъръ студъ да напуснатъ огнищата си и да подирятъ подслонъ въ негостоприемнитѣ пещери, гори и планини, отъ дѣто часть отъ тѣхъ въ срѣдъ снѣгове и студове сполучи да избѣга въ България.

Извършенитѣ при тѣзи обстоятелства звѣрства отъ турцитѣ не се подаватъ на описване . . . Всичко това бѣ константирано отъ кореспондентитѣ на главнитѣ европейски вѣстници.

При потушаване възстанието турцитѣ не се спрѣха прѣдъ нищо. Тука ще приведемъ само часть отъ тѣхнитѣ злосторства: само въ 15 села на Разлошката и Гор. Джумайската каази турцитѣ сж: 1) изнасилили 111 жени, 2) изтезавали 304 мжже и 134 жени 3) ограбили 807 кжщи, 4) откарали всичкия добитъка на 433 сѣмейства, 5) изгорили 67 кжщи 6) убили 37 мжже и 8 жени, 7) ограбили 29 души първенци. Тѣзи цифри сами говорятъ краснорѣчиво какъвъ е билъ размѣрътъ на злосторствата въ цѣлия районъ на възстанието.

И тъй това частично възстание въ този кжтъ на Македония биде потушено съ всичката жестокость, присжща на турцитѣ. Числото на избѣгалитѣ въ България достигаше до 3000 души.

Останалитѣ въ домоветѣ си се намираха въ окаяно положение. Прьснатата по селата войска и жандармерия продължаваха да вършатъ своитѣ зулуми. Тѣ упражняваха надъ усмирения край негласна екзекуция въ най грозна форма и най мръсно естество

XI Руско-австрийски реформи.

Възстанието прѣзъ 1902 год. прѣдизвика сериозна тревога и загриженость въ европейската дипломация. Мотивитѣ на това бѣха, че мирътъ на Балканския Полуостровъ се заплашваше отъ едно възстание.

Една дипломатическа намѣса въ дѣлата на Турция се налагаше. Инициативата за това взеха Русия и Австрия.

Още възстанието въ Джумайско не бѣ потушено и Царьтъ повика въ Ялта своя посланикъ отъ Цариградъ и му възложи да изработи проектъ за насѫщни реформи въ Турция и да поиска настойчиво прилагането имъ.

Султанътъ, лукавъ и прѣдугадливъ, за да прѣдвари единъ проектъ за реформи отъ вънъ, нѣколко дни слѣдъ горньото (ноемврий 1902) публикува ираде за реформи, които съдържаха само голи фрази за „редъ", „законость" и „равноправность" и се свършаваха съ учреждаването специаленъ инспекторъ за тритѣ Македонски вилаети Веднага слѣдъ обнародването на „реформитѣ" на поста инспекторъ бѣ назначенъ познатия вече на всички „реформаторъ" Хилми паша да прилага реформитѣ.

Еропейската дипломация се въоржжи съ търпение, да чака резултати отъ реформитѣ

Но намѣсто подобрѣние, положението въ Македония и Одринско се влошаваше crescendo. . . . Сраженията между четитѣ и аскеря продължаваха и прѣзъ зимата и турския терорь вече дерижиранъ оть самия Хилми паша се рафинира, усили до най висока степень.

Русия и Австрия рѣшиха да направятъ нѣщо. Рускиятъ министъръ на външнитѣ работи посѣти София, Бѣлградъ и най сетнѣ Виена, дѣто бѣха установени главнитѣ начала, които трѣбваше да легнатъ въ основата на новокроения проектъ за реформи на Македонскитѣ вилаети Усвоената програма отъ Австрия и Русия въ януарий 1903 год. бѣ съобщена на посланицитѣ имъ въ Цариградъ, които бидоха натоварени да изработятъ проектъ за реформи

Слѣдъ единъ мѣсецъ новия проектъ бѣ готовъ и прѣзъ февруарий 1903 год. прѣдаденъ Султану, който го прие. Главнитѣ точки на този проектъ се свеждатъ къмъ слѣднето: 1) реорганизиране полицията и жандармерията чрѣзъ чуждестранни офицери на *турска служба;* 2) създаване отдѣленъ бюджетъ за всѣки вилаетъ, контролиранъ отъ Отоманската банка; 3) замѣняване десятъка съ поземленъ данъкъ; 4) смѣниване въ християнскитѣ села на поляцитѣ (пъдаритѣ) турци съ християни и 5) учреждаване специаленъ инспекторатъ за македонскитѣ вилаети.

На този проектъ липсваше най-сѫщественото — *европейски контроль*, като *гаранция* за прилагане реформитѣ.

Тѣзи реформи не задоволиха християнското население.

Македонското население духовито ги нарѣче *пѫдарски* реформи.

XII. Реформаторската дѣйность на Хилми паша.

Хилми паша пристигна въ Македония прѣзъ декемврий 1902 г. съ официална мисия да приложи султанскитѣ „реформи", а послѣ и руско-австрийскитѣ. Обаче сѫщинската мисия на Хилми паша, слуга на Султана, бѣ да *смаже и изтрѣби* християнския елементъ,

Съ редица мѣрки, които нѣматъ нищо общо съ реформитѣ, той прѣдприе безпощадна и изтрѣбителна война срѣщу християнското население. Тѣзи мѣрки бѣха безбройни и разнообразни.

Най-главната мѣрка състоеше въ блокирането всички села по единъ систематиченъ планъ да дирятъ скрито оржжие, които блокуси се придружаваха съ нечувани изтезания на населението. Слѣдъ това „Мемоарътъ привежда редъ прошения до официалнитѣ турски власти противъ зулумитѣ, а слѣдъ това подробно изложение за причинитѣ, послѣдицитѣ и жертвитѣ при разни афери. Ние ще се ограничиме само съ слѣднитѣ извлечени данни, които сж се случили само прѣзъ първитѣ 3 мѣсеца отъ дѣйностьта на Хилми паша, и които нека послужатъ за илюстрация на положението.

1) Аферата въ *Кейнско*, дала жертви, арестувани 29 души, изтезавани 43, убити 3 и избѣгали 7.

2) *Арбинската афера* (15 мартъ) арестувани 147, изтезавани 318, избѣгали 195, умрѣли 17, заточени безъ присжда 145. Това сж жертви само отъ 15 села на Охридската кааза.

3) *Избишка афера* (18 мартъ) арестувани 15, изтезавани 28, убити 3, ранени 2.

4) *Тероръ въ Драмско* (мартъ) за хвърляне желѣзопжтенъ мостъ, арестувани 152, изтезавани 182.

5) *Тероръ въ Неврокопско* (мартъ) арестувани 188, изтезавани 233, умрѣлъ 1 убитъ 1

6) *Зеленградска афера* съ 63 жертви.

7) *Ужаситѣ въ* Одринско. Слѣдва дълга редица на жертви дадени отъ Одринския вилаетъ, която редица се свършва съ бѣлѣжката, че тѣ не съставляватъ и $^1/_{100}$ часть отъ вършенитѣ надъ християнитѣ изтезания. Най на края на списъка се вади слѣдната извадка отъ Френската жълта книга:

„Споредъ свѣдѣнията, които получихъ и които съвпадатъ съ ония на другитѣ посолства, пише Г-нъ Бапстъ на Г-нъ Делкасе, *грабежитѣ и зулумитѣ, вършени отъ жандармерията и редовната войска, никога не сж биле тъй многобройни, както сега*. Понеже кръстосватъ цѣлата страна, за да търсятъ оржжие, тѣ квартируватъ по селскитѣ кжщи, на които правятъ обиски и се ползуватъ отъ случая да ги ограбватъ. Рускиятъ посланикъ тоже ми говори за това усилване на прѣслѣдванията противъ македонскитѣ населения *Той констатира, че турскитѣ насилия сж докарали македонското население до полуда*“! . . .

8) *Пожарище и клане въ с. Балдево* обърнато въ пепелище отъ 63 кжщи биле изгорени 57, а убити и изклани имало 58, арестувани 56, осждени 27

9) *Бомбандиране и изгаряне на с. Баница*. Петь деня слѣдъ пожарището въ с. Балдево било бомбандирано съ топове селото Баница, при което изгорели 124 кжщи, изгорели жители 5, убити 18, изтезавани 35, арестувани 106, осждени 18,

10) Слѣдъ това слѣдва описанието на човѣшката касапница въ с. *Ениджия* (Лозенградско) и прочутото изгаряне и клане въ с. *Смърдешъ* (Костурско), дѣто при помощьта на артилерията бѣха обърнати въ пепелище 166 кжщи, убити 87 души, а ранени 50 души.

Слѣдъ това „Мемоарътъ“ дава подробно изложение на останалитѣ мѣрки, употрѣбявани отъ Хилми паша, за постигане главната му поставена цѣль и най-насстнѣ се описватъ *кланетата въ Солунъ и Битоля*, прѣдшествувани отъ прочутия атентатъ на революционеритѣ въ Солунъ, Въ врѣме на кланeто въ Солунъ сж избити отъ 200 –300 души християни, а изъ цѣла Македония бидоха арестувани повече отъ 2000 души, всички докарани въ Солунъ. Въ Битоля бѣха убити и изклани 14 души, а ранени 40 души.

XIII. Прѣдъ бурята.

Слѣдъ солунскитѣ атентати, властьта прѣдприе безпощадно гонение срѣщу християнитѣ. Затворитѣ се оказаха тѣсни за грамадния брой на ония, които се считаха за неблагонадѣждни. Общиятъ брой на затворенитѣ не бѣ по-малъкъ отъ *20000 души*. Властьта бѣ обърнала цѣлата страна въ обширенъ затворъ . . .

Интерниранията и въдворяването на мѣстожителство на ония българи, които отъ десетки години бѣха се настанили по голѣмитѣ градове като търговци, занаятчии и работници, изпълниха паланкитѣ и селата съ грамадна *гладна* армия. Тази гладна маса, на която броя надминаваше 10,000 души, усили още повече общото незадоволство въ страната и даде на революционното брожение още по-силенъ тласъкъ.

Грозниятъ и всестраненъ правителственъ терорь, пожарищата, кланената и всички видове турски звѣрства, принудиха грамаденъ брой християни да напустнатъ огнищати си, да избѣгатъ въ планинитѣ.

При такова създадено несносно положение, конгресътъ на делегатитѣ отъ всички революционни окрѫзи, свиканъ на засѣдание въ врѣме на самитѣ кланета и пожарища, подъ неумолимото давление на събитията взема рѣшение: да се направи *масово възстание* само въ Битолския и Одринския вилаети, като подъ знамена се повикагъ послѣднитѣ боеви призиви, а въ останалитѣ вилаети Солунския и Скопския да има за диверсия *четнишко движение*.

Едноврѣменно съ прогласяването на възстанието Централниятъ М. О. Революционенъ Комитетъ изпрати до В. сили въ странство декларация, въ която за цѣль на възстанието се посочва:

1) *„Назначаването, съ съгласието на Великитѣ държави, единъ главенъ управител християнинъ, който не е принадлежалъ никога на турската администрация и независимъ отъ Високата Порта при изпълнението на неговитѣ длъжности* и

2) *Установяването на единъ международенъ контроль, колективенъ, постояненъ и ползующъ се съ широки права на санкция“.*

На свършване тази декларация свършва съ думитѣ: *„Вѫтрѣшната Организация заявява, че тя ще поддържа борбата до всецѣлото постигане на горнята цѣль, като черпи енергия въ съзнанието на своя дългъ и въ симпатиитѣ на цивилизования свѣтъ“.*

Горѣизложенитѣ кжсички бѣлѣжки, мислимъ, че сж достатъчни да изтъкнатъ причинитѣ, които прѣдизвикаха възстанието и исканията на борящето се население.

IV.

Възстание.

I. Възстания въ Битолския вилаетъ.

Централниятъ Македоно-Одрински конгресъ свиканъ въ Солунско рѣшилъ възстанието да се прокламира на 20 юлия — Илинъ-день. И наистина въ срѣдъ полунощъ срѣщу Илинъ-день огненитѣ езици съ ослѣпителното зарево на сигналнитѣ огнове по цѣла Македония и Одринско — сигналнитѣ знакове за почване на възстанието доказаха, че възстанието е почнато

Първата работа на възстаницитѣ въ Битолския вилаетъ бѣ да скжсатъ всички държавни и желѣзно-пжтни телеграфни жици, да развалятъ желѣзния пжть и държавнитѣ шосета на голѣмо пространство, да изгорятъ всички бейски кули и караулници за войската, да изтрѣбятъ и прогонятъ повечето отряди, които пазятъ главнитѣ пжтища и стратегически проходи, да демонстриратъ прѣдъ нѣкои градове на вилаета и, най сетнѣ, да завладѣятъ нѣкои отъ тѣхъ.

Масовото възстание избухна едновրѣменно почти въ цѣлата Македонска часть на Битолския вилаетъ на едно пространство отъ 10,000 квадр. километра, заселено отъ 300 000 християни.

Слѣдъ това *„Мемоарьтъ“* доста длъжко (отъ 122 до 157 стр.) дава описание за раздѣлянето всѣка отъ възстаналитѣ каази на Битолския вилаетъ на райони и описва дѣйностьта на възстаницитѣ въ всѣки отъ тѣзи райони. Ние ще направиме слѣдната кжсичка извидка отъ всичко това.

Слѣдъ първитѣ свои внезапни дѣйствия възстаницитѣ станаха господари почти на цѣлия възсталалъ край съ изключение на градоветѣ и полетата (първитѣ, като добрѣ пазени отъ войскитѣ, а вторитѣ, като не сгодни за възстанически дѣйствия). Цѣлата планинска мѣстность и почти всички планински вериги, които прѣплитатъ петьтѣ възстанали каази на Битолския вилаетъ, бѣха завладѣни отъ възстаницитѣ още прѣзъ първитѣ дни на възстанието. Възстанницитѣ се укрѣпяватъ въ всички стратегически проходи, прѣвзематъ и господаруватъ въ градоветѣ: Крушево, Клисура, Невѣска и други второстепени паланки, затворили и командували всички пжтища и пжтеки, които кръстосватъ всички планински мѣста и не пропускали по тѣхъ никакви турски отряди.

Такова бѣ на кжсо казано положението на Битолския вилаетъ прѣзъ първитѣ дни на възстанието. Турската власть бѣ останала изолирана само въ градоветѣ и която по липсата на достатъчно войска не прѣдприемаше нищо сериозно срѣщу възстанието. Това положение трая по вече отъ 20 деня.

Първа помощь (10 баталиона) на Битоля пристигна отъ Скопие. Тогава битолскиятъ гарнизонъ съ тази помощь на брой до 18000 души нападна на Крушево и го прѣвзе отъ възстаницитѣ. Слѣдъ това турската армия получава ново подкрѣпление отъ Солунъ и Скопие, сформирува се една 80000 армия натоварена съ потушаване на възстанието въ Битолския вилаетъ. Планътъ за потушаване възстанието бѣ слѣдния: възстаналитѣ мѣстности да се обградятъ съ военни кордони, които движейки се бавно и постепенно, да стѣсняватъ обръча си къмъ центъра на района и по този начинъ съ единъ замахъ да смажатъ възстанието. Този планъ обаче бѣ трудно осѫществимъ въ една планинска мѣстность.

Отъ 12 августъ почва прилагането на този планъ. Образувани бѣха 5 военни кордона. Този планомѣренъ походъ, въ който вfocusматъ участие 70 пѣхотни дружини съ нуждната кавалерия и артилерия, подпомогнатъ отъ многобройни башибузушки пълчища, нанесе чувствителенъ ударъ на възстанието, обаче, не успѣ да го потуши. Слѣдъ този походъ възстанието, макаръ и по слабо, продължаваше да сѫществува и само настѫпилата ранна зима по планинитѣ, както и нови нѣколко подобни походи, придружени съ страшни изстѫпления на войскитѣ наложиха спирането му.

Възстанието трая около *три мѣсеца*, прѣзъ което врѣме възстаницитѣ сѫ имали съ аскера 150 сражения, отъ които 72 сражения станали прѣзъ послѣднитѣ 10 деня на юлий, 56 сражения прѣзъ августъ, 18 сражения прѣзъ септемврий и 4 сражения прѣзъ октомврий.

Намаляващиятъ се брой сражения прѣзъ августъ и септемврий и голѣмия имъ брой прѣзъ юлий се обяснява съ обстоятелството, че прѣзъ първитѣ дни движението възстаницитѣ трѣбваше да държатъ нападателно положение, а прѣзъ мѣсецъ августъ тѣ поради постигнатитѣ резултати и грамадното число на турската войска, измѣняватъ тактиката си и почватъ да държатъ само отбранително положение. Въ всички тѣзи сражения сѫ вземали участие 19,852 възстаници и 292,735 души аскеръ.

II Възстание въ Одринския вилаетъ.

Одринскиятъ вилаетъ захваща едно пространство отъ 12000 квадр. километра, населенъ съ повече отъ половинъ милионно население. Въ възстаническото население той билъ раздѣленъ на 12 възстанически участъци.

По чисто тактически съображения възстанието въ Одринско започва 15 деня по кѫсно отъ възстанието въ Битолско.

На 5 августъ слѣдъ полуноць, срѣщу Прѣображение, почва възстанието въ всички 12 участъци. Тутакси били скѫсани всички телеграфни жици, изсѣчени всички телеграфни стълбове, развалили главнитѣ шосета и мостове, нападнани, уничтожени или прогонени всички гарнизони, които квартирували по селата и въ пограничнитѣ на България постове и въ всички по малки паланки и градчета. Още сѫщата вечерь цѣлата възстанала мѣстность бѣ очистена отъ всѣка турска власть, съ исключение само градеца Малко-Търново.

Възстаническитѣ отряди слѣдъ кървави сражения съ мѣстнитѣ гарнизони успѣватъ да прѣвзематъ градоветѣ: Енеяда, Василико, и Ахтоболъ.

. Но това положение не продължава дълго. Събраната въ Одринъ и изпратената по море армия за Василико, Енеяда, достигаща до 40000 души, взе да опасва като съ обрачъ въстаналата мѣстность. И вече кждѣ 28 августъ цѣлата възстанала мѣстность бѣ заета съ турски войски.

Въ Одринско възстаницитѣ сж имали съ войската и башибузука 36 сражения, отъ които 29 прѣзъ августъ, 5 прѣзъ септемврий и 2 прѣзъ октомврий. Въ тѣзи сражения сж вземали участие 1970 възстаници и 10587 турски войници.

Възстанието въ Одринско, при грамаднитѣ незгоди, които трѣбваше да прѣодолѣе, просжществува *два и половина* мѣсеца и се спрѣ едва прѣзъ втората половина на м. октомврий, когато по планинитѣ падна снѣгъ и Странджа стана негостоприемна за борцитѣ.

III Четнишко движение въ Солунския и Скопския вилаети.

Както видѣхме централниятъ Конгресъ бѣ рѣшилъ въ Солунския и Скопския вилаети да се не прави масово възстание, а да се дѣйствува съ партизански одряди — *чети*.

Тѣзи чети почнаха своята работа едноврѣменно съ възстаницитѣ въ Битолско и Одринско Тѣзи чети, безъ да ангажиратъ въ борбата народната маса, пръснати въ малобройни отряди, но въ голѣмо число изъ двата вилаета, имаха за задача да държатъ въ постоянна тревога турското правителство, да разрушаватъ желѣзопжтнитѣ и телеграфнитѣ съобщения, да прѣчатъ на войскитѣ да се движатъ, и изобщо съ своитѣ дѣйствия, като направятъ положението тревожно, да привлекатъ върху си часть отъ турската армия.

Въ цѣлия Солунски вилаетъ четитѣ сж имали 38 сражения съ войската, а въ Скопския — само 15 сражения.

Четнишкото движение бѣ прѣкратено съ настжпването на зимата.

IV. Атентати.

Като едно отъ срѣдствата за борба организаторитѣ на възстанието избраха и атентатитѣ.

Прѣзъ 1903 год. въ Македония и Одринско се извършени повече отъ 20 динамитни атентати и покушения, насочени главно противъ желѣзно-пжтнитѣ съобщения. Тѣзи атентати до голѣма степень улесниха възстаническото движениа.

V. Турски звърства и опустошения.

Отъ едно столѣтие насамъ, отъ какъ подвластнитѣ на Турция християнски народи водятъ ожесточена борба противъ турското владичество, отъ тогава свѣтътъ постоянно слуша да се говори за *турски звърства и жестокости*. Историята на освободителнитѣ борби почти на всички балкански народи е вписала въ аналитѣ си по нѣколко такива турски звѣрства. Най-ефикасното отъ срѣдствата, къмъ които турското правителство прибѣгна за да потуши възста-

нието въ Македония и Одринско, бѣха потрѣснитѣ звѣрства и опустошения. Правителството, безсилно съ своята 200,000 армия да потуши възстанието, прибѣгна къмъ традиционното въ Турция срѣдство за усмиряване възстанието.

Слѣдъ това *„мемоарътъ“* на цѣли 60 страници (отъ 190 до 249 стр.) дава подробно изложение на турскитѣ звѣрства, жестокости и опустошения, разпрѣдѣлени по вилаети, каази, градове и села. Ние ще направиме само общъ погледъ върху тѣхъ, за да изтъкнемъ всичката имъ колосалность и грозота.

Турскитѣ звѣрства и опустошения въ Македония и Одринско засѣгнаха 16 каази, въ които има 1511 населени мѣста (села и градове), отъ които 918 сж християнски. Отъ тѣзи 918 християнски села сж пострадали 201 или 21·9 %; отъ тѣхъ *137 сж съвършено опепелени*, 23 села — *наполовина* и 41 — *отчасти*. Слѣд. *15 % отъ християнскитѣ села* въ пострадалитѣ каази *днесъ несжществуватъ!*

Въ въпроснитѣ 16 каази сж *опожарени* 12,440 християнски кжщи, което съставлява 12·7 % отъ общия имъ брой.

Тѣзи колосални опустошения и опожарявания обездомиха и хвърлиха въ грозна и ужасна мизерия 70,835 души, или приблизително 12 % отъ общия брой на християнското население въ Македония и Одринско.

Такива сж колосални размѣритѣ на турскитѣ опустошения!

Не по-малки сж размѣритѣ и на *звѣрствата* и *безчестията*, които турската войска заедно съ башибозуцитѣ извърши едноврѣменно съ опустошенията и опожаряванията. Прѣзъ траенето на възстанието сж *изклани* и *избити* 4694 души мжже (главно старци), жени и дѣца. Броятъ на обезчестенитѣ и плѣненитѣ жени и моми е грамаденъ (3122 обезчестени и 176 плѣнени).

И всички тѣзи опустошения, ужаси и звѣрства се извършиха отъ турската войска *само за три* мѣсеца (20 юлий — 20 октомврий).

Освѣнъ това въ свободна България подириха подслонъ и намѣриха прибѣжище отъ турската ярость около 30,000 бѣжанци, по-голѣмата часть отъ които бѣха отъ Одринско.

Но покрай всичко това голѣмъ брой християни бидоха хвърлени въ мрачнитѣ турски затвори. За числото на всички злощастници „мемоарътъ“ не дава данни, но само въ Битолския и Одринския вилаети имало хвърлени въ тъмници повече отъ 1500 души, а по тази цифра можемъ да си съставимъ само едно приблизително понятие за общото число на тѣзи злощастници.

„Тъй чудовищно грамадни, тъй прѣкомѣрно жестоки и тъй грозно потрѣсающи бѣха турскитѣ звѣрства и опустошения въ Македония и Одринско. Прѣзъ 1903 год. *201 опепелени* християнски села, *12.440 опожарени* християнски кжщи, *4694 убити и изклани* християни. *3122 обезчестени* и *176 плѣнени жени и моми*, *70,835 обездомени* християни, *30,000 прокудени клетници* и *1500 хвърлени въ занданитѣ* нещастници — това сж резултатитѣ отъ изтрѣбителния и опустошителенъ пъкленъ планъ на турското правителство“. . .

VI.

Заключение.

Прѣди да привършимъ бѣлѣжкитѣ си по събитията, които отъ четвъртъ столѣтие насамъ се развиватъ въ Македония и Одринско, ще посветимъ нѣколко реда и върху послѣдния опитъ на европейската дипломация да подобри по *миролюбивъ начинъ* жестоката и плачевната участь на християнитѣ въ тѣзи двѣ турски провинции.

Думата е за *Мюрщегската реформена програма.*

Потрѣсающитѣ ужаси надъ мирното християнско население, които започнаха едноврѣменно съ самото въстание, прѣдизвикаха въ цѣлия християнски свѣтъ болезнено състрадание. Отъ всѣкждѣ се издигна общъ и енергиченъ повикъ противъ Турция. Противъ звѣрствата на турцитѣ възстана пресата и общественото мнѣние въ Англия, Франция, Италия, Русия, дори и Австрия. Изключение правеше само Германия.

Въ Европа, дѣто общественото мнѣние е мощенъ факторъ, правителствата не можаха да не държатъ смѣтка за неговото настроение противъ Турция и въ полза на страдащето население. Европа оцѣни сериозностьта на положението и счете за нуждно, че е дошелъ моментътъ да се намѣси . . .

И дипломацията заговори.

На 17 ноемврий въ Виена се срѣщнаха императоритѣ Николай II и Францъ Иосифъ. Въ градецътъ *Мюрщегъ* между двамата монарси и тѣхнитѣ министри станаха дълги съвѣщания и бидоха изработени главнитѣ точки на една *реформена програма*, нарѣчена *Мюрщегска.* На посланицитѣ на Русия и Австрия въ Цариградъ бѣха дадени идентични инструкции за дѣйствия прѣдъ Портата.

Султанъ Хамидъ, този тънъкъ и лукавъ дипломатъ, съзна всичката сериозность на положението, и още въ първитѣ дни на октомврий издаде ираде, пълно съ „султански обѣщания“ и даваще нови реформи.

Но напразни бѣха хитруванията на Султана за да осуети взетитѣ въ Мюрщегъ рѣшения.

Още на 8 октомврий посланицитѣ на Австрия и Русия вржчиха на Султана пълния текстъ на Мюрщегската реформена програма, която бѣ подкрѣпена отъ прѣдставителитѣ на останалитѣ велики сили.

Мюрщегската програма е извѣстна на всички, та нѣма нужда да я привеждаме.

Но и Мюрщегската реформена програма не оправда възлаганитѣ върху нея надежди. Тя не съдържаше най-сжщественото — контрольтъ на Европа и нейната гаранция.

А възстаналото и жестоко пострадало християнско население, което съ такава вѣра очакваше да види подобрѣна своята участь, остана измамено отъ мюрщишкитѣ реформи.

Макаръ, че мюрщегската програма подобряваше много малко сждбата на християнитѣ, но още и нѣкои отъ точкитѣ на мюрщегската програма останаха не реализирани.

* * *

Четвъртъ столѣтие Македоно-Одринския въпросъ стоя отворенъ и чакаше своето разрѣшение. И днесъ, слѣдъ безподсбни кървави перипетии, той стои пакъ откритъ съ всичката му грозота. .

„Вжтрѣшната организация, свършва „*Мемоарътъ*", като констатира съ дълбоко прискърбие всичко горѣказано, не може и тукъ да не отбѣлѣжи, че тя ще продължава да води борба въ разни форми (въ широки и ограничени размѣри — споредъ врѣмето и обстоятелствата) до тогава, до дѣто международна *военна* намѣса не суспендира de facto сегашния турски режимъ и не въдвори въ страната новъ редъ, който да гарантира *законность* и *човѣшко сжществуване*".

Мемоарътъ се придружава отъ 3 прѣкрасно изработени карти на Македония и Одринско, въ които сж означени всички градове, села, чифлици, мънастири, желѣзни пжтища, шосета, пжтеки, рѣки, езера, блата.

Но особено внимание е обърнато да се означатъ съ особени специално означени знакове всички изгорени села, чифлици и мънастири и мѣстата, дѣто сж ставали сраженията прѣди възстанието, въ врѣмето на самото възстание, мѣстата дѣто сж ставали атентати. Съ особенъ цвѣтъ сж оцвѣтени мѣстата въ които населението бѣ възстанало и мѣстата, които сж биле владѣни отъ възстаницитѣ.

Ст. Н. Л.

Исторически произходъ и развитие на причинитѣ за Руско-Японската война.

(продължение отъ кн. 1).

III.

Руската дипломация въ минало врѣме не обръщала върху Далечния Изтокъ онова внимание, каквото той заслужвалъ. Особено това е право за Корея, естественото продължение на Усурийската область.

Вѣковната затвореность и уединеностъ на Корея на врѣмето си прѣдставлявали голѣми политически удобства за руситѣ, обаче, тѣ се отнасяли индеферентно къмъ този безобиденъ съсѣдъ, който не имъ създавалъ никакви главоболия. Руситѣ сключватъ търговски договоръ съ Корея и откриватъ постоянно дипломатическо агентство едва въ 1885 година.

Япония, както видѣхме, отколѣ се стрѣмѣла да добие прѣобладавща роль въ Корея. За да прѣмахне тамъ съперничеството на Русия, тя въ 1873 год. прѣдложи да отстжпи принадлѣжащата ней южна часть отъ Сахалинъ на Русия, а въ замѣна на това да ѝ се остави правото да се разпорежда въ Корея сама безъ да ѝ се бърка Русия.

Но това съглашение се не изпълнило. Въ 1875 г. Русия наистина получи южната часть отъ Сахалинъ, но срѣщу това отстжпила на Япония Курилскитѣ острови.

Руситѣ досѣжно Корея усвоили политиката: „Корея нѣма да принадлежи нито тѣмъ, нито никому другиму.“

Японцитѣ, прѣдполагайки, че корейската кралица е главната виновница за несполуката на японската политика, рѣшили да я отстранятъ и на 26 септемврий 1895 год. тя била звѣрски убита, а неприятнитѣ за японцитѣ министри смѣнени. По цѣла Корея избухнали безредици. На 30 януарий 1896 г. корейския краль съ наслѣдника избѣгалъ въ руското дипломатическо агенство, образувалъ новъ кабинетъ, който се събралъ на засѣдание тамъ же.

При тѣзи обстоятелства за японското правителство, което не можало вече да влияе на хода на работитѣ въ Корея, било важно да дойде до едно съглашение съ Русия по политиката на двѣтѣ държави досѣжно Корея. Прѣдвалителниятъ договоръ по този прѣдметъ билъ подписанъ на 2 май 1896 год. Главнитѣ точки на този договоръ сж:

1. Корейскиятъ краль се оставя свободенъ да се върне въ своя дворецъ.

2. Кральтъ да бжде съвѣтванъ да назначава за министри хора просвѣтени и умѣрени.

3. Каква жандармска японска сила трѣбва да остане въ Корея за пазене японския телеграфъ между Фузанъ и Сеулъ.

4. За пазенето японскитѣ заселища въ Сеулъ, Фузанъ и Гензанъ ще се оставятъ 4 роти японска войска, но всѣка рота да не надминава 200 души. Тѣзи войски да се повикатъ назадъ щомъ мине опасностьта.

За запазване рускитѣ консулства Русия има право да държи стража, която да не надминава количеството на японскитѣ войски въ сжщитѣ мѣста; тази стража ще бжде повикана назадъ щомъ спокойствието вжтрѣ въ страната се възстанови.

Това съглашение безъ съмнѣние бѣ по износно за Япония.

На корейското правителство този редъ по видимому тежалъ, и то веднага слѣдъ подписването на меморандума, се обърнало съ молба къмъ руското правителство да приема Корея подъ своя непосрѣдственъ протекторатъ, но тази молба не била взета подъ внимение и на 28 май 1896 г. въ Москва между руското и японското правителства билъ подписанъ протоколъ за урегулиране нѣкои висещи въпроси.

На 8 ферв. 1897 год. корейскиятъ краль напусналъ руското агентство и се прѣселилъ въ своя дворецъ, а на 30 септемврий, за да подчъртае пълната независимостъ на Корея, той приелъ титлата „императоръ."

Тъй като корейската войска командувана отъ японски офицери не прѣдставлявала нуждната гаранция за пазенето живота и безопасностьта на Държвния Глава, то кральтъ се обърналъ къмъ Русия съ молба да изпрати инструктори да реорганизиратъ корейската войска. Изпратени биле 3 офицери и 10 унтеръофицери Едноврѣменно съ това корейското правителство поискало да му се изпрати опитенъ финансовъ съвѣтникъ за уреждане финанситѣ и митницитѣ на Карея.

Японското правителство не останало доволно отъ това, и то се помжчило да прѣдизвика брожение въ страната, а това накарало руското правителство на 6 мартъ 1897 год. да повика назадъ своитѣ инструктори и финансовъ съвѣтникъ.

На 29 априли 1898 г. бѣ напечатано официално руско съобщение по дѣлата на Корея въ което между другото се казва, че „отъ свършването на китайско-японската война руското правителство се е грижило само за запазване неприкосновеностьта и пълната независмость на Корея.

„Слѣдъ това се поменава за повикването назадъ рускитѣ инструктори и финансовъ съвѣтникъ и най сетнѣ комюникето съобщава за достигнатото между Япония и Русия съглашение споредъ което:

„Двѣтѣ държави признаватъ държавнитѣ права и пълната независимость на Корейската Империя, като взаимно се задължаватъ

да се въздържатъ да се бъркатъ въ вжтрѣшнитѣ работи на страната. Въ случай, че Корея би срѣщнала нужда отъ поддръжката на една отъ договарящитѣ се държави, то Русия и Япония се задължаватъ да не пристжпватъ въ Корея къмъ никакво мѣроприятие безъ прѣдварително по между си съглашение."

„Русия нѣма да бърка на развитието на търговскитѣ и промишленитѣ сношения между Япония и Корея."

IV.

По съображения отъ чисто финансовъ, икономически, военностратегически и политически характеръ, Русия се рѣшава да построи трансибирската желѣзница, за което похарчи колосални суми. Първиятъ камъкъ на това колосално прѣдприятие бѣ положенъ въ 1891 год. Споредъ първоначалния проектъ тази желѣзница отиваще до Владивостокъ, който почти прѣзъ течението на половинъ година има замръзнало своето пристанище.

Руситѣ отколѣ имаха желание да се сдобиятъ за своята търговия на Тихия океанъ съ пристанище, което да не замръзва прѣзъ зимата. За тази цѣль прѣзъ 1896 год. между Русия и Китай билъ сключенъ договоръ, споредъ който Китай дава правото на Русия да построи клонъ отъ трансибирската желѣзница прѣзъ Манджурия до Портъ-Артуръ. Слѣдъ това на 15 мартъ 1898 год. въ Пекингъ било подписано между Китай и Русия друго съглашение, споредъ което Китай отстжпва на Русия за ползуване въ течението на 25 годишенъ срокъ, който по взаимно съгласие може да бжде продълженъ, пристанищата Портъ-Артуръ и Талянванъ (Далний) съ съотвѣтнитѣ имъ територии и водно пространство, а тъй сжщо било дадено на Русия правото за построяване клонъ отъ главната сибирска желѣзница до тѣзи пристанища.

Руситѣ тутакси заели съ военно-морски сили отстжпенитѣ двѣ пристанища, заедно съ тѣхнитѣ територии и обърнали Портъ-Артуръ въ военно пристанище, а Талянванъ, което прѣкръстиха въ „*Далний*" — въ търговско

Прѣзъ 1900 год. въ Китай избухна боксерското движение, насочено противъ европейцитѣ и прѣдизвикано най-главно отъ безскрупульозната дѣйность най-главно на протестанскитѣ, а отчасти и католическитѣ мисионери, които постоянно се бъркаха въ вжтрѣшнитѣ дѣла на Китай и се стараяха да създадатъ за своитѣ обърнати въ християнство китайци едно привилегировано положение по отношение къмъ тѣхнитѣ сънародци не християни.

Боксеритѣ окржжаватъ посолствата на европейскитѣ държави въ Пекингъ, която обсада продължава цѣли 2 мѣсеца безъ боксеритѣ да успѣятъ да взематъ ни едно посолство. Европейскитѣ държави за избавяне своитѣ посолства изпращатъ отряди войска, които прѣвзиматъ Пекингъ съ щурмъ,

Въ сжщото врѣме китайскитѣ войски въ Манджурия нападатъ на града Благовѣщенскъ на р. Амуръ и на рускитѣ агенти и постове по желѣзнопжтната линия прѣзъ Манджурия, по която причина, за запазване рускитѣ интереси и самата постройка на линията, Русия се принуждава да введе свои войски въ Манджурия, да заеме поглавнитѣ градове, между които и Нючванъ. Слѣдъ това руското правителство увѣдоми официално чуждитѣ държави, че то ще остави въ Манджурия часть отъ своитѣ войски. Слѣдъ това, обаче, съ успокояване на страната, тѣзи военни сили ще бждатъ намалявани...

На 26 мартъ 1902 год. между Русия и Китай се постигнало едно споразумѣние относително Манджурия, споредъ което Русия се съгласява да възстанови властьта на китайското правителство въ Манджурия. Китайското правителство пъкъ се задължавало съ всички мѣрки да пази желѣзницата и намѣрващитѣ се на служба по нея лица, а сжщо да пази въ прѣдѣлитѣ на Манджурия безопастностьта на всички руски подданици и учрѣденитѣ отъ тѣхъ прѣдприятия.

Руското правителство отъ своя страна се задължавало, *щомъ се не появятъ нѣкои смутове или начина на дѣйствието на другитѣ държави не възпрѣпжтствува на това*, да оттегля постепенно отъ прѣдѣлитѣ на Манджурия своитѣ войски приблизително така:

а) Въ течението на 6 мѣсеца отъ подписване на съглашението, да оттегли своитѣ войски отъ юго-западната часть на Мукденската провинция до р. Ляо-хе и да прѣдаде на Китай желѣзницитѣ;

б) Въ течението на слѣднитѣ 6 мѣсеца да извади останалитѣ руски войски, които се намѣрватъ въ провинцията Хейлунцзянъ.

V.

Вѣрна на обѣщанието си, Русия взема постепено да изтегля своитѣ войски отъ Манджурия, като изпразднила даже и Мукденъ. Но въ това именно врѣме за руситѣ взело да става отъ ясно по-ясно, че Китай или не желае, или не е въ състояние да изпълни поетитѣ отъ него задължения, по съглашението отъ 26 мартъ 1902 год. и че правилно разбиранитѣ интереси на Русия ѝ налагатъ тя да не продължава да изпълнява своитѣ задължения, когато нейния съдоговоритель, по една или по друга причина, се отклонява да изпълнява задълженията, наложени нему отъ сжщото задължение.

Ето защо Русия спрѣла изпразднявето на Манджурия. Тя не можала да остави на произвола на сждбата и на слабата китайска администрация своята желѣзница, минаваща прѣзъ Манджурия. Въ това врѣме хунхузитѣ взели да нападатъ върху желѣзницата въ тѣзи мѣста, които били вече изпразднени отъ рускитѣ войски.

А като клонъ отъ великия сибирски желѣзенъ пжть, манджурската желѣзница е много важна за Русия, за нейнитѣ културни и цивилизаторски задачи, тъй че тя не би могла да я остави на произвола на слѣпитѣ стихийни сили, които все още върлуватъ въ Китай.

Освѣнъ главното задължение за пазенето желѣзницата и нейнитѣ служащи, китайското правителство било взело още и редъ други второстепени задължения, имащи за цѣль да се прѣдвари възможностьта да се не повторятъ събитията отъ 1900 год. А тѣзи задължения не били точно изпълнени отъ китайското правителство, което протакало прѣговоритѣ относително урегулирането спорнитѣ въпроси.

Прѣдъ видъ на тѣзи обстоятелства, сами унищожаващи направеното между Русия и Китай съглашение, на 26 мартъ 1902 гол., Русия трѣбвало да вземе всички мѣрки за запазване своитѣ жизнени интереси въ Манджурия

Всички останали държави разбирали много добрѣ, че добрѣ разбранитѣ интереси на Русия не ѝ позволявали да изпразни Манджурия и да дѣйствува другояче, обаче, съ приближаването на деня (26 септември), опрѣдѣленъ отъ съглашението за изпразднянето на Манджурия, въ Англия, Съединенитѣ Щати и особено въ Япония се почватъ нападки срѣщу недобросъвѣстностьта на Русия, която не била изпълняла своитѣ обѣщания. Въ Япония вѣстницитѣ и митингитѣ почнали да искатъ щото правителството да накара съ сила Русия да очисти Манджурия въ опрѣдѣления срокъ

Въ това врѣме руското правителство се вижда принудено да обнародва по „манджурския въпросъ" въ своя „правителственъ вѣстникъ" едно комюнике, въ което между другото се казва, че Русия нѣма намѣрение да присъедини къмъ себе си Манджурия, но въ сѫщото комюнике се заявява за всеобщо свѣдѣние, че то ще напусне Манджурия само въ този случай „когато въ Манджурия бѫде въведенъ траенъ редъ и бѫдатъ взети всички мѣрки нужди за запазването на желѣзницата.... и ако на това не възпрѣпятствува начина на дѣйствието на нѣкоя отъ останалитѣ държави", толкова по вече, че при сегашното тревожно положение на Манджурия само една охранителната стража не ще бѫде въ състояние да поддържа спокойствието и реда по желѣзнопѫтната линия, дълга по вече отъ 2000 километра, и, най главното, да запази тази линия отъ ново разрушаване, та и тази задача е не по силитѣ на тази стража".

Най голѣмо незадоволство отъ неизпразднянето на Манджурия отъ руситѣ проявявали японцитѣ Причинитѣ за това поведение на японцитѣ оставаха за всички не до тамъ ясни, като се имаше прѣдъ видъ това, че Япония аспирираше най главно за Корея, и дѣто съперничеството между Русия и Япония бѣше се вече проявило доста осезателно. Мнозина обясняваха това неприязнено поведение на Япония спрямо Русия съ политически причини, именно дѣто Русия стана причина да не стане Япония господарка на Квинтунския полуостровъ. Но освѣнъ тази причина недоволството на японцитѣ противъ Русия има причини и отъ икономическо естество, което става явно отъ долоизложения цитатъ заетъ отъ най разпространения японски вѣстникъ „Асахи-Шимбунъ": „Япония за сега е най главния доставчикъ на камени вѫглища на цѣла Азия; японскитѣ камени вѫглища си добиха голѣма извѣстность; обаче разработванено отъ руситѣ

каменовжгленитѣ мини въ Манджурия, се явява за насъ грозно съперничество, защото качеството на манджурския каменъ вжгленъ, споредъ мнѣнието на специалиститѣ, надминава японския. По силата на това може да се прѣдположи, че стотинитѣ хиляди тона японски вжглища, които се изнасятъ за Портъ-Артуръ, Чифу и Чемулпо за рускитѣ кораби, ще бждатъ въ края на крайщата измѣстени отъ манджурскитѣ вжглища. А прѣкарването желѣзница отъ мѣстото на миннитѣ до линията на източната китайска желѣзница ще отвори новъ страшенъ за Япония пазаръ за камени вжглища въ гр. Далний, отъ дѣто не е далеко до Чифу, дѣто нуждата отъ вжглища е много голѣма. А щомъ всичко това бжде достигнато и осжществено, тогава финансовото положение на Япония ще бжде разклатено, а многочисленията пролетарятъ, десетки хиляди работни ржцѣ, ще се лишатъ отъ работа".

Страхътъ отъ бждещия конкурентъ на азиятскитѣ пазари прикова къмъ Манджурия всичкитѣ помисли на японцитѣ, които смѣтатъ богатствата, които се криятъ въ нѣдрата на китайската почва, като свое естествено, историческо наслѣдство и не допущатъ мисъльта, че нѣкой другъ освѣнъ тѣхъ би могълъ да претендира върху тѣзи богатства.

За да може Русия да управлява по добрѣ своитѣ източноазиятски владѣния намѣрила за нуждно прѣзъ 1903 год. да образува отъ Приамурското Генералъ-Губернаторство и Квинтунската область особено намѣстничество, въ което на намѣстника да се присвои висша власть по гражданското управление. На намѣстника се оставя върховната грижа за реда и безопасностьта въ мѣстата прѣзъ които минава манджурската желѣзница, а тъй сжщо и гражата за ползитѣ и нуждата на руското население въ съпрѣдѣлнитѣ съ намѣстничеството чужди владѣния. Въ ржцѣтѣ на намѣстника се оставятъ и дипломатическитѣ сношения по дѣлата на намѣстничеството съ съсѣднитѣ държави. Намѣстникътъ е върховенъ командантъ на сухопжтнитѣ и морскитѣ сили въ Далечния Истокъ. За намѣстникъ билъ назначенъ адмиралъ Алексѣевъ.

VI.

На японцитѣ не имъ се щѣло вече да се задоволяватъ отъ прѣдложения отъ Русия кондоминиумъ въ Корея; тѣмъ бѣ желателно да си присвоятъ тази страна, къмъ което, както видѣхме, тѣ отколѣ се стремятъ и трѣбва да се признае, че тѣ, благодарение остжпчивостьта наруситѣ, слѣдъ 1896 г. успѣватъ въ тази посока да достигнатъ важни резултати.

Договорътъ отъ 1898 г. Япония го тълкувала много широко и, ползувайки се отъ това, че вниманието на руситѣ бѣ погълнато отъ Манджурия, почва да дѣйствува въ Корея като въ своя бждеща колония. Вълната на японската емиграция нахлува въ Корея. Японцитѣ устрояватъ тамъ свои телеграфи, желѣзници, фабрики и за кжсо врѣме южна Корея се обръща въ единъ видъ японски протекторатъ. Въ началото на 1903 год. японското правителство из-

работва обширенъ планъ за колонизиране Корея съ японци. На всѣкждѣ работили японски пощенски контори, а силни японски гарнизони стояли въ Сеулъ, Фузанъ и Гензанъ, макаръ вжтрѣшното спокойствие, което тѣ ужъ пазили, отколѣ да бѣ възстановено.

Интересното е това, че колонизационния потокъ въ Корея не е резултатъ отъ излишъкъ на населението на японскитѣ острови и че този потокъ не се опжтва къмъ грамадния островъ Формоза, който заема грамадна площадь отъ 34700 квад. километра, и той още не е използуванъ за колонизаторски цѣли.

Слѣдъ всичко това се поражда въпросъ, можала ли е Русия да се съгласи да се оничтожи независимоста на Корея и да отстжпи този полуостровъ на Япония? Отговорътъ не може да бжде освѣнъ отрицателенъ, защоторуситѣ не можали да допуснатъ японцитѣ да се тикнатъ като клинъ между Владивостокъ и Портъ-Артуръ, въ който случай Корейския протокъ би се обърналъ въ втори Босфоръ и Дарданели за руситѣ. Но освѣнъ тѣзи съображения има съображения и отъ политически и икономически характеръ, които не допущатъ на Русия да се съгласи на това.

Руситѣ споредъ контракта отъ 1896 г. добиватъ правото да експлоатиратъ въ течението на 20 год. горитѣ на островъ Дагелетъ и на дѣснитѣ брѣгове на рѣкитѣ Ялу и Туменъ, които отдѣлятъ Корея отъ Манджурия. Едно дружество сключило съ мѣстнитѣ корейски власти договоръ за наемане земя въ Иогампо, дѣто да се настанятъ за живѣяне За оформяване този договоръ било сключено съглашение между Русия и Корея. Като се научава за това нѣщо японския посланикъ въ Сеулъ, заплашилъ корейското правителство че ако подпише това съглашение съ Русия, ще се прѣкъснатъ приятелскитѣ и дипломатическитѣ сношения между Япония и Корея, и че Япония ще почне да дѣйствува въ Корея по свое усмотрѣние. И за това дѣто Корея извършила това тайно, Япония поискала да се отвори пристанището Вичжу за нейната търговия. Корея отказала, но Япония ѝ отговорила така: „ако Корея не отвори това пристанище, японцитѣ все пакъ ще го считатъ за отворено," т. е. японцитѣ ще го отворятъ съ сила.

Въ това врѣме японцитѣ взели да правятъ всѣкакви неприятности на рускитѣ промишленици на Ялу и Иогампо

Японскиятъ печатъ подига цѣла аларма противъ Русия, че иска да завладѣе Корея, че нарушава свещенитѣ права на Япония, като иска прѣдварително за завладѣе Корея, а послѣ и самата Япония. Слѣдъ това японскиятъ печатъ се залавя за манджурския въпросъ и се почватъ заплашвания по адресъ на Русия. Въ Япония се учрѣждава „дружество за противодѣйствуване на Русия." Японскитѣ шовинисти имали поддържката на много високопоставени лица.

Отъ своя страна английскитѣ и американскитѣ вѣстници доста допринесоха за разпространяване на тревожнитѣ слухове и за завоевателнитѣ намѣрения на руситѣ Тѣ насърчаваха японцитѣ, доказваха че войната е неизбѣжна, и че въ тази война японцитѣ ще бждатъ побѣдителитѣ.

Отъ начало японското правителство се държеше доста коректно и не даваше да се разбере, че има намѣрение да воюва, поне толкова скоро.

Япония както видѣхме запази една затаена злоба срѣщу Русия и желание да си отмъсти. Ето защо въ течение на послѣдното десетилѣтие (1895 — 1904 год.) Тя употрѣби всички старзния да подготви едно нападение върху Русия. Но въпрѣки всичкото и самоболщение, съзнавайки, че тя сама не е достатъчно силна за борба съ Русия, тя поиска да реформира Китай, та заедно съ него, слѣдъ като реформира неговата армия и флотъ, да дѣйствува срѣщу Русия. Въ това сжщото врѣме сума японски емисари кръстосватъ Сиамъ, Индия, Туркестанъ. Персия и даже Турция, за пропагандиране принципа „Азия за азиятцитѣ." Но за реализирането горния планъ се искаше много врѣме, а японцитѣ бързаха и може би паназиятскитѣ мечтания на япоцитѣ не щѣха толкова скоро да ги тикнатъ въ борба съ Русия, ако тѣ не бѣха сключили за тази цѣлъ съюзъ съ Англия и не усигуриха приятелството на американцитѣ.

Като си осигуриха всичко това японцитѣ взеха още по дѣятелно да правятъ мълкомъ всички нуждни приготовления за една война срѣщу Русия. [1])

На 30 януарий 1902 год. се сключва англо-японския договоръ.

Споредъ първия членъ отъ този договоръ Япония и Англия се съгласяватъ да пазятъ statusquo то въ Далечния Изтокъ и особено да запазятъ независимостьта и териториалната цѣлость на Китай и Корея.

„Имайки обаче прѣдъ видъ своитѣ специални интереси, отъ които английскитѣ се отнасятъ, най вече къмъ Китай, а японскитѣ, освѣнъ Китай, отнасятъ се тъй сжщо и въ извънредна степень, въ политическо, търговско и промишлено отношение, къмъ Корея, договорящитѣ страни признаватъ, че всѣка една отъ тѣхъ има право да взема мѣрки, каквито станатъ нуждни, да защитятъ тѣзи интереси, въ случай, че тѣ бждатъ заплашени, било отъ агресивнитѣ дѣйствия на нѣкоя държава, или отъ вълненията, които могатъ да поникнатъ въ Китай или въ Корея и които ще прѣдизвикатъ намѣсването на едната или другата отъ договорящитѣ страни за запазванието живота и собственостьта на нейнитѣ подданици."

Въ 2 членъ се говори: „ако Великобритания или Япония при защитата на своитѣ горѣпосочени интереси бжде увлечена въ война съ нѣкоя друга държава, тогава другата отъ договарящитѣ страни ще пази строгъ неутралитетъ и ще насочи всичкитѣ си усилия да удържи другитѣ държави отъ враждебни дѣйствия срѣщу нейната съюзница."

Въ 3 членъ се казва: „ако въ горѣпосочения случай още една или нѣколко държави вzематъ участие въ враждебнитѣ дѣйствия противъ тази съюзница, тогава другата договоряща страна ще

---

1) V. Berar La revolte de l' Asie Paris Edition Arm. Colin 1904.

ѝ доде на помощъ за да водятъ войната заедно и заключатъ миръ съ общо съ нея съгласие."

Слѣдъ всичко това Русия отъ своя страна почва да взема мълкомъ всички прѣдпазителни мѣрки, каквито ѝ налагатъ нейнитѣ интереси на Далечния Истокъ.

Този начинъ на дѣйствие отъ страна на Русия прѣдизвика промѣна въ настроението на Далечния Изтокъ, като резултатъ на което между Русия и Япония се почватъ прѣговори и всички почнаха да мислятъ, че руско-японския кризисъ ще може да се разѣши по миролюбивъ начинъ.

Споредъ вѣстницитѣ японското правителство прѣдало въ Петербургъ своитѣ искания, състоящи въ слѣднитѣ 4 точки:

1) рускитѣ войски и пограничната стража трѣбва да бѫдатъ извадени изъ Манджурия; за пазене желѣзницата ще останатъ около 10,000 души войска: 2) Мукденъ, Дадинъ-хоу и Харбинъ се отварятъ за чуждестранната търговия; 3) по-нататъшното право за построяване желѣзница принадлежи на Китай; Русия ще завѣдва само построената отъ нея желѣзница; 4) японцитѣ се ползуватъ съ превилегировано положение въ Корея, дѣто руситѣ не могатъ да иматъ никакви прѣдприятия.

Така се почватъ тѣзи прѣговори, водени прѣзъ втората половина на 1903 год. и началото на 1904 год. и се свършиха съ ненадѣйното нападение върху Портъ-Артуръ отъ японцитѣ, прѣди Япония да получи послѣдния отговоръ отъ Русия.

Дипломатическата история на Руско-Японскитѣ прѣговори току прѣди обявяването на войната и до този часъ не е достѫпна за широката публика, тъй като ни едно отъ европейскитѣ правителства не е обнародвало относящитѣ не до този въпросъ депеши, но не подлежи на съмнѣние, че отъ октомврий 1903 год. до януарий 1904 год. старанията на официозния печатъ и на правителствата на цѣла Европа бѣха насочени къмъ това, да се изравнятъ недоразумѣнията между токийския и петербургския кабинети, които все повече се изостряха. Но при все това тѣхнитѣ старания останаха безъ успѣхъ. Ето какъ Г. V. Berar (стр. 432—434) обяснява това:

„На 18 януарий 1904 год, на лондонския и парижкия кабинети билъ съобщенъ окончателния отговоръ, който руското правителство дава на японското и миролюбието на руския императоръ Николай II напълно удовлетворявало претенициитѣ на държавитѣ, заинтересувани въ прокарването на принципа за политиката на отворенитѣ врати въ Далечния Изтокъ. Английскиятъ кабинетъ вече на 19 януарий считалъ инцидента за руско-японското сблъскване за изчерпанъ, но партизанитѣ на японо-руската война, съставили въ Лондонъ единъ полу-политически, полу-финансовъ комитетъ, който горялъ отъ надежда да реализира въ течение на войната голѣми печалби, тъй като прѣзъ януарий 1904 год., играйки на лондонската борса върху понижението на цѣннитѣ книжя, този комитетъ успѣлъ да реализира нѣколко стотинъ милиона печалба, този комитетъ, изплашенъ отъ уреждането на инцендента, побързалъ, при

посрѣдството на виконтъ Хаяши, японския посланикъ въ Лондонъ, да увѣдоми токийския кабинетъ, че ако войната не бѫде обявена тутакси, то слѣдъ получването на руския отговоръ, това нѣщо ще стане невъзможно, защото официалната Англия ще бѫде принудена да окаже „дружествено съдѣйствие" на петербургския кабинетъ, отговорътъ на който до Япония правителството на Едуарда VII напълно одобрява. За това, на 21 януарий, въ Токио набързо билъ свиканъ съвѣта на старѣйшинитѣ, който и рѣшилъ да се прѣкъснатъ прѣговоритѣ съ петербургския кабинетъ подъ прѣдлогъ, черуситѣ много забавили своя отговоръ, макаръ японското правителство и да знаело вече. че този отговоръ е изпратенъ до намѣстника Алексѣевъ, и че въ най-скоро врѣме ще бѫде врѫченъ чрѣзъ баронъ Розена, руския посланикъ въ Токио, на токийския кабинетъ. И войната се почна съ внезапното нападане на японския флотъ на руснитѣ[1]) военни кораби въ Портъ-Артуръ и Чемулпо.

По-нататъшното развитие на отношенията между Русия и Япония ще зависи отъ изхода на почнатата война, края и резултатитѣ на която не могатъ се прѣдсказа и прѣдвидя.

Всичкитѣ интереси на Славянството изискватъ, щото Русия да може да излѣзе изъ тази гигантска борба побѣдителка, да запази своя орелъ и пристижъ между азиятскитѣ народи, да заркѣпи вѣрата на азиятскитѣ народи въ нейната мощь и несъкрушимость, та да може слѣдъ свършването на тази война, която изисква толкова високо напряжение въ нейнитѣ морали, физически и материялни сили, да се залови съ своето вѫтрѣшно реорганизиране, да се прѣдаде на културна и просвѣтителна дѣятелность, която ѝ се налага като вървяща на чело на славянския миръ и да може слѣдъ това да се прѣдаде съ присърдце на общославянскитѣ дѣла, а особно въ Близкия Изтокъ, дѣто развиващитѣ се събития могатъ да бѫдатъ използувани отъ враговетѣ на Славянството въ врѣда на общославянскитѣ интереси.

L.

---

[1]) V. Berar. La revolte de l' Asie, стр. 432—434.

Първобитни ли жители сж славянитѣ въ Европа?

Рефератъ отъ *Ал. Д. Пиронковъ.*

Да-ли славянитѣ сж изконни жители въ земитѣ, които заематъ тѣ днесъ, или сж пришелци, засѣлени отъ други мѣста и днесъ още за много учени е споренъ въпросъ. Има доста привърженици на славянската автохтония (особено за южнитѣ славяни) въ Европа, макаръ че мнѣнията сж различни: едни считатъ за славяни всички тракийски племена; други прѣдполагатъ, че само една часть отъ първобитнитѣ жители на Балканския п-въ сж били славяни и пр. Отъ нашитѣ писатели, които защищаватъ първобитностьта на славянитѣ сж Раковски, Д-ръ Беронъ, Ст Захариевъ.

Полскиятъ историкъ Eduard Boguslawski въ сегашно врѣме е най-горещъ защитникъ на славянската автохтония. Послѣдньото негово съчинение „Въведение въ историята на славянитѣ" 1904 г., разглежда подробно тоя въпросъ, излага почти всички досегашни мнѣния на ученитѣ по него и въ резултатъ на изслѣдванията си заключава, че славянитѣ сж първобитни въ Европа, именно въ оная область, която тѣ населявали въ срѣднитѣ вѣкове, въ врѣме на Карла Велики. Най-старитѣ тѣхни жилища се намирали въ Илирия (споредъ Несторовата хроника), отдѣто тѣ се разпространили на сѣверъ задъ Дунава и Карпатитѣ върху прааричйска почва.

Книгата на Ед. Богуславски „Einfuehrung in die Geschichte der Slaven", Jena, 1904 г., е прѣводъ отъ полски, и, поради това, че въ нея се разглеждатъ въпроси отъ общъ славянски характеръ, а най-много за това, че авторътъ изказва свои доста интересни възгледи за началото на славянската история, намираме за необходимо да запознаемъ българскитѣ четци съ тоя трудъ на полския ученъ Като нѣмаме на ржка оригинала, ползуваме се отъ нѣмския прѣводъ на W. Osterloff

Богуславски раздѣля досегашнитѣ изслѣдвачи на славянското минало главно на двѣ школи: автохтонна и антиавтохтонна (или берлино-австрийска), показва отношенията и характеристиката имъ, при което самъ авторътъ се сили да докаже, че учението на втората отъ тия школи е заблуждение. Тази важна и въ всѣки случай интересна тема се обсжжда за първи пжть въ науката отъ Богусловски: той счита всичко до сега писано отъ нѣмцитѣ Хиртъ, Реслеръ, Мюленхофъ и др. за фалшиво, фантастично и много пжти тенденциозно. Учението на автохтонната школа се отхвърля отъ

антиавтохтонната не по наученъ пѫть, а по начинъ, който съ състои въ това, че всѣко твърдение на ученитѣ отъ първата школа се замълчаваше или усмиваше отъ страна на втората. Най-важното заблуждение на втората — антиавт. школа се състои въ прѣдположението, че славянитѣ едва въ VII вѣкъ сѫ се разпространили на западъ отъ Висла и на югъ отъ Карпатитѣ. И за това тая школа отдѣля материала, нуженъ за опознане миналото на славянитѣ, *когато тѣ били познати подъ други по-стари названия* — илирци, даки или гети и пр. Ако да бѣха славянитѣ само пришелци, напр. въ Илирия, тѣ щѣха да изчезнатъ съ езика си всрѣдъ многобройното илирийско население, както се е случило съ Бургундитѣ въ Франция Норманитѣ въ Франция и Русия, прабългаритѣ — въ Балканския п-въ. Илирийски езикъ, като особенъ индо-европейски клонъ, никога не е имало, или поне нѣма слѣда отъ него, докато напротивъ, лингвистиката, етнографията и архиологията показватъ славянщината на илирийското народонаселение. Илирийската култура, нарѣчена още халщадска, била славянска, както и лужичко-шлезийската. „Венетитѣ“ на Адриатическото море, както и ония въ Германия по езикъ сѫ били славяни

* * *

Въ мнѣнията на всички писатели, които сѫ се занимавали съ историята на славянитѣ Б. вижда два основно различни възгледа. [1]) Еднитѣ мислятъ, че славянитѣ сѫ изконни жители въ цѣлата область, която тѣ сѫ заемали въ срѣднитѣ вѣкове, прѣди да бѫдатъ подложени на германизация, маджаризация и пр. Другата — антиавтохтонната школа, напротивъ, твърди, че славянитѣ сѫ нахлули въ тази область отъ Карпатскитѣ страни, отдѣто сѫ проникнали въ VI в. до срѣдня и южна Европа.

Автохтонната школа, която брои голѣмо число учени, Б. подраздѣля на два класа, а послѣднитѣ на групи, повече или помалко различни една отъ друга.

Къмъ I класъ принадлежатъ: а) А. Шлецеръ, Гатереръ, Готлобъ Антонъ, Катанчичъ, Г. Потоцки, Суровйецки, Шафарикъ (въ първата си научна дѣйность), Жупанъ, Бйеловски, Лелевелъ, Рачки, Гильфердингъ, Куно, Йелвалдъ, Ив. Кук. Сакцински, Търстенякъ,

[1]) Изъ крѫга на ученитѣ той изключва „фантаститѣ“ Коларъ, Класенъ, Чертковъ, поета Мицкевичъ, сетнѣ Тополовчекъ, Венелинъ и др. У тѣхъ се забѣлѣзва особена страсть къмъ етимологизуване: възъ основа на случайни, нищо не значащи аналогии на звукове и имена на богове, народи, земи, градове и пр. тѣ градятъ своитѣ хипотези за потеклото на славянството. У тѣхъ нѣма логика, а фантазия. Историцитѣ Венелинъ, Иловайски и др. въпрѣки всички факти, твърдятъ, че Аспаруховитѣ българи били славяни. Но, ако тѣзи писатели изкарватъ такива невѣроятни мисли, това е извинително за епохата, въ която тѣ сѫ живѣли: тѣмъ липсваха срѣдства за научни издирвания. На не само у славянитѣ, но и у други народи могатъ да се посочатъ подобни фантазйори. Напр. у нѣмцитѣ Моне, който търси нѣмски названия на мѣста и лица въ Гърция и въ славянскитѣ земи и др.

Брунъ, Перволофъ, Желинекъ. Фр. Сасинекъ, Самоквасовъ, Леопардовъ, А. Лефевръ (Lefèvre). Тѣзи писатели виждатъ славяни въ стара Илирия (панонци, норийци, илирски венети, винделици) и въ Тракия (траки, гети, и даки). До тѣхъ стоятъ:

б) Смоликъ, Е. Виндишгрецъ, Ванкелъ, Хавелка, Серги, Заборовсхи, В. Олехновичъ.

в) К. Манергъ, Шафарикъ (въ послѣшнята си научна дѣйность) Р. Кауфлусъ, Ханъ, Л. Коицелъ, Й. Пичъ („Дакийскитѣ славяни" 1888) Тази третя група учи, че славянскитѣ племена сж живѣли смѣсено съ илирийскитѣ и тракийски, но че послѣднитѣ не сж били славяни. Когато първитѣ двѣ групи твърдятъ, че славянттѣ сж живѣли въ границитѣ си непрѣкжснато въ стара и срѣдновѣковна епоха, третята казва, че келтитѣ (или власитѣ на Нестора) сж изгонили славянитѣ отъ жилищата имъ при Дунава (послѣдното твърдене противорѣчи на историята).

2) М. Дриновъ („Заселеніе балканскаго пол-ва Славянами", 1873) К. Иречекъ и Пичъ (по-сетнѣ) виждатъ въ власитѣ на Нестора не келти, а римляни, съ които славянитѣ за пръвъ пжть дошли въ контактъ. И дакитѣ били славяни, които се разпрострѣли чакъ до Чехия (Дриновъ).

И II класъ говори за автохтония на славянетѣ въ Европа, но въ други области — именно въ стара Германия (това име било географско, а не етнографско: тамъ имало и сл., както въ сегашна Австрия, напр.), а за Илирия и Тракия, съ малки изключения, тѣ не говорятъ. Тѣ сж:

а) Фр. Бопъ, фонъ Версебе, Франта, Латанъ, Шембера, Войцеховски, Перволофъ, Поше, (Poesche), Сиха, К. Шулцъ (Szulc), Вилх. Богуславски, Папачекъ, Желинекъ, П. Кришко и др., които считаха суевитѣ за славяни, но

б) Х. Шулцъ (Schulz), Герлахъ, Ф. Мюлеръ, Шкертъ, Мацейовски, Ландау, Ханушъ, Принцингеръ, — за нѣмци (шваби).

в) Шльоцеръ, И. Бистъръ, Яктенщайнъ, Якоби, Л. Штархъ и др. приematъ автохтонностьта на сл-тѣ въ източна Германия, безъ да зачекватъ въпроса за суевитѣ.

г) Група поставя сл-тѣ по-на западъ — къмъ Рейнъ: А. Кухарски, Х. Сухецки, Шембера, Сасинекъ, Моравичански и др.

д) К. Шулцъ, Х и Е. Майевски

е) група обхваща антикелтиститѣ: Попъ (Popp), А, Юнгманъ, Франта, Шембера, Папачеко и др.

Изброенитѣ писатели отъ автохтонната школа сж нѣмци и славяни. Съ изключение на Шембера, ний не виждаме въ тѣхъ тѣсногржди патриоти, които да поставятъ чувствата си по-високо отъ истината. Нѣмскитѣ писатели отъ тая школа не говорятъ за прастаро и изключително нѣмско население на срѣдня Европа, нито славянитѣ — за висока нѣкогашна култура на своитѣ прѣдци. Обаче никой отъ тѣхъ — по отдѣлно или всички вкупомъ — не каза *цѣлата* истина. Много въпроси останаха неизяснени или нерѣшени. Самитѣ изслѣдвания пъкъ се задушиха отъ втората — противопо-

ложна школа — антиавтохтонната, която несправедливо днесъ държи първенство. Националното щестлавие и патриотично чувство на нѣмскитѣ учени създадоха тая *втора* школа, която, явно е, носи на себе си тенденциозна краска. Тя потжпка правосждието прѣдъ науката: не се допуснаха въ полемика автори, които разклащаха основитѣ на заслѣпения нѣмски шовинизъмъ. Въ такова пристрастие се възлѣкоха даже личности, като Момсенъ, Мюленхофъ, Цоисъ (Zeuss). Знайно е, че нѣмцитѣ сж отнели пространи земи отъ славянитѣ. Почнаха да учатъ, че слав. племена никога не сж заемали тия земи. И всѣко противорѣчие на това изявление, всѣко доказателство за първобитность на славянитѣ въ тия земи, възбужда незадоволство у нѣмцитѣ. Трѣбва да се прибави и прѣувеличеното мнѣние на нѣмцитѣ за своята култура; славянитѣ, напротивъ, уподобявали на негърски канибалисти и диваци. Явиха се, наистина, нѣкои учени мжже, които посочиха, че тукъ има пристрастие, но множинството си остана на страната на нѣмския духъ. И така възникна *Антиавтохтонната* школа

Въ I дѣлъ — нѣмския — влизатъ: Я. Гримъ, Дюмлеръ, Мюленхофъ, Рьослеръ, Томашекъ и др. обладани се отъ високопарность и неприязънь къмъ сичко славянско.

Славянскитѣ учени не можали да съзратъ пристрастие въ даннитѣ на тия нѣмски писатели, та се образува II славянски дѣлъ на антиавтохтонната школа, която обема три групи:

а) Фр. Миклошичъ, В. Ягичъ, Гр. Крекъ, М. Соколовъ, И. Смирновъ, К. Гротъ, Сретковичъ, А. Брюкнеръ, Маретичъ, А. Декеръ, У. Гайслеръ, А. Калина, Пейекозински, Косъ, Балцеръ Т. Браунъ, Ал. Веселовски и Ал. Погодинъ. До тѣхъ стоятъ трима нѣмци: Е. Дюмлеръ, Р. Рьослеръ и К. Мюленкофъ. Тѣзи смѣтатъ, че въ VI вѣкъ славянитѣ сж дошли въ Дакия, Тракия, Илирия, Панония, Чехия, Моравия Noricum и Моравия, но едни отъ тѣхъ мислятъ, че славянитѣ сж се заселили самоволно, а други — че за това сж ги принудили аваритѣ.

б) Редица образуватъ ония славянски учени, които учатъ, че славянитѣ сж дошли на Дунава въ IV в., а въ Илирия, Панония и Тракия — въ III, и даже въ II в. сл. Хр. Тукъ се числятъ: Т. Успѣнский, М. Дриновъ (само колкото се отнася до Балканския п-въ, инъкъ той спада къмъ автохтонната школа [1]), послѣ Т. Смичикласъ и В. Ягичъ (въ послѣдньо врѣме).

в) Редица — Слоупски, Шнайдъръ, Червинка, Пичъ и Нидерле — мислятъ, че славянитѣ сж дошли на югъ и западъ отъ Карпатитѣ още по-рано.

---

[1]) Дриновъ е застжпникъ на автохтонията на славянитѣ въ Дакия. Споредъ него славянитѣ се установили още въ II в. въ Балканския п-въ; колонизацията била привършена въ VII вѣкъ. По него се води Иречекъ и др.

* * *

Автохтонната школа наричатъ „нѣмска“. Противната нарича себе си „славянска“, име, което би трѣвало да се отхвърли и замѣни съ „автохтонна“. По-прилѣга и вмѣсто „нѣмска“ да се казва „антиавтохтонна“ или „берлино-австрийска“ школа, защото повечето нейни привърженици сж професори въ Берлинъ и Австрия. Стълбъ на берлино-австрийската школа е списанието „Archiv für slavische Philologie“ (Архива за славянска филология), което се списва на *нѣмски* и излиза въ *Берлинъ*. Въ *Виена* пъкъ се издадоха трудоветѣ на Миклошичъ, Дюмлеръ, Рьослеръ, Томашекъ и др.

Ученитѣ отъ тая школа игнорираха и отхвърляха всички мнѣния, изказани отъ автохтонната, безъ научни основания. Тѣ приематъ *догматично*, че сл-тѣ сж дошли късно въ западна и южна Европа, а къмъ Дунава и Австрия — съ нѣкакви си авари Историята не знае за *дохаждане на славяни другадѣ, освѣнъ на Балк. п-въ*. Възможно ли е историята, която е отбѣлѣзала сѣко движение на готи, лонгобарди даже и на авари и др. много народи, да не спомене и за прѣселение на славяни върху толкова пространни области? Антиавт. школа отговаря, че сл-тѣ заели тия мѣста въ срѣднитѣ вѣкове, тъй *тихо* и *мирно*, че *никой не забѣлѣжилъ това!* . . . . . Но всичко това е празно и неосновно прѣдположение. Отричаха извѣстията на Нестора за старитѣ жилища на сл. при Дунава. Замълчаваха или не считаха за слав. много названия на мѣста и др., очевидно славянски. Сички кутурни думи у сл-тѣ се приписваха като заети отъ нѣмцитѣ. Когато не сж могли или не искали да обяснятъ нѣщо, което засѣга въ благоприятна смисълъ сл-тѣ, ученитѣ отъ тая школа прибѣгватъ да обвинятъ във фалшификация или измишления (смѣтаха напр. за фалшифицирани Mater Verborum, Веда словена[1]); че извѣстието за славянщината на Юстинияновата фамилия е измислено и пр.)

Казватъ, че не е имало славяни прѣди VI. в. нийдѣ на югъ отъ Дунавъ, защото „slavi“ и „slaveni“ се споменуватъ едва въ VI в. (у Иорнанда и Прокопий) Но забравятъ, че *много имена сж отъ по-късно врѣме*, макаръ че народитѣ, които се наричатъ така, сж били установени отдавна и живѣятъ подъ други имена. Знае се, че прадѣдитѣ на днешнитѣ французи въ старо врѣме сж се казвали „гали“, а името „франки“ е послѣшно; сжщо името „руси“ е дадено отсетнѣ. *Името „Slavi“, което е произлѣзло отъ suevi* въ VI в. принадлежало само на часть отъ едно племе, сетнѣ е станало общо — дѣто и да сж живѣли народи отъ това племе. *„Не славянитѣ се явявали за пръвъ пжть въ VI. в. на Дунава, а само тѣхното име“*. Ако ли тѣ сж дошли едва въ шести вѣкъ

1] Че „Веда словена“ не е автентична се види ясно отъ обширната статия на Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ „Glück und Ende einer berühmter Mistification и пр. въ Archiv für slav. Philologie XXV. св. IV. Рефер. въ Учил. прѣгледъ, год. IX. кн. I—II.

въ Илирия и Панония, въ Тракия и Дакия, то какво е станало съ прѣжнитѣ жители тамъ? И какви сж били тѣ? — Отговарятъ, че илирцитѣ, панонцитѣ и тракитѣ били албанци (Hahn). Томашекъ мисли, че тракитѣ и дакитѣ сж говорили ирански! — Мигаръ безбройнитѣ топографски имена въ Мизия, Илирия, Дакия и др. произлизатъ отъ албански и ирански езикъ? Явно е, че не. Но що е станало тогава съ албанското и иранско население, ако то е сжществувало още въ VI в.? Какъ е възможно да нѣма никакви останки отъ езика на многобройнитѣ нѣкога илирци и тракийци? Ако тѣ сж се погълнали отъ сл-тѣ, възможно ли е да не сж оставили слѣди въ слав. езикъ? Езикътъ на днешнитѣ славяни въ Далмация, Хърватско, Сърбия, България е чистъ слвянски и — освѣнъ *български*[1]) и резянски — не показва чуждо влияние. Нийде не забѣлѣзваме славянизиране на чуждъ езикъ, както е случаятъ съ днешнитѣ ромжни, които сж романизувани стари даки (дакославяни).

Много топографски и племенни имена (особено тия на — дава и — боки) въ Македония, на сѣверъ и западъ показватъ, че беситѣ, сатритѣ, тракитѣ били славяни. „Тракийски" и „гетски" или „дакийски" езикъ не е билъ другъ, освѣнъ славянски, както и илирския (старосръбски ез.). Илирцитѣ не сж били албанци, а славяни, сжщо тъй и илирскитѣ и германски венети.

Илюзорно е твърдението на антиавтохт. школа, че първитѣ жители на Норика, Виндиликия и Германия били келти, защото виждаме, че много мѣстни и др имена тамъ не сж келтски, а слав: р р. Одъръ, Адрана, сжщо имената на — аха, - ава (отъ вода — ва): Велтава, Валдаха, Морава и др.

Във свръзка съ казаното възгледитѣ на тая школа за културата, митологията, археология и пр. на старитѣ славяни почиватъ върху прѣдположения и въображения. Че културата на славянитѣ е стояла на врѣмето си сравнително на висока степень, ни посочватъ праславянскитѣ културни думи. Единъ установенъ, земледѣлски народъ, комуто били познати сички видове жита, описва се като странствуващи полудиви номади (Roesler). Тъкачеството било познато на старитѣ славяни. Нѣмцитѣ нарекоха Миклошича, „Unsterblicher" (безсмъртенъ), защото той за тѣхна угода приписва сички културни думи у славянитѣ на нѣмски произходъ.

Не допускаха да се изучва славянската *митология* сравнително. Сжщо тъй нѣма и сравнит. слав. етнография. Славянитѣ сж носили черни дрѣхи; женитѣ сж носили на главитѣ си покривала, послѣ пояси; знаяли сж да плетатъ. Сждове, триножни иконове, намѣрени въ стари гробници; барелйефи на паметници и здания; кжщи, построени по т. н алпийски или франкски стилъ — не сж келтски, а славянски.

1] Колкото за български езикъ, авторътъ навѣрно смѣта за чуждо влияне членътъ, изчезване на падежитѣ и неопрѣд. наклон. въ новобълг. езикъ Процесътъ на тия явления, като особно нѣщо въ бълг. ез. е станалъ не по чуждо влияние, (вж. Л. Милетичъ „членътъ въ новобългарскиятъ езикъ" „Старото бълг. склонение въ днешнитѣ бълг. нарѣчия" и др.) И чуждо влияние, въобще, трѣбва да кажемъ, че има, но само не албанско или тракийско. — Реф.

И славянската *археология* се прѣдставя отъ берлино-австрийската школа лъжовно.

И малкото, което по-рано се смѣташе за славянско, послѣ се обявяваше за келтско или нѣмско. Гробницитѣ отъ римско врѣме се смѣтаха за „вендски“ (сир. славянски), но сетнѣ въ 1874 Хостманъ ги нарѣче нѣмски, защото тамъ, дѣто тѣ се открихa, живѣли suevi. И гробницитѣ отъ „лужички-илирски“ типъ, които сѫ подобни на халщадскитѣ [1]), и които се смѣтаха за славянски, сега ги считатъ за нѣмски Богусловски е твърдо убѣденъ, че халщадската култура е била славянска (илирска).

Отъ всичко казано се вижда ясно, че дѣлата на берлино-австрийската школа не изведоха до научни резултати; тѣ поврѣдиха даже на науката. За независимо изслѣдване отъ страна на славянскитѣ учени не може и дума да става.

Но защо тая школа имá и има такова голѣмо надмощие?

— *Вината е въ съюза на нѣмски съ славянски учени.* Славянскитѣ учени се съгласяватъ във всичко съ нѣмскитѣ: приематъ и повтарятъ твърденията, възгледитѣ и заключенията на нѣмцитѣ и даже ги допълнятъ съ данни, каквито не сѫ достѫпни на нѣмцитѣ. И най-сетнѣ нѣмскитѣ писатели, като посочватъ тѣзи аргументи на славянитѣ, се провикватъ: „Ние не заблуждаваме“! Съ особенъ авторитетъ въ това отношение бѣ Миклошичъ, когото нѣмцитѣ нарекоха „безсмъртенъ“. А нѣмскитѣ корифеи на тая школа (Цоисъ Мюленхофъ) се зимаха за мѣродавни даже и отъ славянитѣ, а всички противни мнѣния се отхвърляха. Тъй Брюкнеръ отказва сѣкаква стойность на съчинението на Marjan'а „Рейнски мѣстни имена“ [1]), което обяснява много мѣстни имена при р. Рейнъ съ славянски езикъ. Славянскитѣ пъкъ изслѣдвачи Миклошичъ, Ягичъ, Маретичъ и др. не сѫ издали нѣкое добро историческо съчинение, защото не сѫ историци.

Богуславски свършва съ надежда, че допринася нѣщо за отстранение страхътъ отъ задушване на мисъльта и на истината, като освѣтлява нѣкои малки познати обстоятелства и мисли, че не напразно отбуля печалния образъ на злото, което е достигнало до такива голѣми размѣри.

Авторътъ излага мислитѣ си плавно и систематично, съ много коментарии подъ линия, които заематъ, може би, половината отъ цѣлото съдържание. А заключителнитѣ бѣлѣжки и азбучнитѣ показалци на имена, извори и писатели на края (стр. 110 нт.) правятъ

---

[1]) Направенитѣ разкопки до гр. Халщатъ (Hallstatt) въ Горня-Австрия откриха важни прѣдмети за археологията. Покрай бронзовитѣ намѣриха се и желѣзни прѣдмети — отъ X в. пр. Хр. Този периодъ е първиятъ желѣзенъ периодъ и се нарича „халщатски“ — име, което се употрѣбява сега и за означение на доисторичната епоха на човѣшката култура. — Реф.

[1]) Marjan Hubert, Rheinische Ortsnamen, св. 4, 1884. — Рец. А. Брюкнеръ въ Arch. f. slav. philol. IX, 146.

книгата му сгодна за сѣкакви и бързи справки. Такъвъ регистъръ за сѣко научно съчинение въ днешно врѣме, когато науката трупа всѣкидневно грамада томове, е отъ голѣма необходимость. И езикътъ е гладъкъ, ясенъ, убѣдителенъ.

Нѣколко бѣлѣжки върху древнята история на Македония.

Нѣкогашното Македонско царство, споредъ изложението на Poirson et Cayx (Précis d'histoire ancienne, p. 331), дължало своето начало на една колония отъ Пеласги, изгонени отъ Истиеотида (или Хестиеотида) отъ Кадмейцитѣ, къмъ 1302 г. пр. Христа. Тѣ се заселили въ Пиндъ, подъ името Македонци, и се прострѣли дори до Иматия. При тѣхъ, по-послѣ се присъединили и други Пеласгически племена, изгонени отъ гърцитѣ, отъ разни мѣста на Гърция. Тѣзи Пеласгически племена изглежда, отъ начало, да сѫ били независими, защото, едвамъ кѫдѣ 796 г пр. Хр ги виждаме заедно да образуватъ царство, управлявано отъ Карана.

Съ новото царство трѣбваше да стане, както съ всички други. Неговото пространство не бѣ всѣкога еднакво. Есхилъ въ своитѣ *икетиди* говори за страната на Пеласгитѣ, че имала за граници Струма и Тесалийския Аргосъ, което показва, споредъ Niebuhr-а, че гръцкиятъ поетъ обемалъ и Македония въ страната, нарѣчена Пеласгия.

Въ очитѣ на самитѣ гърци, македонцитѣ не били гърци. Често пѫти Демостенъ ги квалифициралъ за *варвари*, сир. чужденци [1]) и много врѣме прѣди него Хомеръ ни разправя, какъ тѣ се притекли на помощь на Троя, обсаждана отъ гърцитѣ.

По-послѣ, Юстинъ ни разправя, че македонцитѣ били Пеласги, Страбонъ казва, че тѣ носели сѫщото облѣкло, говорили сѫщия езикъ, имали сѫщитѣ обичаи, както епирцитѣ, които били сѫщо Пеласги

Най-послѣ, отъ военния заговоръ, въ който бѣха замѣсени македонскитѣ пълководци и офицери: Парменионъ, Филотъ и други, заговоръ, чийто подробности ни се прѣдаватъ отъ историка Quintus Curtius научаваме, че македонцитѣ не говорели гръцки и че за да могатъ да се разбиратъ, имало нужда отъ прѣводачъ.

Истина е, че при Архелая (413 г. пр. Хр) се установили нѣкакви политически отношения между Македония и Гърция и че нѣкои млади македонци отивали въ Атини за да допълнятъ тамъ своитѣ студии, почнати въ Македония, подъ рѫководството на частни учители. Единъ отъ тѣхъ билъ и Аристотель. Обаче, ние сѫщо виждаме, какъ гърцитѣ не ги обичали, и какъ, подиръ смъртьта на Александъръ Велики, самия Аристотель трѣбва да избѣга въ Евбея, гдѣто и умрѣлъ, въ 322 г. пр Х.

---

[1]) Старитѣ гърци казвали „Πᾶς μὴ Ἕλλην Βάρβαρος" което значи: всѣки, който не е гъркъ е варваринъ.

Първитѣ македонски царе имали своята резиденция въ Еге (Едеса или Воденъ). Но Филипъ II прѣмѣстилъ столицата си въ Пела. Отъ Карана чакъ до Александра Велики, Евсевий изброява 24 царе: Velleius Paterculus изброява 17, а Юстинъ 12. Обаче историята не е запазила споменъ за събитията, извършени при царуването на повечето отъ тѣхъ

При това, тя ни разправя, че при царуването на Аминта I, умрѣлъ 500 г. пр. Хр, Македония била нападната отъ перситѣ и принудена да стане тѣхна съюзница, че Ксерксъ завлѣкълъ Александъръ I въ своя походъ противъ Гърция (480), че Пердика II влѣгълъ въ съюзъ съ спартанцитѣ противъ атинянитѣ (423); че дворътъ на Архелая билъ прибѣжище на гърцитѣ, прѣслѣдвани въ тѣхната страна, напр. на Еврипида; и че, подиръ това, лакедемонцитѣ съ Бразидъ, тиванцитѣ съ Пелопидъ, уголѣмили чрѣзъ своитѣ посрѣдничества раздоритѣ, театъръ на които била Македония.

Но при възкачването на Филипа II (359) македонскитѣ работи взиматъ другъ изгледъ. Заведенъ въ Тиви отъ Пелопидъ, Филипъ избѣгва бдителностьта на своитѣ пазители и се вмъква въ Македония. Пердика, неговъ прѣдшественикъ бѣ изгубилъ своя животъ въ една война противъ стария Бардилисъ, илирски царь. Филипъ почва да отмъщава за неговата смърть, като принуждава Агисъ, царя на Пеонцитѣ, да му плаща данъкъ.

По-късно виждаме Филипа да води побѣдоносни войни дори до Босфора и до Дунава. Но онова, което той иска, прѣди всичко, е да вземе назадъ отъ гърцитѣ Амфиполисъ, Потидея и крайбрѣжията, които тѣ бѣха отнѣли отъ Македония. Демостенъ бѣше се продалъ на персийския царь, Филипъ му противопоставилъ Есхинъ; и до когато тия двама забавлявали гърцитѣ, Филипъ имъ ковѣлъ вериги.

На два пѫти гърцитѣ прибѣгнали до неговата помощь за защита на териториитѣ, посветени на тѣхния богъ Аполона, и всѣки пѫть, той извършилъ своята мисия тъй, че като побѣдилъ еднитѣ и другитѣ, станалъ господарь на Гърция. Атинянитѣ и тиванцитѣ прибѣгватъ до орѫжията. Филипъ ги смазва въ Херонея, дѣто, колкото страхливъ, толкова и подълъ, Демостенъ пръвъ избѣгалъ (338).

Като видѣлъ тогава Филипъ, че гръцкия духъ има нужда отъ нѣкои добавъчни мѣрки, прѣдлага на гърцитѣ походъ противъ персийския царь; и гърцитѣ не закъснѣха да намѣрятъ чудесенъ единъ планъ, който довършваше съсипването на тѣхнитѣ работи, но Филипъ биде убитъ посрѣдъ своитѣ приготовления (336).

Щомъ Филипъ умрѣлъ, гърцитѣ се помислили за свободни Но развалинитѣ на Тиви, дѣто Александъръ пожалилъ само кѫщата на Пиндара, скоро имъ доказаха, че тѣ прѣминаватъ отъ рѫцѣтѣ на единъ господарь, въ рѫцѣтѣ на другъ. Както и да е, доброволно или не, тѣ трѣбваше да се турятъ на разположението на Александра, това което той поиска отъ тѣхъ А пъкъ онова, което се отнася до самия Александъръ, е, че той като побѣдилъ перситѣ при Иса (329), при Арбела (331) и разширилъ своитѣ завоевания на сѣверъ дори до Бакртиана, на югъ дори до Индия, дошълъ и умрѣлъ въ Вавилонъ (323) на възрасть 32 годнни.

Достатъчно е човѣкъ да хвърли единъ поглѣдъ върху състоянието на духоветѣ въ Гърция, за да види че тоя народъ имаше нужда отъ господарь, Александъръ и Филипъ му бѣха отнѣли само муниципалното право на частнитѣ войни и бѣха замѣстили непрѣстаннитѣ воювания съ редъ и тишина. Това бѣше едно неоцѣнимо благодѣяние. Но нито Атинянитѣ, нито Спартанцитѣ, нито Тиванцитѣ нъ го разбраха. Веднага подиръ смъртьта на Александра, тѣ въстанали, но били смазани отъ Антипатра въ Кранонъ (322). Тогава именно двамата велики пробудители на разпритѣ въ Гърция Демостенъ и Хиперитъ се самоубили: Демостенъ въ Калаврия (островъ) и Хиперитъ въ Егина.

А съ какви похвали и съ какви ли вѣнци обсипватъ не ги Гърцитѣ отъ тая забѣлѣжителна епоха! А, Демостень самъ ще ни каже какви сж биле тѣ и колко тѣ стрували! Въ деветата глава отъ своята третя филипика самия Демостенъ говори на Гърцитѣ отъ височината на трибуната.

„Нѣкога си, за тежко се считаше да бжде човѣкъ изобличенъ въ подкупничество: и виновниятъ биваше наказанъ съ най-голѣма строгость: тогава неможеше човѣкъ да подкупи нито отъ оратори, нито отъ генерали благоприятнитѣ обстоятелства. Тогава не се продаваха нито съгласието, което трѣбва да владѣе между гърцитѣ, нито недовѣрието към тиранитѣ и къмъ варваритѣ Въ наше врѣме всичко това се продава като на мезатъ; завиждатъ на оногова който взима; ако ли той се произнае смѣятъ се; ако ли се улови, прощава се".

И на друго мѣсто, въ глава 10, сжщия ораторъ казва: „трѣбва ли нашитѣ укори да паднатъ само върху васъ, когато и другитѣ гърци не сж въ по-добро разположение".

Въ глава 14 отъ своята четвърта Филипика Демостенъ хвърля още тѣзи думи въ лицето на атинянитѣ „Всѣки пжть. когато се е прѣдставялъ случая за работене, вие сте бивали продавани; и намѣсто подиръ това да излѣете всичкия си гнѣвъ върху ония които ви прѣдаваха, вие сами сте искали да вкусите прѣлеститѣ на спокойствието и на мекушавостьта".

Слѣдъ смъртьта на Александра, най-напрѣдъ Антипатъръ, подиръ него Полисперхонъ, управявали Македония, на мѣстото на Аридея, неговъ братъ и на Ега, неговъ посмъртенъ синъ.

Но подиръ това, Касандъръ се докопва до прѣстола и убива фамозната Олимпияда Тогава именно Македония минава по редъ подъ ярема на епирския царь Пирра, на тракийския царь Лизимаха, на единъ отъ династията на Лагидитѣ — Птоломея Керавна и на множина военни началници: Малеагъръ, Антипатъръ, Состенъ, дори докато Антигонъ Гоната завладѣва короната (278), която неговата фамилия запазва дори до римското завладѣване (169).

Въ врѣме на Гоната отъ 281—278 дунавскитѣ гали,раздѣлени на повече части, нахлули въ Македония, въ Гърция и Тракия. Въ Гърция тѣ ограбили Делфийския храмъ; въ Македония ограбили царскитѣ гробници; въ Тракия обсадили Византия. Повикани, подиръ това, отъ Тракия въ Азия, отъ Никомеда, Битински царь, получаватъ въ Фригия, като възнаграждение за направенитѣ услуги на Никомеда, провинцията Галатая, отъ която провинция по-късно виждаме да изниква Отоманската империя. *Г. В Ангеловъ.*

1) „**Славия**“, картина написана въ 1865 г. отъ прочутия полски живописецъ Артуръ Гротгеръ.

Разбунтуваного германско море гнѣвно бие въ скалитѣ на славянския брѣгъ. Цѣлото небе е покрито съ грозни облаци. Зловѣща буря наближава. Съединенитѣ Славяни бързатъ да довършатъ грамадната статуя „Славия“, издѣлана отъ скалата на морския брѣгъ. На скелята приковали елха, която накичили съ славянското знаме. Работата имъ е бърза — буря скоро ще зареве. Чехътъ, пръвъ труженикъ, пръвъ апостолъ на всеславянската идея, пръвъ, когото би могло да погълне германското море, — довършва работата на главата на Славия. До него изправенъ стоя Русинътъ, могжщъ и силенъ, готовъ да му помага съ силата си. Полякътъ, вѣщъ художникъ, малко пострадалъ—прѣвързва раната на дѣсницата си. Добросърдечният Словакъ (Коларъ, поетъ на „Slavy dcera“) съчуствено го гледа. На стълбата се качва Черногорецътъ, този юженъ славянски соколъ, който винаги е билъ вѣренъ на славянското си звание. И Малорусинътъ (отъ Галиция) се готви да се качи на стълбата, за да помага на по-вѣщитѣ си въ работа събратия. Долу, въ самото подножие, усърдно работи Словинецътъ (Копитаръ). До него стои, подпрѣнъ о „Славия“ Хърватинътъ. И туко що освободениятъ Сърбинъ подкрѣпява Българина, който, макаръ че още живѣе подъ ужасното турско робство (главата му е покрита съ фесъ), вече е проникнатъ съ славянската надежда, вѣра и любовь.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Полско-рускитѣ отношения въ Галиция.

Въ полско-рускитѣ отношения въ Галиция е' настжпило и възцарило едно примирително настроение. Подъ влиянието на това настроение бюджетната комисия на Галицкия сеймъ се съгласила да се отпусне субсидия отъ 300000 крони за построяване новъ руски театъръ въ Лвовъ, постройката на който театъръ ще струва 900,000 крони. Комисията при това е взѐла рѣшение, щото въ управителния съвѣтъ на театра, състоящъ отъ 11 души, да влѣзватъ 5 души назначавани отъ автономнитѣ Галицки власти, но по голѣмата часть отъ които да бждатъ руси. Директорътъ на театра да се утвърждава отъ правителството. Останалитѣ 600,000 крони, нуждни за доискарване на театра, да бждатъ отпуснати отъ банкитѣ на амортизационни начала, Съ това рѣшение хемъ се гирантира националния характеръ на театра, хемъ и на правителството се осигурява извѣстно влияние върху дѣйностьта му. Малорускитѣ радикални вѣстници не сж доволни отъ това рѣшение, тѣ заплашватъ, че малорруситѣ ще си построятъ театъръ безъ помощьта на сейма,

Стариятъ законъ за езицитѣ отъ 1867 год гласеше, че въ срѣднитѣ и основнитѣ училища въ Галиция изучването на вториятъ земски езикъ (руския или полския) отъ ученицитѣ зависи отъ волята на тѣхнитѣ родители. Галицкиятъ сеймъ въ своята послѣдня сесия приелъ прѣдложението на графа Двѣдушицки относително задължителното изучване въ срѣднитѣ училища на двата земски езика: въ полскитѣ училища — руския, а въ рускитѣ училища — полския, но само съ една уговорка, че посоченото нововъведение ще бжде приложено за сега само въ нѣкои училища, които посочи училищния съвѣтъ и ги утвърди министъра на Народ. просвѣщение. (Когато се намѣрятъ достатъчно число учители, само тогава това нововъведение ще бжде въведено и въ останълитѣ училища.)

Рускитѣ депутати въ Галицкия сеймъ се съгласили да поддържатъ този законъ. Но интересното е слѣдното: рускитѣ депутати въ виенския парламентъ заявили, че сж противъ този законъ, защото той заплашва да ополячи цѣла Галиция

Това прѣдложение за езицитѣ не се посрѣща съчувствено отъ мѣстнитѣ педагогически сфери. Отрицателно се е отнесло за сега поне „Дружеството на прѣподавателитѣ въ срѣднитѣ училища," което слѣдъ

продължителни дебати взело съ множинство резолюцията: „Събранието е убѣдено, че прѣдложението на гр. Двѣдушицкий, отъ практическо глѣдище е излишно, отъ педагогическо и национално гледище е врѣдно, а отъ гледище на здравето на юношеството въ рамкитѣ на сегашната програма — неизпълнимо." . . .

Лвовскитѣ вѣстници съобщаватъ, че училищната коммсия на галицкия сеймъ еднодушно рѣшила да се поиска отъ правителството отварянето въ гр. Станиславовъ руска гимназия, съгласно желанието на рускитѣ дипутати въ сейма. Това рѣшение било съобщено на сейма въ пълното му засѣдание, а слѣдъ това прѣпратено на централното правителство въ Виена.

Нови мѣрки противъ глаголицата въ Далмация Въ Хърватия, особено въ Далмация, колкото повече врѣме се минава, толкова по вече се забѣлязва движение за повръщане къмъ старитѣ национални традиции въ областьта на черковния животъ — подновяване на Кирило-Методиевството – движение, което най чувствително се проявява чрѣзъ интереса къмъ славянското богослужение, къмъ глаголическитѣ черковни книги.

Този интересъ, като че особено се пробуди прѣзъ послѣдньо врѣме, слѣдъ смъртьта на папа Левъ XIII, когато новия папа Пий X, почна да се изказва противъ глаголицата . ..

Пий X изказалъ своя възгледъ по този въпросъ още въ отговора си на италиянската депутация отъ Истрия, която се оплакала отъ епископа Мохничъ за дѣто е допусналъ глаголическа служба въ тѣзи черкови, дѣто тя вече била прѣкратена. Този отговоръ билъ толкова по печаленъ за хърватитѣ, защото тѣ очакваха отъ Лева XIII благоприятенъ отговоръ на просбата на сплетския градски съвѣтъ за разширяване правата на глаголицата. И на прѣстола стжпа новъ папа Пий X, който изпрати сплетската молба въ ватиканската архива . . .

Слѣдъ това отъ страна на Ватикана биле прѣдприети още по опрѣдѣлени мѣрки въ тази посока. Папата забранилъ да се служи глаголицка меса (литургия) въ деньтъ на св. Кирила и Методия; единъ отъ епископитѣ, който се не подчинилъ на тази заповѣдь, билъ повиканъ на обяснение въ Римъ.

Сега пристига нова печална новина: още прѣди 6 година, покойниятъ папа Левъ XIII бѣ се разпоредилъ да се почне печатането на глаголицкия мисалъ (Литургика) подъ редакцията на каноника Парчича. До сега бѣ напечатана повечето отъ половината на книгата; очакваше се въ скоро врѣме отпечатването и пущането въ продажба, и останалата половина, когато изненадезенъ отъ Римъ се получава извѣстие, че печатането на книгата се спира.

Най послѣ се получава и тази новина: Римъ помислилъ съвсѣмъ да отстрани хърватския ритуалъ (обрядъ).

Обезпокоенитѣ отъ това далматински епископи скоро ще се съберать въ Задра (Зара) на съвѣщание за да посочатъ на Ватикана опасностьта отъ неговитѣ прѣдначинания.

Загребскиятъ в. „Obzor" прѣдупреждава епископитѣ за възможната намѣса на миряннитѣ въ дѣлото, въ случай че самитѣ епи-

скопи проявятъ слабость въ своитѣ отношения къмъ Ватикана. „Ако работитѣ и за напрѣдъ вървятъ така, казва „Obzor“ — то въ единъ прѣкрасенъ день цѣлата Далмация ще се объръне въ едно Рицманье!“ (Глед. Слав. Глав. гед. II кн. I и IV). По този начинъ хърватитѣ заплашватъ Римъ съ отцѣпване отъ католическата черкова...

Маджаризиране на ромжнитѣ. Будапещенскиятъ официозъ „Pester Lloyd“ се изражава по слѣдния циниченъ начинъ за маджаризирането на ромжнитѣ:

„Нека въ Трансилвания, споредъ статистиката се окаже, че има 70 % ромжни, 25 % нѣмци и само 5 % маджари, ние обаче все пакъ трѣбва да употрѣбиме всички мѣрки, щото въ кралството на Св. Стефана отъ едина му край до другия да се чува само единъ езикъ, да се чувствува единъ духъ и да се чува само едно име — името маджари. Никакви отстжпки, никакви нѣжности, никаква милость не трѣбва да се допущатъ при маджаризирането на ромжнитѣ“.

По този поводъ органътъ на министерството на вънншнитѣ работи въ Букурещъ „Indépendance Roumaine“ ето какво отговаря: „Това е едно достойно подражение на употрѣбяванитѣ отъ нѣмцитѣ мѣрки въ Познань; но трѣбва да се надѣваме, че съ насилническитѣ мѣрки въ Трансилвания маджаритѣ нѣма да достигнатъ по-голѣми успѣхи, отъ успѣхитѣ добити отъ нѣмцитѣ до сега отъ прилагането бисмарковската система въ населената отъ поляцитѣ страна. Като единствена послѣдица отъ всѣко насилие се явяватъ само отрицателни резултати. Това нѣщо не искатъ да го разберагъ само непоправимитѣ упорити маджари“.

Нека това послужи за поука на нашитѣ *„държавничествуващи“* хора

Пославянчването на Саксония. Въ Дрезденъ не отколѣ засѣдава събора на нѣмската „партия на социалнитѣ реформи.“ Тази партия, която проповѣдва най радикаленъ антисимитизъмъ, се стреми къмъ своята цѣль да увлече останалитѣ (умѣренитѣ) нѣмски партии, искайки да работи подъ знамето на най крайниятъ национализъмъ. Водачъ на тъзи партия е генер. Цимерманъ. Въ програмата на събора фигурирали цѣлъ редъ точки за самоотбраната отъ чужденцитѣ, прѣселници въ Германия, а особено отъ евреитѣ и славянитѣ. Още на първото си засѣдание съборътъ взелъ резолюция, да се поканятъ германскитѣ съюзни правителства, щото при сключването търговскитѣ договори съ чуждестраннитѣ държави, да бжде оговорено за Германия неограничено право да испъжда отъ своитѣ прѣдѣли всичкитѣ чуждестранци. Ужъ Германия била наводнена съ сума прѣселенци евреи и славяни: послѣднитѣ особено се заселвали въ Саксония. Тамкашнитѣ фабриканти вече нѣколко пжти се биле обръщали къмъ правителството съ молба да вземе мѣрки противъ пославянчването на страната (sic!) Въ сжщата смисълъ се изказалъ и земледѣлческия съвѣтъ. Но правителството останало глухо. Лайпцигскиятъ адвокатъ Шнаусъ поддържалъ на събора, че 8 милиона славяни жи-

вуци въ Германия не само бъркатъ на икономинеското благосъстояние на нѣмцитѣ, но и врѣдятъ на нѣмцитѣ физически, защото, като се смѣсватъ съ тѣхъ, отслабватъ нѣмскиятѣ етнически типъ . . . Чехскиятъ вѣстникъ „Narodni Listy“ твърди, че всички тѣзи искания на събора показватъ, че трѣбва да сѫществува извѣстна връзка между тази партия и сѣверно-чехскитѣ нѣмци-фабриканти, които устрояватъ бойкотажъ срѣщу чехскитѣ работници и ремесленици; членоветѣ на събора се оплаквали тъй сѫщо и отъ това, че ужъ чехитѣ шивачи и обущари въ Саксония биле съвсѣмъ измѣстили нѣмцитѣ. . . .

„Славян. вѣкъ“

Недалекогледството на маджарската политика. Органътъ на словацитѣ „Nar. Noviny“ отговаря на съжаленията на маджарския печатъ, за дѣто въ Пеща и другитѣ голѣми градове въ Унгария, нѣмскиятъ езикъ и до сега играе такава голѣма роль, и дѣто всичкитѣ усилия противъ германизма биватъ почти напрасни. Словацкиятъ вѣстникъ по този поводъ ето какво пише: „Маджаритѣ въ борбата си съ германизма би могли да иматъ вѣрни съюзници — всичкитѣ не маджарски народи на Унгария. Маджаритѣ нѣма какво да се боятъ отъ пославянчване, но ако тѣ отблъснатъ естественитѣ съюзници, тѣ нѣма да обѣгнатъ отъ германизирането. Но маджаритѣ отблъскватъ отъ себе си тѣзи съюзници, само заради призрака на своето въображение — едноезичната Унгария. Германизъмътъ обгръща маджаритѣ не само отъ западъ (отъ страна на рѣкитѣ Лейта и Морава), но и отъ изтокъ и юго-изтокъ, дѣто, като се почне отъ Бисмарка, се положиха основитѣ на нѣмското могѫщество въ Ближния Изтокъ. Маджаритѣ, отъ своя страна, душатъ своитѣ естествени съюзници — славянитѣ у себе дома си, и помагатъ да вършатъ това сѫщото нѣмцитѣ, както въ Австрия, така и на Балканския полуостровъ“.

Пагубната и за самитѣ маджари тѣхна политика досѣжно славянитѣ най-добрѣ се илюстрира отъ новия училищенъ законопроектъ, който е внесенъ въ засѣдаващия въ Пеща парламентъ. Споредъ този законопроектъ въ всичкитѣ училища се въвеждатъ нови учебни прѣдмети: маджарски езикъ, маджарска история и география.

Ако въ училищего има 20 % ученици маджари, тогава обучението трѣбва да се води на маджарски езикъ, безъ да се гледа на това, кой издържа училището. Вь всѣко частно училище трѣбва да се изучва и маджарски езикъ.

Училищнитѣ книги и библиотеки сѫ подложени на цензурата на инспекторитѣ, да не би да съдържатъ книги опасни за маджарската държава. На правителството се дава право да закрива тѣзи училища, въ които възпитанието и обученинто не е пропоено отъ духа на маджарския патриотизъиъ . . . За въвеждането на този законопроектъ е оставенъ четирегодишенъ срокъ.

КНИЖНИНА.

М. В. Юрковичъ *(М, Горюнинъ). Двадцатипятилътніе итоги* **Княжества Болгаріи** 1879—1904 г Опытъ собранія матеріаловъ съ картами, многими таблицами, картограмами и иллюстраціями, въ семи томахъ — девяти книгахъ. Томъ I, книга 1 *Землевъдъніе*. Софія, Държавна печатница 1904 г. Цѣна первой книги 5 руб. зл. или двадцатъ франковъ.

Добрѣ познатиятъ на столичното общество М. В. Юркевичъ, дългогодишенъ служащъ, публицистъ, писатель и кореспондентъ на разни руски вѣстници, а чрѣзъ това ратникъ за взаимно-славянско опознаване и единение, си е задалъ високо-благородната, тежка и спрѣгната съ маса материални и физически жертви и трудъ, задача да напише грамадно съчинение, състояще отъ *седемь* тома въ *деветь* книги, съ което гони единствената цѣль: да запознае руския народъ съ освободения отъ него български народъ. Впрочемъ, за поставената си цѣль ето какво говори самъ автора въ прѣдисловието на книгата:

„Въ рускитѣ сношения съ славянитѣ, споредъ нашето глѫбоко убѣждение, почерпано отъ опита на 23 годишна публицистическа дѣйность, между южнитѣ и западнитѣ славяни, всѣкога е липсвалъ единъ сѫщественъ елементъ за взаимното имъ сближаване — знаянето на истината, съ други думи, всѣкога е липсвало знаяне на това, което сѫществува въ дѣйствителность Тази мисъль, отколѣ вече извѣстна на всички, които сѫ се залавяли да изучватъ живота на славянитѣ, трѣбва особено да бѫде подчъртана, при оцѣняването рускитѣ сношения съ българския народъ: за този народъ и самия него ние знаемъ само дотолкова, доколкото истината за него е могла да се отрази въ нашето (руско) народно съзнание прѣзъ призмата на нашитѣ официални донесения, частнитѣ отзиви, извѣстията на периодическия печатъ или отдѣлнитѣ статии и реферати, които въ по-голѣмата си часть прѣдставляватъ субективно оцѣняване положението на работитѣ, и при това на работитѣ само изъ областа на вѫкашната политика на едва начеващето да живѣе Княжество, или, ако и трактуващи за състоянието и положението на страната и нейнитѣ граждани въ областитѣ на бита, културата и политико-икономическия животъ, то често пѫти, като се е правело съпоставяне на привежданитѣ данни съ интереситѣ на нѣкоя текуща политическа злоба на деня, а понѣкога, привеждането на тѣзи данни

е ставало за подкрѣпа на нѣкоя случайна политическа тенденция. Ето защо, нѣма да бѫде прѣувеличено заключението, че сѫществуващата дѣйствителность за славяно-българския народъ се е отразявала крайно едностранчиво въ руското съзнание; за това и нашитѣ знания за този народъ и неговата страна сѫ крайно посрѣдствени и, по силата на тази посрѣдственость, сѫ подложени на постоянни колебания въ зависимость отъ разни случайни влияния, за съжаление често пѫти отъ международенъ, партиенъ и. по нѣкога даже личенъ характеръ.

А пъкъ жертвитѣ на руския народъ и държава, принесени на олтаря на славяно-българската свобода и за създаването Българското княжество сѫ грамадни и, като такива, налагатъ на руситѣ длъжностьта всестранно и напълно обективно да изучватъ българската сѫществуваща дѣйствителность: тѣхнитѣ земи, битъ, култура — материяли, върху добросъвѣстното знание на които само трѣбва да се съзижда въ народното съзнание истината за българитѣ и тѣхната държава".

Постигането горнята цѣль съставлява прѣдметъ на Г. Юркевичевия трудъ, програмата на който е планирана много на широко, и която ще обема слѣднитѣ главни отдѣли: *Землевѣдѣние, народонаселение, държавно и административно устройство; култура и битъ* (църква, училища, наука, литература и искуство, спортъ. общественъ и народенъ животъ, народни обичаи и пѣсни), *земледѣлие, градинарство и скотовъдство, търговия, занаяти и промишленость; финанси, материяли към историята на политиката на княжеството.*

Излѣзлата вече първа книга отъ I томъ прѣдставлява грамаденъ томъ голѣмъ форматъ (391 страници) имащъ слѣдньото съдържание

Освѣнъ това книгата съдържа: 1) картата прѣдставена на Цариградската конференция въ 1876 год.

2) Картата на рѣкитѣ и езерата.

3) Картата на българското княжество въ мащабъ 1 : 500000

5) Метеорологически таблици.

Освѣнъ това книгата е прошарена отъ 18 прѣкрасни фототипии отъ видоветѣ на разни бѣлѣжити мѣста изъ България.

Изложеното съдържание на първата книга само говори най краснорѣчиво за богатия и разнообразния материялъ, който тя съдържа. Макаръ и прѣдназначено за руски читатели, ние прѣпоржчвами най горещо трудътъ на Г. Юркевича на българския читаещъ свѣтъ.

Благопожелаваме на Г. Юркевича по скорашно свършване на това грамадно съчинение, което не малко има да допринесе за по доброто запознаване на нашитѣ освободители съ освободената отъ тѣхъ България, а слѣдователно да спомогне за тѣхното по голѣмо сближение и единение, толкова необходимо за общославянската взаимность.

Л.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвуватели, ксито сж внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България,** *за подпомагане болнитѣ и ранепитѣ руски войници въ войната тежду Русия и Япония.*

По 1·20 лева: 1) В. Добревъ, 2) И. Щеревъ, 3) С. Щеревъ, 4) М. Щеревъ, 5) Б. Маноловъ.

По 1 левъ: 1) Ив. Колевъ, 2) Г. Илиевъ, 3) Д. Стояновъ, 4) Г. Мавродиевъ, 5) М. Жековъ, 6) Т. Станевъ, 7) Ан. Андоновъ, 8) Кр. Маноловъ, 9) Ив. Найденовъ, 10) Г. Продановъ, 11) Ар. Закеимовъ 12) В. Мавродиевъ, 13) Ст. Щеревъ, 14) Ян. Каровъ, 15) Г. Станчевъ, 16) В. Баевъ.

По 50 ст: 1) П. Кировъ, 2) А. Ивановъ.

с. Яса Тепе (Провадийско).

Събрана отъ жителитѣ на селото отъ свещ. П. Недѣлковъ сумата 28 л· 80 ст.

Пожертвователи

По 2 лева: 1) К. К. Мирчевъ, 2) Петра Сила. 3) П. Макаровичъ.

По 1 левъ: 1) свещ. П. Недѣлковъ, 2) Харал. Сила, 3) Ив. Степановъ, 4) М. Стойчевъ, 5) Т. Николовъ, 6) И. Пенчевъ. 7) С. Вълкановъ, 8) П. Калчевъ

По 70 ст: 1) Вас. Ивановъ.

По 60 ст: 1) Вьл. Жечевъ.

По 50 ст: 1) М. Петровъ, 2) Д. Славовъ, 3) С Миндовъ 4) А. Калчевъ, 5) Р. Миндовъ, 6) С. Дачевъ, 7) М. Величковъ. 8) П. Минчевъ, 9) Хр. Колевъ, 10) А. Пенчевъ, 11) С. К. Христовъ, 12) В. Стояновъ. 13) С. Кировъ.

По 40 ст: 1) В. Димитровъ, 2) С. Кр Колевъ.

По 30 ст: 1) Р. Ивановъ.

По 20 ст: 1) Ж. Тангеовъ, 2. Т. Марковъ.

По 10 ст. 1) П. Миндовъ, 2) Д. Ивановъ, 3) М. Станчовъ. 4) Хр. Симеоновъ

с. Ортакьой (Провадийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. П. Недѣлковъ сумата 14 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1) К. Христовъ 2) Ю. Жечовъ.

По 1 левъ: 1) Б. Христовъ. 2) М. Савовъ, 3) Г Геновъ, 4) Т. Стояновъ. 5) Т. Ч. Николовъ, 6) И. Чакъровъ.

По 50 ст: 1) Т. Николовъ, 2) Т. Нечовъ, 3) К. Геновъ, 4) А. Геновъ, 5) Г. Стояновъ, 6) Ив. Нечовъ, 7) Д. Стойчовъ, 8) Д. Андрѣевъ.

По 20 ст: 1) Ст. Нечовъ.

с. Ченге (Провадийско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. В. Димитровъ сумата 29 лева.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1) Хр. В. . . .

По 2 лева: 1) Г. Антоновъ, 2) Н. Вълчевъ, 3) К. Русева, 4) св. В. Димитровъ.

По 1 левъ: 1) И. Тодоровъ, 2) Хар Стоювъ, 3) Н. Ивановъ, 4) С. Ивановъ, 5) П. Михалевъ, 6) И Неновъ, 7) Н. Вълчевъ, 8] Н. Георгевъ, 9) Т. Роевъ, 10) П Христовъ, 11) Яни Христовъ.

По 60 ст: 1) Д. Вълчевъ.

„ 70 ст: 1) П. Ганевъ

„ 50 ст: 1) Д Янковъ. 2] С. Харвановъ, 3) Д. Попо.ъ, 4) Г. Хр. Миховъ, 5) К. Симеоновъ, 6) З. Д. Чомаковъ, 7) К Маркова

По 20 ст: 1) Г. Трандафиловъ.

с. Манастиръ (Провадийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Д. Георгиевъ сумата 42 л. 80 ст.

Пожертвуватели:

По 5 лева: 1) свещ. Д. Георгиевъ.

„ 2 лева: Ст. Радевъ.
„ 1 50 лева: 1) Д. Георгиевъ, 2) Ат. х. Добревъ.
По 1.60 лева: 1) Зл. Димовъ.
По 1.20 лева: 1) Ив Илиевъ, 2) Кр. Желевъ, 3) К. Маноловъ,
По 1 левъ: 1) М. Андрѣевъ, 2) Р. Кировъ, 3) И. Добревъ, 4) Г. Продановъ, 5) Ив. Х Димитровъ. 6) Ив Димовъ, 7) Н· Костовъ.
По 90 ст: 1) Ф Продановъ.
По 75 ст: 1) Т. Дянчовъ, 2) Д. Митевъ.
По 60 ст: 1) К. Костадиновъ 2) В. Стояновъ, 3) М. Атанасовъ. 4) Ив. Николовъ. 5) Д. Ангеловъ 6) Д. Илиевъ, 7) х. Добре Илиевъ.
По 50 ст: 1) Н. Гиндовъ, 2) Ст. Нанчовъ, 3) Т. Митевъ, 4) Зл. Димитровъ, 5) А. Стояновъ.
По 40 ст: 1) Ст. Миленовъ, 2] В. Василевъ.
По 30 ст: 1] М. Радевъ, 2] А. Атанасовъ, 3] Ив. Митевъ, 4] Н. Станчевъ, 5) Н. Радевъ, 6] Г. Георгиевъ, 7) Ст. Георгиевъ, 8] Т. Маноловъ.
По 20 ст: 1] А. Атанасовъ, 2) Ив Николовъ, 3. К. Маленовъ, 4. Д. Радевъ, 5 Ст. Филиповъ, 6. Ат. Ивановъ, 7. П. Славовъ, 8. Ив. Дуковъ.
По 15 ст: 1. Г. Радневъ, 2. Р. Кировъ, 3. С. Юрданова,
По 10 ст: Ив. Дуковъ, 2. Т. Маноловъ, 3. М, Станчовъ и отъ разни лица 4 л. 90 ст. не показани въ списъка

с. **Чалж-Махле** [Провадийско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Т. П. Христовъ сумата 35 л. 90 ст.

Пожертвуватели.

По 3·50 лева: 1. свещ. Т. П. Христовъ.
По 2 лева: 1. Ст. Ставревъ, 2. Ат. Петровъ, 3. Г. Станчевъ,
По 1·80 лева: 1. Г. Стоянввъ.
По 1 левъ 1. Ив. Георгевъ, 2. М. Кировъ, 3. Хр. Драгановъ, 4. Юр. Доневъ, 5. Хр Жилясковъ, 6. Ив. Яневъ, 7. Дим Христовъ, 8. Я. Стойевъ, 9. Ст. Тодоровъ, 10. Ат. Иовчевъ, 11. Б. Станчовъ. 12. П. Милковъ, 13. Я. Ч. Горчевъ 14: Р. Доневъ, 14. Ж. Великовъ, 16. Ив. Тодоровъ.
По 60 ст: 1. Л. Кръстевъ, 2. М. Стояновъ.
По 50 ст: 1. П. Димитровъ, 2. Д. Дженковъ, 3. Я. Георгевъ, 4. Хр. Атанасовъ, 5. Ст. Д. Ивановъ, 6. Т. Димитровъ, 7. М. Костовъ, 8. Д Ст. Карабашака, 9. Дим. Велчевъ, 10. Ст. Димитровъ, 11. П. Дончевъ.
По 40 ст: 1. Г. Христовъ.
По 30 ст: 1. Ат. Ивановъ
По 20 ст: 1. П. Кръстевъ, 2. Д, Георгевъ. 3. Ст. Колевъ, 4. Хр. Никовъ. 5. Ив. Георговъ, 6. С. Сталевъ.

с. **Нова-Шипка** [Провадийско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Т. П. Христовъ сумата 13 л. 60 ст.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1. И. Димитровъ, 2. Ив. Николовъ, 3. Н. Димитровъ, 4. М Петровъ, 5. Д. Яневъ, 6. Г. Демировъ, 7. К Димитровъ, 8. А. Николовъ.
По 80 ст: 1. Т. Николовъ
„ 70 ст: 1. Ив. Тодоровъ
„ 50 ст: 1. Б. Николовъ, 2. Г. х. Николовъ, 3. Д Н. Велинъ.
По 40 ст: 1 Я. Ивановъ, 2. Ив. Вълевъ.
По 30 ст: 1 Н Ивановъ, 2. П· Мариновъ, 3 Ив. Филиповъ, 4. С. Филиповъ.
По 20 ст: 1. П. Ивановъ, 2. С. Николовъ, 3. К. Вешовъ.

с. **Шереметъ** (Провадийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Т. П Христовъ сумата 8 л. 90 ст.

Пожертвуватели:

По 1 левъ: 1. Ст. Николовъ, 2. Ив. Трифоновъ, 3. С. Михтлове, 4 Н. Тодоровъ,
По 80 ст: 1. Т. Николовъ.
„ 50 ст: 1. Т. Димитровъ, 2. Ив. Тодоровъ, 3. Ив. Димитровъ, 4. И. Г. Верневъ, 5. К. Г. Вергиевъ, 6. Ст. Атанасовъ, 7. Д. Николовъ.
По 20 ст: 1. С. Тодоровъ.

гр. **Варна**

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ К Геновъ сумата 6813 л. 70 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Сарсанларъ** (Тутраканско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ П. Сапуновъ сумата 55 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

По3 лева 1) С. Кръстевъ 2) Т. Диамандиевъ.

По 2 лева: 1] Т. П. Сапуновъ, 2) Ив. Д Митиковъ.

По 1 лева: 1) П. Ангеловъ, 2) А. Енчевъ, 3] Н. Иовчевъ, 4) И. Велчовъ, 5) М. Хамзовъ, 6) П. М. Златаровъ, 7) Ив. Сжбевъ, 8) Д. Петровъ.

По 50 ст.: 1) М. Исмаиловъ и храна събрана и продадена за 37 лева, списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. Кьосе Абди (Тутраканско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Управление сумата 45 лева.

Пожертвуватели:

По 6 лева: 1) С. Новшановъ.

По 5 лева: 1) Ст. Апревъ, 2) Юр. Цончевъ.

По 4 лева: Хр. Добревъ.

По 3 лева: 1) Ас. Дюлгеринъ, 2) В. Тодоровъ, 3) Ив. Павловъ, 4) А. Марковъ, 5) Юр. Дечевъ, 6) Х. Димовъ.

По 2 лева: 1) А. Читбаровъ, 2) Ст. Ангеловъ, 3) Г. Митевъ.

По 1 левъ: 1) К. Величковъ.

с. Ахматларъ (Тутраканско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 11 л. 40 ст.

Пожертвувателе:

По 2 лева: 1) Ст. Хр. Николовъ, 2 Ф Еминовъ:

По 1 левъ: 1) П. Р. Петковъ, 2) Иб. Камберовъ, 3) Иос. Кишовъ, 4 Мурадъ . .

По 50 ст: 1) И. Дончевъ, 2) М. Сжбевъ, 3) К. Н. Точковъ, 4) Ос. Сюлюмановъ, 5) Тах. Османовъ, 6) Т. Димитровъ.

По 40 ст.: 1) Д. Дюлири.

с. Макоцево [Софийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свѣщ. Ив. Николовъ и др. сумата 51 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

По 4 лева: 1) Свѣщ. Ив. Николовъ, 2) С. Петровъ.

По 2 лева: 1) Г. Николовъ, 2) Гр. Петровъ.

По 1·30 лева: 1) П. Коловъ.

По 1 20 лева: 1) Ст. Коцовъ

По 1·05 лева: 1) Дим. и Евтимовъ.

По 1 левъ: 1) Л. Ц. Кафеджиски, 2) В. Добревъ, 3) Х. М. Иотовъ, 4) Ив. Тановъ, 4) Свещ. К. Николовъ, 6) Н. Гецовъ, 7) Д. Стояновъ, 8) Н. Пеневъ.

По 80 ст.: 1) Ив. Нидѣлковъ, 2) Т. Ст. Боянски, 3) Цв. Стойчовъ. 4) Н. Петровъ, 5) Ц. Стояновъ.

По 90 ст: 1) Спасъ Ивановъ.

По 70 ст.: София Лазарова. 2) Б. Ташовъ, 3) П. Атанасовъ, 4) М. Ипнчевъ.

По 60 ст.: Ив. Пауновъ, 2) Ст. Герговъ, 3) Ев' Иетовъ.

По 55 ст.: 1) Иг. Цѣновъ, 2) Н. Гергиевъ.

По 50 ст.: 1)А. Коцевъ, 2) П. Петровъ 3) Ст. Христовъ, 4) Г. Пенчовъ, 5) С. Пенчовъ, 6) Т. Ивъновъ, 7) Д. Пеневъ 8) Петъръ п. Евтимовъ. 9) Ц Пецовъ.

По 45 ст.: 1) Ст. Ивановъ, 2) Цв. Добревъ, 3) Ив. Баиловица, 4) П. Тановъ 5) П. Спасовъ.

По 40 ст.: 1) З. Стояновъ, 2) Ст. Спасовъ, 3) Д. Лукановъ, 4) Д. Славовъ 5) Ц. Славовъ, 6] С. Коцовъ.

По 35 ст.: 1) Г. Цѣнковъ, 2] П. Коловъ, 3] В. Илиевъ, 4] С. Иотовъ.

По 30 ст.: 1) З. Т. Евтимовъ, 2) М. Стояновъ, 3] Г Коловъ, 4] Ив. Миировъ.

По 25 ст.: 1] М. Коловъ, 2) М. Петровъ, 3) П. Иотовъ, 4) Ев. Спасовъ, 5) Ив. Каменара.

По 20 ст.: 1) Ив. Пеневъ, 2] П. Павловъ, 3) Петра Христова, 4) Ст. Геновъ 5) Д. Цѣнковъ, 6) Цв Иотовъ, 7] Л. Ц Тановски, 8) Ев. Андрѣевъ.

По 15 ст.: 1] Г. Пеневъ, 2] Д. Велковъ.

По 10 ст.: 1] Р. Стойчевъ, 2) В. Ивановъ, 3] Хр. Цѣнковъ, 4] Д. Лазаровъ, 5] Ст. Стойковъ, 6] Ст. Иотовъ, 7] Н. Славовъ, 8] Ив. Славовъ, 6) Д. Славовъ, 10) Ст. Гацовъ, 11) Н. Илчовъ, 12) Ст. Величковъ, 13) Ст. Гешовъ, 14) Зах-Митровъ, 15] Ст. Ивановъ, 16) Ив Цоневъ, 17) С. Цвѣтковъ.

с. Орѣхово (Станимашко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ат. А. Чернековъ сумата 40 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Кьойрюккьой (Провадийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 10 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

с Старо-Орѣхово. [Варненско]

Получено отъ Кара Хр. Василиевъ сумата 10 лева.

гр. Пловдивъ.

Събрано отъ унтеръ-офицеритѣ и войницитѣ на 2 Кавал. Дивизия и изпратени чрѣзъ Подпоручикъ Христовъ сумата 27 л. 10 ст,

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

с. с. Костенъ бротъ. Голяновци и Житенъ [Софийско)

Събрано отъ жителитѣ на селата отъ Свѣщ. Юр. Димитровъ сумата 101 л. 75 ст. и 26 чифта чорапи 4 чифта навуща и 38 чифта партенки.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Гол. Брѣстница (Тетевенско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 32·40 лева,

Пожертвователи:

По 2 лева: 1) свещ. Ст. п. Димитровъ.
По 1 левъ: 1) Иото Краевъ, 2) П. и Н. Райкови, 3) Л. И. Хаджията.
по 60 ст: 1] Ст. Павловъ.
по 50 ст: 1) Г. Витановъ, 2) Л. Р. Райковъ, 3) Н Петровъ, 4) К. Наневъ, 5) М. Славковъ, 6) З. Христовъ, 7) М. Атанасовъ, 8) В. Дойновъ, 9) Д. Николовъ, 10) Д. Райковъ, 11) Л. Димовъ, 12) Л. Ралчовъ, 13) Ц. Филковъ, 14) Л. Райковъ, 15) В. Драгановъ, 16) К. Райковъ, 17) Г. Димитровъ, 18) К. Геновъ, 19) Д. Ниновъ, 20) Д. Наковъ, 21) Ц. Райковъ, 22) П. Вутевъ, 23) Д. Боровъ, 24) Г. Ралчовъ, 25) Н. Николовъ. 26) Д Геновъ, 27) Л. И. Кейски, 28) Н. Кралевъ. 29) Л Герговъ.
По 40 ст: 1) Кр. Райковъ.
По 30 ст: 1) П. Иотовъ, 2) К. Стойковъ, 3) И. Марковъ, 4) Ц. Станевъ, 5) Ц. Цочевъ, 6) К. Иотовъ, 7) Д Иотовъ, 8) Д. Наковъ, 9) Д. Вутевъ, 10) Н. Нашевъ, 11) Р. Тодоровъ, 12) Д Нейковъ, 13) П. Петровъ.
По 25 ст: 1) Ив. Вълковъ
По 20 ст: 1) В. Илиевъ, 2) Хр Ганчевъ, 3) И. Данковъ, 4) Н. Нейковъ, 5) Г. Марковъ, 6) Ц. Райковъ, 7, Йор. Нейковъ, 8) Н. Марковъ, 9) Хр. Вълковъ, 10) Д. Рачковъ, 11) К. Нейковъ, 12) И. Тодоровъ, 13) Н. Димитровъ, 14) Б. Наневъ, 15) И. Ганчевъ, 16) В. Герговъ, 17) Въко Герговъ, 18) Д. Аврамовъ, 19) В. Вутевъ, 20) Ат. Иотовъ, 21) Хр. Иончовъ, 22) В. Ганчевъ, 23) Н. Михаловъ, 24) Р. Димитровъ, 25) Ив. Ниновъ, 26) Д. Стойковъ, 27) Г. Гачовъ, 28) С. Цоневъ, 29) В. Цочовъ, 30) Д. Тодоровъ, 31) А. Ивановъ, 32) И. Вътоевъ, 33) И. Геновъ, 34) Б. Лаловъ, 5) Г. Стойковъ, 36) В. Краевъ.
По 15 ст: 1) Др. Ниновъ.
По 10 ст: 1) Д. Геновъ, 2) К. Милевъ, 3) Д. В. Давидовъ, 4) Д. Ганчевъ.

с. Караманово (Свищовско).

Събрано отъ жителитѣ на селово отъ писаря Ан. Котевъ сумата 6·20 лева.

Пожертвуватели:

По 2·50 лева: 1) П. А. Узуновъ.
„ 2·10 лева: 1) Ан. Котевъ.
„ 50 ст: 1) А. Ангеловъ.
„ 40 ст: 1) К. Дончева.
„ 30 ст: 1) А. П. Савовъ.
„ 20 ст: 1) Д. Поповъ.
„ 10 ст: 1) Г. М. Поповъ, 2) единъ.

гр Пловдивъ.

Събрано отъ града чрѣзъ Славянското благотвор. дружество Пловдивски клонъ сумата 5290 лева, списъка на пожертвувателитѣ е печатенъ въ брошурка.

с. Саманларе (Ямболско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Управление сумата 31·60 лева.

Пожертвув.тели.

По 2 лева: 1) Б. Г. Торолаковъ, 2) Р. Сивковъ, 3) П. Славковъ, 4) М. Бѣлевъ, 5) Ив. Стоевъ.
по 1·60 лева 1) Ат. Леdевъ.
по 1 левъ 1) Б. Стояновъ, 2) Хр. Генчевъ, 3) П. Стоевъ, 4) Т. Стефановъ. 5) Юр. Семовъ, 6) К. Петковъ,

7) П. Колевъ. 8) К. Ганевъ, 9) П. Колевъ, 10) Г. Колевъ, 11) Т. С Сояновъ, 12) С. Митовъ, 13) Г. П Мушковъ, 14) И. Господиновъ, 15) М. К. Тарлакъ, 16) В. Сивковъ, 17) Д. Ивановъ, 18) Ат. Славовъ.

По 50 ст: 1) П. Славовъ, 2) Р. Г. Петковъ, 3) П. С. Милански, 4) В. Митовъ.

с. **Яни Махале** (Ямболско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 31 80 лева.

Пожертвуватели:

По 2 лева: 1) Цв. Икономова, 2) Т. Тодоровъ.

По 1 левъ: 1) Бр. Славовъ, 2) свещ. Ив. Продановъ, 3) Г. Вълковъ, 4) С. Вълковъ, 5) Д Гочовъ, 6) Димо Гочовъ. 7) К. Статевъ, 8) свещ. Ст. Ивановъ, 9) В. Димовъ. 10) Ж. Диневъ, 11) Ст. Р. Хаджиевъ.

По 80 ст: 1) Щ. Видовъ.

По 60 ст: 1) Ст. Тодоровъ.

По 50 ст 1) П. Брайковъ, 2) Ив. Д. Драндаровъ, 3) Д. Я. Кокорова, 4) Д Вътевъ, 5) К. Захариевъ, 6) П. Стояновъ, 7) Г. Д Драндаровъ, 8) Д. Цоневъ, 9) П. Щ. Пантилеевъ, 10) Д. Ивановъ, 11) П. Бановъ, 12) П. Дончевъ, 13) Т. Статевъ, 14] И. Русиновъ, 15] Ек. Д. Енева, 16] Т. Маврадиевъ, 17] Гос. Тодоровъ, 18] Т. Петровъ, 19] Ив. Наневъ, 20. Ив. Димитровъ, 21. К. Стояновъ 22 К. Димитровъ, 23 В. Тоневъ, 24. Д. Вълковъ, 25. Ив. Петковъ, 26. К. Димитровъ, 27 Ив. К. Узуновъ

По 40 ст: 1. Ж. Стояновъ.

по 30 ст. 1) С Проданевъ. 2) Д. Колевъ, 3) В. Янакевъ

По 20 ст: 1. Ив. Тетевъ, 2. Гос. Стефовъ.

с. **Бояджикъ** (Ямболско).

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Ст. А. Механджиевъ сумата 103·10 лв.

Пожертвователи:

По 10 лева: 1. К. Василевъ.

По 5 лева: 1 Н. Георговъ, 2. В. П. Дачевъ.

По 3 лева: 1 М. Анастасовъ, 2. Г. Стояновъ, 3, Д. Никовъ

По 2 лева: 1. С. А. Механджиевъ. 2. С. К.Петровъ, 3. Д. М. Герговъ 4. Г. Недялковъ, 5. Д. Никовъ, 6. П. Юрдановъ, 7. П. Митовъ, 8 Ив. Манчевъ. 9. Г. Ив. Лазаровъ

По 1 левъ: Н· Колевъ, 2 В. К. Петровъ, 3. Д. Даневъ. 4. К. Гроздевъ, 5. Д. Т. Кировъ, 6. Хр, Сотировъ, 7. М. Парашкевовъ, 8. Хр. Василевъ, 9. Ив. Недевъ, 10. П. Нидѣлковъ, 11. В. Ивановъ, 12. В. Грънчаровъ, 13. Д Радевъ, 14 П. Балевъ, 15 Ив. К. Поповъ, 16. Р. Вълчевъ, 17. К. П. Митковъ, 18. А. Тодоровъ, 19. Д. Стояновъ, 20. Ф. Ивановъ, 22. П. К. Димитровъ, 23. Р. Ив. Русевъ, 24. С. С. Дамяновъ, 25. Ив. Дойчевъ, 26. С. Радевъ, 27. В. Георгевъ, 28. Н. Рачевъ, 29. П. Пеневъ, 30. Гоп. Събевъ, 31. Н. Събевъ, 32. Н. Недевъ, 33. Г. Г. Ивановъ, 34. Д. Колевъ, 35. Ив. Манчовъ, 35. Юр. Георгевъ, 37. Т. Христовъ, 38. Г. Минчевъ, 39. Ат. Панайотевъ, 40. С. Моневъ, 41. М. Балевъ.

По. 70 ст: 1. П. Д. Прасаджия

По 60 ст; 1. Т. Костовъ, 2. П. Д. Прасаджия, 3. Д. Гоевъ.

По 50 ст: 1. Д. Атанасовъ, 2. Хр. Радевъ. 3. К. Ивановъ, 4. Д. Радевъ, 5. Ив. П. Кисьовъ, 6. Ив. Динковъ, 7. Юр. Събовъ, 8. П. Радевъ, 9. Г. Милковъ, 10. С. Г. Атанасовъ, 11. Д. Лазаровъ, 12. Г. Тодоровъ, 13. М. Миновъ, 14. Д. Маловъ, 15. Ив. Д. Писаровъ, 16. Р. Ив. Русевъ, 17. К. Пеневъ, 18. И. Георгевъ, 19 Г. Д. Паролъка.

По 40. ст: 1. С. Петковъ, 2. Т. С. Парапановъ, 3. Д. П. Пенчевъ, 4. Д. Ивановъ, 5. К. Велевъ, 6. Т. Ганевъ,

по 30. ст: 1. В. Димитровъ, 2. К. Ив. Ватевъ.

с. **Кара Орманъ** [Хасково].

Отъ Кара-Орманската община по бюджета 15 л.

с. **Гредименъ** [Хасковско].

Отъ общинския бюджестъ сумата 10 л.

с. **Чамурлий** (Хасковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ окол. началникъ сумата 23 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не е прѣдставенъ

Ст. Загора.

Събрано отъ г.г. офицеритѣ отъ щаба на 8 Тунж. Дивизия и изпратени чрѣзъ началника на щаба сумата 991·62 лв.

Пожертвуватели:

по 35 лева: 1. полков. Бъчоваровъ.

„ 30 лева: 1, подполков. Райновъ.

„ 25 лева: 1. полков. Евровъ.

„ 20 лева: 1 подпол. Джиджовъ, 2. майоръ Бошняковъ, 3. майоръ Калевъ, 4. полков. Поповъ, 5. подпол. Руевъ, 6. майоръ Тилевъ

по 15 лева: 1. подпол. Марковъ, 2. майоръ Златаровъ, 3. капитанъ Бърковъ, 4. капитанъ Симитчиевъ, 5. капитанъ Шишмановъ, 6. капит. Пенчевъ, 7. капитанъ Атанасовъ, 8. капитанъ Цѣновъ, 9. капитанъ Желевовъ.

по 10 лева: 1. полков. Саражовъ, 2. полков. Брадистиловъ, 3. капитанъ Христовъ, 4. капитанъ Юруковъ, 5. капит. Пенковъ, 6. капитанъ Томчевъ, 7. сан. поруч. д-ръ Богдановъ, 8 санит, поруч. д-ръ Ахлаплиевъ, 9. сан. майоръ Карансиевъ. 10. майоръ Черешаревъ, 11. майоръ Ивановъ, 12. капитанъ Ивановъ, 13. капитанъ Врачевъ, 14. капит. Касабовъ, 15. капитанъ Кояджиковъ, 16. капитанъ Семовъ, 17. капитанъ Панайотовъ, 18. капитанъ Колчеръ, 19. сан. капитанъ д-ръ Леонидовъ, 20. подпол. Войнаковъ, 21. капитанъ Бояджиевъ, 22. капитанъ Сарайдаровъ, 23. капит. Василевъ.

по 8 лева: 1. капитанъ Митровъ.

„ 7·50 лева: 1. майоръ Василевъ.

„ 6 лева: 1. поруч. Мавровъ.

„ 5 лева: 1. подпол. Абрашевъ, 2. полков. Сираковъ, 3. капитанъ Градинаровъ, 4. полков. Караджовъ, 5. капитанъ Поповъ, 6 капитанъ Димитровъ, 7. поруч. Тодоровъ, 8. поруч. Маноловъ, 9. поруч. Черневъ, 10. поруч. Карагяуровъ, 11. поруч Ламбревъ, 12. подпор. Балабановъ, 13 подпор. Дятчинъ, 14. капитанъ Чолаковъ, 15. поруч. Хесапчиевъ, 16. подпор. Юруковъ, 17. капит. Захариевъ, 18. майоръ Вакареловъ, 19. майоръ Ханджиевъ, 20. капит Поповъ, 21. подпол. Воденичаровъ, 22. капитанъ Сарафовъ, 23. капитанъ Леневъ, 24. Капитанъ Банковски, 25. поруч. Заимовъ, 26. поруч. Кушевъ, 27. сан подпор. д-ръ Каролевъ, 28. капитанъ Гайдаржиевъ, 29. капитанъ Крененски, 30. капитанъ Ненчевъ, 31. поруч. Ганчевъ, 32. подпор. Стойновъ, 33. подпор. Атанасовъ.

по 4 лева: 1. сан. подпол, д-ръ не се четете.

по 3 лева: 1. капитанъ Цвѣтковъ, 2. капитанъ Тасковъ, 3. капитанъ Димитровъ, 4. капитанъ Коларовъ, 5. поруч. Михаиловъ, 6. поруч. Марковъ, 7. поруч. Нецевъ, 8. поруч. Кировъ, 9. поруч. Георгиевъ, 10. подпор. Филиповъ, 11. сан. поруч. Павламовъ, 12. сан. поруч. Квачковъ.

по 2·50 лева: 1. капитанъ Цѣковъ.

по 2 лева: 1. капитанъ Тодоровъ. 2. капитанъ Манджуковъ, 3. капитанъ Икономовъ, 4. сан поруч. Ат. Кантарджиевъ, 5. поруч. Колевъ, 6. капитанъ не се чете, 7. капитанъ Бодуновъ, 8. подпоруч. Коваровъ. 9. капитанъ Златевъ, 10. капитанъ Кундураджиевъ, 11. капит. Ив.... 12 сан. поруч. д-ръ Ганчевъ, 13. поруч. Бояджиевъ, 14. поруч. Петковъ, 15. подпоруч Теневъ, 16. подпор. Томовъ, 17. подпор. Атанасовъ, 18. капитанъ Касабовъ, 19. ор. майсторъ Дечевъ, 20. капитанъ Добревъ.

По 1·50 лева. 1) Сан. Подп. Гешевъ

По 1 левъ: Капитанъ Арнаудовъ

Долнитѣ чинове отъ сѫщата Дивизия.

По 5 лева: 1] Л. Исаковъ.

По 6 лева: 1] П. К. Капазоолу

По 2 лева: 1) Ив. Стояновъ, 2) Ст. Хр. Цоневъ, 3) Н. Атанасовъ, 4) Г. Петковъ. 5) П. Р. Чаушовъ.

По 1 левъ: 1] К. Георгиевъ, 2) Д. Димитровъ, 3] П. Костадиновъ, 4) С. Иотевъ, 5] Д. Иордановъ, 6) В. Русеновъ, 7) Ив. Тодоровъ, 8) Р. Майровъ, 9] Ж. Петровъ, 10) Н. Гачовъ, 11) Г. Шишковъ, 12) Г. Христовъ, 13) С Пеневъ, 14] Д х. Алексовъ, 15] К. Ив. Куртевъ, 16] Д. Енчевъ, 17) Ст. Нейковъ, 18) Б. Трупчиевъ, 10) Н. Д. Кириловъ, 20] Ив. Д. Райковъ, 21) Г. Б. Мишевъ, 22] Т. Ив. Атанасовъ, 23] Ив. Ст, Митевъ, 24) В. Деневъ, 25) Н. Атанасовъ, 26) С. Стояновъ, 27) Ж. Кѫневъ 28) Т. Мартиновъ, 29) Ст. Пѣевъ, 30) Ан. Сотировъ. 31] М. Савовъ, 32) Ат. П. Желевъ, 33) З. Паскалевъ, 34) К. Михалевъ, 35] Т. Георгиевъ.

По 85 ст.: 1) Вър. Куновъ.

„ 50 ст.: 1] Р. Колевъ, 2) Ст. Андрѣевъ, 3] К. Петковъ, 4) П. Георгиевъ 5) П Маноловъ, 6] П. Кѫнчевъ, 7) М. Димитровъ, 8] В Колевъ, 9] Г. Начовъ 10] Н. Юрдановъ, 11) Ив. Атанасовъ, 12] Ст. Атанасовъ. 13] Ал. Илиевъ, 14] В. Юрдановъ. 15) А. Димитровъ, 16] Д Ивановъ, 17] Я. Георгиевъ, 18 А. Златиновъ, 19) К. Тенчовъ, 20) Хр. Николовъ, 21) Д. Мацоловъ 22) Ал. Ангелиевъ, 23) Д. Баневъ, 24, Д. Теневъ 25 К. Досевъ, 26, П, Лазаровъ 27, Хр. Бончевъ, 28, П. Павловъ, 29, С. Георгиевъ, 30, Ив. Ж. Петковъ, 31. Д. Г. Димевъ, 32, М. Б. Хаджиевъ, 33, Ив Ст. Миховъ. 34. Г. А. Георгиевъ. 35, Ив

Т Добревъ, 36. К. В. Шахлагреки. 37. М. Ж. Михалевъ, 38, П. М. Кавлаковъ 39, Т. Ст. Ивановъ, 40 Д. Д. Рахнапуди 41, Г. Д. Стоиловъ. 42, А. Тодевъ, 43, Я Драгановъ, 44, К. Минчевъ, 45, П. Стояновъ, 46, Д. Ив. Белогащевъ. 47 Т. Балавовъ, 48, С. Ив Ганевъ, 49 К. Ив Тоневъ, 50, Н. Николовъ, 51. К. Дянковъ. 52, А П. Лоловъ. 53, С. Тодоровъ 54, Б. Стояновъ, 55, М. К. Петровъ, 56 М. Г Арнаудовъ, 57. Ив. Геновъ. 58, П Атанасовъ, 59, Хр. А п. Георгиевъ, 60, Г. Н. Авранидисъ, 61. Н. Василиевъ. 62. П. Пеевъ, 63. К Н Януловъ, 64. К Радановъ, 65, Н. А. Айгъровъ 66, П. Тодоровъ. 67, Ив. Динчевъ, 68, М Славовъ, 69, М. П. Терфелиевъ, 70, Т. Петровъ, 71, К. Стояновъ. 72. Н. К. Боваджиевъ, 73, В. Ив Увуновъ. 74, К. С Момчевъ, 75, А. Кр. Денчевъ, 76, С. П. Цивревъ, 77. Д Ив. Боневъ, 78, Зл. Доневъ, 79, М Голфиновъ, 80 М Ив. Върбановъ. 81, Ив. Зл. Арабаджиевъ, 82. М. К. Братоевъ. 83, К. Делевъ, 84, Ст. П. Растевъ, 85, Хр Калчевъ, 86, А. Ив. Булджиевъ.

По 42 ст.: 1, Господ. Господиновъ

„ 40 ст.: 1, И. Господиновъ, 2, С. Атанасовъ, 3, Д Стойковъ 4, А. Димитровъ, 5, Пройчовъ 6. П Г. Петриnъ 7. А. Анастасовъ, 8, Д. Стояновъ, 9. Т. Василиевъ, 10, Г. Куневъ, 11, М Хр. Чинтуковъ. 12. Н. Петровъ, 13. Г. Р. Куцаровъ.

По 30 ст.: 1. Т. Атанасовъ, 2, Г. Стояновъ, 3, С. Тодоровъ, 4, Д. Георгиевъ, 5, Г. Димитровъ. 6, П. Игнатовъ 7, Ан. Ивановъ. 8, Юр. Димитровъ, 9, Г. Илиевъ, 10, Г. Костадиновъ, 11. К. Атанасовъ, 12, Д. Ангеловъ, 13, Н. Стойчовъ. 14, А. Яневъ, 15, А, Иовевъ, 16, Ар. Станджуриди. 17. А. Чакъровъ, 18 Н. Петровъ, 19, К Господиновъ, 20, Ал Стименовъ. 21, Ан. Арабаджиевъ, 22, Ап. Грацевъ, 23, К Аргировъ, 24, Н. Рангеловъ, 25, Г. Проевъ. 26, П. Танчевъ, 27, П. Златановъ 28, Л. Кузмановъ, 29, Т. Т Остришевъ, 30, Г. Н. Семка, 31, Е Б. Колевъ, 32, Г. Сивеновъ, 33, Д. Пощновъ, 34, П. Славовъ, 35. Г. С. Минковъ, 36, П. Димитровъ, 37, С Павловъ, 38, М. С. Славовъ.

По 25 ст: 1. С. Петровъ, 2. Н. Нечевъ.

„ 20 ст: 1 Г. Ивановъ, 2. Л. Тодоровъ, 3. Л. Петровъ, 4. Ст Сидеревъ. 5. Хр. Янковъ, 6. Ст. Николовъ, 7. Т. Найденовъ, 8 С. Димитровъ, 9 Д. Стояновъ, 10 Хр. Стойковъ, 11. Ив. Петковъ, 12. Я. Матаковъ, 13. С. Тодоровъ. 14. Д. Колевъ, 15. Г Станчовъ, 16. Ив. Панайотовъ, 17. Юр Дюлгеровъ, 18. В. Илиевъ, 19. Б. Митевъ, 20. С. Виденовъ, 21. Ив. А. Гатевъ, 22. М. Стоевъ, 22. Р. Дичевъ, 24 Ч. Ивановъ, 25. Хр. Русевъ, 26. Б. Иосефъ. 27 С. Атанасовъ, 28. В. Георгиевъ, 29. В. Христосковъ, 30. Г. Видоловъ, 31. Д. Пилевъ, 32. В Ваневъ, 33 К. Спасовъ, 34 Б Димитровъ, 35 П. Колевъ, 36. Г. Раневъ, 37. В. Христосковъ, 38. П. Тодоровъ, 39. А. Николовъ. 40. Ив. Николовъ, 41. С. Ангеловъ, 42. Г. Атанасовъ, 43. Г. Добревъ, 44. Г. Димовъ, 45 Н Кратунчовъ, 46. И Ангеловъ, 47. А. Медаровъ. 48. Г Хитриловъ, 49, А Вълчиновъ, 50. В. Атанасовъ, 51. В. Ненковъ, 52 Г. Заековъ, 53. Г. Костадиновъ, 54. Г. Панайотовъ, 55. Ив. Мавруднevъ, 56. К Маневъ, 57. Н. Атанасовъ 58. П. Алоивовъ, 59 Р. Стояновъ, 60. Т. Ивановъ, 61. Г. Запряновъ, 62 Д. Атанасовъ, 63 Ж. Кировъ, 64. Ж. Иововъ, 65. И. Стойменовъ, 66 М. Вълковъ, 67. С. Кир ковъ, 68 С. Милушевъ, 69. Т. Ангеловъ, 70. А Николовъ, 71. П. Кръстевъ, 72. И. Ангеловъ, 73. М. Ивановъ, 74. С. Стояновъ, 75. Д. Колевъ, 76 С. Тодоровъ, 77 Хр. Христовъ, 78 К. Петковъ, 79. С Колевъ, 80. А. Костовъ, 81. М. Ионевъ, 82 Д. Петковъ, 83. К. Петковъ, 84. Д Дончевъ 85 Я. Тод ровъ, 86. Н. Георгиевъ, 87. Ив. Георгиевъ, 88. А. Пауновъ, 89 А. Георгиевъ, 90. Я. Георгиевъ, 91. В Христовъ, 92 В. Петровъ, 93 М. Толевъ, 94. А. Геневъ, 95. Хр. Геговъ 96. С. Ангеловъ 97. В Тодоровъ, 98. И. Гриковъ, 99. Ал. Георгиевъ. 100. Кр. Христовъ, 101. В. Кръстевъ, 102, И. Ивановъ, 103. Д. Ташевъ, 104 Цв Стойневъ, 105. Г. Нешовъ, 106. Хр. Тодоровъ, 107. С. Запряновъ. 108. Х. Вълковъ, 109. П. Поповъ, 110. К. Атанасовъ, 111. В. Якимовъ, 112. Ш. П. Кринчевъ, 113. М. Миневъ, 114. Г. К. Вълковъ, 115. А. Г. Чаковъ, 116. Т. Г. Янковъ, 117. Д. Г. Бошнаковъ, 118. П. К. Ивановъ, 119. Р. Т. Ташевъ, 120. П. Д. Ковачевъ, 121. Г. П. Таларевъ, 122. С. Ж. Геневъ, 123. И Г. Минковъ, 124. Ив. В. Меравчиевъ, 125. М. Пупаковъ, 126, Т. Миревъ. 127. П Ив Саралашевъ, 128. П. Ивановъ, 120 Д. Степановъ, 130 Юр. Марковъ, 131 К. Х. Кискиновъ, 132. В. Шмилевъ, 133. Г. Миховъ, 134. Сп. Станчевъ

по 15 ст: 1 А Гроздановъ, 2. Н. Димитровъ, 3. П. Николовъ, 4. Юр Илиевъ, 5. Ив. Атанасовъ, 6. Ив. Колевъ, 7. П. Стойчовъ.

по 10 ст: Х. Таджеръ, 2. С. *Петровъ*. 3. Г. Шилевъ, 4 В. Гатевъ, 5. Г. Колевъ, 6. К. Димитровъ, 7 М. Коваревъ, 8. *П*. Митевъ 9 П. Муховски, 10 С. Татаревъ, 11. Д. Рамбаковъ, 12. Ив. Костовъ. 13. П. Гановъ, 14 Ив. Видолувъ, 15. Цв. Славовъ, 16. Д. Шумеювъ, 17. *Н*. Петровъ, 18. Д. Якимовъ, 19. Д, Начовъ, 20 П Ченковъ, 21. В. Пасковъ, 22. В Минчевъ. 23. Ив. Николовъ, 24. Д. Митевъ. 25. С. Христовъ, 26. П. Мариновъ. 27. А Ивановъ, 28., С. Стайковъ. 29. Я. Митевъ, 30. С. Миховъ, 31 Г Панайотовъ, 32. Г. Гасилевъ, 33. М. Ивановъ, 34. С. Стояновъ, 35. Ив. Нидѣлевъ, 36, К. Дойчевъ, 37. И. Гасилевъ, 38 С. Петровъ, 39. Т. Кировъ, 40. М. Димитревъ,

гр. **Хасково.**

Събрано отъ чиновницитѣ отъ Акц. Управление и изпратени чрѣзъ Акц. Началникъ сумата 15 лева.

Пожертвуатели:

по 3 лева: 1. Сл. Георгиевъ, 2. В. М рковъ.

по 1 левъ: 1 К. Ивановъ 2. Ив. Тишковъ, 3. Г. *К*остовъ, 4. Г. Ячевъ, 5. Т. Мариновъ, 6 Л. Раневъ, 7. Д. Михаиловъ, 8 Ж. Ивановъ, 9. Ив. Койчевъ.

гр. **Дрѣново.**

Събрано отъ жителитѣ на града чрѣзъ Ар. Н-къ М. Мянковъ сумата 40 лева. Списъкъ на п жертвователитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Хасково.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Гр. Общ. Кметъ сумата 1564 л. 30 ст

Пожертвуватели:

По 56 лева: 1] Бр, Пулеви

„ 50 „ 1] М. Стайковъ. 2] Д. Дуковъ, 3] А. Д. Христотодорова, 4] Бр. Тоневъ, 5] М. К. Балабановъ, 6] А. Остерайхеръ, 7] Г. Ив. Арнаудовъ, 8] К. Хирстодоровъ, 9] Апотимъ.

по 40 лева: 1] Ив. х. Каневъ, 2) А. Урумовъ, 3) Бр. Симеонови.

По 35 лева: 1] Т. Николовъ.

„ 30 „ 1] Р. Урумовъ.

„ 25 „ 1) М. С. Фархи, 2] Б. Камхи. 3] А. Димовъ.

По 20 лева: 1] Т. х. Тоневъ, Ц. Барбаловъ, 3] Ст. Гжбовъ, 4[К. Каневъ 5) Ф. Атанасовъ, 6] О. М. Курбалиянъ, 7. Бр. Гикови, 8) Г. Димовъ, 9] Сл. Теневъ, 10) Ст. Николовъ, 11] П. Тодоровъ, 12] х. В. х. Тодоровъ, 13] Апотимъ

По 15 лева: Т. Георгиевъ, 2) Бр. Арнаудови, 3] Д. Юр. Мантовъ, 4) Н. Андрѣевъ, 5] В. Милевъ, 6] Хр. Стефанъ.

По 10 лева: 1] А. Стратиевъ, 2] Г Поповъ. 3) К. Господиновъ, 4] Ц. Каваловъ. 5] А . . . . 6] К. Д. Танджировъ, 7) Л. Василиевъ, 8] Г. Д Ганковъ, 9] М. Николовъ, 10] Тр Димитровъ. 11) Т Шишмановъ, 12] Бр Асиасъ, 13] В. Лабревъ, 14] Т. Русевъ. 15] В Поповъ 16] Т. М Пулевъ, 17, В. Лазовъ, 18, К Маймуновъ, 19, Бр. Калинови, 20, С. Урумовъ.

По 8 лева: 1, Я Колевъ.

„ 5 „ 1, Ив Михаиловъ. 2, Д. Г. Астарджиевъ, 3, Г. Кацаровъ, 4, Г. Генковъ, 5, Ив. Поповъ, 6, В. Дуплевъ, 7, Ат. Хр. Етърски, 8, А. Парпуровъ, 9, М. Ахлаплиевъ, 10, Р. Цековъ 11, С. Тошевъ, 12, В. Стояновъ, 13, А + В + С., 14, Г. Тѣневе, 15, Бр. Ст. 6, Г. Ж. Чаракчиевъ, 17, А. П. Тѣневъ 18, Симонто, 19, И Б. Басатъ, 20, Ш. Райманъ. 21, И, Данопъ, 22, К. Примовъ, 23, П. Добревъ, 24. Юда, 25, Бр. В Ангелови, 26, Д. Хр. Фитковъ, 27, х. Т. Яневъ, 28, Бахчивановъ, 59, М. Хараламповъ, 30, К М. Мавровъ, 31. С. Костовъ, 32, Г. Ив. Бакалова, 33, Ив. Тодоровъ, 34, Ф. Пас овъ, 35, Б. Русиновъ. 36, Т Христотодоровъ, 37, Б. Сжкжзовъ, 38, П. Г. М. 39, Г. Калиновъ, 40, П. х. Пеневъ, 61 Г. Върбановъ, 42, К. Мих ловъ, 43, Бр. Техелиеви, 44, П Янковъ, 45, П Райчевъ. 46, К. Бохсмянъ, 47, К, Оvадсеянъ, 48, О. Сабчевъ 49, В. Айрановъ.

по 2 50 лева: 1. В: Ив. Демировъ.

с. **Дъскотъ** (Търновско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Управление сумата 10 л. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. Р. Ив. Фенйоровъ, 2. Ив. Димитровъ.

по 50 ст 1. П. Дечевъ, 2. С. Коевъ, 3 Д. Христовъ, 4. М. Стояновъ, 5 С. Стоевъ, 6. П. К. Недевъ, 7. А Денчевъ, 8. С. Хриотовъ.

по 40 ст. 1. Д Г. Масленковъ, 2. Д. Недковъ.

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич. Вюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
16 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
17 Правит. вѣстникъ Петербургъ
18 Русь „
19 Реформи София
20 Работническа борба София
21 Борецъ Видинъ.
22 С. Петербурская вѣдомости
23 Рилски Балканъ
24 День София
25 Съвѣтникъ София
26 Бдинъ Видинъ
27 Политика Кюстендилъ
28 Гласъ Бошньака
29 Тракийски екъ
30 Народно Стопанство София

б. Списания.

...лиц. Прѣгледъ София
...гарска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ „
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liubliianski Zvon Любляна
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотелъ. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Видѣлина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvéta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль

Ржкописитѣ, изпращани въ редакцията, ***трѣбва да бждатъ написани четливо и то само на едната страница на листа.***

Приетитѣ за напечатване статии, вѣсти, рецензии и пр., ако се намѣри за нуждно, могатъ да се съкратятъ и поправятъ, а *неприетитѣ* — се пазятъ въ течението на една година и се повръщатъ само, ако прѣдварително се внесатъ нуждниттѣ за това пощенски разноски.

Лицата, които се обрѫщатъ къмъ редакцията съ нѣкои запитвания, ако искатъ да получатъ *отговоръ*, ***трѣбва да*** изпращатъ нуждниттѣ за това пощенски марки,

---

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищниттѣ и ученическитѣ библиотеки — по 2 л., а за чужбина — 3½ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стоэность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ стойностьта.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА III. МАЙ 1905 КНИЖКА III.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество въ България

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ
·тница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

ГОДИНА III. МАЙ 1905 КНИЖКА III.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

Руската вжтрѣшна политика и славянскиятъ въпросъ.

Въ № 3 отъ „*Славянскія Извѣстія*“, органъ на С.-Петербургското Славянско благотворително общество, срѣщаме една високо-знаменателна статия, подъ заглавието: „Руская внутренняя политика и Славянскій вопросъ“, която ще заинтересува всѣкиго, който се интересува отъ въпроса за сближението и единението на славянството. Ние ще направиме слѣднитѣ цитати отъ тази статия, които сами ще говорятъ най краснорѣчиво за прокаранитѣ въ нея възгледи.

„Тука не е мѣсто да се говори за грамадното значение на прѣживѣваното отъ насъ (руситѣ) врѣме за вжтрѣшния, икономическия, политическия и културния животъ на Русия. Но ние не можемъ да не обърнемъ вниманието на нашитѣ читатели върху това, че новата ера на руската вжтрѣшна политика ще окаже най рѣшително влияние и върху бждещитѣ отношения на Русия къмъ славянскитѣ народи, като ще разсѣче не единъ отъ гордиевитѣ вжзели, които съставляватъ почти безпримѣрния по своята сложность и трудность славянски въпросъ. Именно, това, което съставлява сжщностьта на прѣдполагаемитѣ политически реформи на руския животъ, — унищожаването на срѣдостѣнието (китайската стѣна) между властьта отъ народа, тѣхното взаимно сближаване, — това сжщото mutatis mutandis ще се яви и като най цѣлебно лѣкарство противъ главната болесть на славянския организъмъ — срѣдостѣнието (китайската стѣна) между мнозинството отъ славянскитѣ народи и тѣхнитѣ по старши братия, които живѣятъ въ толкова диаметрално-противоположни политически условия.

„Наистина. всѣкиму, комуто, се е случвало въ течението на много години да слѣди политическия животъ на нашия (етнографически) близъкъ западъ, или комуто се е случвало да прѣкара нѣколко години въ славянскитѣ страни, безразлично въ такива ли наполовина „екзотически“, като Сърбия и Бългрия, или въ такива високо-културни и „европейски“, като Чехи или пруска Полша, той не е могълъ да се не очуди на онзи грамаденъ, почти стихиенъ престижъ, съ който се ползува руското име въ срѣдата на нашитѣ съплеменици. Популярностьта на Русия между славянитѣ е толкозъ по поразителна, че сами ние (руситѣ), както се знае, почти че нищо не правиме, за да заинтересуваме славянитѣ съ нашия битъ, нашата природа, нашитѣ стремежи и идеали: чувствата на симпатии и солидарность съ Русия славянитѣ ги изразяватъ само motu proprio, и не само за това, че тѣ виждатъ въ Русия своята естествена защитница и покровителка, но и за това, че тѣ не могатъ да се не поддадатъ на очарованието на самобитноста и духовната красота на нѣкои прояви на руската култура. Думитѣ: Ex oriente lux иматъ

по тази причина за тѣхъ не само чисто политическа стойность, но и културна, етическа. Но ако фактътъ за нравствената *властность* на руското име на славянския западъ се явява безспорно за всѣки безпристрастенъ наблюдатель, то, отъ друга страна, този сжщиятъ наблюдатель не може да не забѣлѣжи, че авторитетностьта на Русия не въ всичкитѣ слоеве на славянскитѣ народи се признава еднакво, а само обратно-пропорционално на тѣхната културность. Когато въ самитѣ народни маси името на Русия обикновено се произнася едва ли не съ благоговѣние, съ симпатии, толкова-же искрени, колкото и наивни, тогава въ горнитѣ класове на обществото (аристокрацията, висшата администрация, по заможнитѣ граждани и изобщо интелегенцията) въ това отношение се наблюдава по голѣма хладина, сдържаность, а по нѣкога даже тънка снисходителность и прѣзрителность. Причината на такова не напълно еднакво практическо отнасяне на различнитѣ кржгове на славянскитѣ народи при теоретическото имъ еднодушие е ясна. Западниятъ славянинъ, макаръ и принуденъ да води ожесточена борба и съ нѣмци и съ маджари за своето национално сжществуване, обаче достатъчно се е свикналъ и срасалъ духовно съ западно-европейскитѣ политически учрѣждения, та не може тъй лесно да се откаже отъ тѣхъ. Наистина, той съзнава, че тѣзи учрѣждения често пжти се явяватъ красиви декорации на най цинично угнѣтяване и подигравка надъ елементарнитѣ му права; той прѣкрасно знае, напр., че днешна Австрия е само по име конституционна държава, и че въ сжщность прѣдставлява отъ себе си държава, управлявана отъ замаскиранъ абсолютизъмъ; турското управление въ нѣкои отношения се струва просто за идилично въ сравнение съ маджарското; че конституцията никакъ не бърка на прускитѣ нѣмци да не признаватъ на поляцитѣ правото даже да се молятъ на матерния си езикъ. Всичко това на нашитѣ братя на западъ е извѣстно много добрѣ, и при все това, такава е вече силата на принципа въ наше врѣме!—тѣ сж готови да прѣнасятъ и прѣтърпяватъ още по лоши притеснения, стига само по принципъ да имъ се признава неприкосновеностьта на тѣхната личность и правото за лойална борба. И тази привързаность къмъ западно-европейския политически строй не може да бжде обяснена само съ доктринерство: „великитѣ думи: *не о хлѣбѣ единомъ живъ будетъ человѣкъ*“ сж толкова справедливи въ политическата область, колкото и въ етическата.

„Когато поменатитѣ двѣ права станатъ законъ въ Русия, когато изчезне срѣдостѣнието (китайската стѣна) между властьта и народа, тогава авторитетътъ на Русия въ славянскитѣ страни, доста грамаденъ и сега, ще стане наистина непобѣдимъ. Единството на политическитѣ интереси на Русия и западното и южното славянство тогава ще стане ясно и за слѣпитѣ; отъ ржцѣтѣ на нашитѣ национални (рускитѣ) врагове ще се отнеме най страшното имъ оржжие, и славянскиятъ въпросъ ще стжпи въ нова стадия на своето развитие.

Ст. Н. Л.

Панъ Вертуновски и неговата изповѣдь.

Пише *Стоянъ Чакъровъ.*

I.

Злочестина ма бѣше принудила да живѣя въ Цариградъ между турци и гърци — елементи еднакво умразни за мене: първитѣ, защото сж диви и свирѣпи; вторитѣ, защото сж лукави и хищни грабители

Турчинъ и свирѣпость, тѣ сж двѣ равнозначущи думи — синоними, гъркъ и лукавство, сжщо сж синоними. Още Несторъ, първиятъ руски лѣтописецъ, що е живѣлъ прѣзъ X вѣкъ, записалъ въ своитѣ лѣтописи „Греки бо лукави суть“.

Цариградъ, тая всемирна столица, е далъ прибѣжище, освѣнъ на своитѣ аборигени, още и на много злощастни люди. Тамъ се намиратъ прѣдставители, поне по единъ, отъ всички племена на вселената, които сж изхвърлени подобно на това, както морето изхвърля всичко онова, що падне въ него, не може да потъне на дъното му и не стане достояние на жителитѣ му.

Тукъ могатъ да се срѣщнатъ прѣдставители отъ всички племена на вселенната, що говорятъ на седемдесеть и седемь езика, както казва народната поговорка.

Заговорете съ едного отъ тия люди и той ще ви разкаже своята кратка и пълна съ тревоги, вълнения, страдания, надежди история.

Запознахъ се съ многомина отъ тия злощастни люди, но особено привлече вниманието ми върху си поляка панъ Вертуновски и неговата изповѣдь, пълна съ откровеность и записана още тогази, прѣдавамъ тукъ.

Съ панъ Вертуновски азъ се запознахъ въ руския магазинъ, въ Галата, дѣто ходехъ да си купувамъ това-онова за въ кжщи.

Като дохождахъ въ магазина вечерно врѣме, слѣдъ работа, азъ винаги заварвахъ тамъ единъ старецъ, много симпатиченъ, прилично облеченъ, а фигурата му, въ общи черти, приличаше на руския писатель Лѣсковъ.

Старецьтъ говореше много добрѣ руски и азъ се запознахъ съ него чрѣзъ владѣтеля на магазина, който често го гощаваше съ чай и се шегуваше съ него съ всички прилични и неприлични форми и изрази на човѣшкия езикъ.

Запознахъ се азъ съ панъ Вертуновски въ 1892 г., когато той се намираше вече въ прѣклонна възрасть — повече отъ 65 години, но когато, при все това, бѣше правъ като стълпъ, лицето му румяно, а косата му едва що почнала да бѣлѣе.

Казахъ, че панъ Вертуновски се обличаше прилично, а по своето възпитание и изтънчени обноски можеше да бѫде приетъ въ всѣко общество.

Мене трѣбваше добрѣ да разпитамъ тоя старецъ и азъ се сближихъ съ него дотолкози, доколкото е достѫпно на единъ младъ човѣкъ, да се запознае съ единъ по-старъ. Панъ Вертуновски бѣше шляхтичъ и произхождаше отъ знатенъ полски родъ. Той бѣ роденъ въ Полша и отлично възпитанъ отъ своитѣ богати, аристократи родители. Той бѣ свършилъ изпърво кадетски корпусъ въ Русия. а по-послѣ и военна академия, като говореше освѣнъ родния си езикъ още руски, французски и нѣмски.

Въ чинъ капитанъ панъ Вертуновски, като академикъ, се намиралъ въ щаба на единъ отъ русскитѣ корпуси и е билъ галено дѣте, но полския мятежъ въ 1863 г. го завлече съ себе си и го направи злощастенъ.

Панъ Вертуновски билъ притежатель на имение въ Полша; нему сѫ принадлежали повече отъ 2000 десятини (десетина = 10·9 декара) земя, която не можала да се цѣни за по-малко отъ 200,000 рубли. И това имение той изгубилъ всичко въ единъ часъ врѣме, имено въ тоя часъ, когато се рѣшилъ, подбужданъ отъ патриотизъмъ, да зарѣже службата и да влѣзе въ редоветѣ на полскитѣ мятежници.

Полскиятъ мятежъ, както знаемъ, бѣше усмиренъ въ твърдѣ кратко врѣме, но той завлече се себе си грамадни жертви отъ имоти и хора. Панъ Вертуновски отъ богатъ станалъ пролетарий, той изгубилъ службата и имението си, отишелъ да живѣе съ надежда, да гони вѣтъра. Изпърво той живѣлъ въ Австрия, по-послѣ въ Саксония, Бавария, Вюртенбергъ и най-послѣ станалъ гостенинъ на съврѣменния Вавилонъ — Парижъ.

Като човѣкъ съ високо образование, при това и талантливъ, до 1870 г. той живѣлъ съ уроци, а щомъ се почнала войната между Прусия и Франция, панъ Вертуновски влѣзълъ въ редоветѣ на французскитѣ войски, билъ се, получилъ три рани и кръста на почетния легионъ, който впрочемъ не му донесалъ никакви облаги, защото едва що се сключилъ мира, като не му поблагодарили даже, платили му за три мѣсеца напрѣдъ, прѣдложили му да си дири мѣсто, да напустне войската.

Панъ Вертуновски пакъ се заловилъ за стария си занаятъ — даване уроци по кѫщитѣ, въ богати сѣмейства — работа неблагодарна и тежка. Който е давалъ уроци, добрѣ разбира неудобствата на тоя занаятъ.

Най-сетнѣ сѫдбата докарва героя въ Цариградъ.

Когато се запознахъ съ панъ Вертуновски той още работеше, само че малко работа намираше. И тая работа я даваше руското

училище, руската болница, руската църква — панъ Вертуновски бѣше католикъ, — военниятъ и морскиятъ руски агенти.

Училището и болницата му даваха да копира — той имаше прѣкрасенъ почеркъ — църквата (собствено мънастиритѣ) му поржчваха разни планове за църкви и мънастири, а агентитѣ го държаха като волнонаеменъ писецъ.

У другитѣ народности, т. е, собствено у прѣдставителитѣ на другитѣ народности, панъ Вертуновски не намираше никаква интелегентна работа, защото тѣ даже не можеха да подкрѣпятъ своитѣ сиромаси, които вълната на социалния животъ бѣ изхвърлила въ всемирната столица.

Като се запознахъ съ тоя идеаленъ старецъ, азъ пожелахъ да влѣзя въ душата му и да видя, що тамъ на дъното се таи.

Пихме ние въ магазина по една-двѣ водки, изядохме нашитѣ бутерброди, и отидохме да обѣдваме въ единъ търговски ресторанъ въ Галата, недалечъ отъ моста Каракьой, що съединява Галата съ Стамбулъ и виси надъ водитѣ на Златния Рогъ.

Тукъ, въ тоя ресторанъ, готвѣха отлично, а се държеше той въ примѣрна чистота Ние заехме една кржгла мраморна маса до самитѣ води на Златния Рогъ, заржчахме по една хиоска мастика за апетитъ, зимахме по една-двѣ маслини, до като вкусната супа вдигна парата си прѣдъ насъ.

Слѣдъ супата прѣдъ насъ сложиха нѣжнитѣ колелца на вкусния артешой; по-послѣ донесоха пражени барбуни — най-нѣжната и сладка риба изъ водитѣ на Босфора и най-сетнѣ макарони и яфски портокали. Трапезата ни бѣше украсена съ хубаво, черно като смола, Залъвско вино, което бѣше вѣнецъ на обѣда ни.

Слѣдъ обѣдъ панъ Вертуновски ме заведе въ квартирата си. Сити и весели езикътъ ни се развърза, а ние като си приказвахме весели приказки, седнахме, разположихме се, минахме къмъ сериозни въпроси. Азъ питахъ, панъ Вертуновски отговаряше. Той бѣше много доволенъ, че се намѣрилъ човѣкъ, що се заинтересувалъ отъ сждбата му.

II.

Като вече знаяхъ кратката история на моя събесѣдникъ, азъ почнахъ разговора си съ него така:

— Кои бѣха причинитѣ, що ви подбудиха да избѣгате изъ руската войска и да встжпите въ редоветѣ на мятежницитѣ?

— О, несъмнѣнно идеалния патриотизъмъ! отговори той.

— Добрѣ, сега, на стари години, доволни ли сте отъ това, що сте направили на младини?

— Никакъ, никакъ не съмъ доволенъ! Тогази, излъганъ, азъ се увлекохъ, направихъ постжпки неизправими; кая се, но нищо не помага, защото инъкъ бихъ зарѣзалъ безполза изтеклитѣ трийсеть години и бихъ заживѣлъ новъ животъ, но за жалость това е невъзможно!

— Че отъ що собственно сте недоволни? Продължавахъ азъ да питамъ другаря си

— Отъ това съмъ недоволенъ, че безразсѫдно, като едно хлапе, подложихъ врата си на егоизма и станахъ единъ видъ парцаль, съ който *егоиститѣ* изтриха обущата си, пъкъ ме захвърлиха, като непотрѣбна вещь задъ вратата.

Роденъ отъ богати и просвѣтени родители-аристократи, азъ свършихъ изпърво кадетски корпусъ, а по-послѣ и академия. Бѣхъ отлично възпитанъ, приетъ въ висшитѣ крѫгове, бѫдещето ми се усмихваше, теглеше ме напрѣдъ, помагаше ми и до 1863 г. бѣхъ доволенъ отъ всичко, но слѣдъ тая дата, незабѣлѣзано за мене, злочестината ме пригърна и ме не изпусна изъ обятията си и до днесъ. Въ врѣме на австро-пруската война, въ името на прогреса — така мислехъ азъ — бихъ се срѣщу австрийцитѣ; въ 1870 г. въ името на религиозното братство, азъ се бихъ въ редоветѣ на френскитѣ войски противъ протестантитѣ-прусаци. Три рани изнесохъ азъ изъ тая война и милиардъ нули за себе си!

Осѫждамъ още себе си и за това, че безразсѫдно жертвувахъ мило и драго ужъ за отечеството, а то собствено за ненаситния егоизъмъ на Наполеонъ III, който подбуждаше насъ, поляцитѣ, противъ Русия, а послѣ ни измѣни и остави на произвола на сѫдбата.

Разбира се, че и самъ Наполеонъ III загина, слѣдъ като понесе тежко наказание, умрѣ, но каква полза отъ това за поляцитѣ изобщо и за мене частно? Нали азъ днеска, на стари години, изоставенъ отъ всички, додохъ пакъ да търся прѣхрана отъ тия мои братя, които глупавия егоизъмъ и чуждитѣ интриги ме учаха да ги мразя, да ги ненавиждамъ, да ги прѣзирамъ.

Е, кѫдѣ повече отъ това да вървя, кой ме поглежда поне съ едно око?

А, ето настѫпва врѣме, когато ще стана неспособенъ за никаква работа, тогази, кажи, сърдце мое, кѫдѣ да отида, кого да моля да ме прибере подъ стрѣхата си, да ми даде трошица хлѣбецъ, капка водица, да ми каже блага, утѣшителна дума? . . .

Панъ Вертуновски бѣще злѣ настроенъ, многострадалната му душа го болѣше, нея тяготѣха болки отъ 30 години събрани, тѣ избликаха, старецътъ искаше да ги спрѣ, прѣкъсна разговора и излѣзе. Азъ останахъ самъ, разгледахъ стаята му до като се той завърне.

Това бѣ малка стайчка въ грамадно 5 етажно здание, въ квартала „Куле капу, язаджи сокакъ". Стайчката се намираше на 5-я етажъ; прѣзъ единствения ѝ прозорецъ се виждаха сребърнитѣ води на Мраморното море и чуднитѣ картини на Мало-азиатския брѣгъ, но тя прѣдставляваше голѣмо неудобство за стареца, защото той трѣбваше да се качва, да слиза, нѣщо твърдѣ уморително за него.

Стаичката бѣше слабо мебелирана; до стѣната, въ кюшето, бѣше поставено леглото му, а надъ главата му, отъ страни до образа на Исуса Христа, красиво бѣ окачено орѫжието му: сабля, пушка, два кобура, револверъ, разни паласки, чанти, една двустволка.

Въ другото кюше имаше малъкъ гардеробъ, дѣто старецътъ криеше своитѣ прѣмѣни. Освѣнъ това срѣщу леглото му бѣ поставена маса, двѣ столчета за сѣдане и това бѣше цѣлата мебелировка.

До като разглеждахъ стаята и оплаквахъ героя, старецътъ се върна съ самоваръ на ръцѣ, който постави на масата на единъ малъкъ миниатюренъ подносъ и каза, сочащъ на самоварчето:

— Това е малка разкошь, която азъ си позволявамъ, защото не мога да се отуча, да отвикна. Въ Русия се учихъ да пия чай и не мога вече да отвикна. Самоварчето го купихъ наскоро слѣдъ емигрирането ми въ Австрия и до сега не мога да се раздѣля съ него. Въ най-тежки душевни минути съ него се утѣшавамъ.

Въ врѣме на разговора другаря ми изми двѣ стъклени чаши и налѣ ароматенъ чай, като добави:

— Заповѣдайте да пиемъ по чаша чай; той ободрява, освѣжава мислитѣ, прогонва тъгата, облегчава душата. Когато ми е найтежко, азъ турямъ самоварчето на масата и съ него се утѣшавамъ...

— Защо се отчайвате, казахъ азъ на моя другарь, — не ли има още полски патриоти, богати шляхтичи, тѣ вѣроятно нѣма да ви оставятъ въ най-тежкитѣ дни на вашия животъ, вие обърнахте ли се къмъ тѣхъ?

Виждаше се, че съмъ ударилъ болното мѣсто на моя събесѣдникъ, че съмъ му разтворилъ ранитѣ, защото той съ негодувание ме посрѣщна и извика:

— О, не говорете ми, моля, за патриоти и патриотизъмъ, и особено за *полски патриоти* и полски патриотизъмъ . . . , сега това съ прости звукове, съ които егоиститѣ залъгватъ наивнитѣ юноши, пъкъ, както виждате млѣкото на устнитѣ ми е прѣсъхнало прѣди 45 години, та отъ патриоти и патриотизъмъ нищо не очаквамъ! Азъ признавамъ само идеаленъ патриотизъмъ, за който тукъ не е мѣсто и врѣме да се говори . . .

Азъ съмъ въ не добри отношения съ всички поляци и съ никого се не срѣщамъ; тѣ ме ненавиждатъ и азъ ги ненавиждамъ; прѣзирамъ тѣхното общесто отъ користолюбиви егоисти, които те приематъ въ своята срѣда, за да те доятъ, а послѣ, изцѣденъ, като лимонъ, те хвърлятъ на купището.

Въ гласа на Вертуновски звучеше недоволство — ядъ, цѣлата му фигура бѣше настръхнала. Пъкъ понеже това бѣше моментъ интересенъ, който може да се експлоатира, азъ подзехъ:

— Та вие сте прѣстанали да чакате нѣщо отъ поляцитѣ и Полша?

— Не само не чакамъ нищо, но считамъ Полша погребена въ гроба за винаги. За нейното възкресение има само единъ пъть и тоя спасителенъ пъть се заключава въ *тѣсното единение съ Русия, въ православието.*

Но нашитѣ егоисти това не признаватъ. Тѣ изхождатъ и се придържатъ о началото, че майка Полша е давала тонъ, че е играла първенствующа роль въ Европа, че Русия е играла подъ звуковетѣ на нейния кавалъ. Така е било, но онова врѣме мина, сега настъпи друго: първенствующата роль мина въ ръцѣтѣ наруситѣ,

като народъ по-мждъръ отъ насъ. Днесъ тѣ държатъ знамето на славянството и това знаме никогажъ, ама никогажъ въ ржцѣтѣ на поляцитѣ нѣма да падне и само едни безразсждни егоисти немогатъ да разбератъ това.

Нашиятъ Чайковски, който, като мене, цѣли години се прозѣваше и се покланяше на прѣзрения полумѣсецъ, напослѣдъкъ — при прага на гроба си, постигна тая мждрость, като за примѣръ на всички ни се върна въ Русия, прие православието и умрѣ въ него.

Но примѣрътъ на тоя мждрецъ, който половинъ вѣкъ се блъска до като постигне тая философия, не послужи за нищо, — тия що вчера му се покланяха, днесъ го ритнаха, като разбитъ кумиръ, единствено отъ егоизъмъ.

Слѣдъ Чайковски, може би, азъ съмъ втория, който разбрахъ — постигнахъ мждростьта и се отказвамъ отъ своето минало, отъ бащината си и прадѣдова религия, а като проповѣдвамъ моитѣ тенденции на нашитѣ поляци, тѣ ме ненавиждатъ, прѣзиратъ ме, гонятъ ме.

— Е, добрѣ! Щомъ сте постигнали тая мждрость — философия и открито проповѣдвате убѣжденията си, защо не послѣдвате примѣра на Чайковски, да се върнете въ Русия?

Съ най-голѣмо удоволствие бихъ направилъ това, но, кажи ми, моля, сърдце, защо ще да отида азъ въ Русия и то сега, когато съмъ повече отъ 65 години, какво да правя тамъ, при кого глава да прѣклоня?

Наслѣденото отъ родителитѣ ми имение е конфискувано и сега вече прѣминало въ десетки ржцѣ, слѣдователно назадъ се не повръща. Да съчинявамъ нѣкакви нови проекти за обогатяване, повишение по служба, то е далечъ отъ мене — старость ме е належнала, пъкъ освѣнъ това въ Русия се ходи съ пари, тогази, когато азъ едва добивамъ тукъ насжщния си хлѣбъ. Можалъ бихъ да поискамъ нѣщо отъ руситѣ, въ което вѣрвамъ нѣма да ми откажатъ, но мене ме е срамъ да прося и мисля тукъ да мра.

Цариградъ е топълъ, климата му е мекъ, прѣкрасенъ, всичко е ефтино, пъкъ Господъ да ми не дава да имамъ работа съ турската полиция — изобщо съ турцитѣ.

Въпросътъ почти бѣше изчерпанъ, чая изпитъ, трѣбваше да си вървя, но азъ помолихъ моя приятель да даде по чаша конякъ, който мислехъ, ще ни стопли и може би ще възбуди единъ горещъ споръ въ полза на дѣлото.

Старецътъ отключи гардероба, който му служеше, види се, нѣщо като за буфетъ, и отъ тамъ извади шише чудесенъ конякъ и двѣ тънки, съ столчета, конякови чаши. Той налѣ по една и ние ги геврътнахме, а послѣ налѣ още по една, които може метнахме и, слѣдъ като говорихме изобщо за Цариградъ, неговитѣ прѣлести и неудобства, азъ неусѣтно възвихъ въпроса пакъ на първата тема: другаря бѣше възбуденъ и охотно отговаряше.

— Съмнѣвамъ се въ искреностьта на вашитѣ доводи, — казахъ пану Вертуновскому, — защото *слово безъ дѣла мертво есть*, та,

ако вие искрено изповѣдахте това, що говорите, отдавна бихте послѣдвали примѣра на Чайковски, бихте се върнали въ Русия и бихте дали примѣръ на много ваши братя.

Панъ Вертуновски се намръщи, изгледа ме строго, вдигна ржка и произнесе:

— Въ името на правдата изповѣдвамъ, че съмъ искрененъ привърженецъ на идеята за най-тѣсно единение на Полша съ Русия, за приемането на православието отъ полския народъ, което се наложително иска „. . . да единомислие исповѣми . . .“

Вие мислите, че азъ скжпя католицизма, който, освѣнъ крамоли и пакости на нашия народъ, друго нищо не е донесалъ? Пъкъ и, освѣнъ това, въ що се заключава разликата между католицизма и православието?

Турчинътъ казва: „Богъ е единъ и Мохамедъ е неговъ пророкъ“ и по тая причина, до като Мохамедъ е по срѣдата, мусулманството не може се примири съ християнството. Но у насъ, т. е., католицитѣ и православнитѣ, тоя въпросъ стои съвсѣмъ другояче: догматитѣ на вѣрата сж едни и сжщитѣ и ни раздѣлятъ само едни обряди, които не сж друго нищо освѣнъ прѣдразсждъци, турнати по срѣдата, за да ни раздѣлятъ и ще ни раздѣлятъ до тогази, до като сме глупави, инатъ и незговорчиви.

Нашитѣ егоисти попове и калугери проповѣдватъ да се държимъ строго о католицизма за да не изгубимъ народностьта си. Азъ не само не защищавамъ тоя принципъ, но отивамъ въ противоположна смисълъ много по-далечъ. Азъ казвамъ: ние поляцитѣ трѣбва да захвърлимъ латинската азбука и да приемемъ славянската — оная, която нашитѣ св. братя Кирилъ и Методий изработиха, приспособиха за своя славянски народъ. Тая писменость трѣбва да ни е много скжпа, защото ни е наслѣдство, скжпо наслѣдство, което ние не умѣемъ да цѣнимъ.

Нашето егоистично духовенство, нашата млада интелегенция проповѣдва, че ако ние, поляцитѣ, напуснемъ католицизма и, още повече, ако приемемъ славянската азбука, шѣли сме да се порусимъ, твърдѣ лесно, твърдѣ скоро и народностьта ни щѣла да се изгуби. Но, тѣ грѣшатъ, защото ние съ руситѣ сме братя по кръвь и колкото поляка губи съ отхвърлянето на католицизма и латинската азбука, толкози той повече печели, защото влиза въ великото славянско сѣмейство, тогази прѣстава да тежи надъ него тевтонството и маджарството и, веднажъ за винаги се прѣкратятъ ония вѣковни крамоли, раздори и несъгласия, които ни разяждатъ, съсипватъ като ръждата желѣзото.

Ромжнитѣ сж по-простъ, по-некултуренъ отъ нась народъ, но тѣ по-скоро разбраха истината и прибързаха да изправятъ грѣшката си, като изхвърлиха по врага славянската азбука, а сега се готвятъ да направятъ сжщото и съ православието.

Ние, които се гордѣемъ съ своята културность, не можемъ да обгърнемъ тая идея, да я прѣдъвчемъ, да я разберемъ, но въ случая толкози по-злѣ за насъ.

Панъ Вертуновски помълча малко нѣщо, поразходи се изъ стаята и продължи:

— Вѣчната истина е таквази: „кжща, която се раздѣли въ себе си, пропада". А тая вѣчна истина може да бжде примѣръ и за нашия народъ,

Полскиятъ народъ биде раздѣленъ въ себе си поради раздоритѣ и несъгласията и вслѣдствие на това пропадна, правата му се сюспандираха и той постепено изчезва подъ натиска на тевтонството, което съ мечъ и огънь ни корени.

Остава ни едно срѣдство за спасение и това е: да съзнаемъ грѣшкитѣ на нашитѣ прадѣди и да ги изправимъ. Изповѣданиятъ грѣхъ не е грѣхъ и полскиятъ народъ, слѣдъ като съзнае и изповѣда грѣха си, трѣбва да се обърне къмъ по-голѣмия си братъ — руския народъ и едногласно да му каже: „Братя сме по кръвь, да станемъ братя и по вѣра, и тогази подайте ни братска ржкя, та рамо до рамо, въ името на *славянското единство — солидарность*, да отидемъ и отървемъ и ония милиони наши братя, що гинатъ подъ тежкия натискъ на австро-маджарина, тевтонецътъ, *та отъ Бохемскитѣ планини и до Великия океанъ да стане едно славянско царство и единъ славянски пастирь!* Примѣрътъ на тевтонцитѣ нѣма-ли да ни научи на умъ?

Нека тогази прѣстанемъ да казваме: „азъ съмъ полякъ, ти — българинъ, оня — чехъ, тоя - сърбинъ, другия — русинъ", а да кажемъ: *Ние сме славяни и въ името на славянството, и въ пълна братска любовь и съгласие да дадемъ на свѣта миръ!*

Въ моята полска кжща, въ твоята българска, чехска, руска и пр. ние ще си останемъ: поляци, българи, чехи, руси и пр. ще си се управляваме кой както му ума стига, по законитѣ които ги е практиката изработила, но като додемъ до общославянската кжща, тогази другъ е въпроса, тогази ние ставаме славяне и ще работимъ въ името на славянството....

Съ своитѣ ясни, опрѣдѣлени за славянството възгляди панъ Вертуновски ме очуди. Проповѣдьта му бѣше толкози смѣла и напрѣдничава, че, смаянъ, азъ го запитахъ:

— А може-ли това да се постигне и не е ли това утопия, така да се мисли? Пъкъ и какъ да примиримъ братята: българи, сърби, чехи, хървати, далматинци и пр,, навикнали да се управляватъ конституционно, съ братята руси, дѣто владѣе пъленъ абсолютизъмъ?

— Сърдце мое! каза панъ Вертуновски — наистина Русия е държава, дѣто владѣе пъленъ абсолютизъмъ, но историята ни учи, че рускиятъ автократизмъ не прилича на подобнитѣ държавни строеве другадѣ: тукъ автократътъ е истински баща на народа, а не *простъ* тиранинъ както е въ Турция, Китай, Персия и пр,

Събесѣдникътъ ми се поспрѣ малко, разтвори гардероба, извади изъ него една книга, разгърна я, прѣлисти и произнесе:

„Съ царемъ, съ которымъ у народа
„*Едино сердце, духъ единъ*
„Откуда-бъ къ намъ ни шла невзгода,
„Не дрогнетъ рускій исполинъ.“

Ама ще каже нѣкой: „Ако това, що го изложи по-горѣ, е вѣрно, то какъ да се обясни обстоятелството, че, вжтрѣ въ Русия и вънъ отъ нея, сжществуватъ група людие що, като червь, систематически подкопаватъ държавния ѝ строй, търсятъ случай да убиятъ царя и даже биде убитъ най-добрия — Александръ II?“

На това ще отговоря, че който е прослѣдилъ добрѣ тоя въпросъ, той знае, какво въ всички козни, ковани противъ държавата и държавния глава въ Русия, винаги е имала пръсть нѣкоя чужда държава — недопустимо е, че мждъръ човѣкъ русинъ, прѣдъ когото е откритъ цѣлъ просторъ за да развие своята енергия и дѣятелность, ще посегне да се самоубива, което е едно и сжщото нѣщо, ще дързне да протегне ржка за да убива своето отечество!

Има обаче не малко буйни, екзалтирани глави, които не държатъ смѣтка за това що вършатъ и на тѣхъ, чрѣзъ подкупъ, измама или заблуждение, влияятъ и налагатъ волята си коварнитѣ врагове на Русия и славянството. Трѣбва да отбѣлѣжа, че въ тия *козни* първенствуващата роль изпълняватъ евреитѣ, които въ Русия ги има не малко....

Въ лицето на Русия недоброжелателитѣ ѝ виждатъ врагъ, който расте, развива се, процъвтѣва — колосъ, който твърдѣ скоро ще турне въ респектъ народитѣ на вселенната, ще затъмни славата на всички и това тѣ — враговетѣ на славянството, не могатъ да прѣтърпятъ, та търсятъ случай да разслабятъ Русия, да я повърнатъ на 50--100 години назадъ, защото виждатъ, че унищожението ѝ е невъзможно.

Отъ друга страна пъкъ, ако погледнемъ що става въ конституционнитѣ държави, дѣто ужъ народа управлява, а не олигархиитѣ, то какво виждаме? Въ 1878 г. стрѣляха върху Вихлемъ I и Хумбертъ I и двамата конституционни господари; въ 1881 г, убиха прѣдседателя на с. Американската република — Харфилда; въ 1882 г. имаше покушение противъ английската кралица Виктория, слѣдъ това ставаха покушения и противъ други държавни глави на конституционни страни.

Съ една рѣчь, искамъ да кажа, че добро е конституционното управление, добро е и монархическото и че споредъ руската пословица: „Тамъ е добрѣ, гдѣто насъ нѣма“.

Но да додемъ на прѣдмета си, защото малко се отдалечихме отъ него, пъкъ защото и много ми не остава да говоря — уморихъ се.

Гължбче, на стари години, когато вече стоя прѣдъ прага на вѣчностьта, като славянинъ азъ се възторгавамъ отъ величието на Русия, която ще сумѣе да обедини славянството и поне на послѣдньо мѣсто въ обединеното отечество да турне блудния синъ — моето отечество! О, тогази, ако и да бжда вече мъртавъ, духътъ ми ще се възрадва и ще лети въ обединеното отечество да проповѣдга

миръ и любовь, защото нашето славянско племе ще бжде възвеличено и подъ неговата егида ще благоденствуватъ народитѣ на вселената!

Старецътъ доде въ екстазъ, той сс спрѣ за минута, вдигна очи нагорѣ, припомни нѣщо и пакъ се обърна къмъ гардероба, откждѣто извади още единъ томъ и съ патосъ произнесе:

— Внимавай, ще ти цитирамъ великия поетъ Ф. Тютчевъ, какъ той разбира Русия и какъ въ своитѣ божествени стихотворения той се е произнесалъ за нея. Ето само единъ куплетъ ще ти процитирамъ както слѣдва:

„Умомъ Россіи не понять,
„Ее пространствомъ не измѣритъ;
„У ней особенная стать:
„Въ Россію можно только вѣрить“!

И така Русия си е изработила съ вѣкове свой исторически пжть и по него си слѣдва. Ако напримѣръ вземемъ освобождението на рускитѣ селяни — това велико, безпримѣрно въ историята събитие и го разгледаме, като отдѣленъ факъ, що е то, ние ще бждемъ поразени, смаяни отъ величието и способа, по който се то извърши.

Таквази безпримѣрна добродѣтель се срѣща само въ историята на руския народъ и никждѣ другадѣ; тя е непостижима мждрость, която не всѣки може да разбира, да я постигне, да вникне въ нея.

Рускитѣ селени бѣха роби, доброволно поробени — такъвъ примѣръ срѣщаме само въ библейската история, дѣто Исакъ доброволно прѣвива вратъ, скръства ржцѣ за да го заколи баща му, принесе въ жертва Богу — и тѣхното робуване е равно на величието на руската империя.

Тѣхъ ги дадоха мждритѣ руски царе въ даръ, на великитѣ руски държавни мжже, на великитѣ руски полководци, що създадоха величието, славата, крѣпостьта на Русия, а когато тая държава порастна, окрѣпна, стана непобѣдима и нѣмаше вече нужда да се даватъ жертви, великиятъ руски царь Александръ II, когото историята нарѣче „Царь Освободитель“, съ едно само махване на ржката ги освободи отъ крѣпостничеството, призова ги къмъ новъ животъ, даде имъ да се наслаждаватъ съ пълна свобода на своята личность.

Помни, сърдце мое, че, безъ капка кръвь, тия роби, цѣли 23,000,000 души, бѣха освободени, когато другадѣ за подобна свобода сж проливани рѣки кръвь. Нека си припомнимъ историята на Сѣверо Американскитѣ Съединени Щати и пр.

Отбѣлѣжвамъ още веднажъ, че руската монархия е нѣщо особено, което трудно се поддава на изучване, особено на тие люде, що не могатъ да видятъ на далечъ.

А освобождението на българския народъ, на което ще се очудватъ народитѣ до като сжществува вселената, не извърши ли го рускиятъ автократъ? О, имали записанъ въ историята на другъ народъ подобенъ подвигъ и кой изъ насъ може да даде пълна цѣна на тоя великъ процесъ въ историята наруситѣ?

Ние гледаме, че Русия е велика, че тя нѣма равна на себе си въ вселената държавна единица, но тя не е още дорасла до своя краенъ прѣдѣлъ, тя има още да се развива и расте, а когато монархизма извърши своята послѣдня функция, единъ отъ рускитѣ царе, ще каже на народа си:

-- Народе! Въ отдалечени тъмни врѣмена, когато те разяждаше пълна анархия, ти, като не можаше да се самоуправляващъ и за да туришъ редъ въ земята си, призна монархическото начало за най-добро и си избра самодържецъ, който да управлява и урежда земята ти; ти избра самодържеца, облече го въ държавна власть и поиска отъ него: „благоустройство, правосѫдие, безопасность" — три стълпа на държавното устройство, съ които се ползува цѣли вѣкове.

Днесъ настѫпиха други врѣмена, монархията изигра своята роль, отживѣ своя вѣкъ; тя ти повръща властьта, защото си озрѣлъ, можешъ вече да се самоуправляващъ и прѣдава на твоитѣ рѫцѣ цѣлокупна нераздѣлна Русия: благоустроена, правосѫдна, безопасна съ стотини милиони православенъ народъ!

Бѫди мѫдъръ, ползувай се отъ правата, наслѣдени отъ монархията и прослави руската земя още повече!

Старецътъ се спрѣ, потри челото си, изгледа ме, азъ го запитахъ:

— Че кога ще бѫде това?

— Ще бѫде, гълѫбче, ше бѫде, не бързай! Хубавитѣ нѣща бързо не ставатъ, пъкъ и личноститѣ умиратъ, народитѣ, ако сѫ мѫдри, оставатъ — живѣятъ хиляди вѣкове.

Когато панъ Вертуновски произнесе послѣднитѣ думи очитѣ му блещяха отъ сълзи. Той ме доближи, хвана за рѫката, крѣпко стисна въ обятията си, цѣлуна ме и, като хълцаше, произнесе:

— Така искренно — братски трѣбва да се пригърнатъ поляцитѣ съ руситѣ — изобщо съ всичкитѣ славяне, ако искатъ „Благодать Господня" да се всели между тѣхъ. Инъкъ вѣчни страдания!

III.

Слѣдъ тия заключителни думи, ние се простихме съ панъ Вертуновски, раздѣлихме се азъ си отидохъ.

Слѣдъ тоя часъ изминаха 7—8 мѣсеца. Азъ сегизъ-тогизъ срѣщахъ кроткия старецъ, който ходеше въ Санъ-Стефано при руския мънастиръ по работа — тогази едва що бѣше започнатъ този монументъ — и искрено го привѣтствувахъ. Понѣкогашъ се събирахме, дѣляхме впечатленията си, изказвахме болкитѣ си, гощавахме се, но винагишъ въ най-добро отношение се раздѣляхме.

Настѫпи пролѣть 1893 г. Всичко се съживи, подмлади, работитѣ на монумента отново се подкачиха. Добриятъ старецъ работилъ до кѫсно, а, като му нѣщо дотегнало, той напусналъ постройката, седналъ въ единъ вагонъ на желѣзницата, опѫтилъ се за Цариградъ.

Като прстигналъ на Серекеджи-скеле, нему станало нѣщо лошо-тежко, та, за да си отиде по-скоро, намислилъ да скжси пжтя си.

Намѣсто да мине прѣзъ моста Кара-кьой, пространство приблизително три километра — той седналъ въ една лодка, която отведнажъ, прѣзъ Златни Рогъ, го извадила въ Галата, за да замине послѣ въ Куле-Капу, Язаджи сокакъ.

Щомъ излѣзалъ отъ лодката старецътъ се осѣтилъ, че е по злѣ, а като краката вече го не носели, седналъ до единъ отъ мънастиритѣ на Галата да си попочине.

Кжсно вече било, та никой не го забѣлѣжилъ. Колко е почивалъ и що е правилъ не се знае, но на другия день го намѣрили вече изстиналъ, вкоколенъ.

Да ли имаше на свѣта нѣкоя нѣжна душа, която да окае панъ Вертуновски, да поплаче за него — не зная, но като се извѣстихъ за смъртьта му мене стана много тежко, азъ прѣкарахъ всичко прѣзъ ума си и казахъ: „Вѣчна ти паметь честни труженико, лека ти пръсть! Ти донесе своя си кръстъ до гроба, както прилича на една честна, идеална славянска душа!“

J. F. Voinov. *La Question Macédonienne et les réformes en Turquie.* **avec deux cartes dont une en couleurs. Paris 1905 г 208 р**

(Рефератъ).

Настжпилитѣ отъ 2—3 години насамъ въ Македония събития поставиха македонския въпросъ на зелената маса, за разрѣшаването на който европейската дипломация прави вече редица експерименти единъ отъ другъ въ резултатъ оказали се все несполучливи. За разясняването на този въпросъ се създаде цѣла литература независимо отъ това, което се пише непрѣкжснато въ ежедневната преса. Послѣдньо отъ съчиненията, което третира македонския въпросъ съ пълна вѣщина, е съчинеиието на г. *J. F. Voinov* съ съдържанието на което ще запознаемъ читателя.

Изобщо съдържанието на това съчинение е слѣдньото:

I. Исторически произходъ и развитие на македонския въпросъ.

II. Етнографически разпри между българи, гърци и сърби.

III. Революционно движение въ Македония и неговитѣ причини.

IV. Рофомитѣ въ Македония.

V. Неспособностьта на Турция да се реформира.

VI. Българското правителство и македонскиятъ въпросъ.

Върху първитѣ V отдѣла на книгата ние нѣма да се спираме, едни като третиращи материя добрѣ позната на читателитѣ, други — защото засѣгатъ материя по която по-рано е писано на страницитѣ на това списание. Най голѣмъ интересъ прѣдставляватъ възгледитѣ на автора, изложени въ послѣднята глава: „Българското правителство и македонския въпросъ“, и ще се помжчиме да дадеме едно кжсичко изложение на тѣзи възгледи.

Слѣдъ като въ началото, Г. Войновъ, изтъква онази историческа неправда, която бѣ сторена въ Берлинъ съ разпокжсването цѣлия български народъ на 3 главни части България, Източна Румелия и Македония; слѣдъ като посочва на това, че Мизия, Тракия и Македония въ врѣмето на Симеона и Самуила сж съставлявали една българска държава, просжществувала цѣли двѣ столѣтия, прѣзъ което врѣме Македония е играла особено важна роль въ живота на българския народъ взетъ изцѣло; слѣдъ като подчъртава, че Македония е дала на българския народъ св. св. Кирилъ и Методия, тѣзи български гении, че въ Македония се постави началото на развитието на българската литература, че въ Македония се създаде една народна българска църква, Охридската Патриаршия, която прѣживя българската патриаршия въ Търново и която поддържаше българ. духъ въ най-затънтенитѣ кюшета, че при възраждането на българския народъ Македония е играла една твърдѣ важна роль въ борбата срѣщу гръцкото духовенство, че още отъ 1833 г. Скопие почва да иска българинъ митрополитъ, че въ околноститѣ на Тетово, Кратово, Щипъ българската литература почва да се развива още отъ началото на миналото столѣтие, че Струга даде на българската кауза братия Миладинови, Охридъ даде Пърличева, Разлога — Неофита Рилски, Солунъ отвори първата българска печатница, Атонъ възпита Паисия, Неофита Бозвели, Илариона Макариополски и че най-сетнѣ сжществуватъ цѣла плеяда литератори и патриоти, родомъ отъ Македония, които сж посветили цѣлия си животъ за събуждането на българския народъ. Като се позовава на всичко това, авторътъ продължава така:

„По всички тѣзи причини Македония е страна свещена за българитѣ. Безъ нея е невъзможно, щото една българска държава независима въ политическо, духовно и економическо отношение, да може да се развива, защото ще бжде лишена отъ сили, пространство и нуждното благосъстояние. Ако отъ малкия български народъ му се отнематъ едина милионъ българи, които населяватъ Македония, той ще остане слабъ въ сравнение съ окржжаващитѣ го народи и той всѣкога ще бжде потиснатъ отъ тѣхъ. Ако България не се опира на Егейското море, тя ще бжде принудена въ икономическо отношение до бжде подвластна (tributaire) на Цариградъ, Черното море и Дунава. За да може България да сжществува и напрѣдва, тя трѣбва да обгръща всички области, населени отъ българи. Тя по този начинъ ще запази онѣзи земи, които сж необходими за бждещето уголѣмяване на населението; тя трѣбва да добие географическитѣ и политически граници, които ще ѝ осигурятъ важни търговски пазари (дебушета). Никой не може да ни обвини въ егоизъмъ, защото въ едно врѣме когато Европа, по причина на своята колониална политика, туря ржка върху грамаднитѣ пространствата на Америка и Африка, и сега е заета съ подѣлбата на азиятския континентъ, не подлежи на съмнѣние, че и ние като народъ, и ние трѣбва, въ името на принципа на националноститѣ и на равенството на народитѣ, да се погрижиме да включиме въ гра-

ницитѣ на нашата държава онѣзи области, които ни принадлежатъ исторически и етнографически.

„Освѣнъ това правата на българитѣ върху Македония се базиратъ върху актове отъ политически и международенъ характеръ и върху заповѣди на султана, които, въ разни врѣмена, сж били продиктувани отъ вжтрѣшни движения. Въ 1870 година при уреждането на българския черковенъ въпросъ, официално съ султански фирманъ, българската народность бѣ призната въ Мизия, Тракия и Македония. Добититѣ въ църковно отношение права бѣха плодъ отъ една полувѣковна борба, въ която взе участие цѣлия български народъ. Слѣдъ революционното движение избухнало прѣзъ 1875 год. на Балканския полуостровъ и нечутитѣ свирѣпства и жестокости извършени надъ българитѣ, прѣдставителитѣ на великитѣ сили, които засѣдаваха на конференция въ Цариградъ, въ тѣхния „проектъ а уставъ за България," прѣдставенъ на Високата Порта на 20 януарий 1876 г. създаваха два *български* вилаета, имащи автономия и на които тѣ дадоха слѣднитѣ географически граници:

„Отъ долуозначенитѣ земи и споредъ тука приложената карта ще се образуватъ два вилаета (провинции). Вилаетътъ, който ще има за седалище Търново, ще състои отъ санджацитѣ: Русе, Търново, Върна, Сливенъ, Пловдивъ (съ изключение Султанъ-Иери и Ахж-Челеби) и казитѣ: Къркъ-Клисе, Мустафа Паша и Къзълъ-Агачъ.

„Западниятъ вилаетъ, който ще има за седалище *София*, ще състои отъ санджацитѣ: София, Видинъ, Нишъ, Скопие, Битоля, (съ изключение на южнитѣ кази), часть отъ Сѣрския санджакъ, (тритѣ сѣверни кази) казитѣ Струмица, Тиквешъ, Велесъ, и Костуръ.

Даденитѣ отъ този международенъ актъ граници на двѣтѣ автономни български провинции, начъртаха границитѣ на бждещата Санъ-Стефанска България.

Имайки прѣдъ видъ крайната прѣдпазливость на дипломацията, а особено пъкъ когато въпросътъ се отнася до неприкосновеноста на Турция, ние не можемъ да приемемъ ни за единъ мигъ, че прѣдставителитѣ на великитѣ сили, безъ никакви сериозни основания, сж се съгласили да отдѣлятъ на българската раса, която живѣе въ отоманската империя, една такава пространна територия. Ние трѣбва да приемемъ, че рѣшенията на Цариградската конференция сж били базирани върху сериозни етнографически и географически данни, за опрѣдѣлянето точно областитѣ, които сж населени отъ българи и които трѣбвало да се направятъ автономни. По това врѣме не сжществуваше нито българско княжество, нито македонска революционна организация вжтрѣшна или външна, които би могли да упражнятъ каквото и да било непосрѣдствено влияние върху разположението на конференцията.

По тази причина, „проектътъ за уставъ на България" е единъ актъ отъ едно голѣмо великодушие и справедливость отъ страна на Европа, която по онова врѣме бѣ въодушевена отъ искреното желание да омиротвори отоманската империя и да даде на българската раса всичка възможность да върви по единъ правиленъ и сигуренъ

начинъ въ пжтя на прогреса и цивилизацията, като въ сжщото врѣме осигурява етнографическата ѝ цѣлость.

По кжсно, слѣдъ руско-турската война, Саъ-Стефанския договоръ, 3 мартъ 1878 г. даде слѣднитѣ политически граници на автономна България. (Нѣма да прѣвеждаме съдържанието на чл. 6 отъ този договоръ, като познато въ общи черти почти на всички).

По нататъкъ Г. Войновъ продължава така: „Слѣдователно, въ 1876 г. въ Цариградъ и въ 1878 г. въ Санъ-Стефано, Европа и освободителката Русия, установиха съ официални актове българскитѣ земи, а съ това доброволно начъртаха границитѣ на българското племе. По причина на послѣднитѣ събития ние българитѣ се обвиняваме въ егоизъмъ и въ узурпаторски тенденции за земи (области), които ужъ биле принадлѣжали на други народности; но види се никой не иска да си спомни за горѣпоменатитѣ политически актове, които се бѣха появили много порано, прѣди да се появатъ претенциитѣ на сега заинтересованитѣ народи. Претенции отъ едно такова естество, които не почиватъ върху правото, не могатъ по никакъвъ начинъ да побъркатъ на българскитѣ аспирации, които сж биле подтвърдени по единъ толкова импозантенъ начинъ чрѣзъ масовото възстание на българското население въ тѣзи провинции, които, споредъ Санъ-Стефанския договоръ, влѣзваха въ прѣдѣлитѣ на цѣлокупното българско отечество. Миналата година възстание избухна въ тѣзи мѣста и области, които сж признати за български едноврѣменно отъ самото население, отъ ученитѣ и отъ допломатитѣ. Революционното движение въ Македония имà една чисто българска физономия. и по своитѣ размѣри, и по своята упоритость и държаливость, то можеше да бжде поддържано само отъ народностьта, която има болшинство въ станата. Прѣзъ течение на гръцко-турската война въ 1897 г. гърцитѣ не се ли опитаха да подигнатъ населението въ Македония, за да подкрѣпятъ тѣхнитѣ военни операции? Но въстание въ Македония не избухна, защото въ тази страна не сжществува една компактна гръцка маса, която да бжде въ състояние да прѣдизвика сериозни смущения въ вжтрѣшностьта на Македония и да обърне върху си вниманието на цивилизования свѣтъ. Поразени отъ послѣднитѣ събития и посрамени отъ грамадното прѣвъзходство на българския елементъ въ Македония, гърцитѣ и сърбитѣ обясниха тѣхното безсилие чрѣзъ „политическа“ мждрость и съ желанието да поддържатъ statu quo' то и цѣлостьта на отоманската империя, която самата Гърция бѣ накърнила съ окупирането на островъ Критъ съ цѣль да го присъедини къмъ себе си.

„Положението, създадено въ Берлинъ, съдържаше въ себе си множество зародиши за бждещи смутове. България, раздѣлена на три части, трѣбваше естествено да се опита да ги съедини, за да осигури своето бждеще чрѣзъ това обединение. Неочакваното подигане на македонския въпросъ, въпрѣки волята на българското правителство, не можеше да не интересува българската държава, която естествено има неоспоримото право да бди за интереситѣ на своя

народъ". Слѣдъ като посочва, каква е била външната българска политика прѣди и въ врѣме на възстанието, авторътъ продължава така:

„Турското правителство никога не е съзнавало своитѣ истински интереси и никога не се е показало въодушевено отъ искреното желание да подобри поне отъ малко-малко положението на своитѣ християни подданици. Ами напротивъ, лошото състояние и анархията въ Македония принудиха една голѣма часть македонци да избѣгатъ въ свободна България. Според изчислението, базирано върху скорошни статистически данни, турското иго е прокудило 100,000 македонци, които сж се установили въ България; има сжщо до 30,000 души, които живѣятъ въ България врѣменно и още до 30—40,000 бѣжанци, които послѣднитѣ възстанически движения принудиха да напустнатъ своитѣ огнища; четвъртината отъ населението на българската столица сж македонци. Всички тѣзи изгнаници не могатъ да забравятъ злодѣянията, прѣтърпени отъ тѣхнитѣ бащи, тѣхнитѣ майки тѣхнитѣ сестри. Македонцитѣ, които живѣятъ въ България, се научватъ всѣки день за убийствата, грабежитѣ, насилията извършвани надъ тѣхнитѣ родители и познати При тѣзи условия възможно ли е въ България да се пази едно спокойствие и индиферентность! Естествената послѣдица отъ това положение на нѣщата бѣше българо-македонската организация, която, още отъ самото начало, се създаде въ княжеството, а слѣдъ това се разпространи и въ всички провинции на отоманската империя.

Сегашна България, изникнала като послѣдица отъ едно революционно движение, и имаща единъ конституционенъ режимъ, не можаше да забрани на своитѣ братя по народность, да образуватъ дружества, поставили си за цѣль, подобряване сждбата на тѣхнитѣ братя по кръвь, които пъшкатъ подъ игото на една варварска администрация. Задачата на българското правителство, при тѣзи обстоятелства, бѣ да отслабва и смекчава аспирациитѣ на македонскитѣ емигранти, тъй симпатични на цѣлия български народъ, който, въ тѣхнитѣ искания (аспирации) вижда едно свое право, санкционирано отъ историческото, етнографическото и религиозното единство на българитѣ отъ освободена България съ тѣхнитѣ братя, останали подъ чуждото робство".

Слѣдъ това авторътъ излага: а) стремежътъ на българскитѣ правителства да живѣятъ въ приятелски отношения съ Турция, б) обръщането отъ тѣхна страна вниманието на турско правителство върху плачевното положение на българитѣ въ Турция; в) исканието на българскитѣ правителства основано на международнитѣ договори и г) злата воля на Турция да подобри положението на своитѣ подданици, по която причина тя сама създава сегашното критическо положение, изхода отъ което за сега не може да се прѣдвиди. Слѣдъ това се дава кжсъ очеркъ на гледището на послѣднитѣ двѣ правителства въ България върху македонския въпросъ, дословниятъ текстъ на меморандума, който правителството на г. Р. Петровъ адресира на 10 августъ 1903 г до великитѣ сили, въ който меморандумъ се излагатъ всичкитѣ прѣслѣдвания на които сж изложени

българитѣ въ турскитѣ провинции, изтъкватъ се причинитѣ на македонското възстание и всичката отговорность се стоваря върху Високата Порта и най-сетнѣ авторътъ завършва своето съчинение съ слѣднитѣ заключителни думи:

„Отъ почването на Македоно-Одринската криза та и до днесъ, България държа едно най-легално поведение и не прояви никоя отъ тѣзи егоистически тенденции за каквито я обвиняватъ извѣстни заинтересовани сфери. Основавайки се на едно международно задължение, тя чака съ едно християнско търпение прилагането на чл. 23 отъ берлинския договоръ и създаването въ европейскитѣ провинции на Турция единъ такъвъ редъ на нѣщата, който би я избавилъ отъ безпокойствията и постояннитѣ вълнения, на които тя често е изложена по причина на расовитѣ и религиознитѣ връзки, които тя има съ християнското население на Турция. Омиротворяването на разбунтувалитѣ се турски области съставлява единственото желание на българското княжество; сигурностьта на живота, имота и честьта на нейнитѣ сънародци е прѣдметъ на политиката на свободна България, която познава най-добрѣ що значи турски режимъ, отъ който тя се е избавила едва прѣди 25 години.

„Постоянното разбъркано състояние на турскитѣ области, съсѣдни съ България, причинява на тази послѣдната безкрайни, главоболия, и оказва много врѣдно влияние върху нейното мирно икономическо и политическо развитие, тъй като страданията на българитѣ въ Турция не могатъ, съгласно единъ естественъ законъ, да не намѣрятъ откликъ въ сърдцата на свободнитѣ българи. Събитията прѣзъ послѣдната година и жестокоститѣ на турцитѣ, прокудиха отъ тѣхнитѣ огнища до 30—40,000 души мѫже, жени и дѣца, които искаха да избѣгатъ отъ турския ятаганъ, като избѣгатъ въ братската и съсѣдна страна. Тѣзи бѣжанци, покрити съ кръвь, голи и гладни, голѣма часть отъ тѣхъ лишени отъ тѣхнитѣ родители и дѣца, намѣриха единъ подслонъ, една поддържка и една подкрѣпа въ мѣстата, населени отъ тѣхни собствени братя. Въ сегашно врѣме България е принудена да поддържа хиледи човѣшки сѫщества, изгонени отъ тѣхнитѣ огнища, да разходва милиони за да плаща единъ оброкъ на турското варварство. Това положение на нѣщата, икономическото и финансовото положение на страната, възбужда духоветѣ, обстоятелство, което влияе силно върху вѫтрѣшното положение на княжеството“.

„Въпрѣки, обаче, всички тѣзи неблагоприятни условия, България и нейното правителство очакватъ и ще чакатъ до деньтъ, когато чашата на търпението се прѣпълни и когато тѣ се убѣдятъ, че тѣ за да усигурятъ политически права и едно истинско човѣшко сѫществувание за българтѣ въ Турция остава да прибѣгнатъ до единственото срѣдство — *да вэематъ орѫжието.*

Книгата на г. Войнова не третира изчерпателно македонския въпросъ, но тя съдържа много цѣнни данни; езикътъ ѝ е лекъ, чете се съ увлечение. Ние я прѣпорѫчваме най-горещо на нашитѣ читатели.

Ст. Н. Л.

Петдесетъ годишнината
отъ руско-турската война въ 1854 г. нарѣчена и Кримска.
Възпоминания по обсадата на гр. Силистра.
Изъ моитѣ лични наблюдения.
Пише Ил. Р. Блъсковъ.

Нъ слушамъ марсова тржба на близо ихти
Край Дунавъ околъ старий градъ Дростолъ
Топове гърмжтъ, страшно вся земля трепти
Повѣстно мѣсто! тамъ е билъ старъ Прѣстолъ.

Великий и храбрый князъ Свѣтославъ
Лукави гърци тамъ въ старо врѣме побѣди
Конечно гордость нихна сылный поправъ
Българіѭ славно отъ роство освободи

Потомци негови храбри сѣверни юнаци,
Събратиіѭ наши славяни православни
За вѣра се бижтъ устремително съ турци
Свобода и намъ ще дадътъ своеродни:

Г. С. Раковски.

Силистра прѣзъ 1853/1854 г. бѣ укрѣпенъ градъ. Укрѣплението състоеше: първо, отъ кале, което обикаляше околовръстъ цѣлия градъ. Това бѣше единъ видъ окопъ, дълбокъ въ земята 5 до 6 метра. Двѣтѣ стръмни страни бѣха иззидани съ равни камъне; долу има широчина до 10 метра. Въ града въ мирно врѣме можеше да се влиза само прѣзъ 4-тѣ голѣми желѣзни порти: отъ тѣхъ едната на изтокъ се наричаше *Стамболъ капия*; на западъ — *Чаиръ* —; на сѣверъ — *Скеля* —; на югъ — *Багларъ капия*. Нощѣ тия порти се затваряха При всѣки жгловидъ завой отвжтрѣ града надъ стѣнитѣ на калето имаше по една малка табия (укрѣпление), съ нѣколко топа. Тия нарѣчени *вжтрѣшни табии* бѣха така поставени една срѣщо друга, че ако неприятеля нападнеше града, прѣзъ което мѣсто и да е на калето, да можатъ отъ двѣ страни да го биятъ. Второ, вънъ отъ града укрѣпленията се състояха отъ други два реда по-голѣми табии: първитѣ близо до града на 2—3 метра разстояние, вторитѣ още по-голѣми, построени на връхъ хълмоветѣ, които окржжаватъ на юго-изтокъ града. Тия отъ по-

голѣмитѣ бѣха само три. Първата на югъ, нарѣчена *меджидие*, тя бѣ най-голѣмата; на изтокъ *Арабъ табия*, сжщо голѣма, не не толкова богата, като *меджидие*, на сѣверъ третьостепенната — *кючюкъ мустафа*. Тия три табии бѣха най-укрѣпенитѣ, тѣ трѣбаше да пазятъ града отъ дадечъ.

Всичкитѣ тия укрѣпления бѣха уредени, въоржжени съ нужнитѣ топове, голѣми и малки и съ боевитѣ потрѣбности до есеньта година 1853.

1 януарий 1854 год.

Праздниченъ день „Св. Василий и Нова година“, но той не приличаше на празникъ. Веселието бѣ замѣстено съ скърбни размишления, почивката съ необикновени трудове и грижи. Още сутриньта при църковното богослужение усърднитѣ молитви на малцината богомолци бѣха прѣкжснати отъ топовенъ гърмежъ. Този бѣ първиятъ топъ, грымнатъ отъ страна на турскитѣ вжтрѣшни укрѣпления. Той бѣ прѣдвѣстникъ на очакваната война. А кой не знае че думата *война* или *муаребе*, колко е страшна за всѣкиго? Прѣзъ годината 1829 въ врѣмето на тогавашната Руско-Турска война, нарѣчена *Юсейнъ паша сефери* или Дибичева война, найнапрѣдъ е пострадалъ града Силистра; това го очакваше и сега. А защо бѣ този топовенъ гърмежъ? Какво имаше да стане прѣзъ тоя светъ день? Никой не знаеще. Можеше турцитѣ да знаяха, нъ за християнитѣ това бѣ тайна. Топовнитѣ гърмежи зачестиха; тѣ бѣха отправени кждѣ отсрѣщния брѣгъ на Ромжния, отъ дѣто нищо за отговоръ нѣмаше. Ромжнската крайбрѣжна страна мълчеше.

Силата бѣ на турската страна: и укрѣпления, и топове и войска; когато на отсрѣщната страна, нищо такова се не виждаше. Спокойно ние издигнахме главитѣ си за да разгледаме отсрѣщния брѣгъ. Право срѣщу Силистра стърчеше едно черно високо здание, това бѣ пикетъ (стражарница), помѣщение на влашката погранична крайбрѣжна стража. Близо до тая стражарница, стърчеше стълбъ високъ до 10 метра. Тоя стълбъ кждѣ върха бѣ обвитъ съ дебелъ пластъ сухо сѣно, затегнато съ платно, облято съ гжстъ катранъ. Това бѣше *боевия сигналъ*, нарѣченъ тогава *машала*. Такива сигнали бѣха поставени по цѣлото Ромжнско крайбрѣжие до всѣка една стражарница. Разстоянието отъ една стражарница до друга се видѣше да бѣ около 8—10 километра. Подобни сигнали стърчаха и по нашето крайбрѣжие. Тѣзи сигнали трѣбваше да изпълнятъ службата на днешния телеграфъ (по тия страни тогава телеграфитѣ бѣха още неизвѣстни). Тѣзи *машали* трѣбваше да прѣдизвѣстятъ и да провъзгласятъ по двата брѣга на двѣтѣ срѣщоположи страни започването на военнитѣ неприятелски дѣйствия. Така и стана. По между топовнитѣ гърмежи пламнаха сигналитѣ прѣдъ Силистра; пламнаха и тия при отсрѣщнитѣ стражарници. И сини пламъци, размѣсени съ черни стълпове димъ, отидоха отъ стълпъ на стълпъ да смутятъ двата брѣга на тихия Дунавъ, съ извѣстие, че неприятелскитѣ дѣйствия сж вече започнати.

И ето че лодки, кораби, салове, чамове се разшаваха по силистренското крайбрѣжие. Скоро се напълниха тѣ съ войска и опжтиха кждѣ отсрѣщния брѣгъ. Топоветѣ отъ всичкитѣ силистренски укрѣпления гърмятъ. Шествието по Дунава тържествено плува; никакъвъ знакъ на неприятелски дѣйствия отъ срѣщния брѣгъ се не забѣлѣзва. Тържествуваше и всичкото турско население, което бѣ наизлѣзло на брѣга. Турската сила безпрѣпятствено прѣплува и стжпи на сухо въ Влашко. Изведнажъ зданието на влашката стражарница пламна. Турцитѣ я запалиха, безъ да срѣщнатъ никакви съпротивления, даже безъ пушка да пукне. По навжтрѣ въ Ромжния не нагазиха. Доволни отъ тая побѣда, турцитѣ надвечерь се завърнаха още по тържествено, като побѣдители.

* * *

Съ началото на новата 1854 година се започнаха и нови трудове, и необикновени грижи. И войска, и граждани, и селяни, всичко бѣ въ движение, всички на работа, и работа не само денѣ, нъ и нощѣ. Войната е вече на прага, това всѣки виждаше и знаеше. Войската си имаше своя работа по усилване на укрѣпленията. Населението, освѣнъ помощитѣ, които указваше на военнитѣ, кое съ пари, кое съ ржчна работа, кое съ добитъка си, трѣбваше да промисли още по-вече и за себе си, за запазване живота си. Града се заплашваше отъ бомбандиране и отъ гладъ. Турското население имаше свое прибѣжище въ случай на бомбардиране. Въ срѣдъ самата турска махала имаше вече *хумба*, която можеше да побере турцитѣ съ женитѣ и дѣцата имъ. *Хумбата* бѣ едно подземно помѣщение прилично на днешнитѣ желѣзо-пжтни тунели, иззидано съ здравъ сводъ отъ камъни. На право, хоризонтално, като стрѣляше тогавашното *гюлле* (тогавашна граната), не можеше да го закачи, а голѣма бомба, нарѣчена *Кумбара*, мжчно можаше да го пробие. Кжщята, обаче, на християнското население бѣха изложени на най-опасната страна на града, тѣ бѣха наблизо до Дунава и, въ случай на бомбардиране отъ кждѣ Ромжния, първитѣ бомби, щѣха първо тѣхъ да посѣтятъ, както се и случи. И започнаха се и въ християнскитѣ махали на бързо постройки на подземници. А тѣхъ зидаха така: по нѣколко кжщи ще се сдружатъ и въ единъ отъ по-голѣмитѣ дворове ще изкопаятъ подземница, дълбока до 4 метра; отгорѣ тая подземница на мѣсто покривъ накръстосватъ съ по нѣколко реда дебели гринди (кириши), които помежду си изпълнятъ съ пръсть и камъни на височина 2—3 метра; тоя дебелъ пласть отъ кириши, камъни, пръсть служаше за запазване подземната хумба отъ голѣмитѣ бомби.

Вжтрѣ въ тия подземия се прѣнасяше на първо мѣсто провизия: сухари и сухи ястия. Ако останеше мѣсто нанисаха се и нѣкои скжпи покжщнини. Всѣки отъ обитателитѣ въ тия подземици трѣбваше да има опрѣдѣлено мѣстице, и то толкова, колкото да седне, а не и да се прострѣ — да легне. Гръмне ли топъ, трѣбаше всѣки да бѣга на мѣстото си. Въ едно силно бомбардиране случи

ми се да бжда въ една хумба, прибѣжище на първитѣ голѣмци отъ христианската махла Тукъ бѣ и гръцкиятъ владика, и гръцкиятъ консулъ и други видни чорбаджии. Грозно нѣщо! Подземницатя, ако и една отъ по-богатитѣ, нъ тя сама по себе си прѣдставляваше гробъ съ живи хора. „Идѐже вкупѣ царѐ и князѣ, нищи и богати, въ рàвнѣмъ достоинствѣ" . . .

* * *

Въ врѣме на бомбардирането гр. Силистра,руситѣ, както и турцитѣ, си служеха съ тия огнестрѣлни снаряди: първо, просто гюлле — околчеста граната безъ никаква вжтрѣшность. Второ, нарѣчено *Кубусъ*, сжщо гюле, куфо, пълно съ дреболии желѣзни и барутъ само съ една дупка, дѣто паднеше пръсваше се и опустошаваше на около си. Третьо, сжщо като кубусъ нъ съ много дупки нарѣчено *янгънъ гюлле* (огнезапално). Дѣто паднеше, не се пръсваше, нъ стрѣляше изъ дупкитѣ си струи отъ огънь. Четвъртото, най-грозното бѣ бомбата (кумбара), въ прѣчникъ 30 сантиметра, съ двѣ уши отъ страни, за да може лесно да се издига и влага въ *хавана* (така наричаха орждието му — гърмилото). *Бомбата* вжтрѣ бѣ куфа, пълна съ силенъ барутъ. Дѣто паднеше съ гръмъ се пръсваше и всичко наоколо опустошаваше.

28 януарий 1854.

Никакви военни неприятелски движение отвъдъ Дунава не се забѣлѣзваха. Едничкото плашило, стражарския домъ, който стърчеше срѣщу Силистра, и той стана на прахъ и пепель. — „Нѣма сега дѣ неприятельтъ да се крие и да гледа що става и що се върши въ града ни, говорѣха си турцитѣ. Безопасни сме". Замѣржелѣеше ли се нѣщо на отсрѣщния брѣгъ, ако ще би и добитъкъ, то ще гръмне нѣкоя пушка отъ турска страна, или ще прѣфучи нѣкое гюлле, ако не да го убие, поне да го сплаши. Мъртва тишина владѣеше тамъ.

Замълви се за едно второ нападение, нъ не като първото, иди-доди; трѣбваше да се заеме тоя влашки брѣгъ и тогава — Силистра е спасена, говорѣха турцитѣ. Тая мълва привлече въ града още по-голѣма паплачъ башибозуци. Сгань турци, дели-орманца на тумби на тумби се трупаха въ града. Военното началство още не се рѣшаваше за нападане. Въ срѣдъ януарий пристигна единъ отрядъ волници арнаути до 800 души, всичкитѣ голи и гладни. А врѣмето е зимно. Въ града вече мѣсто нѣмаше. Стана нужда, тази арнаутска паплачь, да се настани вънъ отъ града, на лагеръ подъ пръстени бурдеи и колиби; арнаутската породица е докачлива; арнаутитѣ сж злобни и отмъстителни. Тѣ не бѣха тръгнали отъ толкова далечна страна, нито за защита на турската земя, нито за побѣди; тѣ не бѣха гладни за слава, нъ за плячка; да се нахранятъ, да се облекатъ и да се завърнатъ съ *кемеръ долусу* (пъленъ кемеръ съ жълтици), както казваха. Тѣхното докачение при това и тѣхното отмъщение се изсипа надъ беззащитното селско население въ околноститѣ. българинъ, турчинъ, за тѣхъ бѣ безразлично; и еднитѣ и

другитѣ тѣ обираха и събличаха. И башибозуцитѣ задъ гърба на арнаутитѣ правеха сжщото. Саморазправии между турци и арнаути започнаха. Отъ врѣдъ се издигнаха гласове, да се нападне Влашко. Военното началство, за да усмири духоветѣ, даде обѣщание, безъ обаче, да опрѣдѣли деня.

1 февруарий 1854.

Страшно зрѣлище се прѣдстави тая заранъ прѣдъ изплашенитѣ турци. Три руски укрѣпления (табии) бѣха издигнати срѣщу самия градъ Силистра, и то изкопани, издигнати въ една нощь, като да бѣха изникнали изъ земята! И чудно наистина! Седемь години се е работило надъ двѣтѣ турски укрѣпления, *Меджидие и Арабъ табия*, говореха турцитѣ, а тоя кяфиринъ (безвѣрникъ) въ една нощь издигна доръ три! И връщаха се християнитѣ отъ това чудно зрѣлище съ вжтрѣшна душевна радость И връщаха се турцитѣ съ единъ вжтрѣшенъ страхъ, съ една вънкашна ярость. Ръмжаха тѣ явно противъ военното началство, за дѣто до сега не имъ позволи да завзематъ това свинско мѣсто, което тѣ прѣди малко бѣха завладѣли, и пакъ лесно можаха да го завладѣятъ, а сега да гледатъ неприятеля тамъ свободно да се разполага!

Нъ ето на 13 февруарий пакъ чудо! На лѣво отъ издигнатитѣ вече три укрѣпления, други още три издигнати. На 16 февруарий още друго чудо! На дѣсно други три табии издигнати — всички деветь, една отъ друга по 3—4 километра раздалечъ! И всичкитѣ изгледваха прѣдъ зяпналия уплашенъ турчинъ, като деветь черни грозни страшила. А на около тия наредени край брѣга деветь табии, още за по-голѣмо чудо, не се съгладваше нито една жива душа.

* * *

Главниятъ воененъ комендантинъ на Силистренския гарнизонъ бѣ *Муста паша*. Градскиятъ или окржжниятъ управитель бѣ *Дели Ибрахимъ паша*. Муста паша бѣ на мнѣние, да се позволи повторно нападение на влашкия брѣгъ, додѣто неприятеля не бѣ още укрѣпилъ съ топове издигнатитѣ табии. Ибрахимъ паша бѣ на противно мнѣние. Той не позволяваше на Муста паша да прѣдприема нападателно положение, а само да държи отбранително —

— „Ако неприятельтъ ни нападне, ние тогава трѣбва да се бранимъ, говореше Ибрахимъ паша на разпаленитѣ глави, а сега, додѣто свинята си спи, защо да я дразнимъ! А знаемъ ли ние неговата сила? Но ако не я знаемъ и не я виждаме, не виждате ли работата му? Въ една нощь да се издигнатъ три табии, на това сж служили хиляди ржцѣ“,

Военниятъ комендатинъ бѣ гордъ, самонадѣянъ човѣкъ. Той говореше, че ако не може да прогони неприятеля, то поне ще го спрѣ, за да не продължава да се укрѣпява срѣщу града. Като имаше на разположението си 20,000 редовна войска, още и множество башибозуци, той вѣрваше, че такава неприятелска сила не би имало въ цѣлото Влашко, което отдалечъ сега изгледваше на пустиня

— „Така, така, говореха младитѣ офицери, нашата войска е толкова много, че само съ плюнкитѣ си бихме удавили цѣлъ отрядъ неприятелска войска". А старитѣ, които и другъ пжть сж яли попарата на московеца държаха, се за брадитѣ си, само сумтяха и като да искаха да кажатъ: *когато ти се вижда лисицата найкротка, тогива си пази кокошкитѣ*. А Ибрахимъ паша си направи заключението съ тия думи; вие ще раздразнитѣ свинята и тогива „вай бизимъ башимжза" (тежко ни на главитѣ).

18 февруарий 1854.

Отъ дѣ се взеха туй чудо плаващи корита: салове, варки, малки и голѣми кораби, чамове и всички въ движение. Пълнеха се и прѣпълнеха още въ ранина отъ редовна войска размѣсомъ съ арнаути, башибозуци, зебеци, арапи, манафи, че и граждани. А каквато сбирщина бѣ тая сгань, такава сбирщина бѣ и оржжието имъ: чакмаклии пушки, акъ-кабзалии (съ бѣли посребрени дръжки) ножове, ръждясали саби — остатъци отъ Пазавантовото и Кйоръ Везировото врѣме, пищови, гарабини, шишанета. Нъ освѣнъ тия разнаго рода *плюскавици и кустури*, като помагала стърчаха всѣки му на рамената мотики, търнокопи, лопати отъ всѣкакъвъ видъ.

И потегли тая чудна и дивна флота къмъ брѣговетѣ на Ромжния. И загърмя военната музика своя воененъ маршъ и затумкаха башибозуцитѣ съ своитѣ тумбелеци, екнаха отъ всѣко корито гръмогласни пѣсни по турски; *Довечера сме въ Калarашъ, утрѣ сме въ Букурещъ, отъ тамъ заминаваме* за *Яшъ* . . , Открихa се и огньове отъ всичкитѣ крайбрѣжни силистренски укрѣпления, загърмяха топоветѣ, а отъ срѣща мъртва тишина.

Обрадваното турско население бѣ излѣзло мало и голѣмо, дори и женитѣ, за да се полюбуватъ на това тържествено шествие. Силистренското крайбрѣжие тежеше отъ навалица народъ отъ всѣка вѣра. Самъ Муста паша, придруженъ отъ свитата си, стоеше на височинката на една отъ крайдунавскитѣ табии съ дълъгъ бинокълъ въ ржка, често поглеждаше къмъ отсрѣщния брѣгъ и тържествуваше; той като да се възхищаваше отъ топовнитѣ гърмежи, които дори и самъ управляваше. Ние не можахме да се не посмѣемъ, ако и тайно, на турскитѣ топове: едва ще видимъ отъ десеть гюллета едно да падне връхъ ровката пръсть на рускитѣ укрѣпления, издигни се тамо малко прахъ, и туй е то, а другитѣ деветъ — цапъ, цапъ! въ водата.

А нападателитѣ напрѣдватъ: всичко имъ благоприятствува, и врѣмето тихо, и отъ срѣща мирно, и всичко благополучно. Ето ти че прѣплуваха Дунава и всички съ нетърпение наизкачаха изъ коритата си; изведнажъ отсрѣщния брѣгъ почерня отъ турски ратници. Всички се заловиха на работа: заиграха мотики, търнокопи по рускитѣ прѣсно-издигнати укрѣпления, замѣтаха се лопати и въ единъ часъ тритѣ издигнати срѣщу Силистра укрѣпления станаха равни съ земята.

Види се, че се дадоха нови разпореждания. Турскитѣ ратници се раздѣлиха на три отдѣла; незабавно единъ отдѣлъ съ мотики и лопати тръгна кждѣ другитѣ три укрѣпления, вториятъ кждѣ останалитѣ три, а третиятъ отдѣлъ, състоящъ повечето отъ военни, потегли за навжтрѣ и удари като прѣзъ просото, прѣзъ гжститѣ тръсталаци на блатата. Побѣдата бѣ очевидна. Това даде смѣлость на коменданта да заповѣда, щото повечето отъ здравитѣ корита да се повърнатъ и да прѣнесатъ отъ силистренския брѣгъ и други

А това бѣ много рисковано. Отсрѣща работата ври и кипи: тукъ, като мрави на мравунякъ, червени фесове се подигатъ и навождатъ, копаятъ, ринатъ, събарятъ; тамъ пъстри чалми се прѣчатъ, бѣгатъ отъ една табия на друга, а войскитѣ, слѣдъ които тръгнаха арнаутитѣ и часть отъ башибозуцитѣ, отидоха та се изгубиха изъ тръсталака.

Съ събарянето на табиитѣ, на зрителитѣ християни като да имъ обвиснаха крилата, а турцитѣ — да имаше леснина да пуснатъ крилѣ, че да хвъркнатъ и прѣхвъркнатъ Дунава, за да участвуватъ въ този юнашки подвигъ, и да грабнатъ и тѣ по единъ вѣнецъ отъ прѣстоящата сигурна побѣда. — „Довечера нашитѣ сж въ Каларашъ", говореха отсамъ останалитѣ охотници.

Но що е това?

Изведнажъ се зачу, като изъ подъ земята, единъ гръмъ, приличенъ на гръмъ отъ стотина топове; хиледи пушки изведнажъ прѣплющяха и единъ облакъ отъ димъ бързо се издигна надъ тръсталака на блатата; гърмежътъ на топоветѣ ставаше по-силенъ, а пушкитѣ пукатъ като мамули въ пукало. Прахъ изъ помежду тръсталака се издигна и се смѣси съ дима на пушкитѣ и топоветѣ. А изъ помежду този гръмъ и екотъ, изъ подъ този облакъ отъ димъ и прахъ, изъ срѣдата на тръсталака се издаде такава олелия, такъвъ грозенъ ревъ и викъ, такъвъ стращенъ писъкъ, като че прорѣва и самия кротъкъ до сега Дунавъ. Запустелиятъ острѣщенъ брѣгъ изведнажъ почерня отъ хора, които всички бѣгаха къмъ корабитѣ, — но дѣ кораби? Комуто още ржцѣ и крака държаха, комута още ума бѣ въ главата, и които можаха да прѣварятъ, нахвърлиха се въ останалитѣ малки корита, прѣрѣзватъ вжжата и се спускатъ по течението на водата. Отзадъ имъ викове, крѣсъци съ молби до Бога, да спратъ, да почакатъ, за да се нахвърлятъ всички. „Джанъ куртаранъ йокъ му"? (нѣма ли кой да спаси душа?) чуваха се викове дори на самия турски брѣгъ; но никой никого не чува, всѣки гледа себе си да спаси,

Отзадъ гърмежитѣ на топоветѣ и пукането на пушкитѣ започна да се чува по-наблизо и по-ясно. Гъмжилото поборници на брѣга се намираше струпано: отпрѣдъ пропастьта на рѣката, отзадъ неприятеля наближава, никждѣ спасение нѣма, че хайде въ Дунава. Гледашъ този, онзи се поиздигналъ нѣколко пжти надъ водата и заведнажъ наново се изгубилъ, а на мѣстото плувналъ или фесъ или чалма.

Ето че отсрѣща връхъ самия брѣгъ изкочиха, като черни малачета успоредъ единъ, два, три до десять черни топа, и спрѣли

се не спрѣли, изведнажъ изрѣваха; димъ бликна, десять гюллета страшно профучаха надъ нашитѣ глави и се озоваха всрѣдъ самия градъ, дѣто съ трѣсъкъ се пукнаха. Малко на далечъ, дѣто стърчеше Муста паша, чу се нѣшо че прѣплющя, чу се единъ викъ, нѣкой изрева като ударенъ съ куршумъ или гюлле... За минутка почернелиятъ отъ навалица зрители силистренски брѣгъ, запустя, и ние всички незабавно се изпокрихме въ подземнитѣ си хумби. Топовнитѣ гърмежи отсамна страна млъкнаха, а тия отсрѣща продължаваха; тѣхнитѣ гюллета не падаха нито въ рѣката, нито на брѣга, но падаха всрѣдъ града, подъ които прѣщяха зданията. Това се продължи два часа. Надвечерь всичко утихна; ние наизпълзехме пакъ отъ подземницитѣ си, като охлюви слѣдъ дъждъ и се пръснахме по височината на крѣпостьта. Даде се знакъ да идатъ турцитѣ да си прибѣратъ отъ бойното поле, изъ помежду тръсталака, своитѣ ранени и да заровятъ убититѣ. На мѣстото, дѣто бѣ Муста паша, лежеше трупъ. Това бѣ самъ той замѣренъ добрѣ и убитъ съ гюлле, което бѣ му отнело дѣсната страна

Нощьта бѣ ужасна. Кораби, салове прѣнасяха раненитѣ; върволици кола ги приемаха отъ корабитѣ и ги прѣнасяха въ болницитѣ. Грозни ридания, охкания, олеликания правяха още по-грозна нощьта. И най-коравото сърце не можеше да се не смили надъ тия клетници, които сами себе проклиняха, че не сѫ загинали тамъ подъ огъня, подъ остритѣ ножове на неприятеля!

* * *

Слѣдъ три дни на мѣстото на разсипанитѣ деветь укрѣпления изникнаха други десеть, ощъ по-голѣми, още по-високи. Сега тѣ бѣха и по-страшни: надъ тѣхъ се чернѣеха по нѣколко топа, съ уста зинали срѣщу гр. Силистра. Не се чуваха вече заканвания.

(Ще слѣдва свършека).

Малоруситѣ въ Буковина.

Долѣизложеното ще приведемъ като образецъ на онази макиавелска политика, която Австрия си е изработила и води досѣжно подвластнитѣ ѝ славянски народи.

Още отъ самото присъединяване на Буковина къмъ Австрия (1775 г.) виенскитѣ и мѣстнитѣ въ Буковина правителства почнали да се стремятъ да унищожатъ автхоннитѣ (първобитнитѣ) ромѫнска и руска (малоруска) народности, съ каквато цѣль прѣселили въ тази богата провинция евреи, нѣмци и даже чехи и маджари, давайки имъ разни привилегии и прѣдимства, въ ущърбъ на руситѣ и ромѫнитѣ, до дѣто не сломели тѣхната жизнена сила и не уничтожели тѣхната национална индивидуалность; тѣ отнели на ромѫнитѣ, а отчасти и на руситѣ тѣхното родно писмо и обезсилили народната имъ православна черква. Буковина слѣдъ това станала провинция безъ всѣкакъвъ националенъ характеръ, съ прѣобладаващъ еврейско-нѣмски елементъ и съ твърдѣ силно развита католическо-униатска попаганда

Само прѣзъ шестдесетѣхъ години на миналото столѣтие правителството, прѣдъ видъ своята вънкашна политика досѣжно богатата Ромѫния, почнало да фаворизира ромѫнитѣ въ Буковина, което особено осезателно се проявило въ църковната область и то за смѣтка на руситѣ. Досѣжно другитѣ, прѣселили се въ Буковина народи, правителството не само се придържало о благоразумното правило „beati possidentes“ (блажени притежающи), но и продължавало да ги поддържа въ заграбването отъ тѣхъ срѣдствата за обогатяване. Прѣзъ осемдесеттѣхъ години ромѫнската Буковина била вече окончателна поробена отъ чуждитѣ нахълтали елементи и руситѣ почти съвсемъ се лишили отъ своята свѣтска и даже духовна интелнгенция, прѣминала въ редоветѣ на нѣмцитѣ, поляцитѣ и ромѫнитѣ, а ромѫнитѣ мамейки се съ своето прѣобладаваща положение въ отслабналата православна черква, не искали да видятъ своето фактическо национално падане и разрушаване.

Прѣзъ това врѣме виенското правителство мѣнява своята буковинска политика; ромѫнитѣ почнали да му се показватъ тогава като ненадеженъ елеменъ поради своитѣ тежнения къмъ своето родно кралство, което прѣзъ това врѣме бѣше се изпълзнало изъ подъ влиянието на австрийската дипломация. За това пъкъ въ руското население на Буковина, непосрѣдствениятъ твърдѣ непослѣдователенъ

и интензивенъ натискъ на правителството, почва да се образува „украйнска" партия, наистина доста малочислена, но за това пъкъ извънмѣрно суетлива, дѣятелна и способна къмъ народна измѣна. Като създаде (въ буквалния смисъль на думата) тази партия, правителството си спомнило, не безъ задня цѣль, че и руския народъ може да иска права и се рѣшило да повдигне руския елементъ, но разбира се, подъ „украйнска" форма. Този опитъ до деветдесеттѣхъ години, доста боезливъ и нерѣшителенъ, не противодѣйствуваше на интереситѣ на евреитѣ, нѣмцитѣ и поляцитѣ, и ставаше само за смѣтка на ромжнитѣ, най главно въ църковната областъ.

Въ 1898 г. правителството — слѣдъ несполучливия опитъ на водителя на домораслитѣ „украйници", проф Стоцки, да накара постепено рускитѣ села дапрѣминатъ въ уния,—имъ заповѣда да поискатъ отъ синода раздѣлянето буковинската православна епархия на 2 части: ромжнска и руска, съ което биле свързани далеко отиващитѣ планове на тогавашния клерикаленъ режимъ (Бадени, Гаучъ, Тунъ) Това опитване се разбива о силното съпротивление на по голѣмата часть отъ православното духовенство.

Но отъ какъ министер. на външнитѣ работи почна да се управлява отъ графа Калноки, а послѣ и Голуховски, и доде на власть правителството на Кьорбера — младата „Украйна" съ нейната умраза къмъ московцитѣ стана още по симпатична на Австрия. Смѣтката на Кьорбера въ този случай, ето на какво се основава: ако „Staatsraison" (държавна потрѣба) изискваше непрѣменно Галиция да се прѣдаде въ властьта на поляцитѣ, само за да се добиятъ тѣхнитѣ гласове та да се има болшинство въ парламента, то сжщиятъ този „Staatsraison" би изисквалъ създаването кжтъ, който, спородъ съвѣтитѣ на проф. Стоцки, като станеше „украйнски рай" би привличалъ къмъ Австрия сърдцата на тѣзи 25 милиона „рутени" (малоруси), които живѣятъ въ Русия, т. е. би билъ гнѣздо на вѣчна украйнска агитация и крамола, австрийски клинъ въ православния изтокъ, орлжие противъ Русия и православието. Построяването на украйнски Пиемонтъ въ Буковина сега се кара съ необикновена даже за виенското правителсто енергия; всичко: църквата, училищата, сждилищата, политическата и автономната администрация, благосъстоянието и нравствеността на населението, трѣбва да служатъ като жертва за осжществяването този политически планъ.

Миналата година въ Черновицъ бѣха издадени, двѣ почти тъждествени брошури: нѣмската „Culturliga für die Bukowina" и руската „Положене Русинів на Буковині". Въ първата авторитѣ, доморасли украйнци, убѣждававатъ виенскитѣ правителствени крлгове, да запазятъ буковинската „Украйна" за своята милость и да я подкрѣпятъ материялно, а въ другата вдъхновяватъ своята партия съ усърдието си и разбирането си да заслужи поддрьжката на виенското правителство. Блѣскавитѣ имъ аргументи и заключения сж слѣднитѣ: „25 милиона „рутени" въ Русия страдатъ подъ московския гнетъ, отнетъ имъ е езика, тѣ нѣматъ св писание и богослужение на своя езикъ, тѣ се намѣрватъ въ най-крайна материална

и културна нужда. Прѣдъ видъ на това желателно е, щото Австрия, като се приготви къмъ грядущитѣ важни събития (!) да спечели симпатиитѣ на 25 милионния „украйнско-рутенския“ народъ въ Русия. Тѣзи симпатии могатъ да иматъ грамадно значение и политически съображения налагатъ на Австрия да ги развие и поддържи. Слабата на „рутенитѣ“ въ Галиция може да накара „рутенитѣ“ отъ Буковина да се хвърлятъ въ пригръдкитѣ на Русия — слѣд. трѣбва Буковина да се направи „украйнски рай“ (стр. 23—26). „Антирутенската политика на правителството може да накара народа лесно да се поддаде на агитациитѣ на „платенитѣ“ московски агенти, защото симпатии *къмъ московцитѣ сѫ възможни само у тѣзи славянски народи, у които не е развито политическо и национално съзнание* (sic!). Отъ какъ сѫщестува „украйнска“ партия въ Буковина, отъ тогава въ сърдцата на буковинскитѣ рутени се развиватъ свои „рутенски“, а не чужди, московски чувства и идеали. Рутенскитѣ дружества сега вече не получаватъ руски рубли; всичкиятъ идеалъ на рутенската младежь се съдържа въ думитѣ на пѣсеньта: „не пора москалеви и ляхови служитъ“ и правителството не може да упрекне ни единъ рутенски политикъ, макаръ и въ платоническо русофилство!

„Правителството се бои отъ русофилскитѣ наклонности на буковинскитѣ „рутени“; тогава защо то разрѣшава въ църквитѣ да се употрѣбява московско-славянския жаргонъ, защо въ църквата да се не введе този езикъ, който вече се употрѣбява въ училищата и литературата?“ „Рутенитѣ“ въ Русия не сѫ доволни отъ своето църковно устройство, за доказателство на което служи сѫществуването щундата; прѣдъ видъ на това австрийското правителство трѣбва да прѣдаде православната църква на буковинскитѣ украйници, което ще бѫде сигурно орѫжие противъ сѣверния съсѣдъ. Когато рутенитѣ въ Австрия добиятъ своя национална църква, тогава сърдцата на всички православни рутени въ Русия ще се обърнатъ съ любовь къмъ Австрия а се това правителството ще принесе голѣма услуга на отечеството“. „Ако Австрия всичко това не разбере и не изпълни, а Русия въ близко бѫдеще се рѣши да се обръща съ своитѣ подданици по човѣшки, тогава ще бѫде късно да се повиква на помощь буковинската „Украйна“.

Прѣдъ видъ на всички тѣзи обстоятелства буковинскитѣ „рутени“ се явяватъ най благонадежнитѣ и подходящи съюзници на австрийското правителство и за това въ Буковина то трѣбва да се опира на тѣхъ, а не на ромѫнскитѣ боери, които всѣкога ще тежнѣятъ къмъ свободна Ромѫния“.

Тѣзи аргументи, приведени отъ казаната брошура, убѣдили правителството на Кьорбера. То приближило до себе си водачитѣ на украйнофилството Н. Василко и проф. Стоцки; и рогътъ на изобилието, който по рано се наклоняваше къмъ „Украйницитѣ“ само на половина, слѣдъ това имъ изсипа всичкитѣ си дарове до дъно. На послѣднитѣ избори за депутати въ сейма правителството чрѣзъ нечувани насилия и тероръ успѣва въ всички смѣсени и даже руски

окрѫзи да прокара кандидатуритѣ само на „Украинскитѣ" кандидати чрѣзъ което ги направи пълни господари на автономнитѣ учрѣждения и фондове (роднината на Н. Василко, баронъ Георги Василко билъ назначенъ маршалъ, а Стоцки вице-маршалъ на Буковина), отстѫпило имъ въ изключително, почти безконтролно управляване народнитѣ и срѣднитѣ училища, т. е. възпитанието на простия народъ и интелегенцията. Даже православната църква върху която до сега украйницитѣ правиха покушение, макаръ и съ твърдѣ малъкъ успѣхъ, правителството имъ я направи достѫпна; виднитѣ, доходнитѣ, и влятелнитѣ постове по всички вѣдомства и въ църквата, се раздаватъ отъ прѣдседателя на областа, на лица, които се задължаватъ да водятъ украйнофилска политика.

Съ една дума днеска руското население въ Буковина се намѣрва подъ материялната и духовната власть на „украйнофилитѣ" съ Стоцки и Василко на чело и подобнитѣ тѣмъ ромѫнски „патриоти" отъ новосъздадената правителствена партия на Аврелия Ончула и Ф. Липу. Всички тѣзи хора сѫ враждебни на Русия и православието, което още повече ги свързва съ виенското правителство. Самъ водительтъ на „младоромѫнската" партия Авр. Ончулъ, живѣлъ до сега въ Бърнъ (Моравия), като чиновникъ въ оставка, приготвилъ политическата си дѣятелность въ Буковина съ това, че написалъ и издалъ брошура, въ която съвѣтва кралство Ромѫния да се присъедини къмъ Хабсбургската империя, на сѫщитѣ условия, като Унгария.

Изъ „Славян. вѣкъ".

Ст. Н. Л.

Щрасмайеръ

(биографнчни чертици).

Щрасмайеръ (Иосифъ-Георги), почетенъ членъ на славянското благотворително дружество, Дяковски архиепископъ, е роденъ въ Осекъ (Славония) на 22 януарий 1815 год. и произтича отъ едно хърватско сѣмейство. Слѣдъ като свършилъ съ отличенъ успѣхъ 6 класната гимназия въ Осекъ въ 1831 год. той слѣдъ това на 16 годишна възрасть постжпилъ въ Дяковската семинария, която като свършилъ като най добъръ ученикъ, епископа Сучичъ въ 1833 год. го изпратилъ въ Пеща да учи богословието въ тамошния униврститетъ. На 24 октомврий 1834 год. той билъ признатъ за докторъ по философията, а прѣзъ юлий 1837 г. свършилъ курса по богословието. Като студентъ той билъ отличенъ богословъ. Ржкоположенъ билъ въ чинъ свещеникъ на 16 февр. 1838 г., слѣдъ което билъ изпратенъ въ Виена, дѣто получилъ степеньта докторъ по богословието.

Слѣдъ това той послѣдователно бивалъ шапеланъ въ Петервардайнъ, професоръ въ лицея въ Дяково, професоръ на богословието въ Пеща, шапеланъ на императорския дворъ въ Виена, и вицедиректоръ на Augustineum'а въ Виена (1847 г.) Събитията отъ 1848 год. го завариха въ Виена; съ своя патриотизъмъ той си създаде една много добра репутация между своитѣ компатриоти, хърватитѣ и сърбитѣ католици. Щросмайеръ въ врѣме на живѣянето си въ Виена е билъ единъ отъ най главнитѣ сътрудници въ единъ вѣстникъ, който защищавалъ австрийскитѣ славяни отъ притѣсненията на нѣмцитѣ и маджаритѣ. На 18 ноемврий 1849 год. той билъ избранъ за епископъ въ Дяково и като такъвъ той развива една плодотворна дѣйность. Прѣзъ 1851 г. той зима участие въ събранието на маджарскитѣ и хърватскитѣ епископи, свикано да разисква за отношението на църкваta спрямо държавата; прѣзъ 1853 год. той участвува въ свиканатата въ Виена конференция отъ 65 епископи да разискватъ нѣкои точки отъ конкордата сключенъ между Австрия и Ватикана прѣзъ 1855 год.

Проповѣдвайки на всѣкждѣ религиозна и политическа търпеливось, той основавалъ училища, насърдчавалъ всички научни, литературни и художествени прѣдприятия. Той става душата на ин-

телектуалното и политическото пробуждение и възраждане на хърватитѣ прѣзъ втората половина на XIX столѣтие.

Той харчилъ голѣми суми отъ приходитѣ си за цѣлитѣ на църквата и възпитанието.

Прѣзъ 1856 год. той подарилъ 50000 фиоринта за уголѣмяване фонда за построяването нова съборна църква въ Дяково, и 90000 фиоринта (близо 200000 лева) за богословска семинария; 30000 фиор. за дѣтска семинария; 90000 фиор. за фонда за помагане на прѣстарелитѣ свещеници отъ епископията му.

Прѣзъ 1859 год. той отива въ Римъ да се прѣдстави на папата, дѣто въ врѣме на ауденцията говорилъ за нуждата да се въведе славянската глаголическа литератургия въ Хърватско и за която цѣль да се отвори отново духовна семинария въ Далмация или Римъ, дѣто младитѣ свещеници да изучаватъ старо-славянски езикъ. По този въпросъ той връчилъ на папата специаленъ меморандумъ. На 10 юний 1859 год. папата подарилъ Щросмайеру достоинството „римски графъ".

Въ 1869 год. бѣ свиканъ въ Римъ извѣстния Ватикански съборъ, въ който Щросмайеръ изпъква като великъ епископъ, ораторъ и човѣкъ, а съ дѣятелностьта си въ събора става всесвѣтска историческа личность. Неговитѣ рѣчи на този съборъ иматъ историческо значение. Но най бѣлѣжити сж неговитѣ рѣчи казани на 13 май и 2 юний 1870 год., когато събора рѣшавалъ въпроса *трѣбва ли* да се прогласи въ догма непогрѣшимостьта на папата. Щросмайеръ говорилъ противъ; между многото аргументи, защо той се опълчава противъ непогрѣшимостьта, заслужава да се отбѣлѣжи най вече слѣдния: ***защото съ провъзгласяването на тази догма, той мисли, че ще се попрѣчи на съединението на двѣтѣ църкви католическата и православната,*** което съединение е било единъ отъ великитѣ идеали на Щросмайера. Той и отпослѣ е работилъ за осжществяването на този идеалъ, защото въ съединението на церквитѣ той по скоро виждалъ духовното обединение на славянитѣ за тѣхното по блѣскаво бждеще.

Щросмайеръ е билъ до толкова увлеченъ отъ тази идея, че подарилъ 500 фиоринта за образуването фондъ, отъ лихвитѣ на който да е възнаграждава свещеника, който въ богословската семинария въ Дяково служи всѣка първа сжбота на мѣсеца литургия за това съединение и за любовь и съгласие въ Славянския югъ.

Щросмайеръ дѣйствувалъ и сполучилъ да издѣйствува отъ новия папа Лъвъ XIII, щото праздника св. Кирилъ и Методии да бжде такъвъ не само за славянитѣ католици, но и за цѣлата католическа черква. Все съ сжщата цѣль въ Лорето Италия била построена капела въ честь на св. Кирила, за което Щросмайеръ подарилъ 4000 лева; въ Римъ въ базеликата на св. Климента била построена капела въ честь на св.св Кирила и Методия за което Щросмайеръ подарилъ 5000 лева. Своята съборна църква въ Дяково Щросмайеръ посветява на съединението на църквитѣ. Тази съборна църква има голѣма художествена стойность; тя е строена цѣли 16 години

(1866—1882 г.) и струва 4,000,000 корони. За постройката ѝ Щросмайеръ е далъ отъ своитѣ доходи 1,543,908 корони. Тя е била осветена на 1 октомврий 1882 г. въ присѫтствието на многобройни депутации отъ Хърватско и другитѣ славянски страни. Въ този день около Щросмайеръ биле събрани видни славянски дѣйци и станало размѣняване мисли по славянското единство. Между другото Щросмайеръ е казалъ следнитѣ бѣлѣжити думи: ние славянитѣ нито въ Европа, нито въ Азия ще изпълниме своето назначение ако не сме едно. Всичкитѣ ни неволи протичатъ отъ нашитѣ несъгласия. Само обединението може да ни спаси. Днесъ на нашето единство ни прѣчатъ невѣжеството и завистьта. Разпритѣ не сѫ работа на Кирила и Методия нито на Славянитѣ и пр.

Върху дѣйностьта на Щр. като хърватски патриотъ отначало не малко сѫ прѣчели политическитѣ условия, при които той трѣбвало да работи.

Слѣдъ като Австрия смаза, макаръ и при съдѣйствието на хърватитѣ, маджарската революция въ 1848 г., тогава тя (нѣмска-Австрия) еднакво отплати както на хърватитѣ, тъй и на маджаритѣ: тя введе абсолютизъмъ, централизация и нѣмски езикъ въ управлението. Унищоженъ бѣше както маджарския парламентъ, тъй и хърватския съборъ. Този абсолютизъмъ траялъ 8 години. Прѣзъ това врѣме Щросмайеръ се грижи само за черковни работи, за възпитание на бѫдещитѣ свещеници и пр. Прѣзъ това врѣме той, въ проповѣдитѣ говорени народу, казва: истинскиятъ християнинъ трѣбва да обича отечеството си, да се грижи за неговия напрѣдъкъ, да отблъсква стрѣлитѣ, насочени срѣщу него и, въ случай на нужда, да жертвува живота си за него. Християнинътъ трѣбва да счита езикътъ си за най-голѣмо богатство, скѫпоцѣнность, за каса, въ която се намѣрва духовното богатство на народа. По този начинъ той се бори противъ понѣмчването.

Поражаването на Австрия въ войната ѝ се Франция въ Пиемонтъ, даде поводъ въ Виена да се боятъ отъ вѫтрѣшна революция, за прѣдварването на която се издаватъ рескрипти и патенти, съ които се обѣщава равноправность на всички народности въ монархията. Кралскиятъ намѣстникъ въ Хърватско свиква нѣкои хърватски първенци на тъй нарѣчената банска конференция, въ дѣятелностьта на която и Щросмайеръ взималъ участие. Въ засѣданието на 10 декемврий 1860 г. било прочетено писмото на Щросмайера, съ което доказва нуждата да се основе въ Загребъ юго-славянска академия на наукитѣ за която цѣль той подарява 50,000 фиоринта. Слѣдъ 4 мѣсеца хърватското народно събрание постановява съ законъ, че взема подъ свое покровителство юго-славянската академия, „на която основитѣ е положилъ великия патриотъ и меценатъ Щросмайеръ". Въ сѫщото това засѣдание Щросмайеръ прѣдложилъ да се основе въ Загребъ юго-славянски университетъ, което е било прието съ възторгъ. На 5 януарий 1861 г. Щросмайеръ билъ назначенъ за великъ жупанъ (губернаторъ), на жупанството съ седалище Осекъ, отъ която длъжность се отказалъ на 24 януарий 1862 година.

Прѣзъ 1861 г. народното събрание разисквало въпроса за бждещето положение на Хърватско въ монархията и било прието поддържаното отъ Щросмайера мнѣние: „персонална уния съ Маджарско“ и който законъ е утвърденъ на 8 февруарий 1861 г. Тогава въ народното събрание се сформирува силна политическа партия, нарѣчена „народна“ (неодвисна народна странка), на която Щросмайеръ билъ покровитель.

Слѣдъ 1861 г. въ Виена почва да вѣе по реакционенъ духъ. Прѣзъ 1865—1867 г. Хърватското народно събрание трѣбвало пакъ да се занимава съ въпроса за отношенията на Хърватско по отношение Австрия и Унгария. Народната партия начело съ Щросмайера поддържала сега въ събранието идеята, щото Хърватско да запази своята независимость въ прѣдѣлитѣ ва монархията. Тъй като на виенското правителство се щѣло Хърватско да се присъедини къмъ Австрия, то почнало да прѣслѣдва народната партия нѣкои отъ нейнитѣ вѣстници били забранени, редакторитѣ на други затворени, а на чиновницитѣ и свещеницитѣ било забранено да четатъ вѣстницитѣ на тази партия.

Прѣзъ августъ 1865 г. Щросмайеръ отишълъ въ Виена; тамъ го увѣщавали да усвои и поддържа идеята за присъединяването Хърватско къмъ Австрия. Щросмайеръ отблъсналъ това прѣдложение, като казалъ, че „никога нѣма да се съгласи, щото самостоятелното и конституционно кралство да се удави въ нѣмския съюзъ“ (тогава Австрия стоеше на чело на нѣмския съюзъ, отъ който бѣ извадена въ 1866 г. слѣдъ поражението при Садова). Прѣдъ министра Белкреди Щросмайеръ искалъ Австрия да се сбърне въ федеративна държава, та да се удовлетворяватъ всички народи.

Поради всичко това висшата черковна власть внушила на Щросмайера да се не мѣси толкова въ политиката, защото това е въ ущръбъ на званието му и се не гледа съ добро око въ Виена. Щросмайеръ отговорилъ, че той не прѣнебрѣгва епископскитѣ си длъжности, че врѣмената сж тъй неблагоприятни за черковата и народа му, че самото му звание му налага да се мѣси въ политиката, за да брани народа и интереситѣ на вѣрата и черковата.

Прѣзъ 1866 г., слѣдъ поражението на Австрия отъ прусацитѣ, въ Виена вззематъ да се споразумѣватъ съ маджаритѣ, безъ да питатъ останалитѣ народности и по всичко изглеждало, че въ монархията ще се введе дуализъмъ. За това отъ Виена било прѣдложено на хърватитѣ да се споразумѣятъ съ маджаритѣ и да опрѣдѣлятъ своитѣ отношения. За тази цѣлѣ Хърватското събрание и Маджарския парламентъ избрали по една комисия, които да се споразумѣятъ по въпроса. Хърватската комисия, въ която влѣзвалъ и Щросмайеръ, искала всички хърватски земи да се съединятъ въ едно Хърватско кралство, което като запазва своята самостоятелность, да влѣзе въ съюзъ съ Маджарско като равноправенъ членъ. Маджаритѣ обаче не искали да иматъ Хърватско за равноправенъ съюзникъ, а за подчиненъ. Комиситѣ не дошли до никакво съглашение и прѣговоритѣ биле

прѣкъснати. Нѣмско-еврейската преса посочвала на Щросмайера като виновникъ за недостигнатото споразумѣние.

Слѣдъ това Виена и Пеща, безъ да питатъ хърватитѣ, се споразумѣватъ, щото Хърватско и Славония заедно съ Маджарско да образуватъ едната половина на монархията, а Истра и Далмация заедно съ Австрия — другата половина. Слѣдъ това на Хърватско и Славония било прѣдложено да се споразумѣятъ съ Маджарско. Хърватското народно събрание за горнята цѣль било свикано на 1 май 1867 г. Смѣтайки Щросмайера за виновникъ на неотстжпчивостьта на хърватитѣ, той на 25 априли билъ повиканъ въ Виена, отъ дѣто му било заповѣдано да замине за Парижъ, за да се не намѣрва въ Загребъ та да влияе на събранието. Нъ въпрѣки това хърватското народно събрание се отказало да изпрати свои прѣдставители на коронацията на краля въ Пеща и да изпрати свои прѣдставители въ Пещенския парламентъ. Отъ Виена се опитали да дѣйствуватъ съ заплашване, но и това не помогнало. Старото народно събрание било разпуснато, произведени били нови избори съ натискъ и биле избрани маджарофили прѣдставители, които рѣшили въпроса въ неблагоприятна за хърватитѣ смисъль.

При слѣднитѣ избори болшинството било спечелено пакъ отъ народоната партия, която не одобрявала направената съ маджаритѣ спогодба. Но прѣдъ видъ това, че не може да се събори дуализъма, и това, че чехитѣ прѣклонили глава прѣдъ свършения фактъ, то и тѣ се принудили да влѣзатъ въ прѣговори съ маджаритѣ. Въ комисията за прѣговоритѣ влѣзвалъ и Щросмайеръ, но той като видѣлъ, че другаритѣ му правятъ извънмѣрни отстжпки, а особено по финансовата часть, напусналъ комисията. Отъ августъ 1872год. Щросмайеръ вече не стжпилъ нито въ хърватското събрание, нито въ маджарската горня камара, но негова духъ направлявалъ партията.

Отъ 1851 г. въ Австрия билъ учрѣденъ държавенъ съвѣтъ (Richsrath) съставенъ отъ 38 члена избрани отъ правителството измежду всички народи. Хървати имало двамина между които и Щросмайеръ. Задачата на тоя съвѣтъ била: да съставя бюджета, да разисква законопроекти и прѣдложенията на земскитѣ събори на отдѣлнитѣ провинции.

Въ тоя съвѣтъ Щросмайеръ изпъква като най горещъ защитника на всичкитѣ славяни въ Австрия и като справедливъ человѣкъ и защитникъ на слабитѣ. Тамъ той е поддържалъ единството на монархията, но при условието: еднакви длъжности, еднакви тегоби, еднакви права за всички народности. Равноправность за всички народности и внимание къмъ всички езици.

Щросмайеръ освѣнъ това се застжпалъ, щото въ училищата на всѣка область, или часть отъ такава, прѣподаването въ училищата да става на матерния езикъ на населението, и на народната литература да се не прави спънка, ами напротивъ да се насърдчава. Той възстава противъ това, дѣто нѣмския и италиянския езици иматъ първенство въ много славянски училища, а особено въ Щирия, Каринтия и Крайна. Щросмайеру се длъжи дѣто въ горнитѣ

класове на гимназията въ Цили (Щирия) е введенъ словенския езикъ като задължителенъ прѣдметъ.

Понеже Щросмайеръ е билъ и босненски епископъ, то слѣдъ Хърватско той най много облагодѣтелствувалъ Босна. За черкови и училища въ Босна е подарилъ 50,980 фиоринта; на матицата сръбекр въ Нови Садъ, на сръбското учено дружество въ Бѣлградъ, на Бѣлградската болница, за печатница на черногорцитѣ, помощь въ врѣме на войната и пр. Щросмайеръ подарилъ 7,931 ф.; за печатането на българскитѣ народни пѣсни на братия Миладинови Щросмайеръ подарилъ 1,500 фиор., за издръжка на български ученици въ Загребъ отъ 1861—1865 г. Щросмайеръ отпусналъ 3,600 фиор, на Чървения кръсть въ врѣме на сръбско-българската война 200 ф.. Щросмайеръ е правилъ подаръци и за Чехия, Славония и други славянски земи.

Изобщо Щросмайеръ е подарилъ за религиозни цѣли 1,012,795 фиор., на Хърватско и човѣколюбиви цѣли 1,305,447 ф. или всичко 4,635,484 корони (корона=1·05 лева).

Щросмайеръ е билъ голѣмь приятель на всички славяни, между които на първо мѣсто стоятъ българитѣ. Съжеляваме, че страницитѣ на списанието не ни позволяатъ да изброиме всички конкретни случаи при които Щросмайеръ е дѣйствувалъ, помагалъ и съ слово и перо на българската кауза, а дѣто било нужно и материално, но не можемь да минемъ мълкомъ слѣдньото, което най добрѣ характеризира Щросмайера като приятель на българитѣ: Единадесеть дни слѣдъ подписването на Санъ-Стефанския договоръ, той написва на папата дългъ миморандумъ въ който казва: „Зная, че България трѣбва да стане Княжество и да получи свобода и автономия, зная, че европейскитѣ сили ще се съберать да разискватъ върху тая автономия и да опрѣдѣлятъ границитѣ на най младата християнска държава, но се страхувамъ, че тѣ ще настояватъ да се стѣснятъ както автономията, тъй и прѣдѣлитѣ на бѫдещата блъдарска държава и пр. Като съжелява, дѣто папския прѣстолъ нѣма рѣшаващъ гласъ въ международнитѣ договори, той моли папата да се застѫпи прѣдъ конгреса, щото българитѣ да получатъ своя отдѣлна църква, независима отъ гръцкия патриархъ, защото отъ сърдцата и паметьта на българския народъ трѣбва да се изтриятъ фанариотскитѣ лоши работи; но отъ друга страна не бива пъкъ този народъ да се подчини на другъ патриархъ, освѣнъ на свой."

Приведениятъ пасажъ отъ тозь меморандумъ характеризира какъвъ искренъ приятель е билъ Щросмайеръ на българитѣ.

Щросмайеръ се помина на 26 Мартъ т. г. отъ пневмония, а погребенъ на 1 априлъ въ присѫтствието на многобройни депутации отъ всички хърватски земи, Чехия, Славония и пр. Благодарниятъ Хърватски народъ готви да въздигне на своя „баща на Отечеството" единъ паметникъ. Хърваткиятъ народъ изгуби въ лицето на Щросмейера единъ великъ свой синъ, единъ голѣмъ патриотъ, а славянството — единъ великъ славянинъ, единъ великъ ратникъ на полето на славянската взаимност и единение. *L.*

фототипия отъ живата картина прѣдставляваща
ОБЕДИНЕНОТО СЛАВЯНСТВО
прѣдставена на 19 февруарий 1905 г. на вторий „Славянски концертъ“ въ София.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Славянското движение въ Америка.

Всемирната изложба въ С.-Луи съ нейния интерпарламентаренъ конгресъ послужила като импулсъ за съживяване дѣятелностьта въ срѣдата на всичкитѣ американски славяни, като резултатъ отъ което се явява свиканиятъ „всеславянски журналистически съборъ въ С.-Луи“, станалъ на 20 септемврий въ С.-Луи. Съборътъ държалъ своитѣ засѣдания въ чехското училище и траялъ 4 деня. Делегати отъ всички славянски племена, славянски гости отъ всички краища на свѣта присѫтствували въ обширната училищна зала На събора е имало прѣдставители отъ всичкитѣ славянски журнали, издавани въ Америка. Българинъ на този съборъ присѫтствувалъ запасния майоръ М. Стефановъ, комисарь на българския отдѣлъ въ изложбата.

Слѣдъ нѣкои съвѣщания и съставянето на чехския меморандумъ, съ който се провъзгласява единството съ австрийскитѣ чехи и съ който се иска равноправие за чехитѣ съ нѣмцитѣ, едногласно били приети слѣднитѣ резолюции:

1) Нуждно е да се построятъ славянски прѣселнически домове въ Ню-Иоркъ, Балтимора и другитѣ крайбрѣжни градове. За нуждитѣ за това срѣдства трѣбва да се погрижи новоотвореното славянско дружество. Задачата на тѣзи домове трѣбва да бѫде да дава справки и всестранна помощь на славянитѣ прѣселници. Нуждно е щото при всѣко славянско дружество да бѫде устроено прибѣжище за прѣселници.

2) Да се отвори, дѣто това бѫде възможно и удобно, бюро за справки, което да изписва отъ европейскитѣ славянски фирми стоки за Сѣверна Америка, което трѣбва да послужи за поддържане народната славянска промишленость.

3) Да се основе за Америка централенъ книженъ магазинъ, който да прѣкупва цѣнни книги и който да почне търговия съ славянски книги съ американски фирми.

4) Да се устрояватъ славянски изложби за запознаването Америка съ славянската промишленость, искуство и т. н..

5) При славянскитѣ дружества да се учрѣдятъ комитети, които да се грижатъ за поддържането славянското искуство и славянскитѣ художници.

6) Да се пристжпи къмъ съставянето подробна статистика на всички славянски народности въ Америка.

7) Да се избере комитетъ отъ славянски журналисти, който да има за задача да слѣди и когато стане нужда да освѣтлява общественото мнѣние въ Америка за славянството и да се грижи за запознаването американското общество съ живота, бита и т. н. на славянитѣ.

8) Да се има прѣдъ видъ въ бждеще да се почне издаването на единъ „общославянски вѣстникъ".

Освѣнъ това, рѣшено било, деньтъ на св. св. Кирила и Методия да се счита за всеславянски праздникъ. Участницитѣ въ събора изпратили поздравителна телеграма до владиката Щросмайеръ. Рѣшено било взетитѣ резолюции да се обнародватъ на английски езикъ и да се обнародватъ, както въ Америка, така и въ Европа.

На междупарламентския конгресъ се явила депутация отъ словацитѣ отъ Ню-Иоркъ съ единствената цѣль, да изобличатъ въ лъжа водачътъ на маджарскитѣ депутати въ С.-Луи графа Апони, който въ редъ лекции описвалъ и похвалявалъ на американцитѣ „маджарската свобода" и всичкитѣ блага на маджарския конституционизъмъ. Словацитѣ съставили меморандумъ, подписанъ отъ всичкитѣ славянски водители въ Америка, прѣдседателитѣ на словацкитѣ дружества въ Америка (на брой 6, имащи отъ 2000 до 23000 члена) и редакторитѣ на словацкитѣ вѣстници (7); меморандумътъ билъ съставенъ на английски, французки и маджарски езици и билъ разданенъ на всички членове отъ конгреса въ това число и на маджаритѣ. Въ него се излага цѣлата мартирология на „славянскитѣ бури".

„Тъй като, — пишатъ тѣ по адресъ на маджаритѣ, — словацитѣ не могатъ да ви прѣдадатъ този адресъ въ Унгария, то правиме това на неутралната почва на свободната република". А за това какъ прѣживяватъ словацитѣ въ Маджарско, най-добрѣ свидѣтествува този фактъ, че отъ $2^1/_2$ милиона словацко население въ Унгария прѣзъ послѣднитѣ 20 години сж се прѣселили въ Америка около 500,000 души.

Авторитѣ на меморандума привеждатъ възмутителни примѣри отъ маджарски насилия надъ словацитѣ. Напримѣръ, епископътъ маджаронъ (така наричатъ всички подмаджарчани — ренегати) подвежда подъ отговорность пастора Шкултетий само за това, че кръстилъ своя синъ съ името Кирилъ — „име на панславистски светия" (sic!).

Въ Словацко има до 50 срѣдни учебни заведения, но въ тѣхъ прѣподаването става на маджарски езикъ; въ тѣхъ е разрѣшено прѣподаването и на други езици, освѣнъ словацкия. Директоритѣ на гимназиитѣ (въ Тернава и Щавница) изхвърлятъ на улицата или продаватъ словацкитѣ книги, останали въ библиотекитѣ още отъ по-старо врѣме. Въ публичнитѣ събрания полицейскитѣ комисари забраняватъ да се произнася думата „словакъ"; въ официалнитѣ документи словацитѣ обикновено се наричатъ „горали" (горци).

„Ако вие, — се обръщатъ словацитѣ къмъ маджарскитѣ делегати, — като се върнете дома, се възползувате отъ своето влияние да се прѣкрати тази враждебна за словацитѣ политика, тогава ние ще повѣрваме, че вашето пжтуване въ Америка бѣ дѣло сериозно... Но до дѣто това не се случи, ние ще считаме за свой дългъ да изобличаваме тази гнилость, която въ Унгария се нарича конституция".

Меморандумътъ билъ врженъ на прѣдседателя на Съединенитѣ Щати Рузвелта, на министъра Хей и на прѣдседателя на литературния конгресъ въ Вашингтонъ

Като отгласъ на всеславянския съборъ на журналиститѣ въ С.-Луи се явява и отворилата се на 20 ноемврий всеславянска изложба на промишленостьта и търговията въ Клевелендъ, дѣто се основала „Slavic Alliance", работяща въ всѣко отношение за единението и сближението на американскитѣ славяни.

Полското дружество „Стражъ" въ Познанъ Въ Познанъ се е образувало ново полско дружество нарѣчено „Стражъ", което си поставило за задача да защищава икономическитѣ, общественитѣ и гражданскитѣ права на полския народъ въ германската империя. Уставътъ на това дружество съдържа слѣднитѣ точки:

1) главното управление на дружеството се намѣрва въ градъ Познанъ,

2) горѣспоменатитѣ цѣли ще се постигатъ чрѣзъ събиране и използуване свѣдѣнията за икономическото и др. положения на областа при помощьта на материална и духовна взаимопомощъ и пазене гражданскитѣ права;

3) дружеството се управлява отъ комитетъ отъ 21 члена, при което 12 отъ тѣхъ трѣбва непрѣменно да живѣятъ въ Позань

4) комитетътъ образува специални комисии;

5) членоветѣ на дружеството се избиратъ отъ комитета и се изключватъ отъ него безъ да се посочватъ причинитѣ;

6) годишниятъ членски вносъ не е помалъкъ отъ една марка;

7) Въ случай че „Стражъ" бжде закрито, имуществата му се прѣдаватъ на съотвѣтното по цѣлитѣ си дружество, по изборъ отъ комитета.

Комитетътъ на дружеството Стражъ е вече избранъ и състои отъ видни поляци политически дѣйци въ Познанъ на чело съ Г. Кощелски. Този комитетъ състоящъ отъ 15 души има право самъ да избира още 6 души членове отъ Силезия, отъ емигрантитѣ и пр

Нѣмската прѣса на чело съ „Berlin. Tageblatt" и „Köln. Zeitung" посрѣщна основаването на това ново полско дружество крайно враждебно.

Германизирането на полскитѣ провинции въ Прусия. Нѣмската „Колонизационна комисия" за полскитѣ провинции на Прусия е издала единъ меморандумъ за своята дѣйность. Този доку-

ментъ показва каква енергия е развила тази комисия въ своята германизаторска дѣйность и съ какви огромни срѣдства разполага тя. Така, напримѣръ, прѣзъ течение на миналата само година сж биле сключени повече отъ 2000 контракти за различни земи, и въ полскитѣ провинции биле прѣселени нови 1582 нѣмски сѣмейства, състоящи отъ 9000 души. Отъ 261,662 хектара земя купена отъ комисията, на нѣмски колонисти били разпродадени 178,700 хектара, т. е., 68·3 %. Изобщо до сега сж прѣселени 8862 колонисти съ 9121 сѣмейства, т. е., повече отъ 60,000 нѣмци; а всичко въ колонизирванитѣ провинции сега за сега живѣятъ 68,000 нѣмци. Прѣзъ миналата година на комисията било прѣдложено да купи 216,675 хектара земя, обаче, тя купила само 33,109 хектара за 33,043,458 марки. Като се почне отъ 1886 год. и до края на 1904 год. разноскитѣ на комисията възлѣзватъ на общата сума 319 милиона марки, а доходитѣ й на 75 милиона марки, тъй че чистиятъ разходъ възлѣзва на 244 милиона марки. Прѣзъ изтеклитѣ 2 мѣсеца отъ сегашната 1905 год. комисията е изразходвала 49·5 милиона марки и получила доходъ 11 милиона марки.

Отъ общото количество земя, купено отъ комисията, отъ поляци било купено само 38 %, а останалитѣ 68 % отъ земята била купена отъ нѣмци.

Прѣзъ изтеклата 1904 г. отъ поляцитѣ било купена всичко 3477 хектара земя, което съставлява само около 10 % отъ всичката купена прѣзъ 1904 год. земя.

Очевидно е, че поляцитѣ сж почнали сега да цѣнятъ и скжпятъ оставената отъ бащитѣ имъ земя много повече, отколкото по-рано.

Сръбско-хърватско сеглашение въ Далмация. Готвеното отъ толкова врѣме съглашение между далматинскитѣ сърби и хървати, най сетнѣ е осжществено. Сега е вече извѣстно и съдържанието на това съглашение. На първо мѣсто въ това съглашение стои мисъльта за присъединяванието на Австрийска Далмация къмъ Хърватско. Слѣднитѣ точки отъ това съглашение обгръщатъ: 1) признаването въ Далмация на дипломитѣ издавани отъ Загребския университетъ (а това значи да могатъ студентитѣ свършили курса на Загребския университетъ да получаватъ направо служба въ Далмация, безъ да става нужда да прѣдставяватъ дипломъ отъ нѣкой нѣмски университетъ,) 2) избирателна реформа, 3) подобряване на училищата и т. н. Вѣроизповѣданието не трѣбва да влияе на политиката.

За ржководящъ принципъ се признава мисъльта, че сърбитѣ и хърватитѣ и по произходъ и по езикъ съставляватъ единъ народъ. Даже Босна не само нѣма да разедини, но по скоро ще съедини двата народа. Въ съглашението се признава всичката сила на славянскитѣ идеи не само на почва културна. . . .

V Конгресъ на Славянскитѣ журналисти въ Австрия. На 1 май т. г. V конгресъ на Славянскитѣ журналисти въ Австрия се открилъ въ гр. Валоске (близо до Абация). За прѣдседатель на конгреса билъ избранъ кмета на гр. Любляна Грибарь. Въ своята рѣчь прѣдседательтъ, между другото, посочилъ на станалото сближение между два сѫ най голѣмитѣ славянски народи — руситѣ и поляцитѣ и изказалъ надежда, че това сближение скоро ще стане свършенъ фактъ. Конгресътъ се счита за съставенъ само отъ журналиститѣ на Австрия; присѫтствуващитѣ руси и сърби журналисти се считали за гости.

На конгреса между другитѣ въпроси билъ подигнатъ въпроса за това, че славянитѣ твърдѣ малко се познаватъ по между си, за нуждата да се учрѣди славянско телеграфно агенство и др. Въпросътъ за славянското телеграфно агенство не е направилъ почти никакъвъ прогресъ въ сравнение съ миналитѣ години. Отъ размѣненитѣ мисли и направения докладъ се видѣло, че за телеграфното агенство прѣзъ послѣднитѣ години била събрана едва сумата 13000 корони . . . Ако какво значение може да има за гонената цѣль тази микроскопическа сума, може да се сѫди по това, че агенството „Райтеръ“ получава отъ Англия субсидия равна на 1,000,000 английски лири (близо 25,000 000 лева), агенцията „Волфъ“ се управлява отъ самия германски императоръ Вилхелма, а австрийската агенция съставлява специално отдѣление при министерството на външнитѣ работи. Отъ това слѣдва колко сме далечъ отъ реализирането идеята за една славянска телеграфна агенция.

Извадка изъ ***рѣчьта*** **произнесена въ съборната черква „св. Краль“ въ София на панахидата, по случай геройската смърть на** *Генералъ Феодоръ Едуардовичъ Графъ Келлеръ.* „Но кой е този Генералъ, за когото сме се събрали сега тукъ да се помолимъ Богу и да изкажемъ нашитѣ чувства на дълбока скърбь за неговата ранна смърть! и кои сѫ споменитѣ, които ни свързватъ така съ неговата скѫпа за насъ паметь, за да извършимъ това?

Генералъ Ф. Е. Графъ Келлеръ се е родилъ на 3 августъ 1850 година, въ Курляндската губерния. Образуванието си е получилъ въ Пажския на Н. В. корпусъ и въ Николаевската Академия на Генералния Щабъ, слѣдъ което билъ произведенъ въ Ротмистъръ. Въ 1876 година, когато се подготвяше сръбско-турската война, той си подава оставката и отива доброволецъ въ Сърбия.

Тукъ, въ Сърбия, нему и на подполковникъ Медвѣдовски, генералъ Черняевъ възложи организирането на доброволческитѣ отряди. Двата български баталиони въ Сърбия бѣха сформирувани отъ Графа Келлера; тѣзи баталиони отпослѣ послужиха за кадъръ на българското опълчение, а, още по послѣ, тѣ станаха ядката на първата българска войска.

Тука има много нѣщо да се каже за неговитѣ добри и насърдчителни бащински обноски съ насъ българитѣ въ Сърбия. Той бѣше за насъ Ангелъ Хранитель; той често пжти въ схваткитѣ ни съ турцитѣ и черкезитѣ, така се излагаше, че постоянно рискуваше да бжде хванатъ живъ отъ азиатцитѣ. Но не му е тукъ мѣстото да се разказватъ неговитѣ геройски подвизи. Достатъчно е да споменемъ, че за тия му подвизи, той биде награденъ съ най-голѣмия сръбски „Таковски орденъ" и съ златенъ медалъ „за храбрость".

Слѣдъ сръбско-турската война Графъ Келлеръ отново постжпи въ редоветѣ на руската армия съ чинъ Подполковникъ.

Въ руско-турската освободителна война Графъ Келлеръ земà най-живо участие. Той е отъ първитѣ които прѣминаха Дунава; той се сражава въ първитѣ битки при Плѣвенъ. Послѣ като началникъ щаба на Шипченския одрядъ, той рамо до рамо земà най живо участие съ българското опълчение въ оноя страшни и самоотвържени героически и кръвополитни шипченски сражения, за които ние всяка година правимъ споменъ на 11 августъ.

Той и тука съ своята ангелска доброта, съ която винаги се грижаше за насъ като баща, правеше подчиненитѣ си български опълченци да забравятъ лишенията и страданията си и като единъ човѣкъ да застанатъ съ гжрдитѣ си и съ тѣлата си на Шипченския проходъ и да спратъ дивитѣ орди на вѣковния тиранинъ.

Не можемъ да си не спомнимъ за неговото послѣдньо идване въ България.

Прѣзъ врѣме на шипченскитѣ тържества въ 1902 година, между многото скжпи гости, бѣше и Генералъ Ф. Д Графъ Келлеръ. Той плака отъ радость като видя хубавата млада и стройна българска войска и нейнитѣ *„млади офицери"* — както той самъ се изрази. — Българското офицерство му направи особенно силно впечатление съ своето разбиране военното дѣло.

По нататъкъ, когато видѣ старитѣ опълченци, съ които той рамо до рамо нѣкога се е сражавалъ, той отново заплака и почна да ги прѣгржща единъ по единъ, цѣлува ги и ги запитва какъ живѣятъ, какъ се поминуватъ и пр.

Съ назначението на Генерала Куропаткина за Главнокомандующъ на Манджурската армия, той повика своя боевий другарь Генералъ Графъ Келлеръ и го назначи за началникъ на източния отрядъ на Манджурия, кждѣто на 18 юлий, когато е инспектиралъ една отъ батарейтѣ, която е била най много обстрѣлвана отъ японцитѣ, една неприятелска граната е покосила за винаги живота му и това грозно и страшно покосявание живота на Графа Келлера е станало въ присжтствието и прѣдъ очитѣ на самиятъ му синъ адютантъ.

Нека всички се помолимъ на Бога за упокоение на неговата душа и да кажемъ: *Богъ да го прости и вѣчна му паметь!*

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвуватели, които сѫ внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България,** *за подпомгане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония.*

по 30 ст: 1. Хр. Георгиевъ. 2. М. Христовъ.

по 20 ст. 1. К. Ивановъ, 2 Н Хр. Пашовъ, 3. Кр. Ангеловъ, 4. Ст. Мариновъ, 5. К. П. Буковски, 6 Ан Ивановъ, 7. Д. Атанасовъ, 8. М. Цоневъ, 9. К. Славчевъ, 10. Ц. Хр. Ковачъ, 11. С. П. Добружелиевъ, 12. Ил. Николовъ, 13. Ил. Ивановъ, 14. Господ Христовъ.

по 10 ст. 1. М. Матѣевъ, 2. Хр. Николовъ.

с. **Ресенъ** (Търновско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Ок. Началникъ сумата 85 лева 54 стотинки.

Пожертвуватели:

по 2 лева. 1. свещ. Юр. Д. Мицовски, 2. Е. П. Поповъ,

по 1 50 лева. 1. Ст. Георгиева 2. Цв Ковачева,

по 1 левъ: 1. М. Алексовъ, 2. Ст. Гродевъ, 3. Е. Кѫнювъ, 4. Хр. Ста . . . и Здр. Иовчевъ, 5 свещ. Н Стойчевъ, 6. Г. Николовъ, 7. Н. Дафиня.

по 50 ст. 1. П. Коста, 2. Юр. Христовъ, 3 Н. Хр. Лечевъ, 4. Хр. Яневъ, 5. Г. Петковъ,

по 40 ст. 1. П. Михаиловъ. 2: Баба Койчовица, 3. Р. Добревъ.

по 20 ст. 1. С. Д. Копшановъ, 2. Г. Ст. Радановъ и отъ разна храна, която е прод дена за 67 л. 44 ст.. но списъкъ на тия пожертвуватели непрѣдставенъ.

с. **Балв. Махале** [Търновско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ив. Стефановъ сумата 8·90 лева.

Пожертвуватели:

по 1·50 лева: 1. Ив. п. Димитровъ.

по 1 левъ: 1. Д. М. Поповъ, 2. Дим. Николовъ, 3. П. Г. Поповъ, 4. Б. Георгиевъ.

по 60 ст: 1. Т. Христовъ.

по 50 ст: 1. Хр. Николовъ, 2. П. Василевъ, 3. Ив. Стефановъ, 4. Др Колевъ.

по 20 ст. 1) Г. Добревъ, 2) Д. Кънчевъ, П. Цоневъ, 4) Ив. Деневъ.

с. **Бутово** [Търновско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ окол. началникъ сумата 28·60 лева.

Пожертвуватели.

по 4 лева: 1. Църкв. „св. Димитръ".

по 2 лева: 1. М. Цоневъ, 2. П. Дончевъ. 3. х. К. Граматиковъ.

по 1 левъ: 1. х. Ст. Поповъ, 2. Д. Георгиевъ, 3. М. Николовъ, 4. Цв. Димитровъ, 5. П. Мариновъ, 6. свещ. П. х. Цоневъ, 7. Т. Ив. Тошата, 8. В. Иляевъ, 9. И. Ангеловъ, 10. П. Цоневъ, 11 Д. Тончевъ, 12. Г. Поповъ, 13. П. Н. Муховъ, 14 Юр. Тодоровъ

по 60 ст: 1) Н. П. Башковъ.

по 50 ст: 1. Д. Илиевъ, 2. Г. Стефановъ. 3. х. Иордановъ, 4. А. Г. Баировъ, 5. Д. Паневъ, 6. Г. Цанковъ,

по 40 ст: Г. Кръстевъ

по 20 ст: 1. А. Денчовъ,

с, **Одаитѣ** [Търновско]

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратена чрѣзъ окол. началникъ сумата 3 80 лева.

Пожертвователи:

по 1 левъ: 1. Р. Райковъ, 2. Ст. Тишевъ, 3. Хр Кръстевъ.
по 50 ст: 1. Г. Сабевъ,
по 20 ст: 1. Ив. Нидѣлковъ
по 10 ст: 1. Юр. Димитровъ.

с. Сапарево (Дупнишко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Управление сумата 15 лева.

Пожертвователи:

По 4 лева: 1, Хр. Д. Крушинъ, 2, Г. Граховъ.
по 3 лева: 1, Н. Г. Добревъ.
по 2 лева: 1, Ив Хр, Грахлевъ, 2 Н. Буковъ.

с. Караджалоро (Борисовградско)

Събрано отъ жителитѣ на селото чрѣзъ Юр. Хубановъ сумата 195 л. 70
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Елешница Пловдивско

Събрани отъ жителитѣ на селото чрѣзъ особна комисия сумата. 94 л. 25

Пожертвователи:

по 2 лева: 1, Г. Динчевъ.
по 1·30 лева: 1, Свещ. А. Лѣсевъ, 2. К Илковъ, 3, Г. Н. Прддлевъ, 4. К. Н. Рабовъ, 5, Б Колевъ, 6, М Стаменовъ, 7, Г. Христовъ, 8, И. Христовъ, 9, Н. Диковъ, 10, Т. Петковъ, 11, М. Крайчевъ. 12, А. Найденовъ, 13, Д. Коевъ, 14, В. Атанасовъ, 15, Г. Балевъ, 16, Н. Стаменовъ, 17, С. Цончевъ, 18, Г. Б. Мижливъ, 19, В. Трифоновъ, 20, Г. В Манчовъ. 21, П. Цвѣтковъ 22, Т. Стояновъ, 23, Б. Стояновъ, 24, В. Мичевъ, 25, В. Марковъ, 26, А. Батевъ, 27, В. Рангеловъ, 28, Т. Танчевъ, 29, Ив. Петковъ, 30, М. Р. Митковъ, 31, В. Мичевъ, 32, Б. Трифоновъ, 33, П. Трифоновъ, 34, К. Ивановъ, 35, С. Кулевъ 36, С. Балевъ, 37, Т. Митовъ 38, П. Танчевъ, 39, Т. Лулчевъ, 40, Н. Димитровъ. 41, С. Данчевъ, 42, Д. С. Теневъ 43, Г. Цончевъ, 44, П. Рангеловъ, 45. Р. Ивановъ, 46, Ив. Семковъ, 47, Н. Илиевъ, 48. В. Николовъ.
по 1·20 лева: 1, С. В. Червиковъ.
по 1 левъ: 1, Ц. Димитровъ, 2, Хр Дончевъ, 3, Б. Нановъ, 4, К. Неновъ, 5, Н Станчевъ, 6, А. Гатовъ, 7, В. Тодорвъ, 8, К Стаменовъ, 9, А. Илиевъ, 10, Ив. Мичевъ.
по 80 ст.: 1, Г. Манчевъ. 2, Д. Танчевъ, 3, К. Георгиевъ, 4, В. Тодоровъ, 5, А. Костадиновъ, 6, А. Георгиевъ, 7, Хр, Костадиновъ, 8, Ив. Вакарела, 9, Н. Ветковъ, 10, Т Балевъ, 11 Р. Ивановъ, 12, А. Рангеловъ.
по 60 ст: 1) Ив. Б. Кръшковъ, 2) К. Тодоровъ, 3) С. Ивановъ, 4) А. Ганичерица, 5) Д. Денковъ, 6) М. Ташевъ, 7) С. Видоловъ.
по 50 ст: 1) Н. Ивановъ, 2) Г. Радевъ, 3) Г. Лоловски, 4) Д. Николовъ, 5) Ив. Койчевъ, 6) Н. Пауновъ, 7) Б. Илиевъ, 8) К. Илиевъ.
по 35 ст: 1) Д. Неновъ,
по 30 ст: 1) П. Стойковъ.
по 20 ст: 1) С. Кралтовъ, 2) В. Вълковъ.

с. Салалий (Пловдивско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ К. Станчевъ сумата 10 л. 10 ст.

Пожертвователи

по 1 левъ: 1) Д. Вълкановъ, 2) свещ. К Ивановъ, 3) Т. Ташевъ, 4) Ив Захариевъ.
по 60 ст: 1) Н. Петковъ.
по 50 ст: 1) Д. Златановъ, 2) В. П. Иотовски, 3) Ив. Василевъ, 4) Ив. Лалевъ, 5) З. Коевъ, 6) К. Митевъ, 7) К. Станчевъ 8) К. Ив. Зингерски, 9) З. Видоловъ, 10) Ж. Танювъ.
по 30 ст: 1) Ив. Геновъ.
по 20 ст: 1) М. Андрѣевъ.

с. Керека (Търновско

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 51 левъ.

Пожертвуватели:

по 4 лева: 1) свещ Р. Цочевъ.
по 3 лева: Д. Ив. Цанковъ.
по 2 0 лева: 1) М. М. Узуновъ, 2) Ст. Д. Гиргановъ, 3) М. Рачевъ, 4, М. Ив. Дойчина, 5) Ст. Ив. Бошковъ, 6) Ст. Рашковъ.
по 1 левъ: 1) Ц. Димувъ, 2) Н. Стойковъ, 3) Ив. Д. Караивановъ, 4) Ф. Филювъ, 5) Ив. Колевъ, 6) Г. Филевъ, 7) К. Поповъ, 8) П. Каранешовъ, 9) Г.

Миневъ, 10) П. Милковъ, 11) Ф Стояновъ, 12) М. Кр. Геновъ, 13) М. Г. Гиргиновъ. 14. М. Косювъ, 15) Ст. Варювъ, 16) Д. И Долчинаковъ, 17 Ц Рашкувъ, 18) Г. Илиювъ, 19) П. М. Гиргановъ, 20) Ц Пенювъ, 21) К. М. Гиргановъ, 22) М. Ц. Гиргановъ, 23) *П.* Ивановъ, 24) Ив *П*еневъ.

по 80 ст: 1) *Г.* М. *Г*иргановъ

по 50 ст. 1] Хр. Колевъ, 2) Ст. Спасовъ, 3) Ц Колевъ, 4) Ив. Стойновъ, 5) М. Колевъ, 6) М. *П.* Калчевъ, 7) Ив. Христовъ, 8) Ц. Маруцевъ, 9) Ц. Мишовъ, 10) Ив. *Г.* Бошнаковъ.

по 40 ст. 1) Мария *П*етрова, 2) Цана Цонова, 3) Руса Петрова.

с. Ибричево (Търновско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ А. Г. Дяковъ сумата. 5 л. 45 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) А. Стояновъ

„ 50 ст. 1) А. Г. Дяковъ, 2) Н. Юрдановъ, 3) П. Кочовъ.

по 30 ст, 1) В. Иовчевъ, 2) Б. Беновъ.

по 20 ст. 1) Д. Георгевъ, 2) Ю. Тодоровъ, 3, Ц. Ганчевъ, 4) А. Генчовъ 5) Ст. Продановъ, 6) Т. А. Вачевъ, 7) Ц. Григоревъ, 8) А. Минчовъ.

по 10 ст. 1] Юр. Данчовъ, 2) Н. Иорговъ, 3) С. Кръстевъ 4, С. Недѣлчовъ, 5) Ц. Мехмедовъ, 6) Тр. Богдановъ 7) Ат. Юр. Патевъ.

по 5 ст. 1) Лазаръ Колевъ.

с. Балванъ (Търновско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ Ив. Петровъ сумата 29 лева 40 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева 1) Дочо Христовъ.

„ 1·40 „ 1) Р. Симеоновъ.

„ 1 „ 1) Ив. Петровъ, 2) П. Тодоровъ, 3) Д. Иваноовъ, 4) М. Драгиевъ. 5) Р Стояновъ, 6) Г. Ст, Рачевъ 7) Р. Д, Куловъ, 8) Ив. Ст. Куция, 9] Ив. Лазаровъ.

по 80 ст. 1) К, Хр. Ринчовъ.

по 50 ст. 1) С. Вълковъ. 2) Ст. Рашевъ, 3) Б. Трифоновъ, 4) Р. Паневъ, 5) Кр. Димитровъ, 6) Ст. Рушовъ, 7) Н. Ганевъ, 8] К. Т. Димковъ, 9) Бр. Колевъ, 10) К Петровъ. 11] Хр. Юрдановъ, 12) М. Сѫбевъ, 13) Ив. К. Свилчовъ, 14) Юр. Мариновъ, 15) Т. Русиновъ. 16 Б. Трифоновъ, 17) М Ст. Мачковъ.

по 40 ст. 1) С, Мариновъ, Л. Мариновъ.

по 30 ст. 1. Ив. К. Пушевица, 2) Кою Гергевъ, 3] Ст. Цоневъ, 4) Хр. Гергевъ. 5) А. Сѫбевъ.

по 20 ст. 1) С. М. Чолаковъ, 2) М. Куловъ, 3) Г. Трифоновъ, 4] Т. К. Арнаудовъ, 5) К. Ив. Каба, 6) Н. Ганевъ 7) П. Марковъ, 8) Ив. К. Каба, 9] К. Пенчевъ, 10) Р. Георгевъ 11) Юр. Русевъ, 12) З. Младиновъ, 13) Д. Колевъ 14] Т. Цанковъ, 15) И. Ралевъ, 16) Г. Стояновъ, 17) Хр. Хр. Младия, 18] Ив, С. Арнаудовъ, 19) М. Кѫнчевъ, 20) Б. Ивановъ, 21) М. Д. Шиковъ, 22) К К Каба, 23) Н. Драгиевъ, 24] В. Деневъ.

по 10 ст. 1] Б. Стояновъ, 2) Ил. Р Бърневъ, 3) В Кѫневъ, 4) К. Р. Бърневъ, 5) Р. Тодоровъ.

с. Хотница (Търновско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 206 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 4·30 лева 1] Дечо и Юда Д. Попови.

по 3 30 лева 1) Ст Петровъ, 2) И. П. Друмевъ.

по 2·50 лева 1) Ив. Иорговъ.

„ 2·15 „ 1] Михе Петровъ.

„ 2 „ 1] Т. Василиевъ, 2] И Ангеловъ.

по 1 90 лева 1) Пан. Тодоровъ.

„ 1 80 „ 1) Т. Димитровъ, 2) В Христовъ, 3) С. Кѫневъ, 4, М. Кѫневъ 5) П. Анковъ, 6) К. Дочевъ, 7) А. п. Иорговъ, 8) М. Кръстевъ. 9) Н. Гергевъ 10) К. Димитровъ, 11) Т. Георгиевъ, 12 Н. Василиевъ, 13) П. Ивановъ, 14) В. Тодорановъ, 15] х. Цв. Кочевъ, 16) В. Петровъ, 17) В. Недевата, 18] Ив. К. Несторовъ, 19) Ст. Василиевъ, 20, Кос, Мариновъ, 21) Б. Стояновъ.

по 1·70 лева 1) Ан. Пенчевъ.

по 1·65 лева 1) А. Г. Цончевъ, 2) К. Димитровъ, 3) Юр, Ганчевъ, 4) Ан. Джековъ, 5) Г. В, Тонкинъ, 6) Ив. Д. Паскаля, 7) Д, п. Иорговъ, 8) К. Жилукя, 9) Г. П. Друмовъ, 10) Т. П. Друмевъ, 11) Т. Гавриловъ, 12) А. Г. Качашакъ, 13) С Димовъ, 14, П. Кръстевъ, 15) Г. Юрдановъ, 16) Хр Атанасовъ, 17, Г. Симеоновъ, 18) П. Лазаровъ 19) Игн. Стойчовъ.

по 1·60 лева 1) Цани Андрѣевъ.
„ 1·45 „ 1] Т. Атанасовъ, 2] Г Кр. Миховъ, 3) Ив. Хр. Нешевъ.
по 1·40 лева 1) Г. Г. Бенчовъ.
„ 1·30 „ 1) Ив. Ив. Поповъ, 2 Г. Пеновъ, 3) Юр. Димовъ· 4) К. Величковъ, 5) И. Д Точковъ, 6) Г. Алексовъ 7) М. Друмовъ, 8) Ив. Ганчовъ, 9) Ат. Наковъ, 10) М. П. Костовъ, 11) Ю. Начевъ. 12] Р. Пенкова, 13) Н. Атанасовъ 14) К Г. Цончевъ
по 1·25 лева 1 В. Василевъ. 2 П. Д. Гачковъ.
по 1·15 лева 1 А. и М. Колеви.
„ 1·20 „ 1 М. П. Радевъ.
„ 1 „ 1) К. Петровъ, 2) Т. Кръстевъ, 3 М. Димитровъ, 4 А. Друмевъ, 5 Н. Юрдановъ, 6 К. Лазаровъ, 7 В. п. Петровъ, 8 А. Пеновъ, 9 Сим Стояновъ, 10 Ив М. Качаманъ.
по 95 ст. 1 Ан. Нидѣлковъ, 2 Ник Ивановъ, 3 П. Димовски, 4 М. П. Димовски, 5 М. В. п. Гецовъ, 6 Л. Василиевъ, 7 М Василевъ, 8. А. Кочевъ, 9 Г. Колевъ, 10 М. П. Димовски. 11 С. Желясковъ, 12 Н Димовъ, 13 П. Ангеловъ, 14 М. Генчовъ, 15 Г. Нейковъ, 16 М. Анковъ, 17 П. Атанасовъ, 18 Кр Атанасовъ, 19 Г. Ивановъ, 20 М. Митевъ
по 90 ст. 1 В. Стояновъ, 2 Т. Костадиновъ, 3 П. Ивановъ, 4 Ив. Герговъ 5 К. Величковъ.
по 85 ст. 1 П. Г. Еминовски, 2 П. П. Стояновъ, 3 Д. Христовъ, 4 Н Н. Каранешковъ, 5 Ив Д. Ненчевъ, 6. К. Д. Анковъ, 7 П. Ганчевъ, 8 Ст. п Нидѣлковъ.
по 80 ст. 1) Г. Иоргов, 2 Г. Митевъ, 3 Ив Иор. Христовъ, 4 Юр. Иор. Стайковъ, 5 А. Генчевъ, 6] Кр. К. Кьосевъ, 7 свещ. Н. Кирова, 8 Гос. Иордановъ, 9 М. Юр. Кръстевъ, 10 Л. Петковъ, 11 Н. Лазаровъ, 12 Кр. Юрдановъ, 13 К. Василиевъ, 14 Г. Ивановъ.
по 70 ст. 1. И. Д. Нешевъ, 2 В. Кяневъ, 3. М. Костадиновъ.
по 65 ст. 1. П. П. Дочевъ, 2 Г. Юрдановъ, 3. Ив. Юрдановъ, 4. Г. Еневъ, 5 П. М. Тодоровъ, 6. А. Димитровъ, 7 П. Начевъ, 8 Ив. Ив. Кокорковъ, 9 С. Димовъ.
по 55 ст. 1 К. Несторовъ.
„ 50 „ 1 Юр. Витановъ, 2 Н, Юрдановъ, 3 Юр. Нидѣлковъ 4 А. Ивановъ 5 М. п. Нидѣлковъ, 6 М. Ив нова 7. Ганчевъ, 8 П. Ганчевъ, 9 П. Михаловъ, 10 К. Н. Генчевъ
по 45 ст. 1 Юр. Хр. Еминовски, 2 Т Ж. Еминовски, 3 В. Николовъ, 4. Юр. Колевъ, 5 М. Андрѣевъ, 6 М. И. Кънчовъ, 7 Г. П Анджаревъ, 8 Ив. Цоневъ, 9 Я. Мариновъ, 10 П. Василиевъ 11 Иор. Панайотовъ, 12 П. п. Нидѣлковъ 13 Г. Атанасовъ, 14 М. Ивановъ, 15 М И. Ганчовъ, 16 К. Димитровъ, 17 Хр. Димовъ, 18 Юр. Георгевъ, 19 Г. Ивановъ, 20 М, п. Нидѣлковъ. 21 С. Недевъ
по 40 ст. 1 П. Ивановъ, 2 Юр. Хр Мановъ. 3 Дим. Николовъ.
по 35 ст. 1 Хр. Димовъ, 2 И. Димитровъ, 3 Ил Тодоровъ.
по 30 ст 1 К. Димовъ, 2 М. Витановъ, 3 Д. Байчевъ, 4 Н. Колевъ, 5 Д Христовъ, 6 К. Гачевъ, 7 М. Петковъ 8 Г. Дочевъ, 9 П. Ивановъ, 10 М. Еневъ, 11 Ив К. Цончевъ, 12 Юр. Мариновъ, 13 А Петровъ.
по 25 ст. 1 Ив. Лазаровъ, 2 Ст. Колевъ.
по 20 ст. 1 Д. Кочевъ. 2 Ив. Т. Тоновъ, 3 Ан. Тодоровъ, 4 Иор. Илиевъ 5 Ст. Кънева, 6 И Иванова, 7 И. Иоргова, 8 В. Атанасова, 9 Е Георгиева, 10 К. Митева,
по 15 ст. 1 В. Станчовъ, 2 Хр. П. Генковъ, 3 М. Юр: Пехливановъ, 4 Н. Ивановъ.
по 10 ст. 1 И. Петковъ, 2 Ив. П. Ионевъ 3 М. Т. Тоневъ 4 С. Кочевъ

с. Радилово (Пещерско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Н Ивановъ, Т. Поповъ и А. п. Тодоровъ сумата 135 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева 1) Т. п. Георгиевъ, 2) Хр. Т. Бачковъ.
по 5 лева 1 Ан. Миновъ, 2 Т. Батаклиевъ, 3 П. Кузмановъ.
по 3 лева 1 А. п. Тодоровъ, 2 П. Начковъ,
по 2 лева 1 Т. Хр. Вачковъ, 2 Ил. Тодоровъ. 3 Ив. Д. Вачковъ 4 Н. С. Войниковъ. 5 Кат. А. п. Тодорова, 6 В. Г. Лупановъ, 7 С. Г. Миновъ, 8 П. Х. Вачковъ, 9 Свещ. Н. Ивановъ, 10 Ат. Тоторовъ, 11 Д. В. Данчевъ, 12 З. Н. Поповъ, 13 Т. Г. Луловъ.
по 1 левъ 1 Г. Т. Доневъ, 2 С. Д Пройчовъ, 3 И Т. Радинъ, 4 Ив. Янушовъ, 5 Г. Михаловъ. 6 И. Наневъ, 7 В П. Иововъ, 8 А. Радинъ, 9 Т. Коевъ, 10 Н. Т. Кътинъ. 11 Г. Н Маноловъ, 13 Д. К. Митковъ, 13 И. Д. Кяневъ, 14 Т. А. Гяинъ, 15 Т П. Поповъ, 16 Г. Миновъ, 17 Ив. Ил. Начковъ, 18 Б Димитровъ, 19 А. Г. Мадинъ, 20 Б.

Трѫндафиловъ, 21 Н. Т. Батаклиевъ, 22 Б. Г. Мадинъ, 23 Н. Г. Надинъ 24 Г. Т. Дѣшовъ, 25 Г. Т. Банчовъ, 26 Н Ив. Кандевъ 27 Хр Начковъ, 28 М. Кочовъ, 2) Г. Велевъ, 30 Д. Ст Шкор девъ, 31. Ст, Ил Лупановъ, 32 П. Н. Вачковъ, 33 И П, Пройчовъ. 34 П. Д. Станковъ, 35 Д Коцевъ, 36 П. В. Атанасовъ, 37 Ив С. Поповъ, 38 А. Ст Данчовъ, 39 А П. Върбановъ,

по 80 ст. 2 Ат. С. Коевъ.

„ 50 ст. 1 Ат. Пеневъ, 2 А. А. Войниковъ, 3 П. Хр. Маргинъ, 4 А. С. Каваковъ 5 Т. Пандуровъ 6 А. А. Каваковъ, 7 В. Т. Канинъ, 8 Г. С. Босовъ 9 Н С. Сарафовъ, 10 Н Коцовъ, 11 М Сарафовъ, 12 И. Г. Лячевъ, 13 Ив. Босовъ, 14 Д Ст. Гешовъ, 15 Г. С. Митковъ, 16 Н. Стоицовъ, 17 Б. Г. Топаловъ. 18 В. А. Войниковъ, 16 Ив. Кандевъ, 20 П. Стефковъ, 21 А. Митковъ, 22 Д. К. Караджовъ, 23 П. Г. Мандевъ 24 М. Г. Димитраковъ, 25 Д. А. Караджовъ, 26 А. И. Лупановъ, 27 П. Андоновъ, 28 Т. Г. Маднаъ, 29 П. П. Арнавновъ, 30 Ив К Топаловъ, 31 Г. Т. Велевъ, 32, Г. В, Вачковъ, 33 Ив. П. Коевъ, 34 С. Н. Войниковъ, 35 Ив. П. Миновъ 36 М Миловъ, 37 Н. Благоевъ 38 С. Т. Стайковъ, 39 Т. В. Ташовъ, 50 В. Стаматинъ, 41 К. Неневъ. 42 Т. Млѣчковъ, 43 А. Данчовъ, 44 Л. Динчовъ, 45 П. Данчовъ, 46 Ив Г. Ангеловъ, 47 М. Андоновъ, 48 Ив. В. Миловъ, 49 П К. Гургушковъ, 50 К. Митовъ, 51 Кат. Тодорова, 52 Ел. Христова

по 40 ст. 1 К. Г. Луловъ.

по 30 ст. 1 А. Коновъ, 2 Д. Ивановъ

по 20 ст. 1 Ник. Г. Наневъ, 2 Ат Милошовъ, 3 Ив Ат Слановъ.

гр. Борисовградъ

Събрани отъ жителитѣ на града отъ комисия подъ прѣдсегателството на Свѣщ П. Русиновъ сумата 189 л. 70 ст

Пожертвуватели:

по 20 лева 1 Петъръ Стояновъ.

„ 10 „ 1 М. Бошковъ, 2 Ан. Геонгиядисъ, 3 К. х. Михаловъ.

по 6 лева 1 Д-ръ Нидѣлевъ.

по 5 лева 1 Г. Минчевъ, 2 С. Благоевъ, 3 Г. Манчевъ, 4 А. Матакевъ. 5 С. Василевъ, 6 Бохоръ Пашо, 7 Бр. Даниилови, 8 Н. Коенъ, 9 Х. М. Кантариянъ 10 Н. Костадиновъ, 11 Т. Костадиновъ, 12 Стоилъ . . . 13 К. Атанасовъ.

по 3 лева 1 Г. Ивановъ, 2 Ст. Тодоровъ, 3 Г. К. Вартаниянъ, 4 А. Динчевъ, 5 Габ. Токашлиянъ, 6 Г. Дракосъ 7 В. Стайковъ.

по 2 лева 1 Н. Ивановъ, 2 А. Поповъ 3 А. Голаковъ, 4 Хр. Василиевъ, 5 А. Згуревъ 6 В. Андрѣевъ, 7 Г. Костадиновъ, 8 Н. Русиновъ. 9 Г. Сапревъ, 10 Г. Мезвенужиянъ, 11 Цв. Цъкиевъ, 12 Н. Златковъ. 13 Т. Тарпановъ 14 М. Бацевъ. 15 Хр. Свѣщаревъ, 16 Ат. Маноловъ.

по 1 50 лева 1 Дин. Таневъ.

„ 1·20 „ 1 Ал. Ионовъ.

„ 1 „ 1 Хр. Градинаровъ, 2 Д. Петковъ, 3 К. Д. Журналовъ, 4 Хр Вълковъ, 5, Ив. Соломоновъ, 6 Г. Димовъ, 7 Г. Кръстевъ, 8 Д. Андоновъ. 9 П. Поповъ, 10 И. Добревъ, 11 Ш. Кушуковъ, 12 Н. Вълковъ, 13 Б, Тоневъ.

с. Врабево (Троянско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Общ. Кметъ сумата 9 лева 40 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 Свѣщ. Хр. Стоювъ, 2. Ст. Ст. Топузовъ, 3 М. М. Голевъ, 4 Ст. М. Керкеневовъ, 5 Р. Баювъ

по 50 ст. 1 Хр. Кънчевъ. 2 М. Р. Минковски, 3 В. Ив. Агерски 4 С. Тодоровъ.

по 40 ст. 1 Хр. Казанджи

по 20 ст. 1 Т. М, Дулевски, 2 Г. Пелковъ, 3 В. Миховъ, 4 Ив. М. Ковачовъ, 5 Ст. Ионевъ. 6 Ив. Г. Шарени 7 М. Данковъ.

по 10 ст. 1 Б. Станевъ, 2 К. Генковъ, 3 Х. Начовъ 4 Г. Радевъ, 5 В. Ценковъ, 6 Р. Стоювъ·

с. Гюнъ-Анжея (Варненско)

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпретени чрѣзъ Варненски Околис. Началникъ сумата 26 л 80 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Гавранлеръ (Варненско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Варненски Околиски Началникъ сумата 3 л· 50 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Радилово (Пещерско)

Получено отъ Петъръ Т. Вачковъ отъ с. Радилово сумата 30 лева.

с. Драгойчинци (Кюстендилско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. С. п. Михайловъ и Общин. Кметъ Н. Илиевъ сумата 8 л. 12 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 Учитель Станачковъ.
по 50 ст. 1 А. Гергиновъ, 2 Свещ. С. п. Михайловъ, 3 Д Миленковъ, 4 М Николовъ, 5 Н. Илиевъ, 6 Г. Станчевъ
по 30 ст. 1 Т. Маринковъ.
20 ст. 1 Т. Кретовъ, 2 Д. Ангеловъ 3 И Гиговъ, 4 Д. Минковъ, 5 Д. Богдановъ. 6 М. Илиевъ, 7 С. Станковъ, 8 С. Митовъ. 9 Т. Наковъ, 10 М. Дойчиновъ, 11 Г. Ангеловъ, 12 С. Антоновъ 13 С. Младеновъ, 14 П. Филиповъ.
по 12 ст. 1 Д. Колевъ.
„ 10 „ 1 П. Илиевъ, 2 З. Славковъ, 3 Г. Димитровъ, 4 И. Дончинд. 5 Р. Димовъ, 6 Г. Игнатовъ, 7 С. Постоловъ.

с. Керезлий (Т. Пазарджишко)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ учителя Т. Г. Гогито сумата 35 л.

Пожертвователи

по 4 лева 1 Т. Г. Гогито.
по 2 лева 1 Г. Т. Продановъ, 2 Д. А. Дасовъ, 3 К. Трандафиловъ, 4 Г. Кънчовъ, 5 П. Гълабовъ, 6 Д. Тиневъ 7 К. Стоиловъ.
по 1·50 лева 1 Сл. Кънчовъ.
по 1 левъ 1 Хр. Б. Шоповъ, 2 К. Т. Трасковъ, 3 С. Либеновъ, 4 В. Христосковъ, 5 А. Христосковъ, 6 Н. Т. Миларовъ, 7 Г. Т Миларовъ, 8 А. Атанасовъ, 9 М. Христосковъ, 10 А. С. Барлиевъ, 11 Г. Славчовъ, 12 Тр. В. *Шо*повъ, 13 Г. Ангеловъ.
по 80 ст. 1 Илия Митевъ.
по 50 ст. 1 Т. П. Чанъковъ, 2 С. Ангеловъ, 3 С. Тимовъ.
по 20 ст. 1 Ст. Христосковъ

с. Теляккьой (Гарнобатско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ М. Юрдановъ сумата 66 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1 Манолъ Славовъ, 2 М Иордановъ.
по 3 0 лева 1 К. Василиевъ. 2 М Иордановъ, 3 Н. Баевъ, 4 Т. Иордановъ
по 2·10 лева 1 К. Вълевъ, 2 В. Пръхчевъ.
по 2 лева 1 Р. Воденичаровъ, 2 А. Рухчовъ, 3 К. Петровъ, 4 Н. Рахневъ.
по 1·75 лева 1 В. Славовъ, 2 Д. Пръхчевъ, 3 Г. Петрановъ, 4 С. Ивановъ, 5 Б Иордановъ, 6 Иор. Вълковъ 7 А. Димовъ, 8 Ив Т. Мисиря.
по 1·30 лева 1 С. Пеневъ, 2 Ч. Дянковъ, 3 Г. Колевъ. 4 Т. Михалевъ.
по 1 левъ 1 Н. Колевъ, 2 А. Русевъ, 3 П. Бодуровъ.
по 85 ст. 1 Пауновъ, 2 П. Петровъ 3 Ив. Славовъ.
по 65 ст. 1 Ч. Радевъ.
по 50 ст. 1 Ж. Дончевъ, 2 Хр. Михалевъ, 3 Ил. Настовъ, 4 Г. Гочевъ, 5 Я. Милевъ, 6 Д Яневъ, 7 Ж. Митевъ
по 45 ст. 1 Б. Стояновъ.
„ 40 „ 1 Д. Богдановъ

с. Дуванлии (Карнобатско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Добре Калевъ сумата 20 л. 80 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева 1 Ч. Ивановъ, 2 М. х. Петровъ.
по 1·50 лева 1 Ж. Иовчевъ.
по 1·20 лева 1 Д Колевъ
по 1 левъ, 1 С. Вълковъ, 2 М. Тоневъ, 3 М. Тончовъ, 4 Ст, Колевъ, 5 Дѣдо Д. Чабукчи, 6 Хр. Колевъ, 7 Т. Янчевъ, 8 Г. Тончевъ, 9 В. Тодоровъ, 10 Р. Андрѣевъ. 11 Гочо Колевъ.
по 80 ст. 1 Ив. К. Валбеловъ.
по 50 ст. 1 М. Стояновъ, 2 Ив. Димитровъ, 3 Ст. Диновъ, 4 А. Ивановъ.
по 50 ст. Добри Дончевъ.

гр. Провадия.

Отъ Провадийската Град. Община изпратени чрѣзъ Провадийский Окол. Началникъ, сумата 100 лева.

с. Хаджелий (Пазарджишко)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Ан. Димитровъ и изпратени чрѣзъ Общ. Кметъ сумата 22 л. 55 ст.

Пожертвователи:

по 2 лева 1 Н. Ангеловъ.
по 1 левъ 1 К Котевд, 2 Ст. Ивановъ, 3 М. Царевъ, 4 В Костовъ, 5 Хр Сотировъ, 6 Г. Вуковъ, 7 Л. Анчовъ 8 А. Георевъ, 9 С. Кувевъ.
по 60 ст. 1 Т. А. Поповъ.
по 50 ст. 1 П. Таневъ, 2 Г. Миховъ, 3 Ст. Николчовъ, 4 К. Василовъ 5 В. Николчовъ, 6 Д Ангеловъ, 7 М. Марковъ, 8 И. Дѣяновъ, 9 А. Велиновъ 10 М. Поповъ. 11 М. Севдинъ, 12 С. Митревъ, 13 Ат. Ивановъ, 14 Ст. Христовъ, 15 Г Кръстевъ, 16 В. Атанасовъ
по 40 ст. 1 А. Диничовъ.
по 30 ст. 1 Д, Тоневъ, 2 Ст. Ангеловъ.
по 25 ст. 1 Мл. Лазаровъ
по 20 ст. 1 П. Марковъ, 2 Ив. Христосковъ, 3 Г. Ангеловъ, 4 Хр. Тоневъ 5Д. Юсениновъ. 6 К. Юсениновъ, 7 В. Георгевъ.
по 10 ст 1 М. Ивановъ, 2 П. Ристемовъ, 3 Б. Физуловъ.

с. Мечка (Никополско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ писаря Л. С. Пешковъ и изпратени чрѣзъ Общ. Кметъ сумата 17 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 И. Тодоровъ, 2 В. Ив нов.
по 40 ст. 1 Л. С. Пешковъ, 2 П Енювъ, 3 Т. Петковъ 4 Д Стояновъ, 5 М. Николовъ, 6 П. Хиновъ, 7 В. Вълковъ, 8 Хр. Генчовъ, 9 П. Станковъ, 10 Д. Яки овъ, 11 С. Георгиевъ, 12 А. Тодоровъ, 13 Т. Цановъ, 14 А. Василиевъ 15 М. Найденовъ, 16 К. Колювъ 17 В. Христовъ.
по 40 ст. 1 Т. Иванчовъ' 2 С. Атанасовъ.
по 30 ст. 1 П. Анковъ, 2 Д. Павловъ, 3 Д. Качовъ, 4 Г. Петковъ, 5 Т. Гоювъ, 6 П. Комовъ, 7 В. Миховски 8 Г. Геновъ.
по 20 ст. 1 Е. Кръстювъ, 2 Б. Кръстювъ, 3 Хр. Ивановъ, 4 С Стояновъ. 5 В. Комовъ 6 П. Апостоловъ, 7 Цв. Григоровъ, 8 М. Величковъ. 9 М. Станковъ, 10 В, Геновъ, 11 Д. Н. Гоевъ 12 Б Велчовъ, 13 А. Цанковъ. 14 М. Костовъ, 15 М. Мариновъ, 16 Хр. Стаменовъ, 17 М Апостоловъ, 18 М. Цанковъ 19 М. Николовъ.

по 10 ст. 1 М. Стояновъ, 2 С. Ивановъ.

с. Скандалото (Ловчанско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. П. Станевъ сумата 8 л. 50

Пожертвуватели.

по 2 лева 1 Свещ. П. Станевъ:
по 1 левъ 1 Ив. Т. Топузовъ.
по 50 ст. 1 И. Н Мотафовъ.
„ 40 „ 1 Т. Ив. Топузовъ.
„ 20 „ 1 П. Ивановъ, 2 К. И. Мутафовъ, 3 М. Данковъ, и събрано чрѣзъ дискостъ за тая цѣль сумата 4 л

с. Радювене (Ловчанско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ Д. Митовски сумата 12 лева

Пожертвуватели:

по 5 лева 1 Ст. И. Аджовъ.
по 1 левъ 1 Т. Стояновъ, 2 П Г. Дончовъ, 3 Ц. Миховъ, 4 Е. Динчовъ 6 В. Иотовъ, 6 Г. Д Джамбаски
по 50 ст. 1 В. П. Пановски 2 Х. Вълковъ.

с. Микре (Ловченско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. П. Райковъ, сумата 13 л. 84

Пожертвуватели:

по 60 ст 2 Ив. Радевъ.
по 50 ст. 1 Ст. Ив. Поповъ, 2 Ц. Дончовъ. 3 М. Топаловъ. 4 Ц. Петровъ 5 Г. Иочовъ.
по 30 ст 1 К. Добревъ, 2 К. Илиевъ, 3 С. Тотковъ. 4 Ив. Хр. Ивановъ 5 Б. Татковъ. 6 Ст. Боговъ, 7 Н. Ичовъ, 8 И. Богоевски.
по 20 ст. 1 С. Илийковъ, 2 Ст. Дончовъ, 3 П. Поповъ, 4 П Хр. Парановъ, 5 П. Драгановъ, 6 С Ц. Недковъ 7 Ц. Петковъ, 8 Ц. Гечевъ, 9 Т. Ивановъ. 10 Е. Банчовъ, 11 И. В Серкинъ 12 С. Давидовъ. 13 И. Бочовъ, 14 П. Ивановъ, 15 Т. Георгиовъ, 16 Г. Петковъ, 17 Б. Стояновъ, 18 Ц. Колевъ, 19 С. С. Радевски, 20 Ив. Стояновъ. 21 П. К. Чулашки, 22 Д. Драндаря, 23 Ц Радковъ, 24 Бочо Владовъ
по 10 ст. 1 Н. Стойковъ, 2 П. Цановъ, 3 К, Стойковъ, 4 К. Стояновъ 5

И. Петровъ, 6 П. Ковача, 7 Б. Димовъ 8 И. Гергевъ, 9 П. Цановъ, 10 Хр. Кацарски. 11 Ст Колевъ 12 П. Илиевъ, 13 Ст. Ичовъ, 14 К. Давидовъ, 15 В. Стояновъ, 16 К. Петковъ, 17 С. Савовъ 18 И. Ивановъ, 19 Н Стоевъ, 20 И. Кафелийски 21 В. Дановъ, 22 Ц. Илиевъ 23 С. Тречника, 24 С. Ичовъ 25 К. Петковъ, 26 Г. Тодоровъ, 27 И. Сирака 28 Г. Становъ, 29 П. Стояновъ, 30 С. Ганчевъ 31 П. Цановъ, 32 Ц. Кочовски, 33 К. Христовъ.

по 0 5 ст 1 П. Стойковъ, 2 Ц. Бочевъ, 3 Цв. Ионковски.

с. Врѣстово (Ловчанско)

Събрани отъ жителитѣ на селото Свещеника . . . . . сумата 3 л. 60 ст.

Пожертвуватели.

по 1 левъ 1 Кр. Геновъ, 2 Д. Поповъ

по 20 ст 1 П. В. Пенчевъ, 2 Ив. Тодоровъ.

по 10 ст. 1 В. Кочевъ. 2 В. Гергевъ, 3 Г. Симеоновъ, 2 Е. Волевъ, 5 П. Тодоровъ, 6 С. Денчовъ. 7 В. Ангеловъ, 8 П. Ивановъ, 9 М. Спасовъ, 10 Т. Ечковъ, 11 А. Вановъ.

с. Голецъ (Ловченско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Н. Ивановъ, сумата 12 л. 50

Пожертвуватели:

по 2 50 лева 1 Свещ. Н. Ивановъ.
по 1 левъ 1 Н. В Неновъ.
по 60 ст. Дочо Ивановъ.
по 50 ст. 1 Р. Стояновъ, 2 Н. Цвѣтковъ, 3 Д. Ралчовъ, 4 Ив. Хр. Мариновъ, 5 П. Тодоровъ, 6 К. Дачовъ, 7 К. Цановъ, 8 Л. Неновъ.
по 40 ст 1 Ц. Хр. Мариновъ, 2 Ц Радювъ. 3 М. Дончовъ.
по 30 ст. 1 Ц. Цаковъ.
по 25 ст. 1 Н. Христовъ.
по 20 ст 1 Д. Христовъ, 2 Д. Дановъ, 3 Б. Колювъ, 4 М. Колювъ, 5 Р. Вълковъ, 6 Д. Райковъ. 7 Хр. Ценовъ 8 Ив. Тоновъ, 9 Р. Красовъ, 10 В. Неновъ, 11 Ц. Стояновъ.
по 15 ст. 1 И. Семковъ.
по 10 ст. 1 Н. Добревъ, 2 Н. Петровъ, 3 С. Карамалаковъ

с. Българени (Ловченско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Т. Стояновъ сумата 9 л. 30

Пожертвователи:

по 1левъ 1) Свещ. Т. Стояновъ, 2) Т. Господиновъ, 3 Ц. Мичковъ, 4 Т. Вълчевъ, 5 Г. Христовъ.

по 50 ст. 1 Не се чете, 2 Т. Мичовъ, 3 Ив Пенковъ.

по 40 ст. 1 В. Гочувъ, 2 А. Ивановъ
по 30 ст. 1 П. К. Гечевъ.

по 20 ст. 1 — 2 Ц. Стояновъ, 3 С. Стояновъ, 4 Т. Тиновъ, 5 Р. Стойчевъ, 6 С. Ширевъ, 7 К. Ивановъ, 8 П. Петровъ.
по 10 ст. 1 М. Тодоровъ.

с. Юмрукъ-Кая (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Иванъ Василиевъ сумата 6 л. 20.

Пожертвуватели

по 1 левъ 1 Д. Ив. Първановъ, 2 Д. Р. Сапунджиевъ.

по 20 ст. 1 С. Ив. Кьосевъ, 2 Н. Ивановъ, 3 Д. Ивановъ, 4 Г. Ивановъ, 5 М. Недевъ, 7 А. Димитровъ. 8 М. Тодоровъ, 8 Н Кирчевъ, 9 Д. Р. Ивановъ 10 Ст. К. Сапунджиевъ, 11 Ст. И. Илиевъ.

по 15 ст. 1 С. Ив. Джуревъ, 2 С. Димитровъ.

по 10 ст, 1 А. Ивановъ, 2 А Вълевъ, 3 Ив. Стояновъ. 4 Ив. Юрдановъ 5 П. Аврамовъ, 6 Д Колевъ 7 М. п. Андоновъ 8 Д. Добревъ, 9 П. Миховъ, 10 Д. Кжкевъ, 11 Д. К. Сапунджиевъ, 12 Ив. Василевъ, 13 Д. К Ивановъ. 14 И. Кръстевъ, 15 М. Михалевъ, 16 Т. М Поповъ.
по 0 5 ст. 1 В. Денчевъ, 2 Ив. Дончевъ.

с. Константинъ (Еленско)

Събраоо отъ. жителитѣ на селото отъ Свещ. Д Христовъ сумата 26·40 ст

Пожертвуватели

по 4 лева 1 Свещ. Д Христовъ:
по 2 лева 1 х. Ст. М. Сировъ.

по 1 левъ: 1) В. В. Фарашетъ, 2) С. Ив. Сябчевъ, 3) М. П. Кюприбановъ, 4) С. Хр. Карачоровъ 5) Ян. Стопаровъ, 6) В. Стефановъ, 7) Юр. Патевъ, 8) Д. Велчевъ, 9) х. А Сяровъ, 10) Н. С. Стойчевъ, 11) Юр. Юрдановъ, 12) Г. Николовъ.

по 60 ст: 1) М. Стоиловъ, 2) Д. С. Сиврзевъ

по 50 ст: 1) С. Атанасовъ, 2) Д. Карачоровъ 3) С Ив. Рябчевъ, 4) Ив. П. Буюкчията, 5) Ив. В. Фарашевъ, 5) В. Стоиловъ, 7) П. Иванчовъ, 8) Г. Иванчовъ, 9] С. Ангеловъ, 10) Ив. Антовъ.

по 40 ст. 1) Пл. Димовъ, 2] В. Стояновъ, 3) С Стойчевъ.

по 30 ст: 1] Ив. Раевъ, 2) Д. Стойковъ.

по 20 ст: 1) М. С. Сяровъ, 2) М. Даскаловъ.

с. **Бойновци** (Еленско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. С. Пашовъ сумата 17 лева.

Пожертвуватели:

по 5 50 лева: 1) Отъ Енорящитѣ при църквата св. пр. Илия.

по 3 лева: 1] църк. св. пр, Илия.

по 2 лева. свещ. С. Пашевъ.

по 50 ст: 1] Юр. Хвъ аевъ, 2] П, Ю. Бонюклиевъ, 3) Ст. Стойковъ, 4) Н. П. Търновъ, 5) Д. Ценковъ, 6] Хр. Г. Гашковъ. 7) С. Ивановъ.

с, **Таваличево** [Кюстендилско]

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Хр. и. Стефановъ сумата 10 50 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Перивалъ** (Кюстендилско).

Събрана отъ жителитѣ на селото отъ Конс. Илиевъ сумата 22.20 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Варна**.

Получено отъ В. Поповъ адвокатъ сумата 20 лева.

с. **Нед. Гращица** [Кюстендил.]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ особена комисия сумата 23·15 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Гор. Уйно** (Кюстендилско)

Събрана отъ жителитѣ на селото отъ свещ Гр. п. Алдововъ сумата 4 лева

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Габрево**.

Събрано отъ жителитѣ на града чрѣзъ Ив. Пецевъ сумата 238 лева.

Пожертвуватели:

по 100 лева: 1) Дружеств. фабрика „Александръ".

по 50 лева: 1] Бр. П. х. Стойчевъ.

по 25 лева. 1) Ив. Пецовъ.

по 15 лева: 1) Д. Бер..въ.

по 10 лева: 1) А. М. Дойкинъ. 2] Ц. В. Дюстабановъ.

по 5 лева: 1) Ив. Ив. Аврамовъ 2) Хр, Колчевъ, 3] Н. Дончевъ. 4] П. В Русчуклиевъ.

по 3 лева: 1) М. К. Гутевъ.

по 2 лева: 1) С. Парлапановъ.

гр. **Варна**

Събрано отъ членоветѣ при фин. управление отъ фин. началникъ сумата 37 л и 30 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1] Н. х Петровъ.

по 3 лева: 1] П, Малѣевъ.

по 2 лева: 1) Р. Минчовъ.

по 1.50 лева: Ст. Михаловъ.

по 1·20 лева: 2] З. Докторовъ, 2] Хр. Драгановъ.

по 1 левъ: 1) Н. Юруковъ, 2) М. Маноловъ, 3) К. Баджаковъ, 4] Ил. Конакчиевъ, 5] Хр. П Николовъ, 6) Д. Ставревъ, 7] Ив. Драгановъ, 8) Р. Симеоновъ, 9] Хр. Фиковъ, 10] Ст. Митевъ, 11] Н. Бабаджовъ, 12) Зах. Гирджиковъ. 13] Ат. Д. Вангеловъ. 14) К. Киряковъ, 15] С. Василиевъ, 16) Т. Стамасковъ, 17) Д Пенчевъ, 18] Ив. Писаровъ. 19) Ст. Томовъ, 20] К. Юрдановъ, 21) С. Сеферовъ.

по 50 ст: 1) Р. Поповъ, 2) Факиевъ 3) Л. Димитровъ, 4) Р. Николовъ.

по 20 ст: 1) Ц. Стойковъ, 2) Н. Радевъ.

с. Аладаглий (Карнабатско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ: ,кметъ Ст. М. Топаловъ сумата 19) лева.

пожертвуватели:

по 2 лева 1) Т. Стояновъ.
по 1 левъ: 1) С. М. Топаловъ, 2) С. Недѣлковъ, 3) Ан. Радевъ, 4) Е. Тодоровъ, 5) Г. Илиевъ. 5) Д. Желевъ.
по 60 ст: 1) Ж. Еневъ.
по 50 ст: 1) С. Митевъ, 2) Ив. Колевъ, 3] Ст. Пеневъ, 4) Б. Колевъ, 5) 5 Р. Николовъ, 6 С. Райковъ, 7 Ж Коевъ 8 Юр. Добревъ, 9 Т. Ст. Дичйка, 10 Т. Стояновъ, 11 П. Коевъ, 12 В. Русевъ, 13 Д. Пеневъ, 14 И. Ганевъ, 15 Ат. Георгиевъ.
по 40 ст. 1 С. Пеневъ, 2 С. К. Ивановъ, 3 Юр. Пеневъ, 4 М. Радевъ, 5 Д Ивановъ,
по 20 ст. 1 С. Мирчевъ. 2 Р. Пеневъ, 3 П. Минчовъ, 4 П. Георгиевъ,
по 10 ст. 1 Б. Мирчевъ,

с. Търнене (Плѣвенско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свѣщ. Цв. Христовъ, сумата 9·75 л

Пожертвуватели;

по 2 лева 1 Свещ. Цв. Хонстовъ, 2 Хр. В. Помаковъ
по 80 ст 1 Н. Симеоновъ.
по 50 ст: 1 Г. Ив. Веневъ, 2 Хр Татковъ, 3 П. Лазаровъ. 4 Д. Иотовъ, 5 М. Симеоновъ, 6 П. Лаковъ. 7 П. Д Каменовъ, 8 Л. Нешовъ.
по 35 ст. 1 Тошко Пеновъ
по 30 ст. 1 П Г. Т. Райковъ, 2 В Герчовъ.

гр. Брѣзникъ.

Събрано отъ г. г. офицеритѣ отъ 25 Драгомирски Полкъ и изпратени чрѣзъ Командира сумата 101 левъ

Пожертвуватели:

по 12 лева 1 Полковникъ Касабовъ
по 10 левв 1 Подпол Михаиловски
по 5 лева 1 Капитанъ Пасполѣевъ 2 Кап. Табаковъ, 4 Майоръ Мариновъ, 4 Кап. Пападополъ, 5 Поруч. Илковъ, 6 Кап. Дамаскиновъ. 7 Кап, Янакиевъ, 8 Поруч. Грасияновъ, 9 Кап. Искровъ, 10 Кап. Док. . . 11 Сан. Поручикъ . . 12 Кап. Ионковъ.
по 4 лева 1 Кап. Чохаджиевъ.
по 3 леве 1 Пор Марковъ, 2 Пор. Митевъ, 3 Пор. Пѣевъ 4 Кап Ивановъ 5 Подпор. Нойковъ,
по 2 лева 1 Подпор. Люлински, 2 Подпор. Иоирковъ.
по 1 левъ 1 Капит Дамаскиновъ

с. Згалевецъ (Плѣвенско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 8 л. 95 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 Ив. М. Милчовъ, 2 Ат. Кжнчевъ.
по 50 ст. 1 Д. Вълковъ.
по 30 ст. 1 Г. Бошовъ.
по 25 ст. 1 П. Денковъ.
по 20 ст. 1 Д Станчовъ, 2 Ив. П Пеновъ, 3 Д Павловъ, 4 К. Атанасовъ 5 М. Поповъ, 6 Г. Ив. Тоновъ, 7 Цв. Атанасовъ, 8 И. Ангеловъ, 9 И. Ганювъ 10 И, Вълчвъ, 11 Г. Кжневъ.
по 13 ст. 1 Т. Тр. Дан. . .
по 10 ст. 1 Ат. Ангеловъ, 2 С. П. Симитчийски, 3 А. Т. Кжнчовъ, 4 Т. Ивановъ, 5 П. Тодоровъ. 6 М. Вълювъ, 7 И. П. Сеновъ, 8 И. Тодоровъ, 9 Ив. Босевъ. 10 Ив. Минчовъ, 11 И. Коновъ. 12 Ц. Т. Босевъ. 13 Г, Цонковъ, 14 Б, Трифоновъ, 15 Ц. Лалчовъ, 16 Д Русевъ. 17 К. Кундовъ, 18 А. Г. Симитчийски, 19 А. Ненчовъ, 20 К. Иванчевъ 21 М. Тодоровъ 22 В Геновъ, 23 Л. Миновъ, 24 А. М. Геновъ, 25 Ив. Атанасовъ, 26 И. Босевъ, 27 Г. Петковъ, 28 Ив. Цвѣтковъ, 29 И. Цв. Бочковъ, 30 Т. Т. Кжнчовъ, 31 Ив, Кучовъ, 32 П. Начковъ.
по 0 8 ст. 1 Т. П. Кжнчовъ.
по 0·5 ст. 1 Ц. П. Кръстовъ, 2 К Кръстовъ.
по 0·3 ст. 1 Г. Андрѣевъ.

с. Дъл Геренъ (Пловдивско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Ив. Марковъ сумата 15 л,

Пожертвуватели:

по 3 лева 1 Свещ. Ив. Марковъ.
по 2 лева 1 П. Велчовъ.
по 1 левъ 1 В. М. Коруевъ, 2 С. Георгиевъ, 3 П. Рангеловъ, 4 Н. Ивановъ, 5 М. Димитровъ, 6 Д. Пвановъ, 7 Д. Кръстовъ. 8 Г В. Пухлевъ.

по 50 ст. 1) М, Маноловъ, 2) Д. Стайковъ.

с. Крушево (Пловдцвско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Ив. Марковъ сумата 6 лева

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 Г. Гечевъ, 2 Б Петковъ, 3 Ст. Вълковъ.
по 50 ст. 1 Хр. Димовъ, 2 Г. Гочевъ, 3 Н. Минчевъ, 4 Д. Велевъ, 5 Хр. Тотевъ.
по 20 ст. 1 Хр. Грозевъ, 2 Хр. К...
по 10 ст. 1 Ан. Петровъ.

с. Ст. Орѣхово (Варненско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ив. Мирчевъ, сумата 78 л. 40 ст.
Списъкъ на пожертвувателитѣ на прѣдставенъ.

гр. Видинъ.

Събрано отъ г. г. офицеритѣ отъ 36 п. полкъ и изпратени чрѣзъ Командиря сумата 40 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1 Полкови. (не се чете) 2 Майоръ Андрѣевъ.
по 2 лева 1 капит. Георгиевъ, 2 капит. Т. Петровъ, 3 кап. Палазовъ, 4 кап. М. Поповъ. 5 Сан. Пор. Кръчмаровъ, 6 Подпор. Танчовъ.
по 1 левъ 1 майоръ Константиновъ 2 капит. Константиновъ, 3 кап. С. Петровъ 4 кап: Бойчиновъ, 5 кап. Ивановъ 6 кап. Коевски, 7 кап. Пантовъ, 8 кап Воденичаровъ, 9 поруч. Симовъ, 10 поруч. Илковъ, 11 поруч. Радеръ. 12 поручикъ Николаевъ. 13 поруч. Ивановъ, 14 поруч. Басмаджиевъ, 15 поруч. Моневъ, 16 подпор Иовчевъ, 17 Подпор. Тотевъ, 18 кап. Бояновъ.

гр. Шуменъ.

Събрано отъ долнитѣ чинове отъ 2 батерея на 5 Арт. полкъ сумата 15 лева 95 стотинки.

Пожертвуватели:

по 1 левъ 1 П. Цоневъ, 2 Д, Кжневъ, 3 Ц. Николовъ, 4 Д. Станчевъ х. Г. х. Димитровъ.

по 50 ст 1 Д. Дѣчевъ, 2 П. Бъчваревъ, 3 Я. Великовъ, 4 С. Калчевъ, 5 М. Нидѣлчевъ. 6 Д. Ранковъ, 7 П. Д. Поповъ, 8 Ст. Гайтановъ.
по 40 ст. 1 Ив. х. Симеоновъ,
по 25 ст. 1 Г. Стояновъ, 2 П. Пенчевъ,
по 20 ст. 1 Д. Колевъ. 2 В: Митевъ, 3 Юр. Горевъ, 4 Н. Ивановъ, 5 Г. Панайотовъ, 6 Кр. Петровъ, 7 Г. Тодоровъ, 8 П. Михалевъ' 9 Ц. Василиевъ 10 К. Спасовъ, 11 З. Николовъ, 12 П. Тошковъ, 13 И Минчевъ, 14 Д. Петревъ 15 А. Вълчевъ, 16 Ж. Радевъ, 17 В. Георгиевъ, 18 Ив. Ивановъ, 19 Ж, Друмевъ.
по 15 ст. 2 Гено Милевъ.
по 10 ст. 1 С. Матеевъ, 2 П Богдановъ, 3 К. Косевъ, 4 Д. Ивановъ, 5 М· Добревъ, 6 Н. Ласковъ, 7 В. Николовъ, 8 Ив. Драгановъ, 9 В. Георгиевъ 10 П. Г. Кумар..въ. 11 Д. Мариновъ, 12 П. Г. Петковъ, 13 С. Лазаровъ, 14 Г, Сжбевъ, 15 Хр, Зисовъ, 16 К. Атанасовъ, 17 А. А. Бжзовъ. 18 М. Петровъ, 19 Ах Якубовъ, 20 Хр. Николовъ, 21 Т. Тошевъ.

с. Руссокостро (Бургаско)

Събрано отъ жителитѣ на селата отъ общината отъ Общ. Кметъ сумата 86 лева 55 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1 Свещ. Н. Великовъ, 2 Б. Стояновъ.
по 4 лева 1 Р. Стойковъ.
по 3 лева 1 М. Дрогевъ, 2 К. Балабановъ.
по 2 лева 1) Ж. Христовъ, 2) М, Станковъ, 3 Д. Гоговъ, 4 Н. Гоговъ, 5 Ж. Д. Кючуковъ, 6 П Стояновъ, 7 С. Ст. Мисирджиевъ, 7 Д. Ив. Дерханджиевъ, 9 Д. Димитриевъ, 10 Д. Ивановъ, 11 П. Андоновъ, 12 Р. Гогевъ, 13 Ст П. Гърмовъ.
по 1 левъ 1 П. М. Черневъ, 2 А. Нидялковъ, 3 Д. К. Вълчевъ, 4 Ст. Ив. Пашата, 5 П. Михаиловъ, 6 С. П. Николовъ, 7 А. Петровъ, 8 Я. Д. Кароколакъ, 9 Д. Митевъ, 10 Н. Георгиевъ, 11 Ив. Добревъ. 12 К Узуновъ, 13 А. Пенчевъ, 14 К. Драгиевъ, 15 Хр. Тодоровъ, 16 Л. Костантиновъ, 17 С Вълковъ, 18 Р. Стояновъ, 19 Р. Кжнчевъ, 20 Ив. Михалевъ, 21 К. Ив. Узуновъ, 22 Д. Желевъ, 23 Д. Петковъ.
по 80 ст. 1 Гочо Киревъ.

по 50 ст. 1 *Ив*. К. Димовъ, 2 *С*. К Киселка, 3 А. Анастасовъ, 4 Н. Атанасовъ 5 Р. Райковъ, 6 Ж. Петровъ. 7 *С*. *Господиновъ*, 8 П. Петковъ, 9 К. Витановъ 10 Н. *Ивановъ*, 11 А. Петровъ, 12 *С*. Тодоровъ, 13 К. Недевъ, 14 Т. Петковъ 15 Я. Василиевъ, 16 Д. Киревъ, 17 Д. Андоновъ,

по 40 ст. 1 С. Тодоровъ, 2 П. Драгиевъ, 3 Г. Поповъ.

по 20 ст. 1 Т Димитровъ, 2 С. Желевъ, 3 *Д*. Желисковъ.

по 10 ст. 1 Н. Петровъ, 2 Г. Стефановъ.

по 0·5 ст. 1 П. Тенчевъ.

гр. Варна.

Събрани отъ г г. офцеритѣ на 8 Приморски полкъ и изпратеоt чрѣзъ Командира сумата 54 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева 1 Подпок. Казанджиевъ 2 майоръ Габаровъ, 3 кап Василиевъ,

по 4 лева 1 подп. *Божковъ*, 2 кап Шишковъ.

по 3 лева 1) капит. *Мариновъ*, 2) капит. Вучевъ, 3 капит. Паскалевъ,

с Сребърна (Силистренско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Управление сумата 50 лева. Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Изворъ (Пловдивско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ кмета В. Величковъ сумата 40 л.

Пожертвуватели:

по 35·80 лева отъ населението на с. Изворъ.

по 1·20 лева 1 Вас. Величковъ.

по 1 левъ 1 Свещ. В. Георгиевъ, 2 П. Райчовъ 3 Дим. Божиловъ.

с. Мошино (Софийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Иванъ К. Даскаловъ сумата 26 лева

Пожертвуватели.

по 6 лева 1 Младенъ Златковъ

по 5 лева 1 Св. Ив. К. Даскаловъ.

по 1 левъ 1 Т. Трушковъ, 2 Григ Георгиевъ, 3 З. Маноловъ.

по 50 ст. 1 М. Николовъ, 2 К. Атанасовъ, 3 Т. Иловъ, 4 В. Георгиевъ, 5 М Аначковъ, 6 Д. Стефановъ, 7 П. Захариевъ 8 Ст. Михалиевъ, 9 Д Милевъ 10 Н. Велевъ, 11 Т· Павловъ, 12 Н. Рангеловъ, 13 Т. Дойчиновъ, 14 М. Ганчовъ 15 К. Спасовъ 16 Иор Вакловъ, 17 М Веселиновъ, 18 Г. Димитровъ, 19 Б Тричковъ, 20 Д. п. Таневъ, 21 К Спасовъ 22 Р. Коцевъ, 23 Б. Заревъ.

по 30 ст. П. Миневъ.

по 20 ст. 1 П. Малиновъ,

с. с. Гор. Сѣновецъ, Килифарево и Патрешъ (Търновско)

Събрани отъ жителитѣ на селата и изпратени чрѣзъ Светата Митрополия отъ Търново сумата 74 л. 60 ст

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

Самоковъ

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Хр. З. Зографски сумата 590 50 л.

по 100 лева 1 Тър. Инд. Д-во Бъдещность.

по 50 лева 1 Кожухарско Д-во, 2 Д-во „Самоковъ."

по 41·20 лева 1 Касапското Д-во.

по 25 лева 1 Бозушарското Д-во.

по 20 лева 1 Хр. З Зографски, 2 Г Коцевъ, 3 Хр. З. х. Стамовъ, 4 Хр. А. Черешаровъ, 5 Дулгерското Д-во.

по 15 лева 1 Бр. Димови.

по 20 лева 1 х. Хр. Велинъ, 2 Хр Г. Чепиловъ, 3 Ив. З. х Стамовъ, 4 Г Крушевъ, 5 Бр. Сотирови, 5 Мих. Коцевъ, 7 Д-ръ Кокошковъ.

по 6 лева 1 Р. Гейшаровъ.

по 5 лева 1 Д-ръ Христовъ, 2 Антикаровъ, 3 Ст. Данчевъ, 4 Кацарско Д-во, 5 П. Ив. Кокошковъ, 6 Л. Нишковъ, 7 Ив. Лукаровъ 8 Ив. Хатовъ, 9 Ник. Велчевъ, 10 Ив. Ненковъ.

по 3 лева 1 Хр. Кръстиевъ, *2* М х. Ивановъ.

по 2 лева 1 Ив. Кассевъ, 2 Хр. п. Митовъ. 3 К. Маджаровъ, 4. П. Яръковъ, 5 М. Фуронджията, 6 Г. Тръачовъ 7 Г. Чешмеджиски. 8 Г. С. Малчевъ.

по 1 левъ 1 Ив. Г. Крушевъ, 2 Н. Джанъмовъ 3 С. Икимовъ, 4 Д. Левавовъ, 5 Г. Табаковъ, 6 З. Кондоферски 7 Хр. Г. Чичановъ. 8 Ив. Околеца, 9 П. х. Младеновъ, 10 Геор. Влажаровъ, 11 Хр. Аршинковъ, 12 Н. З. х. Димит-

ровъ, 13 Ан Сотировъ, 14 Хр. Пе-ли. ваиовъ, 15 Д. Корнаровъ, 16 Н. Д. Занковъ, 17 Н. Трендафиловъ. 18 Н Анакевъ, 19 П Ненковъ, 20 С. Захариевъ, 21 К Донинъ, 22 М. Караманчевъ 23 Ив. Цераклиевъ, 24 Хр М. Христовъ, 25 П. Кръстовъ, 26 В. Манушевъ 27 К. З Стефкинъ.

по 60 ст. 1 Хр. Радевковъ.

по 50 ст. 1 С. Кацара, 2 К. Митовъ 3 Д. Чамурлийски, 4 В. Петруновъ, 5 А. Костовъ, 6 Д. Стефкинъ. 7 П. Христовъ, 8 Н. Стойловъ, 6 С. Гулелица, 10 З. Ив. Торлаковъ, 11 Хр. Гълабовъ 12 Хр. Миновъ, 13 Д. Стойчовъ, 14 М Илчовъ, 15 Н Марковъ, 16 М. Караджичковъ, 17 Ст. Шакле. 18 В. Янакиевъ, 19 А. Митревъ, 20 Н. Ангелковъ, 21 Хр. С. Велчевъ, 22 Г. Дашинъ, 23 Д. Б. Стефановъ, 24 К. Рановчето. 25 Н. Д. Захаринъ, 26 Ив. Сотировъ, 27 Хр. С Мръвевъ, 28 П. Спасевъ, 29 А. К Шищковъ. 30 Ив. Д. Коваковъ, 31 Н. Ив. Кленовъ, 32 С. Христовъ, 33 С С. Коларовъ 34 П. Ангелковъ, 35 М. Г Крушевъ, 36 Хр. Тръйчовъ, 37 З. Янакевъ, 38 Ив. Бойковъ. 39 Б. Шишковъ 40 Д. Божиловъ, 41 М, Восевъ, 45 Ни Ив. Каневъ, 43 В. Тодоровъ, 44 Стрикаровъ, 45 Ив. Д. Шишковъ, 46 Г. Мищички, 47 Г. Сиркаровъ, 48 В. Миневъ 49 К. Чешмеджиевъ, 50 И. Спасовъ, 51 Хр. Терзиевъ, 52 Хр. Василиевъ. 23 Г. Сахатчиевъ.

по 40 ст 1 П. Кьоркостевъ, 2 Г. Кросиевъ, 3 М Брашненковъ, 4 Ив Георгиевъ, 5 З. Белокаповъ.

по 30 ст. 1 П. Ангелковъ, 2 Хр. П Пансинъ, 3 Г Костовъ. 4 Г. Кръстовъ,

по 20 ст. 1 П. Цирикливевъ, 2 Хр Кацарово, 3 Ив. Комат ровъ, 4 З Милевъ, 5 Хр. Досийки, 6 Ив. Маринковъ, 7 А. Марковъ, 8 Т. Михаил въ. 9 К. п Костовъ, 10 Г. Ивановъ, 11 К. х Ивановъ, 16 Хр. Иневъ, 13 Д. Велчевъ. 14 В. Вжжаревъ, 15 А. Я. Кръстевъ, 16 В Г. Четвероножечки, 17 Т. Матинъ, 18 Н. Стойчовъ.

по 10 ст. 1 Хр. Лукаровъ.

с. Т. Бей-кьой (Карнобатско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 14 лева 90 ст.

Пожертвувателм:

по 5 лева 1 П. Божиловъ.

по 2 лева 1 Д. Марковъ, 2 Ст. Стефановъ,

по 1 левъ 1 К. Д. Караджовъ. 2 Свещ Ив. Георгиевъ. 3 Г. П. Инджановъ, 4 Б. Марковъ, 5 Ив. Костовъ.

по 50 ст. 1 Ж. Стамевъ.

по 40 ст. 1 М. Ва овъ.

ч. Слива Поле (Русенско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Цв. Кжнчевъ, и др. сумата 25 лева 20 ст. и 6 кжрпи 8 пар. платно 5 чифта чорапи, 4 ризи и 1 ч. донове.

Пожертвуватели:

по 3 лева 1 Гица Тодорова, 2 В. Радевъ.

по 2 лева 1 П. Гедовъ, 2 П. Илиевъ

по 1 левъ 1 К. Димовъ, Н Мариновъ, 3 Г. Иорговъ, 4 Н Райчевъ, 5 И Илиевъ, 6 Ив. Велевъ 7 И. Михаловъ 8 Д. Станчевъ, 9 Г. Николовъ, 10 Б. Георгевъ, 11 Р. Калиновъ, 12 М. Стояновъ, 13 Д Стойковъ.

по 60 ст. 1 П. Димитревъ.

по 50 ст. 1 В. Ивановъ, 2 Д. Недѣлчевъ.

по 40 ст. 1 Н. Станчевъ

по 20 ст. 1 Георги Еневъ.

донове 1 Н, Ив. Цанова.

ризи 1 В. Маринова, 2 В. Керчева 3 М. Енева, 4 Мария Смилова

чорапи 1 П. В. Костадинова, 2 В. Димова, 3 М. Станчева, 4 Ел. Паунова 5 Гер. Величкова.

платно 1 М. Керчева, 2 Ат. Радева 3 Я. Радулова, 4 Г. Янкова, 5 Ив. Манева, 6 М. Недева. 7 М. Дончева, 8 Я. Гергева.

кжрпи 1 Ел. Юрданова, 2 Ен Данева, 3 Г. Минкова, 4 Т. Иванова, 5 И Стоянова, 6 Ил. Юрданова.

с. Борисово (Русенско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Цв. Кжнчевъ 19 ризи, 13 ч чорапи, 1 донове. 1 възглавница 1 черже, 67 парч. платно и 59 кжрпи.

Пожертвуватели:

Ризи: 1 П. Колева, 2 Г. Тодоровъ 3 К. Петрова, 4 Хр. Палевъ, 5 М. Петровъ, 6 Е. Димитровъ, 7 П. Димитровъ 8 Т. Тодоровъ, 6 Яна Тодорова, 10 Н. Тодорова, 11 М. Атанасовъ, 12 Ц. Атанасовъ, 13 Ив. Велчевъ, 14 С. Ивановъ 15 Ив. Марковъ, 16 Д. Стояновъ, 17 П Иовчевъ. 18 П. Стойковъ, 19 Гергина Маринова,

донове 1 К. Ив Пенчева.
черже 1 Хр. Павлевъ,
възглавница 1 Р Гергевъ.
чорапи: 1 Пена Колева, 2 Ив. Недевъ, 3 П. Петровъ, 4 П Пенчевъ, 5 Юр. Добревъ, 6 Е. Димитровъ, 7 Ив. Илиевъ, 8 М. Градинарова, 9 Т. Тодоровъ, 10 Яна Тодорова, 12 Н Тодоровъ 12 Ив. Марковъ, 13 И. Добревъ.
платно 1 П. Юрдановъ, 2 М. Николовъ, 3 Ст. Недева, 4 Д. Иорговъ. 5 Юр. Гергевъ, 6 Ан. Д невъ, 7 Ц. Димитровъ. 8 Хр Ангеловъ, 9 Ст. Колева 10 Ив. Стойковъ, 11 Иова Маринова, 12 Юр. Стойковъ, 13 Т. Геновъ, 14 П. Пейчевъ, 15 Ив. Иванова, 16 П. Петревъ, 17 Ст. Мариновъ, 18 Г. Гергевъ, 19 А Филковъ, 20 Г. Поповъ, 21 Д Стойковъ 22 Н. Петрова, 23 С. Стояновъ. 24 Ив Ковачевъ, 25 Юр. Ковачевъ, 26 Юр, Юрдановъ, 27 Т Петковъ, 28 Ст. Петковъ. 29 Хр. Кжачевъ, 30 Б. Петровъ. 31 Н. Димитровъ, 32 П. Цвневъ, 33 П Гергевъ, 34 Р. Гергевъ, 35 Сл. Андрѣева, 36 Н. Ивановъ, 37 Т. Ивановъ, 38 К. Кировъ, 39 Ц. Първовъ, 40 И Стратовъ 41 А. Стойковъ, 42 И. Стратовъ, 43 П. Павлевъ, 44 Д. Кировъ, 45 Юр. Стойковъ, 46 Р. Гровевъ, 47 Ив. Димовъ 48 Г. Кенчевъ, 49 Т. Петковъ, 50 В. Димовъ, 51 Г. Димовъ, 52 Юр. Еневъ. 53 С. Стояневъ, 54 З. Илиевъ, 55 Ив. Василиевъ, 56 Юр. Василиевъ, 57 Ст. Василиевъ, 58 Хар. Ивановъ, 59 Иова Кирова, 60 Г. Маринова 61 Р. Стояновъ 62 Г. Недевъ. 63 П· Недевъ.
кърпи 1 Р. Стояновъ, 2 Ст. Недева 3 Д. Иорговъ, 4 Н. Тодоровъ, 5 Д. Владевъ, 6 В. Владевъ, 7 Ив. Иванова, 8 П Пенчевъ, 9 Ал, Радевъ. 10 Юр. Добревъ 11 Д. Василиевъ, 12 Д. Кжнчевъ, 13 Р. Стоянова, 14 Сл. Недевъ, 15 П. Николовъ, 16 Ив. Илиевъ, 17 Р. Гергевъ, 18 П. Енчевъ, 19 Н. Ивановъ, 20 Ив. Даскаловъ, 21 Г. Петкова, 22 Р. Грозева, 23 Ст. Недевъ, 24 К. Кировъ, 25 Р. Иванова, 26 Ц. Първовъ, 27 П. Мариновъ, 28 М. Нешковъ, 29 К. Николовъ, 30 П. Юрдановъ, 31 П. Станчевъ 32 Юр Велчевъ, 33 Д. Раевъ, 34 Юр. Митевъ, 35 Хр. Димовъ, 36 Е, Миховъ 37 Т. Петковъ, 38 В. Димовъ, 39 М. Петковъ, 40 Ив. Марковъ, 41 Д Стояновъ, 42 П. Иовчевъ, 42 Ст. Миховъ, 44 Ст. Стояновъ. 45 Ст. Василиевъ.

с. Цървеняно (Кюстендилско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Св. Ан. Златковъ, сумата 21·77 ст.

Пожертвователи:

по 2 лева 1 Свещ. А. Златковъ.
по 1·50 лева 1 В Павлевъ.
по 1 левъ 1 Н. и Г. Стамарови.
по 50 ст. 1 Я Малиновъ, 2 В. Пеневъ, 3 В. Димитриевъ, 4 П. Стояновъ 5 Б, Иванчовъ.
по 40 ст. 1 Ив. В. Рановъ, 2 Ат, Иванчовъ. 3 Ст. Милошовъ, 4 Ст, Стайковъ, 5 Хр. Пановъ.
по 30 ст. 1 Илия Миленовъ, 2 А. Гелиновъ, 3 Т. Г. Рановъ, 4 Д. Тодоровъ, 5 В. Малиновъ, 6 Н. Терзийски, 7 Дим. Стояновъ.
по 25 ст. 1 С. Мититовъ, 2 В. Стоймировъ.
по 20 ст. 1 Ст. Терзиски. 2 М. В. Рановъ, 3 Г· Илчовъ, 4 Ив. Стонковъ, 5 Н. Христовъ, 6 Н. Велковъ. 7 А. Свакевъ, 8 Хр. Николовъ. 6 Ст Митревъ. 10 В. Китовъ, 11 П. Стефановъ. 12 С. В. Пашата, 13 Хр. Божиловъ, 14 К. Миховъ. 15 Ан. Христовъ, 16 М. Стефановъ, 17 В Стефановъ, 18 Хр. Стоймировъ, 19 И. Г. Ляпевъ, 20 М. Джаневъ, 21 Ст. Велчовъ, 22 М. Илиовъ. 23 Н, Атовъ, 24 Ст. Атовъ, 25 С. Ангеловъ, 26 П. Ванчовъ, 27 В. Михалчовъ, 28 Г. Кротевъ, 29 Ив. Ангеловъ, 30 Т. Ангеловъ, 31 М. Кретовъ.
по 15 ст. 1 А. Митревъ.
по 10 ст. 1 М. Стойковъ, 2 А. Спасевъ, 3 Хр. М. Рановъ, 4 Ст. Гогевъ, 5 Г. Величковъ. 6 Т. Пенчовъ, 7 Ив. Деяновъ, 8 П. Гогевъ, 9 К. Гогевъ, 10 К, Яневъ, 11 Т. Стойковъ, 12 Ст Атанасовъ, 13 Ст. Милошовъ, 14 М. Гионевъ, 15 А. Топевъ, 16 В. Треновъ. 17 Васо Треновъ, 18 П Георгиевъ, 19 А. Арнзановъ, 20 П. Христовъ, 21 Ст. Мицовъ· 22 Г. Илиевъ, 23 Ст. Стоиковъ 24 Г. Стефановъ, 25 Хр. Стефановъ, 26 Д. Кротевъ. 27 Ев, Христова, 28 С. Давиткова, 29 Ив· Иванова 30 Я. Стоименова, 31 А. Георгиевъ, 32 Ст. Христовъ 33 Т. Величковъ, 34 П. Иванчовъ, 35 Ст. В. Клипарски.
по 0.7 ст. 1 Ев. Стоянчова.
по 0·5 ст. 1 Ан. Стойчовъ, 2 Ан. Георгиевъ, 3 Ст. Стоименовъ, 4 Д. Ангеловъ, 5 И Стояновъ.
кърпи 1 Мария Христова. 2 Мар Стоянова. 3 М. Гочева, 4 Д Стайкова 5 Ена Илиева.
чорапи 1 Иванка Цвѣткова,
платно 1 М. В, Рановъ.

с. Буново (Кюстендилско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. А. Златковъ сумата 7·52 л.

Пожертвуватели:

по 50 ст. 1 Т. Кръстовъ, 2 Г. Цековъ, 3 Г. Станоевъ.
по 40 ст. 1 Я. Стойневъ.
по 30 ст. 1 М, Великовъ,
по 20 ст. 1 М. Христовъ, 2 Д. Кръстовъ, 3 С. Кръстовъ, 4 М. Ангеловъ, 5 Ат. Цековъ, 6 П. Ангеловъ. 7 С. П. Ковачки, 8 А. Илиевъ, 9 С. Тодоровъ, 10 С. Иванчовъ, 11 Д. Митовъ, 12 Г. Иваччовъ, 13 М. Петровъ, 14 Р. П. Ковачки, 15 Г. Стояновъ.
по 15 ст. 1 Н. Тодоровъ, 2 М. Трендафиловъ
по 11 ст. 1 Ст. Витановъ
по 10 ст. 1 М. Стояновъ, 2 П. Христовъ, 3 Г. Стоймировъ. 4 М. Николчовъ,, 5 П. Стояновъ, 6 Ат. Иванчовъ. 7 П. Анačковъ, 8 Йор. Гогевъ, 9 П. Атовъ, 10 С. Русиновъ, 11 Хр. Стойчинъ, 12 Ат. Златковъ 13 С. С. Миладиновъ
по 0·7 ст. 1 Ан. Гоговъ, 2 Т Христовъ
по 0 6 ст. 1 П. В. Любеновъ
по 0·5 ст. 1 С. Димитриевъ, 2 М. Ангеловъ, 3 Хр. Цѣковъ, 4 М. Гогевъ. 5 Ст. Гоговъ, 6 С. Андоновъ, 7 Г. Христовъ
по 0·2 ст. 1 Ан. Го евъ, 2 Хр. Петковъ, 3 М. Мановъ, и кърпа на Гина Стойчова

с. Бусинци (Трънско)

Събрано отъ жителитѣ на общината отъ С. Радойчевъ отъ Мряморъ, сумата 27 л. 60 ст

Пожертвуватели:

по 15 лева 1 Г и П Шойлеви.
п 2·50 лева 1 Иова П Шойлева, 2 С. Г. Шойлева
по 1 левъ 1 Йор Г Шойлевъ, 2 Г Г Шойлевъ
по 50 ст. 1 Хар Милтеновъ, 2 Р. Соколовъ, 3 Д Андоновъ, 4 Ан Илиевъ
по 40 ст 1 С Радойчевъ
по 30 ст. 1 М Радовановъ, 2 Г Даяновъ,
по 20 ст. 2 Г Гецевъ, 2 Б Соколовъ 3 Р Якимовъ, 4 Г Гюровъ, 5 Ст Милтеновъ, 6 С Момчиловъ, 7 Т Станковъ
по 10 ст. 1 З Раденковъ, 2 С Милошовъ, 3 З Иоцевъ, 4 Г Поповъ, 5 Г Радевъ, 6 Ив Ангелиновъ, 7 К Гиговъ 8 Г Димитровъ, 9 М Р Комуляровъ, 10 Еф Григоровъ
по 0·5 ст. 1 В Кръстовъ, 2 Г Станковъ, 3 Г Михаиловъ, 4 П Дяковъ

с. Кулъ-Кьой (Каваклийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Прот. Георги Николовъ сумата 30 л

Пожертвувателе:

по 5 лева 1 Ив С Бакаловъ
по 3 лева 1 свещ Прот Г Николовъ 2 Ж Христовъ, 3 Д Митевъ
по 2 лева 1 М Станевъ, 2 Невена Дживизова, 3 Ат Димовъ
по 1 левъ 1 К Петровъ. 2 К Ивановъ, 3 С Колевъ. 4 Ц Георгиевъ, 5 Г Ив Чобановъ
по 50 ст 1 К Недевъ, 2 Ат Панчевъ, 3 Ж Миховъ, 4 С Василевъ, 5 Ав Геаргиевъ, 6 Ст Димовъ
по 30 ст 1 С Ивановъ
по 25 ст 1 К Георгиевъ
по 22 ст 1 Ст Поповъ
по 20 ст 1 М Панайотовъ, 2 Юр. Петровъ, 3 Н Колевъ. 4 М Станчевъ
по 2 лева 1) кап. Димитриевъ, 2) кап. Юрдановъ, 3 кап. Бърневъ. 4 поруч. Сладкаровъ, 5 поруч. Чакаловъ, 6 поруч. Георгиевъ, 7 поруч. Коларовъ, 8 капелм. Марковъ, 9 подпор. Чакаловъ,
по 1 50 1 сан. капит. Д-ръ Харалямбиевъ, 2 подпор. Пенчевъ.
по 1 левъ 1 подп Срѣбровъ.

с. Каваджилъ (Тутраканско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 13 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева 1 К. Димитровъ, 2 С. Енчевъ, 3 Ж. Петровъ. 4 С. М. Мустафовъ, 5 Ю. Юсеиновъ.
по 1 левъ 1 П. Павловъ, 2 Сп. Енчевъ, 3 Я. Д. Чатоковъ.

с. Виськьой (Тутраканско)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Г. Г. Ганчевъ, сумата 8 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева 1 Ник. Тодоровъ.

по 1 левъ 1 Леф. Яневъ, 2 Г. Г. Ганчевъ, 3 Д. С. Ковачевъ, 4 К Симеоновъ

по 50 ст. 1 Р. Ил Козачевъ, 2 Д К Шанговъ, 3 Н· Ивановъ, 4 Хр. Миневъ.

с. Старо-село (Тутраканско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 27 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева 1 М. В. Дановъ, 2 Ч. Поповъ, 3 Дим. С. Петаилиевъ.

по 1·50 лева 1 В. Коевъ.

по 1 левъ 1 Е. Недевъ, 2 К. С Чалъковъ. 3 П. Драгиевъ, 4 Др. Димитровъ, 5 Ц. Пройновъ, 6 С. Димовъ, 7 В. Маряновъ, 8 С. В. Папазчевъ, 9 В. Ст. Коевъ, 10 П. Кабовалиевъ, 11 М. Петковъ, 12 П, Димовъ, 13 В. В. Маврэвъ, 14 К Георгиэвъ, 15 С. Ст. Гирдански

по 80 ст. 1 Т. Стефановъ.

по 50 ст. 1 Ат. Николовъ, 2 В. Николовъ, 3 В. Драгиевъ, 4 Ив. Стояновъ 5 К. Коевъ, 6 Цв. Панчевъ, 7 Ст. Ст. Коевъ.

по 10 ст. Дим, Пеневъ.

с. Кадиево (Добричко)

Събрани отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Георги Яневъ сумата 69·10

Пожертвуватели:

по 18 л. 15 ст. отъ дискосъ с. Ени Махале.

по 5 лева 1 Димо Георгевъ,.

по 2 лева 1 Ил. Неновъ, 2 Ив. С Балкански, 3 Хр. Д. Ангеловъ. 4 М. Кинверковъ, 5 М. Боевъ.

по 1·20 1 Дим. Миховъ.

по 1 левъ, 1 Д. Юр. Каменаровъ 2 П. Петровъ, 3 К. Саркизовъ, 4 Ото П. Вилхемовичъ, 5 Ив. Петровъ, 6 К. С· Вараковъ, 7 Б. Димитровъ, 7 8 М. Гатевъ, 9 Т. Жилясковъ, 10 Ст. Младеновъ. 11 Ст. Андрѣевъ, 12 П Боевъ, 13 Ив. Поповъ, 14 К. Петковъ. 15 Т. Петровъ, 16 Н. Георгиевъ 17 Д, Огненовъ.

по 80 ст 1 Георги Стояновъ.

по 75 ст. 1 Слави Димовъ.

по 60 ст. 1 Ж. Кръстевъ, 2 Г. Атанасовъ, 3 Ил. Ивановъ. 4 П. Русевъ, по 50 ст. 1 Д. Златевъ, 2 М. Николовъ, 3 Д. Яненъ, 4 Ж. Продановъ, 5 Юр. Мариновъ, 6 А. Петровъ, 7 Д. Цетковъ 8 Н. Ганулкията. 9 В. Цанковъ, 10 А. Димитровъ, 11 П. Георгиевъ, 12 Ст. Атанасовъ, 13 Г. Апостоловъ, 14 М. Петqовъ, 15 Т. Пѣевъ, 16 В. Пейчевъ, 17 К. Ив Комо, 18 Ст. Тодоровъ, 19 Б. Георгиевъ, 10 Хр. Стояновъ

по 40 ст. 1 Т. Георгиевъ, 2 В Димитровъ, 3 Ив. Димитровъ, 4 Ат. Мариновъ. 5 Р. Василиевъ, 6 П. Еневъ, 7 К. Василиевъ.

по 30 ст. 1 Т. Славовъ, 2 К. Тодоровъ.

по 20 ст. Г. Ганчевъ, 2 Ан. Петковъ.

гр. Сливенъ

Събрано отъ г. г. офицеритѣ отъ 6 Артилер. полкъ чрѣзъ полков Бакърджиевъ, сумата 288 лева.

Пожертвуватели:

по 40 лева пол. Бакърджиевъ.

по 20 лева 1 подпол. Корабаровъ, 2 подпол. Шайовъ, 3 майоръ Мариновъ 4 майоръ Пешевъ.

по 15 лева 1 капит. Поповъ, 2 кап Продановъ, 3 кап. Т. Поповъ, 4 капит Каблешковъ,

по 10 лева 1 майоръ Русковъ, 2 кап. Ж. Стефановъ, 3 мед. пор. Панчевъ 4 капит. Венедиковъ.

по 8 лева 1 капит. Б. Стефановъ,

по 5 лева 1 кап. Ивановъ, 2 кап Купѣвъ, 3 поруч. Поповъ 3 поруч. Найковъ, 5 поруч. Тодоровъ, 6 поруч. Ганевъ, 7 поручикъ Таракчиевъ, 8 поруч Ангеловъ, 9 подпор. Кондаковъ, 10 подпор. Юрдановъ, 11 ветери. кап, Поливковъ, 12 арт чинов. Р. Василиевъ.

по 13 ст. 1 П. Колевъ.

по 10 ст. 1 Р. Митевъ.

(слѣдва)

СПИСЪКЪ

на

вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич, Вюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
16 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
17 Правит. вѣстникъ Петербургъ
18 Русь „
19 Реформи София
20 Работническа борба София
21 Борецъ Виднъ.
22 С. Петербурская вѣдомости
23 Рилски Балканъ
24 День София
25 Съвѣтникъ София
26 Бдинъ Видинъ
27 Политика Кюстендилъ
28 Гласъ Бошньака
29 Тракийски екъ
30 Народно Стопанство София

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Българска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ „
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liubliansk Zvon Любляна
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Видѣлина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvéta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль

Ржкописитѣ, изпращани въ редакцията, *трѣбва да бждатъ написани четливо и то само на едната страниц[illegible] на листа.*

Приетитѣ за напечатване статии, вѣсти, рецензии [illegible] пр., ако се намѣри за нуждно, могатъ да се съкратятъ [illegible] поправятъ, а *неприетитѣ* — се пазятъ въ течението на ед[illegible] година и се повръщатъ само, ако прѣдварително се внесат[illegible] нуждниtѣ за това пощенски разноски.

Лицата, които се обръщатъ къмъ редакцията съ нѣкo[illegible] запитвания, ако искатъ да получатъ *отговоръ*, *трѣбва д[illegible]* изпращатъ нуждниtѣ за това пощенски марки,

---

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни кол[illegible] голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и учени[illegible] четкитѣ библиотеки — по 2 л., а за чужбина — 3½ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя н[illegible] Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви раз-носки чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стойность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списа-нието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ стойностьта.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА III. ЮЛИЙ 1905. КНИЖКА IV.

1757

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

въ България

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ.
Печатница Просвѣщение на I. С. Наумовъ.
1905.

ГОДИНА III. ЮЛИЙ 1905. КНИЖКА IV.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

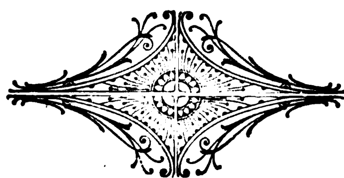

СОФИЯ.
Печатница Просвѣщение на I. С. Наумовъ.
1905.

Бѣлѣжки за градъ Охридъ и славянска служба на св. Еразма.

Охридъ не е Лихнида. — Кѫдѣ се намира тя. — Името на Охридъ. — Кога се нарекълъ тъй. — Кога добилъ историческо значение. — Какъвъ билъ прѣди да стане столица на Самуила. — Кога е построено калето?

Прѣди всичко нека видимъ Охридъ е ли старата Лихнида, или тѣ сж два разни градове.

Ако разгърнемъ съчиненията на историцитѣ и пѫтешественици отъ старо и ново врѣме, ще видимъ, че всички смѣсватъ Охридъ съ Лихнида. Ана Комнина въ своитѣ исторически бѣлѣжки казва: „Дримъ . . . тече отгорѣ отъ Лихнидското езеро, което сегашниятъ варварски езикъ нарича Ахрида отъ врѣмето на Мокра [1]), пръвъ български царь, а послѣденъ Самуилъ, който царувалъ въ врѣмето на царетѣ Константинъ и Василий Порфирогенетъ; и тя тече прѣзъ сто канали, които наричаме мостове". (Alex. I. 174).

Отъ горния цитатъ се вижда, че Охридъ доста отъ старо врѣме почналъ да се смѣсва съ Лихнида.

Въ гръцкото житие на Ив.-Владимира, убитъ отъ подкупени рѫцѣ, слѣдъ като Васили Българоубиецъ покори българската държава на Самуила, се казва: „Ромеитѣ (т. е. гърцитѣ) при първия напънъ побѣдили българитѣ и навлѣзли въ българската столица, голѣмия градъ (μεγαλόπολιν) Лихнида, сега наричанъ Охридъ" (Гильфердингъ, Сочиненія т. I, стр. 264).

Споредъ каталога на Дюканжа, единъ отъ първитѣ български независими архиепископи въ Охридъ при Самуила билъ Филипъ. За послѣдния се казва: „Филипъ въ Лихнида, която въ старо врѣме се наричала Сасарипа, а сега Охрида". (Дюканжъ, Historia Byzantina, стр. 175),

Пѫтувачитѣ Пукьвилъ и Ханъ сѫщо тъй си задаватъ въпроса, Охридъ е ли старата Лихнида, или не.

---

[1]) Бащата на Самуила прѣкарватъ Мокъръ, Мокрий, Мокрусъ. Споредъ Баласчева, тоя прѣкоръ трѣбва да се разбира като *мокранинъ*, т. е. родомъ отъ областьта Мокра, съсѣдна съ Охридско. Той казва: „ . . . Μόκρος у Анны Комниной не означаетъ собственное имя Шишмана, т. е его христіанское имя, но означаетъ народное имя или мѣстное произхожденіе отца Самуила. Этимъ объясняется и перемѣщеніе болгарской государственной жинзи въ Преспанскую область и Охриду, т. е. въ тѣ мѣста, гдѣ онъ родился и гдѣ естественно могъ имѣть болѣе сильное вліяніе" (Извѣстія Русскаго Археолог. Института въ Константинополѣ, VI, вып. 2—3, стр. 464 подъ черта.)

Пукьвилъ на стр. 53, т. III пише: „Следъ смъртьта на Юстиниана българитѣ въ врѣмето на царя имъ Мокруса, който основалъ единъ градъ върху мѣстото на Сатионъ край Мокренското дефиле, измѣнили името Лихнида и Юстинианополисъ на Охридъ, поради умразата къмъ римлянитѣ[1]). Но това име кому било дадено, дали на града, за който е въпросъ, или на този, който сега се нарича отъ гърцитѣ Охридъ, или отъ турцитѣ Охри? Що се отнася до Лихнида, която наслѣди градътъ на Юстиниана, не можемъ да не я познаемъ споредъ положението, описано отъ Кедрина[2]). Тя е, казва Малха, който, изглежда, е копиралъ тоя авторъ, едно мѣсто една силна крѣпость, разположена на една височина врѣдъ плодородна страна съ жито и извори"[3])

Както вижда четецътъ, Пукьвиль, съ малки отклонки, се придържа отъ старитѣ хронографи, които ние процитувахме вече. Той не е положителенъ, и даже е непонятенъ. Българитѣ въ царствуването на Мокра основали градъ край Мокренското дефиле върху мѣстото на стария такъвъ Сатионъ! А по-рано Сатионъ намира съвсѣмъ на друго мѣсто. На стр. 47—8, ibid., пише: „Дасаретия, илирийска провинция, започва на сѣверъ отъ Мокренското дефиле отъ брѣга на Лихнидското езеро. Една левга на с.-западъ отъ Корча, слѣдъ като се мине Дѣволъ по единъ мостъ и като завиемъ на сѣверъ, слѣдъ малко влизаме въ едно дефиле, прѣзъ което минава една малка рѣка, та се върви по дефилето $1^1/_2$ ч., докато се дойде до с. Пантa-Виния. Близо до този градецъ се намира единъ развъленъ акрополъ, който е, може би, този на Сатионъ; и почти срѣщу него една левга на западъ се съглеждатъ колибитѣ на Мокрена, която била подчинена на Лихнида. Подъ тѣхъ и на сѣверъ отъ тия двѣ български колонии се започва едно поле, което се простира до езерото Лихнидусъ на протежение четири левги".

Отъ съпоставката на горнитѣ два цитата явно се вижда, че Пукьвилъ търси на двѣ разни мѣста Сатионъ. Ако Сатионъ се намиралъ близо до с. Пантa-Виния, което е много далечъ отъ Охридъ, никога този послѣдния не е можалъ да бѫде основанъ върху него.

Ханъ сѫщо тъй казва, че днешниятъ Охридъ е върху старата Лихнида. Въ своитѣ пѫтни бѣлѣжки („Reise durch die Gebiete des Drin und Wardar") на стр. 118 казва: „По естественото положение на нѣщата мисля, че днешниятъ Охридъ е върху мѣстото на стария Лихнидосъ или по римски Лигнидосъ" и обѣщава да се разпростре повече по тоя въпросъ, когато ще разгледва Пейтингеровитѣ таблици. И наистина по-долу, като се основава върху нѣкои каменни надписи съ името на дасаретитѣ (Δασσαρήτιοι), прави заключение, че този градъ билъ главенъ на това племе и че билъ тука, гдѣто е сега Охридъ. И на стр. 134: „Понеже търсехме Лихнида на мѣсто на сегашния Охридъ".

---

[1]) Anne Comnène, liv. XII, p. 371, *édit. du Louvre.*

[2]) Cedrenus ad annum mundi 6526 *De Basilio imperatore.*

[3]) Πόλις ἐπὶ λόφου κειμένη ὑψηλοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τὴν Λύχνιδον ἐπελθὼν καὶ πηγῶν ἔνδον πλήρη. Malch, стр. 250.

М. Дриновъ, въ своя „Исторически прѣгледъ на Българската Църква“ на стр. 4 и 5 подъ черта казва: „Прьва-Юстиніана не е была на мѣстото на сегашна Охрида. Тамъ въ онова врѣме се намираше други единъ градъ Lychnidus“. На ст. 34: българскиятъ патриархъ прѣзъ царуването на Самуила прѣбивавалъ „прьво въ *Преспа*, а послѣ въ *Лихнида* (Охрида)“.

Е. Голубински, въ свой „Краткій очеркъ исторіи Православныхъ церквей“, навсѣкждѣ отождествява Охридъ съ Лихнида (стр. 50, 109, 154).

Атинскиятъ историкъ Маргаритъ Димица въ книгата си „Ἀρχαία Γεωγραφία τῆς Μακεδονίας“, на стр. 607 казва: „На този осамотенъ и природно величественъ хълмъ, а най-вече на юго-западното му ребро е разположенъ старият Лихнидосъ, а сега Охридъ“. Значи и Димица намира Лихнида подъ сегашния Охридъ [1]).

Ако разгърнемъ историческитѣ карти и рѣчници, разнитѣ видове енциклопедии и др., ще видимъ все сжщото: Охридъ = Лихнида и обратно.

Възъ основа на данни, които ще съобщимъ по-долу, твърдимъ, че Охридъ не е Лихнида, че тѣзи два града се намирали на двѣ разни мѣста.

Г. Баласчевъ го търси около с. Линъ на югъ отъ Охридското езеро, вънъ отъ Охридъ. Прѣдполагалъ да е около с. Линъ по сходство на имената. Не нападналъ на слѣди, но при все това казва, че трѣбва да се изслѣдватъ внимателно околноститѣ между селата Радожда и Линъ [2]).

Споредъ моитѣ изслѣдвания Линъ било цвѣтущо село прѣзъ 18. вѣкъ и се казвало Линотопи. И него разорили арнаути, както Мосхополе и Нѣгушъ, и отъ него много жители се пръснали по разни мѣста изъ Балканския полуостровъ. Днесъ е населенъ съ българи и арнаути [3]).

---

[1]) Димица пище специално за Лихнида-Охридъ. Заслужава да се прѣведе и на български тая глава отъ съчинението му, понеже изчерпва всички свѣдения, що се отнасятъ до тоя античенъ градъ.

[2]) Вж. Извѣстія Русскаго Археолог. Института въ Константинополѣ, VI, вып. 2—8, стр. 462.

[3]) Отъ с. Линъ била баба му на Д-ръ Зимбилевъ, родомъ отъ Крушево, сега живущъ въ София и пенсионеръ. Майка му — твърдѣ стара жена — разказва: „когато бѣхъ дѣте, тръгнахме да ходимъ на монастира св. Наумъ. Когато минавахме край село Линъ, майка ми казваше: „ето това село е нашето“. Тѣ побѣгнали оттамъ и се прѣселили въ Крушево.

Якимъ Лещарь отъ Охридъ разказва: „въ Линъ сж дохождали мнозина европейци и търсели старата черква св. Петка. Тукъ имало нѣкаква плоча, на която билъ нарисуванъ нѣкакъвъ учитель съ 12 ученици. Църквата намиратъ, но плочата нѣма. Подъ тая плоча имало голѣмо имание“.

Разказвачътъ не се сѣща, че тоя учитель съ 12 ученици е Спаситель съ апостолитѣ. Трѣбва да е била изобразена тайната вечеря върху тая плоча. Тя трѣбва да е била сигурно прѣстоленъ камъкъ.

Споредъ насъ Лихнидосъ или Лихнида се намирала между Охридъ и Струга върху мѣстностьта Гжбавци и оградитѣ Патерица и Чекощина. Старата бѣлѣжита крѣпость се намирала тукъ върху една стръмна и недостжпна висина недалечъ отъ езерото. Тя е наистина твърдѣ стратегична. И за нея именно Малха, като говори надълго за нашествието на готския краль Теодорика въ Македония прѣзъ 479 г. сл. Хр., казва: „Теодорикъ . . . като нападналъ Лихнидосъ, билъ отблъснатъ, понеже градътъ лежи на укрѣпено мѣсто. а вжтрѣ билъ пъленъ съ извори и изобилствувалъ съ храна“ (с. 250). Изразътъ „ἐπὶ ἐχυροῦ“ означава още и „мжчно достжпно мѣсто и по природа укрѣпено“. Това се вижда и въ латинския текстъ, гдѣто сж прѣведенъ именно така тоя изразъ. А и въ сжщность тъй е: крѣпостьта е построена на единъ високъ носъ, който се вдава напрѣдъ. Между него и езерото минава шосето отъ Охридъ за Албания.

Освѣнъ това Малха казва: καὶ πηγῶν ἔνδον πλήρη — а вжтрѣ билъ пъленъ съ извори. Тия думи не могатъ да се отнасятъ къмъ сегашния Охридъ, защото той откъмъ юго-западната си часть се мие отъ самото езеро. Слѣдователно трѣбва да се допустне, че градътъ, за който говори Малха, не билъ до самото езеро, а малко по-надалечъ и се напоявалъ отъ извори. Фактътъ, че стариятъ римски пжть — via Egnatia — минавалъ именно прѣзъ това мѣсто, безъ да се отбива въ сегашния Охридъ, говори въ полза на нашето твърдение. Ханъ, за да опрѣдѣли посоката на тоя пжть, тръгналъ тъкмо оттукъ. Той казва (с. 123): „отидохме право на селцето Гжбавци, което лежи тъкмо подъ стръменъ вѣнецъ, който дѣли Стружката равнина отъ Охридската. Оттукъ се упжтихме отъ Струга за Рѣсенъ (а Охридъ е около половинъ часъ по-южно), за да потърсимъ слѣдитѣ на via Egnatia, която по всички бѣлѣзи е оттукъ минавала. Малко по на югъ отъ селото намираме на единъ гробенъ камъкъ бѣлѣгътъ, който билъ нѣкждѣ забитъ“.

„Оттукъ тръгнахме, — Ханъ продължава (стр. 123 – 24), — право прѣзъ лозя къмъ Охридското поле. Въ жгъла, запазенъ отъ сѣверния вѣтъръ, който жгълъ се нарича Патерица и Чекощина, стигнахме лозята . . .“

Якимъ Лещарь разказва още, какъ билъ откритъ кладенецътъ при тая черква. Тоя кладенецъ билъ задрѫстенъ и нетечалъ. На стария арнаутинъ джа Смаилъ (отъ джаджо Исмаилъ, т. е. чичо Исмаилъ) се присънило да очисти кладенеца и да отидатъ 12 души да гръмнатъ въ него. Слѣдъ това да си отидатъ, безъ да се обръщатъ назадъ. Той не вѣрвалъ, но сънътъ се повторилъ. Станалъ тогава джа Смаилъ и очистилъ на 2—3 м. дълбоко кладенеца. Дванадесеть души изпразднили пушкитѣ си вжтрѣ и си отишли. Слѣдъ 1—2 часа дошелъ единъ овчарь и съобщилъ на джа Смаилъ, че нивитѣ сж потопени отъ вода. — „Отъ какво, оръ биръ (о чедо)“? — попиталъ старецътъ. — „Кладенецътъ бликналъ и тече като рѣка! . . .“ Старецътъ помислилъ, че е подигравка, но се оказало че това е фактъ положителенъ. — „О зоти, пжр зоти (о Боже, ти Боже)“, възклицавалъ отпослѣ; „такова чудо ни знаехъ, ни вѣрвахъ! . . .“

На р. Далянъ има три камени моста: единъ близо до езерото при Патерица, другъ — Алтанинъ-мостъ прѣзъ полето за Чекощина и трети при село Лакочереви[1]), което е около $1^1/_2$—2 часа далечъ отъ Охридъ. Ханъ миналъ прѣзъ срѣдния мостъ. Лакочеревскиятъ му се видѣлъ най-старъ и тукъ въ селото намѣрилъ развалини на стара черква, статуя и часть отъ писанъ камъкъ, който му приличалъ на другъ такъвъ, зазиданъ въ калето при Горна-порта въ Охридъ. Прѣзъ кой отъ тия два моста минавала via Egnatia, Ханъ изгубилъ слѣдитѣ. За Лакочереви не допуска да билъ голѣмъ градъ като Лихнида, но прѣдполага нѣкаква лѣтна резиденция на богатитѣ лихнидски граждани.

Ханъ допуска тъдѣва да минавала via Egnatia. На стр. 117, като говори за изворитѣ около Охридъ, спомина за извора на изтокъ отъ града, въ равнината, половина часъ на югъ отъ друма, по който се върви отъ Струга за Битоля[2]) и казва: „прѣзъ това незначително разстояние възможно е да минавалъ стариятъ римски пѫть via Egnatia (той вървѣлъ отъ западъ къмъ изтокъ отъ Дурусъ за Хераклеа и Солунъ) и изглежда да се отклонявалъ малко отъ близолежащия градъ; както и днесъ пѫтници, които минаватъ отъ Дурусъ за Солунъ, твърдѣ рѣдко се отбиватъ въ града". Думата е за Охридъ.

Споредъ насъ via Egnatia минавалъ прѣзъ лакочеревския мостъ. Отъ най-старо врѣме кираджии, идещи отъ Солунъ—Битоля за Албания (Елбасан—Дурусъ) минавали изключително оттукъ. Пѫтьтъ минавалъ прѣзъ слѣднитѣ мѣста: Рѣсенъ — с. Крушие — Бухово — Страчка при с. Завой надолу по рида се стига р. Корабица (влива се въ рѣка Далянъ), прѣзъ корабичкото ханче по полето се влиза въ с. Лакочереви, оттукъ между два баира се стига Горно-Гѫбавци, прѣзъ лозята Чекощина—Патерица, дѣто твърдимъ, че била Лихнида, и надолу извива носа, върху който е крѣпостьта и църквицата св. Еразъмъ и върви край езерото за Струга. Този пѫть е давнашенъ, обаче билъ изоставенъ, защото мостътъ се развалилъ, а рѣката не всѣкога може да се гази. Поради това албанскитѣ кираджии се отбиватъ сега по на югъ отъ града и минаватъ прѣзъ срѣдния.

Алтанинъ-мостъ е, както казватъ, тоже старъ. Прѣзъ него се минава най-естествено, когато се дохожда отъ Рѣсенъ прѣзъ пл. Петрино. Този пѫть е доста мѫченъ, но прѣкъ. Кираджиитѣ минаватъ прѣзъ него само лѣтно врѣме и зимѣ, ако нѣма снѣгъ, и — прѣзъ Алтанинъ-мостъ — Чекощина-Патерица — Гѫбавци — Струга. Тиранцитѣ (кираджитѣ отъ албанския градъ Тиранъ) и сега държатъ сѫщия пѫть, когато минаватъ за Битоля—Солунъ (и обратно) и рѣдко се отбиватъ въ Охридъ.

---

[1]) Има двѣ села Лакочереви (споредъ мѣстния говоръ „Лакочереи"): Горно и Долно. Тукъ думата е за Долно Лакочереви.

[2]) Ханъ говори за извора Студенчища, който прилича на оня при манастира св. Наумъ. Като не се съгласява съ Малха, че тоя изворъ се намиралъ въ града, цитува подъ черта и думитѣ му, що приведохме по-горѣ.

Лакочереви е бѣлѣжито мѣсто. То привлѣкло, както видѣхме, и вниманието на Хана. Тукъ се намиратъ стари развалини. Има нѣколко вѣковни брѣстове, изподъ коренитѣ на които извира лѣковита вода. Служи се и става съборъ на св. Марина, 17 юли. По-нататъкъ посочватъ развалинитѣ на нѣкаква „латинска църква". Тя е всрѣдъ ниви. Ханъ, казахме вече, прѣдполага да било тукъ лѣтна резиденция на лихнидски богаташи. Мислимъ, че ще бѫде по-вѣроятно, ако допустнемъ, че тукъ било римско заселище[1]).

Св. Еразъмъ, единъ отъ най-раннитѣ разпространители на християнството въ Охридско, съ казва „лихнидински". Туй име му се дава отъ една славянска вечерна служба, — единствена въ старата ни книжнина на славянски за него. Паметникътъ, дѣто я намѣрихме, е миней отъ 1435 г., редакция сърбска. Въ тая служба се казва: „**М-ць юни имат дньїи л, дьнь имат час Єі. а нощь Ѳ. а дьнь стаго мѹченика Єразма лихнидиньскаго**". Прѣданието казва, че св. Еразъмъ проповѣдвалъ и кръщавалъ именно тукъ край Гѫбавци. Билъ мѫченъ въ крѣпостьта горѣ и послѣ хвърленъ оттамъ долу. На мѣстото, дѣто падналъ и издъхналъ, въ една малка пещера е построена малка черквица въ негово име[2])

Освѣнъ горното, въ сѫщия миней има службица и на св. Климентъ. Този се казва „охридски". („**вь тьжде дьнь** (27 юли) **свщенномѹченика климента ѡхрідьскаго**"). Важното е въ случая, че авторътъ, докато Еразма нарича лихнидински, св. Климента нарича охридски; значи, той прави разлика между тия два града.

Не можемъ да не обърнемъ внимание и на прѣданието, що сѫществува въ Охридъ. То гласи, че стариятъ градъ Охридъ се намирилъ между лозята Патерица и Чекощина. Тукъ и днесъ се намиратъ развалини отъ стари сгради. Нѣщо повече: тукъ е откритъ единъ старъ каналъ за вода, който водѣлъ началото си отъ съсѣднатата планина Вишо. Сигурно клонъ отъ тоя каналъ отивалъ и въ крѣпостьта горѣ[3]).

---

[1]) Алтанинъ-мостъ билъ отъ единия край тоже развален. Прадѣдо ми Наумъ обаче го закърпилъ тайно — на свои разноски, защото ималъ ниви (сега сѫ лозя) въ Чекощина. Турцитѣ негодували, защото мостътъ билъ „вакъфъ", обаче майсторитѣ казвали: „мина единъ човѣкъ за Елбасанъ — не знаемъ турчинъ ли бѣше, или християнинъ — даде ни пари и ни каза да го поправимъ *за хаиръ*". И сега кърпеното се познава.

Лакочеревци, за да дойдатъ въ града, минаватъ прѣзъ Алтанинъ-мостъ. Отъ Лакочереви до този мостъ има около 3 километра, а до града 4—5.

Прѣзъ полето и близо до Алтанинъ-мостъ се забѣлѣзва и сега слѣди отъ старъ калдаръмъ.

[2]) За тая черквица споминатъ Ханъ и Григоровичъ, но и двамата считатъ св. Еразма за съврѣменникъ на св. Седмочисленици. Ханъ пише: „върху стръмната страна на каменистия ридъ има една пещера, която е заградена съ зидъ и е обърната на черква. Тя е посветена на св. Герасима (sic!), който проповѣдвалъ тукъ като пустиникъ. Той е единъ отъ ония седемь пустиници, за които се казвя да сѫ покръстили тази земя; между тѣхъ и св. Наумъ, и св. Климентъ" (стр 123). Григоровичъ пише: „св. Николая съ иконою св. Еразма (не Горазда ли?) и Наума", стр. 120.

[3]) Вж. статията ми „Джеладинъ бей" въ Сбм. кн. XIV, стр. 725.

Титлата на охридския митрополитъ е „Πρεσπῶν καὶ Αχριδῶν“. Буквално прѣведени тия думи значатъ „на двѣтѣ Прѣспи и на двѣтѣ Охриди“, защото формитѣ Πρεσπῶν καὶ ΑΧριδῶν сж род. п. мн. число. Пита се кждѣ сж двѣ Охриди, кога двѣ Прѣспи имаме — Горна Прѣспа и Долна Прѣспа? Ако не е имало, можеше ли тая двойствена форма за Охридъ да се вмъкне въ титлата на митрополита? Не. Единиятъ Охридъ е извѣстенъ — сжществуюшиятъ и сега, другиятъ е изчезналиятъ, който се намиралъ недалечъ отъ първия и който билъ добрѣ извѣстенъ, може би и сжществувалъ още, когато се сформилувала титлата. Той е посочениятъ вече по-горѣ, т. е. старата Лихнида, съ името на която почнали да наричатъ отпослѣ и новоиздигнатия градъ надъ езерото.

За да твърдимъ това, даватъ ни поводъ и слѣднитѣ факти: св. Еразъмъ въ мосхополската гръцка служба се титулува „отъ Хермелия въ страната на Охридитѣ“: „Τῷ αὐτῷ μηνὶ ϛ. μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐράσμου τοῦ ἐν τῇ Χερμελια τῆς Αχριδῶν“. Това значи отъ (или въ) Хермелия въ страната на Охридитѣ[1]).

Ана Комина (т. I, стр. 242), като говори за Баймунда Лонгобардски, казва: ... (Баймундъ, повиканъ отъ охридянитѣ), „завзелъ скоро Охридитѣ и, като останалъ малко тамъ, понеже Ариеви пазелъ крѣпостьта, безъ успѣхъ се върналъ въ Острово.

И тъй, споредъ нашето дълбоко убѣждение, сегашниятъ Охридъ не е Лихнида. Тѣ били два съсѣдни града, далечъ единъ отъ други на часъ пжть разстояние.

Явява се въпросъ: какъ съвпаднали имената имъ, та почнали хората да ги смѣсватъ?

Когато Лихнида се славела и минавала за силна крѣпость, Охридъ билъ незначително римско заселище. На страна отъ „via Egnatia“ той не билъ популяренъ и не игралъ никаква стратегическа роля. Слѣдъ нѣколко вѣка обаче Лихнида почнала да отпада, особено когато Охридъ билъ избранъ за столица на западното българско царство. Историцитѣ отъ онова врѣме, които писвали повече по слухъ, безъ да знаятъ добрѣ географията, не могли да знаятъ, че Мокрусъ избралъ за своя столица друго мѣсто, а не самата Лихнида, която се намирала твърдѣ близо до новата столица. Особено възможно и леко било това смѣсване, ако и тия мѣста се

---

[1]) Где е градътъ или мѣстностьта Хермелия? Григоровичъ въ своя „Очеркъ уч. пут. и пр. на стр. 124 казва: „Ѣхалъ я сперва побережьемъ озера на западъ мимо селъ Хермелія, Гъбавци и черезъ рѣку Подмолье мимо с. Доляны и достигъ Струги на рѣкѣ Димѣ“. Когато той пжтувалъ, сжществувало ли е село Хермелия — не знаемъ и не вѣрваме. Старитѣ хора твърдятъ едно: стариятъ градъ Охридъ билъ тамо — край Гжбавци. Попъ Ванчо отъ Охридъ, старъ човѣкъ, твърди, възъ основа на службата, че Хермелия се казвала крѣпостьта и градътъ, що се намиралъ край нея. Охридъ не сжществувалъ въ онова врѣме; на мѣстото му имало само нѣколко манастири. — Името Хермелия не срѣщнахме нито въ хронографитѣ, нито у пжтешественицитѣ. Само Григоровичъ го спомчна като село, сигурно заблуденъ отъ водача си, който знаелъ службата на св. Еразма. Нужни сж издирвания.

казвали Охридъ или Охрида, съгласно посоченитѣ по-горѣ свидѣтелства. Въ това врѣме Лихнида или по-старата Охрида трѣбва да е запустѣла съвсѣмъ. Много отъ материалитѣ трѣбва да били прѣнесени въ новата столица и послужили за новитѣ постройки и сгради. Въ основитѣ на послѣднитѣ сигурно ще се намѣрятъ много каменни надписи, колони, статуи и пр. По такъвъ начинъ си обясняваме и надписитѣ, що намѣрилъ Ханъ, и които надписи го накарали да мисли, че Охридъ е Лихнида.

Освѣнъ това, допускаме Лихнида да се наричала по-рано отъ илирийцитѣ тъй, както се наричалъ и Охридъ. Както ще видимъ по-долу старото име на Охридъ било Лукрида. Съ това послѣдно име трѣбва да сж наричали много мѣстности; защото и днесъ още въ Гърция има двѣ мѣстности, които се наричатъ съ това име — Лукрида. Ако приемемъ това, ще можемъ лесно да си обяснимъ двойствената форма на охридскитѣ митрополити — Πρεσπῶν καὶ Αχριδῶν [1]) и онова, що говори Ана Комнина въ цитуванитѣ по-горѣ редове.

Слѣдъ всичко горѣказано, нѣма ли да излѣзе, че столицата на дасаретитѣ Сасарипа или Дасарипа се е намирала между Патерица и Чекощина подъ основитѣ на Лихнида, а наблизо тукъ и споменуваниятъ въ гръцката служба на св. Еразма гр. Хермелия?

Дохождаме до въпроса: откждѣ си добилъ името Охридъ. Народътъ казва, че императоръ Юстинианъ, кога се градѣло калето, се качилъ на върха на града, разгледалъ покрититѣ съ гора ридове наоколо, въодушевилъ се отъ хубостьта имъ и извикалъ: „охъ, ридъ! . . .“ — „Ето откждѣ си добилъ името“, ще ви каже не единъ охридчанинъ сега [2]).

Неотдавна една жена отъ Охридъ ми казваше, че нѣкога нѣкоя баба носела бреме дърва на рамо и се изкачвала по рида нагорѣ за да отиде въ града. Изморена отъ стръмнината на рида, рекла: „охъ, ридъ!“ — „И о́ттамо, казва жената, си до́бил гра́дот и̂мето“.

Това е народна етимология.

Фалмераеръ казва, че Охридъ добилъ името си отъ думата *хридъ*. Той казва: „хридъ у славянобългаритѣ значи камъкъ, скала, канара, а А и О сж прѣдставки [3]).

Ханъ се присъединява къмъ Фалмераера и казва: „отъ всички мнѣния по това име, струва ми се, да е най-вѣрно това на Фалмераера“. Като цитува горното, прибавя: „защото градътъ лежи на единъ осамотенъ, каменистъ ридъ съ два върха, за това отъ околностьта се нарича твърдѣ право Хридъ“ [4]).

---

[1]) Ако знаехме, що значи думата „Лукрида“, лесно щѣхме да се доберемъ до истината. Дали не е било нарицателно име, съ което се наричали високи канаристи мѣста съ ридове наоколо? Не едно нарицателно име е обърнато на собствено. Въ географията имаме примѣри много.

[2]) Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ, „Приносъ, къмъ българската народна етимология“, Сбм. IX, стр 579.

[3]) Albanes Element in Griechenl. II, p. 9.

[4]) Reise и пр. стр. 112 подъ черта.

Пукьвиль на стр. 49, т. III, казва: „Безъ да се забравя нейното старо име Лихнидусъ, което намираме цитувано отъ граматика Хероклесъ, който я смѣталъ за главенъ градъ, име, което Веселингъ и Полмеръ Грентеменилски поправятъ, като пишатъ Лихнидосъ, Тѣзи автори, прѣди които ще цитувамъ схолиаста на Птоломея, писалъ по-послѣ за нашествието на варваритѣ, турятъ името ѝ Ахрида. Тѣ сѫ го взели безъ съмнѣние отъ българитѣ, гръцка дума произлѣзла отъ думата Акри, споредъ гръцкия езикъ, говоримъ прѣзъ врѣмето на Юстиниана, която дума означава възвишеность, име напълно характеристично на нейното положение". Значи съвършено противното на онова що поддържа Фалмераеръ и Ханъ.

П. Р. Славейковъ се присъединява къмъ послѣднитѣ: „но по право се види да е нареченъ така по положението си около ридоветѣ (хриdоветѣ), още прѣди Мокруса и Самуила, още отъ понапрѣшнитѣ тамъ словѣнски населения, което се потвърдява и отъ други подобни названия въ българския езикъ, каквото що е селото Охридъ въ Кутловишката днесъ околия". (сп. „Св. Климентъ", год. I, кн. I, стр 26).

Споредъ сѫщия, градътъ добилъ името си отъ царь Самуила, „когото гърцитѣ прѣкарвали ужъ Охрий (зеленица) и оттамъ ужъ градътъ получилъ името си. Албанцитѣ и сега го наричатъ Орѝ, което значи зелено мѣсто, насадено съ орѣхи" (ibid. стр. 26).

На Хана казвали още въ Охридъ, че езерото (а оттамъ и градътъ) въ старо врѣме получилои мето си отъ цвѣтето Λυχνίς, обаче той не вѣрва, защото това растение не се намира никадѣ по Охридското езеро, поради това прибавя: „името на езерото да излиза отъ цвѣтето Λυχνίς нѣма никакво основание, безъ да се гледа на това, че не мога да посоча ни едно мѣсто, което да означава Λυχνίς изрично като водно растение" (стр. 103).

Стараятъ се името Ахрида, им. п. Ахрисъ, да произведатъ отъ Лихнида, Лихнисъ. Напослѣдъкъ едно подобно тълкувание дава и г. Иречекъ въ „Byzantinische Zeitschrift", XIII, 1 und. 2. 1904t въ рецензията си на книгата на Heinrich Gelzer, „Der Patriarcha, von Achrida", дѣто той пише: „Като се мисли, че славянитѣ при нахлуването си по тѣзи мѣста, заварили народъ, говорещъ по илирийски, и че наслѣдницитѣ на илирийцитѣ — албанцитѣ, именно сѣвернитѣ албанци - гегитѣ, вмѣсто звука *п* турятъ *ч*, не е да се откаже едно сходство между Лихнидосъ и Охридъ. Славянски Охридъ, м. р. както Воденъ, Плѣвенъ, Шуменъ, Сливенъ и пр. Гръцкитѣ им. п. на тѣзи названия отъ ж. р. произлизатъ отъ слав. генит. форма: Ахрида (ед ч. ἡ Ἀχρίς) отъ р. п. Охрида; тоже и визант. Триядица отъ им. п. на Срѣдецъ (Srjadec). Сѫщо тъй и формитѣ Моглена, Злѣтова, Велебужда, Равлога, Призрѣна и пр. произлизатъ отъ славянски генитивъ. Славянскиятъ им. п. и сега звучи Могленъ, Злѣтово, Велбуждъ, Разлогъ, Призрѣнъ.

Въ горнитѣ тълкувания има много нѣща вѣрни, обаче не е всичко. За да се разрѣши окончателно въпросътъ, нужни сж нови данни.

Ние допускаме съ положителность, че Охридъ добилъ името си отъ илирийското название *Лукрида*. Това име го намираме въ поменатата служба на св. Еразма.

Кой е и какъвъ е този светецъ?

Св. Еразма считаха до сега за съврѣменикъ на светитѣ Седмочисленици. Григоровичъ въ своя „Очеркъ уч. п.“ на стр. 120 казва: „св. Николая съ иконою св. Еразма (не Горазда ли?)“.

Ханъ сжщо тъй го счита за единъ отъ св. Седмочисленици: „на стръмната страна отъ каменистия хълмъ има една пещера, която е обърната на черква съ единъ само издигнатъ зидъ. Тя е посветена на св. Еразма, който е поучавалъ тукъ като пустиникъ. Той е единъ отъ ония седемь пустиници, за които се̂ казва, че сж покръстили тази земя; между тѣхъ сж и св. Наумъ, и св. Климентъ“ (ib. стр. 123).

Отъ новонайдената служба на славянски и отъ оная, що я има на гръцки въ Москополското издание се вижда, че Еразъмъ билъ единъ отъ първитѣ разпространители на християнството въ Охридско. Живѣлъ е прѣзъ царуването на римскитѣ мжчители и гонители на християнството Диоклитиана и Максимиана и пострадалъ именно тогава. Въ пѣснитѣ му се казва: „**диѡклитіане злобоу, и маѯиміане посрамивъ**“. И по долу: „**Не лъсти мене въсоуіе диѡклитіане мѫчителю**“. И по-долу: „**Диѡклитіана посрамивъ и маѯиміана мѫчителѧ**.

Диоклитианъ и Максимианъ, както се знае, царували отъ 284—305 г. и отъ 285—310 г. Тѣ сж били най-страшни гонители на християнството. Прѣзъ тѣхното кърваво царуване пострадали твърдѣ много послѣдователи на Христа-Спасителя. Значи, именно тогава живѣлъ и пострадалъ св. Еразъмъ. Пострадалъ е, защото проповѣдвалъ словото Божие на лихнидинянитѣ и ги училъ „да не отдаватъ божествена честь на камъка и на дървото, а да знаятъ Твореца на небето и земята и да избѣгнатъ вѣчния пламенъ“.

Какъвъ билъ по народность св. Еразъмъ и откждѣ билъ родомъ, не можемъ да знаемъ. Въ една отъ пѣснитѣ се казва: „**Ѧнтиѡхіе веселисе, въспитавъшиіа ѕвѣздоу незаходещоу слънца свѣта**“. Значи св. Еразъмъ се училъ въ Антиохия. Трѣбва да допустнемъ, че е билъ родомъ оттамъ и по народность гръкъ. Името му Еразъмъ — *Ερασμός* — значи желателенъ, обичливъ.

Св. Еразъмъ се подвизавалъ въ Лихнида и въ околноститѣ ѝ. Билъ смѣлъ проповѣдникъ и гонитель на езичеството. Казватъ, че еднажъ покръстилъ въ единъ день 20 хиляди жители въ Охридското езеро, дѣто е църквичката му и дѣто твърдимъ, че се намирала Лихнида. Това сигурно възбудило гнѣва на мѣстния диоклитиановъ чиновникъ, който уловилъ светия проповѣдникъ и апостолъ и го прѣдалъ на страшни мжки и насилия. Въ службата му се казва: „**страстна биіаниіа и мѫкы, бесъчисленныѥ сладостно**

въсприіємаіє". И: „**страсти и раны и болѣзныи прѣтрьпѣ**"· Най-сетнѣ мжчительтъ, ненаситенъ отъ всички ужасни мжки, заповѣдалъ да го хвърлятъ отъ крѣпостьта долу. И тъкмо тамъ, дѣто прѣдалъ ангелската си душа Богу, съзидали малка църквица за вѣченъ споменъ.

Въ службицата му се възпѣва нѣкоя гора Лукрида: „**Лѫкридо свѣтло веселися, приємша х-во незаходещеіє сльнцє; Лѫкридьскаа мѣста свѣтозарніи словесыи просвѣтивь; Лѫкридо ликьствѫи, іакоже кринь процвитаи**".

Гората Лукрида се сравнява съ гората Ливанъ: „**щтче прѣблажєнныи Єразме, ти добріими дѣлеси, іако кринь процвьль еси ливаньскаа мѣста; пѫстыніє веселисє. приємлюще незаходимѫю звѣздѫ. ливаньскаа мѣста, лѫчами просвѣщающа**".

Коя е тази гора Лукрида и кои сж тѣзи Лукридски мѣста? Не може да има никакво съмнѣние, че това сж ридоветѣ, на които е основанъ сегашниятъ Охридъ. До скоро тѣ били покрити съ гжсти гори. И сега посочватъ по кжщитѣ греди, сѣчени именно отъ Охридскитѣ гори. Между тѣхъ е цъвтѣлъ и монашескиятъ животъ. По-удобно мѣсто за калугери и отшелници не могло и да бжде. Че дѣйствително тукъ е имало манастири още отъ първитѣ вѣкове на християнството, свѣдочатъ многото сводести гробници, що се откриватъ и сега по всички баири. Тукъ е основалъ по-късно и св. Климентъ манастиръ. Слѣдоват. тукъ се подвизавалъ като архиерей и св. Еразъмъ. И че въ негово врѣме пъплели по охридскитѣ баири отшелници, свѣдочи и пѣсеньта, която казва: „**Пѫстінни гради сътворь**" — пустинитѣ, т. е. горитѣ, прѣобърна на градове.

И тъй за насъ нѣма никакво съмнѣние, че гората, дѣто е сега Охридъ, се наричала въ илирийско врѣме Лукрида. Когато дошли славянитѣ, не могли да се задоволятъ съ туй име, защото не имъ било понятно. Естествено било, да искатъ да го осмислятъ и за туй въ устата имъ се явила намѣсто Лукрида Охридъ — понятно и вразумително, а у гърцитѣ Охрида отъ родит. форма на Охридъ, а може би и по аналогия на Лихнида.

Отъ сжщото илирийско име Лукрида може да е произведена думата Лихнида. Езерото въ старо врѣме се наричало Λυχνῖτις λίμνη[1]) (lacus Lychnitis). Градътъ се казвалъ старогръцки Λυχνιδος, а латински Lychnidus. Тия имена произлизатъ отъ основата λύχνος, λυχ, lux и сж дадени на Лукрида по начинъ на старогръцката народна етимология: и гърцитѣ, като не разбирали илирийското име, искали да го осмислятъ и — много естествено — въ устата имъ намѣсто Лукрида се явило Лихнида. Възможно ли е това? Възможно е. Г-нъ П. Чилевъ, учитель отъ Соф. дър. м. гимназия и специалисть по класическа филология, обяснява по такъвъ начинъ тая замѣна: υ у старитѣ гърци се произнасялъ като *y*; *κ* получава прѣдихание и става *χ* (*κ*=*χ*),; плавната *ρ* се замѣнява съ λ; по такъвъ начинъ получаваме Λυχνιδός, дѣто личи основата λυχν, плюсъ

[1]) Дриновъ, Заселеніе балк. полуострова славянами, стр. 7: Λυχνιδία λίμνη

окончанието ος, — названието на града, а отъ това название и името на езерото — Λυχνῖτις λίμνη [1]).

Слѣдъ VI. вѣкъ дохождатъ славянитѣ. Името Лукрида, което сѫществувало още, и за тѣхъ било непонятно. Споредъ тѣхната етимология се явява Охрида, още по-лесно обяснимо: *л* отпада; *у*, което не е било чисто *у*, а срѣдно между *о* и *у* (тъй се и пише на славянски: Лоукрида), се обръща на *о*; *к* съ прѣдихание се явява като *х*, ето и чисто Охрида. Въ устата на гърцитѣ *о* се обръща на *а*. Такова обръщение имаме за примѣръ въ селото Αράχοβη въ срѣдна Гърция (Краварска область) отъ слав. Орѣхови. Окончанието на византийски езикъ е ις, а основата се схожда съ друга гръцка дума „ἄχρι".

Кога почналъ Охридъ да се нарича съ новото си име?

Първи пѫть Охридъ или по гръцки Ахрида се спомина въ титлата на охридския епископъ Гавриила. Този присѫтствувалъ на Цариградския съборъ прѣзъ 879 г.[2]). Значи прѣзъ IX. вѣкъ името било тъй популярно, че е влѣзло въ титлата на охридскитѣ епископи. Като е тъй, името на града почнало отъ по-рано да се нарича така. Знае се, че славянобългаритѣ почнаха да населяватъ тѣзи мѣста въ V. вѣкъ, а въ VI. и VII. тѣ бѣха заседнали окончателно вече. Тъй щото трѣбва да се допусне, че оттогава именно Лукрида се обърнала на Охрида, а днесъ Охридъ.

Охридъ почналъ да се издига слѣдъ падането на Лихнида. Тая почнала да се разорява сигурно слѣдъ нашествието на славянитѣ. Поради това и епископскиятъ прѣстолъ билъ прѣнесенъ въ Охридъ. Когато пъкъ този градъ билъ избранъ за столица на Западното българско царство, Лихнида се е изгубила съвсѣмъ [3]).

Охридъ се развилъ и цъфналъ особено прѣзъ царуването на Самуила. Този български царь съградилъ и крѣпостьта въ Охридъ. За да твърдимъ това, даватъ ни поводъ слѣднитѣ мисли и съображения.

Какъвъ билъ Охридъ, прѣди да бѫде избранъ за столица на българитѣ? Отначало, когато се славела Лихнида, той билъ незначително римско заселище. Това се вижда и отъ развалинитѣ подъ кѫщитѣ, що се намиратъ въ горната часть на града. Пространството е твърдѣ малко: като се почне отъ Горна-порта, край черквицата Пандоносъ и се слѣзе надолу надъ Филипчевци и Карагюлеви, надолу кѫдѣ

---

[1]) М. Димица казва: „Името на езерото е взето „отъ естественото и хубаво качество на водитѣ и отъ прозрачностьта имъ, които нѣща най-добрѣ, я характеризуватъ името; защото нѣма езеро въ цѣлия Балкански полуостровъ което да се отличава по положение, по голѣмина и по блясъка на водитѣ и произведенията, тръстиката и други „лихнидски" цвѣтя; изобилствуватъ и малки блата въ Полуострова". — Цвѣтето „λυχνις" дали не е шаварътъ, що расте въ блатата по околноститѣ на Охридъ край езерото? Въ единъ гръцки словаръ (Λεξικον της Ελληνικης γλωσσης υπο Σκαρλατου Δ. του Βυζαντιου, стр. 811), се казва, че отъ туй растение правили фитили за свѣщи. Шаварътъ, като изсъхне, може наистина да служи за фитилй. — Отъ него плетатъ и рогозки.

[2]) Вж. Голубински, „Краткiи Очеркъ и пр.", стр. 58.

[3]) И М. Димица въ поменатото по-горѣ съчинение казва: „този градъ, завоеванъ отъ българитѣ, стана столица на сѫществуващето прѣзъ цѣлия X. вѣкъ българско царство, когато взе третото име и се нарече Охридъ, съ което име се вика сега".

Маджаровци и послѣ нагорѣ до черквицата св. Димитрия до св. Климентъ и се дойде пакъ до Горна-порта. Приблизително туй малко пространство съставялъ градътъ, изложенъ на юго-изтокъ и юго-западъ. Наоколо всичко било джбови гори. Между тѣхъ нѣколко манастири и редъ скитове и постници[1]).

Когато св. Климентъ управлявалъ Дебърчанската епископия и живѣлъ и училъ въ Главеница и Бѣлица, — той дохождалъ често на поклонение въ Лукридскитѣ монастири. Ридоветѣ съ своитѣ манастири и скитове приличали на руския Киевъ. Мѣстностьта красива, а езерото пълно съ видове риба. Не могълъ да се не плѣни отъ природната хубость, отъ тишината и свѣтлостьта на синйото езеро, които настроявали особено духовно човѣка и издигали душата му къмъ Бога. Ето защо той самъ основалъ тукъ манастиръ и на старини дошелъ да намѣри покой въ него. Той се поминалъ тука на 916 г. 27. юли.

Ако градътъ е билъ заобиколенъ съ кале и се намиралъ въ тѣзи размѣри, въ които е сега, сигурно св. Климентъ нѣмало да основе тукъ своя манастиръ.

Днесъ съборната черква св. Климентъ, бивша св. Богородица, се казва *манастиръ*, защото такава си била. Тя е тоже вжтрѣ въ крѣпостьта и едва ли 30—40 метра далечъ отъ нея.

Горнитѣ факти ни даватъ поводъ да твърдимъ, че крѣпостьта била построена по-късно, а сигурно въ началото на Самуиловото царуване, когато Охридъ биде избранъ за столица. Сигурно Лихнида изгубила съвсѣмъ своето значение, а малкото ѝ жители, останали безъ защита, се прѣнесли въ новата столица и увеличили числото на охридскитѣ жители.

Охридъ, като станалъ столица на Западното българско царство, се е увеличилъ. Градътъ почналъ да се шири и стигналъ до самитѣ брѣгове на езерото. Тогава била построена и великата черква св. София, която служила за съборна. Тя била и епископална, защото въ нея се събиралъ синодътъ на Охридската архиепископия, за да избиратъ и провъзгласяватъ новитѣ архиепископи на овдовѣлия

---

[1]) Прѣди нѣколко години за постройка на новото българско училище измъкнаха грамадни четвъртити камъни отъ стара постройка за основитѣ на училището. На единъ отъ тѣхъ намѣрили слѣднитѣ три многрами Χ Ι Ѡ, наредени отвѣсно една слѣдъ друга. Г-нъ Успенски се произнесълъ, че тукъ трѣбва да било скривалище на царска хазна. — Н. Пасковъ правилъ разкопки на сжщото мѣсто въ кжщата си. Намѣрилъ нѣколко масивни бронзови козлета, свинчета, малки глинени статуйки (амурчета), глинени кандилца и сждове. Всичко това подарилъ на г. Успенски. Послѣдниятъ отнасялъ тия работи къмъ IX. в. Тия находки ни натъкватъ на друга мисъль: дали не било тука езическо капище отъ илирийско, а послѣ и гръцко врѣме? — За сжщото мѣсто Пасковъ разказва: „кждѣ насъ, както се знае по прѣдание отъ дѣдо и прѣдѣдо, имало голѣми джбове. Послѣ изсѣкли джбоветѣ и станало равнище, гдѣто играели на хоро, когато дохождали поклонници на нѣкакво манастирче надъ Маджаровци. Това игрище постепенно се обърнало на бунище. Когато го купилъ дѣдо ми и поискалъ да строи кжща, не копалъ никакви темели: имало стари зидове и върху тѣхъ издигналъ новитѣ“.

охридски архиепископски прѣстолъ[1]). — Край нея се намиратъ и дворци, които се казватъ и сега „Сараище". Споредъ прѣданието тукъ била лѣтната резиденция на царь Самуила и монетниятъ му домъ.

И тъй Охридъ не е върху старата Лихнида. Послѣдната се намирала между Охридъ и Струга надъ мѣстностьта Гжбавци и между лозята Патерица и Чекощина.

Охридъ добилъ името си отъ илирийската дума Лукрида. Допускаме тъй да се наричали и ридоветѣ на Лихнида. Отъ това име произлѣзли имената Лихнида у гърцитѣ, а Охридъ — у славянитѣ: понеже името Лукрида било непонятно и за еднитѣ, и за другитѣ, постарали се, всѣкой споредъ своята народна етимология, да го осмислятъ: гъркътъ — λυχνις, — δος, Λυχνῖτις λιμνη, което значи свѣтълъ, свѣтилникъ, свѣтло езеро, поради бистритѣ му и свѣтли, свѣтлосини води, а славянинътъ — Охридъ отъ ридове, стѣни, хълмове.

Охридъ почналъ да носи това име доста рано, прѣди да стане столица на царь Самуила. Смѣсвали го съ Лихнида поради близостьта съ послѣдната и значението ѝ, що имала попрѣди. Лихнида изчезнала, когато Охридъ се издигалъ.

Постройката на крѣпостьта станала, когато Охридъ билъ избранъ за столица, значи, прѣзъ царуването на Самуила; инакъ св. Климентъ († 27. юли 916 г.) не би построилъ своя манастиръ тука: манастири не се основаватъ въ градове и калета, а по планини и отдалечени мѣста.

София, 1904 г.

Е. Спространовъ.

---

1) Вж. Изв. Р. Археол. Инст. въ Константинополѣ, IV, в. 1, стр. 87.

Петдесеть годишнината

отъ руско-турската война въ 1854 г. нарѣчена и Кримска.

Възпоминания по обсадата на гр. Силистра.

Изъ моитѣ лични наблюдения.

Пише **Ил. Р. Блъсковъ.**

Продъл. отъ кн III.

---

4 май 1854.

Днесъ руситѣ откриха огънь отъ всичкитѣ отсрѣщни крайбрѣжни укрѣпления. Но тоя день се откриха и нови огньове изъ дунавскитѣ острови отъ кждѣ изтокъ; тѣ биеха укрѣпленията по височинитѣ. Отъ какви укрѣпления изъ островитѣ излизаха тия огньове, не се виждаше; избухне черъ димъ изъ гжстозеленитѣ върбалаци, пропищи гюлле и фучешкомъ отива право или къмъ *Арапъ табие*, или *Меджидие табие*. Бомбардирането въ тоя день бѣ много усилено. И турцитѣ откриха огънь, нъ тѣ я объркаха къмъ коя страна по-прѣди да гърмятъ, и кое укрѣпление да биятъ. А островитѣ тѣ биеха слѣпишката.

Въ сжщия тоя день, всрѣдъ страшнитѣ топовни гърмежи, рускитѣ войски сполучватъ да прѣминатъ Дунава два часа долу подъ Силистра, близо до селото нарѣчено *Островъ*. Веднага и мостоветѣ бидоха поставени. Зачуха се издълбоко топовни гърмежи и отъ тая страна кждѣ моста. Голѣма руска сила бързо, бързо настжпваше въ нашата земя. Турцитѣ още повече я объркаха Турската пѣхота и конница, която се намѣрваше по полето, тичешката се прибра въ укрѣпленията и въ града.

На 5 и 6 май рускитѣ войски сѐ идеха и прѣидваха отъ кждѣ Влашко и настжпваха отъ изтокъ кждѣ града Силистра. За лагеръ бѣ избрано широкото поле до българското село Алмалии далечъ отъ града 4—5 километра. Въ разстояние на два дни, това широко поле се покри съ руски шатри, посрѣдъ които се развѣваше гордо руското побѣдоносно знаме — двуглавиятъ орелъ. Каква радость за българското селско население, което сега гледаше помежду си руското воинство! Това що сж приказвали нашитѣ бащи и дѣди за Дядо Ивана, това което ни се е струвало като приказка, като сънь, това сега бѣше изпълнено прѣдъ нашитѣ очи. Голѣма честь бѣ за всѣки българинъ да се види съ нѣкой руски офицеринъ, да се прѣкръсти срѣщу него, знакъ че е неговъ во Христе братъ, да си го любезно потупка по плещитѣ и издълбоко да си въздъхне и

рече: „Ахъ, здравствуй братушко“! То радости! радости! до небеса! И тая си радость нашия българинъ изказваше не само вънкашно, не само на думи, но и на дѣло, до колкото му допускаха силитѣ, За признателнитѣ услуги, за готовностьта да помогнатъ нашитѣ тогавашни хора съ драгость на своитѣ прѣвожделени гости и спасители, азъ ще оставя да говорятъ самитѣ руси*).

„ . . . Покойниятъ Генералъ-Лейтенантъ П. К. Менковъ, който е участвувалъ при обсадата на Силистра, г. 1854, ето какви похвалби отдава на тогавашнитѣ българи-селяни, въ своитѣ многознаменити прѣдсмъртни записки: „ . . . жителитѣ отъ околноститѣ на България бѣха намъ съвършено прѣдани и се стараяха да докажатъ на едновѣрцитѣ си —руситѣ, своето безпрѣдѣлно усърдие: извѣстяваха ни за всичкитѣ движения на турскитѣ войски, доставяха въ нашия лагеръ съ най-износни цѣни сѣно, зеленчукъ, хлѣбъ, овци, домашни птици, млѣко и яйца, По желанието на мнозина отъ тѣхъ раздаваха имъ се патрони, кремъкови пушки, тежки пищови и саби отъ запаса, изпратенъ до армията нарочно за волентиритѣ . . .“

Радостьта, обаче, на българското население отъ селата около Силистра не бѣ обща. Руситѣ поставиха своята кордонна стража помежду селата Алмалии и Калипетра и тамъ си останаха*). И додѣто тия села съвпадающи въ руския районъ, се радваха на едно райско блаженство, другитѣ села на западъ, които ги дѣлеше половина часъ разстояние отъ руситѣ, тия села въ огънь гореха. За мое нещастие азъ се паднахъ въ турската страна, въ село Калипетрово, дѣто бѣха родителитѣ ми, и дѣто наскоро бѣхъ избѣгалъ изъ гр. Силистра отъ страха на бомбардирането му. Ката день ставаха сражения на полето между рускитѣ и турски войски. Турцитѣ, особено башибозуцитѣ, винаги я ударяха на бѣгъ. За своитѣ несполуки, за своитѣ убити, за своята умраза къмъ московцитѣ, тѣ си отмъщаваха на беззащитното българско население.

И турцитѣ имаха свой кордонъ, или стража успоредно съ руската, нъ тя бѣ само за денѣ, а нощѣ отъ страхъ тя се прибираше въ близкитѣ укрѣпления. Това бѣ сгоденъ случай за мнозина млади, сърчени българи свободно, по срѣдъ нощната тъмнина, да прѣминаватъ въ руския лагеръ.

18 май 1854.

Въ тоя день се прѣнесе тайно отъ руския главенъ щабъ едно писмо нарѣчено *прокламация*. То бѣ отпечатано въ много екземпляри, съ черковни букви на хубава дебела хартия. Бързо, бързо то се разпръсна по околнитѣ подъ турско села и въ наше село. Това писмо доде да разпали сърдцата не само на стари и млади, нъ и на маловъзрастнитѣ, какъвто бѣхъ и азъ. Това писмо е достопамятно. То е днесъ рѣдкость, или почти у никого не сѫществува.

---

*) Изъ *Сборникътъ на народни умотворения* Издание на Министерството на Н. Просвѣщение, кн. XIV, год. 1897, *книжовенъ отдѣлъ*, стр 42.

*) По това и рускитѣ описатели на тая война наричатъ обсадата на Силистра полу-обсада.

Запазилъ съмъ го въ прѣписъ, като съмъ го кжталъ като една светиня. Прѣдавамъ го на потомството буквално, за вѣченъ споменъ отъ тѣхъ врѣмена.

„Къмто нашитѣ едновѣрни братія, които живѣятъ по турскитѣ страни.

Споредъ волята на Господаря Императора Всеросійскаго, азъ встжпихъ съ Неговото побѣдоносно и Христолюбиво воинство въ странитѣ, гдѣто вие живѣете, не като непріятель, за да ви завладѣемъ, нъ съ кръстътъ въ ржцѣтѣ, съ свѣтото знаме на Богоугодната цѣль за която се повдигнахме на подвигъ. Тая единствена цѣль на моя възлюбленъ и всемилостивъ Господарь е да защити Христовата църква, да запази васъ, нейнитѣ православни чеда, що сте потжпкани отъ свирѣпитѣ врагове.

Руската кръвь до сега не веднажъ се е проливала за васъ и съ Божіето благословеніе напраздно не се е проливала. Съ тъзи кръвь сж напоени правдинитѣ на множина ваши еднокръвни братія, на които живота не е стесненъ като вашія. Дошло е врѣме. щото и віе другитѣ Христіяни, да придобиете вашитѣ правдини, но не само съ слово, нъ и съ дѣло.

Братія! во името Христово, който воскръсналъ*) да избави человѣцитѣ, елате да ся съединимъ въ общія подвигъ за вѣрата и за вашитѣ правдини! Свята е нашата цѣль! Богъ е съ насъ и той намъ помага“.

подписъ:

Генералъ Фелдмаршалъ, Князь Варшавскій,
*Графъ ПаскевичъЕриванскій**).

Една отъ голѣмитѣ добрини на тая прокламация бѣ, че селото Калипетрово можа да види срѣдъ себе си руското воинство да му се порадва поне два часа. Историята на това достопамятно за селото

*) Писмото дата нѣмаше. По думитѣ *во името Христово, който в въскръсналъ*. се разбираше, че то е печатано и разпратено веднага слѣдъ въскресение Христово — Великъ-день, слѣдъ който день го четохме.

Въ „Сборника за народни умотворения“, издание на Министерството на Народното Просвѣщение, книга XIV, год. 1897. въ книжовния му отдѣлъ на страница 42, е отпечатана сжщата прокламация, прѣведена отъ руски слѣдъ която се срѣщатъ тия думи на Г-на Уста-Генчова: *Зайочковский* (руски писатель) пише, че рускиятъ прѣводъ (на прокламацията) билъ малко много извѣстенъ, а за бълтарския й прѣводъ, до колкото той знае, не се е явявалъ до сега въ печата. По това Г-нъ *Уста Генчовъ* подтвърдява въ рѣчения сборникъ тая неизвѣстность на спомѣнатата прокламация за днешния български свѣтъ, като говори: „И наистина Зайочковский има право. Ако не бѣха излѣзли запискитѣ на покойния генералъ-лейтенантъ П. К. Менковъ по тоя документъ — прокламацията може би, щѣше да остане неизвѣстна за насъ българитѣ“ Но това не е вѣрно Сжщата тая прокламация съмъ я отпечатилъ още прѣзъ г. 1882 наскоро слѣдъ освобождението ни (защото такива документи по-рано да се отпечататъ това бѣ и немислимо), въ моитѣ *редъ книжки за народа*: третя книжка „Зюмбюлъ цвѣте“, стр. 18.

събитие заслужва да се опише, както по своята извънредна радостотворность, така и по своята трогателность.

Село Калипетра бѣ сѣверното крило на бойното поле. Укрѣплението *Меджидие* бѣ близо до селото на 2 километра разстояние. Калипетровци бѣха изложени беззащитно и на турскитѣ звѣрства и подъ огньоветѣ на турскитѣ топове отъ укрѣплението Меджидие.

Прокламацията се разпрѣсна и въ това село; тя летеше отъ ржцѣ въ ржцѣ. Грамотни ученици я четеха съ възторгъ на родителитѣ си. Тя подаваше и разнасяше радость и утѣшения. Въ лицето на прокламацията, като да гледахме своитѣ близки освободители прѣдъ себе си; сгънахме я. Никой не смѣеше нощѣ да се затвори и спи въ кжщата си. Високитѣ буренаци, гжститѣ близо до селото лозя, високитѣ дървета, бѣха прибѣжище на мало и голѣмо.

Най-сетнѣ, Калипетровци въ едно тайно засѣдание отъ по-първи стари хора изъ всѣка махала се съгласиха да изпратятъ въ руския лагеръ свои хора съ писмо до генерала да просятъ защита. Това писмо е прѣписано отъ мене и копие запазено въ автобиграфията ми. Обнародвамъ го съ цѣль, — първо, да се види грамотностьта на тогавашнитѣ наши селски учители*) и второ да се знае до колко тогавашнитѣ наши селени сж били съгласни. Разбира се, нуждата ги е карала да бждатъ съгласни, нъ важното е, че това писмо си остана голѣма тайна и слѣдъ оттеглюването на руситѣ отъ Силистра, иначе ако би се узнало отъ послѣ отъ турцитѣ, то най-напрѣдъ би отхвъркнала главата на редактора му и и сетнѣ на всичкитѣ *долуподписани*

Писмото прѣдавамъ съ сжщото тогавашно правописание. Това писмо се изпрати на 18 май 1854 год.

„Ваше Высокоблагородіе

Г-нъ Г-нъ Генерале!

Споредъ вашето окржжно писмо, къмъ нашитѣ единородци братіа Българе, уверихме сж съ кое намярение востжпихте въ нашето отечество и познаваме войстина колко сте сж смилили за нашій беденъ народъ кой свирепо сж е потжпкалъ отъ беснитѣ и нечестивитѣ врагове Отомани! затова като много утеснъжеми и твърдо свързани днесъ като не можемъ да оставимъ а да дойдемъ сами (ако и да желаемъ денонощно) пріемаме дерзость мы долоподписанитѣ старяішини и жителе на обществото Калипетра да ви явимъ писмено, какъ сж нахождали въ превеликъ страхъ и треперяніе защото отъ день на день се умножаватъ нашитѣ притесненія щото бѣдствуваме да загинемъ наедно съ нашитѣ неповини чада! Зато молимъ покорно и припадаме на ваше Високоблагородіе да бихте благоизволиле да покажете и намъ едно срѣдство, чрѣзъ което да сж избавиме мы и нашите дечица кои гръмогласно пищятъ и бягатъ около селото, едно да се избавятъ отъ нечестивите погане,

---

*) Писмото бѣще написано и съчинено отъ покония ми баща Р. И. Блъсковъ нарѣченъ тогава даскалъ Рашку селски учитель въ с. Калипетрово.

и други да сж качуватъ по най-високитѣ места, за да видятъ отъ где ще сж появи вашето Христолюбиво и Храбро воинство, да ги защити отъ надлежащата беда, но като неможатъ да видятъ отъ нійдѣ нищо завращатъ се отчаяни, и съ горчиви сълзи, и сж скриватъ у скотските стай, отъ гдето не можатъ да излезатъ и да се покажатъ на вжнъ! Прочіе отъ такавато беда и рана не ожидаватъ друга помощь и исцеленіе освенъ отъ Бога и вашата милость и человѣлюбие. Тѣзи вы писуваме и надѣвамъ ся че като разумеете нашето бедно състояніе скоричко ще простряте и камъ насъ, вашата милостива помощъ. И така оставаме Благонадеждни.

Вашему високоблагородію.

(Подписи): Покорнити жители"

28 май 1854.

Слѣдъ десеть дни отъ изпращането на горньото писмо на 28 май, още отъ сутреньта се зачуха топовни гормежи, като изъ подъ земята. Кждѣ обѣдъ се издаде една мъгла отъ прахъ отъ кждѣ руския станъ. Като никога воловари, говедари, телчари, овчари, тичешкомъ караха, добитъка отъ полето въ селото. Селенитѣ се изпоплашиха. Срѣдъ пладня добитъка да се кара въ село, това не е чиста работа. Че и самия добитъкъ усилваше тревогата: волове вирнали глави, грозно мучатъ, овци жално блѣятъ, коне цвилятъ, телци реватъ, въ григждовитѣ си не се прибиратъ.

— Що е, що е? попитахме говедаритѣ. „Страхотия! Страхотия! викаха тѣ като плахо поглеждаха кадѣ рлтлината. Единъ гжстъ облакъ отъ прахъ и димъ се издаде отъ кждѣруситѣ, полето се изпълни отъ башибозуци, кой на конь, кой подъ конь, бѣгатъ и идатъ кждѣ наше село". Едвамъ що това се говореше, надъ селото изтрѣщяха нѣколко топовни гърмежи; Нѣколко гюллета паднаха срѣдъ селото.

Изведнажъ върволица отъ руска артилерия прогърмя надъ сѣверното бърдо на селото, и съ една удивителна бързина се опълчи срѣщу *Меджидие табия.* А кога се обърнахме кждѣ южната страна на селото, Боже мой! какво великолѣпно зрѣлище! Прѣзъ прѣломитѣ на южното бърдо на селото се спуска и редомъ въ строй иди руска пѣхота. На главитѣ имъ ковани свѣтли каскети, на рамената имъ чисти свѣтли пушки на които остритѣ щръкнали надъ главитѣ имъ щикове се люлятъ като златни класове на озрѣла нива. Почти цѣло село се натрупа около своитѣ въжделени гости. Войската накръстоса пушкитѣ си и се прѣдаде на почивка. Всѣки отъ селянитѣ се надпрѣварваше да укажи свойта чрѣзвичайна радость и благодарrость. Устата бѣха сключени, язикътъ не говореше, говореха само веселитѣ погледи. И запринесоха, кой каквото имаше: сирене, млѣко, хлѣбъ, соль, ракия, за да угостятъ своитѣ скжпи гости. По заможнитѣ селяни изтърколиха пълни бъчви съ вино — „пийте братушка за здрави"! викаха тѣ на войницитѣ и войницитѣ всичко приемаха съ благодарность.

На скоро тая небивала радость се обърна на горчива скърбь! Военачалникътъ даде извѣстие на селянитѣ, че руската войска е дошла по поводъ на прошението на селенитѣ за малко врѣме, само да даде възможность на тия, които искатъ да се прѣселятъ въ с. Алмалии. Слѣдъ два часа войската ще си иди назадъ.

Това извѣстие разтрепера цѣлото село. Радостнитѣ сълзи се обърнаха на истински — плачовни. Да заминатъ руситѣ, да додатъ пакъ турцитѣ, да се научатъ какъ селенитѣ сж ги посрѣщнали, то отъ селото хаиръ бива ли? Разпиляха се всѣки у дома си. Кой какво да прави, не знае. Мжже запрѣгаха колата си, жени захвъргаха на тѣхъ дѣ какво имъ се попадне, нъ какво ти приготовление за прѣселение можеше да стане въ толкова едно кратко врѣме? И станаха на кракъ разумни старци — Бе, чакайте! бе стойте долу! извикаха тѣ, ние сами ще ударимъ селото си на огънь, малко да се мръднемъ отъ тукъ, всичко ще турцитѣ на прахъ и пепель да направятъ; тукъ ни е имането и тукъ ще мремъ. Почакайте, ние ще идемъ да поговоримъ съ Генералино. И отидоха. Какво сж говорили, какво сж гласили, незнаемъ. Завърнаха се. — Нѣма никой да се мръдне отъ мѣстото си, провъзгласиха тѣ; руситѣ утрѣ пакъ сж тука. И духоветѣ се поуталожиха.

Слѣдъ 2 часа рускитѣ войски се задигнаха и си отидоха. Млади момци, момчета, между които и азъ, тръгнахме слѣдъ войницитѣ, и ето ни слѣдъ единъ часъ въ руския станъ. О, какво величествено зрѣлище се прѣдставя прѣдъ нашитѣ очи! Всрѣдъ едно широко поле, обкржжено отъ пролѣтнитѣ природни красоти, хиляди разновидни и разнообразни шатри. надъ които гордо се развяватъ побѣдоносни руски знамена, а помежду — множество млади руски войници смѣло се разхождатъ, като да сж у тѣхъ си.

Но на 12-и юний се разнесе като мълния тревоженъ слухъ по всичкитѣ занети отъ руситѣ български села, отъ Мачинъ до Силистренско, че рускитѣ войски ще си отиватъ, ще напуснатъ България! Силнитѣ западни държави, враждебни на Русия, движими отъ користолюбие, като искаха запазванието на Турция, бѣха се повдигнали въ нейна защита съ своитѣ съюзни войски; тѣ бѣха вече нападнали по море — гр. Севастополъ крайморски руски градъ. И Русия трѣбваше да напустне чуждото, и да иди да запази своето.

И раздвижи се силистренската обсадна войска, свиха се разперенитѣ великолѣпни генералски шатри, заприбираха се малкитѣ войнишки палатки, потеглиха тежки топове, дигна се прахъ до небеса, потеглиха голѣми коля съ военни припаси. И въ два дни цѣлото силистренско поле, което изглеждаше на единъ новостроенъ многолюденъ градъ, скоро се разчисти и запустя!

Българското селско население около града Силистра, я обърка. Страхътъ, че турцитѣ слѣдъ заминванието на руската войска, ще ударятъ на сѣчь и огънь всички села, които сж давали хлѣбъ на московеца, усилваше тревогата. Разплакаха се дѣца, заредиха се майки, мжжетѣ се въртяха около себе си смаяни безъ да знаятъ какво да правятъ. А руситѣ почти сж на прибиране. Страхътъ надви

на всичко. Запрѣгаха се кола, всѣки хвъргаше на колата си това, що му би най потрѣбно или най скжпо. Но кое по прѣди да зематъ съ себе си, и кое да оставятъ? Сичко е потрѣбно, сичко е мило, сичко е спечелено съ кървавъ потъ. Станаха пакъ на крака умни старци.

— Бе, стойте долу, бе не се мърдайте, това не е умна работа. Ние сме стари, ние помнимъ Юсеинъ паша Сефери (врѣмето на Дибича Забалкански година 1829) и тогива стана такава бъркотия; тия които се прѣселиха отъ страхъ въ Русия, чаръ-чуръ станаха, а които си останаха, отъ сетнѣ съ пръсть ги показваха. Турцитѣ не ще ни направатъ нищо. Ние сме и тѣмъ трѣботни. Ние ще имъ се разправимъ. Че сме давали хлѣбъ на руситѣ, какво отъ това? Срѣщо силата стои ли сж? Като искатъ, и на тѣхъ ще даваме, както сме имъ давали толкова години. Мнозина послушаха тия старчески наставления и се установиха. Нъ не тъй постжпа и Добруджанското население. Цѣли села се бѣха покъртили на изселване. Азъ бѣхъ на послѣдния руски мостъ на Дунава. Въ три дни прѣминаха прѣзъ моста до 8500 коля българи селяни прѣселенци. Каква жална картина! нахвъргали на една кола, каквото завърнали, а една кола какво ще побере? Подиръ сѣка кола прѣвързана крава съ теленце, на около дѣца почернели, погрознели, до колята мжже, жени, обвисили вратъ, кждѣ отиватъ, какво и тамъ ще ги сполети, сами не знаятъ. Едно само ги тѣшеше, че бѣгатъ отъ турцитѣ.

Повечето отъ руската войска бѣ вече прѣминала по моста въ Ромжния. Останали бѣха само нѣколко отряда конници съ 6 топа надъ височината на дунавския брѣгъ.

14 юлий 1854.

На 14 юлий сутриньта ненадѣйно се появи силна турска войска срѣщу височината дѣто бѣ руския послѣденъ отрядъ. Захвана се прѣстрѣлка съ пушки, а по послѣ захвърляха и топове. Тая малка руска войска, не можеше да противостои на силнитѣ огньове на турцитѣ, които бѣха дошле да прогонятъ московеца. Руситѣ отстжпваха. Тѣ се спрѣха на близо до моста; зеха отбранително положение, на вѣрно да дадатъ врѣме на прѣселницитѣ, отъ които се чернѣеше отсамния брѣгъ. Нъ керванитѣ на бѣжанцитѣ се край нѣмаха. Турцитѣ смѣло настжпваха. Бѣда бѣше да не прѣвзематъ и моста. Минутата бѣ критическа. Изведнажъ избухна буенъ огънь на края на моста, който се придържаше у турския брѣгъ. Залянъ прѣдварително съ катранъ отъ прѣдосторожнитѣ руси, той силно заплюща, затреща; черъ димъ се дигна до небеса. Силни топовни гърмежи се издадоха изъ рускитѣ военни кораби и параходи връхъ турската армия. И до дѣто турцитѣ да се уборавятъ, рускитѣ войски откопчиха отъ веригитѣ срѣдината на моста и, на части, на части, съ нѣколко войника отгорѣ, пуснаха ги по течението на Дунава, и отидоха бързо на долу та се невидѣха.

А цѣли кервани български бѣжанци останаха на турска територия. Ние ги гледахме какъ обратно се връщаха и бѣгаха съ колята си на долу къмъ ближната гора, която бѣ на единъ часъ разстояние отъ разваления вече мостъ. А колко сѫ човѣколюбиви и милозливируситѣ! При всичко че военнитѣ имъ кораби въ Дунава да бѣха изложени въ голѣма опасность, нъ тѣ пакъ слѣдваха да се опиратъ на турската сила, която бѣ почти надъ главитѣ имъ. А съ това тѣ се мѫчеха, не да разбиятъ турския отрядъ, което бѣ вече безполезно, нъ да ги задържатъ на едно мѣсто да се спечели врѣме и да не имъ се даде възможностьта да вървятъ надолу къмъ бѣжанцитѣ. А въ това врѣме се изпратиха нѣколко частни кораби (въ които бѣхъ и азъ) на долу къмъ гората за да можаше да се спасятъ поне само бѣжанцитѣ, безъ товаритѣ имъ, които ако ги пристигняха турцитѣ въ яростьта и злобата си, биха ги изклали съ женитѣ и дѣцата имъ. И отидохме. Гората бѣ пълна съ натоварени коля и добитъкъ, нъ жива човѣшка душа нѣмаше. Всички бѣха избѣгали.

И тъй, деньтъ 14 юлий 1854 бѣ послѣдния день въ който руската освободителна войска си отдръпна крака отъ нашето отечество И оттеглиха се отъ насъ прѣвожделенитѣ наши гости, отидоха си отчаяни, тия които за малко врѣме бѣха вкусили сладостьта на свободата И пропаднаха като въ дънъ земя всичкитѣ наши благи надежди за едно славно бѫдѫще! И подви пакъ българина вратъ подъ тежкия хомотъ на ново още по тежко робство — подъ игото на Турчина.

D. M. Brancoff. *La Macédoine et sa population chrétienne.* **Avec deux cartes ethnographiques. Paris Librairie Plon. p. 270. 1905.**

[Рефератъ].

По разясняването на Македонския въпросъ прѣзъ послѣднитѣ години се създаде цѣла литература. Въ послѣднитѣ двѣ книжки на „*Славянски гласъ*“ запознахме читателитѣ съ съдържанието на два капитални труда изъ тази литература. Сега ще се помѫчимъ да изложиме въ кѫсо мислитѣ на Г. Бранкова изложени въ неговото доста обемисто съчинение прѣпълнено съ статистическитѣ данни по населението и училищата на християнското население въ Македония, разпрѣделени по вилаети, санджаци и народности.

Въ общи черти съдържанието на това съчинение е слѣдното:

Първа часть.

Земя.

Втора чатть.

Народонаселение.

Третя часть.

Училища.

Четвърта часть.

Статистически таблици за християнското народонаселение и училища въ Македония.

Статистика на християнското население и на училищата въ Македония (Географическа).

Обща статистика на 46 кази отъ географич. Македония, разпрѣдѣлени по вилаети.

Статистика на християнското народонаселение и училища въ Македония отъ гръцко гледище.

Сравнителна таблица на даннитѣ отъ разни източници върху цѣлото население въ Македония.

Отъ начало въ глава I „Географически бѣлѣжки“ авторътъ дава слѣднитѣ граници на Македония споредъ V. Berard:

„Македония е плоската страна която се намѣрва, между Балкана и „Пиндъ [1])
Нейната точна граница на сѣверъ е единъ планински полумѣсецъ, на който роговетѣ се опиратъ единътъ, на изтокъ, о морето, другиятъ, на западъ, о планинската верига Пиндъ. Пиндъ, който е отдѣленъ отъ черногорскитѣ и албанскитѣ алпи, достига на югъ до Олимпъ, съставлява западната граница. Южната граница състои отъ двѣ части, които ясно се различаватъ: едната е морето, другата е образувана отъ Олимпъ. Тази е прѣдметъ на живи спорове. Но тѣзи оспорявания не издържатъ критика. Точната граница е опрѣдѣлена отъ планината Грамосъ и долината на р. Бистрица (Инджe-Карасу) чакъ до вливанието ѝ въ Солунския заливъ.

Тъй че Македония е заобиколена отъ Тракия, България, Сърбия, Стара Сърбия, Албания, Епиръ и Тесалия.

За подкрѣпа на този възгледъ авторътъ прибавя свидѣтелствуванието на географитѣ: Pouqueville, Cousinery, Ami-Boué, Crousse, отъ съчиненията на които прави съотвѣтни извадки.

Въ глава II „Администативно дѣление" авторътъ изтъква очебиещия фактъ, че при това дѣление не се е държало смѣтка за географическото положение и че турското правителство е гонело строго опрѣделена цѣль. То се надѣвало съ това дѣление да изтрие дори споменитѣ отъ националната история на покоренитѣ християнски населения; да може въ всѣки вилаетъ да подкрѣпи мюсюлманския елементъ и да осигури въ прѣдѣлитѣ на възможностьта надмощието му надъ християнскитѣ елементи; да разпокъса най компактниятъ и най жизнеспособниятъ отъ тѣзи елементи; да може въ всѣки вилаетъ да се обединятъ враждебнитѣ националисти. Благодарение на присъединяванието на нѣкои кази отъ една провинция къмъ друга провинция, турската политика изобщо сполучи да достигне това научно раздробление

Споредъ това раздробление се получава слѣдната картина:

Отъ 25 кази на Солунския вилаетъ 24 кази сѫ наистина македонски, а едната — Катерина е взета отъ Тесалия.

Отъ 24 кази на Битолския вилаетъ само 11 кази сѫ чисто македонски, а останалитѣ 11 кази сѫ взети било изцѣло, било отъ части отъ съсѣднитѣ географически провинции, а именно слѣднитѣ 6: Дебрей-Зиръ, Колония, Елбасанъ, Грамошъ, Пеклинъ и Матъ сѫ изцѣло Албански; слѣднитѣ 3: Селфидже, Гребена и Еласона — принадлежатъ къмъ Тесалия, а казата Корча се намѣрва между Македония и Епиръ, а Населичъ между Албания и Македония.

Скопскиятъ вилаетъ състои отъ 30 кази. Той по политически причини е най много раздробенъ. Този вилаетъ е съставенъ отъ 6 санджака, отъ които трита: Ташлидже, Сеница, Ипекъ изцѣло принадлежатъ къмъ Стара-Сърбия, а тритѣ други санджака: Скопие, Прищина, и Призренъ отчасти принадлежатъ къмъ Македония, отчасти къмъ Стара-Сърбия.

---

[1]) *Victor Berard.* **Conférence sur la Macédoine faite 15 mars 1905; a l' ecole russe des Sciences sociales.**

9-отъ 10-тѣхъ кази на Скопския санджакъ, а именно Скопие, Щипъ, Кочани, Пехчево, Кратово, Куманово, Радовищте, Велесъ сж чисто македонски, и само казата Орхание се намѣрва оттатъкъ Шаръ.

Напротивъ една отъ казитѣ на Призренския санджакъ, а именно Калканделенъ, се намѣрва въ Македония, а останалитѣ двѣ Призренъ и Люма -- оттатъкъ Шаръ планина въ Стара-Сърбия и Албания. Най послѣ Прищинския санджакъ състой отъ 5 кази взети отъ Стара-Сърбия и само една каза взета отъ Македония, а именно казата Прешово.

Това административно дѣлене извършено слѣдъ берлинския договоръ е много характеристично. Отъ него се вижда, че отъ всички турски провинции най немилостиво е била разпокъсана Македония. Части отъ нея влѣзватъ и въ трита вилаета.

Въ третята глава се излага гледището на гърцитѣ, кои сж границитѣ на Македония. Споредъ това гръцко гледище Македония обгръща само вилаетитѣ, Солунски и Битолски и че състои само отъ 40 кази. За тази цѣль гърцитѣ вэематъ кази отъ Епиръ, Тесалия и даже Одринско, присъединяватъ ги къмъ Македония, разбирана само отъ Солунския и Битолския вилаети, само да може да се получи по голѣмъ брой гърци въ Макегония. Авторътъ опровергава гледището на гърцитѣ съ мнѣнията на най бѣлѣжититѣ географи, авторитети по тази метерия.

Втора часть.

Въ Глава I сж дадени статистически данни за разпрѣдѣлението на християнското население на Македония по раси по вилаети и санджаци.

Отъ тѣзи таблици се вижда, че върху територията на Македония живѣятъ 5 народа: българи гърци куцовласи и албанци (арнаути) и турци.

По число тѣ се раздѣлятъ така:

1. Българи 1,172,136.
2. Турци 840,433.
3. Гърци 190,047.
4. Куцовласи 63,895.
5. Албанци христ. 12,006.

Отъ което се вижда, че българитѣ сж болшинство въ Македония. Тѣ сж 6·2 пжти по вече отъ гърцитѣ, 18·2 пжти по вече отъ куцовласитѣ и 93 пжти по вече отъ албанцитѣ и 4·5 пжти по вече отъ тѣзи три народности взети наедно.

„Българитѣ населяватъ като компактна маса, безъ примѣсъ на други християнски народи, сѣверна и централна Македония. На юго-западъ и въ голѣма часть отъ южната часть тѣ все още сж прѣобладаващия елементъ. Гърци, куцовласи и албанци се срѣщатъ само тукъ тамъ, но изобщо одавени отъ българското население.

Гърци въ компактна маса се срѣщатъ само въ най-южната часть на Македония — край брѣга на Егейското море. Размѣсени

съ значително число българи, албанци и куцовласи, тѣ все още се намѣрватъ въ юго-западната крайнина на Македония — по течението на р. Бистрица.

Етническата физиономия на Македония е била опрѣдѣлена още прѣзъ първата половина на миналото столѣтие благодарение на трудоветѣ и пжтуванията на голѣмо число учени, археолози, географи, етнографи др. Тѣхнитѣ изучвания направени въ едно врѣме, когато и дума нѣмаше за съперничество между народноститѣ населяващи Македония, иматъ единъ чисто наученъ характеръ.

Слѣдъ това авторътъ прави извадки отъ съчинението на: **Pouqueville, Ami-Boué, Cyprien-Robert, Lejean. Ubicini, V. Grigorovitch, M. C. Irecek, A. Sinvet, V. Teploff, Crousse. A. T. Rittich, Arthur I. Evans, Emile de Laveley.** съ които се подтвърдява, че Македония въ нейинитѣ географически граници е населена съ прѣобладаващъ елементъ български. Слѣдъ това авторътъ привежда, че до сжщото заключение сж дошли и ученитѣ: **Hahn, Griesebach, Heuschlig, Mackenzie et Arbey, Roborts, Paterman, D-r Muller, Dumont,** Флорински, Голубински, Обручевъ, Макушевъ, Будиловичъ. **Stein, Kolb,** Сырку, **Bouch** и най новитѣ **Weigand,** Милюковъ, **Berard, Max Choublier,** Башмаковъ и др.

Заключенията на всички тѣзи учени бидоха санкционирани отъ *Цариградската конферекцня въ 1876 година.* Българскати физиономия на Македония биде подтвърдена отъ протокола № 1 на тази конференция. Този протоколъ изброява единъ по единъ санджацитѣ и казитѣ населени отъ българи. Този протоколъ на конференцията тука нѣма да го привеждама (гледай текста му „Славянски Гласъ" год. III книжка III стр.116). Слѣдъ това авторътъ прави извадки отъ рѣчитѣ на графъ Корти и Лордъ Салисбури, казани въ засѣданието на Цариградската конференция съ които се подтвърждава факта, че въ границитѣ на новосъзданитѣ двѣ български провинции не влѣзва цѣлия български елементъ. Слѣдъ това Г. **Brancoff** прави извлечение отъ рѣчьта на Лордъ Салисбури, защо Англия иска съкращаване на границитѣ на България опрѣдѣлени отъ С. Стефанския договоръ.

Въ своя *Commentaire du traitè de Berlin* г. **Brunswick** подчъртава слѣднитѣ думи: „България вече не заема онова пространство, което й бѣше опрѣдѣлилъ С. Стефанския договоръ; съображения отъ чисто *стратегически и политически* характеръ накараха конгреса да стѣсни нейнитѣ граници отъ къмъ югъ и западъ, и да остави извънъ нейната власть една значителна часть отъ нейнитѣ сънародци".

Интерпелиранъ въ Райхстага върху събитията на Балканския Полуостровъ князь Бисмаркъ направилъ една декларация, отъ която извличаме само слѣдньото:

„Етнографическото положение на България, както азъ го познавамъ отъ автентиченъ източникъ, и както това се вижда отъ най добрата карта, която азъ зная, именно картата на Kiepert'a, е слѣдньото: границитѣ на българската народность на западъ се спущатъ

почти безъ всѣкакъвъ примѣсъ чакъ оттатъкъ Солунъ, а къмъ истокъ, се простиратъ съ малка примѣсъ съ турци, чакъ до Черното море, когато Цариградската конференция, както това може да се види отъ нейнитѣ разисквания, се е спрѣла въ източна България"...

Тази декларация на Бисмарка е твърдѣ важна. Г. Adolphe d'Avril я нарича едно събитие. (une declaration ethnograque de M. de Bismarck est plus qu'un opinion, c'est un evenement).

Слѣдователно отъ всичко горѣизложено авторътъ прави такова заключение: „Етнографията на Македония прочее е ясна и добрѣ опрѣдѣлена: *за ученитѣ и за най компететнитѣ отъ държавнитѣ хора, споредъ конгреситѣ и международнитѣ актове, Македония по своето население е една българска страна*.

Но има и нѣщо по вече. Населението на Македония само подтвърдява тази истина. Това население само се признаваше за българско още прѣди създаването на българската Екзархия и на българското княжество, когато още нѣмаше български училища; това население още тогава само се наричаше „бугари", „българи". Турцитѣ, албанцитѣ, куцовласитѣ, евреитѣ и другитѣ народи, които живѣеха като тѣхни съсѣди, ги наричиха само съ името българи.

Това население (българитѣ) населява 39 кази отъ 46, 36 града отъ 53 и 2239 села отъ 2704.

Слѣдъ това Г. Brancoff заявява, че въ статистическитѣ таблици, които сж изложени въ книгата му той ще изброи казитѣ, градоветѣ и селата населени отъ българи християни. Въ тѣзи таблици сж изложени за всѣка каза числото и народностьта на другитѣ християни, които живѣятъ въ съсѣдство съ българитѣ. Принципътъ отъ който се е ржководилъ авторътъ при изработването на тѣзи статистически таблици, е *интересътъ да се установи истината*. Вѣренъ на този принципъ, той отбѣлѣзва сжществуванието на другитѣ народности, даже и въ мѣста дѣто се срѣщатъ такива само едно или двѣ сѣмейства.

По този начинъ тѣзи таблици прѣставляватъ единъ съвършенъ образъ (протретъ) на всички села градовце и градове населени отъ християнското население на Македония. И най малкитѣ народности сж отбѣлѣзани съ най скупулйозна точность.

ГЛАВА II.

Административно разпрѣдѣление на раситѣ.

Даватъ се статистически данни за народноститѣ, като казитѣ се раздѣлятъ на 5 групи:

I Група. Чисто български кази.

Тѣзи кази сж: 1) Кукушъ, 2) Дойранъ, 3) Ениджe-Вардаръ, 4) Тиквишъ, 5) Струмица, 6) Разлога, 7) Горня Джумая, 8) Неврокопъ, 9) Скопие. 10) Велесъ, 11) Тетово, 12) Куманово, 13) Кра-

тово, 14) Кочани, 15) Щипъ, 16) Радовище, 17) Пехчево, 18) Криворѣчна-Паланка, 19) Прешово, 20) Прилепъ, 21) Дебъръ, 22) Кичево.

Въ тѣзи 22 кази има 1338 чисто български и 46 смѣсени села въ които живѣятъ 616,046 българи, 390 души гърци, 2,954 власи и 70 албанци.

II Група. Смѣсени кази съ подавляваще мнозинство българи.

Тѣзи сж слѣднитѣ 15 кази: 1) Охрида, 2) Битоля, 3) Леринъ, 4) Кайлари, 5) Костуръ, 6) Долня Рѣка, 7) Петричъ, 8) Демиръ-Хисаръ, 9) Воденъ, 10) Мелникъ, 11) Гевгели, 12) Лагадина, 13)ココресъ, 14) Зихна, 15) Драма.

Въ тѣзи кази има 797 чисто български и 79 смѣсени села; 96 чисто гръцки и 13 смѣсени села; 23 чисто влашки и 28 чисто албански села. Числото на народонаселението е:

512,426 българи, 76,668 гърци, 52,028 власи и 11,846 албанци.

III Група. Чисто гръцки кази,

Такива кази има само 2: 1) Каснд‍ра и 2) Кожани, въ които има 70 чисти гръцки села, съ население 30,145 гърци и 300 власи.

IV Група. Смѣсени кази въ които мнозинството сж гърци.

Такива има 4 кази, тѣ сж: 1) Солунъ, 2) Караферия, 3) Населичъ, 4) Атонъ. Въ тѣзи кази има: 73 чисти и 4 смѣсени български села съ 43,044 българи население ;120 чисто гръцки села съ 71,459 население; 9 чисто влашки села съ 8,463 население и всичко 90 албанци.

Въ града Солунъ болшинството сж евреи, слѣдъ тѣхъ идатъ турцитѣ, послѣ гърцитѣ (20,000 души), българитѣ (8,000) и пр. Българскиятъ елементъ въ този градъ постоянно расте.

Въ Солунската каза числото на гърцитѣ е 37,265, а на българитѣ 33,121 души; въ солунския обаче *санджакъ* тази пропорция се измѣнява: числото на българитѣ е 230,288 души, а на гърцитѣ — 81,524 души.

„Солунъ, пише **Mackenzie et Arbey**, разгледанъ географически, влѣзва въ прѣдѣлитѣ на България; съ други думи, може да се каже, че Солунъ е едно отъ пристанищата на България. Жителитѣ на този градъ говорятъ единъ диалектъ славянски и пр.“.

V Група. Кази съ незначително християнско население.

Такива кази има само три; тѣ сж: 1) Кавала, 2) Правишъ и 3) Сара-Шабанъ. Въ тѣхъ има 2 чисто български села. 18 чисто гръцки и едно влашко село. Иматъ 620 българи, 11,385 гърци и 150 власи.

Изобщо всѣка отъ народноститѣ въ тѣзи 5 групи е прѣдставена въ слѣдната таблица.

Групи	кази	българи	гърци	власи	албанци
I	22	616,046	300	2,594	70
II	15	512,426	76668	52,028	11,846
III	2	—	30145	300	—
IV	4	43,044	71459	8,463	90
V	3	620	11385	150	—
Всичко	**46**	**1,172,136**	**190,047**	**63,895**	**12,006.**

ГЛАВА III.

Въ тази глава се излага „гръцкото“ гледище на въпроса за разпрѣдѣлението християнскитѣ народности въ „гръцка“ Македония (само отъ Солунския и Битолския вилаети). Тѣзи данни резюмирани сж слѣднитѣ.

Българи	852,535	души	или	71·40	%	отъ всички
Гърци	233,709	„	„	19·57	„	„ „
Куцовласи	81,675	„	„	6·84	„	„ „
Албанци (арнут.)	26,148	„	„	2·19	„	„ „

Отъ тѣзи цифри слѣдва, че и въ „гръцка“ Македония българитѣ все пакъ сж най многочисленитѣ отъ християнскитѣ народи, взети по отдѣлно и сж по многочислени и отъ трита народа взети вкупомъ. Българитѣ сж 3·5 пжти по вече отъ гърцитѣ, 10·5 пжти по вече отъ власитѣ, 33 пжти по вече отъ албанцитѣ християни и 2·5 пжти по вече отъ тритѣ народности взети вкупомъ.

Третя часть.

ГЛАВА I.

Училищата въ Македония прѣди основаването на балгарската Екзархия.

Въ тази глава г. Brancoff дава едно обстоятелствено описание на какъвъ режимъ сж биле подложени българскитѣ училища отъ покоряването на България отъ турцитѣ и унищожаването на Търновската Патриаршия, прѣзъ течението на цѣлитѣ срѣдни вѣкове чакъ до послѣдньо врѣме, и какъ гърцитѣ сж унищожавали всички български училища, и съ откриритѣ свои училища се мжчели да погърчатъ българитѣ, че въ първата половина на миналото XIX столѣтие се почва националното събуждане и възраждане на българитѣ отъ Македония, Тракия и България, че въ всички български села и градове се почва откриването на българскитѣ училища и читалища, слѣдъ което чакъ се почва борбата за черковното ни възраждание което се свърши благополучно едва въ 1870 год. когато съ Султанския фирманъ се учреди независима българската църква подъ името Българска Екзархия и етническитѣ граници на българското племе начъртани. Отъ което слѣдва, че не Екзархията създаде българитѣ въ Македония, но че самата Екзархия е дѣло на българитѣ въ Македония, Тракия и България и че не Екзархията е дала името *българи* на славянитѣ въ Македония, но че тѣ самитѣ дадоха

своето име на Екзархията и че нито екзархията, нито още по вече пъкъ българското княжество сж основали българскитѣ училища въ Македония и че тѣзи училища сж сжществували много по рано прѣдъ учреждаването на българската Екзархия и много по рано прѣди образуването на българското княжество.

ГЛАВА II.

Сегашното положение на гръцкитѣ и българскитѣ училища въ Македония.

Авторътъ отначало констатира, че между всичкитѣ балкански държавици Гърция имала най голѣмо число училища. Но това числено прѣвъзходство се обяснява не съ прѣвъзходството на гръцкара култура.

Прѣзъ течението на XVI, XVII, XVIII и прѣзъ първата четвъртина на XIX столѣтие гърцитѣ бѣха едничкитѣ между християнитѣ, които можеха да иматъ училища на Балканския полуостровъ. Ето защо нѣма нищо чудно въ това, ако още и днесъ тѣ по числото на своитѣ училища надминаватъ останалитѣ народи. Слѣдъ това авторътъ взема даннитѣ за числото на гръцкитѣ училища и ученици въ Македония дадени отъ разни гръцки източници, сравнява ги и изтъква тѣхнитѣ противорѣчия. Константирва това, че въ всички съчинения отъ гръцки източникъ се намалява числото на всички български училища и ученици. И най сетнѣ, като сравнява тѣзи гръцки данни съ статистикитѣ издадени отъ българската Екзархия за българскитѣ училища. Въ Македония, установява, че въ Македония има:

А) 859 *български* училища съ 1358 учители и 45033 ученика;

Б) 538 *гръцки* училища съ 994 учители и 35610 ученика.

Слѣдъ като констатира до колко гръцкитѣ статистици сж раздували цифритѣ за числото на гръцкитѣ училища и ученици до неимовѣрность, вслѣдствие което се получаватъ неправдоподобни резултати (именно че на 100 души гърци се падатъ срѣдньо 20·4 ученика, какъвто високъ % се не срѣща никждѣ) авторътъ продължава така:

„Числото на ученицитѣ въ гръцкитѣ пропагандически училища е доста голѣмо; но това нѣма да направи Македония да стане гръцка. Вече е много късно да се денационализиратъ българитѣ въ Македония. Гърцитѣ види се не си спомнятъ за опититѣ имъ въ Ромжния. Хората не сж още забравили, че прѣзъ течението на XVIII столѣтие и въ началото на XIX столѣтие, бѣха господари не само на съвѣстьта на ученицитѣ, но сжщо и на образования и висшия класъ на Ромжния. Въ Влашко, както и въ Македония, ромжнския интелегентенъ класъ се чувствуваше като чисто гръцки, както сжщия класъ въ сама Гърция. Въ Букурещъ и въ Яшъ, ромжнския центрове на интелектуална култура, имаше гръцки училища, и една академия въ цвѣтуще състояние. Всичкитѣ черкви, всичкитѣ мънастири съ тѣхнитѣ богатства се намѣрваха въ ржцѣтѣ на гърцитѣ.

Ромжнитѣ мислеха, говореха и пишеха по гръцки. Ромжнскитѣ писатели прѣвеждаха французкитѣ класически писатели не на ромжнски, а на гръцки. Висшитѣ чиновници, болярнтѣ, висшето духовенство, съ една дума цѣлата образована и богата класа считаме, че произтича направо отъ Темистокла. Училищата, черквитѣ, мънастиритѣ, държавнитѣ учреждения и т. н. всичко бѣше погърчено. За да си съставиме едно вѣрно прѣдставление за дълбокитѣ корени, които гръцкия духъ бѣ пусналъ въ Ромжния, тука ще цитираме слѣдния пасажъ отъ ромжнския историкъ А. Ксенополъ [1]).

„Висшата класа обградена отъ всѣкждѣ отъ гръцки елементъ, почва да имитира всичко гърцко, да усвоява гръцкитѣ обичаи; тѣхнитѣ нрави, да говори гръцки. Елинизъмътъ бѣ по дълбоко вкорененъ въ *Влашко отъ колкото въ Молдова*....

„Болеритѣ почти всички знаеха гръцки.... Мнозина болери даже се занимаваха съ грьцка литература. Тѣ прѣвождаха на гръцки драмитѣ на Волтера и Алфиери и тѣхнитѣ дѣца ги играеха на любителскитѣ сцѣни. Висшето общество говореша само гръцки. Особено женитѣ поддържаха тая мода... Така князь de Ligne помаменъ отъ езика, който говореха нѣколко мелдовски дами бѣше ги счелъ за гъркини, като казалъ, че тѣ прѣзиратъ езика на тѣхнитѣ мжже...

„Понижението на националното чувство бѣ отишло тъй далеко, че метрополитътъ Яковъ Стаматъ, въ своя рапортъ върху обучението, се чуди на това, че въ другитѣ страни, гръцкиятъ езикъ, макаръ и чуждъ тѣмъ, се изучава тъй основателно, когато въ Молдова, този езикъ се изучава съ такива мжчнотии. Митрополитъ Якова слѣдователно не е смѣталъ, че гръцкиятъ езикъ е билъ чуждъ на Молдованцитѣ.

Тогава Ромжния бѣ покрита съ цѣла мрѣжа гръцки гимназии, академии, черкви и мънастири. Какво остана днесъ отъ всички тѣзи гръцки гимназии, академии, черкви и мънастири въ Ромжния? Нищо, или само единъ слабъ споменъ, и още византийството, което сегизъ тогизъ се проявява въ тѣхната Камара или Сенатъ.

Сжщото нѣщо се случи въ княжество България, дѣто въ началото на изтеклото столѣтие елинизмътъ бѣше всесиленъ и господарь на училищата, на черквитѣ, на мънастиритѣ и на цѣлото висще духовенство. Отъ всичко паднало гръцко величие въ България е останало само единъ празденъ споменъ. Такава ще бжде участьта на еленизма и въ Македония.

Гърцитѣ едно врѣме бѣха прѣдставителитѣ на умствената култура на Изтокъ: но сега тѣ вече не сж. Сега тѣ иматъ съперници: тѣзи съперници сж всичкитѣ народи на балканския полуостровъ. Тѣзи послѣднитѣ вече не обръщатъ тѣхнитѣ погледи къмъ Фенеръ, и още по малко къмъ Атина, но къмъ Западъ. Тѣ вече сж прѣстанали да служатъ за примѣръ при уредбата на училищата. Когато става въпросъ да се знае да ли гръцкитѣ училища стоятъ по ви-

[1]) Histoire de Roumaines, A. D. Xenopol Paris, 1896, t. II p. p. 343, 345 и 346.

соко отъ българскитѣ и дали гърцитѣ и българитѣ умѣятъ да държатъ смѣтка за модернитѣ нужди, то този въпросъ ще бжде рѣшенъ нито отъ гърцитѣ, нито отъ българитѣ. Тука ще приведемъ мнението на Victor Bérard, което датува отъ 1903 год., за българскитѣ и гръцкитѣ училища и за нивото на културата на тѣзи два народа:

„... Въ самата Македония, достатъчно е да се сравнятъ българскитѣ училища, съ училищата на тѣхнитѣ съперници за да се констатира разликата.

„Гърцитѣ надъхани (пропоени) отъ нашитѣ стари методи, твърдѣ дълго врѣме образували се въ рутината отъ която ние (французитѣ) сега излѣзваме, разпространяватъ още въ тѣхнитѣ македонски гимназии тази словесна (литературна) култура, тази безинтересна култура, която дава на съврѣменна Гърция само дрънкачи, политикани, лѣкари-депутати и адвокати министри. Българскитѣ гимназии, основани по модела на германскитѣ, напжтватъ македонцитѣ къмъ научни и утилитарни познания и науки, къмъ опознаванието на съврѣменния свѣтъ и къмъ грижитѣ на дѣйствителностьта; тѣ подготвятъ отъ тѣхъ граждани за XX столѣтие, способни да изкарватъ своята прѣхрана и да служатъ на обществото.

„При първото посѣщаване на двѣ училища: гръцко и българско, разликата веднага бие на очи: когато едното училище дава епруветка въ ржцѣтѣ на своитѣ ученици, другото говори за Демостена, кълне се въ умрѣлитѣ при Маратонъ"...

ГЛАВА III.

Разликата въ третирането на гръцк. и българ. уличища.

Въ тази глава авторътъ изтъква факта, че въ Турция гърцитѣ сж най привилегированата народность. Гръцкиятъ патриархъ въ Цариградъ, като официяленъ прѣдставитель на гърцитѣ въ Турция, има значителни привилеги и се ползува съ абсолютна автономия досѣжно гръцкитѣ училища и функционирането на тѣзи училища не се санкционира отъ общественитѣ власти.

„Българитѣ, признати за народность съ фирмана отъ 1870 год, когато се създаде Българската Екзархия, не се ползуватъ съ сжщата училищна автономия, съ каквато гръцката патриаршия. За откриванието на всѣко българско училище, нуждно е специялно разрѣшение нарѣчено „рухсатнаме". И никой не може да си прѣдстави колко прѣчки има да се надвиватъ до получаванието такова позволително.

Но съ това всички прѣчки се не изчерпватъ. Позволителното макаръ и добито, още функционирането на училището не е осигурено. Има да се изпълняватъ още сума доста трудни други формалности, като: владиката или прѣдседательтъ на мѣстната българска духовна община да прѣдстави за одобрѣние списъка на учителитѣ, тѣхнитѣ дипломи, програмата на училището, учебницитѣ, рухсатнамето, и пр.

Освѣнъ това турчинътъ инспекторъ има право да леганизира или не документитѣ на учителитѣ, които сж му прѣдставени, съ което свое право тѣ твърдѣ често злоупотрѣбляватъ за протакане на работата. Тъй, че често пжти се случва щото единъ инспекторъ да кара да се чака цѣли мѣсеци легализиране на дипломитѣ на учителитѣ. или да каже своето veto срѣщу нѣкой учитель или по удобряванието на учебницитѣ. По този начинъ инспекторитѣ могатъ да парализиратъ функционирането на отворенитѣ училища и да поборкватъ откриванието на нови училища. Оплакванията срѣщу тѣзи произволни дѣйствия на тѣзи инспектори не довеждатъ до нищо и сж безцѣлни, защото тѣзи турски училищни инспектори не сж нищо друго освѣнъ вѣрни изпълнители на една политика насочена срѣщу българското население на Македония·

Отъ 10 години насамъ българското учебно дѣло е поставено извънъ законитѣ. Отъ година на година мжчнотиитѣ, за откриването на български училища се уголѣмяватъ, а възможностьта и вѣроятностьта за откриванието на нови училища намалява. Такава е политиката на Високата Порта. Отъ начало на 1904 год. Турското правителство не позволи на повече отъ 100 български села, които се отдѣлиха отъ гръцката патриаршия, да си откриягъ училища.

Съвършено друга е политиката на Високата Порта досѣжно пропагандата на патриаршискитѣ училища въ мѣста населени отъ българи. Валиитѣ, мютесарифитѣ, полицията и сълдатитѣ всички сж на разположение на гръцкия патриархъ, когато се отнася до закриването на българскитѣ училища или до откриванието на гръцки училища, въ чисто български мѣста. Съ сила правителството налага на българското население учители гърци и сърби. Слѣдъ това се привѣждатъ примѣри за такива дѣйствия на власта.

Но извънредно голѣми сж биле мжчнотиитѣ, които турското правителство прави на онѣзи български села, които искатъ да се отдѣлятъ отъ патриаршията и да прѣминатъ подъ вѣдомството на българската Екзархия. Но не само сж се правели мжчнотии на такова прѣминавание, но напротивъ, населението е било подлагано на всевъзможни заплашвания да не се отказва отъ патриаршията. Черковитѣ и училищата въ такива села биватъ запечатвани. Слѣдъ това по официяленъ пжть бивало давано на населението да разбере, че по никакъвъ начинъ нѣма да му се позволи да се моли и да се учи на матерния си езикъ. Въ края на краищата е била употрѣбявана въ дѣйствие полицията и военна сила. Гръцкитѣ свещеници и учители биле изпращани въ селата пазени отъ сълдати и жандарми. Населението, обаче, не остави да му се наложатъ нежеланитѣ попове и учители и до сега вратитѣ на черквитѣ и училищата стоятъ затворени.

Населението отъ тѣзи села испрати протестъ въ Солунъ, Цариградъ, на Хилмъ Паша, на цивилнитѣ агенти, както и на Високата Порта, но тѣзи негови оплаквания останаха безрезултатни.

Българската Екзархия прибави своитѣ рекламации къмъ тѣзи на населението. Тя изпратила до прѣдставителитѣ на великитѣ сили

единъ мемораидумъ, а до Високата Порта единъ такриръ, отъ които въ книгата сж направени дълги извадки.

Освѣнъ това и най послѣ има кази дѣто български елементъ сжществува, но въ които турското правителство никога не е позволявало на населението да си открива български училища. Тѣзи сж: Прешово, Караферия, Малгара и Деркосъ.

Въ тѣзи кази българското население въпрѣки, много пжти изказваното желание да мине подъ вѣдомството на Екзархията, се държи въ лоното на патриаршията. Даже Скопскиятъ Валия не позволява на българ. Скопския митрополитъ да посѣщава казата Прешово.

Отъ всичко до тукъ на кжсо изложено мислимъ достатъчно релефно изтъква факта съ какви мжчнотии се бори българското учебно дѣло въ Македония и колко сж цѣнни добититѣ резултати, които безъ тѣзи мжчнотии и прѣслѣдвания щѣха да бждатъ още по грамадни още по поразителни.

ГЛАВА III.

Български търговци и българ. интелегенция въ Македония.

Въ тази глава авторътъ иска да обори общеразпространеното отъ гърцитѣ мнѣние, че българитѣ въ Македония и Княжеството биле само добри работници, но лоши търговци. Той привежда редъ данни съ които доказва, че българитѣ сж такива добри търговци, че въ много градове въ Македония, та и въ самата София, тѣ сж отнели търговията отъ ржцѣтѣ на самитѣ евреи, тѣзи всемирно призанти търговци. Слѣдъ това доказва, че българитѣ сж такива же добри работници, каквито добри занаятчии и индустриялци.

Най сетнѣ авторътъ се спира на въпроса, че въ градоветѣ на Македония числото на интелегентитѣ гърци е по голѣмо отъ интелегентитѣ българи. Той признава, че наистина има повече лѣкари, адвокати, аптекари... гърци, отъ колкото българи.

За сега въ вилаетитѣ на Европейска Турция сж останали само 12 лѣкари и 6 адвокати българи. Тѣзи сж едничкитѣ, които сж останали да служатъ въ своето си отечество. Но числото на българскитѣ македонски интелегентни сили е много по голѣмо отъ колкото мнозина си го мислятъ. Тѣзи български интелегентни сили могатъ да съперничатъ съ гръцкитѣ интелегентни сили въ Македония.

Въ течението на послѣдньото четвъртъ столѣтие гимназиитѣ въ Солунъ, Битоля, Одринъ, педагогическитѣ училища въ Скопие и Сѣресъ, семинарията въ Цариградъ дадоха голѣмо числа учители и професори въ Македония. Отъ друга страна мнозина младежи българи отъ Македония отидоха да получатъ висше образувание въ университетитѣ и висшитѣ технически училища въ Франция, Германия, Австрия, Швейцария, Белгия, Италия, Русия и България. Числото на тѣзи младежи българи отъ Македония е повече отъ 400: лѣкари, адвокати, инжинери, архитекти, артисти, аптекари. Има около 80 лѣкари македонци, между които има и нѣколко жени.

Но за съжаление вратитѣ на Македония за тѣзи млади сили сж затворени.

Намѣсто да си отидатъ въ Македония, дѣто има толкова голѣма нужда отъ интелегентни сили, тѣзи младежи се принуждаватъ да оставатъ въ България, дѣто заематъ доста важни мѣста било по администрацията, било по правосѫдието, било като професори или учители. Има мнозина назначени професори въ Софийския Университетъ. Нѣкои измежду тѣхъ за тѣхнитѣ научни съчинения сѫ назначени членове кореспонденти въ много Академии и Учени дружества. Други сѫ се прѣдали на дипломатическа кариера, трети сѫ адвокати, лѣкари, сѫдии. артисти, инжинери, архитекти, аптекари и публицисти. По вече отъ 300 млади македонци сѫ свършили военното училище въ София и сѫ офицери въ българската армия.

Въ Македония напротивъ българската интелегенция може да става само учители и то съ толкова голѣми мѫчнотии. Прѣзъ 1902 г. въ Македония е имало 1220 учители българи родени въ Македония. Числото на Македонскитѣ българи учители въ княжеството надминаватъ 450 души.

Отъ всичко горѣизложено слѣдва, че интелегентни сили на Македония не липсватъ, а липсва само свобода. Българската интелегенция въ Македония се прѣслѣдва не само отъ турското правителство, но и отъ гръцката патриаршия, и то не за това, както го казватъ, че интелегенцията ще бѫде единъ елементъ на безредие, а повече защото интелегенцията се счита като единъ изворъ на енергия всѣкога активна, и че намѣсто да се зарови въ рутината, тя иска да слѣди прогреса.

При тѣзи условия интелегенцията не трѣбва ли фатално да иска да свали игото, което я смазва и да прибѣгне къмъ революция! Тя съ енергия иска да не гние въ тъмницитѣ, да не бива изпращана на заточение, а въ Солунъ и въ Битоля, отъ височината на университетската катедра, въ лабораторията, съ епруветка въ ръка, въ болницитѣ и въ администрацията, съ една дума на всѣкѫдѣ, да се посвети изцѣло за благополучието на всички, безъ изключение на раса и религия. Тя иска свобода и сѫщитѣ права за всички. Тя има само една цѣль, само една мисъль: да добие человѣческитѣ права, които Революцията искаше да осигури на человѣчеството.

Четвърта часть.

Статистически таблици за християнското население въ Македония.

Прѣди изложението на тѣзи таблици, г. Brancoff дава слѣднитѣ разяснения:

„Нашитѣ статистически таблици“.

„Липсата на официялна статистика, основана на пълното прѣброяване на населението въ Македония, насърдчи съперничествуващитѣ народи въ тази страна да припишатъ всѣка на себе си численното прѣвъзходство, което не отговаряше на дѣйствителноста.

„Така напримѣръ, неотколѣ се явиха, както въ Атина, тъй и въ Парижъ голѣмо число брошури, карти, статии по вѣстницитѣ,

които имаха за цѣль да покажатъ при помощьта на фантастически цифри, че Македония е населена съ гърци.

„Прѣди четвъртъ столѣтие гърцитѣ сжщо така се помжчиха да подкрѣпятъ своитѣ претенции върху Източна-Румелия, до като една европейска комисия отиде на самото мѣсто и установи истината".

„Не може ли да се направи сжщото нѣщо съ Македония? Цивилнитѣ агенти, консулитѣ, чужестранитѣ офицери, които сега се намѣрватъ въ Македония могатъ и трѣбва, споредъ нашето мнѣние, да провѣрятъ на самото мѣсто указанията на съперничествуващитѣ народности въ Македония и да прокламиратъ истината прѣдъ Европа".

Съ цѣль да спомогнемъ за достиганието тази цѣль, ние даваме слѣднитѣ таблици въ които християнското население на Македония е посочено по кази и села. Ние се надѣваме, че по този начинъ цифритѣ, които фигуриратъ въ текста на това съчинение ще могатъ да бждатъ лесно провѣрени".

„Тѣзи цифри, колкото се отнася до казитѣ въ които се намѣрва български елементъ, сж взети отъ регистритѣ за свадбитѣ и списъкътъ на кжщитѣ, които образуватъ българскитѣ енории въ Македония. Тѣзи списъци биле провѣрени прѣзъ 1899 год. чрѣзъ респективнитѣ митрополити.

„Цифритѣ за християнското население въ чисто гръцкитѣ, албанскитѣ и турскитѣ кази сж взети отъ *Салнаметата.* (официаленъ турски алманахъ).

„Въ тѣзи цифри не влѣзватъ чужденцитѣ и сърбитѣ родомъ отъ Сърбия или отъ другата страна на планината Шаръ. Числото на тѣзи сърби е 925. Тѣ поголѣмата часть сж попове, учители, ученици, лѣкари или търговци. Въ Рубриката „сърбомани" сж помѣстени тѣзи християни, които се казватъ сърби.

„Всички свѣдѣния за училищата, учителитѣ или ученицитѣ, се отнасятъ за учебната 1902 г. Избрана е тази година, защото прѣзъ тази година обучението вървеше правилно и редовно, когато прѣзъ 1903 г. по голѣмата часть отъ българскитѣ училища, по прична на възстанието, бѣха затворени,

Въ тѣзи таблици съ курсивъ сж отпечатани тѣзи села, които прѣзъ 1904 г. признаха българската Екзархия, но на които турската власть не позволи да иматъ свои училища.

Въ много села, числото на които надминава стотина, черквитѣ и училищата още стоятъ затворени и запечатани.

Прѣдъ видъ на различнитѣ противорѣчия досѣжно населението на Македоная, въ края на съчинението сж помѣстени двѣ сравнителни таблици за даннитѣ отъ различни източници. Въ едната отъ тѣзи таблици населението на Македония е разпрѣдѣлено по раси, въ другата по вѣроизповѣдание.

Всички статистически таблици, за които става по-горѣ дума, заёматъ отъ стр. 94 до стр. 274.

Нне всички тѣзи данни ще ги приложиме съкратено въ слѣдната рекапитулационна таблица.

Рекапитулационна таблица за християнското население

№ по редъ	Името на казата	Числото на селата	Българи: Екзархисти	Патриаршис.: гръкомани	Патриаршис.: сърбомани	унияти	протестанти	Всичко	гърци	власи	албанци	цигани
1	Кукушъ	54	28168	376	264	848	96	29752	—	102	—	[illegible]
2	Дойранъ	22	6288	1600	160	884	—	8432	—	—	—	[illegible]
3	Енидже Вардаръ	67	20080	10416	240	320	80	31136	5	—	—	—
4	Тиквешъ-Кафадарци	66	25848	—	—	—	16	25864	25	6	—	—
5	Струмица	51	12736	8992	—	—	624	22352	40	24	—	[illegible]
6	Разлогъ	12	29320	—	—	—	872	30192	—	140	-	[illegible]
7	Горня-Джумая	36	25520	—	—	—	16	25536	90	474	16	—
8	Неврокопъ	47	44200	1104	—	—	40	45344	60	354	—	[illegible]
9	Скопие	93	27256	216	5864	—	48	33381	75	360	42	[illegible]
10	Велесъ	71	35480	1368	3280	—	—	40128	35	402	12	[illegible]
11	Тетово-Гостиваръ	88	22424	—	11504	—	—	33928	—	—	—	[illegible]
12	Куманово	108	30656	—	8680	—	—	39336	5	210	—	[illegible]
13	Кратово	68	19000	—	880	—	—	19880	—	48	—	[illegible]
14	Кочане	64	23592	—	1040	—	—	24632	5	402	—	[illegible]
15	Щипъ	80	24328	—	—	—	—	24328	—	—	—	—
16	Радовишъ	83	10920	—	—	—	320	11240	—	—	—	—
17	Пехчево	36	18688	—	1200	—	—	19888	—	12	—	[illegible]
18	Криворѣчна паланка	46	23680	—	8	—	—	23688	—	—	—	—
19	Прешово	81	—	25584	4600	—	—	30184	—	—	—	—
20	Прилепъ	128	47286	2848	4584	—	—	54718	50	420	—	—
21	Дебърь	44	13640	-	160	—	—	13800	—	—	—	—
22	Кичево	99	20224	32	8048	—	—	28304	—	—	—	—
23	Охрида и Стругя	87	41632	1696	1104	—	—	44432	—	3084	6	—
24	Битоля и Рѣсенъ	244	76956	21844	584	—	36	99420	100	22080	6234	[illegible]
25	Леринъ	59	34008	9480	—	—	-	43488	110	3354	2808	[illegible]
26	Кайлари	20	5640	5040	—	—	—	10680	1500	1452	—	[illegible]
27	Костуръ	104	42816	14584	—	—	—	57400	11075	6122	—	[illegible]
28	Рѣка	35	16200	—	—	—	—	16200	—	—	2672	—
29	Петричъ	68	29160	2376	—	—	—	31536	20	222	—	—
30	Демиръ-Хисарь	42	26626	7112	—	—	—	33738	280	1362	—	[illegible]
31	Воденъ	58	17384	13632	120	—	—	31136	—	144	—	[illegible]
32	Мелникъ	61	22100	1648	—	—	—	24048	3825	1728	—	[illegible]
33	Гевгелии	46	19016	5952	352	432	—	25752	15	7248	30	414
34	Лагадиьа	44	3776	11012	—	—	—	14788	9830	—	—	—
35	Сересъ	130	21288	26144	—	—	128	47560	28543	2886	54	2700
36	Зиляхово (Зихна)	46	8312	12920	—	—	—	21232	17480	432	—	—
37	Драма	13	7816	3088	—	80	82	11016	3890	1914	42	—

на Македония по кази и тѣхнитѣ училища.

Бъл. училища				Гръц. у-ща				Влаш. у-ща				Сръб. у-ща				Училища на българи униятм или протес.:			
срѣдни	първоначал.	учители и учителки	ученици	срѣдни	основни	учители	ученици	срѣдни	основни	учители	ученици	срѣдни	основни	учители	ученици	срѣдни	основни	учители	ученици
1	32	39	1299	—	1	1	4	—	—	—	—	—	2	2	22	1	4	6	258
1	11	21	615	1	2	8	170	—	—	—	—	1	1	5	50	—	1	1	15
2	15	26	877	2	7	24	650	—	—	—	—	—	1	4	25	1	1	3	46
3	15	31	971	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	21	38	861	1	9	23	866	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	73
4	13	35	1530	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	7	129
3	19	25	659	—	1	2	27	—	2	4	76	—	—	—	—	—	1	-	—
1	38	52	1743	—	3	7	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
2	32	61	1954	1	2	6	254	—	1	2	38	2	14	44	659	—	—	—	—
2	20	44	1586	1	1	3	32	1	1	2	50	1	12	22	252	—	—	—	—
1	25	44	1629	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	38	762	—	—	—	—
1	31	39	1167	—	—	—	—	—	1	2	21	1	13	20	280	—	—	—	—
1	13	23	582	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	58	—	—	—	—
3	19	42	881	—	1	2	30	—	1	2	28	—	2	3	27	—	—	—	—
3	12	31	1126	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	6	14	463	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	48
3	22	41	1011	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	105	—	—	—	—
1	13	21	417	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	9	—	—	—	—	—
2	28	61	2179	—	3	4	60	—	1	3	50	—	9	12	191	—	—	—	—
1	17	25	762	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	46	—	—	—	—
1	18	23	545	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	10	144	—	—	—	—
2	38	65	2898	—	6	10	290	—	1	5	79	—	4	6	142	—	—	—	—
5	72	121	4354	3	34	107	3219	4	10	62	972	2	3	26	290	1	1	7	50
3	28	48	2004	4	21	37	923	1	3	6	219	—	—	—	—	—	—	—	—
1	10	15	627	—	1	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	43	56	2370	5	33	70	2281	2	2	7	90	—	—	—	—	—	—	—	—
—	17	22	979	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	174	—	—	—	—
1	17	21	564	1	3	6	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	20	32	1003	1	11	18	273	—	1	2	80	—	—	—	—	—	—	—	—
1	20	38	1400	1	19	85	935	—	—	—	—	1	2	6	80	—	—	—	—
3	26	33	880	2	2	11	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	25	46	1642	1	5	15	468	—	8	14	375	1	3	10	75	—	3	4	38
—	3	6	225	—	24	35	1334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	27	55	1116	4	50	103	3426	—	1	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	4	223	—	39	49	1850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	6	12	407	4	11	25	921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

38	Касандра	37	—	—	—	—	—	—	21925	—	—	—
39	Кажани	35	—	—	—	—	—	—	8220	—	—	—
40	Солунъ	82	14796	17876	—	368	80	33120	37265	900	90	60
41	Боръ (Караферия)	73	—	7441	—	—	—	7441	11145	7220	—	850
42	Населичъ	58	—	1968	—	—	—	1968	21775	228	—	1200
43	Света-Гора	32	—	—	—	—	—	515	1274	115	—	—
44	Кавала	2	—	—	—	—	—	—	3700	—	—	400
45	Правишта	16	—	440	—	—	—	440	7510	—	—	1250
46	Сарж-Шабанъ	2	—	180	—	—	—	180	275	150	—	—
	Всичко .		897160	216969	52672	2432	2388	1172136	190047	68895	12006	12604
	Солунски вилаетъ											
1	Солунъ		14796	17876	—	368	80	33120	37265	900	90	60
2	Лагадина		8776	11012	—	—	—	14788	9830	—	—	—
3	Касандра		—	—	—	—	—	—	21925	—	—	—
4	Света-Гора		—	—	—	—	—	515	1274	115	—	—
5	Ениджe-Вардаръ		20080	10416	240	320	80	31136	5	—	—	—
6	Караферия		—	7441	—	—	—	7441	11145	7220	—	850
7	Кукушъ		28168	376	264	848	96	29752	—	102	—	114
8	Дойранъ		6288	1600	160	384	—	8432	—	—	—	360
9	Гевгелии		19016	5952	352	432	—	25752	15	7248	30	414
10	Воденъ		17384	13632	120	—	—	31136	—	144	—	270
11	Тиквешъ		25848	—	—	—	16	25864	25	6	—	—
12	Струмица		12736	8992	—	—	624	22352	40	24	—	444
13	Working Сересъ		21288	26144	—	—	128	47560	28543	2886	54	2700
14	Зиляхово		8312	12920	—	—	—	21232	17480	432	—	—
15	Демиръ-Хисарь		26626	7112	—	—	—	33738	280	1362	—	198
16	Петричъ		29160	2376	—	—	—	31536	20	222	—	—
17	Мелникъ		22400	1648	—	—	—	24048	3825	1728	—	12
18	Неврокопъ		44200	1104	—	—	40	45344	60	354	—	360
19	Горня Джумая		25520	—	—	—	16	25536	90	474	16	—
20	Разлогъ		29320	—	—	—	872	30192	—	140	—	324
21	Драма		7816	3088	—	80	32	11016	3890	1914	42	—
22	Кавала		—	—	—	—	—	—	3700	—	—	400
23	Сарж-Шабанъ		—	180	—	—	—	180	175	150	—	—
24	Правишта		—	440	—	—	—	440	7510	—	—	1250
	Всичко .		362784	132309	1136	2432	1984	501110	147097	25421	232	7756
	Битолски вилаетъ											
1	Битоля		76956	21844	584	—	86	99420	100	22080	6234	720
2	Охрида		41632	1696	1104	—	—	44432	—	3084	6	—
3	Леринъ		34008	9480	—	—	—	43488	110	3354	2808	492
4	Прилепъ		47286	2848	4584	—	—	54718	50	420	—	—
5	Кичево		20224	32	8048	—	—	28304	—	—	—	—
6	Дебъръ		13640	—	160	—	—	13800	—	—	—	—
7	Рѣка		16200	—	—	—	—	16200	—	—	2672	—

—	—	—	—	—	51	79	3476	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	14	29	1226	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	18	48	1184	5	39	117	5146	1	1	18	120	2	2	23	229	1	1	20	110
—	—	—	—	—	43	65	2475	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	42	68	3197	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
						—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	4	14	538	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	17	22	849	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	2	2	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	788	1358	45033	37	501	994	35610	9	34	125	2207	13	122	265	3512	6	20	56	775
2	18	48	1184	5	39	117	5146	1	1	18	120	2	2	23	229	1	1	20	110
—	3	6	225	—	24	35	1334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	51	79	3476	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	15	26	877	2	7	24	650	—	—	—	—	—	1	4	25	1	1	3	16
—	—	—	—	—	43	65	2475	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	32	39	1299	—	1	1	4	—	—	—	—	..	2	2	22	1	4	6	258
1	11	21	615	1	2	8	170	—	—	—	—	1	1	5	50	—	1	1	15
3	25	46	1642	1	5	15	468	—	8	14	375	1	3	10	75	—	3	4	38
1	20	38	1400	1	19	35	935	—	—	—	—	1	2	6	80	—	—	—	—
3	15	31	971	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	21	38	861	1	9	23	866	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	73
4	27	55	1116	4	50	108	3426	—	1	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	4	223	—	39	49	1850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	20	32	1003	1	11	18	273	—	1	2	80	—	—	—	—	—	—	—	—
1	17	21	564	1	3	6	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	26	33	880	2	2	11	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	38	52	1743	—	3	7	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	8
3	19	25	659	—	1	2	27	—	2	4	76	—	—	—	—	—	—	—	—
4	13	35	1530	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	7	129
1	6	12	407	4	11	25	921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	4	14	538	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	2	2	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	17	22	849	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	324	562	17199	23	343	661	23848	1	13	34	660	5	11	50	481	5	18	47	677
5	72	121	4354	3	34	107	3219	4	10	62	972	2	3	26	290	1	1	7	50
2	38	65	2898	—	6	10	290	—	1	5	79	—	4	6	142	—	—	—	—
3	28	48	2004	4	21	37	923	1	3	6	219	—	—	—	—	—	—	—	—
2	28	61	2479	—	3	4	60	—	1	3	50	—	9	12	191	—	—	—	—
1	18	23	545	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	10	144	—	—	—	—
1	17	25	762	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	46	—	—	—	—
—	17	22	979	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	174	—	—	—	—

8	Кайлари	5640	5040	—	—	—	10680	1500	1452	—	180
9	Кобрана	—	—	—	—	—	—	8220	300	—	—
10	Населичъ	—	1968	—	—	—	1968	21775	228	—	1200
11	Костуръ	42816	14584	—	—	—	57400	11075	6122	—	120
	Всичко .	298402	57492	14480	—	36	370410	42880	37040	11720	2712
	Косовски вилаетъ										
1	Скопие	27256	216	5864	—	48	33384	75	360	42	378
2	Велесъ	35480	1368	3280	—	—	40128	35	402	12	492
3	Куманово	30656	—	8680	—	—	39336	5	210	—	678
4	Кочани	23592	—	1040	—	—	24632	5	402	—	228
5	Кратово	19000	—	880	—	—	19880	—	48	—	204
6	Шипъ	24328	—	—	—	—	24328	—	—	—	—
7	Егри-Паланка	23680	—	8	—	—	23688	—	—	—	—
8	Пехчево	18688	—	1200	—	—	19888	—	—12	—	6
9	Радовишъ	10920	--	—	—	320	11240	—	—	—	—
10	Тетово	22424	—	11504	—	—	33928	—	—	—	150
11	Прешово	—	25584	4600	—	—	30184	—	—	—	—
	Всичко .	236024	27168	37056	—	368	300616	120	1434	54	2136

Сравнителни

за даннитѣ отъ различни източници

I. Населението

ИЗТОЧНИКА	Солунски вилаетъ	Битолски вилаетъ	Косовски вилаетъ	Всичко
Споредъ Мемурандума на гръц. Силогъ (1878г.)	882000	448000	—	1330000
Споредъ Gaston Routier (1903 г.)	1201000	1013000	934000	3148000
„ официал жур, „Хасиръ“ въ Солунъ №994/904	1025899	1105592	770229	2901720
„ тур цифри на в. Le Temps № 15956 II/1905	1162000	740000	880000	2782000
„ таблицитѣ на г. Brancofl	1075228	783397	482596	2291121

II. Населението разпрѣ-

ИЗТОЧНИКА	Х р и с-				
	Екзар.	Патриар-			
	бъл.	бъл.	гърци	сърби	власи
Споредъ Gaston Routier (1903 г.)	1000000	—	305000	180000	179000
„ официал.жур. „*Хасиръ*“ Солунъ №994/904 г	575534	320962	307000	100717	99000
„ в. Le Temps № 15950 (1905 г.)	810000	300000	270000	150000	72000
„ статистикитѣ на г. Brancoff	897160	290156	190047	—	63895

*) Цафрата 840433 мюсюлмани отъ таблицитѣ на G. Brancoff съдържа въ изходъ албанци, българи гърци, власи, цигани и пр.

**) Цифрате 3,148,000, която G. Koutier дава за населението на Македо

1	10	15	627	—	1	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	14	29	1226	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	42	63	3197	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	43	56	2370	5	33	70	2281	2	2	7	90	—	—	—	—	—	—	—	—
16	271	436	17018	12	154	322	11446	7	17	88	1410	2	80	61	987	1	1	7	50

2	32	61	1954	1	2	6	254	—	1	2	38	2	14	44	659				
2	20	44	1586	1	1	3	32	1	1	2	50	1	12	22	252				
1	31	39	1167	—	—	—	—	—	1	2	21	1	13	20	280				
3	19	42	881	—	1	2	30	—	1	2	28	—	2	3	27				
1	13	23	582	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	58				
3	12	31	1126																
1	13	21	417	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1				
3	22	41	1011	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	105				
1	6	14	463	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	48
1	25	44	1629	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	38	762				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	9	(*)				
18	193	360	10816	2	4	11	316	1	4	8	137	6	81	154	2144	—	1	2	48

таблици.

за цѣлото население на Македония.

разпрѣдѣлено по раси.

Българи	Гърци	Българи и Гърци патриаршисти	Власи	Сърби	Власи и Сърби	Албанци	Турци	Цигани	Евреи	Разни	Всичко
338000	458000	—	70000	—	—	—	349000	—	—	135000	1330000
1136000	322000	—	183000	210000	—	661000	474000	69000	93000	—	3148000
757534	—	627962	—	—	199717	—	1508507	—	—	—	2901720
1200000	270000	—	72000	150000	—	600000	410000	—	80000	—	2782000
1172136	190047	—	63895	—	—	12006	840433[1]	12604	—	—	2291121

дѣление на вѣроизповѣдание.

тяни.						Мюсюлмани							Израил.
шисти.				Кат. и Прот.									
алб.	тур.	циг.	всич.	бълг.	всичко	бъл ари	гърци сърби власи	албанци	турци	турци и албанци съединени	цигани	ве чко	испански
70000	4000	23000	761000	—	1761000	136000	51000	591000	470000	—	46000	1294000	93000
—	—	—	827679	—	1403213	—	—	—	—	1508507	—	1508507	—
—	—	—	792000	-	1602000	100000	—	600000	400000	—	—	1100000	80000
12006	—	12604	548708	4820	1450688	—	—	—	—	840433*	—	840433	—

себе си както мюсюлюманитѣ по произходъ турци, тъй и мюслманитѣ по произ-

ния се отнася до 76 кази на тритѣ вилаета· Солунски, Битолски и Косовски.

. Въ края на книгата има приложени двѣ карти: първата е графическа таблица за християнскитѣ населения: българи, гърци и куцовласи въ Македония прѣзъ 1904 год.

Въ тази карта графическа е прѣдставено разпрѣдѣлението на християнскитѣ народности както по Кази, тъй и изобщо. Общото разпрѣдѣление е прѣдставено както за „географическа“ Македония, тъй и за „гръцка“ Македония. Българското население е прѣдставено графически съ червени квадрати, гърцитѣ съ зелени, а куцовласитѣ съ жълти. Сжщо сж дадени границитѣ, както на географическа, тъй и на „гръцка“ Македония.

Тази графическа карта прѣдставлява въ миналото вѣрния портретъ на етнографията на Македония.

Второто графическа карта прѣдставлява разпрѣдѣлението на ученицитѣ на християнитѣ въ Македония, по кази и изобщо както за „географическа“ тъй и за „гръцка Македония... Числото на българскитѣ ученици е прѣдставено съ червени квадрати, гърцитѣ съ зелени, власитѣ съ жълти, а сърбитѣ съ протокалеви.

Въ тѣзи двѣ графически карти най рельефно изтъква грамадното прѣвърходсто, както на българското население тъй и на българскитѣ ученики надъ останалитѣ християнски народности. Това сжщото изтъква не по малко очебиеще и отъ даннитѣ взети отъ гръцки източници.

Такова е въ резюме съдържанието на толкова цѣнната книга на Г. Brancoff. Тя съдържа много цѣнни данни за Македония, и съставлява единъ цѣненъ приносъ къмъ описанието на Македония и разрѣшаванието етническата проблема на Македония.

Ние прѣпоржчваме най горещо книгата на Г. Brancoff.

Ст. Н. Л.

Юбилеятъ на В. И. Ламански.

На 19 Декемврий 1904 год. извѣстниятъ славистъ, академикътъ Владимиръ Ивановичъ Ламанский отпразднува полувѣковния юбелей на своята учена и литературна дѣятелность.

Биографически свѣдѣния за Л. сж дадени въ книжка I год. II стр. 50 на „Славянски Гласъ“.

Въ деньтъ на юбилея В. И. Л. е получилъ поздравления отъ много високопоставени лица, учреждения, отъ неговитѣ ученици и почитатели, висши учебни заведения, както изъ Русия тъй и задграница, учени дружества, редакции на научни списания и много други.

Въ сжщия день В. И. Л. получилъ съобщение че е избранъ за почетенъ членъ на Петербургския, Московския, Киевския и Харковския университети и много поздравителни телеграми, както изъ вжтрѣшностьта на Русия, тъй и задграница, между които ще отбѣлѣжимъ и тази отъ проф. при нашия университетъ В. Златарски.

Въ рамкитѣ на тази ни бѣлѣжка не влѣзва да дадемъ оцѣнка за Ламански, като ученъ и публицистъ. Ние ще се спреме само върху дѣйностьта му като проповѣдникъ на славянското съединение и взаимность.

Въ своитѣ университетски лекции по славянската история Л. убѣдително доказва, колко руската образованость, изкуство и наука ще може да извлече голѣма полза отъ запознаването съ славянския миръ. Той се явява проповѣдникъ на идеята руското общество да съзнае своята роль въ всемирната история, която му налага голѣма отговорность. Въ тази область ние вече се срѣщаме съ единъ завършенъ политически и философски мирогледъ на Л Този мирогледъ се състои въ отдѣлянето на особенъ, тъй да го нарѣчемъ културно-исторически типъ — *„грѣцко-славянския"*, — който се отличава отъ *„германо-романския"* по религиозния, гражданския и нравствения характеръ и съдържание. Всичкитѣ научни и публицистически трудове на Л. сѫ посветени най главно на разясняването и развитието понятието за греко-славянския миръ, при което естествено той трѣбвало да засѣга историята, литературата, археологията и езиковѣдѣнието не само на самото славянство, но и на тѣзи народи, съ които сѫдбата бѣ довела въ съврикосновение славянскитѣ народи.

Тази теория на Л. най стройно е изложена въ статиитѣ му подъ заглавие: „Три міра азійско-европейскаго материка". Тѣзи три мира: първо, чисто азиатскиятъ, мирътъ на миналото, който „отчасти по причина на непоправима грубость и подивялость, отчасти поради своята неподновима вече старость, отпадналость и инемощялость е лишенъ почти отъ всѣкаква надѣжда за самостойно и независимо бѫдеще"; сетнѣ — романо-германскиятъ миръ, мирътъ на настоящето, „мирътъ на налицѣ сѫществуващето могѫщество и величие, мирътъ на зрѣлото мѫжество и отчасти на мѣста вече настѫпащата, а на мѣста, повидимому, настѫпилата вече старость"; най послѣ греко-славянскиятъ миръ (или още Срѣдниятъ миръ, както го нарича Ламански), „мирътъ най главно на бѫдещето, или, може би по правилно, мирътъ на много или малко горчивото, несносното и незавидното настояще, обаче пъленъ съ надежди, чаяния и упования, съвсѣмъ не тъй безоснователни, макаръ и трудно осѫществими, само при извѣстни, вѫтрѣшни и външни, изобщо не прости. а доста сложни и отчасти даже доста тежки условия".

Но съ особена настойчивость Ламанский се спира на нуждата отъ тѣсно сближаване между Русия и останалото Славянство, прѣдъ видъ несъмнената за Л. враждебность къмъ всичкитѣ славяни отъ страна на германо-романския миръ. За солидарностьта и общностьта на националнитѣ интереси на Русия и Славянството Л. говори и въ особена статии: „Русия вече само съ това е полезна на славянитѣ, че тя сѫществува". (Сборникъ „Братская помочь"). Твърдѣ важно е разяснението на Л, че ползата на славянството отъ Русия, не състои само въ голия фактъ че Русия сѫществува на картата, а въ това, че „тя мисли, чувствува, живѣе и се развива съзнателно, сѫществува като нация и държава славянска".

Отъ бързината съ която ще се развива това съзнание на Русия ще зависи, споредъ мнението на Л, и приближаването на всемирноисторическата роль на Русия, признаването на руския езикъ за общо славянски, разпространението на православието (както сж го схващали първитѣ славянофили, въ духа на великитѣ отци на църквата) между всичкитѣ славяни. Признавайки на Русия правото на особенъ видъ прѣдводителство, Л обаче, въ името именно на богатството на славянската култура, е *билъ всѣкога партизанинъ за самостоятелното развиване на всичкитѣ славянски народности и за свободното, не принудително, ни изкуствено разпространяване на руския езикъ между славянитѣ,* а най главно, щото този езикъ да стане „носитель на великитѣ начала (принципи) на любовьта и свободата, необходимъ дѣецъ на общечеловѣческото просвѣщение".

Като говори за славянската взаимность и солидарность, Л. има прѣдъ видъ не само фактитѣ на миналото и настоящето, но и отчасти и безсъзнателното взаимно тежнение. „Милионитѣ съгласно настроени и къмъ една цѣль насочени воли, милионитѣ изказани отъ чисто сърдце пожелания, тъй сжщо съставляватъ доста почетна реална сила на духа. Рано или късно тя не може да се не прояви въ цѣлъ редъ постжпки и дѣяния въ една смисълъ, въ една посока". (Изъ „О положеніе болгарскихъ и славянскихъ дѣлъ съ точки зрѣнія историка и слависта" Изв Слав. Общ 1886). Признаването, че „въ историята на человѣчеството много нѣщо велико и прѣкрасно, почти чудесно, се извършва безсъзнателно", понѣкога довежда Л. къмъ извѣстенъ фатализъмъ, но съ оптимистическа окраска: така не веднажъ Л. посочва на това, че много нѣща, които отъ начало се смѣтали за гибелни за Русия, отъ послѣ сж излѣзвали за нея полезни. (Глед. „Три міра" 108, 109). Такава е чисто фаталистическата вѣра на Л. въ великото бждеще на славянството.

Дано по младитѣ поколения се проникнатъ отъ завѣтитѣ на любовъ къмъ отечеството, науката и вѣрата въ бждещето проявяване на славянския гений, завѣщани отъ маститимя юбилярь, а ние да му благопожелаемъ още дълги години да работи съ успѣхъ за проповѣдването на идеитѣ до *славянска взаимность и единение* — залогъ за по-свѣтло бждеще на славянството.

Изъ „Славян. Извѣстія.

Ст, Н. Л.

Христо Г. Дановъ.

Христо Г. Дановъ.[1])

(Биографически бѣлѣжки по случай отпразднуването 50-годишния юбилей отъ книгоиздателската му дѣйность.)

Историята на народната ни просвѣта и развоя на българското училище, съ които тъй много се издигна българския народъ въ очитѣ на просвѣтенитѣ народи, е тѣсно свързана съ името на единъ достоенъ нашъ дѣецъ, чиято многогодишна дѣйность за благото на народа ни е извѣстна на всѣки българинъ. Това е познатиятъ и уважаванъ отъ всички Хр. Г. Дановъ, почетенъ членъ на Славянското благотворително дружество въ България.

Христо Груевъ Даневъ се е родилъ на 27 юлий 1828 г. въ балканското село Клисура (стрѣмска околия). На 6-годишната си възрасть постжпилъ да се учи въ Клисурското килийно училище: челъ на първо врѣме на панакида намазана съ восъкъ и писалъ съ орлово перо на варенъ и изгладенъ кокалъ отъ говежда плешка. Отъ какъ усвоилъ всичкото знание на учителитѣ си въ Клисура, Дановъ нѣмало що да чака повече отъ тѣхъ: часословъ, псалтирь, апостолъ и двѣ аритметически дѣйствия (събиране и изваждание)— ето цѣлата наука на неговитѣ учители. За добра честь обаче явилъ се скоро въ Клисура и по-дълбокоученъ учитель, при когото той продължилъ образованието си — черковно пѣние и гръцки езикъ.

Около това врѣме, когато Христо билъ на 9 години, се появила чума, която нагазила на пжть баща му и го завлѣкла въ гроба — далечъ отъ родното село, домашни и роднини. Тази ненаврѣменна смърть докарала на малкия Дановъ дни черни, дни на тежки изпитания и неволи. Доброто положение на което се радвалъ баща му, било изгубено, слѣдъ което тѣ достигатъ до тамъ, че майката на Христа — Кита Груевица, често пжти е била петемна за корица хлѣбъ и съ хурка въ ржка е замърквала и осъмвала, за да изкара грошъ-два за храна на себе си и двѣтѣ си дѣчица. И благодарение на нейния трудъ той продължава учението си, като въ свободното си врѣме — нощѣ и въ празднични дни — е подвързвалъ книги на другари-съученици, които сж му плащали по нѣкой и други грошъ— малка, ала мила помощь на бѣдната майка.

Облѣгайки се на своето трудолюбие и на майчина хурка, Дановъ заминалъ за Панагюрище, дѣто отъ по-рано е имало добрѣ

---

[1]) Бѣлѣжкитѣ си извличаме изъ биографическия очеркъ за сжщия отъ С. Ив. Барутчийски.

наредено училище по взаимно учителната метода. Тукъ той вкусилъ по сладко учение по Законъ Божи, Черковно-Славянска граматика, Аритметика, География и История. Наука сладка, ала животъ горчивъ е прѣкаралъ 13-годишния Христо, който е билъ принуденъ да живѣе най-оскждно, съ скромни срѣдства отъ бѣдната си майка, която е отдѣляла, дѣто се казва, залъкъ отъ устата си, за да му го изпрати. Слѣдъ една година той напуща Панагюрище и се опжтилъ за Пловдивъ да постжпи въ елинското „школьо", но слѣдъ 5—6 мѣсеца сиромашията го принудила да напустне този градъ и да се прибере въ родното си село. Вече за първъ пжть добрата баба Груйовица се обръща къмъ него и го моли да остави учението и да отиде на занаятъ. За това той повторно се опжтва за Пловдивъ съ намѣрение да изучи занаятъ при майсторъ чохаджия. Четири години тукъ е шилъ, кроилъ, доклѣ добрѣ усвоилъ занаята и достигналъ до тамъ, че спечелилъ довѣрието на своя майсторъ, който по едно врѣме го тъкмѣлъ за ортакъ. Ала жаждата за по-висока наука не била още изгаснала въ 16-годишния Христа и единъ день напустналъ Пловдивъ и се опжтилъ за Панагюрище, дѣто мислилъ да учи и да го учатъ. За негово нещастие прѣзъ м. декемврий училището изгорѣло и всрѣдъ зима билъ принуденъ да подири убѣжище и наука въ Копривщица, дѣто обучавалъ младежьта Найденъ Геровъ. който току-що се билъ завърналъ отъ одеския лицей въ родния си градецъ. Добритѣ люде тукъ не забравили добрия Дановъ. Черковното настоятелсто му отстжпило една малка стаичка въ самата ограда на гробищата при черквата „Св. Богородица". Въ замѣна на туй той се задължилъ да чете и пѣе въ празднични дни въ черква. Въ тая стаичка прѣживѣлъ наймизерно 1848 година до есеньта, като се хранѣлъ отъ поменувки за умрѣли, а уроцитѣ си често учелъ на мѣсечина, седналъ на нѣкой гробъ.

Въ 1850 г. Дановъ отишелъ въ Стрѣлча за да замѣсти тамошния учитель, който се тъкмѣлъ да замине на поклонение въ Иерусалимъ. Кротъкъ, благъ по природа, той е уредилъ и учителската си работа съотвѣтно съ тия качества: изхвърлилъ изъ училището традиционитѣ поправителни срѣдства — пржчката и фалагата, за да си служи съ благи и умни съвѣти и наставления. Като учитель ималъ е винаги за начало — да бжде другарь и добъръ приятель на дѣцата. Скоро той се прочулъ изъ селото за много добъръ и приказливъ учитель. Мнозина любознателни и по влиятелни селяни почнали да идватъ въ училището, за да видятъ, какъ новиятъ учитель учи дѣцата имъ. Възползванъ отъ тая любознателность на селенитѣ Дановъ основалъ по-сетнѣ безплатни частни курсове: единъ праздниченъ и другъ вечеренъ, въ които училъ неграмотнитѣ на четмо и писмо, а на другитѣ разправялъ любопитни работи. Слѣдъ 6 мѣсеца първиятъ учитель се върналъ като хаджия и любимия учитель на селенитѣ е трѣбвало да напустне селото. По-сетнѣ Дановъ става учитель въ Перущица, кждѣто въ кжсо врѣме успѣва да събере 186 дѣца за ученици, когато негова

прѣдшественикъ е обучавалъ въ своето килийно училище не повече отъ 10—15 дѣца. И тукъ трудолюбивиятъ и неуморимиятъ нашъ дѣецъ става учитель не само на дѣца, но и на възрастни. Какво е било влиянието му между тогавашната заспала маса показва фактътъ, че въ три годишното си учителствуване прѣобърналъ това просто и диво село въ угледенъ и буденъ градецъ, който слѣдъ врѣме даде добри работници за освободителното движение. Обаче, дѣйностьта му не останала незабѣлѣзана отъ турцитѣ изъ околнитѣ села и тѣ поискали да си отмъстятъ. Случай за това имъ се одалъ, когато избухнала кримската война и Дановъ се видѣлъ принуденъ да бѣга въ Пловдивъ, дѣто билъ отреденъ за помощникъ учитель въ епархийското училище „Св. Кирилъ и Методий". Като учителствувалъ тукъ двѣ години, дошла му честитата мисъль — да стане български книгоиздатель и да се настани да живѣе и дѣйствува въ този важенъ български пунктъ. Къмъ това занятие го е подбуждала голѣмата нужда отъ печатни учебници, липсата на които е спъвала много учебното дѣло. Отъ учитель да стане книжарь-издатель, за него туй не е било прѣкжсване на дотогавашната му учителска дѣйность, защото и въ новото си занятие той е мислѣлъ, че ще стои близо до непосрѣднитѣ работници на народната просвѣта. Книгоиздателството на Данова се захваща отъ м. септемврий 1855 г., когато издаде въ Бѣлградъ календарчето „Старо-планинче". Заедно съ него той сполучва да прѣнесе разни антитурски сръбски книги, портрети на сръбски и руски политически мжже и други картини съ намѣрение да пръсне между заспалата маса. Поради бѣдствията, които сж настжпили отъ кримската война книжарската му дѣйность не се увѣнчава съ очаквания успѣхъ и той се вижда принуденъ да се завърне въ родното си село Клисура, кждѣто става врѣмено учитель за да измѣсти староврѣмското учение отъ тамошното училище. Прѣзъ лѣтото отново се опжтилъ за Бѣлградъ, за да напечати нѣколко книги, обаче поради нѣкаква кражба извършена въ хана, въ който прѣнощувалъ въ Турнусеверинъ, билъ принуденъ, да се върне въ родното си мѣсто безъ да може да изпълни намѣренията си. Въ 1857 г. Дановъ намира двама сътрудници въ бждната му книжарска дѣйность, напечатва 4 книги въ Бѣлградъ, а слѣдъ това заминава въ Пеща да напечати други четири. Отъ тия осемь вида книги и отъ размѣненитѣ книги той е могълъ да състави за „подвижната" си книжарница една колекция отъ 18 вида, съ които е обиколилъ нѣколко пжти България за да възвѣстява по всичкитѣ нейни краища „новата книга" и да замѣстя „старата". И туй е една отъ най-голѣмитѣ просвѣтителни заслуги за Данова. Всрѣдъ най-голѣми несгоди, всрѣдъ прѣслѣдвания и гонения, отъ затворъ въ затворъ той не е снелъ „просвѣтата" отъ гърба си, а съ твърдость и постоянство е продължавалъ да служи на тъй милата нему родина, до като освободителната война тури край на робството и извика новъ животъ.

Въ „Новата земя" Дановъ съ още по-голѣма енергия продължи своята народополезна дѣйность — да пръска свѣтлина. Книгитѣ,

издадени и печатани отъ него днесъ възлизатъ на по-вече отъ 800 разни видове. По-голѣмата часть отъ тия книги сѫ учебници, но има и доста крупни трудове по история, етнография, педагогия и др. Най-новитѣ училищни карти, географически атласи, глобуси и др училищни пособия сѫ негово издание.

Отъ полувѣковната му дѣйность се види, че той е работилъ съ ентисуазмъ и прѣданость за развоя на нашето учебно дѣло и за просвѣтата на народа, като е гонѣлъ да създаде не само една образцова българска книжарница, но и даде примѣръ за онова, което може да направи една частна инициатива при една безусловна честность и добросъвѣстность, при едно желѣзно постоянство и примѣрно родолюбие. *Честность, добросъвѣстность, постоянство, родолюбие* — ето четиритѣ думи, въ които се крие цѣлиятъ Хр. Г. Дановъ.

Поклонъ прѣдъ такива дѣйци.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Вацлавъ Владивой, Томикъ. На 14 Юний т. г. въ пондѣлникъ прѣзъ нощьта е умрѣлъ на 88 годишна възрасть Вацлавъ Владивой Томискъ, който слѣдъ Франтишка Палацки е най прочутия чекски историкъ. Той се е родилъ на 31 май 1818 година въ Кралевъ-Градъ. Освѣнъ многобройнитѣ му трудове, огромни и по качество и количество, които достигатъ до 130, неговата *„История на града Прага“*, му докара най голѣма и трайна слава. Съ тая си История Томекъ, е описалъ живота на Прага отъ най-старитѣ до най новитѣ врѣмена, отъ дѣто се вижда истината, че града на Любоща, още съ създанието си, е билъ срѣдоточие на явний и културенъ животъ на чехския народъ.

Нѣщо за глаголащата у католическитѣ славяни. Въ това врѣме, когато хърватскитѣ епископи, на послѣднята конференция въ Римъ, безъ успѣхъ сѫ искали отъ папата разрѣшение за церковно Славянско глаголическо богуслужение за всичкитѣ хървати, а не само за нѣкои отъ тѣхъ, — както е било до сега — привилегировани енории, сърбитѣ живущи въ хърватско, се изказватъ противъ глаголицата. Сръбския в. „Дубровникъ“, като показва на трудностьта и малката извѣстность на глаголицата, прѣдпочита замѣнянето на глаголицата съ кирилицата. Разпространението на глаголицата, би усилило още повече несъгласието между Хърватитѣ и Сърбитѣ, а замѣнянето ѝ съ кирилицата, би помогнало за сближението на двата родствени народа. „Дубровникъ“ обаче малко вѣрва въ осѫществението на своята мисълъ. Вѣстникътъ напомня несполуката на черногорския князь Никола въ Римъ, който ходатайствуваше да се разрѣши кирилицата, вмѣсто глаголицата за черногорскитѣ католици.

По въпроса за свикването на всеславенски съборъ. Викторъ Чаевски въ в. „Koswoj“, който излиза въ Варшава, напомня че скоро се навършаватъ 60 години отъ първия всеславенски съборъ въ Прага отъ 2 юний 1848 г.

Мисъльта за свикването на събора принадлежаше на знаменития ученъ Шафарика и на бана Елачича и макаръ поканитѣ да

се биле разпратени въ началото на май, но къмъ началото на юлий въ Прага се събраха повече отъ 340 прѣдставители отъ славянския миръ. Отъ тѣхъ 238 сж биле чехи, моравци и словаци, 42 прѣдставители на южнитѣ славяни и 61 сж биле поляци и русини. Съборътъ е билъ тържественно откритъ на 2-й юний и рѣшено било да се обърнатъ съ възвание къмъ европейскитѣ народи, за да имъ обяснятъ цѣльта и стремлението на събора. Горещъ проповедникъ на идеята за единението на всичкитѣ славяни е билъ Янъ Коларь Сжщото се е говорило и на всеславянския съборъ въ 1867 г въ врѣме на Московското етнографическо изложение, когато се издигнаха високо гласове за основаванието на велико славянски царстъо. Отъ ония врѣмена, славянството отиде далеко напрѣдъ, като доказа своята жизненость и културна сила. Южнитѣ славяни бѣха освободени отъ турското владичество, а чехитѣ и галицкитѣ поляци достигнаха до висока степень въ развитието на народната политика За сега. прѣдъ видъ голѣмото стремление за реформи въ Русия, нищо не би бъркало за свикванието отново на подобенъ всеславянски съборъ. Въпроси за разглеждане сж натрупани доста, както за отдѣлнитѣ славянски племена, така сжщо и за цѣлото славянство въобще.

Б. Л-въ

Славянскитѣ епископи въ Римъ. Въ Римъ е craналъ съборъ на италиянскитѣ и славенскитѣ епископи отъ Истрия и Далмация, за обсжждане всички въпроси досѣжно славенската литургия и тѣзи конфликти които прѣдизвикватъ въпроса зараситѣ и народностьта.

Славянскитѣ епископи отъ самото начало на конференцията. дали да се разбере, че тѣ не сж съгласни да се правятъ никакви отстжпки на италиянския елементъ и сж настоявали за признаванието правата на славянитѣ.

Вѣ послѣднето засѣдание на конгреса, се е разиграла една интересна сцѣна. Въ залата на засѣданията влѣзалъ папата Пий X и произнесълъ по адресъ на неотстжпчивитѣ славянски епископи, една сурова рѣчъ, като ги съвѣтвалъ, възможно по скоро да си дадатъ съгласието и да свършатъ своитѣ пререкания Тази. намѣса на папата, който поддържалъ италиянцитѣ противъ славенитѣ е произвело силно впечатление на всичкото духовенство

Емиграцията отъ Хърватско прѣзъ послѣдньо врѣме е взела извънредни размѣри, които застрашаватъ сждбинитѣ на хърватския народъ За размѣритѣ, въ каквито хърватитѣ напущатъ своето отечество, може да се сжди по слѣднитѣ данни: отъ 1901 год. до юлий 1902 год. отъ *Х*ърватско и Славония сж се изселили 48160 души, т. е. 2% отъ цѣлото население на Хърватско; всички прѣселили се въ Америка хървати броятъ 800000 души. Заслужва внимание този фактъ, че обикновено пасивни у себе си дома хърватитѣ въ Америка развиватъ доста енергична дѣйность. Тамъ тѣ, между другото, устроили дружеството Hrvatska

narodna Zajednica", което има за цѣль обединяване интереситѣ на прѣселенцитѣ, което вече има по вече отъ 16000 члена и 200 отдѣления.

Борба за поставянето рускитѣ училища въ Галиция на по самостоятелна нога. Въ V книжка на „Славян Гласъ" дадохме кжсичко съобщение за състоянието на учебното дѣло въ Галиция, сега ще допълнимъ тѣзи свѣдѣния. Въ Лвовъ (столицата на Галиция), прѣзъ ваканционнитѣ мѣсеци имало съборъ отъ рускитѣ народни учители въ Галиция и Буковина въ който съборъ било основателно изтъкнато незадоволството на руситѣ отъ положението на учебното дѣло въ казанитѣ провинции и биле направени прѣдложения за различни реформи. Съборътъ се завършилъ съ вземане съответни рѣшения. Народнитѣ учители искатъ раздѣляне прованциалния училищенъ съвѣтъ на двѣ секции: руска и полска; за училищни инспектори на рускитѣ училища трѣбва въ бждеще да се назначаватъ само руси; за учители въ рускитѣ училища трѣбва сжщо да се назначаватъ само руси. Слѣдъ това биле изказани желания щото служебната клетва да се полага на руски езикъ, да се уголѣми числото на рускитѣ градски и народни многокласни училища, както и на педагогическитѣ училища, да се отварятъ училища за руситѣ въ тѣзи общини, въ които тѣ сж малцинство; училищнитѣ книжа да се водятъ на руски езикъ, да се прѣгледатъ и прѣработятъ учебницитѣ въ руски духъ, да се издадатъ руски училищни карти, прѣподаването на полския езикъ въ рускитѣ училища да се отслаби до умѣянето да се чете и пише. Въ желанието си да подобрятъ своето служебно и гражданско положение учителитѣ поискали прѣглеждането на дисциплинарния законъ и отмѣняване § 9 отъ училищния законъ, който позволява прѣмѣстване на учителитѣ отъ едно училище въ друго „въ интереса на службата", отмѣняване секретнитѣ характеристики на учителитѣ и замѣняването имъ съ явни, правени отъ окржжнитѣ училищни съвѣти и т. н. Отъ всичко това се вижда, че най главната язва, отъ която страда руското учебно дѣло въ Галиция, е националното угнетяване на управляващитѣ въ Галиция елементи. Обаче ние бихме били несправедливи, ако обвинехме въ национална нетърпимость всичкитѣ поляци въ Галиция. Любопитно е това, че въ тѣзи сжщитѣ дни, когато е засѣдавалъ руския учителски съборъ, засѣдавалъ и събора на полскитѣ народни учители отъ Галиция. Учителитѣ поляци особено се оплаквали отъ своето угнетено положение — служебно и гражданско. За да се избавятъ отъ гнета на галицката шляхта (полската аристокрация) и ксендзитѣ (свещеницитѣ) народнитѣ учители рѣшили да се погрижатъ за политическата организация на учителското съсловие. Полскитѣ учители открито се изказали противъ бѣсния шовинизъмъ, свилъ гнѣздо въ полскитѣ училища подъ покровителството на властитѣ (мѣстнитѣ — галицкитѣ, а отчасти и виенскитѣ . . .). Учителитѣ поляци осждили тѣзи стѣснителни мѣрки, съ които полскитѣ управляющи крѫгове спъватъ просвѣтителната дѣйность на галицкитѣ руси.

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич, Вюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
16 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
17 Правит. вѣстникъ Петербургъ
18 Русь „
19 Реформи София
20 Работническа борба София
21 Борецъ Видинъ.
22 С. Петербурская вѣдомости
23 День София
24 Съвѣтникъ София
25 Вдинъ Видинъ
26 Гласъ Бошньака
27 Тракийски екъ
28 Народно Единство София

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Българска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ „
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liubllianski Zvon Любляна
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Видѣлина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvéta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль
29 Български Колоездачъ

610671

Ржкописитѣ, изпращани въ редакцията, *трѣбва да бждатъ написани четливо и то само на едната страница на листа.*

Приетитѣ за напечатване статии, вѣсти, рецензии и пр., ако се намѣри за нуждно, могатъ да се съкратятъ и поправятъ, а *неприетитѣ* — се пазятъ въ течението на една година и се повръщатъ само, ако прѣдварително се внесатъ нужднитѣ за това пощенски разноски.

Лицата, които се обръщатъ къмъ редакцията съ нѣкои запитвания, ако искатъ да получатъ *отговоръ*, *трѣбва* да изпращатъ нуждннтѣ за това пощенски марки,

---

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки — по 2 л, а за чужбина — 3½ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стозность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати се прави 15°/₀ отстжпка отъ стойностьта.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

ГОДИНА III. СЕПТЕМВРИЙ 1905 КНИЖКА V.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

въ България

СЪДЪРЖАНИЕ.

СОФИЯ

Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ

1905

ГОДИНА III. СЕПТЕМВРИЙ 1905. КНИЖКА V.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

ВЪ БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ нт I. С. Наумовъ
1905

Сръбско-Българскитѣ отношения въ творенията на Ив. Вазовъ.

Отбѣлѣзвали сме го и други пжть, че Иванъ Вазовъ, като истински български народенъ поетъ, е най-отзивчивия отъ всички наши поети към всички явления въ българския обществено-политически животъ.[1])

Щастливъ съврѣменникъ на много събития въ и съ нашата страна, той не е могълъ да бжде нѣмъ зритель и безучастенъ свидѣтель и на сношенията, въ които България е влѣзвала съ другитѣ славянски народи, между друго и съ сърбитѣ.

Нашиятъ поетъ е билъ свидѣтель-съврѣменникъ на двѣ голѣми срѣщи на българи съ сърби, едната срѣща за братска задружна борба срѣщу вѣковния врагъ на балканскитѣ славяни — турцитѣ по врѣме на сръбско-турската война, другата срѣща — за грозна братоубийствена война прѣзъ 1885 година. Тѣзи събития сж вече достояние на историята. Слѣдъ тѣхъ дохождатъ случки и събития по свѣтли, които даватъ надежда за по-добро бждеще. Нека си спомнимъ за тѣзи двѣ срѣщи безъ ядъ, безъ злоба, нека видимъ какъ поета е схващалъ събитиита, на които е билъ вдъхновенъ зритель, какви чувства сж го вълнували по него врѣме, какви мисли е изказвалъ по тѣзи случки.

За да помогнатъ на своитѣ възстанали братя бошняци и херцеговинци прѣзъ юлий 1876 г. Сърбия и Черна Гора обявяватъ война на Турция. Началството на славянскитѣ войски пое руския генералъ Чернаевъ, който макаръ и въ оставка отъ Русия тайно се бѣ озовалъ въ сръбската столица. На помощь на съединенитѣ сърби и черногорци се явиха и множество доброволци руси и българи. Послѣднитѣ слѣдъ дълго скитане „не мили не драги“ по Ромжния сега намѣрватъ удобния случай да се сразятъ съ вѣковния душманинъ и помогнатъ на братятá си сърби. Тѣ заминуватъ за къмъ Сърбия съ възторгъ и пѣсни, съ мечти и надежди за българска свобода. Тия славни минути на чуденъ патриотически жаръ, поетътъ рисува въ своята повѣсть „Не мили не драги“ и въ драмата си „Хжшове“, на които епилога е единъ и сжщи: славния бой при Гредетинъ. Особно хубаво е описалъ срѣщата на рускитѣ и черногорскитѣ доброволци съ нашитѣ хжшове въ Ромжния, въ Букурещъ, въ гостил-

[1]) Виж. рецензия за Драски и Шарки въ „Бълг. сбирка, год. II.

ницата на хотелъ „Трансилвания", ония сладки братски разговори, ония задушевни здравици за успѣха на Сърбия и България за славянската солидарность . . . Новината за побѣдата при „Бабина глава" привежда всички въ възторгъ.

— Нѣма да умремъ марцина въ тая чужда земя, подзема едина отъ хѫшоветѣ — Хаджията. — Отъ Сърбия право въ България, тамъ ще разбунтуваме нашитѣ юнаци шопи и ще поизпотимъ Абдулъ-Керимъ-Ефенди, прибавя Бебровски.

(„Не мили не драги" въ „Повѣсти и разкази", т. II, стр. 95.)

Възхитениятъ поетъ въ това весело врѣме пѣе:

Чуешъ ли гърмътъ при Морава, пише поета въ едно свое стихотворение:

„Чуешъ ли гърмътъ при Морава?
Чуешъ ли бойната тржба?
Тамъ Чернаевъ поразява
Турци въ кървава борба!"

„(Прѣпорецъ и гусла".)

Но подиръ сполукитѣ идатъ и несполуки. Разочарованието захваща да обхваща всички и както винаги въ такива случаи, захващатъ да дирятъ виновницитѣ. Поражда се нужда да се оправдае единъ, да се окриви други. Нѣкои лица пущатъ грозната клевета, че българитѣ сѫ страхливи. Тая клевета се разпространява по правилата, които описва Донъ Базильо въ „Севилския берберинъ". Тя достигна най-сетнѣ и до ушитѣ на поета (Виж „Не мили не драги", въ „Повѣсти и разкази" т. II, стр. 107). Неговото и тъй наскърбено сърдце се наскърбява още повече и той излива своитѣ чувства въ стихотворението „Подълъ ли е българския народъ?" Поетътъ не може да мълчи при тия клевети що чува, но той не може да приеме борбата, защото не е врѣме; той иска само да брани свещеното име на България.

Като излага въ какво състоятъ тѣзи клевети и обиди върху българитѣ, че имъ е отрича всѣка храбрость и славянския произходъ, поетътъ се провиква:

„О, братя, стойте! О, не, недѣйте! . . .
Недѣйте тая туря зараза
На низка злоба, на зла умраза,
Между два братя еднакви, сродни,
Не сѣйте тия зърна злоплодни!
Каква ли полза, я ми явете,
Отъ тазъ неправда, отъ тѣзъ клевети?
Ако се въ нази вгнѣзди раздорътъ,
Скръбьта е наша, а вашъ позорътъ".

Той посочва заслугитѣ на българитѣ къмъ славянството, той призовава голитѣ Карпати, поля Дакийски, за да бѫдатъ свидѣтели на българската минала слава, той посочва на българскитѣ възстания, той посочва заслугитѣ на тия борци, които отиватъ въ Сърбия и ги насърдчава съ една благословия: „Давно дѣлото велико, свето съ успѣхъ най-блѣскавъ да се вѣнчее и скоро свършва поета.

„И скоро знамъ азъ катъ здракъ небесни
Светата правда ще пакъ да блѣсне
Ше се разкжсатъ интриги грозни,
Ще се разкриятъ вси мръсни кози."

И наистина правдата скоро блѣсва. Борбата започва наново.

„Гдѣто слѣти помежду си
Всрѣдъ огънь и димъ и викъ,
Сърби, българи и руси
Съ турчинъ бъхтатъ се кръвникъ!"

Славния бой се свършва:

„Сърби, българи и руси
Въ кръвъ оквасени лежатъ
И раздѣлятъ помежду си
Една слава, една смърть.
И Витъ и Донъ и Морава
Прѣзъ далекий небосклонъ,
Поздравляватъ се тогава,
Братски пращатъ си поклонъ;"

Българитѣ въ този бой при Гредетинъ показватъ чудеса отъ храбрость. Поетътъ чува за това юнашко дѣло и радостно пѣе:

„Гордѣй се мой народе жалкий!
Отрий сълзитѣ си сега!
Ималъ си синове похвални,
Гърми, о Стара-Планина!"

Той похваля падналитѣ българи:

„Вий паднахте съ куражъ и слава
И съ вѣра въ братския съюзъ
Вий паднахте съ надежда здрава,
Въ успѣха на святия кръстъ".

Не се минава ни година и отъ прѣдишнитѣ недоразумѣния между братята българи и сърби нито поменъ не остава, напротивъ установява се наново най-тѣсна дружба. Прѣзъ 1876 год. сърбитѣ показватъ тази си дружба по най-осезателенъ начинъ, тѣ изваждатъ отъ прочутия параходъ „Радецки" 50 души наши възстаници, които австрийското правителство иска да прѣдаде на турцитѣ. Това събитие трогва поета и той умиленъ славослови „югославянската солидарность":

„Приемѣте мойто чисто горещо поздравление,
О, внуци на Душана, о. братя наскърбени!
Вий чувства по-достойни явихте къмто насъ,
О, вий сте нѣжни братя, покланямъ се на васъ.
Напраздно враговетѣ зарадваха се тайно,
Че тазъ вражда минутна у насъ бѣ нѣщо трайно,
Че тя като задуши естествения гласъ,
Дълбока, вѣчна яма ще тури между насъ.
Да ний узнахме вече, какъ толкозъ братя клети,
Изтеглили сте смѣло на звѣра отъ ногтетѣ.
О, тоя подвигъ прави на името ви честь,
И тая братска дружба, коя ни веже днесъ,
Коя се запечата съ толкозъ кръвь пролята
Въ долинитѣ моравски, стана ни йощ' по свѣта

Свѣта ви ржкоплѣска и Господъ умиленъ
Надъ васъ благословия изрѣче тоя день.
Славянина разбра вече, слѣдъ опити горчиви,
Че свързката е сила; че ний не сме щастливи,
Когато братъ ни плаче, нито сме волни ний,
Когато той е вързанъ и въ черно робство гний;
Че всичко общо намъ е, че българи и сърби
Една сждба иматъ, едни тегла и скърби;
Че тѣхъ законъ върховенъ ги е слѣпилъ и слѣлъ,
Единъ тиранъ да гонятъ, една да стигатъ цѣль.
И въ себе си да търсятъ най-вѣрната забрана.
Туй грѣшно равнодушие, тѣзи глупави вражди
Отвориха зла пропасть за нащитѣ дѣди.
Кой знай, що би станало, ак'тазъ идея сгряна,
Би влѣзла въ Симеона, пламнала би въ Душана?
Ако да бѣха смѣли тѣзъ братски племена
Поцѣпени, враждебни, безъ цѣль, безъ свѣтлина,
Въ едно тѣло гигантско, подъ сжщи знамена?
Сждбината на Изтокъ, каква ли днесъ била би?
И силата славянска до кой прѣдѣлъ дошла би?
Но тѣхнитѣ погрѣшки да бждатъ нашъ урокъ.
Единството е сила, расколътъ е порокъ,
Кой рано или късно къмъ гибель вѣрна води
И силнитѣ държави и слабитѣ народи.
Отъ връстъ обиколени отъ лоши врагове,
Коя ржка ще нази заварди, отърве
Отъ тѣхний ударъ и ярость намъ позната?
Кждѣ да черпимъ сила и младость въвъ борбата.
Освѣнъ въ наш'тѣ гжрди, освѣнъ въ самитѣ насъ?"

Настжпи освобождението на България.

Нѣколко години подъ редъ българи и сърби прѣкараха въ миръ и съгласие. Но злия демонъ и враговетѣ на славянството не дрѣмеха. Тѣ ковѣха нови козни, сплетни между двата братски народа и чакаха сгодния случай да ги скаратъ. Тоя случай настжпи по поводъ съединението на Сѣверна и Южна България: Сръбско-българската братоубийствена война избухна като гръмъ изъ ведро небо:

Поетътъ нашъ още при първото извѣстие за войната, съ ясновидящето си око веднага вижда онова гибелно значение за интереситѣ на двата братски народа. Онази яма, която се изкопава между тия двамата братя тъй близки единъ други и първата му работа е да подири виновницитѣ на това ужасно прѣстжпление прѣдъ славянството и прѣдъ свѣта.

Той намѣрва тѣзи виновници най-първо въ лицето на краль Милана. Още въ пролога на стихотворната си сбирка „Сливница", той не намѣрва думи съ които да окачестви дѣлото на краля Милана:

Милане казва той, ти пжтя сбърка!

„Я виждъ кого удряшъ съ кръвнишка ржка!
Безумний, дѣ тичашъ? Господь те отрече!
На вѣчно проклатье осжденъ си вече.
Отъ днеска нататъкъ възъ твоето чело
Кайновото черно ще свети клеймо
И срамний ти споменъ за урокъ ще ходи
Прѣзъ всички епохи, земи и народи".

(„Прологъ".)

Той си спомня за краль Милана когато посѣщава „Бойното поле при Сливница“. Макаръ и да здрависва Сливиица, като ново „Термопили“. и България съ новата побѣда, той не може като си спомня „стоновитѣ страшни на хиляди агонии“, да не се провикне:

„Убиецо! О, Каине,
Славянски вѣроломни,
По черно злодѣяние
Вселенната не помни?
Защо запали огъня
На тазъ борба проклета
Та съ кръвь обагри нашитѣ
Балкани и полета?
И братъ възъ брата дигна ти,
Опълчи два народа?
Съ единъ завѣтъ и бждеще,
Родени за свобода?“

Той спомня си за сжщия, като вижда първия убитъ сърбинъ когото намѣрва въ Драгоманския проходъ на 11 ноемврий („първий убитъ сърбинъ“). Поетътъ не дири правъ, кривъ ли е нещастника. Той му прощава съ болка на сърдцето си. Но той съ още по-голѣма болка си спомня за тжжащата тамъ „въ тихата Шумадия“ вдовица майка, която се моли за дѣтето си и която ще чуе единъ день грозната вѣсть . . И клѣтва се изтръгва отъ гърдитѣ на поета. „Проклетъ да си Милане!“ Но не само съ клетви, но и съ незлобивъ хуморъ поетьтъ поменува за Милана: той го осмива, тоя нещастенъ краль, на нѣколко пжти: въ стихотворението на „непукналата граната“, въ пѣсеньта „Българский войникъ“, въ приказката за дѣца „краль Миланъ въ Драгоманския проходъ“.

Но не само краль Милана обвинява поета: той намѣрва виновницитѣ и въ лицето на ония, които раздухваха шовинизма и братската умраза у сръбския народъ — „Дружината на Милошъ Милоевичъ“. Той се обръща къмъ нея:

„Ти отъ полвѣкъ този срамъ подготови,
Ти съ тлѣтворния си духъ отрови
Тозъ народъ за честенъ трудъ създаденъ,
Ти го стори дребенъ, кръвожаденъ,
Ти нарани му съ лъжи душата,
Ти вдъхна му дъхътъ на враждата.
Срѣщу братя млади и свободни
Турени прѣдъ подвигъ благородни.
Да, вий криви сте, туй прогласявамъ,
Прѣдъ цѣль свѣтъ на сждъ ви призовавамъ . . .
Вий сторихте въ тая калъ да влѣзне
Вашата история и слава,
Та отъ срамъ се вече не познава,
И тазъ яма, додѣ слънце грѣе,
Между насъ и Васъ, кат' гробъ, да зѣе!“
(Виж. стих. „На Сръбската граница).

На „М. Милоевичъ и съдружие“ поета посвещава и друго цѣло стихотворение подъ това название:

„Полвѣкъ посѣвахте лъжата гнусна
Въ земята сръбска, о жреци коварни,
И ваш'то сѣме плодъ обиленъ пусна:
Пожнахте срамъ — не сте ли благодарни?
Полвѣкъ народу разума мрачихте,
Убихте правата му свѣстъ природна,
Душа му млада съ татулъ вий поихте,
Хранихте го съ вражда неблагородна.“

Той се обръща къмъ тия пиеници да изтрезнеятъ, къмъ тия слѣпци за да прогледнатъ.

„Иль, ти поне стани, о сръбско племе,
И прогони тѣзи бухали на мракътъ!“

И успѣхътъ на българското оръжие, колкото и да радва поетътъ, не може да го увлече до тамъ, щото да забрави ужаса на тая страшна прѣстъпна война. Той вижда, всичкия позоръ, който пада върху двата братски народа отъ тая война, вижда всички жертви, които се тъй безумно принасятъ, той трепери прѣдъ бѫдещето, което иде подиръ грозното настояще:

„О, позоръ! рѫка ми студенѣе.
Страшно бѫдеще сега се сѣе,
Бѫдеще отъ бури, вражди нови,
Плодъ на тия кърви и гробове,
И потомството ни въ завѣшанье
Ще наслѣди вѣчно живи рани,
И историята ще се чуди
Въ кой кътъ скришенъ тазъ война да гуди . . .“
„Проклетъ, проклетъ оня нека бѫде,
Що тазъ кървава вражда, завъди
Между насъ — помежду два народа
Братя по кръвъ, вѣра и свобода!“
(Виж. стих. „На Сръбската граница“.)

Битката проклета, кръвьта, мъртвитѣ сѣнки, които стенатъ въ въздуха, го каратъ да се обърне къмъ орела, който вижда при Драгоманския проходъ:

„Орелъ, да имахъ твоитѣ криле
Хвъркналъ бихъ нѣгдѣ въ небесата . . .
Тукъ много кръвь, тегла, насилье,
Тѫжовна много е земята.“

И къмъ братята сърби:

„О, братя Сърби, плача ази,
Умрѣ великата надежда:
Кръвь, кръвь, сѐ кръвь! — отъ нази до вази.
Пѫтека кървава отвежда.“

И въ това грозно врѣме на братска умраза и взаимни убийства, той си спомня за миналото хубаво врѣме, за боя при Гредетинъ:

„О, братя, ний се бихме зарадъ васъ.
Въ цвѣтущата долина на Морава;
Тогасъ дѣлѣхме братски сръбь и слава,
А днеска Сливница стои прѣдъ насъ.
Наслѣдье страшно тазъ война остави.
Въ душа ви вписана е съ кръвь и срамъ,
Ний пакъ рѫка подали бихме вамъ.

Но вий, — вий не можете забрави.
Азъ помня оня день, когато васъ
Здрависахме отъ върха Гредетински;
Какви мечти прѣкрасни, исполински
Цъфтяха въ нашитѣ души тогасъ!
Мечти за вѣчно братство, за свобода,
За честенъ трудъ къмъ честенъ идеалъ:
О, братя, вий удавихте въ калъ
Този сънъ величественъ на два народа."

(„Гредетинъ").

Този споменъ рисува въ въображението на поета слѣдната картина:

„Кървавия бой прѣстана,
Мракътъ нощни наближи:
Падналъ българинъ въ окопа
Тамъ до сърбина лежи:
Единъ други се убили:
Крущумъ щику далъ отвѣтъ;
Гаснатъ сили, скоро двама
Ще оставятъ бѣлий свѣтъ."

Но ето сърбина, като, че познава българина. Българина му спомня, че дѣйствително сж биле заедно въ Алексинацкия бой. Йово си спомня за Петка, който му е услужилъ въ боя, но късно е вече . . . Йово може само да услужи на другаря си, като му дава двѣ-три капки водица въ прѣдсмъртнитѣ му мжки . . .

„Мръкна. Възъ полето бойно
Падна нощната мъгла;
Подъ мъглата спятъ спокойно
Хладни кървави тѣла."

(„Въ окопътъ").

Настжпва миръ. Минуватъ се четири години. Поетътъ е вече въ изгнание. По поводъ праздника на Сливница той си спомня за тая война и за своето увлечение отъ нея.

Той сега по-хладно разсжждава и още повече за тая война:

„Война позорна, война проклета!
(О, Боже, всѣка война таквазъ е!)
Рано ти наш'тѣ мирни полета
Съ гроби посѣя, съ кърви окваси!
Умръзна ми съ твоята слава
Съ кървавий праздникъ, що завѣща ни;
Радость на други нека внушава —
Въ менъ буди болки, негодованье . . ."

Той съжалява за дѣто е станала тая братоубийственна война, дѣто братъ срѣщу брата вдига гнѣвно меча страшенъ, вмѣсто да падне нему въ обятья. Той се обръща къмъ Сливница вече не за да я славослави, а съ една дълбока скърбь:

„Сливнице, ти си гробъ кой пълни
Хиляди сили, надежди, вѣри,
Враждата само тамъ не потъна.
Тя дебне злобно, за мъсть трепера.
Сливнице славна, кому трѣбва ти?
. . . .
. . . .

Тебѣ те извика тозъ гений адски
Та, съ твойтѣ вѣнци, срамове гроби,
Вѣчно да будишъ въ души братски,
Радости звѣрски и звѣрски злоби .
(„Четвъртата годишнина на Сливница").

Сега поетътъ се кае за дѣто неговата муза възпѣла тая слава, за дѣто не е казала „думи високи на любовь прошка, на примиренье", че отъ общий възторгъ обвзета въ пѣсеньта ѝ е звучала ярость. Той свършва съ тия отчаяни думи:

„Господи, ти ще простишъ отъ жалость.
Човѣка слабий, но не поета!"

Но ние мислимъ, че съвѣстьта на нашия поетъ може да бѫде спокойна: Той никога не се бѣ увличалъ отъ дрънкането на орѫжието, отъ гръма на побѣдата до толкова щото да се забрави:

„Не, не щѫ се радвамъ кръвожадно.
Скѫпи намъ сѫ тѣзъ побѣдни лаври,
Всяка радость въ мойто сърдце страдно
Прави ножътъ повечъ да се завре.
Колко сълзи всяка пѣсень струва!
Всякъ възторгъ е океанъ отъ злоба
Въ други гърди, шо бѣснѣй, върлува;
Всякой лавръ е триумфъ на гроба.
Не, не щѫ се радувамъ безумно:
Кръвьта дѣто лѣемъ наша кръвь е,
Не нудете ме да пѣя шумно —
На плачътъ всегда пѣвецътъ прьвъ е.
Васъ ви смайва шумътъ на борбитѣ,
Славата, юнацитѣ, що свѣтатъ; —
Гробоветѣ, майкитѣ, сълзитѣ
Вижда, чувствова единъ поетътъ".
(„Сливница" 1 изд. стр. 19).

Той кани своитѣ сънародници да се не радватъ и упиватъ безпечно съ лавритѣ си, че врѣме е да се почне „дѣло вѣчно„:

„Не смъртьта, не гробътъ и не сѣчътъ
Даватъ на народитѣ животътъ;
Честь на тия, шо блѣсіяха съ мечътъ,
Честь на тия що съ ума работятъ!
Честь на всички що въ полето родно
Скромно хвърлятъ сѣмето духовно,
Що на наш'то здание народно
Съ циментъ даватъ трайне вѣковно",
(„Де се не упиваме безпечно". Сливница" стр. 30).

Тѣзи думи трѣбва да се запомнятъ добрѣ и отъ българи и отъ сърби. Но най-много трѣбва да се помнятъ ония думи, които бѣ изказалъ Вазовъ прѣди повече отъ четвъртъ вѣкъ въ своето стихотворение, за юго-славянската солидарность, часть отъ което ние вече по-горѣ цитирахме:

„Славянска солидарность! гореща братска связъ!
Това да й наш'то знаме и нашата девиза!
Туй щитъ е, който нищо не може го прониза . . .
Безъ нея ний сме крѣхки, като тия класове,
Които се прѣгъватъ отъ всички вѣтрове,
Безъ нея ние бѣхме и слаби и нищожни;
А съ нея ний ще бѫдемъ велики и заможни;
Тя намъ е крѣпость здрава, що въ сичкитѣ борби
Ни крупове, ни молний не могатъ я разби".

Ил. С. Бобчевъ.

A propos d'un mouvement en Macedoine par *A. Brutus* Bruxelles. 1900.

Въ послѣднитѣ книжки на „Сл. Гласъ“ запознахме читателитѣ съ съдържанието на редъ съчинения, които третираха Македонския въпросъ съ една компетентность. заслужаваща всѣка похвала. Сега ще запознаемъ читателитѣ съ съдържанието на брошурата на г-нъ **Brutus** написана още въ 1900 г.

Авторътъ на брошурата е единъ чужденецъ, скрилъ се подъ името Brutus, живѣлъ нѣколко години въ Македони, който чужденецъ, основанъ на своя опитъ и наблюдения, се рѣшилъ да издаде въпросната брошура съ цѣль да опише и прѣдстави какво е непоносимото положение на християнскитѣ населения въ Македония и да прѣдложи планъ за рѣшаване Македонския въпросъ:

„Ако се хвърли единъ бѣгълъ погледъ върху историята на Македония отъ най-старо врѣме — почва брошурата си г-нъ Brutus — ние ще останемъ очудени отъ онази велика роль, която тази малка но класическа par excellence страна е играла въ свѣта“. Слѣдъ това той описва нейното географическо положение и граници, констатирва, че още отъ почването на историческитѣ врѣмена, Македония върви на чело на народитѣ, че нейната репутация е всесвѣтска, че нейната слава гърми по четиретѣ краища на свѣта, че Македония е унищожила голѣми варварски империи, основала нови държави и нови търговски центрове. Даже прочутата люлка на античния елинизъмъ се подчинява на власта на македонскитѣ царе. Демостенъ спасува прѣдъ Филипа.

Слѣдъ това се напомня за значението и влиянието, упражнено отъ Александра и Аристотеля, че македонци стоятъ на византийския тронъ, въ врѣмето, когато тази империя се намѣрва въ своя апогей, че до дѣто македонската династия ръководеше сѫдбинитѣ на Византия, послѣднята бѣше силна и почитана отъ неприятелитѣ си, когато тази династия се прѣкрати, почна упадъка и на Византия.

Съ течение на врѣмето ние виждаме звѣздата на Македония все да блѣщи. Тя играе важна роль въ възраждането на славянската раса; въ нея сѫ се родили славянскитѣ равноапостоли Св Св. Кирилъ и Методий, които направиха Македония да стане люлка на славянската раса и да й даде своята религия и своето искуство.

А въ най-ново врѣме Македония става авангарда за умственото възраждане на българитѣ. Отъ тамъ бѣха пустнати първитѣ и най-остри стрѣли срѣщу гръцкото фанариотско духовенство. Въ единъ отъ Атонскитѣ мънастири бѣ написана първата историческа книга, която събуди заспалия въ робство български народъ.

Тази прочута страна отъ 1430 г. пъшка подъ ярема на турцитѣ, отъ който бѣ освободена само съ С.-Стефанския договоръ,

но Берлинъ я повърна отново подъ сжщия яремъ. Слѣдъ това Г. Brutus, като посочва каква политика е слѣдвала Австрия въ Македония слѣдъ берлинския конгресъ и какви егоистични цѣли гони тамъ, той пристжпа да излага произхода на Източния въпросъ, неговитѣ различни фази, както и сегашното положение на Македония и най-сетнѣ излага своето мнѣние какъ да се реализиратъ реформитѣ въ Македония, които сж прѣдвидени въ чл. 23 отъ берлинския договоръ.

Ние ще се спремъ само върху послѣдната часть отъ брошурата на г-нъ Brutus.

Слѣдъ като дава кжсо историческо развитие на Източния въпросъ, перипетиитѣ и фазитѣ прѣзъ които е миналъ, и като дава една пълна илюстрация за несносния животъ на християнитѣ въ Турция, той дохажда до заключението че, отъ това безизходно положение може да се излѣзе само чрѣзъ въвеждане реформи въ Македония и завършва брошурата си съ слѣднитѣ заключителни мисли:

„Кои сж срѣдствата при помощьта на които може да се избѣгне тази катастрофа? (падането на Турция). Реформи ли? Ние, разбира се, нѣмаме противъ тѣхъ нищо; но ние вече знаемъ, че каквито и да бждатъ тѣ, тѣ безъ подкрѣпата на чуждитѣ сили, не могатъ въ Турция да иматъ никаква стойность, особено безъ гаранцията на великитѣ сили, че тѣ ще бждатъ приложени. Историята на Турция за послѣднитѣ столѣтия служи като доказателство на това“. . . .

„Голѣмо число прѣдложения (за реформи) сж правени до сега. Почти всички сж много или малко приемливи и почти всички се произнасятъ за поддържането сюзеренитета на султана въ Македония като въ сжщото врѣме се введатъ необходимитѣ реформи“.

„Върху тази послѣдната точка нѣма да се спираме. Когато часътъ за истинското въвеждане на реформитѣ дойде, въпросътъ за характера на тѣзи реформи ще бжде лесно рѣшенъ; за този часъ е достатъчно щото Европа да се залови за това дѣло сериозно. Положението на островъ Самосъ, на Либанъ, Източна-Румелия, Критъ, и проектътъ за реформитѣ прѣзъ 1880 г. за Европейска Турция отъ една европейска комисия въ Цариградъ, могатъ да се вeматъ въ внимание при изработването на режима, който ще се введе въ Македония“. . .

„Въ всѣки случай Македония не може да се остави въ това положение, въ което се намѣрва сега. Тъй или инъкъ, но Турция ще бжде принудена да изгуби една извѣстна часть отъ своята административна властъ въ тази страна“.

„Ето защо ние смѣтаме, че Турция ще даде доказателство на благоразумие и тактъ ако побърза да приеме и да приложи мнѣнието, което ние ще прѣдложиме тука, и което ще удовлетвори изцѣло и изпълнението на най-мирнитѣ реформи и върховната власть на единъ амбициозенъ султанъ, желаещъ да запази своя престижъ. Въ сжщото врѣме, такава една комбинация прѣдставлява това прѣдимство, че ще отстрани всѣка възможность за вънкашна намѣса въ сждбата на тази часть отъ Европейска Турция“.

„Мнѣнието на г. Brutu'a е, щото независимо отъ реформитѣ, които могатъ да се дадатъ на Македония, да се назначи наложително единъ генералъ-губернаторъ въ тази провинция. Добрѣ би било щото този губернаторъ да бѫде избранъ изъ между членоветѣ на царствуващата въ Цариградъ династия и той си позволява да прѣдложи за този високъ постъ по-младия синъ на Султанъ Абдулъ-Хамида, Бухарединъ Ефенди“.

„Щото този послѣдния да бѫде назначенъ отъ султана съ съгласието на силитѣ, за единъ периодъ отъ 5 години генералъ-губернаторъ на цѣла Македония, която обема тритѣ вилаета: Скопски, Битолски и Солунски съ града Солунъ за столица. Това назначение да бѫде придружено съ правото за плебисцитъ слѣдъ изтичането на петтѣхъ години, и ако плебисцита бѫде благоприятенъ, тогава генералъ-губернатора ще може да стане наслѣдственъ князь на цѣла Македония.

„Една такава комбинация ще докара миръ и тишина. Въ сѫщото врѣме тази превилегирована провинция ще остане всѣкога неотемлима часть отъ турската империя, съ единъ синъ на султана на чело нейното управление“.

„Само чрѣзъ това срѣдство, само чрѣзъ това единствено срѣдство може да се избѣгне всѣкакъвъ конфликтъ и да се омиротворятъ духоветѣ. Тогава ще почне една нова ера, не само за автономна Македония, но и за самата Турция“.

Така свършва брошура Г. Brutus Не може да се откаже оригиналность на неговото мнѣние. Но то не биде усвоено отъ никого. Прѣдсказванията обаче на г. Brutus, че едно възстание въ Македония е належаще, се сбѫдна. Възстанието стана и бѣ потушено тъй, както турцитѣ потушаватъ възтания. Нѣма да се спираме тука да излагаме развитието на събитията прѣзъ послѣднитѣ 3 години въ Македония. Тѣ сѫ прѣсни въ паметьта на всички Европа сама поиска да се введатъ въ Македония едни минимални реформи. Всички знаятъ сѫдбата имъ. Ние ще свършимъ бѣлѣжкитѣ си за брошурата на г. Brutus'a съ слѣдното извлечено отъ прѣдисловието на самата брошура:

Г. Brutus прѣди да напечати своята брошура далъ своя рѫкописъ да го прѣгледа единъ неговъ приятель, който слѣдъ като прѣгледалъ рѫкописа, изпратилъ до Г. Brutus писмо отъ което извличаше слѣдното доста характеристично начало“

„Tu quoque fili! И вие сѫщо, драгий ми сине, и вие имате илюзията да вѣрвате, че не реформируемото може да бѫде реформирано, че Турция по своя собствена воля ще даде автономия на Македония? Да даде Богъ този оптимизъмъ да се оправдае! Колкото се отнася до мене, азъ не мога да го сподѣлямъ“.

Колко този приятель на г. Brutus'a познавалъ добрѣ положението, се подтвърди отъ послѣдуюшитѣ събития.

Макаръ брошурата на г. Brutus и малко поостаряла, но тя съдържа много трѣзви мисли, и дава едно много добро описание положението на Македония прѣди възстанието.

L.

Рѣчникътъ на Найденъ Геровъ.

Пише *Ст. Чакъровъ.*

I.

Миналата седмица, на 21 и 22 априлий прѣдъ Георгевъ-день, на площада, около църквата св. Краль, имаше докарани овци и овчари продаваха ягнета.

Като българинъ, който почита народнитѣ праздници и тачи обичаитѣ, пожелахъ и азъ да си купя ягне, та доближихъ едного отъ многото овчари и почнахъ да отбирамъ ягнета.

Тѣ бѣха слаби, мършави, дребни, та ми се не аресаха и се готвихъ да си отмина, да отида другадѣ, да диря по-добри, когато овчаря, единъ едъръ шопъ, съ дебелъ басистъ гласъ, се обърна къмъ мене и произнесе:

— Купи си, господине, едно *сугарчѐ!*

Обърнахъ особно внимание на думата *сугарче*, но отминахъ другадѣ, при други овчари, да диря по-добри ягнета.

Заобиколихъ троица-четворица овчари, навсждѣ ягнетата бѣха слаби, дребни, мършави, а шопитѣ ги наричаха „сугарчéта“.

При едного отъ овчаритѣ заварихъ единъ мой старъ приятель, учитель въ Софийската държавна мжжска гимназия, който ходяше съ сжщата цѣль: да купува ягне за Георгевъ-день.

Разговорихме се съ приятеля и му обърнахъ вниманието върху думата „сугарчѐ“, като го попитахъ да ли знае значението ѝ.

Приятельтъ ми помисли, види се, че криво съмъ разбралъ думата, че трѣбва да не е *сугарчѐ,* а сукалче, отъ суча, бозтя.

— При насъ е овчаря, му казахъ, — питайте го!

Приятельтъ ми не чака повече каняне, отведнажъ хвана едно ягне и, държащъ го въ ржка, попита: „колко струва сукалчѐто?“

— Сугарчѐто, го поправи овчаря, — струва четире и половинъ лева.

Пазарлъкътъ не стана, та ние се раздѣлихме, като констатирахме, че к備снитѣ, слабитѣ, дребнитѣ ягнета иматъ специално име „сугарчета“.

При раздѣлата приятеля каза:

— Роденъ съмъ средъ овчари, имамъ понятие отъ добри и прости овци, но думата „сугарчé“ не бѣхъ я слушалъ.

Отъ прѣди петдесетъ години, въ моето дѣтинство, въ бащината си кѫща бѣхъ слушалъ думата „сугаренъ“ и сега, като чухъ *сугарчѐ*, твърдѣ лесно си обяснихъ що значи, но за по-добро разяснение и за да провѣря да ли е правилно моето понятие, намислихъ да попитамъ и други просвѣтени люди за тая дума.

Случай се прѣдстави много добъръ.

Около една отъ маситѣ въ кафене „Македония“ седѣха нѣколко души мои приятели, всички учители въ гимназиитѣ и къмъ тѣхъ се обърнахъ азъ съ молба да ми обяснятъ новата дума *сугарчѐ*.

Приятелитѣ бѣха малко очудени; нѣкои се позасмѣха подъ мустакъ, по мой адресъ, и изказаха съмнѣние за сѫществуването на таквази дума, но понеже азъ настоявахъ, то обяснението се почна.

Единъ я произвождаше отъ смуча — смукалчѐ, другъ отъ суча — сукалчѐ, трети и четвърти й даваха друго значение, но истиното значение на думата не можаха да обяснятъ.

Слѣдъ това срѣщнахъ мнозина отъ нашитѣ литератори, питахъ и тѣхъ, но и тѣ свиваха рамене и не можеха нищо да ми обяснятъ.

Тогава азъ потърсихъ пълния рѣчникъ на Найденъ Герова, занесохъ го у насъ, почнахъ съ него да се съвѣтвамъ и останахъ напълно доволенъ отъ това, що намѣрихъ на страницитѣ му.

За тая, непозната на нашитѣ литератори, дума ето що четемъ въ казания рѣчникъ:

Сугарний — рънъ и **— ренъ рна, — рно**, пр. Послѣдний, подирничавий, късний, закъснѣлий. *Сугарно ягне, що се е ягнило късно, около Георгевъ-день, сугаря. Георгевско ягне сугарно. Сугаренъ кукурузъ, що никне по късно отъ другитѣ. Сугарни класове. изоставени да узрѣятъ по кѫсно отъ другитѣ. Сбирамъ сугарни класове за вѫжя.*

Сугарь, нар, късно, сугарно. *Сугарно зрѣе,* късно зрѣе.

Сугаря, с. ср. 1) Късно родено животно; *сугарно ягне; сугарета ягнета, щилета.* 2) Въ играта титра: който е осталъ послѣденъ да си луви титритѣ. *Сугарято оставя послѣ да си лови титритѣ.*

Понеже азъ първъ не зная играта „титра“, то се уча отъ Герова че това е дѣтска игра съ камъчета.

Признавамъ се, че на стари годнии станахъ ученикъ на Герова, черпя изъ неговитѣ извори богатства за да допълня моето знание, а като вѣрвамъ, че ще принеса полза и за да разкрия баримъ отчасти, какви съкровища съдържа тоя неоцѣненъ още педесетъ годишенъ трудъ, извличамъ изъ рѣчника на Н. Герова по една — двѣ или повече думи отъ всѣка буква и то такиви на които до днесъ не съмъ знаялъ значението.

Но, прѣди да се ззлувя за това, не е злѣ да кажа, че **„Рѣчникътъ на Найденъ Герова“** е капиталенъ трудъ, какъвто до днесь въ нашата литература не е имало, пъкъ понеже изъ печать сѫ излѣзли всичкитѣ петь части, то врѣме е нашитѣ учени да си кажатъ думата.

Примѣрниятъ, трудолюбивиятъ довършитель на рѣчника, г-нъ Тодоръ Панчевъ, комуто тоя трудъ дължи една доля отъ своитѣ достоинства, послѣднята, петата часть е снабдилъ съ едно послѣсловие и съ портрета на автора, за което му дължимъ благодарность, защото обясненията сѫ цѣнни и ще сѫ въ полза на оние просвѣтени дѣятели, които въ бѫдаще ще се занимаватъ съ рѣчника, ще цѣнятъ неговитѣ достинства.

Ще повторя, че трудътъ на Н. Геровъ е грамаденъ. Той състои отъ *сто и петдесеть* печатни коли голѣмъ форматъ и е раздѣленъ на петь части, както слѣдва:

Часть	I,	стр. 369+LII,	букви	А—Д.
„	II	„ 448	„	Е—К.
„	III	„ 439 —	„	Л—О.
„	IV	„ 416 —	„	П.
„	V	„ 638 —	„	Р—Ж.
		или всичко 2314+LII стр.		

Въ прѣдисловието, напечатано на стр. IV, часть първа, ето автора що казва:

„При такова състояние на сегашната наша книжнина да допълнихъ рѣчника си отъ книгитѣ, които имаме сега, то щѣхъ да внеса въ него много нѣщо, което никакъ не е българско, а моето намѣрение открай е било да прѣдставя въ рѣчника си българский езикъ такъвъ, какъвто е той въ народа и само съ ония чужди рѣчи, които народа употрѣбява. За това отъ книгитѣ, що имаме сега, азъ не съмъ зималъ нито една рѣчь, нито едно изрѣчение за примѣръ на нѣщо, и всичко, що имамъ внесено въ рѣчника си, имамъ го записано отъ устата на народа и отъ народнитѣ творения: пословици, пѣсни и пр., та безпогрѣшно да могѫ да кажа, че изваждамъ *рѣчникъ на живий български народенъ езикъ*, и така оставямъ единъ памятникъ, отъ който да се вижда какъвъ е билъ българский езикъ въ народа прѣдъ зачалото на нашата българска книжнина".

Слѣдъ като прочетемъ цитираното отъ автора, напраздно ще диримъ въ труда му сега употрѣбяванитѣ въ литературний български езикъ думи: *вѣстникъ*, *вѣстникарь*, *журналистика*, *публицистъ*, *литература*, *идея*, *идеалъ* и пр. и пр.

Рѣчникътъ на Н. Герова само по обемъ прѣдставлява нѣщо необикновено у насъ, които сме навикнали на дреболии.

Пъкъ като го разгърнемъ той се прѣдставлява въ всичкото си величие и, щемъ-нещемъ, кара человѣка да се замисли надъ него, да се върне половинъ вѣкъ надирѣ, да си прѣдстави автора му скитащъ се по села, градища, балкански усои, български рѣчи да събира, мъгливия почти български езикъ да съживѣва.

Да, колосаленъ трудъ е рѣчника на Герова, защото съдържа 67,358 заглавни рѣчи, при които за примѣри 26,400 изрѣчения; откъслеци оть народни пѣсни 4,936; нѣкои си особености на българския езикъ 4,100: пословици до 15·500, въ това число нѣколко клетви и гатанки и до 2,200 кръстни имена.

Рѣчникътъ на Герова е необходима наржчна книга за всѣки просвѣтенъ българинъ.

Сравнително съ другитѣ подобни трудове той е евтинъ, защото струва само 25 лева, тогазъ, когато рѣчникътъ на Дюверну а, що нѣма високитѣ достоинства на Геровия рѣчникъ, пъкъ и значително е по-малъкъ, струва около 70 лева — цѣна почти три пжти по висока отъ тая.

Трудътъ свидѣтелствува, че авторътъ съ голѣма обичь и прѣданость на дѣлото е работилъ.

Прѣди да видя труда Н. Герова, азъ не вѣрвахъ, че българина съ своята живость и неусидчивость е способенъ за такъвъ родъ трудъ, защото въобще е прието, че само флегматика германецъ може да устои на подобно изпитание, но се оказва, че и българина може да притежава тия добри качества.

При всичко, че доста години се занимавамъ съ литература, че претендирахъ да зная доста добрѣ българския езикъ, но колко бѣхъ изненаданъ, като се увѣрихъ, че знанието ми е непълно, че много думи — твърдѣ много никакъ не съмъ ги знаялъ, пъкъ други, които съмъ ги считалъ за чужди и не съмъ смѣилъ да ги употрѣбявамъ, били толкози чужди колкото и български, но нека оставимъ дѣлото само да говори.

Азъ ще посоча тукъ отъ всѣка буква само по двѣ-три или по нѣколко думи за да види читателя и се увѣри какво литературно съкровище прѣдставлява казания рѣчникъ.

II.

Почвамъ отъ буквата

А.

Авлúга, с. ж Една птичка. *Авлигата е малка, а кога брани гнѣздото си, и на усойницата надвива.*

`Алиповий, въ, ва, во, пр Убитий, наранений отъ градъ плодъ, та се срасло мясото съ костилката.

Б.

Беззáзорний, рьнъ, и — **ренъ, рна, рно, пр** Що е безъ зазоръ, отъ що нѣма зазоръ; **рно,** нар. Безъ зазоръ, безе свѣнувание.

Бéзтрага, вм. безъ трага, безъ диря. Кога се ядосатъ на нѣщо, казватъ: безтрага го! сир. да иде да се не види. *Иди безтрага!* махни се оттука, иди да се невидишъ, да не остане нищо отъ тебе. *Отиде у безтрага*, съвсѣмъ далечъ, много далечъ.

Бигóръ, с. м. Камъкъ на шупли като гжба, що става въ нѣкои пещери по тавана, по стѣнитѣ и долу, гдѣто капе вода и отъ нея остая утайка, която се вкаменѣва. 2) *Соленъ бигоръ*, нѣщо твърдѣ много прѣсолено, та едвамъ се яде или не може да се яде.

Бирỳвамъ, гл. ср. Зимамъ биръ, данъкъ.

„Откакъ Господь свѣтъ създаде
Българину го прѣдаде,
Българина да царува,
Да царува, да бирува". Пѣс,

Бла́дамь. гл. ср. Блѣнувамъ, блънувамъ. *Нощѣ блада.*

Блѐнка, с. ж. Гладъкъ валчестъ камькъ, станалъ такъвъ отъ търкаляне изъ вода.

Бойникъ, с. м. Една птица отъ рода *Scolopacidae.*

Бори́мка. с. ж. Борикова дъска.

Либя ми далечь отиде
Въ ѕелена гора борова
Да дѣла дъски боримки,
Да прави нови хаири:
На турци пъстри джамии,
На христиени черкови. Пѣс.

Бранъ, с. м. Вълна, плавой, далга, талазъ. *Старци съ бѣли бради гонятъ се, не могѫтъ се стигнатъ.* Гат. — Бранове на море.

Бри́тва, с. ж. Ножче се черенъ, въ който се затваря, захлупаче, поклупачъ, поклупаче, скуравче.

Думата бритва я знаехъ, като дума руска и не смѣехъ да я употрѣбявамъ, но оказва се сега, че тя колкото е руска толкози е и българска.

Брѐемъ, нар. Съ брой, съ четъ. *Я би тебе донелъ и двѣ и три зьрна, ала сѫ мене съ броемъ прѣдадени.*

Брутъ, с. м. Гвоздѣй, пиронъ, паламаръ. *Цѣлъ закопанъ, само главата му се гледа?* Гат. — Бругъ, клинецъ.

Бръзѣ̀й и

Бръзѣлъ, с. м. Мѣсто на рѣката, дѣто водата тече по-бързо, бръзакъ, бръзалъ. *Напина се като ракъ на бързей. Прѣпира се като ракъ на бързей. Заложилъ се като баби на бързѣй. Иди, напрпдъ, дълбоко; върни се назадъ, бръзѣлъ.*

Израза „ракъ на бързей“ въ живота си много пѫти съмъ срѣщалъ и много души просвѣтени съмъ питалъ, но само Геровъ ми го пълно обясни

Брьвь, с. ж. 1) Мостъ само отъ едно дърво, отъ една клада. *Сбъркалъ се като куче на брьвь. Лесна работа:* колкото отъ брьвь до мость 2) Бродъ на рѣка за прѣкарване добитъкъ.

Брѣза и **Беряза,** с. м. Дърво **Betula alba,** брѣзи́ца, метлика. Отъ кората на това дърво правятъ черната дъвка.

Името на това дърво — пъкъ и самото дърво ми е извѣстно. Берёза се казва по руски и рускитѣ народни пѣсни сѫ го възпѣли твърдѣ много, пъкъ при всичко че расте въ множество по планинитѣ, рѣдко кой знае името му, та мнозина мене сѫ питали, пъкъ и азъ мнозина съмъ питалъ, но само сега зная сѫщинското му име отъ Герова рѣчникъ.

Брѣй, с. м. Раст. Tamus. *Кисело като брѣй.*

Бугла, с. ж. 1) Радость, веселие на годежъ, свадба. *Честита ви бугла!* Честита радость, честитяване на годежъ и свадба. 2) Брига, грижа, главоболие, касаветъ

Бунъ, с. м. Коренъ на растение, огнището му съ всичкитѣ негови братя; чучка.

Бутъ, с. м. Чукъ на тепавица, който бие и заедно валя тепивото . . . Тепавица съ четире бута.

Бѣлка, с. ж. 1) Животно Seiurus Vulgaris, катерица, веверица. 2) Бѣлина отъ яйце, бѣлтъкъ 3) Бѣла овца, бѣла, бѣлица, бѣдула.

„Проблѣяла бѣла бѣлка,
Проблѣяла, продумала:
Леле варе лудо младо!
Изколи ни, не пратини
Съ чюжденци на планина". Пѣс.

В.

Вàла, с. ж. 1) Накитъ на глава у жени по нѣкои мѣста, тарпошъ. 2) Платъ за врьзка, за покривка.

„Бѣла Рада поробиха,
Вързаха й бѣло лице,
Бѣло лице съ бѣла вала,
Черни очи съ черна вала.
Тънки вѣжди съ тъка вала". Пѣс.

Вадежъ, с. м. Добивка, добивъ, добитъ, печала. *Ако има вадежъ, ще има и ядежъ.*

Валогъ, с. м. На отлогъ на планина мѣсто извито като вдълбнатина и на дъното малко равнище; долъ. *Оставихъ конетѣ на валога да пасатъ.*

Валухъ, с. м. Конь прѣвиванъ, но не прѣвитъ добрѣ, та има нѣкакво чувство за събиране.

Варни, гл. безл. Врьне, вьрне, дъжди, вали дъждь.

Вискамъ (да висна), гл. ср. Вищя, цвиля,

„Конь ми висна и провисна:
Стани, стани, Вранко юнакъ,
Че пладнина заминува . Пѣс.

Вица, с. ж. 1) Пръчка, тояга. 2) Птица Astur, вѣтрушка, керкеназъ, керкенекъ, керкенецъ, гърекина

Влака, с. ж. Родъ, колѣно, корень, лѣка, пасмина, плезмина. *Нашата влака е голѣма*, нашиń родъ, нашиń корень е голѣмъ.

Власица, с ж. Животно Mustela nivalis, байнова булчица, батева булчица, байновка, енева булчица, невѣстулка, попадийка, попова булчица, калманка, кадънка, пиши попадийка, царева невѣста, царева невѣстулка.

Возъ, с. м. Товаръ, колкото се качва на едни кола. Возъ сѣно, возъ дърва, кола сѣно, кола дърва.

Сѫщото значение има и на руски езикъ.

Впивъ, с. м 1) Обракъ на свадба, сговоръ какви дарове щѫтъ се дадатъ отъ момата и момака. 2) Запивъ, прѣпивъ, съпивъ на свадба.

Врахъ, с. м. Врьхъ: 1) Насадено гумно за вършене; харманъ. *На день по два враха вършемъ.* 2) Овършено нѣщо, но още не отвѣто, а натрупано на купъ *Садя врахъ,* рахвъргамъ снопе по гумното за врьшене.

Г.

Гадя, ищъ,-дилъ, гл. д. 1) Валямъ, правя нечисто. 2) Разваламъ, хубавото правя лошо. — *Гадя се*, гл. възвр. и стр. 1) Валямъ се. 2) Разваламъ се. — **дений**, пр. стр.

Гадя, ишъ,-дилъ, гл. д. Карамъ се нѣкому, хокамъ го, мьмра го, бьбрѣ му.

„Пусто остало отъ злато дѣтя,
Отъ злато дѣтя отъ сребро люлка,
Кога не грачи, когя не цлачи,
Азъ да го бавя и да го гадя". Пѣс.
„Мама Стояна помьмра,
Помьмра майка, погади:
Стоене, синко, Стоене,
Що е тось чудо отъ тебе„. Пѣс.

Гадила го мама за да нѣма срама.

Гаромѣй, с. м. Животно Vespertilio murinus, вечерно пиле, каралѣпъ, колилякъ, лиликана, лилякъ, нетопирь, нощно пиле, прилѣпъ, сумракъ.

Главинка, ул. ж. отъ *Главина.*

„Похвали се крива лоза:
Азъ сьмъ лоза родовита,
Родовита, плодовита.
Отъ главинка по кошничка". Пѣс.

Глушча, ул. ср. отъ *глушецъ* Миша.

„Ужина да му дадеми
Отъ желка яйца пържени,
Отъ жаба нога пастарма
Отъ глушча мѣша сирене,
Отъ лѣшникъ бъчва ракия". Пѣс.

Глядъ, с. м. Гледане. За гледъ юнакъ нѣма. 2) Видъ. *Добъръ на гледъ.* — Нѣма гледъ, не може да се изгледа, не може да му се нагледами.

„Глѫбоко море гледъ нѣма.
Широко поле ходъ нѣма". Пѣс.

— На гледъ, като нар. Както ни се види, както ни се чини че е, отъ око, на посока. *На гледъ, като тиква на плетъ. На гледъ се види близо.*

Гонъ, с. м. отъ = *гдня.* Гонене.

„Не е било ясна зора.
Но е било храбъръ юнакъ
Съсъ хубава врана коня,
Та отива въ турска земя,
Гонъ да гони, ловъ да лови". Пѣс.

Горница, с. ж. 1) Стая, килия, одая, чардакъ.

„Булката умна, разумна,
Отвори горни горници,
Та слѣзе въ долня градина". Пѣс.

2) Особени плетеници на коса, що стоятъ отгорѣ надъ другитѣ.

„Майка Вена ситно плете:
Долницитѣ бисеръ ниже,
Горницитѣ злато лѣе,
Ситно плете хитро учи". Пѣс.

3) Дребни корави круши, що растатъ по горитѣ диви, дребници, дрьвеници. *Хрьта не ялъ баница, послѣ се научилъ да яде и горници.*

Заслужава да кажа поне двѣ думи за „горница".

Тая дума я знаяхъ още отъ дѣте и съмъ я слушалъ въ руска кѫща. Тя означава стая и нищо повече. Но защо стаята се нарича „горница" приведения примѣръ „отвори горни горници, та слѣзе въ долня градина" ни обяснява всичко: горницата, т. е. горня стая, що стои на високо, което е много ясно.

Като знаяхъ че горница е руска дума, азъ никога не съмъ смѣялъ да я употрѣбявамъ, пъкъ и всѣки би ме обвинилъ че ввождамъ въ езика ни русизми, но, както сега виждаме, горница е колкото българска толкози и руска, пъкъ може би тя е обща и на всички славяни...

Грановидий, =тъ,=та,=то, пр. За дьрво, що има много гранки, клони, стьбла, клонистий. столоватий, стьблистий.

„Овдѣ дьрво столовато,
Столовато, грановито,
Гранки му сѫ до небеса". Пѣс.

Гумно, с. ср. Убито и угладено мѣсто, дѣто вършѣятъ жито на него; врьхъ, врахъ, врьшило, токъ, харманъ. *Благослови попе, гумно безъ снопе.* По-добрѣ думи на нива, а не цивлуга на гумно.

Д.

Даромь, нар. Безъ заплата, бадиава, бадихава. Даромь да ти е, даря ти го, харизвамъ ти го, земи го.

„Даромъ да ти е юначе,
Мое прочуто войводство
И моя сабля френгия
Съ девять безцѣнни камьне". Пѣс.

Сѫщото значение има тая дума и въ руски езикъ.

Двой, с. м. Рало, чифтъ.

Единъ двой волове, единъ чифтъ — Двои пѣтли, втори пѣтли.

„Сѣдѣла Мара чакала
До двои пѣтли, до трои". Пѣс.

Двуликъ, с. м. Раст. цвѣте Convallaria mojalis, бисерь, гергёвденче, гергеви бабки, momински сълзи.

Дебель, с. ж. Една отъ тритѣ протоки на твьрдо тѣло.

„Че обикна у рай Божий,
Че обикна чюдно дьрво,
Маламено столовато.
Вся му дебель позлатена". Пѣс.

Диетъ, с. м. Що се пада нѣкому да земе дѣлъ споредъ стоката, що има. *Зехъ си диета отъ овцитѣ*, сир. маслото, сиренето и пр., що ми се пада споредъ колкото овци имамъ въ мандрата съ други.

Длака, с. ж. Козина, пердухъ. Има единъ орелъ, ала длака мѣни, пердухъ врьля. Вълка длаката си мѣнява, а кютата не.

Додумъ, с. ж. отъ **додумвамъ се**. Кога се нѣкои додуматъ да направятъ нѣщо, сговоръ,

„Събраха ми се дружина,
Та се додумъ додумаха,
Кой дѣка ще да зимуе,
Да зимуе, да лѣтуе". Пѣс.

Долика, с. ж. Срѣща се въ пѣсни вмѣсто прилика.

„Станко-ле додумъ хубава!
Азъ да ти стана прилика,
Прилика, Станко, долика". Пѣс.

Достага, с. ж. Тягоба, тѫга, саклетъ. Попаднало му достага, станало му тежко, мѫчно.

Дрьзалка, с. ж. Справа, съ която мьнатъ ленъ, дрьцалка, мьналка, мялица.

Е.

Ега, нар. Егай, яга: 1) Дано, да би, може би. *Ега го далакъ хваналъ! Ега го паразила.*

„Я хванете люта змия.
Да туримя момѣ Цвѣти,
Момѣ Цвѣти у пазуха,
Ега би се събудила". Пѣс.

2) Кога, като. Ега го видишъ, кажи му дойде.

Егусъ, с. м. Мѣсяцъ августъ, зâревъ мѣсяцъ, ягостъ.

Едноглавъ, пр. неиз. Всичкитѣ еднакви. *Едноглавъ дѣца* все еднакви, всичкитѣ голѣми, или всичкитѣ малки.

Едночний, — и — **чьнъ, ченъ, чна, чно**, пр. Адночний, еднаковий.

„Едночни коне яхаха,
Едночна руба носеха". Пѣс.

Елда, с. ж. Растение Polygonuu Fagopyrusu.

На руски езикъ гречиха.

Енза; с. ж. Рана, язва, яра. *Застарѣли ензи*, застарѣли рани.

Епанча, с. ж. Широка горня дрѣха за пазяне отъ дъждъ и за завивка, опанчакъ, чепкенъ, ямурлукъ.

Ерметикъ, с. м. 1) Болесть уплаха отъ кръвь. 2) Когато болятъ коститѣ по всичкото тѣло отъ арама, отъ нагазване и пр.

Есеница, с. ж. Жито посѣено есень, зимница.

„Леле мале, стара мале,
За какво щж да сьмъ веселъ:
Есеници изгинали,
Пролѣтнини не никнали". Пѣс.
Есеници класъ врьлили,
Пролѣтници у врѣтище". Пѣс.

Ж.

Жеволкамъ, гл. ср. Прѣживямъ, прѣгвацвамъ, прѣдьвквамъ, дразгинѣа.

Жегамь (да жегна, жегнувамъ), гл. д. Пия нѣщо спиртливо, врьгвамъ, мѣтамъ, смуча, плюскамъ. 2) Брькамъ. *Жегна си въ златни джебови, та си извади златни ключови.*

Желудокъ, с. м. Въ утробата на животни оний кошелекъ, въ който се смила яденето; кормина тулумъ, шкембе.

Желюдъ, с. м. Водяница, желудъкъ на птица.

На руски езикъ **зобъ**.

Живаледъ, с. м. Срѣща се въ гатанка за дѣтето бозайниче: *живъ живалецъ отъ жива снага яде.*

Живецъ, с. м. Жила, тупане по жилитѣ отъ кръвьта. *Когато нѣкой се убие нѣйдѣ и живеца му земе да тупа, то раната ще забере. Живеца да си отрѣже!*

Жигъ, с. м. Жаль, скьрбъ, тжка, мжка.

Жигъ, с. м. Дамга на животно, направена съ нажижено желѣзо.

Жирувамъ, гл. д. ямъ жиръ, храня се съ жиръ.

„Лѣтнини сж изсъхнали,
Зимнини сж изгинали
Стари баби въ гора ходятъ,
Въ гора ходятъ жиръ жируватъ". Пѣс.

Жиръ, с. м. Жьлждъ, желждъ, шикла, шопъ.

Жлока, с. ж. 1) Слеза, грахалка на жила, жлѣза. 2) Болесть отъ простуда на падушнитѣ и подчелюстнитѣ жлоки.

Жюжелъ, с. м. 1) Насѣкомо жьтварь, Черенъ като жюжелъ.
2) Животина Helix, бабуръ, бахаль . . .

Жямбавий, въ, ва, во, пр. Въ пѣсень:

„Роди мжжко дѣтенце.
Гърлесто за протогеръ,
Патраво за фурнаджия,
Жамбаво за симитчия.

Жяро, с. м. Нѣкакъвъ духъ, нѣкакво чудовище, което ставало ужъ дѣто се пролѣла човѣшка кръвь и което излѣзло нощѣ, та викало.

Жяря, ишъ, — рилъ, гл. д, 1) Правя жега, жежа, пека. *Сльнцето жари.* 2) Пека нѣщо на жарава, жаравя. *Жаримъ си мрьвки* — **ря се**, гл. възвр. Пека се срѣщо огънь.

З.

Забой, с. м. 1) Брусъ дьрво, що дьржи палишника, забойня.
2) Тежъкъ колъ съ който правятъ дупки въ земята за други коли.

Забѣла, с. ж. 1) Врѣмето когато начина да се разсьмнува, зорнодоба. 2) Забѣлъ.

Завала, с. ж. Обичай да се обличашъ по нѣйдѣ на Ивановъ-день въ смѣшни дрѣхи, та да правятъ различни смѣхурии.

Завракъ, с м. 1) Долапъ, що е и за врата между двѣ стаи. 2) Едната половина на проздець.

Заврьшя, ишъ, шилъ, гл. д. свр. Да годя, да стъкмя.

„Китена Стойно, тъкмена,
Кому си вяжешь кърпата?
Тебе ти момче умрѣло
Още първата година
Кога те тебе заврьшиха." Пѣс.

Завъда, с. м. Завъждане, подвъда, домазлъкъ. *Добиче за завъда. Това ми е за завъда*, само това ми е останало, та го пазя за завъждание.

Толкози хубава дума и при това чисто славянска, която ние просто по незнание замѣстваме съ турската „тамазлъкъ" или „домазлъкъ".

Загадка, с. ж. Загатка, гатанка. ганетка.

Тия двѣ думи ги извлекохъ изъ рѣчника на Герова само да покажа колко сме боси и колко слабо знаемъ бащиния си езикъ.

Ако, който и да е ги употрѣбеше въ литературния езикъ бихме го обвинили въ порусване езика ни, пъкъ отъ друга страна на драго сърдце всички употрѣбяваме турската дума „перде", като забравяме. че нашитѣ св. отци сѫ ни завѣщали „завѣса" (Еван. отъ Лука гл. 23, ст. 45).

За думата „загадка", която веднажъ употрѣбихъ, мои приятели ме укоряваха въ ввождане русизми въ езика ни и колко сега ми е приятно да констатирамъ, че „загадка" е колкото руска, толкози и българска дума.

Загаръ, с. м. Голѣмо ловджийско куче, единъ видъ копой, загъръ.

„Пропѣяха паунитѣ,
Пригукаха гълѫбитѣ,
Пролаяха загаритѣ,
Тогай се е разбудила". Пѣс.

Загонъ, с. м. Мѣра за земя, увратъ, врѣтенъ, погонъ, дюнюмъ *Да пожниятъ девять загони. Посадила сьмъ до два загона всякакво цвѣте.* Ти си имашъ много загони (ниви), продай си половината.

„Посадила Кира голѣмата нива
Три загони мѣсто". Пѣс.

Задавница, с, ж. Която задава, врачува съ сапунъ.

Марие, я ти да идешь
По жени по задавници,
По жени по отровници,
Дано ми брата отровишъ". Пѣс.

Задавъкъ, с. м. Онова, що се дава напрѣдъ отъ сговорената цѣна на нѣщо, за да бѫде оздравенъ сговора; пей.

Закладъ, с. м. Дълго и дебело дърво, което има всякога на огнището за да се поддържа огъня да не изгасва.

Сжщата дума „закладъ“ я има и на руски езикъ, само че значението ѝ е друго. Тя значи — залогъ, обзалогъ, облогъ, басъ Хващамъ се на басъ и пр.

Зазоръ, с. м. 1) Свѣнуване, свѣнъ, срамуване. *Нѣма зазоръ отъ нищо. Прави го безъ зазоръ.* 2) *Ходя съ зазоръ*, съ внимание, внимателно, прѣдпазливо.

Заидъ, с. м. 1) Мѣстото, дѣто слънцето, мѣсячината и звѣздитѣ захождатъ, заникъ, западъ, заходъ. 2) Врѣмето когато слънцето захожда . . . *По заидъ слънце ни дойдоха гости, та стояха до късно.*

Затра, с. ж. 1) Загуба, сътра, затривъ, пагуба, тщета, зарарь. Една натра день затра. 2) с. об. Тънъкъ слабъ човѣкъ, жюлавий, жюле, джигра.

Званикъ, с. м. Зъваникъ, който е поканенъ, повиканъ на свадба, на гостба и на какавъ да е сборъ

„Гължби да ми гукаятъ,
Званици да ми веселятъ,
Пауни пера да редятъ,
Званицимъ сѣнка да чинятъ“. Пѣс.

Званици, званици, камо ви лъджици? Е званици, званици, защо ви сж праздни паници?

Земский, ска, ско, пр. Що се намира, що е на мѣстото, за което се говори.

„Заколи девять кокошки,
Помѣти равни двурови,
Наряди много столови,
Ке дойдатъ земски сеймени“. Пѣс.

Зола, с. ж. 1) Горящь, посвѣтлѣлъ пепель на огъня, спуза, мьрва. 2) Вода, варена съ пепелъ, пепелива вода, бугада, вогава. *Пера дрѣхитѣ съ зола.*

Зябна, ешъ, налъ, гл. ср. Зебна, мръзна, стина, коченѣя. *Що стоишъ на студа да зябнѣшъ? Да не би зябнало, не би слана паднало.*

Всички три послѣдни думи „земский, зола и зябна = зябнуть“ сж общоупотрѣбителни въ руска езикъ и иматъ сжщото значение, само че азъ за прьвъ пжть ги уча оти рѣчника на Герова.

И.

Иверъ, с. м. Иверки, късове, що се отдѣлятъ отъ нѣщо, кога се сѣче то. *Като съклъ дърво, отвръкналъ иверъ, та го ударилъ,*

„Облагали се троица братя да си направятъ Смилена града;
Денѣ го градятъ, нощѣ се рови,
Камикъ по камикъ, иверъ по иверъ“. Пѣс.

Изба, с. ж. 1) Кѫща въ земята, хижа, бурдей. 2) Земникъ, зимникъ, пивница, поница, клѣтъ. 3) Оборъ, ахъръ, дамъ въ земята.

Изводникъ, с. м Който е пратенъ да иска мома за нѣкого, главежникъ, годежникъ . . . дворникъ, думалникъ, дьвоснобъ, женихлъ, изглядникъ. момарь, оглядникъ, сватъ, сводникъ, снобникъ, стройникъ.

Извѣтъ, с. м, 1) Измислена причина, изговоръ. 2) Кога извѣсти нѣкой за нѣкоя пакость, за нѣщо.

Извязвамь и **извязувамь (да извяжа),** гл. д. 1) Вязвамъ ви чкитѣ докрай.

„Стоя му се помолила:
Погрѣй, погрѣй ясно сльнце,
Да извяжа кошулята,
Кошулята ученичката". Пѣс.

2) Свършвамъ да вяжа — **мся,** гл стр. По знаменовтнето на глагола.

Сѫщото значение има руската дума „вязать".

Изгнета, **ешь, — гнетохъ**, гл свр. отъ **Изгнитамъ.** Да изтъпча, да измачкамъ, да изгмечкамъ.

Излакутя, **ишъ, — тилъ**, гл. свр. отъ **излакутвамь**. Да излѫкутя: 1) Да направя на лакатушки. 2) Да изкорубча да изкривя. 3) Да се извия, да закривя. — **тений**, прич- стр. Излѫкутений: 1) Направений на лакѫтушки. 2) Изкорубчений, изкривений. Излакатутено корито.

Йзлакъ, с. м. Кладенецъ, изъ който се изтича водата **вѫбелъ** = кладенецъ, стубелъ, бунаръ. *Имаше вѫбелъ дълбокъ и сухъ, безъ вода. Вѫбелъ дѣда съ стори* (ст. 201·, ч. 1).

Измлѣзявамь и имльзвамъ (да измльзя), гл. д. Измльзвамъ, измузвамъ, издоянамь.

„Ай овчаре, мили брате!...
Измльзете сиво стадо,
Подсирете прѣсно млѣко". Пѣс.

Мся 1) гл. стр. Бивамъ измльзенъ, издоявамъ се. 2) гл. възвр. Скришемъ си отивамъ, измъквамъ се, изклинчвамъ, изклулупишквамъ се.

Иловица, с. ж. Иловица, глина, клисавица, хума, сая.

Имела, с. ж. Вěртежъ въ главата, щемедъ. *Имела ме хвата отъ васъ*, казватъ на немирни дѣца.

Иней, с. м. Замрьзнала роса по дьрветата, стѣнитѣ и другадѣ прѣзъ влажни зимни дни, иня, скрежь, синякъ. *Покривамъ се съ иней. Падна иней по дрьвитѣ.*

Йогуля, с. ж. Риба ягула, змѣорка, иланбалъкъ.

Иравий, въ, ва, во, пр. Неомитий, нечистий, кирливий по врата и по лицето. *Иравъ като прасе.*

К.

Каленикъ, с, м. Риба Tinca vulgaris, линъ.

Калоферъ, с. м. Раст. Balsomita vulgaris.

Твърдѣ е вѣроятно, че подбалканското градче Калоферъ дължи името си на това растение.

Камара, с. ж. 1) Дълга копа сѣно, слама или снопе, копелъ, кладня, другожина, стогъ. 2) Купъ, купчина, натрупано нѣщо грамада, громада. *Камара камьни, камара грьнци. на камари*, на купови. 3) Арка, кемерь на нѣщо. 4) Единъ отъ краваитѣ гургурушки, който не е продупченъ на срѣдата. — *Да оремъ на камàра*, орташки, заедно.

Каматникъ. с. м. Срѣща се въ пѣсень намѣсто фаизчия:

„Затвориха го турцити (Митра)
У попо у коматнико,
У поповото градинча,
За поповото ябулча.

Камато, с. с. Дългъ, борчъ. Срѣща се въ пѣснитѣ.

„Вяке ми ся е додѣяло отъ тежково камато...
Ме яхнало тяжконо камата
Продавамъ я младата невѣста,
Мало много язъ да ся проплатимъ". Пѣс.

Кангалъ, с. м. Кола само съ двѣтѣ прѣдни колела, прѣдня колесарка.

Кански, нар. Въ изрѣчение: *пищя кански*, пищя, викамъ до Бога отъ нѣкоя нужда, отъ неволя, отъ мжка, отъ усилие. Селата сж писнали кански отъ изядници.

Канякъ, с. м. Птица. Neophron percnopterus. Пищи като канякъ.

Карпа, с ж. Скала, спила, зжберъ, стѣна, заряда.

„На врьхъ Пиринъ самовилско блато,
Във срѣди ми блато една карпа,
На врьхъ карпа едно тьнко дрьво". Пѣс.

Карпъ, с. м. Раст. Helleborus cyclophyllus, употрѣбяватъ се за лѣкъ за зжби.

Клада, с. ж. Голѣмо дебело дьрво въ гора, паднало на земята, кладъ. *Клада мостъ*, мостъ отъ една клада, отъ едно дьрво. *Тихата ръка носи кладитѣ. Паднала му кладата врьзъ главата. Мечката викала отъ листото, а кога паднала кладата, утраяла.*

Клапа, с. ж Клопа, куда, билюкъ, стадо птици, колкото сж се излупили отъ едно лупене. *Една клапа яребици*. едно ято, колкото сж се излупили, та ходятъ заедно.

Кликамь, да кликна. кликувамъ, гл. д. Викамъ, рукамъ, кричa.

„Телянинъ вика и клика:
Излѣзте, млади търговци,
Продавамъ млада робиня". Пѣс.

Иде Рада изъ пжть въ пжть, та вика, та клика, така наричатъ, кога броятъ прьсте на игра мижежь. 2) Зъве, викамъ,

рукамь. *Кликни му да дойде. Кликни го.* 3) Викамъ, каня, калесвамъ. *Кликни си гости.* — **мся,** 1) гл. вз. Виками се, рукамм се, хоками се обаждами се. 2) гл. възвр. и стр. Викамъ се, рукамъ се — **каний,** прич. стр. Виканий, руканий.

Клонь, с. м. Въ изрѣчение: *ставамь клонъ*, скланямъ, пристаямъ, приимамъ.

„Най-подиръ Радка остана,
Съ лѣга е ржка хвьрлила,
Крушумъ прѣзъ прьстенъ прѣмина,
Та си войвода станала;
Всичкитѣ клонь останали,
Че тя войвода да стане". Пѣс.

Клопушь, с. м. Насѣкомо Cimex, дьрвеница, стѣница, тахтабита, тахтаба и на руски „клопъ".

Клоць, с. м. 1) Глума, глумене, подигравка, шяга, *Вълка като застарће, на кучетата клоць става. Наша Рада нашъ клоць.* 2) Клоца.

Клѣтъ, с. м. 1) Земникъ, зимникъ, изба, килеръ, пивница, поница. 2) Клѣтчина, прустъ; задникъ, килеръ, хаятъ, 3) кжща въ земята, изба, хижа, бурдей

„Метлата Рада земала,
Та измела равни дворови,
Отъ клѣтитѣ до портитѣ. Пѣс.

Кнокий, къ, ка, ко. Тьнкий. *нока кошуля.*

„Запрягни. моме, поли, ржкави,
Да си умѣсишь кноки прѣснези,
Кноки прѣснези, бѣли погачи". Пѣс.

Кночи, нар Довечера, тая вечерь. Кночи щжтъ ни дойдатъ гости.

Кова, с. ж. Врѣмя, доба. *Нoща кова*, нощно врѣмя.

„Хай, дѣвойко, да си ходимъ" —
Ходай си, ходай. лудо-ле,
Тебе кова ти минало,
Мене кова ощь не дошло". Пѣс.

Отъ тоя малъкъ примѣръ виждаме, че думата „кова" е равносилна на руската дума „пора" и въ тая смисълъ смѣло можемъ я употребява.

Колба, с. ж Гривна, белезакъ, белезия, вражъ. интеше.

„Искара й колба отъ ржката
Пакъ не се е мома разбудила". Пѣс.

Кромѣ, нар Освѣнь, не е само. *Кромљ това има и дългъ.*

Купець, с. м. 1) Купникъ. 2) Който прави търговия; купчия, търговець. Сьрдитъ купець, праздна му турбуличка.

Думата има сжщо значение и на руски само, че се произнася и пише твърдо купецъ.

(Ще слѣдва свършека).

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Русия.

Въвеждане конституционно управление.

Слѣдъ откриването на руско-японската война въ Русия се почна силно движение, което имаше за цѣль да принуди Императора да разшири политическитѣ права на своитѣ поданици, да въведе конституционно управление по образеца на останалитѣ европейски монархии. Това движение се яви дѣ по интензивно, дѣ по слабо въ всевъзмажни форми, като се почна отъ революционната и се свърши съ петициитѣ. То има за резултатъ обѣщанието на императора, че ще повика избраницитѣ на народа да вѥматъ участие въ ржководенето сждбинитѣ на империята и да му спомогнатъ въ възражданието на Русия и за нейната уредба въ пжтя на прогреса и цивилизацията. Това обѣщание на Императора получи своя реаленъ изразъ въ манифеста изданенъ отъ императора къмъ руския народъ на 6 августъ т. г. който има слѣдното съдържание: „Ний Николай II императоръ и самодържецъ всероссійски, царь полски, великій князь финляндскіи и пр. пр. и пр, обявяваме на всички наши вѣрни подданици:

„Руската държава се е създала и заякнала чрѣзъ непрѣкъсваното единение на Царя съ народа и на народа съ Царя. Съгласието и единението на Царя и Народа е онази велика нравствена сила, която е създала Русия въ течението на вѣковетѣ, която я е запазила отъ всѣкакви бѣди и напасти и която и до сега се явява като залогъ за нейното единство, независимость и цѣлость, за материялното благосъстояние и духовното развитие въ сегашно врѣме и въ бждеще.

„Въ нашия манифестъ издаденъ на 26 февруарий 1903 год., Ние призовавахме къмъ тѣсно единение всички вѣрни синове на Отечеството за усъвършенствуване реда въ държавата чрѣзъ установяването якъ и здравъ строй въ мѣстния животъ. И тогава насъ ни занимаваше мисъльта да приведемъ въ съгласие изборнитѣ обществени учрѣждения съ правителственитѣ власти и за изкореняването несъгласието по между имъ, което тъй погубно се отразяваще на правилниятъ вървежъ на държавния животъ. За това сжщото нѣщо не сж прѣставали да мислятъ самодържавнитѣ Царе, Нашитѣ Прѣдшественици.

Сега настжпи врѣме, слѣдвайки примѣра на тѣхнитѣ добри начинания, да повикамъ избраници отъ цѣлата Руска земя, които да вематъ постоянно и дѣятелнно участие въ съставянето законитѣ, като за тази цѣль въ състава на висшитѣ държавни учрѣждения създаваме и въвеждаме особено законосъвѣщателно учрѣждение, което ще има за задача прѣдварително разработване и обсжждане на законодателнитѣ проекти и да разглежда държавния бюджетъ за приходитѣ и разходитѣ.

По тази причина запазвайки непокжтнатъ основния законъ на Руската Империя, за сжществото на Самодържавната Власть, ние счетохме за добро да учрѣдиме *„Государственената Дума“* (Народното Събрание) и утвърдихме „Положението“ (Правилата) за избирането членоветѣ на Думата (депутати), като разпространиме силата на тѣзи закони върху цѣлото пространство на Империята, само съ тѣзи измѣнения, които бждатъ признати за нуждни да бждатъ въведени за нѣкои намѣрващи се въ особени условия, нейни крайнини.

За реда по който депутатитѣ отъ Великото Княжество Финландия ще вематъ участие въ дѣйностьта на Государствената Дума, по въпроси общи за Империята и този Край, ще бжде приготвено отъ насъ друго узаконение.

Едноврѣменно съ това Ние заповѣдахме на министъра на Вжтрѣщнитѣ работи веднага да ни прѣдстави за утвърждаване правилата по които ще се извършватъ изборитѣ за депутати въ Государствената Дума и то съ такова прѣсмѣтане, щото депутатитѣ отъ 50 губернии и областа на Донската войска да могатъ да се явятъ въ Думата не по кжсно ото срѣдата на януарий 1906 година.

Ние запазваме всецѣло за Себе си грижата за по нататъшното усъвършенствуване Учрѣждението на Государствената Дума и когато живота самъ ни покаже на нуждата отъ тѣзи измѣнения въ нейната уредба, които би напълно удовлетворили потрѣбитѣ на врѣмето и за благата на държавата, Ние нѣма да пропуснемъ да дадемъ по този прѣдметъ съотвѣтни въ своето врѣме опжтвания.

Хранимъ увѣреность че избранитѣ съ довѣрието на цѣлото население хора, повикани сега къмъ съвмѣстна законодателна работа съ Правителството, ще се покажатъ прѣдъ цѣла Русия достойни за онова Царско довѣрие, чрѣзъ което тѣ сж призовани къмъ това велико дѣло, и въ пълно съгласие съ останалитѣ държавни учрѣждения и съ властитѣ, поставени отъ Насъ, ще ни окажатъ полезно и ревностно сдѣйствие въ Нашитѣ трудове за благото на Общата Наша Майка Русия за утвърждаването единството, безопасностьта и величието на Държавата, народния порядъкъ и благоденствие.

Като призоваваме благословението Господне върху трудоветѣ на учрѣждаваното отъ Насъ държавно учрѣждение, Ний съ непоколебима вѣра въ милостьта Божия и въ непреложностьта на всичкитѣ исторически сждбини, прѣдопрѣделени отъ Божествения промисъль на скжпото наше отечество, твърдо уповаваме, че съ помощьта на Всемогущаго Бога и еднодущнитѣ усилия на всичкитѣ си

синове Русия ще излѣзе съ тържество отъ постигналитѣ я сега изпитания и ще се възроди въ запечатленитѣ ѝ отъ хилядногодишната ѝ история могжщество, величие и слава.„

Петергофъ 6 августъ 1905

Подписалъ

Николай.

Государствена Дума.

I. Съставъ и уредба на Государствената Дума.

§ 1. Государствената Дума се учрѣждава за прѣдватителио разработване и обсжждане на законодателнитѣ проекти, които по силата на основнитѣ закони, като се прокаратъ и прѣзъ Государствения (Държавния) съвѣтъ, изпращатъ се на Върховната Самодържавна Власть.

§ 2. Государствената Дума се образува отъ членове избирани отъ населението на Руската Империя за 5 години възъ основа на опжтванията изложени въ правилника (Устава) за произвежданието избори за Думата.

§ § 3, 4, 5, 6 и 7 третиратъ въпроса: 1) за разпушане Думата прѣди изтичане 5 годишния срокъ; 2) кой опрѣдѣля колко ще траятъ ежегоднитѣ занятия на Думата; 3) подраздѣляне Думата на отдѣли, тѣхното количество и съставъ; 4) колко души трѣбва да присжтствуватъ на общитѣ събрания на Думата и на засѣданията на отдѣлитѣ за да бждатъ тѣзи засѣдания законни.

§ 8. Разноскитѣ по издържането на Думата се изплащатъ отъ Държавния ковчегъ.

II. Прѣдседатели на Государствената Дума и нейнитѣ отдѣли.

§ § 9, 10, 11 и 12. опрѣдѣлятъ кой избира прѣдседателя и подпрѣдседателя на Думата и отдѣлитѣ, колко трае тѣхния мандатъ и тѣхнитѣ длъжности.

III Членове на Государствената Дума,

§ 13. Членоветѣ на Государствената дума при встжпването въ Думата даватъ тържествено обѣщание, споредъ приложената при това форма.

§ 14. Членоветѣ на Государствената Дума се полузуватъ съ пълна свобода за сжжденията и мнѣнията по всички дѣла, които подпадатъ подъ дѣятелностьта на думата; тѣ не сж длъжни да даватъ отчетъ на своитѣ избиратели.

§ § 15—22 включителио опрѣдѣлятъ: 1) че само по рѣщение на сждебната власть единъ членъ на думата може да бжде подложенъ на лишение или ограничение неговата свобода; 2) чрѣзъ кого може да се откаже единъ членъ на Думата отъ това членство, 3) въ кои случаи единъ членъ на Думата излѣзва изъ иейния съставъ; 4) Кога и по чие рѣшение единъ членъ на Думата се отстранява отъ засѣданието на Думата

§ 23. Членоветѣ на Думата въ врѣме на нейнитѣ занятия получаватъ отъ ковчежничеството на денонощие по 10 рубли. Освѣнъ това тѣмъ се плаща единъ пѫть прѣзъ годината отъ кончежничеството пѫтни пари, като се смѣта по 5 копѣйки на всѣка верста отъ мѣстото дѣто живѣятъ до Петербургъ и обратно.

§ 24. Министритѣ и главноуправляющитѣ отдѣлни части не сѫ членове на Думата, но могатъ да присѫтствуватъ на нейнитѣ засѣдания и да даватъ разяснения по дѣлата, както лично тъй и чрѣзъ своитѣ помощници, или началницитѣ на отдѣлнитѣ части на централнитѣ управления, или най-близкитѣ помощници на тѣзи началници, или пъкъ други упълномощени отъ министритѣ и главноуправляющитѣ, длъжностни лица.

§ 25. Даването разяснения по посочения въ прѣдидущия § 24 начинъ е задължително за министритѣ и главноуправляющитѣ отдѣлни части, ако Государствената Дума, въ общо събрание, или единъ отъ нейнитѣ отдѣли признаятъ тѣзи разяснения че сѫ необходими.

IV. Секретари на Государствената Дума и нейнитѣ отдѣли, концелярия на Думата и служащитѣ въ нея лица.

§ § 26, 27, 28, 29, 30, 31 и 32 опрѣдѣлятъ правата и длъжноститѣ на секретаритѣ на Думата и отдѣлитѣ, начина на избирането имъ отъ Думата и отдѣлитѣ, колко трае мандата имъ; кои сѫ главнитѣ служащи въ канцелярията на Думата и тѣхнитѣ длъжности.

V. За прѣдметитѣ подлежащи на вѣдѣнието на Государствената Дума.

§ 33. Подъ вѣдѣнието на Государствената Дума подлежатъ:

а) Прѣдметитѣ, които изискватъ издаванието закони и щатове, а тъй сѫщо тѣхното измѣняване, допълняне, спиране тѣхнитѣ дѣйствия и отмѣняване;

б) Финансовитѣ смѣтки на министерствата, главнитѣ управления, държавния бюджетъ за приходитѣ и разходитѣ, както и паричнитѣ срѣдства, които се отпущатъ отъ ковчежничеството споредъ бюджета за непрѣдвидени възъ основа на особенитѣ за този прѣдметъ правила;

в) Отчетътъ на държавния Контрольоръ по изпълнението на държавния бюджетъ;

г) дѣлата за отчуждаванието часть отъ държавнитѣ доходни имущества, за което е нуждно Височайше съизволение.

д) дѣлата за построяването жѣлѣзници чрѣзъ непосрѣдствено разпореждане на Ковчежничеството или за негова смѣтка.

е) дѣлата за учрѣждаването дружества на акции, когато при това се иска да се направи изключение и отстѫпка отъ дѣйствващитѣ закони;

ж) дѣлата внасяни за разглеждане отъ Думата по особена Височайша заповѣдъ.

Забѣлѣжка. На вѣдѣнието на Государствената Дума подлежатъ тъй също и смѣткитѣ и размѣтането на данъцитѣ въ тѣзи мѣста, въ които не сж введени земскитѣ (изборни) учрѣждения ,а тъй сжщо и дѣлата за повишаването поземления и градския облогъ въ повече отъ размѣра ,опрѣдѣленъ отъ земскитѣ събрания или градскитѣ думи.

34. На Государствената Дума се оставя правото да внася и възбужда проекти за отмѣняването или измѣняването дѣйстващитѣ и издаването нови закони (§§ 54-57). *Тѣзи проекти не трѣбва да се докосвать до началата на държавното устройство установено отъ основнитѣ заксни.*

§ 35. Государствената Дума има право да иска отъ министритѣ и главноуправляющитѣ на отдѣлнитѣ части, подчинени по законъ на правителствения Сенатъ, да даватъ свѣдѣния и разяснения по поводъ на такива послѣдвани отъ страна на минисиритѣ и главноуправляющитѣ, а сжщо и подвѣдомственитѣ имъ лица и констатирани дѣйствия, съ които, спорѣдъ мнѣнието на Думата се нарушаватъ сжществуващитѣ законоположения (§§ 58-61).

VI Какъ работи Государствната Дума:

§ 34-46 включително опрѣдѣлятъ: 1) кой внася законопроектитѣ въ Думата; 2) какъ и отъ кого се проучаватъ 3) кой отваря и затваря засѣданията на Думата и отдѣлитѣ й; 4) спиране и отнемане думата на членоветѣ, които не пазатъ редъ и уважение къмъ закона; 5) отстраняване отъ едно засѣдание за опрѣдѣленъ срокъ на единъ членъ на Думата; в) въ засѣданията на Думата и отдѣлнитѣ и не допуща публика; 7) прѣдседательтъ има право да допуща прѣдставители на пресата на засѣданията; 8) кои сж тайни засѣдания на Думата и по чия инициатива се обявяватъ за такива; 9) на кои протоколи отъ откриститѣ и тайнитѣ засѣдания може да се даде гласность и по чие рѣшение 10) кога единъ министъръ може да отегли внесения отъ него законопроектъ.

§ 47. За рѣшение на Государствената Дума по разглежданитѣ отъ нея дѣла се признава мнѣнието, прието отъ болшинството на членоветѣ на Общото Събрание на Думата. Въ това рѣшение трѣбва категорично да е изказано съгласието или несъгласието на Думата съ внесния проектъ. Прѣдлаганитѣ отъ Думата измѣнения трѣбва да бждатъ изразени най точно.

§ 48. Законодателнитѣ прсекти, разгледани отъ Государствената Дума се внасятъ заедно съ нейното рѣшение въ Държавния съвѣтъ. Слѣдъ обсжждането на проекта въ Съвѣта, неговото рѣшение, освѣнъ случая посоченъ въ § 49, се прѣдставя на Височайше благоусмотрение по реда установенъ за Държавния съвѣтъ, заедно съ рѣшението на Думата.

§ 49. Законодателнитѣ проекти, отхвърлени съ болшинство $^{2}/_{3}$ отъ членоветѣ на общитѣ събрания както на Государствената

Дума тъй и на Държавния съвѣтъ, се повръщатъ на надлежния министъръ или Главноуправляющъ за допълняне и внясяне отново за разглеждане, ако за това послѣдва Височайше разрѣшение.

§§ 50-61 включчтелно опрѣдѣлятъ: 1) какъ се постжпа когато Държавния Съвѣтъ не се съгласи съ рѣшението на Думата; 2) ако Императора се убѣди че Думата работи бавно опрѣдѣля срокъ за свършване работата, ако и въ този срокъ не свърши работа, въпроса се внася направо въ Държавния Съвѣтъ безъ рѣшението на Думата. 3) какъ постжпатъ членоветѣ на Думата, ако искатъ да внесатъ проектъ за измѣняване или допълняне нѣкой старь законъ или да се приготви и съвършено новъ законъ и какъ се постжпва съ тѣзъ проекти, когато министърътъ го усвоява или не усвоява. 4) какъ трѣбва да постжпватъ депутатитѣ, които искатъ да правятъ запитване на министритѣ; 5) до какъвъ срокъ сж длъжни министритѣ да отговорятъ на тѣзъ запитвания; 6) какъ се постжпа когато министритѣ увѣдомятъ Думата, че сж лишени отъ възможностъ да дадатъ исканитѣ свѣдѣния и разяснения.

VII. Правилникъ за Государствената Дума.

§ 62. Подробноститѣ за вжтрѣшния редъ въ Государствената Дума, прѣдметитѣ на нейното вѣдомство и редътъ по който ще дѣйствува съвѣтътъ посоченъ въ § 12, а тъй сжщо и длъжностьта на канцелярията на Думата, на нейния Приставъ и подвѣдомственитѣ му лица, ще се опрѣдѣлятъ отъ Правилника изданенъ отъ Думата като развитие правилата за това учрѣждение.

§ 63. Посочениятъ въ прѣдидещия § 62 Правилникъ ще се публикуаа за всеобщо свѣдѣние чрѣзъ Сената.

Тѣзи сж принципитѣ прокарани въ уредбата на Государствената Дума — принципитѣ на Руската Конституция. Безъ съмнѣние тѣ не ще задоволятъ крайно-прогресивнитѣ елементи въ Русия, които мечтаеха за нѣщо по вече, но безъ съмнѣние е и това, че съ тази уредба на Государствената Дума се прави една крачка напрѣдъ въ пжтя къмъ истинско конституционния животъ. Нека се надѣваме, че скоро ще настжпи момента, когато Императора ще сздържи даденото съ манифеста и отъ 6 августъ 1905 год. обѣщание да разшири конституционния режимъ на по съврѣменни начала.

III.

Автонония на висшитѣ училища.

Съ указъ отъ Императора, изданенъ на 27 Августъ т. г., се възстановява старата автономия на всички висши учебни заведения въ Русия, която бѣ отнета съ устава отъ 1884 г. Тази автонония се състои главно въ слѣднето:

Въ университетитѣ ректорътъ и негова помощникъ ще се избиратъ отъ Академически съвѣтъ, а деканитѣ и секретаритѣ на факултетитѣ — отъ самитѣ факултети.

Ректорътъ и неговътъ помощникъ се избиратъ изъ между редовнитѣ професори, а деканитѣ и секретаритѣ изъ между всичкитѣ професори на съотвѣтния факултетъ.

Забѣлѣжка. Изборитѣ за горнитѣ длъжности трѣбва да се произведатъ за сегашната учебна година, прѣди почването на учебнитѣ занятия

Всички въпроси по управлението на университетитѣ се повѣряватъ на академическитѣ и факултетскитѣ съвѣти, ректоритѣ и деканитѣ.

Австрия.

Австрийскитѣ университети отъ национално гледище. Неотколѣ въ Брно (Моравия) бѣ направенъ митингъ по въпроса да се иска отваряне чехски университетъ въ Моравия. Единъ отъ ораторитѣ на събранието проф. Урсина съобщи твърдѣ интересни данни за университетитѣ въ Австрия, които данни много релефно изтъкватъ политиката на протежирането нѣмцитѣ, отъ която политика тъй много страда славянското население, което съставлява мнозинството отъ населението на Австрия.

Споредъ австрийскиятъ бюджетъ за 1905 г. за всички университети въ Австрия сж вотирани 11868285 крони. Отъ тази сума за поддържането нѣмскитѣ университети въ Виена, Грацъ, Инсбрукъ, Прага и Черновицъ сж отпущатъ 7,723,412 кр. т. е 65%, а за чехския университетъ въ Прага — 1,516,014 кр. т е. 12·8%, а за полскитѣ университети въ Лвовъ и Краковъ — 2,627,919 кр. т. е. 22·2%. Съ една дума при 65% за нѣмскитѣ университети, славянскитѣ университети получаватъ само 35%. А споредъ послѣдното прѣброяване на населеннето, нѣмцитѣ въ Австрия съставляватъ 35·8% (9,167,898 души), а славянитѣ — 60·4% (15,468,298 души) отъ цѣлото население, освѣнъ това 3·9% съставляватъ италиянци, ромжни и маджари.

Чехитѣ на брой 5,959,825 души съставляватъ 23·3% отъ населението на Австрия, а нѣмцитѣ — 9,167,892 души — съставляватъ 35·8% отъ населението т. е. когато отношението на тѣзи двѣ народности се изразява съ отношението 2:3, тогава отношението за разходитѣ на чехскитѣ и нѣмскитѣ университети се изразява съ цифрата 1:5.

Поучителни сж цифритѣ на студентитѣ въ разнитѣ университети. Прѣзъ първото полугодие на 1904/905 г. имало студенти: въ Виена 7909 души, въ Грацъ 1882 д., въ Инсбрукъ 1052 д., въ Прага въ нѣмския университетъ 1520 д, въ Черновицъ 673 д.. въ Прага въ чехския университетъ 3924 д., въ Лвовъ 2933 д., въ Краковъ 2038 души, а въ всички университети въ Австрия 21937 д.

Тритѣ нѣмски университета въ Инсбрукъ, Прага и Черновицъ иматъ заедно 3253 студенти, а самичъкъ чехския университетъ има 3924 студенти. Когато за въпроснитѣ три нѣмски университета държавата прѣзъ миналата учебна година е похарчила 3,062,575 крони, за чехския университетъ е похарчила само 1,516,914 крони.

Тѣзи факти най-краснорѣчиво доказватъ колко лъжливо е твърдението на австрийското правителство, че то се придържа безпристрастно спрямо интереситѣ на разнитѣ народности, които населяватъ Австрия.

Народното образование въ Галиция прѣзъ 1904 г. Неотколѣ бѣ издаденъ отчета на училищния съвѣтъ въ Галиция за 1904 год. Споредъ този отчетъ прѣзъ 1904 г. въ Галиция имало 4561 народни училища, отъ което число, като се спаднатъ училищата, които не сж функционирали или още не наредени, оставатъ 4299 училища.

Споредъ отчета има 933 общини, които нѣматъ училища, отчасти за това, че нѣматъ нуждниtѣ за откриването училище 40 дѣца и отчасти защото населението е тъй бѣдно, че не може да да даде срѣдства за построяване здание за училище. Споредъ вѣстницитѣ дѣйствителностьта е по-грозна: отъ 6240 общини въ Галиция само около 4000 иматъ училища, а около 2240 нѣматъ училища.

По народность тѣзи училища сж разпрѣдѣлени така: руски училища има 2231 т. е. сж 172 по-малко отъ полскитѣ. Въ полскитѣ окржзи на Галиция общини безъ училища имало 340, а въ рускитѣ и смѣсенитѣ окржзи — 593.

Въ всички народни училища на Галиция имало 9907 класа, отъ които въ рускитѣ училища е имало само 3689 класа, т. е 38·2%.

Галиция е населена почти по равно число поляци и руси. Горнитѣ цифри служатъ за доказателство на това, че училищнитѣ власти въ Галиция не се отнасятъ еднакво благосклонно къмъ двѣтѣ славянски народности.

Фаворизацията е много очебиеща.

Въпросътъ за Словинския Университетъ. Австрийскитѣ Словинци, които броятъ, до 1500000 души вече отколѣ работятъ да имъ се открие тѣхенъ собственъ университетъ. Този университетъ е исканъ да бжде откритъ въ гр. Любляна центъра на Крайна, дѣто живѣятъ 475000 души словинци, а нѣмци само 28000 души; другитѣ словинци, които сж разпръснати изъ останалитѣ провинции на Австрия (Штирия, Каринтия и т. н.), разбира се, ще се ползуватъ отъ своя народенъ университетъ.

Въ бюджетната комисия на виенския парламентъ министърътъ на народното просвѣщение Хартль, въ отговоръ на искането на словинеца Рабичъ да се отвори словински университетъ въ Любляна, отговорилъ, че правителството счита за законно искането на словинцитѣ, но тутакси се затруднява да го удовлетвори, прѣдъ видъ на това, че липсватъ хора подготвени да заематъ професорскитѣ катедри; но за това пъкъ правителството е готово да помогне съ материялни срѣдства за подготвянето на млади словински учени, и правителството въ най скоро врѣме ще се залови за осжществява-

нето на идеята да се открие въ Любляна юридически факултетъ, толкозъ по вече, че нѣкои прѣдмети могатъ да бѫдатъ четени и по нѣмски.

Хартль при това заяви, че на такава комбинация сѫ съгласни както самитѣ словинци, тъй и нѣмцитѣ.

Сега въ словинскитѣ вѣстници по поводъ на това заявление на министъра на народното просвѣщение се е подигнала много гореща и страстна полемика. Едни удобряватъ дѣто откривания факултетъ ще бѫде смѣсенъ словински н нѣмски, а други силно укоряватъ тази отстѫпчивость на словинскитѣ дѣйци по този въпросъ. Споредъ мнѣнието на либералитѣ най вѣрния пѫть за достигането на извѣстни цѣли сѫ умѣренитѣ и достижимитѣ искания, на каквито ще се съгласятъ и правителството и нѣмцитѣ; отъ смѣсения университетъ, — казватъ тѣ — ще се роди по послѣ и чисто словинския.

Наистина, прѣзъ такъвъ пѫть сѫ минали всички печалби направени напримѣръ отъ чехитѣ...

Културенъ праздникъ у словинцитѣ. На 10 септемврий т. г. се откри паметника въздигнатъ въ паметъ на словинския поетъ Прешерна. Въ всички словински вѣстници е обнародвано възванието къмъ словинския народъ отъ Комитета по постройката на паметника. Комитетъ кани почитателитѣ на таланта на Прешерна да присѫтствуватъ при откриването на паметника и се надѣва, че на това тържество ще дойдатъ прѣдставители и отъ останалитѣ славянски народи.

Прешернъ е билъ не само бѣлѣжитъ словински поетъ, но и единъ отъ дѣйцитѣ по словинското национално възраждание прѣзъ XIX столѣтие. Позивътъ на комитетътъ справедливо казва: „да не забравяме, че въ моментитѣ на нашето най голѣмо угнетяване, когато сърдцето на Прешерна се обливаше съ кръвь отъ нанасянитѣ на словинцитѣ удари, Прешернъ, изпълненъ отъ пророчески духъ, ни казваше, че и надъ насъ ще се изясни небето, като при това ни посочваше и основната посока на нашата политика, опрѣдѣляна отъ възгледа на германцитѣ за славянитѣ, като на роби".

Полско движение въ Прусия. Дѣятелностьта на полска пропаганда въ източнитѣ пруски провинции, много тревожи въ послѣдно врѣме германското правителство.

Полското движение, не само не е умрѣло, но, обратно, за сега проявява особенно жизнена сила. Тамъ се е съставила организация за ново полско дружество „Стражъ", за защита на полската националность. Първото събрание на това дружество се е обърнало въ внушителна манифестация.

Събранието се е открило подъ прѣдседателството на Косцелски, който застаналъ сега въ редоветѣ на енергическитѣ защит-

ници на полското дѣло. Цѣльта на новото дружество, — заявилъ прѣдсѣдателя, — е да се защити полската националность отъ германизацията. Цѣла редица оратори сѫ говорили за необходимостьта, щото поляцитѣ съ всички сили, да защищаватъ своето национално сѫществуване. Новото дружество разчита да събере подъ своето знаме 250000 члена. Единъ полски адвокатъ отъ Познанъ, държалъ гореща рѣчь, въ която макаръ и да заявилъ, че поляцитѣ нѣматъ намѣрения да прибѣгватъ до силата, но въ края на рѣчьта си прибавилъ тая фрази: „Никога пруситѣ нѣма да ни повърнатъ доброволно онова, което тѣ откраднаха отъ насъ". Събранието слѣдъ това е приело резолюция, съ която се пожелава обединението на всичкитѣ социални класове на полския народъ, за защита на своята националность.

Германскитѣ либерални вѣстници, биятъ тревога, и правятъ позиви къмъ всички нѣмци, — особено къмъ тия, които живѣятъ въ източнитѣ провинции, — да се съединяватъ за борба, противъ полското влияние, а най главно съ новата организация. Нѣмскитѣ землевладѣлци отъ източнитѣ пруски провинции сѫ много разтревожени отъ прѣселяването на селски работници отъ Русия въ Галиция, съ което още повече ще се усили славянския елементъ въ полскитѣ провинции. Консервативнитѣ органи, се обрѫщатъ направо къмъ правителството, отъ което тѣ очакватъ рѣшителни енергически мѣрки, и изказватъ увѣренность, че прускитѣ камари, не ще откажатъ поддържката си на правителството тръгнало по този пѫть, въ борбата му съ славянската идея, олицетворена въ случая въ борбата на полския народъ въ Пруска Полша за запазване нациалностьта си отъ германизацията.

Реформи въ Черна-Гора. Официалниятъ органъ на черногорското правителство „Глас Црногорца" съобщава, че по заповѣдь на князь Никола, въ Цетина била открита черногорската банка и било направено разпореждание да се направи проектъ за законъ за печата и за свикването прѣзъ декемврий въ Цетина на народна скупщина, на които правителството ще даде пъленъ отчетъ за разходитѣ по държавния бюджетъ. Депутатитѣ за скупщината ще бѫдатъ избрани отъ народа.

Както законътъ за печата, тъй и свикването на народната скупщина сѫ твърдѣ сѫществени и главного никакъ неочаквани реформи.

Тѣзи мѣроприятия правятъ честь на автора имъ. Това показва, че князь Никола се ползува отъ уроцитѣ на другитѣ и въ разширението политическитѣ права на своитѣ поданици върви постоянно въ прогресивенъ духъ. Дано само той не въведе пародия на конституционно управление — сродно на Славянския демократически духъ — както това е направено въ нѣкои други славянски страни.

Римската администрация въ Македония и въ Илирийскитѣ страни.

Съ Персея, който слѣдъ кървавото поражение на неговитѣ войски при Пидна (4 септемврий 168 г. пр. Хр.) отъ римския пълководецъ Павла Емилия умрѣлъ плѣнникъ въ римскитѣ тъмници *), се свършва прочутото Македонско царство.

Опитванията, по-нататъкъ на Македонцитѣ подъ прѣдводителството на Андриска, (въ 149 г. пр. Хр.) да отърсятъ омразния яремъ, се осуетяватъ чрѣзъ поражението при Пидна (148 г.) отъ римския пълководецъ Метелъ

Македония става римска провинция.

Намѣсто царе или претори**), въ Македония, Илирия и Епиръ отъ год. 147 пр. Хр. управлявали проконсули или сенатски магистрати. Тия управители не бѣха, безъ съмнѣние, всички добри; но сжщо не бѣха и всички лоши. Лилбанусъ, първиятъ за когото историята ни казва, че се отнасялъ лошо, билъ денонсиранъ прѣдъ сената; и когато дошълъ въ Римъ, неговиятъ баща му казалъ: „Не те припознавамъ никакъ; ти не си достоенъ за мене; не по-малко и за нашата фамилия; излѣзъ отъ моята кжща.“

---

*) Персей билъ хвърленъ въ тъмница, дѣто го мжчили съ гладъ, а послѣ не му давали да заспи, до като не погиналъ съ страшни мжки. Едничкиятъ му синъ, който останалъ подирь неговата смърть, по-късно се прѣпитавалъ като писарь.

**) Споредъ раздѣлението на римскитѣ области, което ни прѣдава историкътъ Дионъ Касий кн. LIII, т. II. стр. 37), Македония е спадала подъ вѣдомството на сената. Намѣстникътъ въ тая страна се назначавалъ направо отъ сената и съ срокъ за една година; носѣлъ е сенатско облѣкло, послѣдванъ е билъ отъ 12 ликтори и е взималъ голѣма заплата. Нѣма съмнѣние, че положението на царскитѣ области е било по-добро отъ онова на сенатскитѣ, защото въ царскитѣ области имало по-голѣмъ редъ; пропреторитѣ сж имали по-малка честь (само 6 ликтора), но пъкъ за това и по голѣма сила отъ проконсулитѣ. Първитѣ сж имали по-голѣма власть надъ войската „jus vitae necisque“, могли сж да сключватъ договори и да воюватъ; когато пъкъ проконсулитѣ не сж имали никаква власть надъ войската; пропреторитѣ оставали въ провинцията толкова врѣме, колкото се харесвало на императора, а проконсулитѣ само една година. Надъ пропретора бдѣлъ самия императоръ, който е можалъ всѣки часъ да го повика назадъ и да му иска отчетъ за всичко направено отъ него, поради което всѣки се стараелъ по-съвѣстно да извърши своята длъжность и да не бжде наказанъ Така въ царскитѣ области била отнета у пропреторитѣ властьта и възможностьта да глобяватъ, да грабятъ и да смучатъ народа, когато, напротивъ, най-голѣмитѣ недостатъци и грѣшки отъ тоя родъ се приписватъ на проконсулитѣ въ сенатскитѣ области Поради това не е чудно, дѣто нѣкоя область поисквала да прѣмине отъ сената подъ царската власть. И наистина, вече въ началото на Тибериевото царуване Македонцитѣ молили, щото управлението на тѣхната страна, намѣсто да зависи отъ сената, да бжде повѣрено на царскитѣ легати.

Пизонъ, и той сжщо, билъ денонсиранъ въ Римъ, и нападанъ справедливо отъ прочутия Цицеронъ, въ една обвинителна рѣчь прѣдъ римския народъ, запазена и до днесь. Тоя ораторъ казалъ на Пизона: „Вие сте единственниятъ, който дохаждате отъ Македония, безъ да се удостоите съ почеститѣ на триумфа“ (гл. 23).

Слѣдъ завоеванието на Илирия и на Македония, Римъ изпратилъ тамъ 15 комисари: 5 въ Илирия и 10 въ Македония. Тѣ имали мисия да прѣобразуватъ страната; и тѣхнитѣ инструкции, казва Титъ-Ливий (кн. 45) били разгледани въ пъленъ сенатъ.

Между другото, тѣ трѣбвало да прѣмахнатъ налога, установенъ върху минитѣ и да намалятъ данъка плащанъ на царетѣ. „Чрѣзъ тѣзи мѣрки, казва Титъ-Ливий (кн. 45, гл. 18), римскиятъ народъ доказа, че не носеше робството на люде свободни; но свободата на ония, които бѣха роби.“ Македонцитѣ поискали сжщо и едно ново законодателство. Желанието имъ се изпълни, и това законодателство бѣ още въ сила, когато Титъ-Ливий уреждаше своитѣ анали.

Канту, между друго, забѣлѣзва (т. 5 стр. 205): че Римъ, за да заякчи своето владичество, първата му грижа била всѣкога да отнима отъ побѣденитѣ обществената сила и конституционната свобода; да разединява конфедерациитѣ, да въвежда въ страната една римска народность и да отстжпва правото на гражданство на всѣки туземецъ достоенъ за това право.

Задиганието на 150,000 фамилии и опустошението на 70 градове въ Епиръ, по заповѣдь на римския сенатъ, причиниха въ народа една голѣма въздишка.

Отъ друга страна, Тесалийцитѣ които били убити или прѣобърнати въ роби отъ гърцитѣ и 150,000 фамилии задигнати отъ Павла Емилия били веднага замѣстени отъ други, отъ Власитѣ, изпратени отъ Италия и устроени въ колонии отъ Дуумвиритѣ. Ако страната не била отново населена отъ колонии доведени отъ другадѣ, какъ Помпей би могълъ да попълни войскитѣ си съ новобранци отъ сжщитѣ страни? Особено, като се има прѣдъ видъ, че Римъ взимаше своитѣ сълдати само измежду колоноститѣ или гражданитѣ.

И така въ коментариитѣ на Цезара въпроса е не за съюзници, но за истински новобранци. Тамъ ние четемъ, че „нито сълдати, нито конници не бѣха напуснали Цезара, за да отидатъ у Помпея, когато напротивъ всѣки день дохаждаха солдати отъ лагера на Помпея къмъ Цезара, особено измежду новобранцитѣ (conscripti) (Bel. Civ l. з. c. 61).

Когато една страна бивала завладѣвана, първата грижа на Римъ била да я съедини съ столицата посрѣдствомъ военни пжтища. Това е именно което се направи съ Илирия и съ Македония. *Егнатийския пжть*, за който говорятъ Полибий и Страбонъ, имаше двѣ разклонения между Адриатическо море: първото въ Аполония, второто въ Дурацо; и едното и другото се срѣщаха въ Клаудиана, (близо до Елбасанъ).

Възлизайки подиръ това планинитѣ на Кандавия, тоя пжть е билъ продълженъ най-напрѣдъ до Тракия, по-сетнѣ до Босфора, и по късно дори въ Персия. По цѣлото продължение на тоя пжть стоели издигнаги стълбове, върху които било означено разстоянието отъ една станция до слѣднята друга за ржководство на пжтницитѣ. Върху всѣка вада, всѣки потокъ и рѣка биле построени твърдѣ солидни мостове.

Станции за промѣняване конетѣ имало на извѣстни разстояния. Всѣки управитель или всѣки воененъ чиновникъ ималъ право да пжтува по тоя пжть, но за цивилнитѣ едно позволение *ad hoc* било необходимо.

Пилонъ или Дявато отдѣлялъ Илирия отъ Македония. Егнатийския пжть минавалъ отъ тамъ. Подиръ това, като се продължавалъ покрай пл. Барнусъ или Барнумтумъ (Пелистеръ) той достигалъ до Ираклия Пелагонийска. По-послѣ като прѣсичалъ странитѣ на Линквеститѣ (Флорина) и на Ефдейцитѣ (Острово), тоя пжть се направлявалъ прѣзъ градоветѣ Едеса (Воденъ) и Пела къмъ Солунъ.

Върху Егнатийския пжть[1]), по-нататъкъ огъ Дявато, срѣщаме Лихнидъ и неговото езеро, моста Сервилиусъ върху рѣка Дримъ, въ околноститѣ на Струга, станцията *три таверни* (или тритѣ хана на Домузъ-дере), града Скамписъ, разклонението при Клаудиана въ околностятѣ на Елбасанъ; послѣ Дирахионъ (Дурацо, Драчъ) на сѣверъ върху крайбрѣжието на Адриатическо море, и Аполония на югъ при устието на р. Воюса.

Като говори за тоя пжть Страбонъ, който се вижда да го е изминалъ, нарича Епирци народитѣ или Албанскитѣ племена, които се намирали на дѣсно, и Илирийци ония, които се намирали на лѣво[2]). На югъ се намирали Кандавийскитѣ планини, и на сѣверъ Илирийскитѣ. Днесъ човѣкъ би се изразилъ така: Гегитѣ сж на сѣверъ, и Тоскитѣ на югъ. Цицеронъ единъ отъ най-знаменититѣ людье, който е изходилъ Егнатийския пжть, прѣслѣдванъ отъ Клавдия, сжщия когото Милонъ по-кжсно убилъ, той се оттеглилъ въ Солунъ, гдѣто е билъ свидѣтель на оргиитѣ на които сж се прѣдавали Пизонъ и неговото стадо отъ гърци. Но обстоятелствата като станали благоприятни, той напусналъ Солунъ, приближилъ се до Римъ и се установилъ въ Дурацо дори до деня въ който единъ **senatus consultus** турилъ край на неговото изгнание.

Когато избухна цивилната война между Помпея и Цезаря, първото сражение станало около Дурацо. Благодарение на позициитѣ, които бѣ заелъ и на своитѣ дълги приготовления, Помпей е нане-

[1]) Нарича се *Via Egnatia* отъ името на едно мѣсто **Egnatia** въ Италия (развалинитѣ му се намиратъ при Tore **d'Egnazzo**), дѣто е прѣставала *Via Appia*, която е построилъ Апий Клавдий **Calcus** отъ Римъ до Капуа, а Траянъ я продължилъ до Брундузъ. **Via Egnatia** бѣше продължението на **Via Appia**, и е била съединена и съ нѣкои други пжтища на Балканския полуостровъ

[2]) За да станатъ по-ясни означенията дѣсно и лѣво трѣбва да приемемъ точката за тръгване отъ крайбрѣжията на Албания къмъ нейната вжтрѣшностъ, т. е. отъ западъ къмъ изтокъ.

сълъ тука първа побѣда. Но слѣдната година той е изгубилъ едно рѣшително сражение при Фарсала въ Тесалия (9 ав. 48 г. пр. Хр.)

Цезарь бѣ наредилъ при това само 22,000 легионери и, 1000 конници противъ една пѣхота, двойна по число и, и една конница седемь пжти по-голѣма. Но отъ 10 години наредъ неговата войска живѣела подъ тенти; по-долня по число, неговата войска била погорня по дисциплина и по прѣданность къмъ началника си. Особено той ималъ своето несравнено тѣло отъ Галската легия, която повече отъ всѣка друга помогна въ прочутата побѣда която направи отъ Цезаря посрѣдникъ на Римъ и господарь на свѣта.

По-късно Цезарь бива убитъ въ срѣдъ сената (44 г. пр. Хр.) Но Октавий, неговъ внукъ, и Антоний, единъ отъ неговитѣ найдобри генерали, прѣслѣдватъ убийцитѣ и ги разбиватъ до край въ Филипи (42 г. пр. Хр.). Скоро подиръ това нова война избухва, тя е третята, между Октавия и Антония, чиято сестра тоя послѣдния напустналъ заради Клеопатра. Едно рѣшително сражение става въ Епиръ и побѣдата остава откъмъ внука на великия Цезарь (31 г. пр. Хр.).

И така имаме три велики войни: най-първо въ Тесалия, покъсно въ Филипи и най-накрая въ Епиръ, въ които се рѣшава сждбата на свѣта, при три различни подновявания. Подиръ Филипи Октавий бѣ неумолимъ: главата на Брутусъ биде отсѣчена и положена въ Римъ прѣдъ краката на Цезаровата статуя; подиръ Акциумъ той става снисходителенъ. Никой отъ плѣнницитѣ, който поиска милость, не получи отказъ

Върху измѣничествата станаха и въ горня Илирия (Далмация и Мизия) многобройни сражения между партизанитѣ на Помпея и на Цезаря. Това бѣше печалното слѣдствие отъ цивилната война; защото въ тая война никой други не се биеше освѣнъ римлянинъ съ римлянинъ.

Но при Августа страната възстана и много кръвь се пролѣ, особено при обсажданията на Андрециумъ и на Ардуба. Тиберий, който билъ натоваренъ да подчини бунтовницитѣ, като му докарали Батона, тѣхния началникъ, попиталъ го, коя причина бѣ ги подбудила да възстанатъ: „причината, отговорилъ смѣло Батонъ, е гдѣто вие туряте да пазятъ вашитѣ овци вълци, намѣсто да ги повѣрите на пастири.“

Г. В. Ангеловъ.

ХРОНИКА.

Дружествена хроника. На 30 януарий и 2 февруарий т. г. стана общото годишно събраиие на Славян. Благотворително Дружество, въ което се извърши слѣднето:

а) Прочете се годишния отчетъ за дѣйноста на настоятелството прѣзъ изтеклата 1904 г. (приложенъ към кн. I год. III на „Славянски гласъ.")

б) Прие се бюджета на славян. дружество за 1905 год.

в) Рѣши се сумитѣ постѫпили на приходъ отъ сказки, концерти и др. да се употрѣбятъ за създаването *„Фондъ за построяване дружествено здание"*.

г) Прие се изработения възъ основа чл 8 отъ устава *„правилникъ за клоноветѣ на славянското благотворително дружество„*

д) Натовари се Настоятелството на Дружеството да пласира капиталитѣ отъ фондоветѣ: 1) запазенъ, 2) за постройка на *„Славянски домъ„* въ цѣнни държавни или гарантирани отъ държавата книжа.

е) Натовари се Настоятелството да проучи основателно въпроса за измѣненията и допълненията, които трѣбва да се направятъ въ устава на Славян. Дружество, които да се внесатъ за разглеждане отъ идущето общо годишно събрание на дружеството.

ж) Приети бѣха по прѣдложение на Настоятелството за почетни членове на Славян. Благотвор. Дружество въ България, слѣднитѣ лица:

1) Хр. Г. Дановъ отъ Пловдивъ, 2) Генералъ Куропаткинъ, 3. генералъ Боголюбовъ, 4. Д-ръ Л. Нидерле, 5. Генералъ Сава Груичъ, 6. Любомиръ Бабичъ, Шандоръ-Джалски. 7. А. Ашкерцъ.

з) Вмѣсто излѣзлитѣ съгласно членъ 10. отъ устава 2 души членове въ Настоятелството общото събрание прѣизбра I. *Ст. Костовъ* (Секретаръ на Св. Синодъ) за подпрѣдседателъ на Настоятелството, а. г. *В. Н. Златарски* (проф при Университета) — за членъ на настоятелството.

и) За членове на Контролната Комисия общото събрание избра: Ив. Цоневъ (отъ Земледѣл. Банка), В. Малчевъ (отъ Българ. Народ. Банка), Ев. Кирковъ (запасенъ подполковникъ).

к) Въ началото на засѣданието на 2, Фефруарий г. Прѣдседательтъ прочете слѣдната телеграма получена отъ генералъ Куропаткина, като отговоръ на телеграмата съ която се увѣдомяваше за избиранието му за почетенъ членъ на Славян. Дружество въ България:

Глубоко тронутъ избраніемъ меня почетнымъ членомъ Славянскаго общества Болгаріи. Сердечно благодарю за это дорогое мнѣ вниманіе. Отъ души желаю процвѣтаніе обществу на пользу братскаго намъ народа.

Генералъ-адмиралъ *Куропаткинъ*.

Прочитанието на тази телеграма бѣ послѣдвано отъ общи и бурни ржкоплескания отъ всички присжтствующи на общото събрание.

\- -

Изъ дѣйностьта на Настоятелството. Въ засѣданието си на 15 януарий (протоколъ № 1) взе се решение *повторно* да се замоли Г. Министра на Народното Просвѣщение: а) да откупи по 150 екземпляра отъ изтеклитѣ 2 годишни течение отъ „*Славянски Гласъ* и б) да прѣпоржча на всички учителски и ученически библиотеки да се абониратъ прѣзъ 1905 год. на „*Славянски Гласъ.*"

Рѣщено бѣ на 19 февруарий т. г. да се даде втори славянски концертъ за усилване срѣдствата на дружеството.

Въ засѣданието на 4 февруарий протоколъ № 7 бѣ рѣшено да се абонира читалнята на Славян. Дружество на списанията:

1) Исторически вѣсникъ.
2) Миръ божій.
3) Новый вѣсникъ иностранной литературы, искуства и науки.

Въ засѣданието на 11 февруарий протоколъ № 8. се рѣши да се отпуснатъ на прѣдседателя на настоятелство на охридската спомагателна дружба 800 лева, които да се упогрѣбятъ като помощъ на нуждаещето се население въ охридско,

Всички вещи, които се намиратъ въ дружеството прѣдназначени за бѣжанцитѣ отъ Македония и Одринско и останлитѣ неупотрбени, да се изпратятъ въ склада на „*Червенъ кръстъ*" за пазене.

Засѣдание на 25 февруарий протоколъ № 10 одобри се, Славянски Гласъ да се изпраща въ замѣна съ рускитѣ списания: а) Дѣятель, б) Вѣстникъ литературы, в) Нива.

Прочетоха се писмата отъ г. г. Генералъ Сава Груичъ, Д-ръ Л. Нидерле, А. Ашкерцъ и Л. Бабичъ съ които благодарятъ за избора имъ за почтени членове на Славянското благотворително Дружество.

Прочете се слѣднята телеграма отъ Н. Ц. В. българския князь като отговоръ на поздравителната телеграма изпратена отъ прѣдседателя на Славянското Дружество по случай 19 февруарий: „Вамъ и членовеtѣ на дружеството сърдечно благодаря за поздравленията

Князътъ.

Приеха за членове на Славянското Дружество въ разни засѣдания на настоятелството различни лица.

Избра се комисия въ съставъ: г. г. Кертевъ П. Заграфски и В. Байчевъ, която да изучи въпроса и послѣ съ съгласието на Настоятелството да организира за членоветѣ на Славянското Дружество една екскурзия извънъ града. Сѫщата комисия се натовари да проучи въпроса да уреди една срѣща на членоветѣ но въ закрито помѣщение.

На 13 мартъ прѣдседательтъ прочете въ салона на Славянската Бесѣда публична сказка на темата: *„Участието на народа въ управлението у славянскитѣ народи и свикването на земския съборъ въ Русия“.*

Въ засѣданието на настоятелството на 18 мартъ (протоколъ № 13) се прие отъ настоятелството: „Правилника за библиотеката и читалнята на Славянското благотворително Дружество.

Въ засѣданието на 1 априлъ се прочете писмото № 189 отъ 30 мартъ отъ руското дипломатическо агенство съ слѣдното съдържание: „Государю Императору благоугдно было всѣмилостивѣйше повѣлѣть передать Вамъ, милостивый Государь, Высочайшую благодарность за повергнутыя Вами отъ имени членовъ общества къ стопамъ Его Императорскаго Величества чувства признательности и благодарности послучаю годивщини освобожденія Болгаріи.

Съ протоколъ № 15 се отпуснаха на Македонското женско благотворително дружество въ София сумата 300 лева.

Сь протоколъ № 16 се рѣши прѣзъ пролѣтьта на т. г. да се открие при Славянското дружество практически курсъ по руски езикъ. Прѣзъ седмицата да има 4 лекции, отъ които 2 лекции по граматика и 2 по литература. Слушателитѣ да плащатъ за цѣлия курсъ само по 3 лева. Събраната отъ слушателитѣ сума да се разпрѣдѣли за хонораръ между прѣподавателитѣ на курса, числото на които ще се намира въ зависимость отъ числото на слушателитѣ, които прѣподаватели обаче не трѣбва да бѫдатъ по малко отъ двама: единъ за граматика, другъ за литература.

Тъй като по голѣмата часть отъ лицата изявили желание да посѣщаватъ курса по руски езикъ замолиха този курсъ да бѫде отложенъ за началото на есеньта, когато тѣ ще иматъ по вече свободно врѣме за да посѣщаватъ курса по руски езикъ, настоятелството намѣри, че въ интереса на дѣлото е да се удовлетвори тѣхната молба и рѣши уреждания курсъ по руски езикъ да се отложи за началото на есеньта.

На Ст. Н. Баджовъ родомъ отъ Крушево Македония студентъ въ Рисувалната Академия въ Прага се отпусна помощь отъ 200 л., срѣщу което той се обѣща да нарисува за Славянското Дружество безплатно гербоветѣ на всички славянски страни.

КНИЖНИНА.

Vénceslav Hruby. Praktická rukojet srovnavaci jazykuv slovanskych V Praze 1904 год.

„Когато изучването, занимаването съ славистиката, като постепено се разширява, проникне въ срѣднитѣ училища и въ по широкитѣ кржгове на обществото, тогава за славянитѣ ще изчезне нуждата да иматъ общъ дипломатически езикъ: всѣки отъ тѣхъ ще може да се ползува отъ своя езикъ, безъ да се боятъ, че не ще могатъ да се разбиратъ.“ Така е писалъ въ 1870 г. проф. Перволфъ. И не може да се не признае, че това е най доброто и вѣрно разрѣшаване на славянската езиковна проблема. Нѣма нужда да се рѣшава, кой отъ славянскитѣ езици трѣбва да бжде общеславянски, когато е толкова лесно всѣки отъ насъ да се научи да разбира родственитѣ намъ езици.

Книгата на Г. Венцеслава Хруби прѣдставлява първо, ми се чини, у славянитѣ опитване да състави практическо сравнително ржководство за изучване всичкитѣ славянски езици.

Съставяйки своето ржководство Г. Хруби е ималъ прѣдъ видъ достигането пасивно знание на славянскитѣ езици. Да се научи да разбира по руски, по чехски, по полски, по сръбски, по български, за всѣки славянинъ не е нѣщо много трудно, обаче, да се научи да говори, да се достигне активно знаяне на езика, съвсѣмъ не е тъй лесна работа. Но за славянското единение това не е и нуждно. Достатъчно е славянитѣ взаимно да се разбиратъ . . . Г. Хруби посочва най вѣрния начинъ за такова пасивно изучване на славянскитѣ езици. Той прѣпоржчва изведнажъ да се почва съ четене. Изучването на граматическитѣ форми е работа съвършенно второстепена. „Старайте се да вникнете въ смисъла на четеното, старайте се *самостоятелно*, безъ чужда помощъ, да отгатнете, схванете и разберете значението на думитѣ, които, въ повечето случаи само благодарение на правописа и фонетическитѣ особености, иматъ чуждъ видъ. За това не се оплашвайте и отчайвате отъ несполукитѣ при първото четене или разговоръ. Четете веднажъ, дважъ, трижъ едно и сжщото и веднага, неусѣтно, смисълътъ на прочетеното ще изплува прѣдъ васъ безъ всѣкакви рѣчници и помагала,“

Съобразно съ своята задача, авторътъ на ржководството обръща внимание не толкова на етимологията, колкото на фонетиката. Слѣдъ като посочва разликата между юго-славянската азбука и чех-

ската; той още на първата страница дава за прѣводъ малка словенска статийка, а слѣдъ това сръбска. Слѣдъ това той запознава читателя съ полския правописъ и произношение и най послѣ прѣминава къмъ руската азбука Отъ начало се дава написанъ съ кирилицата чехски текстъ, послѣ написанъ съ латиницата руски текстъ, и, най послѣ, сѫщата статийка изложена по руски съ кирилицата. Българскиятъ и сърбо-лужицкиятъ езици едва сѫ засѣгнати, но за това пъкъ много мѣсто е отдѣлено на малоруския езикъ По нататъкъ сѫ изложени законитѣ за измѣняването на гласнитѣ и съгласнитѣ, сравнителната етимология на славянскитѣ езици, словообразуването, семасиологията, строението на прѣдлож нията и фразеологията на славянскитѣ езици. „Едно нѣщо не подлежи на съмнѣние, пише Г. Хруби въ прѣдисловието на книгата: „тази книга се явява като доказвтелство, че е възможна една обща (jednotna) практическа славянска граматика, слѣд. и цѣльта, която си е поставило автора не е утопия: той е стѫпилъ на реална почва.“

Текстоветѣ на четивата изложени въ книгата постепено се осложняватъ. Тъй като къмъ всѣка статийка сѫ приложини лексикологически обяснения и статийкитѣ отъ начало доста лесни, то читательтъ още отъ първитѣ страници се убѣждава, колко лесно е изучването на славянскитѣ езици Има обаче нѣкои статийки, които не сѫ подбрани да хармониратъ съ проповѣдванитѣ принципи за славянско единение и взаимность, и които задѣватъ честолюбието на нѣкои отъ славянскитѣ народи. Ако книгата на Г. Хруби е издадена подъ девиза на Ригера: „Единство въ разнообразието.“ и е прѣдназначена да служи на дѣлото на славянското единение, то въ нея не трѣбваше да намѣрятъ мѣсто статийки заѣдливи, и засѣгащи честолюбието на който и да било отъ Славянскитѣ народи. Желателно е въ слѣдното издание такива статии да бѫдятъ избѣгвани.

Изъ Славян. Извѣстия Л.

С. С. Бобчевъ. *Участието на старитѣ славяни въ върховното управление и рускиятъ земски съборъ.* Отпечатъкъ изъ сп. „Юридически Прѣгледъ“ апр. кн. 1905 год. 23 стр.

Настоящата брошура прѣдставлява напечатана сказката, която Г. С. С. Бобчевъ, прѣдседатель на Славянското благотворително дружество, държа въ салона на Славянската бесѣда.

Отъ начало авторътъ посочва побудителнитѣ причини, които сѫ го накарали да прочете тази сказка, посочва източницитѣ (на брой 10) отъ които се е ползувалъ, та слѣдъ това прави бѣгълъ погледъ къмъ миналото на славянитѣ, какви слѣди отъ народно прѣдставителство е имало у тѣхъ и какво участия е вземалъ народътъ въ върховното управление, който очеркъ свършва се заключението, че *славянскитѣ князе сѫ управявали съ поддръжката на народа си, наедно съ него. Тѣ нищо не вършили, ако се не допитали до населението.*

Слѣдъ това чакъ авторътъ прѣминава къмъ излагане историята на *„земски съборъ"* въ Русия. Отъ началото се привеждатъ данни за появяванието на *„вѣчетата"* още въ най ранната епоха, която прѣдшествува IX столѣтие, излагатъ се разни епохи на вѣчевитѣ събрания, тѣхния съставъ, право за свикванието имъ, начина за обсѫжданието, вземането рѣщения, правата и вѣдомството на „вечето".

Слѣдъ това се излагатъ на кѫсо причинитѣ по които вѣчето почва да гасне, какъ на негово мѣсто изниква *„боярската дума"* която застѫпва врѣменно правата и длъжноститѣ на вѣчето поне до извѣстна степень и слѣдъ това вече кои причини сѫ прѣдизвикали царетѣ да свикатъ *„земскитѣ събори"*. Авторътъ обяснява отъ дѣ е произлѣзълъ терминътъ *„земски съборъ"*, прослѣдява на кѫсо дѣйностьта на съборитѣ, и излага какъвъ е билъ тѣхния съставъ, права и прѣимущества; до кога сѫ дѣйствували тѣзи събори и кога сѫ биле унищожени. На свършвание авторътъ казва: „земскитѣ събори сѫ биле най напрѣдъ поддържници на царя, послѣ съучастници съ него и боярската дума въ върховното управление на страната; по едно врѣме тѣ биле доста силна върховна властъ и опозиция, особено, на боярската дума. Царьтъ е трѣбвало да склаия по вече къмъ събора и да удовлетворява народнитѣ нужди".

Свикванието на земскитѣ събори прѣстава при Петра Велики: той искаше да уреди Русия по образеца на западна-бюрократическа Европа. На Петра В. много му харесваше „полицейската" държава по образеца на западно-европейскитѣ, и искаше да я прѣнесе въ Русия, защото вѣрваше, че така ще възроди и засили държавата си.

Брошурата е написана сбито и съ нея автора напълно постигна поставената си задача: да запознае въ общи черти четеца съ това какво участие сѫ взимали славянитѣ въ върховното управление и най главно съ появяването и развитието уруситѣ на „Земския съборъ".

Прѣпорѫчваме я на четцитѣ ни. L.

СПИСЪКЪ

Г. Г. пожертвуватели, които сѫ внесли своята лепта въ **Славянското Благотворително Дружество въ България**, *за подпомгане болнитѣ и раненитѣ руски войници въ войната между Русия и Япония.*

с. Читалово (Каваклийско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ Я. П. Паловъ сумата 34 л

Пожертвуватели:

по 2·90 лева 1 Свещ. Я П Павловъ 2 Ив Ян. Недевъ.

по 2·80 лева 1 Отъ Цър Настоят.

по 1 45 лева 1 Г Ив. Златевъ, 2 К Неделчевъ, 3 С Веловъ, 4 М Ив. Ямуковъ, 5 Ив и Ил. Н. Затковп, 6 Ст. Ивановъ, 7 Аг. Ганчевъ. 8 Ст. Пенковъ 9 Дим. Стояновъ, 10 П. Димитровъ, 11 М. Михалевъ.

по 90 ст. 1 Г. Д. и К. Денчеви. 2 Г. Василевъ, 3 М, Шимовъ, 4 Ст. Даневъ.

по 70 ст. 1 М. Ат. Бончевъ. 2 Г. Златевъ, 3 Др Георгиевъ, 4 Г. Ив. Златевъ.

по 50 ст. 1 Дж. Георгиевъ, 2 Дим. Андоновъ.

по 45 ст. 1 Ст. Геор. Новъ, 2 Цв. Пеновъ,

по 35 ст. 1 П Велевъ

по 30 ст. 1 З Ив Ямуковъ, 2 Д. П Паловъ.

по 20 ст. 1 Г. Костадиновъ.

с. Новосело и др. (Каваклийско)

Събрано отъ жителитѣ на Кавак духов. околия отъ Ар. Намѣстникъ сумата 93 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

по 22 лева 1 отъ енориашитѣ на с. Гердеше.

по 18 лева 1 отъ енориашитѣ на с. Хамбарли.

по 15·45 лева 1 отъ енориашитѣ на с Араплий.

по 5·15 лева 1 Све. Н. Даскаловъ,

по 5 лева 1 отъ енориашитѣ на с. Гючбейлевъ. 2 отъ енориашитѣ на с. Даутбеглий

по 4 лева 1 енориашитѣ на с Курталанъ и Дервентъ.

по 2·40 лева 1 Хр. Димитровъ.

по 1 лева 1 Све. х. Мих. Попчевъ

по 1·50 лева 1 Ан. Димитровъ.

по 1·20 лева: 1) Ж. Вълковъ.

по 1 левъ: 1) Дим. Ст. Поповъ 2) Д. Пѣевъ, 3) Ив. Илиева, 4) Г. Петровъ, 2) Ст. Георгевъ, 6) Ат Ивановъ.

по 50 ст: 1) Ст. Колевъ, 2) Т. Н. Коларовъ, 3) Ив. Стояновъ, 4) Хр. Василевъ, 5) П. Господиновъ, 6) свещ. Ив Атанасовъ, 7) Дим. Сѫбевъ, 8) Ан. Димитровъ, 9) Ст. Вълковъ, 10) Тр. Милевъ, 11) Г. Димитровъ.

по 30 ст: 1) Д Василевъ.

по 20 ст: 1) Дим. Сѫбевъ.

с. Видрере (Тетевенско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. В Станевъ сумата 11 л. 89 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) В. Станевъ. 2) Ив. Тодорова.

по 50 ст: 1) П. Петровъ.

по 20 ст: 1) Н. Пеловъ, 2) Г. Пенчовъ, 3) И. П. Петровъ, 4) В. Пеловъ, 5) Л. Стоювъ, 6) Ц, Стоювъ, 7) Ив. Стойкувъ.

по 13 ст: 1) Б. Савовъ

по 10 ст: 1) П. Цановъ, 2) В. Ниновъ, 3) А. Войчевъ, 4) Г. Патювъ, 5) П. Цачовъ, 6) П. Томовъ, 7) В. Бочовъ, 8) Г.

Миховъ, 9] В. П. Седларя, 10) Бр. Братановъ, 11] Б. Вульовъ, 12) Г. *Ивановъ*. 13) П. Вутювъ, 14) С. Пеювъ, 15) К Пеювъ, 16) Д. Ваджията, 17) Д. Домовъ, 18) В. Вуловъ, 19) В. Вуловъ. 20) М. Семковъ, 21] Б. Стоювъ, 22] Н. Петковъ, 23) Т Лаковъ, 24) П. Пенкинъ, 25) Бр. Петровъ, 26] *Ив* Петовъ, 27] В. Петровъ, 28) Т. Катювъ, 29] В. Батювъ. 30] П. Гатювъ, 31) С. Вуловъ 32] П. Пеловъ, 33) В. Диковъ, 34) Р, Мирковъ, 35) Л. Вуловъ, 36) В. П. Вълчата, 37) С. Иотовъ. 38] С. Петковъ, 39] Л. Дичовъ, 40) М. Дановъ, 41) В Лаковъ, 42) В. Петровъ, 43) Т. *В*елювъ. 44) Ф. Тодоровъ, 45) Р. Стоювъ, 46) Н, *В*утювъ, 47) Ц. Петровъ, 48) *В*. Станювъ, 49) Д. Ниновъ, 50) И. Н. Продановъ, 51) Ив. *В*. *С*танювъ, 52) Г. Мариновъ. 53) Кр. Цвѣтковъ 54) Н Бачовъ, 55) Н. Мишковъ, 56) Н. *В*. Спот . , . 57) П, Марковъ, 58) Т, Ив. *С*ръбски, 59) Д, Лаковъ, 60) Б, *В*елевъ. 61) Ц, Цачевъ, 62) *В*. Николовъ, 63) *В*. Лаковъ, 64) М, *В*елевъ, 65) *В*, Миковъ. 66] *В*. Бочовъ, 67) *В*. Беиловъ, 68) Г. Петровъ.

по 8 ст: 1) П, *В*ойчовъ

с. **Видраре** [Троянско]

Изпратено отъ пр то рей Д. Вемовъ сумата 2 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) свещ. Д. В. Донковъ.
по 1·10 лева: 1) Вл. п. Давидова
по 1 левъ: 1) М. Д Миряновъ.
по 50 ст: 1) И п. Давидовъ, 2) Р. п. Давидова, 3) К. п. Давидова, 4) Мария п. Давидова, 5) Ц. Цанковъ, 6) Т. Н. Неновъ, 7) Д. Г. Енчевъ, 8) М. В Гачевъ.
по 40 ст: 1) М, И Исововъ.
по 20 ст: 1) С. М. Миряновъ, 2) Р Г. Минковъ. 3) И. М. Даковъ, 4) К. Неновъ. 5) Г. Найденовъ, 6) Б. Иотовъ, 7) Н. И. Темняловъ, 8) Н. К. Цановски
по 10 ст: 1) Ц. Г. Милковъ. 2) В Т. Муле. . . .

с. **Леспдревъ** [Троянска]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. М. П Атанасовъ сумата 12 лева.

Пожертвуватели:

по 2·10 лева: 1) свещ. М. П. Атанасовъ.

по 50 ст.: 1) Ц. Диковъ.
по 30 ст.: 1) В. К. Малаковъ, 2) Л. С. Лаглиовъ, 3) Хр. Комовъ·
по 20 ст.: 1) Ат. Иковъ, 2) Др. Симеоновъ, 3) В. Стойковъ, 4) Ст. Стояновъ, 5) Р. Денчовъ, 6) Ст Денчовъ, 7) К. С. Попски, 8) Т. Панковъ, 9) Н. Въловъ, 10) Р. Нешковъ, 11] В. Димитровъ, 12] Д, Ст. Лиосковъ. 13] Д. Кучичъ, 14] Цв. Вълчевъ, 15] Усо Балковъ, 16] Е Балковъ.
по 10 ст.: 1) Ст, Петровъ, 2] Д. Черньовъ, 3] Б. Петровъ, 4] К. Илиювъ, 5] Т. Катрачовъ, 6] Г. Г Мусински, 7) В. Райковъ, 8] Д. Г. Кичуковъ, 9] Др. Петковъ, 10] Д. Диковъ, 11] Л Колчовъ, 12] С. Денчовъ, 13) П. Денчовъ, 14] Н. Димитровъ, 15, Ст. Тодоровъ, 16] В. К. Стрънски, 17] В. Дочиновъ, 18] Ст. Т, Фиковъ, 19] Т. Гетовъ, 20] В. Стояновъ, 21) П. Р. Цаковъ, 22] Н. П. Михаиловъ.
по 5 ст: 1) Д. Райковъ, 2] Ст. Иковъ 3] Ц. Вьчовъ. 4) К. Стояновъ. 5) П. Недьовъ, 6] Т Гетовъ, 7] К. Пирковъ 8) А. С. Люсковъ, 9] Р. Филиповъ, 10] Г. К. Грижовъ, 11] С. К. Бочовъ.

с. **Равнище** [Тетевенска]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Г. П. Василевъ сумата 32 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) свещ Г. П Василевъ, 2] Ив. П. Дервижовъ, 3) В. Семковъ, 4] С. Пеновъ, 5] В Н Станковъ, 6] П, Марковъ. 7] Г. Дановъ, 8] Ц. Стоевъ 9] М. Батловъ.
по 80 ст.: 1) Б. Бакаровъ, 2] П. Батловъ
по 60 ст.: 1] С. Иотовъ.
по 50 ст.: 1] В. Герговъ, 2] И Батловъ, 3] С. Вулювъ, 4] Ив. П. Дюлгеровъ, 5] П. Ниновъ. 6) Н. Герговъ, 7) Н. Цамовъ, 8] И. Геновъ, 9] Тр Тодоровъ, 10] Ст Басилевъ, 11) Т. Ценовъ, 12] Н. Ценювъ. 13] Ст. Герговъ 14] В. Пеновъ 15] Р. Ивановъ, 16) Г. Ценчовъ, 17) А. Пеновъ, 18] Ив. С. Ивановъ, 19] Ст. Диковъ, 20) Б. Бейчовъ, 21] М. Нитовъ, 22] Ц. К. Христовъ, 23] Ст, Димитровъ, 24] В. Цановъ, 25] Н. К. Грапчара, 26] Ц. Семковъ, 27] П. Иотовъ, 28] Ив. Рановъ, 29] Н. Стайковъ, 30] П. С. Крастата, 31] Р. С. Гайнски, 32 Ст Геровъ.
по 30 ст.: 1] М. Вутевъ, 2] Ив. Стоювъ, 3] П. Стоевъ, 4] Ст. Ралчовъ, 5] В

Начовъ, 6) Д. П Зълъма, 7] С. Катювъ 8] П. Сгоювъ, 9] В Н. Ничовски, 10) Д Крачуновъ. 11] Т. Ивановъ, 12) С. Ивановъ.

по 20 ст.: 1] Ив. Вулювъ, 2) В. Миковъ, 3] В. Петковъ, 4) В. Дако . . . . 5] В. Цановъ, 6] Ст. Пеювъ, 7) Н. Съйковъ, 8) В Вутовъ.

по 10 ст.: 1] П. Песоюва.

с. **Стежеровъ** [Свищовско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ ебщ. кметъ сумата 48 л. 80 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣставенъ.

с. **Дебращица** [Т.-Пазарджишко]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст. П. Манчовъ сумата 80 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Бурласъ**

Събрано отъ чиновницитѣ при окол. управление отъ окол. началникъ сумата 6 лева.

Пожертвуватели:

по 1·50 лева: Д П. Георгиевъ.

по 1 левъ: 1) Ж . . . . 2) Д. Златаровъ.

по 50 ст.: 1] Ив. Кѫнчевъ, 2] Г. Миневъ, 3] С С. Шайкаровъ, 4) Н Илиевъ 5) В. Ив. Бояджиевъ.

с. **Рахманлий** (Пловдивско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ особена комисия отъ свещеници и нѣколко селѣни сумата 160 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) свещ Ст· Г. Арменовъ, 2) Т. Пейчовъ.

по 4 лева: 1] Ив. Атанасовъ, 2) Зл. Енчевъ, 3] Ст. х. Пейчевъ.

по 3 лева: 1] Ст. П. Караджовъ, 2) Д. Тодоровъ.

по 2 лева: 1) К. Владевъ. 2) И. Стояновъ, 3] П, С. Караджоевъ, 4] А И. Кацаровъ, 5] Н. Кировъ, 6] К. Ив. Кацаровъ 7) Зд Славовъ, 8] Ст. Колевъ, 9) Т. Бенчевъ, 10] С Г. Виненъ, 11) Д. Кавевъ, 12) К. Енчевъ, 13) Н. Вълевъ, 14) Г. Русеновъ, 15) Ст. Стайковъ, 16) В. Цвѣтковъ, 17) Иор. Ангеловъ, 18) Д. Колевъ, 19) М. Делевъ, 20) Хр. П. Николовъ, 21) М. Андрѣевъ, 22) М. Здравчевъ.

по 1·50 лева: 1) М. К. Кочуровъ, 2) Ц. Гърлевъ.

по 1 20 лева: Ст В. Бързмовъ.

по 1 левъ: свещ. Хр. К Бачуровъ, 2) Д. П. Стоиловъ, 3) Ив. Минчевъ, 4) П. С. Пиронковъ, 5) Д. Мортевски, 6) Д. Ивановъ, 7) Ер. Коевъ, 8) С. Еневъ, 9) Г. Коевъ, 10) Г. Еневъ, 11) Ст. х. Марковъ, 12) Ст. М. Ковевъ, 13) Б. Ивановъ, 14) Ст. Доневъ, 15) М. В. Свѣтански, 16) Ив. Дечевъ, 17) П. С. Далевски, 18) А. Стайновъ, 19) М. Минчевъ, 20) С. Димовъ, 21) И С. Мартевски, 22) Д. Ив. Краваевъ. 23) Ив. Т. Фуклевъ, 24) Хр С. Молловъ, 25) Ив. В. Муховски, 26) Г. Степановъ, 27) Г. В. Ципиля, 28) Хр. Димитровъ, 29) М. Дончевъ. 30) С. С. Далевски, 31) М Пеневъ, 32) Г. М Карамитевъ, 33) М. Краевъ, 34) Ив. Г. Чепиловъ, 35) Ив. С. Кацарски, 36) Зд. Бѣлчевски, 37) В. С. Чепиловъ, 38) Хр. Ивановъ, 39) Ст. Р. Шуговъ, 40) М. Златевъ, 41) К. Стайковъ, 42) П. Стайковъ, 43) Д Д. Молловски, 44) П Дечевъ, 45) Д. Молловски, 46) Р. С. Чепиловъ.

по 70 ст.: 1) В. Краевъ, 2) М. Пейчевъ.

по 50 ст.: 1) Ст. Петровъ, 2) В. Стоевъ, 3) Т. Стояновъ, 4) Ив. Вълковъ, 5) Зл. Ивановъ, 6) М. Здравчевъ, 7) С. Стояновъ, 8) Д. Стоиловъ, 9) М. Ивановъ, 10) Маню Ивановъ, 11) Г. Георгевъ, 12) С. Петровъ, 13) Р. Енчевъ, 14) М. Шоповъ, 15) П Георгевъ, 16) Ев. Тодоровъ, 17) К. Златевъ, 18) А· Димитровъ, 19) Д. Георъевъ, 20) М. Ив. Молловъ, 21) С. Стоевъ, 22) В. П. Баръмовъ, 23) В. К. Чолаковъ, 24) Т М. Пирговъ, 25) Г. П. Късевъ, 26 М. Д. Калювъ, 27) Зл. Минчевъ, 28) Е Ст. Пиронковъ, 29) Ив. М. Молловъ, 30) Ив. Стърневъ, 31) А. Г. Короджи, 32) К Вълевъ, 33) М. Вълевъ, 34) Ив. М. Геновъ, 35) Д. Еневъ. 36) П. Христевъ, 37) В. С. Чепиловъ, 48) Ст. В. Чакъра, 39) М. Боевъ, 40) М. В. Дриговъ, 41) Ст. С. Кюркчиевъ, 42) Ц. Ганчевъ, 43) Ст. Петровъ, 44) П. Калчевъ, 45) Д. Доневъ, 46) М. Доневъ, 47] В. С. Чепиловъ. 48) М. Малиновъ, 49) Г. Дончевъ, 50) С. Тодоровъ, 51) С. Димовъ, 52) Ст. Ив. Молловски, 53) Р. С. Маренъ, 54) Р. Славовъ, 55) М. Т. Крачевъ, 56) В. Данчовъ, 57) С. Атанасовъ. 58) К. Д нчевъ, 59) Д. Ивановъ, 60) С. С. Кюркчиевъ.

по 45 ст.: 1) В. Миховъ.

по 30 ст: 1) Д. Манковъ, 2) Д. Светенски, 3) С Минковъ. 4) Г. Минчевъ. 5) В. Кръстевъ, 6) М. Кюевъ, 7) В. М. Светански, 8) С. Р. Чепила, 9) Хр Стоевъ, 10) С Доневъ, 11) М Георгиевъ.

по 20 ст: 1) П. Узунов, 2) Т. Краевъ, 3) С. Логинчевъ, 4) В. Николовъ, 5) Г. Белчевъ, 6) Н. Маневе, 7) П. Ганчевъ, 8) Зд. Лесевски, 9) Ив. Ивановъ, 10) М. Мжйновъ, 11) В. Вълевъ.

по 15 ст.: 1. В. Енювъ

по 10 ст: 1. П. Стоиловъ, 2. Р. Вълковъ, 3. П. Г. Самарджи.

гр. **Варна.**

Събрано отъ г. г. офицеритѣ отъ 31-й Варненски полкъ и изпратени чрѣзъ командиря сумата 14 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Капитанъ Колевъ, 2. Поручикъ Бакърджиевъ.

по 2 лева: 1. Капитанъ Петровъ, 2. Капитанъ Дяковъ.

гр. **Троянъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 38 лева 52 ст.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Силизъ Алекъ** (Добричишко).

Събрано отъ жителитѣ на Селизъ-Алската енория и изпратени чрѣзъ свещ П. Д. Маждраковъ сумата 102 л. 60 ст. (Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Армутлий** (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ съ дискосъ въ Армутлийската църква и изпратени чрѣзъ свещ. П Д. Маждраковъ сумата 49 лева 70 ст.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Батуня** (Софийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ Ем. Златловъ сумата 32 л. 45 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. свещ. Ем. Златковъ.

по 2 лева: 1. Д. п. Емануилога.

по 1 левъ: 1. Ат. Иг . . . , 2. Н. Пѣювъ, 3, Ч. Тодоровъ, 4. Ст. Ласковъ, 4. К. Стояновъ, 5. К. Божковъ, 7. С. Тодоровъ.

по 50 ст: 1. И. П. Стояновъ, 2. П. Вълчовъ 3. М. Стоичковъ, 4. Б. Тодоровъ, 5. К. Ивановъ, 6 Ив Сжботиновъ.

по 40 ст.: 1. К. А Ивановъ, 2. В. Ангеловъ, 3. Хр. Здравковъ, 4. П и С. Крастанови, 5. Ив. и К. Вълканови.

по 30 ст: 1. Цв. и М. Котови.

по 20 ст.: 1. Н. Стояновъ, 2. С Цвѣтановъ, 3. Ат. Манювъ, 4. К. Станкова 5. Г. Тодоровъ, 6. Зд. Христовъ, 7. Ст. Неновъ, 8. П. Гацовъ, 9. В. Колевъ, 10. П. Стояновъ, 11. Г. Коловъ, 12. Г. Драгановъ, 13. Др. Мариновъ, 14. К. Петровъ, 15. Г. Димитровъ, 16. Ст. и К. Дилкови, 17. Ат. Ненчовъ, 18. П. Божиновъ, 19. Т. Дилковъ, 20. Ст. Стояновъ, 21. П. Петровъ, 22 Ал. Гроздовъ, 23. Г Ивановъ, 24. Ст Райновъ, 25. М. Пейовъ, 26. И. Станковъ, 27. Г. Великовъ, 28. Иор. Младеновъ. 29. П. Антовъ, 30. Кр. Величковъ. 31. Цв. Ивановъ, 32. М. Великовъ, 33. Е. Мановъ, 34. Н. Антовъ 35. Г. и А. Стоянови, 36. Ив Димитровъ, 37. Н Величковъ, 38. М. Георгиевъ, 39. А. Илиевъ, 40 Кр. Павловъ, 41. Т. Здравковъ, 42. Ат. Тодоровъ, 43. П. Митровъ, 44. П. Тановъ, 45. Ив Стояновъ, 46. И. Ивановъ, 47. Ст. Миновъ, 48. В. Петковъ, 49. Г. Спасовъ, 50. Т. Мишовъ. 51 Т. Стойчовъ, 52. С. Стояновъ, 53. С. Коцовъ, 54. Ст Ивановъ.

по 15 ст.: Иор. Пеювъ.

по 10 ст.: 1 Г. Петровъ, 2. Ив. Младеновъ, 3. Г. Цвѣтковъ, 4. Г. Стояновъ, 5. Р Тодоровъ, 6. М. Сжботиновъ, 7. П. Ивановъ, 8. Б. Райчиновъ. 9. М. Цвѣтковъ, 10 А. Великовъ, 11. М. Георговъ, 12. П. Великовъ, 13. Г. Тодоровъ, 14. Н. Георовъ, 15. Д. Илиевъ, 16. С. Ивановъ, 17. В. Стояновъ, 18. К. Стояновъ, 19. Ц. Танова, 20. Ст. Митровъ, 21. Кр. Ст. Търнейски, 22. Кр. Ивановъ.

по 5 ст: 1. Б. Петковъ, 2 К Стояновъ

с. **Константиново** (Варненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ кметския намѣстникъ П. Киравовъ сумата 20 лева,

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Звѣздица** (Варненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ кметския намѣстникъ Тр. Христовъ сумата 7 лева 70 ст,

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Яхалий** (Станимашко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ учителя Хр. П. Амуджовъ сумата 7 лева 80 ст.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с **Щърково** (Т-Пазарджишко.

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ат. Златковъ сумата 90 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1 Никола Г Топкаровъ.

по 5 лева: 1. М Тодоровъ, 2 В. Геновъ, 3. И. Ангеловъ, 4 С. Г новъ, 5. Н Ангеловъ.

по 4. лева: 1. Ив. Кръстевъ, 2. Ст. Кръстевъ.

по 3 лева: 1. Ст. Лулчовъ.

по 2·50 лева: 1. Т. Ангеловъ.

по 2 лева: 1. свещ. Ат. Златковъ, 2. Хр. Сжбювъ, 3. Д. Ивановъ, 4. Сп. Христосковъ, 5. Хр Велиновъ, 6. Г. Лулчовъ, 7. Кр. Рибаровъ. 8. К Цаневъ, 9. А. Геновъ, 10 М. Сжбювъ.

по 1·50 лева: 1. Ис. Ивановъ, 2. Ив. Колювъ. 3. Тр. Геновъ, 4· К. Божиловъ, 5. Ив. Динчовъ, 6. С. Смиленовъ.

по 1 левъ: 1. М. Геновъ, 2. Т Игнатовъ, 3. П. В. Гжревъ, 4 Г. Вълкановъ, 5. Т. Илиевъ, 6 Л. Трифоновъ, 7. П. Ивановъ, 8 П. В. Кондовъ. 9. Н Кръстевъ.

по 50 ст.: 1 Ив. Найденовъ, 2. Н. Спасовъ, 3 Г. Николовъ, 4. Т. Гицевъ, 5. Кр. Трифоновъ, 6· М. Ралчевъ, 7. Ив Тодоровъ·

гр. **Тетевенъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Градски Общ. Кметъ сумата 3 5 лева.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ

гр. **Русе.**

Внесено отъ Д-ръ А. Недѣлковъ сумата 10 лева

с. **Долно-Уйно** (Кюстендилско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Антимъ Заовъ сумата 4 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Дубница.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ особена комисия подъ прѣдседателството на свещ. Драгановъ, касиера Ив. С. Чапрашъковъ и дѣловодителя Д. К. Джермански сумата 652 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Пловдивъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ славянското благотворително дружество Пловдивски клонъ сумата 525 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с **Узунжово** (Хасковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 10 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

Ст. Стамболово (Търновско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ Кметъ Р. Радевъ сумата 35 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с· **Бъл Бейкьой** (Карнабатско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Б. Д. Карамановъ сумата 25 лева.

Пожертвуватели:

По 2 л.· 1) Ч. Рачовъ, 2) В· Ивановъ, 3) В. Георговъ.

По 1 л.: 1) В. Сжбевъ, 2) Б. Д. Карамановъ, 3) Д. П. Шоповъ. 4)·Р. Марковъ, 5) Ив. Димитровъ, 6) М. Раевъ, 7) С. Пенчовъ. 8) С. Русевъ, 9) Г Ивановъ, 10) Н. Топюкъ, 11) Юр. Добревъ.

По 50 ст.: 1) Ив. Хр. Раховъ, 2) Свещ. Ив. Георгевъ, 3) Р. Атанасовъ,

4) П. Рачовъ, 5) Д. Ивановъ, 6) В. Д. Свинаровъ. 7) Ч. Атанасовъ, 8) Р. Нейчовъ, 9) М Стояновъ. 10) Г. Димитровъ, 11) Д. Недѣлчовъ.

По 40 ст.: 1) К. Раевъ, 2) Ст. Димитровъ.

По 30 ст.: 1) Д. Христовъ.

По 20 ст.: 1) Д. К. Ганевъ, 2) Д. Прѫхчовъ, 3) В. Моневъ. 4) Ат. Русевъ, 5) А. Диковъ, 6) М. Моневъ, 7) Т. Деневъ.

с. **Вуково** (Дубниченско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Кмета Хр. Янчовъ сумата 17 50 лева.

Пожертвуватели:

По 2 л.: 1) Свещ. Б. Захариевъ, 2) Черковното Настоятелство.

По 1 л.: 1) Ив. Н. Войновъ, 2) Хр. Янчовъ, 3) П. Хр. Кратунковъ.

По 50 ст: 1) Ст. Груйчовъ, 2) Ст. Илиевъ, 3) Ив. Станковъ, 4) Ст. Груйчовъ, 5) М. Поповъ, 6) Ив. Бачовъ. 7) Т. Абрашковъ, 8) Ст. Тошевъ, 9) Н. Дойчиновъ, 10) С. Беговъ, 11) Д. П. Пенчевъ.

По 40 ст.: 1) Петре Туранскovъ.

По 30 ст. 1) К Раиновъ, 2) М. Костадиновъ, 3) Ст. Иовчовъ, 4) З. Павлевъ, 5) Ф. Радовъ, 6) К. Натевъ.

По 20 ст. 1) М. Мулювъ, 2) С. Димитровъ, 3) К. Терзийски, 4) М. Игнатовъ, 5) Г. Ковачъ, 6) К. Иосифовъ, 7) Н. Г. Кацарски, 8) С. Стояновъ, 9) Кр. Николовъ, 10) Кот. Джиковъ, 11) Иор. Г. Поповъ.

По 10 ст. 1) М. Аризановъ, 2) Т. Иванчовъ, 3) Т. Зинговъ, 4) М. Димитровъ, 5) Л. Аризановъ, 6) М. Костадиновъ.

гр. **Калоферъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ особена комисия и изпратени чрѣзъ град. общ. управление сумата 198·25 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Бѣли Бредъ** (Орѣховско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст. п. Христовъ сумата 6 л. 60 ст.

Пожертвуватели:

По 1·20 л. 1) Ив Липовански.

По 1 л. 1) Кат. и Стойменова, 2) А Петровъ.

По 50 ст. 1) М. Горановъ, 2) Хр Тодоровъ.

По 30 ст. 1) Г. Николовъ, 2) Ав. Петковъ.

По 20 ст 1) Д. М. Пашовъ, 2) Т. Илиевъ, 3) А. Младеновъ, 4) Г. Петковъ, 5) Цв. Цоловъ, 6) П. Неиковъ, 7) В. Цѣновъ, 8) Д. Първановъ.

По 10 ст. 1) Л. Наковъ. 2) Л. Вълювъ.

с. **Алтимиръ** (Орѣховско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Василъ Ивановъ сумата 10·50 л.

Пожертвуватели:

По 2 л. 1) Пенчо Цаковъ.

По 1 л. 1) Свещ. Вас. Ивановъ, 2) Д. Трифоновъ, 3) Тр Илиевъ.

По 50 ст. 1) М. Данаиловъ, 2) Г. Стояновъ, 3) Т. Спасовъ, 4) Хр. Ганчевъ 5) Г. Николовъ, 6) Т. Ангеловъ, 7) Свещ. Г. Нидѣлковъ, 8) М. Пончевъ, 9) Н. Лаловъ, 10) Ан. Власкаридисъ, 11) Ан. Сандоловъ.

с. **Малорадъ** (Орѣховско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чр. Ар. Намѣстникъ сумата 26 лева

Пожертвуватели:

По 5 л. 1) Н. Донковъ, 2) Г. Петърчовъ.

По 2 л. 1) Ц. Ив. Велковски.

По 1 л. 1) Т. Николовъ, 2) Д. Пеновъ 3) В Къчовъ, 4) Д. Къчовъ, 5) М. Тошевъ, 6) С. Вековъ, 7) Дим. Петковъ, 8) Ц. Петърчовъ,

По 75 ст. 1) Дим. В. Тоневъ.

По 50 ст. 1) П. Митовъ, 2) Ив. В. Влаховъ, 3) П Поповъ, 4) М. Бошовъ.

По 30 ст. 1) П. Вълчовъ, 2) Р. Вълчовъ.

По 20 ст. 1 М. П. Ивановски, 2) Юр. Хр. Стойчовъ, 3) Н Ст Гарвански, 4) В. Дачовъ, 5) Ц. Николчовъ, 6) Г. Къновъ.

По 15 ст. 1) К. Рашовъ.

По 10 ст. 1) П. Трифоновъ, 2) Р. Поповъ, 3) С. Поповъ, 4) И. Цвѣтковъ, 5) Г. Вълчовъ, 6) Хр Кожухарски, 7) Ц. П. Търновски, 8) П. Къчовъ, 9) Цв. Петровъ, 10) В. Стаменовъ, 11) П Ивановъ, 12) М. Ивановъ

По 5 ст. 1) М. Ивановъ, 2) С. Ивановъ

с. Липница (Орѣховско).

Събрани отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Ар. Намѣстничество сумата 10 лева

Пожертвуватели:

По 2 л. 1) И. Д. Продановъ, 2) Ст. Ивановъ.
По 1 л, 1) Л. Цвѣтковъ, 2) Л. Петровъ.
По 50 ст. 1) Ст. Личковъ, 2) Г. М. Бърдаровъ,, 3) Игн. Геновъ, 4) Т Марковъ, 5) Д. Янинъ.
По 40 ст. 1) Ст. Димитрова.
По 30 ст Хр Трифоновъ.
По 20 ст. 1) Ц. Тодоровъ 2) Л. Пановъ, 3) Г. Петровъ, 4) Д. Герговъ

с. Галиче (Орѣховско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Ар. Намѣстникъ сумата 40·80 лева.

Пожертвуватели :

По 5 л. 1) Ив. Кр. Бързаковъ, 2) Кр. Тодоровъ, 3) Т. Геновъ, 4) Ц. Алексовъ
По 2 л. 1) Илиевъ и Дочевъ, 2) Л. Миловъ.
По 1 л 1) Свещ. Г. Петковъ, 2) Ц. Лукановъ, 2) В. Ве[?]река, 3) Г. Ив. Пантеговъ, 4) К Ниновъ, 5) Д. Ив. Лиловъ, 6) Ив. Илиева, 7) М. Ниновъ, 8) Д. Божиновъ 9) П Цочовъ, 10) Цв. Ликовъ 11) Д. Симеоновъ.
По 80 ст. 1 Стана Луканица.
По 50 ст. 1) Ив. Диковъ, 2) Т. Геновъ, 3) Ката Точова.
По 40 ст. 1) К. Вратчаница.
По 20 с . 1) В Лукановъ, 2) Д. Миткова. 3) Н. Петковъ, 4) П. Лазаровъ.
По 10 ст. 1) В. Петковица, 2) Ив. Цвѣтковъ, 3) Ст Геркова, 4) П Тарашосова, 5) Ц. Станинъ, 6) Н Петровъ, 7) Ив. Спасовъ.

с. Добролево (Орѣховско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Ив Петковъ сумата 9·60 лева.

Пожертвуватели:

По 1 л 1) Свещ. Ив. Петковъ, 2) П. Цановъ. 3) К. Трифоновъ. 4) Игн. Ивановъ

По 50 ст. 1) Г. Петровъ, 2) Ан Спасовъ, 3) Н. Пешковъ, 4) Ц. Пищовски, 5) П. Спасовъ. 6) Т. Найденовъ, 7) М. Стайковъ, 8) Т. Сяловъ.
По 40 ст. 1) Н. Вълевъ.
По 20 ст. 1) П. Мотовъ, 2) В. Младеновъ, 3) Ц. Георгиевъ, 4) С. Николовъ, 5) К. Лаловъ.

с. Гложене (Орѣховско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ив. Шишковъ сумата 3·30 л.

Пожертвуватели:

По 1 л. 1) Свещ. Ив. Шишковъ, 2) М М. Игнатовъ.
По 50 ст 1) Т. Белановъ, 2) Д. Лазаровъ.
По 30 ст. 1) Тод. Ивановъ.

с. Потици (Бѣло Слатинско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Маринъ Стойковъ сумата 19·10 л.

Пожертвуватели:

По 2 л. 1) Свещ. Маринъ Стойковъ.
По 1·50 л. 1) Ив. Даскаловъ.
По 1 л. 1) В. Вълчева, 2) Г. Поповъ, 3) Т. П Поповъ, 4) Н. Иоловъ, 5) Н. Милевъ, 6) А. Ивановъ, 7) И. Цѣновъ, 8) Хр. Т. Поповъ.
По 50 ст. 1) Хр. Симеоновъ, 2) Хр. Иотовъ, 3) Б. Велевъ, 4) Хр. Ивановъ, 5] Д. Ц. Лукачевъ.
По 30 ст. 1) М. Кръстовъ, 2) М. Стефановъ. 3) В. Кръстевъ, 4] Ив. Цековъ.
По 20 ст. 1) К. Миковъ, 2. Н Иотовъ 3. М. Кунчовъ, 4. Хр. П. Даскаловъ, 5. Кр. Пешовъ, 6. И. Павловъ, 7. Г. Тонковъ, 8. В. Трайковъ, 9. Ф. Миховъ, 10. Н. Нековъ, 11. Д Ниновъ, 12. Д. Иоловъ, 13. П. Даковъ, 14. Ц. Мишовъ, 15. И. Христовъ, 16. Н. Ивановъ, 17. Ст. Ниновъ 18. Ф. Вълковъ.
по 10 ст. 1· Ст. Драгановъ.

с. Вранякъ [Б. Слатинско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Лазаръ Михаиловъ тумата 34·70 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Буганъ [Орѣховско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ан. Велчевъ сумата 99·05 лева.

Пожертвуватели:

по 10 л. 1. Тошо Бърбинъ.
по 5 л. 1. Сим. Николовъ, 2. Т, Опровъ.
по 4·50 л. 1. Р. Петровъ.
по 4 л. 1. Ст. Опровъ.
по 2 л. 1. К Кънчевъ, 2. П. Пеловъ, 3. Ив. Петроръ, 4. Б. Петковъ, 5. П. Геновъ, 6. Т. Пеловъ, 7. Г. х. Симеоновъ, 8. Ст. Кунювъ, 9. И Николовъ, 10. Т. Т. Торбовъ
по 1·20 л. 1. Д. Иотовъ.
по 1 л. 1 К. Иотовъ, 2. С. Петровъ, 3. К. Димитровъ, 4. Ц. Димитровъ, 5. Ив. Митаковъ, 6. Т. П. Таралански, 7. К. Матовъ, 8. Н. Гиновъ, 9. К. Колиновъ
по 80 ст. 1. К. И. Димковски.
по 50 ст. 1 Л. Иоловъ, 2. В. Кутовъ, 3. С. Тошковъ, 4. Цв. Ацовъ, 5. В. Петровъ, 6 Д. Стояновъ, 7. Иор. Станкуловъ, 8. П. Дамяновъ 9, Ив. Монова, 10. Ан. Тодорова, 11. Хр. Цвѣтковъ.
по 20 ст. 1. Ив. Митковъ и пожертвувателитѣ 63 души дали разна храна която е била продадена на търгъ за 33 л. и 85 ст. но списъкъ на тия пожертрувватели не прѣдставенъ.

гр. Орѣхово.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ особена комисия сумата 20 л. 30 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. В. Оциновъ.
по 2 лева: 1. Ст. Ивановъ, 2. Т. Драгановъ, 3. Д. Георгиевъ, 4. Г. х Михаиловъ.
по 1 левъ: 1. Цв Шиваровъ, 2 Н. Цоловъ, 3. В. И Пеневъ, 4. М. Петковъ, 5. П. Коларовъ. 6. Г. Ивановъ.
по 50 ст.: 1 Д. Станковъ, 2. Н. Дацовъ
по 30 ст.: 1. К. Станевъ.

гр Орѣхово.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Орѣховското Отдѣление на Врачански Окр. Сѫдъ сумата 31 л. 90 ст.
Списъкъ на пожерявувателитѣ не прѣдставенъ,

с. Саладиново (Т.-Пазарджишко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ кмета Ат. Къневъ и свещ. З. Тръндафиловъ сумата 44 л. 55 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. свещ. З. Тръндафиловъ.
по 2·50 лева: Г. Т. Хайдуковъ.
по 2 лева: Т. Т. Хайдуковъ, 2 В. Божиловъ.
по 1·50 лева: Г. Толевъ, 2. Т. Стояновъ.
по 1 левъ: 1. Ст. Толевъ, 2. Н. Кжневъ, 3. Ст. Кръстевъ, 4. М. Трифоновъ, 5. Ст. Ангеловъ, 6. Г. Дамяновъ, 7. П. Лилевъ, 8. Д. Велевъ, 9. Н. Божиловъ, 10. Дим. Благовъ, 11. Г. Д. Николовъ, 12. Г. Добриновъ, 13. Е. Анговъ, 14. Д. Анговъ, 15. Ют. Тачовъ, 16. Р. Стоиловъ, 17 Иор. Цвѣтковъ, 18. Г. Стоиловъ, 19. А Кжневъ.
по 50 ст: 1. Р. Маневъ, 2. Тр. Вачевъ, 3. И. С. Боневъ, 4. Сп. Ивановъ, 5. Ив. Димитровъ, 6. К. Тодоровъ, 7. Цв Павлевъ, 8. Гр. Гешовъ, 9. Ст Кжневъ, 10. Г. Маноловъ, 11. С. Петровъ, 12. Н Христосковъ, 13. Ив. Ангеловъ, 14. В. Найденовъ, 15. П. Стояновъ, 16. Н Найденовъ, 17. С Георзевъ, 18. Н. Георгевъ, 19. Хр. Ивановъ, 20. А. Колевъ.
по 40 ст. 1. Т. Касовъ, 2 Я. Спасовъ, 3. Г. Христевъ, 4. К. Тръндафиловъ.
по 25 ст.: 1. А. Нейковъ.
по 20 ст.: 1. Ат. Илиевъ, 2 Р. Стоиловъ, 3. Г. Д. Николовъ, 4. Ив. Тодоровъ, 5. Я. Мичовъ, 6 Г. Ивановъ.

с. Чамурлий (Самоковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 40 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Бѣлчинъ (Самоковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 24 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с, Гор. Василичъ [Самоковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Околиския Началникъ сумата 53 л. 95 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Караларъ** (Самоковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и испратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 31 левъ.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Живково** (Самоковско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и испратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 50 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Самоковъ**.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Окол. Управление отъ Окол. Началникъ сумата 30 л 35 ст.

Пожертвователи:

по 5 лева: 1. Мих. Сестримски.
по 2 лева: 1. Филиповъ.
по 1·20 лева: 1т Ст. Христоръ.
по 1 левъ: 1 Хр. Чичановъ, 2. П. Боневъ, 3. Ан. Сотировъ, 4. Д Божиловъ, 5· Ст. Шоповъ, 6. Т. Казака, 7. Н. Атанасовъ.
по 60 ст.: 1. Хр Николчовъ, 2. Г. Стоиловъ, 3. М. Тошевъ.
по 50 ст.: 1. Ат. Маджаровъ 2. Хр. А. Бубевъ, 3. Ист К. Вучковъ, 4. х. Ив. Ушевъ, 5 Г, Стойменовъ, 6 К Михалковъ, 7. Н Цвѣтковъ, 8. С. Костовъ, 9. Г, Малиновъ, 10. М. Хр. Яневъ, 11. М. Стаменовъ 12. Г. А. Тодоровъ.
по 40 ст.: 1. К. Димитрачковъ, 2. Н. Карушевъ, 3. Ат. Мишовъ, 4. Ив. Марковъ.
по 30 ст: 1 Г. Христовъ, 2. К. Становъ, 3. Хр. Митовъ, 4. Н. Милевъ, 5. Ст. Кьосевъ, 6. М И. Гараклийски, 7. П. Гълѫбовъ, 8. Г Я. х. Якимовъ.
по 25 ст.: 1. Иор. п. Димитровъ.
по 20 ст.: 1 Г. Костовъ, 2. Ат. Тоневъ. 3. М. Тод ровъ, 4. Хр. Костовъ, 5. Хр. Ивановъ, 6. Д. Михалковъ, 7. П. Стоиловъ, 8. Т. Митовъ, 9 Хр. Бончовъ, 10. С. С. Машовъ, 11. П. А. Джаовъ, 12. Д Ил. Герговъ, 13. Ив. Илиевъ, 14. Ст Янински, 15. Ив. Баровъ.
по 10 ст.; 1. Д. Бончевъ,

гр. **Самоковъ**.

Събрано отъ служащитѣ при Общ. Управление отъ Общинския Киетъ сумата 58 лева 90 ст.

Пожертвователи:

по 20 лева. 1. Бакалското Дружество, 2. Фурунджийското Дружество.
по 5 лева: Хр. Дюкмеджиевъ,
по 3 лева: 1. Ив. Чич новъ.
по 2 лева: 1. М. Геровъ.
по 1 левъ: 1. С. Н. Чичановъ, 2. Хр. Митрополицски, 3. Ив. А. Казаковъ, 5. А. Димитровъ.
по 50 ст.: 1. Ан. Алексовъ, 2· Хр. З. Гълѫбовъ, 3. Хр. Колешановъ, 4. Вл. Георгиевъ, 5. Г. Колевъ, 6. Ст. Петровъ, 7. Елена Благоева.
по 20 ст.: 1. Ст. Зашовъ, 2. Хр. М. Самарджиски, 3. Н. С. Иовевъ, 4. Н. Хр. Попязименъ, 5. Г. Христовъ,
по 10 ст.: 1. Ив. Николовъ, 2. Хр· З. Сапаревски, 3 Г. С. Лѫжевъ, 4. Г. Котевъ.

гр. **Самоковъ**.

Събрано отъ учителкитѣ и учителитѣ при Самоковскитѣ класни и основни училища и испратени чрѣзъ Околийския Началникъ сумата 42 лева.

Пожертвователи:

по 6 лева 1. Д Кузовъ.
по 5 лева: 1. Хр. Семерджиевъ, 2. А. Николиева.
по 2 лева: 1. Н Н. Николчовъ, 2. Ив. Клинковъ, 3. С. Клинковъ.
по 1 левъ: 1. Д. Клинковъ, 2. К. Марчинъ, 3 А. Ивановъ, 4. А. Радевъ, 5. С. Черешарова, 6. Ел. х. Христова, 7. Р. Захариева, 8. П. Димитровъ, 9. М Клинкова, 10. Л Секулова, 11. К. Машаровъ, 12 Д. Велковъ, 13. М. Иванчева, 14. Н. Касабовъ, 15. С. Кривошиевъ, 16. Ел. Бѣлевска, 17. П. Захариевъ, 18. Хр. Бутиловъ.
по 50 ст: 1. В. х. Христовъ, 2. Л. Гунева, 3. Ив. Георгиева.

гр. **Самоковъ**.

Събрано отъ служащитѣ при Лѣсничейството отъ Лѣсничея сумата 12 л. 50 стотинки.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. А. Стамболовъ.
по 2·50 лева: 1. Т. Ганчевъ.
по 2 лева: 1. Ст. Христовъ.
по 1·50 лева: 1. А. Г. Ортваджиевъ, 2. А. Я. Кръстевъ,

гр. Самоковъ.

Събрано отъ чиновницитѣ при Държ. Обр Жел. Работилница отъ Управительтъ сумата 12 лева 50 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Г. Коцевъ.
по 2 лева: 1. Ив. Ивановъ, 2. Ст. Ганевъ, 3. Ив. Карастояновъ.
по 1 левъ: 1 Д. Хр. Гериинъ.
по 50 ст: Ст. Стефановъ.

гр. Самоковъ.

Събрано отъ служащитѣ при Землед. Банка и изпратени чрѣзъ Околийския Началникъ сумата 10 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. П. Лесичевъ, 2. Ив. Спасовъ.
по 1 левъ: 1. Ив. Косевъ, 2. И. Димитровъ, 3 К. С. Сираковъ.
по 50 ст: 1. К . . . , 2. Н. Чук . . ., 3. Захариевъ.
по 20 ст.: 1. М. Хр . . .

гр. Самоковъ.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Мир. Сѫдилище и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 9 лева 70 стотинки

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Я. Константиновъ.
по 1 левъ: 1. Хр. Янакиевъ, 2. Ат. Поповъ.
по 50 ст. 1. Ст. Михаиловъ, 2. Н. Захариевъ, 3. Ил. Д. Воденичаровъ, 4. П. Н. Машиичовъ.
по 40 ст. 1. Хр. Георгиевъ.
по 30 ст. 1. Хр. Стойчовъ.

гр. Самоковъ.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Окол. Фин. Управление сумата 7 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2·50 л. 1. не се чете.
по 1·50 л. 1. Д. Поповъ.
по 1 л. 1. К. Димитровъ, 2. Н. и. Спасовъ, 3. Б М. . . .
по 50 ст. 1. В. Чипиловъ.

Ихтиманъ.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ общ. Управление сумата 113·60 л.

Пожертвуватели:

по 20 л. 1. Бр. Стамови
по 10 л. 1. Ив. А. Дерменджиевъ
по 5 л. 1 Ив. Иовковъ, 2. Бр. Г. и Ив. Христови, 3. К. Иовковъ. 4. х. Хр. Ангеловъ, 5. Г. Цинцарски и &, 6. Цв. Паневъ.
по 2 л. 1. П. А. Киревовъ, 2. Д. Читаковъ, 3. Г. Косачевъ, 4. Бр. Борецкови, 5. М. Николовъ. 6. Бр. Шопови, 7. Гр. Кобиларови, 8. Д. Ив. Бояджийски.
по 1 л. 1. Д. Атанасовъ, 2. С. Бонковъ, 3. З. п. Георгиевъ, 4 Ив. Дебеляновъ, 5. Д. Г. Каймакчиевъ, 6 Хр. Цвѣтковъ, 7 Хр. Косачовъ, 8. Хр. Кацаровъ, 9. Ив. Николовъ, 10. К. Паневъ, 11. Ст. Боюклийски, 12. Т. Кузмановъ, 13. П. Катранджийски, 14. Ив. Бѣгуновъ, 15 Хр. х. Михаиловъ, 16. С. Ив. Балканджийски. 17. Хр. Д. Хаджийски, 18 П. Тоторовъ, 19. Н. Николовъ, 20. Д. Георгиевъ, 21. Ст. Г. Бочевъ, 22. Н. Варински.
по 50 ст. 1. В. М. Кацаровъ, 2. М. Николовъ, 3 Хар. Димитровъ, 4, Ив. Хр. Коларовъ, 5. Б. Хр. Коларовъ, 6. Ст. Антовановъ, 7. Ю Цвѣтковъ, 8. Ив. Христовъ, 9. Д. х. Георгиевъ, 10. Ив. Гаджовъ, 11. Хр К. Айнаджиевъ, 12. Ив. З. Коларовъ, 13. Ив. Пандировъ, 14. Хр. Пеневъ, 15. Т. Клинчаровъ, 16. Ст. Цоневъ, 17. Ан. П. Гочевъ, 18. Д. М. Таневъ, 19. Б С. Балабановъ, 20. П. Георгиевъ, 21. Хр. Герговъ, 22. Ст. х. Георгиевъ, 23. Д. Вълкановъ,
по 30 ст. 1. Ив. П. Даскаловъ, 2. Ив. Д. Кацаровъ, 3. Ив. Димковъ, 4. Т. п. Костадиновъ, 5. П. С. Варински.
по 20 ст. 1. Д. Шала . . . . , 2. К. Т. Златаровъ, 3 Иор. Боневъ, 4. Ив. Георгиевъ, 5. Т. Тодоровъ, 6. П. Ат. Златановъ, 7. Д. С. Таневъ, 8. Хр. Т. Поповъ, 9. Ст. Хр. Поповъ.
по 10 ст. Д Христовъ, 2. Ил. Златковъ, 3. К. Караджовъ.

с. Гуцелъ [Ихтиманско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ Хр. Николовъ сумата 46 л.

пожертвуватели:

по 1·40 л. 1. Илия Стояновъ.
по 1·30 л. Хр. Николовъ.
по 1·10 л. 1. П. Христовъ
по 1 л. 1. М. Христовъ, 2. Ар. Нидѣлковъ.
по 50 ст. 1. II. Ит. Мишевъ, 2. и една руска рубла отъ Лезаръ Петровъ и въ натура 39·70 л. списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ,

с. Махала [Ихтиманско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 15·60 лева.

пожертвуватели:

по 2 л. 1. Георги Тотовъ.
по 1 л. 1. х. Н. Стефановъ
по 60 ст. 1. Зд. Стефановъ
по 50 ст. 1. С. Н Филиповъ, 2. Тр. Лазовъ, 3. Ив. х. Гълъбовъ и въ натура 10·50 л но списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. Поповяне [Ихтиманско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ Г. П. Стоиловъ. сумата 37 л. 70 стотинки.

пожертвуватели:

по 10 л. 1. Бр. П. Стоиловъ.
по 5 л. 1. свещ. Г. Беровъ, 2 Д. Ст. Керефанъ.
по 3 л. 1. Ст. Милошевъ, 2 Т. Янковъ.
по 2 л. 1. К. Кацаровъ, 2. Ив П. Аджийски, 3. Ст. Ив. Беровъ, 4. К. М. Яшовъ, 5. Д. Поповъ, 6 Д Лазовъ.
по 1·50 л. 1. Т. М. Шулевъ.
по 1 л. 1. П. Пенкочовъ, 2. П Д Тодоровъ, 3. П. Георгиевъ, 4. П. Ил. Курдалийски, 5. П. Клисарски, 6. Б. Главевъ, 7. Ст. Н. Керефениъ, 8. М. Пшиляковъ, 9 М. Янковъ, 10. Ив. Карабашки, 11. М. Керефенинъ.
по 50 ст. 1. Хр. Рашковъ, 2. П. Илиевъ, 3. Т Догановъ, 4. Ст. Догановъ, 5. Хр. Кремачевъ, 6. З. К. Беровъ, 7. Д. С. Кръстановъ, 8. Д Шугевъ, 9. С. Макьовъ, 10. А. Стояновъ, 11. Н. Беровъ, 12. К. П. Рашковъ.
по 20 ст. 1. Д. Ст. Ковачевъ, 2. М. Ковачо, 3. Ст. Т. Поповъ.
по 10 ст. 1. Хр. Ковачо.

с. Ковачевци [Ихтиманско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ кметския намѣст. Ст. Ла... сумата 29 л. 23 ст.

по 15 ст: 1) К Хр Кулински.
по 10 ст.: 1) В. Д. Тунчовъ, 2) М. Н. Генковъ, 3) Г. Ангеловъ, 4) Ив. П. Бонзовъ и разна храна, която е продадена за 109 л. 60 ст. но списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. Вакарелъ (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 16 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Ат. Цвѣтановъ
по 3 лева: 1) Ив. Н. Алексевъ.
по 1 левъ: 1) Хр. Диневъ, 2) П. Поповъ, 3) Кр. Милушовъ, 4) М. Дюлгеровъ, 5) Я. Зашовъ.
по 50 ст.: 1) В. Стоицовъ. 2) Цв. Георгиевъ, 3) М. Тотевъ, 4) Г. Стойновъ, 5) Ив. Спасовъ, 6) З. Ив. Гешаковъ.
по 30 ст.: 1) В. П. Чачовъ.
по 20 ст.: 1) Ан. Колевъ.

гр. Пирдопъ.

Отъ една Литературно-Музикална вечеринка дадена отъ учителитѣ отъ III класно училище съ участието на пѣвческия хоръ сумата 50 лева.

с. Гердалий (Карнобатско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ околийския началникъ сумата 10 л. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 4 лева: 1) свещ. Ж. Георгиевъ.
по 1 левъ: 1) Г. Дянковъ, 2) Ив. Маневъ, 3) М. Яневъ, 4) К. Панайоровъ, 5) Т Куневъ.
по 50 ст: 1) Ж. Ненчовъ.
по 30 ст.: 1) В. Ивановъ.
по 20 ст.: 1) Ст. Нидялковъ, 2) Ст Ивановъ, 3) Г. Жековъ.

гр. Сливенъ

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ Свѣт. Митрополия сумата 430 лева.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. Владимирово (Добричко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Вълковъ сумата 41·30 лева.

Пожертвуватели:

по 8 л. 1. Събрано отъ Н. Димовъ на Св. Кирилъ и Методий въ с. Сердимевъ.

по 5 л. 1. Отъ Учил. Настоятелство въ с. Гюкче Дюлювъ, 2) Бр. Чобанови.

по 4 л. 1) Отъ Черков. Настоятелство въ Камуджи Махле.

по 2 л. 1) Хр. Филиповъ.

по 1 л. 1) Свещ. В. Вълчевъ, 2) Г. Тодоровъ, 3) Ив. Френгиевъ, 4) Г. Тончевъ, 5) Г. Поповъ. 6) М. Неновъ, 7) Т. Тимовъ, 8) С. Няголовъ, 9) П. Д. Бекяровъ, 10) Хр. Стояновъ.

по 60 ст. 1) В. Стояновъ, 2) Г. Д. Бекяровъ.

по 50 ст. 1) Ст. Георгиевъ, 2) Ст. Тодоровъ, 3) Ст. Юрдановъ, 4) Ив. Грозювъ, 5) В. Теолоевъ, 6) К. Коевъ.

по 40 ст 1) В. Калчевъ, 2) С. Кировъ.

по 20 ст. 1) Н. В. Хубековъ, 2) В. Ивановъ, 3) Я. Ивановъ, 4) В. Желювъ.

гр. Русе

Събрано отъ нѣколко граждани и изпратени чрѣзъ Г. Златовъ сумата 55 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

Кюсе Муратово (Т. Пазаржийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ат. Трендафиловъ сумата 47·50 л.

Пожертвуватели:

по 6 л 1) Ан Атанасакиевъ.

по 5 л. 1) Бр. Т. и Ат. Трендафилови.

по 4 л. 1) Свещ. Т. Тетимовъ.

по 3 л. 1) Ив. Ат. х. Ивановъ, 2) Ст. Христовъ.

По 2 л. 1) Ат. Василовъ, 2) Ив. Петковъ, 3) Ст. Тоневъ, 4) Ан. Стоянчовъ, 5) Хр. Илиювъ, 6) П. Георгиевъ, 7) Л. Тачовъ, 8) Ан. Начовъ, 9) Т. Сотировъ.

по 1 л. 1) Т.Тодоровъ, 2) Ст. Стояновъ, 3) П. Трендафиловъ, 4) Цв. Иванова, 5) С. Петковъ, 6) П. Николчовъ, 7) Ан. Динчовъ, 8) Ат. Лазаровъ.

по 50 ст. 1) Ил. Начовъ.

с. Катилово (Еленско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ М. П. Савовъ сумата 5·70 лева.

Пожертвуватели:

по 2 к. 1) Свещ. С. Михалевъ, 2) М. П. Савовъ.

по 50 ст. 1) Д. п. Савовъ, 2) Ал. Юрдановъ.

по 30 ст. 1) Г. Стефановъ.

по 20 ст. 1) Ив. Кир. Ивчевъ, 2. Н. Ивановъ.

Т. Пазарджикъ.

Изпратено отъ Т. Пазарджишкото Женско Дружество „Просвѣта" сумата 245 лева.

гр Шуменъ.

Събрано отъ г г. офицеритѣ на 19-й пѣх. Шуменски полкъ чрѣзъ Командиря сумата 38 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

Бѣлоградчикъ

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ Общ. Управление сумата 48·80 лева.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. Гор. Горенъ Трембешъ
(Гор. Орѣховско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ В. Николовъ сум. 19·55 л.

Пожертвуватели:

по 1 л. 1) Р. Димитровъ, 2) П. Мирчовъ.

по 60 ст. 1) Нес. Денчовъ.

по 50 ст. 1) Юр. Петровъ, 2) Л. Недювъ, 3) Т. Петровъ, 4) Ив. Пенчовъ, 5) С. Бончовъ. 6) П. Костадиновъ, 7) С. Цонювъ, 8) Ив. Бончовъ, 9) П. Ивановъ, 10) Ив. Ц. Баровъ, 11) Г.

Атасовъ, 12) Г. Костадиневъ, 13) М. Радневъ, 14) Н. Мариновъ, 15) В. Михаловъ.

по 40 ст. 1) Р. Радославовъ, 2) Хр. Радневъ, 3) С. Димитровъ, 4) Т. Миховъ, 5) Юр. Колювъ.

по 30 ст. 1) Юр. Русевъ, 2) Ст. Димитровъ, 3) В. Драгановъ.

по 25 ст. 1) Ст. Стоевъ.

по 20 ст. 1) Ст. Христовъ, 2) М. Станювъ. 3) Ц. Димитровъ, 4) Ат. Райковъ, 5) Хр. Ивановъ. 6) Ст. Стефановъ, 7) Хр. Атанасовъ, 8) Д. Николовъ, 9) Юр. Недевъ, 10) Юр. Стояновъ, 11) В. Ивановъ, 12) Н. Радославовъ, 13) Р. Иван.въ. 14) Д. Колювъ, 15) Юр. Ивановъ, 16) М. Стояновъ, 17) М. Цаневъ, 18) Ц. Т. Баровъ, 19) А. Николовъ, 20 И. п. Атанасовъ, 21) Ст. Савовъ, 22) х. Хр. Тодоровъ, 23) Г. Димитровъ, 24) Р. Василевъ, 25) Д. Цаневъ, 26) Лазаръ ......, 27) П. Пеювъ.

по 10 ст. 1) Н. Алексовъ, 2) Г. Цаневъ, 3) Д. Юрдановъ, 4) С Димитровъ, 5) Д. Петковъ, 6) Д. Ивановъ. 7) Б. Ивановъ, 8) Юр. Стояновъ.

с. Црънча (Т. Пазарджиско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ особена комисия и изпратени чрѣзъ прѣдседателя Свещ. М. А. Саевъ, сумата 127 лева.

Пожертвуватели:

по 10 л. 1) В. С. Шарковъ, 2) Т. П. Шарковъ.

по 8 л. 1) Ст. Т. Гълабовъ.

по 5 л. 1) Д. Г. Джоловъ, 2) П. К. Стояновъ

по 3 л 1) Г. Ц. Кълвачовъ, 2) Д. Кавлаковъ, 3) Г. Сл. Шарковъ, 4) Д. Хр. Шарковъ, 5) А. Колювъ.

по 2 л. 1) Ив. Поповъ, 2) Т. Вълчовъ, 3) Н. П. Гавазовъ. 4) С. П. Маджаровъ, 5) Ат. Узуновъ, 6) Ат. Тасовъ, 7) Ст. Маджаровъ, 8) Ив. Сл. Шарковъ.

по 1·50 л. 1) В. Ат. Николчовъ.

по 1·30 л. 1) Ан Смиленовъ, 2) В. Ив. Драмовъ.

по 1 л. 1) Свещ. М А. Саевъ, 2) Г Тапаровъ, 3) Д Бояновъ, 4) П. Н. Папазовъ, 5) П. Кръстановъ. 6) Ив. Тодоровъ, 7) Ф. Илиевъ, 8) В. Ат. Кълвачовъ, 9) В Петровъ, 10) Д. К. Стояновъ, 11) Г. Георгиевъ. 12) Б. Лазаровъ) 13) Т Терзийски, 14) Ат. Тановъ. 15) Хр. Тил·въ, 16) Я. Димитровъ, 17, А Ивановъ, 18) А. Гълабовъ, 19) Г. Геновъ, 20) Д. Георевъ, 21. А. Гочовъ) 22) К. Топоровъ, 23) И. Николовъ, 24. Г. Шопски, 25) В. Дамяновъ, 26) С. Яневъ, 27) В. Ив. Клисаровъ, 28) Хр. Стопцевъ, 29) В. Маджаровъ, 30) Г. Долювъ, 31) Б. Симоновъ, 32) П. Куреновъ, 33) К. Терзиски, 34) А Кузмановъ, 35) С. Георгиевъ, 36) А. Костадиновъ, 37) Т. Янколовъ, 38) Т. Атанасовъ, 39) С. Дяновъ, 40) К. Стойцевъ, 41) Г. Триндафилевъ, 42) К. Минювъ.

по 50 ст: 1. Н. Стояновъ, 2. М. Лазаровъ, 3. А. Киранинъ, 4. А Терзиски, 5. Н. Т. Млѣкановъ, 6. Ив. П. Гавазовъ, 7. Т. Томовъ, 8. С Поповъ, 9. П. Тотовъ, 10. Г. М. Костовъ. 11. Г. Гълабовъ, 12. Т. Ивановъ, 13. Мар. Ив. Калчачова.

по 20 ст: 1. Г. Божовъ, 2. П. Илиновъ.

с. Ново-Село [Никополско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Мичо Цвѣтковъ сумата 5 лева

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. М Цвѣтковъ.

по 1 левъ: 1. Г. Д Кодовъ, 2. Ив. М. Железаровъ, 3. Кр. Мариновъ.

с Татаркьой [Анхиалско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ З. А. Констандиновъ сумата 4 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. З. А. Констандиновъ, 2. Д. Калевъ.

по 60 ст.: 1. Г. Добревъ.

по 50 ст. 1. Д. Калювъ, 2. К. Кацаровъ, 3. Ив. Обрѣшкова.

по 30 ст.: 1. Ст. Добревъ, 2. Г. Пейковъ.

с. Гор. Липница [Търновско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Д. Кировъ учитель сумата 33 л. 25 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. Свещ. Цв. Беневъ.

по 2 лева: 1 К. Великовъ.

по 1.50 лева: 1. П. Калиновъ.

по 1 левъ: 1. Д. Денчевъ, 2. Д Кировъ, 3 Л. Кръстевъ, 4. Т. Трифоновъ. 5. П. Паневъ, 6 М. Костовъ, 7. Т. Вощениковъ, 8 С. Х Ламбевъ, 9. Т, Дачевъ, 10, К. Лазаровъ, 11. Г Кировъ.

по 50 ст.: 1) Д. Ц. Калугеровъ, 2) Б. Ивановъ. 3) Юр. Маноловъ, 4) Б Христовъ, 5) Л. Ивановъ, 6) Т. Николовъ. 7) К. П. Вощниковъ, 8) Г. Т-Пидановъ, 9) Хр. Мартиновъ, 10) Цв. Лазаровъ, 11) П. Атанасовъ, 12) М. Трифоновъ, 13) П. А. Ташевъ, 14) Д. Димитровъ, 15) х. Н. Христовъ, 16) П. Трифоновъ.

по 40 ст.: 1) С. Парашкевовъ, 2) Л Ивановъ, 3) Д. Лѣковъ, 4)К. Георгевъ.

по 30 ст.: 1) И. Ивановъ, 2) Д. Юрдановъ, 3) Н. Игнатовъ, 4) Хр. Г. Пидановъ, 5) Г. Ангеловъ.

по 20 ст.: 1) И. Тодоровъ, 2) И. Гергевъ, 3) М. Черневъ, 4) А Ив. Шалامановъ, 5) П. Колевъ, 6) П. Т. Рашковъ, 7) Ив. Черневъ, 8) Л. Петковъ, 9) Ц. Колевъ, 10) Д. Рашковъ, 11) П С. Колевъ, 12) Н. Дочовъ, 13) П. Юрдановъ, 14) Ан. Митевъ, 15) Х.Д невъ, 16) Т. Ангеловъ, 17) Еф. Г. Вълкаковъ, 18) Т. А. Кировъ, 19) А. Сидеревъ, 20) Г. Петровъ, 21) Л. Тодоровъ, 22) Хр. С. Войновъ.

по 15 ст.: 1) Л. Григоревъ.

по 10 ст.: 1) М. Сабевъ.

гр. **Т.-Пазарджикъ.**

Събрано отъ еснафскитѣ съсловия въ града отъ Ив. Р. Гешановъ сумата 320 лева.

Пожертвуватели:

по 150 лева: 1) Бакало-кръчмарското дружество.

по 100 л: 1) Абаджийското д-во.

по 50 л.: 1) Катранджийското д-во.

по 20 л.: 1) Фурнаджийското д-во.

с. **Кара Мусанъ** (Т. Пазарджиско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Д. п. Кръстевъ сумата 35 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) свещ. Д. п. Кръстевъ.

по 2 лева: 1) Цв. Долчиновъ, 2) П. Стойчевъ, 3) Ат. С. Поповъ, 4) Кр Бараковъ, 5) Т. Маноловъ, 6) Юр . . , 7) М. П Динковъ, 8) Ив. П. Динковъ

по 1 левъ: 1) Р. Караджовъ, 2) Н. Джукловъ, 3) П. Ламбевъ. 4) К. Василевъ. 5) Ив. Ишовъ, 6) М. Петкова, 7) М. Левичаровъ, 8) И. Лачовъ, 9) К. Благовъ, 10) А. Караджовъ, 11) С. М Динковъ.

по 50 ст: 1) Г. Бадвовъ, 2) Р. Д..човъ, 3) С. Начовъ, 4) Т. Тервевъ, 5) Д. А Динковъ, 6) М. Калювъ

гр. **Т.-Пазарджикъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ свещеницитѣ, учители и граждани сумата 1058 л. 25 ст.

Пожертвуватели:

по 50 лева: 1) Н. П. Коларовъ.

по 40 лева: 1) Ат. Кожиновъ.

по 25 лева: 1) Отъ бакало-кръчмарското съсловие отъ Тетковски кварталъ,

по 20 лева: 1) Маиръ 2) Ив. Гешановъ, 3) Отъ талигарското съсловие въ Тетковски кварталъ 4) Я. Матаковъ.

по 15 лева: 1) Ф. Янковъ, 2) х. М. х Атанасовъ, 3) З. х. Тоневъ

по 10 лева: 1) *В*. Тодоровъ. 2) Кр. Кожухаровъ, 3) К. Н Христовичъ, 4) Щ. Г. Срамб . . . , 5) Ст. Ивановъ, 6) Ив. Василевъ, 7) Д. А. Касабовъ, 8) А. Митевъ, 9) С Ноновъ, 10) Г. Ан, Шивачъ, 11. Д. Вековъ, 12) М. Гиоргиевъ, 13) С. И. Черняевъ, 14) С. Стояновъ, 15) Хр. Динчовъ, 16) Н. Уруковъ.

по 8 лева: 1) Ат. Н. Ножаровъ.

по 6 лева: 1) Ст. Ст. Мацаки, 2) М. Г. Джабара.

по 5 лева: 1) Г. Сарживановъ, 2) К. Христевъ, 3) Хр. Пауновъ, 4) П. Тотовъ, 5) В. Шантовъ, 6) К. Абаджиевъ, 7) Ст. Джуджевъ, 8) Н. Д Поповъ, 9) Т. П. Стамболиски, 10) Д. П. Ботушаровъ, 11) Б. Калояновъ, 12) Под Тедоровъ. 13) Ат Неновъ, 14) П. Джуневъ, 15) Д. Янакиевъ, 16) Д. К. Маджаровъ, 17) Хр. Стефановъ, 18) Д. Ангеловъ, 19) Н. Янковъ, 20) Д. Г. Лагриевъ, 21) свещ. х. Ив. Недилевъ, 22) К. П. Томовъ, 23) х. К. Петовъ, 24) Л. Тодоровъ, 25) Д С. Арабовъ, 26) А. Стояновъ, 27) Д. Таневъ, 28) Г. Г. Дъбовъ, 29) Г. Хр Керемеачийски, 30) А. Димовъ, 31) И. Петковъ, 32) Ст. х. Тановъ, 33) К. М Роневъ, 34) свещ. Я. С. Поповъ, 35) *Ив. Войводовъ*, 36) Ст. Царичковъ, 37) Ив. Г. Гунчовъ, 38) Д. Щерювъ, 39) Ат. Минчевъ, 40) К Брадински, 41) М. *Велковъ*, 42) П С, Машевъ, 43) Н. Запряновъ, 44] Ст. Т.

Стоичковъ, 45) Д. Рангеловъ, 46) П. Илиевъ, 47) Д.ръ С. Ивнчевъ, 48) Ан. Атанасовъ, 49) С. Димитровъ, 50 Н. Ивановъ, 51] Кр. Шаламанова, 52] Г. Стойновъ, 53) К. Д Стойновъ.

по 4 лева: 1] Г. Кожухаровъ, 2] единъ гражданинъ, 3] Д-ръ Гаговъ, 4] А. Никоолу, 5 С Поповъ, 6] ' т. Владевъ, 7] Ив. Балт въ, 7] И. х. Кръстевъ, 8] свещ. Л. Т. Дюлгеровъ

по 3 л 1) П. Матакиевъ. 2) Ан. Стояновъ, 3) Д. Балдевски, 4) М. Станковъ, 5) Ц. Тинковъ, 6 К. К. Христовичъ, 7) Н. Ценковъ, 8) Т. Пеневъ, 9) Я. П Недѣлевъ, 10) Ив. Геновъ, 11) Г. К. Куленски, 12) х. Зах. Начковъ, 13) А. Т. Батаклиевъ, 14) Л. Гржка, 15) В. Пападоповъ, 16) К. Добревъ, 17) Д. Баласовъ, 18) Т. Риковъ, 19) Г. К. Гешовъ, 20) А. И. Ишоа, 21) Г. Николовъ, 22) К. Т Кеновъ, 23) И. Грънчаровъ, 24) К. Мандажиевъ.

по 2·50 л. 1) Г. Ивановъ, 2) Цв. Радуловъ.

по 2. 1) Н. Спирдоновъ, 2) Ст. Свѣщаря. 3) К Марковъ, 4) Г. Чакъровъ, 5 х. Ив. Димитровъ, 6) В. Атанасовъ, 7) К Лазаровъ, 8) Н Ивановъ, 9) Щ Деягубовъ. 10) Т А. Генчовъ, 11) Свещ. Н Ангеловъ, 12) Ст. Добревъ, 13) Ив. К. Ченовъ, 14) Г. Чоковъ, 15) Свещ К. П. Косвъ. 16) П. Тинковъ, 17) Ив. Василевъ, 18) М. Б килина, 19) Хр. Киселовъ, 20) Л. х Христовъ, 21) Сот. Димитровъ, 22 С. Костадиновъ, 23) А. Илковъ, 24) Хр. Ташковъ, 25) Д. Мравковъ, 26) Ив. Черногорски, 27) Н. Кацаровъ, 28) Р. С. Коменски, 29) К. С. Подекоклиевъ, 30) Т. Ненчовъ. 31) 31. С. Ил. Шипочли въ, 32) Хр. Дичевъ, 33) Ив. Ст. Подскоклиевъ, 34) К. Костандовъ, 35) Ат. Барвака, 36) К. П. Карагиозовъ, 37) Ат. Коевъ, 38) Н. Г. Кожухарова, 39) К. Влъчковъ, 40) Ел. Т. Кожухаровъ, 41) С. Р. Камански. 42) Н. Симеоновъ, 43) П. Горановъ, 44) П. Николовъ, 45) Г. П. Чуренски, 46) Я. Георгиевъ 47) К. Ламбревъ, 48) К. Щ. Канатовъ, 49) Щ. Канатовъ, 50) Фикова, 51) Европиди, 52) В. Самаровъ, 53) Н. Мариновъ, 54) Г. Ивановъ, 55) X. Z., 56) Мартулковъ, 57) Т. Апостоловъ, 58) А. Мартикова, 59) Д. Гацевъ. 60) П. Николовъ, 61) Д. Ангеловъ, 62) К. Мановъ, 63) Д. Тодоровъ. 64) А И Бижовъ, 65) Г. Христосковъ.

по 1·75 л. 1. Ат. Чуренски.

по 1 50 л. 1. Иор. Спиридоновъ, 2. М. Г. Фурнаджия, 3. Ст. Г. Ивановъ, 4. Д. Н. Гърдевъ, 5. Ст. Тодоровъ.

по 1 л. 1. Т. Фурнаджия, 2. Г. Петковъ. 3 Г. Ивановъ, 4. М. Димитровъ, 5. Н. Стойменовъ, 6. С. Калчаковъ, 7. Ат. С. Димитровъ, 8 К. Кръстевъ, 9. С. Дундаровъ, 10 А. х. П. Велевъ, 11. И Стойновъ, 12. К. Фурнаджията, 13. Д. Владовъ, 14. П Кендеровъ, 15. А, Яневъ. 16. Ст. Кацаровъ. 17. Хр Ивановъ, 18. Н. Апостоловъ, 19. П. Стойменовъ, 20. П. К. Бояджиевъ, 21. К. Филиповъ, 22 К Трифоновъ, 23. С Ив. Хаджиевъ, 24. Г. Костадиновъ, 45. К. Г. Мановъ, 26. Б. Кръстевъ, 27. И. Цвѣтановъ, 28. Ст. Минковъ, 29. Ив. Смиляновъ, 30 Г. Мирчовъ, 31. И. Н. Попето, 32. К. Тахтаковъ, 33 К. Ив. Геновъ. 34. К Г. Бояджиевъ 35. Ст. Тоновъ. 36 Г. Хр. Цоковъ, 37 М. Стоичковъ 38. Д. х. Стояновъ, 39. С. Хр. Маринковъ, 40. Ал. Станк въ, 41. Н. Ив Желѣваровъ, 42. К. Ветрѣнски, 43. Т. Ив. Геновъ, 44. К Богдановъ, 45 К. Николовъ, 46. Год. Костадиновъ, 47. И. Ангеловъ, 48. П. х. Латасовъ, 49. Г. Мусевъ. 50. Т. Ангеловъ, 51 К. Г. Гълабовъ, 52. Л. Галевъ, 53. К Семерджията, 54. П. Г. Караиотовъ, 55. П. Георговъ, 56 П. Мариновъ, 57. Ив. Анастасовъ, 58. Щ. Хаджиевъ, 59. Г. Ивановъ, 60. Ив. Божиловъ, 61. М. Пожаровъ, 62. М. Илиевъ, 63. Т. П. Дракчиевъ, 64. Г. Барлиевъ, 65. Г. Соколовъ, 66. В. Юруковъ, 67. Д. Колевъ. 68. Васелиева, 69. А. Ивановъ. 70. К. Гроздановъ, 71. Г. Игнатовъ, 72. П. Стояновъ, 73. Г. Мазневъ, 74. С. Симеоновъ, 75. Н. Симеоновъ, 76. В. Г. Гечевъ, 77. Т. Димитровъ. 78. Л. Костадиновъ, 79. П. Благовъ, 80 М. Димитровъ, 81. Иг. Димитровъ, 82. Ив. Сѫбовъ, 83. Л. Ил. Антовъ. 84. В. Ановъ, 85. Т. Радевъ.

по 80 ст.: 1] Хр. Т. Македонецъ.

по 60 ст: 1] П. Георгиевъ, 2] П. Балевъ, 3] Не се чете.

по 50 ст.: 1] Н. Атанасовъ. 2) Ив. Кочовъ, 3. К. Ваклиновъ, 4] С Ивановъ, 5] Т. Чурински, 6] Д. Чачовъ, 7] В. Коюмджията, 8] К. Георгиевъ, 9] Щ. Димитровъ, 10] З. Ив. Шекерджиевъ, 11) Ив. Балдевски, 12] Ст. Ламбревъ, 13] С. В. Гюровъ, 14] Н. Георгиевъ, 15] Т. Т. Владовъ, 16] В. Стояновъ, 17] Г. Стайковъ, 18] Маневъ, 19] П Ив. Барабара, 20] Г. Л. Бояджиевъ, 21] И. Иванова, 22] Ив. Тасевъ, 23] Н. Ив. Сакалийски, 24] Д. Стояновъ, 25] В. Тодоровъ, 26] Я. Щерювъ, 27] Бр Каранотеви, 28] П. Лазаровъ, 29] Г. Найденовъ, 30] Г. Марчовъ, 31] Д. Стояновъ, 32] А. Смиляновъп, 33] В. Слав-

чевъ, 34) А. Царичковъ, 35] Т. Петровъ, 36] Г. Пеновъ, 37] И Хр. Гешовъ, 38] Д Томовъ. 39] С. Ивановъ, 40] П. Шкретовъ, 41] С. Благовъ, 42] М. Пановъ, 43] Ст. Лазаровъ. 44] Ст. Матева, 45] Р. Стояновъ, 46] К. Гергиевъ, 47] Хр. Ивановъ.

по 40 ст.: 1) Г А. Кацаревъ, 2] К. Георгиевъ.

по 30 ст.: 1. Г. Костовъ, 2. Ив. Божиловъ, 3. П. Михаловъ.

по 25 ст.: 1. Г. Атанасовъ.

по 20 ст.: 1 Д Цвѣтковъ, 2. А. Комитата, 3 Н. К. Панковъ, 4] М. Георгиевъ, 5. Т Дамяновъ, 6] Ив. Петровъ, 7. Н. Илчковъ, 8. М. Стоиловъ, 9. С. Поповъ, 10. К. Иванчовъ, 11. А. Гроздановъ.

по 10 ст.: 1. Т. Ангеловъ, 2. В. Цвѣтковъ.

гр. **Разградъ**.

Събрано отъ жителитѣ на града и Г. Г. Г. Офицеритѣ отъ особена комисия сумата 4'0 лева.

Пожертвуватели:

по 20 лева: 1. Бр. Ст. Спасови.

по 10 лева: 1. полков. Филиповъ, 2. Капит. Аврамовъ 3. полков. не се чете, 4. Ст. Минчевъ, 5. С. Симеоновъ, 6. Г. Николовъ, 7. Ц. Симеоновъ, 8. Н. Трифоновъ. 9. П. Меджидиевъ, 10. Георги Хаджополу.

по 5 лева: 1. Майовъ Гиричковъ, 2. подпол. Русевъ 3. Д-ръ С. Китовъ. 4. Д-ръ Неновъ, 5. Майоръ Цветановъ, 6. Ц. Вв. Кулевъ, 7. Киряковъ, 8. Г.Мартиновъ. 9. Хр. С. Сапунджиевъ, 10. Т. Добревъ, 11.Вв. Табаковъ. 12 Ив Г. Махмудовъ, 13. Ф. Стояновъ, 14 А. Цаневъ.

по 4 лева: 1. Капит. Стояновъ, 2. И. Т. Арнаудовъ, 3. Д. Пецевъ & синъ, 4. Бр. Рашеви, 5, А. Геронъ Артидк, 6 Меламед.

по 3 лева: 1. Капит. Дечевъ, 2. Капит. не се чете, 3. Кап. Върбановъ, 4. Ротм. Фарашовъ. 5 не се чете, 6. Н. Павловъ, 7, С. П. Л ви, 8. Н. К. Дацковъ, 9. Бр. Н. Върбанови, 10 Ц. Симеоновъ. & В. Василевъ.

по 2 лева: 1 Капит. Ивановъ, 2. Кап. Неновъ, кап. Теневъ, 4. кап. Кстта въ, 5. потпор. Добружановъ, 6. пор. Тпекеджиевъ, 7. поруч. Кочевъ. 8. поруч Константиновъ, 9. капит. Ивановъ, 10. Кап Пановъ. 11. Подпор. Таневъ, 1 . Поруч. Пеневъ. 13. Майоръ Б. Нони..., 14. Подпор. Атансовъ, 15. Капит. Саповъ. 16. Подпоруч. не се чете, 17. Подпор. Митевъ, 18. капит. Даневъ, 19. кап. Боневъ, 20. Подпор. Атанасовъ. 21. Капелмейсторъ Мицовъ, 22. Кап. Доневъ, 23. Капит. Джум . . . , 24. Поруч. Нечевъ. 25. поруч. Чифеед. . . , 26. подпоручикъ Христовъ, 27. Рат. Тотевъ, 28. Поруч, Стойновъ, 29. Подпор. Кисевъ, 30 не се чете, 31. не се чете, 32. С Добревъ, 33 Ст. Вълчовъ, 34 П. Бошковъ, 35. М- Тили . . . . , 36 И. Цоневъ, 37. Ив. Д. Миндовъ, 38 Бр. А. Миневи, 39 Вжглювъ, 40 П Златиновъ. 41. С. Станевъ, 42. И. Байчовъ. 43 Ив. Сапрачевъ, 44. М. Стояновъ, 45. Шишманиянъ, 46. Юр. Н. Цанковъ 47. Ор. Палиянъ, 48 С. П. Коюмджиевъ, 49. К. Ивановъ, 55 Г. Н. Пецевъ, 51 Д. Пашевъ, 52. Юр Д Диканаровъ, 53 А. Бончевъ, 54 Бр. Хр, и Мар. Бончеви, 55 Юр. Христовъ, 56. Х. К. Дачеви, 57. Юр, Гроздевъ, 58 Ив Т. Бояджие, 59. Ив. Д. Миндовъ. 60. Ст. Панчевъ 61. Б Торчановъ, 62. П. К Рошкоов , 73. Д. П. Петровъ, 64. П. П. Петровъ, 65. К. Ив Колевъ 66. Ж. Ив. Бъчваровъ, 67. Евангелатасъ, 68. Бр. Василеви.

по 1 левъ: 1. Н. Д. Икономовъ, 2 Г. Пецевъ, 3. Хр. П. Желевъ, 4. И. Гетевъ, 5. Г. Чековъ, 6. Р Ив. Коевъ, 7. Д. Николовъ, 8. Д. Ив Др . . . . 9. С. Добревъ, 10. Шарановъ, 11. Н Пецавъ, 12. Ст. Матевъ. 13 Ан. Ставревъ, 14. Ив. Поповъ, 15 Д. Каваковъ, 16. Кр. Кръстювъ, 17. Г. Добревъ 18. Г. Ив. Ша . . . . 19. Д. п. Кръстювъ, 20. Ар С. Мелошеръ. 21. Ст. Икономовъ, 22. С. Поповъ, 23 Нейчевъ. 24. М. Ганювъ, 25. Р. Финци, 26. Д. Габикиянъ. 27. Не се чете, 28. А. Н Горановъ, 29. Н. Стояновъ, 30. Не се чете, 31. Л. Митевъ, 32. С. Б Куюмджиянъ, 33. Д Енчевъ, 34. Т. Стаковъ, 35. А. Андуловъ, 36. М. Атанасовъ, 37. В. Пенчевъ, 38. Д. Радковъ, 39. Бр. Бояджиеви, 40. Д Т Дацковъ, 41. Ив Димовъ, 42. Н. Ковачевъ, 43. С. Ж. Курневъ, 44. С. П. Чакъровъ, 45. С. Стояновъ 46 Юр. Геневъ, 47 Я. Кр[illegible]ровъ, 48. Ан. Катранджиевъ, 49 [illegible] Юрдановъ, 50 С. Николовъ, 51 [illegible] Енчевъ, 52. Ив. Минковъ, 53 [illegible] Дацковъ, 54. М. Петров , 55 [illegible] Николовъ.

по 50 ст.: 1. Ц. Георгювъ, 2. . [illegible] Бояджие, 3. Ил. Ив. Чифчиевъ, [illegible] Дацевъ, 5. М. Ивановъ, 6. Хр. Ра[illegible],

СПИСЪКЪ

на

вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ "
3 Миръ "
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия "
10 Църков. вѣстникъ "
11 Столич. Вюлетинъ "
12 Просвѣта Карлово
13 Вѣсти Цариградъ
14 Одески Листокъ Одеса
15 Словенски југъ Бѣлградъ
16 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
17 Правит. вѣстникъ Петербургъ
18 Русь "
19 Реформи София
20 Работническа борба София
21 Борецъ Видинъ.
22 С. Петербурская вѣдомости
23 День София
24 Съвѣтникъ София
25 Единъ Видинъ
26 Гласъ Бошньака
27 Тракийски екъ
28 Народно Единство София

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Българска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ "
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liubljanski Zvon Люблана
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Видѣлина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvéta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль
29 Български Колоездачъ

Ржкописитѣ, изпращани въ редакцията, *трѣбва да бждатъ написани четливо и то само на едната страница на листа.*

Приетитѣ за напечатване статии, вѣсти, рецензии и пр., ако се намѣри за нуждно, могатъ да се съкратятъ и поправятъ, а *неприетитѣ* — се пазятъ въ течението на една година и се повръщатъ само, ако прѣдварително се внесатъ нуждитѣ за това пощенски разноски.

Лицата, които се обръщатъ къмъ редакцията съ нѣкои запитвания, ако искатъ да получатъ *отговоръ*, *трѣбва* да изпращатъ нуждитѣ за това пощенски марки,

---

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — $3\frac{1}{2}$ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки — по 2 л., а за чужбина — $3\frac{1}{2}$ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стойность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ стойностьта.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.

НОЕМВРИЙ 1905 КНИЖКА VI.

…АВЯНСКИ ГЛАСЪ

… Благотворително дружество

… …ИЯ

СОФИЯ
… „Просвѣщение“ на I. С. Наум…
1905

ГОДИНА III. НОЕМВРИЙ 1905 КНИЖКА VI.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

Издание на Славянското Благотворително дружество

въ България

СОФИЯ
Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ
1905

Реформитѣ въ Македония.

Реформената програма за Македония не можаше да вдъхне довѣрие; въ нея отсѫтствуваше ясность, опрѣдѣленость, пълнота. Всичката надежда се съсрѣдоточаваше въ втората точка на програмата, именно: въ реорганизирането на жандармерията и полицията. Въ нея имаше нѣщо ясно и опрѣдѣлено. Жандармерията се повѣряваше на единъ европейски генералъ, който, подпомогнатъ отъ значително число европейски офицери и унтеръ-офицери, взимаше подъ свой контролъ жандармерията и подъ наблюдение турската войска.

Но, колкото повече врѣмето напрѣдваше, толкова повече и надеждата блѣднѣеше. Слѣдъ дълги, уморителни съвѣщания въ Цариградъ, изработи се единъ правилникъ по уредбата на жандармерията, който биде прѣдставенъ на турското правителство за одобрение. Между Турция и Великитѣ Сили се започна борба, която се води съ мѣсеци. Най-сетнѣ, побѣдата пакъ остана на турското правителство: числото на европейскитѣ жандармерийски офицери биде намалено, унтеръ-офицеритѣ бѣха изличени и на офицеритѣ се отне прѣдвиденото право да наказватъ и уволняватъ провинилитѣ се турски офицери и жандари. Бѣха началници безъ власть.

Съ такъвъ правилникъ европейскитѣ офицери, на чело съ генералъ Дижоржисъ, тръгнаха на война противъ турското безправие въ Македония!

Забутани въ най-незначителния кѫтъ на Македония — съ турско мнозинство и българско малцинство, англичанитѣ нѣмаха поле да проявятъ каква годѣ дѣятелность, и тѣ тръгнаха по ловъ. Френскитѣ офицери въ Сѣрския санджакъ показаха въ началото удивителна чевръстина. Тѣ сновѣха по селата, приемаха оплакванията на селянитѣ, слѣдяха поведението на жандармерията, наблюдаваха движенията на войската, протестираха прѣдъ властитѣ за извършенитѣ беззакония, застѫпваха се за онеправданитѣ селени, пишеха дълги рапорти до своя началникъ за генералъ Дижоржисъ, а нѣкои отъ тѣхъ даже се опитаха да обезорѫжатъ турското население. Началникътъ на Сѣрския жандармерийски окрѫгъ, полковникъ Веранъ, поиска да създаде мрѣжа отъ жандармерийски постове въ стратегическитѣ пунктове на казитѣ, за по-лесно пазене на реда и тишината. Турцитѣ одобриха съ въодушевление тоя проектъ и веднага наложиха новъ данъкъ на селското население за построяване на кули. Паритѣ се събраха, кулитѣ не се построиха или се строяха пакъ

ангария. Но най-накрай енергията на офицеритѣ трѣбваше да се изчерпи, прѣдъ безплодностьта на усилията имъ: въ началото турцитѣ имаха извѣстно уважение къмъ тѣхъ и сегисъ-тогисъ ги послушваха, макаръ и да имъ изпрѣчваха на всѣка крачка мѫчнотии; ала въ послѣдно врѣме имъ запрѣтиха всѣкакво сношение съ населението и всѣкаква намѣса въ управлението. И тѣ — офицеритѣ — тръгнаха по отпуски или си заминаха за Сѣръ. По настоящемъ повечето отъ тѣхъ сѫ тамъ, безъ желание да се завърнатъ на постоветѣ си, като заявяватъ, че само окупирането на страната отъ европейски войски може да прѣмахне анархията. — Рускитѣ офицери въ Солунско не проявиха особена дѣятелность. Тѣ всичкитѣ съ своя началникъ генералъ Шостакъ сѫ отлични люде и съ голѣмо желание да помогнатъ на населението; но, поради войната на Далечния Изтокъ и вѫтрѣшното положение на Русия, турцитѣ забравиха своя страхъ отъ руснацитѣ и игнориратъ тѣхното присѫтствие. Самитѣ офицери като че-ли чувствуватъ своето положение, и сѫ въздържни.— За дѣятелностьта на италиянцитѣ въ Битолско едва ли е нуждно да се говори. Тѣмъ се падна най-важния и най-разбъркания окрѫгъ, а тѣ не се ползуватъ прѣдъ турцитѣ съ престижъ, чрѣзъ който можеше само да се направи нѣщо. — Австрийскитѣ офицери въ Скопско се ограничиха строго въ буквата на ролята, опрѣдѣлена тѣмъ отъ правилника. Нѣкои отъ тѣхъ обясняватъ поведението си съ това, че тѣ биха принесли по-голѣма пакость на населението, ако излѣзятъ вънъ отъ опрѣдѣлената имъ роля.

И тѣ иматъ извѣстно право. Всичкитѣ ония села и селени, които, слѣдъ пристигането на европейскитѣ офицери, проявиха бодрость и влѣзоха въ сношение съ тѣхъ, се намѣратъ подъ давлението на властитѣ. Въ тия села се изпращатъ най-лошитѣ редифи, и образуванитѣ турски чети прѣслѣдватъ систематично селенитѣ.

Недавнашното окрѫжно на Хилми паша до гражданскитѣ и военнитѣ власти, да не допущатъ намѣса на европейскитѣ жандармерийски офицери въ управлението на страната тури край и на малкото морално влияние, което нѣкои отъ тѣхъ бѣха си създали благодарение на своята инициатива и постоянство.

Тъй поставени безъ никаква власть, безъ никакво право на наказание и уволнение и безъ единъ силенъ кадъръ отъ европейски унтеръ-офицери — жандармерийската реформа става само единъ товаръ на македонския бюджетъ.

* * *

Още отъ миналата година между великитѣ сили се водѣха прѣговори за прокарването на финансови реформи въ Македония, като основа за съзиждането на едно свѣстно управление. Додѣто прѣговоритѣ се водѣха, Русия и Австрия на основание на 8-й членъ отъ Мюрщегската програма, прѣдставиха на Високата Порта единъ финансовъ проектъ, изработенъ отъ цивилнитѣ агенти.

Въ проекта се прокарваше автономность на македонскитѣ финанси по отношение на империята. Тритѣ македонски вилаети

образуваха самостойни финансови единици. Съ изключение на данъцитѣ прѣдоставени на Обществения дългъ и приходитѣ отъ Солунската митница заложени за разни заеми, — всичкитѣ приходи отъ тритѣ вилаета — Солунски, Битолски и Скопски — ще се внасатъ въ виляетскитѣ клонове на Отоманската Банка и ще се употрѣбяватъ за посрѣщане нуждитѣ на администрацията, гражданска и военна, съгласно съ изработенитѣ бюджети. Тъй уреденото финансово управление се поставяше подъ контрола на цивилнитѣ агенти.

Като одобряваше по принципъ новата финансова уредба, английското правителство категорически отказа да приеме изключителния контролъ на Русия и Австрия. Задъ английското правителство бѣше цѣлото обществено мнѣние; съ него бѣха съгласени и повечето велики сили, главно Италия и послѣ Франция, които съглеждаха у двѣтѣ реформаторски сили едно стремление, да заематъ господствуваще положение въ Македония. Руското правителство скоро отстжпи, но австрийското стоеше на своето, като се позоваваше на Мюрщегската програма и на даденото оть отъ Европа пълномощие.

Главно между Англия и Австро-Унгария се откри една дипломатическа борба, която трая отъ началото на настоящата година до мѣсецъ май и която се свършва съ единъ компромисъ. Австро-Унгария отстжпва и се съгласи щото финансовиятъ контролъ да бжде общъ на всичкитѣ сили; а пъкъ Англия се съгласи мандатитѣ на австрийския и руския цивилни агенти да се продължи още за двѣ години Така щото установи се единъ международенъ контролъ върху македонскитѣ финанси, въ който всѣка сила ще участвува съ по единъ делегатъ. Русия и Австро-Унгария ще се прѣдставляватъ въ финансовия контролъ отъ цивилнитѣ си агенти на еднакви прави съ другитѣ делегати.

Слѣдъ съглашението на силитѣ, отвори се нова дипломатическа борба между тѣхъ и турското правителство. На първата нота, подадена отъ австрийския посланникъ въ името на всичкитѣ сили, турското правителство отговори, че то не може да приеме финансовия контролъ понеже се накърнявали владѣтелскитѣ права на султана и защото исканитѣ финансови реформи били вече въведени, които реформи работели отлично. Финансовитѣ реформи на Високата Порта бѣха такива отлични, каквито сж отлични изобщо всичкитѣ турски реформи. Силитѣ разбира се, не можеха да се съгласятъ съ гледището на турцитѣ, и дипломатическата борба ставаше отъ день на день по-оживена. Най-сетнѣ прѣдъ растящето упорство на султана, европейскитѣ правителства дойдоха до убѣждението, че финансовата реформа ще трѣбва да се наложи съ сила. Тѣ сж вече изработили плана за една демонстрация и военнитѣ параходи на силитѣ плуватъ къмъ пристанището на Пирея, тѣхниятъ сборенъ пунктъ.

Между това, додѣто се водеше дипломатическата борба между силитѣ и Турция, финансовитѣ делегати бѣха назначени и заминаха за Македония. Тамъ тѣ изработиха единъ подробенъ правилникъ

по финансовата реформа който биде прѣдставенъ на одобрение на посланницитѣ въ Цариградъ. Тѣ сѫ го разгледали и одобрили съ малки измѣнения.

Международниятъ финансовъ контролъ ще бѫде наложенъ на Турция. Върху това не може да има ни най-малкото съмнѣние. Силитѣ сѫ отишли твърдѣ далечъ, и нѣма вече мегданъ за връщане. Но въпросътъ е какъ ще се приложи финансовата реформа и какъ ще работи тя. Нѣкои отъ силитѣ сѫ се съгласили на финансовия контролъ по неволя и подозрението е голѣмо, че Германия взима пълно участие въ финансовата реформа съ намѣрението да я направи безвредна за Турция, или сь други думи, да я докара до положението на жандармерийскитѣ и другитѣ реформи.

Като принципъ, обаче, финансовиятъ контролъ има важно значение. Финанситѣ сѫ основата на една държава, а македонскитѣ финанси, чрѣзъ тая реформа, се отниматъ отъ ржцѣтѣ на централната власть и се врѫчватъ подъ надзора, не само на една или двѣ заинтересувани сили, а на цѣла Европа.

Ил. Г-новъ.

Маджаритѣ и националната борба въ Унгария.

(отъ 1867 до 1877 г.) [1]).

Въ послѣдньо врѣме маджаритѣ сѫ обърнали къмъ себе си общественото внимание на Европа съ стремлениието си да образуватъ една съвсѣмъ отдѣлна държава отъ австрийскитѣ нѣмци, подъ властьта и културното влияние на които сѫ стоели цѣли вѣкове. Това стремление на маджаритѣ се основава на тѣхната материална култура, а най-вече на политическото имъ прѣдимство прѣдъ останалитѣ народи въ Унгария. А понеже това прѣдимство маджаритѣ сѫ окончателно придобили въ първитѣ години отъ сѫществуването на днешното маджарско кралство, то затова и ние въ настоящата си статия ще разгледаме националната борба въ Унгария въ първата десетгодишнина на маджарското кралство, т. е. отъ 1867 до 1877 г.

Нѣма по-патриотиченъ народъ отъ маджаритѣ Тѣ обичатъ своето отечество и своя езикъ по-вече отъ свободата, отъ справедливостьта и отъ цивилизацията. Това е било казано отъ едного отъ най-великитѣ хора въ Унгария и води началото си отъ извѣстната маджарска пословица: **„extra Hungariam non est vita, *si* est vita, non est ita“.**

---

[1]) Настоящата статия е отчасти прѣводъ отъ брошурата на Г. А Де Воланъ „Мадяры и національная борьба въ Венгріи“, съ пѣкои съкращения, пояснения и допълнения.

Наистина, маджарската страна, която е принадлежала нѣкога си на Св. Стефана, като че прѣдставява отъ себе си особенъ свѣтъ пъленъ съ прѣкрасни и разнообразни картини. Високитѣ задкарпатски мѣстности съ своята дивость и красота се явяватъ като контрастъ на плодороднитѣ южно-унгарски равнища (Пуста). Въ рудницитѣ на Унгария се добива: желѣзо, сребро, злато и опалъ. Унгарецътъ е напълно увѣренъ, че нѣма нужда отъ останалия свѣтъ и че природата го е наградила съ всичкитѣ богатства. Разкошно възнаграденъ отъ природата маджаринътъ цѣли вѣкове не е направилъ нищо за нея, ето защо Унгария отдавна се е нуждаела отъ чуждата помощь на умразнитѣ ѝ нѣмци, безъ които въ нея не би се явила до сега никаква особена цивилизация Нѣмцитѣ сѫ били посрѣдници между маджаритѣ и цивилизацията, а съзнаването на тоя фактъ не е давало покой на маджарския патриотизмъ. Освѣнъ това всѣки маджаринъ се е безпокоилъ и безпокои и отъ друга една по-убийствена мисъль, — именно, че благодатната Унгария не принадлежи изцѣло на маджарския народъ, че тамъ живѣятъ народи чужди по езикъ, по произхождеиие и по убѣждения. — Националниятъ въпросъ е прѣдставлявалъ и прѣдставява за унгареца единъ отъ най-труднитѣ въпроси въ унгарската история и въ съврѣменния животъ.

Маджаритѣ съставяватъ само $^1/_3$ отъ цѣлото население на Унгарското кралство, а останалитѣ $^2/_3$ съставяватъ славянитѣ, власитѣ и нѣмцитѣ.

Националниятъ въпросъ, — толкова умразенъ за маджаритѣ, — е въпросъ отъ най-ново произхождение. До Иосифа II (втората половина на XVIII-то столѣтие) официаленъ езикъ въ Унгария е билъ латинския. Когато Иосифъ II поискалъ съ сила да замѣни латинския съ „културния“ нѣмски езикъ, тогава за пръвъ пѫть се пробудило самосъзнание въ маджарската аристокрация; тогава се появили историци, които възкресили маджарскиятъ езикъ. Но безъ да се гледа на енергичнитѣ усилия на нѣкои дѣйци, като на Сечени, Деакъ и др., маджарскиятъ езикъ трудно прониквалъ въ салонитѣ на великосвѣтската аристокрация, която била възпитана повече въ Виена и Парижъ. При все това, когато въ 1848 год. по цѣла Европа се повдигнали революцинитѣ за обединение на националноститѣ, маджарскиятъ езикъ добилъ характеръ на официаленъ езикъ въ Унгарското кралство. Тогава се започнало истинското възраждане на маджаритѣ, а заедно съ това и възраждането на другитѣ народи въ Унгария.

Маджарското възраждание и освобождение не минало безъ борби съ другитѣ народи на унгарската земя, защото маджаритѣ, като се повдигнали противъ нѣмцитѣ, не зачели другитѣ народи въ своята земя и гледали да ги подчинятъ подъ властьта си. Така въ врѣме на революцията прѣзъ 1848 год., когато станала дума за Хърватитѣ маджарскиятъ водитель Кошутъ си е позволилъ да извика: „Wo ist Kroatien?“ (Кѫдѣ е Хърватско?), а това накарало хърватитѣ подъ началството на бана Иелачича да се опълчатъ

противъ нареденото тогава маджарско правителство Сѫщеврѣменно сърбитѣ и власитѣ поискали за себе си автономия, а въ сѣверна Унгария, прѣзъ дѣто влѣзла (въ 1849 г.) руската войска да смаже унгарското въстание, се формирували легиони за защита на Хабсбургитѣ. Тогава и русинитѣ узнали въ лицето на рускитѣ войници свои братя и въ „Угорската Русь" се въвела за пръвъ пѫть руската азбука,

Слѣдъ кръвопролитното потушаване на маджарското възстание, Австрия се постарала да се запази за напрѣдъ отъ подобни революции и като желаела да смаже маджаритѣ, погрижила се за възраждането на другитѣ народности. Тогава Унгария била раздѣлена на области, въ една отъ които, Воеводина, било дадено прѣдимство на сръбския елементъ. Трансилвания пъкъ била присъединена къмъ Австрия, а прѣдимство въ тая земя било дадено на саксонцитѣ.

Борбата между маджаритѣ и австрийското правителство се водила съ ожесточение отъ двѣтѣ страни. Най-послѣ, когато прѣзъ 1866 г. Австрия била побѣдена отъ прусацитѣ при Кенигрецъ, австрийското правителство се принудило да се помири съ маджаритѣ, на които били отстѫпени въ 1867 г. хърватитѣ, сърбитѣ, словацитѣ и часть отъ руситѣ, както и власитѣ и нѣмцитѣ отъ Трансилания. Тогава настѫпи за маджаритѣ врѣмето на най-радостнитѣ надежди.

Въ продължение на 10 г., отъ 1867 — 1877 г., маджарското кралство се развивало съвсѣмъ не нормално: хвърлили милиони за великолепни постройки, за желѣзни пѫтища, за украшения на Пеща и за красиви облекла на войската, а всичко това довело къмъ пълно разстройство на материалнитѣ и нравственитѣ сили на Унгария. Тогава радостнитѣ мечти отстѫпили мѣсто на отчаянието и маджаритѣ захванали да се съмняватъ въ своитѣ сили. Споровецѣ и нападкитѣ между партиитѣ добили ужасенъ характеръ. Настѫпила обща пасивность и почнали да се чуватъ гласове, че при господството на нѣмцитѣ било много по добрѣ и че тогава имало повече редъ и т. н. А на това отгорѣ се появила и борбата съ другитѣ народности, която все повече и повече безпокоила маджаритѣ. Изобщо положението на Маджарското кралство къмъ 1877 г. е било ужасно. Тогава едно непрѣдвидено и неприятно за маджаритѣ сѫбитие дойде да ги спаси и засили. Това бѣ освободителната война, която отвори пазаритѣ на Босна, Херцеговина, България и Тракия за начинающата Унгарска индустрия. Благодарение на това днесъ маджаритѣ се гордѣятъ на такава материална култура, която имъ дава срѣдства за борба и ги значително приравнява къмъ западнитѣ европейски народи.

Сега да минемъ на въпроса за националнитѣ борби въ Унгария.

Маджаритѣ не сѫ искали и не искатъ да влѣзятъ въ споразумение съ другитѣ народи на тѣхното кралство. Тѣ тржбятъ на всѣкждѣ и всѣкога, че подбуждането на националнитѣ стремления у останалитѣ народности било равносилно съ хвърляне на страната

въ революционенъ хаосъ. Ако дадемъ, казватъ тѣ, на другитѣ народи това, което желаятъ, ако възстановимъ за сърбитѣ „Воеводина", ако признаемъ пълна самостоятелность на хърватитѣ, ако оставимъ власитѣ да си образуватъ едно малко княжество и найпослѣ, ако дадемъ на словацитѣ самостоятелна провинциална наредба, то тѣхнитѣ желания нѣма да се удовлетворятъ съ това, а ще прѣминатъ границитѣ на сегашното маджарско кралство, слѣдъ което това кралство ще трѣба да се разкапи.

Положението на маджаритѣ е наистина трагично, защото тѣ сж убѣдени, че погледитѣ на славянитѣ, власитѣ и нѣмцитѣ не сж обърнати къмъ процъвтяването на кралството, а къмъ разпадането му. Ето защо маджаритѣ сж се стремили и се стремятъ да усилятъ своя елементъ, като привлекатъ къмъ него най-добритѣ сили на другитѣ народности.

Мѣркитѣ, които маджаритѣ сж вземали за своето усилване и закрѣпяване, сж слѣднитѣ: *Общи мѣрки.* Въ цѣлото Унгарско кралство (съ изключение на Хърватско) като официаленъ езикъ е въведенъ маджарскиятъ, а мѣстнитѣ езици сж допустнати само въ селскитѣ общини. Даже въ сѣверна Унгария, дѣто живѣятъ на гжсто словацитѣ, които не разбиратъ нищо отъ тоя езикъ, законитѣ и областнитѣ постановления се издавали на маджарски. *Маджаризиране въ университета.* Въ университетитѣ, найвисшитѣ учебни заведения, както и въ театритѣ, се употрѣбявалъ само маджарския езикъ. Повечето отъ професоритѣ сж били нѣмци и славяни, но маджарскиятъ щовинизмъ поискалъ отъ тѣхъ отказване отъ народностьта имъ. Нѣмцитѣ отстжпили най-напрѣдъ и бързо прѣкроили имената си на маджарски: така, Schädel станалъ на Soldu, Hunsdorfer на Hunsalvy и т. н. Ако нѣкой отъ ученитѣ считалъ за унижение да си прѣобърне фамилното име, той бивалъ уволняванъ или поне не повишаванъ.

Всѣкой, който се записвалъ въ университета, трѣбало да заяви отъ каква е народность. Ако нѣкой се запишелъ, че не е маджаринъ, лишавали го отъ стипендия и отъ всѣкакви пособия.

Студентитѣ се разпрѣдѣляли по народности на слѣднитѣ групи:

Юристи — Маджари.
Филолози, Естественици, Техници — Славяни.
Медици — Евреи.

Въ продължение на цѣлия курсъ студентътъ не маджаринъ се намиралъ подъ двоенъ контролъ — на началството и на другаритѣ си. Тежко е било на оногова, който получавалъ вѣстникъ на родния си езикъ, а особено ако си позволявалъ да чете руски книги.

На учителитѣ и свещеницитѣ отъ другитѣ народности не се позволявало да говорятъ на родния си езикъ даже въ срѣдата на сѣмействата си, за което теглели твърдѣ много отъ началството си.

Заплашванията и подкупитѣ били цѣла система. Наистина, тия тежки мѣрки се вземали само по отношение на интелигентнитѣ слоеве, но маджарското правителство не искало тогава да знае, на какъвъ езикъ приказва простолюдието, а е искало да възпита само интелигенцията въ духа на маджаризма. *Маджаризиране въ Обществената сфера.* Тия сжщитѣ начала прокарвали маджаритѣ и въ кржга на обществения животъ. Ако се появелъ въ славянска мѣстность нѣкой човѣкъ и съвѣтвалъ своитѣ сънародници да изберать за депутатъ едного изъ помежду си, такъвъ човѣкъ билъ тутакси изпращанъ по административенъ редъ въ друга область. А противъ непослушнитѣ и неподатливитѣ избиратели изпращали по нѣкога и войска. Между това маджаритѣ сж се хвалили, а и днесъ се хвалятъ, че сж най-сводолюбивата нация на свѣта.

За не маджарина депутатъ въ Унгария не се е прилагалъ закона за неприкосновеностьта на прѣдставителитѣ. Така, ако нѣкой маджаринъ прѣдставитель се е провинилъ въ нѣкое политическо прѣстжпление, събранието не е никога допущало да бжде наказанъ, а пъкъ ако виновникътъ е бивалъ сърбинъ или влахъ, то него наказвали най-жестоко, както сж постжпили съ Бабеча за една негова статия, напечатана въ влашкия вѣстникъ „Albina", както сж постжпали и съ сърбина Милетича. А всичко това маджаритѣ сж правили за да маджаризиратъ другородното население въ Унгария.

Освѣнъ тия общи мѣрки маджаритѣ по отношение на отдѣлнитѣ народи и религии сж вземали и разни частни мѣрки, които споредъ различнитѣ обстоятелства сж били различни. За да прѣдставимъ тия частни мѣрки по-нагледно, ние тука ще разгледаме на кратко положението на отдѣлнитѣ не маджарски народи въ Унгария.

Нѣмци. Нѣмцитѣ сж около два милиона. Тѣ не живѣятъ никждѣ на гжсти маси, освѣнь въ Трансилвания (Закситѣ) и въ нѣкои градове въ сѣверна Унгария. Между нѣмцитѣ, които живѣятъ въ разнитѣ краища на Унгария и Закситѣ, които живѣятъ въ Трансилвания, има голѣма разлика; защото първитѣ се много лесно сливатъ съ маджаритѣ. Сжщого безсилие има нѣмската раса и по отношение на славянитѣ. Така, въ сѣверна Унгария има цѣли нѣмски села, които сж се пословенчили или порусили, споредъ срѣдата въ която сж живѣли. На едни мѣста това е станало, защото нѣмцитѣ протестанти, прѣслѣдвани отъ католическото духовенство, прѣдпочели да прѣминатъ къмъ православието и по такъвъ начинъ се порусили. Въ Спишъ и Шаришъ третята часть отъ територията, която заематъ сега руситѣ, е принадлежала по-рано на нѣмцитѣ. А въ Плавницъ и Берзевицъ сж говорили по-нѣмски даже въ края на XVIII столѣтие. Унгарскиятъ писатель Гунфалви обяснява твърдѣ оригинално пославянчването на нѣкои нѣмски и маджарски мѣстности съ това, че ужъ словашката прислуга налсжила своя езикъ на сѣмействата, въ които слугувала. Въ Седмоградско пъкъ нѣмцитѣ германизиратъ влашкитѣ си слуги.

Закситѣ въ Трансилвания се държатъ твърдо за запазване на нѣмския си езикъ, както и за запазване на територията си и на

протестанската си вѣра. Причината за тая жизненость на саксонското племе е била Австрия, която е давала всѣкога на саксонцитѣ първенство въ Трансилвания Така сжщо между саксонцитѣ и маджаритѣ е имало по-рано единъ видъ уния въ лицето на унгарския краль. Но всичкитѣ тия прѣдимства били унищожени отъ маджаритѣ, които наредили нови избирателни окржзи, въ които саксонцитѣ да бждатъ въ меншество, та да не могатъ да избиратъ свои хора. Тогава и грамадниятъ фондъ на саксонския народъ билъ конфискуванъ за въ полза на пещенското ковчежничество, а съ мѣстнитѣ капитали почнали да се разпореждатъ не само саксонцитѣ, но и маджаритѣ и власитѣ, сь една дума ония, които съставлявали болшинство. Ето защо нѣкои саксонски депутати сж сложили още тогава мандата си и, като съставили единъ протестъ отъ името на цѣлия саксонски народъ, напустнали райхстага.

Поради тия притѣснения въ Трансилвания се започнала силна агитация противъ маджаритѣ, появили се многобройни брошури, а сжщо и книги за защита на саксонския народъ, Но най-удивително отъ всичко е било това, дѣто трансилванскитѣ саксонци станали защитници на интереситѣ и на другитѣ националности. Отъ врагове на славянството, тѣ се прѣобърнали на най-горещи защитници на славянскитѣ интереси, защото захванали да говорятъ и пишатъ, че за националноститѣ трѣба да има равноправность и че нѣма по-справедливо дѣло отъ това, всѣки да защищава своята народность.

Ето какви сж били първитѣ плодове на маджарската политика. При всичко че саксонцитѣ, които повели борбата, не могли да се похвалятъ съ многочисленость, то пакъ, като хора силни въ материално и умствено отношение, като фактически господари на Трансилвания, а най-послѣ, като хора трудолюбиви и акуратни, тѣ сж послужили за примѣръ и опора на другитѣ народности въ борбата имъ противъ маджарския гнетъ.

Власи. Най-близки съсѣди на саксонцитѣ въ Трансилвания и Южна Унгария сж власитѣ, които броятъ около 3 милиона. По религия тѣ сж православни, а по езикъ и произхождение сж еднакви съ власитѣ въ съсѣдното кралство Ромжния. Всички власи до скоро сж употрѣбявали славянската азбука и славянски икони въ църквитѣ си, но сега подобно нѣщо не се вижда вече, но затова пъкъ трансилванскитѣ власи сж фанатически привързани къмъ вѣрата на прадѣдитѣ си, къмъ православието. Тѣ принадлежатъ къмъ най-бѣдната класа въ Трансилвания. Отначало власитѣ се поддали на нѣмското влияние, а по-послѣ на маджарското. Обаче сега и тѣ се борятъ противъ маджаритѣ за равноправность. И понеже сж се ползували и се ползуватъ съ нравствената и материалната поддръжка на своитѣ съплеменници отъ Ромжния, тѣ се явяватъ като доста опасни противници на маджаризма. Много тѣхни депутати, а даже и митрополитътъ имъ Шагунъ, сж бивали затваряни въ тъмница, за дѣто защищавали интереситѣ на своя народъ. Наскоро прѣди нашето освобождение унгарскиятъ президентъ графъ Лоняй се опиталъ да влѣзе съ тѣхъ въ съглашение и да ги направи вѣрни съюз-

ници противъ славянитѣ, но влашкитѣ депутати не се поддали, а съставили тогава единъ меморандумъ, въ който изложили слѣднитѣ искания отъ маджарското правителство:

1) За влашкия езикъ да бждатъ признати сжщитѣ права въ Трансилвания, съ каквито права се ползуватъ тамъ езицитѣ: маджарски и нѣмски.

2) Новъ законъ за изборитѣ.

3) Пълна религиозна свобода.

4) Особенъ фондъ за образование на власитѣ.

5) Църковна автономия. Църковнитѣ дѣла да се намиратъ подъ надзора на единъ конгресъ.

6) Власитѣ да иматъ право да завзематъ, наравно съ другитѣ висши обществени длъжности.

7) Уреждане на реални училища, институти и земледѣлческа академия.

8) Субсидии отъ правителството за отваряне на народни училища.

Поради тия искания на влашкитѣ депутати, прѣговоритѣ се прѣкжснали безъ никакъвъ резултатъ. Обаче най-близкото послѣдствие отъ тая несполука е била задружната борба между власитѣ и сърбитѣ противъ маджаритѣ.

Хървати. Хърватитѣ сж повече отъ 2 милиона. Воглавѣ на своя банъ Маджураничъ тѣ съумѣли на врѣмето (1867 г.) да запазятъ езика си, автономията си и своя сеймъ. Само тѣ иматъ свой славянски университетъ въ Загребъ, дѣто си иматъ и академия (основана въ 1867 г.) и прѣкрасенъ театръ. Собствено причинитѣ, поради които маджаритѣ не посегнали на хърватската свобода, сж били чисто политически. Сърбитѣ и хърватитѣ сж едно племе и иматъ единъ езикъ. Тѣхъ ги раздѣля религията; защото хърватитѣ сж католици, а сърбитѣ православни: раздѣля ги и това, че хърватитѣ пишатъ съ латиница, а сърбитѣ съ кирилица. Отъ тая разлика, както и отъ вѣковната умраза между сърбитѣ и хърватитѣ, се възползувало маджарското правителство. То запазило правата на хърватитѣ, защото, ако не бждеха удовлетворени, като най-воинствени между австрийскитѣ народи, тѣ можали да се поставятъ на чело на славянитѣ въ Унгария и да станатъ много опасни за цѣлостьта на маджарското кралство. Като дали автономия на хърватската земя, маджаритѣ пакъ се страхували, а и днесъ се страхуватъ, да не се повдигне тамъ единъ день страшния славянски въпросъ, защото тогава словинцитѣ отъ Щирия, Каринтия и Крайна, както и католицитѣ отъ Босна и Херцеговина би гледали на Загребъ като на центъръ и спаситель на южното славянство. При всичко, че получили автономия отъ маджаритѣ, хърватитѣ мразели, а и сега много мразятъ маджарския народъ. Така, когато открили своя университетъ, въ Загребъ маджарски знамена били вдигнати само на двѣ здания.

Сърби. Сърбитѣ въ Унгария сж около $1^1/_2$ милионъ. Тѣ завзематъ стратегическо положение въ южна Унгария и сж въ съсѣдство съ Сръбското кралство. Сърбитѣ сж тъй воинствени, както и

маджаритѣ; тѣ съзнаватъ собственото си достоинство и много неохотно отстжпватъ първенството на маджарското племе.

Унгарскитѣ сърби се особено повдигнали отъ 1848 до 1867 г. когато, както видѣхме по-горѣ, за да смажатъ маджарската опозиция, австрийцитѣ създали за сърбитѣ особена областъ „Воеводина" и признали въ нея тѣхния езикъ за официаленъ, аваситѣ и нѣмцитѣ въ тая областъ били подчинени на сръбския елементъ Прѣзъ това врѣме закрѣпнала сръбската народность, която имала литературно дружество въ Новий Садъ (основано още въ 1826 г) и свои народни театри въ нѣколко града. Сърбитѣ си наредили и нѣколко гимназии, въ които се прѣподавало на сръбски. Между сърбитѣ въ Унгария е имало и много щедри пожертвователи за училищата. Изобщо унгарскитѣ сърби сж доста заможни и проникнати отъ самосъзнание, та маджарскитѣ кандидати по изборитѣ мжчно си пробиватъ пжть въ сръбската срѣда.

Сърбитѣ се ползували още отначало съ извѣстни привилегии, дадени отъ австрийскитѣ императори. Ето на кратко историята на тия привилегии.

Прѣзъ 1689 г. побѣдоносната австрийска войнa била завзела Босна, Херцеговина, Сърбия и часть отъ България и Мккедония. При началото на това завоевание австрийското правителство издало една прокламация, съ която обѣщавало на всичкитѣ народи на Балканския полуостровъ освобождение отъ всѣкакви данъци, право да си избиратъ свой войвода и пълна свобода на съвѣстьта, стига само да прѣминатъ на австрийска страна. Тогава сърбитѣ се присъединили, подъ водителството на патриарха си Арсения Черноевича, къмъ австрийската войска. Но края на тоя австрийски походъ се завършилъ въ 1690 г. най-плачевно. Австрийцитѣ били принудени да отстжпятъ отъ всѣкждѣ. Тогава сърбитѣ, на които били повторени горнитѣ обѣщания, се прѣселили въ Унгария на брой около 40,000 сѣмейства. Тѣ се заселили отначало разпрѣснато въ Сегединъ, Жанъ, Вародинъ, Мохачь и другадѣ, но по-послѣ се настанили на компактни маси въ Бачка, Сремъ, Славония, Хърватско, въ областитѣ Темешка и Торойтелска и на военната граница.

Въ закона отъ 11 априлий 1691 г. австрийското правителство дало обѣщание, че ще се постарае съ своята побѣдоносна войска да настани забѣгналия сръбски народъ въ първитѣ му области въ Турция. Тогава сърбитѣ били подчинени само на императора и се освобождавали отъ всѣкаква зависимость отъ мѣстнитѣ власти Тия австрийски обѣщания били повтаряни по-послѣ отъ Иосифъ I (1743 г.), отъ Карла VI (1713 г.) и отъ Мария Терезия (1743 г.).

Въ 1790 г. австрийското правителство свикало въ Темешваръ Сръбски националенъ конгресъ като независимо прѣдставително събрание на сръбския народъ. Въ числото на прѣдставителитѣ влизали всичкитѣ епископи, 35 дворяни и 65 члена отъ другитѣ съсловия. Но слѣдъ двѣ години настанала въ Австрия реакция и сърбитѣ изгубили постепенно тия права за отдѣлно и независимо сжществуване. Сега на сърбитѣ е оставена само извѣстна автономия въ цър-

ковно-училищнитѣ работи. Сръбскиятъ църковно-училищенъ фондъ въ 1877 г е достигналъ до грамадната сума $13^1/_2$ милиона франа.

Сърбитѣ обаче не сѫ прѣставали да се борятъ за старитѣ си права Така, наскоро прѣди нашето освобождение, въ врѣме на единъ парламентаренъ кризисъ, тѣ съставили заедно съ власитѣ единъ меморандумъ, въ който сръбскитѣ желания били изказани така:

1) Възстановяване на старата автономна область Воеводина съ официаленъ езикъ сръбски.

2) Право да си избиратъ свой войвода.

3) За общитѣ работи на воеводината да се избиратъ особни делегати.

4) Да иматъ свои обикновени училища и сѫдебна палата.

А понеже тия искания нѣмали успѣхъ, то сръбскитѣ и влашкитѣ прѣдставители редактирали слѣднята знаменита фраза: „законътъ за националноститѣ се явява като точка, около която постоянно се върти политиката на народитѣ. По натагъшната сѫдба на Унгария е за тия народи съвършенно безразлична".

Словаци. Словацитѣ живѣятъ на компактна масса въ сѣверна Унгария, дѣто заематъ едно стратегическо положение на върховетѣ на Карпатитѣ. Мѣстностьта, която обитаватъ Словацитѣ е твърдѣ живописна. Тя е богата съ забѣлѣжителни лѣковити източници (Теплицъ, Смолникъ и др.) и съ добри рудници.

По многочисленостьта си словацитѣ заематъ второ мѣсто слѣдъ маджаритѣ. Тѣ броятъ $3^1/_2$ милиона, отъ които $^4/_{10}$ сѫ отъ евангелистическо вѣроизповѣдание, а $^6/_{10}$ отъ католическо Протестантитѣ словаци сѫ по-развити отъ католицитѣ.

Словацитѣ иматъ особена способность да смилатъ чуждитѣ народности. Така, дѣто между словацитѣ живѣятъ маджари и нѣмци, тамъ тѣ скоро изгубватъ своята народность и се пославянчватъ. Отъ друга страна пъкъ словацитѣ нѣматъ своя аристокрация, защото тѣхнитѣ първи родове отколѣ сѫ се слѣли се маджарската аристокрация; така, виднитѣ фамилии Кошутъ, Сапари и др. сѫ отъ словашко произхождение. Словашката интелигенция въ повечето случаи се отказвала отъ своята народность, поради което прооститѣ и боезливи словаци не сѫ имали смѣлостьта да водятъ упорна борба противъ маджаритѣ. Ето защо въ словашко изборитѣ за парламента сѫ били повече въ маджарски рѫцѣ

Но безъ да се гледа на тия прѣпятствия, нѣкои словашки дѣятели сѫ сполучили да пробудятъ своитѣ съплеменници къмъ умственъ животъ. Тѣ основали литературно дружество[1]) и три гимназии, отъ които двѣтѣ били протестантски, а третята католическа. Прѣподаването въ тия гимназии е ставало на словашки езикъ. Но това, не можало да се понрави на маджаритѣ, които почнали да говорятъ, че тия гимназии били панславистични и най-послѣ поискали тѣхното

---

[1]) Slovenskaja Matica, която е издала до 1876 г. 40 съчинения, а друго словашко дружество „Vojtecha" се занимавало съ издаване вѣстници на словашки езикъ.

затваряне. Тогава били наредени двѣ слѣдствия, въ които маджаритѣ намѣрили: 1) че въ тия гимназии вѣе славянски духъ, 2) че ученицитѣ раздухвали въ тѣхъ националната вражда, 3) че тамъ се проповѣдвала ненависть противъ маджаритѣ, 4) че ученицитѣ оскърбявали по улицитѣ всѣкиго, който говорилъ по маджарски и най-послѣ 5) че учителитѣ и ученицитѣ били проникнати отъ духа на панславизма и проповѣдвали вражда противъ отечеството. Слѣдъ тия разслѣдвания унгарското правителство съ рескриптъ (отъ 20 августъ 1873 г.) затворило тия гимназии, поради господствующия въ тѣхъ пагубенъ духъ на панславизма, а фонда на тая училища билъ конфискуванъ.

Затварянето на словашкитѣ гимназии нанесе силенъ ударъ на словашкото възраждане, но още по тежко за словацитѣ е било това, дѣто унгарското правителство слѣдъ 2 годинн (въ 1876 г.) унищожило и словашкото литературно дружество, а фонда му, който възлизалъ на 150,000 лева, конфискувало. На маджаритѣ не било трудно да направятъ всичко това, стигало само да обвинятъ словашкитѣ водители въ паиславизъмъ и въ съчувствие къмъ Русия.

*Руси.*Руситѣ (наречени въ Унгария русини) заематъ сжщо Карпатитѣ, но само отъ сѣвероизточна страна. Като народъ, тѣ сж най-слаби, едва достигатъ го 600000 души, но за това пъкъ сж продължение отъ руското население въ Галиция и Буковина (Всички руси въ Австро-Ангария сж около $3^1/_2$ милиона).

Маджаритѣ сж се отнасяли къмъ руситѣ съ най-голѣмо прѣнебрѣжение и сж се старали да ги отдалечатъ всячески отъ Русия, като сж се помжчили да настанятъ въ тритѣ руски епархии за епископи привърженици на маджаризма. За тая цѣль тѣ възпитавали рускитѣ семинаристи въ Пеща заедно съ католицитѣ и, въ продължение на цѣлия курсъ ги водели само въ католическа църква, като имъ забранявали сжщеврѣменно да четатъ руски книги.

Но тоя натискъ прѣдизвикалъ само реакция. Руситѣ образували двѣ дружества за просвѣта и пробуждание на народа и почнали да издаватъ, в. „Свѣтъ". Обаче маджаритѣ скоро ограничили дѣятелностьта на тия дружества само въ издаване на народни календари; слѣдъ това маджаритѣ правили разни опити да прѣтопятъ руситѣ, така, помжчили се да замѣнятъ кирилицата съ латиница, а стария славянски календарь съ католическия; но противъ това се повдигнало руското духовенство, та поне календаря и славянската азбука били запазенн.

И така, въ продължение на първитѣ 10 години отъ самостоятелностьта на унгарското кралство (1867-1877 г.). маджаритѣ употрѣбили всички позволени и непозволени срѣдства да прѣтопятъ славянитѣ, власитѣ и нѣмцитѣ, за да усилятъ своя елементъ и да осигурятъ съ това бждещето развитие и могжщество на маджарскиятъ народъ. Обаче, въпрѣки голѣмитѣ насилия и прѣслѣдвания, маджаритѣ не сж могли да достигнатъ своята цѣль, защото задъ гърба на унгарското кралство стои великата Русия, въ спасителната роля

на която сж вѣрвали и вѣрватъ всичкитѣ славянски народи отъ Австро-Унгарската монархия. А що се отнася до не славянскитѣ народи на унгарското кралство, нѣмцитѣ и власитѣ, то първитѣ сж намирали силна поддържка отъ австрийското правителство, а последнитѣ въ съсѣдното съплеменното имъ влашко господарство.

Маджаритѣ продължаватъ и сега почти сжщата политика. Тѣ се ползуватъ много изкусно отъ старата вражда между харватитѣ и сърбитѣ, а отъ друга страна употрѣбяватъ всички срѣдства да поставятъ славянитѣ, власитѣ и нѣмцитѣ въ кралството си въ враждебни отношения. Само благодарение на тая политика 5½ милионния маджарски народъ можа да се крѣпи като господарь на положението въ унгарското кралство.

Йорд. П. Георгиевъ

Рѣчникътъ на Найденъ Геровъ.

Пише *Ст. Чакъровъ.*

Продължение отъ книжка V.

Л.

Ладувамь. гл. ср. 1) Пѣя *ой Ладо, ой Ладо!* 2) Пѣя прьстенитѣ на ладанки.

Ламба, с. ж. Утайка, талогъ отъ нѣщо, лезга, лунъ, милъ, илъ.

Лапка, с. ж. и **лапко,** с. ср. Абалка, ябълка.

„Съ коня се надиграва,
Съ пушка се надврьлюва,
Съ сабя се надтръгнува
Съ лапка се надврьлюва". Пѣс.

Лапамь, гл. д. Гибамъ, задирамъ, задѣвамъ, закачамъ, замазвамъ, кътна, халамъ, — **мся**, гл. вз. и стр. Гибамъ се, задирамъ се, задѣвамъ се, закачамъ се, кътна се, халамъ се. — **паний**, прич. стр. Задѣваний, закачаний, кътнатий.

Ливъ, с. м. Звѣрь, лютъ гадъ. *Нѣкой ливъ изеде овцетѣ. Градъ като ливъ.*

Лихота, с. ж. Кога нѣкой е лихъ, кога нѣкому всичко е криво, отъ всичко му е мжчно, нищо не му е угодно; кривота.

Личило, с ср. Бѣлѣгъ, нишанъ.

„Излѣтѣ соколъ низъ порти,
На крилѣ носи личила,
На нозе носи звонила,
Кадѣ лѣтеше, звонеше.
Дѣка паднеше, личеше". Пѣс,

Ложница, с. ж. Срѣща се въ пѣсень.

„Отговаря тьнка ела:
Ой те тебе, вакалъ овчарь,
Га ме питашъ да ти кажа
Змѣй ми лѣжи във корема,
Пъкъ змѣйница във ложница". Пѣс,

Лопка, с. ж. Бучка, валуга сирене, снѣгъ и пр. *Да ми донесешъ лопка снѣга.*

„Двѣ дѣчица лопка игратъ,
Два юнака камень врьлятъ,
Двѣ дѣвойки гергевъ вяжатъ". Пѣс,

Льска, с. ж. Луспа отъ злато, срѣбро, мѣдь, колелата и съ дупка на срѣдата; златинка, тетерица, тетерме, флотара.

Лѣйка, с. ж. 1) Сждъ за загрибане, за черпене вода; черпалникъ, черпало, кипче. *Изцьрпалъ изъ морето една лѣйка вода.*

„Вѣдрото ни котель хвана,
Лѣйката ни властарь пущи". Пѣс.

2) Кратуна, направена на лѣйка. Главата му праздна като лѣйка.

Лѣнь, с. ж, Лѣность, мързелъ, нехръ. *Лѣнь ме е*, мързи ма, не ми се ще, нехръ ме е. *Лѣнь го е да се поклати.*

Лжгъ лжгове, лжже, с. м. 1) Ливада, чаиръ. 2) Малка гора, дребакъ на низко вдълбнато мѣсто, лжгакъ въ низнина; гора отъ елхакъ.

„Не би кадьръ овчарь
Да ми се провикне
Отъ висока дѣла,
Отъ зеленъ пологa,
Ами се провикна
Проклятий говедарь
Изъ зелено лжже
Отъ студенъ кладенецъ". Пѣс.

„Викни та запѣй, дѣвойко,
Прѣзъ тия гжсти лжгови,
Да не рѣкатъ лжгове:
Вдовица е минала,
Не е мома минала . Пѣс

Често се наблюдава, че по нехайство или просто по незнание ние зарязваме своитѣ славянски думи и ги замѣняме, т. е. употрѣбяваме турски вмѣсто тѣхъ.

Хубавата славянска дума лжгъ на руски *лугъ*, сме я напуснали прѣстжпно и употрѣбяваме вмѣсто нея *ливада*, която е гръцка дума или пъкъ чаирь, която е турска.

М.

Маганъ, с м. Справа за отдѣляне пжпкитѣ на памукъ, за маганене памукъ.

Магданъ, с. м. 1) Було, дуванъ, прѣкривъ, кавракъ мрѣжа на булка,

„Нито е ружа, нито трендафилъ.
Но ми е това кумовий магданъ,
Кумовий магданъ, дѣверовъ вѣнецъ". Пѣс.

2) Нанизъ като ряси отъ сребьрни пари за накитъ на булка; лакатникъ, мѣдникъ, рясенъ вѣнецъ.

Мазникъ, с. м, 1) Камькъ зеленъ, мегкъ, глинистъ, та лесно се сѣче . . . 2) Точено, мѣсено нѣщо съ мазь, съ масло; баница, млинъ, плакеда, тутманикъ. 3) Человѣкъ, който мaже и глади прѣдъ другитѣ; мжстия. *Страшенъ е мазникъ.*

Мамникъ, с. м. Пиле, излупено изъ яйце, което жена е носила четиредесять дни на голо въ пазухата си; мамякъ

Мания, с. ж Прахъ отъ вжглища, мьрва, изубъ.

Марица, с. ж. Раст. трѣва Pulеum pratense.

Работа е на филолозитѣ да докажатъ дали името на рѣката Марица не произхожда отъ това растение.

Марна, с. ж. Една болесть като вѣтъръ, като ревматизмъ. *Марната да го земе!* Клетва.

Маторъ, с. м. 1) Овенъ отъ тои години нагорѣ; маторецъ (оттукъ и маторний) 2) Растение мащерига.

Медвѣда и медвѣдь, с. ж. Мечка, медунъ.

„Мечко медвѣдо, медвѣдо,
Погляди горѣ у небо,
Какъ си се небо разгърна,
Та самъ си Господь погледна". Пѣс.

„Сура медвѣло, медвѣло,
Дѣ си, да си, тува да си,
Сега кадъ мене ла дойдещъ
Да се борба прѣборими" Пѣс.

И Герова и всѣкиго другиго бихме обвинили въ въвеждене русизми въ езика ни, ако прочетехме „медвѣгъ", но понеже приведенитѣ два примѣра сж заимствувани изъ живата рѣчъ не народа и подкрѣпягъ довода, то ни не остава освѣнъ да приемемъ тая ума клто наслѣдство·

Мелница, с. ж. 1) Водяница. 2) Корито, въ което изтеглюватъ конопнитѣ нишки отъ стъблото; мялница.

Тая дума е равносилна съ руската „мять", която значи мъия — чеша ленъ. кълчища, та ги чистя отъ клечкитѣ.

Мехтеръ, с. м. Въ пѣсни за свирець.

„Мехтери, црьни егюпти,
Не свирете ми жаловно
Токъ свирете ми радостно,
Оти невѣста оживѣ". Пѣс.

„Така ми било писано:
Турска невѣста да бждж,
Въвъ турско село да ходя
Съсъ триста души сватови,
Съ девять рала мехтери,
Съсъ три байряци црьвени". Пѣс.

Млъния, с ж. 1) Кога се свѣтне въ облацитѣ, та прѣмине лжчь свѣтлина като стрѣла по небото; мъня, блъскавица, блѣскавица, вѣда, рове, свѣткавица. *Градъ и мълния*, не оправена работа. *Отдѣто слънце, оттамъ градъ и мълния.*

2) Кога грамотявица падне възъ нѣщо, та го разтрясе; гръмъ, мъня, ровя, тряскавица. щипъ, *Мълнията и ровята да го ударятъ!* 3) Лжчь, лжча свѣтлина.

Модроокий, къ, ка, ко, пр. който има модри очи; синеокий.

„Везиръ Марко харенъ юнакъ,
Ама грубо любя люби:
Кадѣ мало, тамо грубо.
Баремъ да е по-високо,
По-високо църнооко,
А оно е модрооко". Пѣс.

Мора, с. ж. 1) налѣгание нощѣ на сънь; става повече на пълнокрьви; мора. Българитѣ вѣрватъ, че го прави нѣкакво злотворно сжщество, таласъмъ и пр. *Мора го натиснала*, таласъмъ го налѣга. 2) Мжка, усилие, трудъ, уморяване, зоръ. *Тяжка мора ще бжде за него, доклѣ се сдобие съ . . .*

Мугра, с. ж. Свѣтлина, кога подкачи да сьвнува; дрезгавина.

Мура, с. ж. 1) Четвъртата чясть у стомаха на прѣживнитѣ която е закачена съ единий си край на книгата, а отъ другий ѝ край се протакатъ червата; ab masum. 2) Дърво Pinus abies . . . .

Мишка, с. ж. Стьбло на растение; вѣй, вѣйка . . .

„Тамо изникнало дьрво дафиново:
Корень е хванало въ Кара-Влашка земя,
Висъ ми се вишило до Вишняго Бога,
Мишки разпущило въ всято Румелия,
Листа разлистало все кара грошови". Пѣс.

Мѣна, с. ж. 1) Мѣняване едно нѣщо съ друго, мѣнка, трампа. 2) Малъкъ годежъ, малъкъ главежъ. *У насъ годежитѣ, мѣнитѣ и свадбитѣ ставатъ прѣзъ мясница.* 3) Даровете, които даватъ, кога се годятъ 4) Пръстень мѣнёвникъ. 5) Накитъ като нанизъ отъ сребърни луспи; носятъ го само булкитѣ. 6) Врѣмято на мѣсячината, когато се подкача новолуние.

Н.

Набой, с. ж, 1) Болка, чирей, отекло отъ натъртено, отъ много ходяне. 2) Вила съ желѣзни палци, бодли.

Надворъ. нар. 1) Вънка, вънъ, не вкѫщи, не дома.

„Заспала Рада галена,
Заспала надворъ подъ трѣма,
Подъ трѣма на високъ одъръ". Пѣс.

Надворъ кукла, дома панукла. 2) Повънъ, повънка . . . *Онъ се обогатилъ отъ мѣрата надворъ . . .*

Назоромъ, нар. Дѣбнишкомъ, дѣбнишката, мьлкомъ, мълчешкомъ . . . *Отиде назоромъ по нея. Назоромъ го намѣрилъ.*

„Я си можамъ Секолу оружие да зъмамъ,
Ви идѣте назоромъ низъ шюмари,
Кога ке му оружие извадамъ.
И тогай гласъ ке ви прогласамь,
Да дойдете живъ да го хватимъ". Пѣс.

Неблюдъ, с. м. Нѣщо, станало изненадѣйно, безъ да го чакашъ, безъ да му се надѣвашъ. Въ *неблюдъ* (внеблюдъ), нар. Внезапно, изненадѣйно, изведнажъ, изневѣришки. . . .

Нежитъ. с. м. 1) Болесть по вѣнцитѣ и въ зѫбитѣ, като вѣтъръ. 2) Раст, нежито, съ което лѣкуватъ болесть нежитъ. 3) Невидимо нѣкакво сѫщество, за което народа вѣрва, че то се скита отъ мѣсто на мѣсто.

Ночь, с. ж. Нощь. *Срѣданочи*, посрѣдъ нощь.

„Хвала тебе, бѣла Бѣло,
Зачто блѣешъ срѣди ночи,
Срѣди ночи, полуночи?
Дали си ми трѣва гладна,
Или си ми вода жядна,
Или не си накърмена,
Накърмена, назобена
Та си блѣешъ срѣди ночи,
Срѣди ночи, полуночи". Пѣс.

О.

Обаица, числ. м, Оба, двама, двамина. двоица.

„Чякай, чакай, Груице дѣтенце.
Кадѣ вака коня си потѣралъ.

Али ходишъ у баба на гости?
Хай дружина да си ся чиними,
Обаица пжть да си тръгами". Пѣс

Облогъ, с. м. Облогъ, обзалогъ, басъ. *Имами облогъ съ него*, хванали сме се на басъ съ него, обзаложили сме се. *Облогъ глава загубя.*

„Ергени облогъ си чинятъ:
Кой че прѣврьли дрьвото
Съсъ триста оки желѣзо,
Съ тридесеть благи ябълки,
Тоя ке земе Ирина,
Ирина мома шеклива". Пѣс.

Оброкъ, с. м. 1) Това, що е обѣщано, обрѣчено да стане, да се извърше, да се даде. Далъ съмъ оброкъ да отида на св. Иванъ. 2) Що е урѣчено да се дава като данькъ, подань, порѣзъ . . .

Оброчище, с ср. 1) Мѣсто кждѣто нѣкога е било цьрква; черковище, трохалище. 2) мѣсто гдѣто правятъ служба оброкъ.

Обумъ, съ прѣд. **на**: *наобумъ*, намѣрки, напосоки, напрѣумица, както дойде, както се случи, карламаданъ, тахмина.

Огнява, с. ж. Една болѣсть, лѣкува се вратика, кумонига и строшничя. 2) Им. соб женско.

Одѣвамь (да одѣна), гл. д. Одѣвамъ, обличамъ — **мся**, гл. възвр. и стр. Одѣнвамъ се, обличамъ се.

Oзнобявамъ (да ознобя), гл. д. 1) Правя нѣщо да измрьзне, измразявамъ, изстудявамъ. иззнобявамъ. 2) За слана: ослanявамъ, посланявамъ, попарвамъ.

„Стани, Маро, стани,
Слана е паднала,
Слана девять педи,
Та е ознобила
Голѣмата нива
Съ бѣлата пченица". Пѣс

„Калошято лѣпо цвѣте
Само цьвти, само капи;
Огънь ли го изгорило,
Еле слана ознобила". Пѣс.

Окно, с. ср. 1) Прозорецъ на покривъ на кжща; дименикъ 2) Окница. 3) На воденица всякой камькъ и на тепавица всякой бутъ.

„Мало нѣщо подмокнала,
Заврьтѣли девять окна,
Девять окна водянични,
А десято валявица", Пѣс.

4) Врата на голѣма бъчва, прѣзъ които се влиза, та се мие. 6) Отдѣление глозъ въ хамбарь; прѣсѣкъ, курсакъ.

Скрила се у едно окно отъ хамбаря. 6) облепенъ кошъ за държане въ него храна, като въ хамбаръ. 7) Дупката прѣзъ която се влиза въ рудница за соль и самата рудница. *Пратили го у Влашко въ окната.* 8) Сводъ на мость. Мость съ шесть окна. *Кжпахме се подъ окната.* 9) Особени шарки на завѣска, на вълненикъ.

Окришъ, с. м. Шюмъ, шямата, гърмежъ. сметня, бърканица, гюрюлтия.

Окропъ, с. м 1) Питие отъ стоплено вино съ черенъ пиперъ, подсладено съ медь; пиятъ го по свадба. *Пих'ми окропъ. Щатъ черпятъ съ окропъ.* 2) Хоро, що играятъ въ понедѣлникъ слѣдъ свадба и пиятъ питие окропъ. *Въ понедѣлникъ играятъ окропъ*...

Омалия, с. ж. Голѣма горещина; омала, омарнина, умарнина, мараня, тяжчина, задуха . . . *Омалия ми падна*, стана ми много горещо, много тежко.

Орница, с. ж. 1) Въ срѣдъ гора поляна съ трѣва обрасла. 2) Нивище оставено да прѣлѣжи; орница, прѣлогъ

„Лудо лѣгна на орница,
На орница безъ перница;
Му се сонва мала мома,
Се разбуди лудо младо,
Не си найде мала мома". Пѣс.

Отлика, с. ж. що служи за отличие. *Нѣмамъ никаква отлика*, не мога по нищо да се различа . . .

Оторица, с. ж. Кога се съборатъ двама по съ волъ, по съ друго нѣщо, та оратъ днесь едному, утрѣ другому, всѣкому спорѣдъ каквото е далъ.

П.

Пазия, с. ж. Една трѣва; дѣдови дисаги, жабова нога, овчаровъ станъ, крастава гора, мачецъ, щева.

Паноръ, с. м. Мѣсто, гдѣто рѣка или потокъ се губи подъ земята и нѣйдѣ пакъ излиза.

Песецъ, с. м. Болесть по дѣцата, отъ която тѣ слабѣятъ; линѣятъ, жълтѣятъ и по лицето и гърба имъ израства сивъ мъхъ, песица, песница, песчава болесть. Болнитѣ отъ песецъ дѣца провиратъ прѣзъ кучешкий прѣлазъ на плетъ. *Песеца ги полазилъ*, хванълъ ги песеца.

Поарамь и похарамь, гл. д. свр. Да разваля, да поврѣдя, да напакостя. Я днеска поарахъ една воденица съ девятъ витла.

„Проговори Марко, добъръ юнакъ:
Такомъ Бога, Груица дѣтенце,
Да идими на Гиневи двори.
Да му нему гости поарами". Пѣс.

Подобъ, с. м. Начинъ, способъ, похватъ, колай. *Съ какъвъ подобъ*, какъ. *Съ тояга подобъ го направихъ*, по тоя начинъ, така, тъй.

Пригоръ, с. м. Врьхъ, било, баиръ. *Мѣсто на пригоръ*, гдѣто лесно изсъхва, та посѣено не може да стане. *Ливада на пригоръ*, на високо мѣсто, гдѣто не може да се вади. *Нивата ни е на пригоръ.*

Придань, с. м. Дрѣхи, имане, имотъ, що дава баща на дъщеря си, кога я мъжи; приданъ, придъ, гада, даръ, прикия, прике, прикя, чеизъ, зестра.

Придворъ, с. м. Външна стълба съ покривъ на кжща за да се влиза и излиза по нея; прѣдврата.

Руската дума „крыльцо“ на български може да се прѣведе съ придвор“.

Прогонъ, с. м. Пжтека, пжть между нива.

Продолина, с. ж. Нанадолне мѣсто, нанадолнище, навално, подлога, низбьрдо, сбрьдно, стрьмнина.

Прѣвратъ, с. м. 1) Мѣсто, гдѣто могатъ да се катурятъ кола; катуръ, катурки. *Колата дойдоха на прѣвратъ.* 2) Вино, или друго нѣщо, що се е прѣвьршило, що се е развалило. Я не пия прѣвратъ.

Прѣвязъ, с. м Прѣвѣсъ, було, прѣкровка, принечь, дувакъ.

„Грумка си майка не почю:
Си хвати хоро на коло,
Си пущи сая до земи,
Си крена прѣвязъ отъ очи“. Пѣс.

Пьприца, с. ж. 1) Прѣприца. 2) Жѣлѣзо, що се вмѣсва въ горняка на водяницата, тя го вьрти.

Р.

Разбой, с. м. Справа за такане, станъ *Изтъкахъ си платното, да ти ритамъ разбоя. Криви на навой, прави на разбой.*

Раздвой, с. м. Раздвояване, раздорица, раздоръ, расколъ. *Направихъ раздвой*, раздѣлихъ ги на двѣ партии, на два тарафа, една противъ друга, да се каратъ, да се гонятъ.

Разденва се и разденява се (да се раздени). гл. безл. Става день, разсъмнува се, развидѣлява се. *Сега е още рано, та да почакаме да се раздени. Кога се раздениле. сиромаха си нашелъ всички работи . . . Стъмни се, раздени се, дойди майсторе, плати ми надницитѣ.*

Разса, с. ж Много четалесто дьрво. 2) На кола разсоха, самобитна или прикована на края на потяглица, гдѣто се закача ярема.

Разтягъ, разтязи, с м. Мѣра три аршина, метръ и половина; стжжелъ, разтакъ, колачь.

Ридий, да, до, пр Рида вода, поройна вода

„Заспала мома и сънувала,
Че потекла рида вода
Та понела моми вѣнецъ,
Моми вѣнецъ, момку китка“. Пѣс.

Рьнза, с ж. Ряса на дьрво.

С.

Свита, с. ж Особена вълнена тъкань, валяна и съ мъхъ отгорѣ; сукно, чоха. Четири лакти свита.

Свода, с. ж. 1) Много дѣла, много люди, събрани на купъ. *Защо ми си довлекълъ тая свода тукъ?* 2) Съборъ на гощавка, на приказки. *Канени сме на свода. Довечера ще имами свода.*

Сказание, с. ср. Тълкуване, тълкувание.

„Попови книжки четяли
И си сказание казвали:
Черна мория ще тръгне,
Рядомъ ще рядомъ мори,
Най-много единъ у мама". Пѣс.

Склонъ, с. м, 1) Нанадолнище, стрьвнина. 2) Кога нѣкой скланя, склонява да направи нѣщо; скланяне, съгласие

Скоренъ, рни, с. м. Обуще високо до подъ колѣнитѣ;ботуши, бътуши, чизми. *Купи си едно рало скорни. Билъ обунъ со едни скорни до колѣна. Не мами се моме, за желти скорни. Всити юнаци со скорни, моето харо сь опинци Слѣчи ми го ти дѣсний въ скоренъ. Харамия и съ скорни да шета изъ чаршия, пакъ никой честь не му дава.*

Слякъ, с. м. Моръ, болесть слякавица.

Сопотъ, с. м. 1) Сопка. 2) Длъгъ дьрвенъ кюнкъ въ земята за да тече вода прѣзъ него. 3) Прокопана за да тече по нея вода.

Спапъ, с. м. Дрѣхи що даватъ родители на дьщеря си, кога я мѫжатъ; прѣмѣна, придань, придъ, чеизъ.

„Айшо, мала мале,
Що си уникнала·
Дали дари нѣмашь,
Дари да даруешь,
Али спапа нѣмашь,
Спапа да товаришь?" Пѣс.

„Стани ми майко събери
Момни дружки йолдашки,
Да ми затягатъ зашиватъ
Моини тяжки станови
И още тьнки дарови" Пѣс.

Стягъ, с. м, Знаменъ, знамя, прапорець, прапоръ, уруглица, хорѫгва, байрякъ.

Т.

Танець, с. м. 1) Хоро. 2) Глава на хоро. 3) Танчеводець. *Кога се хвати сиромахъ на танеца, скине се тѣпѣна. Танецъ юрець води. И танеца водете, и на дупка гледайте.*

„Леле Яно Малешевко,
Еднажь дойдохъ въ ваше село,
Тебе дома не те найдохъ,
Токъ те найдохъ посрѣдъ село,
Да ми водишь до три танци:
Пьрвий танецъ все ергени,
Вторий танецъ все дѣвойки,
Третий танецъ все невѣсти". Пѣс.

„Грозда майка не почю,
Се прѣмѣни, се наряди,
Па се хвати на хорото,
На хорото на танецо". Пѣс.

Тетка, с. ж. Майчина сестра, тета.

Тикла, с. ж. 1) Плосъкъ тънъкъ камькъ, плочя, площица, плитня. *Кжщата е покрита съ тикли.* 2) Прьстенъ изпеченъ захлупакъ на селска пещь.

Тишей, с. м. Мѣсто на рѣка, гдѣто водата тече тихо, полегка; противоположното на бързѣй.

Токмо, нар. 1) Тъкмо, равно, напълно, тамамъ, *токмо три години.* 2) Наравно, барабаръ, успорядъ, заедно.

„Ой невѣсто, мори будалисто,
Що повяса и напрѣдъ излѣзе,
За да ходишъ токмо ти съ зятя?
Я ела си со мене да ходищь
Токмо равно како що прилѣга" Пѣс,

3) Еднакво, по равно, исто, тъкмо.

„И му рече Янкула Николу:
Хайде еега, мое мило брате,
Токмо стока ми да дѣлими." Пѣс.

Токъ, с. м. Изтесано и убито мѣсто, гдѣто вършятъ жито врахъ, врьшило. *Останалъ е суха соха на голъ токъ.*

Трѣмецъ, ум м. и *трѣмча* ул. ср. отъ трѣмъ.

„Той ни знае, кадѣ сѣдимъ,
Подъ трѣмчато въ одайчато,
Въ одайчато варосано." Пѣс.

„Хайде да прѣспиямъ
На дворъ подъ трѣмчато
На мермерна плоча". Пѣс.

У.

Убой, с. м. Широко мѣсто на пжть, гдѣто могатъ да се разминатъ двѣ кола. *Спрѣлъ на убоя да се разминатъ.*

Увѣсъ, с. м. 1) Нанадолището на улей на воденица, надвисено мѣсто, та като слиза отъ него водата, да може да кара нѣкаква сила; подъ. *Увѣсъ на воденица.* 2) Отвѣсната посока на нѣщо. 3) Низкитѣ клоне на дьрво; нишина. Откъсни орѣхъ отъ увѣса.

Угулъ, с. м. Нар. уголъ, съвсѣмь.

„Ела Видо, еда,
Свекърва те чяка,
Кошюля ти сака,
Угулъ отъ коприна
Като рогозина". Пѣс.

Улогъ, с. м. Улогавъ, логъвъ, схванатъ човѣкъ; улогарь, сакатникъ, *Улогъ да останешь!* Жити Господа, дарвимся, оти сьмъ улогъ безъ нодзѣ!

„Да се качитъ, мило турча,
Моя стара майка,
Отсгорѣ да паднитъ,
Нодзе да си скрьшитъ,
Улогъ да я гледамь!" Пѣс.

Упрѧжъ, с. м. Заворкато, що държи ярема за потеглицата; желѣзото що държи привоя за оището; тегличь, заврьнъ.

Ф.

Фара, с. ж. 1) Влака, колѣно, поясъ, родъ, повой, пасмина, черга, сой, вѣра, лоза, лѣка, плѣзмина. *Женска фара. Кучешка фара.* 2) Родъ, рода, роднина, роди, своещина. Имашь пàра, имашь фара.

Фруглица, с. ж. Прѣпорецъ на свадба, фуруглица, уруглица.

Х.

Хватка, с. ж. Грьсть, грьщь, грьща, ѝригрыца, гушка, жьмка, кривачка, ржка, ржкатка, стиска, шьпа. *Една хватка вълна.*

Хващъ, с. м. Раст. Equisetum arvense, полский хвощъ, горчица . . .

Хижа, с. ж Малка селска кжща, по-често въ земята; кжща у земъ, *Ми изъ хижю, Богъ у хижю!* благославятъ коврижинци, кога излизатъ изъ кжщата *чужда хижа—чужда грижя.*

„Играй, юдо, да играми.
Доръ сми млади зелени.
До-ще хижя, до-ще грижа,
До-щжтъ дѣца пеленчета.“ Пѣс.

Ц.

Цицъ, с. м. Мѣрка, сждъ за млѣко, бере петъ оки.

Цѣлецъ, с. м. нѣщо цѣло, непокътнато, непочекнато. *Снѣга на планината е цѣлецъ*, сир. никой още не е миналъ да проправи (да пробере) пжть.

Цѣпь, с. ж. Вжже отъ желѣзо; верига, веруга, зинджирь, синджирь. *Обложиха го съ цѣпи.*

Ч.

Чемеръ, с. м. 1) Проклятия, лошетия, злина, дяволъ; срѣща се въ клятви. 2) Ядъ, утрова. *Чемеро проклятий! Чемери да те зематъ! Чемери Гано! — Устрѣли, мжжю!* За какви си чемери? За какво си, защо си, За какви спири си?

„Не ми задавай ядови.
Яѣови пусти чемери.“ Пѣс.

Чета, с. ж. 1) Лика, лико, прилика протива, спротива, слика, екранъ, ешь *Той нѣма чета,* нѣма другъ като него, нѣма подобень себе. *Той не е намъ чета* не можемъ да сми против съ недо. *Той не му е чета.* 2) Двой, рало, чифтъ. *Три чети младенци се вѣнчаха.* 3) Дружина, билюкъ, тайфа.

Чюнъ, с. м. Чьлнъ, ладия, варка, каикъ отъ едно дьрво.

Ш.

Шеганъ, с. м. *Горня селска дрѣха отъ бѣлъ шаякъ Вситѣ юнаци доломи, моето харо шеганъ.*

Шюпелка с. ж. 1) Шепелка, свирка, пищялка, цафара, цафура. *Ако щешь му свири и съ дрѣнова шюпелка. Момчето духнало шюпелка да си свири. Гайда шюпелка.*

„Прѣдъ стадо овчарь засвири
Со шярената шюпелка,
Со сребреното кавалче." Пѣс.

2) Мн. ч. Ноздри, крила, рькли, рьнки, хрьнки. 3) Шюпливъ. плодъ, шюпелъ.

Шялавий, въ, ва, во, пр. Немирний, бѣсний, лудий, налудничавий, буйний, палавий. *Шялавитѣ дѣца и въ цьрква мждро не стоятъ.*

„Радкеле мила чичева,
Има мѣсто за тебе,
Ала ти не си за тука,
Че ти е тънка снагата,
И ти е дълга косата,
И ти е бѣло лицето
Шялави ти сж очитѣ." Пѣс.

Щ.

Щубъ, с. м. 1) Ситенъ прахъ отъ вжглища; мания, мьния, мрьва. 2) Каль съ която замазватъ дьрвата въ жижницата за вжглища. 3) Сгуръ отъ желѣзо; шлакно, шлякано.

Ю.

Южина, с. ж. Ужйна. На южина, по южина, на пладня. Сжщото значение има и руската дума „ужинъ".

Я.

Ягуля, с. ж. Риба Anguilla vulgaris, енгуля, ангуля, змѣюрка, змиорка, иланъ-балж, ахелъ. *Врьли глистя, найде ягуля.*

Язва. с. ж. Енза, яра, скули.

Ямболъ, с. м. Козякъ. *Вълнени черги, възглавници, два три ямбола, изтакани отъ козина.*

Яра, с. ж. 1) Червена свѣтлина, що се вижда на небото въ облацитѣ кога има пожаръ: зора,

Ярата отъ пожара.

„Запалила сьмъ девять ахьри
Деветь ахъри пълни съ катьри;
Ахърй горятъ, катъри реватъ,
Яра се вдига до синьо небо." Пѣс.

2) Видимото треперане на въздуха, кога има голѣма горѣщина. *Каква яра се дига надъ керемидитѣ . . ? Излиза яра изъ пещьта. Отъ топлата яра се не види.*

III.

Слѣдъ като прослѣдихъ рѣчника на Найдена Геровъ, отъ начало и до край, и то твърдѣ повърхностно, не можихъ да не отбѣлѣжа, че това е капиталенъ трудъ, който заслужва специално и всестранно изучване, за да могатъ да се изтъкнатъ достоинствата му, защото азъ не извлекохъ и не посочихъ нито една хилядна часть отъ съкровището що той съдържа. При все това, и направенитѣ малко извлечения, даватъ да се разбере всичката цѣна на труда на Герова

Найденъ Геровъ.

По сжщия този трудъ на г. Герова може най добрѣ да се прослѣди влиянието което турското владичество, както и съприкосновението ни съ гърцитѣ въ течение на вѣковетѣ сж упражнили върху живата българска рѣчь. Авторътъ, съ свойствената на труда му грижливость, е отбѣлѣзалъ и обяснилъ чуждитѣ думи и направилъ легкодостжпно за всички изучването на родния езикъ.

Въ езика ни по разни пжтища и въ разни врѣмена сж се вмъкнали и немного латински думи, които автора старателно е отбѣлѣжилъ и обяснилъ.

За по-голѣма ясность и по-добро разбиране, той е прѣвеяъ по голѣмата часть отъ думитѣ и на руски языкъ, съ което е избавилъ всѣкиго отъ трудъ да дири руски рѣчници, да ги прѣлиства, да прави справки, сравнения

Рѣчникътъ на Н. Герова може да спомогне значително и на всички трудещи се въ разни отрасли на българската наука, защото изъ него, като изъ неизсякаемъ източникъ, могатъ да черпятъ знание не само нашитѣ филолози, но и поети писатели, богослови, сѫдии, адвокати, ботаници, зоолози, етнографи, лѣкари, инженери, архитекти, химици и дори астрономи.

При толкози богатато наслѣдство, що наслѣдихме отъ тоя *първоапостолъ* на новата българска книжнина, не ни остава друго освѣнъ да се потрудимъ и разработимъ езика си върху основата, що автора е вече поставилъ за да не прибѣгваме до измислици и коване думи съ които нѣкои филолози у насъ се мѫчятъ да натрапятъ българската литература. Тия наши филолози приличатъ въ това отмошени на поляцитѣ и чехитѣ, що зарѣзаха богатото си славянско наслѣдство, славянската азбука и приеха латинската. Впрочемъ тѣмъ това биде наложено а пъкъ тукъ работата стои малко другояче — по добра воля иие учимъ народа да намрази своето останало отъ дѣди наслѣдство.

Свършвамъ съ рѣчника на Герова, за да кажа само нѣколко думи за автора му, който живѣ врѣдъ насъ дълги години, но когото ние не познахме и не забѣлѣжихме.

Толкозъ голѣма бѣше скромностьта на Герова, колкото голѣми бѣха неговитѣ заслуги и тази негова скромность се чете въ портрета на този неуморимъ общественъ дѣецъ и учитель, отъ когото ще се учимъ ние, ще се учатъ и бѫдещитѣ български поколения правилно да говорятъ и добрѣ да познаятъ родния си езикъ; а филолозитѣ отъ цѣлъ славянски миръ ще могатъ да откриятъ и констатиратъ онова невидимо до сега богатство, което българската жива рѣчь привнася въ славянската филология.

Н. Геровъ, роденъ въ прочутата Копривщица въ 1823 г., неуморно е работилъ въ полза на народа си повече отъ половинъ вѣкъ.

Той има двойни заслуги прѣдъ народа си — просвѣтителни и политически, и ако прѣзъ живота му за тѣхъ се не говореше, то причината е, че Геровъ обичаше скромностьта и никога, а и никому не е напомнювалъ за себе си съ громки фрази, та чакъ сега дѣлата му го изтъкватъ прѣдъ насъ.

Въ отдалечената отъ насъ епоха когато гърцитѣ наддѣляваха надъ българитѣ и считаха, че „мегали идеята" вече тържествува, че българина е почти въ гроба и остава само да му се постави надгробния кръстъ, прѣдъ тѣхъ се изправя младия пъленъ съ сила, енергия, наука и разумъ, дѣецъ, и ги спира на пѫтя имъ, а послѣ закопава самитѣ тѣхъ въ оная яма, що бѣха приготвили въ течение на вѣкове за отечеството му.

Той открива своето първо училище въ затънтения, въ Срѣдня-Гора, чисто български градецъ Копривщица, далечь отъ тогавашнитѣ голѣми центрове и тамъ, незабѣлѣженъ отъ гърцкото око, почва да подклажда огъня на българското родолюбие, да събира младежитѣ около си, да буди въ умоветѣ имъ съзнанието за тѣхния български родъ, да ги учи да обичатъ отечеството си, да мратъ за него.

Копривщица, оная малка българска твърдиня, съ осамотената си но живописна природа, станала единъ видъ просвѣтителенъ центръ, кждѣто се стичали младежи изъ сѣверна и южна България наука да дирятъ.

Н. Геровъ се прочулъ, славата му на ученъ, граматикъ*) се разнесла отсамъ и оттатакъ Балкана всрѣдъ едва съзнаващето своята народность българско население, него почнали да дирятъ за учитель отъ разни градища.

Дошли му едноврѣменно покани отъ Ловечъ и Пловдивъ тогава Филибе, Филипополь, да отиде и имъ нареди училищата, и той се съгласилъ да отиде въ Филибе — българщината въ родния му градъ вече била осигурена — дѣто рѣшително прѣдприелъ борба съ гъркоманитѣ, въ този градъ.

Въ края на 1848 г.**) младиятъ родолюбецъ пристигналъ въ Пловдивъ, открилъ българско училище и при него пръвия въ българска земя пансионъ.

Съ неотслабна енергия младиятъ ревнитель на българско просвѣщение събралъ и тукъ както въ Копривщица около си младежитѣ, прѣдавалъ имъ наука, училъ ги да обичатъ рода си български, да почитатъ паметьта на българскитѣ равноапостолни братя Св. Кирилъ и Методий, и пръвъ открилъ и повърналъ старото славянско име — Пловдивъ на тогавашния почти съвършенно погърченъ градъ — Филибе.

Едни отъ първитѣ ученици на Н. Герова въ новооткритото българско училище били: Христо Г. Дановъ, братя Георги и Якимъ Груеви, Д-ръ Рашко Петровъ, Д-ръ Г. Вълковичъ и пр.

Редъ години неуморимиятъ труженикъ се борилъ тамъ съ похитителитѣ на българщината, но най-сетнѣ гърцитѣ съ помощьта на турската власть прѣзъ врѣме на Кримската война принуждаватъ Герова да напустне толкозъ обичаното си отечество, да напустне добрѣ подхванатата си родолюбива дѣятелность и да отиде въ странство, като оставилъ на брата си Константина да продължава борбата чрѣзъ училището.

Не се изминали обаче много години и ето че Н. Геровъ се връща въ Пловдивъ и тоя пжть не вече като обикновенъ даскалъ,

---

*) Геровъ тогази толкози се прочулъ, че станалъ пословоченъ. Даже и днесь, когато нѣкой почне много да говори и да доказва, му задаватъ въпросъ: „Ти кой си? Дане си *Найденъ грам.тикъ, та да те вѣрваме!*"

**) Ползувамъ се отъ кратката биография, що г нъ Т. Панчевъ е помѣстилъ въ началото на петата часть на рѣчника.

а облеченъ въ *сила и слава* на Императорски Русски Вице-Консулъ въ Пловдивъ се изправя той прѣдъ своитѣ врагове за да почне нова и по ожесточена борба,*) която въ своето развитие по нататъкъ докара Априлското възстание на 1876 година и освободителната война на 1877—1878 г. г.

Съ увѣреность може да се каже, че първата българска граматика, на Груева, що се появи въ днитѣ на възражданието, е плодъ на Герова трудъ, защото, подписаниятъ подъ нея авторъ я е издалъ, както я прѣписалъ отъ ржкописитѣ на своя славенъ учитель „даскалъ Найденъ".

Н. Геровъ не само изработи и докара своя полувѣковенъ трудъ до край съ необикновена твърдость и постоянство, но е събралъ и оставилъ материялъ и за два нови рѣчника „Руско-Български" и „Българско-Руски", каквито, се надѣемъ, достойнитѣ му наслѣдници нѣма да оставятъ неиздадени.

Нека се надѣемъ сжщо, че нашитѣ учени филолози и историци пълно и безпристрастно ще оцѣнятъ заслугитѣ на тоя бѣлѣжитъ български дѣятель, отъ най ранна епоха върху българското литературно, политическо и чисто просвѣтително поле и че името на Найденъ Герова ще бжде записано съ признателность въ списъка на най заслужилитѣ отечествени дѣйци, и че паметьта му ще остане вѣчна въ страната, дѣто неуморно половинъ вѣкъ той е употрѣбилъ въ бдѣние надъ своя народъ.

*) Забѣлѣжително е, че щомъ се научили гърцитѣ, т. е. гъркоманитѣ въ Пловдивъ, за идването на Герова, като руски консулъ въ тоя градъ, тѣ се изплашили и насъскали турцитѣ да изпратятъ махзаръ въ Цариградъ за да го недопустнатъ да дойде, но интригата имъ отищла по вѣтъра, та стълба съ руския триколоръ се побилъ въ Пловдивъ, а даскалъ Найденъ сѣдналъ подъ него за защита на народа си.

Вѣсти изъ Славянския Свѣтъ.

Русия.

I.

Въ послѣдната V книжка на „Славянски Гласъ“ дадохме найглавнитѣ отъ принципитѣ прокарани въ уредбата на „Государствената Дума“. Отстжпенитѣ, обаче, съ манифеста отъ 6 августъ свобода и прокаранитѣ въ уредбата на Государствената Дума принципи не удовлетвориха не само крайнитѣ социалистически и радикални елементи, но дори и либералитѣ; поради което се почна обща стачка въ цѣла Русия отъ страна на работницитѣ, които подъ формата на искане подобряване материялното имъ положение, искакаха даруване политически права и широки конституционни свободи; това движение се разшири постепенно, взема революционенъ характеръ и това накара императора да отстжпи, поради което издаде манифестъ, на 7 октомвий т. г, съ който се даруватъ всички конституционни свободи, отъ който манифестъ правиме слѣднето извлечение.

Извлечение

отъ

Манифеста изаденъ на 17 Октомврий т. г.

Отъ начало като констатира, че породилитѣ се сега въ Русия вълнения и смутове могатъ да заплашатъ цѣлостьта и единството на Руската държава манифеста продължава така:

„Великиятъ обѣтъ на Царско служене ни задължава съ всички сили на разума и нашата власть да се стремиме къмъ найскорото прѣкратяване на толкова опаснитѣ за държавата смутове. Като заповѣдахме на надлежнитѣ власти да вcase мѣрки за отстраняването на всички безпорядъци, безчинства и насилия, да пазятъ мирнитѣ хора, които се стремятъ спокойно да изпълнятъ лежащия на всѣкиго дългъ, Ние, за най скорото докарване въ дѣйствие на общитѣ прѣдначъртани отъ насъ за умиротворяването на държавата мѣрки, признахме за нуждно да се обедини дѣйностьта на висшето правителство.

Ние възлагаме на правителството да изпълни и слѣдната наша непрѣклонна воля:

1. Да дарувамъ на населението незиблемитѣ основи на гражданската свобода възъ основа принципитѣ на истинската, неприкосновенность на личноста, свободитѣ на съвѣстьта, словото, събранията и съюзитѣ,

II. Безъ да се спиратъ назначенитѣ вече за Государствената Дума избори, да се допустнатъ още сега да вематъ участие въ изборитѣ за Думата, до колкото позволява това кжсиятъ срокъ останалъ до свикването на Думата, тѣзи класове отъ населението, които сега сж лишени отъ избирателни права, като слѣдъ това при понататъшното равитие началото на общото избирателно право, се прѣдостави на новоустановения законодателенъ редъ, и

III. Да се постави, като незиблемо правило, щото никой законъ да не може да има сила, ако не бжде приетъ отъ Государствената Дума и щото на народнитѣ избраници да бжде осигурена възможностьта да вематъ дѣйствително участие въ надзора надъ законнитѣ дѣйствия на поставенитѣ отъ Насъ власти,

Призоваваме всички вѣрни синове на Русия да спомнятъ свои дългъ къмъ отечеството и да спомогнатъ за прѣкратяването на тѣзи нечувани до сега смутове и заедно съ насъ да напрѣгнатъ всичкитѣ си сили за възстановяването на тишината и мира въ родната земя.

„Николай“

Дано даруванитѣ съ този манифестъ широки конституционни свободи докаратъ толкова желаното за Русия вжтрѣшно спокойствие.

II

Сключване миръ между Русия и Япония. Въ I и II книжки на „Славянски Гласъ“ за 1905 год. ние дадохме статия подъ заглавието: „Исторически произходъ и развитие на причинитѣ за руско-японската война“. Нашитѣ читатели и всички истински славяни съ затаено дихание и стиснато сърдце сж слѣдѣли перипетиитѣ на тази злощастна, както отъ руско, тъй и отъ славянско гледище война. Сега всички вече знаятъ че на тази гигантска борба е туренъ край съ мира сключенъ въ Портсмутъ на 17 Августъ т. г. между прѣдставителитѣ на Русия и Япония. Точнитѣ клаузи на сключения миренъ договоръ вече се знаятъ. Договорътъ е вече утвърденъ отъ двамата императори и ето и самия му текстъ:

§ 1 Отъ сега натагъкъ между Т. В. руския и японския императори, както между тѣхнитѣ държави и подданици ще сжществува миръ и приятелство.

§ 2 Руското императорско правителство, като признава, че Япония има въ Корея прѣобладающи политически, военни и икономически интереси, се задължава да се не бърка и да не прѣпятствува на тѣзи мѣрки отъ ржководене, покровителствуване и надзоръ, които императорското японско правителство би могло да счете за нуждно да вземе въ Корея.

Уговорено е, че рускитѣ подданици въ Корея ще се ползуватъ съвършено съ такова положение, каквото подданицитѣ на останалитѣ чуждестранни държави, а именно, че тѣ ще бждатъ поставени въ сжщитѣ условия, както и подданицитѣ на най-благоприятствуваната страна.

Също така е уговорено. че, за да се избѣгне всѣкакъвъ поводъ къмъ недоразумения, двѣтѣ договоряши страни ще се въздържатъ да прѣдприематъ на руско-корейската граница каквито и да било военни мѣрки, които могатъ да заплашватъ безопасностьта на руската или корейската територия.

§ 3 Русия и Япония взаимно се задължаватъ:

1) Да изпразнятъ напълно и едноврѣменно Манджурия, съ изключение на териториитѣ върху които се простира арендата на Ляодунския полуостровъ, съгласно постановленията на I допълнителенъ параграфъ, прибавенъ къмъ този договоръ; и

2) Да се повърнатъ напълно и изцѣло подъ управлението на Китай всички части отъ Манджурия, които сега сж заети отъ руски и японски войски, или които се намѣрватъ подъ тѣхния надзоръ, съ изключение на горѣпоменатата територия.

Руското императорско правителство заявява, че то не притежава въ Манджурия териториялни прѣдимства, нито преференциални или изключителни концесии, които биха могли да засегнатъ върховнитѣ права на Китай, или сж несъвмѣстими съ принципа на равноправноста.

Императорскитѣ правителства руското и японското взаимно се задължаватъ да почнатъ оттеглянето на своитѣ военни сили отъ територията на Манджурия едноврѣменно и веднага слѣдъ стжпването въ сила на мирния договоръ; въ течението на 18 мѣсеца отъ този день войскитѣ на двѣтѣ държави трѣбва на пълно да бждатъ отдръпнати отъ Манджурия, съ изключение на арендната територия на Ляодунския полуостровъ.

Войскитѣ на двѣтѣ държави, които заематъ фронтални позиции, ще бждатъ първи отдръпнати.

Високитѣ договорящи страни си запазватъ правото да задържатъ стража за пазене своитѣ желѣзници въ Манджурия. Количеството на тази стража не бива да надминава 15 души на километръ, и, въ прѣдѣлитѣ на това максимално количество, командантитѣ на рускитѣ и японскитѣ войски ще опрѣдѣлятъ по взаимно съгласие числото на стражаритѣ, които ще бждатъ назначени, въ възможно малко количество, съгласно истинскитѣ потрѣби.

Командантитѣ на рускитѣ и японскитѣ войски въ Манджурия ще се споразумѣятъ за всички подробности относително изпразднянето на Манджурия възъ основа на горѣприведенитѣ начала, и ще вэематъ по взаимно съгласие, мѣркитѣ нуждни за осжществяването изпразднянето на Манджурия въ най възможно късъ срокъ и въ всѣки случай не по късно отъ течението на 18 мѣсеца.

§ 4 Русия и Япония взаимно се задължаватъ да не поставятъ никакви прѣчки на общитѣ мѣркитѣ които ще се прилагатъ еднакво къмъ всичкитѣ народи и които Китай би могълъ да прѣдприеме за равитието на търговията и промишленостьта въ Манджурия.

§ 5 Руското правителство, отстжпва на Японското прявителсвъ съ съгласието на китайското правителство арендата на Портъ-

Артуръ и Талиенванъ и прилежащитѣ територии и териториални води, а сжщо и всчки права прѣдимства и концесии, свързани съ тази аренда или съставляващи часть отъ нея, а сжщо отстжпа на императорското японско правителство всички обществени сгради и имущества върху територията, надъ която се простира горѣпоменатата аренда.

Двѣтѣ договорящи страни взаимно се задължаватъ да достигнатъ поменатото въ горньото постановление съгласие и на китайското правителство.

Император. японско правителство отъ своя страна поема задължение, че правата на собственость на рускитѣ поданици върху горѣпоменатa територия ще бждатъ напълно пазени.

§ 6 Руското правителство се задължава да отстжпи на японското правителство, безъ възнаграждение, съ съгласието на китайското правителство, желѣзницата между Чанъ-чунъ (Куанъ-ченъ-цзе) и Портъ-Артуръ и всичкитѣ и разклонения, съ всички принадлѣжащи ней права, превилегии и имущества въ това мѣсто, а тъй сжщо и всички каменовжглени мини въ казаната мѣсность, които принадлежатъ на означената желѣзница или сж разработвани въ нейна полза.

Двѣтѣ договорящи страни взаимно се задължаватъ да достигнатъ поменованото въ приведеното постановление съгласие на китайското правителство.

§ 7. Русия и Япония се задължаватъ да експлоатиратъ принадлежащитѣ тѣмъ въ Манджурия желѣзници само за търговски и промишлени цѣли, но подъ никакъвъ начинъ не и за стратегически цѣли.

Уговорено е. че това ограничение се не отнася до желѣзницитѣ, които се намѣрватъ на територията, върху която се простира арендата на Ляодунския полуостровъ.

§ 8. Руското и японското правителства, съ цѣлъ да насърдчаватъ и улеснятъ сношенията и търговията, ще сключатъ, въ най възможно скоро врѣме, отдѣлна конвенция за опрѣдѣляне условията за службата на съединенитѣ желѣзници въ Манджурия.

§ 9. Руското правителство отстжпа на японското правителство въ вѣчно и пълно владѣние южната часть отъ островъ Сахалинъ и всички прилежащи къмъ послѣднята острови, както и всички обществени сгради и имущества, които се намѣрватъ тамъ. Петдесетиятъ успореденъ кржгъ сѣверна широчина се приема за граница на отстжпваната територия. Точната гранична линия на тази територия ще бжде опрѣдѣлена съгласно постанавленията на II допълнителенъ параграфъ, приложенъ къмъ този договоръ.

Русия и Япония взаимно се съгласяватъ да не въздигатъ въ своитѣ владѣния на островъ Сахалинъ и прилежащитѣ къмъ него острови никакви укрѣпления, нито подобни военни строения. Сжщо така тѣ взаимно се задължаватъ да не вематъ никакви военни мѣрки, които биха могли да бъркатъ на свободното плаване въ проливитѣ Лаперузовъ и Татарски.

§ 10. На рускитѣ подданици, жители на отстжпената на Япония територия, се оставя правото да продаватъ своето недвижимо имущество и да се оттеглятъ въ своята страна (отечество), но, ако тѣ прѣдпочетатъ до останатъ въ прѣдѣлитѣ на отстжпената територия, тѣмъ ще бждатъ запазени и осигурени пълно покровителство на тѣхната промишлена дѣйность и правата на собственость, но при условия че ще се подчиняватъ на японскитѣ закони и юрисдикция. Япония ще бжде напълно свободна да лиши отъ правото на живѣяне въ тази територия на всички жители, които не притежаватъ политическа или административна правособность, или пъкъ да ги изсели изъ тази територия. Тя обаче се задължава да осигури напълно на тѣзи жители тѣхнитѣ имуществени права.

§ 11. Русия се задължава да влѣзе въ съгласие съ Япония да отстжпи на японскитѣ подданици правото да ловятъ риба край брѣговетѣ на рускитѣ владѣния въ моретата: Японско, Охогско и Берингово.

Условено е, че това задължение нѣма да засѣгне правата, които вече принадлѣжатъ на рускитѣ и чуждестраннитѣ подданици въ тѣзи мѣста.

§ 12. Тъй като дѣйствието на договора за търговията и мореплаването между Русия и Япония е унищоженъ съ войната, то руското и японското император. правителства се задължаватъ да зематъ за основа на своитѣ търговски сношения за въ бждаще, до сключването на новъ договоръ за търговията и мореплавенето, върху началата на договора, който бѣше въ сила прѣди сегашната война, системата на взаимностьта върху началата на най-фаворизираната нация, като въ това се вкючватъ тарифитѣ по ввозването и извозването, митническитѣ формалности, транзитнитѣ и тонажнитѣ такси, а тъй сжщо и условията за допущането и третирането на агентитѣ, подданицитѣ и корабитѣ на едната държава въ прѣдѣлитѣ на другата.

§ 13. Въ най-възможно скоро врѣме, слѣдъ встжпването въ сила на този договоръ, всички военно-плѣнни ще бждатъ взаимно повърнати. Императорскитѣ правителства руското и японското ще назначатъ всѣко отъ своя страна особенъ комисарь, който ще се грижа за плѣнницитѣ Всички плѣнници, които се намѣрватъ въ властьта на едно отъ правителствата, ще бждатъ прѣдадени на комисаря на другото правителство или на неговия прѣставитель, надлежно за това упълномощенъ, който ще ги приеме въ такова число и въ тѣзи удобни пристанища на прѣдаващата ги държава, които тази послѣдната държава посочи порано на комисаря на приемащата държава.

Руското и японското правителства ще прѣдставятъ едно на друго, въ по възможностъ най-скоро врѣме слѣдъ свършване прѣдаването на плѣннитѣ, съ документи оправданитѣ прями разноски направени отъ всѣко отъ тѣхъ за храненето и издържането на плѣннитѣ отъ деня на плѣняването или прѣдаването имъ до деня на смъртьта или възвръщането имъ. Русия се задължава да заплати на Япония, въ най-възможно скоро врѣме, слѣдъ размѣнява-

нето на тѣзи смѣтки, както е уговорено по горѣ, разликата между истинскитѣ размѣри на произведенитѣ по този начинъ отъ Япония разноски и истинскитѣ размѣри на по сжщия начинъ произведенитѣ отъ Русия разноски.

§ 14. Този договоръ ще бжде утвърденъ отъ Т. В руския и японския императори. Това утвърждение трѣбва да стане въ възможно късо врѣме но въ всѣки случай не по късно отъ 45 дена отъ деня на подписването на договора отъ делегатитѣ, съобщено взаимно отъ императорскитѣ правителства руското и японското при посрѣдството на американския посланникъ въ Петербургъ и французския посланикъ въ Токио и отъ деня на това съобщение този договоръ ще влѣзе въ сила въ всичкитѣ си части.

Формалното размѣняване на утвърждаването ще стане въ Вашингтонъ въ възможно скоро врѣме.

§ 15. Този договоръ ще бжде подписанъ вь два екземпляра на френски и английски езици. Двата текста сж съвършено сходни, но въ случай на разногласие въ тълкуването френскиятъ текстъ ще бжде задължителенъ

За удостовѣрение на което респективнитѣ пълномощници сж подписали и подпечатили този миренъ договоръ.

Направенъ въ Портсмутъ 23 Августъ 1905 г.

Подписали: Ютаро Комура, Сергѣй Витге, К. Такахира, Розенъ.

Съгласно постановленията на § 3 § 9 на мирния договоръ между Русия и Япония отъ днесъ долуподписанитѣ пълномощници сключихме слѣднитѣ допълнителни параграфи.

Император. правителства руското и японското взаимно се задължаватъ да почнатъ оттеглянето на своитѣ военни сили отъ територията на Манджурия едноврѣменно и веднага слѣдъ стжпването въ сила на мирния договоръ; въ течението на 18 мѣсеца отъ този день войскитѣ на двѣтѣ държави трѣбва напълно да бждатъ отдръпнати отъ Манджурия, съ исключение на арендната територия на Ляодунския полуостровъ

Войскитѣ на двѣтѣ държави. които заематъ фронтални позиции, ще бждатъ първи отдръпнати.

Високитѣ договорящи страни си запазватъ правото да задържатъ стража за пазене своитѣ желѣзници въ Манджурия. Количеството на тази стража не бива да надминава 15 души на километъръ, и, въ прѣдѣлитѣ на това максимално количество, командантитѣ на рускитѣ н японскитѣ войски, ще опрѣдѣлятъ, по взаимно съгласие числото на стражаритѣ, които ще бждатъ назначени, въ възможно малко количество, съгласно истинскитѣ потрѣби.

Командантитѣ на рускитѣ и японскитѣ войски въ Манджурия ще се споразумѣятъ за всички подробности относително изпразнянето на Манджурия възъ основа горѣ приведенитѣ начала, и ще взематъ по взаимно съгласие мѣркитѣ, нужни за осжществяването изпразднянето на Манджурия въ най-възможно късъ срокъ и въ всѣки случай не по късно отъ течението на 18 мѣсеца.

Въ най кжсъ срокъ слѣдъ въвеждането въ дѣйствие на този договоръ, разграничителната комисия, съставена отъ по равно число членове, назначени отъ всѣка отъ високитѣ договорящи страни, ще означи на мѣстото, съ постоянни знакове, точната линия между рускитѣ и японскитѣ владѣния на островъ Сахалинъ.

Комисията ще е длъжна, до толкова, до колкото топографическитѣ условия позволяватъ, да се придържа о 50-ия успореденъ кржгъ сѣверна широчина, за прѣкарването разграничителната линия, и, въ случай, ако отклоненията отъ тази линия се намѣрятъ за нуждни, то съотвѣтни компенсации ще бждатъ направени чрѣзъ съотвѣтни отклонения въ други мѣста. Поменатата комисия е длъжна тъй сжщо да приготви списъкъ и описание на прилежащитѣ острови, които влѣзватъ въ състава на отстжпеното, а въ заключение комисията ще приготви и подпише картитѣ, които установляватъ прѣдѣлитѣ на отстжпената територия; работитѣ на комисията ще бждатъ прѣдставени на утвърждаване на високитѣ договорящи страни.

Горѣпоменатитѣ допълнителни параграфи ще се считатъ за утвърдени съ утвърждаването на мирния договоръ, къмъ който тѣ сж приложени.

Портсмутъ 23 Августъ, 1905 г.

Чехия. Сега два главно въпроса вълнуватъ общественото мнѣние въ Чехия, които безъ съмнѣние ще упражнятъ грамадно влияние върху по нататъшното развитие на парламентарниы режимъ въ Австрия.

Първиятъ отъ тѣзи въпроси е заявлението направено отъ страна на чехскитѣ депутати въ прѣдпослѣднето засѣдание на виенския парламентъ, съ което искатъ да се въведе общъ избирателенъ законъ за австрийския парламентъ и да се въведе общо избирателно право. Това искане на чехитѣ е подето и усвоено отъ социалъ-демократитѣ въ Чехия и Моравия и тѣ сж почнали силна агитация за прокарването му.

Противъ това искане на чехитѣ е възсталалъ самъ министръ прѣдседательтъ Гаучъ; противъ него, освѣнъ аристократитѣ, сж още и по-голѣмата часть отъ нѣмскитѣ партии Противницитѣ на тази реформа съзнаватъ много добрѣ, че съ въвеждането такъвъ законъ австрийскиятъ парламентъ и чехския сеймъ ще получатъ такъвъ съставъ, който ще отговаря на истинския съставъ на населението, и че въ такъвъ случай мнозинството отъ депутатскитѣ мандати на виенския парламентъ ще принадлежатъ на славянитѣ, а въ чехския сеймъ – на чехитѣ. А отъ това нѣщо най-много се боятъ и правителството и нѣмцитѣ.

Вториятъ отъ тѣзи въпроси е кървавитѣ събития случили се кждѣ края на септемврий т. г. въ столицата на Моравия гр. Брно.

Моравскитѣ нѣмци вcomponents инициативата и свикватъ въ Брно водителитѣ на своитѣ партии отъ виенския парламентъ, съ цѣль да направятъ съвмѣстна демонстрация въ столицата на Моравия Брно. Нѣмцитѣ отъ Моравия искаха съ това да докажатъ на своитѣ едноплеменици, че столицата на Моравия е чистъ нѣмски градъ и че е несправедливо дѣто чехитѣ искатъ да се отвори чехски универ-

ситетъ въ единъ нѣмски градъ. Чехитѣ, които съставляватъ половината отъ населението на Бърно и ³/₄ отъ цѣлото население на Моравия, не искаха да допустнатъ такава демонстрация отъ страна на нѣмцитѣ. За тази цѣль чехитѣ и тѣ свикватъ конгресъ отъ своитѣ еднoплеменници, и се случи това, което нѣмцитѣ най-малко очакваха; мнимото нѣмско население на гр. Бърно посрѣщна пристигащитѣ нѣмски гости съ пѣянето на чехски национални пѣсни: „Гдѣ домовъ мой", „Хей славяне" и др Стана сблъскване между чехитѣ и нѣмцитѣ като послѣдица отъ което се яви множество разбити магазини и ресторанти, голѣмо число ранени и единъ убитъ чехъ. Този изходъ на нѣмския „Volkstag" бѣ съвършенно неочакванъ.

Да видимъ сега какви послѣдици има той. Най-първо враждебностьта между чехитѣ и нѣмцитѣ, не само въ Моравия но и въ Чехия, още повече се изостри. Баронъ Гаучъ имаше намѣрение въ сегашното засѣдание на чехския сеймъ да примири двата народа, като прѣдложи нѣкои отстѫпки и на единa и на другия народъ Чехитѣ той мислеше да склони, като имъ обѣщае да внесе новъ избирателенъ законъ за чехския сеймъ, по силата на който числото на чехскитѣ депутати трѣбва да се уголѣми, но само до толкова, че и за напрѣдъ мнозинството въ сейма да зависи отъ едритѣ земледѣлци, а пъкъ тѣ (едритѣ землевладѣлци) ще отидатъ съ тогова, съ когото пожелае правителството. На нѣмцитѣ баронъ Гаучъ обѣщалъ промѣна въ вѫтрѣшния редъ и конституирането на сейма, съ които ще може да се запазятъ тѣхнитѣ права. Но отъ този проектъ на Гауча сѫ недоволни както чехитѣ, тъй и нѣмцитѣ и отношенията помежду имъ останаха обтегнати.

Въ това врѣме чехскитѣ социалъ-демократи рѣшаватъ да подадатъ въ сейма петиция за всеобщо избирателно право, и за да придадатъ на своята петиция по-голѣмо значение, тѣ рѣшили да се събератъ въ грамадно количество прѣдъ зданието на сейма. За тази цѣль биле направени грамадни приготовления. Въ деньтъ въ който щѣла да се открива сесията на сейма всички работници прѣкратили работата си. а всички магазии и ресторанти въ Прага били затворени. На площадьта на Св. Вячеслава се събрали работницитѣ не само отъ Прага, но и отъ околноститѣ и отъ много голѣми градове чехски и нѣмски Къмъ работницитѣ се присъединили и студентитѣ отъ университета. Къмъ 11 часа грамадното множество, въ което участвували най-малко отъ 40 до 50 хиляди мѫже и жени, се опѫтило къмъ зданието на сейма. Всички вървели мирно, мълчешкомъ безъ да пѣятъ своитѣ любими пѣсни. Депутация отъ 12 души (чехи и нѣмци) отива при прѣдседателя на сейма княза Лобковица и намѣстника на Чехия графа Худенхова, да имъ врѫчи своята петиция. „До сега, — казалъ главниятъ ораторъ на депутацията, — нашата демонстрация е мирна, тъй като се надѣваме, че нашето справедливо искане ще бѫде удовлетворено". И наистина деня мина спокойно. Правителството обаче било взело всички прѣдпазителни мѣрки. Безъ съмнение тази агитация въ полза на всеобщото избирателно право въ Чехия и Австрия, въ свръзка съ прокарването

на сжщия принципъ въ Маджарско, ще окаже грамадно влияние върху развитието на парламентарния режимъ въ Австрия и слѣд. върху сждбата на самитѣ славяни въ благоприятна смисъль.

Чехски народенъ съвѣтъ. („Narodni Rada česka"). Раздроблението на чехския народъ на многочислени партии и потрѣбата да се изразходватъ сума хора, сили и врѣме по текущата политика, прѣдизвика между чехитѣ съзнанието за нуждата отъ уредата на единъ централенъ органъ, който да ржководи широкия потокъ на народния животъ, безъ разлика на партии и социал. интереси.

Такъвъ органъ се явява „Чехския народенъ съвѣтъ", който бѣ създаденъ официално едва прѣди нѣколко недѣли.

Цѣлитѣ, за достигането на които той е създаденъ, въ частность сж слѣднитѣ:

1) Добиване и запазване държавнитѣ права за земитѣ на чехската корона (Чехия, Моравия и Силезия), както и равноправность за чехския езикъ въ управлението, училищата и обществения животъ.

2) Икономически, културенъ и социаленъ напрѣдъкъ на чехския народъ, особено на неговата автономия.

3) Дирене срѣдства за защита на чехския народъ, а особено тамъ, дѣто той съставлява малцинство отъ цѣлото население

4) Правилно запознаване чуждестранцитѣ съ чехския народъ и учрѣждаването за тази цѣль на специално бюро за печата.

Заслужава внимание и организацията на този „съвѣтъ". Тази организация състой отъ: а) „общо събрание" (Volny sbor) отъ делегатитѣ-пълномощници на разнитѣ корпорации, учрѣждения и т. н. съ пълномощия за три години; б) централенъ комитетъ („Ustredni sb r). съ изпълнителна власть; в) редица работещи отдѣли, като: държавно-правовъ, автономенъ, икономически, просвѣтителенъ, информационенъ (за чуждестранцитѣ), финансовъ и т. н. и г) отъ мѣстни земски организации (клонове) за Моравия (въ гр. Брно) и Силезия (въ гр. Опава)

„Специаленъ доходъ на „съвѣта" съставлява дохода отъ „народния печатъ" (nárobni kolek").

„Народния печатъ" получава твърдѣ широко разпространение. „Съвѣтътъ" отпечатва марки носещи „народния печать" отъ различна цѣна: по 2, 4, 6, 8, 10 и 20 хелера (хелеръ = приблизително на 1 стотинка) и по 1 крона (= единъ левъ). Чехскитѣ автономни учрѣждения сж ввели „колека" въ своето дѣлопроизводство извънъ другитѣ берии и гербовъ сборъ, които изисква закона.

Освѣнъ това „колекътъ" трѣбва да получи най-широко разпространение въ обществения животъ на чехитѣ: върху членскитѣ билети на всички дружества, върху билетитѣ за входъ въ общественитѣ увеселения, за обявленията по вѣстницитѣ, за всѣкакъвъ видъ търговски документи и т. н.

Сумата, която се получи отъ този доброволенъ народенъ налогъ, въ края на годината ще се разпрѣдѣля отъ „съвѣта" между всички национални учрѣждения, на чело на които стои „Училищната Матица".

Чехскиятъ съюзъ на просвѣщението. Прѣди нѣколко врѣме бѣ учрѣденъ „Чехски народенъ съвѣтъ" (Narodna Rada) за организирането планомѣрна работа по всичкитѣ отрасли на чехския народенъ животъ.

Единъ отъ най-близкитѣ резултати отъ дѣйностьта на този съвѣтъ се явява и новото културно прѣдприятие.

„Съюзътъ на просвѣщението" („Svaz světový") организиранъ отъ познатия пражки професоръ Я. Челяковски.

Дѣйностьта на „съюза" се простира върху Чехия, Моравия, Силезия и Виена (дѣто живѣятъ нѣколко стотинъ хиляди чехи).

Цѣльта на съюза е да разпространява и подига народното просвѣщение у чехитѣ. За достиганието тази цѣль сж прѣдназначени слѣднитѣ срѣдства:

а) основане и разпространяване на народни библиотеки и читалища; б) издаване и разпространяване на добри книги и журнали; в) уреждане лекции и бесѣди; г) отбѣлязването всѣка дѣйность въ полето на народното просвѣщение чрѣзъ издаване годишни отчети, картограми и. т. н. д) уреждане бесѣди за младежитѣ свършили народното училище. е) уредбата на благородни развлечения, театрални прѣдставления, концерти, художествени изложби, изобщо, подпомагане на художественото възпитание на народа; ж) да подпомага уредбата на мѣстни образователни дружества и организацията имъ за обща работа и з) да урежда конгреси отъ делегатитѣ и членоветѣ на просвѣтителнитѣ дружества

Членоветѣ отъ „съюзътъ на просвѣщението" се дѣлятъ на членове основатели, дѣйствителни, сътрудници и почетни.

Основателни членове могатъ да бждатъ лицата (въ това число и юридическитѣ лица), които сж внесли въ полза на „съюза" едноврѣменно не по малко отъ 1000 крони или които се задължатъ да внасятъ ежегодно не по-малко отъ 100 крони.

Дѣйствителни членове ставатъ корпорациитѣ като: окржзи, общини, градове и неполитически дружества отъ всѣкакъвъ видъ, които се задължатъ да внасятъ ежегодно въ полза на съюза не по малко отъ 10 крони. Членове сътрудници ставатъ лицата, които се задължатъ да внасятъ ежегодно опрѣдѣлената отъ общото събрание на съюза сума и които бждатъ приети за членове отъ комитета на съюза. Почетнитѣ членове се избиратъ отъ общото събрание, по прѣдложение на комитета, лица, извѣстни по своята дѣйность въ областа на народното просвѣщение.

„Съюзътъ на просвѣщението" който си е поставилъ за задача извънъ училищното образуване на народа, се явява като най добро допълнение къмъ „Чехската училищна матица"

Позивъ на чехската „Училищна Матица" Надали ще има интелегентенъ славянинъ, който да не знае за сжществуването на прочутата чехска „Училищна Матица" и за цѣлитѣ, които тя си е поставила да гони. Вече наближаватъ да се изпълнятъ 25 години отъ какъ „Матицата" е почнала своята народополезна и ползотворна дѣйность. По този случай управлението на „Матицата" вече

се е обърнало къмъ чехския народъ съ позивъ-покана за юбилеенъ подаръкъ на „Матицата". Въ този позивъ се поменува за благотворната дѣйность на този училишенъ съюзъ основанъ отъ Ригера. Благодарение дѣйностьта на „Матицата" биле на ново уредени 33 общедостѫпни народни училища, 150 такива училища се поддържатъ при помощьта на субсидията която имъ отпуща „Матицата", и най послѣ, 50 народни училища, 60 приюта и 4 срѣдни учебни заведения се издържатъ само отъ срѣдствата на „Матицата"

Макаръ „Матицата", за 25 годишното си сѫществувание, да е запазила на народа стотина хиляди дѣца — бѫдащи граждани, — обаче, сега „споредъ своитѣ срѣдства, тя може да дава образование въ националенъ духъ ежегодно на не повече отъ 12000 дѣца.

Тъй като общественитѣ училища не удовлетворяватъ всички потрѣби на народа за даването национално образвоание, то още стотина хиляди чехски дѣца трѣбва да отиватъ да се учатъ въ нѣмскитѣ училища и тамъ да пропадатъ отчасти за чехското народно дѣло. „Матицата" се надѣва, че деньтъ на юбилея ще даде най блѣскаво доказателство за патриотизма на народа и ще засили касата на „Матицата".

Каране между поляцитѣ и чехитѣ въ Силезия За подкрѣпа на това какъ австрийскитѣ правителства умѣло сѣятъ раздори между славянскитѣ народности въ Австрия и се ползуватъ отъ това, ще приведемъ слѣдния най-прѣсенъ характеренъ случай.

Чехитѣ отколѣ ходатайствуватъ да се открие ново чехско педагогическо училище; това ходатайство до миналата година бѣ само отчасти удовлетворено, като при нѣмското педагогическо училище въ Опава бидоха открити чехски паралелни класове, което нѣщо много подигаше жлъчката на нѣмцитѣ. Слѣдъ идването на властъ на министерството на Гауча, това послѣдньото ужъ отъ желание, да удовлетвори отколешното желание на чехитѣ да имъ се открие чисто чехско педагогическо училише, рѣщава да се открие такова училище не въ нѣкой чистъ чехски градъ въ Силезия, а въ градъ Полска Одрава, при което новооткритото училище трѣбвало да замѣсти чехскитѣ паралелки при нѣмското педагогическо училище въ Опава. На пръвъ погледъ трѣбвало би откриването ново чехско педагогическо училище въ Полска Одрава да се счита за единъ успѣхъ, една придобивка за славянитѣ.

Но работата не излѣзе така. Това хитро и злоумишлено разпореждание на правителството възмути страшно поляцитѣ отъ Галиция и Силезия, и то ето защо.

Първо, защото за поляцитѣ не се откри чисто полско педагогическо училище и тѣ останаха само съ полскитѣ паралелки открити при нѣмското педагогич. училище въ Цешина (Силезия).

Второ, защото новото чехско педагогическо училище се откри въ градъ на който полския характеръ се подчертава отъ самото му име. Макаръ поляцитѣ и да не съставляватъ мнозинството на населението, но градътъ се намѣрва на границата на полската и чехската територии въ Силция.

Ако чехскитѣ паралелки, споредъ мнѣнието на нѣмцитѣ, сѫ били опасни за нѣмската часть отъ Силезия, то нѣма съмнѣние, мислятъ си поляцитѣ, че чехското педагогическо училище открито въ Полска Одрава ще бѫде опорна точка за усилването на чехския елементъ въ полската погранична областъ.

Полскитѣ вѣстници въ Галиция, безъ разлика на направление, живо обсѫждатъ въпроса за чехската опасностъ. Всички осѫждатъ чехитѣ дѣто сѫ се съгласили да се открие педагогическо училище при такива условия, които засѣгатъ полскитѣ интереси. Социалистич. вѣстникъ „Narzôd“ по този случай се изказва, че за поляцитѣ въ Силезия най-опасни врагове се явяватъ не нѣмскитѣ шовинисти“, а „братята славяни“, „чехитѣ“.

Ще отбѣлѣжимъ, че и между самитѣ чехи има хора, които признаватъ правотата на полското гледище, не одобряватъ откриването чехско педагогичско училище въ Одрава. Трѣбва само да се съжелява за случилото се и въ бѫдаще всички славяни да се пазятъ взаимно, да живѣятъ въ зговоръ за взаимна борба и защита срѣщу нѣмството

П. А. Сырку. На 23 юний т. г. се помина единъ отъ професоритѣ слависти въ Петербургския университетъ и добрѣ познатъ на нашитѣ историци и филолози *Полихроний А. Сырку.* По произхождение Сырку е поромѫнченъ българинъ. Той свършилъ Кишиневската духовна семинария слѣдъ което постѫпилъ по историко-филологическия факултетъ на Петербургския университетъ, който, като свършилъ като единъ отъ най-добритѣ студенти, билъ оставенъ при университета да се готви за професоръ. Като добъръ познавачъ на ромѫнския езикъ, той съсрѣдоточилъ своитѣ знания най-главно върху изслѣдвания, които се отнасятъ до България и Ромѫния. Той нѣколко пѫти е посѣщавалъ всички южно-славянски земи, правилъ научни изслѣдвания въ ромѫнскитѣ мънастири и архиви. Той не веднажъ посѣщавалъ и другитѣ славянски земи: Чехия, Хърватско, Далмация и не славянскитѣ — Маджарско, Венеция и Римъ.

Най-главнитѣ работи на покойния сѫ: Първиятъ неговъ трудъ е; „Исторія христіянства въ Болгаріи до князя Бориса и крещеніе болгарскаго народа“.

За да получи право да прѣподава въ университета Сырку въ 1889 г. издаде своето съчинение: „Византійская легенда отъ убіеніи Никифора Фоки въ старинномъ болгарскомъ пересказѣ“, а въ 1891 год. той защищавалъ дисертацията за степеньта магистръ: „Литургическіе труды патріарха Евфимія Тырновскаго“. Въ 1899 год. той получи степеньта докторъ по славяновѣдѣнието, като защити при Петербургския университетъ дисертацията: Къ исторіи исправленія книгъ въ Болгаріи во XIV в.“. Въ 1901 год. той напечата изслѣдванието: „Очерки изъ исторіи литературныхъ сношеніи болгаръ и сербовъ въ XV—XVI вѣкахъ“.

Работитѣ на Сырку се отличаватъ съ голѣма разстѣгнатость, прѣтрупани по нѣкога съ ненуждни подробности, но при все това тѣ съдържатъ сума цѣнни материали и наблюдения по историята и литературата на южнитѣ славяни а най-главно българитѣ.

Въвеждане конституционно управление въ Черна-Гора. Въ допълнение на казаното въ книжка V на „Славянски Гласъ" за въвеждането извѣстни реформи въ Черна-Гора, прѣдвѣстници на едно конституционно управление, тука ще поднесемъ на читателитѣ манифеста издаденъ на 18 октомврий т. год. отъ Черногорския Князь Никола, до черногорския народъ, отъ който манифестъ проглежда характера на дарованитѣ конституционни свободи. Ето самия текстъ на манифеста:

„Драги черногорци! Всѣки човѣкъ който принадлежи на едно културно общество трѣбва сѫщеврѣменно да бѫде свободенъ гражданинъ. Тъй мисли вашиятъ старъ князъ и господарь, който е роденъ, порастналъ и винаги постоянствувалъ въ тая мисъль. Кое въодушевява сърдцата на моитѣ прадѣди и на вашитѣ? Кое позволи на една шепа черногорци да запазятъ свободата си, нѣжно любима въ тѣхното славно гнѣздо, отъ дѣто тѣ распространяваха една атмосфера на надежда и смѣлость за тѣхнитѣ поробени братя близу до тѣхъ на балканския полуостровъ? Любовьта къмъ свободата и нищо друго; защото *свободата е единственото наше съкровище и нашата животворна мощъ. Щомъ прѣстанемъ да я почитаме и ние ще изчазнемъ. Не е ли тъй, мои юнаци?*

Свободата, съгласието, самоотвержението и примѣрната покорность на вашитѣ прадѣди, срѣщу моитѣ, сѫ създали и освѣтляватъ тая малка скалиста държавица, която днесъ, слава Богу, се обича и почита отъ силнитѣ и могѫщитѣ. Ние трѣбва не само да се запазимъ на това морално равнище, но да имаме и още по високи лажтежи. Съврѣменната духовна държава го изисква и наша длъжность е да помагаме съ всички сили за ризвитието и напрѣдъка на нашата родина.

Юнаци! Изберете свободно вашитѣ депутати по начина, който ще ви бѫде съобщенъ отъ моето правителство. Нека тѣ се сгрупиратъ около мене. Азъ ще ги насърдча въ тѣхната мисия и отъ това съприкосновение ще произлѣзатъ най-напрѣдничавитѣ рѣшения за свободното развитие на нашата страна.

Азъ събрахъ значителенъ запасъ отъ орѫжия, сабли, топове и припаси, азъ ги турнахъ въ вашитѣ рѫцѣ, защото зная, че вие както винаги, ще можете добрѣ да ги използувате, ако честьта и безопастностьта на отечеството биха го поискали.

Но отечеството имаше и други нужди, азъ се стараехъ въ течението на четиредесеть и петъ години, въ едно царуване пълно съ мѫчнотии, да му отхраня синове, на които азъ мога да довѣря пазенето на безопастностьта на моята обична Черна Гора.

Дойде врѣме, мили синове, да ви запозная съ тия нуждни и да потърся удовлетворението имъ споредъ обстоятелствата и развитието на духа; притечете се прочее около менъ зъ деня на Св. Никола, въ мое присѫтствие, вие ще вземете участие съ моето правителство и вслѣдствие на вашето щастливо споразумение съ него, ние ще бѫдемъ напълно съгласни върху това, което може найдобрѣ да спомогне за правилното и здраво развитие на нашата страна.

Народитѣ които сѫ ни надминали въ пѫтя на цивилизацията, ще ни служатъ за примѣръ въ тѣхната политическа система, ние ще вземеме всички оправдани отъ опита подобрения и чрѣзъ едно прогресивно приложение ние ще поправимъ това, което е несвършено въ нашитѣ патриахални нрави.

Въ това стремление диктувано отъ една пламена и дълбока любовь, която винаги съмъ хранѣлъ къмъ васъ, азъ искамъ, въ пълна независимость, да ви дамъ нѣкои права, които да ви позволятъ да участвувате въ държавнитѣ работи.

Азъ оставямъ на моитѣ наслѣдници грижата за осигуряването правилното развитие споредъ изискванията на врѣмето.

Правата, които ви отстѫпвамъ днесъ не надминаватъ извѣстна граница, но тѣ не ще докаратъ разочарование въ разумнитѣ надежди. Азъ съмъ увѣренъ, че вие всички мислите, като менъ, въ една свободна страна, ние живѣемъ като свободни граждани и ние трѣбва грижливо да пазимъ нашата геройска земя отъ опасни сѣмена и отъ необмислени потресения

Съ това условие, ние ще станемъ силни и юначни, защото „пукнатото яйце се чупи като се чукне съ здравото". Азъ ви отправямъ тая прокламация на Св. Лука, годишнината когато славния Св. Петръ, господаря на Черна Гора, почина. Азъ го моля да пази нашето бѫдеще събрание и да моли Всемогѫщия Богъ да благослови нашитѣ патриотически рѣшения въ тѣзи обстоятелства. както и всички, които се интересуватъ отъ щастието, благоденствието и славата на Черна-гора

Издадена въ нашата столица Цетина на 18 октомврий 1905 г. отъ Исуса Христа и 46 години отъ нашето царуване.

Никола.

КНИЖНИНА.

Дневникъ за височайшето прѣбивание на Царя Освободителя отвъдъ Дунава въ 1877 година. С. Петербургъ, 1877 год. Графъ Владимиръ Соллогубъ. Прѣвелъ и издава: Р. София Печатница и Литография на К. Г. Чинковъ. 1904, 8-и, стр. 262, цѣна *2* л. 50 ст.

Както е извѣстно, на-скоро слѣдъ завземането на Свищовъ Императорската главна квартира прѣмина на родния ни брѣгъ. Къмъ нея въ гражданската свита на Царь-Освободителя влизаше въ качество на историографъ тайния съвѣтникъ Графъ В. Соллогубъ, извѣстенъ руски писатель. На слѣдната 1878 год. той издаде озаглавената книга, която се явява едно отъ най-първитѣ съчинения по Освободителната война. Благодарение на своето интересно съдържание, тя доби широко разпространение и скоро стана библиографическа рѣдкость.

Като прѣдговоръ, книгата обема двѣ глави, отъ които въ първата авторътъ между другото разглежда причинитѣ за войната и казва, че въ началото Русия не е имала нито даже морално съдѣйствие отъ нѣкоя друга сила. Тукъ авторътъ нарича Царь-Освободителя приживѣ царь-мѫченикъ, защото благополучно прѣминалъ нѣколко покушения, а прѣводачътъ прави едно умѣстно пояснение къмъ текста, като казва, че книгата е излѣзла прѣди неговата трагическа кончина — 1 мартъ 1881 година. Въ втората глава между другото авторътъ се докосва до започването на войната и твърдото рѣшение на Царь-Освободителя да отиде въ Дунавската армия, та да покаже съ личния си примѣръ, че нѣма отстѫпване назадъ. До като императорската главна квартира се намирала въ Зимничъ, той посѣтилъ Свищовъ, да поблагодари на войскитѣ за показаната храбрость и да разгледа най-първо освободения български градъ. Въ тая глава авторътъ говори така: „Настоящата книга има за цѣль не да описва войната прѣзъ 1877 год., а е изложение на епизоди отъ царуването на Александра II, въ видъ на сборникъ отъ материяли, които да послужатъ за биографията на Негово Величество. За военнитѣ събития ще бѫде споменато само въ ония случаи, въ които сѫ били зачекнати дѣятелностьта и грижитѣ на Височайшето присѫтствие отвъдъ Дунава“. Така авторътъ опрѣдѣля цѣльта на своя трудъ и по такъвъ именно начинъ той го е изложилъ.

На 3-и юлий, недѣленъ день, императорската главна квартира прѣминава въ България и отъ тая именно дата започва прѣдмета на книгата. По нататъкъ тя обема слѣднитѣ глави, които гласятъ буквално така: „Царевецъ“ — Павелъ отъ 4-и до 8-и юлий“ — „Бѣла отъ 8-и до 26 юлий“ — „Горня-Студена отъ 2-и до 24-и августъ“— „Чаушъ-махла отъ 24-и до 26-и августъ“ — „Родиненецъ отъ 27-и августъ до 3-и септемврий“ — „Горня-Студена отъ 4-и септемврий до 13-и октомврий“ — „Пордимъ отъ 14-и октомврий до 3-и декемврий“. Въ споменатитѣ села Царь-Освободителъ е живѣлъ подъ шатъръ или пъкъ въ най-добритѣ кѫщи и чифлици и тука по военно-походния телеграфъ или по нарочни пратеници получавалъ и радостни и скръбни извѣстия отъ всичкитѣ краища на бойното поле, когато се намиралъ въ околностьта на Пордимъ, до него стигнала радостната вѣсть за паданието на Плѣвенския укрѣпенъ лагеръ и за плѣняванието на енергичния му командантъ Османъ-паша. На 29-и ноемврий Царь-Освободителъ, слѣдъ като присѫтствувалъ на отслужения по този случай молебенъ и като поблагодарилъ на побѣдоностната си армия и наградилъ висшитѣ началници, опѫтилъ се за полуразрушения Плѣвенъ, дѣто зарадваното до небеса население го посрѣщнало тържественно на чело на духовенството и присѫтствувалъ на закуска, заедно съ свитата си. Тукъ той благоволилъ да приеме ранения Османъ-паша и да му повърне сабята съ тия думи: „Въ знакъ на уважението ми къмъ вашата храбрость, Азъ ви повръщамъ сабята, която можете да носите и у насъ въ Русия, дѣто, надѣвамъ се, вие не ще да имате причини за каквото и да било недоволство“. Вечерьта Царь-Освободитель се завърналъ въ

Пордимъ, а на другия день поканилъ на обѣдъ ромжнския князь Карла, когото наградилъ съ ордена Св. Андрей Първозваний съ мечове. По причина на настжпилата вече люта зима измжчениятъ физически и морално Императоръ трѣбвало да напусне България, слѣдъ петь мѣсечно прѣбивание въ нея.

Отъ книгата на Графъ В. Соллогуба може да се види, дѣ и кога е билъ Царь-Освободителя и редъ епизоди отъ неговото прѣбивание между храброто му воинство и мѣстното население. До колкото ни е извѣстно, тая книга била намѣрена не напълно удовлетворителна отъ висшитѣ военно-литературни кржгове и пр. Трѣбва да имаме прѣдъ видъ, че авторътъ е билъ човѣкъ съ напрѣднала възрастъ, та не е можалъ да придружава Царь-Освободителя по Плѣвенскитѣ позиции и да прослѣди всички важни моменти отъ живота му между обсадния корпусъ. Макаръ и така, неотпадналия духомъ авторъ успѣлъ да събере и запише цѣненъ материялъ по прѣбиваннето на Великия Вѣнценосецъ отсамъ Дунава и да издаде въ кжсо врѣме на бѣлъ свѣтъ тая книга.

Нейниятъ прѣводъ, съ твърдѣ малки изключения, е удовлетворителенъ; той щѣше да бжде безъ недостатъци, ако прѣводачътъ познаваше по-добрѣ военното дѣло. Излизанието на тая книга на български се явява своеврѣменно, поради прѣдстоящитѣ у насъ тържества по случай откриването паметника на Царь-Освободителя въ София, паметникъ-мавзолея въ Плѣвенъ и кжщитѣ-музеи въ Бѣла, Горня-Студена, Пордимъ и Плѣвенъ. Ние прѣпоржчаме горещо тая книга на всички наши сънародници и желаемъ щото тя да се намира въ всѣка българска библиотека. [1])

Д. У. Г.

---

[1]) Освѣнъ „Дневника", на който е посветена тая ни библиографическа бѣлѣжка има и другъ отъ Леонидъ Чигаговъ подъ надсловъ: *Дневникъ за прѣбиванието на Царь-Освободителя въ Дунавската армия прѣзъ 1877 год.* (Публикуватъ съ височайше разрѣшение на Н. И. Величество). Прѣвелъ отъ руски: С. К. София печатницъ на Ив. Г. Говедаровъ и &, 1901, 8-а, стр. 269, цѣна 3 лева. Както виждаме отъ въпроснитѣ два „Дневника" по напрѣдъ е излѣзалъ въ Русия Соллогубовия, а въ България по-напрѣдъ е излѣзълъ Чичаговия. Кой отъ тия двама автори заслужава по голѣма похвала и кой е написалъ по-интересно съчинение, това оставаме на читателитѣ да направятъ сравнение и да се произнесатъ Трѣбва да забѣлѣжимъ, че Чичаговиятъ трудъ се е появилъ на български отъ едно отъ най-старитѣ издания. Най-новото датира 1902 год. и гласи въ надслова си: „изданіе третье (народное)". То обема значителни поправки и допълнения и въ него много нѣща сж взимени отъ Соллогуба. По-добрѣ би било да имаше на езика ни най новото издание на Чичагова.

Д. У. Г.

ХРОНИКА.

Съ протоколъ № 17 се рѣши да се внесатъ отъ срѣдствата на Дружеството 70 лева въ фонда за въздигането паметникъ въ Загребъ на покойния Дяковски епископъ Шросмайера.

Прѣгледа се окончателно равносмѣтката на концерта даденъ на 19 февруарий т. г. и се оказа:

Общъ приходъ	1082	лева.
всичко разходъ	632	лева.
Осталалъ чистъ приходъ	450	лева.

Съ протоколъ № 18 се взе рѣшение да се натовари прѣдседательтъ и секретарьтъ на Пловдив. Клонъ на Славян. Дружество да поднесатъ на 8 май т. г., когато почтениятъ членъ на Дружеството Хр. Г. Дановъ празднува 50 годишния юбилей на своята книжарска дѣйность, диплома съ който се провъзгласява за почтенъ членъ на Славянското благотворително Дружество. По сжщия случай Настоятелството изпрати Г. Данову и слѣднята телеграма:
Пловдивъ Хр. Г. Дановъ.

Славянското благотворително Дружество въ България поднася горещи честитения на своя почтенъ членъ юбиляръ. То е щастливо като гледа, че многозаслужилиятъ патриархъ на българското книгоиздателство е билъ искренъ Славянофилъ, енергиченъ ратникъ въ полето на Славянската взаимность. Подательтъ на всички блага да дарува на маститиия юбиляръ леки и плодотворни старини, както му е дарилъ неизчерпаеми сили и несъкрушима воля за младешка и зрѣла неспирна дѣятелность.

Прѣдседатель Бобчевъ.
Секретарь Лафчиевъ.

Съ протоколъ № 20 бѣха избрани Ст. С. Бобчевъ, Генералъ Р. Димитриевъ и Ст. Н. Лафчиевъ, като делегати отъ страна на Славянското Дружество за тържественото засѣдание на Славянската бесѣда по случай 25 годишния ѝ юбилей, която делегация да поднесе поздравленията отъ страна на Славянското Дружество.

Съ протокола № 21 се рѣши прѣзъ есеньта на 1905 год да се уредятъ курсове по *теоретическото и практическото* изучване языцитѣ и литературитѣ на всички славянски народи и като първъ такъвъ курсъ да бжде по руски езикъ и литературата му.

Отпуснаха се 300 лева на македонското женско благотвор. дружество въ София.

Приети бѣха 20 души нови членове на Дружеството.

По случай прѣбиването на Н. Б. българ. екзархъ въ София рѣши се настоятелството in corpore да се прѣдстави на Негово Блаженство и му поднесе поздравленията и благопожеланията на Славянското Дружество.

7. Не се чете, 8. Не се чете, 9. В. П. Бояджиевъ, 10. Ив. Николовъ, 11. И. Б Яковъ, 12. М. Нахонъ, 13. Б. Белчевъ, 14. Д Славовъ, 15. И. Я . . . , 16. С. Керювъ, 17. С Цанювъ, 18. П. Манчевъ. 19. Т. Христовъ, 20. Ц. Цачувъ, 21. И Генчевъ, 22. К. Симеоновъ, 23. С. Д Доневъ, 24. Джуровъ, 25. Н. Марковъ, 25 Н. Петровъ, 27. Юр. Ивановъ, 28 В. Цаневъ, 29. К. С. Курдовъ, 30. Т. П Шугилевъ, 31. С. Цанковъ, 32. Хр и. Узуновъ, 33. Л. М. Дживанъ, 34. Д. Атанасовъ, 35. Топаловъ. 36. х. Ив. Николовъ, 37 Н. М. Абаджиевъ, 38. Г. Недевъ, 39. В. Н. Сливнелиевъ, 40 Катерин . . .

по 40 ст. 1. Гр. Миховъ, 2. Не се чете, 3. Г. Ионевъ, 4. М. Дончевъ, 5. Хр. Първовъ.

по 30 ст. 1. Х. Натанъ, 2. Т. Стойковъ, 3. Д. Георгевъ, 4. Г. С Чакъровъ, 5 Д. К. Пайчовъ, 6. М. Хр. Чехларовъ, 7. Н. Габlовски, 8. П. Манчовъ. 9. П. Поповъ.

по 20. ст. 1, Геор. Ив. Ковачовъ, 2. Т. С. Ковачъ, 3. Ст. Ив. Георгиевъ, 4. Петръ, Д. Ковачъ, 5. Д. Джуровъ Ковачъ, 6. В. Лазаровъ, 7. Ж. Стояновъ, 8. С. Чобановъ. 9. П. Карапѣевъ 10) К. Ив. Кжнчевъ, 11) А. Н. Сапаревъ, 12) К. Марковъ, 13) Ив. Георгиевъ, 14) Д. Тожаровъ.

по 10 ст.: 1) Б. Василевъ.

с. Крета [Никополско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ И. Н. Ионичевъ смата 7 л. 90 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) Мито Иванчовъ.

по 50 ст.: 1) В. Ат. Аковъ, 2) Ат. Лазаровъ, 3) М. Лазаровъ, 4) К. А. Гайтанджиевъ, 5) Сали А . . . , 6) Т. Анголовъ, 7) И. Доневъ, 8) В. Генчовъ,

по 40 ст: 1) М. Великовъ.

по 30 ст.: 1) И. Георгивъ, 2) Ив. Цацовъ, 3) Т. Димитровъ.

по 20 ст.: 1) В. Симеоновъ, 2) В. Ив. Майсторовъ, 3) П. Д. Каменовъ, 4) Г. П. Толевъ. 5) Ю. А. Майсторъ, 6) М. Тодоровъ, 7) В. Павеловъ.

по 10 ст.: 1) Цв. Крачуновъ, 2) С. Османовъ.

с. Коприва [Никополско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ив. Първановъ сумата 7 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2·50 л.: 1) Петко Н. Илювъ.

по 1 левъ: 1) Н. Хиновъ.

по 54 ст.: Н. Т. Хаджиевъ.

по 50 ст.: 1) З. Кучовъ, 2) П. Ганювъ, 3) Т. Тончовъ, 4) Л. Ив. Палювъ.

по 20 ст.: 1) Д Найденовъ, 2) П. Д. Каменовъ, 3) К. Симеоновъ, 4) М. Хиновъ, 5) Ив П. Митроевъ, 6) Цв. Ангеловъ, 7) Н. Мишовъ.

с. Ярлово [Самоковско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 51 л. 70 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Чупетлово [Самоковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 17 л. 70 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. х. Ализа [Самоковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 17 л. 80 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с Таджиларъ [Самоковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 26 л. 87 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Чамшадиново [Самоковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 16 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Дебнево [Троянско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Хр. п. Ивановъ сумата 10 л. 65 ст.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) Р. Пенчевъ.

по 50 ст.: 1) Ст. Пеневъ, 2) Хр. По-

повъ, 3) свещ. Хр. Стоевъ, 4) И. Минковъ, 5) П. Пенковъ, 6) Е. К. Мулековъ, 7) Н. Златевъ.

по 40 ст.: 1) И. Матевъ, 2) К. Миховъ, 3) М. М. Рачевъ.

по 30 ст: 1) И Нешковъ.

по 20 ст.: 1) Р. Ст. Дацинъ, 2) В. Миховъ, 3) В. И. Дацовъ, 4) Ив. Драгневъ, 5) М. Ионковъ, 6) Д. П. Иочовъ, 7) Л. Генковъ, 8) Тр. Петковъ, 9) Г. Пенчевъ, 10) Н. Кочевъ, 11) К. В. Ковдившлиевъ, 12) И. Минковъ, 13) Ив. П. Дулевъ, 14) М. Пѣевъ, 15) К. Матевъ, 16) Ц. Вълевъ, 17) Д. Кюрекчиевъ, 18) М. Павлевъ, 19) С. Христовъ, 20) Н Пенквевъ.

по 15 ст: 1) С. Ст. Мурговъ.

по 10 ст.: 1) С. М. Мурдовъ, 2) С. Рачевъ, 3) М. Драгиевъ, 4) Ив. К. Вълковъ, 5) С. Мариновъ.

с. **Тур. Лѣшница** [Троянско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ Хр. Петровъ сумата 9 л. 70 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Станимака**.

Събрано отъ ученицитѣ отъ III кл. училище и изпратени чрѣзъ Директора сумата 10 л 75 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Костенъ** [Карнобатско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Т. Ч. Златевъ сумата 6 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 1·50 лева: 1) свещ. К. Жековъ.

по 1 левъ: 1) Т. Ч. Златевъ, 2) Г. Илиевъ, 3) К. Б. Таларковъ, 4) С. Стайковъ.

по 50 ст.: 1) К. Хараламбовъ, 2) В. Р. Каракашевъ.

с. **Лефеджии** [Гор. Орѣховско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Н. Стояновъ сумата 15 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2·60 л.: 1) ц. „Св. Димитръ".

по 1 левъ 1) свещ. Н. Стояновъ, 2) Р. Димитровъ, 3) Н. Драгошиновъ, 4) Тр. Петровъ.

по 60 ст.: 1) Д. Ивановъ.

по 50 ст.: 1) В. Сабевъ, 2) П. Хр Ковачевъ, 3) З. Георевъ, 4) М. Бѣлчевъ. 5) В. Иовчевъ, 6) Д. Митевъ, 7) Г. Наумовъ, 8) К. Момчовъ, 9) Хр. Бѣлчовъ, 10) М. Георгевъ, 11) Л. Радевъ.

по 40 ст.: 1) И. Добревъ, 2) И. Тодоровъ.

по 30 ст.: 1) Н. Петровъ

по 20 ст.: 1) А. Пейковъ, 2) Д. Панайотовъ, 3) И. Митевъ, 4) С. Георгевъ, 5) С Петровъ, 6) Н Д. Чернювъ, 7) Р. Димитровъ, 8) П. Райковъ.

по 10 ст: 1) В. Пейковъ.

гр. **Т.-Пазарджикъ**.

Събрано отъ чиновницитѣ и служащитѣ при Акц. Управление отъ Акц. Началникъ сумата 36 л. 15 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Джулюница** [Гор.-Орѣховско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ К. Ивановъ сумата 15 л.

пожертвуватели:

по 2·20 лева: 1) Отъ служащитѣ при общинското управление.

по 1 левъ: 1) Ив. Стефановъ, 2) Г. К. Маневъ & М. Илиевъ, 3) К. С. Гинчевъ, 4) Ю. Т. Калчовъ.

по 50 ст.: 1) М. Минчевъ, 2) П. Атанасовъ, 3) Д. Колевъ, 4) К. Ивановъ, 5) Т. М. Старековъ.

по 40 ст.: 1) Т. Минковъ, 2) Д. Д. Станчовъ, 3) А. Еневъ, 4) Д. Добревъ.

по 20 ст.: 1) К. Ивановъ, 2) С. Стояновъ, 3) Ц. Михлевъ, 4) Б. Енчевъ, 5) Ив. Ст. Павункинъ, 6) П. Б. Ненчовъ, 7) К. Митковъ, 8) Ив. Юрдановъ, 9) С. Д. Сираковъ, 10) Б. Б. Касабовъ, 11) С. Н. Бухлевъ, 12) П. Костадиновъ, 13) П. Петровъ, 14) Н Ив. Дюлгеровъ, 15) М Ивановъ, 16) Юр. Минчевъ, 17) Н. и С. Цоневи, 18) Д. М. Цановъ.

по 10 ст.: 1) Ив. Еневъ, 2) В. Димитровъ, 3) Увунджалапъ, 4) Ц Добревъ, 5) Р. Трифоновъ, 6) А. Атанасовъ, 7) Г. Вълковъ, 8) М. Христовъ, 9) И. Радевъ, 10) М. Върбановъ, 11) И. Ивановъ, 12) Г. Боневъ, 13) Лазаръ...

с. **Ботево** [Ямболско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Д. Добревъ и Р. Д. Поповъ сумата 65 лева.

пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Р. Д. Поповъ, 2) Ст. Димовъ.
по 3 лева: 1) Д. Станковъ.
по 2·60 ст.: 1) свещ. Д. Вълчевъ.
по 2 лева: 1) Д. Ивановъ, 2) Ив. Кировъ, 3) Ив. Таневъ, 4) Р. Дяковъ, 5) Б. Добревъ, 6) Ив. Диневъ, 7] Ив. Д Живковъ, 8) Д. А. Шевкеловъ·
по 1·15 лева: 1) П Василевъ.
по 1 левъ: 1· Д Добревъ, 2. К. Жечевъ, 3. Г. Ст Бохалийски, 4. Др. Генковъ, 5. Ст. Петковъ 6. Д. Недевъ, 7. Т. Добревъ, 8. З. Димитровъ, 9 З. Ангеловъ, 10. М. Таневъ, 11. Ан. Георгевъ, 12. Ж. Колевъ. 13. Д. Момчевъ, 14. Н Мариновъ. 15. В. Златевъ, 16. М. Боевъ, 17. Кр. Георгевъ, 18 Д. Димитровъ, 19, М. Атанасовъ, 20. Ст. Радевъ, 21 К. Стояновъ, 22. Цв. Богдановъ, 23. П. Стояновъ, 24 Ав. Богдановъ. 25. Д. Митевъ, 26. К. Косевъ, 27. Г. Врутовъ, 28. Д Банчевъ.
по 55 ст: Иов. Дойчевъ.
по 50 ст.: 1. М. Атанасовъ, 2. В. Жечевъ, 3. М. Добревъ, 4. Ан. Куртевъ, 5. Ат. Богдановъ, 6. Ж. Желевъ, 7. Г. Косевъ.
по 20 ст.: 1. С. Симоновъ.

с. **Сухиндолъ** [Севлиевско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ П. п. Кръстевъ сумата 24 л. 20 ст.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Пешо п. Кръстевъ.
по 5 лева: 1, Н . . .
по 2 лева: 1. К. П. С. 2. Ив. Пушкаровъ.
по 1 левъ: 1. Кр. Пеневъ, 2. П. Ванковъ, 3. В. Н. Станчовъ.
по 50 ст.: 1. Тр. Мънковъ, 2. Р. Г. Аневъ·
по 40 ст.: 1. Е. Манумловъ, 1. Андрей Т . . .
по 20 ст.: 1. В. Лазаровъ, 2. Ц Л. Аневъ

гр. **Балчикъ**.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ гр. общ. кметъ сумата 48 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Ст. Задгорски
по 3 лева: 1. Г. Станчевъ.
по 2 лева: 1. Ст. Димитровъ, 2. Хр. Стефановъ, 3· Д. Кючуковъ· 4. Г. Чаковъ.
по 1 левъ: 1. Ан, Ив. Опълченовъ, 2. П· Тодоровъ, 3. Д. Янакиевъ, 4. Ар. Ивановъ, 5. Д. Данчевъ, 6. Р. Панайотовъ, 7. П. Димитровъ. 8. Г. Колевъ, 9. Л. Тодоровъ, 10. Д. Илиевъ, 11. С. Димовъ, 12. Ат. Стефсновъ, 13. Юр. Димитровъ, 14. Д. Василевъ, 15. Р. Панайотовъ, 16. Т. Неделчевъ, 17. В. Стефановъ, 18. Г. х. Георгиевъ, 19. П. Кръстевъ, 20. Ст. Тодоровъ, 21. Н. Наумовъ, 22. П. Стефановъ, 23. Ив. Горановъ, 24. Ел. Данкова
по 50 ст.: 1. Ю. Куртевъ, 2. Иов. Петровъ, 3. Е. Левтеровъ, 4. С. Янковъ, 5. П. Тодоровъ, 6. Л. Яневъ, 7. А. Антоновъ.

гр. **Самоковъ**.

Събрано отъ служащитѣ при Общ. Управление отъ Общинския кметъ сумата 58 лева 90 ст.

пожертвуватели:

по 2 л. 1. Г. Ст. Богевъ.
по 1 л. 1. свещ. Д. Г. Поповъ, 2. М. Димитровъ, 3. А· Юруковъ, 4. М. Поповъ, 5. Ив. Миликъ, 6. Г. Димитровъ.
по 50 ст. 1. П. Джорд . . ., 2. Ат. Джорд . . . ., 3. А. Шакловъ, 4. М. Войчовъ, 5. С. Бидживъ, 6 Ст. Лавуновъ, 7. П. Колевъ, 8. Г. Малиновъ.
по 40 ст. 1. Ст. Дегазановъ, 2. Ст. Ковачъ.
по 20 ст. 1· К· Ничовъ, 2. Д. Геошарковъ, 3. К. Павлинъ, 4. В. Поповъ, 5. М. Беневъ, 6. Т. Поповъ, 7. Н. Г. Поповъ, 8. А. Поповъ, 9. М. Духаловъ, 10. П. Г. Черневъ, и отъ храна 20·43 л. но списъкъ на тия пожертвуватели не прѣдставенъ.

с. **Алино** (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ив. Д. Биковъ сумата 18 л.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1) С. Н. Коцевъ.
по 2 лева: 1) Ст. Клисурковъ.
по 1·50 лева: 1. Ив. Д Биковъ,
по 1 левъ: 1) Б. Шишковъ, 2. Хр. Чалжковъ, 3) Ат. Волевъ, 4. Д. К. Волевъ, 5) Хр. Рогачевъ, 6) К. Казазировъ, 7) М. Алдемировъ, 8) В. Гергиновъ, 9. Хр. Симовъ.

по 50 ст.: 1) М. Карушевъ, 2) Г. Будуровъ, 3) Т. Рогачевъ 4) М. Калвинровъ, 5) Ст. Рогачевъ, 6) Б. Гергиневъ, 7) Н. Моновъ, 8) К. Рогачевъ, 9) Хр. Карушевъ, 10) Ст. Чалъковъ, 11) Ст. Ганджуловъ. 12) Ст. Шумановъ, 13) Хр. Стояновъ, 14) П. Рогачевъ, 15) Г. Биковъ, 16) Ст. Н. Поповъ.

по 30 ст.: 1) Ст. Ласкинъ, 2) Д. М. Шаловъ, 3) Ст. Рогачевъ, 4) Ст. Адирковъ, 5) Ст. Брачовъ, 6) Стою Бранчевъ, 7) Ст. Чифидневъ.

по 20 ст: 1) В. Ив. Бачовъ, 2) Г. Милкановъ, 3) Ст. Т. Поповъ, 4) Я. Ковачки, 5) Цв. Рогачевъ, 6) Г. Чалжковъ, 7) Кр. Чалжковъ, 8) З. Чифиджиевъ 9) Ст. Карад . . .

по 10 ст.: 1) Ст. Будуровъ.

с. **Учуша** (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 118 лева.

Пожертвуватели:

по 35 лева 10 стотинки отъ махлата Кесебирска.

по 26·50 л. отъ махалата Шехтава-Мартинска

по 20 левà отъ махлата Кюсева.

по 13 л. отъ махлата Капенченска.

по 12 л. отъ махлата Кулева.

по 8·50 л. отъ махлата Шатарова.

по 1 левъ: 1) П. Стояновъ, 2) И. Дамяновъ.

по 50 ст.: 1) Л. Ст. Шатаровъ.

по 20 ст.: 1) Б. Николовъ 2) У. Асановъ.

по половинъ руска рубла: 1) В. Ивановъ, 2) Н. Геновъ.

по половинъ английска монета: 1) Ст. Геновъ.

с. **Стамболово** (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ Ст. Г. Ивановъ сумата 26 л. 90 стотинки.

Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Коваплжкъ** (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 27 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Костенецъ** (Ихтиманско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ П. Г. Манавски сумата 152 лева 70 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) В. Ил. Чуруковъ, 2) Г. Ив. Ш. Николовъ.

по 1 левъ: 1) П. Поповъ, 2) Ив. Н. Пауновъ, 3) Г. Н. Пауновъ, 4) С. Коцара, 5) Н. Г. Манд . . . , 6) А. Хр. Цѣновъ, 7) Ст. Хр. Цѣновъ, 8) Н. С. Вукашинъ, 9) Ив Шопски, 10) З. Христовъ, 11) К. Ив. Малковъ, 12) К. С. Мановски, 13) М. Комаровъ, 14) А. Бояджиски, 15) Ив. Г. Дуковъ, 16) Г. Хр. Донски, 17) Г. Хр. Стоевъ, 18) С. Ив. Донски, 19) Петръ Г. Манавски.

по 60 ст.: 1) Г. С. Дацевъ.

по 50 ст.: 1) М. Г. Манавски, 2) Г. Н. Държански, 3) свещ. С. п. Христовъ, 4) Хр. Марикинъ, 5) Хр. И. Гроздановъ, 6) Р Ганчевъ, 7) Г. И. Бокинъ, 8) Хр. Делибашовъ, 9) А. Н. Пашалийски, 10) Т. Ив. п. Христовъ, 11) Н. С. Вологаровъ, 12) М. Бекяровъ, 13) Ив. Алексовъ, 14) Г. Хр Мановски, 15) П. Стефанинъ, 16) А. Ив. Анчинъ, 17) Ив. Хр. Петринъ, 18) М. Хр. Петринъ, 19) Ив. Хр. Манавски. 20) Ив. Христовинъ, 21) Хр, А. Лѣндоровъ, 22) М. Т. Долдуровъ, 23) З. Хр. Стоевъ, 24) Г. Ив. Данинъ, 25) Ив. Ив. Наджаковъ, 26) Н. Д. Ваклинъ, 27) А. Стефановъ, 28) З. Попадинъ, 29) А, Ив. Марикинъ, 30) Г. Н. Донкинъ, 31) Ив. З. Матрачински, 32) А. Д. Галабовъ.

по 40 ст.: 1) Хр. Ил. п. Геновъ, 2) Г. Генковъ.

по 30 ст.: 1) С. С. Гинджуровъ

по 25 ст.: 1) Хр. А. Донски.

по 20 ст.: 1) Н. Генковъ, 2) Г. З. Пауновъ, 3) Ив. Н Ваклинъ, 4) А. М. Драгиски, 5) А Хр. Стоевъ, 6) А. Сестрински, 7) Ст. Постоловъ, 8) Ев. п. Генова.

с. **Старо-Село** [Тутраканско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. В. П. Друмевъ сумата 47 л. 10 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева. 1. Т. Димитриядисъ, 2. В. Коловъ.

по 3 лева: 1. Пею Радковъ.

по 2 лева: 1. свещ. В. П. Друмевъ, 2. Т. В. Панавовъ, 3. Юр. В. Шилковъ, 4. В. П. Бойчевъ, 5. В. В. Шилковъ, 6. П. Бойчевъ, 7. П. Стоиловъ, 8. К. Севковъ,

по 1·50 лева: 1. К. П. Друмевъ, 2. М. Дочевъ.

по 1 левъ: 1. Ст. Д Станевъ, 2. Ив. В. Шилковъ, 3. П. Кулевъ, 4. П. Нетковъ, 5 Ив. Георгевъ, 6. Ан. Стефановъ, 7. Ст. Д. Станевъ, 8. Балкандживевъ, 9. В. Петровъ, 10. Б. Дранивъ, 11 Н. Дранивъ, 12. Иг. Величковъ, 13. Г В. Бабаливъ, 14. Ст. Бабаливъ.

по 60 ст.: 1. Г. Нисторовъ.

по 50 ст.: 1. Д. Игнатовъ.

с. Мар. Лунзино [Кесаровско]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. М. Н. Патевъ сумата 22 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. Р. Неновъ, 2. Юр. Гергевъ.

по 1 левъ: 1. свещ. М Н. Патевъ, 2 Ст. Грешовъ, 3. М. Николовъ, 4 Хр. Недевъ, 5. Ст. Стойновъ, 6. Ив. Султановъ, 7. П. Ив. Тарлевъ, 8. В Р. Гирански, 9. Ив. Никифоровъ.

по 50 ст.: 1. Г. Султановъ, 2 К. Султановъ, 3. П. Добревъ, 4. П. П. Топаловъ, 5. Д. П. Георгиовъ, 6. Ив. Пѣевъ.

по 20 ст.: 1. П. Стойковъ, 2. Г. Ивановъ, 3. Ив. Цоневъ, 4. Ст. Юрдановъ, 5. П. Слбчевъ, 6. Б. Велева. 7. Н. Тануря, 8. Д. Недѣлковъ, 9. Ст. Войчевъ, 10. В. Генева, 11. П Никифорова.

по 10 ст.: 1. К. Николова, 2. С. Петрова, 3. Ст. Х. Вачева, 4. Ив Скорецовъ. 5. Ел. Стефанова и Т. Иванова, 6. Н. Султанова и една руска рубла отъ Н. Яковъ.

с. Крушево [Карнобатско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ кметъ Р. Стояновъ сумата 60 л. Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Барганлий (Карнабатско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ Р. Стояновъ сумата 23 л. Списъкъ на пожертвувателитѣ не пѣрдставенъ.

с. Батакъ (Пещерско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 280 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. Троянъ.

Събрано отъ жителитѣ на грата и испратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 3·65 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Гурково (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. И. Хр. Камбуровъ сумата 47 л. и 60 ст.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1) Гав. Тодоровъ.

по 5 лева: 1) Ж Костадиновъ.

по 3 лева: 1) Свещ. И. Хр. Камбуровъ, 2) В Антоновъ.

по 2 лева: 1) Т. Димитровъ, 2) П. Ивановъ, 3) Н Ивановъ, 4) Н. Костадиновъ.

по 1 левъ: 1) Ор. Розанцовъ, 2) К. Вълковъ, 3) П. Тодоровъ, 4) Ж. Костадиновъ, 5) Г. Атанасовъ, 6) К. Дучевъ, 7) И. Атанасовъ, 8) Т. Атанасовъ, 9) Д. Ивановъ, 10) С. Христовъ, 11) М. Т. Поповъ, 12) Г. М. Петковъ. 13) Т. Димитровъ.

по 50 ст.: 1) П. Атанасовъ, 2) Ж. Тодоровъ, 3) Г. Тодоровъ, 4) Д. Ив. Ялачовъ, 5) П. Михаловъ. 6) М. Атанасовъ, 7) К. Ивановъ, 8) П. Музикикъ, 9) С. Давидовъ.

по 30 ст.: 1) Т. Миновъ.

по 20 ст.: 1) Ст. Михаиловъ, 2) Ат. Симеоновъ, 3) Т. Мишовъ, 4) М. Атанасовъ.

с. Селизъ Аля (Добричко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Ивановъ сумата 20·80 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Свещ В. Ивановъ.

по 2 лева: 1) З. Митевъ.

по 1 левъ: 1) К. Кировъ. 2) Д. Милановъ, 3) В. Каталиевъ, 4) Ст Русевъ, 5) К. Ненчовъ, 6) З. Ненчовъ, 7) К Захариевъ, 8) Ц. Тодоровъ, 9) М. Ми-

лановъ, 10) Д. Неичовъ, 11) Г. Неичовъ.
по 50 ст.: 1) Ж. Ивановъ, 2) П Ивановъ. 3) Ж. Тодоровъ, 4) К. Петровъ.
по 20 ст.; 1) Юр. Колевъ, 2) В. Митевъ, 3] Ив. Пѣевъ. 4] Н. Тодоровъ.

с. **Опанча** (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Ивановъ сумата 5·70 лева.

пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) Т. Илиевъ. 2] Ив. Лазаровъ.
по 50 ст.: 1) Я. Ненковъ, 2) Юр. Мандушевъ.
по 40 ст: 1) Ж. Станчевъ, 2) П. Баевъ, 3) Ж. Кировъ.
по 30 ст.: 1) М. Пеновъ.
по 20 ст.: 1) М. Узунъ Петровъ, 2) Г. Мариновъ, 3) Ст Атанасовъ, 4) М. Желевъ, 5) И. Илиевъ, 6) П. Марковъ.

с. **Богданово** (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Ивановъ сумата 24·60 лева.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1) Василъ Стояновъ.
по 2 лева. 1) Ан. Ивановъ, 2) Ангелъ Ивановъ. 3) В. Недѣлковъ
по 1 50 л.: 1) Ан. Минчовъ.
по 1 левъ: 1) К. Стоиловъ. 2) Д К. Димовъ, 3) Ж. Белевъ, 4) П. Белевъ, 5) Бр. М. и П. Юрданови.
по 60 ст. 1) Д. Драгиевъ.
по 50 ст.: 1) К. Моновъ, 2) Ж. Минчовъ, 3) А. Янковъ, 4) Ст. Минчовъ, 5) Д. К. Торолаковъ, 6) Ив. Демиревъ, 7) Д. Митевъ, 8) М. Колевъ, 9) Д. Костадиновъ.
по 40 ст: 1) В. Славовъ, 2) Г. Сганчовъ, 3) Ив. Миневъ, 4) М. Ганевъ.
по 30 ст.: 1) К Димитровъ, 2) К. К. Торолаковъ, 3) Д. Атанасовъ, 4) М. Захариевъ, 5) С. Ганевъ.
по 20 ст.: 1) М. Босиковъ, 2) В. Славовъ, 3) П. Колевъ, 4) Кост. Николовъ.
по 10 ст.: 1) П. Димитровъ.

с. **Карабашли** (Добричско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Ивановъ сумата 17·40 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Дим. Колевъ, 2) Г. Стояновъ.
по 1 левъ: 1) Н. Илиевъ, 2) П. Демировъ, 3) С. Предевъ, 4) М. Байрамовъ, 5) Т. Стояновъ, 6) С. Мехмедалиевъ.
по 50 ст.: 1) В. Ив. Златаровъ, 2) Г. Кировъ, 3) П. Станковъ, 4) Г. Предевъ, 5) С. Кировъ. 6) Ив. Димитровъ, 7) К. Димитровъ, 8) С. Ангеловъ
по 40 ст.: 1) К. Пѣевъ, 2) Ю. Османовъ.
по 30 ст.: 1) Г. Становъ, 2) Хр. Петковъ, 3) Ст. Демировъ, 4) К. Павлевъ.
по 20 ст.: 1) С. Исмаиловъ, 2) Г. Станковъ, 3) Г. Василевъ, 4) Д. Георгиевъ, 5) С. Мустафовъ, 6) М. Стояновъ, 7) К. Миховъ.

с. **Балладжи** (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ В Ивановъ сумата 22·50 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1) Юрданъ Болчевъ.
по 2 лева: 1) Щ. Панаиотовъ.
по 1. левъ: 1) Цв. Ивановъ, 2) К. Цоневъ, 3) Т. Вълювъ, 4) Г. Митовъ, 5) М. Пеновъ, 6) А. Вълчовъ.
по 50 ст.: 1) Ц. Русевъ, 2) Ив. Ивановъ, 3) И. Милковъ, 4) Н. Енчовъ, 5) П. Ивановъ.
по 20 ст.: 1) С. Георгиевъ, 2) П. Митковъ, 3) Л Щеревъ, 4) П. Щеревъ, 5) Л Христовъ, 6) Д. Вълковъ, 7) И. Ивановъ, 8) К. Пеневъ, 9) П. Кировъ, 10) Ц. Вълчовъ.

с. **Тончилари** (Добричко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ В. Ивановъ сумата 7·20 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1) А. Паресиянъ.
по 50 ст.: 1) С. Христовъ, 2) Т. Атанасовъ, 3) Ив Еневъ, 4) С. Сираковъ, 5) Ст. Христовъ, 5) Ст. Димитровъ, 7) С. Петковъ, 8) К. Стояновъ.
по 40 ст.: М. Мехмедовъ.
по 30 ст.: 1) Г. Колевъ, 2) М. Димитровъ, 3) Я. Христовъ.
по 20 ст.: 1) Т. Артиновъ, 2) М. Янковъ, 3) И.Мехмедовъ, 4) Н. Петровъ, 5) К. Жаковъ, 6) М. Янаковъ, 7) М. Сираковъ, 8) Хр. Костадиновъ.

с. Шахинлари (Добичско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Ивановъ сумата 4·50 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Дичо Димитровъ
по 1 левъ: 1) Р. Таневъ.
по ст.: 1) Ст. Ангеловъ, 2) К. Костадиновъ.
по 30 ст.: 1) Ан. Нидѣлковъ.
по 20 ст. 1) Ст. Дундовъ.

с. Кара Хасанъ (Търновско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В. Дечевъ сумата 9·80 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Базауртъ (Добричско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ А. Д. Чехларовъ сумата 11 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) Св. Б. Дойчевъ, 2) В. Желѣзковъ.
по 1 левъ: 1) А. Новаковъ, 2) К. Георгевъ, 3) Г Пенковъ.
по 50 ст.: 1]Юр Марковъ, 2] Д. Симеоновъ, 3] Б. Колевъ, 4) Ст. Златевъ, 5) П, Д. Коларовъ, 6) Д. П. Иовевъ.
по 40 ст.: 1. Б. Вълкановъ.
по 30 ст.: 1. Д. Славовъ.
по 20 ст.: 1. Н. Д. Милушевъ.
по 10 ст: 1. Д. Симеоновъ.

с. Коручешме [Хасковско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 40 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Г. Яковъ, 2) Г. Митевъ, 3) Н. Н. Войниковъ.
по 3 лева: 1) Богдановъ.
по 2·50 лева 1. Свещ. С. Х. Котовъ.
по 2 лева: 1. В. Никовъ, 2. П. Райчевъ.
по 1·50 лева: 1. Хр. х. Петковъ.
по 1 левъ: 1. П. х. Георгевъ, 2. Н. П. Войниковъ, 3. П. П Вакриловъ, 4. Г. Кирковъ, 5. З Кръстевъ, 6. Д Пилевъ, 7. Г. Тяневъ, 8. Ж. Тяневъ, 9. Т. Анговъ. 10 В, Ат. Коркчиевъ.
по 90 ст: 1. Иванъ ....
по 50 ст.: 1. Т. Никовъ, 2. Хр. Мариновъ, 3 Д. Никовъ, 4. В. П. Караveловъ, 5. Н. Петковъ.
по 30 ст.: 1. П. Р. Моневъ.
по 20 ст: А. Ат.Горешевъ.
по 10 ст.: 1. Василевъ.

с. Сърджиларъ [Тутраканско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 6 лева.

Пожертвуватели:

по 1 левъ: 1. С. Станчевъ. 2. Ст. Райковъ, 3. Д. Андрѣевъ, 4. Д. Ивановъ, 5. К. Георгевъ.
по 50 ст.: 1. М. Пеневъ, 2. Д. Георгевъ.

с. Асватькьой [Тутраканско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ 10·50 лева.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1. М. Неновъ, 2. Дим. Кирпетя.
по 1 левъ: 1. Ар. Оваргимянъ. 2. С. Младеновъ. 3. Тр. Ив. Тошевъ, 4. С. Гаевъ, 5. Н. Кжневъ.
по 50 ст.: 1. С. Топалановъ, 2. Ат. Иовковъ, 3. Зл. Димовъ.

гр. Свищовъ.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Сава Г. Амуджиевъ сумата 22 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) С. Г. Амуджиевъ.
по 2 лева: 1) Ив. Фичевъ, 2) Дилковъ.
по 1 левъ: 1) И. А. Бояджиевъ, 2) Т. Манди ..., 3) Г. Григориевъ, 4) Хр. Янковъ, 5) С Живковъ, 6) С. Живадаровъ, 7) Д. Ив Динковъ.
по 50 ст.: 1) Д. Прухтовичъ, 2) А. Поповъ, 3) П. Д. Цоневъ, 4) Г. Тодоровъ, 5) Б. Атанасовъ, 6) Т. Илиевъ, 7) М. Петевъ, 8) А. Христовъ, 9) Ив. С. Винаровъ. 10) Сирковъ, 11) Ар. Дончовъ, 12) Ив. Каралашовъ.

с. Хвойна (Станимашко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Ив. Данчовъ сумата 30·30 лева.

Пожертвуватели:

по 8·05 л.: 1) Хвойненска Община.
по 3 лева: 1) Ат. Арнаудовъ.
по 2 лева· 1) Свещ. Ив. Ат. Тачевъ, 2) П. Ив. Бриваловъ, 3) Я. п. Тодоровъ, 4) Н. Жяковъ.
по 1 левъ: 1) П. Гериковъ, 2) Д. П. Барукчиевъ, 3) Ив. Данчовъ, 4) Хр. К. Барковъ, 5) П. К. Барукчиски, 6) В. Веселиновъ.
по 80 ст.: 1) К. Т. Губеровъ.
по 50 ст.: 1) П Петковъ, 2) А. Таневъ, 3) С. Грьдевъ, 4) Н. Килимовъ, 5) Т· Г. Пендовски, 6) Ат. Жаловъ.
по 40 ст.: 1) К. А. Губеровъ.
по 25 ст.: 1) П. Кръстановъ.
по 20 ст.: 1) Хр. И. Тачовъ, 2) Д. Янковъ, 3) Г. Данчовъ, 4) И. Ив Качаковъ.

с. **Вуканъ** (Трънско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ М. Радевъ сумата 18·10 лева.

Пожертвуатели:

по 17·10 лева: 1) събрано въ църквата въ с. Врабча.
по 1 левъ: 1) Свещ М. Радевъ.

гр. **Севлиево**

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Д-ръ Т Хинковъ сумата 11 л 35 ст.

Пожертвуватели:

по 3 лева: 1. П. Гечевъ.
по 1.60 лева: 1. Ст. Пеловъ.
по 1.50 лева: 1. П. В. Даневъ.
по 1 левъ: 1. не се чете.
по 50 ст.: 1 Г. Х. Петевъ, 2. М. Христовъ, 3. Г. Р., 4 Ив. П. Обущаровъ.
по 30 ст.: 1. не се чете, 2. В. Ив. Сиволъ, 3. не се чете,
по 20 ст.: 1. П Георгиевъ, 2. В; Г. Ивановъ, 3. Ст Ст, Кацарски, 4. Ив. Пашовъ, 5. П. Драгановъ, Л. Цоневъ.
по 15. ст.: 1. Ив. Стояновъ,

с. **Гигинци** (Брѣзнишко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Иов Алексевъ сумата 7·50 л.

Пожертвуватели:

по 1 левъ· 1. Д. Мановъ, 2. П. Тодоровъ.
по 50 ст.: 1. Цв. Миленковъ, 2 В. Григоровъ, 3 Я. Вакиновъ, 4. З. Антовъ.
по 40 ст.: 1. С. Ивановъ, 2. А. П. Ивановъ,
по 30 ст.: 1. Н Мартиновъ.
по 20 ст.: 1. Я. Атанасовъ, 2.Г. Д. Колевъ, 3. С. Стояновъ, 4. Ив. Недѣлковъ, 5. В. Петрушовъ, 6. Т. Митовъ, 7. Ст Марковъ, 8. П Стояновъ, 9. М. Иванчовъ, 10. В. Миленковъ,
по 10 ст.: 1. З. Алексовъ, 2. С. Найденовъ, 3. Ив. Величковъ, 4. Г. Митевъ.

с. **Тюркъ-Смилъ** (Тутраканско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ Кметъ сумата 6 лева.

Пожертвуватели:

по 4·50 лева: 1. Г. Господиновъ.
по 1 левъ: 1. С. Ивановъ.
по 50 ст.. 1. Б. Генчевъ.

Пол. Трамбешъ (Търновско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 19 л. 46 ст.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Ресенъ** (Търновско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 3.50 л.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Войнежа** (Търновско)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. В Дечевъ сумата 13·60 л.

Пожертвуватели:

по 1 левъ; 1. Свещ Вечевъ, 2. Н. Радковъ.
по 60 ст.: 1. Тод. Бойчевъ.
по 50 ст.. 1. П. Пеневъ. 2. М. Дешковъ, 3. Д Гергевъ, 4. П. Братаевъ.
по 40 ст.: К. Ивановъ,
по 30 ст. 1. М. Радославовъ, 2. Ив. Радославовъ, 3. Ц. Ганчовъ, 4. К. Мирчовъ, 5. К. Василевъ. 6 Н. Радославовъ.
по 25 ст·: 1. Колю Димовъ.
по 20 ст.: 1. П. Мариновъ, 2. Т. Деневъ' 3. М. Димовъ. 4 В. Петровъ, 5. Хр. Раѣосмавовъ, 6. П. Върбановъ,

7. С. Добревъ, 8. П. Стояновъ, 9. К. Ив. Аврамски, 10. М. Милевъ, 11. М. Гергювъ, 12. С. Ковачевъ, 13 Д. Мариновъ, 14. П. Илиевъ, 15. К. Драгневъ 16. Ив. Илчевъ, 17. С. Стояновъ, 18. Р. Дончевъ, 19. К. Денчовъ, 20. П. Ивановъ, 21. Т. Ганчовъ, 22. Ц. Петровъ, 23. П. Петковъ, 24. Д. Коевъ, 25. Т Петровъ, 26. К. Тодоровъ, 27. Т. Станевъ, 28. Д Станевъ, 29. С Гергевъ, 30. Ц Димитровъ, 31. П. П. Димитровъ.

по 15. ст.: М. Колевъ.

по 10 эл.: 1. Т. Кжневъ, 2. Д Радковъ.

с. **Шаджньой** [Провадийско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратено чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 10 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Арнаутларъ** [Варненско].

Събрано отъ жителитѣ на общината и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 384·32 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Яйленъ** [Варненско].

Събрано отъ жителитѣ на общината и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумата 17 л. 20 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Лилково** [Пловдивско].

Събрано отъ жителитѣ на общината отъ Ив. А. Касабовъ, Хр. Бръмбаровъ и Д. И. Стояновъ сумата 60 л. 73 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Георги Събевъ.

по 4 лева: 1. Р. Д. Петровъ.

по 2 лева: 1. К. Илиевъ.

по 1 левъ: 1. С. Кашидаровъ, 2. Т. Кашидаровъ, 3. К. Г. Ковля, 4. Д. Илиевъ, 5. П. Кашидаровъ, 6. Т. Балабановъ, 7. Ат. Пеновъ, 8. Ат. Г. Андривъ, 9. А. Мандуровъ, 10. С. Цвѣтковъ, 11. Ат. Гайдаровъ, 12. С Бръмбаровъ, 13. Д. Петровъ, 14. А. И. Жужамеровъ, 15. Г. И. Гуговъ, 16. С. Пеновъ.

по 50 ст.: 1. Н. Ив. Гуговъ, 2. Ив. Ангъчовъ, 3. Ел. С. Кашидарова, 4 М. Г. Божиловъ, 5 Р Стояновъ, 6. И. Ат. Аризановъ, 7. Ив. Г. Кацаровъ, 8 И. Кокановъ, 9. И. Джошовъ, 10. Ст. Андрѣевъ, 11. Н Вълчовъ, 12. Ив. Личковъ, 13. П Девежиевъ, 14. Н. Аризановъ, 15 А. Гиоргиевъ, 16. Т. Личковъ. 17. Ат. Ангъчовъ, 18. З. Славовъ, 19. К. Михаловъ, 20. Г. Коиловъ, 21. Д Вангеловъ, 22. А. Койловъ, 23. Г. Пранговъ. 24. Г. Христановъ, 25. М. Пудевъ, 26. К. Т. Андривъ. 27 П. Райчевъ, 28 Г. К. Христановъ, 29. А Цвѣтковъ, 30. Ив. Ангеловъ, 31. С Кацаровъ, 32. Т Трифоновъ, 33. К. Палевуровъ, 34. С. Балабановъ. 35. К. Т. Пранговъ, 36. Т. Начовъ, 37. Д. Вълчовъ, 38. К. Димитрова, 39. Е. Стоянова, 40. А. Грамбъровъ.

по 40 ст. 1. Г. Ан. Касабова.

по 30 ст. 1. И. Андоновъ, 2. А. Пейковъ, 3. И. Гайдаровъ, 4 Н. Палавуровъ, 5. Б. Пранговъ. 6. А. Пранговъ, 7. Д. Касабовъ 8. Ив. Г. Жижамеровъ.

по 25 ст. 1. Г. Анастасовъ.

по 20 ст. 1. И. К. Балабановъ, 2. Г. Мандуровъ, 3 А. Славовъ, 4. Р. Мандуровъ, 5. А. Пранговъ, 6. Т. Коиловъ, 7. М. Велковъ, 8. В. Рацева, 9. Г. А. Пудевъ, 10. Г. Атанасова, 11. С. Кашидарова, 12. С. Палавурова, 13, Г. Цвѣтанова 14. М. Христова, 15. П. Стоянова, 16. Н. Палавуровъ.

по 16 ст. 1. Г. К. Ангъчовъ

по 15 ст. 1 Н К. Андрива, 2. Л. Караманова, 3. В. Лентова.

по 14 ст. 1. В. Георгиева, 2. К. Михалова, 3 К. Петрова.

по 10. ст. 1. А. Ставревъ, 2. Г. С. Кацаровъ, 3. К. А. Брациловъ, 4. Д. И. Касабовъ, 5. М. Костова, 6. М. Славова, 7. К. Ангелова. 8. В. Н. Стоянова, 9. В. Димитрова, 10. М. Тодорова, 11. В. Андрива, 12. Е. Михалова, 13. С. Начова, 14. Р Вънгеловъ. 15. М. Д. Вангелова, 16. А Т. Андревъ, 17. П. Г. Христановъ, 18. П. Т Андривъ, 19. Г. Вангелова, 20. К. Илиева, 21 Г. Тодорова, 22. М. Василева, 23. Д. Андрѣева, 24. Г. Койчюва, 25. Е. Петрова, 26. Я. Рангелова, 27 М. Батинова, 28. Е. Мандурова, 29. В. Ангелова, 30. Г. Прангова, 31. К. Митрева, 32 Е Т. Андрива, 33. Г. Камбурова, 34. Г. Божинова. 35. К. Балабанова, 36. В. Ангъчова, 37. М Пущилова, 38. К. Калафирова, 39. Н. Иванова, 40. Н. Г. Гугова, 41. Г. Г. Митрева, 42 М. Дачева, 43. В. Петкова, 44. В. Пенева, 45 Е.

Балабанова, 46. М. Кашдарова, 47. Г. И. Касабова, 48. Н. Петрова, 49. С. Костадинова, 50. М. Янкова, 51 К. Андриева, 52 Ив. Цвѣтковъ

по 9 ст. 1. К. Христова.

по 7 ст. 1. Л Андонова, 2. Г. И. Мемишова, 3. Юр. Славова, 4 Г. Никифорова.

по 5 ст. 1. С. Илиевъ. 2. Г. Костадинова, 3. Г. Димитрова, 4. К. Ив. Папазова, 5. Д. И. Ангъчова, 6. М. Михалова, 7. М. Т. Девежиева.

по 2 ст. 1. Ан Андрѣевъ.

с. **Кара Сърлий** [Сливенско].

Събрано отъ жителитѣ на общината отъ Общ Кметъ сумата 41 л 75 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Т.-Пазарджикъ**.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ свещ. К. Ковачевъ сумата 176 лева

Пожертвуватели:

по 100 лева: 1. К. Георгевъ Джурката.

по 20 лева: 1. К Ив. Стоилчевъ.

по 5 лева: 1. К. Поповъ, 2. К. М Катковъ, 3. А. Ив Красновски.

по 3 лева: 1. Ат. Мързяновъ, 2. П Поповъ, 3 С. Панчовъ.

по 2 лева: 1. П. Н. Бошковъ, 2. К. Ричовъ, 3 Хр. Василевъ, 4. Х. Соломонъ. 5. Т. Машевъ. 6. Г. Ив. Геновъ.

по 1·50 лева: 1. Ив. И. Кулински, 2. Ив. И. Маневъ.

по 1 левъ: 1. С. С. Поповъ, 2. Н. Велковъ, 3. Т. И. Оцедаровъ, 4. К. И. Куковъ, 5 Н. Кръстевъ, 6. В. Георгиевъ. 7. Б. М. Итовъ, 8. З. Ованесъ, 9. П. Маневъ, 10. Ст. Г. Ивановъ, 11. Т. Кацара, 12. Т. Ангеловъ, 13. Г. М. Костадиновъ, 14. А Кулински, 15. Г. Цвѣтановъ, 16 Д. Ангеловъ

по 50 ст.: 1 А. Некева, 2 Р. Маковъ

с. **Бей-Кьой** (Пловдивско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. В. Теодоровъ и В. Ивановъ сумата 35 ст. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. свещ. В. Теодоровъ 2. К. Пѣевъ.

по 2 л; 1. Н Тотевъ, 2. Н. Товевъ,

по 1 л: 1. Ст. Ивановъ, 2. П Коевъ 3. П. Матевъ, 4 Х. Петковъ, 5 Г. Ивановъ, 6. В. Ивановъ, 7. В. Димитровъ, 8. Т. Стайковъ, 9 П. Тотювъ, 10. Ив. Стратевъ, 11. А Илиевъ, 12. Н. Атанасовъ, 13. С. Станевъ, 14. Н. Таневъ.

по 50 ст.: 1. Д Станковъ, 2. П Бановъ, 3. Т Вълчевъ, 4. П. Михалевъ, 5 В Стратевъ, 6, Б. Станевъ, 7. Г. Ивановъ, 8. Т. Стратевъ, 9. С. Ст. Далевски, 10. К Ивановъ, 11. З. Стойкувъ, 12. М. Петковъ, 13. Б. Стоевъ, 14. В. Пѣевъ, 15. Ив. Недевъ, 16 Г. Стаевъ, 17. Т. Атанасовъ, 18. К. Костадиновъ.

по 20 ст. 1. Р. Славовъ, 2. Т. Димовъ.

с. **Симеоново** (Ямболско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 47 л 50 ст.

Пожертвуватели:

по 13·40 л.: 1. Отъ Асѣновци изобщо.

по 2 лева: 1. Н. Стояновъ, 2. Г. Стойковъ. 3. Ив. Стояновъ, 4. И. Колевъ, 5 Р. Нейковъ, 6. С. Момчиловъ, 7. Е Янковъ, 8. К. Янковъ, 9. П. Русовъ, 10. Д. Стайковъ, 11. К. Стояновъ.

по 1 левъ: 1. Щ. Тодоровъ, 2. М. Русевъ, 3. Ив Василевъ. 4. К. Георгиевъ, 5 Г. Господиновъ, 6. Н. Русевъ, 7. К. Даневъ. 8. Т. Даневъ, 9. Хр, Илиевъ, 10. К. Момчиловъ, 11. Хр. Желевъ.

по 60 ст: 1. Ив. Станчовъ.

по 5 ст.: 1. Д. Добревъ.

с. **Карапча** (Ямболско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх Намѣстникъ сумата 5 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с **Срѣмъ** (К.-Агачско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумата 10 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не пѣрдставенъ.

с. **Талашманли** (Ямболско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумате 10 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Борисово** (К.-Агачско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумата 15. л. 95 ст.
Списъкъ на пожертвователитѣ не прѣдставенъ.

с. **Дюкменъ** (К.-Агачско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх Намѣстникъ сумата 9 л 55 ст.
Списъкъ на пожертвуватолитѣ не прѣдставенъ

с. **Пашанькой** (К.-Агачско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумата 44 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Шахлий** (К.-Агачско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумата 5 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Соуджакъ** (К.-Агачско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Арх. Намѣстникъ сумата 60 л. 60 ст
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Шуменъ**

Събрано отъ г. г. офицерицѣ и долнитѣ чинове отъ 5 арт. полкъ отъ Кап. Лѣсевъ сумата 89 л. 65 ст

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Кап Лѣсевъ, 2 Подпор. Басмаджиевъ, 3. Ст. Ф-ръ Ст Юрдановъ, 4. Кап. Бараковъ.
по 2 лева: 1. Ф-лъ П. Игнатовъ, 2 Ф-ль Т. Ненковъ.
по 1 левъ: 1. Ст. Ф-ръ Р. Мановъ, 2. Н. М. Калчишковъ, 3. А Стойчевъ, 4. Д. Николовъ, 5. А, Тодоровъ.
по 60 ст: 1. К. М. Качамаковъ.
по 50 ст.: 1. С, Георгевъ, 2 Г. Вълчевъ, 3. С. Кръстевъ, 4. Д. Радевъ, 5. Д. Колевъ, 6. М. Петковъ, 7. С. х. Стояновъ, 8. М. Атанасовъ, 9. Ив. Михаиловъ, 10 П. Тодоровъ, 11. Г. Тодоровъ, 12. Н. Георгевъ, 13. А. Илиевъ, 14. Ст. Ганевъ, 15. И х. Жечевъ, 16 М. Вичковъ, 17. Г. Господиновъ, 18. С. К Машовъ, 19. С. Канудовъ, 20. А. Горабедовъ, 21 Ив. Върбевъ, 22. Н. Драгановъ, 23. М Димитровъ, 24. К. Тодоровъ, 25. Г. Русевъ, 26 Ив. В. Петровъ. 27. Д П. Христовъ, 28. А. Баруховъ, 29. К. Ж. Запряеовъ, 30. С. С. Бохаровъ, 31 Д. Митевъ, 32. Д. Андоновъ, 33 Г. Митевъ. 34. Ив. Стояновъ, 35 К. Димитровъ, 36. П. Станковъ, 37. Н. х. Атанасовъ.
по 40 ст.: 1] А. Ив Петровъ. 2. Т. Стояновъ.
по 30 ст.: 1) К. Илиевъ, 2. С. Георгевъ, 3. К. Тодоровъ, 4. И. Тодоровъ, 5. Ив, Дамяновъ, 6 Г. Иововъ, 7. П. Димовъ, 8. П. Колевъ, 9 Ив. Коевъ, 10. Д. Димитровъ, 11. М. Петковъ, 12. Н. Юрдановъ, 13. С. Адашевъ. 14. Д. Д. Стояновъ. 15. Ж. Г. Сиври Кокичювъ, 16. Л Н. Куковъ, 17. Ф. Денчевъ, 18. Е. Мариновъ.
по 20 ст.: 1) Д. Славчовъ, 2) Ст. Ивановъ, 3) В. Стояновъ, 4) К. Тодоровъ, 5) М. Цоневъ, 6) К. Яневъ, 7) А. Бояджиевъ, 8) П. Тодоровъ. 9) Ст. Вълчевъ, 10) Р. Рачевъ. 11) А. Ивановъ, 12) Ив. Пеневъ, 13) Ж. Велковъ, 14) Ж Михневъ, 15) Г. Христовъ. 16) П. Цоневъ, 17) А. Коновъ, 18) Т Д. Яковъ, 19) К. Ивановъ, 20) П. Панайотовъ, 21) А. Петковъ 22) Г. Колевъ, 23) С. Рачевъ, 24) А. Ангеловъ, 25) Ф. Ивановъ, 26) А. Юрдановъ, 27) Кр Христовъ, 28) К. Кжневъ, 29) П Н. Терзиевъ, 30) Б. Златиновъ, 31) П. П. Пенчевъ, 32) Ив. С Ивановъ, 33) П. Т. Русчевъ, 34) Б. С. Клисаровъ, 35) А. Д. Радославовъ, 36) Ц А. Бовдугановъ. 37) Д. Юрдановъ, 38) Хр. Цвѣтковъ, 39) С. Т Стояновъ, 40) С. Кжнчевъ, 41) Ив. Т. Георгевъ, 42) Г. Ив. Петковъ. 43) Р. С. Велчевъ, 44) Д. П Славковъ, 45) М. Златевъ, 46) В. Каркъ, 47) В. П. Раленъ, 48) Д. Пеневъ, 49) Т. К Кирчевъ, 50) Д. Юр. Станевъ, 51) Н. Лазовъ, 52) Б. Василевъ, 53) К В. Поповъ, 54) Хр. Нягoловъ. 55) Ив. Каракулевъ, 56) А. Георгевъ, 57) А. Василевъ, 58) И. Петковъ, 59) Ив. Георгевъ. 60) Ив Димитровъ, 61) Р. Михалевъ, 62) Т. Ивановъ, 63) М. Ивановъ, 64)

Ив. Миховъ, 65) В. Кулевъ, 66) К. Стояновъ, 67) Г. С. Челебиевъ, 68) Т. Пеневъ, 69) Ст. Кочевъ, 70) М. Колевъ, 71) Б. Ивановъ, 72) П. Николовъ, 73) Ив. Съботиновъ, 74) А. Батановъ, 75) Е. Ивановъ, 76) Ив. Петковъ, 77) А. Василевъ, 78) Р. Димитровъ, 79) Д. Михайловъ, 80) Р. Юрдановъ, 81) С. Георгевъ, 82) Д. Ивановъ, 83] Ив. Стойковъ, 84] К. Райчевъ, 85] В Балевъ, 86] П. Митевъ, 87] А. Пенчевъ. 88] В. Петровъ, 89] Д. Ив. Ескидилиев., 90] С. Момчевъ, 91] А. Ивановъ, 92] С. Костадиновъ, 93] Д. Ивановъ, 94] Г, Георгевъ, 95] П. Димитровъ, 96] К. Русевъ, 97) Т. Станчевъ, 98] С. Юрдановъ, 99] П. Ивановъ, 100] Хр. Митевъ, 101] S. Ивановъ, 102] П. Георгевъ, 103] Я. Димитровъ, 104] Ив. Радевъ, 105] К. Колевъ, 106] Ст Костадиновъ, 107] Г. Петровъ, 108] П. Боевъ, 109] Хр. Тодоровъ, 110] Ив. Славовъ, 111] К. Ганевъ, 112] К. Костовъ, 113] Д. Недѣлковъ, 114] С. Юрдановъ, 115] К Христовъ, 116] Н. Атанасовъ, 117] Д Василевъ, 118] Ц. Колевъ, 119] Ш. Дуневъ, 120] В. Стояновъ, 121] М. Русеновъ, 122] М. Райковъ.

по 15 ст.: 1. Ст. Петровъ, 2. А. Б. Николовъ, 3] Г. Дончевъ.

по 10 ст.: 1. Ив. Дянковъ, 2. Р. Ангеловъ, 3. И. Станчевъ, 4. П. Вълчановъ, 5. Р. Радевъ, 6 Ив. Вълчевъ, 7. Т. Андоновъ, 8. С. Добревъ, 9. Д. Илиевъ, 10. Е. Е. Киосевъ, 11. Г. Колевъ, 12. Б. Хр. Събчевъ, 13. Ив. С. Михалевъ, 14. В. Стояновъ, 15. Е. Р. Трифоновъ, 16. П. Т. Недевъ, 17. Б. Д. Андоновъ, 18. Г. А. Найденовъ, 19. Г. С. Петковъ, 20. И. М. Марановъ, 21. Г. К. Кючюковъ, 22. Ив. Станевъ, 23 Г. С. Николовъ, 24. Д. К. Джековъ, 25. Т. Нейковъ, 26. С. К. Ралчевъ, 27. Д. Ивановъ, 28. Е. Л. Николовъ, 29. Д. С. Мандевъ, 30. К. М. Петковъ, 31. Д. С. Михалевъ. 32. С. К. Атанасовъ, 33. К. И. Пашевъ, 34. Хр. Д. Киряковъ, 35. Н, С. Падаревъ, 36 Ив. Гроздевъ, 37. И. Б. Коевъ, 38. Ж Ив. Цоневъ, 39. П. С. Паневъ, 40. Юр. С. Чолаковъ, 41. К, Ж. Стояновъ, 42. Н. Василевъ, 43 Ив. Димитровъ, 44. С. С Събевъ, 45 С. Ив. Танковъ, 46. К. Н. Стояновъ, 47. Г. Т. Костовъ, 48. П. Ц, Петрушевъ, 49. П Тодоровъ. 50. Ив. Т Караколевъ, 51. В. К. Добревъ, 52. К. Г. Кировъ, 53. Н. Д. Ненковъ, 54. А. Станевъ. 55. Я. П. Георгевъ, 56. С. Р. Стояновъ, 57. Н. Цаневъ, 58. Ц. И. Кючюковъ, 59 А. М. Николовъ, 60. Г. Ив. Дянковъ, 61. Д Хр. Николовъ, 62. Г. Матевъ, 63. Я. Н. Атанасовъ 64. Г. В. Николовъ, 65. С. Ж. Тодоровъ, 67. Г К. Кушевъ, 68. Хр. Стояновъ, 69. В. Василевъ, 70. Ст. Г. Папазовъ, 71. Ст. Георгевъ, 72. М Николовъ, 73. Т. Димитровъ, 74. Хр. Колевъ, 75. Хр Прашковъ, 76. Ст. Колевъ, 77. П. Станевъ, 78. Ив. Господиновъ, 79. А. Ивановъ, 80. А. Ангеловъ 81. Н Мицовъ. 82. Н. Андоновъ, 83. Д. Ивановъ, 84. Т. Бацовъ, 85. Д Стефановъ, 86. Д. Мариновъ, 87. Г. Филевъ, 88. Г. Петровъ. 89. А. Саркизовъ, 90. Юр. Георгевъ, 91. Г. Минчевъ. 92. А Вълчевъ, 93 М. Христодуловъ. 94 Ц. Стояновъ, 95. Б. Тенчевъ, 96. П. Ненчевъ. 97. Хр, Юрдановъ, 98. А. Точевъ, 99. Ив. Дечевъ, 100. Г. Христовъ, 101. К. Димитровъ.

по 05 ст.: 1. К. Стояновъ, 2 Ст. Марковъ, 3. И. Цоневъ, 4. Хр. Хрисовъ, 5. П. Н. Статматовъ. 6. И. Стойменовъ, 7. Юр. К. Лунжевъ, 8. Т. Д. Колевъ.

с. **Ръжево Конаре** (Брѣзовско).

Събрано отъ жителитѣ на общината отъ Общ. Кметъ сумата 101 левъ.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Илаковъ Рѫтъ** (Еленско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Юр. Р. Недевъ 2·30 лева.

Пожертвуватели:

по 1 лева: Д Н. Драгоевъ.
по 50 ст.: 1. Юр Д. Драгоевъ.
по 40 ст.: 1. С. Дончевъ.
по 20 ст.: 1. Хр. Ю. Николовъ. 2. Хр. Симеоновъ.

с. **Гривица** (Плѣвенско).

Събрано отъ жителитѣ на общината отъ Общ. Кметъ сумата 5 лева.

Пожертвуватели:

пр 5 л.: 1) Отъ Църк. Настоятелство.

с **Върбица** (Плѣвненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст. Тодоровъ сумата 7 лева.

Пожертвуватели:

по 2 л.: 1) Отъ Църк. Настоятелство.
по 1 левъ: 1) свещ. Ст. Тодоровъ.
по 50 ст.. 1) Г. Петковъ, 2. В. Яневъ.
по 20 ст: 1. П Тодоговъ, 2 Д. Цвѣтковъ, 3. Хр Меджановъ, 4. К. Хр. Гановица, 5. Хр. Петровъ, 6. Хр. В. Генчовъ, 7. Е Ивановъ, 8. П Стаменовъ, 9. В. Петковъ, 10. В. Христовъ. 11. М. Цоневъ, 12. В Кънчовъ.
по 10 ст.: 1) Ст. Цвѣтковъ, 2) М. Петровъ, 3) К. Христовъ, 4) К. Ивановъ, 5) Ив. Драгановъ, 6) Д. Дочовъ.

с **Хамзаларе** (Пловдивско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 8 л. 50 ст.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) М. Матевъ.
по 1 левъ: 1) Т. Тотевъ, 2) Т. Михаиловъ, 3) Ц Деневъ, 4) М. Колевъ, 5) М. Велковъ.
по 50 ст.: 1) К. Ивановъ, 2) С. Начовъ. 3) М. Михалевъ.

с. **Рѣхово** (Русенско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Св. Митрополия сумата 54 л. 50 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Каменецъ** (Плѣвенско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Н. Д. Делиевъ сумата 34 л. 20 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр **Радомиръ**.

Събрано отъ долнитѣ чинове на 26 п. полкъ и изпратени чрѣзъ Командиря на полка сумата 24 л. 20 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Кошарево** (Трънско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ан. п. Антоновъ сумата 11 лева 40 стотинки.

Пожертвуватели:

по 2 лева: 1) свещ. Ан. п. Антоновъ
по 1·50 л.: Ар. Илиевъ.
по 1 левъ: 1) М. Величковъ, 2) М. Стояновъ, 3) П. Василиевъ, 4) Ст. Гергиновъ, 5) Т. Дойчиновъ.
по 50 ст.: 1) Г. Колевъ, 2) М. Трендафиловъ, 3) Г. Митов, 4) Г. Маринковъ
по 30 ст.: 1) М. Величковъ.
по ст.: 1) С. Цоневъ, 2) П. Спасовъ, 3) М. Димановъ.

с. **Гол. Яларе** (Търновско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол. Началникъ сумате 3 л. 50 ст,

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Разградъ**.

Отъ даденото прѣдставление по инициативата на Ив. Свирачевъ и Ив. Геновъ се получи сумата 100 лева

гр. **Казанлъкъ**.

Събрано отъ жителитѣ на града чрѣзъ особна комисия и изпратени чрѣзъ Т. Хр. Христовъ сумата 3653 л. 98 ст.

пожертвуватели:

по 1012 лева: 1) Д. Д. Папазоолу.
по 500 л.: 1) Бр. П. и Т. Шипкови.
по 380 л.: 1) Семейство Хр. Христови.
по 224 лева: 1) Отъ г. г. офицеритѣ на 23 Шипченский полкъ.
по 100 лева: 1) Ст. Д. Папазоолу, 2) Стефана Д. Папазова.
по 96 лева: 1) Женското Дружество „Саморазвитие".
по 50 лева: 1) М. Г. Констандинова.
по 40 лева: 1) Слави Славовъ.
по 36·83 лева: 1) Отъ р..зни вещи подарени и продадени на търгъ.
по 30 л.: 1) Анастасия Серафимова.
по 29 л: 1) Калпакчийски 8 участъкъ.
по 20 л.: 1) Дечо Драгиевъ, 2] Яни Димитри, 3) Ороновъ, 4) Н. Класуровъ.
по 19 л.: 1) Калпакчийско Основно Училище.
по 15 л.: 1) В. Нечицъ, 2) П. Кърклановъ, 3) Н. Ив М.рковъ.
по 10 л: 1) Д. П. Апостоловъ, 2) П. Славчева, 3) М. Малешкова, 4) С. Славчева, 5) А. Пеневъ, 6) Седмаковъ, 7) К. Богдановъ, 8) Ст. х. Станчевъ, 8) Н.

Шипковъ, 10) П. Ц. Петровъ, 11) Хр. Тончевъ, 12) свещ. Н. Караколевъ, 13) Ив. Н. Раковъ, 21) Т. Томановъ, 22) Хр. Певовичъ, 23) Ив. Н. Узуновъ, 25) Ст. Ив. Кожухаровъ.

по 9·50 л.: 1) Окол. лѣкаръ и служащитѣ въ болницата.

по 6 л. 1) Ив. Стояновъ, 2) Иванъ Неновъ, 3) Стефанъ Касъровъ.

по 5·15 л: 1) С. С. Мандажиевъ.

по 5 л: 1) М. Шоповъ, 2) Е. Цанева, 3) Г-ца Дечева, 4) Б. Богданова, 5) Б. Бояджиевъ, 6) П. С. Сапуновъ, 7) П. Петковъ, 8) Молова, 9) М Баирковъ, 10) П. Дървевъ, 11) К. Матеевъ, 12) Д. Ив. Клисуровъ, 13) И. Клисуровъ, 14) Ив. Ив. Кючюкевъ, 15) Хр П. Ивановъ, 16) М. Райновъ, 17) Ив. Пенковъ, 18) Ст. Иовчевъ, 19) Ст. П. Стайновъ, 20) Сл Януловъ, 21) Р. Илиевъ, 22) П. Червенковъ, 23) Колѣровъ. 24) Петровъ, 25) Т. Хр. Старчевъ, 26) Т Комилевъ, 27) Д. П. Николовъ. 28) Б Хаджиевъ, 29) Т. Чорбаджиевъ, 30) свещ. В. Загоровъ, 31) Ст. Енчевъ, 32) Д. Д. Късъровъ, 33) Ек Хр. Д. Илиевъ, 34) Ст. К. Колинковвъ, 35) Д. Хр. Вждковъ

по 4 л.: 1) Д. Хр. Генева, 2) М. Стоевъ. 3) П Коевъ, 4) Ст. П. Коева, 5) К. Коевъ, 6) М. Стайковъ. 7) Р. Г. Мжгловъ, 8) Хр. Сжбчевъ, 9) Г. Скордевъ

по 3 л: 1) Д. А. Минчева, 2) Д Митоолу, 3) Г. Кечеджиевъ, 4) П. Бучаковъ, 5) П. Цаневъ, 6] А. Бакалова, 7] М. Топузова, 8) М. х. Григоревъ, 9) свещ. В Каличковъ, 10) Т. Поповъ. 11) Н. Хр. Чолевъ. 12) Хр. Клисуровъ' 13) П. Клисуровъ, 14] З. Цаневъ, 15) Ст: Дървевъ, 16) А. Генчевъ, 17) С. Машатарковъ, 18) Д. А. Спировъ.

по 2·50 л: 1) Ив. Касабовъ.

по 2·10 л.: 1) Ст. Доневъ.

по 2 л: 1] Ив. Мичевъ, 2) Н. Бояджиевъ, 3) М. С. Митова, 4) Хр. К. Димовъ, 5] А. Х. Канети, 6) П. Д. Вълчева, 7) Т. Канчевъ, 8) Р. Ив. Кидова, 9) Хр. К Петкова, 10) Ст. Д. Шекерджиевъ, 11) С Нейкова, 12) Ст. Дончевъ, 13) Зл. Хр. Рашева, 14) Л. Михалева, 15) Ст. Кассевъ, 16) А. Димитрева, 17) Г. Хр. Генчевъ, 18) Ив К. Тавукчиевъ, 19) Д. Р. Мандовъ, 20] Д. Николовъ, 21) Ц. Богдановъ, 22) Ц. Ковлевъ, 23] С. Топузовъ, 24) А Мирчоолу, 25] Ив. Г. Пиревъ, 26) Ж. Икономовъ, 27) Г. Ив. Кючукевъ, 28) В. Михалевъ, 29) К Дюлгеровъ, 30) Н. Стояновъ, 31) Хр. Гинєвъ, 32] К. Г. Черневъ, 33) Е. Бончевъ, 34) Г. Стайновъ, 35) М. Грънчаровъ, 36) Д-ръ Дайрьонъ, 37) Д. Колевъ, 38) Д. Койчева, 39] Ст. Христовъ, 40) Х. У. З. Г. Тер., 41) Г. Марковъ, 42) К. Шкеева, 43) Ев. х. Христова 44) Н. Ивановъ, 45) Д. Ив. Бахчиевъ, 46) Хр. Гинеолу, 47) Н. Д. Клисуровъ, 48) М. Д. Клисурова. 49) Хр. К. Пѣевъ, 50) Хр. Матеевъ, 51) Д. К. Дюлгерова, 52) П. Г., 53) И Лжжичковъ, 54) Е Ташкова, 55] К. Н. Фарафонъ, 56] Хр. Воденичаровъ, 57] Ив. Деновъ, 58] К. Т. Бозвелиевъ 59) Ив. Т. Манковъ, 60) Ив. Каравасилевъ, 61. Д ръ Георгиевъ, 62] М Коевъ, 63) Д. Андрѣевъ 64) В. Кузмановъ, 65] П. Миневъ, 66] П. Кожухаровъ, 67) Д. П. Игнатовъ, 68) Ив. Радковъ, 69] Ж. Билдиревъ, 70) Ив. Лазарова. 71) Хр. П. Гайганджиевъ.

по 1·50 л.: 1] Ив. Димитровъ, 2) Т. Коссевъ, 3] М. Груевъ, 4) Г. Балевъ, 5) Д. Т. Старчева, 6) Б. Пенчевъ, 7] П. Котаровъ.

по 1·35 л.: 1) Ученичкитѣ отъ V кл. на дѣвическото училище.

по 1 левъ: 1) С. Колевъ, 2) Н. Подскочиевъ, 3) М. Дамянова, 4) А. Шекерджиева, 5) Д. Петкова, 6) М. Петкова, 7) Т. Петковъ, 8) Ст. К. Петкова, 9) Н. Дончевъ, 10) Л. Милевъ, 11) Т. Ивановъ, 12) А Костадиновъ, 13) Ст. В. Чичуваровъ, 14) Д. Т. Мандаджиевъ, 15) Д. Пиджирановъ, 16) С. Теневъ, 17) Н. Тодоровъ. 18) Н. Топкаревъ, 19) З. и Кьошевъ, 20) Ст. Калчевъ, 21) Г. Ст. Щирковъ. 22. Хр. Кавачджиевъ, 23) Ц. Бангиевъ, 24) М. Хаимовъ, 26) С. Аврамовъ, 29) И. С Бераха, 27) И. Натановъ, 28) М. Б. Давидъ, 29) Ст. Кильовъ, 30) Н. Теневъ, 31) Хр. П. Трошановъ, 32) С. Стайновъ, 33) К. Ив. Пѣевъ, 34) К. Ушаковъ, 35) Бр. Атанасови, 36) П. Иовчевъ, 37) Т. Калчоолу, 38) М. Савовъ, 39) С. Няковъ, 40) Хр. Мерджановъ, 41) Т. Д. Рахманлиевъ, 42) Ив. С. Мерджановъ, 43) К. Петровъ, 44) Р. Теневъ, 45) Т. Стоенчева, 46) К. Стамболски, 37) О. Хр. Влатковъ, 48) Д. Велевъ, 49) Ив. К. Чукачевъ, 50) А. Лялева, 51) Я. Ст. Бояджиевъ, 52) Ст. Костадиновъ, 53) Ив. Писановъ, 54) Ст. Г. Пиревъ, 55) Ст. Стайневъ, 56) Д. Петровъ, 57) Ст. Таневъ, 58) Таралашковъ, 59) Ив Виновъ, 60) Н. Загоровъ, 61) С. К., 62) М. Караколевъ, 63) Р Владевъ. 64) Н. Дончевъ, 65) Ив Симеоновъ, 66) С. Недевъ, 67) Н Стояновъ, 68) Е Николовъ, 69) Р. П. Алексова, 70) Х., 71) Р. Ст. Енева, 72) М. Ферделъ, 73) Б.

Таралешкова, 74) М. Сарафова, 75) Т. П. Василева, 76) Я. Д-ръ, Георгева, 77) Ст. Калайжиева. 78) Ст. Касърова, 79) П. Черневъ, 80) Ив. Геневъ, 81) П. Данчевъ, 82) Д. Ганевъ, 83) Ив. Д Чоревъ, 84 Ц Желевъ. 85) А. Палавовъ, 86) Ив. Бояджиева. 87) Р. Комневъ. 88) Ц Самева, 89) М Георгевъ, 90) Е. Тъпчилещовъ, 91) П. Т. Недевъ, 92) П Дрѣнчято, 93) Г. Дирменджи, 94) Д. Кжневъ, 95) Д. Ж. Гювелевъ, 96) М. Христова, 97) Т. Блъскова, 98) Т. Скордева, 99) Гр Г. Скордевъ, 100) Т. Марковъ, 101) Е. Бакаловъ, 102) Л. Лучевъ, 103) М. Сапунова, 104) Ив. Данковъ, 10) Х. (учитель), 106) Е. Бормуковъ, 107) Ханджиевъ, 108) Х. (учитель), 109) Б. Христовъ, 110) Н. К. учитель, 111) Ив. Скордевъ, 112) К. Поповъ, 113) Б. Боровъ 114) Ж. Фарделъ, 115 Л. Михалевъ, 116) Д. Минчевъ, 117) М. Тотевъ, 118) П Апостоловъ, 119) З. Желевъ, 120) Н. Христовъ, 121) Михалевъ, 122) К. Иванчевъ 123 Б. Георгиевъ.

по 95 ст.: 1) ученичкитѣ отъ I калсъ.

по 70 ст: 1) Ив. Томановъ.

по 60 ст.: 1) Б. Митевъ, 2) Т. Маркова, 3) С. Ивановъ, 4) Ив. Димовъ.

по 55 ст.: 1) Д. Дамяновъ.

по 50 ст.: 1. Д. Янковъ, 2. Б. Христовъ, 3. Д. Станчевъ, 4. Неизвѣстенъ, 5. Д. Ковачевъ, 6. Ив. Тодоровъ, 7. Ст. Стойковъ, 8. П. Николовъ, 9. Ст. Добревъ, 10. Г. Д. Карагитлиевъ, 11. Б. Пенчевъ, 12. П. Пиревъ, 13. Хр. Кравковъ, 14. В. Балтовъ, 15. М. Гергевъ, 16. К. Карпачевъ, 17. Н. Загоровъ, 18. Бр. Доневи. 19. Х. Ст. Берберъ, 20 Н. Топкаровъ, 21. Касърова, 22. Г. К Геневъ, 23. Хр. Ковачевъ, 24. П Панчевъ, 25. В. Ганчевъ, 26. Б. Мошоновъ, 27. В. Ивановъ, 28. К. Калайжиевъ, 29 Ст. Стефановъ, 30. Катранжиевъ, 31. ученичкитѣ отъ II а класъ, 32. Т. Теневъ, 33. И Ив. Гюлевъ, 34. Трошановъ, 35. Ст. Ив. Бояджиевъ, 36 Н Стайновъ, 37. Ив Костовъ, 38. К. Ивановъ, 39. Тр. Остеръшовъ, 40. П. Дас. Минчева, 41. Е. Стоянова. 42. П. Боневъ, 43. Д. Пѣевъ, 44 И. Григорева, 45. Г Пройкова, 46. В. Пройковъ, 47. М. Караваслева 48. Ив. Подскочиевъ, 49 Хр Маниковъ, 50. Ст. Еневъ, 51. Хр. Кара Василевъ, 52. Ст. Дамянова, 53. Б. Русевъ. 54. М. Дечева, 55. Т. Недева, 56 Б. Д Пюскюлевъ, 57. М Манева, 58. П. Халачева, 59. Р. Бозвелиева. 60. Т. Бояджиева, 61. М Тодоровъ, 62. Г. Стефановъ. 63. М. Петковъ, 64. Хр. Дочевъ, 65. Д. Маглижановъ, 66. Ив. Алексовъ, 67. Г. Руевъ, 68. Ив. Колевъ, 69. С. Найчевъ, 70. Хр Петковъ, 71. Ст Велковъ, 72 Др. Хр Мавневъ, 73. И Стратевъ, 74. Г. Радиковъ, 75. Ив. Станчовъ. 76. К Хр. Часовникаръ, 77. Ст. Тонкова, 78. С Чешмеджиева. 79. К. Косевъ, 80. А. Харивановъ, 81. К. Рахманлиевъ, 82. С. Скордевъ, 83. П. Николовъ, 84. М. Желева, 85. М. П. Мараджиэва, 86. В. Еневъ, 87. Т. Х. Михалевъ.

по 45 ст.: 1. А. Радикова.

по 40 ст: 1. К. Х. Ганева, 2. Т. Иванова, 3. Ст. Тенева, 4. К. Бояджиевъ. 5. В. Дели Стайноолу, 6 Н. Димитровъ, 7. Т. Недева, 8. п. Вълчановъ, 9. Г. Еневъ, 10 К. Б. Черногоровъ, 11. Г. Д. Скордевъ, 12. А. Левендовъ, 13. Ст. Ивановъ, 14. С. Караилиевъ.

по 30 ст.: 1. Т. Ивановъ, 2 А. Илиевъ, 3. Г. Иванова, 4. Н Цаневъ, 5. Т. Христовъ, 6. Х., 7. Ив. Габровката, 8. Д. С. Кирисгили, 9. Ив. Мандовъ. 10. М. Ст. Пачаджиевъ, 11. Д. Николовъ, 12. Н. Д. Върбановъ, 13. Хр. Продановъ.

по 29 ст.: 1. С. Христовъ.

по 25 ст.: 1. В. Иовчевъ.

по 22 ст.: 1. П. Ивановъ.

по 21 ст: 1. П. Г. Кироолу.

по 20 ст: 1) М. Чешмеджиева, 2] А. Танева, 3) Н. Н. Цаневковъ, 4) П. Старчева, 5) Е. Ганева, 6) А. Петкова, 7) В. Чернева, 8) х. Филипъ, 9) Н. Пѣевъ, 10) В. Кралътъ, 11) Т. Ивановъ, 12) Д. Христовъ, 13) Ив. Христовъ, 14) Т. Дамяновъ, 15) П. Ивановъ, 16) А. Д. Пюскюлевъ, 17) Ив. Ивановъ, 18) В. Мичевъ, 19] Хр. Стратовъ, 20) С. Боневъ, 21) Хр Салабашевъ, 22) В. Каравасилевъ, 23) Ст. Даниина, 24) Хр. Ватова, 25) Н. Ив. Мжглиженецъ, 26) С. Колевъ, 27) Н. Хр. Кръстевъ, 28) К. Драгановъ, 29) М. Ивановъ, 30) Д. Лулчевъ, 31) Ив. Т. Тара, 32) Маринца, 33) Николца, 34) Е. Пенковъ, 35) Ив. Георгевъ, 36] Т. Колевъ, 37) С. Т. Станчевъ, 38) Казанболашиковъ, 39) П. Левендовъ, 40) А Златевъ, 41) Г. Върбановъ, 42) Ив. Колевъ, 43) М. Ивановъ. 44) Г. Русевъ, 45) Д. Христова, 46) М. Коева, 47) И. Стратовъ, 48) Хр. Желевъ, 49) Ив. Бѣлчевъ, 50) Ст. Богдановъ. 51) Ив. Бововъ, 52) Г. Теневъ. 53) Ст. Паровъ.

по 19 с: 1) Петровъ.

по 16 ст.: Т Калоферецъ.

по 15 ст.: 1) М. Иовчева.

по 10 ст. 1) А. Кешеловъ, 2) П. Пен-

чоолу, 3) И. Желевъ, 4) Ив. Маниковъ, 5) Ив· Коцевъ, 6) А. Желева, 7) П. Топузовъ, 8) Ив Пенчевъ, 9) К. Георгева, 10) Даскалъ Тодорца, 11) П. Станева, 12) С. Гядевъ, 13) А. Пауновъ, 14) А. Русевъ, 15) М. Ив. Левендова, 16) Н. Н. Димовъ, 17) Булка Димовица, 18) Баба Иванца. 19) Кръстовица, 20) В. Левендовъ, 21) Б. Топаловъ, 22) Христовица, 23) Ст. Боневъ, 24) Д. Георгевъ, 25) Д. Ивановъ, 26] М. Реджебъ.

по 8 ст.: 1) Д· Мушчи.

по 5 ст.: 1) И Койчева, 2) Т. Лазаровъ, 3) Салабашевъ, 4) п. Михалевъ.

с. **Овощникъ** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 14 л. 50 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

с. **Нова Махла** [Казанлъшко]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 82 лева·

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Мъглижъ** [Казанлъжко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Общ. Кметъ сумата 280 л. 46 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ·

с. **Тулово** (Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 46 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Иванлий** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ· кметъ сумата 223 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

с. **Спиитлере** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 356 л. 99 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

Чарганово [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 63 л. 45 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Хасътъ** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 80 л 2 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Голѣмо село** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 232 л. 20 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Шейново** [Казанлъшко].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ общ. кметъ сумата 129 л. 57 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Деренъой** (К. Агачско)

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Ар. Намѣстникъ сумата 20 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

с. **Батановци** (Радомирчко)

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. Цв. Поповъ сумата 11 л. 30 ст.

пожертвуватели:

по 2 лева: 1. М. Христовъ.

по 1 левъ: 1. Свещ. Цв. Поповъ, 2. П. Георгевъ, 3. А. Велевъ, 4. М. Илиевъ.

по 60 ст.: 1 Б. Петруновъ 2. П. Антовъ.

по 50 ст.: 1. П. Ивановъ, 2. А Велевъ, 3. М. Лазатовъ, 4. Ст. Мартиновъ, 5. Т. Божиловъ.

по 30 ст.: 1. З. Николовъ, 2. Кр. Илковъ, 3. Иов. Христовъ, 4. Т. Младеновъ.

по 20 ст.: 1. Ст. Георгевъ. 2. Ан. Младеновъ.

с. **Ахматово** (Станимашко]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ комисия сумата 35 л ва.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдст..венъ.

гр. **Севлиево**

получено отъ капитанъ Юр. Т. Кожухаровъ сумата 20 лева злато.

с. **Хаджи Муса** (Свищовско)

Събрано отъ житеяитѣ на селото отъ общ, кмътъ Юр. Димитровъ сума та 3 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр **Варна**

Събрано отъ жителитѣ на града и взиртеви чрѣ..ъ К. Геновъ сумата 163 л 60 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Русларъ** (Варненско)

Събрано отъ жителити на селото отъ свещ. х· Ст. Стояновъ сумата 55 90 л.

пожертвуватели:

по 10 лева: 1. свещ. с. х. Ст. Стояновъ.

по 2 лева: 1. С. Х Поповъ, 2. Я. Христовъ, 3. Ст. Стояновъ, 4 Юр. Стояновъ, 5. Я. Николовъ, 6. Хр. Костадиновъ, 7. Р Х. Поповъ, 8 Д Георгевъ. 9. П. Ганчевъ, 10. Г. Наумовъ, 11 М Ивановъ, 12. дѣдо Ставре,

по 1 левъ: 1. Т. Пановъ, 2. А. Панайотовъ, 3, Я Ивановъ, 4. С. Янивъ, 5. А. Петровъ, 6. П. Петковъ, 7. К. Димитровъ· 8. И. Х. Поповъ, 9. Ат· Ивановъ. 10. Н. Станювъ 11. Г Стояновъ, 12. К. Петровъ. 13. Т. Стояновъ, 14. Д. Недѣлковъ, 15. Г. Илиевъ, 16. Ж Стояновъ.

по 70 ст.: 1. А. Костадиновъ

по 50 ст.: 1. Д Поповъ, 2. Я Ил. Шиваровъ, 3. Н· Илиевъ, 4. С. Д. Цирова, 5. К. Атанасовъ 6. Г. Панайотовъ, 7, Хр. Ивановъ. 8. К. Вангеловъ.

по 40 ст.: 1. Т Димитровъ, 2. М. Димитровъ.

по 20 ст.: 1 П. Андоновъ.

по 10 ст.: 1. Т. Тодорова, 2. Г, Русева.

с **Козлуджа** (Варненско)

Събрано отъ жителитѣ на града отъ Хр Ивановъ сумата 27 л. 50 ст:

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. Цър. „Във. Христово".

по 3 лева: 1. свещ. Хр. Ивановъ, 2· П. Петровъ.

по 2 л.: 1. К. Гачевъ, 2. Ев. Мариновъ, 3. Р. П. Узуновъ.

по 1 50 л: 1 И. Николовъ, 2. В. Яневъ.

по 1 л: 1 Н. Пасковъ, 2. Гражданинъ, 3. Д. Т. Ковачовъ, 4. П. Ж. Куртевъ.

по 50 ст: 1. Д. Янчевъ, 2. П Стояновъ, 3. Ив Зафировъ, 4. Е. Христова, 5. Н. Попова, 6 А. Продановъ.

по 30 ст.: 1. М. Аврамовъ.

оо по 20 ст.: Д. Николовъ.

с. **Саръ Гьолъ** [Варнен ко]

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Ст. Гайдовъ сумата 36 л.

Пожертвуватели:

по 5 л.: 1. Г. Поповъ, 2, Д. Поповъ.

по 4 л: 1. Ст. Ивановъ.

по 2 л.: 1, И. Георгиевъ. 2. Ив. Стояновъ, 3. Ат. Ивановъ, 4. В. Поповъ, 5 Т. Поповъ, 6. Ст. Матевъ.

по 1 л.· 1. св.щ. К. Георгиевъ, 2. М. Калчовъ, 3. Н. Ивановъ, 4. Ив. Димитровъ, 5 П. Анастевъ, 6. Д. Димовъ, 7. П. Янакиевъ, 8. С. Скопчановъ, 9. Ат. Николовъ.

по 50 ст.· 1. Ст. Ил Чалъка, 2. М. Стояновъ.

с. **Дишъ Пуданъ** (Балчишко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. П. П. Ставревъ сумата 129·85 л.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1. свещ. П. П. Ставревъ, 2. Хр. Георгевъ 3 Т. Гочевъ.

4 лева: 1. Г. Кировъ, 2. Ил. Станковъ.

по 3 лева: Г. Илиевъ, 2 Ст. Станковъ.

по 2·60 лева: 1. К. Ивановъ, 2. Г. Христовъ, 3. Н. Велевъ.

по 2 40 лева: В Апостоловъ.

по 2 лева: 1. Г. Симеоновъ, 2. Хр. Василевъ, 3. М. Поповъ, 4. В. Станковъ, 5. Д. Василевъ, 6. Д. Желювъ, 7. Т Янковъ, 8. А. Тодоровъ, 9. И. Михаловъ, 10. М. Стояновъ. 11. Д. Кръстевъ, 12. Г. Георгевъ, 13 Н. Георгевъ. 14. Ив. Николовъ, 15. Б. Янковъ, 16. М. Димитровъ, 17. А. Ивановъ, 18. Н. Пейчевъ, 19 С. Георгевъ, 20· М. Костадиновъ, 21. А, Николовъ, 22 Хр.

Станковъ, 23. М. Николовъ, 24. Ив. Василевъ, 25. А. Стоиловъ, 26. Д. Апостоловъ, 27. М. Ивановъ, 28. Т. Николовъ, 29. С. Раневъ, 30 Ив. Димитровъ, 31. П. Столовъ, 32. Ан. Тодоровъ.

по 1·30 лева: 1. А. Найденовъ, 2. Ив. Димитровъ, 3. П. Младеновъ, 4. Н. Тодоровъ, 5. Г. Богдановъ.

по 1.20 лева: 1. Д. Христовъ, 2. Д. Петровъ.

по 1 левъ: 1 Н. Тодоровъ, 2. С. Павловъ, 3. И. Христовъ, 4. Я. Костадиновъ, 5. Ив. Стояновъ, 6 Хр. Костадиновъ. 7 Г. Ивановъ, 8. К. Димитроаъ, 9. Н. Ивановъ, 10. П. Д. Икономовъ, 11. Г. Христовъ.

по 80 ст.: 1. Д. Петровъ.

по 65 ст.: 1. Кр. Димитровъ.

по 60 ст.: 1. С. Станковъ.

по 50 ст.: 1. П. Павловъ, 2. Т. Ивановъ, 3. А. Николовъ, 4. Хр. Николовъ, 5. Р. Стояновъ, 6. Кр. Марииовъ, 7. П Митановъ, 8. П. Иорговъ, 9. Александръ.

по 20 ст.: 1) Г. Костадиновъ.

с. Кара Хюсеинъ (Варненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Свещ. С. Жековъ сумата 15·20 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1) Свещ. С. Жековъ.

по 1) К. Величкова.

по 50 ст.: 1) И. Сарановъ, 2) С. Анастасовъ, 3) Ж. Славовъ, 4) П. Станковъ, 5) М. Таневъ, 6. Д. Даневъ.

по 40 ст.: 1) К. Петровъ, 2) Ст. Цончевъ, 3) П. Димовъ.

по 30 ст.: 1) Хр. Божиловъ, 2) П. Ганева.

по 20 ст.: 1) Р. Георгевъ, 2) П. Петровъ, 3) К. Филчевъ, 4) Цв. Матевъ, 5) Г. Костадиновъ, 6) И. К. Диновъ, 7) М. Диновъ, 8) Хр Поповъ, 9) Я Михалевъ, 10) Г. Славовъ, 11) П. Щеревъ, 12) А Ангеловъ, 13] Д Лавчиновъ, 14] Д. Георгевъ, 15] П. Славовъ, 16] Я Токовъ, 17] В. Янчевъ, 18] Хр. К Горчовъ, 19] Я. Павлевъ, 20) П. Д. Токовъ, 21] Д. П. Даскаловъ, 22] Ив. и Савовъ.

с. Таптъкъ [Варненско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. С. Жековъ сумата 6·20 лева.

пожертвуватели:

по 1 левъ: Я. А. Бешеровъ,

по 50 ст.: 1. П. Щерювъ, 2. М. Пасковъ, 3. К. Николовъ, 4. Ст. Кировъ. 5. С. Димовъ, 6. Н. Василевъ, 7. С. Димовъ, 8. Д. Ст. Далагсовъ.

по 40 ст: 1. И. Ивановъ, Я. Христовъ

по 20 ст.: 1. Н. Лазаровъ, 2. Д. Тодоровъ

гр. Балчикъ.

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. И. Р. Габунджиевъ и Ив. Рашковъ сумата 107·40 лева.

Пожертвуватели:

по 10 лева: Ек Ючоромanска.

по 5 лева: 1. Д. Даракчиевъ, 2 Ив. Тракийски, 3 Еф. Стояновъ. 4. Г. Пановъ, 5. Н. Костовъ, 6. Д-ръ Табаковъ, 7. х. Хр. х. Денковъ, 8. Ив Моравчиевъ, 9 М. Н. Кръчмаровъ.

по 2 лева: 1. свещ. Ил. Р. Сапунджиевъ, 2. свещ Ив. Рашковъ, 3. Икономовъ, 4. Г. Ц. Бързаковъ, 5. С. Димитровъ, 6. К. Цвѣтковъ, 7. Г. Чаковъ, 8. П. Пашевъ, 9. В. С. Савовъ, 10. А. Куртевъ, 11. Ив. Вълчевъ.

по 1 левъ: 1. П Стаичевъ, 2. Г. П. Симеоновъ, 3. Д. Ивановъ, 4. Керановъ, 5. А. Киряковъ, 6. Т Ивановъ, 7. Д. Атанасовъ, 8. Тодоръ Мак . . ., 9. Г. Коларовъ, 10. С. Василевъ. 11. Г П. Ялнъзовъ, 12 Д. Петковъ 13. С. Георгевъ, 14. Ст. Захариевъ. 15. Ив. Янакевъ, 16. Н. Трануловъ. 17. Д. Янковъ, 18. А. Димитровъ, 19. К. Кургевъ.

по 50 ст.: 1. М. Костадинова

по 20 ст: 1. Ан. Генева, 2. не се чете, 3. Захариева, 4. С. Вълюва.

по 10 ст.: 1. Ан. Генева.

гр. Варна.

Събрано отъ жителитѣ на града отъ свещ. Ст. Ив. Поповъ сумата 28 80 л.

Пожертвуватели:

по 5 лева. 1. Т. Я. Фесчиевъ.

по 3 лева: 1. В. К. Сър . . ., 2. Р. Трифуновъ.

по 2 лева: 1. В. Тоневъ, 2. Т. Чирганлиевъ, 3. Н. Станювъ, 4. Ат. . . ., 5. В. Дра . . . ,

по 1·50 лева: 1. М П. Смидовски.

по 1 левъ: 1. С. В. Куцаровъ, 2. Ст. Г. Каровъ, 3. Н. П. Катранджиевъ. 4. Д Тодоровъ, 5. Г. Тодоровъ.

по 60 ст. 1. А. Димитровъ.

по 50 ст.: 1. М. Пеклевица.

по 20 ст.: 1. Ив. Ивановъ.

с. Текке Алаклисе (Балчишко).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. К. П. Ставревъ сумата 53·10 л.

Пожертвуватели:

по 10 лева: 1. Г. Николовъ.
по 4 лева: 1. П. Георгиевъ.
по 2 лева: 1. В. Наковъ, 2. М Желювъ, 3. Г. Радневъ, 4. Н. Георгиевъ, 5. Хр. Гюровъ, 6. И. Гюровъ, 7. П. Петровъ.
по 1 левъ: Д Т. Стамболиевъ, 2. Г. Р. Балажи, 3. Ж. Атанасовъ, 4. Желю Атанасовъ, 5 С Юрдановъ, 6. Ст. Марчовъ. 7. П. Миховъ, 8. Д. Вълковъ, 9 Ст. Марковъ, 10. Ан. Николовъ, 11. К. Вълковъ, 12. Н. Димитровъ, 13. А. Радевъ, 14. Ив. Поповъ, 15. Н. Ивановъ, 16. С. Станчовъ, 17 В. Ангеловъ, 18 В. Геновъ
по 60 ст: 1. П. Димитровъ.
по 50 ст.: 1. П, Симеоновъ, 2. Т. Атанасовъ. 3. П. Щеревъ, 4. Юр. Ивановъ, 5. Н. Димитровъ, 6. Д. Стояновъ, 7. Н. Стефановъ, 8. Н Ж. Караджа., 9. П. Стойчовъ, 10) Г. Михаиловъ.
по 40 ст.: 1) Ив. Николовъ, 2) П. Ивановъ.
по 20 ст.: 1) Ив. Колевъ.

с. Николаево (Варненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. х. п. Стефановъ сумата 40·40 л

Пожертвуватели:

по 5 лева: Ст. Дамяновъ.
по 3 лева: 1) С. Боневъ, 2) Ст. Стояновъ.
по 1 лева 1) Н. Черневъ, 2) П. Атанасовъ, 3) А. Тодоровъ, 4) П. Черневъ, 5) Д. Шиковъ, 6) П Добревъ, 7) Ф. Стояновъ, 8) Д. Добревъ, 9) Н. Цвѣтковъ, 10) Гулешъ, 11) М. Пенчевъ, 12) К. Димитревъ, 13) Р. Коневъ, 14) И. Диновъ, 15) Б. Юрдановъ, 16) С. В. Поповъ, 17) свещ. х. Стефановъ, 18) Т. Николовъ.
по 60) ст.: М Д. Атанасовъ.
по 50 ст.: 1) П. Куцаровъ, 2) А. Георгевъ, 3) Г. Николовъ, 4) Кр. Зелкия, 5) Д. Драгневъ, 6) Д. Кировъ, 7) М. Митевъ, 8) П. Диновъ, 9) Я Димитровъ, 10) А. Апостоловъ, 11) Хр. Петровъ. 12) Хр. Томовъ, 13) С. Николовъ, 14) Ж. Д. Ивановъ, 15) Д Тоневъ, 16) П. Г. Минковъ.
по 40 ст.: 1) Ив. Златевъ, 2) Д. Златевъ, 3) Ж. Няголовъ, 4) М. Великовъ, 5) Г. Петровъ.
по 20 ст.: 1) Л. Ивановъ, 2] Р. Филевъ, 3] Д. З. Узуновъ.

гр. София.

Събрано отъ разсилнитѣ при Военното Министерство сумата 44·50 лева.

Пожертвуватели:

по 5 лева: 1] К. Бончовъ.
по 4 лева: 1] И. Хр. Бронзовъ.
по 3 лева: 1) М. Кръстевъ.
по 3·20 лева: 1) М. Бончевъ, 2) Ив. Кръстевъ, 3) Н. Неичевъ.
по 2·20 лева: 1] Г. Василевъ, 2] Д. Николовъ.
по 1·20 лева: 1] Б. Стояновъ, 2] М. Костовъ, 3] З. Генчевъ, 4] В. Михаиловъ, 5] Д. Костадиновъ, 6] А. Петровъ, 7] Т. Георгиевъ, 8] Т. Палазовъ, 9] Хр. Дончовъ.
по 1 левъ: 1] Д. Вълковъ, 2] Д. Синковъ, 3] С. Велич., 4] Г. Аврамовъ, 5] Ив. Абаджиевъ, 6] Ст. Гушмаковъ, 7] К. Ивановъ.
по 70 ст.: 1] М. Ивановъ.

с. Бръшляница [Плѣвенско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ общ. кметъ сум. 10 л. Списъкъ на пожерт. не прѣдставенъ.

с. Червена вода [Русенско].

Изпратено отъ Тодоръ Яцакиевъ сумата 6 лева която е за шрапнела за Портъ-Артуръ.

с. Бръшленъ (Тутраканско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. С С. Кирчовъ сумата 30 лева.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Паничери [Пловдивско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ В. Поповъ сумата 40 л.
Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. Шабла [Добричско].

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Я. П. Стефановъ сумата 24·50 л.

Пожертвуатели:

по 1 левъ: 1. М. К. Колевъ, 2. Ат. Василевъ, 3 С. Д. Барганскн, 4. Хр. Миичевъ 5. Г. Анастасовъ, 6. К Люскановъ, 7. В. Наневъ, 8. И. Костовъ, 9. Д. Янаковъ, 10 С. Д. Балтаджиевъ, 11. П. Петровъ, 12. П. Вълчановъ, 13. Т. Марковъ. 14. Г. Атанасовъ, 15. Юр. Добревъ, 16. С Петровъ, 17. Д. Г. Михал., 18. Д. Пеневъ, 19. А. Костадиновъ, 20. С. Ивановъ, 21. Т. Вълчановъ, 22. А. Петровъ, 23. Р. Жечевъ.
по 50 ст.: 1. Ив. Пеюгъ, 2 Ив. Стаматовъ, 3. В. Тодоровъ.

с. Михайлово (Сливенско).

Събрано отъ жителитѣ на селото о.ъ Б. Райновъ сумата 8 л. 70 ст.

Пожертвуватели:

по 4 л: 1) свещ. П. Янковъ.

по 1 л.: 1) К. Тодоровъ, 2) К. Кондевъ, 3) К. Тодоровъ

по 50 ст.: 1) Б. Райновъ, 2) Д. Димовъ, С. П Дамчовъ.

гр. **Пирдопъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ Директора на училището сумата 12 л. 15 ст.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

гр. **Кюстендилъ.**

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ свещ. Гр. Атанасовъ сумата 80 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Перникъ** (Софийско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ Г. п. Стоиловъ сумата 80 л. 40 ст.

Пожертвуватели:

по 8 л. 40 ст.: 1) Отъ Църковното Настоятелство.

по 7·15 л.: 1) свещ. Г. п. Стоиловъ.

по 5 л.: 1) К. Стойковъ.

по 3 л.: 1) Ст. Петковъ.

по 2 л.: 1) П. Илковъ, 2) Г. Радевъ, 3) В. Марковъ.

по 1 л.: 1) П. Иванчовъ, 2) П. Марковъ, 3) Я. Заревъ, 4) Ив. Андрѣевъ, 5) М. Тошевъ, 6) М. Беневъ, 7) Б. Мацевъ, 8) Б. Заревъ, 9) Б Стояновъ, 10) Ив. Стоименовъ, 11) А. Божиловъ, 12. Ив. Петровъ, 13 Н. Таневъ, 14) П. Миленовъ, 15) М. Пзневъ, 16) Ив. Кръстевъ, 17) К. Новевъ, 18) М Маринковъ, 19) Д. Николовъ, 20) С. Велевъ, 21) З. Димитровъ, 22) Д. Мановъ, 23) С. Ганчова, 24) М Миленкова, 25) Ст. Аневъ.

по 80 ст.: 1) П. Димитровъ.

по 60 ст.: 1) З. Пенчовъ, 2) Ст. Панчовъ.

по 50 ст.: 1) Ст. Димова, 2) Цв. Пановъ, 3) Г. Пенчова, 4) Ив. Петровъ, 5) Ст. Стоичковъ, 6) В. Иванова, 7) П. Иванчовъ, 8) С. Антовъ, 9) Ат. Стояновъ, 10) К. Петруновъ, 11) Ст. Аневъ, 12) Д. Благоевъ, 13) Г Марковъ, 14] Д. Петровъ, 15) С Стоилковъ, 16) В. Николовъ, 17) А. Стоичковъ, 18) Б. Николовъ, 19) А. Димитрова, 20) С. Маркова, 21) Хр. Стояновъ, 22] Цв. Илковъ, 23) В. Костовъ, 24) В) Николовъ, 25) С. Велевъ, 26) С. Тоневъ, 27) З. Стояновъ.

по 40 ст: 1) П. Тодоровъ, 2) Р. Милевъ, 3) П Петревъ, 4] Д Минова, 5) П. Стояновъ, 6) Г. Марковъ 7) Ив. Мановъ, 8) М. Ивановъ, 9) Т. Раденковъ, 10) Т. Аневъ, 11) С Тодоровъ, 12) В Степановъ.

по 30 ст.: 1 И. Митева, 2) З. Несторовъ, 3) Г Мицова, 4) Г. Благоевъ.

по 25 ст.: 1) С. Зафирковъ,

по 20 ст: 1) Ив. Димитровъ, 2) Ив. Илиевъ, 3) П. Стефанова, 4) Н. Благоевъ, 5) Ив. Филевъ, 6) И. Лазаровъ, 7) Т Марковъ, 8) С. Петревъ, 9) З. Величковъ, 10) З. Ивановъ, 11) Т. Петрунова, 12) Г. Цвѣткова, 13) В, Михайловъ, 14) М Теофилова 15) Т. Треневъ, 16) Г. Петревъ, 17) З. Петревъ.

по 10 ст.: 1) Е Петрева, 2) Н Зафиркова, 3) К. Митовъ, 4) А. Антоновъ, 5) Кр. Костовъ, 6) Л. Петкова, 7) М. Димитровъ

с. **Кара Арнаутъ** (Разградско).

Събрано отъ жителитѣ на селото отъ свещ. Т. Драгостиновъ, сумата 21·70 л.

Пожертвуватели:

по 14 л.: 1) Общо отъ нѣколо селяни.

по 5 л: 1) Църк „Св. Троица".

по 1·50 л.: 1) свещ. Т Драгостиновъ.

по 50 ст.: 1) Р К. Кючюковъ, 2) П. Иванова.

по 20 ст.: 1) Ив. Богдановъ.

гр. **Русе.**

Събрано отъ жителитѣ на града и изпратени чрѣзъ П. Прѣдсед. на Русенски Анел. Съдъ сумата 216·50 л.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с **Каранча** [Каваклийско].

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Ар. Намѣстникъ сумата 6·20 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ.

с. **Бѣла** (Варненско).

Събрано отъ жителитѣ на селото и изпратени чрѣзъ Окол Началникъ сумата 264·20 лева.

Списъкъ на пожертвувателитѣ не прѣдставенъ

СЪДЪРЖАНИЕ

на списанието

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

за

III-та му годишнина (1905 година).

Издание на Славянското Благотворително Дружество въ България.

София

Печатница „Просвѣщение“ на I. С. Наумовъ

1905.

VI. Книжнина.

VII.

VIII.

IX. Картини, рисунки и портрети.

X.

XI.

XII

СПИСЪКЪ
на
вѣстницитѣ и списанията, които се получаватъ въ славянското благотворително дружество въ замѣна съ сп. „СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ“

а. Вѣстници.

1 Новъ Вѣкъ София
2 Прѣпорецъ „
3 Миръ „
4 Българ. Търг. вѣстникъ София
5 Дневникъ София
6 Народни Права София
7 България София
8 Свободно Слово София
9 Военни Извѣстия „
10 Църков. вѣстникъ „
11 Столич. Бюлетинъ „
12 Просвѣта Карлово
13 Одески Листокъ Одеса
14 Словенски југъ Бѣлградъ
15 Српски Вѣстникъ Бѣлградъ
16 Правит. вѣстникъ Петербургъ
17 Русь „
18 Реформи София
19 Работническа борба София
20 Борецъ Видинъ.
21 С. Петербургская вѣдомости
22 День София
23 Съвѣтникъ София
24 Гласъ Бошњака
25 Народно Единство София

б. Списания.

1 Училищ. Прѣгледъ София
2 Българска Сбирка София
3 Спис. на Бълг. Инж. Арх. Д-во София
4 Воененъ Журналъ „
5 Майка и Дѣте Т. Пазарджикъ
6 Славянскія извѣстія Петербургъ
7 Славянски вѣкъ Виена
8 Napredak Saraevo
9 Slovenski Pzehled Прага
10 Liubljanski Zvon Любляна
11 Гражданинъ София
12 Дѣло листъ за науката книжевната и пр. Београдъ
13 Благовѣстникъ Т.-Пазарджикъ
14 Uciteljski Tovarrs
15 Списание на физико-математич. дружество София
16 Периодическо списание на българ. книжов. дружество София
17 Българска библиотека - Аристотель. Атинска държавна уредба София
18 Книгописецъ София
19 Видѣлина
20 Parlamentär
21 Журналъ для всѣхъ
22 Летопис Матице Српске
23 Osvěta
24 Другарка
25 Омладински Гласникъ
26 Младина
27 Орало
28 Медицинска Мисъль
29 Български Колоездачъ
30 Нива.

Ржкописитѣ, изпращани въ редакцията, *трѣбва да бждатъ написани четливо и то само на едната страница на листа.*

Приетитѣ за напечатване статии, вѣсти, рецензии и пр., ако се намѣри за нуждно, могатъ да се съкратятъ и поправятъ, а *неприетитѣ* — се пазятъ въ течението на една година и се повръщатъ само, ако прѣдварително се внесатъ нуждниtѣ за това пощенски разноски.

Лицата, които се обръщатъ къмъ редакцията съ нѣкои запитвания, ако искатъ да получатъ *отговоръ, трѣбва* да изпращатъ нуждниtѣ за това пощенски марки.

СЛАВЯНСКИ ГЛАСЪ

ще излиза и за напрѣдъ въ размѣръ отъ 3 — 3½ печатни коли голѣмъ форматъ и ще се издава по една книга на всѣки 2 мѣсеца.

Годишна цѣна за България е 3 л., за училищнитѣ и ученическитѣ библиотеки — по 2 л., а за чужбина — 3½ лева.

На Г. г. членоветѣ на Славянското Благотворително Дружество въ България списанието се изпраща безплатно.

Ржкописи, писма и пари се изпращатъ до прѣдседателя на Славянското Благотворително Дружество.

Единични абонирания ставатъ най-лесно и безъ всѣкакви разноски чрѣзъ пощата, като се внесе само абонаментната стойность.

На настоятелитѣ, които запишатъ отъ 5 — 10 прѣдплатени абонати се отстжпва безплатно едно годишно течение отъ списанието, а за повече абонати се прави 15% отстжпка отъ стойностьта.

Г. г. Настоятелитѣ се молятъ да написватъ ясно и точно адреса на Г. г. абонатитѣ.